table of contents

בקיהו

פירוש קצר על תלמוד ירושלמי ברכות

1)הפירוש מיועד ללומד והוגה בבבלי כמה זמן ובקי במונחיה ומושגיה

2) כל מקום שאפשר לשתוק שתקתי והנחתי העבודה על המעיין—ואף במקום שפרשתי היא בתכלית הקיצור

3)שניתי כמה מן הנדפס אים ראיתיה "כמעט מוכרח", אך במקום שאף אחר ההגה, הסוגיא סתום, לא הגהתי והנחתי מלפרשה

4)הטלתי "מתגים" כפי הצורך בעין יפה...Paragraphs & punctuation marks

הוגה בריש ירחא אייר תשע"ג חזר והוגה אב תשעז

ולרוב ישנם ## בכ"מ שהגהתי משלי. גם ?? במקום שאין הפירוש ברור חזר והוגה תמוז פ' החילותי בחסדי ד' שמחת תורה תשפג [וכמובן ניתוסף הגהות--וכעת בהגהות מהרב ליברמן זצ"ל ע"י ר' משה עסיס שליט"א] שבת חזון תשפד

בחמלת ה' עלי יהושע יהודה גליק, נגמר בס"ד ג' וישב י"ז כסליו תשע"ב

מסכת ברכות פרק א בס"ד

מוצש"ק חיי כ"ג מרחשוון תשע"ב

הלכה א משנה מאימתי קורין את שמע בערבין? משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן עד סוף האשמורת הראשונה דברי ר"א. וחכמים אומרים עד חצות. ר"ג אומר עד שיעלה עמוד השחר.

מעשה ובאו בניו מבית המשתה ואמרו לו לא קרינו את שמע אמר להן אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות. ולא זו בלבד אמרו אלא כל שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר. הקטר חלבים ואיברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר. כל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אם כן למה אמרו חכמים עד חצות? כדי להרחיק את האדם מן העבירה:

גמרא אנן תנינן משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן. תני רבי חייא משעה שדרך בני אדם נכנסין לאכול פיתן בלילי שבת. ותני עלה קרובים דבריהן להיות שוין. איתא חמי בא וראה! משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן יממא הוא ועם כוכביא הוא, משעה שדרך בני אדם נכנסין לאכול פתן בלילי שבת שעה ותרתי ליליא הוא, ואת אמרת קרובים דבריהן להיות שוין?! אמר רבי יוסי תיפתר באילין כופרניא דקיקייא כפרים קטנים דאורחיהון מסתלקא עד דהוא יממא דרכן להסתלק מביה"ן מבעו"י דצדי לון מיקמי חיותא.שמם דרכן מפני החיות

תני הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו. אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת? אמר רבי יוסי אין קורין אותה בבית הכנסת בשביל לצאת ידי חובתו אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דבר של תורה.

ר' זעירא בשם רב ירמיה ספק בירך על מזונו ספק לא בירך צריך לברך דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת. ספק התפלל ספק לא התפלל, אל יתפלל. ודלא כרבי יוחנן דא"ר יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו. למה? שאין תפילה מפסדת. ספק קרא ספק לא קרא? נישמעינה מן הדא: הקורא קודם לכן..שעה

שהכהנים נכנסין לא יצא ידי חובתו. וקודם לכן לאו ספק הוא?! ואת אמרת צריך לקרות. הדא אמרה ספק קרא ספק לא קרא, צריך לקרות.

סימן לדבר משיצאו הכוכבים. ואף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר (נחמיה ד) ואנחנו עושים במלאכה וחציים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים וכתיב (שם) והיה לנו הלילה למשמר והיום למלאכה.

כמה כוכבים יצאו ויהא לילה? רבי פינחס בשם רבי אבא בר פפא כוכב אחד ודאי יום. שנים ספק לילה. שלשה ודאי לילה. שני ספק?! והכתיב עד "צאת הכוכבים" לא מיעוט כוכבים שנים?! קדמיא לא מתחשב. אין התנא מונה הראשון

בערב שבת, ראה כוכב אחד ועשה מלאכה פטור. שנים, מביא אשם תלוי. שלשה מביא חטאת. במוצאי שבת, ראה כוכב אחד ועשה מלאכה מביא חטאת. שנים מביא אשם תלוי. שלשה פטור. רבי יוסי בר' בון בעי אין תימר שנים ספק, ראה שני כוכבים בערב שבת והתרו בו ועשה מלאכה, ראה שני כוכבים במוצאי שבת והתרו בו ועשה מלאכה, מה נפשך אם הראשונים יום הן, אף האחרונים יום הן ויהא חייב על האחרונים. אם האחרונים לילה, אף הראשונים לילה, ויהא חייב על הראשונים. ראה שני כוכבים בערב שבת וקצר כחצי גרוגרת בשחרית וקצר כחצי גרוגרת ראה שני כוכבים במוצאי שבת וקצר כחצי גרוגרת, מה נפשך אם הראשונים יום הן אף האחרונים יום הן ויצטרף של שחרית עם של מוצאי שבת ויהא חייב על האחרונים, אם האחרונים לילה אף הראשונים לילה ויצטרף של שחרית עם של לילי שבת ויהא חייב על הראשונים.

הדא דתימר שמהני 3 כוכבים באילין דלית אורחתהון מתחמיא בימּמא שאין דרכן להיראות ביום ברם באילין דאורחהון מתחמיא בימּמא לא משערין בהון. א"ר יוסי בר' בון ובלחוד דיתחמון תלתא כוכבין בר מן הדא כוכבתא.venus ? שדרכו ליראות ביום

רבי יעקב דרומנה בשם רבי יהודא בן פזי כוכב אחד ודאי יום שנים לילה. ולית ליה ספק?! אית ליה ספק, בין כוכב לכוכב.

תני כל זמן שפני מזרח מאדימים זהו יום, הכסיפו זהו בין השמשות, השחירו נעשה העליון שוה לתחתון זהו לילה. רבי אומר הלבנה בתקופתה באמצע החודש כשהיא "מליאה" התחיל גלגל חמה לשקע ותחילת גלגל לבנה לעלות, זהו בין השמשות. אמר רבי חנינא סוף גלגל חמה לשקע ותחילת גלגל לבנה לעלות. ותני שמואל כן כר"ח שאין "רואין זה את זה" (כמובן מדובר בט"ו לחודש): אין הלבנה זורחת אלא בשעה שהחמה שוקעת, ולא שוקעת אלא בשעה שהחמה זורחת.

רבי שמואל בר חייא בר יהודה בשם רבי חנינא התחיל גלגל חמה לשקע אדם עומד בראש הר הכרמל ויורד וטובל בים הגדול ועולה ואוכל בתרומתו חזקה ביום טבל. הדא דתימר בההוא דאזיל ליה בקפונדרא shortcut ברם ההוא דאזל ליה באיסרטא street לא בדה.לוקח יותר זמן

איזהו בין השמשות? אמר רבי תנחומא לטיפה של דם שהיא נתונה על גבי חדה של סייף, נחלקה הטיפה לכאן ולכאן זהו בין השמשות:חודה של חרב= "כהרף עין" איזהו בין השמשות? משתשקע החמה כדי שיהלך אדם חצי מיל דברי רבי נחמיה רבי יוסי אומר בין השמשות כהרף עין ולא יכלו לעמוד עליו חכמים.

רבי יוסי ורבי אחא הוו יתבין, אמר רבי יוסי לרבי אחא לא מסתברא אלא ש... סוף חצי מיל דרבי נחמיה, כהרף עין דרבי יוסי. אמר ליה

אוף אנא סבר כן. רבי חזקיה לא אמר כן אלא כל הרף עין והרף עין שבחצי מיל דרבי נחמיה ספק הוא. אמר רבי מנא קשייתה קומי דרבי חזקיה, כד תנינן תמןזבים1:6 ראה אחת ביום ואחת בין השמשות, אחת בין השמשות ואחת למחר, אם יודע שמקצת הראייה מהיום ומקצתה למחר ודאי לטומאה ולקרבן. ואם ספק שמקצת הראיה מהיום ומקצתה למחר, ודאי לטומאה וספק לקרבן.

רבי חייא בר יוסף בעא קומי רבי יוחנן, מאן תנא ראיה נחלקת לשנים?שאפשר לחלק ראייה לשני ימים רבי יוסידאית ליה בין השמשות כהרף עין

אמר לה קמתה על הדא!

על דעתך דאת אמר כל הרף עין והרף עין שבחצי מיל דרבי נחמיה ספק הוא א"כ באיזה "הרף-עין" יראה, כדיי שייחשב כשני ימים?—ומתרץ לכשיבא אליהו ויאמר איזה ה"ע היא ביה"ש, מה שייך להסתפק....למה אמר ליה: "קמתה על הדא"? לכשיבא אליהו ויאמר זהו בין השמשות, מאן פליג

ר' חנינא חברהון דרבנן בעי, כמה דאת אמר בערבית נראו שלשה כוכבים אע"פ שהחמה נתונה באמצע עובי הרקיע לילה הוא. ומר אף בשחרית כן! יהא "לילה" אף שכבר יש אור!!

א"ר אבא כתיב (בראשית יט) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה, וכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר מקיש יציאתו לביאתו מה ביאתו משיתכסה מן הבריות אף יציאתו לכשיתודע לבריות נקרא י צ י א ה

אמר רבי בא כתיב (בראשית מד) הבוקר אור, התורה קראה לאור בוקר.

תני רבי ישמעאל (שמות טז) בבקר בבקר כדי ליתן תחום לבוקרו של בוקר.

אמר רבי יוסי בי ר' בון אם אומר ליתן עוביו של רקיע ללילה בין בערבית בין בשחרית נמצאת אומר שאין היום והלילה שוין ותני באחד בתקופת ניסן ובאחד בתקופת תשרי היום והלילה שוין

אמר רבי הונא נלפינה מדרך הארץ. שרי מלכא נפק אף על גב דלא נפק אמרין דנפק כשיצא המלך מביתו החוצה, אע"פ שלא יצא, אומרין "יצא" שרי עליל התחיל ליכנס=בא השמש לא אמרין דעל, עד שעתה דייעול?!

זהו שעומד ומתפלל צריך להשוות את רגליו. תרין אמורין רבי לוי ורבי סימון: חד אמר כמלאכים וחד אמר ככהנים. מאן דאמר ככהנים (שמות כ) לא תעלה במעלות על מזבחי שהיו מהלכים עקב בצד גודל וגודל אצל עקב. ומאן דאמר כמלאכים (יחזקאל א) ורגליהם רגל ישרה. ר' חנינא בר אנדריי בשם רבי שמואל בר סוטר המלאכים אין להן קפיצין joints ומה טעמא? (דניאל ז) קרבת על חד מן קמייא קיימיא.

אמר רבי הונא זה שרואה את הכהנים בבית הכנסת בברכה ראשונה צריך לומר ברכו את ה' מלאכיו. בשנייה ברכו את ה' כל צבאיו. בשלישית ברכו ה' כל מעשיו. במוסף- בברכה הראשונה צריך לומר (תהלים קלד) שיר המעלות הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות. בשנייה (שם) שאו ידיכם קודש. בשלישית (שם) יברכך ה' מציון. אם היו ארבע כגון בתעניות שמתפללין מנחה ונעילה חוזר תליתיאתא כקדמיתא, מנחה כשחרית ורביעתא כתיניוותא. נעילה כמוסף

אמר רבי חצנא מאיילת השחר עד שיאור המזרח אדם מהלך ארבעת מילין. משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעת מיל. ומניין משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעת מיל?

דכתיב (בראשית יט) וכמו השחר עלה וגו' וכתיב (שם) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה. ומן סדום לצוער ארבעת מיל. [יותר הוון!! אמר רבי זעירא המלאך היה מקדר cut through לפניהן הדרך] ומניין מאיילת השחר עד שיאור המזרח ארבעת מיל? "כמו" וכמו מילה מדמיא לחבירתה. יש שיעור דומה לזה (מן איילת עד האיר מזרח)

אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא איילתא דשחרא מאן דאמר כוכבתא היא,מי שסובר שהיא planet of venus טעיא. זימנין דהיא venus מקדמא וזימנין דהיא מאחרה. מאי כדון? כמין תרין דוקרנין "prongs" דנהור דסלקין מן מדינחאשעולין מן המזרח ומנהרין.

דלמא מעשה שהיה רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה day-break וראו איילת השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רבה לר' שמעון בן חלפתא בי רבי כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימאה קימאה מעט מעט כל מה שהיא הולכת, היא רבה והולכת. מאי טעמא? (מיכה ז) כי אשב בחושך ה' אור לי. כך בתחילה (אסתר ב) ומרדכי יושב בשער המלך ואחר כך (אסתר ו) ויקח המן את הלבוש ואת הסוס ואחר כך (שם) וישב מרדכי אל שער המלך ואחר כך (אסתר ח) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ואח"כ (שם) ליהודים היתה אורה ושמחה.

ואתיא דר' חצנא כר' יודה. דתני בשם ר' יודה עוביו של רקיע מהלך חמשים שנה. אדם בינוני מהלך ארבעים מיל ביום. עד שהחמה נוסרת ברקיע מהלך חמשים שנה, אדם מהלך ארבעת מיל. נמצאת אומר שעוביו של רקיע אחד מעשרה ביום.

וכשם שעוביו של רקיע מהלך חמשים שנה כך עוביה של ארץ ועוביו של תהום מהלך חמשים שנה ומה טעם? (ישעיהו מ) היושב על חוג הארץ וכתיב (איוב כב) וחוג שמים יתהלך וכתיב (משלי ח) בחוקו חוג על פני תהום חוג חוג לגזירה שוה.

תני עץ חיים שנאמר בגן-עדן--עוביו מהלך חמש מאות שנה. אמר רבי יודה בי ר' אלעאי לא סוף דבר נופו, אלא אפי' כורתו.his trunk וכל פילוג מי בראשית מתפלגין מתחתיו ומה טעם? (תהלים א) והיה כעץ שתול על פלגי מים.

תני עץ חיים אחד מששים לגן. הגן אחד מששים לעדן (בראשית א) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. תמצית כור תרקב שותה.מים שמתמצין מן השקאת בית-כור, יכול להשקות 1/60 ממנו תמצית כוש מצרים שותה. נמצאת אומר מצרים מהלך ארבעים יום וכוש מהלך שבע שנים ועוד.

ורבנן אמרין עובי רקיע כשני אבות הראשונים 500 שנים סה"כ (דברים יא) כימי השמים על הארץ ג"כ 500 שנה וכשם שבין הארץ לרקיע מהלך חמש מאות שנה. כך בין רקיע לרקיע מהלך חמש מאות שנה. ועוביו מהלך חמש מאות שנה. ומה חמית מימר עוביו של רקיע מהלך חמש מאות שנה? אמר רבי בון יהי רקיע בתוך המים יהי רקיע בתווך.באמצע

רב אמר לחים היו שמים ביום הראשון ובשני קרשו. רב אמר (בראשית א) יהי רקיע יחזק הרקיע יקרש הרקיע יגלד הרקיע ימתח הרקיע. אמר רבי יודה בן פזי יעשה כמין מטלית let there be a "lining" to the firmament (to make it stronger) הרקיע היך מה דאת אמר (שמות לט) וירקעו את פחי הזהב וגומר. תני בשם ר' יהושע עוביו של רקיע כשתי אצבעיים. מילתיה דר' חנינא פליגא דא"ר אחא בשם ר' חנינא (איוב לז) תרקיע עמו לשחקים חזקים כראי

מוצק. תרקיע- מלמד שהן עשויין כטס. thin יכול שאינן בריאין? ת"ל חזקים. יכול שהן נתרפין rusty ת"ל כראי מוצק בכל שעה ושעה נראין מוצקים. רבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש. ר' יוחנן אמר בנוהג שבעולם אדם מותח אוהל על ידי שהות רפה ברם הכא (ישעיהו מ) וימתחם כאהל לשבת וכתיב חזקים. רבי שמעון בן לקיש אמר בנוהג שבעולם אדם נוסך כלים על ידי שהות הוא מעלה חלודה ברם הכא כראי מוצק בכל שעה ושעה הן נראין כשעת יציקתן. רבי עזריה אמר על הא דרבי שמעון בן לקיש (בראשית ב) ויכולו השמים והארץ וכל צבאם ויכל אלהים ביום השביעי (שם) ויברך אלהים את יום השביעי מה כתיב בתריה (שם) אלה תולדות השמים וכי מה ענין זה אצל זה אלא יום נכנס ויום יוצא שבת נכנס שבת יוצא חודש נכנס חודש יוצא שנה נכנס שנה יוצאה וכתיב (שם) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים.

רבי אומר ארבע אשמורות ביום וארבע אשמורות בלילה העונה אחד מעשרים וארבעה לשעה. העת אחד מעשרים וארבעה לעונה. הרגע אחד מעשרים וארבעה לעת. כמה הוא הרגע? רבי ברכיה בשם ר' חלבו אמר כדי לאומרו. ורבנן אמרין הרגע כהרף עין. תני שמואל הרגע אחד מחמשת ריבוא וששת אלפים ושמונה מאות וארבעים ושמונה לשעה.

ר' נתן אומר שלש משמרות יש בלילה (שופטים ז) ראש האשמורת התיכונה. ר' זריקן ור' אמי בשם ר' שמעון בן לקיש טעמא דרבי (תהלים קיט) חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך וכתיב (שם) קדמו עיני אשמורות. ר' חזקיה אמר רבי זריקן רבי בא חד אמר טעמיה דרבי וחרינה אמר טעמיה דר' נתן מאן דמר טעמא דרבי חצות לילה. ומאן דמר טעמיה דרבי נתן ראש האשמורת התיכונה. מה מקיים רבי נתן טעמיה דרבי חצות לילה? פעמים חצות לילה, ופעמים קדמו עיני אשמורות 10 בערב! הא באי זה צד? בשעה שהיה דוד סועד סעודת מלכים חצות לילה ובשעה שהיה סועד סעודת עצמו קדמו עיני אשמורות, מכל מקום לא הוה שחרא אתיא ומשכח לדוד דמיך ישן הוא שדוד אמר (תהלים נז) עורה כבודי עורה הנבל וכינור אעירה שחר. איתעיר יקרי מן קומי איקריה דבריי יתעורר כבודי מפני כבוד בוראי! איקרי לא חשיב כלום מן קדם איקריה דבריי! אעירה שחר אנא הוינא מעורר שחרה, שחרה לא הוה מעורר לי. והיה יצרו מקטרגו ואומר לו דוד דרכן של מלכים להיות השחר מעוררן, ואת אמר אעירה שחר?! דרכן של מלכים להיות ישינין עד שלש שעות ואת אמר (תהלים קיט) חצות לילה אקום?! והוא אומר (שם) על משפטי צדקך. ומה היה דוד עושה? ר' פינחס בשם ר' אלעזר בר' מנחם היה נוטל נבל וכינור ונותנו מראשותיו ועומד בחצי הלילה ומנגן בהם כדי שישמעו חבירי תורה. ומה היו חבירי תורה אומרים ומה אם דוד המלך עוסק בתורה אנו עאכ"ו. א"ר לוי כנור היה תלוי כנגד חלונותיו של דוד והיה רוח צפונית מנשבת בלילה ומנפנפת בו והיה מנגן מאליו הה"ד (מלכים ב ג) והיה כנגן המנגן כנגן במנגן אין כתב כאן, אלא כנגן המנגן הכינור היה מנגן מאיליו.

מה מקיים רבי טעמא דרבי נתן? ראש האשמורת התיכונה א"ר הונא סופה של שנייה וראשה של שלישית, הן מתכנות את הלילה. אמר ר' מנא ויאות?! מי כתיב תיכונות לא תיכונה! ומתרץ..קדמיתא לא מתחשבא, אין אשמורה ראשונה נחשבת דעד כדון ברייתא עירין עדיין בני אדם ניעורין:

פיסקא וחכמים אומרים עד חצות: רבי יסא בשם ר' יוחנן הלכה כחכמים. רבי יסא מפקד לחברייא אין בעיתון מתעסקא באוריתא, אתון קרייה שמע קודם חצות ומתעסקין. מילתיה

אמרה שהלכה כחכמים. מילתיה אמרה, שאמר דברים אחר אמת ויציב. שיכולים להתפלל תפילת ערבית זמן רב אחר חצות, "ואי"צ לסמוך גאולה לתפילה"

##תני: הקורא את שמע בבית הכנסת בשחר יצא ידי חובתו בערב לא יצא ידי חובתו. מה בין הקורא בשחרית ומה בין הקורא בערבית? מפני שקורא קודם הזמן—ולמה קורא בביה"ן? כדיי לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה

ר' הונא בשם רב יוסף ע י ק ר קר"ש יוצאין בביה"ן, מה טעם אמרו אדם צריך לקרות שמע בביתו בערב? בשביל להבריח את המזיקין. מילתיה אמרה שמעינן מיניה.. שאין אמר דברים אחר אמת ויציב כיון דקריאה של ביהכ"ן היא העיקר--ע"כ אסור להפסיק בינו לתפלה [דומיא דשחרית].

מילתיה דר' שמואל בר נחמני אמר כן: להבריח.. ר' שמואל בר נחמני כד הוה נחית לעיבורה הוה מקבל גבי ר' יעקב גרוסה, והוה ר' זעירא מטמר ביני קופייא baskets משמענא היך הוה קרי ר"ש שמע, והוה קרי וחזר וקרי עד דהוא שקע מיניה גו שינתיה. ומאי טעמא? ר' אחא ור' תחליפתא חמוי בשם ר' שמואל בר נחמן (תהלים ד) רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה.

מילתיה דר' יהושע בן לוי פליגא. דר' יהושע בן לוי קרי מזמורים בתרה אחר ק"ש של ערבית (כעין שאנו אומרים ברוך ד' לעולם) והא תני אין אומר דברים אחר אמת ויציב! פתר לה באמת ויציב של שחרית. ##

דמר ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה שלש תכיפות הן. תכף לסמיכה שחיטה, תכף לנטילת ידים ברכה, תכף לגאולה תפילה. תכף לסמיכה שחיטה- (ויקרא א) וסמך ושחט. תכף לנטילת ידים ברכה- (תהלים קלד) שאו ידיכם קדש וברכו את ה'. תכף לגאולה תפילה- (תהלים יט) יהיו לרצון אמרי פי מה כתיב בתריה? (תהלים כ) יענך ה' ביום צרה. א"ר יוסי בי ר' בון כל מי שהוא תוכף סמיכה לשחיטה אין פסול נוגע באותו קרבן. וכל מי שהוא תוכף לנטילת ידים ברכה אין השטן מקטרג באותה סעודה. וכל מי שהוא תוכף גאולה לתפילה אין השטן מקטרג באותו היום. א"ר זעירא אנא תכפית גאולה לתפילה ואיתצדית באנגריא ונתפסתי לעבודת המלך! מובליא הדס לפלטין להוליך הדסים לפלטין אמרו ליה ר', רבו היא! חשיבות היא! אית בני אינשי הבין פריטין מחכים פלטין. יש בנ"א נותנין פרוטה לראות פלטין

א"ר אמי כל מי שאינו תוכף לגאולה תפילה למה הוא דומה לאוהבו של מלך שבא והרתיק סיבב על פתחו של מלך יצא לידע מה הוא מבקש ומצאו שהפליג, עוד הוא הפליג:

פיסקא רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר. אתיא דרבן גמליאל כרבי שמעון. דתני בשם ר' שמעון פעמים שאדם קורא את שמע אחת לפני עמוד השחר ואחת לאחר עמוד השחר ונמצא יוצא ידי חובתו של יום ושל לילה. הא רבן גמליאל כרבי שמעון בערבית, אף בשחרית כן? או יהא בה כיי דמר ר' זעירא תנאי אחוי דרב חייא בר אשיא ודרב אבא בר חנה הקורא עם אנשי משמר לא יצא כי משכימין היו קודם "שיכיר"

פיסקא מעשה שבאו בניו וכו'. ורבן גמליאל פליג על רבנין ועבד עובדא כוותיה?! כדעת עצמו והא רבי מאיר פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה. והא רבי עקיבה פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה. והן אשכחנן דרבי מאיר פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה? דתני סכין אלוונתית ointment לחולה בשבת. אימתי? בזמן שטרפו ביין ושמן מערב שבת אבל אם לא טרפו מערב שבת אסור. תני אמר ר' שמעון בן אלעזר מתיר היה רבי מאיר לטרוף יין ושמן ולסוך לחולה בשבת. וכבר

חלה ובקשנו לעשות לו כן ולא הניח לנו ואמרנו לו רבי דבריך מבטל בחייך ואמר לן אף על פי שאני מיקל לאחרים מחמיר אני על עצמי דהא פליגי עלי חברי.

והן אשכחנן דרבי עקיבה פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה? כיי דתנינן תמן השדרה והגולגולת מב' מתים. רביעית דם מב' מתים. ורובע עצמות מב' מתים. אבר מן המת מב' מתים. אבר מן החי מב' אנשים. ר' עקיבה מטמא וחכמים מטהרין. תני מעשה שהביאו קופה מליאה עצמות מכפר טבי והניחוה באויר הכנסת בלוד ונכנס תודרוס הרופא ונכנסו כל הרופאים עמו אמר תודרוס הרופא אין כאן שדרה ממת אחד ולא גולגולת ממת אחד אמרו הואיל ויש כאן מטהרין ויש כאן מטמאין נעמוד על המניין התחילו מרבי עקיבה וטיהר אמרו לו הואיל והיית מטמא וטיהרת טהור.

והן אשכחנן דר' שמעון פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה? כיי דתנינן תמן רבי שמעון אומר כל הספחין מותרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות שדה. וחכמים אומרים כל הספחין אסורין. ר' שמעון בן יוחי עבד עובדא בשמיטתא חמא חד מלקט ספיחי שביעית, אמר ליה ולית אסור ולאו ספיחין אינון?! אמרו ליה ולא את הוא שאת מתיר! אמר ליה ואין חבירי חולקין עלי?! וקרי עלוי (קהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש וכן הות ליה. ורבן גמליאל פליג על רבנן ועבד עובדא כוותיה?! שנייא הכא שהיא לשינון. מעתה אף משיעלה עמוד השחר!

ואית דבעי מימר תמן היו יכולין לקיים דברי חכמים ברם הכא כבר עבר חצות ולא היו יכולין לקיים דברי חכמים, אמר לון עובדין עובדא כוותיה:

פיסקא ולא זו בלבד וכו' הקטר חלבים ואיברים ואכילת פסחים מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אנן תנינן אכילת פסחים, אית דלא תני אכילת פסחים. מאן תנא אכילת פסחים? רבנן. ומאן דלא תנא אכילת פסחים? ר' אליעזר. ומאי טעמא דרבי אליעזר? נאמר כאן (שמות יב) לילה ונאמר להלן (שם) לילה. מה לילה שנאמר להלן חצות אף כאן חצות. אמר רבי חונה ולית כן אכילת פסחים אפילו כרבנן, דתנינן הפסח אחר חצות מטמא את הידים:

פיסקא כל הנאכלין ליום אחד- קדשי קדשים. וא"כ למה אמרו חכמים וכו' אם את הוא אומר עד שיעלה עמוד השחר הוא סבור שלא עלה עמוד השחר נמצא אוכל ומתחייב, מתוך שאת אומר לו עד חצות, אפי' הוא אוכל אחר חצות אינו מתחייב:

הלכה ב משנה מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיכיר בין תכלת ללבן. ר"א אומר בין תכלת לכרתן. עד הנץ החמה. ור' יהושע אומר עד שלש שעות שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות

הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה:

גמרא כיני מתני' בין תכלת שבה ללבן שבה
בחוט אחד יש קצת תכלת וקצת לבן

מה טעמון דרבנן? (במדבר טו) וראיתם אותו מן הסמוך לו.תכלת סמוך ללבן ומ"ט דרבי אליעזר? וראיתם אותו כדי שיהא ניכר בין הצבועים.

תני בשם ר"מ וראיתם אותה אין כתיב כאן אלא וראיתם אותו מגיד שכל המקיים מצות ציצית כאלו מקבל פני שכינה מגיד שהתכלת דומה לים והים דומה לעשבים ועשבים דומין לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד והכסא דומה לספיר דכתיב (יחזקאל י) ואראה והנה על

הרקיע אשר על ראש הכרוב כאבן ספיר כמראה דמות כסא. אחרים אומרים וראיתם אותו כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו. רב חסדא אמר כהדא דאחרים. מה אנן קיימין? אם ברגיל, אפילו רחוק כמה, חכים ליה. מכירו. ואם בשאינו רגיל, אפילו קרוב ליה לא חכים ליה!! אלא כי אנן קיימין ברגיל ושאינו רגיל. כההוא דאזיל ליה לאכסניא ואתא לקיצין. פעמים בא אצלו

אית תניי תני בין זאב לכלב בין חמור לערוד. ואית תניי תני כדי שיהא רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו. הוי בעי מימר, מן דמר בין זאב לכלב בין חמור לערוד, כמן דמר בין תכלת לכרתן. ומן דמר כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו, כמן דמר בין תכלת ללבן.

אבל אמרו מצותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך גאולה לתפילה ונמצא מתפלל ביום. אמר רבי זעירא ואנא אמרית טעמא (תהלים עב) ייראוך עם שמש. אמר מר עוקבא הוותיקין היו משכימים וקורין אותה כדי שיסמכו לה תפילתן עם הנץ החמה. תני אמר רבי יודה מעשה שהייתי מהלך בדרך אחרי רבי אלעזר בן עזריה ואחרי רבי עקיבה והיו עסוקים במצות צדקה והגיע עונת קרית שמע והייתי סבור שמא נתייאשו מקרית שמע, וקריתי ושניתי ואחר כך התחילו הם, וכבר היתה החמה על ראשי ההרים: =הם כוונו יותר ממני!!

עד הנץ החמה: רבי זבדיה בריה דרבי יעקב בר זבדי בשם רבי יונה כדי שתהא החמה מטפטפת על ראשי ההרים:

ר' יהושע אומר עד ג' שעות: רבי אידי ורב המנונא ורב אדא בר אחא בשם רב הלכה כרבי יהושע בשוכח. רבי הונא אמר תרין אמוראין חד אמר בשוכח, אגיב ליה השיב לו חבירו חבריה וכי יש הלכה בשוכח? כך הוא הלכה! ולמה אמרו בשוכח? כדי שיהא אדם מזרז בעצמו לקרותה בעונתה:

תמן תנינן שבת1:2 מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפילה. אמר רבי אחא קרית שמע דבר תורה ותפילה אינה דבר תורה. אמר רבי בא ק"ש זמנה קבוע עים הנץ ותפילה אין זמנה קבוע. אמר רבי יוסי ק"ש אינה צריכה כוונה ואפשר לכוון באמצע סעודה ותפילה צריכה כוונה. אמר רבי מנא קשייתה קומי רבי יוסי ואפילו תימר קרית שמע אינה צריכה כוונה, שלשה פסוקים הראשונים צריכין כוונה! ומתרץ..מן גו דאינון צבחר כיון שהם מעטים מיכוון:

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי: כגון אנו שעוסקים בתלמוד תורה, אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין. רבי יוחנן אמרה על גרמיה כגון אנו שאין אנו עסוקים בתלמוד תורה אפילו לתפלה אנו מפסיקין. דין כדעתיה ודין כדעתיה. רבי יוחנן כדעתיה: דאמר רבי יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום. למה? שאין תפילה מפסדת. רבי שמעון בן יוחאי כדעתיה דרשב"י אמר אלו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאתיהיבת תורה לישראל, הוינא מתבעי קומי רחמנא דיתברי לבר נשא תרין פומין, חד דהוי לעי באוריתא וחד דעבד ליה כל צורכיה. אים הייתי עומד על הר סיני כשנתן הקב"ה התורה, הייתי מבקש שני פיות... חזר ומר חזר ואמר... ומה אין חד הוא לית עלמא יכיל קאים ביה מן דילטוריא לה"ר דיליה, אילו הוו תרין עאכ"ו!!

א"ר יוסי קומי רבי ירמיה אתיא דרבי יוחנן כרבי חנינא בן עקביא. דתני: כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפילה. ר' חנינא בן עקביא אומר כשם שמפסיקין לק"ש כך מפסיקין לת פ י ל ה ולתפילין ולשאר כל מצותיה של תורה.

ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב?! ולית ליה לרשב"י הלמד על מנת לעשות ולא הלמד שלא לעשות שהלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא. וא"ר יוחנן הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שילייתו על פניו ולא יצא לעולם! טעמיה דרשב"י זה שינון וזה שינון ואין מבטל שינון מפני שינון.

[טעמא דרשב"י רשב"י כדעתיה דרשב"י אמר העוסק במקרא מידה ואינה מידה. ורבנן עבדי מקרא כמשנה]

והא תנינן הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה חביבה מד"ת! וקשיא לרשב"י שלא הפסיק ומתרץ..א"ר יודן רשב"י ע"י שהיה תדיר בד"ת לפיכך אינה חביבה יותר מד"ת.

אין מבטל שינון.. אמר רבי אבא מרי לא תנינן אלא כאדם שהוא קורא בתורה, הא בעונתה כמשנה היא!

הלכה ג משנה בש"א בערב כל אדם יטו ויקרו ובבוקר יעמדו שנאמר (דברים ו) בשכבך ובקומך. וב"ה אומרים כל אדם קורין כדרכן שנאמר (שם) ובלכתך בדרך. א"כ למה נאמר בשכבך ובקומך? אלא בשעה שבני אדם שוכבין ובשעה שבני אדם עומדים:

גמרא הא דב"ה מקיימים תרין קריין, מה מקיימין דב"ש בשבתך בביתך ובלכתך בדרך? בשבתך בביתך- פרט לעוסקים במצות. ובלכתך בדרך- פרט לחתן.

ותני מעשה בראב"ע ור' ישמעאל שהיו שרויין במקום אחד והגיע זמן ק"ש של שחרית והוה ראב"ע מוטה ור' ישמעאל זקוף, הגיע זמן ק"ש נזקף ראב"ע כב"ש והטה רבי ישמעאל. אמר ראב"ע לר' ישמעאל אומר לאחד מן השוק מה לך זקנך מגודל? והוא אומר יהיה כנגד המשחיתים! נותן לו compliment והלה שופך לו קיתון על פניו... אני שהייתי מוטה נזקפתי, ואתה שהיית זקוף הטית? א"ל אתה נזקפת כדברי ב"ש, ואני הטיתי כדברי ב"ה. ד"א שלא יראוני התלמידים ויעשו הלכה קבע כדברי ב"ש:

הלכה ד משנה א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך והטיתי לקרות כדברי ב"ש וסיכנתי בעצמי מפני הלסטים. אמרו לו כדי היית לחוב בעצמך, שעברת על דברי ב"ה:

גמרא חברייא בשם ר' יוחנן דודים דברי סופרים לד"ת וחביבים כד"ת (שיר השירים ז) חכך אלו דברי חכמים כיין הטוב. אלו ד"ת שמעון בר ווה בשם ר' יוחנן דודים דברי סופרים לד"ת, אשגרת לישנא(ור"ל "יותר") וחביבים יותר מד"ת (שיר השירים א) כי טובים דודיך חכמים מיין.יותר מיינה של תורה ר' בא בר כהן בשם ר' יודה בן פזי תדע לך שחביבים דברי סופרים מד"ת שהרי ר"ט אלו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה וע"י שעבר על דברי ב"ה נתחייב מיתה ע"ש (קהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש.

תני רבי ישמעאל ד"ת יש בהן איסור ויש בהן היתר יש בהן קולין ויש בהן חומרים. אבל דברי סופרים כולן חמורין הן תדע לך שהוא כן דתנינן תמן האומר אין תפילין לעבור על ד"ת פטור חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב. רבי חנניה בריה דרב אדא בשם רבי תנחום בי ר' חייא חמורים דברי זקנים מדברי נביאים, דכתיב (מיכה ב) אל תטיפו יטיפון לא יטיפו לאלה לא יסג כלימות. אלו דברי נביאות וכתיב (שם) אטיף לך ליין ולשכר.אלו גזירות חכמים נביא וזקן למי הן דומין? למלך ששולח ב' פלמטרין imperial agent שלו למדינה על אחד מהן כתב אם אינו מראה לכם חותם שלי וסמנטירין שלי אל תאמינו לו. ועל אחד מהן

כתב אע"פ שאינו מראה לכם חותם שלי האמינוהו בלא חותם ובלא סמנטירין כך בנביא כתיב (דברים יג) ונתן אליך אות או מופת ברם הכא (דברים יז) על פי התורה אשר יורוך.

הדא דתימא משיצאת בת קול אבל עד שלא יצאת בת קול כל הרוצה להחמיר על עצמו לנהוג כחומרי בית שמאי וכחומרי ב"ה על זה נאמר (קהלת ב) הכסיל בחושך הולך כקולי אילו ואילו נקרא רשע אלא אי כקולי דדין וכחומרי דדין אי כקולי דדין וכחומרי דדין הדא דתימא עד שלא יצאת בת קול אבל משיצאת בת קול לעולם הלכה כדברי בית הלל וכל העובר על דברי בית הלל חייב מיתה. תני יצאת בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלהים חיים אבל הלכה כדברי בית הלל איכן יצאה בת קול רבי ביבי אמר בשם רבי יוחנן ביבנה יצאה בת קול:

הלכה ה משנה בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה. ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה. אחת ארוכה ואחת קצרה.

מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך. לחתום אינו רשאי שלא לחתום שלא לחתום אינו רשאי לחתום:

גמרא ר' סימון בשם ר' שמואל בר נחמן ע"ש (יהושע א) והגית בו יומם ולילה- שתהא הגיות היום והלילה שוין. ???שלא היו אומרים ויאמר בלילה, נמצא לעולם 6 "הגיות" רבי יוסי בר אבין בשם רבי יהושע בן לוי: ע"ש (תהלים קיט) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך. ר' נחמן בשם רבי מנא כל המקיים שבע ביום הללתיך כאלו קיים והגית בו יומם ולילה:

מפני מה קורין שתי פרשיות הללו בכל יום? רבי לוי ורבי סימון. רבי סימון אמר מפני שכתוב בהן שכיבה וקימה. רבי לוי אמר מפני שעשרת הדברות כלולין בהן. (שמות כ; דברים ה) אנכי ה' אלהיך (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו. (שמות כ; דברים ה) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (דברים ו) ה' אחד. לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא ואהבת את ה' אלהיך. מאן דרחים מלכא מי שאוהב המלך לא משתבע בשמיה ומשקר. זכור את יום השבת לקדשו למען תזכרו. רבי אומר זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה דכתיב (נחמיה ט) ואת שבת קדשך הודעת להם ומצות וחוקים ותורה צוית וגו' להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה. כבד את אביך ואת אמך למען ירבו ימיכם וימי בניכם. לא תרצח ואבדתם מהרה מאן דקטיל מתקטיל. לא תנאף לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם א"ר לוי ליבא ועינא תרין סרסורין דחטאה דכתיב (משלי כג) תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה אמר הקב"ה אי יהבת לי לבך ועיניך אנא ידע דאת לי. (שמות כ) לא תגנוב (דברים יא) ואספת דגנך ולא דגנו של חבירך. לא תענה ברעך עד שקר אני ה' אלהיכם וכתיב (ירמיהו י) וה' אלהים אמת מהו אמת? אמר רבי אבון שהוא אלהים חיים ומלך עולם. אמר רבי לוי אמר הקב"ה אם העדת לחבירך עדות שקר מעלה אני עליך כאלו העדת עלי שלא בראתי שמים וארץ. לא תחמוד בית רעך וכתבתם על מזוזות ביתך ולא בית חבירך:

תמן תנינן תמיד5:1 אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו. מה בירכו? רב מתנא אמר בשם שמואל זו ברכת תורהאהבה רבה. וקראו עשרת הדברים שמע והיה אם שמוע ויאמר. רבי אמי בשם ר"ל זאת אומרת שאין הברכות שהרי הפסיקו בעשרת הדברות מעכבות. אמר ר' בא אין מן הדא לית את ש"מ כלום, שעשרת הדברות הן הן גופה של שמע. דרב מתנא ור' שמואל בר נחמן תרוויהון אמרי בדין היה שיהיו קורין עשרת הדברות בכל יום ומפני מה

אין קורין אותן מפני טענות המינין שלא יהו אומרים אלו לבדן ניתנו לו למשה בסיני. ר' שמואל בר נחמן בשם רבי יהודה בר זבודא בדין היה שיהיו קורין פרשת בלק ובלעם בכל יום ומפני מה אין קורין אותן שלא להטריח את הצבור. רבי חונה אמר מפני שכתיב בה בפרשת בלק שכיבה וקימה. ר' יוסי בי רבי בון אמר מפני שכתיב בהן יציאת מצרים ומלכות. אמר ר"א מפני שכתובה נזכר עניין ברכות בלעם בתורה ובנביאים ובכתובים:

אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו. מה בירכו מר רב מתנה בשם שמואל זו ברכת התורה. והלא לא בירכו יוצר המאורות? רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה עדיין לא יצאו המאורות ותימר יוצר המאורות?! ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא מהו ברכה אמר ר' חלבו זו היא השוכן בבית הזה יטע ביניכם אחוה ואהבה ושלום וריעות:

שמואל אמר השכים לשנות קודם ק"ש צריך לברך. לאחר ק"ש א"צ לברך כבר נפטר באהבה רבה א"ר בא והוא ששנה על אתר:

ר' חונה אמר נראים הדברים מדרש צריך לברך, הלכות א"צ לברך. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בין מדרש בין הלכות צריך לברך. א"ר חייא בר אשי נהגין הוינן יתבין קומי רב ובין מדרש בין הלכות זקיקינן למיברכה.

תני הקורא עם אנשי מעמד ישראלים "שעמדו" על הקרבן לא יצא כי מאחרים היו. רבי זעירא בשם רבי אמי ביומי דרבי יוחנן הוינן נפקין לתעניתא וקרוי שמע בתר תלת שעין ולא הוה ממחי בידן. רבי יוסי ורבי אחא נפקין לתעניתא אתו ציבורא ומקרי שמע בתר תלת שעין. בעא רב אחא מחויי בידן. א"ל ר' יוסי והלא כבר קראו אותה בעונתה! כלום קורין אותה אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך ד"ת. א"ל מפני ההדיוטות שלא יהו אומרים בעונתה הן קורין אותה.

אלו ברכות שמאריכין בהן: ברכות ר"ה ויה"כ וברכות תענית ציבור. מברכותיו של אדם ניכר אם ת"ח הוא אם בור הוא. אלו ברכות שמקצרין בהם: המברך על המצות ועל הפירות וברכת הזימון וברכה אחרונה של ברכת המזון אחר המזון. הא כל שאר ברכות אדם מאריך? אמר חזקיה מן מה דתני המאריך הרי זה מגונה, והמקצר הרי זה משובח, הדא אמרה שאין זה כלל.

תני צריך להאריך בגואל ישראל בתענית. הא בשש שהוא מוסיף אינו מאריך? א"ר יוסה שלא תאמר הואיל והוא מעין י"ח לא יאריך בה, לפום כן צריך מימר צריך להאריך בגואל ישראל בתענית:

אלו ברכות ששוחין בהן: בראשונה תחילה וסוף, ובמודים תחילה וסוף. השוחה על כל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישחה. רבי יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי כהן גדול שוחה על סוף כל ברכה וברכה. המלך ראש כל ברכה וברכה וסוף כל ברכה וברכה. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי המלך משהוא כורע אינו נזקף עד שהוא משלים כל תפילתו. מ"ט? (מלכים א ח) ויהי ככלות שלמה להתפלל אל ה' את כל כל התפילה ואת כל התחינה הזאת קם מלפני מזבח ה' מכרוע על ברכיו. אי זו כריעה ואי זו בריכה? ר' חייא רבא הראה בריכה לפני ר' ונפסח ונתרפא. רבי לוי בר סיסי הראה כריעה לפני רבי ונפסח ולא נתרפא.

(מלכים א ח) וכפיו פרושות השמים- א"ר אייבו כגון הדין נקדיםshepherd (שנותן דו"ח שלא גזל כלום) היה עומד. א"ר אלעזר בר אבינא ככפים הללו שלא חטפו מבנין בהמ"ק כלום.

תנא רבי חלפתא בן שאול הכל שוחין עם ש"צ בהודאה. ר' זעירא אמר ובלבד במודים.

רבי זעירא סבר שמע היטב לקרובה לש"ץ [4:4] כדי לשוח עמו תחלה וסוף: ר' יסא כד סליק להכא חמתון גחנין ומלחשין. אמר לון מהו דין לחישה? ולא שמיע דמר רבי חלבו ר"ש בשם ר' יוחנן בשם ר' ירמיה רבי חנינא בשם ר' מיישא ר' חייא בשם ר' סימאי ואית דאמרין ליה חברייא בשם ר' סימאי: מודים אנחנו לך אדון כל הבריות אלוה התושבחות צור עולמים חי העולם יוצר בראשית מחיה מתים שהחייתנו וקיימתנו וזכיתנו וסייעתנו וקרבתנו להודות לשמך בא"י אל ההודאות. רבי בא בר זבדא בשם רב מודים אנחנו לך שאנו חייבין להודות לשמך תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית בא"י אל ההודאות. רבי שמואל בר מינא בשם רבי אחא הודייה ושבח לשמך לך גדולה לך גבורה לך תפארת יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתסמכנו מנפילתינו ותזקפנו מכפיפתינו כי אתה סומך נופלים וזוקף כפופים ומלא רחמים ואין עוד מלבדך בא"י אל ההודאות. בר קפרא אמר לך כריעה לך כפיפה לך השתחויה לך בריכה כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש והעושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק לכל ועתה אלהינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך בכל לב ובכל נפש משתחוים כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוזלו בא"י אל ההודאות. אמר ר' יודן נהגין רבנן אמרין כולהון. ואית דאמרי או הדא או הדא.

תני ובלבד שלא ישוח יותר מדאי.

אמר רבי ירמיה ובלחוד דלא יעביד כהדין חרדונא turtle (שראשו זקוף) אלא כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. מילתא דחנן בר בא סובר שזוקף בשם פליגא: דחנן בר בא אמר לחברייא נימר לכון מילתא טבא דחמית לרב עביד ואמריתה קמיה דשמואל, וקם ונשק על פומי, ברוך אתה- שוחה. בא להזכיר את השם- זוקף. שמואל אמר אנא אמרית טעמא ה' זוקף כפופים. אמר רבי אמי לא מסתברא אלא, מפני שמי ניחת הוא.צריך ל"נחות" ראשו כשמזכיר השם א"ר אבין אלו הוה כתיב "בשמי" ניחת הוא יאות, לית כתיב אלא "מפני" שמי ניחת הוא, קודם עד שלא הזכיר את השם, "כבר" ניחת הוא.

רבי שמואל בר נתן בשם ר' חמא בר חנינא מעשה באחד ששחה יותר מדאי והעבירו רבי. ר' אמי אמר ר' יוחנן הוה מעביר. א"ל ר' חייא בר בא לא היה מעבירו אלא גער ביה:

אלו ברכות שפותחין בהן בברוך: כל הברכות פותחין בהן בברוך, ואם היתה ברכה סמוכה לחברתה כגון ק"ש ותפילה אין פותחין בהן בברוך. התיב רבי ירמיה הרי גאולה. שאומר בליל סדר פותח בברוך אע"פ שסמוכה לברכת הלל! שנייא היא דמר רבי יוחנן הלל אם שמעה בבית הכנסת יצא. ואינו אומרה בביתו התיב רבי אליעזר בי רבי יוסה קומי ר' יוסה והא סופה! למה חותם בגאל ישראל, הרי כבר "פתח" בברוך א"ל שתים "שתי גאולות" הנה אחת לבא ואחת לשעבר. התיבון הרי הבדלה! היא סמוכה למאורי האש! שנייא היא דמר רבי בא בר זבדא רבי היה מפזרן, וחוזר וכוללן על הכוס. רבי חייא רבה היה מכנסן. התיבון הרי נברך! שנייא היא שאם היו שנים יושבים ואוכלים שאינן אומרים נברך. הרי הזן את הכל! למה חותם? קשיא. הרי הטוב והמטיב! למה פותח? שנייא היא דמר רב הונא משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב. הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה. הא קדושה. קידוש על הכוס למה פותח, הרי סמוכה לבפה"ג!

שנייא היא שאם היה יושב ושותה מבעוד יום וקדש עליו היום שאינו אומר בורא פרי הגפן. והא סופה! למה חותם במקדש השבת? ...

ל"ש כאן [א"ר מנא טופס ברכות כך הוא]

א"ר יודן מטבע קצר פותח בהן בברוך ואינו חותם בהן בברוך, מטבע ארוך פותח בהן בברוך וחותם בברוך

לא נתבררה כל צרכה

כל הברכות אחר חיתומיהן אין אומרים ברכה פסוק.אסור להזכיר ר ק פסוק לפני חתימת ברכה [כן היה מנהג קצתם]

התיב ר' יצחק בר' אלעזר קומוי ר' יוסה, מכיון דתימר אחר חיתומיהן, ויימר ברכה פסוק! כיוון דרק החתימה [בא"י...] "העיקר" מה איכפת לן שיאמר פסוק לפניה? אמרין, חכימי הדין טלייא בלשון סגי נהור..

דהוא סבר =ניכר מזה הילד שהוא לא הבין... מהו "אחר חיתומיהן"? שאם היה עומד בשחרית ושכח והזכיר את של ערבית וחזר וחתם בשל שחרית יצא. ויש כאן שני דינים נפרדים 1) היה עומד.. 2) אסור לעשות ברכה מפסוק וחתימה

א"ר אחא כל הברכות כעין חותמותיהן.

[ואילין דאמרין (ישעיהו יב) צהלי ורוני יושבת ציון וגו' אין בו משום ברכה פסוק] מנהגם היה לומר פסוק זה בנוסח הקדושה [וסיימו בא"י הקל הקדוש]

הלכה ו משנה מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר להן ר' אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך- הימים. כל ימי חייך- הלילות. וחכמים אומרים: ימי חייך- העולם הזה. כל ימי חייך- העולם הבא, להביא את ימות המשיח:

גמרא אע"פ שנכנס ראב"ע לגדולה האריך ימים. הדא אמרה שהגדולה מקצרת ימים.

תמן אמרין לא יתחיל ויאמר, ואם התחיל גומר. שחייב עכ"פ להזכיר יצ"מ ורבנן דהכא אמרין מתחיל ואינו גומר. אפי' אים כבר התחיל, לא יגמור!

מתניתין פליגא על רבנן דהכא: מזכירין יציאת מצרים בלילות! ר' בא רב יהודה בשם רב מודים אנחנו לך שהוצאתנו ממצרים ופדיתנו מבית עבדים להודות לשמך. מתניתא פליגא על רבנן דתמן: ויאמר אינו נוהג אלא ביום! "כל" פרשת ויאמר אינו נוהג אלא ביום. אבל חלק יצ"מ חייב לומר

ר' בא בר אחא נחית לתמן בבל חמיתון מתחילין וגומרין ראה אותן מתחילין וגומרין ולא שמיע דתמן אמרין לא יתחיל ויאמר ואם התחיל גומר. ורבנן דהכא אמרין מתחיל ואינו גומר.

בעון קומוי ר' אחייא בר' זעירה, היך הוה אבוך נהוג עביד כרבנן דהכא או כרבנן דהתם? ר' חזקיה אמר כרבנן דהכא. ר' יוסה אמר כרבנן דהתם. א"ר חנינא מסתברא דר' יוסה. דר' זעירא מחמיר וינון מחמרין, והוא עבד נהיג דכוותהון.

תני הקורא את שמע בבוקר צריך להזכיר יציאת מצרים באמת ויציב. ר' אומר צריך להזכיר בה מלכות. אחרים אומרים צריך להזכיר בה קריעת ים סוף ומכת בכורים. ר' יהושע בן לוי אומר צריך להזכיר את כולן וצריך לומר צור ישראל וגואלו.

ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אמר לא הזכיר תורה בארץ בברה"ז מחזירין אותו. מה טעם? (תהלים קה) ויתן להם ארצות גוים. מפני מה?

בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו. ר' בא בר' אחא בשם רבי אם לא הזכיר ברית בארץ או שלא הזכיר בבונה ירושלים מלכות בית דוד מחזירין אותו. א"ר אילא אם אמר מנחם ירושלם יצא.

בר קפרא אמר הקורא לאברהם אברם עובר בעשה. רבי לוי אמר בעשה ולא תעשה (בראשית יז) ולא יקרא עוד את שמך אברם הרי בלא תעשה והיה שמך אברהם הרי בעשה. התיבון הרי אנשי כנסת הגדולה קראו אותו אברם. (נחמיה ט) אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם. שנייא היא שעד שהוא אברם בחרת בו. ודכוותה הקורא לשרה שרי עובר בעשה? הוא נצטווה עליה. ודכוותה הקורא לישראל יעקב עובר בעשה? שני ניתוסף לו, הראשון לא נעקר ממנו.

ולמה נשתנה שמו של אברהם ושמו של יעקב ושמו של יצחק לא נשתנה? אילו אבותן קראו אותן בשמן, אבל יצחק הקב"ה קראו יצחק שנאמר (בראשית יז) וקראת את שמו יצחק.

ד' נקראו עד שלא נולדו ואלו הן: יצחק וישמעאל יאשיהו ושלמה. יצחק- וקראת את שמו יצחק. ישמעאל- דכתיב (בראשית טז) וקראת את שמו ישמעאל. יאשיהו- (מלכים א יג) הנה בן נולד לבית דוד יאשיה שמו. שלמה- (דברי הימים א כב) כי שלמה יהיה שמו. עד כדון בצדיקים, אבל ברשעים זורו רשעים מרחם. נקראו רשעים רק משעת לידה

בן זומא אומר עתידין הן ישראל שלא להזכיר יציאת מצרים לעתיד לבוא. ומה טעם? (ירמיהו טז) לכן הנה ימים באים נאם ה' לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפון. אמרו לו לא שיעקר יציאת מצרים אלא מצרים מוסף על המלכיות, מלכיות עיקר ומצרים טפילה. וכן הוא אומר (בראשית לה) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך. לא שיעקר שם יעקב אלא יעקב מוסף על ישראל. ישראל עיקר ויעקב טפל. וכן הוא אומר (ישעיהו מג) אל תזכרו ראשונות אילו המצרים. וקדמוניות אל תתבוננו אילו המלכיות. (שם) הנני עושה חדשה עתה תצמח זו של גוג. משלו משל למה הדבר דומה? לאחד שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל ממנו התחיל מספר מעשה הזאב, ואח"כ פגע בו הארי וניצל מידו שכח מעשה הזאב התחיל מספר מעשה הארי, ואח"כ פגע בו נחש וניצל מידו שכח מעשה שניהם והתחיל לספר מעשה הנחש. כך היו ישראל הצרות האחרונות משכחות את הראשונות:

מסכת ברכות פרק ב

הלכה א משנה היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר' מאיר. ור' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם:

גמרא א"ר בא זאת אומרת היה קורא בתורה...ולא בירך שאין הברכות ברכות ק"ש מעכבות. התיבון ואינו מפסיק?! הרי יש הפסק בתורה בין שמע לוהיה (וע"כ מיירי מתניתין שדילג, ולא קתני לה) ולא תנינתה, והכא אע"ג דלא תנינתה, צריך לברך!!

א"ר יוסה אם אומר את שהוא צריך לברך, בירך צריך שיכוין את לבו?

צריך לכוין את לבו בכולן? נישמעינה מן הדא: ר' אחי אמר משום ר' יהודה אם כיון לבו בפרק

ראשון אע"פ שלא כיון לבו בפרק שני יצא. מה בין פרק ראשון ומה בין פרק שני? א"ר חנינא כל מה שכתוב בזה כתוב בזה! מעתה לא יקרא אלא אחד! א"ר עילא הראשון ליחיד והשני לציבור. והראשון לתלמוד והשני למעשה. בר קפרא אמר אין לך צריך כוונה אלא ג' פסוקים הראשונים בלבד. ותני כן: ושננתם עד כאן לכוונה מיכן ואילך לשינון.

ר' חונה ר' אידי רב יוסף רב יהודא בשם שמואל צריך לקבל עליו מלכות שמים מעומד. מה? אם היה יושב, עומד? לא. אם היה מהלך, עומד.

תני צריך להאריך באחד. רב נחמן בר' יעקב אמר ובלבד בד'. סומכוס בר יוסף אומר כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. ר' ירמיה הוה מאריך סגין א"ל ר' זעירא לית את צריך כל הכין אלא כדי שתמליכהו בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם.

רב שאיל לר' חייא רבא, ולינא לית אני חמי רואה לרבי מקבל עליו עול מלכות שמים! א"ל כד תחמיניה יהיב ידיה על אפוהי הוא מקבל עליו עול מלכות שמים. וא"ל ואינו צריך להזכיר יציאת מצרים?! א"ל לית איפשר דלא יטי מילה. באמצע משנתו מזכיר דבר מיצ"מ ר' טביומי שאל לר' חזקיה לית הדא דרבי אמרה שאין לך צריך כוונה אלא פסוק הראשון בלבד? א"ל אדהי תנה: עד ושננתם.קיימ"ל כהאי תנא דסבר עד ושננתם

ר' מני אמר משום ר' יודה שאמר משום ר' יוסי הגלילי אם הפסיק בה כדי לקרות את כולה לא יצא ידי חובתו. ר' בא ר' ירמיה בשם רב הלכה כר' מינא שאמר משום רבי יהודה שאמר משום ר' יוסי הגלילי. רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק אף בהלל ובקריאת המגילה כן. אבא בר רב הונא ורב חסדא הוו יתבין אמרין אף בתקיעות כן. סלקון לבית רב ושמעון רב חונה בשם רב אפילו שמען עד תשע שעות יצא אמר ר' זעירא עד דאנא תמן צריכה לי וכד סלקית להכא שמעית ר' יסא בשם ר' יוחנן אפילו שמען כל היום יצא והוא ששמען על הסדר.

[ר' יוסי בעי, היה זה צריך פשוטה הראשונה וזה צריך פשוטה האחרונה. תקיעה אחת מוציאה ידי שתיהן?]

ר' אבון בר חייא בעי, ק"ש וברכותיה, היא ולא ברכותיה, ברכותיה ולא היא? הפסיק שלישה וחזר והפסיק שלישה?מי מצרפין ההפסקות? בקורא משערין או בכל אדם משערין? אמר ר' מתניא מסתברא בקורא.

ר' אבהו שאל לרבי יוחנן, בגין דאנא קרי שמע, ועבר במבואות המטונפות ומפסק, נפיק אנא ידי חובתי? א"ל אבהו בני! אם מפסיק את כדי לקרות את כולה לא יצאת ידי חובתך. ר' אלעזר סליק מבקרא לר"ש בר אבא, א"ל בגין דאנא תשיש ואנא קרי שמע ומתנמנם ואני מפסיק נפיק אנא ידי חובתי? א"ל אין. ר' ירמיה בעא קומוי ר' זעירא בגין דרבי אלעזר ידע דר"ש בר אבא מדקדק במצוותא סגין, הורי ליה וס"ל כן מעיקר הדין או בגין דהוא תשיש, הורי ליה ודווקא בשעת הדחק וחולי הורה כן? א"ל בפירוש פליגין: ר' אלעזר אמר יצא, ר' יוחנן אמר לא יצא.

מה פליגין בק"ש? מפני שהיא עשויה פרקים פרקים אבל בהלל ובקריאת המגילה אוף ר"א מודי.

תני השואל בשלום רבו או במי שהוא גדול ממנו בתורה הרשות בידו. הדא אמרה שאדם צריך לשאול במי שהוא גדול ממנו בתורה. ועוד מן הדא: שיש לשאול בשלום רב דתני קרע וחזרה בו נשמה אם על אתר אינו צריך לקרוע אם לאחר זמן צריך לקרוע. וכמה הוא על

אתר? כדי דיבור. וכמה הוא כדי דיבור? ר' סימון בשם ר' יהושע ב"ל כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. אבא בר בר חנה בשם ר' יוחנן כדי שאילת שלום בין הרב לתלמיד ויאמר לו שלום עליך רבי.

ר' יוחנן הוה מיסתמיך על ר' יעקב בר אידי, והיה ר' אלעזר חמי ליה ומיטמר מן קדמוי ר"א נטמן מריו"ח אמר, ריו"ח לר"י הא תרתיי מילין הדין בבלייא עביד בי! חדא דלא שאל בשלומי וחדא דלא אמר שמועתא משמי. א"ל כך אינון נהגין גביהן. זעירא לא שאל בשלמיה דרבה. הקטן אינו "שואל בשלום הגדול" דאינון מקיימין (איוב כט) ראוני נערים ונחבאו. מי מהלכין כשהמשיכו ריו"ח ור"י לילך... חמי ליה חד בית המדרש. א"ל הכא הוה ר"מ יתיב דרש ואמר שמועתא מן שמיה דרבי ישמעאל ולא אמר שמועתא מן שמיה דר' עקיבה. א"ל כל עלמא ידעין דר"מ תלמידו דר' עקיבה! אמר לו כ"ע ידעין דר' אלעזר תלמידיה דר' יוחנן!!! מהו מיעבור קומי אהדורי צילמיה? אים מותר לעבור אצל "צלם" או שיסבב הדרך? א"ל מה איתפליג ליה איקר?! וכי תחלוק לו "כבוד" אלא עבור קומוי וסמי עיניה! א"ל ר' אלעזר יאות עבד דלא עבר קומיך!! כי בזה "חולק לך כבוד".... אמר, רבי יעקב בר אידי יודע את לפייס. ור' יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמיה? אף דוד ביקש עליה רחמים (תהלים סא) אגורה באהלך עולמים. ר' פינחס ורבי ירמיה בשם ר' יוחנן וכי עלת על לב דוד שהוא חי לעולם? אלא אמר דוד אזכה שיהו דברי נאמרין על שמי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, מה הניא ליה? לוי בר גזירא אמר כל האומר שמועה משם אומרה, שפתותיו רוחשות עמו בקבר מה טעם? (שיר השירים ז) דובב שפתי ישינים ככומר הזה של ענבים שהוא זב מאיליו.

ר' חנינא בר פפאי ור' סימון: חד אמר כהדין דשתי קונדיטון וחרנה אמר כהדין דשתי חמר עתיק, אף על גב דהוא שתי ליה טעמיה בפומיה. כן אע"פ שת"ח נפטר, דברי תורתו נאמרין משמו

אין דור שאין בו ליצנים. מה היו פריצי הדור עושין? היו הולכין אצל חלונותיו של דוד ואומרים לו דוד אימת יבנה בית המקדש אימתי בית ה' נלך? והוא אומר אע"פ שמתכונין להכעיסני יבא עלי שאני שמח בלבי (תהלים קכ) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך.

(שמואל ב ז) והיה כי ימלאו ימיך א"ר שמואל בר נחמני אמר הקב"ה לדוד דוד ימים מלאים אני מונה לך איני מונה לך ימים חסירים כלום שלמה בנך בונה בית המקדש לא להקריב בו קרבנות חביב עלי משפט וצדקה שאתה עושה יותר מן הקרבנות ומה טעם? (משלי כא) עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח:

פיסקא ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. מפני מה הוא משיב? שמא לכל אדם? נשמעינא מן הדא: ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם דברי ר"י. הא בקדמיתא שואל מפני הכבוד ומשיב מפני הכבוד:

ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר"מ. מפני מה הוא משיב מפני היראה או מפני הכבוד נשמעינה מן הדא ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד הא קדמייתא שואל מפני היראה ומשיב מפני היראה. עד כדון באמצע הפרשה ואפילו באמצע הפסוק?

ר' ירמיה מדמי מרמז. ר' יונה משתעי. ר' חונה רב יוסף (דברים ו) ודברת בם מיכן שיש לך רשות לדבר בם:

הלכה ב משנה ואלו הן בין הפרקים: בין ברכה ראשונה לשנייה בין שנייה לשמע בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר

בין ויאמר לאמת ויציב. ר' יהודה אומר בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק:

גמרא א"ר לוי טעמיה דר' יודה אני ה' אלהיכם וכתיב (ירמיהו ג) וה' אלהים אמת:

הלכה ג משנה א"ר יהושע בן קרחה למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחילה ואחר כך יקבל עליו עול מצות. והיה אם שמוע לויאמר? שוהיה אם שמוע נוהג ביום ובלילה ויאמר אינו נוהג אלא ביום:

גמרא ר' חייה בשם ר' יוחנן מה טעם אמרו אדם לובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל? כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחילה משלם. רב אמר קורא את שמע ולובש את תפיליו ומתפלל. מתניתא פליגא עילוי דרב: הרי שהיה עסוק עם המת בקבר והגיע עונת ק"ש הרי זה פורש למקום טהרה ולובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל. מתניתא מסייעא לרב שאדם יקבל עליו מלכות שמים תחילה ואח"כ יקבל עליו עול מצות

א"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי. מפני מה לא החזיקו בהן? מפני הרמאים. עובדא הוה בחד בר נש דאפקיד גבי חבריה וכפר ביה. א"ל לא לך הימנית אלא לאילין דברישך ובזרועך הימנית....

ר' ינאי היה לובשן אחר חולייו ג' ימים שאז "גופו נקי" לומר שהחולי ממרק. מה טעם (תהלים קג) הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי

רבן יוחנן בן זכאי לא הוון תפילוי זעין מיניה זזין ממנו לא בקייטא ולא בסיתוא בקיץ והחורף וכך נהג ר' אליעזר תלמידו אחריו. ר' יוחנן בסיתוא דהוה חזיק רישיה, כורך לא הוה לביש אלא דאדרעיה. ברם בקייטא דלא הוה חזיק רישיה, הוה לביש תרוויהון.

כד הוה ריו"ח אזיל מסחי כשהיה רוחץ כיון שהיה מגיע אצל האוליירין היה חולצן. א"ר יצחק: עד יעקב תרמוסרה, bath-attendant היה לובשן, ואינו אסור ללבוש תפילין כשנכנס למרחץ משום ערוה?! א"ר חייא בר אבא אפיקרסין undergarment היה לובש מבפנים. וכד הוה נפיק מסחי, כשיצא מבית-המרחץ הוו יהבין לה, וכד הוה מייתן ליה הוה אמר דא מילתא: שני ארונות היו מהלכין עם ישראל במדבר ארונו של חי העולמים וארונו של יוסף, והיו אומות העולם אומרים מה טיבן של שני ארונות הללו? והיו ישראל אומרין להן זה ארונו של יוסף עם ארונו של חי העולמים, והיו אומות העולם מונין את ישראל ואומרים וכי איפשר לארון המת להיות מהלך עם ארונו של חי העולמים! והיו ישראל אומרים על ידי ששימר זה מה שכתב בזה. ולמה הוא אמר דא מילתא? א"ר חנינא בגין מימר מילא דאוריא. א"ל ר' מנא והכין לא ה"ל מילא דאוריא חורי למימר אלא דא? אלא קינתורין הוון לומר, יוסף לא זכה למלכות אלא על ידי ששימר מצותיו של הקב"ה ואנו לא זכינו לכל הכבוד הזה אלא ע"י ששמרנו מצותיו של הקב"ה, ואתון בעיי מבטלה מצוותא מינן?!

באי זה צד הוא מברך עליהן? ר' זריקן בשם ר' יעקב בר אידי כשהוא נותן על יד מהו אומר? ברוך אקב"ו על מצות תפילין כשהוא נותן על הראש מהו אומר? ברוך אקב"ו על מצות הנחת תפילין. כשהוא חולצן מהו אומר? ברוך אקב"ו לשמור חוקיו. ואתיא כמאן דמר בחוקת תפילין הכתוב מדבר, ברם כמאן דמר בחוקת הפסח הכתוב מדבר, לא בדא. ר' אבהו בשם רבי אלעזר הנותן תפילין בלילה עובר בעשה. ומה טעם? (שמות י) ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה ימים- ולא לילות.

ימימה- פרט לשבתות וימים טובים. והא ר' אבהו יתיב מתני ברמשא בערב ותפילוי עילוי! מצדדין הוה, וכמין פיקדון היו בידו. אית דבעי מימר לא אמר אלא "הנותן" אבל אם היו עליו מבעוד יום, מותר. אית דבעי מימר נשמעיניה מן הדא: (שם) והיה לך לאות את שהוא לך לאות פרט לימים טובים ושבתות שכולן אות. ולא כן כתב מימים ימימה! כבר מיעטנו מזה הפסוק! לית לך אלא כיי דמר ר' יוחנן כל מילא דלא מחוורא, מסמכין לה מן אתרין סגין.

תמן תנינן נשים ועבדים פטורים מק"ש ומן התפילין. נשים מניין? (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם ולא את בנותיכם, את שהוא חייב בת"ת חייב בתפילין נשים שאינן חייבות בת"ת אינן חייבין בתפילין. התיבון הרי מיכל בת כושי היתה לובשת תפילין ואשתו של יונה היתה עולה לרגלים ולא מיחו בידיה חכמים! ר' חזקיה בשם ר' אבהו אשתו של יונה הושבה, מיכל בת כושי מיחו בידיה חכמים!

תני נכנס למרחץ, מקום שבני אדם עומדין לבושין יש שם מקרא ותפילין ואין צ"ל שאילת שלום נותן תפילין ואינו צ"ל שלא יחלוץ. מקום שרוב בני אדם רגילין להיות עומדין ערומין אין שם שאילת שלום ואין צ"ל מקרא ותפילה וחולץ תפילין ואין צ"ל שלא יתן. מקצתן ערומין ומקצתן לבושין יש שם שאילת שלום ואין שם לא מקרא ולא תפילה ואינו חולץ תפיליו ואינו נותן, אבל אינו לובשן עד שיצא מאותה רשות של כל אותה מרחץ.

[ודא מסייעא כיי דמר ר' יצחק, בגין ר' יוחנן, עד יעקב תורמוסרה היה לובשן]

ר' ירמיה בעא קומוי ר' זעירא היתה מרחץ מרחצת בימות החמה ואינה מרחצת בימות הגשמים? א"ל מרחץ ואע"פ שאינה מרחצת, ובית הכסא אע"פ שאין בו צואה.

מר עוקבא אמר אהן חזירא בית כסא מטולטל הוה.

ר' יונה בעי אהן צררה חתיכת צואה דעל גיף ימא מהו? א"ר אמי אסיא הורי רבי ירמיה מעבר ליה בפיליוס.בגד העליון [ארוך] ולא סמכינן עילוי. דלא מהני

ר' זעירא בשם אבא בר ירמיה אוכל בהן אכילת עראי ואינו אוכל בהן אכילת קבע. ישן בהן שינת עראי ואינו ישן בהן שינת קבע.

אית תניי תני מברך פעם אחת. אית תניי תני פעמין. מאן דמר פעם אחת ניחא, מאן דמר מברך שתי פעמים, הא אכל ואינון עילוי!! א"ר זעירא קיימא אבא בר ירמיה באוכל בהן אכילת קבע.

ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה לא יכנס אדם לבית המים וספריו ותפיליו בידיו. רבי יוחנן כד הוה סיפרא בידיה הוה יהיב ליה לחורן, כד הויין תפילוי עילוי הוה קאים בון. מתניתא פליגא על אבא בר ירמיה: נכנס אדם לבית המים וספריו ותפיליו בידו. א"ר זעירא קיימא אבא בר ירמיה כאן ביכול ללובשן, כאן בשאינו יכול ללובשן. שאין שהות ביום ללובשן דלכן, מצוה לא עביד בון למה הוא מבזי לון!

בראשונה היו נותנין אותן לחביריהן והיו נוטלין אותן ובורחין, התקינו שיהו מניחין בחורין, וכשאירע אותו מעשה עיין בבלי התקינו שיהא אדם נכנס והן בידו, רבי יעקב בר אחא בשם ר' זעירא אמר והוא שיהא ביום כדי ללובשן, אבל אם אין ביום כדי ללובשן אסור. דלכן, מצוה לא עביד בון למה הוא מבזי לון

מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי אמר מאן דעבד טבאות מי שרוצה לעשות הטוב עושה להן כיס של טפח ונותנן על לבו. מה טעם (תהלים טז) שויתי ה' לנגדי תמיד.

תמן אמרין כל שאינו כאלישע בעל כנפים לא ילבש תפילין

ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה לא יכנס אדם לבית הקברות ויעשה צרכיו שם. ואם עשה כן עליו הכתוב אומר (משלי יז) לועג לרש חרף עושהו.

דלמא מעשה שהיה ר' חייא רובא ור' יונתן היו מהלכין קומי ערסיה דר"ש בר יוסי בר לקוניא, והוה ר' יונתן מפסע על קיברי, אמר ליה רבי חייא רובא, כדון אינון מימר, למחר אינון גבן ואינון מעיקין לן! כך הם אומרים:למחר הם אצלינו, ועכשיו מצערין אותנו! א"ל וחכמין אינון כלום, יודעין הם? לא כן כתב (קהלת ט) והמתים אינם יודעים מאומה! א"ל לקרות את יודע לדרוש אין את יודע (שם) כי החיים יודעים שימותו- אילו הצדיקים שאפילו במיתתן קרויין חיים. והמתים אינם יודעים מאומה- אילו הרשעים שאפילו בחייהן קרויים מתים. מניין שהרשעים אפילו בחייהן קרויין מתים? שנאמר (יחזקאל יח) כי לא אחפוץ במות המת. וכי המת מת? אלא אילו הרשעים שאפילו בחייהן קרויין מתים. ומניין שהצדיקים אפילו במיתתן קרויין חיים? עיין בבלי יח [ונראה שחסר כאן עד סוף האגדתא]

דכתיב (דברים לד) ויאמר אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר. מה ת"ל "לאמר" אמר לו לך ואמור לאבות כל מה שהתניתי לכם עשיתי לבניכם אחריכם.

עירב את האותיות, אית תניי תני כשר ואית תניי תני פסול. רבי אידי בשם ר"ש בשם רבי יוחנן מן דמר כשר מלמטן. מן דמר פסול מלמעלן. כגון ארצינו תפארתינו כשמחבר נ"ו מלמעלה, נראה כמם ארצך צריכה, תפארתך צריכה. מיבעי לן אים חיבר צ-ך או ת-ך (כיון שך ארוך, אינו נראה כ"כ כאות אחת)

רבי אידי בר"ש בשם רבי ייסה לא יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל. מה טעם? א"ר אבא בריה דרב פפי (תהלים קל) ממעמקים קראתיך ה'.

א"ר אידי בר"ש בשם ר' יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו מה טעם? (עמוס ד) הכון לקראת אלהיך ישראל. א"ר אלכסנדרי (קהלת ד) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך מן הטיפים היוצאות מבין רגליך.

הדא דתימר בדקים אבל בגסים דטירחא היא אם יכול לסבול יסבול.

ר' יעקב בר אביי בשם ר' אחא שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך כשתהא נקרא אל בית האלהים שתהא טהור ונקי. א"ר אבא (משלי ה) יהי מקורך ברוך- יהי מקראך לקבר ברוך א"ר ברכיה (קהלת ג) עת ללדת ועת למות אשרי אדם ששעת מיתתו כשעת לידתו מה שעת לידתו נקי כך בשעת מיתתו יהא נקי:

הלכה ד משנה הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא. רבי יוסי אומר לא יצא.

קרא ולא דיקדק באותיותיה ר' יוסי אומר יצא. ר' יהודה אומר לא יצא.

הקורא למפרע לא יצא. קרא וטעה יחזור למקום שטעה:

גמרא רב אמר הלכה כדברי שניהן להקל. דלכן, מה נן אמרין?! סתמה ור' יוסי, הלכה כסתמא! ר' יוסי ור' יודה הלכה כר' יוסי! ומה

צריכה למימר רב הלכה כדברי שניהן להקל? אלא בגין שמע דתני לה ר' חייא בשם ר"מ לפום כן צריך למימרא הלכה כדברי שניהן להקל.

תני נתפלל ולא השמיע לאזנו יצא. למי נצרכה? לר' יוסי

אמר רב מתנה דר' יוסי היא.מתני' דמגילה 2:4 היידין רבי יוסי? הדא דתנינן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא ור' יוסי אומר לא יצא. א"ר יוסא הוינן סברין מימר, מה פליגין רבנן ורבי יוסי? בשמע, דכתיב בה שמע, הא שאר כל המצות לא. מן דמר רב מתנה דר' יוסי היא, הוי, היא שמע היא שאר כל המצות. מ"ט דר' יוסי? (שמות טו) והאזנת למצותיו- ישמעו אזניך מה שפיך מדבר.

אמר רב חסדא לית כן חרש במסכת מגילה השגרת לשון היא. מתניתא לר' יודה. ומדבר ואינו שומע, כשר

##א"ר יוסה מסתברא יודה רב חסדא בתרומות 1:1 דהיא דר' יוסי אתא רבי חנניה בשם רב חסדא דר' יוסי היא. א"ר יוסי בי ר' בון על כורחך את אמר דהיא דר' יוסה. דתנינן חמשתי אחרייתא 1:6 ולא תנינתה [מדבר וא"ש] עמהן, הוי סופך מימר דר' יוסה היא

כל הקטע תמוהה--ולפום ריהטא איפכא הול"ל, דמתניתין דתרומות אזלי כרבנן ולהכי לא תני לה בחמש בתרייתא--וחרש דקדמייתא איירי באינו מדבר וא"ש, ובזה אף רבנן מודו.

[אך עיי"ש במשנה ב' דמדבר וא"ש לכתחלה לא יתרום וזה כר' יוסי! ולכאורה לא כליל ליה בחמש בתרייתא משום דבפלוגתא לא קמיירי--ולרבנן שרי אף לכתחלה]

אלו צריך דיקדוק: על לבבך על לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ. ר' חנינא בשם ר' אחא אשר נשבע ה'. רבי שמואל בר חנינא בשם ר' הושעיא יוצר אור ובורא חושך דלא יימר יוצר אור ובורא נוגה. ר' חגיי בשם ר' אבא בר זבדא "שם שרו לך" דלא יימר "שם הללו לך". ר' לוי ר' אבדיא דחיפה בשם ר' לוי בר סיסי צריך להתיז למען תזכרו. ר' יונה בשם רב חסדא צריך להתיז כי לעולם חסדו. תני אין מעבירין לפני התיבה לא חיפנין ולא בישנין ולא טיבעונין מפני שהן עושין היהין חיתין ועיינין אאין אם היה לשונו ערוך מותר:

פיסקא הקורא למפרע לא יצא. ר' יונה אמר תנא רב נחמן בר אדא, ר' יוסי אומר תנא נחמן סבא, והיו- כדרך הוייתן יהו. תני אף בהלל ובקריאת המגילה כן. ניחא בקריאת המגילה דכתיב בה (אסתר ט) ככתבם, ברם בהלילא? בגין דכתיב (תהילים קיג) ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה'. מה את שמע מינה. כשם שהשמש מאיר ממזרח למערב, כך תקרא על הסדר

א"ר אבון עוד היא אמורה על סדר (תהלים קיד) בצאת ישראל ממצרים לשעבר. (תהלים קטו) לא לנו ה' לא לנו לדורות הללו. (תהלים קטז) אהבתי כי ישמע ה' את קולי לימות המשיח (תהלים קיח) אסרו חג בעבותים לימות גוג ומגוג. (שם) אלי אתה ואודך לעתיד לבוא.

ר' אחא בשם ר' יהושע בן לוי אף מי שהתקין את התפילה הזאת על הסדר התקינה, שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות האחרונות שבחו של מקום והאמצעיות צרכן של בריות. חננו דיעה חננתנו דעה. רצה תשובתינו רצית תשובתינו. סלח לנו סלחת לנו. גאלינו גאלתנו. רפא חליינו ריפית חליינו. ברך שנותינו בירכת שנותינו. קבצינו קיבצתנו. שופטינו בצדק שפטתנו בצדק. הכנע קמינו הכנעת קמינו. צדקינו במשפט צידקתנו. בנה ביתך. ושמע עתירתינו. ורצינו בתוכו. לית צורכה ושמע עתירתינו דבנה ביתך ורצינו בתוכו?הו"ל להקדים "שמע" ל"בנה"? אלא כמה דאישתעי קרייא כן

אשתעייא מתניתא, (ישעיהו כו) והביאותים אל הר קדשי ושימחתים בבית תפילתי.

א"ר ירמיה מאה ועשרים זקנים ומהם שמונים וכמה נביאים התקינו את התפילה הזאת. ומה ראו לסמוך האל הקדוש לחונן הדעת? על שם (ישעיהו כט) והקדישו את קדוש יעקב מה כתיב בתריה (שם) וידעו תועי רוח בינה. דיעה לתשובה (ישעיהו ו) השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע וגו' עד ולבבו יבין ושב. תשובה לסליחה (ישעיהו כו) וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח. סליחה לגאולה (תהלים קג) הסולח לכל עווניכי הרופא לכל תחלואיכי הגואל משחת חייכי. ויאמר רופא חולים קדמיי? אמר רבי אחא מפני מה התקינו גואל ישראל ברכה שביעית? ללמדך שאין ישראל נגאלין אלא בשביעית. רבי יונה בשם ר' אחא (תהלים קכו) שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון שירה שביעית היא להודיעך שאין ישראל נגאלין אלא בשביעית. אמר רבי חייא בר אבא מפני מה התקינו רופא חולים ברכה שמינית? כנגד המילה שהיא לשמנה על שם בריתי היתה אתו החיים.מחמת הברית זוכים לחיים=רפואה א"ר אלכסנדרי מפני מה התקינו מברך השנים ברכה תשיעית? כנגד (תהלים כט) קול ה' שובר ארזים שהוא עתיד לשבר כל בעלי שערים.מפקיעי שערים ר' לוי בשם ר' אחא בר חנינא מה ראו לסמוך מברך השנים למקבץ נדחי ישראל על שם (יחזקאל לו) ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל, למה? כי קרבו לבוא. נתקבצו הגליות והדין נעשה, הזידים נכנעין, והצדיקים שמחים. ותני עלה כולל של מינים ושל רשעים במכניע זידים. ושל גרים ושל זקנים במבטח לצדיקים. ושל דוד בבונה ירושלים (הושע ג) אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם.

רבנן אמרי, אהן מלכא משיחא, זה מלך המשיח אין מי חייא הוא, דוד שמיה, אין מי דמכייא מן הנפטרים הוא דוד שמיה. א"ר תנחומא אנא אמרית טעמא (תהלים יח) ועושה חסד למשיחו לדוד. רבי יהושע בן לוי אמר צמח שמו. ר' יודן בריה דר' אייבו אמר מנחם שמו. אמר חנינה בריה דר' אבהו ולא פליגי חושבניה דהדין כחושבניה דהדין הוא צמח הוא מנחם.

ודא מסייעא להו ששמו "מנחם"

דמר ר' יודן בריה דר' אייבו, עובדא הוה בחד יהודאי דהוה קאים רדי עומד וחורש בפרתו געת תורתיה קומוי, צעק פרתו לנגדו עבר חד ערביי ושמע קלה, א"ל בר יודאי בר יודאי, שרי תורך ושרי קנקנך דהא חריב בית מוקדשא! געת זמן תניינות צעקה פעם שנייה א"ל בר יודאי בר יודאי, קטור תוריך וקטור קנקניך דהא יליד מלכא משיחא!! עכשיו תיכף נולד משיח (ותוכל להמשיך מלאכתך) א"ל מה שמיה? מנחם. א"ל ומה שמיה דאבוי? א"ל חזקיה. א"ל מן הוא? מאיפה הוא? א"ל מן בירת מלכא דבית לחם יהודה. אזל זבין תורוי וזבין קנקנוי, כי רצה לחפש אחריו ואיתעביד זבין לבדין למיינוקא והיה מוכר diapers לתינוקות והוה עייל קרייה ונפקא קרייה, יוצא ונכנס מעיר לעיר עד דעל לההוא קרתא והוין כל נשייא זבנן, ואימה דמנחם לא זבנה. שמע קלן דנשייא אמרין אימיה דמנחם! אימיה דמנחם! איתיי זובנין לברך! אמרה בעייא אנא מיחנקוניה סנאיהון דישראל, אני רוצה לחנוק בני! דביומא דאיתיליד איחרוב בית מוקדשא! א"ל, רחיציא אנן, דברגליה חריב וברגליה מתבניי אני בטוח שבו ביום גם ייבנה! (א"כ נולד ביום טוב!) א"ל לית לי פריטין. א"ל והוא מה איכפת ליה, איתיי זובנין ליה, אין לית קומך יומא דין, בתר יומין אנא אתי ונסיב. כשאחזור לכאן תשלמי לי בתר יומין עאל לההיא קרתא, אמר לה מהו מיינוקא עביד? א"ל מן שעתא דחמיתני, אתון רוחין ועלעולי וחטפיניה מן ידיי. בא רוחו סערה ונטלו(כי עדיין לא הגיע זמן להיגאל)

א"ר בון מה לנו ללמוד מן הערבי הזה ולא מקרא מלא הוא! (ישעיהו י) והלבנון באדיר יפול מה כתיב בתריה (ישעיהו יא) ויצא חוטר מגזע ישי.

אמר ר' תנחומא מפני מה התקינו שומע תפילה ברכה חמש עשרה? כנגד (תהלים כט) ה' למבול ישב. שהוא כולה את הפורענות מלבוא לעולם. עבודה להודייה (תהלים ל) זובח תודה יכבדנני ושם דרך אראנו בישע אלהים. וחותם בשלום שכל הברכות חותמיהן שלום. א"ר שמעון בן חלפותא אין לך כלי שמחזיק ברכה יותר מן השלום ומה טעם (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

קרא וטעה יחזור למקום שטעה. טעה בין "כתיבת" הראשונה לשנייה, חוזר לכתיבת הראשונה. טעה ואינו יודע היכן טעה יחזור כבתחילה למקום הברור לו.

דלמא מעשה ר' חייא ר' יסא ר' אמי סלקון מיעבד גנוניה דר' אלעזר, חופה לר' אלעזר שמעון קליה דר' יוחנן, אמרין, אי מחדית מילה, מן נחית שמע לה מיניה? אמרין, וייחות ר' אלעזר דהוא זריז סגין, נחית וסליק, אמר לון כן א"ר יוחנן: קרא ומצא עצמו ב"למען" חזקה כוין. ואי"צ לחזור ר' לא ר' יסא בשם ר' אחא רובא נתפלל ומצא עצמו ב"שומע תפילה" חזקה כוין. ר' ירמיה בשם ר' אלעזר נתפלל ולא כוין לבו, אם יודע שהוא חוזר ומכוין את לבו, יתפלל, ואם לאו אל יתפלל. א"ר חייא רובא אנא מן יומי לא כוונית, אלא חד זמן בעי מכוונה והרהרית בלבי ואמרית מאן עליל קומי מלכא קדמי מי נכנס קודם למלך ארקבסה שר מן ה"גויים" אי ריש גלותא. שמואל אמר אנא מנית אפרוחיא. רבי בון בר חייא אמר אנא מנית דימוסיא. שורות הבניין א"ר מתניה אנא מחזק טיבו לראשי דכד הוה מטי מודים, הוא כרע מגרמיה:

הלכה ה משנה האומנים קורין בראש האילן או בראש הנדבך מה שאין רשאין לעשות כן בתפילה:

גמרא כיני מתניתה הפועלים קורין בראש האילן. והאומנין בראש הנדבך. ותני כן מתפללים בראש הזית ובראש התאנה הא בשאר כל האילנות יורד ומתפלל למטן. ובעל הבית לעולם יורד ומתפלל למטן. ולמה בראש הזית ובראש התאינה? ר' אבא ור' סימון תרויהון אמרין מפני שטרחותן מרובה. לירד

תני: הכתף אע"פ שמשאו על כתיפו הרי זה קורא את שמע אבל לא יתחיל לא בשעה שהוא פורק ולא בשעה שהוא טוען מפני שאין לבו מיושב, בין כך ובין כך אל יתפלל עד שעה שיפרוק. ואם היה עליו משאוי של ארבעת קבין מותר. א"ר יונתן והוא ששיקל. it is balanced מהו ששיקל? תרין חלקין לחוריי וחד לקומויי.

תני לא יהא מרמז בעיניו וקורא. תני הפועלין שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית הרי אילו מברכין ברכה ראשונה וכוללין של ירושלים ושל ארץ וחותמין בשל ארץ אבל אם היו עושין עמו בסעודן, או שהיה בעל הבית אוכל עמהן, הרי אילו מברכין ד' ברכות. א"ר מנא זאת אומרת שאסור לעשות מלאכה בשעה שיברך. דלכן מה אנן אמרין? יעשה מלאכה ויברך!

#רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב חונה לא יעמוד אדם ויתפלל, ומין מטבע בידו, לפניו מותר אים צרורין על בגדו לפניו, הריהו שמור היטב ואינו טרוד לאחריו אסור דטריד ר' יסא היה צוררן ותופשן בידו, ולמדת הדין לעניין שיהא שומר פטור א"ר יצחק וצרת הכסף בידך- ובלבד בידך. ר' יוסי בר אבון הורי לר' הלל חתניה כן. שיתפלל כר' יסא ר' חזקיה ור' יעקב בר אחא הוו יתבין בחד אתר,

והוה גבי ר' יעקב בר אחא פריטין, היה אצלו מעות אתת ענתא דצלותא הגיע עונת התפלה ושרתון ויהבון לר' חזקיה, התיר המעות ונתנו לר"ח, קטר פורתיה לפורתיה קשר צרורו לצרורו, וברח... וערק, א"ל ומה בידך?! כ הרי אין זה שמירה ואתי למיטרד...וטוב לך להחזיקם בידך! ואל תחמיר...

אמר ר' חנינא אף מי שהיו מימיו מי-חטאת על כתיפו הרי זה קורא את שמע ומתפלל.ואינו נפסל בהיסח הדעת (כשמכווין בתפילה) רב חונא אמר קרית שמע ותפילה אינן צריכות כוונה. א"ר מנא קשייתה קומי ר' פינחס ואפי' תימר קרית שמע אינה צריכה כוונה, תפילה אינה צריכה כוונה?! א"ר יוסי קיימתיה כיי דמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן הגיעוך סוף מלאכת המים שאינם מחוורין דבר תורה: אינו "מן התורה"

הלכה ו משנה חתן פטור מקרית שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה.

מעשה בר"ג שנשא וקרא לילה הראשון אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שחתן פטור אמר להם איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים אפי' שעה אחת:

גמרא ר' אלעזר בן אנטיגנוס בשם ר' אליעזר בי ר' ינאי זאת אומרת שמותר לבעול בעילה בתחילה בשבת. א"ר חגיי קומי ר' יוסה תיפתר באלמנה שאינה עושה חבורה. א"ל והא תנינן נדה10:1 ארבעה לילות, אית לך למימר ארבעה לילות באלמנה?!

א"ר יעקב בר זבדי קשייתה קומי ר' יוסי, מה בינה לבין שובר את החבית לאכול ממנה גרוגרות? א"ל ומור דבתרה ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי. וכאן שמתכוין לעשותה בעולה כמי שמתכוין לעשותה כלי! רב יצחק בר רב משרשיא מקשי, מה בינה למיפיס מורסא בשבת? א"ל ומור דבתרה ובלבד שלא יתכוין לעשותה פה. וכאן שהוא מתכוין לעשותה בעולה כמי שהוא מתכוין לעשותה כלי! תני לא יבעול אדם בעילה לכתחילה בשבת מפני שהוא עושה חבורה ואחרים מתירין. א"ר יוסי בי ר' אבון טעמון דאחרים למלאכתו הוא מתכוין, מאיליה נעשה חבורה. אסי אמר אסור. בנימן גנזכייה נפק ומור משמיה דרב מותר. שמע שמואל ואיקפד עילוי, ומית לפני שעשה מעשה וקרי עילוי ברוך שנגפו! ועל רב קרא (משלי יב) לא יאונה לצדיק כל און.

[שמואל אמר כל ההיא הילכתא דרישיה דפירקא אחרייא דנידה, להלכה, אבל לא למעשה. ר' יניי ערק ברח מלהתיר אפילו מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונישאת]

בעון קומוי רבי יוחנן, מהו לבעול בעילה שנייה? בשבת מפני חבורה אמרין, לתלות בדם המכה לא הורו, ולבעול בעילה שנייה הוא מורייא?! הא אמרי' שאפי' בחול אסור בעילה שנייה! מה צריכה לה בשבאו לה ימי הפסק ימי טהרה בנתים.

א"ר אבהו שושביניה דר' שמעון בר אבא הוינא, שאלית לר' אלעזר מהו לבעול בעילה שנייה ושרא ליה, דהוא סבר כהדא דשמואל. דשמואל אמר פירצה דחוקה נכנסין בה בשבת אפי' משרת צרורות.

א"ר חגי שושביניה דר' שמואל קפודקי' הוינא, שאילית לבעול שנית בתינוקת לר' יאשיה ושרע מיניה. נטה ממנו(לא רצה להתיר) שאילית לר' שמואל בר יצחק, א"ל מעתה אי זה דם נידה ואי זה דם בתולים. תני כלה אסורה לביתה כל שבעה, ואסור ליטול ממנה כוס של ברכה דברי ר' אליעזר. מ"ט דרבי אליעזר? אי איפשר שלא יצא דם נידה עם דם בתולים:

הלכה ז משנה רחץ לילה הראשון שמתה אשתו. אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שאבל אסור לרחוץ! אמר להן איני כשאר כל אדם איסטניס אני:

גמרא מאן תנא אבל אסור ברחיצה כל שבעה? ר' נתן. ר' אמי הוה ליה עובדא, נפטר לו ושאל לר' חייא בר בא והורי ליה כל שבעה כר' נתן. ר' יוסי הוה ליה עובדא ושלח לר' בא בר כהן לגבי ר' אחא, א"ל ולא כן אלפן רבי?! ר' אמי הוה ליה עובדא, ושאל ל"ריש לקיש" והורי ליה כר' נתן כל שבעה. א"ל דילמא תרין עובדין אינון, אנן אמרין ליה על דר' חייא בר בא, ואתון אמרין ליה על דריש לקיש. ועוד מן הדא: ר' חמא אבוי דר' אושעיא הוה ליה עובדא שאל לרבנן ואסרון. רחיצה כל ז' ר' יוסי בעי איילן רבנן. רבנן דהכא או רבנן דרומיא? רבנן שלנו או רבני "דרום"? אין תימר רבנן דהכא ניחא, אין תימר רבנן דרומיא, רברבייא קומוי, והוא שאל לזעירייא?!(רבני דרום) אין תימר רבנן דרומייא אינון אסרין?! אינון שריין! דתני מקום שנהגו להרחיץ אחר המיטה מרחיצין. ובדרום מרחיצין! א"ר יוסי בי ר' אבון מי שהוא מתיר את הרחיצה הזאת, עושה אותה כאכילה ושתייה.

הדא דתימר ברחיצה של תענוג אבל ברחיצה שאינה של תענוג מותר. כהדא דשמואל בר אבא עלו בו חטטין אתון שיילון לר' יסא מהו דיסחי? אמר לו דלא יסחי מיית הוא? אין כיני אפילו בתשעה באב. אין כיני אפילו ביום הכפורים.

רבי יוסי ברבי חנינא ראו אותו טובל, אם לקירויו לא ידעין אם להקר גופו שאין רחיצת צונין רחיצה לא ידעין.

הורי ר' בא כהין תניא. הורי ר' אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצן במים.

תני: אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל. לכשיבואו אל העיר, יחלוצו. וכן בתשעה באב, וכן בתענית ציבור.

תני: במקום שנהגו לשאול אבילים בשבת שאין אבילות בשבת שואלין, ובדרום שואלין. ר' הושעיא רובא אזל לחד אתר וחזא אביליא בשובתא ושאיל בון, אמר לון אני איני יודע מנהג מקומכם אלא שלום עליכם כמנהג מקומינו...

ר' יוסי בי ר' חלפתא משבח בדר' מאיר קומי ציפוראי, אדם גדול אדם קדוש אדם צנוע. חד זמן חמא ר"מ אבילייא בשובתא, ושאל בון. א"ל אהן דאת מתני שבחיה! אמר לון מה עיסקיה? א"ל חמא אבילייא בשובתא ושאל בון. אמר לון בעי אתון מידע מהו חיליה? בא להודיעכם שאין אבל בשבת. הדא דכתיב (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר זו ברכת שבת. ולא יוסיף עצב עמה זו אבילות. כמה דתימא (שמואל ב יט) נעצב המלך על בנו:

הלכה ח משנה וכשמת טבי עבדו קיבל עליו תנחומין. אמרו לו לא לימדתנו רבינו שאין מקבלין תנחומין על העבדים! אמר להם אין טבי עבדי כשאר העבדים כשר היה:

גמרא ## הא בני חורים אחרים, מקבלין תנחומין עליהן?! כ תיפ"ל שאינו קרובו!

כיני מתנייתה אין מקבלין תנחומין על העבדים.

תני מעשה שמתה שפחתו של ר' אליעזר ונכנסו תלמידיו לנחמו ולא קיבל. נכנס מפניהם לחצר ונכנסו אחריו לבית ונכנסו אחריו. אמר להן כמדומה הייתי שאתם נכוין בפושרין ואי אתם נכוין אפילו ברותחין. והלא אמרו אין מקבלין

תנחומין על העבדים מפני שהעבדים כבהמה. אם על בני חורין אחרים אין מקבלין תנחומין כל שכן על העבדים. מי שמת עבדו או בהמתו אומר לו המקום ימלא חסרונך. כד דמך ר' חייא בר אבא בר אחתיה דבר קפרא קביל ר"ל עילוי דהוה רביה. נימר תלמידיה דבר נשא, חביב עליה כבריה. עאל ואיפטר הספיד עליו עילוי (שיר השירים ו) דודי ירד לגנו ל ע ר ו ג ת ה ב ו ש ם לרעות בגנים. לא צורכה אלא: דודי ירד לגנו לרעות בגנים! דודי זה הקב"ה. ירד לגנו זה העולם. לערוגת הבושם אילו ישראל. לרעות בגנים אילו אומות העולם. וללקוט שושנים אילו הצדיקים שמסלקן מביניהן. נוטלן מהאומות ומכניסו לישראל! משלו משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו בן והיה חביב עליו יותר מדאי. מה עשה המלך נטע לו פרדס. בשעה שהיה הבן עושה רצונו של אביו היה מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זו נטיעה יפה בעולם ונוטה בתוך פרדיסו. ובשעה שהיה מכעיסו היה מקצץ כל נטיעותיו. כך בשעה שישראל עושין רצונו של הקב"ה מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זה צדיק באומות העולם ומביאו ומדבקו לישראל. כגון יתרו ורחב. ובשעה שהן מכעיסין אותו היה מסלק הצדיקים שביניהן.

דלמא ר' חייא בר אבא וחבורתיה ואית דמרין ר' יוסי בי ר' חלפתא וחבורתיה ואית דמרין ר' עקיבה וחבורתיה הוו יתבין לעיי באוריתא תחות הדא תאינה והוה מרא דתאינתא קריץ משכים ולקיט לה בכל יום. אמרין שמא הוא חושדינו נחלוף את מקומינו. למחר אתיא מרה דתאינתא גבון אמר לון מריי אף חדא מצוה דהויתן נהיגין ועבדין עמי מנעתונה מיני! אמרון ליה, אמרין דלמא דאחשד לן. אמר בעה"ב: בבקר אבא ואודיע להם.. בצפרא אתי מודעא יתהון,.. זרחה עליו החמה והתליעו תאינותיה! באותה שעה אמרו רע"ק וחביריו בעל התאנה יודע אימתי עונתה של תאינה ללקוט והיה לוקטה כך הקב"ה יודע אימתי עונתן של צדיקים לסלק מן העולם והוא מסלקן.

כד דמך ר' בון בר ר' חייא על ר' זעירא ואפטר עילוי (קהלת ה) מתוקה שנת העובד. ישן אין כתיב כאן אלא "שנת" =שנה אם מעט אם הרבה יאכל. למה היה רבי בון בר' חייא דומה? למלך ששכר פועלים הרבה והיה שם פועל אחד והיה מתכשר במלאכתו יותר מדאי מה עשה המלך נטלו והיה מטייל עמו ארוכות וקצרות. לעיתותי ערב באו אותם פועלים ליטול שכרן ונתן לו שכרו עמהן משלם. והיו הפועלים מתרעמין ואומרים אנו יגענו כל היום וזה לא יגע אלא שתי שעות ונתן לו שכרו עמנו משלם. אמר להן המלך יגע זה לשתי שעות יותר ממה שלא יגעתם אתם כל היום כולו. כך יגע רבי בון בתורה לעשרים ושמונה שנה מה שאין תלמיד וותיק יכול ללמוד למאה שנה.

כד דמך ר' סימון בר זביד עאל ר' ליא ואפטר עילוי ארבעה דברים תשמישו של עולם וכולן אם אבדו יש להן חליפין (איוב כח) כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזוקו ברזל מעפר יוקח ואבן יצוק נחושה. אילו אם אבדו יש להן חליפין אבל ת"ח שמת מי מביא לנו חליפתו מי מביא לנו תמורתו. (שם) והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה ונעלמה מעיני כל חי. א"ר לוי מה אם אחי יוסף על שמצאו מציאה יצא לבם דכתיב (בראשית מב) ויצא לבם. אנו שאבדנו את ר' סימון בר זביד על אחת כמה וכמה!!

כד דמך ר' לוי בר סיסי על אבוי דשמואל ואפטר עילוי (קהלת יב) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא. למה היה לוי בן סיסי דומה? למלך שהיה לו כרם והיה בו מאה גפנים והיו עושות כל שנה ושנה מאה חביות של יין עמד על חמשים עמד על ארבעים עמד על שלשים עמד על עשרים עמד על עשר עמד על אחד

והיה עושה מאה חביות של יין והיה אותו הגפן חביב עליו ככל הכרם כולו כך היה רבי לוי בר סיסי חביב לפני הקב"ה ככל אדם הדא הוא דכתיב (שם) כי זה כל האדם.

כהנא, הוה עולם סגין כד סליק להכא, רב כהנא היה צעיר מאד כשהגיע לא"י חמתיה חד בר פחין.an open mouth א"ל מה קלא בשמיא... א"ל גזר דיניה דההוא גברא מיחתם, וכן הוות ליה. אמר מה סליקית, מזכי, לעשות טוב ואנא איחטי! מה סליקית למיקטלה בני ארעא דישראל?! ניזול וניחות לי מן הן דסליקית. אתא לגבי ר' יוחנן א"ל, בר נש דאימיה מבסרא ליה אמו=בני א"י מביישין אותו ואיתתיה דאבוהי מוקרא ליה, להן ייזול ליה? א"ל ייזול להן דמוקרין ליה. נחת ליה כהנא מן הן דסלק. ירד ר"כ ממקום שעלה.. אתון אמרין ליה לר' יוחנן, הא נחית כהנא לבבל! אמר, מה הוה מיזל ליה דלא מיסב רשותא?! אמרין ליה ההוא מילתא דאמר לך הוא הוה נטילת רשות דידיה.

ר' זעירא כד סלק להכא אזל אקיז דם, אזל בעי מיזבון חדא ליטרא דקופד בשר מן טבחא. א"ל בכמה הדין ליטרתא? א"ל בחמשין מניי וחד קורסם."הכאה" אחת... א"ל סב לך שיתין ולא קביל עילוי. סב לך ע' ולא קביל עילוי. סב לך פ' סב לך צ' עד דמטא מאה ולא קביל עילוי. א"ל עביד כמנהגך.ותן לי "הכאה"... ברומשא בערב נחית לבית וועדא. אמר לון רבנן מה ביש מנהגא דהכא דלא אכיל בר נש ליטרא דקופד עד דמחו ליה חד קורסם! אמרין ליה ומה הוא דין? אמר לון פלן טבחא. שלחון בעיי מייתיתיה, ואשכחון ארוניה נפקא. א"ל ר' כל הכין? כ"כ אתה מעניש.. א"ל, וייתי עליי דלא כעסית עילוי, מי סברת דמנהגא כן.יבא עליי... אים כעסתי עליו כשסברתי שכן המנהג

ר' יסא כד סליק להכא אזל ספר בעי מסחי באהן דימוסן דטיבריא. פגע ביה חד ליצן ויהב ליה פורקדל הכאה באגרוף חד. א"ל עד כדון עונקתיה דההוא גברא רפיא. עד השתא היה צווארך "רפה"... והוה ארכונאofficer קאים דאין אחד ליסטים ואזל, קם ליה גחיך היה הליצן הולך וצוחק נגדו כל קבליה. א"ל ארכונא מאן הוה עמך? תלה עינוי וחמא דהוא גחיך, א"ל אהן דגחיך הוא עמי. נסביה ודניה ואודי ליה על חד קטיל. מי נפקין תרויהון טעינין תרתי שרין שני קורות (להתלות) מן דעבר ר' יסא מסחא, כשגמר לרחוץ א"ל ר"י להלץ ההוא עונקתא דהות רפיא כבר שנצת. צווארי כבר "נתיישר"!! אמר ליה ביש גדא דההוא גברא. ולא כתיב (ישעיהו כח) ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם. רבי פינחס רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק קשה היא הליצנות שתחילתה ייסורין וסופן כלייה תחילתה ייסורין דכתיב ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם וסופן כלייה דכתיב (ישעיהו י) כי כלה ונחרצה שמעתי מאת ה' צבאות על כל הארץ:

הלכה ט משנה חתן אם רוצה לקרות את שמע בלילה הראשון קורא. רשב"ג אומר לא כל הרוצה ליטול לו את השם יטול:

גמרא תני כל דבר שהוא של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד, עושה. תלמיד חכם, עושה. ותבוא לו ברכה. וכל דבר שהוא של שבח, לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד, עושה. תלמיד חכם, עושה. אלא אם כן מינו אותו פרנס על הציבור. תני מסתלקין לצדדין מפני יתידות דרכים שיש טיט בדרך שנעשה כמין "יתד", מותר לדרוס בשדה אחר ובשעה שהוא משתקע בטיט אפילו בשדה שהיא מליאה כורכמין. א"ר אבהו מעשה בר"ג ור' יהושע שהיו בדרך והיו מסתלקין לצדדין מפני יתידות דרכים וראו את ר' יהודה בן פפוס שהיה משתקע ובא כנגדן אמר ר"ג לר' יהושע מי הוא זה שמראה עצמו באצבע. אמר לו יהודה בן פפוס הוא שכל מעשיו לשום שמים. א"ל ולא כן תני כל דבר שהוא של שבח

לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה תלמיד חכם עושה אלא א"כ מינו אותו פרנס על הצבור. אמר ליה והתני כל דבר של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה ת"ח עושה ותבוא עליו ברכה.

א"ר זעירא ובלחוד דלא יבזה חורנין. שלא יבזה אחרים

דלמא מעשה ר' יסא ור' שמואל בר רב יצחק הוו יתבין אכלין בחדא מן אילין כנישתא עלייתה. אתת עונתה דצלותא וקם ר' שמואל בר רב יצחק מצלויא. א"ל ר' מיישא לא כן אלפן רבי אם התחילו אין מפסיקין! ותני חזקיה כל מי שהוא פטור מדבר ועושה נקרא הדיוט. א"ל והא תנינן חתן פטור חתן אם רוצה. אל' שרי להחמיר! א"ל יכיל אנא פתר כר"ג דר"ג אמר איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים: אבל רבנן פליג

מסכת ברכות פרק ג

הלכה א משנה מי שמתו מוטל לפניו פטור מקרית שמע ומן התפילין. נושאי המיטה וחילופיהן וחילופי חילופיהן את שלפני מיטה ואת של אחר המיטה, את שהמיטה צורך בהן פטורין. ואת שאין המיטה צורך בהן חייבין. אילו ואילו פטורין מן התפילה.

קברו את המת וחזרו,למקום המיוחד לנחם אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו, ואם לאו לא יתחילו

העומדין בשורה, הפנימיין פטורין והחיצונין חייבין.

נשים ועבדים וקטנים פטורים מקרית שמע ומן התפילין וחייבין בתפילה ובמזוזה ובברכת המזון.

בעל קרי מהרהר בלבו,קריאת שמע ואינו מברךברכות ק"ש לא לפניה ולא לאחריה. ועל המזון, מברך לאחריו ואינו מברך לפניו. ר' יהודה אומר מברך לפניהן ולאחריהן.

היה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר. ירד לטבול אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא

לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה

עד שיטיל לתוכן מים. וכמה ירחיק מהן ומן הצואה? ד' אמות.

זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה, צריכין טבילה ור' יהודה פוטר:

גמרא תני ומן התפילין.

אבל ביום הראשון אינו נותן תפילין, ביום השני הוא נותן תפילין, ואם באו פנים חדשות, הוא חולצן כל שבעה, דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר: בראשונה ובשני אינו נותן תפילין, ביום השלישי הוא נותן תפילין ואם באו פנים חדשות אינו חולצן.

אם ביום השני אינו נותן תפילין, צורכה מימר מי שמתו מוטל לפניו?! אלא בגין דתנא דא תפילה תנא דא.

ר' זעירה רב ירמיה בשם רב הלכה כר' אליעזר בנתינה, ביום שני "נותן" וכר' יהושע בחליצה. אינו חולץ כל ז אף שבאו פ"ח

#ר' זעירא בעי, נתן ביום השני כרבי אליעזר, מהו שיעשה רבי אליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ?באו פ"ח ביום שני, מהו שיחלוץ ממנ"פ? אמר רבי יוסי ב"ר בון וכיני: נתן ביום השני כר' אליעזר נעשה ר' אליעזר כר' יהושע שלא לחלוץ. ואין כיני, נימא הלכה כרבי אליעזר ב נ ת י נ ה ותו לא. לאשמעונן דמניח ביום שני, וממילא ידעינן שאינו חולץ כר"י. מאי לאוו לאשמעינן דבכה"ג חולץ שהרי אף ר"י ס"ל שחולץ [מק"ו דהנחה]!!

א"ר בון כתיב (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימים שאת עוסק בהן בחיים ולא ימים שאת עוסק בהן במתים. תני אם רצה להחמיר על עצמו אין שומעין לו. למה? מפני כבודו של מת, או משום שאין לו מי שישא משואו. מה נפיק מביניהן? היה לו מי שישא משואו ואין תימר מפני כבודו של מת אסור, ואם תאמר מפני שאין לו מי שישא משואו הרי יש לו מי שישא משואו.

והתני פטור מנטילת לולב! תיפתר בחול. והתני פטור מתקיעת שופר! אית לך מימר בחול, לא

ביום טוב?! א"ר חנינא מכיון שהוא זקוק לו להביא לו ארון ותכריכין כיי דתנינן תמן מחשיכין על התחום לפקח על עיסקי הכלה ועל עיסקי המת להביא לו ארון ותכריכין חלילים ומקוננות כמי שהוא נושא משאו.

מאימתי כופין את המיטות? משיצא המת מפתח החצר דברי רבי אליעזר. ור' יהושע אומר משיסתם הגולל. וכשמת ר"ג כיון שיצא מפתח החצר א"ר אליעזר לתלמידיו כפו את המיטות. וכשנסתם הגולל א"ר יהושע כפו את המיטות. אמרו לו כבר כפינו על פי הזקן! בערב שבת הוא זוקף את מיטתו ובמוצאי שבת הוא כופן.

תני דרגש מין מטה נזקפת ואינה נכפית איננה חייבת בכפייה גמורה ר' שמעון בן אלעזר אומר שומט קלבינטרין step placed in front of bed שלה ודיו. ר' יוסה בשם ריב"ל הלכה כר"ש בן אלעזר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוסי מיטה שניקליטיה poles from the bed עולין ויורדין בה, שומטן ודיו

אי זו היא מיטה ואי זה הוא דרגש? א"ר ירמיה כל שמסרגין strapping על גופה זו היא מיטה. וכל שאין מסרגין על גופה זהו דרגש. והא תנינן כלים המיטה הערסה משישופם sand them בעור הדג מקבלין טומאה אם מסרג הוא על גופה, לאי זה דבר הוא שפה? א"ר אלעזר תיפתר משנה דכלים באילין ערסתא קיסרייתא, דאית להן נקבין.

מניין לכפיית המיטה? ר' קריספא בשם רבי יוחנן (איוב כח) וישבו אתו לארץ. "על הארץ" אין כתב כאן אלא וישבו אתו לארץ דבר שהוא סמוך לארץ, מיכן שהיו ישנין על גבי מיטות כפופות.

בר קפרא אמר איקונין portrait אחת טובה היה לי בתוך ביתך וגרמתני לכופפה, אף את כפה מיטתך. ואית דמפקין לישנא: "ויכפה כפה הסרסור" המטה =פו"ר, היא "הסרסור" להביא אנשים בעולם

ר' יונה ור' יוסי תרויהון בשם ר' שמעון בן לקיש: חד אמר מפני מה הוא ישן במיטה כפויה? שיהא נוער בלילה ונזכר שהוא אבל. וחרנה אמר "מתוך" שהוא ישן על מיטה כפויה הוא נוער בלילה ונזכר שהוא אבל.

אבל כל זמן שמתו מוטל לפניו אוכל אצל חבירו. ואם אין לו חבר אוכל בבית אחר. ואם אין לו בית אחר, עושה מחיצה ואוכל. ואם אינו יכול לעשות מחיצה, הופך את פניו לכותל ואוכל. ולא מיסב ולא אוכל כל צורכו ולא שותה כל צורכו ולא אוכל בשר ולא שותה יין ואין מזמנין עליו. ואם בירך אין עונין אחריו אמן. ואחרים שבירכו אין עונה אחריהם אמן. הדא דתימא בחול, אבל בשבת מיסב ואוכל ואוכל בשר ושותה יין ואוכל כל צרכו ושותה כל צרכו ומזמנים עליו ואם בירך עונין אחריו אמן. ואחרים שבירכו עונה אחריהם אמן. אמר רשב"ג הואיל והתרתי לו את כל אלו חייביהו בשאר כל המצות של תורה אם חיי שעה התרתי לו כ"ש חיי עולם ר' יודה בן פזי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרשב"ג

נמסר לרבים כעין "ח"ק" אוכל בשר ושותה יין. נמסר לכתפים כמי שנמסר לרבים.

ר"ח בר ווא נהג מנהג אבילות..כד דמך ר' יסא קביל רבי חייא בר ווא אביליו, ואייכלון בשר ואשקיון חמר. האכילוהו בסעודה הראשונה בשר ויין כד דמך רבי חייא בר אבא קביל רבי שמואל בר רב יצחק אביליו, ואייכלון בשר ואשקיון חמר. כד דמך רבי שמואל בר רב יצחק קביל רבי זעירא אביליו, ואייכלון טלופחין עדשים מימר כמה דהוא מנהגא.

רבי זעירא מידמך, פקיד ומר, לא תקבלון עלי! יומא דין אבילא, ולמחר מרזחייא?! האיך ייתכן, היום אבלות ולמחר שכרות?!

ר' יצחק בריה דרב הוה כתובה סופר, מטתיה אונס, מת לו מת ועלין לגביה רבי מנא ורבי יודן והוה חמר טב ואישתון סגין וגחכין, צחקו למחר אתון בעיין למיעל גביה, א"ל רבנן: הכין בר נש עביד לחבריה?! לא הוינן חסרין אתמול אלא מיקום ומירקוד....

תני עשרה כוסות שותין בבית האבל. שנים לפני המזון וחמשה בתוך המזון וג' לאחר המזון אילו שלשה של אחר המזון אחד לברכת המזון ואחד לגמילות חסדים ואחד לתנחומי האבלים. וכשמת ר"ג הוסיפו עליהן עוד שלשה א' לחזן הכנסת וא' לראש הכנסת וא' לר"ג וכיון שראו ב"ד שהיו משתכרים והולכים גזרו עליהן והחזירום למקומו.

כהן מהו שיטמא לכבוד רבו? ר' ינאי זעירא כהן היה דמך חמוי, חמיו נפטר הוא הוה חמוי, והוא הוה רביה, שאל לר"י ואסר ליה, שמע ר' אחא ומר: יטמאו לו תלמידיו!

ר' יוסי נטמאו לו תלמידיו, ואכלו בשר ושתו יין. אמר לון ר' מנא חדא מן תרתי לא פליט לכון: אם אבילים אתם למה אכלתם בשר ולמה שתיתם יין? ואם אין אתם מתאבלים למה נטמאתם?

מהו שיטמא כהן לכבוד תורה? =ללמוד תורה רבי יוסי הוה יתיב מתני, ועאל מיתא, הכניסו מת בביה"ן (כן מנהגם) מן דנפק ליה לא א"ל כלום, ומן דיתיב ליה לא א"ל כלום.

רבי נחמיה בריה דרבי חייא בר אבא אמר: אבא לא הוה עבר תחות כפיתי arches דקיסרין רבי אמי ר' חזקיה ור' כהן ור' יעקב בר אחא הוו מטיילין באילין פלטיותא market place דצפורי הגיעו לכיפה ופירש ר' כהן. הגיעו למקום טהרה וחזר אצלן. אמר לון במאי עסקין? רצה לשמוע ד"ת ששוחחו אמר רבי חזקיה לר' יעקב בר אחא לא תימר ליה כלום! אי משום דבאש ליה דפריש, הרע בעיניו על שפירש שמטמא לת"ת, לא ידעין. ואי משום דהוה טייסןnudge לא ידעין.

תני מטמא כהן ויוצא חוצה לארץ לדיני ממונות ולדיני נפשות ולקידוש החודש ולעיבור שנה ולהציל השדה מיד גוי ואפילו ליטור law proposer יוצא ועורר עליה. ללמוד תורה ולישא אשה רבי יהודה אומר אם יש לו מאיכן ללמוד אל יטמא רבי יוסי אומר אפילו יש לו מאיכן ללמוד תורה יטמא שלא מכל אדם זוכה ללמוד אמרו עליו על יוסף הכהן שהיה מטמא ויוצא אחר רבו לציד ן אבל אמרו אל יצא כהן לח"ל אלא א"כ הבטיחו לו אשה.

דרכן להניח המת בביה"ן מהו שיטמא כהן לנשיאת כפים? מגבילה אחוי דר' אבא בר כהן אמר קומי רבי יוסי בשם ר' אחא מיטמא כהן לנשיאת כפים. שמע ר' אחא ומר אנא לא אמרית ליה כלום חזר ואמר או דילמא לא שמע מיני אלא כיי דמר ר' יודא בן פזי בשם רבי אלעזר כל כהן שהוא עומד בבית הכנסת ואינו נושא את כפיו עובר בעשה וסבר מימר שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה אנא לא אמרית ליה כלום! אייתוניה ואנא אלקוניה!!

#רבי אבהו הוה יתיב מתני בכנישתא מדרתה "ביהכ"ן של רעש" בקיסרין והוה תמן מיתא, אתת ענתא דנשיאת כפים ולא שאלון ליה. כי פשיטא להו דנשיאת כפיים אינו דוחה טומ' [ומשו"ה לא הפסיקו מללמוד] אתת ענתא דמיכלא ושאלון ליה אי שרי להפסיק ללמוד, ולאכול אמר לון על נשיאת כפים לא שאלתון לי ולמיכלא שאלתון לי?! כיון דשמעו כן הוה כל חד וחד שמיט גרמיה וערק...

אמר רבי ינאי מטמא כהן לראות את המלך, כד סליק דוקליטיינוס מלכא להכא חמון לר' חייא בר אבא מיפסע על קברים דצור בגין מחמוניה. ר' חזקיה ור' ירמיה בשם ר' יוחנן מצוה לראות גדולי המלכות לכשתבוא מלכות בית דוד יהא יודע להפריש בין מלכות למלכות.

מהו שיטמא כהן לכבוד הנשיא? כד דמך רבי יודן נשיאה אכריז רבי ינאי ומר אין כהונה היום. כד דמך רבי יודא נשיאה בר בריה דרבי יודה נשיאה דחף רבי חייא בר אבא לרבי זעירא בכנישתא דגופא דציפורין, וסאביה.וטמאהו כד דמכת נהוראי אחתיה דר' יהודא נשיאה שלח רבי חנינא בתר רבי מנא ולא סליק, א"ל אם בחייהון אין מטמאין להון אסור לכהן ליכנס בבית נדה כ"ש במיתתן!! אמר רבי נסא מדחה..שמא מיתתן עדיף טפי במיתתן עשו אותן כמת מצוה.

מהו שיטמא כהן לכבוד אביו ואמו? רבי יסא שמע דאתת אימיה לבוצרההו"ל (טו' ארץ העמים) אתא שאל לרבי יוחנן מהו לצאת? א"ל אם מפני סכנת דרכים צא אי משום כיבוד אב ואם, איני יודע. אטרח עלוי דרבי יוחנן, ומר, אם גמרת לצאת תבוא בשלום. אמר רבי שמואל ב"ר יצחק עוד היא צריכה!עדיין נשאר איבעיא שמע רבי אלעזר ומר, אין רשות גדולה מזו.ומותר לצאת לכבוד אביו

מהו שיטמא כהן לכבוד הרבים? תני היו שם שתי דרכים מתאימות ורבים הולכים לעיר אחרת לנחם אבל אחת רחוקה וטהורה, ואחת קרובה וטמאה. אם היו הרבים הולכין ברחוקה הולך ברחוקה אם לאו הולך בקרובה מפני כבוד הרבים. עד כדון בטומאה של דבריהם אפילו טומאה שהיא מדברי תורה? מן מה דמר ר' זעירא גדול הוא כבוד הרבים שהוא דוחה מצוה בלא תעשה שעה אחת, אדא אמרה אפילו בטומאה שהיא מדבר תורה.

ר' יונה ר' יוסי גליליא בשם רבי יסא בר חנינא אין שואלין הלכה לפני מיטתו של מת. והא רבי יוחנן שאל לר' ינאי קומי ערסיה דר' שמואל בן יוצדק, "הקדיש עולתו לבדק הבית" והוא מגיב ליה והשיב לו נימר כד הוה רחיק, או כד הוון מסקין ליה לסדרה כבר הכניסו המת לביה"ן

והא ר' ירמיה שאל לר' זעירה קומי ערסיה דר' שמואל בר רב יצחק! נימר, כד הוה רחיק הוה מגיב ליה, כד הוה קריב לא הוה מגיב ליה.

תני: הכתפים אסורין בנעילת הסנדל שמא יפסוק סנדלו של אחד מהן ונמצא מתעכב מן המצוה

רבי זעירא שרע בדיבורא נפל על הארץ בשעת ההספד אתון בעיין מיזקפניה ואשכחוניה איעני suffering אמרו ליה מהו כן? אמר לון לכן דאתינן!! על שם (קהלת ז) והחי יתן אל לבו:

הלכה ב משנה קברו את המת וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו

העומדים בשורה הפנימים פטורין החיצונים חייבין:

גמרא תני אין מוציאין את המת סמוך לקרית שמע אלא א"כ הקדימו שעה אחת או אם איחרו שעה אחת כדי שיקראו ויתפללו. והא תנינן קברו את המת וחזרו... תיפתר באילין דהוו סברין דאית ביה ענה שיש זמן ולית ביה ענה.

תני ההספד וכל העוסקין בהספד מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפילה. מעשה היה והפסיקו רבותינו לקרית שמע ולתפילה. והא תנינן אם יכולין להתחיל ולגמור משמע שפטורין

מק"ש! מתניתא ביום הראשון ומה דתני תנא ביום השני.

א"ר שמואל בר אבדומא זה שהוא נכנס לבית הכנסת ומצאן עומדין ומתפללין, אם יודע הוא מתחיל וגומר עד שלא יתחיל שליח ציבור כדי לענות אחריו אמן יתפלל, ואם לאו אל יתפלל. באיזה אמן אמרו? תרין אמוראין חד אמר באמן של האל הקדוש וחד אמר באמן של שומע תפילה. א"ר פינחס ולא פליגי מאן דמר באמן של האל הקדוש בשבת. ומאן דמר בשומע תפילה בחול. סגי שיענה אמן אז

עיין בבלי/ירושלמי סנהדרין להבנת הסוגיא תני ר' יהודה אומר היו כולן עומדין בשורה, משום כבוד חייבין, משום אבל פטורין. ירדו לספד הרואין פנים פטורין ושאין רואין פנים חייבין.

והדא דתנינן כשמנחם אחרים כל העם עוברין זה אחר זה והממונה ממצעו בינו לבין העם כמשנה ראשונה. והא דתנינן ה ע ו מ ד י ן... הפנימין פטורין והחיצונין חייבין, כמשנה אחרונה. א"ר חנינה בראשונה היו משפחות עוברות והאבילין עומדין, משרבת תחרות בציפרין התקין ר' יוסי שיהו משפחות עומדין והאבילים עוברין. אמר ר' שמואל דסופפתא חזרו הדברים ליושנן: כלומר תקנת ר' יוסי היא היתה באמת מנהג העתיקה ביותר

הלכה ג משנה נשים ועבדים וקטנים פטורין מק"ש ומן התפילין וחייבין בתפלה ובמזוזה ובבה"מ:

גמרא נשים מניין? (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם ולא את בנותיכם. עבדים מניין? שנאמר (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד את שאין לו אדון אלא הקב"ה יצא העבד שיש לו אדון אחר. קטנים מניין? (שמות יג) למען תהיה תורת ה' בפיך בשעה שהוא תדיר בה.ולפעמים ישן הקטן

וחייבין בתפילה כדי שיהא כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו. ובמזוזה דכתיב (דברים ו) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. וברכת המזון דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך.

תמן תנינן כל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבים והנשים פטורות וכל מ"ע שלא הזמן גרמא אחד אנשים ואחד נשים חייבין אי זהו מצות עשה שהזמן גרמא? כגון סוכה לולב שופר ותפילין ואי זו היא מצות עשה שאין הזמן גרמא כגון אבידה ושילוח הקן מעקה וציצית ר' שמעון פוטר את הנשים ממצות ציצית שהיא מצות עשה שהזמן גרמא שהרי כסות לילה פטור מן הציצית. א"ר לייא טעמון דרבנן שכן אם היתה מיוחדת לו ליום וללילה שהיא חייבת בציצית.

תני כל מצות שאדם פטור אדם מוציא את הרבים ידי חובתן חוץ מברכת המזון והא דתנינן כל שאינו חייב בדבר אין מוציא את הרבים ידי חובתן הא אם היה חייב אפי' אם יצא מוציא א"ר לייא שנייא היא ברכת המזון דכתיב בה (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך מי שאכל הוא יברך. ר' יוסי ור' יודא בן פזי הוו יתיבין אמרין: לא מסתברא בק"ש שיהא כל אחד ואחד משנן בפיו. לא מסתברא בתפילה שיהא כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו

מה בין סוכה ומה בין לולב? סוכה אינה טעונה ברכה אלא לילי י"ט הראשון בלבד לולב טעון ברכה כל שבעה. ר' יוסי ור' אחא הוו יתבין אמרין מה בין סוכה ומה בין לולב סוכה נוהגת בלילות ובימים,ואין כאן הפסק לולב אינו נוהג אלא ביום התיב רבי יעקב דרומיא הרי תלמוד תורה

נוהג בלילות כבימים!!ולמה מברכין בכל יום? מיי כדון? סוכה איפשר לה שלא ליבטל. ת"ת אפשר לו שלא ליבטל?!

תני אבל אמרו אשה מברכת לבעלה ברכת המזון ועבד מברך לרבו וקטן לאביו לא כן א"ר אחא בשם ר' יוסי בי ר' נהוראי כל שאמרו בקטן כדי לחנכו! ואיך מוציא גדול? תיפתר בעונה אחריהן אמן כיי דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו, עונה אחריהן מה שהן אומרין בהלל מיירי ותהא לו מאירה אבל אמרו תבוא מאירה לבן עשרים שצריך לבן עשר:

הלכה ד משנה בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה ועל המזון מברך לאחריה ואינו מברך לפניה ר' יהודה אומר מברך לפניה ולאחריה:

גמרא מהו מהרהר? ברכות.אבל ק"ש עצמו מוציא בשפתיו (כדלקמן) מתניתא במקום שאין מים

וכר' מאיר: דתני בעל קרי שאין לו מים לטבול הרי זה קורא את שמע ואינו משמיע לאזנו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים קורא את שמע ומשמיע לאזניו ומברך לפניה ולאחריה.

תני בעל קרי חולה שנפלו עליו תשעת קבין מים, טהר לעצמו אבל אינו מוציא את הרבים ידי חובתן עד שיבא בארבעים סאה. ר' יהודה אומר ארבעים סאה מ"מ.

ר' יעקב בר אחא ר' יסא בשם רבי יהושע בן לוי אין קרי אלא מתשמיש המיטה, רב הונא אמר ואפי' ראה את עצמו ניאות בחלום, הוון בעיין מימר ובלבד מאשה. ר' יונה ור' יוסי תרויהון אמרין ואפי' מדבר אחר.

תמן תנינן יום הכיפורים אסור באכילה ושתיה וברחיצה וסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה. ותני עלה בעלי קריין טובלין כדרכן בצינעה ביום הכיפורים, ולית הדא פליגא על ר' יהושע בן לוי דר' יהושע בן לוי אמר אין קרי אלא מתשמיש המיטה! פתר לה בששימש מטתו מבעוד יום עיו"כ ושכח ולא טבל. והתני מעשה בר' יוסי בן חלפתא שראו אותו טובל בצינעה ביום הכיפורים אית לך מימר על אותו הגוף הקדוש בשוכח? אע"כ שראה קרי בליל יו"כ, והוצרך לטבול ביום

א"ר יעקב בר אבון כל עצמן לא התקינו את הטבילה הזאת אלא שלא יהו ישראל כתרנגולין הללו משמש מיטתו ועולה ויורד ואוכל, וכשצריך טבילה צריך לטבול כדי שיברך

ר' חנינא הוה עבר על תרעי דימוסין שערי מרחצאות בקריצתא לפני אור היום ואמר מה טובלי שחרית עושין פה! ייזלון ויתנון!! ילמדו תורה! בההיא דצפרא בבקר כשפתחו שערי המרחץ הוה אמר, מאן דאית ליה עבידא ייזול ועבד. מי שצריך לעשות ..יעשה

מהו להרהר בבית הכסא? בד"ת חזקיה אמר מותר ר' יסא אמר אסור א"ר זעירא כל סבר קשי דהוה לי תמן סבירתיה! א"ר אלעזר בר שמעון כל ההוא סברא קשיא דטבול יום תמן סבירתיה!

ר' אחא בשם תנחום ביר' חייא ביומוי ר' יהושע בן לוי ביקשו לעקור את הטבילה הזאת מפני נשי הגליל שהיו נעקרות מפני הצינה. אמר להן רבי יהושע בן לוי דבר שהוא גודר את ישראל מן העבירה אתם מבקשים לעקור אותו?! מהו גודר ישראל מן העבירה? מעשה בשומר כרמים אחד שבא להיזקק עם אשת איש עד שהן מתקינין להן מקום איכן הן טובליןלאחר המעשה עברו העוברין והשבין ובטלה העבירה.

מעשה באחד שבא להיזקק עם שפחתו של רבי אמרה לו אם אין גבירתי טובלת איני טובלת...נדה אני א"ל ולא כבהמה את! אמרה לו ולא שמעת בבא על הבהמה שהוא נסקל!!! שנאמר (שמות כב) כל שוכב עם בהמה מות יומת

א"ר חייא בר ווה כל עצמן לא התקינו את הטבילה הזאת אלא מפני תלמוד, שאם אתה אומר לו שהוא מותר אף הוא אומר אני אלך ואעשה צרכי ואינו שונה כל צורכו, ומתוך שאתה אומר אסור הוא בא ושונה כל צורכו

תמן אמרין אפי' לשמוע דברי תורה אסור א"ר יודה בר טיטם בשם ר' אחא בשם ר' אלעזר בתחילה (שמות יט) והיו נכונים ליום השלישי אל תגשו אל אשה. אף שלא היה רק "שמיעה"

תני זבין וזבות נדות ויולדות קורין בתורה ושונין מדרש והלכות והגדות. ובעל קרי אסור בכולן ר' אבא בר אחא בשם רבי: שונה הלכות ואינו שונה הגדות. תני בשם ר' יוסי שונה הילכות רגיליות שרגיל בהם ובלבד שלא יציע את המשנה. אית דבעי מימר ובלבד שלא יזכיר אזכרות

ר' זעירא בעי קומוי ר' יסא, לית רבי פשט עם ר' בון, פירקיא בליליא? אחר תשמיש, למד א"ל אין! ר' חייא בר אבא פשט עם ר' נחמיה בריה פירקיה בליליא, בההיא צפרא הוה מר מה דאית ליה עבידא ייזיל ויעביד...

מעשה באחד שעמד לקרות בתורה בנציבין כיון שהגיע להזכרה התחיל מגמגם בה אמר לו ר' יהודה בן בתירה פתח פיך ויאירו דבריך! שאין דברי תורה מקבלין טומאה א"ר יעקב בר אחא ונהגין תמן כר' אלעי בראשית הגז וכר' יאשיה בכלאי הכרם וכר' יהודה בן בתירה בבעלי קריין. כרבי אלעי בראשית הגז דתנא ר' אלעי אומר אין ראשית הגז אלא בארץ כר' יאשיה בכלאים דתני ר' יאשיה אומר לעולם אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד כר' יהודה בן בתירה בבעלי קריין דתני ר' יהודה אומר אין דברי תורה מקבלין טומאה

ר' יוסי בר חלפתא הוה אתי באיסמטא בליליא סימטא צר והוה חמרא מהלך בתריה על חד בית שיח, מקום טבילה א"ל ההוא גברא בעי מסחי לטבול ט"ע א"ל לא תסכן נפשך א"ל מן נדה ומן אשת איש ההוא גברא בעי למיסחי!! בא על א"א.. אפי' כן א"ל לא תסכן בנפשך. כיון דלא שמע ליה א"ל ייחות ההוא גברא ולא יסוק. וכן הוות ליה.

ר' יוסי בן יוסי הוה אתי באילפא ספינה חמא חד קטר גרמיה בחבלא מיחות ומיסחי ראה אחד קשר בחבל כדי לטבול א"ל לא תסכן בנפשך! א"ל ההוא מיכל בעינא! א"ל אכיל! ההוא גברא בעי מישתה! א"ל שתי! כיון דמטון ללמינה port א"ל תמן לא שרית לך אלא בגין סכנתא דנפשא, ברם הכא אסור לההוא גברא למיטעם כלום עד שעתא דיסחי

א"ר ינאי שמעתי שמקילין ומחמירין בה וכל המחמיר בה מאריך ימים בטובה [מקילין בה לרחוץ במים שאובין מחמירין בה לטבול במים חיים]

הלכה ה משנה היה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר

ירד לטבול, אם יכול לעלות להתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא. אבל לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה עד שיטיל לתוכן מים וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות:

גמרא מתניתא ברבים, אבל בינו לבין עצמו יפסיק. וכר"מ, ברם כר' יהודה- אפילו בינו לבין עצמו אינו מפסיק.

כשאין לו מים לטבול, אבל יש לו מים לטבול אף ר' יהודה מודה שהוא מפסיק. כלומר שאינו מתחיל...

חולה ששימש מיטתו, אמר רבי אמי אם הוא גרם לעצמו יטבול וימות... ואם באונס אין מטריחים עליו. רבי חגי בשם רבי אבא בר זבדי בין כך ובין כך אין מטריחים עליו

חולה מרגיל צריך תשעה קבין, בריא מרגיל צריך ארבעים סאה. חולה מאונס אין מטריחים עליו, בריא מאונס צריך תשעה קבין.

רבי זבדי בריה דרבי יעקב בר זבדי בשם רבי יונה עיר שמעיינה רחוק הרי זה קורא את שמע, ויורד וטובל ועולה ומתפלל. אם הוא אדם מסוים עשו אותו כמעיין רחוק:

פיסקא ואם לאו יתכסה במים ויקרא: מתני' בעכורים אבל בצלולין אסור ואם הוא יכול לעכור ברגליו יעכור.

תני מרחיקים מצואת אדם ארבע אמות ומצואת כלבים ארבע אמות ובשעה שהוא נותן לעורות. רבי ירמיה בשם ר"ז נבילה שנסרחה צריך להרחיק ממנה ד' אמות. אמר רבי אבינא ומתני' אמרה כן לא במים הרעים ולא במי המ ש ר ה. אלמא כל סרחון אסור אמר רבי אמי אמר רבי שמאי תפתר במשרה של כובסין שיש בו צואת תינוקות א"ל ר' מנא, אם במשרה של כובסין, הא תנינן וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות!

תני קטן שהוא יכול לאכול כזית דגן פורשים מצואתו וממימי רגליו ד' אמות. ואם אינו יכול לאכול כזית דגן אין פורשים לא מצואתו ולא ממימי רגליו ד"א. בעון קומי רבי אבוה מפני מה פורשים מצואתו וממימי רגליו ארבע אמות? אמר לון מפני שמחשבותיו רעות. אמרין ליה ולא קטן הוא? אמר לון ולא כתיב (בראשית ח) כי יצר לב האדם רע מנעוריו! א"ר יודן מנעריו כתיב משעה שהוא ננער ויוצא לעולם.

ר' יוסי בר חנינא אמר מרחיקין מגללי בהמה ארבע אמות רבי שמואל בר רב יצחק אמר ברכים ובלבד בשל חמור ר' חייא בר אבא אמר בבא מן הדרך. לוי אמר מרחיקין מצואת חזיר ארבע אמות ותני כן מרחיקין מצואת חזיר ארבע אמות. ומצואת הנמייה ארבע אמות ומצואת התרנגולין ארבע אמות ר' יוסי בר אבון בשם ר' חונא ובלבד באדומים. תני מרחיקין מריח רע ארבע אמות א"ר אמי מסוף ריח רע ארבע אמות. הדא דאמר לאחריו אבל לפניו עד מקום שעיניו רואות אותו. כהדא ר' לייא וחבריא הוו יתבין קומי פונדקיא ברמשא אצל hotel אחד בערב (והיה שם צואה) אמרין מהו מימר מיליא דאוריתא? אמר לון מכיון דאילו הוה בימּמא הוינן חמיין מה קומינן, ברם כדון אסור.אילו היה יום היינו רואין ...

תני גרף אחד של ריעי ואחד של מים צריך להרחיק ממנו ארבע אמות. נתן לתוכו לכלי-מ"ר ריקן מים כל שהוא, יקרא, ואם לאו אל יקרא. ר' זכאי אמר נתן לתוכו כדי רביעית מים יקרא ואם לאו אל יקרא. מהו "כדי רביעית"? רביעית בתוך רביעית. איירי שיש כ ב ר מ"ר [רביעית] ע"כ צריך רביעית מים לבטלה [אחד כלי קטן ואחד כלי גדול] מהני רביעית מים

רשב"ג אומר: של אחר המיטה יקרא, ושלפני המיטה לא יקרא. ר"ש בן אלעזר אומר אפי' טריקלין עשר על עשר לא יקרא עד שיכסנו או עד שיניחנו "תחת" המיטה

ר' יעקב בר אחא בשם ר' חייא בר ווא הורי ר' חנינה תרתיה, כהדא דרבי שמעון בן אלעזר.

רבי בנימן בר יפת בשם ר' יוחנן צואה כל שהוא מבטלה ברוק ר' זעירא ר' יעקב בר זבדי הוו יתבין חמון ציאתה קם ר' יעקב בר זבדי רקק עלה א"ל ר' זעירא מן ימא לטיגנא. רק "תיכף ומיד" מועיל היתר זו (כזמן שצדין דג מן הים ומטגנין אותו שם...)

תיבה שהיא מליאה ספרים נותנה מראשותי המיטה ואינו נותנה מרגלות המיטה. ר' אבון בשם רבי חונא והוא שתהא המיטה גבוה עשרה טפחים, ובלבד שלא יהו חבלי המיטה נוגעין בתיבה.

הורי ר' יסא במקומיה דרבי שמואל בר רב יצחק כהדא דר' חונא: לא ישמש אדם מיטתו וספר תורה עמו בבית ר' ירמיה בשם ר' אבהו אם היה כרוך במפה או שהיה נתון בחלון שהוא גבוה עשרה טפחים מותר רבי יהושע בן לוי עושה לו כיליוןcurtain

לא ישב אדם על גבי ספסל שספר תורה נתון עליו מעשה בר' אלעזר שהיה יושב על גבי ספסל שספר תורה נתון עליו והרתיע מלפניו כמרתיע מלפני הנחש. אם היה נתון ע"ג דבר אחר מותר עד היכן ר' אבא בשם ר' חונא טפח. ר' ירמיה בשם ר' זעירא אפי' כל שהוא

דייסקיsaddle שהיא מליאה ספרים או שהיו בתוכה עצמות המת הרי זה מפשילן מאחוריו ורוכב. תפילין תולה אותן מראשות המיטה ואינו תולה אותם מרגלות המיטה. ר' שמואל ר' אבהו ר' אלעזר בשם ר' חנינא רבי היה תולה את התפילין במראשות המיטה. ר' חזקיה בשם ר' אבהו ובלבד דלא יעביד כהדין דייקלרא,plumb line אלא תפילין מלמעלן ורצועות מלמטן.

תנא ר' חלפתא בן שאול העוטש בתפילתו סימן רע לו הדא דאת אמר מלמטה אבל מלמעלה לא אתיא דמר ר' חנינא אני ראיתי את רבי מפהק ומעטש ונותן ידיו על פיו אבל לא רוקק ר' יוחנן אמר אפילו רוקק, כדי שיהא כוסופיו נקי. לפניו אסור לאחריו מותר. לימינו אסור לשמואל מותר. הדא הוא דכתיב (תהילים צא) יפל מצדך אלף וכו'אלמא שכינה מימין

כל עמא מודיי בההין דרקק איסטלוון הרבה ביחד [כעין עמוד] דהוא אסור. ר' יהושע בן לוי אמר הרוקק בבית הכנסת כרוקק בבבת עינו. ר' יונה רקק ושייף

ר' ירמיה ר' שמואל בר חלפתא בשם ר' אדא בר אחוה המתפלל אל ירוק עד שיהלך ארבע אמות. א"ר יוסי בי רבי אבון וכן הרוקק אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות. תני המתפלל אל יטיל את המים עד שיהלך ארבע אמות. וכן המטיל מים אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות. א"ר יעקב בר אחא לא סוף דבר עד שיהלך ארבע אמות, אלא אפי' שיהא כדי הילוך ארבע אמות. מותר לו להטיל א"ר אמי אם אומר אתה עד שיהלך ארבע אמות יהא אסור, אני אומר אחר בא והתפלל שם!

רבי אבא בשם רב צואה עד שתיבש כעצם, מים כל זמן שהן מטפיחין. גניבא אמר מים כל זמן שרישומן ניכר. [שמואל אמר עד שיקרמו פניה. שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן עד שיקרמו פניה] ר' ירמיה ר' זעירא בשם רב צואה אפי' עשויה כעצם אסורה. אמר חזקיה, ר' אבא מחמיר במים יותר מן הצואה?! א"ל ר' מנא לחזקיה מן הדא דגניבא? שמים אסור אפי' רישומן ניכר, משא"כ צואה מותר ביבשה

הלכתא אפילו עשויה כעצם אסורה מפני שמשמשה קיים. מים אין משמשה קיים:ושרי כשאין מטפיחין

הלכה ו משנה זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה צריכים טבילה ור' יהודה פוטר:

גמרא ## מ"ט דר"י? משום מה מועיל הוא שהוא טובל, או שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה. מה נפיק מביניהון? ראה קרי,ואח"כ זוב אין תימר מה מועיל שהוא טובל, מועיל הוא?! אין תימר משום שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה, עד כדון כשבאת לו טומאה קלה לבסוף אפי' באת לו טומאה חמורה לבסוף?! שמא אף ר"י מודה. שכבר חל טומאה קלה "לפני" החמורה נשמענא מן הדא והמשמשת שראתה נדה צריכה טבילה ור"י פוטר הדא אמרה היא הדא היא הדא:

מסכת ברכות פרק ד

הלכה א משנה תפילת השחר עד חצות ר' יהודה אומר עד ד' שעות תפילת המנחה עד הערב ר' יהודה אומר עד פלג המנחה. תפילת הערב אין לה קבע ושל מוספים כל היום:

גמרא כתיב (דברים יא) לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם וכי יש עבודה בלב? ואיזו זו תפילה וכן הוא אומר (דניאל ו) אלהך די אנת פלח ליה בתדירא הוא ישזבינך וכי יש פולחן בבבל ואיזו זו תפילה יכול יהא מתפלל שלשתן כאחת פירש בדניאל (שם) וזמנין תלתא ביומא הוא ברך על ברכוהי וגו' יכול יהא מתפלל לכל רוח שירצה ת"ל (שם) וכוין פתיחין ליה בעליתה נגד ירושלם יכול משבאו לגולה כן ת"ל (שם) כל קבל דהוה עביד מן קדמת דנא יכול יהא מתפלל שלשתן בכל שעה שירצה כבר פירש דוד (תהלים נה) ערב ובוקר וצהרים וגו' יכול יהא מגביה קולו ומתפלל פירש בחנה (שמואל א א) וחנה היא מדברת על לבה יכול יהא מהרהר בלב ת"ל (שם) רק שפתיה נעות הא כיצד מרחיש בשפתותיו אמר רבי יוסי בר חנינא מן הפסוק הזה את למד ד' דברים וחנה היא מדברת על לבה מכאן שהתפילה צריכה כוונה רק שפתיה נעות מכאן שהוא צריך להרחיש בשפתותיו וקולה לא ישמע מכאן שלא יגביה אדם את קולו ויתפלל ויחשבה עלי לשיכורה מכאן שהשיכור אסור להתפלל:

העתק מפרק א מילתיה דחנן בר אבא פליגא דחנן בר אבא אמר לחבריא נימר לכון מילתא טבתא דחמית לרב עביד ואמריתה קומי דשמואל וקם ונשקי על פומי. "ברוך אתה" שוחה, בא להזכיר את השם זוקף. שמואל אמר ואנא אמרית טעמא ה' זוקף כפופים. א"ר אמי לא מסתברא דלא אמר אלא מפני שמי ניחת הוא. א"ר אבין אלו הוה כתיב "בשמי" ניחת הוא הוה יאות לית כתיב אלא "מפני" שמי ניחת הוא קודם עד שלא הזכיר את השם כבר ניחת הוא.

ר' אבא בר זבדי מצלי בקלא רבי יונה כד הוה מצלי בכנישתא הוה מצלי בלחישה וכד הוה מצלי גו בייתיה הוה מצלי בקלא עד דילפון בני בייתיה צלותיה מיניה. אמר ר' מנא ובני בייתיה דאבא ילפי צלותא מיניה.

ומאיכן למדו ג' תפילות? רבי שמואל בר נחמני אמר כנגד ג' פעמים שהיום משתנה על הבריות בשחר צריך לאדם לומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שהוצאתני מאפילה לאורה במנחה צריך אדם לומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי כשם שזכיתני לראות החמה במזרח כך זכיתי לראות במערב בערב צריך לומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי כשם שהייתי באפילה והוצאתני לאורה כך תוציאני מאפילה לאורה ריב"ל אמר תפילות

מאבות למדום תפילת השחר מאברהם אבינו (בראשית יט) וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה' ואין עמידה אלא תפילה כמה דתימר (תהלים קו) ויעמוד פינחס ויפלל תפילת המנחה מיצחק אבינו (בראשית כד) ויצא יצחק לשוח בשדה ואין שיחה אלא תפילה כמה דאת אמר (תהלים קב) תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו תפילת הערב מיעקב אבינו (דברים כח) ויפגע במקום וילן שם ואין פגיעה אלא תפילה כמה דתימר (ירמיהו כז) יפגעו נא בה' צבאות ואומר (ירמיהו ז) אל תשא בעדם רינה ותפלה ואל תפגע בי

ורבנן אמרי תפילות מתמידין גמרו תפלת השחר מתמיד של שחר (במדבר כח) את הכבש אחד תעשה בבוקר תפילת המנחה מתמיד של בין הערבים (שם) ואת הכבש השני תעשה בין הערבים תפילת הערב לא מצאו במה לתלותה ושנו אותה סתם הדא היא דתנינן תפילת הערב אין לה קבע ושל מוספין כל היום. אמר רבי תנחומא עוד היא קבעו אותה כנגד איכול איברים ופדרים שהיו מתאכלין על גבי המזבח כל הלילה.

רי"א עד ד שעות...מדברי תורה למד רבי יהודה דתני רבי ישמעאל (שמות טז) וחם השמש ונמס, בארבע שעות. אתה אומר בארבע שעות או אינו אלא בשש שעות?אז נימס המן כשהוא אומר (בראשית יח) כחום היום הרי שש שעות אמור, הא מה אני מקיים וחם השמש ונמס בד' שעות. ואת דריש (שמות טז) בבוקר בבוקר מה בבוקר שנאמר להלן בארבע שעות אף בבוקר שנאמר כאן בד' שעות. בארבע שעין שמשא חמין וטולא קריר,יש צל קר (וחם "השמש") בשית שעין, שמשא חמין וטולא חמין. א"ר תנחומא מהו כחום היום בשעה שאין צל לכל ברייה. ר' יסא מצלי בתלת שעין ר' חייא בר ווא מצלי בתלת שעין. ר' ברכיה חמוניהראו אותו קרי קרית שמע ומצלי בתר תלת שעין והא תנינן הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה נימר כבר קיבל מלכות שמים בעונתה

או מעדות למד ר' יודה. דמר ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי בימי מלכות יון היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני כבשים ובסוף שלשלו להן ב' קופות של זהב והעלו להם שני גדיים באותה שעה האיר הקב"ה עיניהם ומצאו שני טליים מבוקרים בלישכת הטלאים על אותה שעה העיד ר' יודה בר בבא על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות. א"ר לוי אף בימי מלכות רשעה הזאת היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להם שני כבשים ובסוף שלשלו להן ב' קופות של זהב והעלו להם שני חזירים לא הספיקו להגיע לחצי חומה עד שנעץ החזיר בחומה ונזדעזעה החומה וקפץ מ' פרסה מארץ ישראל באותה שעה גרמו העונות ובטל התמיד וחרב הבית. מ"ט דרבנן?דאמרי עד חצות שנים ליום חלוק את היום. טעמא דר"י שנים ליום חובה ליום. שנים ליום שני פרקליטין ליום. שנים ליום שתהא הקדישן לשם היום. [והוא שיהא יודע איזה מהן נשחט שחרית, ואיזה מהן נשחט ערבית]

שנים ליום שתהא שחיטתן כנגד היום. הדא היא דתנינן תמן תמיד של שחר היה נשחט על קרן מערבית צפונית על טבעת שניה כנגד היום ושל בין הערבים היה נשחט על קרן צפונית מזרחית על טבעת שניה כנגד היום.

ר' חייא בשם רבי יוחנן תפלת המנחה ותפילת המוספין תפלת המנחה קודמת הוון בעון מימר כשאין ביום כדי להתפלל שניהם אבל אם יש ביום כדי להתפלל שניהם תפלת מוסף קודמת ר"ז בשם ר' יוחנן אפילו יש ביום כדי להתפלל שניהם תפלת המנחה קודמת. רבי נתן בר

טוביה בשם רבי יוחנן אפילו יש ביום כדי להתפלל שניהם תפילת המנחה קודמת.

והתני הקדים תפלת המנחה לתפלת המוספים יצא. לשעבר, הא בתחילה לא בדא! פתר לה בשלא הגיע זמן התפילהכ לפני "מנחה קטנה"

כהדא: דריב"ל מפקד לתלמידיו, אין הוה לכון אריסטוןסעודה גדולה לאכול ומטא יומא לשית שעין, עד דלא תסקון לאריסטון, תיהוין מצלון דמנחתא עד דלא תסקון.

וכמה הוא פלג המנחה? אחת עשרה שעין חסר רביע. תמן תנינן תמיד נשחט בשמנה ומחצה וקרב בתשע ומחצה. [ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמנה ומחצה בין בחול בין בשבת] ר' ירמיה בעי, הכא את עביד מנחה שתי שעות ומחצה, והכא שנשחט בשמונה ומחצה—הרי 3.5 שעות עד הלילה את עביד מנחה שלש שעות ומחצה! אמר רבי יוסי לא הוקשה תפלת המנחה לתמיד של בין הערבים, אלא לקטרת מה טעם? (תהלים קמא) תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב צא שעה אחת לעיסוקו ואת עביד מנחה שתי שעות ומחצה

רבי יוסי בן חנינא היה מתפלל עם דמדומי חמה כדי שיהא עליו מורא שמים כל היום. אמר רבי יוסי בן חנינא ויהא חלקי עם המתפללים עם דמדומי חמה. מה טעם? (תהלים לב) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא. מהו לעת מצוא? לעת מצויין של יום.

[רב גר בבבל] אחוי דאימיה דרב אדא הוה מצייר צורר בגדו גולתיה דרב, א"ל: כד תיחמי שמשא בריש דיקלי, תיהב לי גולתי דנצלי דמנחתא. ושמשא בריש דיקלי תמן, אימּמא הוא הכא!! כשחמה בראש דקל בבבל, אכתי יום הוא בארץ ישראל! דמר רבי יוחנן (ישעיהו מד) האומר לצולה חרבי זו בבל שהיא זוטו של עולם

[אמר רבי יוחנן למה נקרא שמה צולה ששם צללו מיתי דור המבול (ירמיהו נא) גם בבבל לנפול חללי ישראל גם בבבל נפלו חללי כל הארץ. כתיב (בראשית יא) וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם אמר ריש לקיש למה נקרא שמה שנער ששם ננערו מיתי דור המבול ד"א שנער שהם מתים בתשנוקsuffocation בלא נר ובלא מרחץדברים אלו חסרים בבבל ד"א שנער שהם מנוערים מן המצות בלא תרומה ובלא מעשר ד"א שנער ששריה מתים נערים ד"א שנער שהעמידו שונא וער להקב"ה ואי זה זה נבוכדנצר הרשע]

רב כר' יהודה?!דס"ל רק עד פלג שרי? אין תעבדינא כרבנן לית ר"י מודי. אין תעבדינא כר"י אוף רבנן מודו:החמיר כר"י...

מניין לנעילה? אמר ר' לוי (ישעיהו א) גם כי תרבו תפלה מכאן שכל המרבה בתפלה נענה מחלפא שיטתיה דרבי לוי תמן אמר ר' אבא בריה דרב פפי ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי (משלי יד) בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור. חנה ע"י שריבתה בתפלה קצרה בימיו של שמואל [שאמרה (שמואל א א) וישב שם עד עולם והלא אין עולמו של לוי אלא חמשים שנה דכתיב (במדבר ח) ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה [והוויין ליה חמשין ותרתין אמר רבי יוסי בר רבי בון שתים שגמלתו]] וכא אמר הכין! אית אמרה, כן ליחיד אין להרבות כאן לציבור

ר' חייא בשם ר' יוחנן ר' שמעון בן חלפתא בשם ר"מ (שמואל א א) והיה כי הרבתה להתפלל לפני ה' מכאן שכל המרבה בתפלה נענה:

אימתי הוא נעילה? רבנן דקיסרין אמרין איתפלגון רב ור' יוחנן. רב אמר בנעילת שערי שמים.בלילה ור"י אמר בנעילת שערי היכל. ביום אמר ר' יודן אנתורדיא מתני' מסייע לר"י בג' פרקים הכהנים נושאים את כפיהם ד' פעמים ביום בשחרית ובמוסף במנחה ובנעילת שערים בתעניות ובמעמדות וביה"כ. אית לך מימר נעילת שערי שמים?!נשיאות כפיים ביום—אל' נעילה ביום

אחוי דאימא דרב אדא הוה צייר גולתיה דרב בצומא רבא, א"ל: כד תיחמי שמשא בריש דיקלי תיהב לי גולתי דנצלי נעילת שערים. מחלפא שיטתיה דרב, תמן הוא אמר בנעילת שערי שמים, וכא אמר בנעילת שערי היכל! אמר רב מתנה על ידי דרב מאריך בצלותא סגין, הוה מגיע לנעילת שערי שמים

נעילה מהו שתפטר את של ערב? ר' אבא ורב הונא בשם רב: נעילה פוטרת את של ערב. א"ל ר' אבא לרב הונא היאך הוא מזכיר של הבדלה? אמר ר' יונה לרבי אבא היאך יהא שבע פוטרת שמונה עשרה? א"ל ולא כבר איתתבת, א"ל בגין דאיתתבת תיבטל? אמר ר' יוסי מה דאקשי ר' אבא קשי יאות, מה דאקשי ר' יונה לא קשי יאות. קל הקילו עליו משום תעניתו שיהו שבע פוטרות שמונה עשרה

רבי אבא בר ממל אמר לחברייא, מריי! מן כולכון שמעית שאין נעילה פוטרת של ערב. ר' סימון בשם ריב"ל: אין נעילה פוטרת של ערב. א"ר יוסי ב"ר בון ותני ר"ח: בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה במ"ש ובמוצאי יה"כ ובמוצאי תענית ציבור

ר' יצחק בר נחמן בשם ריב"ל: יה"כ שחל להיות בשבת, אע"פ שאין נעילה בשבת, מזכיר של שבת בנעילה. אוספין עליה: ר"ח שחל להיות בתענית ציבור, אע"פ שאין נעילה בר"ח מזכיר הוא של ר"ח בנעילה. רבי סימון בשם ריב"ל שבת שחל להיות בחנוכה אע"פ שאין מוסף בחנוכה מזכיר של חנוכה במוסף. אוספין עליה: ר"ח שחל להיות בתוכה אע"פ שאין מוסף בחנוכה מזכיר הוא של חנוכה במוסף.

ראש חודש שחל להיות בתענית, היך מזכיר הוא של ר"ח? בנעילה ר' זעירא אומר בהודייה. ר' אבא בר ממל אמר בעבודה. ר' אבינא אמר אומרה ברכה רביעית אמר ר' אבא מה מצינו בכל מקום אומרה ברכה רביעית אף כאן אומרה ברכה רביעית וכן נפק עובדא כהדא דר' אבא. במה קורין? ר' יוסי אומר קורין ברכות וקללות ולא בשל ר"ח אמר ליה ר' מנא בגין מודעתין כי תענית?! רביעין על מעיהן ולא ידעין דהוא תעניתא!!מונחין על בטניהן ואינם יודעין שהוא תענית? א"ל להודיעך שקורין ברכות וקללות.....

ר' יודן קפודקיא אמר קומי ר' יוסי בשם ר' יודה בן פזי: קורין בר"ח. קם ר' יוסי עם ר' יודה בן פזי א"ל את שמעת מאבוך הדא מילתא? א"ל אבא לא הוה אמר כן אלא בעין טב על ידי דאינון ידעין דהוא ריש ירחא ששם מקדשין החודש קורין בר"ח, הא שאר כל המקומות, קורין ברכות וקללות.

ירמיה ספרא שאל לר' ירמיה, ר"ח שחל להיות בשבת במה קורין? א"ל קורין בר"ח. א"ר חלבו קומי ר' אמי ומתניתא אמרה כן! לכל מפסיקים לראשי חדשים ולחנוכה ולפורים. יצחק סחורא שאל לר' יצחק, ר"ח שחל להיות בחנוכה במה קורין? א"ל קורין שלשה בר"ח ואחד בחנוכה. ר' פינחס ור' סימון ר' אבא בר זמינא מטו בה בשם רבי אבדומי דמן חיפא קורין שלשה בחנוכה וא' בר"ח. להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ר"ח. בר שלמיא ספרא שאל לר' מנא, הגע עצמך שחל ר"ח של חנוכה להיות בשבת, ולא שבעה אינון קורין, [6 לחנוכה

ואחד לר"ח] אית לך למימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ר"ח?! שאילתינהו לספרייא א"ל והדא שאילתא דספרא!!שאלה טובה

רבי מפקד לאבדן אמוריה, אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי ליצלי דרמשא, עד יומא קאים יתפלל של ערבית כשעדיין היום קיים רבי חייא בר ווה מפקד לאמוריה אכריז קומי צבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא, עד יומא קאים. א"ר חנינא משכני ר' ישמעאל בי ר' יוסי אצל פונדק א' אמר לי כאן נתפלל אבא של ליל שבת בע"ש. א"ר אמי ר' יוחנן פליג ולא הוה צריך מפלגא על הדא, למה? שכן מוסיפין מחול על הקודש. ועוד, דסלקון חומרייא מן ערב לציפורין ואמרו כבר שבת ר' חנינא בן דוסא בעירו. ווידא אמרה דא: דאמר ר"ח משכני ר' ישמעאל ב"ר יוסי אצל פונדק אחד אמר לי כאן נתפלל אבא של מוצאי שבת בשבת! ואף עלה לא הוה צריך מפלגא, דרבי מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא, עד יומא קאים. ר' חייא בר ווא מפקד לאמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי, דרמשא עד יומא קאים.

דבית רבי ינאי אמרין: עלה אדם על מטתו אין מטריחין אותו לירד.להתפלל ערבית אמר ר"ז כל מאן דהוינא עביד כן, הוינא מפחד בליליא. לית לך אלא כהדא דרבי מפקד לאבדן אמוריה, אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא, עד יומא קאים. רבי חייא בר ווא מפקד לאמוריה מאן דמצלי יצלי דרמשא, עד יומא קאים:יתפלל את של ערב מבעוד יום...

אמר רבי יעקב בר אחא תניא תמן תפילת הערב מהו? ר"ג אמר חובה רבי יהושע אומר רשות. אמר ר"ח אתיין אילין פלגוותא כאינון פלגוותא מ"ד חובה אין נעילה פוטרת של ערב ומ"ד רשות נעילה פוטרת של ערב. ומעשה בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע תפלת הערב מהו? א"ל רשות. בא ושאל את ר"ג תפלת הערב מהו א"ל חובה. א"ל והא רבי יהושע אמר לי רשות! א"ל למחר כשאכנס לבית הוועד עמוד ושאל את ההלכה הזאת. למחר, עמד אותו תלמיד ושאל את ר"ג תפלת הערב מהו? א"ל חובה. א"ל והא ר' יהושע אמר לי רשות! אמר ר"ג לר' יהושע את הוא אומר רשות? א"ל לאו. א"ל עמוד על רגליך ויעידו בך והיה ר"ג יושב ודורש ורבי יהושע עומד על רגליו עד שרינננו כל העם ואמרו לרבי חוצפית המתורגמן הפטר את העם. אמרו לרבי זינון החזן אמור! התחיל ואמר. התחילו כל העם ועמדו על רגליהם ואמר לו (נחום ג) כי על מי לא עברה רעתך תמיד. הלכו ומינו את ראב"ע בישיבה בן שש עשרה שנה ונתמלא כל ראשו שיבות. והיה ר"ע יושב ומצטער ואמר לא שהוא בן תורה יותר ממני אלא שהוא בן גדולים יותר ממני אשרי אדם שזכו לו אבותיו אשרי אדם שיש לו יתד במי להיתלות בה. וכי מה היתה יתידתו של ראב"ע? שהיה דור עשירי לעזרא. וכמה ספסלין היו שם? רבי יעקב בר סיסי אמר שמונים ספסלין היו שם של תלמידי חכמים חוץ מן העומדים לאחורי הגדר רבי יוסי ב"ר אבון אמר שלש מאות היו שם חוץ מן העומדים לאחורי הגדר כיי דתנינן תמן ביום שהושיבו את ראב"ע בישיבה תמן תנינן זה מדרש דרש ראב"ע לפני חכמים בכרם ביבנה וכי כרם היה שם אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשוין שורות שורות ככרם. מיד הלך לו ר"ג אצל כל אחד ואחד לפייסו בביתו אזל גבי רבי יהושע אשכחיה יתיב עביד מחטין, א"ל אילין את חיי?! א"ל ועד כדון את בעי מודעי?! אוי לו לדור שאתה פרנסו! א"ל נעניתי לךi submit myself to thee ושלחון גבי ראב"ע חד קצרכובס ואית דמרין ר"ע הוה א"ל מי שהוא מזה בן מזה יזה מי שאינו לא מזה ולא בן מזה יימר למזה בן מזה מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה?! א"ל נתרציתם? אני ואתם

נשכים לפתחו של ר"ג. אעפ"כ, לא הורידוהו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין:

הלכה ב משנה ר' נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה. אמרו לו מה טיבה של תפלה זו? אמר להן בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי, וביציאתי אני נותן הודייה על חלקי:

גמרא בכניסתו מהו אומר? יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שלא אקפיד כנגד חבירי ולא חבירי יקפידו כנגדי שלא נטמא את הטהור ולא נטהר את הטמא שלא נאסור את המותר ולא נתיר את האסור ונמצאתי מתבייש לעולם הזה ולעולם הבא. וביציאתו מהו אומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שנתת חלקי מיושבי בית המדרש ובתי כנסיות ולא נתת חלקי בבתי תרטיות ובבתי קרקסיות שאני עמל והן עמלים אני שוקד והן שוקדים אני עמל לירש גן עדן והן עמלים לבאר שחת שנאמר (תהלים טז) כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת. רבי פדת בשם רבי יעקב בר אידי ר"א היה מתפלל שלש תפילות לאחר תפילתו מהו אומר? יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שלא תעלה שנאתינו על לב אדם ולא שנאת אדם תעלה על לבינו ולא תעלה קנאתינו על לב אדם ולא קנאת אדם תעלה על לבינו, ותהא תורתך מלאכתנו כל ימי חיינו ויהיו דברינו תחנונים לפניך. ר' חייא בר אבא מוסיף ותייחד לבבינו ליראה את שמך ותרחקנו מכל מה ששנאת ותקרבנו לכל מה שאהבת ותעשה עמנו צדקה למען שמך. דבית ר' ינאי אמרין הנוער משנתו צריך לומר ברוך אתה ה' מחיה המתים רבוני חטאתי לך יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתתן לי לב טוב חלק טוב יצר טוב חבר טוב שם טוב עין טובה ונפש טוב ונפש שפלה ורוח נמוכה אל יתחלל שמך בנו ואל תעשינו שיחה בפי כל הבריות ואל תהי אחריתינו להכרית ולא תקוותנו למפח נפש ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם ואל תמסור מזונותינו בידי בשר ודם שמתנתם מעוטה וחרפתם מרובה ותן חלקנו בתורתך עם עושי רצונך בנה ביתך היכלך עירך ומקדשך במהרה בימינו. רבי חייא בר ווא מצלי יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתתן בלבינו לעשות תשובה שלימה לפניך שלא נבוש מאבותינו לעולם הבא. רבי יודן בי רבי ישמעאל קבע ליה לאמוריה דיימר בתר פרשתיה כן. ר' תנחום בר איסבלוסטיקא מצלי ויהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתשבור ותשבית עולו של יצר הרע מלבינו שכך בראתנו לעשות רצונך ואנו חייבים לעשות רצונך את חפץ ואנו חפצים ומי מעכב שאור שבעיסה גלוי וידוע לפניך שאין בנו כח לעמוד בו אלא יר"מ ה' אלהי ואלהי אבותי שתשביתהו מעלינו ותכניעהו ונעשה רצונך כרצוננו בלבב שלם. ר' יוחנן הוה מצלי יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתשכן בפורייִנו אהבה ואחוה שלום וריעות ותצליח סופינו אחרית ותקוה ותרבה גבולנו בתלמידים ונשיש בחלקינו בג"ע ותקנינו לב טוב וחבר טוב ונשכים ונמצא ייחול לבבינו ותבא לפניך קורת נפשינו לטובה:

וביציאתי אני נותן הודייה על חלקי: אמר רבי אבון לאל שחלק לי דיעה ומעשה טוב:

הלכה ג משנה ר"ג אומר בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה. ורבי יהושע אומר מעין שמונה עשרה. ר"ע אומר אם שגורה תפלתו בפיו יתפלל שמונה עשרה ואם לאו מעין שמונה עשרה:

גמרא ולמה שמונה עשרה? אמר ריב"ל כנגד שמונה עשרה מזמורים שכתוב מראשו של תילים עד (תהלים כ) יענך ה' ביום צרה. אם יאמר לך אדם תשע עשרה הן! אמור לו (תהלים ב) למה רגשו גוים לית הוא מינהון שהוא

ממזמור הראשון מכאן אמרו המתפלל ולא נענה צריך תענית. [א"ר מנא רמז לת"ח שאדם צריך לומר לרבו תשמע תפילתך.כביכול אומרים לד' ש"ייענה תפילתו"]

אמר רבי סימון כנגד י"ח חוליות שבשדרה שבשעה שאדם עומד ומתפלל צריך לשוח בכולן מה טעם (תהלים לה) כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. אמר רבי לוי כנגד י"ח אזכרות שכתוב (תהלים כט) בהבו לה' בני אלים. אמר רבי הונה אם יאמר לך אדם תשע עשרה אינון הרי יש 19 ברכות אמור לו של מינים כבר קבעו חכמים ביבנה.

#התיב ר"א ב"ר יוסי קומי ר' יוסי והא כתיב (שם) אל הכבוד הרעים הרי יש 19 אזכרות והכל בסדר! א"ל והתני כולל של מינים ושל פושעים במכניע זדים. ושל זקנים ושל גרים במבטח לצדיקים. ושל דוד בבונה ירושלים הרי לך ש א י ן להתפלל 19 [כמו שעושין בבבל] רק ל כ ל ו ל של דוד בבנין ירושלים! אית לך מספקא לכל חדא וחדא מנהו אדכרה?! היש לך מספיק?! אם אתה מונה גם ה"כולל" אלא על כרחך אין שום רמז [לפי פסק הירושלמי, יש לחבר בונה ירושלים צמח דוד יחד]

רבי חנינא בשם רבי פינחס כנגד י"ח פעמים שאבות כתובים בתורה אברהם יצחק יעקב. אם יאמר לך אדם י"ט הם, אמור לו (בראשית כח) והנה ה' נצב עליו לית הוא מינהון אם יאמר לך אדם י"ז הם אמור לו (בראשית מח) ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק מינהון

רבי שמואל בר נחמני בשם ר' יוחנן כנגד י"ח ציוויין שכתוב בפרשת משכן שני. אמר רבי חייא בר ווא ובלבד מן (שמות לא) ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן עד סופיה דסיפרא

שבע של שבת מניין? אמר רבי יצחק כנגד ז' קולות שכתוב בהבו לה' בני אלים. אמר ר' יודן אנתוריא כנגד ז' אזכרות שכתוב במזמור שיר ליום השבת

תשע של ראש השנה מניין? אמר רבי אבא קרטוגנא כנגד תשע אזכרות שכתוב בפרשת חנה וכתיב בסופה (שמואל א ב) ה' ידין אפסי ארץ

כ"ד של תעניות מניין? רבי חלבו ור"ש בר רב נחמן תרוויהון אמרין כנגד כ"ד פעמים שכתוב בפרשה של שלמה רינה ותפילה ותחינה

רבי זעירא בשם רבי ירמיה: יחיד בתענית ציבור צריך להזכיר מעין המאורע. איכן הוא אומרה? בין גואל ישראל לרופא חולים. ומה אומר עניננו ה' עניננו בעת ובעונה הזאת כי בצרה גדולה אנחנו אל תסתיר פניך ממנו ואל תתעלם מתחינתינו כי אתה ה' עונה בעת צרה פודה ומציל בכל עת צרה וצוקה ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יוציאם בא"י העונה בעת צרה. ר' ינאי בי ר' ישמעאל אומר בשומע תפלה:

ר' יונה בשם רב אפילו יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע.

[ר' זעירא בשם רב הונא כלילי של שבת וכיומו] מזכיר גם בשל ערבית שלפניו

אמר רבי מנא אנא דלא בדקתה אין כהדא דר' ירמיה אין כהדא דרבי ינאי בי רבי ישמעאל, סלקית לסידרה לבהכ"ן ושמעית "רב חונה בשם רב: אפי' יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע. התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא בכל יום אדם מתפלל י"ח ולא י"ט במוצ"ש ובמוצאי יה"כ וב ת " צ"

מן מה דמר רבי יוסי "מתניתא פליגא" הוי כן איתתבת בין גואל ישראל לרופא חולים מקושיית ר' יסא--יש לדקדק שהבין בדעת רב דאומרה ברכה בפנ"ע

א"ר אחא בר יצחק בשם רבי חייא דציפורין יחיד בט"ב צריך להזכיר מעין המאורע. מהו אומר? רחם ה' אלהינו ברחמיך הרבים ובחסדיך הנאמנים עלינו ועל עמך ישראל ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל העיר האבילה והחריבה וההרוסה והשוממה הנתונה ביד זרים הרמוסה ביד עריצים ויירשוה לגיונות ויחללוה עובדי פסילים ולישראל עמך נתת נחלה ולזרע ישורון ירושה הורשתה כי באש היצתה ובאש את עתיד לבנותה כאמור ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה. רבי אבדימא דציפורין בעי קומי רבי מנא איכן אומרה? א"ל ועדיין את לזו?! כל דבר שהוא לבא אומרה בעבודה, וכל דבר שהוא לשעבר אומרה בהודאה. ומתניתא אמרה כן ונותן הודאה לשעבר וצועק לעתיד לבא:

איזהו שבע מעין י"ח? רב אמר סוף כל ברכה וברכה. ושמואל אמר ראש כל ברכה וברכה. אית תניי תני שבע מעין י"ח ואית תניי תני י"ח מעין י"ח. מאן דמר שבע מעין י"ח מסייע לשמואל, ומאן דמר י"ח מעין י"ח מסייע לרב. רבי זעירא שלח לר' נחום גבי רבי ינאי בי ר' ישמעאל, א"ל איזהו שבע מעין י"ח דשמואל? א"ל הבינו רצה תשובתנו סלח לנו גואלנו רפא חליינו ברך שנותינו [אמר ר' חגי אם היו גשמים אומרים גשמי ברכה אם היו טללים אומרים בטללי ברכה] כי מפוזרים אתה מקבץ ותועין עליך לשפוט ועל הרשעים תשית ידך וישמחו כל חוסי בך בבנין עירך ובחידוש בית מקדשך ובצמח דוד עבדך כי טרם נקרא אתה תענה כאמור והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע ברוך אתה ה' שומע תפילה ואומר ג' ברכות ראשונות וג' ברכות אחרונות ואומר ברוך ה' כי שמע קול תחנוני:

הלכה ד משנה ר"א אומר העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים. רבי יהושע אומר המהלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה מעין י"ח ואומר הושיעה ה' את עמך את ישראל בכל פרשת העיבור פרשת דרכים יהיו צרכיהם לפניך בא"י שומע תפלה ותחנונים:

גמרא ר' אבהו בשם ר"א ובלבד שלא יהא כקורא באיגרת. ר' אחא בשם ר' יוסי צריך לחדש בה דבר בכל יום. אחיתופל היה מתפלל שלש תפלות חדשות בכל יום. אמר ר"ז כל זמן דהוינא עביד כן הוינא טעי, לית לך אלא כיי דמר רבי אבהו בשם ר"א ובלבד שלא יהא כקורא כאיגרת. רבי אליעזר היה מתפלל תפלה חדשה בכל יום. רבי אבהו היה מברך ברכה חדשה בכל יום. רבי יוסי ציידניא בשם רבי יוחנן לפני תפלתו הוא אומר (תהלים כב) ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך ולאחר תפלתו הוא אומר (תהלים יט) יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. רבי יודן אמר תרוויהון קומי צלותיה.

היה עומד בתפלה ונזכר שהתפלל, רב אמר חותך. ושמואל אמר אינו חותך. שמעון בר ווא אומר בשם רבי יוחנן ולוואי שיתפלל אדם כל היום, למה? שאין תפילה מפסדת. ר"ז בעי קומי רבי יוסי לית מילתיה דרבי יוחנן אמר ספק התפלל ספק לא התפלל אל יתפלל! ולא אגיביה לא השיב לו אתא רבי אבוה בשם רבי יוחנן ספק נתפלל ספק לא נתפלל אל יתפלל. רבי חנינא לא אמר כן, אלא בעיין קומי רבי יוחנן ספק נתפלל ספק לא נתפלל? אמר לון ולוואי שמתפללין כל היום למה שאין תפלה מפסדת.

היה עומד ומתפלל בשבת ושכח של שבת והזכיר של חול, ר' חונה אמר איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת. חד אמר חותך את הברכה וחרנא אמר גומר את הברכה. הכל מודים בחונן הדעת שהוא גומרה. והא כרבי דרבי אמר תמה אני היאך בטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה תפלה מניין. אמר רבי יצחק גדולה היא הדיעה שהיא ממוצע בין שתי אזכרות שנאמר (שמואל א ב) כי אל דיעות ה' אית דבעי משמעינה מן הדא (משלי ב) אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא:

רבי שמעון בר אבא בשם ר"ח כל הדרכים בחזקת סכנה. רבי יונה כד הוה נפיק לאכסניא הוה מפקד גו ביתיה. רבי מנא כד הוה אזיל מסחי במרחץ שהיא ניסוקת הוה מפקד גו ביתיה. רבי חנינא בריה דרבי אבוה ר"ש בר אבא בשם ריב"ל כל החולי בחזקת הסכנה.

ר' אחא בשם ר' אסא כל מה שש"ץ עובר לפני התיבה ותובע צרכי עמך לפניך

רבי פינחס ר' לוי ר' יוחנן בשם מנחם דגלייא זה שעובר לפני התיבה אין אומר לו בוא והתפלל אלא "בוא וקרב" עשה קרבנינו עשה צרכינו עשה מלחמותינו פייס בעדינו

אחרים אמרי צורכי עמך ישראל מרובין ודעתן קצרה אלא יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתתן לכל בריה ובריה צרכיה ולכל גויה וגויה די מחסורה ברוך ה' כי שמעת קול תחנוני בא"י שומע תפלה רב חסדא אמר הלכה כאחרים

רב חסדא אמר שלש ברכות הראשונות ושלש האחרונות

אית תניי תני מתפלל ואח"כ תובע צרכיו, ואית תניי תני תובע צרכיו ואחר כך מתפלל, מאן דמר מתפלל ואח"כ תובע צרכיו (תהלים קב) תפילה לעני כי יעטוף ואח"כ ולפני ה' ישפוך שיחו. ומאן דמר תובע צרכיו ואח"כ מתפלל (מלכים א ו) לשמוע אל הרינה ואח"כ אל התפילה

דברי חכמים: ר' זעירא בשם רב הונא יחיד תובע צרכיו בשומע תפילה

ר' אבא רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך אדם להתפלל במקום שהוא מיוחד לתפילה. ומה טעם? (שמות כ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי. אשר תזכיר את שמי אין כתב כאן, אלא בכל המקום אשר אזכיר. א"ר תנחום בר חנינא צריך אדם לייחד לו מקום בבית הכנסת להתפלל ומה טעם (שמואל ב טו) ויהי דוד בא עד הראש. אשר השתחוה שם לאלהים אין כתיב כאן אלא אשר ישתחוה שם לאלהים.

ר' יסא ר' חלבו ר' ברכיה ר' חלבו מטי בה בשם ר' אבדומה דמן חיפא צריך אדם להסב פניו לכותל להתפלל מה טעם (מלכים ב כ) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר

באיזה קיר נשא עיניו? ריב"ל אמר בקיר של רחב נשא עיניו (יהושע ב) כי ביתה בקיר החומה. אמר לפניו רבש"ע רחב הזונה שתי נפשות הצילה לך ראה כמה נפשות הצלת לה הדא היא דכתיב (יהושע ו) ויבאו הנערים וגו' תני ר"ש בן יוחי אפי' היתה במשפחתה מאתים אנשים והלכו ודבקו במאתים משפחו' כולהם ניצולו בזכותה, אבותי שקירבו לך כל הגרים האילו על אחת כמה וכמה! רבי חיננא בר פפא אמר בקירות בהמ"ק נשא עיניו (יחזקאל מג) בתתם ספם את סיפי ומזוזתם אצל מזוזותי והקיר ביני וביניהם. בני אדם גדולים היו ולא היו יכולין לעלות ולהתפלל בבית המקדש בכל שעה, והיו מתפללין בתוך בתיהם והקב"ה מעלה עליהם כאילו מתפללין בבית המקדש. אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת

כמה וכמה! ר' שמואל בר נחמן אמר בקירה של שונמית נשא עיניו שנאמר (מלכים ב ד) נעשה נא עליית קיר קטנה אמר לפניו רבש"ע השונמית קיר אחת עשתה לאלישע והחיית את בנה, אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה תתן לי נפשי. ורבנן אמרי בקירות לבו נשא עיניו (ירמיהו ד) מעיי מעיי אוחילה קירות לבי הומה לי אמר לפניו רבש"ע חיזרתי על רמ"ח איברים שנתת בי ולא מצאתי שהכעסתיך באחת מהן על אחת כמה וכמה תינתן לי נפשי:

הלכה ה משנה היה רוכב על החמור ירד. אם אינו יכול לירד יחזיר את פניו. ואם אינו יכול להחזיר את פניו יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים. היה יושב בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד קדשי הקדשים:

גמרא תני היה רוכב על החמור, ירד. אם יש לו מי לאחוז בחמורו יורד ומתפלל למטן ואם לאו מתפלל במקומו. רבי אומר בין כך ובין כך מתפלל במקומו שכך לבו מיושב. ר' יודה בן פזי בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרבי

א"ר יעקב בר אחא תניי תמן לכל הרוחות מחזירין, חוץ מרוח מזרחית אסור להתפלל כלפי מזרח אמר רבי יוסי בר אבון: כתחילה. (יחזקאל ח) אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה משתחויתם קדמה לשמש

תני סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות הרי אילו מתפללין כלפי למעלן שנאמר (מלכים א ח; דברי הימים ב ו) והתפללו אל ה'

העומדים ומתפללין בחוצה לארץ הופכין את פניהן כלפי ארץ ישראל ומה טעם (שם) והתפללו אליך דרך ארצם אשר נתת לאבותם. העומדין ומתפללין בארץ ישראל הופכין את פניהן כלפי ירושלים ומה טעם (שם) והתפללו אליך דרך העיר אשר בחרת בה. העומדים ומתפללין בירושלים הופכין פניהן כלפי הר הבית שנאמר (שם) והבית אשר בניתי לשמך. העומדים ומתפללין בהר הבית הופכין פניהן כלפי בית קדשי הקדשים ומה טעם (שם) והתפללו אל המקום הזה ואתה תשמע אל מכון שבתך אל השמים ושמעת וסלחת. נמצא העומדין בצפון פניהן לדרום העומדין לדרום פניהם לצפון העומדים במזרח פניהן למערב למערב פניהן למזרח נמצאו כל ישראל מתפללין אל מקום אחד הה"ד (ישעיהו נו) כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים. אמר ריב"ל (מלכים א ו) הוא ההיכל לפני. היכל שכל הפנים פונין לו. עד כדון בבניינו, בחורבנו מניין? א"ר אבון (שיר השירים ד) בנוי לתלפיות ת ל שכל הפיות מתפללין עליו

בברכה- בונה ירושלם. בתפילה- אלהי דוד ובונה ירושלם. בקרית שמע- פורש סוכת שלום עלינו ועל עמו ישראל ועל ירושלם. כתוב אחד אומר (הושע ה) אלך ואשובה אל מקומי וכתוב אחד אומר (מלכים א ה) והיו עיני ולבי שם כל הימים. הא כיצד? פניו של הקב"ה למעלה ועיניו ולבו למטה.

ואם לאו יכוין את לבו כנגד בית קדש הקדשים. לאי זה בית קדש הקדשים ר' חייא רבא כנגד קדשי הקדשים של מעלן. ר"ש בן חלפתא אמר כנגד בית קדש הקדשים שלמטן. א"ר פינחס לא פליגין בית קדשי הקדשים שלמטן מכוון כנגד בית קדש הקדשים של מעלן (שמות טו) מכון לשבתך מכוון כנגד שבתך (דברי הימים ב ג)

הר המוריה- ר' חייא רובא ורבי ינאי, חד אמר שמשם הוריה לשכת הגזית יוצאה לעולם וחרנה אמר שמשם יראה עונש לרשעים יוצאה לעולם. ארון- ר' חייא רובא ור' ינאי חד אמר שמשם אורה יוצאה לעולם וחרנה אמר שמשם ארירה

יוצאה לעולם. דביר- ר' חייא ור' ינאי חד אמר שמשם דבר יוצא לעולם וחרנה אמר שמשם דיברות יוצאין לעולם:

היה יושב בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים. היא אסדא היא אסכריא היא רפסודות raft (דברי הימים ב כב) ונביאם לך רפסודות אל ים יפו:

הלכה ו משנה רבי אלעזר בן עזריה אומר אין תפילת המוספין אלא בחבר עיר=מניין וחכמים אומרים בחבר עיר ושלא בחבר עיר. ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש שם חבר עיר, היחיד פטור מתפילת המוספין:

גמרא ר' ביבי בשם ר' חנה אמר הלכה כר' יודא שאמר משום ר' אלעזר בן עזריה. מילתיה דשמואל אמר כן. דשמואל אמר אנא מן יומיי לא צלית דמוספא אלא חד זמן דמית בריה דריש גלותא ולא צלו ציבורא, וצלייתי. מיליהון דרבנן פליגן. דמר ר' יעקב בר אידי בשם ר"ש חסידא ברועים ובקייצים היא מתני'. לא אמר אלא ברועים ובקייצים, הא שאר כל אדם חייבין

מילתיה דר' יוחנן אמר כן שכל יחיד חייב דמר ר' יוחנן אני ראיתי את רבי ינאי עומד ומתפלל בשוק של ציפורין, ומהלך ד' אמות, ומתפלל של מוסף. ואין חבר עיר בציפורין?!

את שמע מינה תלת, את ש"מ שוק של ציפורין כציפורין "שוק של ציפורי" הרי הוא כציפורי (והו"ל ליפטר בחבר עיר) את שמע מינה חלוקין על ר' יהודה שאמר משום ראב"ע, את שמע מינה שאדם מתפלל ומהלך ד' אמות ומתפלל של מוסף. א"ר אבא ולא סוף דבר עד שיהלך ד' אמות אלא אפי' שהא כדי הילוך ד' אמות.

מוסף של ר"ח...רב אמר צריך לחדש בה דבר. שמואל אמר א"צ לחדש בה דבר. ר' זעירא בעי קומי רבי יוסי מהו לחדש בה דבר? א"ל אפי' אמר ונעשה לפניך את חובותינו תמידי יום וקרבן מוסף, יצא

רבי שילא בשם רב נתפלל ומצא עשרה בני אדם מתפללין מתפלל עמהן, ר' זעירא ורב נחמן בר יעקב הוו יתבין, מן דמצלון, אתת צלותא בא "מניין חדש" והתחילו להתפלל קם רב נחמן בר יעקב מצליא, א"ל ר' זעירא ולא כבר צלינן! א"ל מצלי אנא וחזר ומצלי. דמר ר' שילא בשם רב: נתפלל ומצא עשרה בני אדם מתפללין, מתפלל עמהן

ר' אחא ר' יונה בשם רבי זעירא נתפלל של שחרית ובא ומצאן מתפללין של מוסף מתפלל עמהן. לא נתפלל של שחרית ובא ומצאן מתפללין של מוסף, אם יודע הוא שהוא מתחיל וגומר שחרית עד שלא יתחיל ש"ץ כדי לענות אחריו אמן יתפלל, ואם לאו אל יתפלל

תמן תנינן רבן גמליאל אומר ש"ץ מוציא את הרבים ידי חובתן ר' הונא רובא דציפורין בשם רבי יוחנן הלכה כר"ג באילין תקיעתא במוספי ר"ה

[לשון מגומגם קצת] ר' זעירא ורב חסדא הוו יתבין תמן באילין תקיעתא, מן דצלון, כבר הוציא הש"ץ את כולם אתת צלותא בא "מניין חדש" קם רב חסדא מצליא. א"ל ר' זעירא ולא כבר צלינן? א"ל מצלי אנא וחזר ומצלי! דנחתין מערבאי לתמן ואמרין בשם רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתא. ואנא דלא כוונית. הא אילו כוונית, הוינא נפיק ידי חובתי. אמר רבי זעירא ויאות! כל תנאי תני בשם ר"ג, ורבי הושעיא תני לה בשם חכמים. אל' בר"ה הלכה כמותו ר' אדא דקיסרין בשם ר' יוחנן והוא שיהיה שם מראש התפילה. א"ר תנחום בר ירמיה ומתני' אמרה

כן סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת
השם

מסכת ברכות פרק ה

הלכה א משנה אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכונו את לבם.

אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו ואפילו נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק:

גמרא ר' ירמיה בשם ר' אבא הבא מן הדרך אסור להתפלל ומה טעם? (ישעיהו נא) לכן שמעי נא זאת ענייה בנ"י הגולין בדרך ושכורת ולא מיין. רבי זריקן ר' יוחנן בשם ר"א בנו של רבי יוסי הגלילי המיצר אסור להתפלל. לא מיסתברא אלא מן הדין קריין: לכן שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין.

תני לא יעמוד אדם ויתפלל לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלין אלא מתוך דבר של תורה וכן אל יפטר אדם מתוך חבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר של תורה שכן מצינו בנביאים הראשונים שהיו חותמין את דבריהן בדברי שבח ובדברי נחמות. אמר ר' אלעזר חוץ מירמיהו שחתם בדברי תוכחות אמר לו רבי יוחנן עוד הוא בדברי נחמות חתם ואמר (ירמיהו נא) ככה תשקע בבל לפי שהיה ירמיה חוזר ומתנבא על בית המקדש יכול בחורבן בית המקדש חתם? ת"ל עד הנה דברי ירמיהו במפולת של מחריביו חתם לא חתם בדברי תוכחות

והכתיב (ישעיהו סו) והיו דראון לכל בשר? בעכו"ם היא עסיקינן. והכתיב (איכה ה) כי אם מאוס מאסתנו? (איכה ה) השיבנו תחת כי מאוס מאסתנו. אף אליהו לא נפטר מאלישע אלא מתוך דבר של תורה (מלכים ב ב) ויהי המה הולכים הלוך ודבר במה היו עוסקין? ר' אחווא בר' זעירא אמר בקרית שמע היו עוסקין היך מה דאמר (דברים ו) ודברת בם ר' יודה בן פזי אמר בבריאת עולם היו עוסקין היך מה דאמר (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו ר' יודן בריה דר' אייבו אמר בנחמות ירושלים היו עוסקין כמה דאמר (ישעיהו מ) דברו על לב ירושלם ורבנן אמרין במרכבה היו עוסקין היך מה דאת אמר (מלכים ב ב) והנה רכב אש וסוסי אש וגו'

רב ירמיה אמר לא יעמוד אדם ויתפלל אלא מתוך דין של הלכה. רבי ירמיה אמר העוסק בצורכי ציבור כעוסק בדברי תורה. רב חונה אמר הרואה טיפה כעין החרדל יושבת ומשמרת עליו ז' נקיים וקאים ומצלי. זעיר' בר חיננא אמר המקיז דם בקדשים מעל עוד הוא מהלכות קצובות. תני בר קפרא אמר י"א יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני. תני ר' הושעיא מרבה אדם דגן בתבן ומערים עליו לפוטרו מן המעשרות. אבדן שאל לרבי כמה מעלות בקודש? והוא א"ל ד'. וכמה מעלות בתרומה? והוא א"ל שלש. וקאים ומצלי חגיגה פרק ב

ר' חזקיה רבי יעקב בר אחא ר' יסא בשם רבי יוחנן לעולם לא יהא הפסוק הזה זז מתוך פיך (תהלים מז) ה' צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה. ר' יוסי בי ר' אבון, ר' אבהו בשם ר' יוחנן וחברייא (תהלים פד) ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך. ר' חזקיה בשם ר' אבהו יהי רצון לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתצילנו משעות החצופות הקשות הרעות היוצאות המתרגשות לבוא לעולם:

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ריב"ל אמר (תהלים כט) השתחוו לה' בהדרת קדש בחרדת קדש רבי יוסי בן חנינא אמר

(תהלים ב) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה [א"ר אחא לכשיבא יום רעדה תגילו]

אריב"ל זה שהוא עומד ומתפלל צריך לישב שתי ישיבות, אחת עד שלא יתפלל ואחת משיתפלל. עד שלא יתפלל (תהלים פד) אשרי יושבי ביתך. ואחת משיתפלל (תהלים קט) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה ושוהין שעה אחת לאחר תפילתן. אימתי עוסקין בתורה? אימתי עוסקין במלאכתן? אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר על ידי שהיו חסידים היתה ברכה ניתנת בתורתן וברכה נתנה במלאכתן

חונה אמר: המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר סביב רשעים יתהלכון רב חונה אמר כל מי שאינו נכנס בבית הכנסת בעולם הזה אינו נכנס לבית הכנסת לעתיד לבא מה טעם סביב רשעים יתהלכון.

א"ר יוחנן המתפלל בתוך ביתו כאילו מקיפו חומה של ברזל ומעולה מאד להתפלל בבית. מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן א"ר אבא אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך לאדם להתפלל במקום שהוא מיוחד לתפילה וכה אמר אכן! כאן ביחיד וכאן בציבור כשיש מניין---עדיף להתפלל בביה"ן

ר' פינחס בשם ר' הושעיא המתפלל בבהכ"נ כאילו מקריב מנחה טהורה מה טעם? (ישעיהו סו) כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'. ר' ירמיה בשם רבי אבהו (ישעיהו נה) דרשו את ה' בהמצאו. איכן הוא מצוי? בבתי כנסיות ובבתי מדרשות (שם) קראוהו בהיותו קרוב איכן הוא קרוב? בבכ"ן ובב"מ. אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר ולא עוד אלא שאלהיהן עומד על גבן מאי טעמא? (תהלים פג) אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט. רב חסדא אמר זה שנכנס לבית הכנסת צריך להכנס לפנים משני דלתות מה טעם (משלי ח) אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום דלתותי ולא דלתי. מזוזות ולא מזוזת. אם עשה כן מה כתיב תמן (שם) כי מוצאי מצא חיים. רב חונא אמר זה שהוא הולך לבית הכנסת צריך להקל את רגליו מה טעם (הושע ו) נדעה נרדפה לדעת את ה' וכשהוא יוצא צריך להלך קימעא מה טעם (איוב יד) כי אתה צעדי תספור

אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא היגע תלמודו בבית הכנסת לא במהרה הוא משכח אמר רבי יוחנן ענתנייתא ברית כרותה היא היגע בתלמודו בצנעה לא במהרה הוא משכח מה טעם (משלי יא) ואת צנועים חכמה. אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא הלמד אגדה מתוך הספר לא במהרה הוא משכח. א"ר תנחום הסובר תלמודו לא במהרה הוא משכח מה טעם (דברים ד) פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך

ר' יונה בשם ר' תנחום בי ר' חייא זה שהוא רואה חלום קשה צריך לומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שיהו כל חלומותי שחלמתי בין בלילה הזה בין בשאר הלילות בין שחלמתי אני ובין שחלמו לי אחרים אם טובים הם יתקיימו עלי לששון ולשמחה לברכה ולחיים. ואם לדבר אחר, כשם שהפכת את מי המרה למתיקה ומי יריחו ע"י אלישע למתיקה ואת קללת בן בעור לברכה כן תהפוך את כל חלומות הקשין ומה שחלמו לי אחרים לטובה לברכה ולרפואה ולחיים לשמחה ולששון ולשלום (תהלים ל) הפכת מספדי למחול לי פיתחת שקי ותאזרני שמחה למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך (דברים כג) ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך (ירמיהו לא) אז תשמח בתולה במחול

ובחורים וזקנים יחדיו והפכתי אבלם לששון וניחמתים ושימחתים מיגונם:

אפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבנו. אמר רבי אחא הדא דאמר במלכי ישראל אבל במלכי אומות העולם משיב שאילת שלום. תני היה כותב את השם אפילו מלך שואל בשלומו לא ישיבנו היה כותב שנים או שלשה שמות כגון אל אלהים ה' הרי זה גומר את אחד מהן ומשיב שאילת שלום

רבי יוחנן הוה יתיב קרי קומי כנישתא דבבל בציפורין עבר ארכונא officer ולא קם ליה מקומוי, אתון בעיין מימחוניה רצו להכותו אמר לון ארפוניה הניחוהו! בנימוסיא דברייה הוא עסיק הוא עוסק בנימוסין של בוראו ר' חנינא ורבי יהושע בן לוי עלון קומי אנטיפותא proconsul דקיסרין, חמתון, וקם מן קומיהון אמרין ליה מן קומוי אילין יהודאי את קאים?! אמר לון אפיהון דמלאכין חמית. ר' יונה ור' יוסי עלון קומוי ארסקינס שם שר באנטוכיא, חמתון, וקם מן קומיהון, אמרין ליה מן קומי אילין יהודאי את קאים לך?! אמר לון אפיהון דהני אנא חזי בקרבא ונצח אני רואה פניהם במלחמה, ואני נוצח רבי אבון על קומי מלכותא, כי נפיק הפך קדל פנה ערפו אתון בעיון מיקטלוניהרצו להרגו וחמין תרין זיקוקין דנור נפקין מקדליה שני זיקקין של אש ושבקוה. לקיים מה שנאמר (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. תני ר"ש בן יוחי וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך כל אפילו רוחות אפילו שידים. רבי ינאי ורבי יונתן הוו מטיילין באסלטין street חמתון חד שד ושאל בהון, אמר להון שלמכון רבייא! שלום לכם! רבי! אמרין, אפילו תואר חברות אין עלינו! איננו אפילו "חברים"! [המזיקים אהבו לפגוע בת"ח]

ריש לקיש מן הגו כשהיה יגע בתורה באוריתא סגין הוה נפיק ליה לבר מתחומא דשבתא והוא לא ידע לקיים מה שנאמר (משלי ה) באהבתה תשגה תמיד. רבי יודן בי רבי ישמעאל מנהגיה באוריתא סגין, הוות גולתיה שרעה מיניה טליתו נופל ממנו וחכינה מזדהרא לה נחש מקיפו אמרין ליה תלמידוי: רבי! הא גולתך שריעה! אמר לון ולית ההיא רשיעתא זהירא לה?!

אפי' נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק. רבי חונה בשם רבי יוסי לא שנו לא אלא נחש אבל עקרב מפסיק. למה? דמחייא וחזרה ומחייא והוי פק"ן

ר' אילא אמר: לא אמרו אלא כרוך אבל אם היה מרתיע ובא כנגדו הרי זה מסתיר מלפניו כדיי שלא ישכנו ובלבד שלא יפסיק את תפילתו. תני היה עומד ומתפלל באסרטיא או בפלטיא הרי זה מעביר מפני החמור ומפני הקרון ובלבד שלא יפסיק את תפלתו. אמרין עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה עומד ומתפלל ובא חברבר והכישו ולא הפסיק את תפילתו והלכו ומצאו אותו חברבר מת מוטל על פי חורו אמרו אי לו לאדם שנשכו חברבר lizard ואי לו לחברבר שנשך את ר' חנינא בן דוסא. מה עיסקיה דהדין חברבריא? כד הוות נכית לבר נשא, אין בר נשא קדים למיא, חברברא מיית. ואין חברברא קדים למיא, בר נשא מיית. אמרו לו תלמידיו רבי לא הרגשת? אמר להן יבא עלי ממה שהיה לבי מתכוין בתפילה אם הרגשתי! א"ר יצחק בר אלעזר ברא לו הקב"ה מעיין תחת כפות רגליו לקיים מה שנאמר (תהלים קמה) רצון יריאיו יעשה ואת שוועתם ישמע ויושיעם:

הלכה ב משנה מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים ושואלין גשמים בברכת השנים והבדלה בחונן הדעת ר' עקיבה אומר: אומרה ברכה רביעית בפני עצמה. ר"א אומר: בהודאה:

גמרא כשם שתחיית המתים חיים לעולם כך ירידת גשמים חיים לעולם. ר' חייא בר אבא

שמע לה מן הדא (הושע ו) יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו (שם) נדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו וכו'

כתיב (מלכים א יז) ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי. רבי ברכיה א"ר יסה, ורבנן: חד אמר בין על הטל ובין על המטר נשמע לו. וחרנא אמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו. מאן דמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו, מן הדא: (מלכים א יח) לך הראה אל אחאב ואתנה מטר וגו' ומאן דמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו, איכן הותר נדרו של טל? אמר רבי תנחומא אדרעיה, סברין מימר, נדר שהותר מכללו הותר כולו. אית דבעי מימר בבנה של צרפית (מלכים א יז) ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי וגו' אמר רבי יודה בן פזי לאחד שגנב נרתיקו של רופא, עם כשהוא יוצא נפצע בנו, חזר אצלו אמר לו אדוני הרופא רפא את בני אמר לו לך והחזר את הנרתק שכל מיני רפואות נתונין בו ואני מרפא את בנך. כך אמר לו הקב"ה לאליהו לך והתר נדרו של טל שאין המתים חיים אלא בטללים ואני מחיה את בנה של צרפית. ומניין שאין המתים חיים אלא בטללים? (ישעיהו כו) יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל. א"ר תנחום אדרעיה "וארעא תפקידיה תפליט "הארץ יפליט פקדונו" ר' יעקב דכפר חנן בשם ריש לקיש בשעה שעשה אברהם זקינך רצוני נשבעתי לו שאיני זז טל מבניו לעולם. מה טעם? (תהלים קי) לך טל ילדותך וכתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם א"ר יודא בן פזי בדייתיקי נתתיו לאברהם במתנה נתתיו לו. ויתן לך האלהים מטל השמים. אמר רבי שמואל בר נחמני בשעה שישראל באין לידי עבירה ומעשים רעים הגשמים נעצרים, הן מביאין להן זקן א' כגון ר' יוסי הגלילי והוא מפגיע בעדם והגשמים יורדים. אבל הטל אינו יורד בזכות בורייה מה טעם? (מיכה ה) כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם

ר' זעירא בשם ר' חנינא היה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו, בטל והזכיר של גשם מחזירים אותו. והתני בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר ואם רצה להזכיר מזכיר! אלמא אי"צ להזכיר טל בימות החמה! לא דמי ההוא דמיקל שמקלל (בהזכירו גשם הימות החמה) לההוא דלא מצלי ולא מיקל. שאינו אומר כלום (בימות החמה)

בגשם והזכיר של טל אין מחזירים אותו. והתני אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורת גשמים בתח"ה מחזירים אותו. בההוא דלא אידכר כלל לא טל ולא מטר אז מחזירין ר' זעירא בשם ר"ח אם לא שאל בברכת השנים אומרה בשומע תפלה ודכוותה אם לא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים אומרה בשומע תפילה, מה אם שאלה שהיא מדוחק אומרין אותה כשכבר "דחוקין" אומרה בש"ת, אזכרה שהיא מריוח לא כ"ש! והתני אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים מחזירים אותו! אמר רבי אבדימי אחוי דרבי יוסי בשלא אמר בשומע תפילה.

איכן הוא חוזר? כדמר ר"ש בר ווא בשם ר' יוחנן בראש חודש אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה אוף הכא אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה בשומע תפילה

בנינוה, צרכון מיעבד תענית גשמים בתר פסחא, אתון שיילון לרבי, אמר לון רבי: לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה. איכן הוא אומרה? רבי ירמיה סבר מימר אומרה בשומע תפילה, אמר ליה רבי יוסי לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית

המתים אומרין אותו בשומע תפילה, ומר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה! על דעתיה דרבי יוסי איכן הוא אומרה? בשש שהוא מוסיף. עד כדון ציבור שיש לו שש יחיד שאין לו שש מניין? אמר רבי חנינא לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה י ח י ד שואל צרכיו בשומע תפילה ואילו צרכיו הן.

והבדלה בחונן הדעת שמעון בר ווא בעא קומי רבי יוחנן דבר שהוא נוהג ובא איך פליגי על "מעשים בכל יום"? חכמים חולקין עליו? אמר לו על ידי שעיקרה בכוס, שכחוה בתפלה. מילתיה אמרה שעיקרה בכוס. ר' יעקב בר אידי בשם ר' יצחק רובא: אמרה בתפילה אומרה בכוס בשביל לזכות את התינוקות. מילתיה אמרה שעיקרה בתפילה. רבי זעירא רב יהודה בשם שמואל: אמרה בכוס אומרה בתפילה אמרה בתפילה אומרה בכוס מילתיה אמרה שעיקרה כאן וכאן.

ר"א אומר בהודייה. רבי יוחנן בשם רבי מטין כר"א בי"ט שחל להיות במוצאי שבת. רבי יצחק רבה בשם רבי הלכה כר"א בי"ט שחל להיות במ"ש. ר' יצחק בר נחמן בשם רבי חנינא בן גמליאל הלכה כר"א לעולם. רבי אבהו בשם ר"א הלכה כר"א לעולם. אמר רבי יעקב בר אחא לאו בגין דאתון תרתיי שמועין, אלא בגין דרבי יצחק בר נחמן ור"א תרויהון בשם ר' חנינא בן גמליאל הלכה כר"א לעולם שני השמועות בשם ר ח ב ג [ואין למנותם אלא כאחת]

ואבדלה בחונן הדעת דברי חכמים. ר"ע אומר אומרה ברכה רביעית בעצמה. רבי יעקב בר אחא בשם שמואל אומר ברכה רביעית.

א"ר יודן אומר מטבע ברכה ואחר כך מבדיל, ותייא כרבי. דרבי אומר תמיהני היאך ביטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה תפילה מניין?! וכה אם אין דיעה הבדלה מניין. אמר רבי יצחק בר' אלעזר מבדיל ואח"כ אומר מטבע ברכה.

ר"א ב"ר הושעיה ובלבד שלא יפחות משלש אבדלות. אמר ר' יוחנן: אמרו הפוחת לא יפחות משלש והמוסיף לא יוסיף יותר משבעה אבדלות. לוי אמר ובלבד מאבדלות האמורות בתורה. נחום ביר' סימאי נפק ומר בשם אבוי ואפילו אבדלה אחת.

וא"ר אבהו וצריך לחתום בהבדלה. רבי מנא בעי מעתה אפילו פתח במבדיל בין קודש לחול וחוזר וחותם במבדיל בין קודש לחול?! אמר ר' יוסי בי רבי בון ולא מברכות שפותחין בהן בברוך וחותמין בברוך הן וכך דרכן של ברכות כזה

ר"א בן אנטיגנוס בשם ר"א בי ר' ינאי זאת אומרת שאסור לעשות מלאכה עד שיבדיל. כמה דאמר אסור לו לאדם לתבוע צרכיו עד שיבדיל. ודכוותה אסור לעשות מלאכה עד שיבדיל ר' זעירא ר' אלעזר בר אנטיגנוס בר' בשם ר' ינאי בשם ר' יודה בר' אם לא הבדיל במוצאי שבת מבדיל אפילו בחמישי בשבת הדא דאת אמר במבדיל בין קודש לחול אבל בורא מאורי האש אומרה מיד.

ר' זעירא בשם רבי יהודה ר' אבא בשם אבא בר ירמיה אפילו יום טוב שחל להיות באמצע שבת אומר בין יום השביעי לששת ימי המעשה. א"ר זעירא לרבי יהודה וכי ששת ימי המעשה לפניו? א"ל וכי יש טומאה וטהרה לפניו?

ר' ירמיה ר' זעירא בשם רבי חייא בר אשי צריך לומר החל עלינו את הימים ששת ימי המעשה הבאים לקראתינו לשלום ר' אבא מוסיף והשמיענו בהן ששון ושמחה ר' חזקיה בשם ר' ירמיה הבינני ולמדינו

ר' חזקיה בשם ר' ירמיה העונין אמן צריכין ליתן עיניהן בכוס ועיניהן בנר

ר' חזקיה בשם ר' ירמיה ארבעת מינין שבלולב ניטלין דרך גידוליהן:

הלכה ג משנה האומר על קן צפור יגיעו רחמיך. ועל טוב יזכר שמך. מודים מודים משתקין אותו

העובר לפני התיבה וטעה, יעבור אחר תחתיו. ולא יהא סרבן באותה שעה. ומאין הוא מתחיל? מתחילת ברכה שטעה זה:

גמרא ר' פינחס בשם ר' סימון כקורא תיגר "טענות" על מדותיו של הקדוש ברוך הוא על קן ציפור הגיעו רחמיך, ועל אותו האיש לא הגיעו רחמיך?! ר' יוסי בשם רבי סימון כנותן קיצבה למדותיו של הקדוש ברוך הוא עד קן ציפור הגיעו רחמיך. אית תניי תני "על" ואית תניי תני "עד". מאן דמר על מסייע לר' פינחס ומן דמר עד מסייע לרבי יוסי. א"ר יוסי בי ר' בון לא עבדין טבות שעושין למדותיו של הקב"ה רחמים

ואילין דמתרגמין עמי בני ישראל כמה דאנא רחמן בשמים כך תהוון רחמנין בארעא תורתא או רחילה יתה וית ברה לא תיכסוןלא תשחטו תרויהון ביומא חד לא עבדין טבאות שהן עושין מדותיו של הקב"ה רחמים.

מודים מודים משתקין אותו א"ר שמואל בר רב יצחק (תהלים סג) כי יסכר פי דוברי שקר. הדא דאמר בציבורא אבל ביחיד תחנונים הן.

העובר לפני התיבה וטעה ר' יוסי בן חנינה בשם ר' חנניה בן גמליאל טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר בתחילה. אדא בר בר חנה גניבה בשם רב טעה בשלש ברכות האחרונות חוזר לעבודה. ר' חלבו רב חונה בשם רב טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר בתחילה בשלש ברכות האחרונות חוזר לעבודה טעה ואינו יודע איכן טעה חוזר למקום הברור לו

ר' אחא ור' יודה בן פזי יתבון בחד כנישתא אתי עבר חד קומי תיבותא ואשגרשכח חד ברכה אתון ושיילון לר' סימון א"ל ר' סימון בשם ריב"ל ש"צ שהשגיר שתים שלש ברכות אין מחזירין אותו. אשכח תניי ופליג לכל אין מחזירין אותו חוץ ממי שלא אמר מחיה המתים ומכניע זדים ובונה ירושלים אני אומר מין הוא.אלמא בהנך מחזירין

שמואל הקטן עבר קומי תיבותא ואשגר מכניע זדים שכח ברכה זו בסופה, שרי משקיף עליהון התחיל להתסכל בהם... אמרין ליה לא שיערו חכמים בך..

ר' יעקב בר אחא ר"ש בר אבא בשם רבי אלעזר ספק הזכיר של ראש חודש ספק לא הזכיר מחזירין אותו. לאיכן הוא חוזר שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה. אמר ר' יודה בן פזי הסיע דעת כמי שעקר את רגליו. ואילין תחנוניא, צריכה.מיבעי'

ר' אבא בריה דר' חייא בר אבא ר' חייא בשם רבי יוחנן היה קורא בתורה ונשתתק, זה שהוא עומד תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון אם אמר את ממקום שפסק, הראשונים נתברכו לפניהן ולא נתברכו לאחריהן והאחרונים נתברכו לאחריהן ולא נתברכו לפניהן וכתיב (תהלים יט) תורת ה' תמימה משיבת נפש שתהא כולה תמימה

תני לא יהו שנים קורין בתורה ואחד מתרגם. א"ר זעירא מפני הברכה כי אחד מברך לבטלה והתני לא יהו שנים מתרגמין ואחד קורא, אית לך מימר מפני הברכה?! אלא משום שאין שני קולות נכנסין לתוך אוזן אחת. תני שנים קורין

בתורה ואין שנים מפטירין בנביא אין מחלקין קריאת נביא לשניים א"ר עולא קרויות בתורה ואין קרויות בנביא.

א"ר יהושע דרומיא שלשה דברים רובן ומיעוטן רע ובינוניתן יפה השאור והמלח והסירוב. בתחילה מסרב שנייה מעמעם ובשלישית רץ ובא. ר' חונא הוה יתיב בחד כנישתא עאל חזנא ואטרחhe nudged על חד דייעול ולא קבל עילוי, בסופא אתאאותו שלא רצה לגבי ר' אלעזר א"ל לא יכעוס מרי עלי, בגין דלא הוינא מיתער,ישן הייתי.. לא עלית, א"ל עלך לא כעסית אלא על הדין דאטרח!

בטיטיי שם איש אישתתק באופנייה"אופנים וחיות הקודש" שביוצר אתון ושיילון לר' אבון אמר לון רבי אבון בשם ריב"ל זה שעובר תחתיו יתחיל ממקום שפסק, אמרין ליה והא תנינן מתחילת הברכה שטעה זה! אמר לון מכיון דעניתון קדושתא"קדוש..." כמי שהוא תחילת ברכה:

הלכה ד משנה העובר לפני התיבה לא יענה אחר הכהנים אמן מפני הטירוף. אם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו. ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו, רשאי:

גמרא תני הפורס את שמע והעובר לפני התיבה והנושא את כפיו והקורא בתורה והמפטיר בנביא והמברך על אחת מכל מצות האמורות בתורה לא יענה אחר עצמו אמן, ואם ענה הרי זה בור. אית תניי תני הרי זה בור ואית תניי תני הרי זה חכם. אמר רב חסדא מאן דמר הרי זה חכם בעונה בסוף.כגון אחר "בשלום" ומאן דמר הרי זה בור בעונה על ברכה וברכה

א"ר חנינא שנים ישראל ואחד כהןמהלכין בדרך ממצעין את הכהן אימתי בזמן שכולם שוין אבל אם היה אחד מהן תלמיד חכם ממצעין את החבר. א"ר יהושע ב"ל מימי לא ברכתי לפני כהן ולא הנחתי ישראל לברך לפני

ר' יודה בן פזי בשם ר' אלעזר כל כהן שהוא עומד בבהכ"נ ואינו נושא את כפיו עובר בעשה ר' יודה בן פזי כד הוה תשיש הוה חזיק רישיהכורך ראשו וקאי ליה אחורי עמודא. ר' אלעזר נפיק ליה לבראחוץ לביהכ"ן ר' אחא ר' תנחומא בר' חייא בשם רבי שמלאי עיר שכולה כהנים נושאין את כפיהם למי הם מברכין? לאחיהם שבצפון לאחיהם שבדרום לאחיהם שבמזרח לאחיהם שבמערב. ומי עונה אחריהם אמן? הנשים והטף. תני אביי בי רבי בנימין העומדים לאחורי הכהנים אינן בכלל ברכה העומדים לפני הכהנים אמר רבי חייא בר ווא אפילו חומה של ברזל, הברכה מפסקתן. העומדים מן הצדדין? נשמעינה מן הדא נתכווין להזות מלפניו והזה לאחריו לאחריו והזה לפניו הזייתו פסולה, לפניו והזה על הצדדים שלפניו הזייתו כשירה הדא אמרה אף העומדים מן הצדדין בכלל ברכה הן. אמר רב חסדא וצריך שיהא החזן מי שאומר "יברכך וכו'" ישראל. רב נחמן בר יעקב אמר אם היה כהן אחד, אומר"החזן" "כהן" ואם היו שנים אומר "כהנים" אמר רב חסדא אפילו כהן אחד אומר כהנים שאינו קורא אלא לשבט:

הלכה ה משנה המתפלל וטעה סימן רע לו, ואם שליח ציבור הוא סי' רע לשולחיו ששלוחו של אדם כמותו. אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שאני מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף:

גמרא רבי אחא בר יעקב אמר ובלבד באבות.הוי סימן רע

מעשה ברבן גמליאל שחלה בנו ושלח שני תלמידי חכמים אצל רחב"ד בעירו אמר לון המתינו לי עד שאעלה לעלייה ועלה לעלייה וירד אמר להו בטוח אני שנינוח בנו של ר"ג מחליו, וסיימו באותה שעה תבע מהן מזון

אמר רבי שמואל בר נחמני אם כוונת את לבך בתפילה תהא מבושר שנשמעה תפילתך ומה טעם (תהלים י) תכין לבם תקשיב אזניך. אמר ריב"ל אם עשו שפתותיו של אדם תנובה יהא מבושר שנשמע תפילתו מה טעם (ישעיהו נח) בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו:

מסכת ברכות פרק ו

הלכה א משנה כיצד מברכין על הפירות? על פירות האילן הוא אומר בורא פרי העץ חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן. ועל פירות הארץ הוא אומר בורא פרי האדמה חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ. ועל הירקות הוא אומר בורא פרי האדמה. רבי יהודה אומר בורא מיני דשאים:

גמרא כתיב (תהלים כד) לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה הנהנה כלום מן העולם מעל, עד שיתירו לו המצות הברכה שעושה [ברכה קרוי "מצווה"] אמר רבי אבוה כתיב (דברים כב) פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם. העולם כולו ומלואו עשוי ככרם ומהו פדיונו? ברכה. ר' יחזקיה רבי ירמיה רבי אבון בשם ר"ש בן לקיש (תהלים טז) אמרת לה' ה' אתה טובתי בל עליך אם אכלת וברכת, כביכול כאילו משלך אכלת. ד"א טובתי ב ל עליך מב ל ה אני טובתי בגופך יתברך המאכל במעיך ד"א טובתי בל עליך יבללו כל הטובות ויבואו עליך אמר רבי אחא מהו בל עליך שאיני מביא טובה על העולם מבלעדיך כמה דאת אמר (בראשית מא) ובלעדיך לא ירים איש את ידו. רבי חייא (ויקרא יט) קדש הלולים מלמד שהוא טעון ברכה לפניו ולאחריו מיכן היה רבי עקיבה אומר לא יטעום אדם כלום עד שיברך

רבי חגי ורבי ירמיה סלקון למי חטאתא לקדש מי-חטאת קפץ רבי חגי ובירך עליהן אמר ליה רבי ירמיה יאות עבדת! שכל המצות טעונות ברכה. ומניין שכל המצות טעונות ברכה? רבי תנחומא רבי אבא בר כהנא בשם רבי אלעזר (שמות כד) ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה הקיש תורה למצות מה תורה טעונה ברכה אף מצות טעונות ברכה

רבי יוחנן נסב זיתא ובירך לפניו ולאחריו והוה רבי חייא בר ווא מסתכל ביה אמר ליה רבי יוחנן, בבלייא! למה את מסתכל בי? לית ליך כל שהוא ממין שבעה טעון ברכה לפניו ולאחריו?! אית ליה, ומה צריכה ליה מפני שגלעינתו ממעטתו. ולית ליה לר"י שגלעינתו ממעטתו? מה עביד ליה ר' יוחנן משום ברייה. מילתיה דר"י אמרה שכן אפי' אכל פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רימון שהוא טעון ברכה לפניה ולאחריה

יין, בזמן שהוא כמות שהוא, אומר עליו בורא פרי העץ ואין נוטלין ממנו לידים. בזמן שהוא מזוג, אומר עליו בורא פרי הגפן ונוטלין ממנו לידים דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים בין חי בין מזוג אומרים עליו בורא פרי הגפן ונוטלין ממנו לידים. א"ר אבא אין בו משום איבוד אוכלין.

רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו שמן זית אומר עליו בורא פרי העץ. אמר רבי חייא בר פפא קומי רבי זעירא ומתניתא אמרה כן. חוץ

מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן ויין לאו שחוק הוא?! לא מר אלא חוץ מן היין הא שאר כל הדברים אע"פ ששחוקין הן בעינן הן. רבי אבא אמר רב ושמואל תרויהון אמרין ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו. רבי זעירא בשם שמואל ראשי לפתות ששלקן אם בעיינן הן אומר עליהם בורא פרי האדמה שחקן אומר עליהן שהכל נהיה בדברו.לפי שנשחקו א"ר יוסי ומתניתא אמרה כן?! חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ ופת לאו שחוק הוא לא מר אלא חוץ מן הפת הא שאר כל הדברים אע"פ ששחוקי' הן בעינן הן

רבי חייא בר ווא בשם ר' יוחנן זית כבוש אומר עליו בורא פרי העץ. רבי בנימין בר יפת בשם רבי יוחנן ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו. א"ר שמואל בר רב יצחק מתניתא מסייע לרבי בנימין בר יפת אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין.אין יוצאין חובת מרור אם בעיינן הן, אדם יוצא בהן ידי חובתן בפסח! אמר ר' זעירא מאן ידע משמעה מן ר' יוחנן יאות, ר' חייא בר ווא או ר' בנימין בר יפת? לא רבי חייא בר ווא?! ועוד מן הדא' מן מה דאנן חמיין רבנן רברביא עלון לאברייתא להברות עצמן ונסבין תורמסין ומברכין עליהון בורא פרי האדמה. ותורמסי' לאו שלוקי' הן?!אלמא "שלוק" במילתיה קאי אין תימר מתניתין,שאין יוצאין מרור שנייא היא שאמרה התורה מרורין וכיון ששלקן כבר בטלה מרירתן

אמר רבי יוסי ב"ר בון ולא פליגין, זית ע"י שאין דרכו לאכול חי אע"פ שכבש בעינו הוא. ירק כיון ששלקו, נשתנה.

רבי יעקב בר אחא אמר: איתפלגין רב נחמיה ורבנן. רב נחמיה אמר המוציא לחם מן הארץ. ורבנן אמרי מוציא לחם מן הארץ. אתיין איליין פלוגוותא כאילין פלוגוותא. לפת ר' חיננא בר יצחק ורבי שמואל בר אימי חד אמר "לפת"turnip שמשביע מאד כעין לחם לא פת היתה?!בגן עדן וחרנא אמר "לפת" לא פת היא עתידה להיות?! לעתיד (תהלים עב) יהי פסת בר בארץ בראש הרים

רבי ירמיה בריך קומי ר"ז "ה"מוציא לחם מן הארץ, וקלסיה. מה, כרבי נחמיה? שלא לערב ראשי אותיות. מעתה "ה"מן הארץ שלא לערב ראשי אותיות?! לחםמן

על דעתי' דר' נחמיה הבורא פרי הגפן ועל דעתייהו דרבנן בורא פרי הגפן

ר' זריקן אמר: ר"ז בעי, אהן דנסב תורמוסא ומברך עילוי ונפל מיניה, מהו מברכה עילוי זמן תניינות? מהו בינו לבין אמת המים? אמרין, תמן לכך כוין דעתו מתחילה, ברם הכא לא לכך כוין דעתו מתחלה. תני ר' חייא אין מברכין על הפת אלא בשעה שהוא פורס. א"ר חייא בר ווא הדא אמרה אהן דנסב פוגלא צנון ומברך עילוי והוא לא אתי לידיה שא"י לעקרו מן הארץ בקלות צריך למברכה עילוי זמן תניינות. אמר רבי תנחום בר יודן צריך לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. שלא להזכיר שם שמים לבטלה:

עד כמה יברך? אים אוכל פתיתין קטנים מאד, מברך אחריהם שלש ברכות? ר' חננא ור' מנא. חד אמר עד כזית. וחרנא אמר עד פחות מכזית. מאן דמר כזית כיי דתנינן תמן וכולן כל המנחות פתיתין כזית. מאן דמר עד פחות מכזית תני ר' ישמעאל אפי' מחזירה לסולתה.

תני: כל שאומר אחריו ג' ברכות אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ. וכל שאין אחריו ג' ברכות אין אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ. התיבון הרי פחות מכזית הרי אין אומר אחריו ג' ברכות מעתה לא יאמרו לפניו המוציא לחם מן הארץ! רבי יעקב בר אחא אומר לשאר

המינים נצרכה כגון אורז שאין אחריו ג ברכות, אין לפניו המוציא

רבי אבא בשם רב: מסובין אסורים לטעום כלום עד שיטעום המברך. ריב"ל אמר שותין אע"פ שלא שתה. מה, פליג? מה דמר רב כשהיו כולן זקוקין לככר אחד, מה דמר ריב"ל כשהיה כל א' וא' כוסו בידו.

תני המברך פושט ידו בקערה תחילה אלא אם רצה לחלוק לו כבוד לרבו או למי שגדול ממנו בתורה הרשות בידו

רב כד הוה קצי חותך פת הוה טעים בשמאלי', מפליג בימיני'

רב הונא אמר: אהן דמר סב בריך סב בריך =טול "לחם" ! אין בו משום הפסק ברכה. הב אחוונא לתורייא תן מספוא לשוורים יש בו משום הפסק ברכה

רב הונא אמר הדא שתיתאמשקה משעורים קלויים ודבש והדא מורתאmyrrh שחיקתא אומר עליו שנ"ב.

רב הונא אמר הרי שנתן לתוך פיו ושכח ולא בירך, אם היו משקין פולטן, אם היו אוכלין מסלקן לצדדין. רבי יצחק בר מרי קומי רבי יוסי ב"ר אבון בשם רבי יוחנן אפילו אוכלין פולטן דכתיב (תהלים עא) ימלא פי תהילתך כל היום תפארתך. הכוסס את החיטין אומר עליו בורא מיני זרעונים. אפיין ובשלן, בזמן שהפרוסות קיימות אומר עליהן המוציא לחם מן הארץ ומברך לאחריו ג' ברכות. אם אין הפרוסות קיימות אומר עליהן בורא מיני מזונות ומברך אחריו ברכה אחת מעין שלש. עד כמה יהו פרוסות? ר' יוסי ב"ר אבון כהנא בר מלכיה בשם רב עד כזיתים.

הכוסס את האורז אומר עליו בורא מיני זרעונין. אפיו ובישלו אע"פ שהפרוסות קיימות אומר עליו בורא מיני מזונות ואין צריך אחריו לברך. רבי ירמיה אמר בורא פרי האדמה. בר מרינא בריך קומי ר"ז וקומי רבי חייא בר ווא שהכל נהיה בדברו. ר"ש חסידא אומר בורא מיני מעדנים. אמר רבי יוסי ב"ר אבון ולא פליגי, מאן דמר בורא מיני מזונות, בההוא דעביד בולlumpy מאן דמר בורא פרי האדמה בההוא דבריךseparate מאן דמר שהכל נהיה בדברו בההיא דשלוק. ומאן דמר בורא מיני מעדנים בההוא דטרוף.

עד כדון בתחילה. בסוף?על אורז רבי יונה בשם ר"ש חסידא אשר ברא מיני מעדנים לעדן בהן נפש כל חי בא"י על הארץ ועל מעדניה. רבי אבא בר יעקב בשם רבי יצחק רובא, רבי כשהוא אוכל בשר או ביצה היה אומר אשר ברא נפשות רבות להחיות בהם נפש כל חי בא"י חי העולמים. עד כדון בסוף. בתחילה אמר רבי חגי בורא מיני נפשות. התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא על החומץ ועל הגוביי ועל הנובלות הוא אומר שהכל נהיה בדברו. והדין גוביי לא מין נפש הוא?!

אתיא דר"ש חסידא כרבי, ודברי שניהם כר"ג.שיש ברכה אחרונה גם לשאר מינים דתני זה הכלל שהיה רבי יהודה אומר משום ר"ג כל שהוא ממין שבעה ואינו מין דגן, מין דגן ולא אפאו פת, ר"ג אומר מברך לאחריו שלש ברכות, וחכמים אומרים ברכה אחת. וכל שאינו ממין שבעה ואינו ממין דגן. ר"ג אומר מברך לפניו ולאחריו, וחכמים אומרים מברך לפניו ולא לאחריו.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי חנינא כל שהוא כעין סולת וכעין חליטהשופך עליו רותחין ומחמשת המינין אומר עליו בורא מיני מזונות ומברך לאחריה ברכה אחת מעין שלש. וכל שהוא כעין

סולת וכעין חליטה ואינו מחמשת המינין א"ר יונה שלח רב זעירא גבי אילין דבית ר' ינאי ואמרון ליי. לית אנא ידע מה אמרון ליה. מאי כדון? א"ר יוסי מסתברא שהכל נהיה בדברו

ר' ירמיה בעי, הדין דאכל סולת מהו למיברכה בסופה? א"ר יוסי הכן לא אכל רבי ירמיה סולת מן יומוי?!! עיין ב"ר פרק ט"ו להבנת מליצה זו

לית צורכה דלא, למה הוא חותם בה כשאינו מז' מינין בארץ? נעשית כברכת פועלים.שחותם ג"כ ב"ארץ" דתני הפועלים שהיו עושין מלאכה עם בעל הבית הרי אלו מברכין ברכה ראשונה וכוללין של ירושלים בשל ארץ וחותמין בשל ארץ. אבל אם היו עושין עמו בסעודן או שהיה בעל הבית אוכל עמהן הרי אלו מברכין ארבע

דבית ר' ינאי: עבדן לה כמטבע ברכה ואפי' אינו ממיני ארץ ישראל

מהו להזכיר בה מעין המאורע? א"ר אבא בר זימנא ר' זעירא היה מזכיר בה מעין המאורע. א"ר ירמיה הואיל וחש לה ר' זעירא צריכין אנו מיחוש.

תני: מברכין על הדגן כשהוא מן המובחר. קלוסקין ושלימה של בעל הבית, אומר על הקלוסקין. פרוסה של קלוסקין ושלימה של בעל הבית, אומר על השלימה של בעל הבית. פת חיטין ופת שעורין אומר על של חיטין. פרוסה של חיטים ושלימה של שעורים אומר על הפרוסה של חטין. פת שעורין ופת כוסמין אומר על של שעורין. והלא של כוסמין יפה ממנה? אלא שזו ממין שבעה וזו אין ממין שבעה. ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירא דר' יודה היא דר' יודה אמר אם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. פת טמאה ופת טהורה ר' חייא בר ווא אמר אומר על הטהורה. פת נקייה טמאה ופת קיבר טהורה ר' חייא בר אדא בשם ר' אחא על איזה מהן שירצה יברך.

קורא heart of the palm ר' יעקב בר אחא בשם שמואל אומר עליו בורא פרי העץ תנא ר' חלפתא בן שאול שהכל נהיה בדברו תני ר' יהושע בורא מיני דשאים. מתניתא דר' אושעיא פליגא עילויי ואילו הן מיני דשאיםלעניין כלאיים הקונרס artichoke והחלימה mallow והדמוע והאטד thorny bush:הנך דווקא ולא קורא

הלכה ב משנה בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא. על פירות האדמה בורא פרי העץ לא יצא. ועל כולם אם אמר שהכל יצא:

גמרא רבי חזקיה בשם ר' יעקב בר אחא: דר' יודה היא. דר' יודה עביד את האילנות כקשים.כשיבש האילן מביא תאנים וקורא, כמו שמביא חטים אף שכבר יבש הקש אמר רבי יוסי דברי הכל היא פירות האילן בכלל פירות האדמה. ואין פירות האדמה בכלל פירות העץ.

רב הונא אמר חוץ מן היין ומן הפת. מתניתא אמרה כן חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ. תני ר' יוסי אומר כל המשנה על המטבע שטבעו חכמים לא יצא ידי חובתו. ר' יודה אומר כל שנשתנה מברייתו ולא שינה ברכתו לא יצא. ר' מאיר אומר אפילו אמר ברוך שברא החפץ הזה מה נאה הוא זה יצא. ר' יעקב בר אחא בשם שמואל הלכה כר' מאיר.

מילתיה דרב אמרה כן: חד פרסוי אתא לגבי רב, בגין דאנא אכל פיסתי ולא אנא חכים מברכא עליהאני אוכל לחם ואיני "חכם" לברך עליו ואנא אמר ברוך דברא הדין פסא נפיק אנא ידי חובתי? א"ל אין.

רב יהודה בשם אבא בר בר חנה: בר קפרא ותרין תלמידוי, נתארחו אצל בעל הבית בהדין פונדיקא דברכתא מקום אפיק קומיהון פרגןyoung chicken ואחונייא plum dish וקפלוטין leeks אמרו נברך על קפלוטה דו פטר אחונייתאהאדמה פטר העץ ולא פטר פרגיתא. נברך על אחונייתא, לא פטר לא דין ולא דין. קפץ חד ובירך על פרגיתא שהכל נהיה בדברו??ורצה לפטור הכל בזה [אי נמי משום חביב] גחיך ליה חבריה, א"ל בר קפרא לא לזה גורגרן אלא לך לוגלן! זה עשה בגרגרנותו אתה למה לגלגתה? ולזה הגרגרן אמר: חכם אין כאן זקן אין כאן?! אמרו, לא יצאה שנתן עד שמתו. א"ר יוסי הא אזלינן תרין ולא שמעינן מינה כלום. מיי כדין? מסתברא מברך על הקפלוטה.האדמה שהכל טפילה לו:כ זיין עדיף

הלכה ג משנה על דבר שאין גידוליו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו. על החומץ ועל הגוביי ועל הנובלותתמרים שנפלו אומר שהכל נהיה בדברו רבי יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו:

גמרא החמיץ יינו אומר ברוך דיין האמת. בא לאוכלו אומר שהכל נהיה בדברו. ראה גוביי אומר ברוך דיין האמת בא לאכלן אומר שהכל נהיה בדברו. ראה נובלות שנשרו אומר ברוך דיין האמת בא לאוכלן אומר ברוך שהכל נהיה בדברו:

הלכה ד משנה היו לפניו מינין הרבה רי"א אם יש ביניהן ממין שבעה, עליו הוא מברך. וחכמים אומרים: על אי זה מהן שירצה:

גמרא רבי יהושע בן לוי אמר מה פליגן ר' יודה ורבנן? כשהיה בדעתו לאכול פת אחר מינים אלו---וממילא אין כאן "ברכה אחרונה" רק "העץ" אבל אין בדעתו לאכול פת, כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. ברכה ראשונה---כדיי שיברך אחריו מעין ג ויפטור בנ"ר

[א"ר אבא צריך לברך בסוף אף שרוצה לאכול פת תכף אחריו-- חייב ברכה אחרונה]

א"ר יוסי הדא דר' בא פליגא על דרבי יהושע בן לוי. דר' יהושע בן לוי אמר מה פליגין ר' יודה ורבנן בשהיה בדעתו לאכול פת אבל אם אין בדעתו לאכול פת כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. ומר ר' בא וצריך לברך בסוף

#[לא בירך, נעשה טפילה. ותנינן תמן כל שהוא עיקר ועמו טפילה, מברך על העיקר ופוטר את הטפילה] #

הדא גריזמתה מיני appetizers לפני הסעודה ר' ירמיה בשם ר' אמי מברך על תורמוסה א"ר על שם (משלי כב) אל תגזול דל כי דל הוא ותורמוס מאכל "דלים" עד כדון בשיש בדעתו לאכול פת, לא היה בדעתו לאכול פת, לא בדה.רק על גריז' (שהוא מעין ג) [כריב"ל]

רבן גמליאל זוגה סלק גבי אילין דבית ר' ינאי, חמתהון נסבין ומברכין לפניו ולאחריו. אמר לון ועבדין כדןן? והלא דעתכם לאכול פת ולמה תברכו אחריו?

ר' זעירא שלח שאל לר' שמואל בר נחמן ר' כהנא בשם ר' אבינא כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה ואין דעתו לאכול פת עליו הוא מברך. אמר ר' זעירא ויאות. מן מאן דאנן חמיין רבנן סלקון לריש ירחא ואכלין ענבין ולא מברכין בסופה. לא בשיש בדעתו לאכול פת?! ודלא כר' בא. ושפיר איכא לאוקמי פלוגתייהו דרבי יהודה ורבנן דווקא כשאין כאן ברכה אחרונה

היו לפניו מינין שבעה על איזה מהן הוא מברך? תמן אמרין כל הקודם למקרא קודם לברכה וכל הסמוך לארץ קודם לכל:

הלכה ה משנה בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון. בירך על הפרפרת appetizer שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון. בירך על הפת פטר את הפרפרת בירך על הפרפרת לא פטר את הפת. בית שמאי אומרים אף לא מעשה קדירה:פרפרת אינו פוטרו

גמרא אמר רב חסדא לא תנינן אלא בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון אבל אם בירך על היין שבתוך המזון לא פטר את היין שלאחר המזון. תמן אמרין אפילו בירך על היין שלפני המזון לא פטר את היין שלאחר המזון. והא תנינן בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון! רב הונא ורבי יהושע בן לוי כהדין דשתי קונדיטון,יין מתוק ושותה הרבה וחרנה אמר כהדין דשתי חמר בתר בילני.הקזה (דווקא אז פוטר)

רבי חלבו רב הונא רב בשם ר' חייא רובא: פת הבאה כיסנין אחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה. א"ר אמי ר' יוחנן פליג. אמר ר' מנא לר' חזקיה במה הוא פליג כשאכל מאותו המין באמצע המזון? א"ל אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון. אתא ר' חגי בשם ר' זעירא אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון.אינו מברך

אמר רבי חנינא, בר סיסיי, הוון אילין דנשייא אלו של בית הנשיא משלחין ליה נקלווסין תמרים חשובים והוה שבק לון בתר מזוניה ומברך עליהון תחילה וסוף. רב הונה אכל תמרין עם פיסתיה א"ל רב חייא בר אשי פליג את על רבך?! ר"ה בשם רב בשם ר"ח רובא שובקין בתר מזונך ואת מברך עליהן תחילה וסוף!! א"ל אינין אינין עיקר נגיסתי! עיקר סעודתי

רבי יונה ורבי יוסי סלקון למישתיתיה דרבי חנינא ענתנייה, אפיק קומיהון פת הבאה בכיסנין לאחר המזון, אמרין, נישבוק אולפנה וניתי לן למתניתה.. דתני רבי מנא אמר משום ר' יודה שאמר משום רבי יוסי הגלילי: פת הבא בכיסנין לאחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה. אמרי, מכיון דהן יחידיי ורבנן פליגין עלוי נעביד כרבנן

אמר מרינוס בי ר' יהושע אהן דאכל גריזמי מין cracker וסלית, אף ע"ג דהוא מברך על גריזמתה לא פטר סולתא. מה כבית שמאי דבית שמאי אומר אף לא מעשה קדירה? א"ר יוסי דברי הכל היא. בירך על הפת פטר את הפרפרת ואת מעשה קדירה כדברי בית הלל. בית שמאי אומרים לא פטרפת אינו פוטר את מעשה קדירה. אבל אם בירך על הפרפרתכעין crackers??? תחילה, כל עמא מודיי דלא פטר את הפת ולא מעשה קדירה.

רבי אבא בריה דרב פפא בעי, אהן דאכל סולת ובדעתיה מיכול פיתא, מהו מברכה על סולתא בסופא? רבנן דקיסרין פשטין לה, צריך לברך בסוף:

הלכה ו משנה היו יושבין, כל אחד ואחד מברך לעצמו. היסיבו, אחד מברך לכולן.

בא להן יין בתוך המזון, כל אחד מברך לעצמו. לאחר המזון- אחד מברך לכולן

ואומר על המוגמר אע"פ שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר סעודה:

גמרא רבי יהושע בן לוי אמר בשבוע הבן היא מתניתא, הא בעל הבית בתוך ביתו לא.אע"פ

ש"הסבו", כ"א מברך לעצמו תני רבי חייא אפילו בעל הבית בתוך ביתו

תני סדר סעודה: אורחין נכנסין ויושבין על הספסלין ועל הקתדריות עד שכולן מתכנסין, הביאו להן יין כל אחד ואחד מברך לעצמו, הביאו להן לידים כל אחד ואחד נוטל ידו אחת, הביאו להן פרפרת כל אחד ואחד מברך לעצמו, עלו והיסבו, הביאו להן יין אע"פ שבירך על הראשון צריך לברך על השני, ואחד מברך ע"י כולם. הביאו להן לידים, אע"פ שנטל ידו אחת צריך ליטול שתי ידיו. הביאו להם פרפרת אחד מברך כב"ש ע"י כולן . ואין רשות לאורח ליכנס אחר ג' פרפראות

תמן תנינן סוכה שבעה כיצד? גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד י"ט האחרון. רבי אבא בר כהנא רב חייא בר אשי בשם רב: צריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום.שלא יהא בל תוסיף רבי יהושע בן לוי אמר צריך לקדש בתוך ביתו משום ב"ת

רבי יעקב בר אחא בשם שמואל: קידש בבית זה ונמלך לאכול בבית אחר, צריך לקדש. רבי אחא רבי חיננא בשם רבי הושעיא: מי שסוכתו עריבה עליו מקדש לילי י"ט האחרון בתוך ביתו ועולה ואוכל בתוך סוכתו. [אמר רבי אבון ולא פליגין, מה דמר ר' הושעיא כשהיה בדעתו לאכול בבית אחר. ומה דמר שמואל כשלא היה בדעתו לאכול בבית אחר]

א"ר מנא אתיא דשמואל כרבי חייא כיון שמקדש בסוכה, ע"כ אין עצה רק לפסול סוכתו ולקדש שם ודרבי הושעיא כרבי יהושע בן לוי.

אמר ר' אמי זאת אומרת??? כל אחד מברך לעצמו שנחלקין בפירות

שאלו את בן זומא מפני מה בא להן יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו? אמר להן מפני שאין בית הבליעה פנוי. א"ר מנא הדא אמרה אהן דעטיש גו מיכלא, אסור למימר ייס. בגין סכנתא דנפשא.

ואומר על המוגמר. מה בין מוגמר ובין יין? מוגמר כולן מריחין. יין אחד הוא טועם. הסבר למה יין ל פ ני המזון כל אחד מברך לעצמו בנגוד למוגמר א ח ר המזון

ר' זעירא בשם רב ירמיה מוגמר כיון שהעלה עשן צריך לברך

רבי ירמיה בעא מיבדוק לרבי זעירא א"ל כיצד הוא אומר על שמן ערב? א"ל אשר נתן ריח טוב בשמן ערב. א"ל אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים.

יצחק בר אבא בר מחסיה ורב חננאל הוון יתבין חד אמר ברוך שנתן ריח טוב בעצי בשמים וחרנה אמר ברוך שנתן ריח טוב בעשב הארץ. מתיב מן דמר בעשב הארץ למן דמר בעצי בשמים, וכי עצים הן? א"ל והכתיב (יהושע ב) ותטמנם בפשתי העץ וכי עצים הן?!

סלקין לבית רב, ושמעון בר חונה בשם רב אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים.

גניבא אמר שמן לזוהמא אינו צריך לברך. אמר ר' יודן ואפילו קווי לתוך ידו

רבי חלבו רב הונא בשם רב המרבץ אלינתית בתוך ביתו אינו צריך לברך.

אמר רב חסדא על כולן הוא אומר אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים, בר מן אהן מוסכיןmusk דיימר אשר נתן ריח טוב במיני בשמים:

הלכה ז משנה הביאו לו מליח בתחילה ופת עמו מברך על המליח ופוטר את הפת שהפת טפילה לו. זה הכלל: כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה:

גמרא רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן מתנייתא עד שלא למדו סעודת מלכים ובמקום שעושין את המליח עיקר. אבל במקום שאין עושין את המליח עיקר, לא בדא. ר' ירמיה בשם רב: פיתא ופרור אומר על הפירור. במקום שעושין את הפירור עיקר. אבל במקום שאין עושין את הפירור עיקר לא בדא. רבי סימון בשם ר"ש בן לקיש שקיזמיnibbles ופיתא אומר על השקיזמי במקום שעושין את השקיזמי עיקר. אבל במקום שאין עושין את השקיזמי עיקר לא בדא:

הלכה ח משנה אכל תאנים וענבים ורימונים מברך עליהן שלש ברכות דברי רבן גמליאל. וחכמים אומרים ברכה אחת. ר' עקיבה אומר אפילו אכל שלק והוא מזונו מברך עליו שלש ברכות. השותה מים לצמאו אומר שהכל נהיה בדברו. ר' טרפון אומר בורא נפשות רבות וחסרונן:

גמרא ר' סימון ר' תדאי בשם ר' יהושע אכל במזרחה של תאינה ובא לאכול במערבה צריך לברך. אבא בר רב הונא אמר יין ישןשל אשתקד יין חדש צריך לברך. שינוי יין אין צריך לברך. שינוי מקום צריך לברך. הסיע דעתו כמי שהוא שינוי מקום. רבי, על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה. ומה היה אומר? ר' יצחק רובה בשם רבי ברוך הטוב והמטיב.

מעשה בר' עקיבה שעשה משתה לשמעון בנו על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה ואומר חמרא טבא לחיי רבנן ולתלמידיהון.

השותה מים לצמאו אומר ברוך שהכל נהיה בדברו.

א"ר יונה חוץ ממי דקרים.purgative water

#א"ר יוסי ול כ ל מים שהוא צמא להן אפילו מי-דקרים

א"ר אבון השותה מי דקרים מהו אומר? ברוך שברא מי רפואות. אית תניי תני מי דקרים ואית תניי תני מי דקלים. מאן דמר מי דקרים. שהן דוקרין את המרה. ומן דמר מי דקלים שהן יוצאין מבין שני דקלים:

מוצש"ק עקב תשפד

מסכת ברכות פרק ז

הלכה א משנה שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן. אכל דמאי ומעשר ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל כזית והכותי מזמנין עליהן

אבל אכל טבל ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחות מכזית והנכרי אין מזמנין עליהן:

גמרא ## הכא *לקמן* איתמר "אין רשאין" ליחלק אחד מוציא את חבירו בברה"מז--אבל א י ן כאן ברכת זימון!. וכה איתמר "חייבין" לזמן!

שמואל אמר כאן בתחלה כאן בסוף.

אי זהו בתחילה ואי זהו בסוף? תרין אמורין. חד אמר נתנו דעתו לאכול =ברכת המוציא זהו בתחילה. אכלו כזית זהו בסוף. וחרנה אמר אכלו כזית זהו בתחילה. גמרו אכילתן זהו בסוף הא "אכלו כזית" לחוד, ולא גמרו יחד----אין כאן ברכת זמון

ר' אבא בשם רב הונא ר' זעירא בשם אבא בר ירמיה ג' חובה שנים רשות. אמרה רבי זעירא קומי רבי יסא א"ל אני אין לי אלא משנה שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן. רבנן דהכא כדעתון, ורבנן דהתם כדעתון. שמואל אמר שנים שדנו דיניהן דין אלא שהוא נקרא ב"ד חצוף. רבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש תרויהון אמרי אפילו שנים שדנו אין דינן דין.

רב הונא אמר ג' שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וזה בפני עצמו ונתערבו, מזמנין. רב חסדא אמר והן שבאו משלש חבורות של שלשה שלשה. על דעתיה דרבי זעירא וחבורתיה: והן ש א כ ל ו ג' כאחת. מעיקרא ממקום שבאו

רבי יונה על הדא דרב הונא, הטביל ג' איזובות זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, ונתערבו, מזה בהן. רב חסדא אמר והן שבאו מג' חבילות שיש ג בכל חבילה וחבילה. על דעתיה דר' זעירא וחבורתיה והוא שהטביל שלשתן כאחת. אין תימר אין למידין אזוב מברכה, ואנן חזינן רבנן קיימין בסוכה וילפין מטיט הנרוק! כיי דתנינן תמן: הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה הא פחות מיכן כשירה, מהו לישן תחתיו התיב רבי יצחק בן אלישיב הרי טיט הנרוק משלים במקוה ואין מטבילין בו, אף הכא משלים בסוכה ואין ישינין תחתיו.

ג' שאכלו כאחת וביקש אחד מהן לילך לו, דבית רב אמרי יברך "המזמן" ברכה ראשונה יחד וילך לו.

אי זו היא ברכה ראשונה? שחייבין "לברך יחד" דבית רב אמרו זו ברכת הזימון. רב זעירא בשם רב ירמיה זו הזן את הכל. ר' חלבו בר חנן בשם רב זו הזן את הכל. התיב רב ששת והא מתניתא פליגא: שנים שלשה חייבין בברכת המזון.לפעמים שניים לפעמים שלשה הא ארבעה לא.אלמא "ברכת-זימון" "וברכת הזן" חדא הוא אין תימר ברכת זימון ראשונה, ניתני ארבעה! אשכחן תני ארבעה. אין תימר זו הזן את הכל קשיא!אלמא תרתי נינהו אין תימר זו הטוב והמטיב, לית את יכול, שנייא היא דאמר רב הונא משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב. הטוב שלא נסרחו והמטיב שניתנו לקבורה. אמר רב חונה תיפתר כר' ישמעאל. דרבי ישמעאל אמר הטוב והמטיב דבר תורה דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת- זו ברכת הזימון. את ה' אלהיך- זו הזן את הכל. על הארץ- זו ברכת הארץ. הטובה- זו ברכת בונה ירושלים. וכן הוא אומר (דברים ה) ההר הטוב הזה והלבנון. אשר נתן לך- זה הטוב והמטיב

כתוב בתורה ברכה לפניה ואין כתוב בתורה ברכה לאחריה. מה כתיב בה לפניה? (דברים לב) כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו. כתיב במזון ברכה לאחריו ואין כתיב לפניו. מה כתיב לאחריו? ואכלת ושבעת וברכת. ומניין ליתן את האמור בזה בזה, ואת האמור בזה בזה? ר' שמואל בר נחמני בשם ר' יונתן: אתיא "שם שם" לגזירה שוה מה שם שנא' בתורה ברכה לפניו. אף שם שנאמר במזון ברכה לפניו. ומה שם שנאמר במזון ברכה לאחריו. אף שם שנאמר בתורה לאחריה. עד כדון כרבי עקיבה, כר' ישמעאל? רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר. מה אם מזון שאין טעון ברכה לפניו טעון ברכה לאחריו. תורה שהיא טעונה ברכה לפניה אינו דין שתהא טעונה ברכה לאחריה. עד כדון תורה. מזון, מה אם תורה שאינה טעונה ברכה לאחריה טעונה ברכה לפניה. מזון שטעון ברכה לאחריו אינו דין שטעון ברכה לפניו. ר' יצחק ור' נתן. ר' יצחק אמר (שמואל א ט) כי הוא יברך הזבח ואח"כ יאכלו הקרואים. ר' נתן אומר (שמות כג) ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימיך אימתי הוא קרוי לחמך ואת מימיך? עד שלא אכלת. רבי אומר: מה אם בשעה שאכל ושבע צריך לברך. בשעה שהוא תאב לאכול לא כל שכן. עד כדון מזון. תורה, מה אם מזון שאינו אלא חיי שעה טעון ברכה לפניו ולאחריו. תורה שהיא חיי עד לא כל שכן.

רבי זעירא בעי, אילין ג' קרויות ג שקורין בתורה מה את עביד לון? כשלשה שאכלו כאחת, או כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וזה בפני עצמו? אין תעבדינון כשלשה שאכלו כאחת, הראשון מברך ברכה ראשונ' והאחרון ברכה אחרונה והאמצעי אינו מברך כל עיקר. אין תעבדינון כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, אפי' האמצעי מברך לפניו ולאחריו.

א"ר שמואל בר אבדימא לא למדו ברכת התורה מברכת הזימון אלא לרבים. אין מברכין על התורה רק כשיש 10 ואם לרבים אפי' בינו לבין עצמו לא יברך! כלל (אפי' בבוקר) א"ר אבא מרי אחוי דר' יוסי עשאוה כשאר כל מצותיה של תורה כדאמר בריש פרק ו מה שאר כל המצות טעונות ברכה אף זו טעונה ברכה.

אכל דמאי. הדא אמרה אכל פירות ספק ניתקנו ספק לא ניתקנו מזמנין. אמר ר' שמעון אחוי דר' ברכיה בשעה שגזרו על הדמאי רוב עמי הארץ היו מכניסין לבתיהן. רוב מעשרין הם (ואי"כ "ספק") ויי דא אמרה שאף "ספק גמור" מזמנין עליו דא: כותי מזמנין עליו. ואהן כותי לאו ספק הוא.ספק גוי ספק ישראל א"ר אבא תיפתר כמאן דמר כותי כגוי דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל לכל דבר:

הלכה ב משנה נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן. עד כמה מזמנין? עד כזית. רבי יהודה אומר: עד כביצה:

גמרא ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי, ר' יוסי בן שאול בשם רבי: קטן עושין אותו סניף לעשרה. והתני אין מדקדקין בקטן הא וודאי קטן, לא א"ר יוסי קיימא רבי סימון ר' חנינא, ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי: לשני קטנים נצרכה, שאם היה וודאי קטן עושין אותו סניף, ספק עושין אותו ודאי.

ר' יהודה בר פזי בשם ר' יוסי: "תשעה נראין כעשרה" מזמנין? מה, מסוימין? אים הם אנשים "חשובים"? אלא, אפי' קטן ביניהן.

ר' ברכיה אמר, ר' יעקב בר זבדי בעא קומי ר' יוסי, כמה דתמר תמן קטן עושין אותו סניפין לעשרה, ומר אף הכא, עושין אותו סניף לשלשה. מה תמן שמזכירין את השם עושין אותו סניף, כאן שאין מזכירין את השם לא כל

שכן! א"ל וההנו וכי זה כל שכן?! תמן על ידי שהן אומרים את השם עושין אותו סניף. כדי להוסיף שם שמיים, נדחקין לעשות אותו סניף וכאן שאין קורין את השם אין עושין אותו סניף.

תני: קטן וספר תורה עושין אותו סניף. א"ר יודן כיני מתניתא: קטן לספר תורה לקרה"ת עושין אותו סניף.

מאימתי עושין אותו סניף? רבי אבינא אמר איתפלגון רב הונא ורב יהודה תרויהון בשם שמואל חד אמר כדי שיהא יודע טיב ברכה. וחרנה אמר שיהא יודע למי הוא מברך. א"ר נסא כמה זימנין אכלית עם ר' תחליפא אבא ועם אנינייא בר סיסי חביבי, ולא זמנין עלי עד שהבאתי שתי שערות.

שמואל בר שילת בעא קומי רב, ואית דאמרין בעין קומי ר' שמואל בר שילת, תשעה פת ואחד ירק אמר לון מזמנין. שמנה פת ושנים ירק אמר לון מזמנין. שבעה פת ושלשה ירק אמר לון מזמנין. רבי אבינא בעי מחצה למחצה מהו? א"ר זעירא עד דאנא תמן אצרכת לי כשהייתי בבל מיבעיא לי מיצרי לי מינך לא שאלתיה.מצר לי יותר ממך שלא שאלתי

רבי ירמיה בעי, אותו שאכל ירק מהו שיברך? לתשעה האחרים שאכלו דגן

תני שלש מאות נזירין עלו בימי ר"ש בן שטח. מאה וחמשים מצא להן פתח ומאה וחמשים לא מצא להן פתח. אתא גבי ינאי מלכא א"ל אית הכא תלת מאה נזירין בעיין תשע מאה קרבנין אלא יהב את פלגא מן דידך ואנא פלגא מן דידי. שלח ליה ארבע מאה וחמשים. אזל לישנא בישא ומר ליה, לא יהב מן דידיה כלום... שמע ינאי מלכא וכעס, דחל שמעון בן שטח וערק. בתר יומין סלקון בני נש רברבין מן מלכותא דפרס גבי ינאי מלכא, מן דיתבין אכלין, אמרין ליה, נהירין אנן זוכרין אנחנו דהוה אית הכא חד גבר סב והוה אמר קומין מילין דחכמה. תני לון עובדא אמר להם הסיפור (שהתל בו וכו') אמרין ליה, שלח ואייתיתיה. שלח ויהב ליה מילא שלא יזיקנו ואתא ויתיב ליה בין מלכא למלכתא. א"ל למה אפליית בי? התלת בי א"ל לא אפליית בך! את מממונך ואנא מן אורייתי. דכתיב (קהלת ז) כי בצל החכמה בצל הכסף. אמר ליה ולמה ערקת? א"ל שמעית דמרי כעס עלי ובעית מקיימה הדין קרייא (ישעיהו כו) חבי כמעט רגע עד יעבר זעם. וקרא עלוי (קהלת ז) ויתרון דעת, החכמה תחיה בעליה. א"ל ולמה יתבת בין מלכא למלכתא? א"ל בסיפרי דבן סירא כתיב סלסליה ותרוממך ובין נגידים תושיבך. אמר, הבו ליה כסא דליבריך, נסב כסא ומר נברך על המזון שאכל ינאי וחביריו... א"ל עד כדון את בקשיותך!! א"ל ומה נאמר על המזון שלא אכלנו... אמר הבון ליה דליכול, יהבו ליה ואכל, ומר נברך על המזון שאכלנו.

א"ר יוחנן חולקין על ר"ש בן שטח.

רבי ירמיה אמר על הראשונה שאי"צ לאכול עמהם
ר' אבא אמר על השנייה שאין לומר "על המזון" שאכלנו

מחלפה שיטתיה דר' ירמיה התם צריכה ליה מיבעי' ליה אים יכול להוציא (כשאינו אוכל) וכה פשיטא ליה! שמוציא הן דצריכה ליה, כרבנן. הן דפשיטא ליה, כרבן שמעון בן גמליאל. תני: עלה והיסב וטבל בציר עמהן, אע"פ שלא אכל כזית דגן, מזמנין עליו דברי רשב"ג.

דברי חכמים: רבי יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן לעולם אין מזמנין עליו עד שיאכל כזית דגן.

והתני שנים פת ואחד ירק מזמנין! מתניתה כרשב"ג:

הלכה ג משנה כיצד מזמנין? בג' אומר נברך. בעשרה אומר נברך לאלהינו. בעשרה והוא

אומר ברכו. אחד עשרה ואחד עשר רבוא. במאה אומר נברך לה' אלהינו. במאה והוא אומר ברכו. באלף אומר נברך לה' אלהינו אלהי ישראל. באלף והוא אומר ברכו. בריבוא אומר נברך לה' אלהינו אלהי ישראל אלהי צבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו. רבי יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל מברכים שנא' (תהלים מח) "במקהלות" לפי רוב קהילה וקהילה ברכו אלהים ה' ממקור ישראל. א"ר עקיבה מה מצינו בבית הכנסת אחד מרובין ואחד מועטין אומר ברכו את ה'. ר' ישמעאל אומר ברכו את ה' המבורך:

גמרא דלמה מעשה שהיה ר' זעירא ור' יעקב בר אחא ור' חייא בר בא רבי חנינא חברון דרבנן הוו יתבון אכלין. נסב ר' יעקב בר אחא כסא ובירך ואמר נברך ולא אמר ברכו. א"ל ר' חייא בר בא ולמה לא אמרת ברכו? א"ל ולא כן תני אין מדקדקין בדבר. בין שאמר נברך בין שאמר ברכו אין תופסין אותו על כך. והנוקדנין מדקדקין יתר על המידה.. תופסין אותו על כך. ובאיש לר' זעירא הרע בעיניו בגין דצווח שקרא ר' יעקב בר אחא לר' חייא בר בא, נוקדנא.

שמואל אמר איני מוציא את עצמי מן הכלל.ע"כ אני אומר "נברך" התיבון הרי ברכת התורה הרי הוא אומר ברכו! א"ר אבין מכיון דיימר "המבורך" אף הוא אינו מוציא עצמו מן הכלל.

ר' אבא בר זמינא הוה משמש קומי זעירא, מזג ליה כסא א"ל ר"ז לאבא בר זמינא סב בריך! גם אתה תוכל לשתות... א"ל יהב דעתך דאת מישתי חורנה.ולא תצטרך לברך על כל כוס וכוס דתני השמש מברך על כל כוס וכוס ואינו מברך על כל פרוסה ופרוסה.

אמר ליה ר"ז ל אב"ז כמא דאנא יהב דעתי מפקא יתיך ידי חובתך בברכתה. כן הב דעתך מפקא ידי חובתך באמן. אמר רב תנחום בר ירמיה

מתניתא אמרה כן המתעסק לא יצא והשומע מן המתעסק לא יצא:

במאה אומר כו' א"ר יוחנן זו דברי ר' יוסי הגלילי אבל דברי חכמים: אחד, עשר. ואחד, עשר ריבוא. רבא אמר הלכ' כמי שאומ' אחד עשרה ואחד עשר ריבוא.

מניין לעדה שהיא עשרה? ר' בא ור' יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה. מה עדה שנא' להלן עשרה אף עדה שנא' כאן עשרה. א"ר סימון נאמר כאן תוך ונאמר להלן תוך (בראשית מב) ויבאו בני ישראל לשבור בר בתוך הבאים מה תוך האמור להלן עשרה אף כאן עשרה. א"ל ר' יוסי בי ר' בון אם מתוך את יליף לה סגין אינון! יש הרבה "תוך" בתורה! אלא נאמר כאן בני ישראל ונאמ' להלן בני ישראל מה בני ישראל שנאמר להלן עשרה אף כאן עשרה.

מה מקיימין רבנן טעמא דר' יוסי הגלילי? במקהלות בכל קהילה וקהילה. א"ר חנינא בריה דר' אבהו במקהלת כתיב ולא מדברים בקהילות שונות [100 1000 10000] ושפיר פליגי רבנן

פיסקא. א"ר עקיבה וכו' ר' חייא בר אשי קם מיקרי באורייתא ואמר ברכו ולא אמר המבורך בעון מישתקוניה, אמר להון רב ארופניה. דנהיג כר' עקיבה. רבי זעירא קם מקרי כהן במקום לוי לא היה שם לוי.. ובירך לפניה ולאחריה ובעון מישתקוניה מנהגם שלא לברך שני פעמים אמר לון ר' חייא בר אשי ארפוניה. דכן אינון נהיגון גבייהו.

כתיב (נחמיה ח) ויברך עזרא את ה' אלהי הגדול. במה הוא גידלו? גדלו בשם המפורש. רב מתנה אמ' גדלו בברכה.

ר' סימון בשם ר"י בן לוי למה נקרו אנשי כנסת הגדולה? שהחזירו הגדולה ליושנה. אמר ר'

פינחס משה התקין מטבעה של תפילה האל הגדול הגבור והנורא. ירמיה אמר (ירמיהו לב) האל הגדול הגבור ולא אמר הנורא. למה אמר הגבור? לזה נאה לקרות גבור שהוא רואה חורבן ביתו ושותק. ולמה לא אמר נורא? אלא שאין נורא אלא בית המקדש שנא' נורא אלהים ממקדשך. דניאל אמר (דניאל ט) האל הגדול והנורא ולא אמר הגבור. בניו מסורין בקולרין היכן היא גבורתו? ולמה אמר הנורא? לזה נאה לקרות נורא בנוראות שעשה לנו בכבשן האש. וכיון שעמדו אנשי כנסת הגדולה החזירו הגדולה ליושנה האל הגדול הגבור והנורא. ובשר ודם יש בו כח ליתן קצבה לדברים הללו? אמר ר' יצחק בן אלעזר יודעין הן הנביאים שאלוהן אמיתי ואינן מחניפין לו:

הלכה ד משנה ג' שאכלו כאחת אינן רשאין ליחלק. וכן ד' וכן חמשה. ששה נחלקין עד עשרה. ועשרה אינן נחלקין עד שיהו עשרים:

גמרא תני היה יושב ואוכל בשבת ושכח ולא הזכיר של שבת, רב אמר חוזר ושמואל אמר אינו חוזר.

[בתפילה...שמעון בר בא בשם רבי יוחנן ספק הזכיר של ר"ח ספק לא הזכיר אין מחזירין אותו. אשכח תני ופליג. כל יום שיש בו קרבן מוסף כגון ראש חודש וחולו של מועד צריך להזכיר מעין המאורע אם לא הזכיר מחזירין אותו. וכל שאין בו קרבן מוסף כגון חנוכה ופורים צריך להזכיר מעין המאורע אם לא הזכיר אין מחזירין אותו.]

חנן בר אבא וחברייא הוו יתבין אכלין בשבתא, מן דאכלין וברכין, קם אזל ליה, חזר לגבן אשכחנון ברכין. אמר, ולא כבר בירכנו? אמרין ליה, מברכין וחוזרין ומברכין דאשכחן מדכרא דשבתא. לא אמר כן ר' בא בשם רבי חונא ר' ירמיה מטי בה בשם רב: שכח ולא הזכיר של שבת אומר אשר נתן מנוחה לעמו ישראל! כן בשהסיע דעתו, וכן בשלא הסיע דעתו.

תני: עשרה בני אדם שהיו מהלכין בדרך אע"פ שכולם אוכלין מככר אחד כל אחד ואחד מברך לעצמו. ישבו ואכלו אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מככר עצמו, אחד מברך על ידי כולם.

הלכה ה משנה שתי חבורות שהיו אוכלין בבית אחד בזמן שמקצתן רואין אילו את אילו הרי אלו מצטרפין לזימון, ואם לאו, אילו מזמנין לעצמן ואילו מזמנין לעצמן

ואין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר"א. וחכמים אומרים מברכין:

גמרא רבי יונה ור' אבא בר זימנא בשם ר' זעירא לשני בתים נצרכה. צריך "רואין" א"ר יוחנן והן שנכנסו משעה ראשונה על מנת כן.

אילין בית נשיאי, לא רואין אלו את אלו-אבל דילמא אין צורך לכך מה את עבד לון כבית אחד או כשני בתים? נאמר, אם היה דרכן לעבור אילו על אילו מזמנין ואם לאו אין מזמנין. ר' ברכיה מוקים לאמוריה מתורגמן שלו על תרעא מציעיא דבי מדרשא בהשער האמצעי והוא מזמן על אילין ועל אילין: דהשמש מצרפן

ר' ירמי' זמין לחבריה בפונדקא שחדרי הפונדק מצטרפין זע"ז

אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים מברכין. רבי זריקא בשם ר' יוסי בן חנינא מודים חכמים לר' אליעזר בכוס של ברכה שהוא נותן לתוכו מים כל שהוא. נהיגין רבנן בההן כסא דקידושא.

מילתא דר' יונה פליגא אדרבנן. דר' יונה טעם כסא בליל שבת ומתקן לה.למחרת במים אין תימר שהוא מזוג. כבר בלילה והתני השותה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה דמו בראשו. [א"ר יוחנן והן שלנו בכלי מתכות]

ר' ירמי' בשם ר' יוחנן: ראשונים היו שואלין שמאל מהו שתסייע לימין בכוס של ברכה? את שמע מינה תלת. את שמע שהוא צריך לתופסו בימין, וצריך שתהא ידו גבוהה מן השולחן טפח, וצריך שנותן עיניו בו. (דמפני כך, צריך להגביהו..)

אמר ר' אחא שלשה דברים נאמרו בכוס של ברכה. מלא. עיטור. ומודח. ושלשתן בפסוק אחד (דברים לו) נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה'. שבע- עיטור. רצון- מודח. מלא- כמשמעו. א"ר חנינא אם עשיתה כן מה כתיב תמן ים ודרום ירשה. את זוכה לירש העולם הזה והעולם הבא.

א"ר אלעזר כוס פגום אין מברכין עליו. טעמו, פגמו. את שמע מינה תלת. שמע מינה כוס פגום אין מברכין עליו. וצריך שיהא בו כשיעור.דאל"ה ל"ל לפגום כל הרביעית וטעמו פגמו.

א"ר תנחום בר יודן כבוד היום קודם לכבוד לילה. קדושת הלילה קודמת לקדושת היום.

אי זהו קדושת היום? ר' יוסי בשם רבי יעקב בר אחא ור' אלעזר בר יוסף בשם רב בורא פרי הגפן.

ר' זריקן בר חמוי דר' זריקן הזכיר של חנוכה בארץ וקילסו אותו. ר' בא בריה דרבי חייא בר בא הזכיר דיין אמת בבית אבל בהטוב ומטיב וקילסו אותו.

רבי בא בריה דר' חייא בר אבא: אכל מהלך, עומד ומברך. אכל עומד, יושב ומברך. אכל יושב, מיסב ומברך. אכל מיסב, מתעטף ומברך. אם עשה כן הרי הוא כמלאכי השרת. מה טעמא? (ישעיהו ו) בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו:

מסכת ברכות פרק ח

הלכה א משנה אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה: בית שמאי אומרים מברך על היום ואח"כ מברך על היין. וב"ה אומרים מברך על היין ואח"כ מברך על היום:

גמרא מה טעמהון דבית שמאי? שהקדושת היום גרמה ליין שיבוא, וכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין. מה טעמהון דבית הלל? שהיין גורם לקדושת היום שתאמר, ד"א היין תדיר וקדושה אינה תדירה

א"ר יוסי מדברי שניהן, יין והבדלה, היין קודם. כלום טעמהון דבית שמאי אלא שקדושת היום גרמה ליין שיבוא, וכאן הואיל ולא אבדלה גרמה ליין שיבוא,דהא מבדילין בתפילה היין קודם. כלום טעמהון דבית הלל אלא שהיין תדיר וקדושה אינה תדירה, וכן הואיל והיין תדיר ואבדלה אינה תדירה, היין קודם.

אמר ר' מנא מדברי שניהן יין ואבדלה אבדלה קודמת. כלום טעמהון דבית שמאי אלא שכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין, וכאן הואיל ונתחייב בהבדלה עד שלא בא היין אבדלה קודמת. כלום טעמהון דבית הלל אלא שהיין גורם לקדושת היום שתאמר וכאן הואיל ואין היין גורם לאבדלה שתאמר דהא מבדילין בלי יין אבדלה קודמת.

א"ר זעיר' מבדילין בלא יין ואין מקדשין אלא ביין. היא דעתיה דר' זעירא דר' זעירא אמר מבדילין על השכר, ואזלין מן אתר לאתרממקום למקום (שנמצא שם יין) משום קדושה. א"ר יוסי בר'

בון נהיגין תמן, במקום שאין יין, שליח ציבור עובר לפני התיבה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחותם במקדש ישראל ואת יום השבת

וקשיא על דבית שמאי בלילי שבת. היך עבידה? היה יושב ואוכל בערב שבת וחשכה לילי שבת, ואין שם אלא אותו הכוס. את אמר מניחו לאחר המזון ומשלשל כולם עליו. מה נפשך? יברך על היום, המזון קודם.לקמן 5 יברך על המזון, היין קודם.לקמן 8 יברך על היין, היום קודם! נשמעינה מן הדא: בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס וכו' א"ר בא על ידי שהוא ברכה קטנה שמא ישכח וישתה,ע"כ יברך "בפה"ג" לפני בה"ז—שחוששין שאים יניחנו לאחר בהמ"ז ישכח, וישתה בלי ברכה ברם הכא מכיון שהוא משלשה על ידי הכוס אינו שכח. כיצד יעשו על דברי בית שמאי? יברך על המזון תחילה ואח"כ מברך על היום ואחר כך על היין

וקשיא על דברי בית הלל במוצאי שבת: היך עבידה? היה יושב ואוכל בשבת וחשכה מוצאי שבת ואין שם אלא אותו הכוס את אמר מניחו לאחר המזון ומשלשל כולן עליו. מה נפשך? יברך על היין, המזון קודם.לק' 8 יברך על המזון, הנר קודם.לק' 5 (אגב: שם מיירי שאין לו יין...) יברך על הנר, היין קודמת.משום תדיר

נשמעינה מן הדא:שאפשר לאחר הנר אחר המזון... אמר רבי יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שהוא בתחילה ולא על הבדלה שהיא בסוף. על מה נחלקו על הנר ועל הבשמים, שבית שמאי אומרים בשמים ואחר כך נר ובית הלל אומרים מאור ואחר כך בשמים. [רבא ורב יהודה הלכה כמי שהוא אומר בשמים ואחר כך נר]

כיצד יעשה על דברי בית הלל? יברך על המזון תחילה ואחר כך יברך על היין ואחר כך על הנר.ויאחר בנר

יום טוב שחל להיות במוצאי שבת: ר' יוחנן אמר יקנ"ה יין קידוש נר הבדלה. חנין בר בא אמר בשם רב יין קידוש נר הבדלה סוכה וזמן.

רבי חנינא אמר נהי"ק. שמואל לא אמר אלא כהדא דרבי חנינא דאמר רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי מלך יוצא ושלטון נכנס, מלוין את המלך=שבת ואחר כך מכניסין את השלטון.יו"ט לוי אמר ינ"קה. מסתברא דלוי אמר מעין שניהם

אמר רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי היך עובדין עובדא? אמר ליה כרב וכרבי יוחנן. וכן נפק עובדא כרב וכר' יוחנן

ור' אבהו כד הוה אזיל לדרומה, הוה עביד כר' חנינא וכד הוה נחית לטבריא הוה עביד כרבי יוחנן דלא מפלג על בר נש באתריה. על דעתיה דרבי חנינא ניחא, וקשיא על דרבי יוחנן, אילו בשאר ימות השנה אינו מברך על הנרתחילה (משנה 5) שלא יכבה?! וכא מברך על הנר שלא יכבה! מה עבד ליה רבי יוחנן? מכיון שיש לו יין אין נרו כובה!על כרחך י"ל נר גדול לאכול סעודה ויברך על הנר בסוף!אחר הבדלה שלא לעקרו מן השבתות הבאות:

הלכה ב משנה בית שמאי אומרים נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס, ובית הלל אומרים מוזגין הכוס תחילה ואח"כ נוטלין לידים:

גמרא מה טעמהון דבית שמאי? שלא יטמאו משקין שבאחורי הכוס מידיו, ויחזרו ויטמאו את הכוס. מה טעמהון דב"ה? לעולם אחורי הכוס טמאין. דבר אחר אין נטילת ידים אלא סמוך לברכה.

רבי ביבן בשם ר' יוחנן אתיא דבית שמאי כרבי יוסי. ודבית הלל כרבי מאיר: דתנינן תמן כל הכלים יש להן אחורים ותוך, ויש להם בית צביעה... רבי מאיר אומר לידים הטמאות והטהורות. אמר רבי יוסי לא אמרן אלא לידים הטהורות בלבד אבל ידיים טמאות --אף שנגעו רק בבית צביטה, מטמאין אחורי הכוס [אם יש עליו משקין].וממילא א"א ליגע בבית צביטה בלי לטמאות כ ל אחורי הכוס..(כב"ש)

רבי יוסי בשם רבי שבתי ורבי חייא בשם ר"ש בן לקיש לחלה ולנטילת ידים אדם מהלך ארבע מילי. רבי אבהו בשם רבי יוסי בי ר' חנינא הדא דאמר לפניו, אבל לאחריו אין מטריחין עליו. שומרי גנות ופרדיסים מה את עבד להון כלפניהן כלאחריהן?

#נשמעינה מן הדא: [האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה אבל לא האיש] והדא אשה לא בתוך הבית היא יושבת, ואת אמר אין מטריחין עליה. וכאן אין מטריחין עליו. מעשים בכל יום שאין האשה עושה עיסתה בטהרה! [אלמא מי שיושב ואינו נוסע כלל--דינו כלאחריו]

תני מים שלפני המזון רשות, ושל אחר המזון חובה. אלא שבראשונים נוטל ומפסיק, ובשניים נוטל ואינו מפסיק. מה הוא "נוטל ומפסיק"? רבי יעקב בר אחא אמר נוטל ושונה. רבי שמואל בר יצחק בעי, נוטל ושונה ואת אמרת רשות?!

אמר רבי יעקב בר אידי על הראשונים נאכל בשר חזיר. על השניים יצאה אשה מביתה ויש אומרים שנהרגו עליה שלשה נפשות.(עי' רש"י חולין הסיפור)

שמואל סלק לגבי רב. חמא יתיה אכל בחמתות במפה אמר ליה מהו כן? אמר ליה איסתניס אני.ונטלתי ידיי כבר [חולין קז]

רבי זעירא כד סליק להכא לא"י חמא כהניא אכלין פת של חולין בחמתות, אמר להון הא אזילא ההיא דרב ושמואל! אין להביא ראי' מדבריהם להתיר "מפה" במקום נט"י [שהרי באמת נטל רב ידיו!]

אתא רבי יוסי בר בי כהנא בשם שמואל נטילת ידים לחולין. אין נטילת ידים לתרומה.במפה סגי רבי יוסי אומר לתרומה ולחולין.

רבי יוסה בשם רבי חייא בר אשי ורבי יונה ורבי חייא בר אשי בשם רב נטילת ידים לתרומה עד הפרק, ולחולין עד קשרי אצבעותיו. מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי אמר, מן דהוה אכל עם סבי ולא משטף ידוי עד הפרק, לא הוה אכל עימיה.

רב הונא אמר אין נטילת ידים אלא לפת בלבד. תני רבי הושעי' כל דבר שיש בו ליכלוך משקה כל דבר "שטיבולו במשקה" טעון נטילה רבי זעירא אפילו כד הוה מקצץ תורמוסין, הוה נטל ידיה.

רב אמר נטל ידיו בשחרית אין מטריחין עליו בין הערבים. רבי אבינא מפקיד לחמריה חמרים המוליכין תבואה ממקום למקום הן דאתון משכחין איפה שתמצאו מיסתחון מיא לרחוץ מים נסבין ידיכון טלו ידיכם ומתני על כל יומא.

רבי זעירא סליק גביה רבי אבהו לקיסרין, אשכחיה אזל למיכול, יהב ליה עגולה לקצי, אמר ליה סב בריך! אמר ליה בעל הבית יודע כחו של ככרו. בעה"ב יבצע... מן דאכלוןאחר שגמרו לאכול אמר ליה סב בריך! אמר ליה חכם רבי לרב הונא? האים הכרת את ר"ה? אנשא רבה והוא הוה אמר הפותח הוא חותם.ע"כ חייב אתה לברך..

מתנית' פליגא על רב הונא דתני סדר נטילת ידים. עד חמשא מתחילין מן הגדול. יותר מיכן מתחילין מן הקטון. באמצע המזון, מתחילין מן הגדול. ל א ח ר ה מ ז ו ן, מתחילין מן המברך. לא שיתקין עצמו לברכה?! אל' ל"א ה"פותח חותם"

אין תימר הפותח הוא חותם כבר מתוקן הוא! אמר רבי יצחק תיפתר באילין דהוה עלין קיטעין קיטעין נכנסין מעט מעט ולא ידעין מה מברכה:כ אין "פותח"..

הלכה ג משנה בית שמאי אומרים מקנח ידיו במפה ומניחה על השלחן ובית הלל אומרים על הכסת:שהוא טמא

גמרא מתניתא בשלחן של שיש ושל פרקים שאינו מקבל טומאה.

מה טעמון דבית שמאי? שלא יטמאו משקין שבמפה מן הכסת, ויחזרו ויטמאו את ידיו. ומה טעמון דבית הלל? לעולם ספק משקין לידים, טהור.אין חוששין שמא יש משקין טופחין על המפה דבר אחר אין ידים לחולין. וכבית שמאי, יש ידים לחולין?! תיפתר או כרבי שמעון בן אלעזר או כרבי אלעזר בי ר' צדוק. כרבי שמעון בן אלעזר. דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה. או כרבי אלעזר בי ר' צדוק: דתנינן תמן חולין שנעשו על גבי הקודש הרי אילו כחולין.ואין לו שום דינים מיוחדים כקודש רבי אלעזר בי ר' צדוק אומר הרי אילו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד.

תמן תנינן הסך שמן טהור, נטמא, וירד וטבל, בית שמאי אומרים אף על פי מנטף, טהור.שנטהר גם השמן אגב גופו ובית הלל אומרים טמא.

[אם היה שמן טמא מתחילתו כשסכו בית שמאי אומרים כדי סיכת אבר קטן.נטמאו ידיו ובית הלל אומרים משקה טופח. רבי יהודה אומר משום בית הלל טופח ומטפיח]

מחלפת שיטתהון דבית הלל תמן אמרין בלוע טמא. והכא אמרין טהור! תמן בעינו הוא. והכא בלוע במפה הוא:

הלכה ד משנה בש"א מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לידים. ובית הלל אומרים נוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית:

גמרא מה טעמהון דבית שמאי? מפני אובדן אוכלין. ומה טעמהון דבית הלל? אם השמש פיקח הרי זה מעביר פרורין כזית, ומניח פרורין פחות מכזית, ונוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית:

הלכה ה משנה בית שמאי אומרים נר מזון בשמים והבדלה. ובית הלל אומרים נר ובשמים ומזון והבדלה.

בית שמאי אומרים שברא מאור האש. ובית הלל אומרים בורא מאורי האש:

גמרא תני אמר ר' יהודא לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון שהוא בתחילה ועל הבדלה שהיא בסוף, ועל מה נחלקו על המאור ועל הבשמים, שבית שמאי אומרים בשמים ומאור. ובית הלל אומרים מאור ובשמים. רבי בא ורב יהודא בשם רב הלכה כדברי מי שאומר בשמים ואחר כך מאור.

בית שמאי אומרים כוס בימינו ושמן ערב בשמאלו, אומר על הכוס ואחר כך אומר על שמן ערב. בית הלל אומרים שמן ערב בימינו וכוס בשמאלו ואומר על שמן ערב וטחו בראש השמש. אם היה שמש תלמיד חכם טחו בכותל. שאין שבחו של תלמיד חכם להיות יוצא מבושם. אבא בר בר חנא ורב חונא הוון יתבין אכלין, והוה רבי זעירא קאים ומשמש קומיהון, עלה וטעין תרויהון בחדא ידיה. אמר ליה אבא בר בר חנא, מה? ידיך חוריתא קטעין.ידיך האחרת קטועה?! וכעס עילוי אבוי. אמר ליה לא מיסתייך דאת רביע והוא קאים משמש.לא די שאתה שוכב והוא עומד ומשמש עליך ועוד דהוא כהן ואמר שמואל

המשתמש בכהונה מעל, את מיקל ליה?! גזירה, דהוא רבע, ואת קאים ומשמש תחתוי!

מניין המשתמש בכהונה מעל? רבי אחא בשם שמואל אמר (עזרא ח) ואמרה להן אתם קודש לה' והכלים קודש. מה כלים המשתמש בהן מעל אף המשתמש בכהנים מעל:

פיסקא ב"ש אומרים שברא וכו'. על דעתהון דבית שמאי אשר ברא פרי הגפן על דעתיהון דבית הלל בורא פרי הגפן? יין מתחדש בכל שנה ושנה, האש אינו מתחדש בכל שעה.רק נברא פעם אחת

האש והכלאים אף על פי שלא נבראו מששת ימי בראשית אבל עלו במחשבה מששת ימי בראשית.

הכלאים (בראשית לו) ובני צבעון איה וענה הוא ענה אשר מצא את היימים במדבר. מהו יימים? רבי יהודה בן סימון אומר: המיונסmule-ass ורבנן אמרין היימים.mule-horse חציו סוס וחציו חמור.

ואילו הן הסימנין אמר רבי יהודה כל שאזניו קטנות אמו סוס ואביו חמור. גדולות, אמו חמורה ואביו סוס. רבי מנא מפקד לאילין דנשיאה, אין בעיתון מיזבון מוליון, תהון זבנין אילין דאודניהון דקיקין שאמו סוסה ואביו חמור. מה עשה צבעון וענה? זימן חמורה והעלה עליה סוס זכר ויצא מהן פרדה. אמר הקב"ה להם אתם הבאתם לעולם דבר שהוא מזיקן אף אני מביא על אותו האיש דבר שהוא מזיקו. מה עשה הקב"ה זימן חכינה והעלה עליה חרדון libyan lizard ויצא ממנה חברבר.kind of lizard מימיו לא יאמר לך אדם שעקצו חברבר וחיה, נשכו כלב שוטה וחיה, שבעטתו פרדה וחיה, ובלבד פרדה לבנה.

האש, רבי לוי בר נזירה שלשים ושש שעות שימשה אותה האורה שנבראת ביום הראשון. שתים עשרה בערב שבת ושתים עשרה בליל שבת ושתים עשרה בשבת. והיה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם ועד סופו כיון שלא פסקה האור התחיל כל העולם כולו משורר שנאמר (איוב לז) תחת כל השמים ישרהו. למי שאורו על כנפות הארץ. כיון שיצאת שבת התחיל משמש החושך ובא ונתירא אדם ואמר אלו הוא שכתב בו (בראשית ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. שמא בא לנשכני ואמר (תהלים קל) אך חשך ישופני. אמר רבי לוי באותו שעה זימן הקב"ה שני רעפין והקישן זה לזה ויצא מהן האור הדא הוא דכתיב (שם) ולילה אור בעדני ובירך עליה בורא מאורי האש. שמואל אמר לפיכך מברכין על האש במוצאי שבתות שהיא תחילת ברייתה. רב הונא בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן אף במוצאי יום הכיפורים מברך עליה שכבר שבת האור כל אותו היום:

הלכה ו משנה אין מברכין על הנר ועל הבשמים של גוים. ועל הנר ועל הבשמים של מתים. ועל הנר ועל הבשמים שלפני ע"ז

ואין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו:

גמרא תנא ר' יעקב קומי ר' ירמי' מברכין על הבשמים של גוים. מהו פליג? קיומונה, במעשן לפני חנותו אינו במסיבה שאוכלין שם

עששית, אע"פ שלא כבת רק שדולק והולך מע"ש מברכין עליה.

נר בתוך חיקו או בתוך פנס או בתוך אספקלריא, רואה את השלהבת ואינו משתמש לאורה, משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת, לעולם אין מברכין עליה עד שיהיה רואה את השלהבת ומשתמש לאורה.

חמשה דברים נאמרו בגחלת וחמשה בשלהבת. גחלת של הקדש מועלין בה והשלהבת לא נהנין ולא מועלין. גחלת של ע"ז אסורה ושלהבת מותרת. המודר הנאה מחבירו אסור בגחלתו ומותר בשלהבתו. המוציא את הגחלת לרשות הרבים חייב והשלהבת פטור. מברכין על השלהבת ואין מברכין על הגחלת. ר' חייא בר אשי בשם רב אם היו גחלים לוחשות מברכין. ר' יוחנן דקרציון בשם רבי נחום בר סימאי בלבד הנקטפת.

תני גוי שהדליק מישראל, וישראל שהדליק מגוי במוצ"ש, מברכין עליו ניחא גוי שהדליק מישראל, ישראל שהדליק מגוי?! מעתה אפילו גוי מגוי? אשכח תני גוי מגוי אין מברכין.גזירה אטו גוי ראשון (דל"ה נר ששבת)

רבי אבהו בשם ר' יוחנן מבוי שכולו גוים וישראל אחד דר בתוכו ויצא משם האור מברכין עליה, בשביל אותו ישראל ששם.ואינו בכלל "נר של גוים" דמתניתין

רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין מברכין לא על הבשמים של לילי שבת בטבריא, ולא על הבשמים של מוצאי שבת בציפורין. ולא על הבשמים של אור ערב שבת בציפורין. שאינן עשויין אלא לדבר אחרלגמר בהם את הכלים ולא על הנר והבשמים של מתים. רבי חזקיה ור' יעקב בר אחא בשם רבי יוסי בי ר' חנינא הדא דאת אמר בנתונים למעלה ממיטתו של מת. אבל אם היה נתונים לפני מטתו של מת מברכין. אני אומר לכבוד החיים הן עשוין.

ולא על הנר ולא על הבשמים של עבודה זרה. ולא היא של גוים היא של עבודה זרה?! תיפתר בעבודה זרה של ישראל.

אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. דרש רבי זעירא בריה דרבי אבהו (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, ואחר כך ויבדל אלהים בין האור ובין החשך? אמר רבי ברכיה כך דרשו שני גדולי עולם רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. ויבדל אלהים אבדלה ודאי.כפשוטו רבי יהודה בי ר' סימון אמר הבדילו לו.גנזו אצלו ורבנן אמרין הבדילו לצדיקים לעתיד לבוא. משלו משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שני איסטרטיגין זה אומר אני משמש ביום וזה אומר אני משמש ביום, קרא לראשון ואמר לו: פלוני! היום יהא תחומך. קרא לשני ואמר לו: פלוני! הלילה יהא תחומך. הדא הוא דכתיב (שם) ויקרא אלהים לאור יום וגו' לאור אמר לו היום יהא תחומך ולחשך אמר לו הלילה יהא תחומך. אמר רבי יוחנן הוא שאמר הקב"ה לאיוב (איוב לח) המימיך צוית בוקר ידעת השחר מקומו ידעת אי זה מקומו של אור ששת ימי בראשית איכן נגנז. אמר רבי תנחומא אנא אמרית טעמא (ישעיהו מה) יוצר אור ובורא חושך עושה שלום. מי שיצרן, עושה שלום ביניהן.

אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. רב אמר יאותו ושמואל אמר יעותו. מאן דאמר יאותו (בראשית לד) אך בזאת נאותה לכם. מאן דאמר יעותו לדעת לעות to sustain את יעף דבר. תמן תנינן כיצד מעברין את הערים רב אמר מאברין. ושמואל אמר מעברין מאן דאמר מאברין מוסיפין לה אבר. מאן דאמר מעברין כאשה עוברה. תמן תנינן לפני אידיהן של גוים רב אמר עידיהן ושמואל אמר אידיהן. מאן דאמר אידיהן (דברים לב) כי קרוב יום אידם. ומאן דאמר עידיהן (ישעיהו מד) ועידיהם המה בל יראו ובל ידעו למען יבשו. מאן מקיים שמואל טעמא דרב ועידיהם המה שהן עתידין לבוש את עובדיהן ליום הדין.

אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו רב יהודה בשם שמואל כדי שיהו נשים טוות לאורו. אמר רבי יוחנן כדי שתהא עינו רואה

מה בכוס ומה בקערה. אמר רב חנינא כדי שיהא יודע להבחין בין מטבע למטבע. תני רבי אושעיא אפילו טריקלין עשר על עשר מברכין. רבי זעירא מקרב קמיה בוצינא אמרין ליה תלמידיו רבי מה את מחמיר עלינו הא תני רבי אושעיא אפילו טריקלין עשר על עשר מברכין:

הלכה ז משנה מי שאכל ושכח ולא בירך בית שמאי אומר יחזור למקומו ויברך. ובית הלל אומרים יברך במקום שנזכר.

ועד מתי מברך? עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו:

גמרא רבי יוסטא בר שונם אמר תרין אמורין חד אמר טעמון דבית שמאי וחד אמר טעמון דבית הלל. מאן דמר טעמון דבית שמאי אילו שכח שם כיס אבנים טובות ומרגליות שמא לא היה חוזר ונוטל כיסו אף הכא יחזור למקומו ויברך. מאן דמר טעמהון דבית הלל אלין פועל עושה בראש הדקל או בתוך הבור שמא מטריחין שיחזור למקומו ויברך אלא מברך במקום שנזכר אף הכא מברך במקום שנזכר.

עד מתי הוא מברך? רבי חייא בשם שמואל עד שיתעכל המזון במעיו וחכמים אומרים כל זמן שהוא צמא מחמת אותו סעודה רבי יוחנן אמר עד שירעב:

הלכה ח משנה בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס, בית שמאי אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על המזון. ובית הלל אומרים מברך על המזון ואחר כך מברך על היין

עונין אמן אחר ישראל מברך, ואין עונין אמן אחר כותי מברך, עד שישמע כל הברכה:

גמרא עיין הלכה א אמר רבי בא ע"י שהיא ברכה קטנה שמא ישכח וישתה. ברם הכא על ידי שהיא משולשה על הכוס אינו שוכח.

הא אחר ישראל עונין אמן אע"פ שלא שמע?! לא כן תני שמע ולא ענה יצא, ענה ולא שמע לא יצא.

חייא בריה דרב אמר: בשלא אכל עמהן היא מתניתא.עונין אמן אע"פ שלא שמע

תני שמעהלל ולא ענה, יצא. ענה ולא שמע, לא יצא. רב בשם אבא בר חנה ואית דאמרי לה אבא בר חנה בשם רב: והוא שענה ראשי פרקים. רבי זעירא בעי הי אינין ראשי פרקים? (תהלים קיג) הללו יה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'.ענה אז "הללויה" ואי"צ שיענה בכל המזמור

בעון קומי ר' חייא בר אבא מנין שאם שמע ולא ענה יצא? אמר מן מה דאנן חמי רבנן רברביא עבדין כן. אינון קיימין בציבורא. דאילין אמרין דין ברוך הבא. ואילין אמרין בשם ה'. ואילין ואילין יוצאין ידי חובתן.

תני רב אושעיא עונה הוא אדם אמן אפילו לא אכל ואינו אומר נברך שאכלנו משלו אלא אם כן אכל.

תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה ולא אמן חטופה בן עזאי אומר העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים חטופה יתחטפו שנותיו קטופה תקטף נשמתו. ארוכה מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. איזו היא אמן יתומה? אמר רב הונא דין דחייב למיברכה והוא ענה ולא ידע למה הוא ענה.אינו שומע ומשים לב לאיזה ברכה הוא עונה

תנא גוי שבירך את השם עונה אחריו אמן. אמר ר' תנחום אם בירכך גוי ענה אחריו אמן דכתיב (דברים ז) ברוך תהיה מכל העמים. גוי אחד פגע את רבי ישמעאל ובירכו אמר לי' כבר

מילתך אמירה! פגע אחרינא וקיללו אמר לי' כבר מילתך אמירה! אמרו לו תלמידיו רבי כמה דאמרת להדין אמרת להדין?! אמר לון כן כתיב (בראשית כו) אוררך ארור ומברכיך ברוך...

מסכת ברכות פרק ט

הלכה א משנה הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה

מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו:

גמרא מתני' בנסי ישראל אבל בנסי יחידי שנעשו לו אינו צריך לברך.רק היחיד מהו שיברך אדם על נסי אביו ועל נסי רבו? ואם היה אדם מסויים כגון יואב בן צרויה וחביריו ואדם שנקדש בו שם שמים כגון חנניה מישאל ועזריה. ונסי שבטים מהו שיברך? מאן דאמר כל שבט ושבט איקרי קהללעניין פר העלם דבר צריך לברך מאן דאמר כל השבטים קרויין קהל אין צריך לברך.

הרואה בבל צריך לברך חמש ברכות. ראה פרת אומר ברוך עושה בראשית. ראה מרקוליס אומר ברוך ארך אפים. ראה ביתו של נבוכדנצר אומר ברוך שהחריב ביתו של אותו רשע. ראה מקום כבשן האש וגוב אריות אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה. ראה מקום שנוטלין ממנו עפר אומר ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקיים. ראה בבל אומר וטאטאתיה במטאטא השמד.

רבי זעירא ורבי יהודא בשם רב כל ברכה שאין עמה מלכות אינה ברכה אמר רבי תנחומא אנא אמר טעמא (תהלים קמה) ארוממך אלהי המלך. רב אמר צריך לומר "אתה" ושמואל אמר אינו צריך לומר אתה. רבי יוחנן ורבי יונתן אזלין מיעבד שלמא באילין קורייתאכפרים דדרומה, עלון לחד אתר ואשכחון לחזנא דאמר האל הגדול הגבור והנורא האביר והאמיץ ושיתקו אותו. אמרו לו אין לך רשות להוסיף על מטבע שטבעו חכמים בברכות. רב הונא בשם רב (איוב לז) שדי לא מצאנוהו שגיא כח לא מצינו כחו וגבורתו של הקב"ה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן (שם) היסופר לו כי אדבר כי אמר איש כי יבולע אם בא אדם לספר גבורותיו של הקב"ה מתבלע מן העולם. אמר רבי שמואל בר נחמן (תהלים קו) מי ימלל גבורות ה' כגון אני וחברי!! אמר רבי אבון מי ימלל גבורות ה' תרגם יעקב כפר נבורייא בצור (תהלים סה) לך דומיה תהלה אלהים בציון סמא דכולא משתוקא.רפואה לכל :השתיקה למרגלית דלית לה טימי,שאין לה ערך כל שמשבח בה פגמה.

תני הפותח ביו"ד ה"א וחותם ביו"ד ה"א,ברכה הרי זה חכם. באל"ף למ"ד וחותם באל"ף למ"ד הרי זה בור. באל"ף למ"ד וחותם ביו"ד ה"א הרי זה בינוני. ביו"ד ה"א וחותם באל"ף למ"ד הרי זו דרך אחרת.

המינין שאלו את רבי שמלאי כמה אלוהות בראו את העולם אמר להן ולי אתם שואלין לכו ושאלו את אדם הראשון שנאמר (דברים ד) כי שאל נא לימים הראשונים וגו' אשר "בראו" אלהים אדם על הארץ אין כתיב כאן אלא למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ. אמרו ליה והכתיב בראשית ברא אלהים אמר להן וכי בראו כתיב אין כתיב אלא ברא אמר ר' שמלאי כל מקום שפקרו המינין תשובתן בצידן

חזרו ושאלו אותו מה אהן דכתיב (בראשית א) נעשה אדם בצלמינו כדמותינו אמר להן "ויבראו" אלהים את האדם בצלמם אין כתיב כאן אלא ויברא אלהים את אדם בצלמו אמרו

לו תלמידיו לאלו דחיתה בקנה לנו מה אתה משיב אמר להן לשעבר אדם נברא מן העפר וחוה נבראת מן אדם, מאדם ואילך, בצלמינו כדמותינו אי אפשר לאיש בלא אשה ואי אפשר לאשה בלא איש, אי אפשר לשניהן בלא שכינה.

וחזרו ושאלו אותו מה ההן דכתיב (יהושע כב) אל אלהים ה' אל אלהים ה' הוא יודע אמר להן "הם" יודעים אין כתיב כאן אלא הוא יודע כתיב אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה לנו מה אתה משיב אמר להן שלשתן שם אחד כאינש דאמר בסיליוס קיסר אגוסטוס king king king חזרו ושאלו אותו מה ההן דכתיב (תהלים נ) אל אלהים ה' דיבר ויקרא ארץ אמר להן וכי "דיברו" ויקראו כתיב כאן?! אין כתיב אלא דבר ויקרא ארץ אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה ולנו מה אתה משיב אמר להן שלשתן שם אחד כאיניש דאמר ואמנון בניין אריכטיקנטן.builder architect ect.

חזרו ושאלו אתו מהו דכתיב (יהושע כד) כי אלהים קדושים הוא. אמר להן קדושים "המה" אין כתיב כאן אלא הוא אל קנא הוא. אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה. ולנו מה אתה משיב. אמר רבי יצחק קדוש בכל מיני קדושות. דאמר רב יודן בשם רבי אחא הקב"ה דרכו בקדושה דיבורו בקדושה וישובו בקדושה חשיפת זרועו בקדושה נורא ואדיר בקדושה. דרכו בקדושה- (תהלים עז) אלהים בקודש דרכך הילוכו בקדושה- (תהלים סח) הליכות אלי מלכי בקודש מושבו בקדושה- (תהלים מז) אלהים ישב על כסא קדשו דיבורו בקדושה- (תהלים סח) אלהים דבר חשיפת זרועו בקדושה- (ישעיהו נב) חשף ה' את זרוע קדשו נורא ואדיר בקדושה- (שמות טו) מי כמוכה נאדר בקודש.

חזרו ושאלו אותו מה אהן דכתיב (דברים ד) מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו. אמר להן כה' אלהינו בכל קראינו "אליהם" אין כתיב כאן אלא בכל קראינו אליו. אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה. לנו מה אתה משיב. אמר להן קרוב בכל מיני קריבות. דאמר ר' פינחס בשם רב יהודה בר סימון עבודה זרה נראית קרובה ואינה אלא רחוקה. מה טעמא? (ישעיהו מז) ישאוהו על כתף יסבלוהו וגו' סוף דבר אלוהו עמו בבית והוא צועק עד שימות ולא ישמע ולא יושיע מצרתו אבל הקב"ה נראה רחוק ואין קרוב ממנו. דאמר לוי מהארץ ועד לרקיע מהלך ה' מאות שנה ומרקיע לרקיע מהלך ת"ק שנה ועביו של רקיע ת"ק שנה. וכן לכל רקיע ורקיע. ואמר ר' ברכיה ורבי חלבו בשם ר' אבא סמוקה אף טלפי החיות מהלך ה' מאות שנה וחמש עשרה מנין ישרה. ראה כמה הוא גבוה מעולמו ואדם נכנס לבית הכנסת ועומד אחורי העמוד ומתפלל בלחישה והקב"ה מאזין את תפלתו. שנאמר (שמואל א א) וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע והאזין הקב"ה את תפילתה. וכן כל בריותיו שנאמר (תהלים קב) תפילה לעני כי יעטף וכו' כאדם המשיח באוזן חבירו והוא שומע. וכי יש לך אלוה קרוב מזה שהוא קרוב לבריותיו כפה לאוזן?!!

רבי יודן בשם רבי יצחק אמר בה ארבע שיטין:"דרשות" בשר ודם יש לו פטרוןpatron=protector אמרו לו נתפס בן ביתך! אמר להן אני מקיים עליו, אמרו לו הרי יוצא לידון אמר להן אני מקיים עליו, אמרו לו הרי הוא יוצא ליתלות, היכן הוא ואיכן פטרונו? אבל הקב"ה הציל את משה מחרב פרעה הדא הוא דכתיב (שמות יח) ויצילני מחרב פרעה. אמר רבי ינאי כתיב (שמות ב) ויברח משה מפני פרעה ואפשר לבשר ודם לברוח מן המלכות. אלא בשעה שתפס פרעה את משה חייבו להתיז את ראשו וקהת החרב מעל צוארו

של משה ונשבר'. הדא הוא דכתיב (שיר השירים ו) צוארך כמגדל השן זה צווארו של משה. ר' אמר רבי אביתר ולא עוד אלא שנתז החרב מעל צווארו של משה על צווארו של קוסנתירו executioner והרגתו. הדא הוא דכתיב (שמות יח) ויצילני מחרב פרעה. לי הציל וקוסנתר נהרג. רבי ברכיה קרא עליו (משלי כא) כופר לצדיק רשע. רבי אבון קרא עליו (משלי יא) צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו. תני בר קפרא מלאך ירד ונדמה להן בדמות משה ותפסו את המלאך וברח משה. אמר רב יהושע בן לוי בשעה שברח משה מפני פרעה נעשו כל אוכלוסין שלו אילמין ומהן חרשין ומהן סומין אמר לאילמין היכן הוא משה ולא היו מדברים. אמר לחרשין ולא היו שומעין. אמר לסומין ולא היו רואין. הוא שהקב"ה אמר לו למשה (שמות ד) מי שם פה לאדם או מי ישום אלם וגו' תמן קמת לך והכא לית אנא קאים?! הה"ד (דברים ד) מי כה' אלהינו בכל קראינו אליו.

רבי יודן בשם ר' יצחק שיטה אוחרי: בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו הרי נתפס בן ביתך אמר הרי אני מתקיים עליו אמרו לו הרי יוצא לידון אמר להן הרי אני מתקיים עליו אמרו לו הרי הוא מושלך למים היכן הוא והיכן פטרונו? אבל הקב"ה הציל את יונה ממעי הדגה הרי הוא אומר (יונה ב) ויאמר ה' לדג ויקא את יונה.

ר' יודן בשם ר' יצחק אמר בשיטה אוחרי. הרי בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו נתפס בן ביתך אמר להן הריני מתקיים תחתיו אמרו לו הרי הוא יוצא לידון אמר להן הריני מתקיים עליו אמרו לו הרי הוא מושלך לאש היכן הוא והיכן פטרונו. אבל הקב"ה אינו כן הציל לחנניה מישאל ועזריה מכבשן האש הה"ד (דניאל ג) ענה נבוכדנצר ואמר בריך אלההון די שדרך מישך ועבד נגו וגומר.

רבי יודן בשם ר' יצחק אמר בה שיטה אוחרי. הרי בשר ודם יש לו פטרון וכו' עד הרי הוא מושלך לחיות. אבל הקב"ה הציל את דניאל מגוב אריות הה"ד (דניאל ו) אלהי שלח מלאכיה וסגר פום אריוותא וגומר.

רבי יודן אמר משמיה דידיה בשר ודם יש לו פטרון אם באת לו עת צרה אינו נכנס אצלו פתאום אלא בא ועמד לו על פתחו של פטרונו וקורא לעבדו או לבן ביתו, והוא אומר איש פלוני עומד על פתח חצירך, שמא מכניסו ושמא מניחו. אבל הקב"ה אינו כן אם בא על אדם צרה, לא יצווח לא למיכאל ולא לגבריאל אלא לי יצווח ואני עונה לו מיד. הה"ד (יואל ב) כל אשר יקרא בשם ה' ימלט.

אמר רבי פינחס עובדא הוה ברב דהוה עייל מחמתה דטבריא, פגעון ביה רומאי אמרון ליה מן דמאן את? אמר לון מן דסופיינוס.i am a follower of Vespasian ופנינה.והניחוהו ברמשא אתו לגביה בערב באו הרומיים אצל vespasian אמרין ליה עד אימתי את מקיים אתה כורת ברית עם אילין יהודאי! אמר לון למה? אמרין ליה פגעינן בחד יהודאי ואמרינן ליה מן דמאן את אמר לן דסופיינוס. אמר לון ומה עבדתון ליה? אמרין ליה, די ליה "דאי-לאי" [שבועה "אם-לא" הנחנו אותו!] פנינן יתיה! אמר לון יאות עבדיתון! ומה מי שהוא נתלה בבשר ודם ניצול מי שהוא נתלה בהקב"ה לא כל שכן! הה"ד כל אשר יקרא בשם ה' ימלט

אמר רבי אלכסנדרי עובדא בחד אריכוןofficer דהוה שמיה אלכסנדרוס. והוה קיים דיין חד ליסטים. אמר ליה מה שמך אלכסנדרוס? אמר ליה "אלכסנדרוס פנה אלכסנדריה" ומה אם מי ששמו כשם של בשר ודם הוא ניצול. מי ששמו כשמו של הקב"ה על אחת כמה וכמה. הה"ד כל אשר יקרא בשם ה' ימלט.

רבי פינחס אמר בה תרתי חדא בשם רבי זעירא וחד בשם רבי תנחום בר חנילאי. רבי פינחס בשם רבי זעירא אמר בשר ודם יש לו פטרון אם הטריח עליו ביותר הוא אומר "אשגח פלן דקא מטרחא לי...." אבל הקב"ה אינו כן אלא כל מה שאת מטריח עליו הוא מקבלך. הה"ד (תהלים נה) השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך. רבי פינחס בשם רבי תנחום בר חנילאי בשר ודם יש לו פטרון ובאו שונאים ותפשו אותו על פתח חצירו של פטרונו. עד דצווח ליה עד הוא נפק עברת חרבא על קדליה וקטלית יתיה. אבל הקב"ה הציל את יהושפט מחרב ארם דכתיב (דברי הימים ב יח) ויזעק יהושפט וה' עזרו ויסיתם אלהים ממנו מלמד שלא היה חסר אלא חיתוך הראש ויסיתם אלהים ממנו.

רבי זעירא בריה דרבי אבהו רבי אבהו בשם רבי אלעזר (תהלים קמו) אשרי שאל יעקב בעזרו וגומר מה כתיב בתריה (שם) עושה שמים וארץ וגומר. וכי מה ענין זה לזה אלא מלך בשר ודם יש לו פטרון שולט באיפרכיא אחת ואינו שולט באיפרכיא אחרת. אפילו תימר קוזמוקלטור"lord of the world" שולט ביבשה שמא שולט בים? אבל הקב"ה שולט בים ושולט ביבשה. מציל בים מן המים וביבשה מן האש. הוא שהציל את משה מחרב פרעה. הציל את יונה ממעי הדגה. חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש. לדניאל מבור אריות. הה"ד (תהלים קמו) עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם וגומר.

אמר רבי תנחומא מעשה בספינה אחת של עכו"ם שהיתה פורשת מים הגדול והיה בה תינוק אחד יהודי עמד עליהם סער גדול בים ועמד כל אחד ואחד מהם והתחיל נוטל יראתו בידו וקורא ולא הועיל כלום. כיון שראו שלא הועילו כלום אמרו לאותו יהודי בני קום קרא אל אלהיך ששמענו שהוא עונה אתכם כשאתם צועקים אליו והוא גבור מיד עמד התינוק בכל לבו וצעק וקיבל ממנו הקב"ה תפילתו ושתק הים. כיון שירדו ליבשה ירדו כל אחד ואחד לקנות צרכיו אמרו לו לאותו התינוק לית את בעי מזבין לך כלום? אמר להון מה אתון בעי מן ההן אכסניא עלובה אמרו לו את אכסניא עלובה?! אינון אכסניא עלובה, אינון הכא וטעוותהון בבבל ואינון הכא וטעוותהון ברומי ואינון הכא וטעוותהון עמהון ולא מהנון להן כלום. אבל את כל אהן דאת אזיל אלהך עמך הה"ד כה' אלהינו בכל קראינו אליו

רבי שמעון בן לקיש אמר בשר ודם יש לו קרוב אם היה עשיר הוא מודה בו ואם היה עני כופר בו אבל הקב"ה אינו כן אלא אפילו ישראל נתונין בירידה התחתונה הוא קורא אותם אחי וריעי ומה טעם למען אחי וריעי. רבי אבון ורבי אחא ורבי שמעון בן לקיש בשר ודם יש לו קרוב אם היה פילוסופוס הוא אומר ההן פלן מתקרב לן אבל הקב"ה קורא לכל ישראל קרובים הה"ד (תהלים קמח) וירם קרן לעמו:

פיסקא מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו כו'. מתניתא כשנעקרה מכל מקומות ארץ ישראל אבל אם נעקרה ממקום אחד אומר ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה. נעקרה ממקום אחד ונקבעה במקום אחר מקום שניתנה בו אומר ברוך ארך אפים ומקום שנעקרה ממנו אומר ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו כשם שעקרתה אותה מן המקום הזה כך תעקור אותה מן המקומות כולם ותחזיר לב עובדיה לעובדך.

תני רבי שמעון בן גמליאל אומר אף בחוצה לארץ צריך לומר כן. ולא נמצא מתפלל על עובדי עבודה זרה?! מה איכפת לן בגויים העובדי ע"ז?

אמר רבי יוחנן (קהלת ט) כי מי אשר יחובר. יבחר כתיב. אל כל החיים יש בטחון שכל זמן שאדם חי יש לו תקוה מת אבדה תקותו. מה טעמא? במות אדם רשע תאבד תקוה.

תני רבי יהודה אומר: שלשה דברים צריך אדם לומר בכל יום ברוך שלא עשאני גוי ברוך שלא עשאני בור ברוך שלא עשאני אשה. ברוך שלא עשאני גוי שאין הגוים כלום כל הגוים כאין נגדו. ברוך שלא עשאני בור שאין בור ירא חטא. ברוך שלא עשאני אשה שאין האשה מצווה על המצוות.

אמר רבי אחא (קהלת ט) כי מי יחובר וגומר אפילו אותם שפשטו ידיהן בזבולשהחריבו בית המקדש יש להם בטחון. לקרבן אי אפשר שכבר פשטו ידיהן בזבול. לרחקן אי אפשר שעשו תשובה. עליהן הוא אומר (ירמיהו נא) וישנו שנת עולם ולא יקיצו.

רבנן דקיסרין אמרי קטני עכו"ם וחילותיו של נבוכדנצר אין חיין ואין נידונין. עליהן הכתוב אומר וישנו שנת עולם וגומר.

העובר לפני בתי עבודה זרה אומר (משלי טו) בית גאים יסח ה'. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי ראה אותם מזבליןכנוי לגנאי לעבודה זרה אומר זבח לאלהים יחרם.

הרואה את הכושי ואת הגיחורred-spotted ואת הלווקןwhite-spotted ואת הכיפחhumped-back ואת הננסmidget אומר ברוך משנה את הבריות. את הקטוע ואת הסומא את מוכי שחין אומר ברוך דיין האמת מתניתין כשהיו שלמים ונשתנו. אבל אם היה כן ממעי אמו אומר ברוך משנה את הבריות.

הרואה אילנות נאים ובני אדם נאים אומר ברוך שכן ברא בריות נאות בעולמו. מעשה ברבן גמליאל שראה גויה אשה נאה ובירך עליה. לא כן אמר רבי זעירא בשם רבי יוסי בר חנינא רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן (דברים ז) לא תחנם לא תתן להם חן. מה אמר? אבסקטא"may no harm befall you" לא אמר. אלא שכך ברא בריות נאות בעולמו. שכן אפילו ראה גמל נאה סוס נאה חמור נאה אומר ברוך שברא בריות נאות בעולמו. זו דרכו של רבן גמליאל להסתכל בנשים?! אלא דרך עקמומיתה היתה. כגון ההן פווסרוסn ame of windy road והביט בה שלא בטובתו.

קרא הגבר אומר ברוך חכם הרזים (איוב לח) מי שת בטוחות חכמה וגו'. אמר רבי לוי בערביא קורין לאימרא יובלא (יהושע ו) והיה במשוך בקרן היובל. באפריקא קורין לנידה גלמודה (ישעיהו מט) ואני שכולה וגלמודה. ברומי צווחין לתרנגולא שכוי או מי נתן לשכוי בינה.

הרואה אוכלוסין אומר ברוך חכם הרזים. כשם שאין פרצופין דומין זה לזה כך אין דעתן דומה זה לזה. בן זומא כשהיה רואה אכלוסין בירושלים אומר ברוך שברא כל אלו לשמשיני כמה יגע אדם הראשון עד שלא אכל פרוסה. חרש זרע ניכש עידר קצר עימר דש זרה בירר טחן הרקיד לש וקיטף ואפה ואח"כ אכל פרוסה. ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו לפני. ראה כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא חלוק ללבוש. גזז וליבן וניפס וצבע וטווה וארג כבס ותפר ואח"כ מצא חלוק ללבוש ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו מתוקן לפני. כמה בעלי אומניות משכימים ומעריבים ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו לפני. וכן היה בן זומא אומר אורח רע מהו אומר וכי מה אכלתי משל בעל הבית וכי מה שתיתי משל בעל הבית חתיכה אחת אכלתי לו כוס יין שתיתי לו וכל טורח שטרח לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו. אבל אורח טוב אומר ברוך בעל הבית זכור בעל הבית לטובה כמה

יין הביא לפני כמה חתיכות הביא לפני כמה טורח טרח לפני כל מה שטרח לא טרח אלא בשבילי. וכן הוא אומר (איוב לו) זכור כי תשגיא פעלו אשר שוררו אנשים:

הלכה ב משנה על הזיקים shooting stars ועל הזועות earthquakes ועל הברקים ועל הרעמים ועל הרוחות הוא אומר ברוך שכחו מלא עולם.

על ההרים ועל הגבעות ועל הימים ועל הנהרות ועל המדברות הוא אומר ברוך עושה בראשית.

רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול בזמן שהוא רואה לפרקים

על הגשמים ועל בשורות טובות הוא אומר ברוך הטוב והמטיב ועל שמועות הרעות הוא אומר ברוך דיין אמת:

גמרא תני בר קפרא מתריעין על הזועות.

שמואל אמר: אין עבר ההן זיקא בכסיל, מחריב העולם. מתיבון לשמואל ואנן חמין ליה עבר! אמר להון לית איפשר! או לעיל מינה או לרע מינה. שמואל אמר חכים אנא בשקקי שמיא כשקקי נהרדעי קרתי.בקי אני בשבילי רקיע כשבילי עירי בר מן ההן זיקא לית אנא ידע מה הוא. וכי שמואל עלה לשמים? אלא על שם (איוב לח) מי יספר שחקים בחכמה.

אליהו ז"ל שאל לר' נהוריי מפני מה באין זועות לעולם?

אמר ליה בעון תרומה ומעשרות. [כתוב אחד אומר (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה וכתוב אחד (תהלים קד) המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו. הא כיצד יתקיימו שני כתובין הללו? בשעה שישראל עושין רצונו של מקום ומוציאין מעשרותיהן כתיקונן תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה ואינה ניזוקת כלום. בשעה שאין ישראל עושין רצונו של מקום ואינן מוציאין מעשרותיהן כתיקונן המביט לארץ ותרעד. אמר ליה בני חייך כך היא סברא דמילתא. אבל כך עיקרו של דבר אלא בשעה שהקב"ה מביט בבתי תיטריות ובבתי קרקסיות יושבות בטח ושאנן ושלוה ובית מקדשו חרב, הוא מסתכל באפילון "מערה" בלשון יווני של עולמו להחריבו. הה"ד (ירמיהו כה) שאוג ישאג על נוהו. בשביל נויהו.

אמר ר' אחא בעון משכב זכר. אמר הקב"ה אתה זיעזעתה איברך על דבר שאינו שלך. חייך שאני מזעזע עולמי על אותו האיש.

ורבנן אמרו מפני המחלוקת. (זכריה יד) ונסתם גיא הרי כי יגיע גיא הרים אל אצל וכו' [אמר רבי שמואל אין רעש אלא הפסק מלכות. כמה דאת אמר (ישעיהו יג) ותרעש הארץ ותחל. מפני מה (שם) כי קמה על בבל מחשבות ה']

אליהו ז"ל שאל לר' נהוריי מפני מה ברא הקב"ה שקצים ורמשים בעולמו? אמר לו לצורך נבראו בשעה שהבריות חוטאין הוא מביט בהן ואמר מה אלו שאין בהן צורך הרי אני מקיימן אלו שיש בהן צורך לכ"ש. אמר ליה עוד הן יש בהן צורך זבוב לצירעה, פשפש לעלוקתה נחש לחפפית, שבלול לחזיות, סממית לעקרב:

פיסקא על הברקים וכו' רבי ירמיה ורבי זעירא בשם רב חסדאי דיו פעם אחת בכל היום. אמר רבי יוסי מה אנן קיימין? אם בטורדין דיו פעם אחת ביום. אם במפסיקין מברך על כל אחת ואחת. חייליה דרבי יוסי מן הדא. היה יושב בחנותו של בשם כל היום אינו מברך אלא אחת. אבל אם היה נכנס ויוצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם ופעם. אתא אמר רבי אחא

ורבי חנינא בשם רבי יוסי אם בטורדין דיו פעם אחת ביום. אי מפסיקין מברך על כל אחת ואחת.

היה יושב בבית הכסא או בבית ספיקריא toilet room אם יכול לצאת ולברך בתוך כדי דיבור יצא. ואם לאו לא יצא. רבי ירמיה בעי, היה יושב בתוך ביתו ערום מהו שיעשה ביתו כמו מלבוש ויוציא ראשו חוץ לחלון ויברך. היה יושב במגדל ערום מגדל מהו שיעשה לו כמין מלבוש ויוציא ראשו חוץ למגדל ויברך:

פיסקא על הרוחות אומר ברוך שכחו מלא עולם. מתניתא בשבאין בזעף אבל שבאים בנחת אומר ברוך עושה בראשית. אמר רבי יהושע בן חנניה בשעה שהרוח יוצא לעולם. הקב"ה משברו בהרים ומרשלו בגבעות. ואומר לו תן דעתך שלא תזיק בריותי. מה טעם (ישעיהו מז) כי רוח מלפני יעטוף. משלהי ליה.עייף כמה דאת אמר (תהלים קמב) בהתעטף עלי רוחי. כל כך למה? ר' חונא בשם רבי אחא ונשמות אני עשיתי. בשביל נשמות שעשיתי.

אמר רבי הונא בשלשה מקומות יצא הרוח שלא במשקל וביקש להחריב את העולם כולו. אחת בימי יונה. ואחת בימי אליהו. ואחת בימי איוב. בימי יונה (יונה א) וה' הטיל רוח גדולה. בימי איוב (איוב א) והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר וגומר. בימי אליהו מניין (מלכים א יט) והנה ה' עובר ורוח גדולה חזק מפרק הרים. אמר רבי יודן בר שלום נימר אותו של איוב בשבילו היה, ושל יונה בשבילו היה, אין לך אלא של אליהו שהיה קוסמיקון.universal והנה ה' עובר וגו'. ואחר כך רעש ואחר הרעש אש לא באש ה':

פיסקא רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול. בזמן שהוא רואה לפרקים. וכמה הוא פרק? אחד לשלשים יום. שמעון קמטריא שאל לרבי חייא בר בא בגין דאנא חמר, וסליק לירושלים בכל שעה, מהו שנקרע? אמר ליה אם בתוך שלשים יום אי אתה צריך לקרוע. לאחר שלשים יום צריך אתה לקרוע.

רבי חונא, שמעון קמטריא, "ממונה על הבגדים" בשם רבי שמואל בר נחמן (שופטים יח) ויהונתן בן גרשום בן מנשה נון תלוי. אם זכה בן משה ואם לאו בן מנשה. חברייא בעון קומי רבי שמואל בר נחמן כומר היה לעבודה זרה והאריך ימים?! אמר לון על ידי שהיה עינו צרה בעבודה זרה שלו. כיצד היתה עינו רעה בעבודה זרה שלו. הוה בר נש אתא למיקרבה תור או אימר או גדי לעבודה זרה ואמר ליה פייסיה עלי. והוא אמר ליה מה זו מועילה לך. לא רואה ולא שומעת לא אוכלת ולא שותה לא מטיבה ולא מריעה ולא מדברת. אמר ליה חייך ומה נעביד!! תאמר לי מה לעשות... ואמר ליה אזיל עביד ואייתי לי חד פינך קערה דסולת ואתקין עלוי עשר ביעין, ואתקין קומוי והוא אכל מכל מה דאתי, ואנא מפייס ליה עלך. מכיון דאזיל ליה, הוה אכיל לון.... זימנא חדא אתא חד בר פחין, איש "חוצפני [מפיח רוח בפיו"] אמר ליה כן. אמר ליה אם אין מועילה כלום את מה עביד הכא? אמר ליה בגין חיי. כיון שעמד דוד המלך שלח והביאו אמר ליה את בן בנו של אותו צדיק ואת עובד עבודה זרה. אמר ליה כך אני מקובל מבית אבי אבא מכור עצמך לעבודה זרה ואל תצטרך לבריות. אמר ליה חס ושלום לא אמר כן אלא מכור עצמך לעבודה שהיא זרה לך ואל תצטרך לבריות. כיון שראה דוד כך שהוא אוהב ממון מה עשה העמידו קומוס על תיסבריות a superintendent on his treasures שלו. הה"ד (דברי הימים א כו) ושבואל בן גרשם בן משה נגיד על האוצרות.

שבואל ששב אל אל בכל לבו ובכל כחו. נגיד על האוצרות שמינוהו על תיסבוריות שלו.

מתיבין לרבי שמואל בר נחמן והא כתיב (שופטים יח) עד יום גלות הארץ? היה כהן לע"ז אמר לון כיון שמת דוד עמד שלמה וחילף סנקליטין שלו. וחזר לקילקולו הראשון. הה"ד (מלכים א יג) ונביא אחד זקן יושב בבית אל וגו'. אמרין הוא הוה.

הרואה את החמה בתקופתה ואת הלבנה בתקופתה ואת הרקיע בטיהרו. אומר ברוך עושה בראשית. אמר רב חונה הדא דתימר בימות הגשמים בלבד לאחר שלשה ימים.שירד גשם ונטהר הרקיע הה"ד (איוב לז) ועתה לא ראו אור וגו'.

הרואה את הלבנה בחידושה אומר ברוך מחדש חדשים. עד איכן? רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי עד שתראה כחצי חמיטה. Half cookie רבי אחא ורבי חנינא בשם רבי יוסי עד שתתמלא פגימתה. רבנן דקיסרין אמרין עד ארבעה עשר יום. אמר רבי יוסי בי רבי בון ויאות! כלום מתמלאת פגימתה אלא עד י"ד יום. הא כל י"ד יום צריך לברך.

בתפילה רבי יוסי בר נהורייא אמר מקדש ישראל מחדש חדשים. רבי חייא בר אשי אמר מקדש ישראל וראשי חדשים. שמואל אמר צריך לומר והשיאנו. רב אמר צריך להזכיר בה זמן. תני רב הושעיא (בראשית א) והיו לאותות ו ל מ ו ע ד י ם ולימים ולשנים אלמא צריך להזכיר זמן

העובר בין הקברות מהו אומר? בא"י מחיה המתים. רבי חייא בשם רבי יוחנן ברוך נאמן בדברו ומחיה המתים. רבי חייא בשם רבי יוחנן היודע מספרכם הוא יעורר אתכם הוא יגלה את העפר מעל עיניכם בא"י מחיה המתים. רבי אליעזר בשם רבי חנינא אשר יצר אתכם בדין וכלכל אתכם בדין וסילק אתכם בדין ועתיד להחיותכם בדין היודע מספרכם הוא יגלה עפר מעיניכם ברוך מחיה המתים. הה"ד במתי ישראל. אבל במתי אומות העולם אומר (ירמיהו נ) בושה אמכם מאד חפרה יולדתכם וגו'.

הרואה הקשת בענן אומר בא"י זוכר הברית. רבי חייא בשם רבי יוחנן נאמן בבריתו וזוכר הברית. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כל ימיו של רבי שמעון בן יוחאי לא נראתה הקשת בענן. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחאי אומר בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב והיתה מתמלאה. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחאי אומר אני ראיתי בני העולם הבא ומיעוטין הן. אין תלתין אינון אנא וברי מנהון. אין תרין אינון אנא וברי אינון. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כך היה רבי שמעון בן יוחאי אומר יקרב אברהם מן גביה ועד גביי. ואנא מקרב מן גביי ועד סוף כל דרי. ואין לא יצרף אחיה השילוני עמי ואנא מקרב כל עמא.

וכי מה ראו לסמוך בשורות טובות לגשמים? רבי ברכיה בשם רבי לוי על שם (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה שמועה טובה מארץ מרחק. וכמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך? רבי חייא בשם רבי יוחנן בתחילה כדי רביעה ובסוף כדי שיודחו פני הקרמיד. רבי ינאי בר ישמעאל בשם רבי שמעון בן לקיש בתחילה כדי רביעה ולבסוף כדי שתשרה המגופה. ויש מגופה נשרית? אלא רואין אותה כאלו היא שרויה.

רבי יוסי בשם רב יהודה, ורבי יונה רב יהודה בשם שמואל: בתחילה כדי רביעה, ולבסוף אפילו כל שהוא.

רבי יוסה בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה.שיעורים הללו

רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא בא אבימי, הוון יתבין. אמר רבי נחום לרב אדא בר אבימי: לא מסתברא אלא לברכה נאמר. אמר ליה הין. אמר רבי חזקיה לרב אדא בר אבימי: לא מסתברא להפסיק תענית נאמר. אמר ליה אין. אמר ליה: למה אמרת ליה הין? אמר ליה הכין אמרית ליה בשיטת רביה. אמר רבי מנא לרבי חזקיה, מני רביה? מיהו רבו של ר' נחום? אמר ליה: רבי זעירא. אמר ליה: רבי מנא לרבי חזקיה והלא.. ואנן אמרינן רבי יוסי בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה!!

רבי יהודה בר יחזקאל אמר: אבא מברך על ירידת גשמים יתגדל ויתקדש ויתברך ויתרומם שמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת ממניען זו מזו. (איוב לו) כי יגרע נטפי מים כד"א (ויקרא כז) ונגרע מערכך. אמר רבי יודן ולא עוד אלא שהוא מורידן במידה. שנאמר (איוב כח) ומים תיכן במידה.

רבי יוסי בר יעקב סלק מבקרא רבי יודן מגדליא. עד דהוא תמן נחת מיטרא ושמע קליה אמר אלף אלפין וריבי ריבוון חייבין להודות לשמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת גומל טובה לחייבים. אמר ליה הדא מנא לך? אמר ליה הכין הוה רבי סימון מברך על ירידת גשמים. וכמה גשמים ירדו ויהא בהן כדי רביעה? מלא כלי מחזיק שלשה טפחים דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר בתחילה טפח, ובשנייה שני טפחים, ובשלישית שלשה טפחים. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר: אין לך טפח יורד מלמעלה שאין הארץ מעלה כנגדו שני טפחים. מאי טעמא (תהלים מב) תהום אל תהום קורא לקול צינור י ך.

ואמר רבי לוי המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות. מה טעם? (ישעיהו מה) תפתח ארץ- כנקבה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר. (שם) ויפרו ישע- זו פריה ורבייה. (שם) וצדקה תצמיח יחד- זו ירידת הגשמים. (שם) כי אני ה' בראת י ו- לכך בראתיה את מים התחתונים לתיקונו ולישובו של ע ו ל ם. רבי אחא תנא לה בשם רבי שמעון בן גמליאל ולמה נקרא שמה רביעה? שהיא רובעה את הארץ. רבי חנינא בר יקא בשם רבי יהודה שורשי חטה בוקעין בארץ נ' אמה. שורשי תאינה רכים בוקעין בצור. תני רבי ישמעאל בן אלעזר אומר אין הארץ שותה אלא לפי חיסומה.רק כשיעור "מכסה הארץ" אם כן מה יעשה שורשי חרוב מה יעשו שורשי שקמה? אמר רבי חנינא אחת לשלשים יום תהום עולה ומשקה אותו. ומה טעמא (ישעיהו כו) אני ה' נוצרה לרגעים אשקנה.

אמר רבי זעירא תני תמן: ראה זול בא לעולם ושובע בא לעולם נהר מספיק למדינה אומר ברוך הטוב והמטיב. אמרו לו מת אביו אומר ברוך דיין האמת. מת והורישו אומר ברוך הטוב והמטיב:

הלכה ג משנה בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה.

מברך על הרעה מעין הטובה. ועל הטובה מעין הרעה.

והצועק לשעבר הרי זה תפלת שוא. כיצד היתה אשתו מעוברת ואומר יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא. היה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר ואומר יהי רצון שלא יהיה בתוך ביתי הרי זו תפלת שוא:

גמרא אמר רבי חייא בר בא לא סוף דבר חדשים אלא אפילו שחקים כאילו הם חדשים לו. רבי יעקב בר זבדי בשם ר' חייא בר אבא אמר קנה אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. ניתן לו אומר ברוך הטוב והמטיב. ר' בא אבוה דרבי בא מארי בשם רבי אחא קנה

אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה. ניתן לו אומר ברוך הטוב והמטיב. לבש בגדים אומר ברוך מלביש ערומים.

העושה סוכה לעצמו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות סוכה. לאחרים לעשות לו סוכה לשמו. נכנס לישב בה אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לישב בסוכה. משהוא מברך עליה לילי יום טוב הראשון אינו צריך לברך עליה עוד. מעתה העושה לולב לעצמו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות לולב. לאחר לעשות לולב לשמו. כשהוא נוטלו אומר על נטילת לולב ואשר החיינו. ומברך בכל שעה ושעה שהוא נוטלו. העושה מזוזה לעצמו אומר לעשות מזוזה. לאחר לעשות מזוזה לשמו. כשהוא קובע אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וציונו על מצות מזוזה העושה תפילין לעצמו וכו' לאחר וכו'. כשהוא לובש אומר על מצות תפילין. העושה ציצית לעצמו אומר וכו' לאחר וכו' נתעטף וכו'. התורם והמעשר אומר ברוך אקב"ו להפריש תרומה ומעשר. לאחר להפריש תרומה ומעשר לשמו. השוחט צריך לברך בא"י אמ"ה אקב"ו על השחיטה. המכסה אומר על כיסוי הדם. המל צריך לברך ברוך אקב"ו על המילה. אבי הבן אומר ברוך אקב"ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. העומדים שם צריכין לומר כשם שהכנסתו לברית כן תכניסהו לתורה ולחופה. המברך צריך לברך ברוך אשר קידש ידיד מבטן וחוק בשאירו שם וצאצאיו חתם באות ברית קודש על כן בשכר זאת אל חי חלקינו צורינו צוה להציל ידידות שאירנו משחת. ברוך אתה ה' כורת הברית.

מצות אימת מברך עליהן? רבי יוחנן אומר עובר לעשייתן. רב הונא אומר בשעת עשייתן. אתיא דרב הונא כשמואל דאמר רבי יוסי בי ר' בון בשם שמואל כל המצות טעונות ברכה בשעת עשייתן חוץ מתקיעה וטבילה.שמברך "אחר" עשייתן ויש אומרים קדושין בבעילה. אמר רבי יונה אית לך חוריי: תפילין של יד- עד שלא יחלוץ.כל זמן שלא חלצן אינו יכול לברך עליהן [לשמור חוקיו] ושל ראש- עד שלא ייבה, לא ייבה. מן דייבה, הא ייבה.לפני שהניח תפילין של ראש הא עדיין לא הניח [ול"ש לברך "על מ צ ו ו ת"] ולאחר שהניח, הרי כבר הניח! [ולא מיקרי תו "עובר"]

שחיטה אימת הוא מברך עליה? רבי יוחנן אומר עובר לשחוט. יוסי בן נהוראי אומר משישחוט. למה? שמא תתנבל שחיטתה. מעתה משיבדק הסימנין!

חזקת בני מעיים כשרים. תני: שחטה ונטלו הזאבים מעיה כשירה. וחושש שמא ניקבה. רבי בא בשם רבנן דתמן בני מעיים בחזקת כושר:

פיסקא הצועק לשעבר כו' דבית ינאי אומר ביושבת על המשבר היא מתניתא. הא קודם כן יצלי. אמר יהודה בן פזי אף היושב על המשבר יכול להשתנות על שם (ירמיהו יח) הנה כחומר ביד היוצר. ר' בשם דבית ינאי עיקור עיבור של דינה זכר היה. מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה. הדא היא (בראשית ל) ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה. מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה. ואמר רבי יהודה בן פזי בשם דבית רבי ינאי אמנו רחל מנביאות הראשונות היתה. אמרה עוד אחר יהיה ממני. הדא הוא דכתיב (שם) יוסף ה' לי בן אחר. בנים אחרים לא אמרה. אלא עוד אחר יהי' ממני.

היה בא מדרך מהו אומר בטוח אני שאין אלו בתוך ביתי. הלל הזקן אומר (תהלים קיב) משמועה רעה לא ייראו:

הלכה ד משנה הנכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בן עזאי אומר: ארבע. שתים בכניסתו ושתים ביציאתו. ונותן הודאה לשעבר וצועק על העתיד לבא:

גמרא נכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר? יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתכניסני לכרך זה לשלום. ביציאתו אומר מודה אני לפניך ה' אלהי וכו' בן עזאי אומר מברך ארבע. שתים בכניסתו ושתים ביציאתו בכניסתו הוא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתכניסני לכרך זה לשלום. נכנס אומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שנכנסתי לשלום כן יהי רצון מלפניך שתוציאני מתוכו לשלום. כשיצא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתוציאנו מכרך זה לשלום. יצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני לשלום כן יהי רצון מלפניך שתוליכני לביתי לשלום או למקום פלוני לשלום. הדא דאמר במדורות עכו"ם אבל בישראל אין צריך לברך. אם היה מקום שהורגין שם אפילו מדורות ישראל צריך לברך. נכנס לבית הכסא מברך שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר? כבוד לכם המכובדים משרתי קודש דרך ארץ הוא פנו דרך ברוך האל הכבוד. כשהוא יוצא מהו אומר? ברוך אשר יצר את האדם בחכמה. נכנס למרחץ מתפלל שתים, אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר? יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתצילני משריפת האש ומהיזק החמין ומן המפולת. ואל יארע דבר בנפשי. ואם יארע תהא מיתתי כפרה על כל עונותי ותצילני מזו ומכיוצא בו לעתיד לבוא. כשהוא יוצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהצלתני מן האור. אמר רבי אבהו הד"א במרחץ שהיא ניסוקת, אבל במרחץ שאינה ניסוקת אינו אומר אלא מהיזק חמין בלבד

רבי חלקיה ורבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי תפלת המרחץ אינה טעונה עמידה:

הלכה ה משנה חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. שנא' (דברים ז) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בכל לבבך בשני יצרים ביצר טוב וביצר רע. בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך. בכל מאודך בכל ממונך. דבר אחר בכל מאודך בכל מידה ומידה שהוא מודד לך בכל הוי מודה לו מאד מאד.

לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים. ולא יכנס להר הבית במקלו ובמנעלו ובפונדתו ובאבק שעל רגליו ולא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר.

כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים מן העולם. ומשקלקלו המינין אמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהו אומרים מן העולם ועד העולם והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חבירו בשם. שנאמר (רות ב) והנה בועז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים (שופטים ו) ה' עמכם ואומר ה' עמך גבור החיל ואומר (משלי כג) אל תבוז כי זקנה אמך ואומר (תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך ר' נתן אומר הפרו תורתך עת לעשות לה':

גמרא רבי ברכיה בשם רבי לוי על שם (תהלים לב) ואתה מרום לעולם ה'. לעולם ידך על עליונה. בנוהג שבעולם מלך ב"ו יושב ודן כשהוא נותן דימוס "מוחל" הכל מקלסין אותו. וכשהוא נותן ספקולה דין מיתה הכל מרננים אחריו. למה ששטף בדינו. אבל הקב"ה אינו כן אלא ואתה מרום לעולם ה' לעולם ידך על עליונה. רבי הונא בשם רבי אחא (תהלים קא) לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה אמר דוד לפני הקב"ה אם חסד אתה עושה עמי אשירה ואם משפט אתה עושה עמי אשירה. בין כך ובין כך לה' אזמרה. אמר רבי תנחומא בן יהודה (תהלים נו) באלהים אהלל דבר בה' אהלל דבר בין על מדות הדין בין על מדות הרחמים אהלל דבר. ורבנן אמרין (תהלים קטז) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא בין כך ובין כך ובשם ה'

אקרא. אמר רבי יודן בן פילה הוא שאיוב אמר (איוב כ) ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך. כשנתן ברחמים נתן. וכשלקח ברחמים לקח. ולא עוד אלא כשנתן לא נמלך בבריה וכשלקח נמלך בבית דינו. אמר רבי אלעזר כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו. בנין אב שבכולם (דברי הימים ב יח) וה' דבר עליך רעה.

עשה מאהבה ועשה מיראה. עשה מאהבה שאם באת לשנוא דע כי אתה אוהב ואין אוהב שונא. עשה מיראה שאם באת לבעט דע שאתה ירא ואין ירא מבעט.

שבעה פרושין הן פרוש שיכמי. ופרוש ניקפי. ופרוש קיזאי. פרוש מה הנכיי. פרוש אדע חובתי ואעשנה. פרוש יראה. פרוש אהבה. פרוש שיכמי- טעין מצוותא על כיתפא... פרוש ניקפי- אקיף ליתן לי...בהקפה ואנא עביד מצוה =צדקה. פרוש קיזאי- עביד חדא חובה וחדא מצוה ומקזז"שובר" חדא בחדא. פרוש מה הנכייה- מאן דאית לי מה נא מנכי עביד מצוה. כשיהיה לי הרבה מעות, מה יזיק לי אם אתן צדקה...[כלומר רק כשיהיה לי הרבה א ז אתן] פרוש אדע חובתי ואעשה-הי דא חובתה עבדית דאעבד מצוה כוותה.איזה עבירה עשיתי... פרוש יראה- כאיוב. פרוש אהבה-כאברהם אין לך חביב מכולם אלא פרוש אהבה כאברהם. אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב דכתיב (נחמיה ט) ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמר רבי אחא והפסיד?! וכי מפני שאין לו מלחמת היצר, שוב לו מגיע לו שכר?!.. אלא (שם) וכרות עמו הברית והחסד וגומר. אבל דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו. מאי טעמא (תהלים קט) ולבי חלל בקרבי

רבי עקיבה הוה קיים מיתדון קומי טונוסטרופוס הרשע. אתת ענתה דקרית שמע. שרי קרי קרית שמע וגחך אמר ליה סבא אי חרשמכשף את אי מבעט ביסורין את. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא. לא חרש אנא ולא מבעט ביסורין אנא. אלא כל יומי קריתי פסוק זה והייתי מצטער ואומר אימתי יבואו שלשתן לידי. (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. רחמתיה בכל לבי ורחמתיה בכל ממוני. ובכל נפשי לא הוה בדיק לי. וכדון דמטת בכל נפשי והגיעה זמן קרית שמע ולא אפלגא דעתי. לפום כן אנא קרי וגחך לא הספיק לומר עד שפרחה נשמתו

נחמיה עימסוני שימש את רבי עקיבה עשרים ושתים שנה ולמדו אתים וגמים ריבויין. אכין ורקין מיעוטין אמר ליה מהו הוא ההן דכתיב (שם) את ה' אלהיך תירא אמר ליה אותו ואת תורתו:

פיסקא לא יקל אדם את ראשו וכו' תני המטיל מים הרי זה הופך פניו כלפי צפון. המיסך את רגליו הרי זה הופך פניו כלפי דרום. בעומד בגליל קמיירי (כדיי שיהא פניו כלפי המקדש)

אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא דאמר מתניתא מן הצופים ולפנים. רבי עקיבה אומר בכל מקום. ובלבד במקום שאין שם כותל. תני המיסך את רגליו לא יתן פניו למזרח ואחוריו למערב אלא לצדדין. ר' יהודה אומר בשעת המקדש. רבי יוסי אומר מן הצופים ולפנים. רבי עקיבה אומר בכל מקום. ובלבד במקום שאין בו כותל. אמר רבי עקיבה נכנסתי אחר רבי יהושע לראות המעשה. אמרו לו מה ראיתה אמר להן ראיתיו יושב וצידו כלפי מערב ולא פירע עד שישב, ולא ישב עד ששיפשף, ולא קינח בימין אלא בשמאל. אף שמעון בן עזאי היה אומר כן, נכנסתי אחר רבי עקיבה לראות את המעשה אמרו לו מה ראיתה וכו'.

תני לא יכנס אדם בהר הבית במנעלו ובאבק שעל רגליו ומעותיו צרורות בסדינו ואפונדתו עליו מבחוץ. מה טעם? (קהלת ד) שמור רגליך

כאשר תלך אל בית האלהים. רבי יוסי בר יהודה אומר הרי הוא אומר (אסתר ד) ויבא עד לפני שער המלך כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק. אמר לפני ליחה סרוחה כן. על אחת כמה וכמה לפני שער המקום. לא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר. מה אם נעילה שהוא של כבוד את אומר אסור. רקיקה שהוא של בזיון לא כל שכן! תני לא היו עונין אמן בבית המקדש מהו היו אומרים? ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. מניין שלא היו עונין אמן במקדש? תלמוד לומר (נחמיה ט) קומו וברכו את ה' וגו' מניין על כל ברכה וברכה? ת"ל (שם) ומרומם על כל ברכה ותהילה.

אמר ר' יהושע דרומיא שלשה דברים גזרו בית דין של מטה והסכים בית דין של מעלה עמהן. ואילו הן: חרמה של יריחו ומגילת אסתר ושאילת שלום בשם. חרמה של יריחו (יהושע ז) חטא ישראל. ולא יהושע גזר. אלא מלמד שהסכימו בית דין של מעלה עמהן. מגילת אסתר (אסתר י) קיימו וקבלו וגו'. רב אמר וקבל כתיב מלמד שהסכימו. ושאילת שלום בשם. (רות ב) והנה בועז בא מבית לחם וכו' ומנין שהסכימו בית דין של מעלה עמהן? תלמוד לומר (שופטים ו) וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו ה' עמך גבור החיל. רבי אבון בשם רבי יהושע בן לוי אף המעשרות. שנאמר (מלאכי ג) הביאו את כל המעשר וגו'.

מהו "עד בלי די"? רבי יוסי בר שמעון בר בא בשם ר' יוחנן דבר שאי אפשר לו לומר "דיי", הוא ברכה. ר' ברכיה ור' חלבו ורב אבא בר עילאי בשם רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר דיינו ברכות. דיינו ברכות.

(משלי כג) אל תבוז כי זקנה אמך אמר ר' יוסי בר בון אם נתיישנו דברי תורה בפיך אל תבוזה עליהן, מה טעמא? אל תבוז כי זקנה אמך. אמר ר' זעירא אם נזדקנה אומתך עמוד וגדרה כשם שעשה אלקנה שהיה מדריך את ישראל לפעמי רגלים. הה"ד (שמואל א א) ועלה האיש מעירו וגו'.

(תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך רבי נתן מסרס קראי הפרו תורתך עת לעשות לה'. רבי חלקיה בשם רבי סימוןמפרש ר"ן העושה תורתו עתים הרי זה מיפר ברית. מ"ט? הפרו תורתך עת לעשות לה'.

תני רבי שמעון בן יוחאי אומר אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהן מן התורה מאד עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם. מ"ט הפרו תורתך עת לעשות לה'.

הלל הזקן היה אומר בשעה דמכנשין בדר.אנשים מתקבצין לשמוע תורה, פזרהו ובשעה דמבדרין כנוש. וכן היה הלל אומר אם ראית את התורה שהיא חביבה על ישראל והכל שמחין בה בדר. ואם לאו כנוש.

אמר רבי אלעזר מה התינוק הזה צריך לינק בכל שעה שביום כך כל אדם שבישראל צריך ליגע בתורה בכל שעות שביום. רבי יונה בשם רבי יוסי בן גזירה כל פיטטיא בישין ופיטטיא דאורייתא טבין. כל כדבייא בישין וכדבייא דאורייתא טבין. אמר רבי שמעון בן לקיש במגילת חסידים מצאו כתיב יום תעזביני ימים אעזבך. לשנים שיצאו אחד מטבריא ואחד מציפורין ופגעו זה בזה בחדא משכנא לא הספיקו לפרוש זה מזה עד שהלך זה מיל וזה מיל נמצאו רחוקין זה מזה שני מילין. ואשה שהיתה יושבת וממתנת לאיש. כל זמן שהיתה בדעתו להינשא לה היתה יושבת וממתנת לו. כיון שהפליג דעתו ממנו היא היתה הולכת ונישאת לאחר.

תני בשם רבי מאיר אין לך אחד מישראל שאינו עושה מאה מצות ברכות בכל יום. קורא

את שמע ומברך לפניה ולאחריה ואוכל את פתו ומברך לפניה ולאחריה ומתפלל שלשה פעמים של שמונה עשרה וחוזר ועושה שאר מצות ומברך עליהן. וכן היה רבי מאיר אומר אין לך אדם בישראל שאין המצות מקיפות אותו. תפילין בראשו ותפילין בזרועו ומזוזה בפתחו מילה בבשרו ארבע ציציות בטליתו מקיפין אותו. הוא שדוד אמר (תהלים קיט) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך. וכן הוא אומר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם. נכנס למרחץ ראה את עצמו ערום אמר אוי לי שאני ערום מן המצות כיון שהביט במילה שלו התחיל לקלס להקב"ה. (תהלים יב) למנצח על השמינית מזמור לדוד

אמר רבי אלעזר בשם רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם. מה טעם (ישעיהו נד) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך: נגמר בס"ד ב חו"ב תשפ ז תמוז [פעם רביעית] בס"ד מוצש"ק חיי מברכין כסלו תשפג ואחל בס"ד פאה מוצש"ק ראה תשפד כז אב

שיח ושיג בירושלמי

באתי בזה החבור לכתוב הערות על פי פשט על ירושלמי ברכות. ומה פירושו של "על פי פשט"?

1) לראות המבנה של הירושלמי. הסגנון, איך מקשין איך מתרצין, מי מתרץ למי. כלומר לראות הציור **הגדולה** לא נשים מבט על פרטי ההלכה **וטעמי** ההלכה [כי לזה יש ברוך השם הרבה חבורים]
2) לצייר את אמוראי ארץ ישראל ויהא כאילו בעל השמועה עומד לפננו, ונשכיל לדעת מי הרב ומי התלמיד ומי בדור הראשון ומי בדור האחרון וכו'
3) לעורר על השבושים. איך נוצרו ואיך אפשר לתקן. ומתי מוטב שלא לתקן רק להישאר ב? ולהתמקד על הנודע ולא על הבלתי-נודע. איך להשוות סוגיות אחרות ולמצוא בטויים דומים, ולפתור חידת השבוש.
4) איך **להפריד** סוגיא מסוגיא. לא לפלפל להשוות הסוגיא במקום אחר---ואפילו בסמוך לה!---עם סוגיא הנלמדת. רק לנסות להבין הסוגיא מתוך **עצמה**
5) אני מודה לד' ששם חלקי מיושבי ביהמ"ד ובלי עזרתי הלא-היא אשתי לא באתי לכלל זה ושלי ושלכם שלה! ואני צועק על העתיד יה"ר שאזכה לישב באהלה של תורה ולטעום מנופת צופה עד זקנה ושיבה לאי"ט.
6) מי שמוצא הערות--בין דברי שבח בין להיפך, נא לשלוח הערותיו ל

weeklygilyon@gmail.com

ואכיר לו טובה עבור זה

תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק א הלכה א
ר' חנינא חברהון דרבנן בעי, כמה דאת אמר בערבית נראו שלשה כוכבים אף על פי שהחמה נתונה באמצע הרקיע לילה הוא, ומר אף בשחרית כן!!

א"ר אבא כתיב [בראשית יט כג] השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה וכתיב [ויקרא כב ז] ובא השמש וטהר. מקיש יציאתו לביאתו. מה ביאתו משיתכסה מן הבריות, אף יציאתו לכשיתודע לבריות.

אמר רבי בא כתיב [בראשית מד ג] הבוקר אור. התורה קראה לאור בוקר.

תני רבי ישמעאל [שמות טז כא] בבקר בבקר כדי ליתן תחום לבוקרו של בוקר.
אמר רבי יוסי בי ר' בון אם אומר ליתן עוביו של רקיע ללילה בין בערבית בין בשחרית, נמצאת אומר שאין היום והלילה שוין! ותני: באחד בתקופת ניסן ובאחד בתקופת תשרי היום והלילה שוין

אמר רבי הונא נלפינה מדרך הארץ. שרי מלכא נפק, אף על גב דלא נפק אמרין דנפק. שרי עליל, לא אמרין דעל עד שעתה דייעול?!!

זו סוגיא הראשונה שבירושלמי! ובס"ד נעבור עליה, בתחילה חילקנו אותה לקטעים קטעים וכבר הארכנו במקום אחר גודל החשיבות לחלק "מאמר-בלתי-מופסק" לפיסקה פיסקה---מקל מאד מאד על ההבנה [וזה שייך כמובן גם בבבלי]
קטע אלף, יש כאן קושיא של "ר' חנינא חברהון דרבנן" שם זה נזכר כחמשה פעמים--וכנראה שבא להבדיל בינו ובין ר"ח אחר. ואותו קראו "ר"ח חברהון דרבנן" [שמא מפני שלא היה רב ממש--רק חבר של הרבנים?] מצינו שמו במועד קטן פרק ג
ר' יונה הוה ליה עובדא, שאל לר' חנניה חברון דרבנן... וידוע שר' יונה היה בדור רביעי של אמוראי א"י
הקושיא מובן היטב: כמו שאתה אומר לעניין לילה, אע"פ שהשמש באמצע הרקיע---כיון שכבר רואים שלשה כוכבים----מיקרי לילה, אמור אף לעניין יום כך [כיוון שרואים שלשה כוכבים, אף שכבר עלה החמה זמן רב---נאמר דעדיין מיקרי לילה!]
כמובן שיש כאן לשון גוזמא, שהרי אין הכוכבים נראים "כשהשמש באמצע הרקיע" רק הכוונה דמיד אחר שקיעת גלגל החמה [אז נקרא השמש באמצע הרקיע!] right after sunset אם רואין ג' כוכבים [ובוודאי אפשר לראות...כגון planets] הוי לילה. נימא גם בבקר, שיהא נקרא לילה **כל זמן** שאפשר לראות ג כוכבים [דהיינו כמעט עד sunrise]
יש לפנינו 4 תירוצים על הקושיא

ר' אבא: יש פסוק המתאר "יציאת" השמש sunrise. גם פסוק המתאר "ביאת" השמש sunset. על כן אפשר לעשות "היקש"-- מה
ביאת-שמש, **פשיטא לן** דהוי מיד שנתכסה מעיני הבריות [דהיינו דקות אחדות אחר sunset] [ונראה דעל זה אין להתווכח, שהרי מורגל בפי העולם לקרוא "ביאת-שמש" תכף אחר sunset] אף "יציאת-שמש" --אף שלכאורה היה לנו לאחרו עד דקות אחדות לפני sunrise --עושין כאן היקש שמודיענו, דמשיתוודע לבריות דהיינו עלות השחר, דאז "נודע לבריות" שהשמש עומד לבא. [ואף שיש קושי בזה ההיקש--אבל זהו ההיקש]

ר' בא [ר' בא אינו רק אבא] מתרץ דילפינן לה מקרא אחרת. התורה קראה לאור בקר. אף שאתה צודק דהו"ל לקרות לילה עד דקות לפני הזריחה ---אבל מה נעשה שהתורה קראה לאור=light ---בקר. מיד כשיש light בעולם---נקרא זמן ההיא "בקר"

ר' ישמעאל: יש רבוי מיוחד "להוסיף בקר על בקר" ליתן "תחום" כמו שנותנים עבור לעיירות [עיין עירובין] כן יש "ליתן תחום" ולהוסיף על זמן הבקר דקים לך מסברא.
[ומוסיפין מעלות השחר]

ר' יוסי בר' בון בא להסביר **רק** למה כשיש ג' כוכבים--דהיינו **מיד** אחר sunset, מיקרי לילה. וזה כדיי שיהא היום והלילה שווין בתקופת ניסן ותשרי.
ויש כאן קושי: אכתי אין היום והלילה שווין, שהרי היום מתחיל **לפני** sunrise ונמצא היום הוי י"ב שעות+ 50 דקות [זמן של עלוה"ש בערך] אבל על זה אפשר לומר לא דק כיוון שאין כאן שעה שלימה--משא"כ אם תאמר שיש גם 50 דקות **אחר** sunset א"כ בתקופת ניסן היום ארוך יותר מ13 שעה! --- אם יש לך הסבר יותר טוב, נא תעירני עליו ואכיר לך טובה

ר' הונא אומר שיש ללמוד מדרך-ארץ [איך נוהגין כשהמלך יוצא מפלטין שלו לבקר את המדינה] כשמתחיל המלך לצאת מפלטין שלו, אע"ג דעדיין לא יצא--כבר אומרים שריו "המלך יצא"---המלך=השמש, יצא=יוצא מפלטין שלו [כי בלילה הוא נמצא בפלטין שלו] להאיר על הארץ.
אבל כשהמלך מתכונן ליכנס, אע"פ שעדיין לא נכנס בפלטין שלו [כגון שעומד בחצר-הפלטין] כבר אומרים "המלך נכנס" וכן לשמש---מיד כשנכנס לחצר-הפלטין והיא תכף אחר sunset, כבר אומרים השמש נכנס!
שים לב ללשון ירושלמי. תחת לומר "שרי עליל, אמרין דעל" יש כאן אריכות-לשון "שרי עליל, לא אמרין דעל עד שעתה שייעול?!!" וזה אופניי מאד לירושלמי. לומר מאמר בלשון תמייה: וכי לא אומרים שנכנס עד שעה שייכנס?! בטח שלא כן הדבר!! אומרים תכף ומיד "שנכנס"!

פרק א סוף הלכה ב
רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי כגון אנו שעוסקים בתלמוד תורה אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין. רבי יוחנן אמרה על גרמיה כגון אנו שאין אנו עסוקים בתלמוד תורה אפילו לתפלה אנו מפסיקין.......ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב?! ולית ליה לרשב"י הלמד על מנת לעשות ולא הלמד שלא לעשות! שהלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא. וא"ר יוחנן הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שילייתו על פניו ולא יצא לעולם!! טעמיה דרשב"י זה שינון וזה שינון ואין מבטל שינון מפני שינון. והא תנינן הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה חביבה מד"ת!
היא היא.

א"ר יודן רשב"י ע"י שהיה תדיר בד"ת לפיכך אינה חביבה יותר מד"ת. אמר רבי אבא מרי לא תנינן אלא כאדם שהוא קורא בתורה, הא בעונתה כמשנה היא. רשב"י כדעתיה דרשב"י אמר העוסק במקרא מידה ואינה מידה ורבנן עבדי מקרא כמשנה:

נשנה גם במסכת שבת
תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק א
א"ר יודן רבי שמעון בן יוחי על ידי שהיה חדיד בדברי תורה לפיכך אינה חביבה עליו יותר מדברי תורה. אמר רבי בא מרי לא תנינן אלא כאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה כמשנה היא. רבי שמעון בן יוחי כדעתיה דר' שמעון בן יוחי אמר העוסק במקרא מדה שאינה מדה. ורבנן עבדי מקרא כמשנה:

ר יודן מתרץ קושיית הגמרא: איך ביטל רשב"י ק"ש, והא תנינן דקורא מכאן ואילך [אחר שלש שעות] אין לו שכר **רק** כמי שקורא בתורה [לא שכר גדול כל כך] משמע מזה, דהקורא בעונתה, שכרו **גדולה** מהקורא בתורה!

"חביבה"= כפשוטו מתחשק ומתגעגע לו כגון מסכת סנהדרין פרק א
ואל יתר זקני הגולה אמר הקדוש ברוך הוא: ... חביבה עלי כת קטנה שבארץ ישראל יותר מסנהדרין גדולה שבחוצה לארץ

לפני **הבנת** הגמרא, נקדים "מבנה הגמרא". יש כאן שני אמוראים מדור רביעי של אמוראי א"י. ר' יודן- מצוי מאד בירושלמי [יש הרבה "ר' יודן" ואף התנא רבי יהודה, נקרא קצת בשם ר' יודן---אך סתם ר' יודן הוא אמורא מדורות האחרונים, רבו של ר' מנא [ר' מנא כעין "ר' אשי" שבבבלי] כגון מסכת שביעית פרק ט אמר ר' מנא קומי ר' יודן מה אפכן לה פתילה גבי ביצה.

ר' אבמרי ג"כ מדור ההיא ונזכר כעשרים פעם. נמצינו למידים שיש כאן **שני** תרוצים על הקושיא [מדור אחד]

ר' יודן מתרץ **שלסתם** בן אדם, חביב ק"ש בעונתה יותר מלימוד [והא ראי' שאינו לומד כל היום כולו...אלמא אין ת"ת חביבה עליו כ"כ]---אבל לרשב"י, חביבה עליו דברי תורה ביותר. יותר מק"ש בזמנה [שים לב במסכת שבת כתיב חביב **עליו..**]

ר' אבמרי מתרץ: יש לעשות הדיוק כך: הא בעונתה כמשנה היא [אל תעשה הדיוק **חביבה מד"ת]** וכשעושין הדיוק "כמשנה היא" כבר אפשר לומר סברא דלעיל "אין מבטלין שינון מפני שינון!

יש כאן **הוספה.** שהרי התירוץ כבר נגמר! [וזה נקודה חשובה לראות איפה נגמר התירוץ--וממילא מה שנוסף אח"כ היא **תוספת בעלמא** שמעיר על עניין המדובר]

יש מאמר רשב"י ב**מקום אחר** שיש לזה **שייכות** לכאן. חשוב מי שלומד תורה שבע"פ ממי שקורא במקרא. וחכמים ס"ל דשווין הם. ובזה אפשר להבין מנהג רשב"י שלא פסק לק"ש דהיא רק מקרא והרי עסק בתורה שבע"פ [אבל **אין זו תירוץ** על הקושיא, שהרי יש לנו דיוק ממשנה, שבעונתה, חביבה ק"ש מד"ת!! ועל זה באו שני תירוצים. **לרשב"י** לא היתה חביב. בעונתה **כמשנה** ואין דוחין משנה בפני משנה --- ואין שום נפק"מ בהאי מאמר **האחרון** לסוגיא **זו** רק הובאה **באגב אורחא** כדרך הירושלמי לרוב]
לאחרונה נעיר: במסכת שבת איתא ...חדיד... וברור שיש שבוש וצריך לגרוס תדיר [כש"כ כאן] אבל ללמד על הכלל כולו יצא: תי"ו מתחלף [בכתבי יד] בחי"ת , ודל"ת בריש

עוד הערה: בנוסח שבידינו שבמסכתא ברכות, יש מלים היא היא [עיין לעיל] אין בידי להכריע אם למחקו לגמרי [ולומר שנשתרבב מאיזה מקום] או ששיך אחר התירוץ של ר' אבמרי.. הא בעונתה כמשנה היא. היא היא! כלומר **כיון** שק"ש בעונתה חשובה כמשנה---והרי עכשיו ג"כ עוסק במשנה, א"כ הרי שניהם שווים ולמה יפסיק? [זה סברת רשב"י]
יש בטוי כזה במועד קטן פרק א בגין דהיא חורי, הא אין היא היא טהור! [ע"י חפוש בר-אילן]

נעיין עתה בסוגיא זו
מסכת ברכות פרק א

כל הברכות אחר חיתומיהן אין אומרים ברכה פסוק.
התיב ר' יצחק בר' אלעזר קומוי ר' יוסה, מכיון דתימר אחר חיתומיהן אין אומרין ברכה פסוק.
אמרין חכימי הדין טלייא דהוא סבר מהו אחר חיתומיהן שאם היה עומד בשחרית ושכח והזכיר
את של ערבית וחזר וחתם בשל שחרית יצא.

א"ר אחא כל הברכות כעין חותמותיהן. ואילין דאמרין [ישעי' יב ו] צהלי ורוני יושבת ציון וגו'
אין בו משום ברכה פסוק:
וזה נוסח הסוגיא בתענית פרק ב
התיב רבי יצחק בר' אלעזר קומי ר' יוסה מכיון דו אמר חותמותיהן ויאמר ברכה פסוק!
אמרין הכן הוא הדין מלייא. דהוא סבר מהו אחר חותמותיהן שאם היה עומד בשחרית והזכיר
של ערבית וחזר וחתם בשל שחרית יצא.

לפני ביאור הסוגיא יש לבאר קצת פרטים. מי זה ר' יצחק בר' אלעזר?
תלמוד בבלי מסכת כתובות דף כז עמוד א
רבי יצחק בר אלעזר משמיה דחזקיה

ששתם אחד!). ומכיון שאין ספק (עי' גם תולדות תו"א, 787) שר' יצחק בן אלעזר הוא
"בר חקולא" (סוכה לה ב: בן אלעזר, ירוש' שם פ"ג, נג ע"ד: בר חקולא, עי' ריטב"א
ור"ן שם; כתובות כז א: בר אלעזר, ירוש' שם פ"ב, כו ע"ד. וגיטין פ"ג, מה ע"א: בר
חקולא; כתובות קס א: בן אלעזר, ירוש' שם פי"ג, לה ע"א ולו ע"א: בר חקולא; ב"ב
קסג א: בן אלעזר, ירוש' גיטין פ"ט, נ ע"ג: בר חקולא), ושר' יצחק נפחא הוא בן
טבלא (עי' ב"מ כד סע"ב: ר' יצחק נפחא, ובירוש' שם פ"ד, ח ע"ב: בר טבליי,

ר' יוסה הוא ר' אסי שבבבלי תלמידו של ריו"ח וחבירו של ר' אמי. יש עוד ר' יוסה
מאוחר.
נמצא מדובר כאן בדור שני של אמוראי א"י
תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף כ עמוד א
יתיב רבי חייא בר אבא ורבי אמי ורבי יצחק נפחא אקילעא דרבי יצחק בן אלעזר,
נפק מילתא מבינייהו:
הוא הספיד את ריו"ח תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף כה עמוד ב
כי נח נפשיה דרבי יוחנן פתח עליה רבי יצחק בן אלעזר
אומר מימרות הרבה בשם חזקי' [בן ר' חייא] כגון תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה
דף מח עמוד ב

איבעיא להו: עבר או עובר? רבי יצחק בן אלעזר משמיה דחזקיה אמר: עובר, ורבי יוחנן אמר: אם עבר.

אבל על כרחך כל זה אינו שהרי כשמחפשים הביטוי "קומוי ר' יוסה" לעולם מדובר על ר' יוסה האחרון [לא על ר' אסי תלמיד ר' יוחנן]
ועל"כ יש לנו לומר שגם יש עוד ר' יצחק בר' אלעזר בדור הזה תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק יט
ר' שמואל בר אבדומי הוה ליה עובדא למיגזר לרב ששעה בריה אנשון מייתי איזמל. שאל לר' מנא אמר לו ידחה למחר. שאל לרבי יצחק בר אלעזר אמר לון מישחוק קונדיטון לא אנשיתון ומייתי איזמיל אנשיתון. ידחה למחר.
או תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עירובין פרק י
יצחק בן אלעזר שאל אחד חזקה לכולם או כל אחד ואחד בפני עצמו אין תימר אחד חזקה לכולן בודק זוג ראשון מצבת ראשון אין תימר כל אחד וא' חזקה בפני עצמו בודק שלשה זוגות מכל צבת וצבת:
[שים לב שיש כאן הרבה איבעיות רצופות, וזה סגנון של אמוראים האחרונים]

גם תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק ז
רבי יצחק בר אלעזר בשם רב נחמן בר יעקב.
אלמא יש כאן רבי יצחק בר אלעזר בדור הרביעי בזמן ר' יוסה ר' מנא בן ר' יונה [אשר שמם נפוץ על פני כל התלמוד הירושלמי]
מובא במסכת ביכורים פרק ג
הוי אומרי' בעיתון ממנייה! וה' בהיכל קדשו הא ר' יצחק בר לעזר בכנישתא מדרתא דקיסרין! [מסתבר שזה בסוף תקופת האמוראים שהיו הרבה מתמנים בשביל כסף]

עכשיו נבא לבאר עצם הסוגיא [ונשלב קצת ממסכת תענית]
יש מימרא [כנראה ברייתא] בזה הלשון
כל הברכות אחר חיתומיהן אין אומרים ברכה פסוק
ר' יצחק הבין האי מימרא. שאסור לומר אחר שחתם איזה ברכה--אסור להוסיף אחריו פסוק [כגון אחר שאמר בא"י הקל הקדוש להוסיף אחריו ויגבה ד' צבאות במשפט וכו']
שים לב הנוסח בברכות שנשתבש ואין לו הבנה, וצריכין לנוסח שבמסכת תענית.
מלות אחר חיתומיהן אין אומרין ברכה פסוק. **נכפלו** ונשתרבבו מלעיל. ונשמטו מכיון דו אמר חותמותיהן, ויאמר ברכה פסוק!
והכי פירושו: מכיון **שכבר** חתם הברכה, ויימר ברכה פסוק!! יאמר מה שירצה!!
עכשיו נשתבש בתענית! וצריכין לנוסח שבכאן

אמרין, חכימי הדין טלייא! דהוא סבר מהו "אחר חיתומיהן"? שאם היה עומד בשחרית ושכח והזכיר את של ערבית וחזר וחתם בשל שחרית יצא.

לא ברור כ"כ מה נאמר כאן. אבל כפי הנראה יש כאן לשון סגי נהור [=אינו חכם כלל..], שאמרו בני החבורה על ר' שמואל בר יצחק שלא הבין כלל דברי הברייתא

דהוא סבר מי סבר? לכאורה קאי על ר' יוסה. וסתמא דגמרא קמפרש לה. למה התבטא ר' יוסה כ"כ בחריפות לר' שמואל בר יצחק? משום דר' יוסה סבר שהפירוש הנכון בברייתא זו היא שאם היה עומד וכו' כלומר אין לו **שום שייכות** עים דברי ר' שמואל בר יצחק וטעה לגמרי בהבנת הברייתא

ור' אחא [חבירו של ר' יוסא עיין עליו] מבאר קצת אחרת
א"ר אחא כל הברכות כעין חותמותיהן
יש דין שצריך לומר בסוף הברכה **מעין** החתימה
אין אומרים ברכה פסוק.
בכל אופן יש כאן **שני** הלכות בלי **שום** שייכות להדדי
1) אם עומד בשחרית וכו'/ מעין החתימה סמוך לחתימה
2) אסור לומר ברכה שלימה שכל תוכנה היא פסוק וברוך אתה ד' . כגון אם **לא יאמר** אתה קדוש ושמך קדוש , **רק** יאמר ויגבה ד' צבקות במשפט וכו' בא"י הקל הקדוש ---אסור . כי אין זה נוסח ברכה. חייבין לומר בקשה בנוסח **שאתה** יצרת , [ושוב מותר **להוסיף** פסוק אם תרצה]

ומסיק **סתמא דגמרא** [כלומר **אין** זה מדברי ר' אחא--וזה חשוב מאד לדעת מתי "מסתיים" דברי האמורא, ומתחיל דברי ה**סתמתאי**]
ואילין דאמרין צהלי ורוני יושבת ציון וכו' אין בו משום ברכה פסוק
וביארו חוקרי זמננו שהיה מנהג א"י [שמא רק ברגל?] לומר פסוק זה ולסיים בא"י הקל הקדוש. אבל **אין** כאן "חסרון" של "ברכה פסוק" למה? לא ברור לי. [אפשר משום שיש **גם** תפלה **לפני** שאומר הפסוק---ולפי"ז בא לומר דאין איסור "ברכה פסוק" רק אם אין **שום** הקדמה תפלה. ועדיין צ"ת]

פרק ג הלכה ו

מתני' זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע [דף כח עמוד ב] והמשמשת שראתה נדה צריכים טבילה ור' יהודה פוטר:

גמ' עד כדון זב שראה קרי ואפילו קרי שראה זוב מועיל הוא שהוא טובל נשמענא מן הדא: המשמשת שראתה נדה צריכה טבילה ור"י פוטר מ"ט דר"י? משום מה מועיל הוא שהוא טובל או שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה מה נפיק מביניהון ראה קרי אין תימר מה מועיל שהוא טובל מועיל הוא הוי לית טעמא [דף כט עמוד א] דלא משום שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה עד כדון כשבאת לו טומאה קלה לבסוף אפי' באת לו טומאה חמורה לבסוף נשמענא מן הדא והמשמשת שראתה נדה צריכה טבילה ור"י פוטר הדא אמרה היא הדא היא הדא:

סוגיא זו דוגמה טובה ל"שבושים הרבה" ויש צורך "לברור" המלים הנכונות ולהבין מהי גרעין הסוגיא וע"פז לנסות לתקן ולהוציא מלים שנשנו ממקום אחר -- או שהיו שני לשונות דומות בסוגיא, והוכנסו יחדו בערבוב. ולעשות משנים--אחת כאן מסתעיין מסוגיא דבבלי

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו עמוד א
איבעיא להו: בעל קרי שראה זיבה, לרבי יהודה מהו? כי פטר רבי יהודה התם בזב שראה קרי - דמעיקרא לאו בר טבילה הוא, אבל בעל קרי שראה זיבה, דמעיקרא בר טבילה הוא - מחייב, או דילמא לא שנא? - תא שמע: המשמשת וראתה נדה צריכה טבילה, ורבי יהודה פוטר. והא משמשת וראתה נדה כבעל קרי שראה זיבה דמיא, וקא פטר רבי יהודה - שמע מינה. תני רבי חייא בהדיא: בעל קרי שראה זיבה - צריך טבילה, ורבי יהודה פוטר.
יש במשנה ג בבות: זב שראה קרי. נדה שפלטה ש"ז. משמשת שראתה נדה. ועל כולם אומר ת"ק: צריך טבילה. כלומר אף שיש סברה לומר הרי בין כך לא ייטהר מטומאתו, שהרי הוא/היא כבר זב/נדה, --- לא אמרינן האי סברא. רק יטבול ליטהר מטומאת ש"ז [דזה היתה תקנת עזרא: לטבול מטומאת ש"ז לדברי תורה] ובבא ג היא **פחות** חדוש מבבות א וב. שהרי **כבר** נתחייב/ה בטבילת עזרא **לפני** שבא עליו טומאה החדשה, ויש כאן קושי: אם כבר השמיענו בבא א-ב דצריך, הרי **ק"ו** לבבא ג דצריך!!

ועל כן מסיק בבבלי דבבא זו נשנית **רק** לר' יודא ש**חולק** על וס"ל **דאין** צריך טבילה, וקמ"ל האי משנה **דאפילו** בבא ג' [שכבר נתחיב] **אין** צריך

עכשיו ידענו שזו "גרעין הסוגיא" ועל כן ננסה "להתאים" את דברי ירושלמי לעניין זו
עד כדון זב שראה קרי, ואפילו קרי שראה זוב? (מועיל הוא שהוא טובל נשמענא מן הדא: המשמשת שראתה נדה צריכה טבילה ור"י פוטר)

יש כאן "איבעיא" בירושלמי. בכל מקום שנזכר בירושלמי "עד כדון, XXX ואפילו YYY? זו נוסח מובהק של איבעיא. [יותר מ200 פעם!]
על כרחין האיבעיא היא **רק** אליבא דר"י. שהרי דברי ת"ק מפורשין **דאפילו בבא א צריך טבילה!** על כן צריך לפרש האיבעיא: **אליבא דר"י** מה הדין בבבא ג? שמא אין ר"י פוטר רק בבבא א וב. [קרי שראה זוב=בבא ג וזה פשוט]
המילות (מועיל הוא שהוא טובל וכו') נשתרבבו מלמטה ויש למוחקם וזה הכלל כל מקום שתמצא **בדיוק** אותם המלים שני פעמים בסוגיא אחת, יש חשש גדול של "שרבוב" וכפילות שלא במקומו
עכשיו נעתיק המלים בסוגיא באופן שיהא להם שחר. כל מקום שאכתוב (XXX) היינו שצריך **למחוק** מה שבתוך ה() וכשיש *אותיות כאלו, היינו שיש להוסיפן*

מ"ט דר"י? משום מה מועיל הוא שהוא טובל? או שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה? מה נפיק מביניהון? ראה קרי *ואח"כ ראה זב* אין תימר מה מועיל שהוא טובל, מועיל הוא?! (הוי לית טעמא דלא) *אין תימר* משום שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה, עד כדון כשבאת לו טומאה קלה לבסוף, אפי' באת לו טומאה חמורה לבסוף?!

נשמענא מן הדא: והמשמשת שראתה נדה צריכה טבילה ור"י פוטר. *הוי לית טעמא דלא משום מה מועיל שהוא טובל* הדא אמרה היא הדא היא הדא:

כמדומה שאין צורך "להסביר" שום דבר. בהעתקת ומחיקת קצת מלים "הכל מסתדר"

"מה מועיל שהוא טובל"= הרי בין כך הוא נשאר טמא [ולפי"ז פוטר ר"י אפי' ראה קרי ברישא]
"שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה" שם בצירה, וזה מלה שכיח בירושלמי ומובנו כמו שאומרים בזמננו אין "חלות" טומאה קלה על טומאה חמורה.
מה נפיק מן ביניהון? בבבלי "למאי נפק"מ" = איזה חלוק **דין** יוצא מזה החקירה ראה קרי ואח"כ ראה זוב.. אם הסברא משום שאינו מועיל, וכי בכה"ג מועיל הוא טבילתו?!! שמור כלל זה בידך: בירושלמי יש 50% של statments בלשון איפכא ובתמיה?!
אין תימר...הוספתי אלו משלי כי אלו המלים מופיעים כל פעם כשצריך לבאר "צד השני" של האיבעי' ---אבל אם תאמר כצד הזה, אזי.... עד כדון =הני מילי [מופיע 238 פעם!] כשבאת טומאה קלה בסוף, מובן שא"א **לחול** טומאת קרי על טומאת זוב, אבל כשבאת טומאה קלה בתחלה ?! וודאי ברור שבכה"ג יש להצריך טבילה!!

זה שני צדדי האיבעי' וכמש"ב דהם **אליבא דר"י**

פשיטות האיבעיא מתחילה עים המלים "נשמעינה מן הדא" [מופיע פעמים אין מספר] ופושט האיבעיא **בדיוק** כמו שפושט בבבלי מבבא ג שגם שם ר"י פוטר.

הוי לית טעמא דילא= אלא על כרחך הטעם אינו אלא
ביטוי שגור בירו' כשרוצה "להכריח" כצד אחד

סוגיא חדשה מסכת ברכות פרק ו
רבי בנימין בר יפת בשם רבי יוחנן ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו. א"ר שמואל בר רב יצחק מתניתא מסייע לרבי בנימין בר יפת "אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין" אם בעיינן הן, אדם יוצא בהן ידי חובתן בפסח! ......

ועוד מן הדא: מן מה דאנן חמיין רבנן רברביא עלון לאברייתא ונסבין תורמסין ומברכין עליהון בורא פרי האדמה. ותורמסי' לאו שלוקי' הן. אין תימר מתניתין שניא היא שאמרה התורה מרורין תורמסין כיון ששלקן כבר בטלה מרירתן
סוגיא זו הובאה בבבלי כיצד מברכין. ומביא ראיה לרבב"י ממשנה דפסחים, שאין יוצאין במרור מבושל, אלמא בישול מבטל לה ---וה"ה שאין מברכין על ירק שלוק בפה"א
שים לב לנוסח הרגיל בכל תלמודא הדין: אים בעיינן הן, אדם יוצא בהן!! נוסח הבבלי "אלמא לאוו במילתייהו קיימי" אבל בירושלמי מנסח אותו : אם האמת כדבריך, יהא הדין כך!! [ואנחנו יודעין ש**אין** הדין כך!!]

וחוזר ומקשה על רבב"י [תלמיד ריו"ח] ממה שאנו "רואין רבנן" =חמיין רבנן רברבין ביטוי כזה
מסכת ברכות פרק ו
מן מאן דאנן חמיין רבנן סלקון לריש ירחא
מסכת שביעית פרק ט
א"ל מן דאנן חמיין דרבנן מדמיא לה
.
ותרגומו בלה"ק: מן מה שאנחנו רואין רבנים גדולים ...
עלון לאברייתא=נכנסין להברות את נפשם
ותורמסי' לאו שלוקי' הן?! אין תימר מתניתין, שניא היא שאמרה התורה מרורין. (תורמסין) כיון ששלקן כבר בטלה מרירתן

אלמא [ממנהג תורמוסין] דשלקות במילתייהו קיימי. ואם תאמר מתניתין דפסחים, [הרי שם רואין **דלאוו** במילתייהו קיימי]
שנייא היא=שאני התם [260 פעם]
שאמרה תורה **מרורין** וכיוון ששלקן בטלה מרירותן
מלת תורמסין אין לו שחר
יש מסכת חלה פרק א
שנייא היא בעיגולין **שכבר** בטלו. אלמא "שנייא היא" מסתיימת ב "שכבר..." וזו סגנון הגון ונאה. **ויש לי** לומר דבר נפלא ותמיהני אם היא אמת ג"כ.. איך נשתרבב כאן מלת "תורמסין" [הגם שאינו קושיא כ"כ..]
מסכת שביעית פרק ז
ותורמסין לאו אינון מרין?! שנייא היא תורמסין שעיקרו אוכל אדם

ויש לדעת שלפני שהותר **כתיבת התלמוד** היה כל התלמוד **נגרס בעל פה** ומי ש**גרס** התלמוד, היה רגיל בלשונו
"שנייא היא תורמוסין" ממסכת שביעית, ובשיטפת לשונו, רהטא ליה גם במסכת ברכות
סוף דבר: אם נמחק מלת תורמוסין, הכל מסתדר יפה יפה. ואם נקיימנו צריכין לדוחקין גדולים

פרק שלשה שאכלו
מסכת ברכות פרק ז הלכה א
הכא איתמר אין רשאין ליחלק. וכה איתמר חייבין לזמן. שמואל אמר כאן בתחלה כאן בסוף. אי זהו בתחילה ואי זהו בסוף. תרין אמורין. חד אמר נתנו דעת לאכול זהו בתחילה. אכלו כזית זהו בסוף. וחרנה אמר אכלו כזית זהו בתחילה. גמרו אכילתן זהו בסוף

פיסקה זו אופיניי מאד ל"נוסח ירושלמי" **ויש** ללמוד ממנו הרבה, ע"כ נאריך בו הכא איתמר ... וכא איתמר... זה נוסח שכיח **מאד** [יותר מ40 פעם] על פני הירושלמי ומובנו היא כמו בבבלי ורמינהו. "סתירה" בין משניות או ברייתות. בהלכה ד' שנינו: שלשה שאכלו כאחד אינן רשאין ליחלק. ומקשה, שיש כאן **סתירה** בין המשניות! ולעולם בא לאחר קושיא כזאת [נוסח התירוץ] כאן.... וכאן.... או לפעמים הכא... ותמן.. ולפעמים הן דתימר...והן דתימר...
דוגמה
מסכת כתובות פרק ו

הכא את מר מיגרע והכא את מר אינו מיגרע כאן בנטלה מקצת כאן בשלא נטלה מקצת הכא את מר נוגע בתוס' והכא את מר אינו נוגע בתוספת תמן הוסיף ולא פיחת ברם הכא פיחת ולא הוסיף

מסכת בבא קמא פרק ט

הכא את מר ליבון כשינוי והכא את מר אין ליבון כשינוי. הן דתימר ליבון כשינוי בשעשאו צופים והן דתימר אין ליבון כשינוי בשהניחו כמות שהוא.

מסכת בבא מציעא פרק ה

רבי ירמיה בעי תמן את מר צאן ברזל לראשון וכא את מר לשני אמר ר' יוסי תמן שעיקרן לראשון וולדן לראשון ברם הכא עיקרן לשני וולדן לשני.

יש לנו כאן שני קושיים 1) קשה למצוא איזה "סתירה" בין המשניות. אדרבה שניהם אומרים שחייבים לזמן 2) מי שכבר למד בבלי [ובדרך כלל אין אדם נגש לירושלמי לפני הבבלי] רואה שלא לבד שאין כאן סתירה רק יש קושיא למה לי למיתנא תרי זימני!

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נ עמוד א

מאי קא משמע לן? תנינא חדא זימנא: שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן! - הא קא משמע לן, כי הא דאמר רבי אבא אמר שמואל: שלשה שישבו לאכול כאחת ועדיין לא אכלו - אינן רשאין ליחלק

והדבר מתפלתל עוד יותר! שהרי יש בבלי תירוץ על זה, ובירושלמי יש מלים דומות. ורוצים "להשוות" את שני התלמודים כי שניהם משתמשים בתירוץ דומה, אך הקושיות אינם דומות!! אדרבה הם הפוכות. וע"כ בכה"ג יש לנו להשתמש בבבלי בזהירות גדולה. כלומר קודם תבין **היטב** את **הסתירה** [**בלי זיקה לבבלי--**שהרי בבבלי אין זו **סתירה]** ורק אח"כ אפשר ליזקק לבבלי [אם עדיין חסר לנו הבנה..]

נמשיך...שמואל אמר כאן בתחילה כאן בסוף

שמואל **לא** הסביר את דבריו. וזה תופעה **שכיחה בירושלמי** יש אמורא מדור הראשון או השני שאומר איזה מלים קצרות סתומות, ודורות הבאים חייבים **לפענח** החידה.

ויתירה מזו: נוסח זה של "תחלה וסוף" היא נוסח של תירוץ בסוגיא אחרת, וגם שם פליגי אמוראי, מה הכוונה "בתחלה וסוף"

מסכת כתובות פרק ה

אמר רבי יוחנן לא אמר ר' יודה אלא בסוף אבל בתחילה אף רבי יודה מודה. אין הוא בתחילה ואין הוא בסוף? חברייא בשם רבי יוחנן עד שלא בעל ומשבעל. ר' זעירא בשם רבי יוחנן עד שלא כנס ומשכנס.

עתה ננסה להבין הסתירה. ואח"כ להבין ה"תחלה וסוף"

לזמן= ברכת זמון. וזה מבואר בסוגיית הירושלמי שיש נוסח מיוחדת שנקרא ברכת זמון, ואומרים אותה רק בשלשה.

אינם רשאים ליחלק= אחד **מוציא** את כולם בברהמ"ז

בירושלמי פרק ויו יש לשון אמר ר' אמי זאת אומרת שנחלקין בפירות. כלומר ש**אין** אחד מוציא את חבירו. כלומר לשון המשנה "כל אחד מברך לעצמו" = "נחלקין" בלשון ירושלמי . וזה עיקר גדול בהבנת ירושלמי: לחפש [וכיום קל ע"י מנוע חפוש] "מלים המפתח" כגון "חולקין" "נחלקין" כי במשנה הלז, אינם רשאים **ליחלק** היא מלת היסוד.

עכשיו מבינים הסתירה היטב. במשנה א' מבואר שיש חיוב **ברכת זמון** כשאכלו שלשה אנשים יחדו. ובמשנה ד' מבואר **שאין** ברכת הזמון [רק יש דין שאחד מוציא את חביריו בבהמ"ז] נמצא נוסח הקושיא היא כך: מדקאמרת אין רשאין ליחלק **אלמא אין** ברכת הזמון!

נעבור לתירוץ

חד אמר: נתנו דעת לאכול- זהו בתחילה. אכלו כזית- זהו בסוף.
כמו שביארנו, בא אמורא זה **לבאר** דברי שמואל שתירץ הקושיא בלשון חידתי. ולפני שנבא לדברי תרין אמוראי, יש להבין דברי **שמואל** כלומר כאן=משנה X היא בתחלה. וכאן= משנה Y בסוף . איזה משנה היא בתחלה? זה יש ללמוד מתוכן הדבר. כי "התחלת אכילה" אינו חשובה כל כך "כגמר אכילה" כשגומרים יחד לאכול, יש להם צירוף חזק. וזה מסתבר לכל בר דעת. וכשיש צירוף **חזק** יש לומר דיש **ברכת זימון** וכשיש צירוף **חלש** אין ברכת זמון [אך אכתי אין רשאין ליחלק]

עכשיו נשאר **רק** לבאר את **פרט** דברי האמורא. נתנו דעתם לאכול=החליטו לאכול יחד אך עדיין לא אכלו כלום, זה **בתחלה** ולפי זה מתפרש "בתחלה" דהיינו כשיושבין לאכול יחד אחד מוציא את חבירו בברכת המוציא!! וזה היתה כוונת

שמואל כשרצה לתרץ המשניות. שכשיושבין שלשה אנשים יחד, יוציא אחד את כולם בברכת המוציא [וממילא אין כאן שייכות כלל ל"ברכת זמון"...]
אכלו כזית זה בסוף- אם כל אחד מהם אכל כזית, ועכשיו באים **לברך ברכת המזון!** זה נקרא בסוף , ועל זה נאמרה משנה זו [ואל תתמה על ההעלם וההסתר שיש בנוסח התירוץ, שהרי כל עיקר התירוץ של שמואל נאמרה **דווקא בדרך חידה** והאמורא שבא להסביר דבריו חייב ל**התאים ולהמשיך** דבריו לדברי החידה]
ואידך אמורא קאמר: אכלו כזית זה בתחלה, גמרו לאכול זה בסוף
לדידיה. יש כאן **חידוש דין** בהלכות ברכת הזמון. אין אומרים ברכת הזמון **רק** כשגומרים לאכול ביחד, אבל כשראובן גומר לפני שמעון ולוי, **אין מזמנין!** [אך כמובן שאחד מוציא את כולם--אך אין זה עיקר החידוש של שמואל לפי האי תירוצא, רק עיקר החידוש היא שלא סגי "לאכול יחד" כדיי לומר ברכת זמון--צריך גם לגמור יחד]

יש ללמוד הרבה מדוגמה זו "איך ללמוד ירושלמי"

פרק ט הלכה ב
וכמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך. רבי חייא בשם רבי יוחנן בתחילה כדי רביעה ובסוף כדי שיודחו פניה.
רבי ינאי בשם רבי ישמעאל בשם רבי שמעון בן לקיש בתחילה כדי רביעה ולבסוף כדי שתשרה המגופה. ויש מגופה נשרית אלא רואין אותה כאלו היא שרויה. רבי יוסי בשם רבי יהודה ורבי יונה ורבי יהודה בשם שמואל בתחילה כדי רביעה ולבסוף אפילו כל שהוא.
רבי יוסה בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה. רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא ורב בימי הוון יתבין. אמר רבי תנחום לרב אדא בר אבימי לא מסתברא לברכה נאמר. אמר ליה הין. אמר רבי חזקיה לרב אדא בר אבימי לא מסתברא להפסיק תענית נאמר אמר ליה אין. אמר ליה למה אמרת ליה הין הכין. אמר ליה כשיטת רבי. אמר רבי מנא לרבי חזקיה מני רבי'. אמר ליה רבי זעירא. אמר ליה ואנן אמרינן רבי יוסי בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה.

תענית פרק א

וכמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך ר' חייה בשם ר' יוחנן בתחילה כדי רביעה ובסוף כדי שידוחו פני הקרמיד
ר' יניי בי ר' ישמעאל בשם רשב"ל בתחילה כדי רביעה ובסוף כדי שתשרף המגופה. ויש מגופה נשרית?! אלא רואין אותה כאילו היא שרויה. רבי יוסה בשם רב יהודה, רבי יונה רב יהודה בשם שמואל: בתחילה כדי רביעה ולבסוף אפילו כל שהוא.

ר' יוסה בשם ר' זעירה: להפסק תענית נאמרה. רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא בר איכומה הוון יתיבון, אמר רבי נחום לרב אדא בר איכומא: לא מסתברא לברכה נאמרה א"ל אין. א"ל ולמה אמרת ליה דאי נהיג בשיטת רביה. אמר ר' מנא ר' חזקיה מני רביה א"ל זעירא א"ל אף אנן אמרין ר' יוסה בשם ר' זעירה להפסק תענית נאמרת.

כשיש שני סוגיות דומות [וק"ו לשלש או ארבע!] יש אפשרות ללמוד כמה דברים חדשים אודות סגנון ירושלמי וכו' ויש כאן בא זה ולימד על זה. ע"כ בחרנו כאן סוגיא שנכפלה במסכת תענית, גם הושלשה, בבראשית רבה

פני "קרמיד" היא רעפים tiles שמניחים אותם על הגג כמו תוספתא מסכת כלים (בבא קמא) פרק ב הסילונות והקרמודין שעשה בהן בית קבול מים או צרורות טמאין

בברכות הושמטה מלת "קרמיד" ואות הא פני"ה" נשארה! [אולי מפני שלא הבין המעתיק מה זה קרמיד]

בתחלה/בסוף מתפרש כאן במובן: גשם ה ר א ש ו ן שבא בעונת הגשמים---וגשם הש נ י [וכבר כתבנו שיש עניין מיוחד להשתמש במלים "תחלה וסוף"]

כדי רביעה, היא שיעור חשובה ולקמן נחלקו מה השיעור בדיוק--אבל ברור שהתכוון ריו"ח לשיעור חשוב

בפעם השני, סגי אף בגשם כל שהוא [הדחת פני הקרמיד]

במסכת תענית נולד שיבוש גס שתשרף! המגופה. וזה משום שמעיקרא נכתב בכת"י שתשר' וכן היא בדפוס וינציה--אבל בדפוס וילנא נשתבשה

ר' יניי בי ר' ישמעאל,

יש עובדא בירושלמי שהובא גם בבבלי [ע"ז ל] מסכת תרומות פרק ח
ר' ינאי ב"ר ישמעאל איבאש סלקין לגביה ר' זעירא ור' הושעיה ור' בון בר כהנא ור' חנניא חבריהון דרבנן מבקרתיה חמון לרבי יהושע בר זידל יתיב אמרין הא מרא שמועתא והא מרא עובדא אתון ושאלון ליה אמר לון רבי ינאי בי רבי ישמעאל כן אמר ר"ש בן לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך

רואים שר' ינאי היה תלמיד של ריש לקיש, גם מצינו הרבה מימרות בירושלמי בשמו--גם מפורש בבבלי שהיה ב ן ר' ישמעאל -- ועל כן בכל מקום שתראה "בי רבי ישמעאל" כאילו ברבי = בן רבי. ובברכות נשתבש ונהפך בי ל "בשם" ר' ישמעאל [אטו "בשם" הבא אחריו..]
ר"ל פליג על ריו"ח וס"ל דרביעה השנייה חייב להיות י ו ת ר מראשונה. ולשונו של ר"ל היתה "כדי שתשרה המגופה" ומקשה ויש מגופה נשרית?! ומתרץ אלא רואין אותה כאילו היא שרויה. ונתקשו המפרשים בהבנת המאמר-- ויכולים להיעזר בבראשית רבה פרשת בראשית פרשה יג
רבי ינאי ב"ר ישמעאל בשם ר"ש בן לקיש אמר בתחלה כדי רביעה ולבסוף כדי שתשרה פי המגופה, והלא כמה גשמים יורדין ואין פי מגופה נשרת, אלא תהא נראת כאלו שרויה

כנראה שדרכן להניח חביות של יין בחצר [מקום שיורדים גשמים] אך אפילו הרבה גשמים יורדין, אין המגופה נשרית melts [נמסה] אבל פי המגופה היא cork שתקוע הרבה בחלל החבית, וכשיורדים גשמים, "נתכסה" הcork ואינה נראית, ואפשר לטעות ולחשוב שאכן "נשרית פי המגופה" [כל זה השערה בעלמא..]
קטע הבאה נשתבש ג"כ בברכות. כי ידוע שר' יונה ור' יוסה שהיו בני דור אחד ונזכרו מאות פעמים [כעין אביי ורבא] יחד---הם תלמידי רב יהודה [לא רבי! יהודה] ור' יוסה אמר המימרא בשם רב יהודה סתם--ור' יונה אמרו בשם ר' יהודה בשם שמואל [וכשיש שני פעמים "בשם"--דרך ירושלמי להשמיט אחת]
נמצינו למידין שמואל וריו"ח אמרו דבר אחד: גשם השנייה סגי בכל שהוא [ודלא כרשב"ל שמצריך הרבה]

קטע הבאה נשתבש בתענית ובברכות ויש לעשות שילוב, כדיי לפרשה. יש כאן שלשה אמוראים: רב אדא בר אבימי. ר' חזקיה ור' נחום
בברכות פרק ד
רבי זעירא שלח לר' נחום גבי רבי ינאי בי ר' ישמעאל או מסכת קידושין פרק א
אמר ר' זעירא מאן דאמר לי הדא מילתא אנא משקי ליה קונדיטון התיב רבי נחום הרי פרשת נחלות!

ר' תנחום [סתמא] כמעט שלא מצינו בירושלמי, ועוד שמצינו ר' זעירא רבו של ר' נ ח ו ם [שהרי ר' זעירא שלח לו לשאול שאילות] וזה מתאים עם המשך הסוגיא כאן

ר' יוסה בשם ר' זעירה: להפסק תענית נאמרה.

מצינו הרבה פעמים במשנה ובגמרא ש"נזכרו" איזה ש י ע ו רי ם ודורות הבאים נחלקו "לעניין מ ה הוזכרו"
[דוגמה משנה מסכת כלים פרק יז
הרמון שאמרו לא קטן ולא גדול אלא בינוני ולמה הוזכרו רמוני בדאן שיהו מקדשין כל שהן דברי ר' מאיר רבי יוחנן בן נורי אומר לשער בהן את הכלים ר' עקיבא אומר לכך ולכך הוזכרו לשער בהן את הכלים ויהיו מקדשין כל שהן אמר ר' יוסי לא הוזכרו רמוני בדאן וחצירי גבע אלא שיהיו מתעשרין ודאי בכל מקום]

ר' זעירא אומר: שיעורים הללו [כדי רביעה/שתשרה] הוזכרו, ו נ א מ ר ו לעניין "הפסק תענית" כלומר יש דין שאם לא ירדו גשמים זמן מה [עיין פ"ק דתענית] חייבים להתענות. אם באמצע התענית, התחילו גשמים לירד, מפסיקין התענית. ועל זהו השיעורים [כלומר אם מתענין לפני שירד אפילו גשם הראשון-- וירד כדי רביעה, אזי מפסיקין התענית. אם כבר ירד גשם אך צריכין עוד גשם, והתענו על זה,
צריך שירדו כדי שתשרה] [כן אפשר לפרש]

רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא בר אבימי הוון יתבין. אמר רבי נ ח ו ם לרב אדא בר אבימי, לא מסתברא לברכה נאמר? אמר ליה הין! אמר רבי ח ז ק י ה לרב אדא בר אבימי לא מסתברא להפסיק תענית נאמר? אמר ליה אין!
אמר ליה רבי חזקיה לרב אדא למה אמרת ליה הכין? והלא אמרתי לי [וכן אתה סובר באמת] דלברכה נאמרה אמר ליה: דאיהו נהיג כשיטת רביה.
אמר רבי מנא לרבי חזקיה: מני רביה? מי זה "רבו" של ר' נחום אמר ליה: רבי זעירא. אמר ליה ר' מנא לר' חזקיה [בא לסייעו ואנן אמרינן, רבי יוסי בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה!!
במסכת תענית "אף אנן אמרינן" והגון יותר

הגהתי בלשון הירושלמי והנחתי למעיין לראות איך ששילבתי בין שני הנוסחאות להוציא את המובחר.
"לברכה נאמר" שיעור הללו "הוזכרו" לגבי: מאמתי מברכין על ירידת גשמים

להפסיק. יש לקרות בסגול תחת ההא ודרך ירושלמי להשים יוד במלות כגון אלו
יש כעין זו מסכת שבת פרק א

רב ירמיה סלק לגביה רבסי, מזג ליה כסא, שרי מסתכל ביה התחיל ר' ירמיה לבדוק בהכוס אם היא נקייה. אמרה ליה בני ביתיה חמי מה הוא עביד! האי אסור לבדוק בכוס לאור הנר! אמר לה: דהוא נהיג בשיטתיה דרבו!!

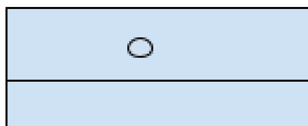
לא ידוע לי לאיזה "רבו של ר' ירמיה" התכוון ר' אסי [רבסי=רב אסי]

רב אדא בר אבימי רצה לענות שאילת ר' נחום כפי שיטת "רבו" ולא כפי שיטת ע צ מ ו .
זה היה דרך כבוד שהיו נוהגים זה בזה. אם השואל היה תלמיד של רב אחר, ענו על שאילתו כפי שיטת אותו הרב.

[רב אדא בר אבימי היה בן דורו של רבי חזקיה ור' נחום]

דוגמה איך לפתור ירושלמי סתומה

פרק ז הלכה ב
זית שנמצא עומד...

המשנה סתומה קצת. ונראה מירושלמי שמדובר שיש שני מלבנים rectangles של זיתים [כל מקום שיש קו שחור יש בו זית] ועוד זית א ח ד במקום שיש העגול [עיין ציור] ואומר המשנה שאים שכח ללקט זית הלז, אין בו משום שכחה.

נעבור לירושלמי
מה נן קיימין? אם משום דבר מסויים, אין כאן זיתים!
יש לכל לומד להשים לב למלות "אין כאן" כי אם מבינים זאת, מבינים הכל! הם הם "מלות המפתח" בזה הפיסקה. אך אנחנו לא יודעים אם זה נקרא בתמיהה "אין כאן זיתים?!" או "אין כאן זיתים"

יש לפתור בקריאת שורה שאחר זה:
אם משום שורה, הוא עצמו נידון כשורה?!
כאן יותר ברור, שרוצה להקשות: אם אתה רוצה לומר שלא שייך שכחה בזית הלז משום "תורת שורה" [מבואר לעיל שאין שכחה בשוכח שורה שלימה] וכי הוא ע צ מ ו [זה מלת המפתח ב"שורה" זו...] נידון כשורה שלימה?!

עכשיו, יש לפתור "אין כאן זיתים" בצורה דומה. וכי אין כאן זיתים?! למה אתה אומר שזה הזית "מסויים" והלא כל השדה מליאה זיתים!!

"אין כאן" הוא צירוף מילים השכיחה מאד בירושלמי [ואפשר לבררו ע"י חיפוש בתוכנה] ויש לה משמעות שונות קרובות זו לזו

אלא
מלת "אלא" הוא התחלת תירוץ לקושיא [גם זה יש לברר ע"י חיפוש! ורצוי מ א ד לעשותו!]

ע"י שורה, ועל ידי שורות
תכף רואים שמלות המפתח הם: על ידי....ועל ידי.... מחפשים בתוכנה [אני משתמש בבר אילן...] ורואים שיש לה משמעות: יש כאן ש נ י גורמים זה ו ג ם זה
מתפרש כאן: מכיון שהוא מוקף שורות גם הוא נעשה כשורה
כמובן, אין פירוש זה ברור שהוא אמיתי. אבל אנחנו מרויחים שאפשר "לראות" את המליצה והדיבור ברמיזה ובדרך חכמה, שמונח ב ה ר ב ה מקומות בירושלמי

ריו"ח אמר בזית נודיין היא מתניתא...

רואים שריו"ח מוציא את המשנה לגמרי מפשטה. אין העניין כלל משום המקום שנמצאת. רק עצם הזית הוא זית משובח, וע"כ ל"ש ביה שכחה. שים לב: היא מתניתא...יש לחפש ולראות שזה מצוי מאד, ובמובן הזאת: אתה חייב לפרש המשנה במקרה מיוחדת שלא נזכרה כלל במשנה ורק באופן זה ההלכה אמת

פועה

פירוש קצר על תלמוד ירושלמי פיאה

1)הפירוש מיועד ללומד והוגה בבבלי כמה זמן ובקי במונחיה ומושגיה

2) כל מקום שאפשר לשתוק שתקתי והנחתי העבודה על המעיין—ואף במקום שפרשתי היא בתכלית הקיצור

3)שניתי כמה מן הנדפס אים ראיתיה "כמעט מוכרח", אך במקום שאף אחר ההגה, הסוגיא סתום, לא הגהתי והנחתי מלפרשה

4)הטלתי "מתגים" כפי

הצורך בעין יפה...Paragraphs & punctuation marks

בחמלת ה' עלי יהושע יהודה גליק

ט שבט תשע"ב

כסלוו תשפג הוגה עוד וצורף מספרים **כזה** *1234567890* לסמן מספר הדף לפי מהדורת עוז והדר/ ארטסקרול

ועוד כח אב תשפד

מסכת פיאה פרק א ער"ח שבט תשע"ב

1 **הלכה א משנה** אלו דברים שאין להם שיעור: הפיאה והביכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה

אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבריו ותלמוד תורה כנגד כולן:

גמרא רבי בנימין בר לוי אמר, רבי יצחק ורבי אמי הוון יתבון מקשיי למה לא תנינן תרומה

עמהן?

אמר רבי אמי מפני המחלוקת. תרומות 4:5

אמר רבי יוסי אדם עושה כל שדהו ביכורים ואין אדם עושה כל שדהו תרומה.

התיבון, הרי הוא אומר פיאה, והרי אין אדם עושה כל שדהו פיאה, ותניתה! א"ר יוסי: קצירת שיבולת הראשונה דומה למירוחו, עד שלא קצר השיבולת הראשונה לא נתחייבה שדהו בפיאה, משקצר שיבולת ראשונה נתחייבה שדהו בפיאה, ביקש לעשות כל שדהו פיאה עושה. 2 ברם הכא, עד שלא נתמרח הכרי לא נתחייב כריו תרומה, נתמרח, ביקש לעשות כל כריו תרומה אינו עושה. דתנינן תמן האומר כל גרני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום עד שישייר מקצת:

שיבולת הראשונה מהו שתהא חייבת בפיאה? האם יכול להחל עליו שם פיאה? איפשר לומר כן?! היא מחייבת כל שדהו פיאה, והיא חייבת בפיאה?!

קצר שיבולת הראשונה ונשרפה, מהו שיהא צריך לקצור פעם שנייה? נשמעינה מן הדא: קצר חציה ומכר מה שקצר, קצר חציה והקדיש מה שקצר, נותן מן המשוייר על הכל. והקדש לאו כשרוף הוא?! הדא אמרה קצר שבולת הראשונה ונשרף, אין צריך לקצור פעם שנייה ושפיר יכול להחל שם פיאה על השאר [ואי"צ עוד מעשה קצירה]

כילה את שדהו, את אמר חזרה חיוב פיאה לעומרין. מהו שתחזור פיאה לקצירת שיבולת הראשונה? האם [עכשיו..]יכול להחל שם פיאה על שבולת הראשונה? אמר רבי יוסי נילף פיאת עומרים מפיאת קמה. מה פיאת קמה לא חזרה פיאה לקצירת שיבולת הראשונה, אף פיאת עומרים לא תחזור פיאה לקצירת שיבולת הראשונה

הפיאה יש לה שיעור מלמטן ואין לה שיעור מלמעלן. הביכורים והראיון אין שיעור לא למעלן ולא למטן. אית תנא תני: הפיאה והביכורים והראיון אין להם שיעור לא למעלן ולא למטן. מה נפיק מן ביניהון? והן חד מן ששים!! מאן דמר הפיאה יש לה שיעור מלמטן ואין לה שיעור מלמעלן, מה שנתן נתן, חזר והוסיף, חייב במעשר עד שעה שישלים. כגון אם חייב ליתן 5 סאה [אחד מס' של השדה] ונתן אחד אחד, הכל חייב במעשר עד שישלים מאן דמר הפיאה אין לה שיעור לא למעלן ולא למטן, מה שנתן כבר נפטר, חזר והוסיף חייב במעשרות

רבי ברכיה בעי, ולמה לא תנינן אפר סוטה ולמה לא תנינן אפר פרה ולמה לא תנינן רוק יבמה ולמה לא תנינן דם ציפור של מצורע? לא אתינן מתני אלא דברים שהוא מוסיף עליהן ויש בעשייתן מצוה, ואילו אע"פ שהוא מוסיף עליהן אין בעשייתן מצוה:

3 והראיון- מתני' בראיית פנים. אבל בראיית קרבן יש לה שיעור. ואתיא כיי דמר ר' יוחנן מעה כסף. שתי כסף דבר תורה.

תנא רבי יוסי קומי רבי יוחנן: ראיה כל שהוא, חכמים הן שאמרו מעה כסף שתי כסף. א"ל ויש כעין זו?! שחכמים יתנו שיעורים?! א"ר יונה וכל השיעורים לא חכמים הן שנתנו?! כזית מן המת כזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ. לא אתא ריו"ח מישאול, אלא כהדא דתני רבי הושעיא: (שמות כג) "לא יראו פני ריקם- אפילו כל שהוא, חכמים הם שאמרו מעה כסף שתי כסף" וקשיא, מן דו סמך לדבר תורה, הוא אמר חכמים אמרו מעה כסף שתי כסף?! אחר שמביא פסוק מפורשת מה"ת, אומר "חכמים" התנו שיעור?!

אמר רבי יוסי בר בון רבי יוחנן כדעתיה: דרבי יוחנן אמר כל השיעורים הלכה למשה מסיני. דו אמר מעה כסף שתי כסף דבר תורה. רבי הושעיא כדעתיה: דרבי הושעיא אמר האוכל איסור בזמן הזה צריך לרשום עליו את השיעור שמא יעמוד ב"ד אחר וישנה עליו את השיעורים ויהי' יודע מאיזה שיעור אכל

אמרי, חזר ביה רבי יוחנן מן הדא. רבי יונה ורבי יוסי תרוויהון אמרין לא חזר ביה

ועוד מן הדא: דאמר רבי לא, איתפלגון חזקיה ורבי יוחנן. חזקיה אמר חולק אדם את חובתו לשתי בהמות. ורבי יוחנן אמר אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות אלא צריך שיהא בידו שתי כסף ממעות חולין לכל אחד ואחד.

ואמר ר"ש בן לקיש בשם חזקיה: אדם טופל בהמה הנקנית מכסף מעשר לבהמה ממעות חולין ואין אדם טופל מעות למעות. 4 ור' יוחנן אמר: טופל אדם מעות למעות, ואין אדם טופל בהמה לבהמה.

היאך עבידא? היו לפניו עשר בהמות והקריב חמש בי"ט הראשון, המותר מהו שידחה לי"ט אחרון? האים הקרבתן דוחה יום שמיני עצרת? ר' קריספא אמר איתפלגין ר' יוחנן ור"ש בן לקיש חד אמר דוחה וחרנא אמר אינו דוחה ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. אמר ר"ז נפרוש מיליהון דרבנן מן מיליהון. ר' יוחנן דו אמר אדם טופל מעות למעות ואין אדם טופל בהמה לבהמה, הוי דו אמר דוחה. כיון שיש בכל בהמה קצת "חולין" ור"ש בן לקיש דו אמר אדם טופל בהמה לבהמה ואין אדם טופל מעות למעות הוי דו אמר אינו דוחה

אתא שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן: לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה את י"ט עד דו אמר אין בדעתי להוסיף עוד:

גמילות חסדים: הדא דתימר בגופו אבל בממונו יש לו שיעור. ואתייא כיי דמר ר"ש בן לקיש בשם רבי יוסי בן חנינא באושא נמנו שיהא אדם מפריש חומש מנכסיו למצוה.

עד היכן? ר"ג בן אינינוא ורבי אבא בר כהנא חד אמר עד כדי תרומה ותרומת מעשר וחרנא אמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך ומראשית כל תבואתך כמראשית כל תבואתך

ר"ג בן אינינוא בעי קומי ר' מנא מה חומש בכל שנה ושנה? לחמש שנים הוא מפסיד כולה!! א"ל בתחלה לקרן מכאן ואילך לשכר

רב הונא אמר למצוה עד שליש. מהו? לכל המצות עד שליש. או למצוה אחת? סברין מימר, לכל המצות עד שליש. אמר ר' אבון אפי' למצוה אחת.

ר' חביבא בשם רבנן דתמן: מהו שליש? לדמים. היאך עבידא? לקח אדם מצוה מצא אחרת נאה הימנה, עד כמה מטריחי' עליו עד שליש

5 תני ר' ישמעאל זה אלי ואנוהו וכי אפשר לו לאדם לנוואות את בוראו? אלא אנווהו לפניו במצות, אעשה לפניו לולב נאה סוכה נאה שופר נאה ציצית נאין תפילין נאין

אבא שאול אומר אדמה לו מה הוא רחום וחנון אף את תהא רחום וחנון

מעשה ברבי ישבב שעמד והחליק את כל נכסיו לעניים. שלח לו ר"ג והלא אמרו חומש מנכסיו למצות!

[ור"ג לא קודם לאושא היה?! ר' יוסי בר' בון בשם ר' לוי כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השנים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך שכל דבר שבית דין נותנין נפשן עליו הוא מתקיים כמה שנאמר למשה מסיני. ואתייא כיי דאמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם ואם הוא רק מכם הוא, למה? שאין אתם יגיעין בתורה. כי הוא חייכם- אימתי הוא חייכם כשאתם יגיעי' בו. רבי תנחומא בשם רב הונא (שמות לה) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה. אותו משה. אין כתיב כאן אלא אשר צוה ה' את משה אפי' דברים שלא שמע מפי רבו, הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה מסיני. ר' יוחנן בשם ר' בניי כאשר צוה ה' את משה עבדו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה. אותו משה, אין כתיב כאן אלא מכל אשר צוה ה' את משה אפי' דברים שלא שמע מפי משה הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה מסיני. ר' יוחנן בשם ר' בניי ר' חונה בשם ר' (מלאכי ו) תורת אמת היתה

בפיהו- דברים ששמע מפי רבו. ועולה לא נמצא בשפתיו- אפי' דברים שלא שמע מפי רבו. ורבנן אמרי, כי ה' אלהיך יהיה בכסלך ושמר רגליך מלכד אפי' דברים שאתה כסיל בהן. [ושמר רגליך מלכד- רבי דוסא אמר מן ההורייה. ורבנין אמרי מן העבירה. ר' לוי אמר מן המזיקין. אמר רבי אבא אם נתת מכיסך צדקה הקב"ה משמרך מן הפיסין ומן הזימות ומן הגלגלות ומן הארנוניות מיני מסים]]

מונבז המלך עמד ובזבז כל נכסיו לעניים, שלחו לו קרוביו ואמרו לו אבותיך הוסיפו על שלהן ועל של אבותיהן ואתה ביזבזתה את שלך ואת של אבותיך? א"ל כל שכן! אבותי גנזו בארץ ואני גנזתי בשמים שנאמר (תהלים פה) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף. אבותי גנזו אוצרות שאין עושין פירות ואני גנזתי אוצרות שהן עושין פירות שנאמר (ישעיהו ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו שנאמר (תהלים צז) צדק ומשפט מכון כסאך וגו' אבותי גנזו ממון ואני גנזתי נפשות שנאמר (משלי יא) ולוקח נפשות חכם. אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמר (דברים כד) ולך תהיה צדקה. אבותי גנזו בעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנאמר (משלי י) וצדקה תציל ממות, ולא מית?! אלא שלא ימות לעולם הבא.

צדקה וגמילת חסדים שקולות כנגד כל מצותיה של תורה, אלא שהצדקה נוהגת בחיים וגמילת חסדים נוהגת בחיים ובמתים. הצדקה נוהגת לעניים וגמילות חסדים נוהגת לעניים ולעשירים. הצדקה נוהגת בממונו של אדם וגמילות חסדים נוהגת בין בממונו בין בגופו. רבי יוחנן בר מריא בשם רבי יוחנן אין אנו יודעין איזה מהן חביב או צדקה או גמילות חסדים? כשהוא אומר (תהלים קג) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים הדא אמרה שגמילות חסדים חביבה יותר מן הצדקה:

ותלמוד תורה: שאלו את רבי יהושע מהו שילמד אדם את בנו יוונית? אמר להם ילמדנו בשעה שאינו לא יום ולא לילה דכתיב (יהושע א) והגית בו יומם ולילה. והתני רבי ישמעאל ובחרת בחיים זו אומנות מעתה אסור ללמד את בנו אומנות בגין דכתיב (שם) והגית בו יומם ולילה?! רבי בריה דר' חייא בר ווא בשם ר' יוחנן מפני המסורות. רבי אבהו בשם ר' יוחנן מותר לאדם ללמד את בתו יוונית מפני שהוא תכשיט לה. שמע שמעון בר ווא, אמר, בגין דו בעי מלפה בנתי, הוא תלי' ליה ברבי יוחנן?! יבוא עלי אם שמעתי' מרבי יוחנן!!

כיבוד אב ואם רבי אבוה בשם רבי יוחנן שאלו את ר"א עד היכן כיבוד אב ואם? אמר להם ולי אתם שואלין?! לכו ושאלו את דמה בן נתינה. דמה בן נתינה ראש פטרבולי chief senator היה, פעם אחת היתה אמו מסטרתו בפני כל בולי שלו ונפל קורדקן slipper שלה מידה והושיט לה שלא תצטער. אמר ר' חזקיה גוי אשקלוני היה וראש פטרבולי היה, ואבן שישב אביו עלי' לא ישב עלי' מימיו וכיון שמת אביו עשה אותה יראה שלו. פעם אחת אבדה ישפה של בנימין אמרו מאן דאית ליה טבא דכוותה? אמרו אית ליה לדמה בן נתינה אזלון לגביה ופסקו עמיה במאה דינר, סליק ובעי מייתו להו ואשכח אבוה דמיך, אית דאמרין מפתח דתיבותא הוה יתיב גו אצבעתיה דאבוי, 6 ואית דאמרין ריגלויה דאבוה הוות פשיטא על תיבותא. נחת לגבון אמר לון לא יכילית מייתותי' לכון. אמרי, דילמא דו בעי פריטן טובא אסקוני' למאתים אסקוני' לאלף, כיון דאיתער אבוה מן שינתיה סליק ואייתותי' לון, בעון מיתן ליה בסיפקולא "judgment" אחרייא ולא קביל עלוי אמר מה אנן מזבין לכון איקרא דאבהתי בפריטין?! איני נהנה מכבוד אבותי כלום! מה פרע ליה הקב"ה שכר א"ר יוסי בי רבי בון בו בלילה ילדה פרתו פרה אדומה, ושקלו לו כל ישראל משקלה זהב

ונטלוה

א"ר שבתי כתיב (איוב לז) ומשפט ורב צדקה לא יענה. אין הקב"ה משהא מתן שכר של עושה מצות בגוי

אמו של ר' טרפון ירדה לטייל לתוך חצירה בשבת, והלך ר' טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותיה והיתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למיטתה. פעם אחת חלה ונכנסו חכמים לבקרו אמרה להן התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדאי. אמרו לה מה עביד ליך? ותניית להון עובדא, אמרו לה אפילו עושה כן אלף אלפים עדיין לחצי כבוד שאמרה התורה לא הגיע!! אמו של ר' ישמעאל באה וקיבלת עלוי לרבותינו אמרה להן גיערו בישמעאל בני שאינו נוהג בי בכבוד באותה שעה נתכרכמו פניהם של רבותינו אמר איפשר ר' ישמעאל לא נהג בכבוד אבותיו אמרו לה מה עביד ליך אמרה כד דו נפק מבית וועדה אנא בעי משגז ריגלוי לרחוץ רגליו ומישתי מיהן, ולא שביק לי אמרו לו הואיל והוא רצונה הוא כבודה! אמר ר' מנא יאות אילין טחונייא אמרין כל בר נש ובר נש זכותיה גו קופתיה.... אימיה דר' טרפון אמרה לון אכין ואגיבונה אכין. אימיה דרבי ישמעאל אמרה לון אכין ואגיבוניה אכין. לר"ט אמרו עדיין לא הגעת... ולר' ישמעאל אמרו אל תדאג לבזיון אמך.....

ר"ז הוה מצטער ואמר הלואי היה לי אבא ואימא דאיקרינון דנירת גן עדן! כד שמע אילין תרתין אולפניא, אמר בריך רחמנא דלית לי לא אבא ואימא לא כרבי טרפון הוות יכילנא למעבד ולא כר' ישמעאל הוינא מקבלה עלוי. אמר רבי אבון פטור אני מכיבוד אב ואם. אמרו כד עברית ליה אימיה, מית אבוי. כד ילדתיה, מית אימיה

יש שהוא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם ויש שהוא כודנו ברחיים ויורש גן עדן. כיצד מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם? חד בר נש הוה מייכיל את אביו תרנגולים פטומים חד זמן אמר ליה אביו ברי אילין מנן ליך? אמר ליה סבא סבא אכול ואדיש! ושתוק דכלבין אכלין ואדשין. ונמצא מאכיל את אביו פטומין ויורש גיהנם. כיצד כודנו בריחיים ויורש גן עדן? חד בר נש איטחין בריחיים אתית מצוות' עבודת המלך לטיחנייא א"ל אבא עול טחון תחתי. אין מטת מבזייא, טב לי אנא ולא את. אין מטת מילקי, טב לי אנא ולא את, נמצא כודנו בריחייא ויורש גן עדן

נאמר (ויקרא יט) איש אמו ואביו תיראו ונאמר (דברים ו) את ה' אלהיך תירא ואתו תעבוד הקיש מורא אב ואם למורא שמים נאמר (שמות כ) כבד את אביך ואת אמך ונאמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך הקיש כיבוד אב ואם לכיבוד המקום נאמר (שמות כא) ומקלל אביו ואמו מות יומת ונאמר (ויקרא כד) איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו הקיש קללת אב ואם לקללת המקום. אבל א"א לומר מכה כלפי מעלה. וכן בדין ששלשתן שותפין בו.

איזה מורא? לא ישב במקומו ולא מדבר במקומו ולא יסתיר דבריו. איזה כיבוד? מאכיל ומשקה מלביש ומנעיל מכניס ומוציא. מן דמאן? הונא בר חייא אמר משל זקן. ואית דבעי מימר משלו. ולא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינא מניין אפילו אמר ליה אביו השלך את הארנקי לים שישמע לו! בההיא דאית ליה חורן, לפרוע לו ובעושה נחת רוח לאביו:

אחד האיש ואחד האשה. אלא שהאיש ספיקה בידו והאשה אין ספיקה בידה מפני שרשות אחרים עליה. נתארמלה או נתגרשה, כמי שהיא ספיקה בידו היא.

מילתיה דר' חייא בר ווא פליגא. דו אמר תני רבי יודן בן תורתי דרשב"י היא. דתני רשב"י אומר גדול היא כיבוד אב ואם שהעדיפו הקדוש ברוך הוא יותר מכבודו נאמר (שמות כ) כבד את אביך ואת אמך ונאמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך ממה את מכבדו ממה שיחננך מפריש

לקט שכחה פיאה מפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני וחלה ועושה סוכה ולולב ושופר ותפילין וציצית ומאכיל את העניים ואת הרעבים ומשקה את הצמאים אם יש לך אתה חייב בכולן ואם אין לך אין אתה חייב באחת מהן. אבל כשהוא בא אצל כיבוד אב ואם בין שיש לך הון בין שאין לך הון כבד את אביך ואת אמך. ואפילו אתה מסבב על הפתחים

ז רבי אחא בשם רבי אבא בר כהנה כתיב (משלי ה) אורח חיים פן תפלס נעו מעגלותיה לא תדע. טילטל הקב"ה מתן שכרן של עושי מצות כדי שיהיו עושין אותן באמונה. ר' אחא בשם ר' יצחק כתיב (משלי ד) מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאת חיים מכל מה שנאמר לך בתורה השמר. שאין אתה יודע מאיזה מהן יוצא לך חיים. א"ר אבא בר כהנה השוה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה חמורה שבחמורות. מצוה קלה שבקלות זה שלוח הקן. ומצוה חמורה שבחמורות זה כיבוד אב ואם. ובשתיהן כתיב והארכת ימים. א"ר אבון ומה אם דבר שהוא פריעת חוב כתיב בו למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיך. דבר שיש בו חסרון כיס וסיכון נפשות לא כ"ש!! א"ר לוי והוא דרבה מינה, גדול הוא דבר שהוא פריעת חוב מדבר שאינו בפריעת חוב! אדרבה! גדול שכר של "פורע חוב"!!

רשב"י אומר כשם שמתן שכרן שוה. כן פורענותן שוה. מה טעם? (משלי ל) עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם וכו'. עין שהלעיגה על כיבוד אב , וביזת על לא תקח אם על הבנים, יקרוה עורבי נחל- יבא עורב שהוא אכזרי ויקרנה ואל יהנה ממנה מן העין ויבא נשר שהוא רחמן ויאכלה ויהנה ממנה

ר' יונתן ור' ינאי הוו יתבון, אתא חד בר נש ונשק ריגלוי דרבי יונתן א"ל ר' ינאי מה טיבו הוא שלים לך מן ימוי? א"ל חד זמן אתא קיבל לי על בריה דיזנוניה, אמרית ליה איזיל צעק בי כנישתא עלוי ובזיתיה, א"ל ולמה לא כיפתיה? א"ל וכופין ליה?! א"ל ועדיין את לזו?!! וודאי כופין!! חזר ביה רבי יונתן וקבעה שמועה מן שמיה. אתא רבי יעקב בר אחא רבי שמואל בר נחמן אמר ר' יונתן שכופין את הבן לזון את האבץ אמר ר' יוסי בי ר' בון הלואי הוון כל שמועתה בריר' לי כהדא שכופין את הבן לזון את האב:

וגמילת חסדים: דכתיב (משלי כא) רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד. כבוד בעולם הזה, וחיים לעולם הבא. רבי שמואל בר רב יצחק הוה נסיב שיבשתי' branches והוה מהדס קומי כליא והוה ר"ז חמי ליה ומיטמר מן קומוי, אמר חמי להדין סבא איך הוא מבהית לן מבייש אותנו... וכיון דדמך הוה תלת שעין קלין וברקין בעלמא, נפקת ברת קלא ואמרה דדמוך ר' שמואל בר רב יצחק גמיל חסידים, נפקון למגמל ליה חסד, נחתת אישתא מן שמיא ואיתעבידא כעין שבשא דינור של אש בין ערסי' לציבורא, והוון ברייתי אמרין: חייא דהדין סבא דקמת ליה שבשתי': חיים לזקן הזה!

והבאת שלום בין אדם לחבירו כתיב (תהלים לד) סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו בקשיהו במקומך ורדפהו במקום אחר. א"ר טביומי נאמר כאן רדיפה ונאמר להלן רדיפה מה רדיפה שנאמר להלן כבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא, אף הכא כן:

ות"ת- רבי ברכיה ורבי חייא דכפר דחומין. חד אמר אפילו כל העולם כולו אינו שוה לדבר אחד של תורה. וחד אמר אפי' כל מצותיה של תורה אינן שוות לדבר א' מן התורה. רבי תנחומא ורבי יוסי בן זימרא, חד אמר כהדא וחד אמר כהדא. רבי אבא אבוי דרבי אבא בר מרי בשם ר' אחא כתוב אחד אומר (משלי ח) וכל חפצים לא ישווה בה. וכתוב אחד אומר (משלי ג) וכל חפציך לא ישווה בה. חפצים אלו אבנים טובות ומרגליות. חפציך אלו דברי תורה דכתיב (ירמיהו ט) כי באלה חפצתי נאם ה'

ארטבון שלח לר' הקדוש חד מרגלי טבא אטימיטון "אין ערוך" א"ל שלח לי מילה דטבא דכוותה! שלח ליה חד מזוזה. א"ל מה? אנא שלחי לך מילה דלית לה טימי ואת שלחת לי מילה דטבא חד פולר?! א"ל חפציך וחפצי לא ישווה בה. ולא עוד אלא דאת שלחית לי מילה דאנא מנטיר לה, ואנא שלחי' לך מילה דאת דמך לך והיא מנטרא לך, דכתיב (משלי ו) בהתהלכך תנחה אותך וגו'.

ר' מנא שמע כולהון מן הדין קריא (דברים לב) כי לא דבר רק הוא מכם- זה תלמוד תורה. כי הוא חייכם- זה כיבוד אב ואם. 8 ובדבר הזה תאריכו ימים- זו גמילת חסדים. על האדמה- זה הבאת שלום בין אדם לחבירו. וכנגדן ארבעה דברים שהן נפרעין מן האדם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן ע"ז גילוי עריות ש"ד ולשון הרע כנגד כולן. ע"ז מניין? (במדבר טו) הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה. מה ת"ל עונה בה? מלמד שהנפש נכרתת ועונה בה. וכתיב (שמות לב) אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב. ג"ע מנין? (בראשית לט) ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים. שפיכות דמים מנין? (בראשית ד) ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא. כשהוא בא אצל לה"ר מהו אומר לא גדול ולא גדולה ולא הגדיל אלא גדולות (תהלים יג) יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות

כתיב (בראשית לז) ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם. מה אמר? ר"מ אמר חשודים הן על אבר מן החי. רבי יהודה אומר מזלזלין הן בבני השפחות ונוהגין בהן כעבדים. ור"ש אומר נותנין הן עיניהן בבנות הארץ.

אמר רבי יודה בן פזי (משלי טז) פלס מאזני משפט לה' מעשהו כל אבני כיס. מה אמר? חשודין הן על אבר מן החי, אמר הקב"ה כך אני מוכיח עליהן שהן שוחטין ואזלין (בראשית לח) וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת בדם. מה אמר? מזלזלין הן בבני השפחות ונוהגים בהן כעבדים, לעבד נמכר יוסף. מה אמר? נותנים עיניהם בבנות הארץ, הא דובא מתגרי לך (בראשית לח) ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף וגו'

רבי יוסי בשם ר' יוחנן זה שהוא אומר לשון הרע אינו אומר עד שהוא כופר בעיקר ומה טעמא? (תהלים יב) אשר אמרו ללשונינו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו. כל העבירות אדם חוטא בארץ ואלו חוטאין בשמים ובארץ מה טעמא? שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ. א"ר יצחק (תהלים נ) בינו נא זאת שוכחי אלוה פן אטרף ואין מציל. א"ר יהושע בן לוי (שם) תשב באחיך תדבר בבן אמך תתן דופי מה כתיב תמן (שם) ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עליך פיך:

אזהרה ללשון הרע מנין? (דברים כג) ונשמרת מכל דבר רע. אמר רבי לא תני ר' ישמעאל לא תלך רכיל בעמך זו רכילת לשון הרע. תני ר' נחמיה שלא תהא כרוכל הזה מטעין דבריו של זה לזה ושל זה לזה. א"ר חנינא בא וראה כמה קשה הוא אבק לשון הרע שדברו הכתובים לשון בדאי בשביל להטיל שלום בין אברהם לשרה (בראשית יח) ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדני זקן ולאברהם אינו אומר כן אלא למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי. ואדוני זקן אין כתיב כאן, אלא ואני זקנתי. אמר רבן שמעון בן גמליאל בא וראה כמה קשה הוא אבק ל"ה שדברו הכתובים דברי בדאי כדי להטיל שלום בין יוסף לאחיו הה"ד (בראשית נ) ויצוו את יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' ולא אשכחן דפקד כלום. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מותר לומר לשון הרע על בעלי המחלוקת ומה טעם (מלכים א א) ואני אבא אחריך ומלאתי את דבריך. ר"ז בעי קומי רבי יוסא מפני מה נהרג אדוניה בן חגית? מפני

שתבע את אבישג השונמית. א"ל עילא "עלילה" היו מבקשי' להתיר דמן של בעלי המחלוקת

בעון קומי רבי יוחנן, איזהו לשון הרע? האומרו והיודעו ??כדלקמן.. חנותה דכיתנא הווה לון צמית עבודת חובה למלכות והוה תמן חד מתקרייא בר חובץ ולא סליק, אמרי, מה אנן אכלי' יומא דין? אמר חד: חובצה cheese אמר, ייתי חד חובץ. א"ר יוחנן זה לשון הרע בהצנע! בולווטים שרים דציפורין הוה להון צומות, והוה תמן חד מתקריא יוחנן ולא סליק, אמר חד לחבריה, לית אנן סלקין מבקרא לר' יוחנן יומא דין?! אמרין ייתי יוחנן, אמר ר"ש בן לקיש זה לשון הרע בצנעה. אמר רבי אבא בר כהנא דורו של דוד כולם צדיקים היו וע"י שהיה להן דילטורים היו יוצאים במלחמה והיו נופלים הוא שדבר דוד (תהלים נז) נפשי בתוך לבאים אשכבה לוהטים. נפשי בתוך לבאים- זה אבנר ועמשא שהיו לבאים בתורה. אשכבה לוהטים זה דואג ואחיתופל שהיו לוהטים אחר לשון הרע. בני אדם שניהם חנית וחצים אלו בעלי קעילה דכתיב (שמואל א כב) היסגרוני בעלי קעילה בידו הירד שאול ולשונם חרב חדה אלו הזיפים דכתיב (תהלים נד) בבוא הזיפים ויאמרו לשאול וגו' באותה שעה אמר דוד לפני הקב"ה רבון העולמים מה שכינתך לירד בארץ סליק שכינתך מבינהון הה"ד (תהלים נז) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך. אבל דורו של אחאב עובדי ע"ז היו וע"י שלא היה להן דילטורין היו יורדים למלחמה ונוצחין הוא שעבדיהו אמר לאליהו (מלכים א יח) הלא הוגד לאדוני אשר עשיתי בהרוג איזבל את נביאי ה' וגו' ואכלכלם לחם ומים אם לחם למה מים אם מים למה לחם אלא מלמד שהיו המים קשים לו להביא יותר מן הלחם g ואליהו מכריז בהר הכרמל (שם) אני נותרתי נביא לבדי לה' וכל עמא ידעין ולא מפרסמין למלכא.

ולמה הוא קורא אותו שלישי? שהוא הורג שלשה האומרו והמקבלו וזה שנאמר עליו.

ובימי שאול נהרגו ארבעה דואג שאמרו, שאול שקיבלו, אחימלך ואבנר.

אבנר למה נהרג? ריב"ל ור"ש בן לקיש ורבנן ריב"ל אמר על שעשה דמן של נערים שחוק שנאמר (שמואל א ב) יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו ויאמר אבנר יקומו. ור"ש בן לקיש אמר על שהקדים שמו לשמו של דוד הה"ד (שמואל א ג) וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמר למי ארץ כתב מן אבנר לדוד. ורבנן אמרו על שלא הניח לשאול להתפייס מן דוד הה"ד (שמואל א כד) ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידי. א"ל מה את בעי מן הדין גלגולי cloak בסירה בקוץ הוערת וכיון שבאו למעגל א"ל הלא תענה אבנר! גבי כנף אמרת בסירה הוערת חנית וצפחת בסירה הוערו?!! וי"א ע"י שהיתה ספיקה בידו למחות בנוב עיר הכהנים ולא מיחה.

(תהלים קכ) חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים. כל כלי זיין מכין במקומן וזה מכה מרחוק. כל הגחלים כבו מבחוץ כבו מבפנים ואלו אע"פ שכבו מבחוץ לא כבו מבפנים. מעשה באחד שהניח גחלים בוערות בחג ובא ומצאן בוערות בפסח

אמר רשב"נ אומרים לנחש מפני מה את מהלך ולשונך שותת? אמר לון: דו גרם לי. מה הנייה לך שאתה נושך? אריה טורף ואוכל זאב טורף ואוכל, את מה הנייה לך? אמר להן (קהלת י) אם ישוך הנחש בלא לחש אילולי איתאמר לי מן השמים נכית לא הוינא נכית. מפני מה את נושך אבר אחד וכל האיברים מרגישים? אמר להם ולי אתם שואלין?! אמרו לבעל הלשון שהוא אומר כאן והורגו ברומי, אומר ברומי והורג בסוריא! ומפני מה אתה מצוי בין הגדירות? א"ל אני פרצתי גדרו של עולם:??הביא עוון לעולם

הזכות יש לה קרן ויש לה פירות. עבירה יש לה קרן ואין לה פירות. הזכות יש לה קרן ויש לה פירות- שנאמר (ישעיהו ג) אמרו צדיק כי טוב

כי פרי מעלליהם יאכלו. עבירה יש לה קרן ואין לה פירות- שנאמר (שם) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו. מה אני מקיים (משלי א) ויאכלו מפרי דרכיהם? אלא כל עבירה שעשת פרי יש לה פרי, ושלא עשת פרי אין לה פרי.

מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה, מחשבה רעה אין המקום מצרפה למעשה. מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה- דכתיב (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגו' מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה- שנאמר (תהלים סו) און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה'. הדא דתימא בישראל, אבל בגוים חילופא. מחשבה טובה אין הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה. מחשבה טובה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה- דכתיב (דניאל ו) ועד מעלי שמשא הוה משתדל להצלותי' ולא כתיב ושזביה. מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה- דכתיב (עובדיה א) מקטל מחמס אחיך יעקב. וכי הורגו?! אלא מלמד שחשב עליו להורגו והעלה עליו הכתוב כאלו הרגו

תני רשב"י הרי שהיה אדם צדיק גמור כל ימיו ובאחרונה מרד, איבד זה כל מה שעשה כל ימיו מה טעם? (יחזקאל לג) ובשוב צדיק מצדקתו ועשה עול וגו' ר"ש בן לקיש אמר בתוהא על הראשונות. הרי שהיה אדם רשע גמור כל ימיו ובסוף עשה תשובה, הקב"ה מקבלו. מה טעם? (שם) ובשוב רשע מרשעתו וגו' אמר רבי יוחנן ולא עוד אלא כל העבירות שעשה הן נחשבין לו כזכיות. מה טעם? (תהלים מה) מור ואהלות קציעות כל בגדותיך כל בגידות שבגדת בי הרי הן כמור ואהלות וקציעות

רובי זכיות ומעוטי עבירות, נפרעים ממנו מיעוט עבירות קלות שעשה בעולם הזה, בשביל ליתן לו שכרו משלם לעתיד לבא. אבל רובי עבירות ומעוטי זכיות נותנין לו שכר מצות קלות שעשה בעוה"ז בשביל לפרע ממנו משלם לעולם הבא. אבל הפורק ממנו עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אע"פ שיש בידו מעש"ט נפרעי' ממנו בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא.

ע"ז וגילוי עריות. רבי יונה ורבי יוסי חד אמר כקלות וחד אמר כחמורות. מה אנן קיימין? אם כשעשה תשובה אין כל דבר עומד בפני בעלי תשובה. אלא כי אנן קיימין באותו שלא עשה תשובה ומת בייסורין.

תמן תנינן אלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחית המתים ואין תורה מן השמים ואפיקורס ר"ע אומר אף הקורא בספרים החצונים והלוחש על המכה ואומר (שמות טו) כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך *10* אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיות הוסיפו עליהן הפורק עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אין להם חלק לעוה"ב. הפורק עול- זה שהוא אומר יש תורה ואיני סופנה. המיפר ברית- זה שהוא מושך לו ערלה. המגלה פנים בתורה- זה שהוא אומר לא נתנה תורה מן השמים. ולא כבר תניתה האומר אין תורה מן השמים?! תני רב חנניה מענתוניא קומי ר' מנא שהוא עובר על ד"ת בפרהסיא כגון יהויקים מלך יהודה וחבירו

רובו זכיות יורש ג"ע. רובו עבירות יורש גיהנם. היה מעויין "שקול" אמר רבי יוסי נושא עונות אין כתיב כאן, אלא נושא עון הקב"ה חוטף שטר אחד מן העבירות, והזכיות מכריעות. אמר ר"א (תהלים סב) ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ואי לית ליה את יהב ליה מן דידך. היא דעתיה דר"א דר"א אמר ורב חסד מטה כלפי חסד =מ ו ס י ף עוד זכות כדיי שיהא הזכות מכריע [לא חוטף]

רבי ירמיה אמר, רבי שמואל בר רב יצחק בעי, (משלי טז) צדקה תצר תם דרך, ורשעה תסלף חטאת. חטאים תרדוף רעה ואת צדיקים ישלם טוב (משלי יג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן (שמואל א ב) רגלי חסידו ישמור ורשעים בחושך ידמו (משלי ג) כבוד חכמים

ינחלו וכסילים מרים קלון. וסיגין סיגה ותרעה תרעין?! מי שכבר "מוגדר" מוסיפין לו גדר?! ומי שיש לו פתח, עושין לו עוד פתח?! רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב יצחק שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה ושניה ושלישית, מכאן ואילך הקב"ה משמרו מה טעם (איוב לז) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. אמר ר"ז ובלחוד דלא יתיב ליה מה טעם (קהלת ד) והחוט המשולש לא לעולם ינתק אין כתיב כאן אלא לא במהרה ינתק אין מטרחת עלוי מפסק הוא.

ואמר רבי הונא אמר ר' אבהו הקב"ה אין לפניו שכחה הא בשל ישראל נעשה שוכחן. מה טעם? נושא עון- נשא כתיב. וכן דוד הוא אומר (תהלים פה) נשאת עון עמיך כסית כל חטאתם סלה:

הלכה ב משנה אין פוחתין לפיאה מששים. אע"פ שאמרו אין לפיאה שעור, הכל לפי גודל השדה, ולפי העניים, ולפי הענוה:

גמרא תני: אין אומרים לו לבעל השדה הבא גמלים וטעון. להביא לעיר

מתניתא ביתר מכשיעור, אבל בכשיעור אומרים לו הבא גמלים וטעון

שדהו מרובה ועניים מועטים נותן לפי שדהו. שדהו מועטים ועניים מרובים נותן לפי העניים. ר"ש דרש: שני דברים לקלו של בעל הבית. שדהו מרובים ועניים מועטים, נותן לפי העניים. שדהו מועטים ועניים מרובים, נותן לפי שדהו: מתניתא לא אמרה כן אלא הכל לפי גודל השדה ולפי העניים ולפי הענוה:

הלכה ג משנה נותנין פיאה מתחלת השדה ומאמצעה.

רש"א: ובלבד שיתן בסוף כשיעור.

11 רבי יהודה אומר: אם שייר קלח אחד סומך לו משום פיאה, ואם לאו אינו נותן אלא משום הבקר: רק כששיר שייר קלח אחד בסוף שדהו לשם פאה, גם השאר ייקראו פאה.

גמרא רבי יוסי בשם ר"ש בן לקיש (ויקרא יט) ובקוצרכם מה ת"ל (שם) לקצור? אלא אפילו יש לו כמה לקצור. ר' יונה בשם ר"ש בן לקיש ובקוצרכם. מה ת"ל לקצור? אלא אחד בתחלה ואחד בסוף. רבי יוסי בשם ריב"ל ובקוצרכם, מה ת"ל לקצור? אלא אחד לגבוה ואחד להדיוט.

רבי יודן בעי, כלום מעות הקדש מתחללין אלא בתלוש שמא במחובר? כ איך יצא הפיאה לחולין ויאכלוהו העניים? אמר ר' חנינא שלא תאמר יעשה קציר הקדש כקציר נכרי כ מעשה הקצירה של הגזבר מחייבת את השדה [אם נפדה לבסוף]

ר"ש אומר.....ראשונה מהו? מן מה דתני הרי זו פ י א ה, וצריך ליתן בסוף כשיעור. הדא אמרה קדשה משום פיאה.

מהו, כשיעור כל שדהו? או כשיעור המשתוייר? איפשר לומר קדשה משום פיאה, ותימא כשיעור כל שדהו?! אלא כשיעור המשתוייר!

#[רש"א...רבי חייא בשם רבי יוחנן במחובר. רבי יסא בשם רבי יוחנן בתלוש]

אם שייר קלח אחד.. מה, במתכוין לפטור את שדהו או לא? =מי אמרינן דאפילו כבר נתן שיעור שלם באמצע--ואעפ"כ מהני "שייר קלח אחד" לשום על האמצעי שם פיאה

12 ##נשמעינא מן הדא: דאמר ר' יסא בשם רבי יוחנן לעולם הוא מו ס י ף והולך... לעיל ריש הלכה א [לעניין קרבן ראייה] מה אנן קיימין אם במתכווין לפטור את שדהו, כבר נפטרה! אלא כי אנן קיימין בשאינו מתכווין לפטור את שדהו:

הלכה ד משנה כלל אמרו בפיאה כל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ ולקיטתו כאחת

ומכנסו לקיום חייב בפיאה. והתבואה והקטניות בכלל הזה

ובאילן, האוג והחרובים האגוזים והשקדים והגפנים והרימונים הזיתים והתמרים חייבין בפיאה:

גמרא ובקוצרכם אין לי אלא קוצר תולש מנין? ת"ל לקצור. עוקר מנין? ת"ל קצירך. אין לי אלא תבואה, קטניות מנין? ת"ל בארצכם אילנות מנין ת"ל שדך

תני: זורעין זרעים וזרעי אילן כאחד. והזורע מן החרצנים לוקה ארבעים אמר ר"ז כתיב לא תזרע כרמך כלאים עיקר כרמך=חרצן לא תזרע כלאים.

אמר ר' יודן קפודקיא בעא קומי ר' יוסי, תמן בהכשר אמרין זרעי אילן קרוין זרעים וכא את אמר זרעי אילן אינן קרוין זרעים ומותרים בכרם!! אמר לי' תמן מיעוט הכתוב שאין דרך בני אדם להיות קורין אותם זרעים, ברם הכא ריבה הכתוב על כל זרע זרוע אשר יזרע

13 ואית דבעי נשמעינא מן הדא: כי תבצור כרמך..תעולל. מה את ש"מ? אמר רבי יונה לא תדקדק כמה דתימר ועולל למו. כי תחבוט זיתך..תפאר. מה את ש"מ? אמר רבי יונה לא תקיפו פ א ת ר אשיכם ומה זית וכרם מיוחדים שלקיטתן כאחת ומכנסם לקיום וחייבין בפיאה אף כל דבר שלקיטתן כאחת ומכנסן לקיום חייבין בפיאה. אי מה זית וכרם מיוחדים שהן חייבין בביכורים וחייבין בפיאה אף כל דבר שחייבין בביכורים חייבין בפיאה? ת"ל קצירך אפילו קציר אורז ואפילו קציר דוחן.

יאמר זית ואל יאמר כרם! שאלו נאמר זית ולא נאמר כרם, הייתי אומר זית שהוא פטור מן הפרט, חייב בפיאה. כרם שהוא חייב בפרט, לא יהא חייב בפיאה, הוי צריך הוא שיאמר כרם. או אלו נאמר כרם ולא נאמר זית, הייתי אומר, כרם שהוא חייב בפרט חייב בפיאה, זית שאינו חייב בפרט אינו חייב בפיאה, הוי צריך הוא שיאמר זית וצריך הוא שיאמר כרם.

יצא זית ולימד על כל האילנות פיאה. ויצא כרם ולימד על כל האילנות פרט! כשם שיצא זית ולימד על כל האילנות פיאה כך יצא כרם ולימד על כל האילנות פרט!! אמר רבי אבון דבר שהוא שוה לשניהם מלמד, ודבר שאינו שוה בשניהם אינו מלמד.

על דעתיה דרבי ישמעאל ניחא, דר' ישמעאל דרש כל דבר שהוא בכלל ויצא לידון בדבר החדש נעקר מן הכלל והרי הוא בחידושו. צריך הוא שיאמר פאה בכרם, ע"ד דרבנן דאינון אמרין הרי הוא בכלל והרי הוא בחידושו לאיזה דבר נאמר פיאה בכרם? א"ר אבון אילו לא יצא אלא כרם יאות הוה מקשייא, שאז יש להקשות הרי אפשר ללמוד חיוב פאה מתבואה! [אף שיצא לידון בדבר החדש, בפרט] 14 עכשיו שיצא כרם וזית, אילו נאמר זית ולא נאמר כרם הייתי אומר זית שהוא פטור מפרט חייב בפיאה, כרם שהוא חייב בפרט יהא פטור מפיאה

כמה דתימר גבי קציר דבר שלקיטתו כאחת ומכניסו לקיום וחייב בפאה, ואומר אף בפועל כן! אמר ר' יונה שנייא היא דכתיב (דברים כג) וקטפת מלילות בידך אפי' מדבר שאינו לקיום

תני ר' יוסי ברבי יהודא אומר רוטבי תמרים פטורים מן הפיאה לפי שאין ראשון שבהן ממתין לאחרון. יאות א"ר יוסי בר"י מ"ט דרבנן? אמר ר"ז מפני שכולן צריכין שאור בבת אחת.they all ferment at once ר' יצחק בן חקולי וריב"ל תרוויהון אמרין קולקוס an edible root of a bean כירק למעשרות ולשביעית ולפיאה ולביכורים, ולנדרים צריכה:

הלכה ה משנה לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשרות עד שימרח. ונוטל מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות עד שימרח. ומאכיל לבהמה לחיה ולעוף ופטור מן המעשרות עד שימרח דברי רבי עקיבה. כהן ולוי שלקחו את הגורן, המעשרות שלהן עד

שימרחו.אבל לקחו אחר מירוח, מוציאין המעשרות מידם המקדיש ופודה, חייב במעשרות עד שימרח הגיזבר:

גמרא רבי יוסי בר' יעקב ברבי זבדי בשם רבי אבהו ר' נחמיא בר עוקבן ומטי בה בשם רבי יוחנן: הפריש ביכורים מכרי ממורח, פטור מתרומה גדולה. אמר רבי חגי קומי רבי יוסי מתניתא אמרה כן: לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשר עד שימרח. 15 הא אם מירח חייב, מה שאין כן בתרומה פיאה פטור מן התרומה אע"פ שהפריש את הפיאה אחר מירוח----וכן בביכורים

ולימא אף ביכורים יהא חייב ביכורים יתחייבו בתרומה! אע"פ שלא מירח! ויידא אמרה דא: ולמה נקרא שמן ביכורים? שהן בכורים לכל. וכל הקודם את חבירו חבירו מתחייב בו ולא להיפך!

מתני' משום פיאה.. דבית שמאי הוא דבית שמאי אומרים הפקר עניים הפקר

ואתייא דרבי עקיבה כחניות דבית חנן. דתני למה חרבו חניות דבני חנן ג' שנים קודם שחרב ב"ה? שהיו מוציאין פירותיהן מן המעשרות דהוויון דרשי' עשר תעשר פרט ללוקח ואכלת פרט למוכר וה"ה דדרשי' פרט לזורע

כהן ולוי וכו' א"ר יוחנן קנס קנסו להן שלא יהיו קופצין לגיתות ולגרנות

טבח כהן, לעניין זרוע לחיים חברייא בשם ריב"ל: פטור לו שבת אחת. א"ר יוסי אזלית לדרומא ושמעית ר' חנן אבוי דר"ש בשם ריב"ל פטר ליה שבת אחת. ר' יודן מדמי ליה להדא קנס קנסו להן. א"ל רב יוס' ואי משום קנס אפילו שבת א' לא יפטור ליה!

חנווני שמוכר יין שלקח גת מישראל כהן- ר' יודן אמר פוטרים לו שבת א'. ר' יוסי אמר אין פוטרים לו שבת א'. ע"ד דר' יוסי מן בין חנווני לטבח? חנווני יכול להערים ?? טבח אינו יכול להערים

תני לא נחלקו רבי ור' יהודא הנשיא על הלוקח פירות מחוברים מן הגוי, ועל של ישראל שנכנס תחתיו, שהן חייבין במעשרות. 16 ועל הלוקח פירות תלושים מן הגוי שהן פטורות מן המעשרות. על מה נחלקו? על הלוקח פירות תלושין מחבירו בשנת מעשר עני. ר' יהודא הנשיא אומר אחד עני ואחד עשיר מוציאין מידו. ורבי אומר עשיר מוציאין מידו עני אין מוציאין מידו

מ"ט דר"י הנשיא? כשם שאין אדם זוכה בלקט שכחה ופיאה שלו כך לא יזכה במעשר עני שלו. מ"ט דרבי? לקט שכחה ופיאה אין טובלין, מעשר עני טובל, וכבר נטבל עד שהוא ברשותו של ראשון. אבל לקח במחובר פשיטא דחייב העני במ"ע

מ"ט דר"י הנשיא? משום קנס. ומ"ט דרבי? עשיר יש בידו ליקח, עני אין בידו ליקח. ור"י הנשיא אומר מצוי הוא ללוות. ורבי אומר אינו מצוי ללוות:

מסכת פיאה פרק ב ליל ה בא תשע"ב

הלכה א משנה ואלו מפסיקין לפיאה: הנחל והשלולית ודרך היחיד ודרך הרבים ושביל היחיד ושביל הרבים הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים הבור והניר וזרע אחר.

קוצר לשחת מפסיק דברי ר"מ, וחכמים אומרים אינו מפסיק אלא א"כ חרש:

גמרא שנאמר שדך ובלבד שלא יוציא משדה לחברתה. ואינו נחל ושלולית.. מחוור,"מה"ת" ואין תימר מחוור הוא, אפילו שדה אילן מפסיק! ותנינן תמן הכל מפסיק לזרעים ואינו מפסיק לאילן אלא גדר!!

הא גדר מחוור? ואינו מחוור. 17 אין תימר מחוור, אפילו שער כותש מפסיק! ותנינן אם היה שער כותש אינו מפסיק אלא נותן פיאה אחת לכל!! הדא אמרה שאינו מחוור.

אין תימר מחוור הוא,שער כותש אפילו מצד א'! ותני אם היה שער כותש מכאן ומכאן אינו מפסיק, הא מצד א' מפסיק!!

ר' יוסי בשם ר' יוסי ברבי חנינא: הפריש פאה משדה לחברתה, לא קדשה.

ר"ז בעי קומי ר' יוסא, המיצר מהו שיפסיק? ושרע מינה נטה ממנו (לא רצה להשיבו)

פשיטא ליה שהוא מפסיק, לעניין לכתחלה לא צורכ' דלא, קדשה משום פיאה או לא קידשה? תני ר' אושעיא הפריש פיאה משדה לחברתה לא קדשה, ושמע מימר אפי' מיצר

מחלפא שיטתיה דר' יוסא, דתנינן תמן 3:2 מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או חרדל בג' מקומות וכו' [כיני מתני' שבת בג' מקומות חרדל בג' מקומות] שמואל אמר מפני שאין הראשון שבהן ממתין לאחרון שבהן. ר' יסא בשם ר' יוחנן מפני שדרכן ליזרע ערוגות ערוגות. וכא את אמר הכין! דאין ליתן כלל כשיש מצר מפסיק

18 ר' יוסי ב"ח אומר חצובות מפסיקין לפיאה. רב ?? בעי, בהן חלק יהושע את הארץ? אתא ר' חנינא בשם רב חסדא בהם תיחם יהושע את הארץ.

שלולית- כל שהיא מושכת. נחל- אע"פ שאינו מושך.

מכיון דתנינן דרך היחיד, דרך הרבים מה צורכה? אתא מימר לך אפי' דרך הרבים אינו מפסיק לאילן אלא גדר. מכיון דתנינן שביל היחיד, שביל הרבים מה צורכה? להוציא את הקבוע בימות החמה ואינה קבוע בימות הגשמים

רב אמר: בור וניר- בית רובע. וזרע אחר- אפילו כל שהוא. ר' יוחנן אמר: בור וניר וזרע אחר- בג' תלמים של פתיח. מה ופליג? מה דמר רב, בחיוב פיאה. כשזרע האחר חייב בפיאה מה דמר רבי יוחנן, בפיטור פיאה. והתני "בור וניר" חייבים בפיאה?! במאי קמיפלגי? מן מה דמר רב, בשדה בינונית. מן מה דמר רבי יוחנן בחמשים על שתים (ג תלמים של פתיח)

בית רובע= 104 וששית אמות מרובעות. וג תלמים של פתיח= 100 מרובעות [50X2] קרובין זה לזה

19 ר"ז בשם ר"א: ר"מ ור' יהודא שניהם אמרו ד"א. כמה דר"מ אמר הקוצר לשחת מפסיק, כן ר' יהודא אומר הקוצר לשחת מפסיק. כמה דרבי יהודא אומר חיוב בפיאה מפסיק, כן ר"מ אומר חיוב בפיאה מפסיק:

והא אשכחן איפה מצינו דר"מ אומר חיוב בפיאה מפסיק? זרע שחייב בפיאה, מפסיק כהדא דתני: אכלה גוביי, קירסמוה נמלים, שברתו הרוח או בהמה, פטורה. הכל מודים אם חרש מפסיק אם לא חרש אינו מפסיק. מני הכל מודים? לאו ר"מ. הדא אמרה מפני שהוא פיטר פאה, אבל אם הוא חייב, אפי' לא חרש מפסיק.

כיי דתנינן תמן מנחות 10:8 א"ר יודן אימתי? בזמן שהתחיל עד שלא הביא שליש, אבל אם הביא שליש אסור לקצור.אף לשחת (לפני העומר) הקציר, חייב בפיאה, ודבר שהוא חייב בפיאה מפסיק

סוגיא הצריכה הגה. ותוכנה: ר"י אומר זרע אחר [ש ח י י ב בפיאה] מפסיק [וחייב ליתן שתי פיאות]

רמ"א קוצר לשחת מפסיק. [כיון שקוצר מאכל בהמה פ ט ו ר מן הפיאה]

וקאמר ירושלמי דאית להו אהדדי: ר"י סבר לה כר"מ שהרי במנחות קסבר דקוצר לשחת שרי לפני העומר [וע"ש בתוספ'] [ומסתמא ס"ל ג"כ דקוצר לשחת מפסיק ??]

ר"מ ס"ל כר"י מדיוקא. טעמא דקרסמה באמצע, היא דבעינן חרישה להפסיק---הא קצר באמצע--כיון שיש כאן דבר המ ח י י ב והיא מין אחר כמובן [כגון קצירת שעורים] שפיר הוי הפסק אף בלי חרישה

שני הדיוקים קשים להבין לפי קוטן שכלנו. יש להגיה קצת אך לא ידעתי איך

ר"ז בעי, כמה דר' יודא אמר התחיל עד שלא הביאה שליש, ואפי' הביאה שליש מותר לקצור לפני העומר. כן ר"מ אמר התחיל עד שלא הביאה שליש, ואפי' הביאה שליש מפסיק?

הלכה ב משנה 20 אמת המים שאינה יכולה להקצר כאחת ר' יהודא אומר מפסקת.

וכל ההרים אשר במעדר יעדרון, אע"פ שאין הבקר יכול לעבור בכליו הוא נותן פאה א' לכל:

גמרא הוון בעון מימר ולא פליגין. אשכחת תני אמת המים הקבועה הרי זו מפסקת.הא אינו קבועה לא! [אלמא נחלקו על ר' יהודא]

הוון בעון מימר מן מה דא"ר יהודא: בעומד הגם.. מצד א' ואינו יכול לקצור מצד השני אבל מכיוון ד.. אם היה עומד באמצע וקוצר מיכן ומיכן אינו מפסיק. מודה ר"י לרבנן אשכח תני ופליג- היה עומד באמצע וקוצר מכאן ומכאן מ פ ס יק, מצד א' אינו מפסיק

חייא בר אדא בשם ר"ש בן לקיש היה שם סלע על פני כל שדהו, אם עוקר הוא את המחרישה מצד זה ונותנו לצד זה, מפסיק. ואם לאוו, אינו מפסיק. והתני מדרגות שהן גבוהות עשרה טפחים נותן פאה מכל אחת ואחת, פחות מכאן נותן מא' על הכל. ופחות מכאן אינו עוקר את המחרישה מצד זה ונותנה בצד זה?! אפילו פחות מכאן עוקר הוא, לא אתינן מיתני עשרה, אלא משום סופה, שאם היו ראשי מדריגות מעורבים שהוא נותן מאחד: אפילו יש י

הלכה ג משנה הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן אלא גדר. ואם היה שער כותש אינו מפסיק אלא נותן פאה אחת על הכל

ולחרובין כל הרואין זה את זה אמר ר"ג נוהגין היו בבית אבא נותנין פאה אחת לזיתים שהיו להם בכל הרוח אפילו א י נ ם רואין ולחרובין כל הרואין זה את זה 21 ר"א ב"ר צדוק אומר משמו אף לחרובים שהיו להם בכל העיר:

גמרא מה "כותש" כעלי במכתש? הענפים מסתבכים זה בזה כעלי במכתש או כותש על גבי גדר? מסתבכים בגדר מן מה "סער כותש" אין הגדר כותש.

#ר' מנא אמר: זימנין דהוי בה בתוך "ארבע אמות". וזמנין דהוי בה בתוך "עשרה טפחים" בנטועין מטע עשר לבית סאה מה את ש"מ? והוא שיהיו בתוך ארבע אמות לגדר. והן שיהיו בתוך עשרה טפחים בין נוף לנוף,

אם נטועין בקירבה דמטע י' לבי"ס סגי שיהיו בתוך ד"א לגדר--אחרת בעינן שממש יסתבכו הענפים [תוך י"ט]

ולחרובים כו' מי מכוון להם את הרוחות? העיר מכוונת להון את הרוחות. אמר רבי יוסי בר' בון של בית ר' היו להם ד' בדים לד' רוחות העיר והן נותנים לכל בד לפי רוחו

היו שם ג' אילנות הראשונים רואים את האמצעים והאמצעים רואים את הראשונים, ואין הראשונים רואין זה את זה, מפריש מן הראשי' על האמצעים ומן האמצעים על הראשים, ואינו מפריש מן הראשים על הראשים:

הלכה ד משנה הזורע את שדהו מין אחד אע"פ שהוא עושה שתי גרנות נותן פאה א'. זרעה שני מינים אע"פ שהוא עושה גורן א' נותן שתי פאות. הזורע את שדהו שני מיני חטים עשאן גורן א' נותן פאה אחת עשאן שתי גרנות נותן שתי פאות. מעשה שזרע ר"ש איש המצפה לפני ר"ג ועלו ללשכת הגזית ושאלו אמר נחום הלבלר מקובל אני מר' מישא שקיבל מאבא שקיבל מן הזוגות שקיבלו מן הנביאים הלכה למשה מסיני בזורע את שדהו שני מיני חטים עשאן גורן אחת נותן פאה אחת עשאן שתי גרנות נותן שתי פאות:

גמרא קצר חצי אגדו superior wheat וחצי השמותית inferior לעשותן גורן אחת ונמלך ועשאן שתי גרנות. 22 אינו מפריש מן האגדו על השמותית, לא בתחלה ולא בסוף. אף ממה "שכבר קצר" אינו מפריש ממין על חבירו, כיון שנמלך.

קצר חצי האגדו וחצי השמותית לעשותן ב' גרנות, ונמלך ועשאן גורן אחת. מפריש מן האגדו שבסוף על השמותית שבסוף.

רק על חלק הקצירה שנעשה אחר ההמלכה--יכול להפריש ממין

על חבירו

###המשך לבבא ב מפריש מן האגדו על האגדו בשכילה את שדהו, אבל אם לא כילה את שדהו אפילו מן האגדו על האגדו אינו מפריש שהרי אין מחשבת הסוף דומה להתחלה

קצר חצי אגדו וכל השמותית לעשותן גורן אחת, ונמלך ועשאן שתי גורנות, מפריש מן האגדו על האגדו [כבבא א], וכל השמותית ששם נפטרה:

אם אחר קצירת כל השמותית וחצי האגדו, נמלך לעשותן שתיים, אז אינו מפריש כלל על השמותית--אבל אם אחר ההמלכה כלה כל השדה, ויש דין דחזרה [עיין בריש מסכתא "חזרה החיוב לעומרין"] שפיר חייב להפריש מכל אחד ואחד על עצמו

אמר ר"ז בשם ר' יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין אתה יודע מה טיבה, אל תפליגנה לד"א, שהרי כמה הלכות נאמרו למשה בסיני וכולהן משוקעות במשנה. אמר ר' אבין ויאות שני מיני חטים אילולי שבא נחום ופי' לנו יודעין היינו?! שזו הללמ"ס

ר"ז בשם ר"א (הושע ח) אכתוב לכם רובי תורתי וכי רובה של תורה נכתבה? אלא מרובין הן הדברים הנדרשים מן הפה מן הדברים הנדרשים מן הכתב. וכיני?! אלא כיני: חביבין הן הדברים הנדרשים מן הפה מן הדברים הנדרשים מן הכתב. ר' יודא בן פזי אומר אכתוב לכם רובי תורתי אלו התוכחות, אפילו כן לא כמו (שם) זר נחשבו. אמר רבי אבין אילולי כתבתי לך רובי תורתי לא כמו זר נחשבו מה בינן לאומות אלו מוציאין ספריהם ואלו מוציאין ספריהם אלו מוציאין דפתריהן ואלו מוציאין דפתריהון. ר' חגי אמר בשם ר' שמואל בר נחמן נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים שבכתב ואין אנו יודעין איזה מהן חביב? אלא מן מה דכתיב (שמות לד) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל הדא אמרה אותן שבפה חביבין ר' יוחנן ור' יודן בי ר"ש חד אמר אם שמרת מה שבפה בפה, ושמרת מה שבכתב בכתב, אני כורת אתך ברית ואם לאו אין אני כורת עמך ברית. וחרנא אמר אם שמרת מה שבפה וקיימת מה שבכתב אתה מקבל שכר ואם לאו אין אתה מקבל שכר 23 ריב"ל אמר עליהם ועליהם כל ככל דברים הדברים מקרא משנה תלמוד ואגדה אפי' מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני מה טעם (קהלת א) יש דבר שיאמר אדם ראה זה חדש הוא וגו' משיבו חבירו ואומר לו כבר היה לעולמים. ר"ז בשם שמואל אין למידין לא מן ההלכות ולא מן ההגדות ולא מן התוספות אלא מן התלמוד

תני ר' חלפתא בן שאול היא שני מיני חיטין היא שני מיני שעורין. אמר ר"ז כך היתה הלכה בידן ושכחוה לישנא דההלכה היתה "חטין"[היא שני מיני חטין היא שני מיני שעורין] והתנינן המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבשים לגורן אית לך מימר שוק וגורן כך היתה הלכה ב ידן ושכחוה?! וודאי למדנו סתום מן המפורש!!

רבי חנניא בשם שמואל אין למידין מן ההוריי' הכל מודים שאין למידין מן המעשה אמר ר' מנא הדא דתימר בההוא דלא סבר, ברם בההוא דסבר, עבד. א"ל בין סבר בין לא סבר בההוא דפליגי, ברם בההוא דלא פליגי אם אין מחלוקת בדבר בין סבר בין לא סבר:

הלכה ה משנה שדה שקצרוה את כ ל השדה [לא השאירו ש ו ם קמה] גוים שקצרוה ליסטים קרסמוה נמלים שברתו הרוח או בהמה פטורה. קצר חצייה וקצרוה ליסטים חציי', כ שגמרו ס ו פ ה פטורה. שחובת הקציר בקמה.

קצרוה ליסטים חצייה וקצר חצייה, נותן פאה ממה שקצר. כ אינו חייב ל ש י י ר פאה רק על מה שקצר הוא

קצר חצייה ומכר חצייה, הלוקח נותן פאה לכל. קצר חצייה והקדיש חצייה, הפודה מיד הגיזבר

הוא נותן פיאה לכל:

גמרא מתניתא בשקצרוה לעצמן אבל קצרוה לישראל חייבת. ותני כן אין שוכרין פועלין גוים מפני שאין בקיאין בלקט

ליסטים ישראל שקצרו כל השדה....*מתניתין 24* כשקצרוה לאבדה אבל קצרוה שלא לאבדה חייבת. א"ר הושעיא בר שימי אפי' תימר כשקצרוה שלא לאבדה פטורה, מאחר שהפיאה ניתנית במחובר לקרקע ואין קרקע נגזלת *ורק קצירת ב ע ל י ם מחייבת הפרשת פיאה*

עניין חדש מפני שהוא מפריש מן הקמה על הקמה ומן הקמה על הקציר, ואינו מפריש מן הקציר לא על הקציר ולא על הקמה. פעמים שהוא מפריש מן הקציר על הקמה. היאך עבידא? כילה את שדהו ושייר בה כדי פיאה, כיון שקצר שיבולת ראשונה מן המשוייר חזר' *חל חיוב חדש "הפרשת פיאה מן העומרים.."*פיאה לעומרי', נמצאת מפריש מן הקציר על הקמה. ולא סוף דבר שכילה את שדהו אלא אפי' בשקצר ואמר מכאן ואילך אני מפריש פיאה כיון שקצר שיבולת ראשונה חזרה פיאה לעומרים מפריש מן הקציר על הקמה

קצר חצייה ומכר וכו' המוכר מהו שיזכה בפיאה שהיא מתרת את העומרין?דילמא אסור לבעלים ליטול נשמעינא מן הדא: אמר ר' יהודא אימתי בזמן שקיבלה ממנו למחצה לשליש ולרביע5:5 מה בינה לקדמייתא? אלא: לכשתקצר , שליש תהא שלך. אלמא שרינן להפועל ליטול מפאה שמשייר, בקרקע השני-שליש, ששייך לבעה"ב אמר ר' בון בר חייא הדא אמר שהמוכר זכה בפיאה שהיא מתרת את העומרים. א"ר יוסי תמן לא נתחייבה שדהו ברשותו ברם הכא נתחייבה שדהו ברשותו! אילו קצר חצי שדהו ומכר מה שקצר, וגמר המוכר לקצור ומשייר פאה על חלק אל"ף שמכר, [וגם על חלק בי"ת] הלוקח מותר בלקט שכחה ופיאה אף מה שנותן המוכר לחלק הלוקח יאות שפיר יש להביא ראיה מ5:5 להתיר

אופן כזה [דבשעת קצירת חלק אלף--לא היתה שייכת לו]

קצר חציה ומכר חצייה..הלוקח *25* מהו שיזכה בפיאה שהיא מתרת את העומרין של מוכר? בפלוגתא דרבי ור"י הנשיא:סוף פרק קמא

##ר' פינחס בעי, קצירת ח"ל היתה חצי שדהו בחו"ל וחציה בא"י, החייב ליתן פיאה בא"י גם על חלק שקצר בחו"ל? מהו שתהא חייבת בפיאה? שלא תאמר הקדש פטור וח"ל פטור, אי מה הקדש חייב כשנגמר ברשות הדיוט [עיין משנתנו] אף ח"ל חייב? אשכח תנא: קציר ארצכם ולא קציר ח"ל [אין זה מתאים עים הפיסקה שלפננו]

קצר חציה והקדיש חציה..קצר הגיזבר חצי חציה, ולא הספיק לקצר את השאר עד שפדה את כלה, מפריש מן הקציר על הקציר, וכל מה שנקצר ברשות הקדש כבר נפטר: חצי הראשון קצר ברשות הדיוט, וכן רביע האחרון [אבל אין מפריש מן קמת רביע אחרון על הקציר --שהרי יש כאן הפסק]

פרק ה

הלכה א משנה גדיש שלא לוקט תחתיו, כל הנוגעות בארץ הרי הוא של עניים

הרוח שפזרה את העומרים, אומדין אותה כמה לקט היא ראויה לעשות ונותן לעניים. רשבג"א נותן לעניים כדי נפילה:

גמרא הכא את אמר אומדים אותה כמה לקט היא ראויה לעשות ונותן לעניים, וכא את אמר כל הנוגעת בארץ הרי היא של עניים! רבי אבהו בשם ר' יוחנן: קנס קנסו בו שגדש על גבי ליקטן של עניים. עד כדון מזיד אפי' שוגג? אפי' כריכות? אפי' חטין ע"ג שעורין? ואפי' גדשו אחרים חוץ מדעתו? ואפי' קרא לעניים ולא באו?

42 הרי הוא של עניים **רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש** דב"ש הוא. דבש"א הפקר לעניים הפקר. וכב"ה, עניים מ ע ש ר י ם ואוכלים. א"ל ר' יוסי שמענו שהוא פטור מן המעשרות ד"ה. משום קנס שהפקר ב"ד הפקר. דכתי' (עזרא י) וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו. ומניין שהוא פטור מן המעשרות? ר' יונתן ברי' דר' יצחק בר אחא שמע להן מן הדא: אין מעברין את השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעית ואם עברוה הר"ז מעוברת. וחודש א' שהוא מוסיף לא פטור ממעשרות היא?! [עד כדון שביעית מוצאי שביעית מניין? א"ר אבון שלא לרבות באיסור חדש. ר' זעירא בשם ר' אבהו הדא דתימר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ, אבל משהתיר רבי להביא ירק מח"ל היא שביעית היא שאר שני שבוע תני אין מעברין כו' אמר ר' מנא הדא דתימר בראשונה שהיו השנים כסדרן אבל עכשיו שאין השנים כסדרן היא שביעית היא שאר שני שבוע תני של בית ר"ג עברוה במוצאי שביעית מיד] אמר ר' אבין אין מן הדא אין את ש"מ כלום שמור את חודש האביב שומרהו שיבוא בחידושו.

ויידא אמרת דא: גדיש שלא לוקט תחתיו. רבי מנא בשם ר"ש בן לקיש דב"ש היא דב"ש אומרים הפקר לעניים הפקר ברם כב"ה עניים מעשרים ואוכלין. א"ל רבי יוסי שמענו שהוא פטור מן המעשרות ד"ה, משום קנס.

ר"ז רבי אבהו בשם ר' יוחנן ארבעת קבין לכור. ר"ז בעי קומי רבי אבהו ארבעת קבין לכור או לבית כור? א"ל לבית כור.

43 תמן תנינן ב"מ 9:5 אמר ר' יהודא מה קיצבה בכרי, אלא אם יש בה כדי נפילה. א"ר אבהו בנופל לה כדי לזורעה, וכא את אמר הכין?! הו"ל לר' אבהו למימר:לעיל כ ו ר לבית כור [לא ארבעת קבין לבית כור]

הלכה ב משנה שיבולת שבקציר וראשה מגיע לקמה, אם נקצרת עם הקמה הרי היא של בע"ה. ואם לאו הרי היא של העניים

שיבולת של לקט שנתערבה בגדיש, מעשר שיבולת אחת ונותן לו. אמר ר"א וכי העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו?! (היאך "יוצא" מצוות נתינה!) אלא מזכה את העני בכל הגדיש. ומעשר שיבולת אחת, ונותן:

גמרא איזהו היא קמה שהיא מצלת את הקמה? אמר רבי יוחנן כהדא דתנינן שיבולת של קציר וראשה מגיע לקמה. [א"ר יוסי והוא שיהא הקציר סובבה דאל"ה ל"ה לקט כלל!] והוא שיהא ראשה מגיע לקמה. והוא שתהא יכולה להקצר עם הקמה.

היתה יכולה להקצר עם הקמה, ואין הקמה יכולה להקצר עמה, ניצולת. היו שתים, הפנימית יכולה להקצר עם הקמה ואין החיצונה יכולה להקצר עם הקמה, הפנימית ניצולת, ומצלת.

אמר רבי הושעיא רומס הייתי זתים עם רבי חייא הגדול, ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינה שכחה. אמר רבי יוחנן מכיון שעבר עליו ושכחו הרי זו שכחה. מתני' פליגא על ר' הושעיא: שיבולת של קציר וראשה מגיע

לקמה. שיבולת שבקציר אינו יכול לפשוט ידו
44 וליטלה?! רבי לא בשם רבי הושעיה באומן
שורה **השני שנו** מתניתין. וגרע טפי [אבל אם הוא עדיין באותו השורה--לא אכפת לן [ובלבד שיהא בכדי הושטת יד]]

דבר שהוא ראוי להינצל ושכחו, מהו שיעשה שכחה? נשמעינא מן הדא: עימר את הראשון ואת השני ואת השלישי, ושכח את הרביעי. אית תניי תני אם "נטל" את החמישית הרי זו שכחה. ואית תניי תני אם "שהה ליטול" את החמישית הרי זו שכחה. אמר רבי בון ב"ר חייא מ"ד "נטל" את החמישית, כשיש שם ששית. [מ"ד אם "שהה" ליטול את החמישית כשאין שם ששית] .אים יש 6 עמרים, הרי נשאר עדיין "שורה" [עומר 4 5 6] ול"ה 4 שכחה עד שיטול בפועל את 5 ואז נעשה 4 שכחה. והרי כבר ניצול 4 על אף ששהה הרבה. אלמא ל"א האי סברא **אם עד שלא נטל את החמישית, לא כבר נראה לו לדון את הרביעית כשורה?! הדא אמרת דבר שהוא ראוי להינצל ושכחו, הרי זו שכחה** אף שהיה כבר "ניצול"—יכול להידחות...

##דבר שהוא ראוי להציל, כגון קמה שהציל את הקציר—מי אמרי' כיון שעושה "פעולת הצלה" שוב אין לו תורת שכחה? ושכחו, מהו שיעשה שכחה? נשמעינא מן הדא 6:9 סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה אינם מצטרפין ותרוויהו שכחה. **ותציל שאינו עקורה את עקורה!** קס"ד שקוצר שורה ומעמר תכף אותה השורה שקצר עכשיו--ובשעת העימור שכח סאה. וקשה דנימא שחלק הקמה [שבשורה השניה הסמוכה לה שעתיד לשכחה] תציל את העומר העקורה ששכח עכשיו [אלמא ל"א דבר שהוא ראוי להציל וכו'] **הדא אמרה דבר שהוא ראוי להציל ושכחו הרי זו שכחה.** אמר ר' יונה תיפתר בקוצר שורה ומעמר שורה, וכבר שכח את הקמה עד שלא ישכח את העומרים: איירי שקוצר שדהו באופן של סירוגין: קוצר שורות א ג ה ז--וחוזר לעמר א ולקצור ב, לעמר ג ולקצור ד, לעמר ה ולקצור ו----ואיירי ששכח קמה שבשורה ב ושוב שכח עומר שבשורה ג!

45 כיצד הוא עושה? מביא שתי שיבלין ואומר: אם לקט היא, הרי זו יפה. ואם לאו, הרי מעשרותיה קבועין בזו. ונותן לו את הראשונה. וחש לומר שמא אותה שיקבע בה מעשרות לקט היא! אמר רבי יונה מביא שלשה שיבלין ואומר אם לקט היא הרי זו יפה, ואם לאו הרי מעשרותיה קבועים באחת מהן

ר' אבהו בשם ריש לקיש ת"ק דמתני' דר"י היא.בכורות2:8 דתנינן תמן שר' יוסי אומר כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות. ור"מ מחייב.

אמר רבי בא: דברי רבי יוסי, צריך לזכותו לכהן. אף ר' יוסי ל א סבירא ליה "עשו שאינו זוכה כזוכה"

אמר רבי יסא הדא דרבי בא פליגי על דריש לקיש דתנינן תמן אלא מזכה את העני בכל הגדיש ומעשר שיבולת אחת ונותן לו, אלמא ת"ק ל א בעי זכוי--ועל כרחך לא אתיא ת"ק כר"י [לר' בא] **א"ר** בא דברי רבי יוסי צריך לזכותו לכהן, הוי לית היא דר' יוסי! אמר רבי מנא כל גרמא היא אמרה דרבי יוסי היא!! תניי' קומי סברי מימר, אינו מזכה את העני בכל הגדיש אלא שיבולת **אחד,** מכוון לזכותו אותו של לקט בכל מקום שהיא [ושפיר אתיא ת"ק דמתניתין, כר' יוסי] **ותניי' אחרייא** רבי אליעזר סברי מימר מזכה את העני בכל הגדיש.

[אי נמי בהא קמפילגי...**והתנייא קדמייא** סבר מימר מזכה מימינו לשמאלו ואינה זכייה. כיון שאינו "מוציא" כל הגדיש מרשותו, אינו כלום **והתנייא אחרייא** סבר מימר אינה מזכה מימינו לשמאלו וזכייה היא *כ מהניא זיכוי שבולת הלקט לרשות העני אף בלי הוצאת השיבולת מרשותו*]

והתני ר"ז רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחלפת שיטתיה דרבי אליעזר תמן 4:9 הוא אמר זכה
46 לו, וכא אמר הכין! בשיטתם השיבוהו. בשיטת' דאת אמר על ידי חילופין, היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו?! אלא מזכה את העני בכל הגדיש, ומעשר שיבולת אחת ונותן לו:

הלכה ג משנה אין מגלגלין בטופיח (למלאות השדה מים-ע"י גלגל) דברי ר"מ. וחכמים מתירין

מפני שאי אפשר :

גמרא תני: המרבץ את שדהו עד שלא ירד העני לתוכה, אם הזיקו מרובה על של עני, מותר. ואם היזק העני מרובה על שלו, אסור.

רבי יהודה אומר בין כך ובין כך מניחן על הגדר, והעני בא ונוטל את שלו.

מחלפא שיטתיה דר"י תמן 7:5 הוא אומר כשם שהוא מידל בשלו כן הוא מידל בשל עניים, וכא אמר הכין! תמן הם גרמו לעצמן ולא באו. ברם הכא הרי באו! מחלפא שיטתין דרבנן תמן אינון אמרין אם הזיקו מרובה על של עני וכו' מותר לרבץ וכא במדל אינון אמרין הכין! תמן אפשר. ברם הכא אי אפשר

והא ר"מ אמר אין מגלגלין ושמין של בע"ה בהפסדו. והא רבנן אמרין מגלגלין ושמין לעניים בהפסדן, [למי הוא משלם? אמר רבי יונה לעניי אותה העיר]

אמר ר' חייא בר אדא למדת הדין נצרכה: פליגי מי צריך לתבוע את מי

הלכה ד משנה בעה"ב שהיה עובר ממקום למקום וצריך ליטול לקט שכחה פאה ומעשר עני, כשיחזור לביתו, ישלם דברי ר"א. וחכ"א: עני היה באותה שעה

המחליף עם העניים בשלו פטור ובשל עניים חייב נתן לעניים טבל והם נתנו לו לש"פ, הרי שלו פטור ממע', ושלהם חייב

שנים שקבלו שדה באריסות, זה נותן לזה חלקו מעשר עני. וזה נותן לזה חלקו מעשר עני

47 המקבל שדה לקצור, אסור בלקט שכחה ופאה ומעשר עני. א"ר יהודה אימתי? בזמן שקבלה ממנו למחצה לשליש ולרביע, אבל אם אמר לו שליש מה שאתה קוצר שלך, מותר בלקט שכחה ופאה ואסור במעשר עני:

גמרא תני אב ובנו איש וקרובו שני אחין שני שותפין פודין זה לזה מעשר שני ונותנין זה לזה מעשר עני. אמר רבי יודא תבוא מאירה למי שהוא נותן לאביו מעשר עני. לא אמרו אלא שאם היו שניהם עניים אז מותר לבן ליתן לאב

מה בינה לקדמייתא? אלא לכשתקצור, שליש הרי הוא שלך. אמר רבי חייא ב"ר בון הדא אמרה שהמוכר זכייה בפאה שהיא מתרת את העומרים. אמר יוסי ב"ר בון תמן נתחייבה שדהו ברשותו. ברם הכא לא נתחייבה שדהו ברשותו עי' בפרק 2:5 בגמ'

אמר רבי אבהו בר נגרי שנייא היא בלקט שכחה ופאה שהן בעזיבה: משא"כ במעשר עני כתיב ביה נ ת י נ ה

הלכה ה משנה המוכר שדהו, המוכר מותר והלוקח אסור

לא ישכור אדם את הפועל על מנת שילקט בנו אחריו ומי שאינו מניח את העניים ללקט או שהוא מניח את א' ואת א' אינו מניח או שהוא מסייע את א' מהן הרי זה גוזל את העניים על זה נאמר (משלי כב) אל תשיג גבול עולים:

גמרא מתניתא כשמכר לו שדהו וקומתו אבל אם מכר לו קמה ושייר לו שדה =*גוף הקרקע*, אצל זה אני קורא שדך ואצל זה אני קורא קצירך

ואם עשה כן הרי זה גוזל את העניים. בעל הבית שעושה כן הרי זה גוזל את העניים. פועל שעושה כן הרי זה גוזל לבע"ה ולעניי'. וע"ז נאמר אל תשיג גבול עולי' ר' ירמיה ורב יוסף חד אמר אלו עולי מצרים. וחד אמר אלו שירדו מנכסיהן. לסמיא צווחין סגיא נהורא כמו שקורין לסומא "סגי" נהר

א"ר יצחק (ישעיהו נח) ועניי' מרודי' תביא בית אמר ר' אבין אם עשית כן מעלה אני עליך כאלו הבאת ביכורי' לבית המקדש. נאמר כאן תביא ונאמר להלן (שמות כג) ראשית בכורי

אדמתך תביא בית ה' אלהיך וגו':

הלכה ו משנה העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחהו בע"ה, שכחו בע"ה ולא שכחוהו פועלים, עמדו העניים בפניו או שחיפוהו בקש אינה שכחה:

גמרא העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחו בעה"ב אינה שכחה דכתיב (דברים כד) קצירך
48 ושכחת. שכחו בע"ה ולא שכחו פועלים אינה שכחה דכתיב כי תקצור ושכחת. ר"ש בן יהודא אומר משום ר"ש אפי' חמרין שהן עוברין בדרך וראו עומר א' ששכחוהו פועלין ושכחהו בע"ה אינו שכחה עד שישכחוהו כל אדם.

היה עומד בעיר ואומר יודע אני שהפועלין שכיחין עומרין במקום פלוני, ושכחוהו, הרי"ז שכחה. היה עומד בשדה ואמר יודע אני שהפועלין שכיחין עומרין במקום פלוני אינו שכחה. שנאמר בשדה ושכחת ולא בעיר ושכחת. עיין בבלי ב"מ יא

ר"ז בשם שמואל אף לענין מציאה כן.יש נפק"מ אים עומד בעיר או בשדה (כשרוצה לזכות במציאה שבתוך שדהו)

מה אנן קיימין? אם באינו יכול להגיע בהן, מה לי בתוך העיר מה לי בתוך שדהו?

ר' אבא בר כהנא ר' יוסי בשם רבי יוחנן והוא שיכול ליגע בהן אפי' בתוך שדהו אפילו עומד בתוך שדהו בעינן "יכול להגיע" [כגון צבי שבור]

היה כולו מחופה בקש? היש שכחה? נשמעינא מן הדא: וכן הסומא ששכח יש לו שכחה. וסומא לא כמי שכולו מחופה בקש הוא?!

ר' יונה אומר טעמא דמתני' בזוכר את הקשים. אתיא דר' יונה כר"ז. כמה דר"ז אומר בזוכר את העליון, כן ר' יונה אמר בזוכר את הקשים:

הלכה ז משנה המעמר לכובעות לכומסאות לחררה ולעומרים צורות שונות של "עימור קטן", שיש אחריהן "עימור גדול" אין לו שכחה, ממנו ולגורן- יש לו שכחה. המעמר לגדיש יש לו שכחה, ממנו ולגורן- אין לו שכחה. זה הכלל: כל המעמר למקום שהוא גמר מלאכה יש לו שכחה, ממנו ולגורן אין לו שכחה סיפא. למקום שאינו גמר מלאכה אין לו שכחה, ממנו ולגורן יש לו שכחה:רישא

גמרא ר' יונה אמר מן לעיל. כמה דתימר (שמואל א יז) וכובע נחושת על ראשו.

לכומסאות- רבי אבינא אמר מלרע כמה דתימר (דברים לב) הלא הוא כמוס עמדי

לחררה- גלגל

49 לעומרין- א"ר יוחנן (דברים כד) כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה מה קציר שאין אחריו קציר אף עומר שאין אחריו עומר:

מסכת פיאה פרק ו מוצאי שבת בא תשעב

הלכה א משנה בית שמאי אומרים הבקר לעניים הבקר. ובה"א אינו הבקר עד שיבקור אף לעשירי' כשמיטה

כל עומרי השדה של קב קב. וא' של ארבעת קבין, ושכחו. ב"ש אומרים: אינה שכחה. ובה"א: שכחה:

גמרא רבי חייא בשם ר' יוחנן טעמייהו דבית שמאי לעני ולגר מה ת"ל תעזוב? אותם יש לך עזיבה אחרת כזו מה זו לעניים ולא לעשירים אף מה שנאמר במקום אחר לעניים ולא לעשירים. אמר ר"ש ב"ל טעמייהו דב"ה (שמות כג) תשמטנה, מה ת"ל ונטשתה? יש לך נטישה אחרת שהיא כזו, מה זו בין לעניים בין לעשירים, אף מה שנאמר במקום אחר בין לעניים בין לעשירים. מה מקיימון ב"ה טעמייהו דב"ש? תעזוב אותם. מיעוט. זו לעניים ולא לעשירים, אבל מה שאמר במקום אחר בין לעניים בין לעשירים. מה מקיימון ב"ש טעמייהו דב"ה? תשמטנה ונטשתה. מיעוט. זה בין לעניים בין לעשירים, אבל מה

שנאמר במקום אחר לעניים אבל לא לעשירים.

אמר ר' אבון לישן דמתני' מסייע לר"ש ב"ל עד שיפקיר אף לעשירים כשמיטה.

הפקר לבהמה אבל לא לאדם, לגוים אבל לא לישראל, לעשירים אבל לא לעניים ד"ה אין הפקרו הפקר. לאדם אבל לא לבהמה, לישראל אבל לא לגוים, לעניי אותה העיר =לאנשי אותה העיר אבל לא לעניי עיר אחרת, פלוגתא דר' יוחנן ור"ש ב"ל. על דעתיה דר' יוחנן הפקרו הפקר, דלא מדמי ליה לשביעית וע"ד דר"ש ב"ל אין הפקרו הפקר. א"ר לא בפירוש פליגי ר"י אמר הפקרו הפקר ור' שמעון ב"ל אמר אין הפקרו הפקר.

אמר ר' אבון ב"ר חייא: הפקר לעניים [לב"ש דמהני רק לעניים] וזכו בהן עשירים, תפלוגתא דר"מ ור' יוסי. ע"ד דר"מ דו אמר כיון שאדם מפקיר דבר מרשותו, הפקרו הפקר. על דעתיה
50 דר"י דו אמר אין הפקר יוצא מתחת ידי בעלים אלא בזכיה, אין הפקרו הפקר. כיון דלא אתא לרשות "זוכה" נתבטל ההפקר וחוזר לרשות בעה"ב

[עד כדון כשהפקירה לזמן מועט, אבל הפקיר' לזמן מרובה? האים יכול לחזור מהפקירו? [כמובן קודם שזכה בו אחר] נישמענא מן הדא: הפקיר את שדהו, ב' וג' ימים אחר ההפקר חוזר בו.

תני ר"ש דיינא קומי ר"ז אפי' לאחר ג' ימים חוזר בו. אמר לי' כיון דאת אמר אפי' לאחר ג' ימי', היא לאחר ג' ימים היא לאחר כמה ימים. לישן מתני' מסייע לר"ז: בד"א שאין אדם "חוזר" מהפקירו כשהפקיר סתם, אבל אם אמר שדי מופקרת יום א' שבת אחת חודש א' שבוע א', אם עד שלא זכה בהן הוא או אחר, יכול לחזור בו. אבל משזכה בו בין הוא בין אחר, אינו יכול לחזור בו.

הדא אמרה הוא זמן מרובה הוא זמן מועט. הדא אמרה לא חשו על הערמה.(דיכול ל ז כ ו ת בו הוא ע צ מ ו ולהפקיעו מידי מעשר) הדא אמרה שאדם מפקיר וחוזר וזוכה בו. הדא פשיטא שאילתי' דר' זירא דר"ז אמר הוא זמן מרובה הוא זמן מועט.] [נראה דהאי גברא שהפקיר לזמן, לא החליט כ"כ להפקיר, ע"כ יכול לחזור מהפקירו]

כל עומרי השדה וכו' מה אנן קיימין? אי משום דבר מסויים, דיו שנים. אי משום שורה, דיו ג'? חד בר רבנן אמר קומי ריש לקיש הדא דר' יוחנן כל שהוא יכול לחלקו ולעשותו שורה כב"ש (ס"ל שורה=4) ובשורה שלימה ל"ש שכחה

51 רבי יונה בעי, כל עומרי השדה של ב' קבין, וא' של שמונת קבין?

הלכה ב משנה העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש לבקר ולכלים ושכחו בש"א אינו שכחה ובה"א שכחה:

גמרא וקשיא על דבית שמאי בבקר ובכלים דבר שאינו מסויים ואינון אמרין שאינו שכחה?! וקשיא על דב"ה, בגפה ובגדיש דבר שהוא מסויים ואינון אמרין שהיא שכחה?!

7:1 במקומו היה עומד בצד הגת או בצד הפירצה. מתני' דבית שמאי. דבית שמאי אומרים אינו שכחה. אמר ר"י דברי הכל היא תמן דבר מחובר' בצד דבר מחובר. ברם הכא דבר תלוש בצד דבר מחובר

אמר רבי אילעאי שאלתי את רבי יהושע באלו עומרים פליגי בית שמאי וב"ה? אמר לי בתורה הזאת! עומר הסמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחו, בית שמאי אומרים אינו שכחה. ובית הלל אומרים שכחה. וכשבאתי אצל רבי אליעזר אמר לי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחה שהוא שכחה, ועל מה נחלקו? על העומר שנטלו ונתנו בצד הגפה בצד הגדיש בצד הבקר בצד הכלים ושכחו, שבית שמאי אומרים אינו שכחה מפני שזכה בו ובית הלל אומרים שכחה. וכשבאתי והרציתי את הדברים לפני רבי אלעזר בן עזריה אמר לי

הברית! הן הן הדברים שנאמרו למשה בחורב!

תמן תנינן כתובה 8:1 האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס, מודים בית שמאי ובית הלל שמוכרת ונותנת וקיים. נפלו לה משנתארסה, בית שמאי אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור. רבי פינחס בעי קומי רבי יוסי, ולמה לא תנינתא מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל? אמר ליה לא אתינן מתני' אלא דבר שהוא חומר משני צדדין וקל משני צדדים ברם הכא חומר הוא מצד אחד וקל מצד אחד. 52 והתנינן בית שמאי אומרים הפקר לעניים הפקר הרי הוא קל לעניים וחומר לבעל הבית, ותניתה! קל הוא לעניים ואינו חומר לבעל הבית שמדעתו הופקרו. אמר ליה והא תנינן עומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלי' ושכחו הרי הוא קל לבע"ה וחומר לעניי', ותניתה! א"ל קל הוא לבעה"ב ואינו חומר לעניי' שעדיין לא זכו בהן. ואמור אוף הכא קל הוא לאשה ואינו חומר לבעל שעדיין לא זכה בהן! א"ל מכיון שקידשה לזכותה ולזכותו נפלו ושפיר *קרי ביה ח ו מ ר י ב"ש* [אמר רבי יהודא אמרו לפני ר"ג הואיל וארוסה אשתו ונשואה אשתו מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל א"ל בחדשי' אנו בושי' אלא שאתם מגלגלין עלינו הישנים. אילו הן החדשי' משנישאת ואילו הן הישנים עד שלא נישאת]

הלכה ג משנה ראשי שורות, עומר שכנגדו מוכיח.

"ראשי שורות" או "סופי שורות" [בתנאים מסויימים] לא חל עליהן דין שכחה

העומר שהחזיק בו להוליכו לעיר ושכחו, מודים שאינו שכחה

אילו הן ראשי השורות: שנים שהתחילו באמצע השורה זה פנה לצפון וזה פנה לדרום ושכחו לפניהם ולאחריהם. שלפניהם- שכחה. ושל אחריהם- אינו שכחה

סוף שורה כיצד? יחיד שהתחיל מראש השורה ושכח לפניו ולאחריו, שלפניו אינו שכחה אים "שכח" גם ראש שורה השנייה (אלמא דעתו לעשותו מזרח-מערב) ושל אחריו שכחה שהוא בבל תשוב. זה הכלל כל שהוא בבל תשוב שכחה וכל שאינו בבל תשוב אינו שכחה:

53 **גמרא** מניין לראשי שורות? רישא דמתניתין אמר רבי יונה כתיב כי תקצור קצירך בשדך ושכחת מה שאתה קוצר אתה שוכח. עד כדון ראשי שורות קמה, סוף שורות עומרים? סיפא אמר רבי יונה לא תשוב לקחתו ממקומו שבאת לא תשוב לקחתו. עד כדון ראשי שורות קמה וסוף שורות עומרים, ראשי שורות עומרים וסוף שורות קמה? אמר רבי יונה נילף ראשי שורות עומרים מראשי שורות קמה, וסוף שורות קמה מסוף שורות עומרים

העומר שכנגדו מוכיח, כיצד? היו לו עשר שורות של עשרה עשרה עומרים עימר אחת מהן צפון ודרום ושכח אחד מהן אינו שכחה מפני שהיא נידון מזרח ומערב, עימר מזרח ומערב ושכחו מהו שיעשה שכחה? נשמיענא מן הדא: עימר את הראשון ואת השני ואת השלישי ושכח את הרביעי אית תניי תני אם נטל את החמישי הרי זו שכחה אית תניי תני אם שהה ליטול את החמישי הרי זו שכחה א"ר בון בר חייא מאן דאמר נוטל את החמישי כשיש שם ששי מ"ד אם שהה ליטול את החמישי כשאין שם ששי אם עד שלא נוטל את החמישי לא כבר נראה את הרביעי לידון בשורה?! ואת אמר שהוא שכחה וכא נמי שכחה! עיין פירקין דלעיל

היה עומר א' גדול, עימר צד החיצון בצד הפנימי נידון כשורה, עימר צד הפנימי בצד החיצון מהו שידון כשורה? עימר צד העליון בצד התחתון נידון כשורה, עימר התחתון בצד העליון מהו שידון כשורה? יש לו עומר אחד גדול מחביריו ואינו מונח בכוון האחרים,

מה שיצטרף להם לידון כשורה?

[שים לב: הציור מתפרש בכוון מעלה-מטה וגם בכוון אופקי. דרך כל עומר להיות כעין V משום שקושרין אותו, ומקום הקשר היא "תחתית הV"]

רב כד נחית לתמן, אמר אנא הוא בן עזאי דהכא! אתא חד סב שאל ליה שני הרוגים זה
54 על גב זה? סבר רב שהן עורפין, א"ל אין עורפין. א"ל למה? אמר ליה התחתון משום טמון, והעליון משום צף. כד סלק להכא אתא לגבי רבי א"ל יאות א"ל! כי ימצא ולא ימצאו.

ר' יהודה ברבי אמר היה שם אמת המים על כל פני השדה, אם עוקר את המחרישה מצד זה ונותנה בצד זה אינו נידון כשורה, ואם לאו נידון כשורה. עימר חצי שורה ובא למחר, נידון כשורה? מצטרף? ישב לאכול? ישב לישן? קרא לו חבירו?

עומר שנוטלו להוליכו לעיר ונתנו על גבי חבירו, ושכח את שניהן, התחתון שכחה, והעליון אינו שכחה. רש"א שניהם אינו שכחה. התחתון מפני שהיא מכוסה, ועליון מפני שזכה בו.

ר"ז אומר בזוכר את העליון. אתיא דר"ז כר' יונה. דר' יונה אמר בזוכר את הקשין כן ר"ז אומ' בזוכר את העליון סוף פירקין דלעיל

שדה שעומרי' מעורבבי' ושכח אחד מהן, אינו שכחה עד שיטול כל סביבותיו:

הלכה ד משנה שני עומרים שכחה, שלשה אינו שכחה. שני ציבורי זיתים וחרובים שכחה, ושלשה אינו שכחה. שני הוצני פשתן שכחה, ושלשה אינו שכחה. שני גרגרות פרט, ושלשה אינן פרט. שני שבלין לקט, ושלשה אינן לקט.

כדברי ב"ה.

ועל כולן ב"ש אומרים שלשה לעניים וארבע לבע"ה:

גמרא רבי בון ב"ר חייא בשם רבי יוחנן עשאן כמין גם אם נוגעין זה בזה כמו ך, ל"ה שכחה

לא אמר אלא ציבורין הא זיתים *זיתים יחידים שמונחים על הארץ ושכח ללקטן* לא. *מה* בין הציבורין ומה בין הזיתים? ציבורין גמר מלאכה, וזיתים אינן גמר מלאכה.

א"ר הושעיא רומס הייתי זיתים עם רבי חייא הגדול ואמר לי כל זית *אילן זית* שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה. א"ר יוחנן מכיון שעבר עליו ושכחו הרי הוא שכחה

ר"א בשם רבי חייא רבה: חצי אשכול פרט. תני רבי חייא חצי אשכול או אשכול שלם פרט. והתני שני גרגרים פרט! ר' אמי בקוצר ומניח תחת הגפן ובא ללקטן אח"כ, ושכח אשכול, אסור לשוב לקחתו

שני הוצני פשתן [אינם שכחה] היו עשויין כמין סינפין??? מנחם בשם ר' יונתן והוא שיהא חותכן בשוה ##

55 א"ר אבון טעמייהו דב"ש (דברים כד) לגר ליתום ולאלמנה יהיה. טעמייהו דב"ה (ויקרא יט) לעני ולגר תעזוב אותם. א"ר מנא שניהם מקרא אחד דרשו לגר ליתום ולאלמנה יהיה ב"ש אומרים לעניים. וב"ה אומרים לבע"ה:

הלכה ה משנה העומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה. שני עומרי' ובהן סאתים, רבן גמליאל אומר לבעה"ב. וחכמים אומרים לעניים. אמר ר"ג וכי מרוב העומרים יופי כוחו של בע"ה או הורע כחו של בע"ה? א"ל יופי כחו. אמר להם מה אם בזמן שהוא עומר א' ובו סאתיים אינו שכחה, שני עומרים ובהן סאתיים אינו דין שלא יהא שכחה?! אמרו לו אם אמרו בעומר א' שהוא כגדיש, תאמר בשני עומרים

שהן ככריכות.

קמה שיש בה סאתים ושכחה אינה שכחה. אין בה סאתים אבל היא ראויה לעשות סאתים, אפי' היא של טופח, רואין אותה כאלו היא ענבה של שעורין:

גמרא א"ר אלעזר כתיב (דברים כב) כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה עומר שאתה יכול לפשוט ידך וליטלו. אית תניי תני ושכחת עומר ולא גדיש.

היאך עבידא? שכח עומר אחד בצידו *של "י"ב סאתיים"* אין תעבדינא עומר, ד"ה שכחה, ואין תעבדינא גדיש, מחלוקת ב"ש וב"ה.6:2 שכח שני עומרים בצידו, אין תעבדינא עומר מחלוקת ב"ש וב"ה,6:5 אין תעבדינא גדיש אינו נידון כשורה:

א"ר יונה (דברים כב) כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה עומר שיש בו סאתים ושכחו, אינו שכחה. קמה שיש בה סאתים ושכחה, אינה שכחה. א"ר יוסי ובלבד שיבלין. מצרפין כ ל השיבולת היו דקות רואין אותן כאלו הן ארוכות. שדופות רואין אותן כאלו הן מליאות:

הלכה ו משנה קמה מצלת את העומר ואת הקמה, והעומר אינו מציל לא את העומר ולא את הקמה.

איזה היא קמה שהיא מצלת את העומר? כל שאינה שכחה. אפי' קלח אחד.

56 סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה, וכן באילן,

השום והבצלים, אינן מצטרפין לשיעור סאתיים

רבי יוסי אומר: אם באת רשות העני באמצע שעבר העני שם, הרי הליכתו מפסיק בין סאה לסאה אין מצטרפין. ואם לאו, הרי אלו מצטרפין:

גמרא אמר רבי כתיב כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה. עומר שסביבותיו קציר, לא עומר שסביבותיו קמה. ולימא עומר שסביבותיו קציר, ולא עומר שסביבותיו עומרין! עומר שסביבותיו קמה, מה שתחתיו שדה, עומר שסביבותיו עומרין, מה שתחתיו קשין:

תנא: קמת חבירו מצלת על שלו, של גוי מצלת את של ישראל, של חטין מצלת את של שעורין, דברי רבי. וחכ"א אינה מצלת אלא שלו ואינה מצלת אלא ממינה

תני רשב"ג: כשם שהקמה מצלת את העומר, כך העומר מציל את הקמה. ודין הוא ומה אם הקמה שיפה בה כח העני, הרי מצלת. עומר שהורע בו כח העני אין נותן פיאה מן התלוש אינו דין שיציל! אמר לו רבי מה לקמה שמצלת את הע ו מ ר, שכן הורע כח העני בה. יציל עומר את ה ק מ ה שכן ייפה כח העני בה

מדברי שניהם נלמד מצילין עומר מעומר. ואין מצילין קמה מקמה: דלא כמתניתין

כל שאינה שכחה אפי' קלח אחד הא אם שכח, שכחה?! תיפתר בששכח את הקמה תחילה:

הא אם היו שתיהן עקורות לבעל הבית מתני' כר"ג

סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה אינם מצטרפין ותרוויהו שכחה. ותציל שאינו עקורה את עקורה! קס"ד שקוצר שורה ומעמר תכף אותה השורה שקצר עכשיו--ובשעת העימור שכח סאה. וקשה דנימא שחלק הקמה [שבשורה השניה הסמוכה לה ש ע ת י ד לשכחה] תציל את העומר העקורה ששכח עכשיו [אלמא ל"א דבר שהוא ראוי להציל וכו'] הדא אמרה דבר שהוא ראוי להציל ושכחו הרי זו שכחה. אמר ר' יונה תיפתר בקוצר שורה ומעמר שורה, וכבר שכח את הקמה עד שלא ישכח את העומרים: איירי שקוצר שדהו באופן של סירוגין: קוצר שורות א ג ה ז--וחוזר לעמר א ולקצור ב, לעמר ג ולקצור ד, לעמר ה ולקצור ו----ואיירי ששכח קמה שבשורה ב ושוב שכח עומר שבשורה ג!

57 מה? עד שתבא ממש, או אפי' נראית להביא? שיש זמן מספיק [ויש לזה זמן קבוע שקבעו חכמים] נשמעינא מן הדא: כגון תבואה וכרם. וכרם לא על אתר הוא?! עיין גמרא 8:1 הדא אמרה אפי'

נראית להביא:

הלכה ז משנה תבואה שניתנה לשחת או לאלומה, וכן באיגודי השום [ואגודת השום והבצלים] אין להם שכחה.

וכל הטמוני' בארץ כגון הלוף והשום והבצלים, ר' יהודה אומר אין להם שכחה. וחכ"א יש להן שכחה:

גמרא א"ר יונה לא סוף דבר ניתנה, אלא אפי' נוטלה ע"מ ליתנה

תמן תנינן ב"ק המדליק את הגדיש והיו בו כלים רי"א משלם כל מה שבתוכו. וחכ"א אינו משלם אלא גדיש חיטין או גדיש שעורין. מחלפה שיטתי' דר"י תמן הוא אומר לרבות את הטמון וכא הוא אומר פרט לטמון! תמן (שמות כד) ונאכל הגדיש או הקמה ממשמע שנאמר קמה איני יודע שהגדיש הוא בכלל? ומה ת"ל גדיש? לרבות את הטמון. והכא שדך בגלוי פרט לטמון.

מחלפא שטתייהו דרבנן. תמן אינון אמרין פרט לטמון וכא אינון אמרין לרבות את הטמון! תמן או הקמה או השדה, מה שדה בגלוי אף כל דבר שהוא גלוי. ברם הכא, שדך- בגלוי פרט לטמון. קצירך- בגלוי פרט לטמון. והוי מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות את הטמון:

הלכה ח משנה הקוצר בלילה, והמעמר, והסומא, יש לו שכחה

ואם היה מתכוין ליטול את הגס הגס, אין לו שכחה

אם אמר הרי אני קוצר על מנת מה שאני שוכח אטול, יש לו שכחה:

גמרא כיני מתני': הקוצר בלילה והמעמר בלילה, וסומא בין ביום ובין בלילה.

#אמר רבי יונה לא סוף דבר דקין אלא אף גסין, דכי מאחר שדרכו ליבחן בדקין, אפי' גסין

אין להם שכחה

אמר הרי אני קוצר על מנת מה שאני שוכח אני אטול יש לו שכחה שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל:

הלכה א משנה מלבנות התבואה שבין הזיתים, בש"א פיאה מכל או"א, ובה"א מאחת על הכל. ומודים שאם היו ראשי שורות מעורבין שהוא נותן פיאה אחת

המנמר את שדהו ושייר קלחים לחים משיירן בשדה עד שיתייבשו גם המה , ר"ע אומר פיאה מכל א' וא' עיין גמרא וחכ"א מא' על הכל. מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות, שהוא נותן פאה מכל אחת ואחת:

גמרא אנן תנינן של בין הזיתים, ותניי דבית רבי שבין האילנות. מתני' צורכה לדבית ר' דבית ר' צורכה למתני'. אילו תנינן מתניתין ולא תניי דבית ר' הוינן אמרין לא אמרנו אלא של בין הזיתים, דבר שהוא חייב בפיאה, אבל דבר שהוא פיטור פאה אף ב"ש מודים שהוא נותן פיאה אחת על הכל, הוי צורכה לדבית רבי. או אילו תניי לדבית ר' ולא תנינן במתני' הוינן אמרין לא אמרנו אלא שבין האילנות דבר שהוא פיטור פאה, אבל דבר שהוא חייב פיאה אף ב"ה מודים שהוא נותן פיאה מכל אחת ואחת, הוי צורכה למתני' וצורכה לדבית ר'

26 מה אנן קיימין? אם במורווחי' אף ב"ש מודים שהוא נותן פיאה אחת על הכל! אם ברצופין אף ב"ה מודים שהוא נותן פיאה מכל א' וא'! אלא כי אנן קיימין בנטועין מטע עשר לבית סאה. ב"ש עובדי להון כרצופין וב"ה עובדי להון כמורווחי'.

מ"ט דב"ש? שאין דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות. ע"כ האילנות מפסיקין

אתיא דב"ש כרבי יוסי. כמה דרבי יוסי אמר אין דרך בני אדם להיות מכניסין בצלים בין הירק, כן ב"ש אומרים אין דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות. מסתברא ב"ש יודו לר' יוסי, ור"י לא יודה לב"ש. ב"ש יודו לר"י שאין דרך ב"א להיות מכניסין בצלים בין הירק. ר"י לא יודה לב"ש שכן דרך ב"א להיות מכניסין זרעים בין האילנות:

היה שם גדר כמין דהוא אילן.

עד כדון במעורבים מכאן ומכאן, הרי מעורבים מצד א'? בשלשה תלמים פתיח, או אפי' כ"ש?

המנמר כו' כהדין נימרא.

מקום הזבלין עולין בתחילה, נמרדה קרי לה.

עד כדון כשהיה יבש מכאן ומכאן, ולח באמצע, נותן מכל אחד ואחד היה לח מכאן ומכאן, ויבש באמצע? חצי לח וחצי יבש אף ר"ע מודה.

רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן אתיא דר"מ 2:1 בשיטת ר"ע רבו. כמה דר"ע אמר לח ויבש שני מינים הן. כן ר' מאיר אומר לח ויבש שני מינין הן.

27 אמרי חברייא קומי ר' יוסי, ולמה לי כר"ע? אפי' כרבנן! דתנינן תמן המחליק בצלים לשוק, ומקיים יבישים לגורן... אמר רבי יוסי שמעינן שוק וגורן שני מינים הם, לח ויבש שני מינים הם?!

והתנינן מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות. כיני מתני': שבת בשלשה מקומות, חרדל בשלשה מקומות. שמואל אמר מפני שאין הראשון ממתין לאחרון שבהן. ור' יוחנן אמר מפני שדרכן ליזרע ערוגות ערוגות. על דעתיה דשמואל מפריש מכל קלח וקלח. ע"ד דר' יוחנן מפריש מכל ערוגה וערוגה:

הלכה ב משנה המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבישים לגורן, נותן פיאה לאילו לעצמן ולאילו לעצמן

וכן באפוני' וכן בכרם

המידל, נותן מן המשואר על מה ששייר.

והמחליק מאחת יד "מעניין אחד" נותן מן המשואר

על הכל:

גמרא תני: המירג חייב בתחילתו וחייב בסופו. 28 ואי דינו מירוג? אמר רבי ירמיה כהדא דתנינן המחליק בצלים לשוק ומקיים יבישים לגורן

אמר ר' יוסי הדין קיצחה מין בצל כד את זרע לה היא עביד בצל דקיק, כד את שתיל לה הוא עביד בציל רב.ע"כ דרך לזורעם ושוב לשתלם. לר' יסא חייב, ולר' ירמי' פטור דלא כן מה אנן אמרין? הואיל הוא לזריעה יהא פטור מן הפיאה?! וחיטין לא לזריעה הן?! חיטין רובן לאכילה, וזה רובו לזריעה

ע"ד דר' יסא ירק חייב בפיאה?! מינו מכנסו לקיום!

מה עביד לה ר' ירמי' משנתנו דמחייב בצלים לחים לשוק? גמור הוא הבצלים ואינו מחוסר אלא ליבש ושפיר הוי "מכניסו לקיום"

תני לקט קצירך ולא לקט קיטוף. ר' זעירא ר' חייא בשם ר' יוחנן המלקט שיבלין לעיסתו, אפי' כל שהוא, פטור מן הפיאה. ר' אלעזר אמר אפי' במגל. אמר ר' יוסי והוא ששייר. והתני היה לו חמש גפנים והוא בוצרן ומכניסן לתוך ביתו פטור מן הפרט ומן הפיאה ומן השכחה וחייב בעוללות! אמר ר' יודן כאן שבלים (והוא ששייר) בגמורות, כאן בשאינן גמורות. א"ר יוסי אפי' תימא כאן וכאן בגמורות כאן וכאן בשאינן גמורות, כאן כשביקש לאכלן ענבים פטור אפי' לא שייר ברם הכא כשביקש לעשותן עיסה, עושה. הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא. הדא ילפא מן ההיא, כשביקש לעשותן מלילות, אפילו לא שייר. וההיא ילפא מן הדא, שאם בקש לעשותן יין, והיא ששייר.

29 המידל כו'. תניא א"ר יהודה בד"א במידל לשוק, אבל במידל לבית, נותן מן המשואר על הכל.

א"ר זעיר' הדא דתימא בשעיבה על מנת להדל, אבל אם עיבה על מנת שלא להדל, ונמלך והדל לא סוף דבר לביתו, אלא אפילו לשוק נותן מן המשואר על הכל:

הלכה ג משנה האמהות של בצלים משאירין בקרקע זמן רב ואינם ראויין לאכילה חייבות בפיאה. רבי יוסי פוטר

מלבנות הבצלים שבין הירק, רבי יוסי אומר פיאה מכל א' וא'. וחכמים אומרים מא' על הכל:

גמרא רב אמר פורגרה.seed-onion ושמואל אמר צומחתה.

רבי יעקב בר בון בשם רבי חנינא לא אמר רבי יוסי אלא משום הבקר אין אדם מקפיד על מי שנוטל האמהות. רבי בון בר חייא בעי קומי רבי מנא

והבקר חייב בפיאה?! א"ל בזכה בהן אחת אחת. והתני אע"פ שאין מתקיימות לו במרובה, אין מכניסין אמהות הרבה לקיום מתקיימות לו במועט כך השיבו חכמים לר"י הוי לית טעמא דלא, משום מכניסו לקיום:

הלכה ד משנה האחין שחלקו, נותנין שתי פיאות. חזרו ונשתתפו, נותנין פיאה אחת.

שנים שלקחו את האילן נותנין פאה אחת. לקח זה צפונו וזה דרומו, זה נותן פיאה לעצמו, וזה נותן פאה לעצמו:

גמרא קצרו חצי שדה בשותפות, וחלקו, ושוב קצרו חצייה השניה אינו מפריש משלו על של חבירו לא בתחילה, =תכף אחר החלוקה ולא בסוף =אחר גמר חצי השני [שקצר בחלוקה] עיין ציור

קצרו בעודן מחולקין חצייה הראשונה, וחזרו ונשתתפו, וקצרו, מפריש משלו שבסוף, על של חבירו בסוף, ולא משלו שבתחילה על של חבירו שבתחילה שאז היו מחולקין

אמר ר' יוחנן קצר חצי שדה, וקצר חצי חציו, 30 ולא הספיק לקצור את השאר עד שקנה כולו. מפריש מן הראשון [הראשים=הכל חוץ מאמצע] על האמצעים, ומן האמצעים על הראשון, אבל אינו מפריש מן הראשון על הראשון

ספור הדברים: אחר שכבר גמר קצירת חצי שדה, וה ת ח י ל קצירת רבע, קנה רבע האחרון.

אמר רבי יהושע בן לוי היתה לו שדה אחת חצייה הביאה שליש וחציה לא הביאה שליש, ולא הספיק לקצור החצי חציה, עד שהביאה כולה שליש, מפריש מן הראשון על האמצעיים ומן האמצעיים על הראשון ואינו מפריש מן הראשון על הראשון:קודם שגמר קצירת א', הביא ב' שליש. קודם שגמר קצירת ב, הביא ג שליש.

הלכה ה משנה המוכר קלחי אילן בתוך שדהו נותן פאה מכל אחד ואחד. אמר רבי יהודא אימתי? בזמן שלא שייר בעל השדה, אבל אם שייר שדהו, הוא נותן פאה לכל:

גמרא עד כדון כשהתחיל לקצור אפי' כשלא התחיל לקצור?חייב בעל השדה? נישמעינה מן הדא לקח גז צאנו של חבירו אם שייר המוכר המוכר חייב ואם לאו הלוקח חייב. ר' ירמיה בשם ר' יוחנן דר' יהודא היא. שנייא היא תמן בין שהתחיל לגזוז צאנו בין שלא התחיל לגזוז?! וכא לא שניי' ליה בין שהתחיל לקצור בין שלא התחיל לקצור.

מ"ט דר"י? משום דחובת הקציר בקמה? או משום דמוכר לו חוץ מחובתו? נישמעינה מן הדא לקח גז צאן חבירו אם שייר המוכר המוכר חייב ואם לאו הלוקח חייב. א"ר ירמיה בשם ר' יוחנן דר' יהודא היא. אית לך למימר תמן שחובת קציר בקמה?! לא משום דמכרו לו חוץ מחובתו?! וכא במכרו חוץ מחובתו

מה נפק מביניהן? עבר הלוקח והפריש, אין תימר משום שחובת הקציר בקמה הפריש הפריש, ואין תימר משום דמוכר לו חוץ מחובתו, הפריש ונוטל ממנו דמים

נשרף חלקו של מוכר, אין תימר משום דחובת קציר בקמה, נשרף נשרף. ואין תימר משום במוכר לו חוץ מחובתו, נשרף נוטל ממנו דמים:

הלכה ו משנה ר"א 31 אומר קרקע בית רובע חייב בפיאה. ר' יהושע אומר בעושה בית סאתים. רבי טרפון אומר ששה על ששה טפחים. ר' יהודא בן בתירה אומר כדי לקצור

ולשנות והלכה כדבריו:

גמרא מ"ט דר"א? נאמר כאן שדך ונאמר בכלאים שדך מה שדך שנאמר להלן בית רובע אף שדך שנאמר כאן בית רובע. מ"ט דרבי יהושע? נאמר כאן שדך ונאמר להלן ושכחת עומר בשדה. מה שדה שנאמר להלן סתיים אף כאן סתיים. מ"ט דר' טרפון? ששה על ששה מערוגה. ריב"ב אומר כדי לקצור ולשנות והלכה כדבריו.

מה? קצירה דרך הקוצרים, או אפילו כ"ש? מן מה דכתיב (תהלים קלב) אשר לא מלא כפו קוצר וחצנו מעמר הדא אמרה קצירה כדרך הקוצרים:

הלכה ז משנה ר"ע אומר קרקע כ"ש חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב עליו פרוזבול ולקנות עמה נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה

הכותב נכסיו שכיב מרע, שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת. לא שייר כ"ש אין מתנתו קיימת

הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כ"ש, אבדה כתובתה. ר' יוסי אומר: אם קבלה עליה, אע"פ שלא כתב לה, אבדה כתובתה:

גמרא רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש בעי, הגע עצמך שהיה שם שיבולת אחת, עד שלא קצר אין כאן חיוב בפאה, משקצר אין כאן שיור! רבי חנניא בשם ר' פינחס תיפתר כשהיה שם קלח א' ובו חמש שיבלין.

רבי מנא בעי, וליתנן =ולית אנן אמר למה לא אמר "קמה" כל שהוא חייבת בפאה? אלא בגין דתנא ביכורים, תני קרקע.

תני: והראיון. רבי יוסי בשם ר' יוחנן מי שאין לו קרקע פטור מן הראיון. רבי מנא בעי, ולמה לנן אמר מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי? דכתיב (דברים כו) מן האדמה אשר נתתה לנו! ר' יוסי בי רבי בון בשם ר' יוחנן אמר שמועתא כן: מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי דכתיב מן האדמה אשר נתתה לנו. רבי יוסי בשם ריב"ל מי שאין לו קרקע פטור מן הראייה שנאמר (שמות לד) ולא יחמוד איש את ארצך וגו'

32 מעשה באחד שהניח את כריו ובא ומצא אריות סובבים אותו. מעשה באחד שהניח בית של תרנגולים ובא ומצא חתולים מקורעים לפניו. חד בר נש שביק ביתיה פתיח ואתא ואשכח חכינה נחש כריכה על קרקסוי lock רבי פינחס משתעי הדין עובדא: תרין אחין הוון באשקלון הוו להון מגורין נוכראין שכנים נכרים אמרין, כדין אילין יהודאין סלקין לירושלים אנן נסבין כל מה דאית להון! מן דסלקין, זימן להם הקב"ה מלאכים נכנסים ויוצאים בדמותן, מן דנחתון, שלחנון לון מקמן. אמרו לון: אן הויתם? אמרו לון בירושלים. אמרו לון ומאן שבקותון בגו ביתא? אמרו: ולא ב"נ! אמרו: בריך אלההון דיהודאי דלא שבקון, ולא שביק להון:

מניין לנכסים שאין להם אחריות שהם נקנים עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה? רבי יוסי בשם חזקיה ר' יונה רבי חנינא תורתייא בשם חזקיה כתיב (דברי הימים ב כב) ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערים בצורות ביהודה. עד כדון כשהיה קרקעות עם המטלטלין במקום א', היו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר? א"ר בון ב"ר חייא נשמעינה מן הדא: אמר להן ר"א מעשה במדוני א' שהיה בירושלים והיו לו מטלטלין הרבה וביקש לחלקן ליתנן במתנה, אמרו לו: אין את יכול אלא אם קנית קרקע. מה עשה? הלך וקנה סלע אחד בצד ירושלים, ואמר: חצייה צפונית אני נותן לפלוני עם מאה חביות של יין, וחצייה דרומית אני נותן לפלוני עם ק' חביות של שמן. ובא מעשה לפני חכמים וקיימו חכמים את דבריו. אמר רבי חנניא קומי רבי מנא ולא שכיב מרע הוא?! לפי שבכל מקום אין אדם

מזכה אלא בכתב וכאן אפילו בדברים, לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא עד שיהיו קרקעות ומטלטלין במקום א', וכאן אפילו קרקעות במקום א' ומטלטלין במקום אחר!! א"ל, לא ר"א היא?! שנייא היא שכיב מרע דר"א כבריא דרבנן?!!

תמן תנינן ר"ע אומר קרקע כ"ש חייב בפאה וכו'! אמר רבי מתניא תיפתר שהיה שם מקום שיבולת ומרגליות טמונה בו:

איזה הוא שכיב מרע? כל שלא קפץ עליו החולי. דרך הארץ, הקרובים נכנסים אצלו מיד, והרחוקים נכנסים אצלו לאחר ג' ימים. אם קפץ עליו החולי, אלו ואלו נכנסין אצלו מיד. דלמא מעשה ר' הונה ר' פינחס ר' חזקיה סלקון למבקרא לר' יוסי בתר תלתא יומין, אמר לון כי בעיתון מקיימא מתניתא....

שייר קרקע כ"ש מתנתו קיימת אפי' הבריא. לא שייר כ"ש אין מתנתו קיימת, והוא שהבריא

ר' בא ר' חייא בשם רב: עשו דברי ש"מ כבריא שכתב ונתן. והוא שמת מאותו החולי, הא אם הבריא לא. ובמסיים, ובאמר תנו שדה פלוני לפלוני. אמר תנו חצי שדה פלוני לפלוני, וחצי שדה פלוני לפלוני, כמי שסיים, או עד שיאמר חצייה בצפון וחצייה בדרום?

רבי אבינא בשם ר' ירמיה שייר מטלטלין לא עשה ולא כלום. אים עמד, חוזר איתא חמי! 33 שייר קרקע כ"ש, אית ליה מחייה, שייר אבנים טובות ומרגליות אין לו מחייה!

[אמר רבי יוסי יודע הוא האיש הזה ששכיב מרע מזכה אפילו בדברים, לאיזה דברים כתב בהן קנין? כדי לעשות מתנת בריא]

שייר עבדים- תני רבי יודן בר פזי דבר דליא, ולא ידעין מה תני:אי חשיב שיור

כתב לזה וחזר וכתב לזה, רב אמר אינו יכול לחזור בו. רבי אבא בר חונה ורבי יוחנן יכול לחזור בו. היאך עבידא? היה רבו ראשון והשני כהן, והשלישי ישראל ע"ד דרב יכול לאכול בתרומה. ע"ד דרבי אבא בר חונה ור"י אינו יכול לאכול בתרומה. הכל מודים שאם היה רבו הראשון ישראל, אינו אוכל בתרומה. שמא יבריא.

רבי יוסי ב"ר בון בשם רב הונה מתני' מסייע לר' אבא בר חונה ור"י. בריא שכתב דייתיקי, ושכיב מרע שכתב מתנה, חוזר בו. "בריא שכתב דייתיקי חוזר בו", ולא עוד הוא בריא?! ודכוותיה ש"מ שכתב מתנה חוזר בו, ולא עוד היא ש"מ?!

איזה היא דייתיקי? דא תהא לקיים ולעמוד,ואם מת ינתנו נכסים לפלוני. איזה היא מתנה? הרי כל נכסי נתונים לפלוני מתנה מעכשיו, ושתהא כתב בה מהיום. אחתיה דרבי גוריין כתבת נכסי לאחוה, וסלק אחוה רבה, פייסה וכתבת ליה. אתאי עובדא קומי רבי אימי, אמר, הכין אמר רבי יוחנן חוזר בו. אמר ר"ז לא מודה ר' יוחנן שאם כתוב בה מהיום שאינו יכול לחזור בו?! אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין יכול לחזור בו. אתא רבי לא בשם רבי יוחנן אינו יכול לחזור. ואנהר רבי אימי וחזר עובדא:

רב אמר במזכה על ידיה. ושמואל אמר במחלק לפניה ושותקת רבי יוסי ב"ר חנינא אמר מקולי כתובה שנו כאן. וכן תני בר קפרא מקולי כתובה שנו כאן. אמר רבי בא טעמא דר' יוסי ב"ר חנינא לא סוף דבר כתובה מנה ומאתים, אלא אפילו כתובה של אלף דינר, מקולי כתובה שנו כאן:

הלכה ח משנה הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין. שייר קרקע כל שהוא, לא יצא בן חורין. 34 ר"ש אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר: הרי כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מא' מרבוא שבהן:

גמרא רבי יסא בשם ר"א שייר מטלטלין לא עשה ולא כלום אני אומר גופו של עבד שייר:

וכשבא מעשה לפני רבי יוסי אמר (משלי כד) שפתים ישק משיב דברים נכוחים: כר"ש

מסכת פיאה פרק ד עש"ק בא

הלכה א משנה הפיאה נתנית במחובר לקרקע. בדלית ובדקל, בעל הבית מוריד ומחלק לעניים. רש"א: אף בחילוקי אגוזים. אפילו תשעים ותשעה עניים אומרים לחלק, וא' אומר לבוז, לזה שומעין שאומר כהלכה. ובדלית ובדקל אינו כן, אפילו תשעים ותשעה אומרים לבוז, ואחד אומר לחלק, לזה שומעין שאמר כהלכה:

גמרא כתיב (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך מכאן שהפאה ניתנת במחובר לקרקע. יכול אפילו בדלית ובדקל? תלמוד לומר קציר. מה קציר מיוחד שהקטן מושל בו כגדול. יצאו הדלית והדקל שאין הקטן מושל בו כגדול. אית דבעי משמעינא מן הדא (שם) תעזוב- הנח לפניהם תבואה בקשה. תלתן בעמיר, תמרים במכבדות. יכול בדלית ובדקל כן? ת"ל (ויקרא יט) אותם. מה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו? אחר שריבה הכתוב ומיעט, מרבה אני את אלו שאינן של סכנה ומוציא אני את אלו שהם של סכנה. מחוור ואינו מחוור? (מה"ת או מדרבנן) אין תימר אינו מחוור, קורא שם פיאה למעלן. אין תימר מחוור, קורא שם פיאה למטן. אין תימר קורא שם פאה למעלן, הוצאה משל עניים. אין תימר קורא שם פאה למטן, הוצאה משל בעל הבית. אפי' תימר קורא שם פאה למעלן, הטריחו על בעל הבית שתהא הוצאה שלו מפני הסכנה

תני בשם ר"מ כל האילנות סכנה. ר"מ לא דריש קציר, ורבנן דרשי קציר? כל עמא דרשי קציר, אלא ר"מ אמר כל האילנות סכנה. ורבנן אמרי אין סכנה אלא הדלית והדקל בלבד. ר' חנניא בשם ריש לקיש מעשה שמתו חמשה אחים בחמשה חלוקי אגוזי'

בעל הבית שקרא שם פאה וכילה, קורא אני עליו (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך בקוצרך. לא קרא שם פאה וכילה, קורא אני עליו לא תכלה

התנו ביניהם שיחטפו מהאילן אפילו כן אין שומעין להם. מפני הסכנה

ר' שמואל בר' אבדומא בעי, כילה את שדהו, את אמרת חזרה פאה לעומרים שמא מניח לפניהם וחוטפין? ומסיק אפי' כן בע"ה מחלק בידו,לכל אחד שלא יראה לעני מודעתו קרובו וישליך לפניו:

הלכה ב משנה נטל מקצת הפאה וזרק על השאר, אין לו בה כלום. נפל לו עליה ופירס טליתו עליה, מעבירין אותו ממנה

וכן בלקט וכן בעומר השכחה:

גמרא תני בשם ר"מ קונסים אותו ומוציאין ממנו את התלוש ואת המחובר.

עד כדון מזיד, שוגג? ואפילו כריכו?

ר"ש בן לקיש משום אבא כהן ברדלא: אדם זוכה בד"א במציאה. מ"ט? (דברי הימים א כב) ואני בעניי הכינותי לבית ה' זהב ככרים מאה אלף וכסף אלף אלפים ככרים ולנחושת ולברזל אין משקל כי לרוב היה ועצים ואבנים הכינותי ועליהם תוסיף. ר' יונה אמר: רב הושעיא בעי, מה אנן קיימין? אם בתוך ארבע אמות עשיר הוא! אם בחוץ לארבע אמות ויש אדם מקדיש דבר שאינו שלו? וקימנוה: במקדיש ראשון ראשון.

אמר ר' אבון מהו בעניי פירוש אחר? שאין עשירות לפני מי שאמר והיה העולם. ד"א בעניי שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים.

התיב ר' יעקב בר אידי בשם ר"ש בן לקיש והא תנינן ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה! א"ל תפתר כשלא אמר יזכו לי ארבע אמות שלי. והתני נפל לו עליה פירס טליתו עליה מעבירין אותו

ממנה! א"ל עוד היא כשלא אמר יזכו לי ד' אמות שלי. 36 והתני ר"ח שנים שהיו מתכתשין מריבין על העומר ובא עני אחר וחטפו מלפניהם זכה בו! א"ל עוד היא כשלא אמר יזכו לי ד' אמות שלי

אמר רבי יוחנן זו בגיטין ד"א קונות מה שאין כן במתנה

רובה דרבי יוחנן, רובה דריש לקיש. יש להקשות "ק"ו" לריו"ח ולר"ל... רובה דרבי יוחנן, מה אם מציאה שאין זוכה בה מדעת אחרת,"מגביה מציאה לחבירו, ל"ק חבירו" ד"א זוכות לו, מתנה שזוכה בה מדעת אחרת, לא כ"ש שד"א זוכות לו!! רובה דר"ל, מה מתנה שאינו זוכה בה מתוך ד"א הרי הוא זוכה בה מדעת אחרת, מציאה שהוא זוכה בה מתוך ד"א לא כ"ש!!

התיב ר"ז קומי ר' יוסא והתנינן וכן לענין הקדושין! א"ל היא גיטין היא קדושין. והתנינן וכן לענין החוב! א"ל שכן אם א"ל זרקיהו לים ויהא מחול לך, מחול לו. מעתה, אפי' קרוב ללוה זכה הלוה, והתנינן קרוב ללוה חייב הלוה! שכן אמר לי' זרקהו עד שיכנס לרשותי, ועדיין לא נכנס ברשותו

א"ר אבוה כל אילין התותבתה דהוה ר"ז מותיב קומי ר' יסא, ר"ל מותיב קומי ר' יוחנן, מקבל מיניה, פתר לי' כאילין פתרייא:מתרץ להם כתירוצים הללו

הלכה ג משנה פיאה אין קוצרין אותה במגלות ואין עוקרין אותו בקרדומות, כדי שלא יכו איש את רעהו

ג' אבעיות ביום בשחר ובחצות ובמנחה

ר"ג אומר לא אמרו אלא כדי שלא יפחתו

רע"א לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו

של בית נמר היו מלקטין על החבל, ונותנין פאה מכל אומן ואומן:

גמרא מהו אבעיות? א"ר אבון כמה דתימר איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו. בשחר ובחצות ובמנחה. בשחר- מפני המניקות. ובחצות- מפני התינוקות. ובמנחה- מפני הנמושות. רשב"ג אומר לא אמרו אלא שלא יפחתו ואם רצה להוסיף מוסיף. ר"ע אמר לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו הא אם רצה לפחות פוחת

37 של בית נמר היו מלקיטין אותה על החבל ונותנין פיאה מכל אומן ואומן תני אבא שאול אומר מזכירין אותן לגנאי. מזכירין אותן לשבח. מזכירין אותן לגנאי- שהיו נותנין פאה א' ממאה. ומזכירין אותן לשבח שהיו מלקיטין אותן עם החבל. ונותנין פאה מכל אומן ואומן

תני בשם ר"ש מפני ה' דברים לא יתן אדם פאה אלא בסוף שדהו מפני גזל עניים ומפני ביטול עניים וכו' גזל עניים כיצד? שלא יראה אדם את השעה פנויה ויאמר לקרובו עני בא וטול לך את הפאה. מפני ביטול עניים כיצד? שלא יהו עניים יושבין ומשמרין כל היום ואומרי' עכשיו הוא נותן פיאה עכשיו הוא נותן פיאה. מפני הרמאים כיצד? שלא יאמר כבר נתתי פיאה ויהא בורר את היפה ומוציא את הרע. מפני מראית העין כיצד? שלא יהו העוברים והשבים אומרים ראו היאך קצר איש פלוני שדהו ולא הניח פאה לעניים. ומפני שאמרה תורה לא תכלה פאת שדך:

הלכה ד משנה נכרי שקצר את שדהו ואח"כ נתגייר, פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה. ר' יהודא מחייב בשכחה שאין שכחה אלא בשעת העימור:

גמרא יאות אמר ר' יהודא ומ"ט דרבנן? ר' אמי בשם ר' חזקיה רב יהודא בשם שמואל כתי' ושכחת עומר בשדה ושכחת קמה. את שיש לו שכחת קמה, יש לו שכחת עומרין. את שאין לו שכחת קמה, אין לו שכחת עומרין

ישראל וגוי שהיו שותפין בקמה, חלקו של ישראל חייב וחלקו של גוי פטור. אין הישראל מפריש אלא על חלקו [כגון אחד ממאה-ועשרים [כשהם 50-50]] רבי חזקיה בשם רב ירמיה במחלוקת: תוספתא

הלכה ה משנה הקדיש קמה ופדה קמה, חייב. הקדיש עומרין ופדה עומרין, חייב. הקדיש קמה ופדה עומרין פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה

כיוצא בה: המקדיש פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות ופדאן, חייבין. משבאו לעונת המעשרות ופדאן, חייבין. הקדישן עד שלא נגמרו וגמרן הגיזבר ופדאן, פטורין. שבשעת חובתן היו פטורים:

גמרא ולמה תנינן תרי זמנין? ר' יונה ר' חייא ריב"ל בשם בר פדי': אחת למירוח ואחת לשליש. ר' יוסי אמר: ר' בא וחברייא. חברייא אמרי אחת למירוח ואחת לשליש. ר' בא מפרש בחלה למירוח. ובפאה לשליש

כיוצא בה..מתני' 38 דר"ע היא. דר"ע אמר אחר שליש הראשון את מהלך. דאתפלגין, שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ממנו ישראל, ר"ע אומר פטור. וחכמים אומרים בתוספות חייב. מאי כדון? תפתר כר"ע במירוח. וכדברי הכל בקוצר מיד:כשלא ניתוסף כלום ברשות ישראל

הלכה ו משנה מי שליקט פאה ואמר הרי זו לפלוני, ר"א אומר זכה. וחכמים אומרים יתננה לעני הנמצא ראשון

הלקט והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשר. אלא א"כ הפקיר:

גמרא ריב"ל אמר בבעל הבית עשיר נחלקו. אבל בבעל הבית עני, מאחר שהוא ראוי ליטול, זכה. מגו דזכי לנפשיה, זכי לחבריה

אמר ר' זעירא: ר"א ורבי יוחנן וריב"ל שלשתן אמרו דבר אחד.

ר"א. דאמר ר"ז בשם ר"א: אדם זוכה לחבירו במציאה.

רבי יוחנן. דתנינן תמן: מציאת בנו ובתו הקטנים, עבדו ושפחתו הכנעניים, מציאת אשתו, הרי אלו שלו. מציאת בנו ובתו הגדולים, ועבדו ושפחתו העבריים, מציאת אשתו שגירשה אע"פ שלא נתן לה כתובה, הרי אלו שלהם. ואמר ר' יוחנן כשאין טפולין לאביהם אבל אם היו טפולין לאביהם מציאותן שלו.

ריב"ל. דריב"ל אמר בבע"ה עשיר נחלקו, אבל בבע"ה עני מאחר שהוא ראוי ליטול, זכה

תני: השוכר את הפועל לעשות עמו בכל מלאכה, מציאותו לבע"ה. ר"ש בן לקיש בעי, רצה לחזור חוזר בו, ואת אמרת מציאותו לבע"ה?!

רבי יעקב בר אחא בעי, ר' יוסי מקשה, מה צורכה לההוא דאמר ריש לקיש דפועל יכול לחזור, תיפ"ל משום דל"א מגו דזכי!, ולא שמעינן דמר ר' יעקב בר אחא איתפלגין ר' יוחנן ור"ש בן לקיש ר' יוחנן אמר אדם זוכה לחבירו במציאה. וריש לקיש אמר אין אדם זוכה לחבירו במציאה!!

ר' רדיפה אמר: איתפלגין ר' יונה ור' יוסי, חד אמר הראוי ליטול זכה. וחרנא אמר הראוי ליתן זכה. אף שאינו זוכה לעצמו מאן דמר הראוי ליטול כ"ש ליתן. ומאן דמר הראוי ליתן אבל ליטול לא. =לא בעינן 39 מתניתא פליגא על מ"ד הראוי ליטול זכה. דתנינן תמן תן גט זה לאשתי! שכן ראוי לקבל גט בתו. ושטר שחרור זה לעבדי! שכן ראוי לקבל גט שחרורו.(כגון ששלח עבד) ותנינן התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה להחזיר יחזיר. והעבד ראוי להוליך הוא את הגט?! פתר לה לצדדין

והא מתניתא פליגי על מ"ד הראוי ליטול זכה. דתנינן תמן: עישור שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף ומקומו מושכר לו. ור"ע ראוי ליטול הוא?! פתר לה קודם שהעשיר. ואפי' תימר משהעשיר, תיפתר כשהי' פרנס. ויד הפרנס כיד העני

מילתי' דריב"ל אמרה הראוי ליטול זכה. דאמר ריב"ל בבע"ה עשיר נחלקו, אבל בבע"ה עני

מתוך שהוא ראוי ליטול זכה.

הלקט והשכחה כו' ר' ירמיה ר' חזקיה בשם רבי יוחנן: כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרו' ברם כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות אפי' הפקרו חייב. ר' יוסי בשם רבי יוחנן כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות, 40 ברם כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן מעשרות, כ כל חיוב מעשר של גוי היא מדרבנן קל הקילו חכמים בליקוטים

ר"א שאל, ואין לו קנין נכסים?! לא על הדא איתאמרת אלא על הדא ר' חזקיה ר' ירמיה בשם ר' יוחנן כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות ברם כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן מעשרות.. עליה שאל ר"א ואין לו קנין נכסי'?!

ר' חנינא בשם ר' פינחס אף על הקדמייתא על דר' יוסי שאל. דר"י אמר בשם ר' יוחנן כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות ברם כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות עלי' שאל ר"א "ואין לו קנין נכסים"?!

הלכה ז משנה איזה לקט? הנושר בשעת הקצירה.

היה קוצר מלא יד ותולש מלא קומצו הכהו קוץ ונפל מידו לארץ הרי זה של בע"ה.

תוך היד תוך המגל לעניים. אחר היד ואחר המגל, לבעל הבית. ראש היד וראש המגל- ר' ישמעאל אומר לעניים ור"ע אומר לבע"ה

חורי הנמלים- שבתוך הקמה, הרי זה של בע"ה, ושל אחר הקוצרים- העליונים לעניים, והתחתוני' לבע"ה. ר"מ אומר הכל לעניים שספק לקט לקט:

גמרא תני לקט קצירך ולא הקוצר בידו. ודכוותי' פרט כרמך ולא הפורט בידו

רב כהנא ורב תחליפא חד אמר תוך היד ותוך המגל וחד אמר תוך היד ואפילו אחורי המגל.

41 רבי יהודה בשם רבי שמואל עליונים לעניים בלבינים ותחתונים לבע"ה בירוקי' ר"מ אומר הכל לעניים שספק לקט לקט שאי אפשר לגורן לצאת בלא ירוקי'.

אמר רבי יוחנן דרבי יהודה בן חגרא היא. דתני גר שנתגייר והיתה לו קמה נקצרת עד שלא נתגייר, פטור. משנתגייר, חייב. ואם ספק פטור רבי יהודא בן חגרא משום ר"מ מחייב. ר"ש בן לקיש אומר ד"ה היא [אף אינך תנאי משום ר"מ ס"ל במשנתינו שחייב] ישראל שעיקרו חייב, ספקו חייב. וגוי שעקרו פטור, ספיקו פטור

##אמר ר' יוחנן כך היה משיב ר' יהודא בן חגרא את החכמים: אין אתם מודה לי שספק לקט לקט! אמר ר"ש בן לקיש כך היה ר"מ משיב את החכמים אין אתם מודים לי שספק לקט לקט:

ומניין שספק לקט לקט? ר"ש בר נחמן בשם ר' יונתן (תהלים סב) עני ורש הצדיקו הצדיקוהו במתנותיו. ר"ש בן לקיש בשם בר קפרא (שמות כג) לא תטה משפט אביונך בריבו. בריבו אין אתה מטהו אבל מטהו אתה במתנותיו. א"ר יוחנן כעורה היא מה ששנה לנו רבי: תעזוב הנח לפניהם משלך. אמר ר' לא כתיב (דברים כד) לגר ליתום ולאלמנה יהיה בין מדידך בין מדידיה הב ליה:

הלכה א משנה כל זית שיש לו שם בשדה אפי' כזית הנטופה שם מקום בשעתו היה "זמן" שהיה לו חשיבות, ושכחו, אינו שכחה. במה דברים אמורים? בשמו ובמעשיו ובמקומו. בשמו שהיה שופכני או בישני, במעשיו שהוא עושה הרבה, במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפירצה.

ושאר כל הזיתים, ב' שכחה שלשה אינן שכחה. רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים:

הלכה א גמרא א"ר לא, כתיב ושכחת עומר בשדה. עומר שאתה שוכחו לעולם, יצא זה שאת זוכרו לאחר זמן.

ר' ירמיה בעי, היה מסויים בדעתו, כמי שהוא מסויים? היה עומד בצד הדקל, הדקל מסיימו. היו שניהם נטופה, זה מסיים את זה וזה מסיים את זה. היתה כל שדהו נטופה? נישמענא מן הדא: רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים. ואמר ר"ש בן יקים לא אמר רבי יוסי אלא בראשונה שלא היו הזיתים מצויין שבא אדריינוס הרשע והחריב את כל הארץ אבל עכשיו שהזיתים מצויין יש להם שכחה: אלמא "כל שדהו", לא

שופכני- נוטף שמן. והתנינן נטופה! אלא שהוא עושה שמן הרבה. והתנן במעשיו- שהוא עושה הרבה. אלא שופכני שהוא עושה שמן הרבה, נטופה נוטף שמן, במעשיו שהוא עושה הרבה שהוא עושה זיתים הרבה.

בישני אית דבעי מימר בישני ממש שם מקום אית דבעי מימר דהוא מבעית מבייש לחברי' עד די עביד ד' כיפליסין table-olives כי ההיא דתנינן תמן כל עומרי השדה של קב קב וא של ארבעת קבין ושכחו מכיון שהוא עושה יותר מחבירו כמי שהוא מסויים. עד די יעבד כל שנה ושנה? מכיון שהוא עושה רובן של שנים כמי שהוא מסויים

במקומו- שהוא עומד בצד הגת או בצד הפירצה

מתני' דבית שמאי היא דבית שמאי אומרים הפקר עניים הפקר וכו'עיין פירקין דלעיל אמר רבי יוסי דברי הכל היא. תמן תלוש בצד דבר המחובר, ברם הכא דבר מחובר בצד דבר מחובר

רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים. אמר רבי שמעון בן יקים לא אמר רבי יוסי אלא בראשונה שלא היו הזיתים מצויין שבא אדריינוס הרשע והחריב את כל הארץ, אבל עכשיו שהזיתים מצויין יש להם שכחה

אמר רבי יוסי לא חייב אדם שכחה לזיתים אלא ר"ע. דו דריש אחריך אחריך. מעתה אין 59 שכחה לזיתים כרבי יוסי דלא דריש אחריך. התיבון הרי עומר שכחה, הרי לא כתיב אחריך!! מכיון שכתיב לא תשוב לקחתו, כמי שכתיב אחריך.

רבי יונה בעי ההן זית נטופה הואיל והוא מסויים, על דעתי' דר"י, אפי' התחיל בו כמי שלא התחיל בו:שמא לר"י שאין שכחה לזיתים, --ב נ ט ו פ ה אפילו "התחיל" לא מהני [עיין משנה שלפנינו]

הלכה ב משנה זית שנמצא עומד בין שלש שורות של שני מלבנים ושכחו אינו שכחה

קו השחור מלא זיתים, וגם יש זית אחד בכוכב

זית שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה. בד"א? בזמן שלא התחיל בו, אבל התחיל בו אפי' זית הנטופה בשעתו ושכחו, יש לו שכחה.

כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו. ר"מ אומר משתלך המחבא:

גמרא אמר ר"א כיני מתני' של שני מלבנים ושכחו## מה אנן קיימין? אם משום דבר מסויים אין כאן זיתים?! אם משום שורה, הוא עצמו נידון כשורה?! אלא, על ידי שורה ועל ידי שורות.???כיון שמוקף שורות, גם הוא עצמו באמצע שורה, חשוב כשורה

אמר רבי יוחנן בזית נודיין a superior kind of olive היא מתניתא. אמר ר' יוסי לא סוף דבר נודיין אלא אפי' שאר כל הזיתים מכיון שדרכו ליבחן כנודיין אפי' שאר כל הזיתים, אין להן שכחה.

60 אית תנאי תני "שנמצא" אית תנאי תני "שנמצא עומד" מאן דאמר שנמצא, מסייע לרבי יוחנן.שיש בו איזה חשיבות שלא ידע—ע"כ אין לו שכחה מ"ד שנמצא "עומד" מסייע לר"א טעמא משום שעומד באיזה מקום???

מתני' מסייע לרבי יוחנן. דתני: בד"א כשלא היה מכירו, אבל אם היה מכירו =יש לו חשיבות, מרדף אחריו אפילו עד מאה

בד"א..הא אם יש בו סאתים ושכחו, שכחה? קס"ד דקאי גם אהתחיל בה.. [וקשה, דהא קיימ"ל דכ ל סאתיים ל א הוי שכחה] לא על הדא איתאמרת, אלא על הדא קדמייתא. כל זית שיש לו שם בשדה כזית הנטופה בשעתו ושכחו אינו שכחה, עליה איתאמרת: אם יש בו סאתים ושכחו אינו שכחה =י"ב סאתיים דינו כנטופה

כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו. פתר לה תרין פיתרין: דברי ר"מ. כל זמן שיש לו לבעה"ב תחתיו יש לו בראשו, קודם לכן שתלך המחבא אף על פי שאין לו תחתיו שכבר גמר יש לו בראשו. פתר חורן: כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו, הלכה המחבוא', אע"פ שיש לו תחתיו, אין לו בראשו.

תני משום ב"ש: משיניח =עד את הכרכר וגמרו הרי זה יש לו בראשו:

מחבא ר' אבהו בשם ר"ש בן לקיש כרכרה. א"ר אבהו שהוא משיר מפיל את המחבויין זיתים הנטמרים (שמואל א כג) ודעו וראו מכל המחבויין אשר יתחבא שם:

61 ***הלכה ג משנה*** איזו פרט? הנושר בשעת הבצירה. היה בוצר, עקץ את האשכול, הוסבך בעלים ונפל לארץ ונפרט, הרי זה של בע"ה. המניח כלכלה תחת הגפן בשעה שהוא בוצר, הרי זה גוזל את העניים על זה נאמר (משלי כב) אל תסיג גבול עולים

איזהו עוללות? כל שאין לו לא כתף ולא נטף. אם יש לה כתף או נטף הרי זה של בעל הבית. אם ספק לעניים.

עוללות שבארכובה, אם נקרצת היא עם האשכול הרי זה של בע"ה ואם לאו הרי הוא של עניים

גרגר יחידי רבי יהודא אומר אשכול וחכמים אומרים עוללות:

גמרא הדא המניח כלכלה כו' אמרה פרט בנשירתו קדש. לית הדא פשיטא שאלתיה דאילפא דאילפא שאל לקט בנשירתו מהו שיקדש? אמר רבי שמואל בר אבדומא שנייא היא שהוא גרם לו שלא ירד לארץ:ע"כ קדוש בנשירתו

איזו היא עוללות כו': איזו היא כתף? פסיגי' זו על גבי זו. איזו היא נטף? התלויות בשדרה ויורדות. ר' בא בשם רב יהודא והן שיהיו כולן נוגעות בפס ידו הוי אין לה כתף לא כן אמר רבי חייא מעשה ששקלו עוללות שבע ליטריות בציפורין!! אמר רבי חיננה שאם נתנה על גבי טבלה והן שיהו כולן נוגעות בטבלה

בן לוי שנתמנה לו מעשר טבל, ומצא בתוכו עוללות, הרי זה עושה אותן תרומת מעשר במקום אחר. ועוללות לאו של עני הם?! ופטורות ממעשר! רבי אבין בשם רבנן דתמן אני אומר עם הנקרצות עם האשכולות:

א"ר סימון טעמא דרבי יהודא (ישעיהו יז) ונשאר בו עוללות כנוקף זית שנים שלשה גרגרים, יותר מכאן כ גרגר יחידי אשכול!:

דלמא מעשה רבי אבהו ורבי יוסי בן חנינא ור"ש בן לקיש עברו על כרם דורון, אפיק לון אריסא חדא פרסיקא peach אכלון אינון וחמריהון 62 ואייתרן, ושערונא כהדין לפיסא pot דכפר חנניא מחזיק סאה של עדשים. בתר יומין עברון תמן, אפיק לון תרי תלת לגו ידא, אמרו ליה מן ההוא אילנא אנן בעיין! אמר לון מיני' אינון! וקרון עלוי ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה

אמר ר' חנינא כד סלקת להכא, נסיבת איזורי ואיזורי' דברי ואיזוריה דחמרי, מקפא בירתא the trunk of a carob tree, and it did not suffice דחרובתיה דארעא דישראל ולא מטין. קצת חד חרוב ונגד מלא ידוי דובש'. אמר רבי יוחנן יפה סיפסוף סופי פירות שאכלנו בילדותינו, מפרסקי' שאכלנו בזקנותינו, דביומוי אישתני עלמא

א"ר חייא בר בא: סאה ארבלית, היתה מוציאה סאה סולת סאה קמח סאה קיבר סאה מורסן סאה גניינין, a flour containing lots of colors וכדון, אפילו חדא בחדא לא קיימא!

רבי חונא בשם רבי אבון: קינמון מאכל עזים הן, והיו ישראל מגדלין אותו!

רבי חונא בשם רבי אבון שני תמידין שהיו מקריבין בכל יום היו מרכיבין אותן על גבי גמל ורגליהן נוגעות בארץ

רבי חונא בשם רב אידי מעשה באחד שקשר עז לתאינה ובא ומצא דבש וחלב מעורבין

רבי אמר לרבי פרידא לית את חמי לי ההיא "סגולה" בגו כרמך?! א"ל אין! נפיק, בעי מחמייא לי', עד דהוא רחוק, צפה ביה כמין תור, א"ל לית הדין תורא מחבל כרמך?! א"ל הדין תורא דאת סבר, הוא סגולה! וקרא עליו (שיר השירים א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. בית מקדשא חריב, ואת קאים בקשיותך!! מיד איתבעין ולא אשכח. אייתון קומיה תרין פוגלין radish מבין ריש שתא לצומ' רבא והוה אפוקי שמיטתא והוו בעון טעיני' דגמלא. אמר לון ולית אסור ולית ספיחי' אינון?! א"ל באיפוקי ריש שתא איזדרעין! באותה שעה התיר רבי ליקח ירק במוצאי שביעית מיד.

בעון קומי מהו הדין דכתיב (יואל א) עבשו פרודות תחת מגרופותי'. א"ל תחת שהיינו גורפי' דבש הרי אנו גורפין רקבובית

מעשה בא' שהיה לו שורה של תאינין, ובא ומצא גדר של דבש מקיף אותן. חד בר נש זרע חקלא לפת, והוה מקטע ומזבין. מעשה בשועל שבא וקינן בראשה של לפת. מעשה בשיחין בקלח א' של חרדל שהיו בו שלשה בדין ונפשח אחד מהם וסיככו בו סוכת יוצרי' ומצאו בו שלשת קבין של חרדלי. אמר רבי שמעון בן חלפתא קלח אחד של חרדל היה לי בתוך שלי והייתי עולה בו כעולה בראש התאינה. מעשה בא' שזרע סאה של אפונים ועשת שלש מאות סאין אמרו לו התחיל קב"ה לברכך? אמר לון אזלון לכון! די אנחת טלא בישא עליה, די לא כן, בכפלא הוות מעבד!!

אמר ר"ש בן חלפתא היה מעשה שאמר ר' יהודא לבנו בסיכנין עלה והביא לנו גרוגרות מן החביות, עלה והושיט ידו ומצאה של דבש. א"ל אבא! של דבש הוא! א"ל השקע ידך ואת מעלה גרוגרות. מעשה שאמר רבי יוסי לבנו בציפורן עלה והביא לנו גרוגרות מן העליי' עלה ומצא את העליי' צף עליה דבש

רבי חנניא מזבין דבש דדבוריין, והוה ליה דבש דצליין מין צרעה בתר יומין, עברין תמן, א"ל בגין לא מטייעא לכון,איני רוצה להטעותכם הוון ידעין ההוא דובשא דיהבית לכון דצליין אינון. א"ל מיני' אנן בעון, דו טב לעבידתיה! ואפריש טמיתיה סכום רב ובנא בי מדרשא דציפורן

ראב"ש אזל לחד אתר ואייתון קומי' כרוב

מצמק, א"ל סגין דבש יהבתון ביה! אמרין ליה לא יהבינון בי', מיניה וביה הוא!

הלכה ד משנה המדל בגפנים כשם שהוא מידל בתוך שלו כך הוא מידל בשל עניים דברי רבי יהודא. ר"מ אומר בשלו הוא רשאי ואינו רשאי בשל עניים:

גמרא הכל מודים במוכר לחבירו עשרה אשכולות שהוא אסור ליגע בהן. הכל מודים
בשותף כשם שהוא מידל בתוך שלו כך הוא 63
מידל בתוך של חבירו. רבי יהודא עביד ליה כשותף רבי מאיר עביד ליה כמוכר. אמר ליה רבי אימי הגע עצמך שאכלתן חיה אין תעבדינא כשותף יהא חייב לשלם לו?!

א"ר יוחנן נראית מוחלפת שיטתו של רבי יהודא תמן הוא אומר בין כך ובין כך נוטלן ומניחן על הגדר והעני בא ונוטל את שלו. וכא הוא אומר הכין! מתוך שהוא ממעטן הוא עושה יותר לשנה הבאה. ואמור אוף הכא מתוך שהוא מרבצה היא עושת יותר לשנה הבאה! א"ל: מצוי הוא לזורעה ירק, ולהבריחה מן העניים:

הלכה ה משנה כרם רבעי ב"ש אומרים אין לו חומש ואין לו ביעור. ובה"א יש לו

בש"א יש לו פרט ויש לו עוללות ועניים פודים לעצמן. ובה"א כולו לגת:

גמרא תני רבי אומר לא אמרו ב"ש אלא בשביעית, אבל בשאר שני שבוע בש"א יש לו חומש ויש לו ביעור. על דעתיה דהדין תניא, לא למדו נטע רבעי אלא ממע"ש, כמה דתימר אין מע"ש בשביעית, דכוותי' אין נטע רבעי בשביעית.

64 תני רשב"ג א' שביעית וא' שאר שני שבוע, בש"א אין לו חומש ואין לו ביעור. על דעתיה דהדין תניי לא למדו נטע רבעי ממעשר שני כל עיקר. מעתה אל יהא לו קדושה! קדושתו מאיליו למדו. קודש הילולים הרי הוא כקודש *בכורים* שקורין עליו את ההלל. ויהא מותר לאונן? תני קודש הילולים מגיד שהוא אסור לאונן! [ויהא חייב בביעור? בגין דר"ש פוטר בביעור] ויפדה במחובר לקרקע?

ר"ז בעי קומי רבי אבהו, מניין שהוא טעון חילול? קודש הילולים קודש חילולים. לא מתמנעין רבנן בין ה"י לחי"ת. [תני רבי אייבו בר נגרי קמיה רבי לא דרבי ישמעאל (ויקרא כז) ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישית ו יוסף עליו- פרט לנטע רבעי שאין מוסיף עליו חומש. חזר ותני קומי' שתי גאולות הן: אחת למעשר שני, ואחת לנטע רבעי]

תמן תנינן תרומות 3:9 רבי יהודא אומר אין לנכרי כרם רבעי. וחכמים אומרים יש לו.

אמר רבי אלעזר כיני מתני' אין [לנכרי] כרם רבעי ב ס ו ר י א

רב ביבי אמר, בעון קומי ר"ז בשם ר"א, אתיא דרבי יהודא כב"ש על דעתיה דרבי. כמה דבית שמאי אומרים לא למדו לנטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית ודכוותה אין נטע רבעי בשביעית. כן רבי יהודא אומר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני, כמה דתימר אין מעשר שני בסוריא, אפי' משדה ישראל! דכוותי' אין נטע רבעי בסוריא. א"ל חמי מה אמר! לא אמר אלא "אין לו חומש ואין לו ביעור" הא שאר דברים יש לו! רבי יהודא אומר אין לנכרי כרם רבעי בסוריא כל עיקר!!

שמואל בר אבא בעי, הא בש"א לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני, כמה דתימר אין מ"ש בשביעית ודכוותי' אין נטע רבעי בשביעית, ודכוותי' שלישית וששית הואיל ואין בהן מעשר שני לא יהא בהן נטע רבעי! אמר ר' יוסי שלישית וששית אע"פ שאין בהן מעשר שני יש בהן מעשר עני, שביעית אין בהן מעשר כל עיקר

65 חיפה שאל, הא רבי יודא אמר, לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מ"ש בסוריא, ודכוותי' אין נטע רבעי בסוריא! דכוותי' לא למדו תרומת תודה אלא מתרומת מעשר, כמה דתימר אין תרומת מעשר במדבר, ודכוותי' לא תהא תרומת תודה במדבר! א"ר יוסי לא למדו ממנו אלא לשיעורן.

תני רבי יוסי ב"ר יהודא ור' אליעזר ב"ר שמעון אומר לא נתחייבו ישראל בנטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו. אמר רב חסדא אתייא דרבי יוסי ב"ר יהודא בשיטת רבי יהודא אבוי. כמה דרבי יהודא אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממ"ש, כמה דתימר אין מ"ש אלא לאחר ארבע עשרה שנה, ודכוותי' אין נטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה. אמר רבי יוסי והוא לא בשיטת בנו, סוריא למדה מי"ד,להקל אין י"ד שנה למדה מסוריא דחמירא (שהוא מה"ת)

כתיב ובשנה החמישית תאכלו את פריו, ר' יוסי הגלילי אומר: הרי את כמוסיף פירות חמישית על פירות רביעית, מה פירות חמישית לבעלים אף פירות רביעית לבעלים. ר"ז רבי יוסי בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יוסי הגלילי כרבי יהודא כמה דר"י עשה אותה כנכסיו כמע"ש, דס"ל ממון בעלים כן ר"י הגלילי עושה אותו כנכסיו.

רבי ירמיה בעי קומי ר"ז, כדברי מי הוא עושה אותו כ"ר כנכסיו מהו שיהא חייב במעשרות? א"ל כיי דאמר ריב"ל דאמר רבי אבון בשם ריב"ל: לא סוף דבר הלכה זו, אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואין את יודע מה טיבה, צא וראה מה הציבור נוהג, ונהוג. ואנן חמיין ציבורא דלא מפרישין. אמר רבי אבון כלום למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני, כמה דתימר אין מ"ש חייב במעשרות, דכוותיה אין נטע רבעי חייב במעשרות! אמר רבי מנא או נאמר כב"ש? ויש ציבור עושין כב"ש?! ע"כ גם ב"ה מודה

שלומדין ממע"ש..

רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן: עיסת מ"ש בירושלים כר"מ קיד'2:8 פטורה מן החלה. כרבי יהודה חייבת בחלה. אמר רבי יונה לא אמרו אלא בירושלים, אבל בגבולין לא.לכו"ע ממון גבוה, ופטורה

רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי, כדברי מי שהוא חייב בחלה מהו שתהא חייבת כ"ר בפרט? א"ל ולא ב"ש היא?! וסברינן מימר כל 66 הדא הלכתא ר"י כב"ש?! וכי אתה סובר דר"י אתייא כב"ש?! וודאי שאין שני הדברים תלויין זה בזה!

הלכה ו משנה כרם שכולו עוללות, רבי אליעזר אומר לבע"ה. ור"ע אומר לעניים.

אמר ר"א (דברים כד) כי תבצור לא תעולל אם אין בציר, עוללות מניין!

אמר לו ר"ע (ויקרא יט) וכרמך לא תעולל אפי' כולו עוללות. א"כ למה נאמר כי תבצור לא תעולל? אין לעניים בעוללות קודם לבציר כשיש מה לבצור...אסור לעניים לקחת העוללות קודם התחלת הבצירה

גמרא ודכוותי' אם אין בציר אין פרט? עד שיהא **בציר בצד הבציר** אין כתיב פרט סמוך ל"בציר"?,

אין לעניים בעוללות.. אכלתן חיה לא

וכמה הוא בציר? דבית שילא אמרו שלשה אשכלות שהן עושים רביע.

והא ר"ע מקיים תרי קראי, ומה מקיים ר"א וכרמך לא תעולל? שלא תאמר הואיל ואין לעניים עוללות קודם לבציר, יזכה בהן שרי לבה"ב ליקח העוללות קודם שיתחיל הבצירה בע"ה, לפום כן צריך מימר וכרמך לא תעולל:

הלכה ז משנה המקדיש את כרמו- עד שלא נודעו העוללות, אין העוללות לעניים. משנודעו העוללות, העוללות לעניים.

ר' יוסי אומר:בסיפא יתנו העניים שכר גידולן

להקדש

ואיזו שכחה בעריס? כל שאינו יכול לפשוט את ידיו וליטלה. וברגליות- משיעבור ממנה:

גמרא תמן פסחים4:8 תנינן מתירין בגמזיות של הקדש. אמרו להם חכמים אין אתם מודים לנו בגידולי הקדש שהן אסורים! ואמרו הן, אבותינו כשהקדישו לא הקדישו אלא קורות מפני בעלי אגרוף שהיו באין ונוטלין אותן בזרוע. מה? רבנן סברין מימר קורות ופירות? ואפי' תימר קורות הקדישו ופירות לא הקדישו, צריכה לרבנן, המקדיש שדה אילן מהו שישייר לו בגדוליהן? נשמעינא מן הדא: משנודעו העוללות, העוללות לעניים. אל' יכול לשייר גידולין שניי' היא שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. 67 מעתה, אפי' לא נודעו העוללות יהיו העוללות לעניים? שניא היא שהוא כרם הקדש. כהדא דתנא הנוטע כרם להקדש פטור מן הערלה מן הרבעי ומן העוללות וחייב בשביעית.

[ר"ז בשם ר' יוחנן (ויקרא כה) ושבתה הארץ שבת לה', דבר שהוא לה' שביעית חלה עליו. רבי חייא בר אדא בעי קומי רבי מנא, לאוכלו בלא פדיון אי אפשר שאי אפשר להקדש לצאת בלא פדיון, לפדותו ולאכלו נמצא כלוקח לו קורדם הגזבר יוציא המעות לקורדם מדמי שביעית. א"ל, הגיזבר מחליפו ביד אחר]

אמר רבי מתניא ולמה לית אנן אמרין כיי דא"ר יוחנן: דברי ר' יוסי נדרים5:8 מפני שקדם נדרו להבקרו. וכא, מפני שקדם הקדשו, להפקר תורה. ע"כ כשלא נודעו העוללות וכו'

[אמר רבי יוחנן מעשה היה, והורו כרבי יוסי]

ואיזו וכו' לית הדא פליגי על רבי יוחנן דר"י אמר מכיון שעבר ממנו הרי זו שכחה?! שניא היא בעריס שדרכו לבחן.

וברגליות.. ואפי' על רבי הושעיא לית הדא פליגי דר' הושעיא אמר רומס הייתי זיתים עם ר' חייא הגדול ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה?! שניא היא שכל רוגליות ורוגליות אומן "שורה" בפני עצמו:

מסכת פיאה פרק ח ח שבט תשעב

הלכה א משנה מאימתי כל אדם מותרין בלקט? משילכו הנמושות. בפרט ובעוללות, משילכו העניים בכרם ויבואו. ובזיתים משתרד רביעה שנייה. א"ר יהודא והלא יש שאין מוסקין זיתיהם אלא לאחר רביעה שנייה! אלא כדי שיהא העני יוצא ולא יהא מביא אלא בארבעה איסרות:

68 **גמרא** אמר רבי יוחנן למה נקרא שמן נמושות? שהן באות בסוף. אבא שאול היה קורא אותן משושות. אית תניי תני נמושות ואית תניי תני משושות. מאן דאמר נמושות שהן באין בסוף. ומ"ד משושות שהן ממשמשים ובאין. רבי חונא בשם מנחם רבי יוחנן בן נורי היה יוצא עם הנמושות ומביא פרנסתו של כל השנה

תני מתנות עניים שבשדה שאין עניים מקפידים עליהם הרי הן של בע"ה. רבי בון בר חייא בעי, ויש אדם קורא שם פיאה לעצמו?! תני ר"ש ב"י: לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבים ולעטלפים:

בפרט ובעוללות כו' ולא תנינן נמושות? ע"י שהן חביבין הן, באין על אתר

ובזיתים משתרד רביעה שני' ולא תנינן נמושות מפני שהן ימי צנה ואין יוצאין אלא בחורים:

וקודם לכן=אחר מכאן אינו אסור משום גזל?!לר"י פריך בשיטתן השיבן. לא אתם שאתם אומרים מפני שהוא צינה אין יוצאין אלא בחורים, מתוך שהוא יודע שאינו מביא פרנסתו אף הוא אינו יוצא:

הלכה ב משנה נאמנים על הלקט ועל השכחה ועל הפאה בשעתו, ועל מעשר עני בכל שנתו. ובן לוי נאמן לעולם.לומר "מע"ר ונטלתי תרומה ממנו"

ואינן נאמני' אלא על דבר שכן דרך בני אדם

להיות נוהגין כן:

גמרא עד איכון? א"ר חנינא עד מקום שדרכו לילך ולבוא בו ביום. מעשה והאמין רבי לחמשה אחים בחמשה כורין של חטים. ואפשר כן? אלא מכא צבחר ומכא צבחר, כורה סליק:מפה מעט ומפה מעט, אפשר לכל אחד לקבץ כור

ר' אלעזר דרומה בעי קומי רבי יוסי מתני' שהלוי נאמן דרבי אליעזר. דר"א אמר נאמן על השני נאמן על הראשון.ראינו ע"ה מפריש "שני", נאמן לומר הפרשתי ראשון אמר רבי יוסי ד"ה היא. שניא היא שאין אדם עושה בדבר מצווה, עבירה שאינו נותן מעשר [דבר מצווה] עבירה [בלתי מורם תרו"מ]

רבי אלעזר בשם ר' הושעי' כשם שלא נחשדו ישראל על תרומה גדולה כן לא נחשד בן לוי
6g על תרומת מעשר. אמר רבי הושעי' מתני' אמרה כן ובן לוי נאמן לעולם.

ר' מנא בעי, ובן לוי נאמן לעולם אפילו בשביעית?

אמר רבי בון בר חייא נאמן בן לוי לומר מעשר ברור הוא כבר הפרשתי תרו"מ לפוטרו מן השני. באומר ניתן לי, אבל אומר משלי הן, אינן נאמנין.

דו מתני' אינן נאמנין אלא על דבר שכן דרך בני אדם נותנין כן.

הלכה ג משנה נאמנים העניים על החיטים ואינן נאמנים לא על הקמח ולא על הפת. נאמנים על שעורה של אורז ואין נאמנים עליו בין חי בין מבושל. נאמנים על הפול ואינן נאמנים על הגריסין בין חיין בין מבושלין. נאמנים על השמן לומר של מעשר עני ואין נאמנים עליו לומר של זיתי ניקוף לקט שכחה הוא. נאמנים על ירק חי ואין נאמנים על המבושל אלא א"כ היה לו דבר ממועט, שכן דרך בע"ה להוציא מלפסו:pot

גמרא מהו שיהא נאמן לומר חיטים ניתן לי ועשיתי אותן קמח? חיטין ניתן לי ועשיתי אותן פת?

כד תהיי פשיטא לן שאינו נאמן.היו הכל יודעין שרוב מכנסו =אוצרו לקט, אפילו כן אינו נאמן?

תני רבי יהודא אומר מקום שנהגו להיות דורכין את העוללות יהא עני נאמן לומר יין זה של עוללות הוא ודכוותי' מקום שנהגו להיות מוסקי' זיתי ניקוף יהא עני נאמן לומר שמן זה של זיתי ניקוף הוא:

שאין דרך בעה"ב..אילן דבית אסי בשלון ירק אנשון מתקנתיה שכחו לתקנו סלק גמליאל זוגה, ותקניה מן גו לפסא:

הלכה ד משנה אין פוחתין לעניים בגורן מחצי קב חטין וקב שעורי'. ר"מ אומר חצי קב. קב וחצי כוסמין וקב גרוגרות או מנה דבילה. ר"ע אומר פרס. חצי לוג יין ר"ע אומר רביעית. רביעית שמן ר"ע אומר שמינית. ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות:

גמרא תני רובע אורז. עוכלא תבלין. ליטרא ירק. שלשת קבין חרובין. חצי לוג יין. רביעית שמן. עשרה אגוזים. חמשה אפרסקין. שני רמונים. ואתרוג אחד. מ"ט? ואכלו בשעריך ושבעו תן לו כדי שובעו. חזקי' שאל לאבוי מנא אילין שיעורייא? א"ל אהן צררא סמך דא ברתא על צרור זה סומך אילן (ברוש) זה (כ יש לו על מי לתלות) ר"ח הוה יתיב קומי רבי והוא אמר טעמין והוא סתר, אמר טעמין והוא סתר, א"ל לא כולי מינך מסתור, אלא מבני!

א"ר מנא תניא ארבע ליטרין.ירק אמר ר"א וכן
70 לעירוב. אמר רבי חיננא הדא דתימר ביין בעי חצי לוג לעירוב אבל בשמן, מערבין כדי לאכול בו מזון שתי סעודות [פחות מרביעית] תני: מערבין בחומץ כדי לאכול בו מזון שתי סעודות. רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק כדי לטבול בירק הנאכל בשתי סעודות

רבי יצחק עטושיא אמר קומי ר"ז בשם דבי ר' ינאי אפונין חיין מערבין בהן מזון שתי סעודות.

למי נצרכה? לר"מ. שלא תאמר הואיל והן מסריחין את הפה אין מערבין בהן. דג מליח מערבין בו. בשר מליח מערבין בו. בשר חי תנינן הבבלין אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן מקולקלת. ר' יודן בעי הדא סלקורא kalbuda grass הואיל ואילין כותאי אכלין מינה חייה, מערבין בה? שמואל בר שילת בשם רב פעפועין וגודגניות וחלוגלוג' מערבין בהן. בעון קומי' היידין יינון?איזה הם אמר לון קקולין והנדוקקי ופרפחיני':cress purslane clover

הלכה ה משנה מידה זו אמורה בכהנים ובלוים ובישראלים

היה מציל,לקרוביו וכו' נותן מחצה ונוטל מחצה

היה ממועט, נותן לפניהם והן מחלקין ביניהן:

גמרא רבי יונה פתר מתני' ביותר [כגון קב שלם של חטין] מכשיעור- היה מציל נוטל מחצה ונותן מחצה אבל בכשיעור הוא נותן לפניהם והן מחלקי' ביניהן. רבי חזקיה פתר מתני' בכשיעור- ביקש להציל ונטל מחצה ונתן מחצה שמתוך שנוטל מחצה ונותן מחצה נעשה דבר מועט הוא נותן ביניהן והן מחלקין ביניהם

תני: המסבבין על הפתחים אין נזקקים להן לכל דבר. אמר רבי יונה ובלחוד דלא יפחות ליה מן ארנדון דיליה

הכא את אמר אין פוחתין לעניי' בגורן, וכא את אמר אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום!??? רב חונא אמר צא מהן שליש ליציא' הנחתום נוטל קצת בשכר טרחו

רבי יוסי ב"ר בון מפיק לאילין נחתומיא כהדא דרב הונא ובלחוד בהדין שיעורא.

רבי בא בר בא בר ממל בעי קומי רבי לא, ראו אותו יוצא מן העיר ונכנס לה? כדי ליטול יותר... א"ל הנותן נותן, והלוקח יחוש לעצמו:

71 **הלכה ו משנה** אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע =חצי-קב לן, נותנין לו פרנסת לינה. שבת, נותנין לו מזון שלש סעודות.

מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי. מזון ארבע עשרה סעודות לא יטול מן הקופה. והקופה ניגבת בשנים ומתחלקת בשלשה:

גמרא תמחוי בכל יום, קופה מערב שבת לערב שבת. תמחוי לכל אדם, קופה אינה אלא לאנשי אותה העיר בלבד. רבי חונה אמר תמחוי בשלשה שהוא על אתר.

רבי חלבו בשם רבי בא בר זבדי אין מעמידין פרנסין פחות מג' איתא חמי! דיני ממונות בג' דיני נפשות לא כ"ש!! ויהיו עשרים ושלשה! עד דהוא מצמיתמכנס אותם להון הוא מסכן

רבי יוסי בשם רבי יוחנן אין מעמידין שני אחין פרנסים. רבי יוסי עבר =העביר חד מן תרין אחין עאל ואמר קומיהון לא נמצא לאיש פלוני דבר עבירה, אלא שאין מעמידין שני אחין פרנסין. רבי יוסי עאל לכפרה לכפר אחד בעי מוקמה לון פרנסין ולא קבלון עליהון, עאל ואמר קומיהון: בן בבי על הפקיע. ומה אם זה שנתמנה על הפתילה זכה להימנות עם גדולי הדור אתם שאתם נתמנין על חיי נפשות לא כ"ש!! רבי חגיי כד הוה מקים פרנסין הוה מטעין לון אורייתא לומר שכל שררה שניתנה בתורה ניתנה (משלי ח) בי מלכים ימלוכו בי שרים ישורו

רבי חייא בר בא מקיים ארכונייממנה פרנסים.

רבי אלעזר הוה פרנס, חד זמן נחית לבייתיהאשתו א"ל מאי עבדיתון? א"ל אתא חד סיעא ואכלון ושתון וצלו עלך, אמר לון ליכא אגר טב. נחת זמן תנינן אמר לון מאי עבדיתון? א"ל אתא חד סיעא חורי ואכלון ושתון ואקלונך אמר לון כדון איכא אגר טב!!

ר"ע בעין ממניתיה פרנס א"ל נמלך גו בייתא, הלכון בתריה שמעון קליה דימור =די אמר על מנת מקל על מנת מבזייא.

רבי בא בר זבדי אמר איתפלגין רב ורבי יוחנן חד אמר: מדקדקים בכסות ואין מדקדקים בחיי נפשות. וחרנא אמר: אף בכסות אין מדקדקין מפני בריתו של אברהם אבינו. מתני' פליגי על מ"ד אף בכסות אין מדקדקי' פתר ליה לפי כבודו ותני כן בד"א בזמן שאין מכירין אותו אבל בזמן שמכירין אותו אף מכסין אותו והכל לפי כבודו

והתני למזונות שלשים יום לכסות ששה חדשים! פתר לה ליתן. והתני למזונות שלשים
72 יום לפסין ולצדקות י"ב חודש, הא קדמייתא ליטול! עוד הוא ליתן

מהו לפסין ולצדקות י"ב חודש בשכר סופרים ומשנים:

הלכה ז משנה מי שיש לו מאתים זוז לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני. היה לו מאתים חסר דינר, אפילו אלף נותנין כאחת הרי זה יטול. היו ממושכנין בכתובת אשתו או לבעל חובו הרי זה יטול. אין מחייבין אותו למכור את ביתו ואת כלי תשמישו:

גמרא חד תלמיד מן דרבי היה לו מאתים זוז חסר דינר והוה רבי יליף זכי עמי' חד לתלת שני מעשר מסכנין נותן לו צדקה (מע"ע) אחד לג' שנים עבדון ביה תלמידוי עינא בישא ומלון לי'. אתא בעי מזכי עימי', רצה רבי לתת לו א"ל רבי אית לי שיעורא. אמר זה מכת פרושים נגעו ביה! רמז לתלמידיו ואעלוני' לקפילין tavern וחסרוניה חד קרט וזכה עימי' היאך מה דהוה יליף

משפחת אנטבילא היתה בירושלים והיתה מתייחסת של ארנן היבוסי פעם אחת פסקו להן חכמים שש מאות ככרי זהב שלא להוציאן חוץ לירושלים. דהוון דרשון בשעריך בשעריך לרבות ירושלים. והתני מעשה בהלל הזקן שלקח לעני בן טובים סוס אחד להתעמל בו ועבד לשמשו. שוב מעשה באנשי גליל שהיו מעלין לזקן א' ליטרא בשר ציפרין בכל יום ואפשר כן אלא דלא הוה אכיל אלא עם חורנין

תני משתמש בכלי זהב נותנין לו כלי כסף. כלי כסף נותנין לו כלי נחושת כלי נחושת נותנין לו כלי זכוכית.

#א"ר מנא כלי נחשת וכלי זכוכי' בגופיהן. אים משתמש בהן-אין מורידין אותו

והתני היה משמש בכלי מילת נותנין לו כלי מילת! כאן בגופו דבר המכסה גופו כאן כשאינו גופו.

חד מן אילין דנשיותא איתנחת מן ניכסוי מן בית הנשיא, ירד מנכסיו והוון זכין לי' במאן דחסף כלי של חרס והוא אכיל ומותיב והיה אוכל ומקיא א"ל אסיא עיקר תבשילא לא מן גו לפסא הוא?! אמר לו הרופא, עיקר האוכל בא מקדירה (של חרס!) אכול מן לפצא אכול מן הקדירה!

עד כדון בבעל חוב שהוא דוחק אפי' בבע"ח שאינו דוחק? נישמענא מן הדא היו ממושכנין לכתובת אשתו או לבע"ח ודא איתתא לאו כבע"ח שאינו דוחק הוא?! אין מחייבין אותו למכור

אמר רבי חנינ' צריך שיהיו לו שני עטיפין אחד לחול ואחד לשבת. מ"ט? (רות ג) ורחצת וסכת ושמת שמלותיך וכי ערומה היתה? אלא אלו בגדי שבתה. כד דרשה ר' שמלאי בציבוריי' בכון חברייי' לקובלי', אמרו ליה רבי כעטיפתינו בחול כן עטיפתינו בשבת... א"ל אעפ"כ צריכין אתם לשנות לשבת מן הדא ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך:

(שם) וירדת הגורן וירדתי כתיב אמרה לה זכותי תרד עמך. וערטילא הוות?! אלא אמרה לה לבוש מאנך דשובתא:

הלכה ח משנה מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן בהן הרי זה לא יטול

73 וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שצריך לבריות. וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס לאחרים משלו ועל זה נאמ' (ירמיהו יז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו.

וכן דיין שדן דין אמת לאמיתו וכל מי שאינו לא חיגר ולא סומא ולא פיסח ועושה עצמו כאחד מהן אינו מת מן הזקנה עד שיהא כא' מהן שנאמר (משלי יא) דורש רעה תבואנו. ונאמר (דברים טז) צדק צדק תרדוף וכל דיין שלוקח שוחד ומטה את הדין אינו מת מן הזקנה עד שיהא עיניו כהות שנאמר (שם) ושחד לא תקח כי השוחד יעור עיני חכמים וגו':

גמרא הדא אמרה חמשין דעבדן טבין מן מאתים דלא עבדין:

המסמא את עינו והמקפה את שוקו והמצבה את כריסו אינו נפטר מן העולם עד שיהא לו כן

שמואל ערק מן אבוי אזל וקם ליה בין תרין צריפין דמיסכנין שמע קולהון אמרין בהדין אגנטיןdishes אנן אכלין יומא דין באגנטין דדהבא ובאגניטן דכספא אנן אכלין?.. עאל ואמר קומי אביו א"ל צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהם! דלמא ר' יוחנן וריש לקיש עלון מיסחין בהדין דימוסין דטבריא פגע בון חד מסכן אמר לון זכין ביתן לי "צדקה"! א"ל מי חזרוןכשנחזור מרחיצה מי חזרון, אשכחוני' מית. אמרו הואיל ולא זכינין ביה בחייו ניטפל ביה במיתותיה. כי מיטפלון ביה אשכחון כיס דינרי' תלוי ביה אמרו הדא דא"ר אבהו א"ר אלעזר צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהן שאילולי הרמאין שבהן היה אחד תובע צדקה מן האדם ולא נותן לו מיד נענש

אבא בר בא יהב לשמואל בריה פריטין דיהא פליג למסכינייא, נפק ואשכח חד מסכן אכל קופד ושתי חמר, עאל ואמר קומוי אבוי... א"ל הב ליה יתיר, דנפשיה מרתי. רבי יעקב בר אידי ורבי יצחק בר נחמן הוון פרנסין והוון יהבון לר' חמא אבוי דר' אושעיא חד דינר והוא יהב ליה לחורנין. רבי זכריה חתני' דר' לוי היו הכל מליזין עליו אמרו דלא צריך והוא נסב כד דמוךנפטר בודקין ואשכחון דהוה מפליג ליה לחורנין. רבי חנינא בר פפא הוה מפליג מצוה בליליא.מחלק צדקה בלילה חד זמן פגע ביה רבהון דרוחי'שר הרוחות א"ל לא כך אולפן ר' (דברים יט) אל תסיג גבול רעיך! א"ל ולא כן כתיב (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף! והיה מתכפי מיניה וערק מן קמוי

א"ר יונה אשרי נותן לדל אין כתיב כאן אלא (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל הדא דמסתכל במצוה היאך לעשותה כיצד היה ר' יונה עושה? כשהיה רואה בן טובים שירד מנכסיו היה אומר לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר טול ואת פורע, מן דהוה נסב ליה, א"ל מתנה

א"ר חייא בר אדא אית הוו סבין ביומינו,היו זקנים במקומינו מאן דהוה יהב לון מבין ריש שתא לצומא רבא הוו נסבון מן בתר כן לא הוו נסבון אמרי דשותן גבןהשנה אצלנו

נחמיא איש שיחין פגע ביה ירושלמי א' א"ל זכה עמי חדא תרנגולתא א"ל הילך טומיתאמטבע וזיל זבין קיפדבשר ואכיל ומית אמר בואו וספדו להרוגו של נחמיא

נחום איש גם זו היה מוליך דורון לבית המלך, פגע ביה מוכה שחין א' א"ל זכה עמי ממה דאית גבך, א"ל מי חזר, חזר ואשכחוניה ומית, והוה אמר לקיבליה עיינוהי דחמונך ולא יהבון ליך יסתמיין, ידים דלא פשטן למיתן לך יתקטעון, רגליי' דלא רהטן מית' ליך יתברון, ומטתי' כן, סליק לגבי' ר"ע א"ל אי לי שאני רואה אותך כך, א"ל אי לי שאני אין רואה אותך בכך. א"ל מה את מקללני? א"ל ומה את מבעט ביסורין.

ר' הושעיא רבא הוה רביה דבריה חד סגי' נהורא, והוה יליף אכל עימי' בכל יום.הסומא היה רגיל לאכול עים ר"ה חד זמן הוו ליה אורחין לר"ה ולא מטא מיכול עימיה. ברומשא סליק לגביה, א"ל לא יכעס מרי עלי בגין דהוה לי אורחין, ולא בעי' מבזיי' איקרי' דמרי,???שיתבזה בפני האורחין בגין כן לא אכלי' עמך יומא דין =לא הזמתיך לאכול עמי. א"ל: את פייסת למאן דמתחמי

ולא חמי, דין דחמי ולא מתחמי יקבל פיוסך. א"ל מנא לך הא? א"ל מראב"י. דראב"י על חד דסגי' נהורא לביתיה יתב ליה ראב"י לרע מיניה,ישב ראב"י למטה ממנו אמרון אילולי דהוא בר נש רבא לא יתב ליה ראב"י לרע מיניה, עבדין ליה פרנסה דאיקר, אמר להו מהו הכין? אמרו ליה ראב"י יתיב לרע מינך! וצלי עלוי הדא צלותא: אתה גמלת חסד למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי יקבל פיוסך ויגמול יתך חסד

דלמאמעשה ר' חמא בר חנינא ור' הושעיא הוון מטיילו באילין כנישתא דלוד א"ר חמא בר חנינא לר' הושעיא כמה ממון שיקעו אבותי כאן א"ל כמה נפשות שקעו אבותיך כאן לא הוון בני נשא דילעון באורייתא?!

ר' אחא בשם ר' חנינא כיני מתני' כל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל הרי זה שופך דמים ואסור להתרחם עליו על נפשיה לא חייס על חורנין לא כ"ש. וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שיצטרך לבריות. וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס לאחרים על זה נאמר ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו:
סיימתי בס"ד פעם רביעית עש"ק עקב תשפ ויה"ר שאזכה לסיים פעמים רבות מתוך נחת והרחבה הדעת ובס"ד גמרתי ז חנוכה תשפג ואחל מסכת תרומות ובס"ד להוציאו לכבוד חתונת בני היקר מרדכי גדליה

תלמוד ירושלמי דמאי מהדורת אייר תשפ"ג הוגה הרבה ע"פ גדולי חכמינו ז"ל וקצת מדעתי מופסק הדק היטב, ומורכא

נא ללמוד במהדורה זו אך ורק אחר לימוד והבנה במהדורה רגילה, ואם תמצא איזה שבוש --דק או גס, נא להתקשר אליי ע"י
weeklygilyon@gmail.com
ואשמח מאד!
יהושע גליק

הלכה א משנה *1* הקלין שבדמאי הקלו חכמים שאין צריך לנהוג תורת דמאי במינים אלו כשלוקחן מע'ה השיתין תאיני-יער jujube והרימין והעוזרדין berry Hawthorn ובנות שוח תאינים-לבנים Sycamore ובנות שקמה figs ונובלות התמרה מה שנושר מאליו מן התמר והגופנין fennel והנצפ' Thorny capers,וביהודא האוג sumac וחומץ והכוסב' coriander. ר' יהוד' אומ' כל השיתין פטורו' חוץ משל דיופרא שטוענין פירות פעמיים בשנה, וכל הרימין פטורין חוץ מרימי שיקמונה שם עיר, וכל בנות שיקמה פטורות חוץ מן המוסטפות שמתבשלין 'ונפתחין' על האילן :

גמרא אמר רבי יוחנן: לפי שר ו ב מינין הללו אין באין אלא מן ההפקר, לפיכך מנו אותן חכמים =פטורין מן המעשר. סיבת הפטור, משום שדרך רוב העולם [=רוב אילנות] לא להושיב שומר לאילנות אלו [=הפקר]. ויש להניח ששיתין שהוא לוקח עתה, בא מאילנות האלו--ולפי"ז אפילו המוכר אומר לו בפירוש: לא עישרתי!--פטור [ודמאי דקתני במתני' לאוו דווקא]

ר"ש בן לקיש אומר: לא שנו אלא דמאי אבל ודאי, חייבין. לר"ל רק בדמאי הקילו רבי יוחנן אמר לא שנייא בין דמאי בין ודאי פטורין. וקשיא על רבי יוחנן לא שנו במשנתינו נאמרה רק שהקלו בדמאי אלא דמאי, אבל ודאי חייבין?

אמר רבי לא לפי שבכל מקום ומקום לא חשיב אלא דמאי והכא לא אתינן אלא ודאי לא רצה התנא לשנות מכמה מקומות ששונה דמאי ובאמת אף וודאי פטור. מתניתא מסייע לר"י: מכזיב ולהלן פטור דחשיבא כחו'ל מן הד מ א י. שנייא היא מכזיב להלן בין דמאי בין ודאי?! אוף הכא לא שנייא בין

דמאי בין ודאי.

מתניתא [תוספתא] פליגא על ריו"ח [וק"ו על ר"ל!]. אם היו נשמרים חייבין. עיקרן לא מן ההפקר הן באין?! פתר 2 לה אים ר ו ב נשמרים ה"ק אם ר ו ב נשמרים, חייב.

מפרש ואזיל פלוגתייהו.. איתא חמי! אם הרוב משמרין ד"ה חייבין, בין דמאי בין ודאי דהכי תנן בתוס'. אם אין הרוב משמרים, ד"ה פטורין בין דמאי בין ודאי דל'ח למיעוטא. מחצה על מחצה לית יכיל, דתנינן מכשירין 2- 10 מחצה על מחצה וודאי!

אמר רבי זירא לא סוף דבר הקלין שבדמאי אלא אפילו דמאי עצמו כי פליגי ריו"ח ור"ל.....נכנס לעיר שרובה עכו"ם רוב בעלי השדות הם עכום [וס"ל יש קניין להפקיע מה"ת] ספק רוב משמרין ספק אין הרוב משמרין אותו המין שמוכר, ד"ה פטורין בין דמאי שלקחו כעת מע'ה שאפשר שעישר בין ודאי. דחיוב שדה גוי אינו מה"ת--ופשיטא דספד"ר לקולא נכנס לעיר שרובה ישראל בעלי השדות הם ישראל ספק רוב משמרין ספק אין הרוב משמרין, ד"ה חייבין בין דמאי בין ודאי.

ספק רוב עכו"ם ספק רוב ישראל נמצא שא"א להכריע בגורם זה ספק רוב משמרין ספק אין הרוב משמרין, מחלוקת ר"י ור' שמעון בן לקיש לר"ל פטור רק דמאי, לריו'ח אפילו וודאי [משום ס"ס].

אילו הן השיתין? ר"ש בריה דרבי אבא אמר אילו שהן יוצאות מתחת העלין תאנים היוצאות מתחת לעלים וגרועים הם הבכורות והמסייפות מוקדמות או מאוחרות מדיי הרי אלו פטורות. ואילו הן הבכורות עד שלא הושיב שומר עליהן. ובשומר הדבר תלוי?! אמר רבי יוסי כשאין בהן כדי טיפול שומר. ואילו הן המסוייפות: משיקפלו המקצועות. ר' לעיי אמר משום רבי אליעזר הבכורות הרי אלו חייבות מפני שהן בחזקת משתמרות. ר' יוסי בן חלפתא אמר השיתין שבציפורין הרי אלו חייבות מפני שהן בחזקת משתמרות.

3 נסתייפו התאיני' והוא משמר שדהו מפני ענבים, ענבים והוא משמר שדהו מפני הירק, אם נכנס הוא הפועל ואוכל המסויפות וב"ה מקפיד עליו אסורות משום גזל. עולא ב"ר

ישמעאל בשם רבי יוחנן סיפרו העובדא רבי ורבי יוסי ב"ר יהודא נכנסו לוכל במסוייפות, וצווח בהן השומר ומשך ר"י בר"י את ידיו מהן, אמר לו: רבי! אכול! שכבר נתייאשו הבעלים מהן. רבי יוחנן בעי, צווח, ואת אמר הכין! השומר עומד וצווח, ואיך אומר רבי, אכול אמר רבי יונה יאות הוא מקשי! והא מתניתא פליגא הסיאה והאיזוב והקורנית calamint, marjoram, Savory ציורים יבאו במקומם שבחצר אם היו נשמרין חייבי'. אם בגינה אפי' נשמרין פטורי'! אלמא בטלה דעתו כיון דרובן אינן מקפידין תמן יכול הוא לומר לו הרי כל העולם כולו לפניך אינך צריך לשמור מינין אלו כי כל השדות מלאין מזה ברם הכא כלכלה אחת היא ואני משמרה לבעל מלאכתי בעל השדה

תני רבי יוסי ב"ר יהודא הנובלות הנמכרות עם התמרים הרי אילו חייבות דמוכח שאינן מהפקר. מה? שתי קופות זו בצד זו או שתי קופות זו על גב זו? לא שניי' היא זו בצד זו והיא זו על גב זו, אלא כי אנן קיימין במעורבות רק במעורבות ממש, מחייבין גם הנובלות. כשהטילו שאור או כשלא הטילו שאור? רבי מנא אמר כשהטילו שאור אנן קיימין דווקא כשכבר נתבקעו הנובלות, מחייבין במעורבות אם כשהטילו שאור בפני עצמן יהו חייבות! דחשובים הן לית יכול, דאמר רבי יוחנן מפני שרוב המינין האילו באין מן ההפקר לפיכך מנו אותן חכמים.

רבי חנינא אמר כשלא הטילו שאור אנן קיימין דווקא אז פוטרין הנובלות [כשהן בפנ"ע] אם כשלא הטילו שאור אפילו במעורבות יהו פטורין! לית יכיל דאמר רבי ישמעאל ב"ר יוסי משום אביו אשכול שביכר בו גרגיר יחידי כולו חיבור למעשרו'. רבי יוסי ב"ר בון אמר ר"ז ורבי הילא חד אמר כהדין וחד אמר כהדין. וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא את שהטילו שאור חייבות אפילו בפנ"ע ושלא הטילו שאור פטורות אפילו מעורבות.

והגופנן: שמירה .fennel/Dill מה בין יהודא בין גליל? מן מה דמתלין לה מתל בגלילא שומרה, *4* שמר מרה?! מאן מתל לך עם תבלייא! הדא אמרה בגליל פטור וביהודא חייב המשל אומרת: השמור ישמרך בעלך?! מי נתן לך מקום בין התבלינין? [כי בגליל היו מצוי בכל מקום]. כוסברה: כוסברתה. מן מתליך עם תבלייא הדא אמרה

בגליל חייבת וביהודה פטורה.

תניא אמר רבי יהודה בראשונה היה חומץ שביהודה פטור מן המעשרות שהיו עושין יינן בטהרה לנסכי' ולא היה מחמיץ והיו מביאין מן התמד חרצנים וזג ששורין במים ועכשיו שהיין מחמיץ חייב דחיישי' שמא מן יין הוא.

מחלפא שיטתיה דר' יהודא דתנינן תמן המתמד ונתן במים במידה ומצא כדי מידתו פטור ממעשר ורבי יהודא מחייב. וכא ברייתא דלעיל הא אמר הכין! אמר רבי לא בראשונה היו ענבים מרובות ולא היו חרצנים חשובות והיו הפקר ועכשיו שאין ענבים מרובות חרצנים חשובות.

ר' הונא א"ר ירמיה בעי לית הדא פליגי על ר' יוחנן בריש ההלכה וירבו כל הרימים שסביבות עיר שקמונה על רימי שקמונה ויהיו פטורין שהרי אין ניכר רימי אחרים מרימי שקמונה. א"ר יוסי תיפתר במקום שרוב משמרין= אף סביבות שקמונה משמרין רבי יוסי ב"ר בעי ואין כל העולם לפניו וירבו כל הרימין שבעולם על רימי אותו המקום ויהיו פטורים!

הלכה ב משנה הדמאי אין לו חומש פטור מלהוסיף חומש כשפודה מע'ש של דמאי

[ר' זעירא] האוכל תרו"מ של דמאי פטור מהוספת חומש [ר' אימי]

ואין לו ביעור אינו חייב לבער בע'פ של שנה הרביעית, אם נשאר ממע"ש שהפריש, ונאכל לאונן, ונכנס לירושלים ויוצא ולא אמרינן 'קלטוה מחיצות' ואסור להוציא , ומאבדין את מיעוטו בדרכים מותר לאבד מקצתו מפני טורח הדרך, ונותנו בירוש' לעם הארץ ואוכל כנגדו, ומחלל אותו כסף על כסף ונחושת על נחושת 5 כסף על נחושת ונחושת על פירות. ויחזור ויפדה את הפירות אפילו זה התירו דברי ר"מ, וחכמים אומרים יעלו הפירות ויאכלו בירושלים:

גמרא לא יוחנן כ"ג העביר הודיית מעשר?! דמימיו, לא נהגו לבער! ומתרץ.. העבירן שלא יתוודו שלא הפרישו הכל כמצוותה הא לבער צריך לבער. ובודאי, אבל בדמאי אין צריך לבער.

תני: נאכל מע'ש של דמאי באנינה ואינו נאכל בטומאה. מה בין אנינה מה בין טומאה? אמר רב נחמן טומאה מצוי' אנינה אינה מצוי', גזרו על דבר שהוא מצוי ולא גזרו על דבר שאינו מצוי. אמר ר' יוסי אפילו

כספק טבל לא עשו אותו. אילו בספק טבל ספק ניתקן מ"ש, ספק לא ניתקן שמא אינו אסור לאונן?! אם מפריש מע'ש מחמת ספק-וודאי דאסור לאונן! ברם הכא מותר לאונן.

תמן תנינן התרומה ותרומת מעשר של דמאי זר האוכלן משלם קרן חומש והכא את אמר הכן! דדמאי פטור מחומש אמר ר"ז תמן תנינן ת ר ומ ת מ ע ש ר של דמאי ברם הכא מ " ש של דמאי. א"ר אימי אין המשנה הזאת יוצאת מידי תרומת מעשר של דמאי גם משנתינו עוסקת בזה! מאי כדון? תמן ר"מ דמחמיר בעלמא במידי דרבנן ברם הכא רבנן.

[ר"ז אמר בשם רבנן: בדין היה תרו"מ של דמאי שלא יפריש עליה חומש כשם שאין מוסיף חומש על מע"ש של דמאי, ולמה אמרו שיפריש? מפני גדירה. שאם את אומר לו שלא יפריש אף הוא אינו נוהג בה בקדוש'. אפשרות אחרת.. בדין היה מעשר שני של דמאי שיפריש עליו חומש ולמה אמרו שלא יפריש מפני גדירו שאם את אומר לו שיפריש, אף הוא אינו מפריש כל עיקר!]

רבי בון בר חייא בעא קומי רבי לא, [מפרש מתני' כרב אימי] למה לי דמאי אפילו ודאי! למה לי מיעוט אפילו רוב! ולא כן תני אין מביאין תרומה מן הגורן לעיר ולא מן המדבר ליישוב אלא א"כ היתה במקום שחיה גוררתה, מביאה ונוטל דמים מן השבט.

6 [ואינו מצווה להשיב אבידה?! אלא אמר ר' יוסי מצווה הוא להשיב אבידה בדבר מועט ואינו מצווה להשיב אבידה בדבר מרובה פירוש חדש: מיעוט=הוצאה מועטת ובודאי, אבל בדמאי א פ י ל ו בדבר מועט אינה מצווה להשיב אבידה דתנינן ומאבדין את מיעוטו בדרכים]

עד כדון כשאין בידו מעות היה בידו מעות שמא חייב לפדות מע'ש –אף שהיא מועט- על המעות, ולהעלות המעות? רבי ניחומי ברי' דרבי חייא בר בא אמר, אבא היו לו מעות בדיסקיא ולא היה מחללו.

[אתיא דרבי חייא בר בא כר"ז דאמר לעיל דמשנתינו איירי במע"ש ודרבי אילא =ר' לא כרבי אמי דפליג לעיל על ר"ז, ומוקי מתני' בתרו"מ]

דבי רבי ינאי אמרי: פחות מאוכל כביצה מותר לאבדו. בפרוס, אבל בשלם עד גרוגרות. רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק בשלם עד כגרוגרות. בפרוס אפי' כמה מותר?! מה? פליגין כ האים בא ריו"ח להקל בפרוס להתיר אפי' הרבה? ומשני,דה"ק: "אפילו בשלם שרי עכ"פ עד כגר' כדשרינן בפרוס" ר' מנא אמר בדא פליגין דבי ר' ינאי אמרי פחות מאוכל מותר לאבד בפרוס אבל בשלם עד גרוגרות רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק בין בפרוס בין בשלם עד גרוגרות.

רבי הושעיה בעי, מהו להפריש להפריס כל שהוא, ולאבד

ונותנו לעם הארץ ויאכל כנגדו בדמאי. הא בודאי לא. שאין מוסרין ודאי לעם הארץ:

הלכה ג משנה הלוקח לזרע, ולבהמה, קמח לעורות, ושמן לנר, שמן

לסוך בו את הכלים, פטור מן הדמאי. מן הכזיב ולהלן פטור מן הדמאי דהוי חו"ל [וה"ה וודאי]. 7 חלת עם הארץ ע"ה נותן חלה לכהן, אי"צ להפריש ממנו תרו"מ ומע"ש, והמדומע נתערב תרומה בדמאי)חולין של ע"ה(, ניתנת כולו לכהן ואינו חושש משום דמאי, והלקוח בכסף מעשר, שירי המנחות, פטורין מן הדמאי. ושמן ערב, בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין:

גמרא מכיון שלקחו לזרע, לא שנייא היא דבר שזרעו כלה היא דבר שאין זרעו כלה.

אמר רבי יוחנן ותני כן: לקחן לזרע וחישב עליהן לאכילה, באין נתחייבו מחשבה. לקחן לאכילה וחשב עליהן לזרע, לא הכל ממנו א"י להפקיע חיובן:

תני אין זורעין טבל ואין מחפין טבל, אבל מחפין עם העכו"ם טבל מותר רק לסייע לעכו"ם בחיפוי טבל-לא זריעה. השוכח וזרע טבל, פטור. שכבר אבד. בדבר שאין דרכו להתלקט, אבל בדבר שדרכו להתלקט קונסין אותו שילקט אותו. בלא צמח, אבל אם צמח נעשה כדבר שאין דרכו להתלקט: רבי יוחנן כד הוה אכיל אפי' קופד אפי' ביעה הוה מתקן ריו"ח היה מתקן אפילו בשר או ביצה מפני חשש משקין של הירק שנבלע: אמרו לו תלמידיו לא כן אילפן רבי עשר תעשר את כל תבואת זרעך? דו חשש למשקין שיש בהן.

רבי ירמיה שלח לרבי זעירא חדא מסאנא סל של תאנים, וסמך ר' זעירא על ר' ירמי', ונכשל. דתאנים דלא מתקנא והוה רבי ירמיה סבר מימר: מה ר' זעירא מיכול דלא מתקנא! והוה רבי זעירא סבר מימר מה אפשר דרבי ירמיה משלחה לי מילא דלא מתקנא! בין דין לדין איתאכלת טבל. למחר קם עימי', א"ל: ההוא מסנאתא סל דשלחת לי אתמול מתקנא הוה? א"ל, אמרית מה רבי זעירא מיכל מילא דלא מתקנה. א"ל אוף אנא אמרית כן הוה, מה רבי ירמיה משלח לי מילא דלאו מתקנה. רבי אבא בר זבינא בשם רבי זעירא אמר אין הוון קדמאי בני מלאכים אנן בני נש ואין הוון בני נש אנן חמרין. אמר רבי מנא בההיא שעתא אמרין אפי' לחמרתיה דר' פינחס בן יאיר לא אידמינן אם ראשונים כמלאכים,אנו כבני-אדם.ואים הם כבנ"א, אנו כחמורים [וכשר"ז אכל טבל,הסקנו-דגרועים אנו מחמורים!] כהסיפור

חמרתיה דר' פינחס בן יאיר גנבונה לסטיי בליליא, עבדת טמורה החביאו אותה ג ימים אצלם, ולא טעמה כלום גבהון תלתא יומין דלא טעמא כלום. בתר תלתא יומין איתמלכן מחזרתה למרה, אמרין, נישלחנה למרה דלא לימות לגבן ותיסרי מערתא נמלכו להחזירה לבעלים כדי שלא תמות ותסרח המערה. אפקונה אזלת וקמת על תרעת דמרה שוריית מנהקא הלכה ועמדה על פתח בעליה, והתחילה צועקת אמר לון פתחין להדא עלובתא דאית לה תלתא יומין דלא טעימת כלום. פתחין לה ועלת לה. אמר לון רפב"י למשרתיו יהבון לה כלום תיכול, יהבין קומה שערין ולא בעית מיכל. אמרו ליה: רבי! לא בעית מיכל. אמר לון מתקנין אינון? אמרו לי' אין! אמר לון וארימתון דמיין? אמרו ליה: ולא כן אילפן רבי הלוקח לזרע, לבהמה, קמח לעורות, שמן לנר, שמן לסוך בו את הכלים פטור מן הדמאי?! אמר לון: מה נעביד להדא עלבתא דהיא מחמר על גרמה סגין מה נעשה לעלובה הזה, שהיא מחמרת על עצמה הרבה וארימון דמיין, ואכלת:

תרין מסכינין אפקדון תרין סאין דשערין גבין רבי פינחס בן יאיר, זרעון וחצדין, ואעלון. בעין מיסב שעריהון, אמר לון: אייתון גמליא וחמריא וסבון שעריכון! זרע וקצר ועייל, כשבאו ליטול פקדונם, אמר להם: הביאו גמלים...

רבי פינחס בן יאיר אזל לחד אתר, אתון לגבי' אמרו לי' עכבריא אכל עיבורן. גזר עליהן וצמתון, שרון מצפצפין בא למקום, שעכברים אכלו התבואה, גזר, ונאספו העכברים, והתחילו מצפצפין אמר לון ידעין אתון מה אינון אמרין? אמרו לי': לא. אמר לון: אמרן דלא מתקנה, אמרו ליה: עורבן אמרו בני המקום לרפב"י תהא לנו לערב [כי העכברים אינם מאמינים לנו...] וערבון, ולא אנכון ולא ניזוקו

8 מרגלי מן דמלכא סרקיא שם אומה נפלת, ובלעת חד עכבר, אתא לגבי ר' פינחס בן יאיר א"ל מה אנא חבר?! א"ל לשמך טבא אתית! גזר עליהון וצמתון, חמא חד מגבע ואתא ראה אחד שיש לו כעין גבעה בגבו, אמר, גבי ההן ניהו! וגזר עלוי, ופלטה.

רבי פינחס בן יאיר אזל לחד אתר אתון לגבי' אמרו לי' לית מבוען מספק לן אין מי מעיינות מספקת לנו, אמר להם שמא אין אתם מעשרין וכו' אמר לון דילמא לא אתון מתקנן? אמרו לי' עורבן! וערבון, ומספק להון

רבי פינחס בן יאיר הוה אזל לבית וועד הוה גיניי גביר נהר ששמו גיניי מתגבר, קרע אותו ועבר א"ל: גיניי! מה, את מנע לי מן בית וועדא?! ופליג קומוי, ועבר. א"ל תלמידיו יכלין אנן עברין? אמר לון מאן דידע בנפשי' דלא אקיל לבר נש מן ישראל מן יומוי, יעבור ולא מנכה מי שלא בייש מעולם בן-ישראל, יכול לעבור ולא יוזק

רבי בעי משרי שמיטתא רצה להתיר שמיטה, סלק רבי פינחס בן יאיר לגבי', א"ל: מה עיבורי' עבידין? שאל רבי לר"פ: איך התבואה, ביקש לרמז לו שאין מה לאכול וצריכין להתיר א"ל: עולשין יפות! מה עיבוריא עבידין? א"ל עולשין יפות! כ יש עדיין משהו לאכול ואי"צ להתיר וידע רבי דלית הוא מסכמה עמי'. א"ל מישגח רבי למיכל עימי ציבחר פטל יומא דין? האים אתה רוצה לאכול עמי קצת תבשיל? א"ל אין. מי נחית כאשר ירד ר"פ לאכול עים רבי חמא מולוותא דרבי קיימין ראה פרידות של בית ר בי)והן מזיקין ואסור לקיימן(אמר כל אילון יהודאי זנין?! יהודים מקיימים דברים כאלו?! [פרידות שמזיקות..] אפשר דלא חמי סבר אפוי מן כדון מעכשיו, אפשר שלא אראה עוד פניו! אזלין ואמרון לרבי, שלח רבי בעי מפייסתי', מטון ביה גבי קרתי, אמר, בני קרתי קורבין לי! שלח רבי שלוחים לפייסו, אמר רפב"י: בני עירי קרבו אליי! ונחתו בני קרתי' ואקפון עלוי בני עירו הקיפו את רפב"י אמר לון, רבי, בעי מפייסתי'! שבקוני' ואזול לון אמרו שלוחי רבי: רבי רוצה לפייסו, אז הניחום לקרוב אמר רפב"י חזר ואמר.., בני דידי קורבין לי!! נחתת אישתא מן שמיא ואקפת עלוי, אזלון ואמרון לרבי, אמר, הואיל ולא זכינן נישבע מיני' בעלמא הדין ניזכי נישבע מיניה בעלמא דאתא ירד אש מן השמים והקיף את רפב"י, אמר רבי: לא זכינו בעולם הזה, נזכה לשבוע מפניו בעוה"ב

רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן: מעשה בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ולשבים פעם אחת היתה בתו עוברת לינשא ושטפה נהר והוון כל עמא עללין לגבי' בעיין מנחמתיה ולא קביל עלוי מתנחמה. עאל רבי פינחס בן יאיר לגבי' בעי מנחמתיה ולא קביל עלוי מתנחמה. אמר לון: דין הוא חסידכון?! וכי זה הוא חסיד שמתרעם על

מדת בוראו?! אמרו ליה: רבי! כך וכך היה עושה, כך וכך אירעין. אמר, אפשר שהיה מכבד את בוראו במים והוא מקפחו במים?! מיד נפל קול הברה בעיר באת בתו של אותו האיש. אית דאמרי, בסיכתא איתערית נאחזה בקוץ ואית דאמרי, מלאך ירד בדמות רבי פינחס בן יאיר והצילה. רבי חנינ' בן דוסא הוה יתיב אכול בלילא שבת, פחת פתורא קומוי, אמרו לי' מהו כן? א"ל תבלין שאלתי משכינתי ולא עשרתיו, והזכיר תיניין נזכר התנאי)שיכולים להתנות מע"ש לעשר דמאי(ועלה השולחן מאיליו. רבי טרפון הוה יתיב אכול ונפיל פיתותא מיני', אמרי לי' מהו כן? א"ל קורדם שאלתי, ועשיתי על גבו טהרות.

[יין קנה יין לצורך... למורייס, ויין לאלונטית, קטניות לעשותן טחינין, חייבים בדמאי ואין צורך לומר בודאי] הן עצמן שקונה מע"ה מורייס ואלונטית פטורין מן הדמאי. *9* מה אנן קיימי'? אין כרבי תרומות 11 , אפילו בדמאי יהיו חייבין! אין כר"א בר"ש, אפילו בודאי יהון פטורים! אלא כרבי אנן אמרין, בקלין שהקילו בדמאי.

[יין לקילור קמח לעשותה מלוגמה חייבים בודאי] הן עצמן קילור ומלוגמא שלקחן מע"ה פטורים מן הודאי. הכא את אמר פטורים מן הודאי, והכא את אמר פטורים מן הדמאי? כ מה בין רישא לסיפא? כאן על גב גופו הוא בטל! =הרי שותהו ונכנס לגופו! וכאן כיון שהוא נותנו הוא בטל. מלוגמא בטל מיד

והתני קילור של ע"ז אסור בהנייה! שנייא היא דכתיב ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. מה בינן לשמרי' של עכו"ם? אלו שמרים של עכו"ם שמא אינן אסורים בהנייה?! [הא שמרים שיבשו אין בהם משום הניית ע"ז]

מגזיב ולהלן פטור מן הדמאי: כזיב עצמה מה היא. תני גזיב עצמה פטורה מן הדמאי:

הלוקח מן החמרת בצור ומן המגורת בצידן פטור כזיב צור וצידן שלשתן חו"ל ופטורין ממעשרות, אך כזיב קרוב לא"י, צור הוא 20 מייל צפונה, 40 מייל צפונה=צידן. "חמרת" רגיל לבא ממקום רחוק, מגורה=אוצר של תבואה. רגילים לאצרו סמוך למקום גידולו. אם באו לצור חמרת, יש להניח שבאו ממקום רחוק, אבל "אוצר" מסתמא בא מא"י, והדין להיפך בצידן, חמרת יש לחשוש שבא ממקום רחוק=א"י, מגורה בא ממקום קרוב=חו"ל. חמר יחידי רגיל לבא ממקום קרוב, וע"כ חייב אף בבא לצור. הא מן המגורת בצור ומן החמר' בצידן חייב. מחמר יחידי בצור חייב.

חמר שנכנס לצור דרך כזיב, איתא חמי! אילו עמדה לה בכזיב, פ-טורה דקיימ"ל כזיב פטורה בכל גווני. עכשיו שנכנסה לצור חייבת!!

אמר רבי יוחנן: בשעה שגזרו הדמאי לא

גזרו על דברי' הללו חלה, מדומע, מע"ש, שירי מנחות אמר ר' הושעיא: אימת קדשי' עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן. וחלת עם הארץ- על דעתיה דרבי הושעיא בחלת ע"ה היא מתניתא, 10 אבל חבר שלקח עיסה מעם הארץ והפריש חלתה לא חייב לתקן את "החלה" לפני שנותנו לכהן, דל"ש הטעם "אימת ע"ה", על דעתיה דרבי יוחנן היא הדא היא הדא. והמדומע על דעתיה דרבי הושעיא, בפירות עם הארץ היא מתנית' ששיך אימת ע"ה על המדומע, אבל חבר שלקח פירות מעם הארץ ונדמעו, לא. על דעתי' דרבי יוחנן, היא הדא היא הדא. מאי נפק מביניהן? סאה עולה מתוך מאה במקום שבטל תרומה בק', אבל חייב להעלות סאה על דעתי' דרבי יוחנן חייבת. על דעתיה דרבי הושעיא פטורה. תני: וכולן שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלה מה שעשה עשוי על דעתיה דרבי יוחנן ניחא דאין סיבה מיוחדת לפטור דברים האלו על דעתיה דר' הושעיא, מתוקנין, ואת אמרת הכן?! מפני אחד שאינו מתקן שאין אימת קדשי' עליו.

הלקוח בכסף מע"ש..רבי בון בר חייא בעי קומי ר' זעירא, עד כדון בכסף מעשר של דמאי, אפילו בודאי?

תני: וכולן חלת ע"ה והמדומע... שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלהן מה שעשה עשוי. רבי אלעזר אמר חוץ משירי מנחות אף בדיעבד לא חיילא שם מע"ש או תרו"מ עליה רבי ירמי' אמר השאר =לקוח בכסף מעשר שני, פליגי תנאי אי חיילא שם תרו"מ עליה במחלוקת: רבי יוסי בעי היידן מחלוקת? מה נן קיימין אין כר"מ היא מעשר היא שירי מנחות לא עשה ולא כלום לר"מ תרויהו ממון גבוה, ולר"י תרויהו ממון הדיוט! כרבי יהודא מה שעשה עשוי: 11 אמר ר' מנא אזלית לקסרין ושמעית רבי חזקיה יתיב ומתני המקדש בחלקו בקדשי קדשים או בקדשים קלים אינה מקודשת "רבי אלעזר אומר ד"ה אף ר"י מודה דקדשים ממון גבוה ואינה מקודשת רבי יוחנן אמר במחלוקת" ואמרית לי' אני אמרתי לר' חזקיה מן מאן שמע רבי הדא מילתא? ואמר לי, מן רבי ירמיה. ואמרית, יאות! רבי ירמיה דהוא שמע הדא דר"א ד"ה..., הוא דאמר: והשאר במחלוקת מכיון ששמע מר"א דלכו"ע קדשים ממון גבוה. נמצא דאף לר"י דמע"ש ממון הדיוט, קדשים הוי ממון גבוה,והיינו דקאמר "השאר במחלוקת", כלומר קדשים לכו"ע לא חייל, ומע"ש פליגי ביה ר"י ור"מ , רבי יוסי דלא שמיע לי', צריכה ליה: היידה מחלוקת אין כר"מ היא מעשר שני היא שירי מנחות לא עשה ולא כלום אין כרבי יהודא מה שעשה עשוי:

תני אמר רבי יודה: לא פטרו בית הלל אלא שמן של פלייטון שאין ניכר בו הצמח, משא"כ בוורד בלבד. אחרים אומרים בשם רבי נתן: מחייבין היו ב"ה בשמן וורד ווירדינון:

הלכה ד משנה הדמאי מערבין בו ומשתתפי' בו מברכין עליו ומזמנים עליו ומפרישין אותו ערום ובין השמשות ואם הקדים מעשר שני לראשון אין בכך כלום שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב בדמאי ושהסורק נותן בצמר פטור מן הדמאי:

גמרא מפרישין אותו ערום שאינו טעון ברכה: ובין השמשות הדא דתנינן ספק חשיכה ספק לא חשיכה: תני רבי חלפתא בן שאול מחללין דמאי במרחץ, שאינו טעון ברכה. הא ודאי טעון ברכה. רבי מנא בעי קומי רבי יודן. כיצד הוא מברך? אם היו פירות, על פדיון מעשר שני, אם היו מעות על חילול מ"ש.

אם הקדים שני לראשון אין בכך כלום. בשעבר, הא בתחילה לא. רבי בא בריה דרבי חייא בר ווא רבי חייא בשם רבי יוחנן: מותר להקדים שני לראשון בדמאי. רבי יעקב בר אחא בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי: לא יעשה ואם עשה מה שעשה עשוי.

[מהו ליקבוע שני במקום ראשון? כבר עשהו ראשון וחוזר ועושהו שני רבי *12* יוסי בן שאול אייתי ליה אריסי' פירי, א"ל צא וקבע ראשון, וחזר ואמר ליה צא וקבע שני. וחש לומר שמא קבע שני במקום ראשון? הדא אמרה שמותר לקבע שני במקום ראשון]

עולא בר ישמעאל בשם רבי יוחנן: פוטר אדם את טבלו בסאה אחת של טבל. כיצד הוא עושה? מביא סאה אחת של טבל ועושה אותה שני [כדלעיל דשרי להקדים] ופודה אותה, וחוזר ועושה אותה מעשר..ושוב..תרומת מעשר למקום אחר.

נחת עולא לתמן ואמרה בשם רבי יוחנן וחברון עלוי, ירד לבבל ו"נתחברו עליו" להפריכו התיב רב ששת והא מתניתא 7:6 פליגא: היו לפניו שתי כלכלות של טבל. ותני עלה: נוטל מן השניה שני תאני', ושני "עישורים ועישורו של עישור...". עיין הפירוש בארוכה ויטול תאנה אחת ויעשה אותו שני, ויפדה ויחזור ויעשה אותו תרומת מעשר למקום אחר!

A נוטל 1.111111 מכלכלה השניה לתקן 10 שבראשונה [מדין טבול למעשר] ושוב B נוטל עוד 1.111111 מכלכלה השניה לתקן 10 שבראשונה [מדין טבול למע"ש] שים לב: הפרשת 1.11111 A מתקן ר ק את 10 שבראשונה --- לא את התאנה ותשיעית תאנה [1.111111]B שיטול אחר כך. נמצא אותו המע"ש שהפריש, עדיין טבול למע"ר

סוף דבר גוונא דמתניתין: מתחיל ב12.222222 תאנים, נוטל 1.111111 למע"ר, וחוזר ונוטל 1.111111 למע"ש ---ונשאר ב10 תאנים מתוקנים------אך 1.11111 שהפריש לשם מע"ש---טבולים הם למע"ר

אם היה רוצה לתקן ה כ ל כדת וכדין היה מתחיל ב 12.34567890123 תאנים , מפריש 1.234567890123 לשם מע"ר---- ושוב מפריש

1.1111111 לשם מע"ש ----ונשארו בידו 10 תאנים מתוקנים

With fractions: in order to have 10 figs totally tithed, we must start with 10*[10/9]*[10/9] =12 and 18/81 figs. Then you multiply twice by 9/10 [for both separations] to “undo “ the factor of 10/9-----to get back to the final 10 edible figs. However the mishnah says that we start with only 12 and 2/9 figs, then we separate 1 and 1/9th to correct o n l y 10 figs [not the 1 and 1/9th fig that will be separated in a moment..] then we seperate 1 and 1/9 th fig for maaser shenee [but this masser shenee is TUVEL lemaaser rishon, however we don’t worry about it, as we see in the case of hakdamah masser shenee lurishon]

אמר רבי מנא ואין שני שבראשונה [לעיל קרי ליה "שניה" ואנחנו נפרש כדלעיל], טבול לראשון שבשניה?! איך מפריש מן השנייה תאינה לשם מעשר שני, הא תאינה הלזו, לא תוקן [שהרי תאינה ראשונה תיקן]מטבול-מע"ר [ר ק את הכלכלה הראשונה] לא את תאינה הלזו שלוקח מן כלכלה השנייה]] אמר *13* רבי חנניה תמן כרי שהוא טובל לראשון ולשני אין בעיה! [רק נתחדש הדין שאין אנו א ו ס ר י ן תאנת מע"ש משום "טבול למע"ר"] ברם הכא, שני שנתקן מחמת ראשון, את חוזר ועושה אותו ראשון?! כאן יש בעייה אחרת לגמרי: איך משתמש בזו התאינה [שכבר הופקע ממנו דין מעשר ראשון—שהרי מיד כשהפרישו לשם מע"ש, הותר הוא עצמו באכילה, ואינו "טבול ל מ ע " ר " --בלי ש ו ם תיקון אחר—-דזה דין של "היתר הקדמה"] לשם מעשר ראשון

שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב בדמאי. מה שהסורק נותן בצמר פטור מדמאי. מה בין זה לזה? זה על גב גופה בטל וכיון דגופו נהנה, חייב בדמאי וזה על גב צמר הוא בטל

פרק ב

הלכה א משנה אלו דברים מתעשרין דמאי בכל מקום אף אם לוקחן בחו"ל, חייב לעשרן דמאי, דמסתמא גדילין מינין הללו בא"י הדבילה והתמרים והחרובין האורז והכמון.

האורז שבחוצה לארץ אם ידוע בסימניו שגדלה בחו"ל,פטורה אף במשתמש בא"י כל המשתמש ממנו פטור:

גמרא תמן תנינן שום בעל בכי ובצל של רכפה וגריסין הקילקין ועדשין המצריות פטורין מן המעשרות וניקחין מכל אדם בשביעית [דמינין אלו גדילין רק בחו"ל]. המינין הללו ע"י שיש כיוצא בהן בא"י צרכו חכמים ליתן להן סימן. אבל האלצרין והפסטקין nuts-pine & Pistachios והאצטרובלין, ע"י שאין כיוצא בהן בארץ ישראל, לא צרכו ליתן להם סימן כל סוגים השונים באים רק מחו"ל, וכולן פטורין אין צורך לדעת איזה סוג היא .

אמר רבי אבין הדא מתניתא, חילופא מ ש נ ת י נ ו מונה דברים ב ל י סימן. חיוב המינין האלו, ע"י שאין כיוצא בהן בחוצה לארץ, צרכו חכמים למנותן = הוזקקו חכמים [ואשגרת לישנא היא] משנתינו- מונה כל המינין שאין צורך לדעת סימנין מאיזה מדינה בא, דבאים ר ק מארץ. והא דבילה בבוצרה! שחיקה היא. והא תמרין

באלכסנדריא! דקיקין קטנים אינון. והא חרוב בביארי! גידוד מלא בליטות הוא. והא
14 אורז בחולתא! שם עיר בחו"ל אבתר הוא סומק הוא ירוק,אדום-אבל בא"י לבנים הם הא כמון בקיפרוס! עקום הוא:

א"ר אלעזר לא שנו אלא הלוקח מן ישראל, אבל הלוקח מן העכו"ם וודאי לוקח תמרים מן העכו"ם מעשרן וודאי. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא הלוקח מישראל היא הלוקח מן העכו"ם, דמאי. רבי לעזר סבר מימר: רוב ארץ ישראל נתונה ביד עכו"ם בעלי הקרקע רובן עכו"ם, ואים גם המוכר הוא עכו"ם, מעולם לא בא ליד ישראל ויש לעשרן וודאי. רבי יוחנן סבר מימר: רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל. ואפילו יסבור ר' לעזר כרבי יוחנן רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל, רבי לעזר חש למעוט. כהדא סירקיא חנות קטן שמוכר תבואה שהיא מסתפקת יום אחד מן האיסור נעשה אותו היום הוכח לכל הימים. רבי יוסי בעי, מעתה גר שבא להתגייר אין מקבלין אותו אני אומר מעמון ומואב הוא. ונעשה אותו הגר הוכיח לכל הגרים!! אלא כיני הא: רבי לעזר סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד עכו"ם. ורבי יוחנן סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל.

ועוד מן הדא: ר' זעירא שלח שאל לר' אלכסנדריא דצדוקא, אילין נקלווסין דהכא, תמרים יפות הנמכרין כאן בא"י ע"י עכו"ם מה אתון משערין בהון? רוב מן העכו"ם או רובן מישראל? רוב ממין הזה גדילין בשדות עכו"ם ומעשרן וודאי, או רובן גדילין בשדות ישראל וחייב לעשרן ר ק ד מ א י? א"ל לית אנן יכלין משערין בהון אלמא אי רובן מישראל, אפילו לוקחן מן העכו"ם מעשרן ר ק דמאי [ול"ח למיעוטא של "הוכח"].

מתניתא מסייע לדין. ומתניתא מסייע לדין.

מתניתא מסייע לרבי לעזר: התגר ישראל הלוקח מן עכו"ם תגר, מעשר דמאי ואי"צ לעשר וודאי, אימתי בזמן שהתגר לוקח מן ישראל.... בכל מקום דמאי. אימתי? בזמן שרוב מכנסו מישראל שהתגר לוקח יבולו אבל אם היה לוקח רוב מן העכו"ם, ודאי

מתניתא מסייע לר' יוחנן: תני רבי נחמיה אמר: אחד עכו"ם ואחד ישראל אחד כותי ואחד עם הארץ, פ ע מ ים שהוא לוקח מן העכו"ם, פעם א ח ת מישראל, דמאי אלמא אפילו התגר עכו"ם, וגם רוב פעמים לוקח מן העכו"ם,--מעשר ר ק דמאי [ועדיפא מדריו"ח]

התגר, בכל מקום, דמאי...לישייליה ממאן לקח!! רבי
15 חייא בר אדא בעי קומי רבי מנא, ממי לקח האיש הזה? נאמר, מישראל, דמאי. מן העכו"ם, ודאי! תיפתר שהיה התגר עכו"ם, ועכו"ם וישראל מטיילין לפניו. איירי באינו זוכר ממי לקח

התיב רב הושעיא והא מתניתא מסייע

לרבי יוחנן: דתני אמר רבי יודא לא הוזכרו רימוני בדן וחציר גבע פירות חשובין, ונאמרה איזה הלכה בבית המדרש אודותן אלא שהן מתעשרין ודאי בכל מקום. מה אנן קיימין? אם בלוקח מישראל בהדא תנינן ודאי?! אלא כי אנן קיימין בלוקח מן העכו"ם, הא שאר כל הדברים דמאי! דווקא הני דחשובין ולא מעשרן בעל השדה היהודי ע"ה אמר רבי שמואל בר רב יצחק בודאי אנן קיימין ובלוקח מ י ש ר א ל אנן קיימין ושפיר יש לדייק: הא שאר הדברים דמאי תיפתר שהיה אגרונימוס גוי ודוחק עליו להיות מוכר בזול שר ממונה לקציצת שער התבואה והתירו לו להיות מוכר טבלים ע"כ בפירות היקרים והחשובים, יש להניח שהשתמש ב"היתר" הזה והלוקח יחוש לעצמו:

איזהו התגר? דהקילו בו לעיל כל שהביא ושנה ושילש. רבי יונה בעי, הביא ג' משואין כאחת, אין זה תגר. זה אחר זה, הרי זה תגר. רבי יונה בעי, למפרע הוא נעשה תגר, או מכאן ולהבא? מה נפק מביניהון, עבר ותיקן, אין תימר מכאן ולהבא, אין מעשר מזה על זה מה שהביא ראשון, וודאי [כבעה"ב גוי שמוכר]. רבי מנא בעי, הוא ובנו ופועלו מהו שיצטרפו לג' משואות כאחת? ויהיה על כולם תורת "תגר" לעשרן דמאי. רבי יונה בעי, ספינה הבאה מרומי כמה מינין יש בה, את רואה אותה כאלו אחת? אם יש לחשב סוגים שונים ממין אחד, כג' מינים, לענין תגר

הפירות לא הילכו בהן לא אחר הריח ולא אחר המראה ולא אחר הטעם ולא אחר הדמים אלא אחר הרוב אם רוב פירות מאותו המין באו מחו"ל—אע"פ שיש "סימנין" אחרים לחיוב—פטור רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אם היה יין, כגון יין חדש ויין ישן הלכו בו אחר הטעם

א"ר מנא אזלית לקיסרין וחמיתון נהיגין בהדא דבילתא, שוריי ודלא כמתני'. שאלית לרבי יצחק ב"ר אליעזר ואמר לי כך נהג זוגא, שוריי. רבי יצחק ב"ר אליעזר בשם זוגא דקיסרין: כל דחמי מיא כל שרואה את המים יש לנהוג היתר בדבילה שוריי. *16* אית דבעי מימר עד מגדל מילחא. ואית דבעי מימר עד מערת טלימון: אמר רבי אבא מרי מיליהון דרבנן אמרי: כל המינין אסורין בקיסרין החיטים הפת והיין והשמן והתמרים האורז והכמון. ולא פרשינן דבילה! ומדחה.. בגין דתניתא כבר שנה במשנתינו דבילה מתעשרת בכ"מ, להכי שייריה!. והא תנינן אורז וכמון, ופרשתנון! הוי, שייריה היא הרי ברייתא חוזרת ומונה כל הדברים, ושייר דבילה, אלמא דווקא שייריה.

הרי אלו בשביעית היתר. בשאר שני שבוע דמאי. הרי אלו בשביעית היתר סיומא דברייתא דקיסרין: מינין הנ"ל מותרין בשביעית ויהיו בשביעית שביעית! ניחוש שבאין מפירות שביעת שנזרעו באיסור! שביעית, ישראל

משמטין ועכו"ם פטור, וישראל ועכו"ם רבים על כותיים. בשאר שני שבוע דמאי, ויהו וודאי? ישראל מתקנין ועכו"ם ב ק י ס ר י ן פטורין, ישראל ועכו"ם רבים על כותיים.

עד היכן קיסרין? פונדקא דעמודא פונדקא דטיבתא עד כפר סבא וצירן, ודאי כקיסרין לענין היתר דבילה. בולבסין בצלים הנמכרין בקיסרין הרי אלו אסורים מפני שרובן באין מהר המלך. רבי חייא בר אבא אמר בלבנין. ורבנן דקיסרין אמרי באדומין.

רבי זעירא רבי חייא בשם רבי יוחנן: רבי התיר בית שאן מפי יהושע בן זריז בן חמיו של ר' מאיר. שאמר אני ראיתי את רבי מאיר לוקח ירק מן הגינה בשביעית. והתיר את כולה. א"ר זעירא הדא אמרה אסור לבר נש למיעבד מלה בציבורא. אני אומר אותה הגינה היתה מיוחדת לו, לא של איש אחר החשוד על עבודת קרקע בשביעית והתיר את כולה?!

רבי התיר בית שאן, רבי התיר קיסרין, רבי התיר בית גוברין, רבי התיר כפר צמח, רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד, ואי"צ להמתין בכדי שיעשו והיו הכל מליזין עליו. אמר להו באו ונידיין! כתיב וכיתת נחש הנחושת. וכי לא עמד צדיק ממשה עד חזקיהו להעבירו?! אלא

אותה עטרה הניח לו הקב"ה להתעטר בה. ואנו העטרה הזאת הניח הקב"ה לנו להתעטר בה!

רבי יהושע בן לוי היה מפקד לטלייא לא תיזבין לי ירק אלא מן גינתא דסיסרא עכו"ם, וס"ל יש קנין להפקיע, 17 קם עימי' הזכור לטוב אליהו הנביא אמר לו שזה היה שייך ליהודי, וגזלו עכו"ם א"ל זיל אומר לרבך לית הדא גינתא דסיסרא! דיהודא הות, וקטלו, ונסבי' מיניה. ואין בעית מחמרא על נפשך, אשתווי לחברך!!

רבי יוסי דכפר דן בשם רבי בן מעדיה המינין האסורים שחייב לעשרן וגם קד"ש נוהגת בם בבית שאן: הקצח והשימשום והחרדל והשום הבולבוסין האפונים השחורים ובצלים הנמכרים ובני המדינה בצלים הגדילים סמוך לעיר הנמכרים במידה ופול הנאגד בשיפה, מינתה הנאגד בפני עצמה.

והאסטפניני מין לפת לעולם. וקפלוטות מין כרוב מן עצרת עד חנוכה. [אמר רבי זעירא מן העצרת עד חנוכה- איסור רבה על ההיתר באין ממקום חיוב, מן החנוכה עד העצרת- ההיתר רבה על האיסור] [ולענין ספיחין: מראש השנה עד חנוכה- אסור ספיחין דגדילין בא"י גופא, מן חנוכה עד עצרת- היתר ספיחין חזקה שגדלו בבית שאן-ואין בהן איסור שביעית מן העצרת עד.... ראש השנה- צריכה]

הקישואין והדלועין והאבטיחים ומלפפונות והיין והשמן ותמרין אפסיות וי"א אף התורמסין ופתחלה י"א "תחלא"= שחליים הרי אלו בשביעית שביעית דוודאי באו מחוץ לבית שאן. בשאר שני שבוע מה? רבי עד היכן יש קולא דבית שאן? פרשתא וריצפתא ונפשא דפגוטי עד כפר קרנים וכפר קרנים כבית שאן.

ר' יונה בשם ר"ש בן זכריה המינין האסורים בפנייס: עיר שלא כבשוה, אבל חזקת פירותיה מא"י: האגוזים והאורז והשומשמין ופול המצרי. גמליאל זוגא אמר אחיניות הבכורות דורמסקין הממהרות להתבשל. אמר רבי יונה הדא דתימר מתרנגול קיסרן ולמעלן, אבל מתרנגול קיסרן ולמטן, כארץ ישראל היא.

מינים האסורין בפנייס רבי יונה בעי, היתה שדהו זרועה ירק ובא ומצא בה אורז, ירק מותר ואורז אסור?! אורז מלמעלן וירק מלמטן קרוב לא"י, ירק מותר ואורז אסור?!

אבל רוב השדות הללו סביבות פנייס אין עושות המינין הללו. ואפילו תימר רוב השדות הללו עושות מינין הללו,רוב המינין הללו אינן באות אלא מן האיסור מאמצע א"י.

תנא האורז שבחולת אנטוכיא מותר

יונה אמר דמאי. רבי יוסי אמר ודאי. ולא פליגין מה דרבי יונה אמר דמאי, בלוקח מן הבלנקי' רוכל הנושא פירות ומוכרן ומה דר' יוסי אמר ודאי, בלוקח מן הגינה.

במקומו רק כשלוקחו שם [מפני שגדל ש ם אורז הרבה] רבי לעזר ב"ר יוסי התיר עד בירות. רבי יונה בעי, וכמדתה לכל רוח האים אורז מותר גם במקומות הרחוקים מאנטוכיא כמדת רוחק בירות?

18 אילו עיירות אסורות יש קדושת שביעית בתחום צור: שצת ובצת ופי מצובה עלייתה וחנותה תחתייה ובית כריא וראש מנא ואמון ומזי שמות עיירות שכבשוה ועולי בבל. אמר רבי מנא הדא דאת אמר בראשונה. אבל עכשיו יש סוסיתה עיינש ועין תדע ורם ברין ועיון ויערוט וכפר וחרוב ונוב והכפיה וכפר צמח. רבי התיר כפר צמח. רבי אימי בעי ולא ממעלי מסין הן לשלטון שבא"י ? סבר ר' אימי ממעלי מסין כמי שנתכבשו.

אילו עיירות שהן מותרות בתחום צור: נכי צור וצייר וגשמיו וזיזין ויגדי חמס ודבב חרבתיה וכרכב דבר חזרג.

חד טעין דצמוקין לעניין שביעית עאל לטבריא שאל גמליאל זוגא לרבי בא בר כהנה

אמר לו אין כל ארץ ישראל עשוי משאוי אחד של צמוקין. ואין כל ארץ ישראל עשוי משאוי אחד של צמוקין?! אלא כן אמר ליה: אין מקום בארץ ישראל עושה משאוי אחד של צמוקין ובוודאי מחו"ל בא . חד בר נש אייתי חדא אשפלה סל דקפלוטין leek לרבי יצחק בר טבליי שאל לרבי יוסה. א"ל פוק שאל לחנניה בן שמואל דתנייתא, נפק ושאל לי', א"ל מתניי' לא יחמי לי, שמועה אמר לי איני יודע משנה, רק שמעתתא. דאמר רבי ייסא בשם רבי יוחנן איתפלגין רבי ור"א בר"ש חד אמר אמר מקומו. חרנה אמר אחר מעמדו. רבי אבהו אמר. רבי אמר אחר מקומו. והורי ליה כהדא דר"א ב"ר שמעון אחר מעמדו והתירו ר' יוחנן [כי במקום שעמד--נהגו העם מצוות שביעית כתקונה] [הדא דתימא באילין אשפלתא, ברם באילין טועניא, כל עמא מודיי אחר מקומו] במשא ג ד ו ל לכו"ע אחר "מקומו" ואסרינן ליה היה מקומו ומעמדו היתר, והוא עתיד להעבירו דרך איסור =רק ע ב ר דרך איסור [יישוב של א"י] אותו האיסור כמי שלא העבירו.

רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי לא כן אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן רבי וחבירו הלכה כרבי. ואמר רבי יונה ואפילו רבי אצל ר"א בר"ש מקל ריו"ח כראב"ש ולמה? א"ל מה את בעי מרבי יוחנן? ר' יוחנן כדעתי' דר' יוחנן אמר קל הקילו בשביעית שהיא מדבריהם. אית דבעי מימר: נצטרפה דעתו של ר' יוחנן עם ר"א בר"ש, וירבו על רבי:

הלכה ב משנה המקבל עליו להיות נאמן שאין על פירותיו תורת דמאי. מעשר את שהוא מוכר. ואת שהוא אוכל. ואת שהוא לוקח. ואינו מתארח אצל עם הארץ.

רבי יהודה אומר: המתארח אצל עם הארץ נאמן. אמרו לו: על עצמו אינו נאמן, כיצד יהא נאמן על של אחרים?!

[מי שיש עליו תורת "נאמן" שרי לאכול אצלו]

גמרא מה שהוא לוקח- על מנת לאכול. והא תנינן את שהוא אוכל? אלא את שהוא לוקח- ע"מ למכור. והא תנינן את שהוא מוכר? אלא את שהוא לוקח- ע"מ למכור. את שהוא מוכר- מפירות מכנסו.

תני אמר רבי יודה: מימיהן של בעלי בתים לא נמנעו להיות מתארחין אצל בעלי בתים חביריהם,

אעפ"כ נוהגין בפירותיהם מתוקנין לתוך בתיהן.

פליגי אמוראי בדברי ר' יודא אמר רבי יונה: חברין אינן חשודין לא לאכול ומסתמא

התארח ולא אכל!! ולא להאכיל. אמר רבי יוסה: חבירין חשודין לאכול, ואינן חשודין להאכיל.

מתני' פליגא על רבי יוסה [החשוד על דבר אחד, חשוד על הכל דברי ר"מ] וחכ"א אינו חשוד אלא על א ו ת ו דבר בלבד!!

19 מיליהון דרבנן מסייעין על רבי יוסה: דאמר רבי חנינא רבי ייסא בשם רבי יוחנן: לא אמר ר' יודה דשרי להתארח אצל מי שמתארח אצל ע"ה... אלא בסוף בדיעבד אבל בתחילה אוף רבי יודה מודי. אין תימר חברין אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל, מה בין בתחילה מה בין בסוף? לישתרי לכתחלה!

תני המקבל עליו להיות נאמן חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו. החשוד על דבר אחד חשוד על הכל. רבי יודה אומר אינו חשוד אלא על אותו דבר בלבד: תני הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות. תניתה רבי ינאי בי ר' ישמעאל ואמר טעמא: הדא דתימר במתארח אצלו הקילו לסמוך על "נאמנות" בעלמא אבל ברבים שיהא פירותיו בחזקת מתוקנין אינו נאמן עד שיקבל עליו ברבים.

רבי זעירא רבי יסא בשם רבי יוחנן: אפילו חבר ששלח לחבר, צריך לעשר הנותן. ואסור לו לסמוך שבוודאי יעשר המקבל. [והמקבל פשיטא דחייב--שהרי אוכלו] ר"ז בעי קומי רבי יסא, כגון אני לרב שמואל בר רב יצחק, ורבי שמואל בר רב יצחק לי? א"ל מה את בעי מרבי שמואל בר רב יצחק דכל מה דהוא אוכל משוקא הוא אכל ופשיטא דמעשרו תיכף כ ש ל ו ק ח ו מן השוק

הוא נאמן ואשתו אינה נאמנת, לוקחין ממנו ואין מתארחין אצלו. אבל אמרו הרי כדר עם הנחש בכפיפה. אשתו נאמנת והוא אינו נאמן, מתארחין אצלו ואין לוקחין ממנו, אבל אמרו תבוא מאירה למי שאשתו נאמנת והוא אינו נאמן. תני לא ישמש חבר במשתה ע"ה ולא בסעודת ע"ה אלא אם כן היה הכל מתוקן ומעושר תחת ידו. ואפילו מניקת של יין ואם שימש חבר במשתה עם הארץ ובסעודת עם הארץ, הרי זו חזקה למעשרות. ראו אותו מיסב, אינה חזקה. אני אומר על התנאים שבלבו הוא מיסב. בנו מיסב אצלו =סמוך לו, צריך לעשר על ידיו. האב החבר חייב לעשר בשביל בנו-דמסתמא סומך עליו, אבל חבירו אין סומך עליו, ויש לומר שיעשר לעצמו חבירו, אין צריך לעשר על ידיו:

הלכה ג משנה המקבל עליו להיות חבר, זהיר בטהרה. אינו מוכר לע"ה לח ויבש. ואינו לוקח ממנו לח. *20* ואינו מתארח אצל ע"ה. ולא מארחו אצלו בכסותו.

ר' יהודה אומר: אף לא יגדל בהמה דקה ולא יהא פרוץ בנדרים ובשחוק, ולא יהא מיטמא למתים, ומשמש בבית המדרש. אמרו לו: לא באו אלו לכלל אי"צ כל זה:

גמרא אינו לוקח ממנו לח הא יבש מותר שעמי הארץ נאמנים על הכשירות. ותני כן: נאמן עם הארץ לומר הפירות הללו לא הוכשרו. אבל אינו נאמן לומר הוכשרו אלא שלא קבלו את הטומאה.

הא מכלל דו מודי בקמייתא במשנתינו ר"י מודה לת"ק דאסור לו להתארח לית הדא פליגא עלה דר' יונה דרבי יונה אמר חבירין אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל. למה אסרו לו להתארח—הרי יש להניח שהולך שם ומעשר.. שלא ילך ויטמא גופו, ויבא ויטמא טהרות.

ואפילו על דר' יוסה לית הדא פליגא, דרבי יוסה אמר חבירין חשודין לאכול ואינן חשודין להאכיל? =הרי אף אם מתארח, הרי לא נחשב חשוד בגלל זה! תמן למעשרות אבל הכא לטהרות הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות.

תנא כל הבא צריך לקבל עליו אפי' חבר אפי' תלמיד חכם. אבל חכם שישב בישיבה ישיבת בי"ד אינו צריך לקבל עליו, שכבר קיבל עליו משעה שישב. אמר רבי לא: והוא שקיבל עליו משעה ראשונה.

רבי יוסי בעי, אי משעה ראשונה למה לי חבר אפילו ע"ה!! אתיא דרבי לא כריש לקיש. דר"ש בן לקיש הוה סלק לגבי אילין דבית רבי ינאי והוו נשייא חזיין ליה וערקין מן קמוי כדיי שלא לטמאותו [בנדות]. אמר לון הבי בלכון מיני! תנו לבכם לזאת!! [ליברמן] דנייאל 6:15 ע"ה אני אצל טהרות אמר לנשים: אינכם צריכין לפרוש ממני כי "ע"ה אני אצל טהרות", אלמא אף ת"ח צריך לקבל .

תני: הוא נענה לחבורה, ובניו ובני ביתו נענין לו. אית תניי תני הוא ובניו ובני ביתו נענין לחבורה. ולא פליג, כאן בטפולין לאביהן וכאן כשאין טפולין לאביהם אם סומכין על שולחן אביו סגי בקבלת האב. תני רבי חלפתא בן שאול גדולים נענין לחבורה, קטנים נענין לו. תני מקריבן לכנפיים טהרת ידיים ואחר כך מלמדין לטהרות. אמר ר' יצחק ב"ר לעזר כנפים מדפות *21* והסיטות טהרות מעשרות סדר שמלמדין הבא לקבל עליו בראשונה היו אומרים חבר שנעשה גביי דוחין אותו מחבורתו יצא מגבייתו הרי הוא כחבר. חייא בר בון בשם רבי יוחנן חבר שיצא חוצה לארץ דוחין אותו מחבורתו, אתא קמן, אין צריך קירוב:

הלכה ד משנה הנחתומין לא חייבו אותן חכמים להפריש פירות דמאי אלא כדי תרומת מעשר וחלה ולא מעשר שני)כשאר המעשרין דמאי(, מכיון שאופים הרבה .

החנוונין חנויות=grocery אינן רשאין למכור את הדמאי.

וכל המשפיעין במידה גסה רשאין למכור את הדמאי. אלו הן המשפיעין במדה גסה?כגון הסיטונות ומוכרי תבואה:

נחתום= מאפייה גדולה. פלטר=לוקח מן הנחתום ומוכר ליחידים. חנות=מוכר יין ופת וביצים וכו'

גמרא תמן תנינן הלוקח מן הנחתום כיצד הוא מעשר. הכא את אמר הלוקח מפריש, והכא את אמר הנחתום מפריש?! רבי יונה אמר איתפלגין רבי לעזר ור' יוחנן. חד אמר כאן בעושה בטהרה וכאן בעושה בטומאה אם הנחתום עושה בטהרה, יפריש הוא עד שלא יטמא [כי הטו' מצויה]. וחרנה אמר כאן במידה דקה וכאן במידה גסה כשאופה הרבה לא חייבוהו לנחתום כלל, רק ללוקח ולא ידעון מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יוחנן מפני הטהרות. הוי, רבי לעזר דו אמר כאן במידה דקה כאן במידה גסה. *22* וקשיא על דר"י, אם בעושה בטהרה יפריש על הכל למה פטרוהו ממע"ש? בדין היה שלא יפריש כלום, שאין מוסרין ודאי לע"ה הא ספק, מ ו ס ר י ן!!

החנוני אין רשאי למכור דמאי. חברייא בשם רבי לעזר דר"מ היא. דר"מ אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד.

התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא. אילו הן המשפיעין במידה גסה כגון הסיטונות ומוכרי תבואה, הוי אית חורנין! משמע שיש גם "אחרים" =מוכרי תבואה [אלמא מתניתין ל א ו ו ר"מ!]

אמר רבי יוסי: לא על הדא רבי אלעזר אמר הדא מילתא, אלא על הדא: דתני בד"א דפטרו נחתום ממע"ש בזמן שהוא מוכר בחנותו או על פתח חנותו. אבל אם היה מוכר בפלטר או בחנותו שהוא סמוך לפלטר מעשר על הכל שהרי כשהנחתום מוכר סחורתו בפלטר— הרי מוכר במדה דקה עליה חברייא בשם ר' לעזר דר"מ היא, היידן ר"מ? ההיא דתנינן לבתרה ר"מ אומר את שדרכו למדוד בגסה ומדדו בדקה, טפילה גסה לדקה. דאזלינן בתר ה ש ת א

[תני ר"ח כן: את שדרכו =מוכר כזה שדרכו..] להימדד בגסה, ומדדו בדקה או בגסה, טפילה דקה לגסה. את שד ר כ ו להימדד ב ד ק ה, ומדדו בדקה או בגסה, טפילה ג ס ה ל ד ק ה] סוף דבר: אזלינן בתר הד ר ך ל א בתר השתא!

וכן. וכאן. פלטר מידה דקה, וחנות=נחתום מידה גסה, טפילה היא גסה לדקה ומחייבינן ליה כדקה

חברייא בשם ר"י: מפני התינוקות דלא ייכלון טבל. רבי לא בשם רבי יוחנן: מידה דקה הואיל והמוכר משתכר המוכר

מפריש, מידה גסה הואיל והלוקח משתכר הלוקח מפריש בא ליתן טעם למה חייבו מוכר במדה דקה

מתניתא מסייע לדין מתניתא מסייע לדין. מתני' מסייע לחברייא. רבי נחמיה אמר את שהוא טפל לדקה כדקה, ואת שהוא טפל לגסה כגסה אף אם בדרך מקרה מכר דקה, חייב [מפני התינוקות] מתניתין מסייע לרבי לא: תני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אמר מדד לו בדקה חייב, *23* אפילו לא מדד לו אלא סאה הוי מדה גסה ורובע צריך לעשר את אותו הרובע דמוכר משתכר באותו הרובע אמר ר"ז בא לפרש דהכל הולך אחר מי שמשתכר,וכר' לא חשבון שכר ביניהן מדד לו סאה לענין רביעין בכלי קטן הואיל והמוכר משתכר המוכר מפריש. מכר לו רביעין לענין סאה הואיל והלוקח משתכר הלוקח מפריש:

הלכה ה משנה ר"מ אומר את = "אדם הרגיל" שדרכו למדוד בדקה ומדדו בגסה טפילה דקה לגסה "נטפל" הדקה לגסה, ופטור ואת שדרכו למדוד בגסה ומדדו בדקה טפילה גסה לדקה.

איזו היא מידה גסה? ביבש שלשה קבין, ובלח דינר

רבי יוסי אומר סלי תאני' וסלי ענבים וקופות של ירק כל זמן שהוא מוכרן אכסרא בלי מדה ומשקל פטור:

גמרא על דעתיה דהאי תנא נתנו שיעור ליבש לא נתנו שיעור ללח נתנו דמי' ללח לא נתנו דמים ליבש ביבש נתנו "שיעור" ובלח הלכו אחר "דמים". תני רבי חייא הין מידה גסה מן ההין ולמטן מידה דקה. טמן =תומן מידה דקה, מן הטמן ולמעלה מידה גסה. על דעתיה דהדין תניא נתנו שיעור ללח ולא נתנו שיעור ליבש. נתנו דמי' ליבש ולא נתנו דמים ללח.

רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק תניי ב"ד הוא שתהא תרומת מעשר משל מוכר, ומ"ש משל לוקח.

תניי בי"ד מה אנן קיימין? אם במידה דקה, הואיל והמוכר משתכר המוכר מפריש! ואם במדה גסה הואיל והלוקח משתכר, הלוקח מפריש! אמר רבי בון בר חייא תפתר במוכר לו מכנסו במוכר לו מה שגדל בשדהו א"ר יוסי אפילו תימר שלא מכנסו, [ומוכר בגסה] באומר בדעתו נתקן מ ר צ ו נ י אני מתקנו אעפ"כ אמרו לו: תניי ב"ד הוא שתהא תרומת מעשר משל מוכר ומ"ש משל לוקח

רבי לעזר בשם ר' הושעיא תניי ב"ד הוא החלב משל טבח וגיד הנשה משל לוקח. הנהיג רבי אבהו בקיסרין שיהו שניהן משל לוקח בגין דיהוון מדכין טבאות: שינקו החלב היטב

פרק ג

הלכה א משנה מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא [חיילים] דמאי. ר"ג היה מאכיל את הפועלים דמאי.

גמרא אמר רבי יונה מתני' בעניי חברים דווקא התירו [דהם עצמם יעשרו] וב"אכסניא" כרבי יהושע. תני מעשה ברבי יהושע שהלך אחר רבן יוחנן בן זכאי לברור חיל והיו אותן בני עיירות מביאין להן פירות, אמר להן רבי יהושע אם לנו כאן חייבי' אנו לעשר, ואם לאו אין חייבין לעשר דבעינן חצר לקבוע

רבי יסא אמר אפילו בעניי עם הארץ היא מתניתא. אם אמר את בעניי חברים, נמצאת נועל דלת בפני עם הארץ. מה מקיים ר' יוסי ל"אכסניא"? כהדא דתני הגרים עמכם: לרבות את האכסניא גם גויים אוכלים מפירות שביעית רבי לעזר אומר זו אכסניא של עכו"ם ובמשנתינו הכוונה: מותר להאכיל לחיילי גויים [ואפילו הוקבעו]

תני: צריך להודיע. על דעתיה דרבי יונה דו אמר בעניי חברים היא מתניתא ניחא.

גבאי צדקה- *24* ב"ש אומרים נותנין את המעושר לשאינו מעשר, ואת שאינו מעושר למעשר. נמצאו כל אדם אוכלין מתוקן.

והחכמים אומרים גובין סתם ומחלקין סתם והרוצה לתקן יתקן:

על דעתיה דרבי יוסי דו אמר בעניי עם הארץ היא מתניתא אפי' מודיעו מהו מועיל? מפני אחד שמתקן

אמר רבי מנא הדא אמרה ת"ק שאוסר להאכיל פועלים דמאי דס"ל דל א ו ו כצדקה דמיא. רק כ פ ר י ע ת חוב אילין דיהבון בביתין פועלים שדרים בבית וניזונים בשכר מלאכתן?? אסור ליתן מדמי שביעית. שאינו אלא כפורע חובו מדמי שביעית. כהדא דתני: אחד שביעית ואחד מעשר שני, אין נפרעין מהן מלוה וחוב. ואין עושין מהן שושבינות. ואין משלמין מהן תשלומי'. ואין פוסקין מהן צדקה לעניים בבית הכנסת. אבל משלחין מהם דבר של גמילות חסד וצריך להודיע שהוא מע"ש או שביעית

תמן תנינן פועל שאינו מאמין לבע"ה.. תמן את אמר הפועל מפריש, [משמע ליה אף שבעה"ב חבר] וכא את אמר בעל הבית מפריש! אמר רבי יונה תמן במאכילו מן

המניין. ברם הכא 25 במאכילו מן האבוס אם קוצץ מניין, פועל מעשר [שיודע כמה להפריש] רבי זריקן שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן: רופא חבר שהיה מאכיל לחולה עם הארץ, נותן לתוך ידו ואינו נותן לתוך פיו. בדמאי, אבל בודאי אפילו לתוך ידו אסור. משל חולה, אבל משל רופא אסור. בישראל, אבל בבן נח, אפילו בודאי מותר דאין איסור טבל בפירות גוי משל רופא אסור. אם היה אבר מן החי, אפילו משל חולה אסור, שלא יבא לידי תקלה.

וקשיא על דבית שמאי בגין דו כשר יפסד?! נותן לו כדי תיקונו נותן לעני המעשר, קצת יותר.. מה טעם דב"ש? אפילו תגדרנו, עכשיו יכול את לגודרו, לאחר זמן אין את יכול לגודרו =אפילו ת ק ל עליו עכשיו [משום עניותו להתירו] וליתן לו אינו מתוקן--הרי לאח"ז כשיתעשר א"א להקל עליו מה טעם דרבנן? אם מדקדק את אחריו, אף הוא ממעט בצדקה שהרי מקפיד ש ל א ליתן אינו מעושר לעניי ע"ה --זה חסרון במצוות צדקה!

גבאי צדקה בי"ט לא יהו מכריזין כדרך שמכריזין בחול, אבל גובים בצנעה ונותנין לתוך חיקו, ומחלקין לכל שכונה ושכונה בפני עצמה. גבאי קופה בשביעית לא יהו מדקדקין =לא יגבו מעות בחצירות של אוכלי שביעית. נתן להן פת, מותר. שלא נחשדו ישראל להיות נותנין אלא או מעות או ביצות מה שהרוויחו בדמי שביעית, מחליפין בביצים

ר' חנינא בשם רבי פינחס: הדא דתימר שאין גובין מאוכלי שביעית במקום שזורעין ואוכלין שחשודין לזרוע בשביעית וגם לאכול את היבול, אבל במקום שזורעין ולא אוכלין רק מוכרין את היבול לנכרי ופורעין המס, לאכול אינו חשודין, כ"ש להאכיל

כהנים המגבלין בטהרה, לא יהו מדקדקים בחצירות של אוכלי שביעית דרך הכהנים לגבל עיסות בטהרה, וליטול החלה—אך מי שחשוד על השביעית אסור לסייעו.. אית תניי תני מדקדקין. אמר רבי פינחס מאן דתני אין מדקדקין- מפני חלתן שהרי אסור לכהן לאכול החלה מ"ד מדקדקין- מבריחו מן הקלה ומכניסו לחמורה?! טבל בעון מיתה, שביעית בלא תעשה. כיצד הוא עושה?

אמר 26 רבי חונה מביא כהן חשוד לאכול פירות שביעית ומטבילו, ומאכילה לו. ולא נמצא מוסר טהרות לע"ה? אמר רבי מנא מביא כהן חשוד ומטבילו ומשמרה עד הערב ומאכילה לו. ולא נמצא מחזיק יד עוברי עבירה כהן הזה שאוכל פ"ש? ר"ש בר כרסנא בשם ר' אחא משמרה עד ערב הפסח ושורפה:

הלכה ב משנה הרוצה לחזום עלי ירק להקל ממשאו, **לא ישליך עד שיעשר.**

הלוקח ירק מן השוק ונמלך להחזיר, לא

יחזיר עד שיעשר. שאינו מעשר =מחוסר **אלא מנין**

היה עומד ולוקח, וראה טעון אחר יפה ממנו, מותר להחזיר. מפני שלא משך דווקא ברישא שנמלך ואינו לוקח כ ל ל חייב לעשר מה ש מ ח ז י ר:

גמרא לא ישליך.. אמר ר"א דר"מ היא דר"מ אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד ולא למוכר במדה גסה. שנייא היא שהזוכה זוכה בדקה

נימא תנא ד מ ת נ י ת י ן דלא כר"מ..ולית הדא פליגי על דר"מ דר"מ אמר כיון שאדם מבקיר דבר ויוצא מרשותו הפקרו הפקר? וניזיל בתר שעת ההשלכה [מדה גסה]

27 ואפילו על דר' יוסי לית הדא פליגי? דרבי יוסי אמר אין ההפקר יוצא מתחת ידי הבעלים אלא בזכייה? והרי כשמשליכו עדיין ברשותו הוא—ולמה חייב לעשרן ?

חזקיה אמר אין מחוסר לבעלין אלא מניין

כיצד הוא עושה? נוטל מן העלין ומתקן. ואינו אסור משום גזל? כהדא ר"ש בר כהנה הוה מסמיך לר' לעזר , עברון על חד כרם, א"ל אייתי לי חד קיסם מחצד שיניו. חזר ואמר ליה לא תיתי לי כלום. אמר, דאין אייתי, כל בר נש ובר נש מיעבדן כן, הא אזיל סייגא דגוברא וילך לו הסייג.. רבי חגי הוה מיסמך לרבי זעירא עבר חד טעון חד מוביל משוי דקיסין, א"ל אייתי לי חד קיסם מחצד שיניי. חזר אמר לי' לא תיתי לי כלום. דאין אייתי כל בר נש ובר נש מיעבד כן, הא אזילא מובלא דגוברא. לא ר"ז כשר כל כך, אלא מילין דיוצר שמע לן ניעבדינן לא שאני כשר כל כך, רק שאני מה שהשמיעני יוצרי---אני עושה..

רבי אבהו בשם רבי יוחנן כיון שמשך קנה לא היה חסר אלא ממני ליה

כיצד הוא עושה? נותן דמי אחת מהן, ומתקן. ולא נמצא עושה תקלה לבאים אחריו שמא יפרשו מן הפטור על החיוב! עושה אותן ציבור לפניו וידעו ליקח זה בפני עצמו

ויקבע אותן תוך פירותיו ? יפריש מפירותיו שב ב י ת ו על ירק שבשוק [שמשך] ולא כן תני קובע אדם מעשרותיו של חבירו לתוך פירותיו, ואפילו עושה תקלה לבאים אחריו מי שמכר לע"ה ושכח לעשרן, וא"י לרוץ אחריו, יעשר משלו על הפירות שביד ע"ה [אף שיש חשש "תקלה"] אמר רבי חיננא תקנו בלוקח ולא תקנו במחזיר כיון שאפשר בדרך אחרת

כיני מתני' היה עומד ובירר

עד כדון באותו מין, אפילו מין אחר? אם החליט ליקח מין אחר לגמרי, ג"כ פטור מלעשר מין הראשון שעזב שם

הלכה ג משנה המוצא פירות בדרך ונטלן לאכלן ונמלך להצניע, לא יצניע עד שיעשר. *28* אם מתחילה נטלן בשביל שלא יאבדו להצניע שלא ירמסו עליו **פטור.**

כל דבר שאין אדם רשאי למוכרו דמאי, לא ישלח לחבירו במתנה **דמאי.**

רבי יוסי מתיר בודאי [מתנה] **ובלבד שיודיענו:**

גמרא תני אין מעבירין על האוכלין. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו: הא דאת מר בראשונה, אבל עכשיו, מותר. מפני הכשפים

תמן תנינן: ההופך את הגלל ברשות הרבים, והוזק בהן אחר, חייב בנזקו. תני: ואסורין משום גזל. כהנא אמר: והוא שהפכה על מנת לזכות בה, אבל אם הפכה על מנת שלא לזכות בה, לא בדא =אינו אסור משם גזל. ולעניין ניזקין, לא שנייא בין הפכה על מנת לזכות בה בין שהפכה על מנת של א לזכות בה, והוזק בהן אחר, חייב בנזקו. והכא את אמר הכן! אמר רבי אבין תמן כתיב בעל הבור ישלם בעל הנזק ישלם. ברם הכא עשר תעשר משלך את מעשר, ואין את מעשר משל אחרים:

כל דבר שאין אדם רשאי למוכרו דמאי, לא ישלח לחבירו דמאי. מידה דקה שאין אדם רשאי למוכרה דמאי, לא ישלח לחבירו דמאי. מידה גסה שאדם רשאי למוכרה דמאי, ישלח לחבירו דמאי:

רבי יוסי מתיר בודאי בין דקה בין גסה. ואוסר בדמאי בדקה

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מפני גידורו דהו"ל דבר שא"א לצבור לעמוד בה התירו דמאי בגסה

דו מתני': רבי יוסי אומר: סלי תאנים וסלי ענבים וקופות של ירק כל זמן שהוא מוכרו אכסרה פטור אמר רבן שמעון בן גמליאל: שלח לי רבי יוסי ברבי אתרוג ואמר לי: זה בא בידי מקיסרין. והוא ודאי, והוא טמא, ולא בא בידי אחר. ולמדתי בו ג' דברים: שהוא ודאי, שפירות קיסרין ודאי. שהוא טמא, שמרביצין עליו מים. שלא בא בידו אחר שאילו בא בידו אחר היה מעשר מזה על זה. ויעשר ממנו עליו? דו חשש להדא דבר קפרא, דבר קפרא אמר אין דרך בני אדם להיות משלחין לחביריהן דברי' חסירין. ולא מתני' היא רבי יוסי מתיר בודאי בלבד שיודיעו! ואף אם היה בידו אחר, מותר לשלוח בהודעה! אתא מימר לך אע"ג דו פליג על רבנן, לא עבד עובדא כוותי' החמיר ע"ע ולא

עשה כדבריו. רבי זעירא בעי קומי רבי יסא, ולא מפירות שהן מותרין בקיסרין הוא? 29 א"ל: ולא רבי התיר קיסרין, ורשב"ג קודם לרבי היה!

הלכה ד משנה המולי' חיטין לטוחן כותי או לטוחן עם הארץ

בחזקתן למעשרות ולשביעית ל"ח להחלפה, **לטוחן עכו"ם, דמאי.**

המפקיד פירותיו אצל הכותי ואצל ע"ה, בחזקתן למעשרות ולשביעית.

אצל העכום, כפירותיו וודאי **ר"ש אומר דמאי:**

גמרא ר' חייא בשם ר' יוחנן נתחלפה קופתו אצל הטוחן שהחזיר לו קמחו בקופה אחרת אם הוחזק עם הארץ להיות טוחן שם באותו היום חושש, ואם לאו אינו חושש. ויחוש? מה בינה ולסירקי חנווני קטן ? לא כן תני: סרקי שהיתה מסתפקת יום א' מן האסור, נעשה אותו היום הוכח לכל הימים! יש כאן "ספק גמור" ומתרץ.. סירקי אי אפשר לה שלא להסתפק, ברם הכא לא הוחזק ע"ה להיות טוחן שם באותו היום

רבי טייפה סמוקה בשם רבי אבהו: כותים נאמנים על הפקדון.ולא מתני' היא אצל הכותי'! מתני' עד שלא נחשדו, אתא מימר לך אפילו משנחשדו.

מהו שיהא ע"ה נאמן לומר נטלתיו והנחתי אחרים מתוקנים תחתיהן? אם את מאמינו שנטל, תאמינו שנתן. אם אין את מאמינו שנתן, אל תאמינהו שנטל [הפה שאסר וכו']. כותי, את מאמינו שנטל, ואין את מאמינו שנתן. רבי יונה בעי מה נן קיימין? אם באומר משלי הם מה שהנחתי תחתיהן אפילו עם הארץ לא יהא נאמן, אם באומר פלוני עישר לי, אפילו כותי יהא נאמן! כשאומר נטלתי שלך והנחתי אחרים מתוקנין—שעישר לי פלוני—וודאי דנאמן! אמר רבי בא תפתר כמ"ד כותי כעכו"ם וחשוד לשקר. דאיתפלגין: כותי כעכו"ם דברי רבי, רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל לכל דבר.

הכא את אמר לטוחן העכו"ם דמאי, והכא את אמר אצל העכו"ם כפירותיו =וודאי טבל כאן קופה בקופות ב"טוחן" מביא קופה, וניכר הקופה—-ע"כ יש להקל וכאן פירות בפירות. מפקיד אצלו פירות, ומחזיר לו פירות [בלי קופה] ולקמן פליג [ר חייא בר בון] על זה

30 רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא מה כפירותיו? ממש? פוטר טבל ברור במקום אחר? אמר ליה ולכל דייבה! ולא על יאות הוה רבי חנינא מתריס לקביל ר' אחא לא יפה מה שהתריס ר"ח נגד ר"א [שייך לסוגיא אחרת]

רבי חייא בר בון בשם רבי יוסי בן חנינא: לא אמר ר"ש אלא כדי קופתו לא הקל ר"ש

לחשבו דמאי, רק בנותן לו קופה א ח ת הפקיד אצלו שתים, אחת דמאי ואחת ודאי. בקיימות, אבל אם נאכלה הראשונה, השנייה דמאי. נטלו ממנו מאה בני אדם מאה סאין בת אחת, כל אחד ואחד מתקן דמאי. נתנום לאדם אחד כבר נראה להיות דמאי אף שאדם אחד לקח ממאה האנשים כל הקופות, כבר "הותרו" בידי ה"יחידים". נטל ממנו אדם אחד כמה סאין בבת אחת, הראשונה דמאי. והשאר ודאי: נתנם למאה בני אדם כבר נראו להיות ודאי כיון ש"נאסרו" ביד היחיד, שוב לא ניתרין

והתני בשם ר"ש בשם רבי טרפון: עשו פירות ישראל זה, כפירות עכו"ם זה דמאי! עוד היא לא אמר ר"ש אלא עד כדי קופתו:

31 אמר רבי יהושע בן קבסוי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה)במדבר יח(והזה הטהור על הטמא. טהור א' מזה על טמא א'. עד שלמדתיה מאוצרה של יבנה וחכמים אומרים אפילו כולו עכו"ם וישראל א' מטיל לתוכו, דמאי. הדא אמרה שטהור א' מזה על כמה טמאים כשם שישראל אחד המטיל לתוך אוצר גדול של טבל, "מטהר" את כולו-והוי רק דמאי- ה"ן טהור אחד מזה על כמה טמאין

דתנינן אצל הנכרי כפירותיו. אמר ר"א חכמים שהן בשיטת ר"מ דמחמיר ב"אוצר" הנ"ל, וס"ל אפילו מחצה [ישראל] על מחצה [נכרים], וודאי ר' יוחנן אמר חכמים ממש

אף חכמים [דאוצר של יבנה] מודים דמחמירין במפקיד פירותיו [דאיירי בזמן הבית].

בעון קומי' מה טעם? א"ל כד תסיבון אנא אומר לכון.למה הקילו באוצר של יבנה? כאשר תזקנו, אומר לכם.. מה הוה מימר להון? כמאן דאמר מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות =מעשרות בזה"ז דרבנן

שמואל בר אבא בעי, ניחא לטהרות לא אמר להון, מפני גדר טהרות, למעשרות לא אמר להון מפני גדר, לקדשים לא אמר להון?! היה ג דברים שלא השיב עליהן—מפני "גדר"—שלא יבאו להקל יותר,וקשה מה שייך גדר בקדשים[לא נוהגת!] [ואילו הוה אמר להון, מה הוה מימר להון גבי מעשרות? מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות]

רבי ירמיה רבי חייא בשם רבי יוחנן: מודה רבי שמעון שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה. הא ר"ש אומר מפריש, הא רבנן אמרי מפריש, מה ביניהון? ר"ש אומר מפריש ונוטל דמים מן השבט חייב להפריש תרומה ומותר למכרו לכהן ורבנן אמרי מפריש ואינו נוטל דמים מן השבט. אפילו כתרומת חוצה לארץ אינה?! וכי אפשר שרבנן יחמירו ב"מפקיד" יותר מ"תרומת חו"ל", [התם-אפי' וודאי- שרי ליטול מן השבט] אילו תרומה חוצה לארץ שמא אינו נוטל דמים מן השבט?! 32 דילמא על

עיקר טבלו של עכו"ם איתאמרת. אלא בגין דתני רבי יהודה ור"ש אומר: יש קנין לעכו"ם בארץ ישראל לפוטרו מן המעשר. עליה רבי ירמיה רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן: מודי ר"ש שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה ולמ"ד "אין קנין" חייב להפריש מפירות עכו"ם ואין נוטל דמים מן השבט

הלכה ה משנה הנותן לפונדקית, מעשר את שהוא נותן לה ואת

שהוא נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לחלף,

אמר רבי יוסי: אין אנו אחראין לרמאין! אינו מעשר אלא מה שהוא נוטל ממנה בלבד:

גמרא רבי יוסי ורשב"ג אמרו דבר אחד. כמה דר' יוסי אמר אין אנו אחראין לרמאין. כן רשב"ג אמר אין אנו אחראין לרמאין כרם רבעי שאין צריך להפריש עוברי דרכים [הלעיטהו לרשע וימות] מסתברא רבי יוסי יודי לרשב"ג. ורשב"ג לא יודי לרבי יוסי. ר' יוסי יודי לרשב"ג- שאין אנו אחראין לרמאין. ורשב"ג לא יודי לרבי יוסי- שאין דרך חבר להיות מוציא מביתו דבר שאינו מתוקן כיון שנותן הפת מידו לידה, חייב לתקן

הלכה ו משנה הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא

נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לחלף את המתקלקל. אמר רבי יהודה רוצה היא בתקנת בתה ובושה מחתנה ומודה רבי יהודא בנותן לחמותו שביעית שאינה חשודה להתחלף ולהאכיל את בתה שביעית:

גמרא אמר רבי יוחנן אוף קדמייתא כל משנה הלז על דעתיה דר"י היא. דר' יודא אמר הנותן לחמותו כנותן לפונדקית, ורבנן אמרי הנותן לחמותו כנותן לשכנתו ול"ח להחלפה כהדא דתניא: הנותן לשכנתו פת לאפות לו, תבשיל לעשות לו, אינו חושש לא משום שביעית ולא משום מעשרות. אימתי? בזמן שנתן לה שאור ותבלין, אבל אם לא נתן לה שאור ותבלין, חושש משום שביעית ומשום מעשרות.

מה? חמותו מן האירוסין או חמותו מן הנישואין חיישינן להחלפה גם מן האירוסין? נשמעינה מן הדא: מודה ר' יודה בנותן לחמותו שביעית, שאינה חשודה להאכיל את בתה שביעית. שנייא היא תמן בין מן האירוסי' בין מן הנישואין?! פשיטא דאינה חשודה איירי בעל גווני! אוף הכא לא שנייא בין מן האירוסין בין מן הנישואין:

פרק ד

33 הלכה א משנה הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרן, שואלו בשבת ואוכל על פיו. חשיכה מוצאי שבת, לא יאכל עד שיעשר.

תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה, רבי שמעון השזורי אומר: אף בחול שואלו ואוכל על פיו:

גמרא חברייא בשם רבי יוחנן: מפני כבוד שבת התירו. אם מפני כבוד שבת למה לי שואלו? ע"י עילה!

ר' ביבי בשם רבי חנינא: אימת שבת עליו והוא אומר אמת. ואם אימת שבת עליו, בדה תנינן חשיכה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר? מפני אחד שאין אימת שבת עליו!

תני: שואלו בחול, לא יאכל בשבת. מ"ד אימת שבת עליו ניחא, מ"ד מפני כבוד שבת, אפילו שואלו בחול יאכל בשבת?

לא אמר אלא שוגג, הא מזיד אסור. דתנינן ש כ ח לעשרן.

כשאין עמו תנאי, אבל אם יש עמו תנאי, אוכל על תנאו פרק ז
מהו שיאכל על שאילת חבירו? היאך עבידא, לקחו ממנו שני בני אדם כא', שאלו אחד מהן, השני לא יאכל עד שיעשר או עד שישאלנו. אני אומר, של זה עישר ושל זה לא עישר.

לקח ממנו אדם א' שתי כלכלות כאחד, שאלו על אחת מהן, השניי' לא יאכל עד שיעשר או עד שישאלנו. אני אומר זה עישר וזה אינו עישר.

חשכ' מ"ש, מעשר מזה על מזה. מ"ד מפני כבוד שבת, ניחא. ומ"ד מפני שאימת שבת עליו, למה מעשר מזה על זה? הרי אחד מהם פטור!

עד כדון בשאין לו מאותו המין, אבל יש לו מאותו המין? היצר תאוב רוצה לאכול יותר..

34 י"ט שהוא סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה, וכן שני ימים טובים של גליות, מ"ד קדושה אחת היא, אוכל. מ"ד שתי קדושות הן, אינו אוכל. אפילו למ"ד שתי קדושות הן, אוכל. שלא נראה לעשר מעשר בנתיים מכיון שלא היתה שעה הראוייה לעשר, מהני שאלת היום, למחר ותנינן: שואלו בי"ט אוכל בשבת בשבת אוכל בי"ט.

שואלו בשבת ואוכל ע"פ ר' יונה בשם ר' זעירא: תיפתר בפירות שנסמכה דעתו עליהן מערב שבת, אבל בפירות שלא נסמכה דעתו עליהן מערב שבת, לא בדא

אמר רבי מנא: מיליהון דרבנן מסייעין לרבי יונה אבא. דתנינן תמן: המדיר את חבירו שיאכל אצלו, והוא אינו מאמינו על המעשר... רבי ינאי בשם רבי ישמעאל בשם רבי יוחנן: בשבת של פרוטגמייא התירו מפני איבה. בשבת של פרוטגמייא =שבת ראשונה שאחר הנשואין לא כפירות שלא שנסמכה דעתו עליהן מערב שבת היא?! ולא אמר אלא מפני איבה אלמא שרי רק בנסמך עליהן

שייך למשנה דלקמן שאלו שבת הראשונה, השנייה לא יאכל עד שיעשר או עד שישאלנו. ולא כבר שאלו?! והא אמרת שלא מהני שאלה רק בשבת הראשונה [משום איבה] אמר רבי יונה תמן בההוא דשאל על נפשיה, ברם הכא בההוא דשאל חורין עלוי. משלח חבירו [שבא לאכול בשבת השניה [של פרוטגמיא]] לשאול. אבל הוא ב ע צ מ ו אינו יכול "לשאול" אלא פעם אחת [בשבת הראשונה]

[רבי יונה בעי, מהו שישאלנו דרך עקלתון? רבי יונה כדעתיה רבי יונה זבין חיטי מן דבר חקולא, נפק לגביה אמר ליה: לא דאנא חשיד לך אלא בגין דזבנית מינך חיטי, וחמית אוכלסין עלך, ואמרית דילמא דאנשיתיה מתקנה לא שאני חושדך, אלא שראיתי כמה אנשים מסובבים אותך, וחשבתי שמא שכחת לתקן. מתקנין הויין? 35 טען מחזקה עלוי הרבה לטעון עליו... א"ל: מה אנת חשד לי?!]

תני: תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה מדמעת. מה בין למקומה מה בין שלא למקומה? [וחכ"א בין למקומה בין למק"א, מדמעת]

על רבי חגיי, אמרין, בדין =בהדין הוא מימר "משה דאנא אמר טעמא" כן היה דרכו של ר' חגיי. אמר "משה דאנא אמר טעמא" מ"ד במקומה מדמעת- שהיא מתרת את השיריים לאכילה. שלב"מ אינה מדמעת- שאינה מתרת השיריים לאכילה כשנכנס ר' חגי אמרו שהוא "ישבע במשה" הטעם:כשחזרה למקומה, מכיון שהתיר שיריים זה לאכילה, מדמעת. משא"כ שלב"מ הורי רבי לא כהדא דרבי חגיי. [אמר רבי זעירא אתא עובדא קומי דרבי חנינא והורי כר"ש שזורי. ר' אחא בשם רבי יונתן אין הלכה כר"ש שזורי]

[יתר מכאן היה ר"ש שזורי אומר: הפריש תרומת מעשר, ונשרפו הפירות, ורוצה לאכול את תרו"מ שהפריש!, הרי זה שואלו ואוכל על פיו. לא בדא לא על רש"ש הזה.. אמר רבי זעירא אתא עובדא קומי דרבי חנינא והורי כר"ש שזורי]

אמר רבי אבין לא דמיא ההיא שאילתא דשריפה/חזרה להדיא קדמייתא דשבת ושכח תמן, "לא בגין חשוד ליך, אלא בגין דזבניתן מנך אתמול חיטין וחמית אוכלסין עלך ואמרית דילמא דאנשיתה מתקנה, מתקנין הווין?" ברם הכא, "בגין ד ח ש ד ת י ך

ותקינתין, ואיתייקדיין, מתקינין הוויין?" צריך לספר לו האמת.. שאכן חש ד ו, ועל כן ה פ ר יש תרו"מ, ועכשיו שנשרף/נתערב, רוצה לדעת שמא באמת ל"ה טבל מעולם,

רש"ש אומר.. רבי שמואל בריה רבי יוסי בי רבי בון אמר, תני בר קפרא כן: אימת הדימוע עליו והוא אמר אמת:

36 הלכה ב משנה המדיר את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו

על המעשרות אוכל עמו בשבת הראשונה שאחר הנשואין **אע"פ שאינו נאמן על המעשרות. בלבד שיאמר לו מעושרין הן. ובשבת שניי' אע"פ שהוא נודר ממנו הניי', לא יאכל עד שיעשר:**

גמרא ר' ינאי בי רבי ישמעאל בשם ר' יוחנן בשבת של פרוטגמייא התירו מפני איבה. אמר רבי אבון כאן התירו טבלים משום דרכי שלום. רבי חנינא אמר רבי ירמיה בעי, אם מפני דרכי שלום, למה לי בלבד שיאמר לו מעושרי' הן?!

שאלו בשבת הראשונה ולא בא, השניי' מהו שתיעשה ראשונה? האם נותנים לו "התר שאלה" בשבת השנייה [שהרי לא "השתמש" בההתר, בשבת ראשונה]

ה מ ד י ר את חבירו... ה מ ד י ר את חבירו..אמר רב חסדא כאן שנינו שאסור לחבר שיאכל בסעודה שאין לה שם:

הלכה ג משנה רבי אלעזר אומר: אין אדם צריך לקרות שם על מעשר עני של דמאי, וחכמים אומרים: קורא שם, ואין צריך להפרישו.

מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי, ולמעשר עני של ודאי, לא יטלם בשבת. עיין גמרא **ואם היה כהן או עני למודים לוכל אצלו, יבואו ויאכלו ובלבד שיודיעם** שהם אוכלים מעשרות**:**

גמרא רבי בא בר הונא בשם רב האוכל פירותיו טבולין למעשר עני חייב מיתה.

מה טעם דר"א? מכיון שהוא יודע שהוא בעון מיתה, מפריש. מה טעם דרבנן? בלא כך, קורא שם ואינו צריך להפריש למה לא נחמיר...

תני: הנאמן לשני נאמן לראשון דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים הנאמן לראשון נאמן לשני מה ראשון שאין לו בו רק טוה"ן הוא מפריש, ק"ו שני דכולו שלו. הנאמן לשני אינו נאמן לראשון.

מה טעם דר"א? משום שאינו חשוד להקדים, או משום שהפריש שני חזקה שהפריש ראשון, *37* מה אם שני שאין לו בו טובת הנאה, רק מעלהו בירושלים [או שוחק הפרוטה שחילל עליו..] מפריש. ראשון שיש לו בו טובת הנייה, לא כל שכן! והתנינן רבי

ליעזר אומר אין אדם צריך לקרות שם למעשר עני של דמאי, הא ראשון צריך! אלמא חשוד להקדים

הוציא להם מעשר שני מתוך ביתו אמר להן פדוי הוא! נאמן. ["פדו לי" ו"פדו לכם" אינו נאמן] מתני' דרבי אליעזר היא. דרבי אליעזר אומר הנאמן לשני נאמן לראשון וע"כ שרי לאכול האי מע"ש ול"א עדיין טבול הוא לראשון. אמר רבי יוסי דברי הכל היא! עשו אותה כתוספות הבכורים, מה תוספות הבכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי, אף זה נאכלת משום שני ופטור מן הראשון כיון שיש עליו "שם מע"ש" הקילו בו. אתא ר' חנניה בשם רבי אימי דר"א היא.

כיני מתנית': לא י ת נ ו ם בשבת

דתנינן תמן: ב"ש אומרים אין מוליכין חלה ומתנות לכהן בי"ט, בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום, וב"ה מתירין. הדא ילפא מן ההיא, וההיא ילפן מן הדא. הדא ילפא מן ההיא, היא י"ט היא שבת ביום טוב ג"כ אסור ל י ת ן תרומה לכהן וההיא ילפא מן הדא, בלימודין, מיתוקמא מתני' דביצה אבל בשאינו למודין לא, דמיחזי כנותן מתנות כהונה ביום טוב

ובלבד שיודיעם..לא סלק על בר נש מיכול פיסתיה בביתיה דחבריה וחייב להודיעו משום גניבת דעת.

תני לא יסרב אדם בחבירו לארחו ולא ירבה לו בתקרובת בשעה שהוא יודע שאינו רוצה מקבל. מהו בתקרובת? יודע שהוא רחיץ שהוא "בטוח" [יש לו כבר מקום לאכול] והוא מטרח עלוי. ובירושלים הוה מפיך פילכיך דשמאלא לימינא היו מהפכין בית-יד של החלוק [הפנים נראה בחוץ] לסימן שכבר "מזומן הוא". *38* תני אין מוליכין לבית האבל בכלי זכוכית צבועה מפני שהוא טוענו טענת חנם מחזיק לו טובה בחנם [חושב האבל שהביא לו מים]

תני עיר שיש בה עכו"ם וישראל, הגביים גובין משל ישראל ומשל עכו"ם. ומפרנסין עניי ישראל ועניי עכו"ם, ומבקרין חולי ישראל וחולי עכו"ם, וקוברין מתי ישראל ומתי עכו"ם, ומנחמין אבילי ישראל ואבילי עכו"ם, ומכניסין כלי עכו"ם וכלי ישראל מחמת גשמים מפני דרכי שלום.

גירדאי שאלין לר' אימי יום משתה של עכו"ם מהו? גוי שעושה משתה, מה לישא וליתן עמו [בו ביום] סבר משרי לון מן הכא מפני דרכי שלום, אמר לון רבי בא והתני ר' חייא יום משתה של עכו"ם אסור! א"ר אימי אילולי ר' בא היה לנו להתיר ע"ז שלהם, וברוך המקום שהרחיקנו מהם:

הלכה ד משנה האומר למי שאינו נאמן

על המעשרות: קח לי ממי שהוא נאמן וממי שהוא מעשר, אינו נאמן דחשוד ליקח מע"ה.

מאיש פלוני, הר"ז נאמן. הלך ליקח ממנו, אמר לו: לא מצאתיו ולקחתי לך מאחר שהוא נאמן, אינו נאמן:

גמרא תני אמר רבי יוסי: אפי' אמר לו בעה"ב לשליח ע"ה מ"פלוני", אינו נאמן. עד שיאמר לו "קח ואני נותן מעות" דאז אם ישקר בשליחותו, נמצא אין בעה"ב פורע לאיש הנכון. מה טעמא דרבי יוסי? אני אומר, אחד קרוב מצא, ולוקח ממנו. ואית ליה לשליח לאישתמוטי "מה דאמרת לי "מפלוני" מראה מקום בעלמא" דתנינן תמן טעמא דרבי ליעזר האשה שאמרה התקבל לי גיטי ממקום פלוני, אסורה לאכול בתרומה מיד, חיישינן שמא שינה השליח וקיבלו "אחר הדלת" אני אומר אחר הדלת מצאו. אתא דר"א כרבי יוסי. ודר' יוסי כר"א.

דרבי יוסי, רובה חידוש יותר מן דרבי ליעזר. ולא מודה רבי ליעזר שאם אמר לו אל תקבלהו א ל א במקום פלוני שהיא אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום! והכא אפילו אמר לו מ פ ל ו נ י אינו נאמן, עד שיאמר לו קח ואני נותן מעות.

הלכה ה משנה הנכנס לעיר ואינו מכיר אדם שם ואמר מי כאן

נאמן? מי כאן מעשר? אמר לו אדם אחד: "אני אינו נאמן, איש פלוני נאמן" הרי זה נאמן.

הלך ליקח הימנו מאותו איש פלוני **אמר להן: מי כאן מוכר ישן? אמר ליה מי ששלחך אצלי! אע"פ שהן כגומלין זה את זה הרי אילו נאמנים.**

החמרים שנכנסו לעיר, אמר אחד מהן: שלי חדש ושל חבירי ישן, שלי אינו מתוקן ושל חבירי מתוקן,אינן נאמנין. רבי יהודה אומר נאמנין:

גמרא ועד אחד נאמן? אמר רבי יוחנן קל הקילו באכסנאי עובר ממקום למקום מפני חיי נפש.

תני נכנס לעיר ואינו מכיר אדם, ויש בידו תרומה ורוצה ליתנו לכהן חבר או שהיה עומד בגורן ואינו מכיר אדם שם. *39* הרי זה נשאל בין לחבר בין לע"ה, דברי רשב"ג. רבי אומר אין נשאלין על התרומה אלא לחבר בלבד. אתיא דרבי כרבי מאיר, ודרשב"ג בשיטתיה. דתנינן תמן מומין שנפלו בבכור שצריכין "עדות" שלא נעשית בכוונה-ולרבי אין רועה כהן נאמן כלל, דחשודין כהנים להטיל מומין בבכור, וה"ן אין ע"ה נאמן לומר "פלוני חבר, ותן לו תרומה" כל המומין הראוין לבא בידי אדם רועין ישראל נאמנין רועין כהנים אינן נאמנים. רשב"ג אומר: נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של

עצמו. רבי אומר: החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו.

אמר רבי יונה: מה פליגין? לחלק =חילוק גרנות בפומבי. אבל ליקח , אוף רשב"ג מודה דאסור ליקח פירות ע"פ עדותו של ע"ה [שאומר "מתוקנין הם"] מה בין לחלק מה בין ליקח? קול יוצא לחילוק ול"ח לשקר

תני הנכנס לעיר ומצא סייעות של בני אדם אמר מי כאן נאמן? מי כאן מעשר? אמר לו אחד אני נאמן, אינו נאמן. אם אמרו לו אחד מן הסיעה שהוא נאמן, הרי זה נאמן מפני שמעיד על א ח ר. [אמרו לו שהוא נאמן, בפניו, אינו נאמן. שלא בפניו, נאמן]

אמר רבי יונה: בבן עיר- בסייעות חברים, ובאכסנאי- בסייעות עם הארץ אם ה"שואל" הוא "בן-עיר", לא הקילו ר ק בסייעת חברים וכו'. וקשיא על דרבי יונה חברין, ואת אמרת בפניו אינו נאמן!

מה טעם דרבי יודה? מפני חייהן של בני העיר הקילו להאמין חמרין דאל"ה לא יבאו עוד חמרין, ויחסור להם מזון

מה טעמיהון דרבנן? מצויין הן להתפרנס מעיר אחרת:

פרק ה

הלכה א משנה הלוקח מן הנחתום כיצד מעשר? נוטל כדי תרומת מעשר וחלה ואומר:

אחד ממאה שיש כאן, הרי"ז בצד זה מעשר. ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו.

והשאר חלה.

ומעשר שני בצפונה או בדרומה ומחולל על המעות:

גמרא אף על החלה?! למה ליה לאפרושי תרו"מ ג ם על חלק החלה [כלומר לפטור את החלה שנוטל א ח ר כך , מבעיית הדמאי] *40* וחלה חייבת בדמאי? ולא כן תנינן חלת עם הארץ והמדומע פטורין מן הדמאי! דלא גזרו "דמאי" על דבר הקדוש [משום חלה או מדומע]

רבי אחא רבי בון בר חייא בשם רבי יוסי בן חנינא: דבית שמאי היא.

ותני כן: ר' שמעון בן יהודא אומר משום רבי שמעון: חלה, בית שמאי מחייבין לתקנו משום דמאי ובית הלל פוטרין.

כלום אמרו ב"ש בדבר שהוא לזריעה? אילו הלוקח לזרע ולבהמה קמח לעורות

שמן לנר, שמא אינו פטור מדמאי? ולמה מחייבין ב"ש את החלה בהפרשה שבין כך ילך לאבוד [שריפה משום טו' ע"ה]

אלא במגבל עיסתו במי פירות =אינו מק"ט

לא כן אמר רבי יוסי בי רבי חנינא דרבי אליעזר בן יהודה איש ברתותא הוא. הא כרבנין לא לא נחשב חיבור [וממילא פטור מחלה!] &אלא כרבי יוחנן. דרבי יוחנן אמר: כאן בעושה בטהרה, וכאן בעושה בטומאה חלה חייבת בדמאי, דווקא כשנגבל העיסה בטהרה]ע"י גבל חבר[

אלא כר"א. דר' אליעזר אמר כאן וכאן בעושה בטהרה, *41* אלא במתארח אצלו כהן המתארח אצל ע"ה ואוכל חלה, פטור מדמאי [ורק בכה"ג פטרו] [לא כן תני הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות ותניתה רבי ינאי בי רבי ישמעאל ואמר הדא דתימר במתארח אצלו אבל ברבים אינו נאמן עד שיקבלו עליו ברבים והכא ברבים אנן קיימין]

רבי אבין רבי שמאי בשם רבי אחא שמע לה מן דבתרה: הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת. וכמה דתימר תמן חוץ מן הראוי ליקדש לשם תרומה, והכא חוץ מן הראוי ליקדש לשם חלה כשבא ליטול המעשר [ותרו"מ], מעולם אין בדעתו לתקן ג ם החלה [כי באמת אין צריך לתקנו...]

סוגיא חדשה --- לא בהקשר דלעיל

תנינן חלה בין ראשון לשני לפי המשנה, הסדר: מע"ר [תרו"מ]. חלה. מע"ש. [ולכאו' הו"ל להקדים חלה]

רבי יונה בשם זעירא אמר: חלה אין בה משום בל תאחר.

רבי יוסי בשם רבי זעירא אין משנה אמורה על סדר.

ולא בדמאי אנן קיימין? לא כן אמר רבי בא בריה דרבי חייא בשם רבי יוחנן: מתני' דמאי הא בודאי לא, והכא בדמאי אנן קיימין! תני רבי חייא א ף ב ו ד א י. עליה רבי יונה בשם ר' זעירא אומר זאת אומרת חלה אין בה משום בל תאחר. רבי יוסי בשם רבי זעירא אמר אין משנה אמורה על סדר אלא תקדים חלה לראשון.

מעתה, דאמרת חלה קודמת מ ע י ק ר הדין מן התורה תהא מעשרות חייבין בחלה, וחלה ל א ת ה א חייבת במעשרות! שכל הקודם את חבירו, חבירו מתחייב בו [כגון תרומה קודמת למעשר, מפני שמעשר חייב בתרומה] אבל תרומה א י נ ו חייב במעשר

42 ותני כן?! העושה עיסה מן הטבל בין שהקדים חלה לתרומה בין שהקדים תרומה לחלה מה שעשה עשוי. ח ל ה ל א ת א כ ל עד שיוציא עליה ת ר ו מ ה אלמא אין קדימה לחלה!, תרומה לא תאכל עד

שיפריש עליה חלה

משנתינו דווקא, ראשון קודמת לחלה—[על אף ש ח י י ב להפריש מראשון את החלה! כדקתני בהדיא ברייתא] ולמה קדמה ראשון? מפני שקדמה לגורן. והרי שני קדמה לגורן? אמר רבי מתניה בדין היה שתקדים לכל, ולמה קדמה ראשון? מפני שקדמה לגורן וכתיב בו ראשית. שני, אע"פ שקדמו לגורן אין כתוב בו ראשית:

הלכה ב משנה הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת,

נוטל א' משלשים ושלש ושליש = 3 ממאה **ואומר: א' ממאה ממה שיש כאן** תפוח אחד **הרי"ז בצד זה, חולין** כ איני מתעסק בזה עכשיו, רק יהא "מונח בצד". **ושאר** =שני תפוחים **תרומה על הכל.**

ומהחולין שיש כאן, הרי"ז, בצד זה מעשר, ושאר מעשר =תשע חלקים כמוהו **סמוך לו.**

זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו. ומע"ש בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות:

גמרא תני הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחת נוטל כדי תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחת וכמה הן? אחד מכ' חלה א ממ"ח, תרומה א מנ', תרו"מ א מק'. סה"כ קרוב לאחד מכ' ואומר: אחד ממאה ממה שיש כאן הרי הן בצד זה חולין טבל, ועוד אחד ממ"ח סמוך לו. והשאר, תרומה על הכל ומהחולין שיש בו נמצא מפריש תרומה על ה כ ל [כי הכל צריך להיפטר מתרומה]., וזה שעשיתי חולין טבל, עשוי מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. ??חסר כאן הפרשת חלה אחד ממח [וכמובן שמתקן בהפרשה זו, גם את התרומה והמע"ר מדין חלה— כדלעיל] וזה שעשיתי מעשר עשוי תרו"מ עליו. ומע"ש בצפונו ובדרומו מחולל על המעות.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן צריך לברך חמש ברכות. תני רבי חייא כוללן ברכה אחת. עד כדון כהן לוי, *43* ישראל- אין יאמר תרומת מעשר, נמצא מפריש על דבר שאינו שלו שהרי לוי או כהן חייבים להפרישו

מעשר ואח"כ תרומה נמצא מקדים. תרומה ואחר כך מעשר, נמצא או פוחת ממעשרותיו או מוסיף על מעשרותיו איך יפריש תרומה ואח"כ מעשר, הרי א"א למדוד שיהא בדיוק מעשר, רק יש עצה שאומר :מה שיש כאן "יותר מא' ממאה" יהא תרומה, ושוב קובע הכל. כעצת מתניתין. כהדא דתני: הפוחת ממעשרותיו, מעשרותיו מתוקני' ופירותיו מקולקלי'. המעדיף על מעשרותיו, מעשרותיו מקולקלים ופירותיו מתוקני'. אמר רבי יוסי בסמוך על תניי בית דין הוא. מהו תניי בית דין? עד מקום שהדעת טועה כ לא יפריש בהפרזה

מהו תניי ב"ד? אמר רבי יוחנן כדי שיהא קובע מעשר ראשון בצפונו, ומעשר שני לדרומו. ותרומת מעשר בצפון צפונית. לכשיפדה, מעשר שני שבעודף ?? פדוי

עד כדון בלח, ביבש?

הוה ליה מאה תאנים, חמשין רברבין וחמשין דקיקין, אין מסב מן רברביא, צריך נסיב תשע. מן דקיקתא, צריך מיסב אחת עשר. *44* נסב עשרה מן רברביא, אית תמן חדא חולין. וחש לומר שמא אותה חולין עושה אותה תרומת מעשר למקום אחר, וכתיב תרומת ה' מעשר מן המעשר ולא חולין מן המעשר!

אמר רבי בון בר כהנא מתנה ואומר: מעשר הזה שהפירות הללו חייבות, הוא קבוע בתחלת כל עוקץ ועוקץ ומהלך עד שהוא מגיע, בכל עשר מסב, אית בהון חדא תרומת מעשר וכל שהוא חולין נוטל עשר תאנים גסות ואומר שיחול על כל אחד כשיעור ומתפשט והולך. שוב נוטל תאינה אחד ועושהו תרו"מ

עד כדון דבר מרובה, היה דבר ממועט? הוה ליה עשר תאנים, חמש רברבין וחמש דקיקין. אין יסב מן רברבתא, צריך מסב חדא פרא ציבחר =פחות מעט, מן דקיקתא, צריך מסב חדא ועוד ציבחר, נסיב חד מן רברבתא אית תמן כל שהוא חולין: וחש לומר שמא אותו החולין עושה תרומת מעשר למקום אחר וכתיב תרומת ה' מעשר מן המעשר ולא חולין מן המעשר! איך יטול "קצת" מן התאינה לשם תרו"מ, שמא אותו "קצת" אינו מעשר! א"ר אבא קרתיגנייא מתנה ואומר המעשר הזה שהפירות הללו חייבות, הרי הוא קבוע בתחילת העוקץ ומסיים ואומר לכהן עד כאן סיימתי מראה לכהן "מקום שהתחיל מעשר להתפשט", ומשם נוטל תרו"מ

הרי הוא בצד זה חולין טבל. ויאמר הרי הוא בצד זה מעשר? נמצא מקדים. ויאמר הרי הוא בצד זה תרומה? נמצא או פוחת על המעשר או מוסיף על המעשר. מתוך שהוא אומר הרי הוא בצד זה חולין טבל, או פוחת מן התרומה או מוסיף על התרומה אין בכך כלום הכל כמו שנתבאר דזה עצה ותחבולה להינצל מן "הוספה או חסרון" של מעשר

הלכה ג משנה הלוקח מן הנחתום large bakery**, מעשר מן החמה על הצוננת ומן**

הצוננת על החמה. אפילו מדפוסים הרבה. דברי רבי מאיר דלוקח כל תבואתו ממקום אחד [ואין לחשוש לפטור על החיוב וכו']

רבי יהודה אוסר קאי ר ק ארישא [עיין משנה שלפנינו] **שאני אומר חטים של אמש** =צוננת **היו משל אחד, ושל היום** =חמה **היו משל אחר.**

45 ר"ש אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה:

גמרא עד היכן? מתיר ר"מ תלמודוי של רבי חייא בשם רבי יהושע בן לוי: עד שלשים יום. היך עבידא? לקח ממנו בתחלת שלשים ובאמצע שלשים ובסוף שלשים. ראשון על גבי שני, שני ע"ג שלישי מין אחד הוא. ראשון על גבי שלישי שני מינין הן.

ר"ש אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה. ורבי יהודה אוסר בחלה?! ולא אצלו אצל הנחתום שגלגלו [ולמה לא יפריש [הלוקח] מאמש על היום?] היא נטבלת?! אלא בשואל שאור לעשות עיסתו =חיישי' שמא שאל... אפי' כן לא אצלו היא נטבלת? אלא בשואל ככר =שמא שאל עיסה שכבר נפטרה מן החלה למלאות תנורו. ואם בשואל ככר למלאות תנורו, מעשר מכל ככר וככר! שמא רק ככר זו [שמפריש ממנו על חבירו שנלקח היום!] נפטרה

##אלא כר' יוחנן דר"י אמר כאן בעושה בטהרה כאן בעושה בטומאה כשהנחתום עושה בטהרה--מפריש תכף [חבר הגבל] משא"כ כשעושה בטו' [וחיישי' שמא אתמול כך והיום כך]

אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה בעושה בטומאה קיימינן ואצלו נטבלת. ואוף רבי יודה מודה בה אה"ן, ר"י מודה דמותר להפריש חלה מזה על זה ותני כן: רבי יהודה ור"ש אוסרין בתרומת מעשר ומתירין בחלה. הא רבי יודה אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה, ר"ש אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה. מה בינייהו? על דעתיה דר"י אינו מפריש תרו"מ! לא משל היום על של אמש, ולא משל אמש על של היום, ומפריש מן התנור על התנור. על דעתיה דר"ש אפילו מן התנור על התנור אינו מפריש אפי' נאפו שניהם בתנור אחד באותו היום, חיישי' שמא החטים באים ממקומות שונים

משנה הלוקח מן הפלטר grocery חנות. שלוקח מן הנחתום ***46*** **מעשר מכל טפוס וטפוס** shape **דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר מאחד על הכל סובר,** שכל פלטר, לוקח מנחתום המיוחד לו. **ומודה רבי יהודה בלוקח מן המנפול** עיין גמרא **שהוא מעשר מכל אחד ואחד:**

גמרא רבי מאיר אומר נחתום עושה טפוס א' ופלטר משתמש בכמה נחתומין כ כל נחתום יש לו דפוס מיוחד, ואים תמצא דפוסים שונים אצל הפלטר, ע"כ לקח משני נחתומים. ר"י אומר נחתום עושה כמה טפוסין, ופלטר משתמש בנחתום אחד כ אפילו תמצא דפוסים שונים אצל הפלטר, יש להניח שלקחן מנחתום אחד

איזהו מנפול? דלכו"ע מעשר מכל דפוס ודפוס דבי רבי ינאי אמרי ט' פלטרין וי' נחתומין. תימני' מן דתימני' וחד מן דתריי ע"כ פלטר אחד לקח משני נחתומים, וא"י מיהו

הלוקח מן הפלטר וכו' מכל טפוס רבי יונה בעי אומר היו לפניו שני טפסין, הוכיח על עצמו שהן שניים. הושוו כלן לעשות טפוס אחד, מעשר מכל ככר וככר אם ידוע שכל הנחתומים עושים דפוס אחד, אין "היכר" בדפוס, וחייב לעשר...

רבי יונה בעי, כמה דתימא ט' פלטרין וי' נחתומין תימניא מן דתימניא וחד מן דתריי, ודכוותה ט' נחתומין ועשרה פלטרין תימניא מן דתימניא ותרי מן חד נחתום אחד נותן ככרותיו לשני פלטרים, או יש פלטר אחד שקונה מכל עשרה נחתומים! או תשעה מן דתשעה וחד מן כולהון אפילו לר' יהודה חייב לעשר מכל טפוס וטפוס. כיון דאיכא פלטר אחד דלוקח מ9! נחתומים

הלכה ד משנה הלוקח מן העני, וכן העני שניתנו לו פרוסות או

פילחי דבילה, מעשר מכאו"א. בתמרים ובגרוגרות בולל ונוטל. אר"י אימתי? מותר לעני "לבלול" כל התמרים שניתנו לו, ולעשר מזה על זה **בזמן שמתנה מרובה, אבל בזמן שמתנה מועטת, מעשר מכל או"א:**

גמרא ***47*** רבי יוסי בשם ר' יונה בשם חזקיה אין בלילה אלא ליין ולשמן בלבד. ר' יוחנן אמר עד כזיתים ניבללין. מתניתין פליגא על ר"י [וק"ו על חזקי'] בגרוגרות ובתמרים בולל ונוטל! פתר לה עד כזיתין.

רבי יוסי בשם רבי זעירא בדמאי התירו כר' יודא. ואיירי אפילו בזיתים—אך בדמאי הקילו דתנינן ר"י אומר אימתי בזמן שמתנה מרובה אבל בזמן שמתנה מועטת מעשר מכל אחד ואחד.

מפרש דברי ר' יודא...דבי רבי ינאי אמרי בשעת הגורן שנו שהכל היו נותנין ממאה יכול לעשות קבוצות בת מאה מאה. ולהפריש מכל קבוצה וקבוצה

היו הכל נותנין ממאה, ואחד מחמשים, מעשר מחמשים. היו הכל נותנים מחמשים, ואחד מארבעים, מעשר מארבעים. היו הכל נותנין מארבעים, ואחד משלשים, מעשר משלשים. היו הכל נותנין מעשרים, ואחד מעשרה, מעשר מעשרה. היו הכל נותנין מעשרה, ואחד מאחד, מעשר מכל אחד ואחד:
[כמובן כל זה היא קולא מיוחדת בדמאי]

משנה הלוקח מן הסיטון wheat of dealer wholesale וחזר ולקח ממנו שנייה, לא יעשר מזה על זה. אפילו מאותו הסוג **כלי גדולה שאוצרים שם החטים**

אפילו מאותו המין.

נאמן הסיטון לומר משל אחד הן:

גמרא רבי ירמיה בעי אפילו השביח לו

מקחו? אינין חיטיא דזבנית מינך אתמול טבין הוין! מאינין אינון!! הלוקח אמר למוכר: חטים של אתמול יפות היו!—ומשיב לו גם היום כאתמול! [שמא יש לחשוש לשקר]

תני הלוקח מן החנווני יין וחזר ולקח ממנו שנייה, אם מכיר הוא את החבית שהיא היא, מעשר ממנו עליו, הא אם אינו מכיר אותה חבית לא בדא. הדא דתימר דשרי במכיר באילין אידתיקדימא יין קרוש קצת, ברם באילין שפייא צלול [ואפשר בקלות להעבירים מחבית לחבית], אורחא מפנתון אילין לגוא אילין:

הלכה ה משנה הלוקח מבעל הבית וחזר ולקח ממנו שנייה, מעשר מזה על זה. אפילו משתי קופות אפילו משתי עיירות. בע"ה שהיה מוכר ירק בשוק, בזמן שהן מביאין לו מגנותיו, מעשר ה ל ו ק ח ממנו **מאחת על הכל.**

ומגנות אחרות, מעשר מכל אחת ואחת מכל א ג ו ד ה ואגודה:

גמרא רבי יונה בעי, וכרבי מאיר מעשר מכל ק ל ח וקלח! דתנינן תמן אמר רבי מאיר וכי מפני מה טימא? אלא מפני משקה הפה ירק הנמכר בשוק מוכשר לקב"ט, מפני שלפעמים ניתר הקשר, וקושרה בפיו [רוק], ה"ן יש לחשוש ש"התיר הקשר" ונתן מתוך אגודה לחבירתה כדי שייראה יפה

תמן דרך אגודה ליתור והיא קושרה בפיו,

48 ברם הכא דרך אגודה ליתור והוא נותן מה שבפנים לחוץ, ומה שבחוץ בפנים. וא"כ אין לחשוש

אמר רבי יונה לא סוף דבר מגנותיו, אלא אפי' מגנות אחרות אם מעשרין הן לדעתו אם הוא "הפקיד" על הפרשת היבול מעשר מזה על זה, ואם לאו אין מעשר מזה על זה:

משנה הלוקח טבל מב' מקומות מעשר מזה על זה [אף שאמרו אין אדם רשאי למכור טבל אלא לצורך]

גמרא אמר רבי יונה כיני מתני': אין אדם רשאי למכור טבל אלא לצורך, ובלבד לחבר. מעתה ע"ה שנתערב טבלו בחולין אין לו תקנה?! דהא אסור למכור לו טבל [שרוצה להפריש ממנה על התערובת] כיצד הוא עושה? הולך אצל חבר והוא לוקח לו טבל, ומ ע ש ר ו לו:

הלכה ו משנה מעשרין משל ישראל על של עכו"ם, ומשל עכו"ם על של ישראל, ומשל ישראל על של כותים, ומשל כותים על של כותים. ר"א אוסר משל כותים על של כותים שמא אחד מהם מעשר והשני אינו מעשר [והו"ל מן החיוב עה"פ]

עציץ נקוב הרי הוא כארץ. תרם מן הארץ על עציץ נקוב, ומעציץ נקוב על הארץ, תרומתו תרומה.

משאינו נקוב על הנקוב, תרומה, ויחזור ויתרום. מן הנקוב על הנקוה **מן הנקוב על שאינו נקוב, תרומה, ולא תאכל עד שיוציא עלי' תרומה ומעשרות** חייב להפריש מ י נ י ה וביה [כי מה שהפריש, מדאו' הוי ט ב ל !]

תרם מן הדמאי על הדמאי, מדמאי על הודאי, תרומה ויחזור ויתרום שמא מן הפטור על החיוב הפריש. **מן הודאי על הדמאי, תרומה, ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות:**

גמרא מתני' דרבי מאיר. דרבי מאיר אמר אין קניין לעכו"ם בא"י להפקיעו מיד מעשר והו"ל וודאי על וודאי רבי יודה ור"ש אומרים יש קניין לעכו"ם בא"י לפוטרו מן המעשר. רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש טעמא דרבי מאיר: והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה. הקישה אחוזה לעבדים, מה עבדים אתם קונין מהם והן אינם קונין מכם. אף אחוזה אתם קונין מהם והם אינן קונין מכם. אר"א בי רבי יוסי קומי רבי יסא והא מסייעא לר"מ: והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ לחולטנית. א"ל כל גרמא אמר =כל עצמו אומרת.. דהוא מסייעא לר"ש! לא תמכר, הא אם נמכרה חלוטה היא!

רבי הונא רובא דציפורין אמר: הנהיג ר' חנינא בציפורין כהדא דר"ש. רבי זעירא אמר הנהיג ר"ח בציפורין כהדא כר"ש.

49 רבי זעירא אמר קומי רבי אבהו בשם ר"א: אע"ג דר"מ אמר אין קנין לעכו"ם בא"י לפוטרו מן המעשרות, מודה הוא הכא דיש לו קנין נכסים. מה "קניין נכסים"? אמר רבי בא אכילת פירות. והתנינן הלוקח פרות מן העכום מביא ביכורין מפני תיקון העולם. ויביא ביכורים דבר תורה! אלמא מודה ר"מ דיש לגוי אכילת פירות מה"ת --וע"כ אינו יכול לומר "נתת לי"

ר' יונה רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי: הלוקח פירות תלושין מן עכו"ם, מפריש תרומה ותרומת מעשר מהלכה. ונותן לשבט. ונוטל דמים מן השבט. והלוקח פירות מ ח ו ב ר י ן מן העכו"ם מפריש תרומה ותרומת מעשר מהלכה מדרבנן ונותנן לשבט, וא י נ ו נוטל דמים מן השבט. מה טעם? מ"ד א י נ ו נוטל [כי תקחו מאת בני ישראל מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מיד מכרי כהונה ולוויה]דריש דרשה אחרת מהאי קרא ו ל א כדרשה דלפנינו [עיין פרק ג דגיטין]

ואתיא מאן דס"ל ב כ ל גווני נ ו ט ל כדמר רבי אלעזר: כי תקחו מאת בני ישראל. מאת בני ישראל את מוציא, ואין את מוציא מיד העכו"ם וילפינן מיניה ד כ ל לוקח מן הגוי פטור מלתן לכהן [בחנם]

א"ר אחא בימי רבי הושעי' ביקשו

להימנות על הר המלך לפוטרו מן המעשרות משום קניין גוי. אמרו יבא רבי הושעיה! לא הספיק לבא עד שנטרפה השעה. רבי יהודה בר פזי בשם רבי הושעי' הלכה כר"ש. דלא כן מה נן אמרין ר' מאיר ור"ש אין הלכה כר"ש?! אלא בגין דתני אר"ש שזורי מעשה שנתערבו פירות טבולין בפירותי, ושאלתי את רבי טרפון ואמר לי צא ולוקחם מן העכו"ם ועשר עליה דס"ל פירות גוי חיובא נינהו ותני עליה רבי יהודה ור"ש אומר יש קנין לעכו"ם בא"י לפוטרו מן המעשר, דלא תסבור מימר תריי כל קבל תריי אינון שלא תאמר שניים נגד שניים הם [ר"ט ור"מ נגד ר' יודא ור"ש], לפום כן צריך לומר הלכה כר"ש.

50 ועוד מן הדא: דאמר רבי זעירא אבא אנטולי זבין פירי מן דארמאי. אתא לגבי דרבי יודה בן לוי שלח למנחם בריה דיתקן ליה ויהב ליה מעשריה אבא נתן המעשרות—בלי נטילת דמים מן השבט—למנחם, שיתננו לאביו [ר' יודא בן לוי] מי אתי, קם עימיה ריב"ל ר' י ה ו ש ע בן לוי א"ל מאן יעביד דא אלא אבוך! מחלפיה שיטתיה דרבי יהושע ב"ל תמן הוא אמר הלוקח פירות תלושין מן העכו"ם מפריש תרומה ותרומת מעשר מהלכה ונותנה לשבט ונוטל דמיו מן השבט והכא הוא אמר הכין! ששיבח אבי מנחם

אמר רבי אבא בר זמינא קומי רבי זעירא, רבי סימן לא אמר כן! אלא מי אתי, קם עימיה רבי יהושע בן לוי, אמר ליה, לית אילין דאביך! כ שלא ברשות נטלן [דחייב לשלם דמים]

ואיקפד ר' זעירא

ר' אחא ר' תנחום ב"ר חייא בשם ריב"ל ג' הן שהן מעשרין שלא ברשות =שלא מעיקר הדין זה שנתערב טבלו בחולין, וזה שהוא לוקח מפסקיה של כותין. אמר רבי זעירא זאת אומרת שנוטל דמין מן השבט, אם אמר את שאין נוטל דמין מן השבט הרי ברשות תרם הרי יש חוב גמור!

אמר רבי יוחנן טעמא דר"א? כשם שעשו פירות א"י דמאי [אחר רובן] אין תורמין ומעשרין מזה על זה, כך עשה פירות כותי ודאי [אחר רובן] אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה.

רבי בון בר חייא בשם רבי זעירא עציץ שאינו נקוב עשו אותו ספק. והתנינן עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש בכרם. ויקדש מספק?

כמה דתימר מן הודאי על הדמאי תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות, ואמר מן הדמאי על הדמאי כן! נימא "לא תאכל—התרומת מעשר שהפריש—עד

שיוציא מיניה וביה" [דשמא מן החיוב על הפטור הפריש]

51 רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר ר"י זאת אומרת תרו"מ של דמאי, כספק דימוע כתרו"מ של דמאי שחזרה ונפלה לפחות מק'

[דקיימ"ל דשרי] דכיון שיש עליו שם תרומה, אין עליו תורת דמאי [כעין תוספות בכורים וגם ריש פרק ה "המדומע פטור מן הדמאי"] **פטור מן הדמאי**

פרק ו

הלכה א משנה המקבל שדה מישראל, מן העכו"ם, מן הכותי, חולק לפניהן =אינו חייב לתרום חלק שנותן להגוי

החוכר שדה מישראל, תורם ונותן לו החוכר יפריש תרומה מהפירות שפורע לבעל הבית הישראל. **א"ר יהודה אימתי? בזמן שנתן לו מאותה השדה ומאותו המין, אבל אם נתן לו משדה אחרת או ממין אחר, מעשר ונותן לו** =לא סגי בהפרשת תרומה לחודיה.

החוכר שדה מן העכו"ם מעשר ונותן לו.

ר"י אומר: אף המקבל שדה א ב ו ת י ו מן העכו"ם מעשר ונותן לו:

גמרא המקבל מן העכום ח ו ל ק אר"י: זו דברי רשב"ג, אבל דברי חכמים, מישראל- חולק, מ ן ה ע כ ו" ם- ת ו ר ם. ותני כן: המקבל שדה מן העכו"ם תורם ונותן לו. ארשב"ג מה אם ירצה העכו"ם הזה שלא לתרום פירותיו אינו רשאי?! = אים הגוי "רוצה באמת" לתרום, יאמר כן לישראל בפירוש!.... אלא חולק ומניח לפניו!

רבי זעירא רבי יוחנן בשם רבי ינאי: אתם, גם אתם, לרבות שלוחכם. מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית. אתם עושין שליח, ואין העכו"ם עושה שליח. רבי יסא סבר מימר אין העכו"ם עושה שליח ביד אחר חבירו, הא בישראל עושה =עכום עושה ישראל שליח. אמר רבי זעירא ומינה, אתם עושין שליח ולא בישראל?! ודכוותה אין העכו"ם עושה שליח אפילו בישראל!

התיב רב הושעי' והא מתניתא מסייע לרבי יסא: ארשב"ג "מה אם ירצה העכו"ם הזה שלא לתרום אינו תורם?! אלמא עכו"ם עושה ישראל שליח לתרום! 52 א"ר בא במאמן על ידיו. [כאשר ישא האומן את היונק]

החוכר- בפירות, השוכר- במעות, המקבל- למחצה לשליש ולרביע.

עד כדון, ישראל. כותי ועכו"ם? אם ישראל נותן בקבלה לי ש ר א ל, מה הדין כשישראל נותן בקבלה ל כ ו ת י ול ג וי נישמעינה מן הדא: הנותן שדהו בקבלה לעכו"ם ולכותי ולמי שאינו נאמן על המעשרות, אע"פ שלא הגיעו לעונת המעשרות, חייב לעשר. לע"ה, עד שלא באו לעונת המעשרות- אינו צריך לעשר על ידיו, משבאו לעונת המעשרות- צריך לעשר על ידיו.

עד כדון במקום שישראל מצויים קונסים אותו כשנותן לגוי דא"א להפקיע תרו"מ ממנו, במקום שאין ישראל מצויין? נישמעינה מן הדא: רבי סימון היו לו שדות בהר המלך שאל לר"י א"ל הבירן הניחם שממה ואל תשכירם לעכו"ם! שאל לריב"ל ושרא ליה. סבר ריב"ל מקום שאין ישראל מצויין, יש לו דין כהדא סוריא דקיימ"ל בע"ז [לר' יוסי] דשרי להשכיר שדות לעכום דהדא סוריא נישמעינה מן הדא: רבי חגי נחית לחמץ אתון שאלון ליה, אילין דבר עשתור בגין דלית ישראל שכיחי ואנן מוגרין לעמים, צריכין לעשר אנן על ידיהון? כשישראל מקבל פירות בעד השכירות, החייב להפריש מהם גם על חלק הגוי? שלח שאל לרבי זעירא, שאל רבי זעירא לרבי אימי, א"ל צריך לעשר על ידיהן. מינה את שמע להשכיר כרבי יוסי. ועוד מן

הדא דאמר רבי חנינא בריה דרבי אבהו אבא הוה ליה עובדא שלח שאל לרבי חייא ולרבי יסא ולרבי אימי והורין ליה להשכיר כרבי יוסי, הא לעשר על ידיהן מ ע ש ר י ן על ידיהן נפשט האיבעיא

53 קיבל ממנו שדה לקצור, בחיטים. ענבים לבצור, ביין. זיתים למסוק, בשמן. מעשר ונותן לו [ישראל קיבל שדה מן העכום]

איתא חמי! עד שלא זרע, תורם [לחכמים דפליגי על רשב"ג [ריש שמעתין]]. משזרע, מעשר?! מחמירין יותר?!!

א"ר חנינא תיקנו במקבל שלא תבור א"י, ברם הכא זרועה הוא!

קיבל ממנו שדה לקצור בשחרי ? שבלים, ענבים לבצור, בסלי ענבים, זתים למסוק, בסלי זתים, מניח כמות שהן.

א"ר יהודה אימתי.. הא מאותה המין שלא מאותה השדה, מא ו ת ה ה ש ד ה שלא מ א ו ת ה ה מ י ן, מעשר ונותן לו. תני ר"ח: מאותה השדה- בין מאותו המין בין ממין אחר, תורם ונותן לו. משדה אחרת- בין מאותו המין בין ממין אחר, מעשר ונותן לו. מתני', ד מ ח מ י ר דבעי' תרתי לטיבותא, כרשב"ג ד מ ח מ י ר [ריש סוגיין] כרשב"ג. מה דתני ר"ח, כחכמים.

ופליגא אתינן?! אלא תריץ הכי: מתניתין-

במקום שלא נהגו לעשות שעורין כפליים כחטים, מה דתני ר' חייא- במקום שנהגו לעשות שעורים כפליים כחטים אז שרי ליה לשנות ולזרוע שעורים. וממילא חשיב כמין אחד [מסתמא כשמשלם לו חכירות בשעורים, נותן לו כפליים ג"כ!]

הכא בחוכר מן ישראל את אמר תורם, ונותן לו. וכא בחוכר מן העכום את אמר מעשר ונותן לו?

חבריא בשם רבי יוחנן: קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם ולא קנסו בחוכר מישראל.

רבי לא בשם רבי יוחנן: תפשה מדת הדין בחוכר מן העכו"ם אי"ז "קנס". רק הלכו אחר "עיקר הדין" בחוכר מן העכום .... ולא תפשה בחוכר מישראל.

מתניתא מסייעא לדין. ומתניתא מסייעא לדין.

מתניתא מסייעא לר' לא: החוכר שדה מן ישראל תורם ונותן לו, רבי מאיר אומר מעשר ונותן לו. הא רבנין =בשלמא לרבנן ניחא... אמרין קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם, ולא קנסו חכמים בחוכר מישראל אלא לר"מ.. ויש קנס בישראל?! אלא הא הכני, כן הוא.. רבנין אמרי לא תפשה מדה"ד בחוכר מישראל. כ הקלו בחוכר מישראל נגד "הדין" *54* ר"מ אומר תפסה מדה"ד בחוכר

מישראל

מתניתא מסייע לחברייא: החוכר שדה מן העכו"ם מעשר ונותן לו. רש"א: תורם ונותן לו. הא רבנין אמרי תפשה מדה"ד בחוכר מן העכו"ם ולא תפשה מדה"ד בחוכר מישראל. ר"ש אומר לא תפשה מדת הדין בחוכר מן העכו"ם? אית בר נש דיימר הדא מילתא?! איך עוברין על "עיקר הדין" כשהלך לעכו"ם...?! אלא הכני: קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם ולא קנסו חכמים בחוכר מישראל. ר"ש אומר לא קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם.

סיום דברי חכמים דברייתא דהחוכר .. לפיכך אם חזר ישראל ולקחה הימנו את החטים "המתוקנים" שנתן להגוי חוזר ונוהג בו דמיי חייב להפריש עוה"פ! תרו"מ

מ"ד תפשה, ניחא. מ"ד קנסו, קנסו בידו!! =הרי כבר קנסתיו! [שחייבתו להפריש מ ע ש ר כשפרע לגוי]

...אף המקבל.. [רומיים "תפשו" שדות ישראל—ורצו חכמים שבני ישראל יפדוהו] אמר רבי יוחנן מן המסיקין שנו מתוך שאת אומר לו כן, אף הוא דוחק עצמו ופודה אותה:

הלכה ב משנה כהן ולוי שקיבלו שדה מישראל כשם שחולקין בחולין, כך חולקין בתרומה. ר"א אומר המעשר שלהן שעל מנת כן באו מסתמא מקנה להו

גמרא מתיבין רבנין לר"א במה קנו? אמר להם אין אתם מודין לי שאם התנה לו שמעשרות שלהן?! אפילו התנו במה קנו הא בעינן קניין מעליא? נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הזה, שתקנו לך מעשרותיו. אמר ליה אופנא אף אני לית לון אלא .. לסתמא נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הזה שיקח לך אחד מעשרה שבו.

תני: כהן מכהן, לוי מלוי, ישראל מישראל, חולקין למעשרות. *55* למי נצרכה? לר' אלעזר, אע"ג דרא"א מעשר שלהן כשקיבלו הן מישראל שעל מנת כן באו, מודי הוא הכא שהן חולקין במעשרות.

ישראל שקיבל שדה מכהן, אמר לו המקבל לבעה"ב על מנת שיהו המעשרות שלי, או שלך, או שלי ושלך, מותר.

כהן שקיבל שדה מישראל. אמר לו כהן המקבל, לישראל בעה"ב: על מנת שיהו המעשרות שלי, מותר. [דכן נורמלי -השווה: ר"א דמתניתין] שלך, אסור. דהוי ככהן הנותן פרוטה לישראל כדי שיתן לו בעתיד איזה מתנת כהונה שלי, ושלך [חלקך תתן אתה---חלקי אקח אני] — קיבלה ממנו כדרך המקבלין מותר, ואם לאו אסור. אם דרך הקבלן ליטול שליש וזה הכהן מ ו ז י ל ונוטל רק רביע— אסור [מטעמא דלעיל] ישראל שקיבל.. בלא כך אין המעשרות שלהן?! למה צריך להתנות [עיין משנה שלפנינו-דברי ר"י] אלא הכני הכין הוא: שלי, שלי ושלך, אם קיבלה ממנו כדרך המקבלין מותר, ואם לאו אסור. סמי מכאן שלך [ומוסיף דינא דדרך מקבלין דפשוט היא]
ישראל שקיבל שדה מישראל על מנת שיהו המעשרות של זה, אסור [שהרי המקבל נותן לבעה"ב יבול, והוי בעה"ב כמקבל פרוטה כדי שיתן מעשר לכהן פלוני] שאטלם אני ואתנם לזה מותר. ולא דא היא קדמייתא?

א"ר אחא אם תירצה ביניהן כשאומר לו רק אם ת ר צ ה, תתן לפלוני, אז שרי.

א"ר יוסי הא דתימר מותר, כשקיבלה כדרך המקבלין. והן דאת אמר אסור, בשלא קיבלה ממנו כדרך המקבלין אין לאסור רק כשמוזיל המקבל שכר קבלנותו בשביל זה התנאי

אתיא דר' אחא, כרבי יוחנן. שאוסר לישראל הקבלן לחייב את בעה"ב, ליתן המעשר לפלוני כהן ודרבי יסא, כר' יוסי בי רבי חנינא. [ועכ"פ במוזיל אסר] [ר' יסא=ריב"ח. מקילין]

דר"י בי ר' חנינא אמר אדם נותן מעשרותיו בטובת הנייה, רבי יוחנן אמר אין אדם מביא מעשרותיו בטובת הנאה. מאי טעם דר"י ב"ח? ואיש את קדשיו לו יהיו. מה עביד ליה רבי יוחנן יתנם לכל מי שירצה.

מתני' פליגא על רבי יוסי בי רבי חנינא: קונם כהנים ולוים נהנין לי יטלו בעל

כרחו, פתר לה באומר אי איפשי ליתן מתנה כל עיקר. *56* תדע לך שהוא כן, דתנינן: כהנים אלו לוים אלו נהנין לי, יטלו אחרים.

מתני' פליגא על ר' יוחנן: אומר הוא ישראל לישראל הילך סלע זה ותן בכור זה לבן בתי כהן. פתר לה ברוצה ליתנו לשנים כהנים ובן בתו אחד מהן, והוא אמר הילך סלע זו ותן כ ו ל ו לבן בתו כהן דווקא בכה"ג שרי

בעון קומי רבי זעירא בהדא, כהן לישראל, כ ה ן נותן פרוטה לישראל, שיתן המעשר לכהן פלוני מה דריב"ח אמר? לא אגיבון לא השיבו כלום.

ר' חזקיה בשם ר' אחא אמר הכין אמר לון: על דעתיה דר"י בן חנינא כהן לישראל למה הוא אסור? לא מפני מראית העין שסוברים שלוקחו ל ע צ מ ו [וזה אסור לכו"ע] אוף רבי יוחנן אית ליה ישראל לישראל אסור (מפני מראית עין)

#א"ר בי רבי בון חילול קדשים יש כאן ותימר מפני מראית עין! עוד מן הדא דתני הכהנים והלוים המסייעין בבית הגרנות אין להן לא תרומה ולא מעשר ואם נתן הרי זה חילל שנאמר [ויקרא כב] ולא יחללו את קדשי בני ישראל והן מחללין אותן יותר, מיכן אמרו תרומתן אינה תרומה, ומעשרותן אינן מעשר, והקדישן אינן הקדש, ועליהן הכתוב אומר ראשיה בשחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו. המקום מביא עליהן ג' פורענות הה"ד [מיכה ג] לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו'

מתני' פליגא על רבי יוחנן: המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות ובמי חטאת ובאפר חטאת הרי זו מקודשת אע"פ ישראל אלמא טובת הנייה ממון! פתר לה בתרומה שנפלה לו מאבי אמו כהן עיין בבלי שם

כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו "על מנת שיהיו המעשרות שלי" המעשר שלו. מהו שימכרה לכהן? "זכות" המעשר שיש לו באותו שדה נישמעינה מן הדא: דר' אבהו בשם ר"ש בן לקיש המוכר מעשרות שדהו לחבירו לא עשה כלום, עוברי בהמתו לחבירו לא עשה כלום, אויר חורבתו לחבירו לא עשה כלום. אלא מוכר לו שדה ומשייר לו = ל ע צ מ ו! מעשרותיה, מוכר לו שפחה ומשייר לו וולדה, מוכר לו בהמה ומשייר לו עוברה, מוכר לו חורבה ומשייר לו אוירא. והיאך אפשר לאדם למכור אויר חורבתו לחבירו? תיפתר באומר לו תלוש מן החרבה הזו שתיקנה לך אוירה. עד כאן דברי ר"ל וכא קרקע לפניו שהוא אומר לו תלוש מן הקרקע הזה שתקנה אחד מעשרה שבו וממילא שמעינן שיכול למכור לכהן אחר בדרך זו.

כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו: על מנת שיהיו המעשרות שלי. המעשרות שלו, מת, אין לבניו במעשרות. 57 לי ולבני, לי וליורשי, יש לו במעשרות, ולבניו במעשרות, וליורשיו במעשרות. רבי יודן בר שלום בעא קומי דר' יוסי, עד כדון ביורשין שהן מדבר תורה, אפילו ביורשין שאינן מדבר תורה?

"שיהו כל המעשרות שלי כל זמן שהוא לפניו" יהו המעשרות שלו כל זמן שהוא לפניו. מכרה לאח' אין לו במעשרות. חזר ולקח ממנו: תני ר"ח אין לו במעשרות, תני ר' הושעיא יש לו במעשרות. אתיין אילין פלוגתא כאילין פלגותא דתנינן תמן: שהמגרש את האשה והחזירה ע"מ כתובתה הראשונה החזירה. תנא ר' חנא קומי ר' לא תרין אמוראין: חד אמר לכתובה אבל לא לתנאין, וחרנא אמר בין לכתובה בין לתנאין. מ"ד לכתובה אבל לא לתנאין, אין לו במעשרות. ומ"ד בין לכתובה בין לתנאין, יש לו במעשרות כשמחזיר, חוזרים כל התנאים הראשונים.

והתני: קיבל שדה מכהנת, המעשרות שלה [משנה ג], נישאת לישראל, חולקין במעשרות [ריש משנה א], נתארמל' או נתגרשה חזרה לתחילתה. כאן שמכר כאן שקיבל ב"מקבל" לא יצאת מרשות אשה לגמרי, ולהכי כשנתגרשה, הכל שלה והתני רבי חייא "מכרה"! א"ר שמואל בר אבדימא תמן יצאת מרשות שניהם ברם הכא יצאת מרשות מוכר ולא יצאת מרשות לוקח אשה הכהנת "מכרה" לישראל ע"מ שהמעשרות שלה, שוב ניסת לזר—-כשנתגרשה חוזר לתנאי הראשון

כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו ע"מ שיהו המעשרות שלו ד' או ה' שנים יכול הוא למחות בידו שלא ליטעה כרם, שלא לזורעה איסטיס, שלא לעשותה שדה קנים אין לכהן שום הנייה באלו. "שלי לעולם" אינו יכול למחות בידו שלא ליטעה כרם, שלא לזורעה איסטיס, שלא לעשותה שדה קנים. אתא עובדא קומי ר' אחא בר לא, וחייבה מיתן ליה חד מן עשרתי דקניא משום קנס

ישראל שמכר שדה לכהן ואמר לו ע"מ שיהו המעשרות שלי ארבע וחמש שנים מותר, לעולם אסור. שאין כהן עושה כהן מיחזי "שישראל נעשה כהן": כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו על מנת שיהו המעשרות שלך ד' או ה' שנים, אסור. 58 הכא את אמר מותר והכא את אמר אסור? כאן זיכהו בדבר שהוא ברשותו, וכאן זיכהו בדבר שאינו ברשותו =במעשרות, שיור מהני--לא מכירה!

משנה ישראל שקבל מכהן ומלוי, המעשרות לבעלים אף בלא התנה. ר' ישמעאל אומר הקרתני בן כפר [חוץ לירושלים] שקיבל שדה מירושלמי,

מעשר שני של ירושלמי. וחכ"א יכול הוא הקרתני לעלות ולאוכלו בירושלים:

גמרא על דעתיה דרבי ישמעאל אילו כהן טמא שהיה שותף עם טהור, שמא אין חולקין במעשרות?! תמן יכול הוא למכור לכהן טהור אחר, ברם הכא יכול הקרתני לעלות ולאכול בירושלים?! טורח יש בדבר!!

הלכה ג משנה המקבל זיתים לשמן לחלוק בשמן **כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה. רבי יהודה אומר: י ש ר א ל שקיבל מ כ ה ן ומלוי זיתים לשמן או למחצית שכר** המקבל מוכר השמן וחולקין בהריווח **המעשרות לבעלים** לכהן או ללוי

גמרא ר' יהודה עבד זיתים גמורין העומדים ליתלש כקרקע, ורבנין לא עבדין זיתים כקרקע וכשמקבל מכהן, לא אמרינן ששיך כולו לכהן . מעתה אין יסבור ר"י כר' אליעזר, דרבי אליעזר אמר כ ה ן ולוי שקבלו שדה מ י ש ר א ל המעשרות שלהן שע"מ כן באו, והכא, על מנת כן באו כ ה"ה איפכא

פרתו של כהן שהיתה שומא אצל ישראל וילדה בכור, הבכור לכהן דברי רבי יהודה, וחכ"א אין הבכור אלא לשניהן. אמר להן ר"י: אי אתם מודים לי במעשרות שדהו שהוא שלו! אמרו לו מפני שהשדה גופה לכהן, והפרה גופה לשניהן, אף הפרה אם היתה גופה לכהן הבכור לכהן. ותני כן: השם, באחריות שניהן מי שמקבל דבר בשומא, ה"ה באחריות שניהם [לעניין אונסין] והחוכר באחריות הנותן.

כהן שנתן מעות לישראל ליקח לו בהן פירות למחצית שכר, אמר לו: הותירו או פחתו שלי, כ שנינו נחלוק בשכר והפסד [ככל לוקח למחצית שכר] והמעשרות שלך [לשם פרוטה שצריך ליתן עבור שכר טירחה [עיין איזהו נשך דאל"ה הוי כרבית]], מותר שהרי מעיקר הדין מגיע לחלוק [או כולו לכהן לר"י] וכשנותן כל המעשר לישראל, הו"ל כנותן לו פרוטה בשביל טרחו——בסיפא מגיע לו בלא"ה לר"א... ישראל שנתן מעות לכהן ליקח לו בהן פירות למחצית שכר, אמר לו ישראל הנותן לכהן המקבל: הותירו או פחתו שלי, והמעשרות שלך אם נתן לו שכרו מותר, ואם לאו אסור

59 ישראל שהיה חוכר זתים בששים לוג טבולים שכר שחייב החוכר לשלם לבעה"ב, אמר לו: כהן לבעה"ב תנם לי ואעכב לעצמי 6 למעשר ואתן לך אותן ה6 , ואני נותן לך ששים לוג מתוקנין! מותר. אני ואת חולקין את המעשרות =אשלם לך לאחר זמן [כדלקמן] 57 ו3 אעכב לעצמי - אסור. כדו יהב ליה כוליה מותר כאשר נותן לכהן לבעה"ב כ ל המעשרות, מותר [ול"ח לכהן המסייע], כדו יהב לה פלגא

אסור?!

א"ר יוסי כאן במרויח לו. ותני כן: אם היה מרויח לו, אסור משום רבית ומשום בזיון קדשים: כהן אומר לבעה"ב: תרוויח לי זמן הפרעון, ואתן לך מתוקנין, אסור

הלכה ד משנה ב"ש אומרים לא ימכור אדם את זיתיו אלא לחבר

=אוכל בטהרה **בית הלל אומרים אף למעשר** אף ש ל א נזהר באכילת טהר **וצנועי ב"ה היו נוהגין כדברי בית שמאי:**

גמרא א"ר יוחנן טעמא דב"ה: דרך בני אדם לוכל זיתיהן עטונין?! ע"י עילה. בית הלל כדעתו דתנינן: לא ימכור לו פרה חורשת בשביעית, וב"ה מתירין מפני שיכולין לשחטו. ואורחיה דבר נש מיכס תורא דידיה?! אלא על ידי עילה.

ושוין שהוא מוכר לו ש י ב ל י ן לעיסתו אע"פ שיודע שאינו עושה אותו בטהרה [מכיון שמחוסר הרבה מלאכות]

תני שוין ש א י ן מוכרין גדיש של חטין, ועביט של ענבים, ומעטן של זתים, אלא לחבר ולמי שהוא יודע שהוא עושה אותו בטהרה. [מכיון שקרוב מאד לגמר/ כבר הוכשרו]

60 לית הדא ברייתא דחשיב להו ביחד פליגא על רבי יוחנן, דרבי יוחנן אמר: כשם שאמרו קטן חומרין שיתחייב המשלח משום מעילה, כך אמרו מעטן של זיתים ח ו מ ר י ן =מדרבנן

[רבי חזקיה אמר רבי יונה בשם רבי ירמיה: מה פליגין? טהרות 1:1 בחיבורין, לפי שבכל מקום נשוך חיבור מעוך אינו חיבור, וכא אפילו מעוך חיבור הא דאמר ריו"ח "חומרין", היינו דמהני "מעוך" לחיבור. הא הכשירן תורה. קם רבי יונה עם רבי ירמיה אמר לו את אמרת הדא מילתא? אמר ליה אין מיני אם ממנו אתה שואל.. אפילו הכשירן הן חומרין!]

והתני שוין שאין מוכרין גדיש של חטים ועביט של ענבים ומעטן של זיתים אלא לחבר ולמי שהוא יודע שהוא עושה אותן בטהרה ועביט של ענבים לא תורה היא?! ודכוותה מעטן של זיתים תורה היא! מאי כדון? תיפתר כרבי מאיר. דרבי מאיר אמר המוהל כמשקה ולדידיה דווקא הוי משקה זיתים מה"ת

אמר רבי זעירא טעמא דבית שמאי? אין דרך חבר להיות מוכר זיתים אלא לחבר.

מהו צנועי? "כשירי" אמר רב חסדא כן כאן שנינו שהכשר נקרא צנועי:

הלכה ה משנה שנים שבצרו כרמיהן לתוך גת אחת, אחד מעשר ואחד שאינו מעשר, המעשר מעשר את שלו וחלקו בכל מקום שהוא:

גמרא # אמר ר' אליעזר דרבי מאיר היא. דר' מאיר אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד... מפרש פירוש חדש בדברי ר"מ: ה ק י ל ו לסיטון למכור ו ו ד א י, ולעשרו רק בתורת דמאי!

61 דהוא פתר לה: המעשר מעשר את שלו ודאי, וחלקו בכל מקום שהוא דמאי. רבי יונה בעי, מוכר ודאי ומתקן דמאי?!

אין לך אלא כההיא דא"ר יוחנן דברי הכל היא: המעשר מעשר את שלו- ודאי, וחלקו בכל מקום שהוא- וודאי. וחצי חלקו שביד חבירו משלו- דמאי: כ חייב לעשר את חצי שביד חבירו ו ו ד א י [דאין ברירה. ושמא חצי שביד חבירו—שלו הוא!] וחציו השני [שביד חבירו] הוא דמאי [כדין כל יבול ע"ה]

הלכה ו משנה שנים שקבלו שדה באריסות או שירשו או שנשתתפו,

יכול הוא לומר לו: טול אתה חטים שבמקום פלוני, ואני חטים שבמקום פלוני, אתה יין שבמקום פלוני, ואני יין שבמקום פלוני, אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים, טול את היין ואני אטול את השמן. חבר ועם הארץ שירשו אביהם עם הארץ, יכול הוא לומר טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני, אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני, אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים, טול אתה הלח ואני אטול את היבש דהו"ל כמוכר לע"ה טבל/לח

גמרא תני: ישראל ועכו"ם שקנו שדה בסוריא הרי הוא כטבל וכמעושר מעורבין זה בזה. דברי רבי [אין ברירה] רשב"ג אומר: חלקו של ישראל חייב, חלקו של עכו"ם פטור.

רבי יסא בשם רבי חנינא: מה פליגין? כשחלקו שדה בקמתה יש לומר "זה חלקו משעה ראשונה", *62* אבל אם חלקו עמרים, אף רשב"ג מודה לרבי שכל קלח וקלח של שותפות היא.

א"ר יונה רבי יוסי בשם רבי יוחנן: מה פליגי'? כשחלקו עמרים, אבל אם חלקו גדיש, אף רשב"ג מודה לרבי שכל קלח וקלח של שותפות הוא. [על דעתיה דרבי יונה מה בין גדיש מה בין עמרים? בקוצר כל שהוא ומניח לפניו] =מונחין במקום שנקצרו

א"ר הושעיא הדא דתימא שקנו ע"מ שלא לחלוק. אבל אם קנו ע"מ לחלוק, אף ר' מודה לרשב"ג שזה חלק מגיע לו משעה ראשונה. א"ר יוסי מליהון דרבנין פליגין, דא"ר אבהו בשם ר' יוחנן: השותפין [האחין השותפין] מחלוקת רבי ורשב"ג, האחין השותפין לא לחלוק הן?!

הלכה ז משנה גר ועכו"ם שירשו את

אביהן עכו"ם, יכול הוא לומר לו:

טול אתה ע"ג, ואני אטול את המעות. אתה יין נסך, ואני פירות. אם משבאו לרשות הגר אסור.

הקדמה: רוב תבואה בסוריא גדילין בשדות גוי. וקיימ"ל רק שדות ישראל וכותי חייבים בסוריא

המוכר ע"ה **פירות בסוריא ואמר "משל ארץ ישראל"** כ ממקום שחייב במעשרות **הן חייב לעשר, "מעושרין הן" נאמן, שהפה שאסור הוא הפה שהתיר. "משלי הן" חייב לעשר, "מעושרין הן" נאמן, שהפה שאסור הוא הפה שהתיר. אם ידוע הוא שיש לו שדה בסוריא, חייב לעשר** חיישינן שבא משדהו

גמרא ישראל ועכו"ם שקנו ביתו של עכו"ם, והיה שם יין נסך וע"ג ומעות, לא יאמר לו טול אתה יין נסך וע"ג, ואני מעות. א"ר יוחנן לא סוף דבר יין נסך וע"ג ומעות, אלא אפילו היו שם שני צלמין אחד עשוי כמין דלופקי שלחן קטן שמעמידין עליו דברים [וחקוק עליה אליל יווני] ואחד שאינו עשוי כמין דלופקי, לא יאמר לו טול אתה את שאינו עשוי כמין דלופקי, ואני נוטל את העשוי כמין דלופקי דשרי [שאין עיקרו לע"ז] אמר רבי זעירא ויאות! אילו חבר וע"ה שירשו את אביהן ע"ה והיו שם פירות מוכשרין ופירות שאינו מוכשרין, שמא אומר לו טול אתה את המוכשרין ואני נוטל את שאינן מוכשרין.

והא מתני' פליגא טול אתה ע"ג ואני מעות, אתה יין נסך ואני פירות, מותר!! אימר סיפא ולית היא פליגא: אם משבאו לרשות הגר אסור, והכא מכיון שקנה כמי שנכנס לרשותו דווקא "ירשו", אבל קנו, כנכנס לרשותו, ואסור

עקילס הגר חילק עם אחיו ונשארו האלילים ביד אחיו והחמיר על עצמו והוליך הנייה לים המלח. תלתא אמורין. ח"א דמי ע"ג הוליך לים המלח השווי של כ ל הפסלים, וחרנא אמר דמי חלקו של ע"ג הוליך לים המלח רק חציים, וחרנא אמר ע"ג עצמה הוליך לים המלח אלא בשביל לעקור ע"ג מבית אבא: ואחיו הסכים על ידו...

63 תמן תנינן: נאמנין על הלקט ועל השכח' ועל הפאה בשעתן בשעה שהלקט מצוי והכא כשיש לו שדה בסוריא, אינו נאמן לומר מעושרין הן את אמ' הכין! תמן, שתיקונו =שתיקה שלו פטור, ברם הכא, שתיקונו חייב. ותני כן: את שתיקונו פטור, נאמן להקל. שתיקתו חייב, אינו נאמן להקל.

תני: עכו"ם שהיה צווח ואומר בואו וטלו לכם ממני פירות! ערלה הן! נטע רבעי הן! אינו נאמן רוצה להשביח מקחו

גוי בסוריא..אם אמר מכותי פלוני הבאתים, נאמן להחמיר. דברי ר'. וחכ"א: דברי העכו"ם לא מעלין ולא מורידין.

ר' יודן בעי, היה צווח לפי תומו?

ר' יודן בעי, כותי שמוכר פירות בא ר ץ י ש ר א ל כותי כעכו"ם. דאיתפלגון כותי אינו כעכו"ם =פירותיו דמאי [לא וודאי] דברי רבי. רשב"ג אומר כותי כעכו"ם לכל דבר

א"ר בון בר חייא דברי רשב"ג..והוא שיהא רוב מכנסו משלו

ישראל שהיה לו אריס ע"ה בסוריא, ושילח לו פירות, ואמר "הרי אלו מעושרין" אני אומר מן השוק לקח סתמייהו מגוי והוא שיהא אותו המין מצוי בשוק. לא סוף דבר בשאין לו מאותו המין בתוך שדהו, אלא אפי' יש לו מאותו המין בתוך שדהו, מכיון שאותו המין מצוי בשוק מותר:

הלכה ח משנה ע"ה שאמר לחבר קח לי אגודת ירק, קח לי גלוסקין אחד, לוקח סתם פטור.

אם אמר "זו שלי" "וזו של חבירי" ונתערבו חייב לעשר אפילו הן מאה לקח 99 לצורך ע"ה, ואחד לצרכו, ונתערבו, חייב לעשר ה כ ל

גמרא מתני' דר' יוסי, דתני: הלוקח סתם צריך לעשר. ור' יוסי אומר: אי"צ

מה נן קיימין? אם כשאמר לו "צא ולקח לי" שלוחו הוא! מ"ט דת"ק? "צא ולקח לך" שלו הן! מ"ט דר"י—הא נותן לע"ה פ י ר ו ת י ו שאינו מעושרין אלא *64* כי נן קיימין בסתם, רבי יודה אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא ללוקח. רבי יוסי אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא לבעל המעות.

לפיכך אם נתן אחת יתירה שליח שקנה פירות ל"ללוקח" והחנווני הוסיף לו אחת יתירה **רבי יהודא** אומר של לוקח, רבי יוסי אומר של שניהן. מחלפא שיטתיה דרבי יוסי, תמן =כאן! הוא אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא לבעל המעות. וכא =שם את אמר הכין! כאן ע"י מעותיו של זה וע"י רגליו של זה נתן לו אחת י ת י ר ה שניהן חולקין כיון שטרח, יש לשליח גם זכות.

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם החליף את המעה לקח במעות אחרות משלו צריך לעשר. א"ר יוסי הדא אמר הנותן מעות לחבירו, והחליפן, ואבדו, חייב באחריותן אף באונסין [ול"א הרי "החזיר" מה שלקח]

זו שלי וזו של חבירי....שמואל אמר: במחלק בידו, א"ר אליעזר והוא שנטל חלקו בסוף.

א"ר יונה צורכה לדין וצורכה לדין. חילק

בידו ונטלו חלקו בתחלה, אינו צריך לעשר אלא על שלו. לא חילק בידו ונטל חלקו בסוף, אינו מעשר אלא על שלו רק כשנותן לו בי ד י י ם את הירק ו ג ם נוטל נוטל חלקו בסוף, חייב לעשר חלק חבירו

תני אומר הוא אדם לפועל "הילך דינר זה ואכול בו", "הילך דינר זה שתה בו", ואינו חושש על שכרו לא משום שביעית, ולא משום מעשרות, ולא משום יין נסך. אבל אם אמר לו "צא ולקח לך ככר ואני נותן לך דמים" "צא ולקח לך רביעית של יין ואני נותן לך =שתתן לחנווני דמים", חוששין על שכרו משום שביעית, ומשום מעשרות, ומשום יין נסך. א"ר זעירא טעמא דאסרינן בסיפא נעשה החנווני שלוחו של ב ע ל ה ב י ת לזכות לפועל. א"ר הילא פועל זכה לב"ה משל חנווני, וחוזר **הלכה א משנה המזמין את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו**

על המעשרות, אומר מערב שבת: מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו. ומעשר שני בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות:

גמרא א"ר יוחנן מתניתן בדמאי מהני תנאי הא בוודאי לא. הא מתני' אמר אפילו בודאי! דתנינן תמן לקמן בפירקין היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו והוא בבית

וזוכה לעצמו. מה נפקא מביניהון? היה החנווני חרש. על דעתיה דרבי זעירא לא חושש, שאין שליחות לחרש, על דעתיה דרבי הילא חושש דפועל הבריא עושה הקניין—וזכה בעה"ב, ונמצא מאכיל פועליו איסור.

תני: לא יאמר אדם לחבירו: הילך מאתים דינר ושקול על ידי לאוצר מלכות רומי הרשעה אלא אומר הוא לו: פרשני מן האוצר. וכן לא יאמר אדם לחבירו: הילך מאתים זוז *65* ושקול על ידי לאומנות עבודת המלך [רומי] אלא אומר הוא לו פרשיני מן האומנות

פרק ז

המדרש או בשדה.. אין תימר בדמאי אנן קיימין, לית יכול! דתנינן ב ס י פ א "היו דמאי"! מה א"ר יוחנן?! "בדמאי לא בודאי" לא אמר אלא מ ת נ י ת א בדמאי.

מה בין דמאי ומה בין ודאי? דמאי אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו, ודאי אין אדם מתנה אלא על דבר שהוא ברשותו.

רבי ינאי הוה ליה תנאי ודאי, שאל לרבי חייא רובא מאי מתקנא בשבתא? א"ל [דברים כו] למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים גבי מעשר כתיב ואפילו

בשבת.

מהו דחמת מיקל בלשי תלוי בי? מה זה שראיתי בחלום מקל של בלשים [ממונים מאת המלך לחפוש בבתים] א"ל עתיד את להנהיג שררה על ישראל.

רבי הושעיא היה לו תנאי ודאי, חדא איתתא בשלה ירק, אנשיית מתקנתה שכחה לתקן [ושבת היתה] אתת לגבי רבי הושעיא, ושלח לזבדי בן לוי דיתקן לה.

רבי בא בר ממל בעי, ולא הוה זבדי בר לוי צריך מיזכיא לרבי הושעיא בירקא?

רבי זעירא בעי, מה נן קיימין איך היה הסיפור? אי בשיש *66* לו תנאי עליו ועל אחרים, אינו צריך לזכותו בירקא. ואם ביש לו תנאי עליו, ולא על אחרים צריך לזכותו בירק! רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו איתתבת נתיישב הדבר: ולא זכי זבדי בן לוי לרבי הושעיא בירקא

א"ר ינאי צריך שיהא זכור תנייו בשעה שמפריש בשבת שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן וצריך להחליט בשפתיו. לומר עתה שסומך על תנאי דאתמול רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ולא נמצא כמתקן בשבת? א"ל אדא תנאי! סמוך על התנא! [ביטוי דומה בעירובין וסוכה]

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא, ואינו אסור מפני אובדן אוכלים? א"ל מפררו כל שהוא.

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ואינו אסור משום גזל? א"ל רוצה הוא שיהא לו נחת רוח. מיליהון דרבנין פליגין דא"ר שמואל בר רב יצחק, רבי ורבי יוסי בי רבי יהודה נתארחו אצל בעל הבית אחד, אזל לישנא בישא א"ל הב דעתך דאינון מחשדונך אמרו לשון רע להבה"ב: תן עיניך, שחכמים אלו חושדין אותך יתיב ליה מעייני לון, ישב לו ועיין בהם והוון עבדין נפשין מזרקין אילין לאילין ומתקנין היה עושין עצמן כזורקין אלו לאלו [ובאמת היו מתקנין] ואינו רוצה הנחת רוח?! אלמא לא היה ניח"ל אם היה רואם מתקנין! ומתרץ.. רוצה הוא, אלא דלא בעי דחשדוניה!!

תני רבי יהודה אוסר. מה טעמא דרבי יודה? ויש אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו?! מודה רבי יודה שהוא הולך ולוקח מערב שבת ממקום שלקח זה, ומעשרן. ויש אדם מפריש על דבר שאינו שלו?!

רבי אליעזר בשם רבי הושעיא עשו אותו כאינו מאמין לבעל הבית. עיין לקמן

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: עשו אותו כמוכר פירות טבולין לחבירו, כהדא דתני: המוכר פירות טבולין לחבירו הרי

זה רץ אחריו ומתקנו. לא מצאו, אם ידוע שהפירות קיימין, מעשר עליהן. ואם לאו, אינו צריך לעשר עליהן. ספק קיימין ספק אין קיימין, מעשר עליהן, וקורא שם למעשרותיהם מפריש מעשרות מיניה וביה, שמא לא עשה כלום וצריך לתקן גוף המעשר

הלכה ב משנה מזגו לו את הכוס. אומר: מערב שבת [אם יודע שימזגו לו כוס] **מה שאני עתיד לשייר בשולי הכוס הרי הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו. ומעשר שני בפיו** של הכוס **ומחולל על המעות:**

גמרא כיני מתניתא: לעניין מזיגת הכוס. ..שונה קצת התנאי

מה נן קיימין? אם באומר "מכבר" שיחול ע כ ש י ו משקה מעורב הוא! ואם באומר "לכשאשתה" למפרע טבל שתה! אלא כי נן קיימין באומר "מכבר לכשאשתה".

67 ולא נמצא מטלטל תרומה טמאה בשבת? אר"א משייר כ"ש חולין. כההוא דתנינן תמן מטלטלין תרומה טמאה עם החולין. ולא דמיין, תמן טמאה לצורך טהורה, ברם הכא חולין לצורך טמאה! א"ר יוסי בי רבי בון: עם יציאתו מן הכוס קדיש רק כששופכין שירי הכוס, אז חל הקדושה

תמן תנינן: הלוקח יין מבין הכותים וכו' תני ר' יוסי ור"ש אוסרין שמא תבקע הנוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע. והדא מתניתא לא כרבי יוסי ור"ש היא? א"ר יעקב בר אידי הכל מודין על הכוס שהוא על אתר ול"ח שמא יבקע:

משנה פועל שאינו מאמין לבע"ה, נוטל גרוגרת אחת ואומר: זו ותשע הבאות אחריה עשויות מעשר על תשעים שאני אוכל. וזו עשויה תרומת מעשר עליהן. ומעשר שני באחרונות, ומחולל על המעות. וחושך גרוגרת אחת **בעה"ב נתן רשות לפועל לאכול—לדוגמה 27 גרוגרות—-צריך הפועל למנוע עצמו מלאכול גרוגרת**

אחת לבסוף ואוכל רק 26 כיון שנטל אחת לשם תרו"מ, והו"ל לאכלם לעצמו רשב"ג אומר: לא יחשוך מפני שהוא ממעט את מלאכתו של בעל הבית. ורבי יוסי אומר לא יחשוך מפני שהוא תנאי בית דין:

גמרא פשיטא הדא מילתא: נשרפו הפירות, התרומה בטיבולה דלא חיילא התרומה רק אם יבא לידי אכילה נשרפה התרומה? לכישאכלו הפירות, קדשה תרומה למפרע אין בעיה!

מהו חשך? מן מיכלה =מונע עצמו מלאכול.

לא יהרוש אדם בפרתו בלילה, וישכירנה ביום. *68* לא יעשה בתוך שלו בלילה, וישכיר עצמו ביום. לא ירעיב עצמו ולא

יסגף עצמו, מפני שהוא ממעט במלאכתו של ב"ה

רבי יוחנן אזל לחד אתר אשכח ספרא איינום, אמר להו מהו כן? אמרו ליה ציים, א"ל אסור לך! ומה אם מלאכתו של בשר ודם את אמר אסור, מלאכתו של הקב"ה לא כל שכן!

רבי יוסי אומר..רב חייא בר אשי בשם רב: תנאי ב"ד שתהא תרומת מעשר משל בעה"ב, ומעשר שני של פועל:

הלכה ג משנה הלוקח יין מבין הכותים אומר: שני לוגין שאני

עתיד להפריש הרי הן תרומה. ועשרה מעשר. ותשעה מע"ש. ומיחל ושותה:

גמרא תני: רבי יוסי ור"ש אוסרין. שמא תבקע הנוד ונמצא שותה טבלים למפרע. לא כטעמיה הדין טעמיה דהדין. טעמא דרבי יוסי שלא סיים. טעמא דר"ש שמא ישכח וישתה את השאר.

כהדא דתני: מעשר שני שבחפץ זה מחולל על סלע שבכיס זה, חילל. רבי יוסי אומר לא חילל. מודה ר' יוסי *69* שאם אמר על הסלע הישנה ועל הדינר הישן שחילל. מודים חכמים לרבי יוסי שאם אמר על הסלע שאטול מיד בני ועל הדינר שאטול מיד בני שלא חילל, שלא היה בידו באותה שעה.

תמן תנינן המניח פירות להיות מפריש עליהן כו' הרי הן בחזקת קיימין. והדא מתני' דלא כרבי יוסי וכרבי שמעון? אמר רבי זעירא תמן כ א ן למפרעו נתקלקלו. ברם הכא ש ם מאובדן והילך נתקלקלו אף אים תחמיץ ב ע ת י ד--ברי כבר חיילא ההפרשה ת כ ף [כשהיא עדיין יין]

תמן תנינן: פרוטה של הקדש שנפלה לתוך הכיס, או שאמר פרוטה בכיס זה הקדש וכו' תנא: על הראשונה מעל בספק ועל השנייה מעל בוודאי דברי רבי עקיבה, וחכמים אומרים עד שיוציא את כל הכיס

[א"ר יודן אבוי דרבי מתניא: הדא דתימר כשהיו שתיים, אבל אם היו עשר, לא בדא על הראשונה מעל בספק ועל השנייה מעל בודאי]

ר"ש בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן, מה בין האומר "בכיס" מה בין האומר "מן הכיס"? דמודה רע"ק דלא מעל עד שיוציא כל הכיס ....ותירץ לו ריו"ח..

וחזר ר"ל והקשה על דינא ד "פרוטה מ ן הכיס.."..

ר"ש בן לקיש אומר, אפי' הוציא את כל הכיס לא ימעול! כמה דתימר למפרעו טבל שתה, ואמר אוף הכא למפרעו חולין הוציא כיון דלא בא לכלל הפרשה אלא כאן תלוי בהפרשה משא"כ בפרוטה מן הכיס, ל"ב הפרשה

70 אמר רבי יונה כאן וכאן תלוי בהפרשה, נעשה כאומר אל יצא הכיס הזה מידי פרוטה הקדש להכי מעל אף שלא בא לידי הפרשה

מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש. תמן הוא אומר מועלין בפרוטה לפי חשבון שלשה לוגין מים

שמילאן לניסוך מועלין לפי חשבון-כגון יש שם 6 לוג ומעל בלוג, הרי"ז כמועל בחצי לוג **והכא הוא אמר הכין!!** אפי' הוציא את כל הכיס, לא מעל [כיון דלא הופרש ההקדש] .. **מן דאצרכת ליה, חזר ופשטה**

אמר רבי יצחק בר אליעזר אדם עומד מערב שבת ואומר הרי זו תרומה למחר, ואין אדם עומד בשבת ואומר הרי זו תרומה למחר. אמר רבי יוסי בי רבי בון אין אדם עומד מע"ש ואומר הרי זו תרומה למחר. מתני' פליגא על ר' יוסי בי ר' בון לגין שהן טבול יום ומילאהו מן החבית מעשר טבל. אם אמר הרי זו תרומת מעשר מערב, הרי זו תרו"מ מערב לאחר שיעריב שמש יחול שם תרומה על יין שבלגין [אם אמר הרי זה עירוב לא אמר כלום דעירוב מבעו"י בעינן.] פתר לה לשעבר =בדיעבד והתני ר' חייא "א ו מר" אית לך מימר לשעבר?! וחזר בה:

הלכה ד משנה היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו, והוא בבית המדרש או בשדה, בערב שבת **אומר: שני תאנים שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, ועשרה מעשר ותשעה מעשר שני.**

היו דמאי, אומר: מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו. ומעשר שני בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות:

גמרא היו דמאי..מיי כדון? איך עושה? מכבר לכשאפרישנה מעכשיו ולכשאפרישנה. הולך ומפרש..

71 הגע עצמך שהיתה תרומה=תרו"מ טהורה? מכבר, לכשאוכלנה.

הגע עצמך שהיתה תרומ' טמאה? מכבר לכשאניחנה בזוית [כדלעיל גבי כוס]א"ר זעירא הדא אמרה טבל שיש עליו תניי, מותר לטלטלה בשבת.

[תני: מטלטלין אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה]

[תוספתא שבת 14 מעלין את המדומע וכו' כיצד הוא עושה? נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר]

הלכה ה משנה היו לפניו שתי כלכלות של טבל ואמר: "מעשרות של זו בזו, ושל זו בזו" הראשונה מעושרת

ולא השנייה. דכיון דכבר נתקן הראשונה, א"י להפריש מן הפטור [הראשונה] על החיוב [השנייה]

"מעשרותי' מעשרות כלכלה בחבירתה" קרא שם שניהם חלים בבת אחת! וכל אחד מתקן את חבירו

גמרא ותני עלה ארישא נוטל מן השנייה, שתי תאנים ושני עשורין. ועישורו של עישור. עיין פירושו סוף פרק א

שמואל אמר לא מצי תניתה, *72* אין יסב חדא לעשר, צריך מיסב חדא למאה. כשנוטל אחד לכל עשר, הרי לוקח עשר בשביל מאה, וזה לא מספיק! שהרי צריך11 בשביל 99 [כי 11 הם עשירית מ110] ואף אם יטול עוד אחד לכל מאה, עדיין לא מספיק. שהרי יטול 11 בשביל כל מאה, אך בשביל 1000 צריך 111 [לא 110] שהרי בשביל **999** כבר צריך **111** וכו' אין יסב חדא למאה, צריך מיסב חדא לאלף. אין יסב חדא לאלף, צריך מסב חדא לעשרה אלפין.

מעשרותיה מעשרות ...אר"י בר חנינה: על השנייה =כשבא לתקן כלכלה השנייה [ונוטל מעשרותיה מן הראשון] עובר בעשה, ועל הראשונה, בעשה ולא תעשה. על השנייה עובר בעשה- שקבע שני שמות כאחד. הפריש מ"ר ומ"ש כאחד **ועל הראשונה** כשבא לתקן כלכלה הראשונה [ע"י נטילה מן השנייה] **בעשה** ולא תעשה- שקבעו ב' שמות כאחד, ושהקדים שני שבראשונה לראשון שבשנייה.

א"ר אליעזר דר"מ היא. רישא דמתניתין דר"מ אמר אין את תופס אלא ראשון ראשון בלבד.

תמן הוינן סברין מימר מה פליגון רבי מאיר ורבנן לאחר כדי דבור, אבל בתוך כדי דבור לא והו"א דאף לר"מ יכול לחזור. מן מה דא"ר אליעזר ר"מ היא הדא אמרה אפילו בתוך כדי דבור אינו חוזר בו, דתני מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחבירתה קרא שם מפני שקבע ב' שמות כאחת, הא זה אחר זה אין את תופש אלא ראשון ראשון בלבד אלמא ל ר " מ אפי' ת כ " ד אינו יכול לחזור

[מודים חכמים לר"מ באומר בהמה זו תמורה תחת שני זבחים, אין דברין אחרונים כלום כשאומר בהמה זו תמורה תחת "עולה ושלמים"]

לא כן א"ר שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא אמר זו תמורת עולה חוזר בו בתוך כדי דבור? כאן במתכוין לפחות כאן במתכוין להוסיף כשרוצה לחזור מתמורתו ולעשותו ה ו ל יכול תכ"ד. אבל להוסיף "שלמים" אינו יכול

[אמר הרי זו תרומה, אפילו בתוך כדי דבור אינו חוזר בו. אדם נשאל על הקדישו *73* ואין אדם נשאל על תרומתו]

מעשרותיהן מעשר כלכלה בחבירתה...**כיצד הוא עושה? נוטל עשרים תאנים מאיזה מהן שירצה,**

(וכל עשר דיסב אית בהון תרומת מעשר)

עד כדון בשוות, היה בזו מאה ובזו מאתים? אם לשם מאה הוא נוטל, אם רוצה לתקן את מאה מ ת ו ך המאתיים של כלכלה השנייה נוטל אחת עשרה כדיי לתקן 100, **אם** לשם מאתים הוא נוטל, רוצה לתקן ה כ ל נוטל שלשים תאנים מן כלכלת המאה. בזו מאה ובזו אלף, אם לשם מאה הוא נוטל נוטל אחת עשרה. אם לשם אלף הוא נוטל, אפילו הוא נוטל את כולה אינו משלים שהרי אם רוצה ב1000 מתוקנין--צריך להפריש 111.11111

מי שיש לו כלכלה והוא מבקש לעשר', נותן שני תישועין, ותשוע של תשוע. כגון שיש לו 81 תאנים ורוצה לתקנם, נוטל 9 למע"ר, 9 למע"ש, ועוד 1 [תישוע של תישוע] למע"ר. סה"כ 10 למע"ר ו9 למע"ש! ולשון חכמים לדבר בחידות שהן עשר מעשר, ותשע מע"ש. ויאמר תשע עשרה! א"ר זעירא: דברי חכמים וחידותם

הרוצה להכניס מאה תאנים מתוקנו' לתוך ביתו הרי זה נוטל על כל תאינה ותאינה שני תישועין ותישוע של תישוע שהן עשרים ושלש תאיני',

ארבעה תישועין, ותישועו של תישוע אם צריך 19 כדי לתקן 81 תאנים---- נמצא כל תאינה צריך 23456 . דהיינו 19/81 כדי לתקנו --וממילא ל100 תאנים צריך 23.456

הקדמה: אי אפשר לעשות ת ר ו מ ת מעשר, רק מ מ ע ש ר [טבל]

הלכה ז משנה *74* מאה טבל מאה חולין, נוטל מאה ואחת. 101 תאנים מתוך התערובת ואומר: אם יש כ א ן100 טבל ואחת חולין, הרי 10 מהם מעשר כ א ן ותרו"מ בתוכו. אם 100 חולין ואחת טבל כ א ן , הרי 9 מעשר ש ם , ו"אחת זה" [של טבל]—ויהא אחת זה עשוי תרו"מ. ונותן כל מאה והאחת אל הכהן

מאה טבל מאה מעשר, נוטל מאה ואחת. ואומר: אם יש כ א ן 100 של מעשר ואחת של טבל, הרי 10 כ א ן תרו"מ. גם: 10 ש ם הם מעשר, [על כ ל הטבל] ואחת של טבל הנמצא כאן, עשוי תרו"מ עליו [סה"כ יש כ א ן 11 של תרו"מ]

אם יש כ א ן 100 של טבל ואחת של מעשר, הריני קובע כ א ן 10 של מעשר— סה"כ יש לי כאן 11 של מעשר. יהיו כ ו ל ם תרו"מ על 110 של מעשר

מאה חולין מתוקנין מאה מעשר, נוטל מאה ועשר.

מאה טבל ותשעים מעשר, תשעים טבל ושמונים מעשר, לא הפסיד כלום. זה הכלל כל זמן שהטבל מרובה לא הפסיד כלום:

עיין בסוף מסכתא שהארכנו יותר לבאר משנה הלז

גמרא מאה טבל ומאה מעשר.. ר"ש בן לקיש אמר צריך להתנות ולומר: אם טבל עלה

בידי הוא מעשר. ואם מעשר עלה בידי, הרי הוא עשוי תרומת מעשר. *75* א"ר יונה צריך לכפול תנייו ולומר ואם לאו לא עשיתי כלום.

רבי יוחנן אמר אינו צריך לכפול תנייו. רק יכול לומר סתם: יחול המעשר ב כ ל מ ק ו ם דין כדעתיה ודין כדעתיה. דאיתפלגין: שני כריים ואחד מהן היו לפניו ב" כריים והתנה שיחול תרומה באחד מהם, ולא סיים רבי יוחנן אמר קדשו מדומעין. ור"ש בן לקיש אמר לא קדשו

מאה טבל ומאה חולין.. א"ר מנא חולקין על ר"א בן ערך, דתני: מעשר טבל שנתערב בחולין, אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציאו לפי חשבון. ואם לאו, ר"א בן ערך אומר: יקרא לה שם לתרומת מעשר שבו, ויעלה באחד ומאה! והכי נמי במתניתין ליבטיל חדא דתרו"מ, ויאכלנו זר א"ר בא בר ממל: תיפתר בדברים שאין להן עלייה. רבי הלל בן פזי בעי ויפצע! אמר רבי יונה מותר לפצע?! לא כן תנינן "נתפצעו האגוזים" לשעבר, הא בתחילה לא!

אמר רבי יונה כיני מתנית' כל זמן שהטבל מרובה על המעשר, עשר, לא הפסיד כלום כגון נתערבו 100 טבל ב90 מעשר, [וממילא צריך סה"כ 10 לתרו"מ] נוטל 10 מהתערובת, ואומר ממנ"פ: אי כולן של טבל הן, הרי הן מעשר [על ה100] . ושוב כולן עשוין תרו"מ [9 על ה90 של מעשר,1 על המעשר שנתהווה זה עתה] ואי כולן של מעשר הן: הרי 9 מינייהו תרו"מ על 90 ואחד מהם תרו"מ על 100 של טבל [וקורא שם למעשר שלהן בכל מקום שנמצאים, ושוב יכול לקרות שם לתרו"מ]

וכן יכולין לעשות חשבון זה ב90-80 וכו/

רבי לוינטי בשם רבי יונה כל טבל דאנן קיימינן הכא, כגון מאה חולין במאה טבל טבל לראשון ולשני וכמובן שמפריש מע"ש בכ"מ שהוא, ופודהו

##רבי אבהו אמר איתפלגון רבי ורבי דוסתי בי רבי ינאי: חד אמר עושה אותה כולו שני למקום אחר. *76* וחרנא אמר אין עושה כולו שני למקום אחר.

ומפריש עליו ראשון ממקום אחר## עיין סוף מסכתא

מאה מעשר ותשעים טבל נוטל תשעים ושתים חסר עישור אחד. מאה מעשר ושמונים טבל נוטל שמונים ושלש חסר שני עשרונים. מיכן והילך לפי חשבון: אם נתערב 100 מעשר ב90 טבל, נוטל 91.9 100 מעשר ב80 טבל, נוטל 82.8 100 מעשר ב70 טבל נוטל 73.7 וכו'

אף אם תאמר שכל ה90 הם של טבל, הרי יש 1.9 של מעשר. סך הכל: לכל הפחות יש בכרי הזה 9+1.9 "מעשר". לתקן הכל אתה צריך 10.9 תרו"מ——— וממנ"פ יש לך שיעור הזה [שאר החשבונות הולכות עד"ז]

הלכה ז משנה מי שהיו לו עשר שורות של עשר עשר כדי יין

ואמר: "שורה החיצונה אחת מעשר" ואינו ידוע איזו היא, נוטל שתי חביות לוכסן.

"חצי שורה החיצונה אחת מעשר" ואין ידוע איזו היא, נוטל ארבע חביות מארבע זויות. "שורה אחת מעשר" ואינו ידוע איזו היא, נוטל שורה אחת לוכסן."חצי שורה אחת מעשר" ואין ידוע איזה היא. נוטל שתי שורות לוכסן.

"חבית אחת מעשר" ואינו ידוע איזו היא נוטל מכל חביות וחביות עיין מפרשי המשנה

גמרא *77* ויטול שתיים? כברישא. דהרי על כרחך חייב להפריש 10 חביות למעשר [לתקן 100] וממנ"פ שורה ש ל י מ ה מעשר--וכשנוטל שנים לוכסן לתרו"מ--בוודאי אחד מהן שם מעשר עליו רבי כהן בשם רבנין דקיסרין כשהפריש חציין למקום אחר =כבר תיקן חצי כל חבית וחבית [וממילא אינו מפריש עכשיו רק ח צ י שורה]

תני: היו לפניו שתי חביות אחת של מעשר טבל טהור, ואחת של מעשר טבל טמא. הרי זה מביא שני לגינין, ונוטל מזו כדי תרומת מעשר משתיהן, ומזו כדי תרומת מעשר משתיהן. ומגביה את הלגינין ואומר: אם זהו טהור הרי הוא עשיתי תרומת מעשר, ואם לאו לא עשיתי כלום. וחוזר ועושה כן בשני. ושותה וטובל דברי רבי חייב לטבול אחר שתיית כל אחד [שמא שתה משקין טמאין בתחילה ונטמא גופו ואסור בתרומה] ר"א בן ר"ש אומר: אינו טובל אלא לבסוף.

מ"ט דרבי? אני אומר שמא שתה משקין טמאין תחילה. ומ"ט דר"א בר"ש? אני אומר שמא שתה משקין טמאין בסוף תלינן לקולא

הכל מודין בשותה משקין טמאין, שהוא אסור לוכל אפילו ספק תרומה. ספק משקין, כל עמא מודין שהוא מותר לוכל אפילו תרומה ודאי. אלא כן אנן קיימין, כהדא מתניתין.

מ"ט דרבי? מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה נתברר' הטומאה, טעון טבילה.

מה טעמא דר"א בי ר"ש? בשותה פחות מרביעית מה טעמא דרבי? שלא יבוא לידי רביעית. ולית ליה לר"א בי ר"ש שלא יבא לידי רביעית?

א"ר יוסי בי רבי בון אין לך אלא כהדין פיתרא קדמיא: דרבי חשש שמא שתה משקין טמאין בתחילה. ורבי אליעזר בי ר"ש חש שמא שתה משקין טמאין בסוף:

דברי חכמים וחידותם....

מאה טבל ומאה מעשר נוטל מאה ואחת

אם נתערב מאה טבל ו ת ש ע י ם מעשר, יש תקנה פשוטה: נוטל מתוך התערבת ר ק 10 [דכן היה נותן לכהן משום תרו"מ ממילא, אפילו לא היה שום תערובת: 1 תרו"מ ממאה של טבל+9 מהמעשר [שים לב: כולה מתני' בדמאי איירי]]

כיצד? אומר: אם ה10 שנטלתי כולן מעשר, הריני מפריש 10 שבק ו פ ה מעשר על 100 הטבל [שנשארו בקופה] . שוב אומר: יש לי סך הכל 100 מעשר-טבל [90 דמעיקרא + 10 דהשתא] הריני עושה 10 אלו תרו"מ על 100 מע"ט. ונותן לכהן את ה10 לשם תרו"מ

וחוזר ואומר: אם [זה מקרה "הכי-גרוע"] נטלתי 10 של טבל מאת הקופה, הריני מתקן את 90 של טבל שנשארו בקופה, ונמצא 10 אלו מע"ט. וחוזר ואומר: יש לי 90 מע"ט בקופה + 10 מע"ט שעשיתי השתא---יהא אלו ה10, תרו"מ על 100 מע"ט שיש לי סה"כ

אבל אם נתערב מאה טבל ב91 מעשר, כבר יש בעייה רציני! אם לא היה כאן שום תערובת, היה נותן לכהן רק 9.1+ 1= 10.1 תרו"מ. אבל השתא מה יעשה? אפילו יטול 100! מאת הקופה אינו מספיק! כיצד? שמא נטל 100 כולו של הטבל. וא"כ מפריש 10 למע"ר. ועכשיו י"ל ס ך ה כ ל 10+91 מע"ט, וצריך ליתן 10.1 תרו"מ, אך אינו יכול לקרוא שם תרו"מ ר ק על מעשר טבול-- והרי אין לו כאן [ב100 שלפניו] ר ק 10 מע"ט. ואין לו ברירה רק ליטול 101 מאת הקופה , נמצא יש לו ל כל הפחות 1 של מע"ט [אף לפני שום אמירה..] והשתא אפילו כ ל 100 [חוץ מ1] שנטל הם של הטבל--יכול לקרות שם מעשר על 10---סה"כ י"ל [בקופה וב101 שנטל] 90+11=101 מע"ט, וחייב להפריש 10.1 לתרו"מ, והרי יש בחלק שנטל לכל הפחות 11 מע"ט--וממילא יש מספיק לעשותן תרו"מ [וקורא שם תרו"מ על 10.1] ונותן הקופה כולה לכהן

הערה: בגוונא ד91 מע"ט שנתערב עם 100 טבל, יכול ליטול 100.1 וסגי [ואי"צ 101] שאף אם נטל כל הטבל ואין לו רק 0.1 מע"ט---הרי אומר יהו 10 מעשר, נמצא יש לפניו 10.1 מע"ט, ויכול לתקן את 101 [10+91]

עוד הערה: אף כשנתערב 90.1 מע"ט ב100 טבל יש לו בעייה. שהרי סה"כ יהא לו 100.1 מע"ט [90.1+10] וחייב ליתן תרו"מ 10.01, וכשיטול רק 100 שמא כולו מן הטבל, נמצא אין בידו רק 10 מע"ט ואינו מספיק תרו"מ ---אך יכול לקחת 100.01 הרי יש לו 0.01 מע"ט מעיקרא. ועוד 10 אחר הקריאה. נמצא לפניו 10.01 מע"ט---ומתקן בו את 100.1

ר' אבהו אמר אתפלגון....

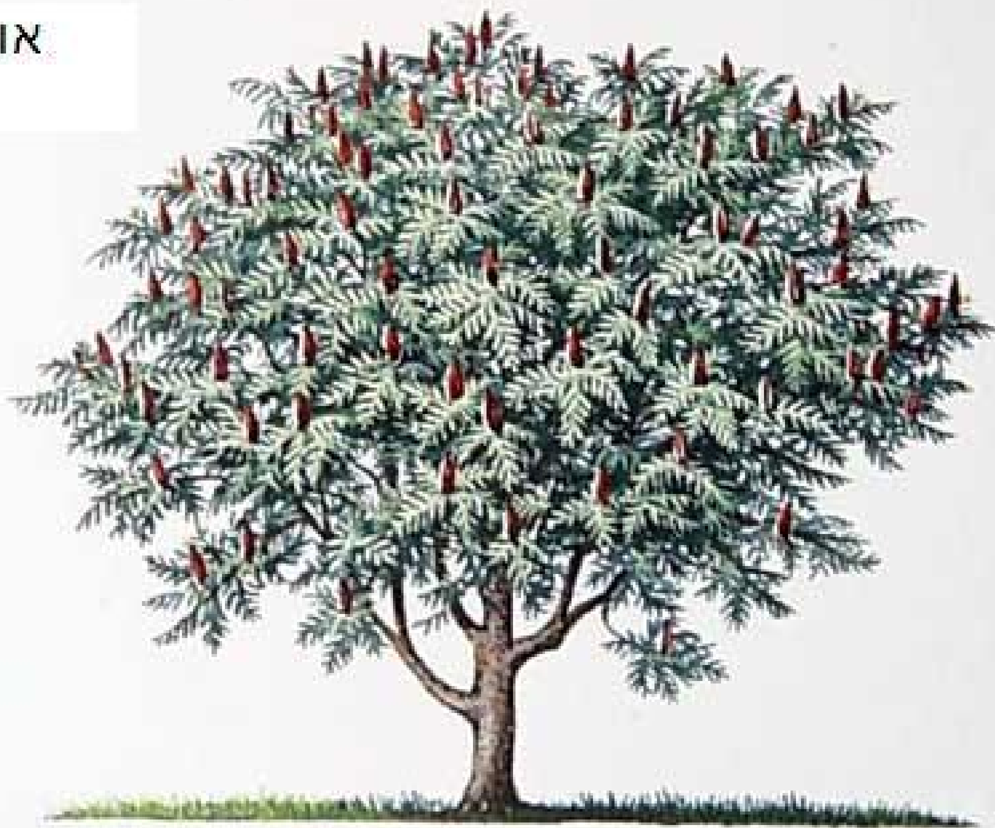
מאה טבל ומאה מעשר שאמרנו נוטל 101 ונותנו לכהן, והרי מפסיד הרבה [דבאמת חייב ליתן רק 11 לכהן לתרו"מ] יכול להערים ולהשתמש ב90 ה"שייכים באמת לו" לצורך מע"ש [על פירות אחרות הטבולין לכך] והכהן יטפל בהם..

ומפריש עליו ראשון ממקום אחר......גם אם יש לו דמאי גמור [הטבול למע"ר] יכול לצרפו לטבל שמעורב פה, ולתקנם יחד, ושוב לקרות שם תרו"מ. וממילא יינצל מן ההפסד . כיצד? מביא 11.1111 דמאי טבול למ"ר, וקורא שם מ"ר עליו [כדי לתקן את 100 שבתערובת] , ושוב קורא שם תרו"מ על 11.1111 אלו כדי לתקן את מאה המעשר שבתוך התערובת----ונותן את ה11.11111 לכהן --ומעכב לעצמו את כל התערובת! [וק"ו אם י"ל יותר מ11.1111 "דמאי טבול למ"ר" שיכול לעשות עצה הלז ודוק]

איסטיס

איסטיס

אוג

אורז

חרדל

תמרים

שומ
שום

שומשום

435. Peucedanum officinale L.
שומי
רה
Hog's Fennel, Sulphur-weed.

שום

רימין

קשוא

רימין

קצח

קצח

קפלוט

קנים
www.stives-town.info

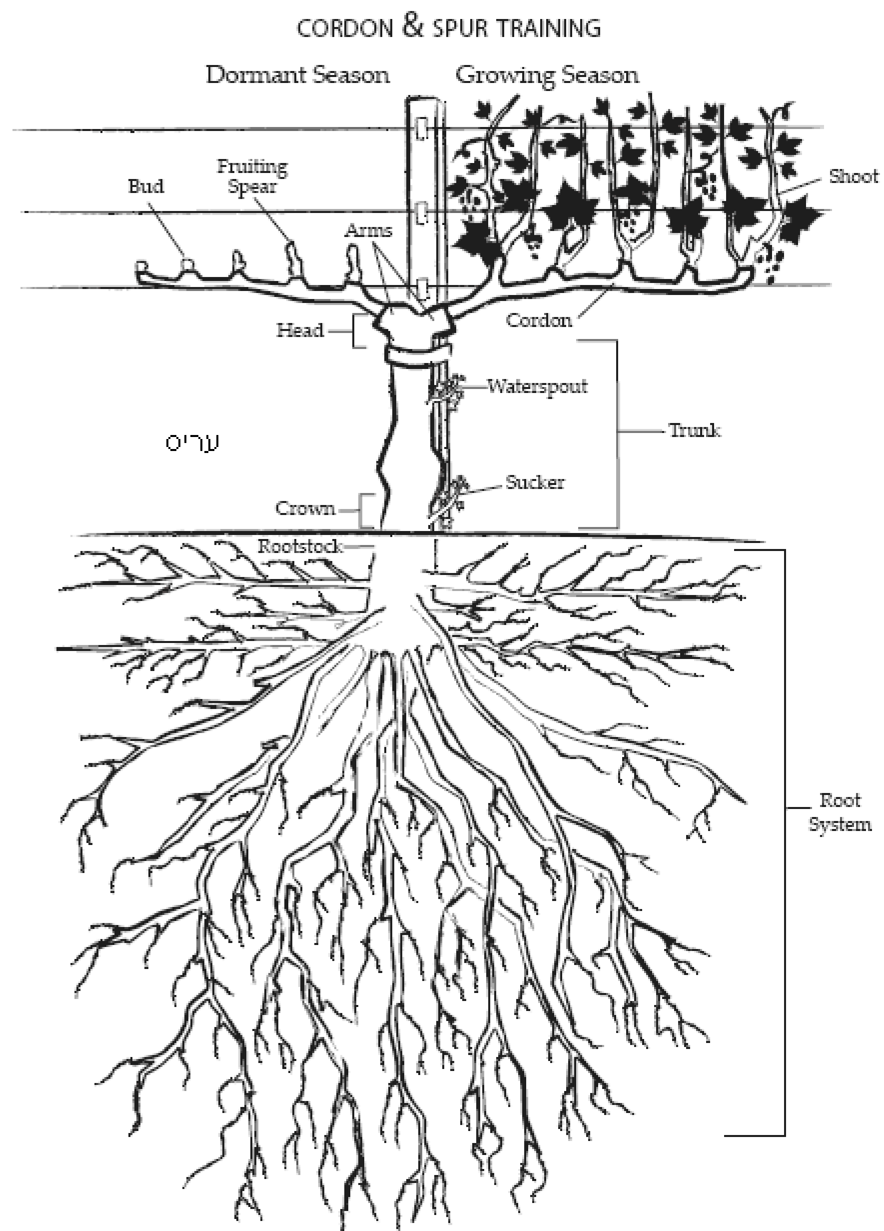

צמוקין

פלייטן

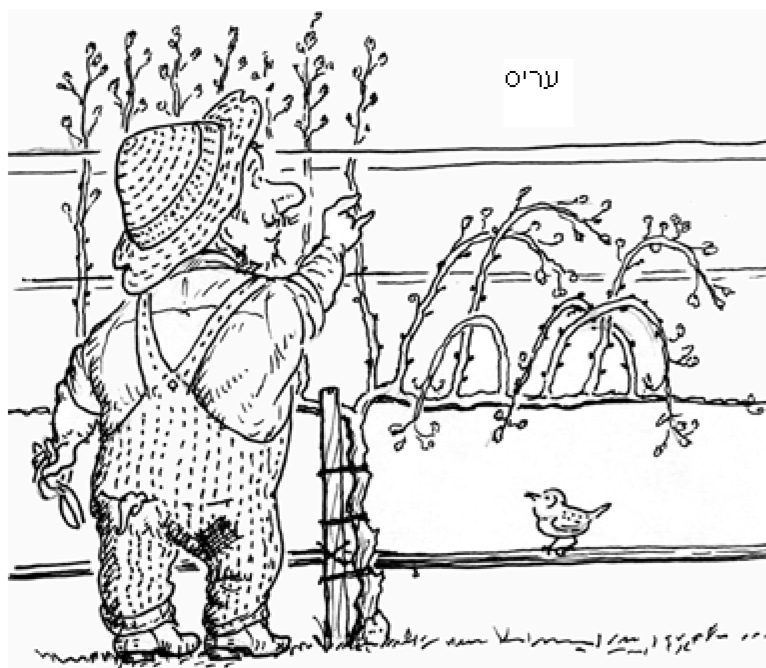

עריס

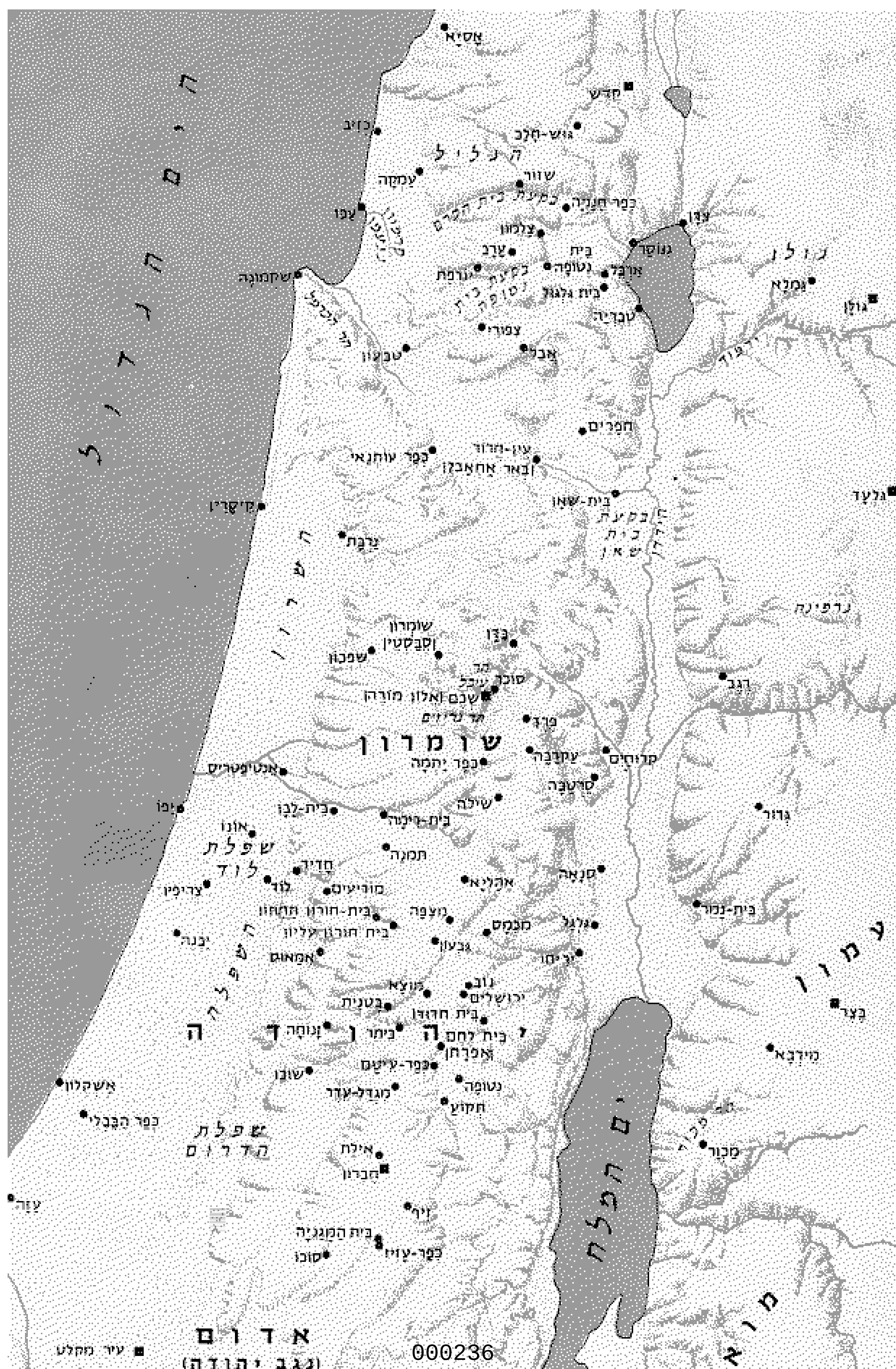

Grapevine structures & features: self-rooted vine

עריס

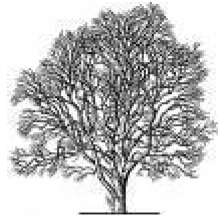

עריס

הים הגדול
אסיא
קדש
גוש-חלב
כזיב
הגליל
עמקה
שזור
בקעת בית הכרם
כפר חנניה
עכו
צלמון
עזון
גנוסר
ערב
בית נטופה
שקמונה
ארבל
גמלא
גולן
יורפת
בקעת בית נטופה
בית גלגל
טבריה
צפורי
טבעון
ארבל
ירמוך
חפרים
עין-חרוד
(באר אחאבו)
כפר עותנאי
בית-שאן
בקעת בית שאן
גלעד
קיסריון
ערבת
השרון
גרפינה
שומרון
(סבסטין)
גבן
שפכון
סוכר
שכם (אלון מורה)
הר גריזים
הגב
פרוד
שומרון
עקרבה
קרוחים
כפר יתמה
אנטיפטריס
סרטבה
שילה
יפו
בית-לבן
בית-ריגה
גדור
אונו
שפלת לוד
תמנה
חדיד
סנאה
אהליא
צריפין
לוד
מודיעים
בית-נמר
בית-חורון התחתון
מצפה
מכמש
גלגל
בית חורון עליון
יבנה
גבעון
יריחו
אמאום
עמון
נוב
מוצא
ירושלים
בטנית
בית חדודו
בצר
יהודה
נוחה
ביתר
בית לחם
אפרתן
מידבא
כפר-עיטם
שוכו
אשקלון
נטופה
מגדל-עדר
תקוע
ים המלח
כפר הבבלי
שפלת הדרום
מכור
אילת
חברון
עזה
זיף
בית המגניה
כפר-עזיז
סוכו
מואב
אדום
(נגב יהודה)
עיר מקלט

עוזרדין

נצפה
WWW.IMANMEHR.COM

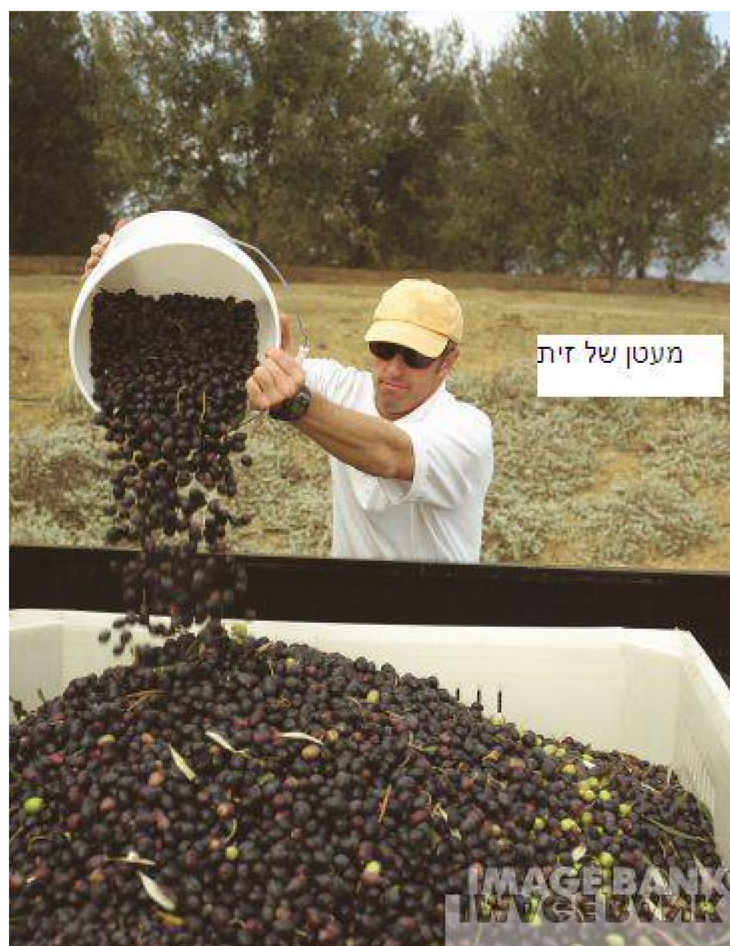

נצפה

Eretz Yisroel in the times of the Mishnah
Provincial Frontiers
Main Roads
PHOENICIA
ABILENE
Damascus
Pharpar
Hermon
Tyre
Caesarea Philippi
ITURAEA
TRACHONITIS
Ptolemais
Chorazin
Capernaum
Bethsaida
GALILEE
Magdala
Lake of Gennesaret (Sea of Galilee)
Tiberias
Hippos
Cana
Nazareth
Nain
Gadara
Abila
THE GREAT SEA
Plain of Sharon
Caesarea
Scythopolis
DECAPOLIS
Pella
Aenon near Salim
SAMARIA
Sebaste
Gerasa
Sychar
Antipatris
Alexandrium
Joppa
Arimathaea
Jordan
Ephraim
Lydda
PERAEA
Philadelphia
Jamnia
Jericho
Bethany (Bethabara)
Jerusalem
Azotus
Bethany
Kh. Qumran
Bethlehem
Ashkelon
Herodium
JUDAEA
Machaerus
Gaza
Hebron
SALT SEA
Masada
Beersheba
IDUMAEA
NABATAEA

מעטן של זית
IMAGE BANK

מינתה

כרם

כרם

-

כוסבר

חרובין

ורד

דלעת

גדיש של חטים

Sycamore fruit

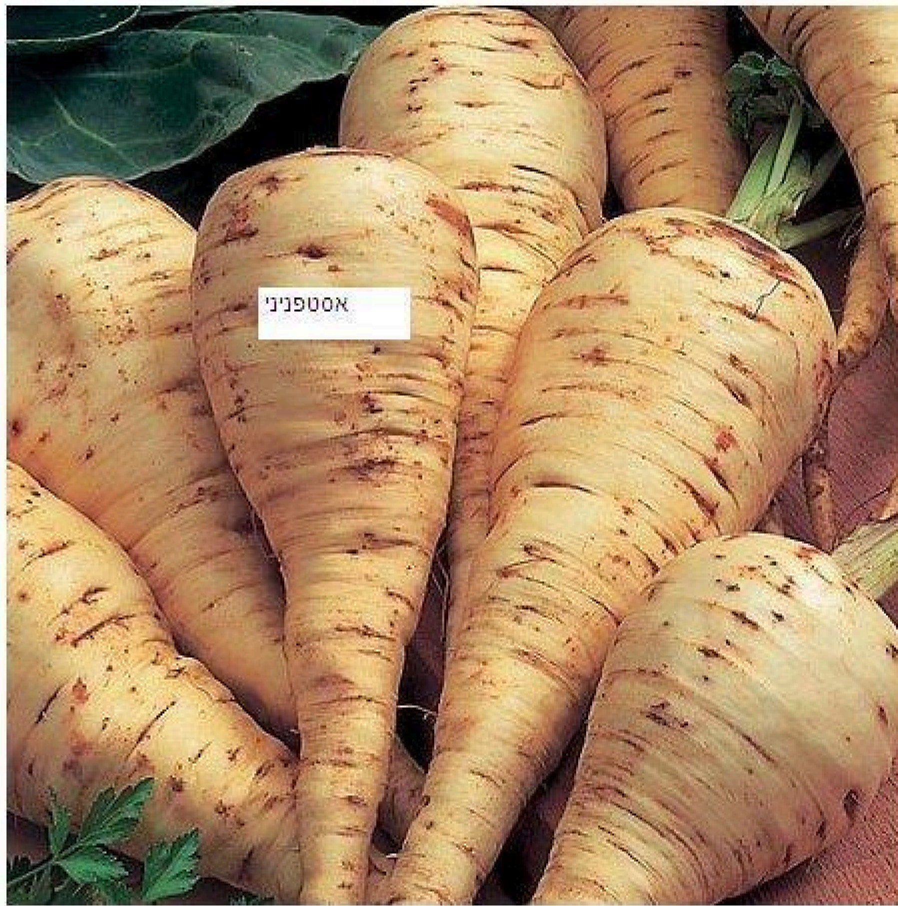
בנות-שקמה ש

אצטרובל

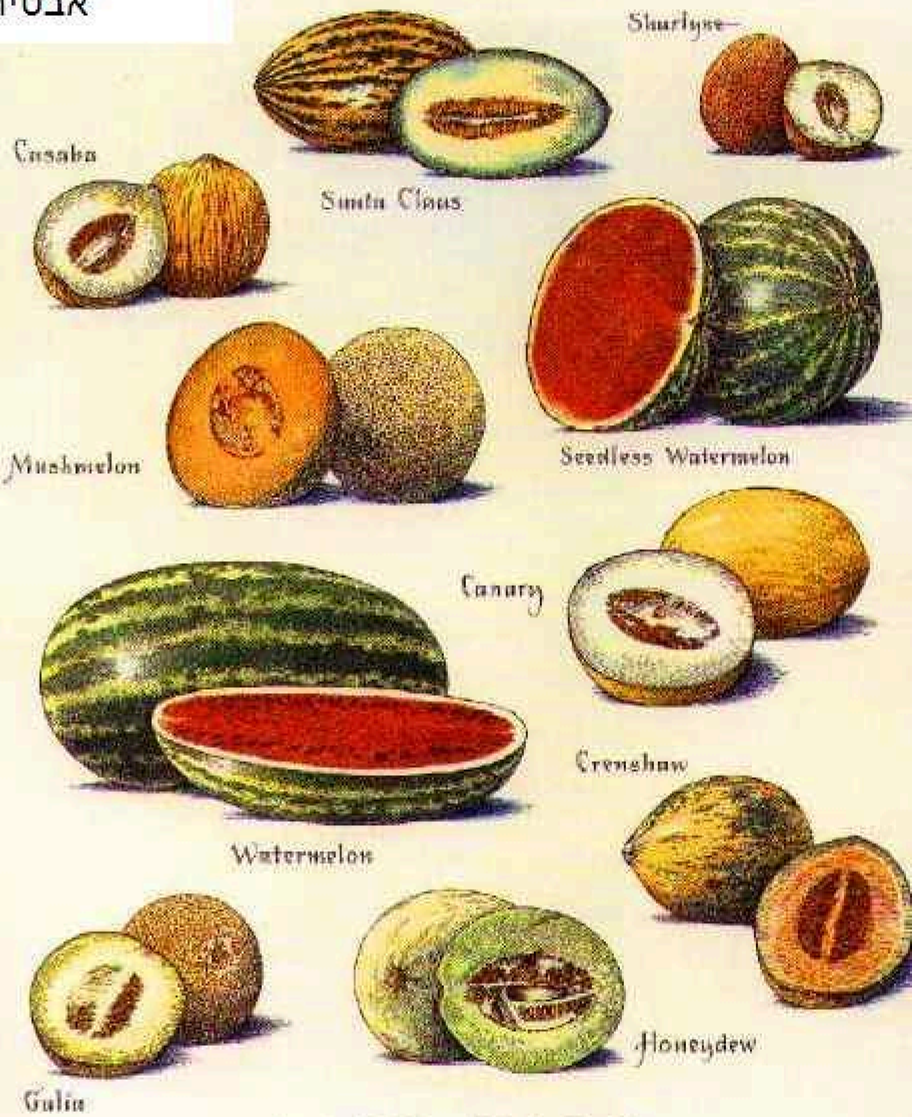

אצטרובל

אסטפניני

אבטיח
Sharlyn
Casaba
Santa Claus
Muskmelon
Seedless Watermelon
Canary
Crenshaw
Watermelon
Honeydew
Galia
MELONS

פרק ז משנה ו

היו לפניו ב' כלכלות של מאה מאה תאנים, אם כבר הפריש מכלכלה ב' על כלכלה א'—סך 11.111 תאנים, (כי זה שיעור מעש"ר, על 100 תאנים שבכלכלה א')—שוב א"א להפריש מכלכלה א' על כלכלה ב'. כי כלכלה א' כבר מתוקן לגמרי, והו"ל מן הפטור על החיוב.

אם מתקנן "בבת אחת", יכול ליקח 10 תאנים מב' על 90 של א', ו10 תאנים מא' על 90 של ב'.

גם יכול להפריש כל ה 20 מאיזה כלכלה שירצה, ויתקנו שניהם.

אם א'=100 , ב'=200, יכול להפריש 11 מה"קטנה" כדי לתקן 100 שב"גדולה", ושוב יקח מן הגדולה מה שצריך, לתקן 189 (דהיינו 18.9). גם אפשר שיפריש "שלושים" מאת הגדולה, והכל מתוקן.

אם א'=100 ,ב'=1000 , אף אם יקח כל ה"קטנה", לא יתוקן הגדולה (דבעי' 111.11), ע"כ יקח רק 11 מן הקטנה לתקן 100 מהגדולה, ושאר 989 יתוקן ע"י הפרשת 98.9 מהגדולה.

משנה ז

אי אפשר להפריש תרומת מעשר רק ממעשר. א"א להפריש מעשר רק מטבל.

מאה טבל ומאה חולין נוטל מאה ואחד.

כשנתערבו יחד, צריך ליטול 101 ,וממנ"פ יש בו סאה אחד של טבל. ואומר:סאה של טבל שיש בתוך זו, עשוי מעשר, ותשע חלקים כמוהו—בכל מקום שנמצא טבל—סאה שעשיתיו מעשר,

עשוי תרו"מ. ונותן לכהן כל 101 ,ובוודאי יש בו סאה של תרו"מ ותיקן הטבל,

מאה טבל ומאה מעשר נוטל מאה ואחד.

אף אם תאמר שנטל מאה של טבל, הרי נטל 1 של מעשר. ואומר:10 סאה מתוך ה100 עשויים מעשר. הרי יש לי בכרי הזה 11 סאה של מעשר, יהיו תרו"מ על 110 סאה מעשר שיש לי .ונותן לכהן 101 סאה והכל מתוקן.

אם תאמר כשנטל מאה ואחת, נטל— אפילו רק 11 מ"מעשר", פשוט שאחר שמפריש על 100 של טבל, 10 למעשר—בכל מקום שהוא—יכול להפריש 11 האלו לתרו"מ על 110 של מעשר.

מאה חולין מתוקנים ומאה מעשר, נוטל 110

אם תחשוש שנטל 100 של חולין, צריך ליקח עוד 10 ומובטח שיש לו 10 של מעשר שיכול לעשותן תרו"מ.

100 טבל 90 מעשר לא הפסיד כלום.

נוטל "רק" 10 מכל התערובת (1 תרו"מ השייך לטבל, 9 השייך למעשר). אף אם כל 10 הם מהטבל, יכול לעשותן מעשר, ושוב תרו"מ על סך הכל של 100 מעשר שיש לו. נמצא נותן רק 10 לכהן ולא הפסיד כלום.

ירושלמי: אם נתערב 100 מעשר 90 טבל, נוטל 91.9 .

100 מעשר 80 טבל , נוטל 82.8

100 מעשר 70 טבל , נוטל 73.7

וכו'

אף אם תאמר כל 90 הם של טבל, הרי יש 1.9 של מעשר. סך הכל: לכל הפחות יש לך בכרי הזה 9+1.9 "מעשר". לתקן הכל, אתה צריך 10.9 תרו"מ—וממנ"פ יש לך שיעור הזה . (שאר החשבונות מובנים מאיליהן)

משנה ח

שורה החיצונה אחת מעשר, נוטל שתי חביות לוכסן.

יש שורה אחת מד' שורות "החיצונות" שנעשו מעשר, ואינו יודע איזהו.

ממנ"פ: יכול להפריש תרו"מ ב' "אלכסוניים"—על איזה שורת מעשר שיהיה-- ונותן שניהם לכהן.

כל שאר בבות מובנים.

חבית אחת מעשר ואין ידוע איזו היא, נוטל מכל חבית וחבית.

אומר: חבית אחת יהא מעשר על 10 חביות! נמצא כל חבית וחבית בספק מעשר.

נוטל 1/10 מכל חבית לתרו"מ ,וממנ"פ מתוקן!

יש שואלים מתי חוזרים קביעות השנים חלילה?

התשובה: לאחר 36288 מחזורים או 689472 שנים תתחיל שנה ראשונה שבמחזור ה36289 במולד בהר"ד ושוב הכל על מכונו הראוי.

הסבר הדבר: יש 181440 חלקים בכל שבוע (7*24*1080)

נניח שמולד הראשון היה 0— מחזור ב יתרחק 69715 חלקים(ביו תקצה) , וכו'. כל מחזור קטן יתחיל במספר כזה שמסתיים ב0 או ב5 וכן לעולם. נמצא שצריכין לחלק 181440 ב-5 (כי בכל עשר מספרים, יש רק ב אפשריות) ויוצא 36288

(מובן מאליו ש"התחלת" בהר"ד לא משנה יסוד הדברים רק ה "מספרים" הם :4 ו9)

בשנת 2446 לבריאה היה המולד בדיוק גטר"ד!

אך היה שנת מעוברת 14 למ"ק ו

****

ערב פסח שחל בשבת.מעניין כי שייך שייפרדו 20 שנה מן אחד לחבירתה כגון 4056 4076 ובזמנינו 5785 5805 (לא מצאתי בכל ששת אלפים "פירוד" יותר מזה) אך איני יודע איך "להכריח" את זה העובדה ע"פ מתמטיקה

מן "פירוד גדולה" עד פירוד גדולה ,אפשר שיהיו לכל היותר 98 שנה! כגון 5961-5981 ושוב 6059-6061

נמצא שעברו 98 שנה ולא נהיה "פירוד גדול" אפשר שבתוך 7שנה יהא 3 פעמים ע"פ בשבת

כגון 5761-65-68

אפשר שיהא כמה "פירודים גדולים זא"ז: 4428-4448,4452-4472,4479-4499

4005	4256	4506	4753	5000	5247	5507	5761	6012
4009	4259	4519	4766	5013	5260	5514	5765	6015
4012	4272	4526	4773	5020	5267	5518	5768	6028
4025	4279	4530	4777	5024	5271	5521	5781	6035
4029	4283	4543	4793	5040	5287	5534	5785	6052
4036	4296	4546	4797	5044	5291	5538	5805	6055
4049	4299	4550	4817	5064	5311	5558	5808	6059
4052	4303	4570	4820	5067	5314	5561	5812	6079
4056	4323	4573	4824	5071	5318	5565	5832	6082
4076	4326	4577	4844	5091	5338	5585	5835	6086
4079	4330	4597	4848	5095	5341	5588	5839	6106
4083	4350	4601	4851	5098	5345	5592	5859	6110
4103	4354	4604	4868	5118	5365	5612	5863	6113
4107	4374	4621	4871	5122	5369	5616	5883	6130
4127	4377	4624	4875	5135	5389	5636	5890	6137
4130	4381	4628	4888	5142	5396	5643	5903	6150
4134	4394	4641	4895	5149	5409	5656	5906	6153
4147	4401	4648	4902	5162	5412	5659	5910	6157
4154	4408	4655	4915	5165	5416	5663	5917	
4161	4421	4668	4918	5169	5423	5670	5930	
4174	4424	4671	4922	5176	5436	5683	5933	
4178	4428	4675	4929	5189	5440	5687	5937	
4181	4448	4695	4942	5193	5443	5690	5957	
4201	4452	4699	4946	5196	5460	5710	5961	
4205	4472	4719	4966	5213	5463	5714	5981	
4225	4475	4722	4969	5216	5467	5734	5984	
4228	4479	4726	4973	5220	5487	5737	5988	

4232	4499	4746	4993	5240	5490	5741	6001	
4252	4503	4749	4996	5243	5494	5754	6008	

We all know about Erev Pesach that falls on Shabbos (EPS). What is the average of this occurrence?
The answer is 13.4734% or about once in 7.5 years on average. The rule is: If Rosh Hashana falls on a Tuesday, the previous Erev Pesach must be on Shabbos

Now, what makes Rosh Hashana fall on a Tuesday? We must take in consideration various Dehiyot.
1) If the Molad of R"H is on Monday after 18 hours (or even after 15 hours 589 Chalakim, provided the previous year was a leap), then RH will fall on Tue.
2) If the Molad is on Tuesday after 9 hours 204 Chalkim, RH is "pushed off" to Thursday (Wednesday is not an option because of Lo ADU Rosh)
3) The rule of #2 applies only to "common" years; leap years are NOT subject to it. Rather, if the Molad is after Tue 18 hours the LEAST amount of years that may elapse from one EPS to another is :three!---the MOST is TWENTY! (I did not "prove" it mathematically, I beg your help--I just "checked it" for 600,000 years!!)

We can under stand the Gemara (Yerushalmi Pesachim) that "in every 2 Shevuos it must happen once" (and how come the Benei Beseira did not know if Pesach is Docha Shabbos!) Maybe it means thus: "it is impossible to have 3x7=21 years and not have it occurring twice!")
We will give a list of the years that the "previous" EPS was 20 years before:

5064.	5091.	5118.	5240.	5311.	5338.
5365.	5389.	5487.	5558.	5585.	5612.
5636.	5710.	5734.	5805.	5832.	5859.
5883.	5957.	5981.			

Example: 5805 Erev Pesach will fall on Shabbos, after a twenty year break! (5785)

****

Now we wish to give a list of EPS that the "previous" EPS was only three years!

5067.	5098.	5165.	5196.	5216.	5243.
5314.	5341.	5412.	5443.	5463.	5490.
5521.	5561.	5588.	5659.	5690.	5737.
5768.	5808.	5835.	5906.	5933.	5984.

As you see, it is quite the same "common"!!!

Now we will discuss how many times was the Dehiya of Btu Takpat---the “rarest” of all the four Dehiyot!

The meaning: if Molad of RH—of a year that FOLLOWS a leap---happens to fall on a Monday after 15 hours & 589 Chalakim, we must postpone RH to Tue.

Mathematically speaking; there is 181440 Chalakim in a full week.

The Molad of RH in question, must be in one of the 2651 Chalkim (between Btu Takpat & Bych-Monday 18 hours) in order to “have” this particular Dehiya. But this Dehiya is only in effect on a RH following a leap—that is 7/19 of the total years—so we do:

2651/181440 x 7/19 =.005383

That is ½ percent or once in 200 years!!

We will give a list of this Dehiya in the Elef Hashishi. 5096. 5194. 5441. 5519. 5688. 5766.

As you see the “last one” was just four years ago!

No more! For Elef Hashishi (6013 & 6111 are the next ones)

How about Dehiya of Gatrad? This has a bigger chance!
Let us calculate the percent. 9516 chlakim/181440
(the amount of Chalakim from Gatrad until Gich)
But this Dehiya is NOT on a leap year, so we have
9516/181440 x 12/19 =.03312
That is 3.3% or more than 3 times in one-hundred years.
We will give a list of this Dehiya for years 5500-6000

5542.	5549.	5569.	5620.	5640.	5647.
5667.	5718.	5745.	5789.	5796.	5816.
5887.	5894.	5914.	5965.	5992.	

We have another 19 years for the next one! The exact Molad of that RH will be: Tue. 9 hours 368 Chalakim! Very close! Only 164 Chlakim too late (9 minutes!)

We printed a chart for Tal Umatar from year 1-6000
Please note that as the years pass, asking Tal gets later. The reason: since we start 60 days after Tekufas Shmuel, that in turn depends on a 365.25 solar year. But we NEVER compensate for one hour and 485 Chalakim---that even after having 7 leaps out of 19, we remain with a deficit of 1-485
(Let us do the math 12x12=144, 7x13=91. 228+91=235. so we have 235 lunar months in a 19-year Machzor, 235 x 29 -12 -793 [after all math is done…..] =6939-16-595 . But 365.25 x 19= 6939-18!)
So the solar year---or Tekufas Tishrei---gets later one & half hours each Machzor Katan)
Now, the "earliest" Tal was 16 Cheshvon in years; 28. 77. 115. .. the last one so early was 826, & never again!
17 Cheshvon is around on the 2nd century about 40 times, it ended there!

The "latest" time to start Tal, in the Elef Hashishi, is 3rd of Teves!
The FIRST time in history that we started Tal on 3rd Teves was: 5584. then followed by 5660. 5793. 5812. 5831. 5888. 5907. 5926

Now you may ask is this AFTER Chanukah is over?

The answer is: only TWICE in history that is 5660 & 5907 will 3rd of Teves fall after Chanukah is over!

(Note: both of them are the 17th year of the Machzor Katan---the "warmest Sukkos"—or, the year that most "urgently" needs an extra Adar.

כרמלית 1

הוגה מחדש בחודש

השלישי שנת תשע"ג ושוב שילהי תשעז ואייר תשפג

נא לבטל כל מהדורות הקודמות---וגם את זה אים יאוחר

מסכת כלאיים פרק א

פרק א הלכה א משנה החטים והזונין אינן כלאים זה בזה. השעורים ושבולת שועל, הכוסמין והשיפון, הפול והספיר, והפורקדן והטופח, ופול הלבן והשעועית, Wheat-tares, barley-goat grass, spelt-oat, bean-kidney bean, everlasting pea-vetchling, white-haricot bean **אינן כלאים זה בזה:**

גמרא כתיב (ויקרא יט) שדך לא תזרע כלאים. הייתי אומר אפילו שני מיני חטים ואפילו שני מיני שעורים. בהמתך לא תרביע כלאים הייתי אומר אפי' שור שחור על גבי שור לבן, או שור לבן על גבי שחור. (שם) ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך הייתי אומר [אפילו] שני מיני צמר ואפילו שני מיני פשתים. פירש בבגדים (דברים כב) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו. מה כלאי בגדים שאסרתי לך שני מינין, לא זה ממין זה, ולא זה ממין זה. אף כלאים שאסרתי לך בכל מקום לא זה ממין זה, ולא זה ממין זה.

החיטים והזונין אינן כלאים זה בזה. הא עם השעורים כלאים.

החיטים והזונין אינן כלאים זה בזה, דבר שאינו אוכל הוינן מטעי ומתני כלאים?!ל"ל לשנות "אינו כלאים", פשיטא דאינו אוכל!

א"ר בא בר זבדא: שכן מקומות מקיימין אותן ליונים.

מה? רבי בא בר זבדא כרבי ליעזר? דתנינן תמן המקיים קוצים בכרם רבי ליעזר אומר קידש וחכמים אומרים לא קידש. אמר רבי אבהו טעמא דרבי ליעזר, שכן מקומות מקיימין אותן לגמלים בערביא. [מה? דרבנין סברין מימר אין מקומות מקיימין אותן לגמלים בערביא. ויבדקו! רבנין אמרין מקום שמקיימין אותן אסורין ומקום שאין מקיימין אותן מותרין. מה טעמא דרבי ליעזר? מכיון שמקיימין אותן במקום אחד נאסור מינן בכל מקום שהוא] ולא רבי בא בר זבדא כרבי ליעזר. תמן אין דרך בני אדם להביא קוצים ממקום למקום. ברם הכא דרך בני אדם להביא זונין ממקום למקום.

מעתה יהו כלאים עם החטים! אמר רבי יונה מין חטין הם אלא שהפירות מזנין. כהדא דתני (ויקרא יט) ולא תזנה הארץ מיכן שהפירות מזנין.

רבי יעקב בר זבדי בעא קומי ר' ירמיה, מתניתין, דשרי חטים וזונין דרבי ישמעאל בי רבי יוסי? דתני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר משום אביו: תורמין מן היין על החומץ, אבל לא מן החומץ על היין. עבר ותרם תרומתו תרומה. [רבי אומר: היין והחומץ שני מינין הן 2 אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה.] והוה מסתכל ביה. אמר ליה, [ר' יעקב בר זבדי לר' ירמי'] מה את מסתכל בי? הבא לך רצועה בכאן?! אתה רוצה להלקיני?! [א"ל תמן למעשרות וכאן לכלאים!!]. אמר רבי יונה הא כן הוה צריך מסתכל ביה, כד הוון רבנין קדמאיי בעון מקיימ' הדא מילתא הוון מקיימין לה. תמן למעשרות וכאן לכלאים.שפיר עבד ר' ירמי'!

רבי יוסה בשם רבי יוחנן כולהון זוגות

זוגות.אבל שבולת שועל וזונין, כלאים זב"ז מה על כל פירקא אתאמרת או על הדא הלכתא? מן מה דאמר רב: חמשה ירקות שאדם יוצא בהם ידי חובתו בפסח, כולם מותרין ליזרע בערוגה. ואמר, הדא דרב פליגא על ר' יוחנן.דלריו"ח אסורין לזרעם בערוגה הדא אמרה על כל פירקא איתאמר'. וע"כ אסור חזרת עם עולשין

רבא בשם רב כולהון זוגות זוגות. מחלפא שיטתיה דרב. תמן הלכה ב הוא אמר כולן מין אחד והכא הוא אמר הכין! לא, דרב אמר כולן מין אחד לא אמר אלא מ י נ י י ר ק ו ת הן וכולן מותרין ליזרע בערוגה. ריש פרק ג

רבי יוסי בשם רבי חייא בר ווא: אשכחון כתיב על פינקסיה דרבי הלל בי רבי אלס. רבי יונה בשם רבי חייא בר ווא: אשכחון כתיב על כותלא דרבי הלל בי רבי אלס: פילה פישונה גילבונה מילותה סרפוונא פסילתה. תרגום המשנה

כיני מתניתא: פול הלבן והשעועית. אמר רבי יונה למה נקרא שמה שעועית? שהיא משעשעת משמחת את הלב ומהלכת את בני מיעים:

הלכה ב משנה הקישות והמלפפון אינן כלאים זה בזה. רבי יהודה אומר כלאים.

חזרת וחזרת גלין =במקום אשפה**, עלשין ועולשי שדה, כרישים כרישי שדה. כוסבר כיסבר שדה. חרדל וחרדל מצרי, ודלעת מצרית והרמוצה, ופול המצרי וחרוב, אינן כלאים זה בזה:** Cucumber-musk melon, lettuce-willow lettuce, chicory-wild , leek-wild , coriander-wild, mustard-Egyptian, Egyptian gourd-bitter gourd, Egyptian bean-carob

גמרא א"ר יודן בר מנשה דברי חכמים: אדם נוטל מעה זרע אחת מפיטמה של קישו' ונוטעה והיא נעשית אבטיח, water melon אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של אבטיח ונוטעה והיא נעשית מלפפון. והוי "בן-בנו"

רבי יודה אומר עיקרו כלאים! כל עיקר מלפפון נוצר מכלאים! [ועל כן אסרו מלפפון עם דבר אחר??] אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של אבטיח, ומעה אחת מפיטמה של תפוח, ונותנן בתוך גומא אחת והן נתאחין ונעשין כלאים! לפום כן צווחין ליה בלישנא יונא מולפפון. melon pome [אבטיח-תפוח]

הקישות והאבטיח מה אמר בה ר' יודה? נישמעינ' מן הדא: הקישואין והאבטיחין והמלפפונות אינן כלאים זה בזה. רבי יהודה אומר כלאים. ומדחה.. נאמר, הקישואין והמלפפון אינן כלאים זה בזה, האבטיח והמלפפון אינן כלאים זה בזה. ר' יודה אומר כלאים. הקישות והאבטיח צריכה. מיבעי לן

חזרת וחזרת גלים, רבי חנניה אמר חסדיגרון. שמעון בריה דרבי אבי אמר אנטוכין. רבי יוסי בי רבי בון אמר, יסיחלי.

עולשין טרוקסימון.

עולשי השדה עולתין.

כרישין כריתין

כרתי שדה קפלוטין.

דלעת מצרית מתני' דלא כרבי נחמיה. דתני בשם רבי נחמיה: דלעת ארמית היא דלעת מ צ רי ת, כלאים עם היוונית, כלאים עם ה ר מ ו צ ה!

והרמוצה- א"ר חיננא כמין דלעת מרה היא, והן ממתקין אותה ברמץ.

והחרוב- א"ר יונה כמין פול פרסי הוא, וקצצוי תרמיליו דמיין לחרובה:

הלכה ג משנה הלפת והנפוס, והכרוב והתרובתור, התרדים והלעונים, Turnip-radish, **אינם כלאים זה בזה.** cabbage-cauliflower, beet-orach

הוסיף ר' עקיבה: השום והשומני', והבצל והבצלצול, והתורמוס והפלוסלוס,Garlic-wild,

אינן garlic, onion-wild onion, lupine-wild lupine **כלאים זה בזה:**

גמרא הלפת והנפוס. הכרוב והתרובתור. כרוב דקיק. =קטן

התרדין והלעונין- חמעויין.

הוסיף רבי עקיבה השום והשומנית- תומניתה. והבצל והבצלצול- פללגולה. והתורמוס והפלוסלוס- פרמועה, אין כלאים זה בזה:

הלכה ד משנה ובאילן: האגסין והקרוסטמלין, והפרישים והעזרדי', Pear-pippin, quince-hawthorne,

אינן כלאי' זה בזה.

התפוח והחזרר, והפרסקין והשקדין, השיזפין והרימין, Apple-medlar, peach-almond, ?-jujube **אף על פי שדומין זה לזה, כלאי' זה בזה:**

גמרא פרישין- אמר רבי יונה אספרלגין. ולמה נקרא שמן פרישין? שאין לך מין אילן פריש לקדרה אלא מין זה בלבד.

שלמן בר לוי אחוי דזבדי בר לוי בשם רבי יהושע בן לוי כולהון 4 מינין השנויין ברישא מין אחד. רב אמר זוגות זוגות.

מתני' פליגא על רב. דתני אף הבכיים. התיב ר' יוסי בי ר' בון והתני אף הרוגייני' אלמא לאוו זוגות הן

בשוקיי שדה שלחין שמשקין אותם של ציפורין, היו מרכיבין קרוסטמלין על גבי אגס. ראם תלמיד אחד אמ' להן אסורים אתם! הלכו וקצצום, ובאו ושאלו ביבנה, אמר להן מי שפגע בכם מתלמידי בית שמאי. הוי, לא אמ' אלא קרוסמיל על גבי אגס, הא אגס על גבי חיזרר, לא! גם לב"ה אסור

בתחום אריח היו מרכיבין תפוח על גבי חיזרר. ובא תלמיד אחד אמר להן אסורין אתם! הלכו וקצצום, ובאו ושאלו ביבנה, אמר להן: יפה אמר התלמיד. לא אמר אלא התפוח על גבי חיזרר, הא חיזרר על גבי אגס לא!

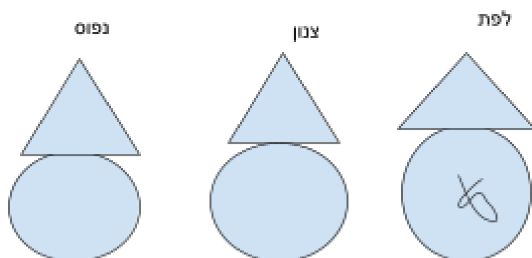
יש כאן דיוקים הסותרים! ומתרץ.. מה דהוה עובדא הוה עובדא. מעשה שהיה כך היה [ואין לדייק ולפשוט כרב או כריב"ל]]

תני: גוי שהרכיב אגוז על גבי פרסק, אע"פ שאין ישראל רשאי לעשות כן, נוטל ממנו ייחור והולך ונוטע במקום אחר. מה נפק 4 מינהון? קדריס פרסקיה. שם פרי הרכיב תריד על גבי דרכון אע"פ שאין ישר' רשאי לעשות כן, נוטל הימינו זרע והולך וזורע במקום אחר. מה נפק מינהון? כורבי לבנון. זרגון ולפת מה נפק מינהון? פטר פיטרא. סילינון לוזון ובוטמין מה נפק מביניהון? פסטקין. זיתין ורימין מה נפק מביניהון? שיזפין:

הלכה ה משנה הצנון והנפוס, והחרדל והלפסן, ודלעת יונית עם המצרית והרמוצא, Long radish-round radish, mustard-wild mustard, greek gourd-Egyptian gourd/bitter gourd

אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה:

גמרא א"ר יונתן יש מהן שהילכו אחר הפרי ויש מהן שהילכו אחר העלין. הלפת והצנון הילכו בהן אחר הפרי. ושונות, וע"כ אסורות הלפת והנפוס, הילכו בהן אחר העלין. ודומות וע"כ מותרות התיבון: הרי צנון ונפוס הרי פרי דומה, והעלין דומין, ותימר כלאים! א"ר יונה בזה הילכו בהן אחר טעם הפרי כיון שאין טעמן שוין לא מהני צורתם!

הלכה ו משנה הזאב והכלב, כלב הכופרי

והשועל, העזים והצבאים, היעילים והרחלים, הסוס והפרד, הפרד והחמור, החמור והערוד, Wolf-dog, wild dog-jackal, goats-gazelles, wild goats-sheep, horse-mule, mule-ass, ass-wild ass **אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה:**

גמרא הא כלב עם כלב כופרין אינן כלאים. ודלא כר' מאיר. דרבי מאיר אומ' כלאים. אע"ג דר' מאיר אמ' כלב מין בהמה, מודה בכלב כופרי שהוא מין חיה. הא כלב עם כלב כופרי, על דעתיה דרבי מאיר כלאים.

עוף לא תניתה. אמר רבי יוחנן אייתיתה מן דבר דליה: תרנגול עם הפיסיוני, תרנגול עם הטווס, אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה. רבי שמעון בן לקיש אמר משנה שלימה שנה לנו רבי: וכן חיה ועוף כיוצא בהן! אמר רבי יוסה צרכה להדא דר' יוחנן. תנינן תמן חיה, ופרשנתה הכא. תנינן תמן בהמה ופרשנתה הכא. עוף תניתה תמן, אתא ופרשנתה הכא. אמ' רבי יוסי ויאות. בא להודיעך שהעוף אסו' בהרבעה.

רבי ירמיה אמר כהנא שאל לריש לקיש, המרביע בחיות הים מהו? א"ל עוד הן כתיב בהן למיניהן.

5 ר' אחא לא אמר כן רק נוסח אחר.., אלא הוה א"ר אחא בשם ריש לקיש: כל שכתוב בו למיניהו כלאים נוהג בו. התיב כהנא הרי חיית הים הרי כתיב בהן למיניהן מעתה כלאים נוהג בהן? איך "שייך" בהן כלאים? א"ר יוסי בי רבי בון הכא פרס כהנא מצודתיה על ריש לקיש וצדייה! אמר רבי יונה יכול אנא פתר לה משום מנהיג. מייתי חוט וקטר באודניה דלכיסא ובאודניה דיריקא. ואינון שייפין דין עם דין ומזרעין: ויש כאן מנהיג [מושכין החוט] והרבעה גם יחד!!

הלכה ז משנה אין מביאין הרכבה **אילן באילן, ירק בירק, ולא אילן בירק, ולא ירק באילן, רבי יהודה מתיר ירק באילן:**

גמרא מחלפה שיטתיה דר' יודה. תמן הוא אמר נוטל הוא אדם מעה אחת מפיטמה של אבטיח, ומעה אחת מפיטמו של תפוח, ונותנן לתוך גומא אחת, והן מתאחין ונעשין כלאים. וכא הוא אמר הכין! כיון דאין ירק מתאחה באילן, שרי תמן על ידי שהוא נותן זה בצד זה, הן מתאחין ונעשין כלאים. ברם הכא ירק באילן הוא.

תני מניין שאין מרכיבין עץ סרק על גבי עץ מאכל, ולא עץ מאכל על גבי עץ מאכל. מין בשאינו מינו מניין? תלמוד לומר (ויקרא יט) את חקותי תשמורו. ר' יונה ר' לעזר בשם כהנא דר' לעזר היא, משום חוקים שחקקתי לאדם הראשון. מעתה אסור לאדם הראשון. [כן סבר ר"א דאסור לב"ן] ר' יוסי בשם רבי הילא דברי הכל היא משום חוקים שחקקתי ב ע ו ל מ י.

מעתה אסור להרכיב תאינה שחורה על גבי תאינה לבנה? אמר רבי אבין ולא מכלאי הבגדים למדת. מה כלאי בגדים שאמרתי לך שני מינין, לא זה ממין זה ולא זה ממין זה. אף כלאים שאסרתי לך בכל מקום לא זה ממין זה, ולא זה ממין זה!

תני בשם רבי לעזר מותר הוא גוי לזרוע וללבוש כלאים. אבל לא להרביע בהמתו כלאים, ולא להרכיב אילנו כלאים. למה? מפני שכתוב בהן למיניהן. והרי דשאין כתיב בהן למיניהן? אין כתיב בציווי אלא בהוצאה.

6 ואם כן למה נתקללה הארץ? ר' יודן בר שלום אמר על ידי שעברה על גזרותיו של הקב"ה. (בראשית א) תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע. והיא לא עשת אלא ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו. =הוציאה אילני סרק רבי פינחס אמר שמחה בציוויה והוסיפה אילני סרק. על דעתיה דרבי יודן בר שלום יפה נתקללה הארץ. על דעתיה דרבי פינחס למה נתקללה הארץ? כאינש דאמר ליט ביזא ארורה שדיים שכן מיניקות!! כ שהולידה פירות שנכשל בהם אדה"ר

דכן איינק! ואתיא כיי רבי נתן שלשה נכנסו לדין וארבעה יצאו מקוללין. ארורה האדמה בעבורך.

עד כדון לית כתיב אלא בהמתך לא תרביע כלאים. עוף מנין? אית תניי תני מאת חוקותי תשמורו, ואית תני מבהמתך לא תרביע כלאים. יליף ג"ש משבת [בהמתך בהמתך] הרכיב אילן והרביע עוף, מאן דאמ' מחוקותי תשמורו אינו חייב אלא אחת, מאן דאמ' מבהמתך לא תרביע חייב שתים. הרביע בהמה והרביע עוף, מאן דאמר מחקותי תשמורו חייב שתים. מאן דאמר מבהמתך לא תרביע כלאים, אינו חייב אלא אחת

תני אין מרכיבין זיתים ברכב של תמרה מפני שהוא אילן באילן. רבי יודן בעי ולית הדא פליגא על רבי לוי (תהילים קכח) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך כשתילי זתים סביב לשולחנך. מה זיתים אין בהן הרכבה. אף בניך לא יהא בהן פסולות! הא מכלל שיש בהן הרכבה! מברייתא משמע שהרכבה מועלת שנייא היא הכא שהוא עתיד למתקה. אינו התאינה נתאחה עם עץ הזית כלל להשתנות למין חדש--רק ממתיק קצת להזית כהדא רבי שמעון בר' הוה משקי פרסתקיה יין מבושל, בשביל למתקה:

הלכה ח משנה אין נוטעין ירק בתוך סדן של שיקמה. אין מרכיבין פיגם ע"ג קידה לבנה Rue grafted upon white cassia **מפני שהוא ירק באילן. אין נוטעין ייחור של תאינה לתוך החצוב שיהא מקירו:** Fig-tree shoot in a scutchgrass that it may shade it

אין תוחבין זמור' של גפן לתוך האבטיח שתהא זורקת מימיה לתוכן, מפני שהוא אילן בירק: אין נותנין זרע דלעת לתוך החלמות bugloss **שתהא משמרתו, מפני שהוא ירק בירק:**

גמרא רבי זכריה חתניה דרבי לוי בעי, בלא כך אינו אסור משום זרעים תחת הגפן? ל"ל משום "הרכבה"? תיפ"ל משום איסור סמיכת ירק ל כ ר ם

7:1 אמר רבי יוסי תיפתר במעמיק שורש למטה משלשה טפחים, מקצץ ויורד שרשי הגפן והאבטיח עד ג"ט---ושוב מרכיב ענף האבטיח על ענף הגפן [ר"י פליקס וכן הרבה פרושים יהא זכרו ברוך!] כהדא דתני: שרשי פואה הנכנסים לתוך ארבע אמות שבכרם. למטה משלשה טפחים, הרי אילו מותרין: אלמא אין אסור "סמיכה" רק על פני הקרקע [או תוך ג"ט]

7 הלכה ט משנה הטומן לפת [או] **וצנונות תחת הגפן, [אם היו מקצת העלין מגולין] אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשרות, ונטלין בשבת.**

הזורע חיטה ושעורה כאחת, הרי זה כלאים. רבי יודה אומר: אינו כלאים עד שיהיו שתי חטים ושעורה, או חיטה ושתי שעורים, או חטה ושעורה וכוסמת:

גמרא חזקיה אמר: לא שנו אלא לפת וצנונות, הא שאר דברים לא. שאר ירקות שמשתרשין מהרה, לא התירו להטמין רבי יוחנן אמר: לא שנייא היא לפת היא צנונות היא שאר כל הדברים.

מה נן קיימי', אי משום זרעים באילן, למה לי גפן אפילו שאר כל האילן!

אלא על כרחך לא איירי מאיסור הרכבה, רק מאיסור כלאי הכרם] וא"כ.. אי משום שאינו רוצה בהשרשתן, למה לי לפת וצנונות אפילו שאר כל הדברים! כ וודאי ריו"ח צודק! מן מה דתני ר' חייה כגון אגודה של לפת ואגודה של צנונו'. הוי לית טעמא דלא אלא משום שאינו רוצה בהשרשתן: עיקר ההיתר הוא "אגודה" ולפת ל"ד ##

תני: פגה שטמנה בתבן, וחררה שטמנה בגחלי', אם היו מקצתן מגולין, ניטלין בשבת. ואם לאו, אין ניטלין בשבת. ר' לעזר בן תדאי אומר: בין כך ובין כך תוחב בשפוד או בסכין

ונוטלן.

אתיא דרבי לעזר בן תדאי כר' שמעון ל"ח לגומא דדשא"מ שרי דתני לא יגור אדם את הכסא ואת המטה ואת הקתידרה מפני שהוא עושה חריץ. רבי שמעון מתיר. ומדחה..רבא בשם רב הונא, רבי חגיי בשם ר' זעירא, רבי יוסי בשם רבי הילא, מודין חכמי' לר"ש בכסא שרגליו משוקעות בטיט שמותר להגביהו אע"פ ש נ ר א ית החריץ שמותר לטלטלו ודין פגה לכ ו לי עלמא. [וכמה דתימר מותר לטלטלו, ודכוותה מותר להחזירו.] 8

א"ר יוסה אוף נן נמי תנינן דמודו חכמים כשיש כבר חריץ ניטלין בשבת. א"ר יוסי בי ר' בון דר"ש היא. והא תנינן שביעית. אית לך מימר שביעית דר"ש?! דר"ש מתי' בספיחי שביעי' והכא את אמר הכן?! לר"ש אין איסור בספיחים, ול"ל "מקצת עליו מגולין"?

אע"ג דר"ש מתיר בספיחי שביעית, אית ליה משום קדוש' שביעי'. אוף הכא אינו חושש לא משום שביעית= ולא משום קדוש' שביעי'.

זרע שני מינין בחורבה, חטה אחת ושעורה אחת במקום פנוי לגמרי זרע שני מינין בבקעה, שני מינים וחלקן גדר. ר' יוחנן אמר פטור. ר"ש בן לקיש אמר חייב. כיון "שהוציאן כאחת" לזריעה, אף שחילקן אח"כ...

מודה ר"ש בן לקיש בזורע ע"ג הים, ע"ג פטרה, ע"ג סלעים, ע"ג טרשים שהוא פטור. מודה ר"ש בן לקיש בזורע ע"מ לחלקן גדר שהוא פטור: א"ר בא קרתיגניא מודה ר"ש בן לקיש לענין שבת בעינן הנחה ממש עד שתנוח.

מתני' פליגא על ר' יוחנן. הזורע חיטה ושעורה כאחת הרי זה כלאים! פתר לה בנתונים בתוך ששה על ששה וכו' דאמר ר' יוחנן אינו חייב עד שיהו ששה על ששה מוקרחין בתוך שדה תבוא' או מוקפי' גדר. =מוקף גדר פחות מ 6X6

בהדא ר' יודה או' במתניתין אינו כלאים?!

א"ר זעירא, ר' יהודה כדעתיה: דר' יודה אמר ג:ג בשדה ירק טפח שיעור טפח סגי. א"ר יוסי מאן דבעי מקשיא על הדא דר' זעירא, יליף הדא דר' יוד' מן דרבנין! כמה דרבנין אמרין באיסור בית רובע, ללקות ו' על ששה. אף שאין לוקין, יש איסור! כן ר' יודה אמר באיסור ששה על ששה, ללקות טפח! והתני הזורע חיטה ושעורה...רבי יודה מתיר! והו"ל ל א ס ור עכ"פ בפחות מ6X6 9

ע"כ הסבר רבנן ור' יודא אליבא דריו"ח

וקשיא מה טעמא דרבי שמעון בן לקיש? ומתרץ מכיון שהוציא מתוך ידו לזרע חייב. [ולפי"ז מובן שיטת ר' יודא דמקל בחטה ושעורה]

והא תנינן ר' יודה או' אינו כלאי'! פתר לה עד שעה שתנוח. רק עודן בידו פוטר, הא הניחם ע"ג קרקע, חייב.

והתני ר' יודה מתיר, לא אפי' נחה ר' יודה מתיר?

א"ר הילא, ר"ש בן לקיש כדעתיה. דאר"ש בן לקיש בשם חזקיה: ראש תור מחורבה, מותר. עיין ציור 1 [הגם שאין ניכר שזרע כאן ר"ת ב כ ו ו נ ה--רק נ ה פ ך לר"ת מחמת החורבן] וה"ן כשזורע רק חטה אחת ושעורה אחת מעתה, אפילו שני חיטין ושעורה! וכן היא?! והתנינן עד שיהו שני חיטין ושעורה או חיטה אחת ושני שעורין או חיטה אחת ושעורה וכוסמת. פתר לה חיטה מכאן וחיטה מכאן, כגדר מיכן וגדר מיכן, וזורע על הגדר---דאסור. והיינו נמי טעמא דר"י ושעורה חבושה באמצע.

##א"ר מתניה הדא דתימר, שאין שם חורבה. אבל יש שם חורבה מותר כריו"ח ס"ל:##

הלכה א משנה כל סאה שיש בה רובע זרע ממין אחר, ימעט. רבי יוסי אומר יבור. בין ממין אחד בין משני מינין. רבי שמעון אומר לא אמרו אלא ממין אחד. וחכמים אומרי' כל שהוא כלאים בסאה, מצטרף לרובע.

10 במה דברים אמורי'? תבואה בתבואה וקטנית בקטנית תבואה בקטנית וקטנית בתבואה. באמת אמרו זירעוני גינה שאינן נאכלין מצטרפין אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה. אמר רבי שמעון כשם שאמרו להחמיר אף להקל. הפשתן בתבואה מצטרפת אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה:

גמרא אנן תנינן "שיש בה" אית תניי תני "שנפל לתוכה". אמר רבי מנא: מאן דאמר "שיש בה", אחד מעשרים וארבעה, מאן דאמר "שנפל לתוכה" אחד מעשרים וחמשה. [נפל רובע קב לתוך סאה ש ל ם] אמר רבי יוסי בי רבי בון: בין כמאן דאמר שיש בה, בין כמאן דאמר שנפל לתוכה, אחד מעשרים וארבעה. מאי כדון? מאן דאמר שיש בה, במחובר. איירי שיש ב ב י ת סאה, חטין ז ר ו ע ין, שיעור רובע משעורין זר ו ע י ן מאן דאמר שנפל לתוכה, בתלוש.

מה נן קיימין? אם במתכוין לזרע עירבן על מנת לזרוע אפילו חיטה אחת אסור!

[אם לערב לשם מכירה אפילו כל שהוא אסור לערב!

רבי יעקב בר אחא, אבא בר חייא בשם רב: הבורר צרורות מתוך כיריו של חבירו, חייב להעמיד לו חטין יפות תחתיהן. אמר רבי יוסי זאת אומרת שהוא אסור לערב. אם אמר את שמותר לערב, למה לי חטין יפות תחתיהן. יערב המוכר השתא!

מכר לו חיטין יפות, ונמצאו ברורות אין בהם שום פסולת מהו שינכה לו? שיתחייב הלוקח לה ח ז י ר רובע מיליהון דרבנין אמרין אינו מנכה לו. דאמר רבי יעקב בר אחא אבא בר חייא בשם רב הבורר צרורות מתוך חיטין של חבירו, חייב להעמיד לו חיטין יפות תחתיהן. ואי אמרת חייב הלוקח להחזיר כשנמצאו כולם יפות, לימא ליה הבורר, מאי אפסדתיך, תמכרם כולם יפות, והלוקח יחזיר לך רובע!

בירר, רובע אחד ומחצה, מצא הלוקח 1.5 רובע של פסולת ובירר הכל, ומבקש בחזרה גם דמי הרובע!! [דמי חצי הרובע היתר,פשיטא דמחזיר לו המוכר] מהו שינכה לו דמי אותו הרובע? רבי חיננא ורבי מנא. רבי חיננא אמר מנכה לו. רבי מנא אמר אינו מנכה לו דהוא אמר ליה אילו יהבתון לי, הוינא צרר לון בסירקי, מה דהוה זבונה חמי, הוה זבן! הייתי מוכרו בחנות ולוקח מה שהוא רואה [כ מי בקש מידך לברר]

מתרץ קושיא ראשונה אלא בשנתערבו דרך מכנס.

11 והא תנינן: באמת אמרו זירעוני גינה שאינן נאכלין, מצטרפין אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה. ותני עלה: כגון קב דבר שדרכו לזרוע קב בבי"ס—שיעור תערובתו היא 1/24 קב וחצי קב. ואחד מעשרים וארבעה לחצי קב טב הוא כלום? עד כאן חשו למראית העין מיכן, ואילך לא חשו למראית העין:

ימעט: באיזה צד הוא ממעט? או פוחת מן רובע, או מוסיף על הסאה. לא כן אמר רבי יוחנן ר' אבהו בשם רבי יוחנן: כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותר מזיד אסור! תמן את מרבה לבטל איסור תורה, ברם הכא את מרבה לבטל מפני מראית עין:

רבי יוסי אומר יבור: מ"ט דר' יוסי? מכיון שהתחיל ברובע צריך להשלים את כל הרובע. מודה רבי יוסי שאם היה שם פחות מן הרובע משעה ראשונה אינו זקוק לו.

אליבא דר' יוסי היאך עבידה? היה שם רובע אחד משני מינין, בורר מין אחד ודיו, או צריך לבור את כולו?

ר' שמעון אומר לא אמרו אלא מין אחד שני מינין לא. עד היכן? עד רובה של סאה. אים יש רוב ממינים אחרים, יש לאסור חזר והוסיף, חזרה תבואה להתירה.

כמה דר"ש אמר אין שני מינין מצטרפין לאסור. כן הוא אומר הכא אין שני מינין מצטרפין להיתר: היאך עבידא? היה שם עשרים ושנים רבעים ומחצה של חיטים, וחצי רובע שעורין, נמצא נתבטל השעורים—אבל א"א לצרפו לבטל העדשים! ונפל לתוכו פחות מרובע עדשים, אפי' כן אין שני מינין מצטרפי' להיתר: [ומודה ר"ש שאסורה בכה"ג, מפני שאין כאן חטים:עדשים 23:1]

באמת. א"ר לעזר. כל מקום ששנו באמת הלכה למשה מסיני.

ותני עלה כגון מי שדרכו לזרוע שלשת קבין וארבעת קבין בבית סאה, שיעורן [כשנתערבו קצת מהם עם סאה חטים] ברובע הקב [הגם שהיה לו להיות פחות מזה [רק אחד מכד של שלשת קבין, שהיא חצי-רובע] לא פלוג חכמים] הא קביים, אחד מעשרים וארבע!

ותני עלה כגון קב וחצי קב. שיעורן אחד מכד הא קביים, ברובע! הכא את אמ' קביים ברובע. והכא את אמר קביים אחד מעשרים וארבעה?

12 ר' זעירא ר' אבונא בשם רב הונא חד אמ' עד תשעה קבין. השיעור ברובע--יותר מזה, שיעורו ב1/24 וחרנא אמר עד שמונה.

תשעה ועשרה מהו שיצטרפו? במתניתין

2 מינים מצטרפין—אים לא שוו שיעורן "לאסור", מהו?

מין המזדרע בכמות של...לבית סאה	יכול להתערב עד... בסאה של חטים
חצי קב	א ממח בקב
קב	א מכד ""
2 קב	א מיב / רובע
3 קב	רובע
4 קב	רובע
5 קב	רובע
6 קב [סאה]	רובע
7 קב	רובע
8 קב	רובע
9 קב	רובע/ תשע מכד בקב
10 קב	עשר מכד בקב

איתא חמי תשעה ושלשה מצטרפין .

שהרי שוו בשיעור רובע

תשעה ועשרה לא כ"ש?!

#

רבי אבין ור' חנינה תרויהון אמרין [סאה חולקת ביניהון שמא הוגה מפי תלמיד שיש שיעור "סאה" בין רישא לסיפא דהאי מימרא]: רובע סאה אסור בשלשת קבין, ורובע שלשת קבין אסור בסאה. רובע סאה אסור בתשעת קבין, ורובע תשעת קבין אוסרין בסאה

יש שלשה מינים: חטה מזדרע 6 קב לבי"ס. קצח- 3 קב לבי"ס. פרג- 9 קב לבי"ס

נתערב

רובע קב חטים בסאה קצח

רובע קב קצח בסאה חטים

רובע קב חטים בסאה פרג

רובע קב פרג בסאה חטים

[אלו ד בבות הנזכרים בדברי ר' אבין]

43 שלשת רבעים של פשתן אוסרין בסאה. היאך עבידא? אתר דזרע רובע דחיטין, זרע תלתא רובעין דכיתן:

הלכה ב משנה היתה שדהו זרועה חטים ונמלך לזורעה שעורין, ימתין לה עד שיתליע, ויופך, ואח' כך יזרע.

אם צמחה, לא יאמר אזרע ואח"כ אופך, אלא הופך ואחר כך זורע.

כמה יהא חורש? כתלמי הרביעה. רחוקים קצת זה מזה **אבא שאול אומר: כדי שלא ישייר רובע לבית סאה:**

גמרא עד כמה היא מתלעת? עד כדי שתהא בארץ שלשה ימים, במקום הטינא, אבל במקום הגריד בעיא היא יותר.

ותני כן: מקצת היום ככולו. ואם צימחה, והוריד בהמתו לתוכה וקירטמתה, הרי זו מותרת.

מה טעמא דרבנין? מכיון שנתן דעתו לחרוש אפי' לא רצף. תני אין מחייבין להיות חורש דק אלא כתלמי הרביעה. רשב"ג אומר זנב הסוס היתה נקראת כדי שיהא סוף עפרה של זו נוגע בזו, וסוף עפרה של זו נוגע בזו. שני "עפר התלמים" פוגשים זה בזה

מה טעמא דאבא שאול? מכיון שהתחיל ברובע דיו. צ 1.5

מה אבא שאול כר' יוסי? דאמר לעיל חייב לברר את "כל הרובע"?

כרבנין הוא, דרבנין אמרי מכיון שנתן דעתו לחרוש אפילו לא רצף. כן אבא שאול אומר מכיון שהתחיל ברובע דיו. רבי יוסי אומר צריך להשלים את כל הרובע:

44 ***הלכה ג משנה זרועה ונמלך ליטעה, לא יאמר אטע ואחר כך אופך, אלא הופך ואח"כ נוטע. נטועה ונמלך לזורעה לא יאמר אזרע ואחר כך אשרש, אלא משרש ואחר כך זורע. אם רצה, גומם עד פחות מטפח, וזורע, ואחר כך משרש:***

היתה שדהו זרוע קנבס או לוף, לא יהא זורע ובא על גביהן, שאין עושין אלא לשלש שנים:

תבואה שעלו בהן ספיחי אסטיס, וכן מקום הגרנות שעלו בה מינין הרבה. וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש.

ואם ניכש או כיסח, אומר לו עקור את הכל חוץ ממין אחד:

גמרא תני סומכין עומרין בצד גפנים. אמר רבי יוסי הדא אמרה שמותר ליטע גפן בצד קמה יבישה . מהו לזרוע בצד גפנים יבשות? נשמעינה מן הדא: גפן שיבשה אסורה ואינה מקדשת. ואמר רבי לעזר דרבי מאיר היא. דרבי מאיר אמר אפילו גפן הצמר, אסור ואינו מקדש. הדא אמרה לרבנן דפליגי על ר"מ שמותר לזרוע בצד גפנים יבשות

נטועה ונמלך לזורעה..ואם צמחו ה ג פ נ י ם

[למרות שגממן..], מותרות לשעבר מה שכבר גדלה ה ת ב ו א ה ואסורות לעתיד לבוא. כהדא ר' שמעון בן יהודה גם כרמייא, כמתניתין אמ' לאריסיה פוק זרע! מן דזרע החטים, צמחין, הגפנים אמר ליה פוק חצוד! החטים קצור תיכף!--דמותרות לשעבר מן דחצד, ארטבין יצאו פירות הגפן אמר ליה פוק סמך! כדלעיל

ר' זעירא בעי, עד כדון כר' שמעון בן יהודה שהוא אמר לדעת גמורה. שזהיר לקצור תכף שאר בני אדם שאין אומרין לדעת גמורה? חזר ואמר אפילו רבי שמעון בן יהודה אינו אוסר אלא משום מראית העין: ולא חמירא כ"כ

תניי יהושע, תנאי יהושע בן נון היו מלקטין עשבים מכל מקום, חוץ משדה תלתן. דבעלים מקפידין על העשבים, ואסורין משום גזל והא תנינן וכן תלתן שהעלת מיני עשבים, אין מחייבין אותו לנכש. אם את אומר שדעתו עליהן, =אסורין משום גזל משום שנהנה מהן יחייבו אותו לנכש!

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יצחק בר נחמן כשזרע לעמיר היא מתניתא. רבי יעקב בר אחא בשם גרמיה, כשהעלת לזרע

כשזרע לזרע =מאכל אדם, אין מחייבין אותו לנכש [ומותר משום גזל]

זרע לעמיר=מאכל בהמה, אסור משום גזל [תניי יהושע] [וחייב לנכש]

[אמר רבי יוסי וכי לא בא יהושע לפרש אלא לעוברי עבירה. עבר עבירה, אסור משום גזל. לא עבר עבירה, מ ו ת ר משום גזל?! הוי, לא שנייא היא שזרעה לזרע היא שזרעה לעמיר.] תרוויהו אסורין משום גזל

בא לתרץ קושיית סתירת המשניות ר' אחא בשם
ר' מיישא: רוצה הוא בהן כאילו עקורין 15
ומונחין לפניו. אין מחייבין אותו לנכש דלא ניחא ליה במצב הנוכחי--אבל א ח ר ש כ ב ר נתנכש, שפיר אסורין משום גזל!!!

מעתה, מצא כלאים בכרם=עשבים שעלו ב כ ר ם יהו אסורים משו' גזל שהו' רוצ' בהן כאלו עקורי' ומונחין לפניו! [ר' יוסי לא אמ' כן אלא נוסח שונה קצת "שבסוף הוא רוצה בהן"]

ומתרץ... כאן בתניי יהושע [שאסור לעקור עשבים משדה תלתן] יש לו עם מי להכנס. כי רוצה העשבים כדי לארוז בהם התלתן וכאן עשבים בכרם אין לו עם מי להכנס. רב נחמן אמר רבי מנא בעי הגע עצמך שהיה שם שדה אחרת של תלתן =מאכל בהמה סמוכה לו לכרם, הרי יש לו עם מי להכנס! שהרי יכול להשתמש בעשב לצורך אריזת התלתן, וליתסר משום גזל!

מיליהון דרבנין פליגין על ר' יצחק בר נחמן: דאמר רבי זריקן בשם דבית רבי ינאי כל הספיחין אסורין, בשביעית חוץ מן העולין בשדה בור בשדה ניר בשדה כרם.דלא גזרו חז"ל על ספיחי הפקר ואימר חוץ משדה תלתן שזרען לזרע!

אמר רבי יוסי ראי' לדבריי שאסור משום גזל...[ואפ"ה ליכא אסור כלאיים [מטעמא אחרינא]] מילתא דרבי יוחנן מסייע לי. מעשה באחד שלקח ירקה של גינה מן הגוי, שהיה זרוע כלאים אתא ושאל לרבי יוחנן, אמר ליה, צא ולקוט, ת כ ף ומכור לפי השוק. והותיב רבי אבהו קומי ר' יוחנן והא תנינן וכן מקום הגרנות שעלו בהן מינין הרבה. אלמא אין חיוב נכוש ולמה חייב לנכש [שדה הגוי] [אמר ליה ריו"ח לר"א מקומו מוכיח עליה שאינו רוצה בקיומו] ויתיבינה הוה ליה לריו"ח להשיב "עשבים שעלו בתלתן מותר משום גזל, להכי אין מחייבין אותו" משא"כ ירקות שבשדה עכו"ם! כאן אסור משום גזל וכאן מותר משום גזל, היאך אתה משיבני
דבר שהוא אסור משום גזל עם דבר שהוא 16
מותר משום גזל? ומדחה... כההיא דאמר רבי אימי עשירים היו בתשובות. או ייבא כההיא דאמר ר' נסא כאינש דאית ביה תרין טעמין והוא מתיב חד מנהון:

הלכה ד משנה הרוצה לעשות שדהו משר משר rectangle **מכל מין בית שמאי אומרי' שלשה תלמין של פתיח** רוחב כל מישר ומישר **ובית**

הלל אומרי' מלוא העול השרוני. וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו:

גמרא רבי זעירא רבי לעזר בשם רבי חייה רובה: עושה שתי אמות על שתי אמות ומיצר והולך אפילו כל שהוא. [אמר רבי יונה הדא דתימר בעשויה משרין משרין, אבל בעשויה משר אחד סמוך לשדה גדולה לא בדא. לא התירו]

ואתיא כיי דאמר רבי ינאי: יכיל אנא זרע חקלי חמשין מינין עשרי' וחמשה מיכא, ועשרין וחמש' מיכא. ציור 2

אף בשתי שדות כן? היתר של מישר היא גם בין שתי שדות? מעתה, אפילו בינו לבין חבירו מותר? אף בחורבה כשנחרב קצת מן המשר כן? או ייבה כיי דאמר ריש לקיש בשם חזקיה ראש תור הבא מחורבה מותר? עיין לעיל

רבי אומר: מתחיל בית רובע, ומיצר והולך עד שלשה תלמין של פתיח. ציור 3

ולית ליה לרבי תבואה בתבואה בית רובע?! תמן במרובע וכאן במישר. ולית לרבנין מישר? א"ר יודן סוף מישר לרבי, תחילת משר לרבנין.

47 תוספתא 2:1 ר' לעזר שאל, היתה שדה קטנה מהו? שמא אין צריך "מפולש" נישמעינה מן הדא: ר' לעזר בר שמעון אבא יוסי בן יוחנן איש ינוח אמר: בגדולה חמשים אמות, ובקטנה על פי רובה. מה אם אלו רלב"ש ואיב"י שנתנו שיעור=הקילו שאי"צ מפולש לגדולה, לא נתנו שיעור לקטנה והחמירו דבעי ר ו ב . חכמים, שלא נתנו שיעור לגדולה, לא כל שכן שלא יתנו שיעור לקטנה!! וודאי שיחמירו דבעי' מ פ ו ל ש

הלכה ה משנה היה ראש תור חיטים, ונכנס בתוך של שעורים, מותר. מפני שהוא נראה כסוף שדהו.

שלו חיטין, ושל חבירו מין אחר, מותר לסמוך לו מאותו מין. [של החבר]

שלו חיטים ושל חבירו חיטים, מותר לסמוך לו תלם של פשתן, ולא תלם של מין אחר.

רבי שמעון אומר אחד זרע פשתן ואחד כל המינין.

רבי יוסי אומר אף באמצע שדהו, מותר לבדוק בתלם של פשתן:

גמרא ריש לקיש בשם חזקיה ראש תור הבא מחורבה, מותר. ציור 4 אמר רבי יוחנן לא שנו אלא "היה ראש תור" ציור 5, הא ראש תור הבא מחורבה, אסור .

[חזקיה אמר מי שיש לו בית רובע וכל שהוא. אותו כל שהוא זורע לתוכו כל מין שירצה =מין אחר. אמר ר' יוחנן אינו זורע לתוכו אלא מין אחד לבד =מין של העיקר.

אמר רבי זעירה: מודה רבי יוחנן שאם היה בית רובע ומחצה, שהוא זורע חצי רובע מכאן, וחצי רובע מכאן, אותו חצי רובע, נידון לכאן ולכאן] נחשב ומצטרף לשני הצדדין [כאילו יש ב"ר לכל אחד] ציור 6

מתנית' פליגא על ר' יוחנן: שאוסר ר"ת בחורבה היו לו שתי שדות אחת זרועה חיטין ואחת זרועה שעורין, מותר להביא תלם בנתיים, ולזרע אחת חיטה ואחת שעורה, = חטה שעורה חטה שעורה....alternating מפני שהחיטין נראות כסוף שדהו של חיטין, ושעורין כסוף שדהו של שעורין.

מה עבד לה רבי יוחנן? אלמא שרי אף באופן גרוע!

פתר לה כר' ליעזר בן יעקב. דר' אליעזר בן יעקב אמר אפילו חיטה אחר חיטה נכנסת לתוך של שעורין, ושעורה אחר שעורה נכנסת לתוך של חיטין מותר, מפני שהחיטה אחר חיטה הנכנסת לתוך של שעורין, ציור 7 חיטה. ושעורה אחר שעורה נכנסת לתוך של

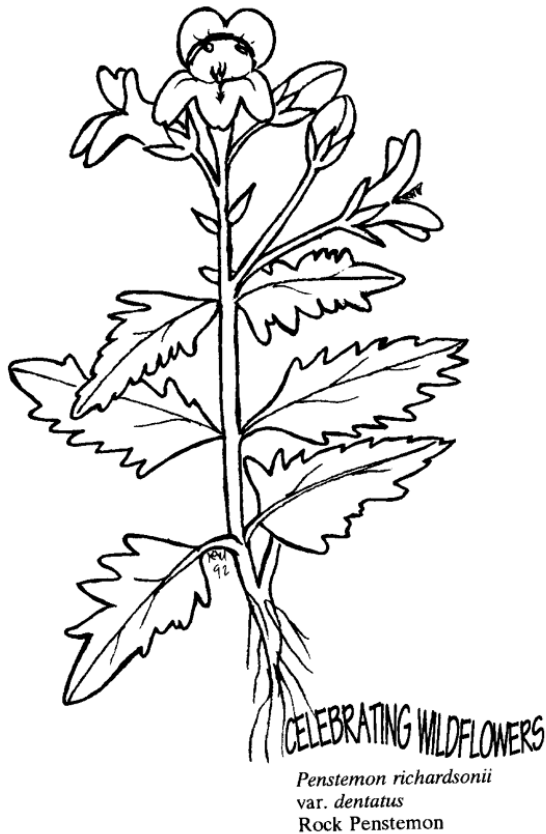
18 שעורין, שעורה. אבל ת"ק פליג עליה, ואנא כת"ק! אבל אם היתה חיטה אחת מובלעת לתוך של שעורה, או שעורה אחת מובלעת בשל חיטין הרי זה אסור ואנא דאמרי כראב"י

מה נן קיימין? אם במתכוין לבדוק אפי' באמצע שדהו מותר! אם בשאינו מתכוין לבדוק, ליתסר הכל! במתכוין לבדוק אנן קיימין. רבי יוסי לא חשש למראית העין. ורבנין חששו למראית העין.

רבי שמואל בשם רבי זעירא דרבי שמעון היא. דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש =אוסר דבר שאינו שלו.

רב אמר אין אדם חובש =אוסר מטעם ש"נחבש" משני הצדדין [אם אחת מהצדדין אינו שלו] דבר שאינו שלו. אמר רבי יונה אתיא דרב כרבי שמעון. כמה דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. כן רב אמר אין אדם חובש דבר שאינו שלו. ברם כרבנין לא אתיא:

הלכה ו משנה אין סומכי' לשדה תבואה, חרדל וחריע. mustard and safflower **אבל סומכין לשדה ירקות, חרדל וחריע.**

Penstemon richardsonii var. *dentatus*
Rock Penstemon

סומך: לבור, ולניר, ולגפה, ולדרך, ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים, ולחריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה, ולאילן שהוא מיסך על הארץ, ולסלע שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה:

גמרא אין סומכין כו'. מהו חריע מוריקא.

כיני מתניתא אין מקיפין, מכל צד הא לסמוך סומכין.

19 מתניתין דרבי יודה. דתני אין מקיפין חרדל וחריע אלא לחסיות leek בלבד דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר לכל מקיפין חרדל וחריע חוץ מן התבואה. רבי שמעון אומר לכל מקיפין חרדל וחריע. רבן שמעון בן גמליאל אומר ערוגות קטנות של ירק מקיפין

אותן חרדל וחריע.

תני: מותר הוא אדם לזרוע בתוך שדהו ש ו ר ה של חרדל וחריע, ובלבד שיעשה שורה אורך עשר אמות ומחצה, על רוחב מלואו?? ואי"צ 6 טפחים כסתם ירק

אמר רבי לעזר: לא שנו אלא שדה קטנה, הא בגדולה לא. איזו היא גדולה ואיזו היא קטנה? אם יש בין בד לבד בית רובע בין ש ו ר ה לשורה יש 10 אמות, זו היא גדולה. ואם לאו, זו היא קטנה

לית הדא מותר לזרוע בת ו ך שדהו... פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר ראש תור הבא מחורבה אסור! תמן לזרעין וכאן לירקות. אף על גב דרבי יוחנן פליג בזרעים, מודה הוא הכא בירקות.

גריד קרקע יבישה שאין זורעין אותו רק מגדלין בו ירקות ע"י השקאה מותר ליזרע בו כל מין שירצה.

אמר ר' יוחנן ובלבד שיעשה שלשה בתוך ששה שיזרע שלשה מתוך הששה [הגריד רחב 6] ציור 10

וששה שהן סמוכין לגדר כגריד.

היו ג' בתוך ששה, ואחד חוץ לששה, [איירי שהיה רוחב השורה: ששה גריד+1 טפח רגיל] מאחר שהוצלו אלו אף זה הוצל. היו שנים בתוך ששה ואחד חוץ לששה, מאחר שלא הוצלו אלו אף זה לא הוצל. ציור 10 [ושניים במקום שלשה]

היה שם גריד, ושורה. גדר ושורה, חובשין את השורה. ציור 11 [מסתבר כציור ה"שמא"]

גבו של גדר כשדות ציור 12.

שתי שדות זו על גבי זו, כגדר. העליונה

20 סמוכה לחריץ, והתחתונה סמוכה לגדר.

דבי ר' ינאי אמרי, גדר על הגדר עצמו מותר לזרוע בו כל מין תורבכינה.ירק המתפשט

גדר יש בו להקל ויש בו להחמיר. היך עבידא? פחות מבית רובע מוקרח בתוך שדה תבואה, אסור לזרוע בו. מין אחר הקיפו גדר, מותר.

בית רובע בבקעה פנוי, מותר לזרע בו שני מינין. כי מייחד לכל מין ומין בית רובע. הקיפו גדר אסור.

הקיפו גדר מותר..גדר זרוע מהו שיציל את הזרעים?

גריד זרוע מהו שיציל את הירק? ירק מכאן וירק מכאן וגריד ז ר ו ע באמצע ר' שמואל בשם רבי זעירא שמע להן מן הדא: וסומך לשרשי אילן שיבשו, לא אמר אלא יבשו, הא לח אסור. וה"ה גריד/גדר, זרוע, אינו מפסיק רבי יוסי שמע לה מן הדא: סומך לבור ולניר ולגפה לדרך ולג ד ר שהוא גבוה עשרה טפחים. סתמא קתני--אפי' זרוע הדא אמרה שגדר זרוע מציל את הזרעים. ומדחה.. אפילו תימא אין גדר זרוע מציל את הזרעים. שנייא היא הכא שהוא שדה זרוע ואין גדר זרוע =לא איירי בגדר זרוע

רבי יודן בעי, גריד ומשר מהו שיצטרפו? היאך עבידא? היה שם מקום אורך עשר אמות ומחצה על רוחב ששה אינו צריך גריד. כדתני לעיל מותר לזרוע...ובלבד... עשה גריד מיכן, מותר לסמוך משתי רוחותיו? ציור 13

תני רבי יונתן בן יוסי אומר: היה שם סלע ארוכה עשרה ורחב ארבעה, מותר לסמוך לה משתי רוחותיה. היתה עשרה על עשרה, מותר לסמוך לה מארבע רוחותיה:

הלכה ז משנה הרוצה לעשות שדהו קרחת מכל מין, עושה עשרים וארבע קרחות לבית סאה, מקרחת בית רובע, וזורע בתוכה כל

מין שירצה.

21 **[היתה קרחת אחת או שתים** מאותן 24 קרחות, אסור לזרוע יותר מ2 חרדל **זורען חרדל. שלש, לא יזרעם חרדל מפני שהיא נראית כשדה חרדל]**

דברי רבי מאיר.

וחכמי' אומרי': תשע קרחות מותרות ועשר אסורות.

רבי אליעזר בן יעקב אומר: אפילו כל שדהו בית כור, לא יעשה בתוכה חוץ מקרחה אחת: שרי רק מין אחד ותו לא

גמרא רבי חזקיה רבי יסא בשם רבי יוחנן על ראשה: דברי חכמים מוסבים על שיעור קרחות המותרות [לא על עניין חרדל]

רבי מאיר אומ' אפי' חבושות אפילו סמוכות.

ורבנין אמרין ובלבד שלא יהו לא חבושות ולא סמוכות. היאך עבידא? תלת ותרתיי וחדא ותרתיי וחדא: ציור 14

הלכה ח משנה כל שהוא בתוך בית רובע עולה במידת עיין סיפא **בית רובע. אכילת הגפן, והקבר, והסלע, עולין במידת בית רובע.**

תבואה בתבואה, בית רובע. הרוצה לזרוע חטים באמצע שדהו של שעורים, ייחד לה לכה"פ ב"ר **ירק בירק, ששה טפחים. תבואה בירק, וירק בתבואה, בית רובע. רבי אליעזר אומר: ירק בתבואה, ששה טפחים.**

תבואה נוטה על גבי תבואה, וירק על גבי ירק, תבואה על גבי ירק, וירק על גבי תבואה, הכל מותר חוץ מדלעת יוונית. ר' או' אף הקישו' ופול המצרי, ורואה אני את דבריהם מדבריי:

גמרא רבי בון בר חייה בשם רבי זעירא לא שנו אלא אכילת הגפן. הא גפן עצמה לא. לעניין ב"ר הנצרך למה מפני שהיא *22* אסורה בהנייה. והרי הקבר אסו' בהנייה? קבר אין איסורו ניכר. ועבודת הגפן אין איסורה בהנייה? כל מה שנזרע ב6 טפחים של גפן, נאסר, ואיך יעלה למדת ב"ר, דבר האסור! אלא כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר אין עבודה לגפן יחידית. כלל

תבואה בתבואה בית רובע ובלבד שלא תהא חבושה מארבע רוחותיה. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא כן נן אמרין: הדא בקעת סימוניא אין זורעין לתוכ' אלא מין אחד בלבד! כיון דהיא חבושה מד' רוחות

צ 14.2 מתיב רבי אליעזר לרבנין כמה דאית לכון קל בשורה סגי 10 על 6 וחומר במרובע. בעינן 10 על 10 כן אנא יהיב קל במרובע, 6 על 6 וחומר בשורה 10 על 6

[הן אשכחן דאית לרבנין קל בשורה rectangle וחומר במרובע square?

כהדא דתני: הרוצה לעשות שורה של ירק לתוך שדה תבואה הרי זה עושה שורה אורך עשר אמות ומחצה על רוחב ששה.]

כהדא דתני...אמר רבי יוחנן אינו זורע לתוכה אלא מין אחד בלבד. אמר רבי זעירא מודה רבי יוחנן צ 15 כשהיו שבעה, שהוא זורע טפח מיכן וטפח מיכן, אותן חמשה, נידונין לכאן ולכאן.

מה דמר רבי זעירא, פליג על רבנן דתמן. דתמן אמרין: נטע חצי שורה ציור 15 צד ימין ועמד לו, וביקש להתחיל בשורה אחרת. רב חסדא אמר אסור. אומר לו עקור את השורה או מלא את השורה. אלמא שאין שום אופן

להתיר שני מינין ??

רבי יודן אמר, איתפלגון רבי חייא בר בא ורבי שמואל בר רב יצחק. חד אמר אפילו שלשה לתוך ששה אסור. =בעינן מילוי כ ל [רוב סגי..] השורה [כצד שמאל של צ 15] וחרנה אמר אפילו אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע מותר. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה 23 דאמר רבי יוסי, רבי חייא בר בא בשם רבי יוחנן: ובלבד שלא יהא שם חרבה, הוי ר' שמואל בר יצחק הוא דאמר אפילו אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע

אם היו=כל זמן ש.. זרעין רבה על החרבה, מותר:

תני: חמשה דברים נאמרו בדלעת יוונית: אין מסבכין אותה על גבי זרעים, ומביאה את הטומאה וחוצצת את הטומאה, ועוקצה טפח, ואוסרת כל שהוא. והנודר מן הדילועין אינו אסור אלא בדלעת יוונית בלבד. רבי יונה בעי, ולמה לית אנן אמרין מביאת את הטומאה וחוצצת את הטומאה תרתי?

תני בר קפרא שבע: אין מסבכין אותה על גבי זרעים, ומביאה את הטומאה, וחוצצת את הטומאה, וידה טפח, ונותנין לה עבודתה 3:6, וכלאים עם ארמית, וכלאים עם הרמוצה. ולא תני אוסרת ולא תני נדרים. אמר רבי יוסי רבי גמליאל ברבי נפק לשוקא. אתון שאלון לי' סיבוך שאמרו בנוגע? נגיעה בעלמא נמי אסור? אתא שאל לאבוי, א"ל: סיבוך שאמרו בנוגע. אמר רבי יונה רבי הלל בי רבי וולס נפק לשוקא אתון שאלון ליה סיבוך שאמרו בנוגע. אתא שאל לאבוי אמר ליה סיבוך שאמרו בנוגע:

מהו רואה אני את דבריהן מדבריי? אמר רבי חיננא אם דלעת מצרית שהיא מסבכת את אמר מותר, קישות ופול המצרי לא כל שכן! ואיך רבי מתיר במצרית, ואוסר בקישות ופול אמר רבי אבא: לא כן הוה רבי מנא רבי "הרעבע שלי" אומר: "כל הן דתנינן קישות ופול המצרי אף דלעת מצרית בכלל"!! וא"כ רבי אוסר אף מצרית!! ולמה "רואה את דבריהם"? מהו רואה אני את דבריהם מדבריי? שאין כולן מסבכין כדלעת יוונית: וע"כ אין לאסור רק דלעת יוונית

מסכת כלאיים פרק ג

הלכה א משנה ערוגה שהיא ששה על ששה טפחים זורעין בתוכה חמשה זירעונין, ארבעה בד' רוחות ערוגה, ואחד באמצע.

24 **היה לה גבול גבוה טפח זורעין בתוכה שלשה עשר, שלשה על כל גובל וגובל, ואחד באמצע. לא יטע ראש הלפת בתוך הגובל =באמצע, מפני שהוא ממליהו.**

רבי יהודה אומר ששה באמצע:

גמרא (ישעיהו סא) זירועיה, מיעוט 25 זרעים שנים. אמר ר' שמואל בר סיסרטא משנים את למד ארבעה. מה שנים את נותן בתחילה ששה, ומיצר והולך. אף ארבעה את נותן בתחילה ששה ומיצר והולך. אי אפשר שלא יהא שם נקב אחד פנוי ליטע בו את האמצעית. ציור 16

אמר רבי יונה עבודה פוגע בעבודה. ואין מין פוגע בחבירו לחובשו.

רבי יהושע בן לוי זרע, זרעה, זרעיה. וכרבי יודה דרבי יודה אמר ששה זרע זרעה זרועיה. רבי חייא אמר, זרעיה חמשה. כל הן דאנא משכח לה וי"ו אנא מחק ליה. אשאילת לרב הונא ספרא דסידרא ואמר זרועיה מליא.

רבי יוחנן בשם רבי ינאי כולהון בתוך ששה. כהנא בשם ר' שמעון בן לקיש כולהן חוץ לששה. אם כולהן חוץ לששה, ניתני תשעה! ציור 17 אמ' רבי תנחום בוצרייא וכן היא?! בערוגה שבערוגות היא מתניתא. וא"כ א"א לזרוע חוצה לה 9

26 רבי יצחק ורבי אימי הוון יתבין מקשיי, תנינן היה לה גובל גבוה טפח זורעין בתוכה שלשה עשר, שלשה על כל גובל וגובל, ואחד באמצע. ניתני חמשה באמצע! תיפתר שהגובלין ממעטין ששה. ואין במקום הערוגה רק 5X5

ע"כ לא הותר רק מין אחד אם כשהגובלין ממעטין ששה, בדה תנינן רבי יודה אומר ששה באמצע?! איך אפשר לזרוע בתוכה 6, כשאין בה רק 5X5! וקיימנוה, ולא ידעין אי חבריא קיימנוה אי רבי אימי קיימה. על ראשה. ר"י ארישא קאי [כשאין שם גובל] ואין על ראשה, בדה תני ר' חייה רבי יודה אומר שמונה עשר?! 6+12 , אלמא אף כשיש גובל, מתיר 6 בערוגה, וע"כ מיירי שיש 6 על 6 מלבד הגובל

מהו להקריח בית רובע, ולזרוע בתוכו חמשה מיני ת ב ו א ה? מה אם ששה על ששה שלוקין עליו דבר תורה, את אמר מותר. כאן שאין לוקין עליו דבר תורה, לא כל שכן!

ציור 18 מהו להקריח בתחילת ששה להיות מיצר והולך? מה אם בשעה שעבודה פוגעת בעבודה, את אמ' מותר [כר"ש בן סרטא]. כאן שאין עבודה פוגעת בעבודה, לא כ"ש.

ציור 19 שיטת ר' יודא דמתניתין [כ"ן]

לא צורכה די לא. מהו להקריח בתחילת בית רובע להיות מיצר והולך? מה אם ששה על ששה שלוקין עליו דבר תורה את אמר מותר. כאן שאין לוקין עליו דבר תורה לא כל שכן.

27 רבי נסא שאל, לא מסתברא בגגו של גובל שני טפחים מותר לזרוע בו שני מינין? אים גג הגבול רחב 2 טפחים, מותר לזרוע 2 מינים?

היה לה גבול גבוה טפח...רבי נסא שאל, זרע בגומסין?? גומא , משכו בכמה? מן מה דאמר רבי יצחק ורבי אימי "תיפתר שהגובלין ממעטין ששה" הדא אמרה אפילו פרא מכאן. אפי' פחות מכאן מותר לזרוע בתוכה עד היכן? מה השיעור הקטן ביותר שמותר? נישמעינה מן הדא: גוממיות שהן ע מ ו ק ות טפח, זורעין לתוכה שלשה זירעונין, אחד מיכן, ואחד מיכן, ואחד באמצע. הדא אמרה עד טפח. גם ל מש כ ו

שלשה על כל גובל..רשב"ל אמר: בנוטין לחורבה שנינו

אמר רבי זעירא כל טפח וטפח של גובל עשו אותו מקום בפני עצמו. ויהיו עשרים וחמשה, ששה על כל גובל וגובל ואחד באמצע! וכן הוא?! התיב רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק והתנינן תלם ואמת המים שהן עמוקין טפח זורעין לתוכן שלשה זירעונין, אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע. ונתני חמשה! שנים מיכן ושנים מיכן ואחד באמצע! ציור 20 לית יכיל. צד שכאן וצד שכאן חובש את האמצעי.

רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק בעי, גובל מהו שיציל את הירק מיד מוקשה? מה אם זרעים בזרעים שהן ניצולין בעשר אמות ומחצה, אין הגובל מציל מידם =ל"מ הפסק גובל. מוקשה שהוא ניצול בשתים 28 עשרה, לא כל שכן. עיין ציור לקמן הלכה ה

מוקשה עצמו מהו שיהא ניצול בראש הגובל. מה אם זרעים בזרעים שהן ניצולין בעשר אמות ומחצה, אינן ניצולין בראש הגובל. מוקשה שהוא ניצול בשמונה אמות, לא כל שכן!

א"ר יודן אבוי דר' מתניא והן הוא כל שכן?! אלא הכן הוא: מה אם זרעים בזרעים שהן ניצולין בעשר אמות ומחצה, אינן ניצולין בראש הגובל. מוקשה שהוא ניצול בשתים עשרה, לא כל שכן:

הלכה ב משנה כל מין זרעים אין זורעין בערוגה וכל מין ירקות זורעין בערוגה. חרדל ואפונין השופין, mustard and small chick-peas **מין זרעונין. אפונין הגמלונין** large chik-peas **מין ירק.**

גובל שהיה גבוה טפח ונתמעט, כשר. שהיה כשר מתחילתו.

התלם ואמת המים שהן עמוקין טפח. זורעין לתוכן שלשה זירעונין, אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע:

גמרא כל מין זרעים וכו'. חרדל והאפונין השופין שזרען לירק, נותנין אותן על גבי ערוגה.

האפונין הגמלונין ופול המצרי שזרען לזרע, אין נותנין אותן על גבי ערוגה. ושאר זירעוני גינה שאין נאכלין, אף על פי שזרען לזרע, נותנין אותן על גבי ערוגה:

נתמעט כשר: אמר רבי אימי הדא דאת אמר לזרעים שבו, הא לזרוע בו בתחילה אסור. אסור לזרוע "לכתחילה" על גובל שכבר נתמעט עבר וזרע, מאחר שאלו מותרין אף אלו מותרין.

מאחר שאלו מותרין...רבי ירמיה בעי, ניחא נעקרו השניים, הראשונים מותרין. נעקרו הראשונים, השניים מה הן? מי אמרי' כיון שהותרו הותרו? נישמעינה מן הדא. המיטה שנטמאת שניטלו שתי ארוכות שלה, ועשה לה את החדשות ולא שינה את הנקבי'. =עדיין יכול להחזיר הישנות אם ירצה נשתברו חדשות, טמיאה. וישנות, טהורה, שהכל הולך אחר הישנות. הדא אמרה נעקרו השניים, הראשונים מותרין. נעקרו ה ר אש ו נ י ם, השניים אסורין. אלמא אזלינן בתר ק מ י י ת א #

רבי יונה אמר רבי זעירא ורבי אימי, תרויהון בשם רבי יוחנן: חד אמר סומכין לגדר, של 10 טפחים ואין סומכין לגובל. וחרנה אמר גובל שנתמעט כשר, הא גדר שנתמעט פסול. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יוסי רבי זעירא בשם רבי יוחנן סומכין לגדר ואין סומכין לגובל. הוי, רבי 29 אימי דו אמר, גובל שנתמעט כשר, הא גדר שנתמעט פסול.

אמר רבי יוסי אוף אנן תנינן תרתיהון: גובל שנתמעט כשר. הא גדר שנתמעט פסול.

סומכין לגדר- דתנינן הסומך לבור ולניר ולגפה ולדרך ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים. אין סומכין לגובל- דתנינן התלם ואמת המים שהן עמוקין טפח זורעין לתוכה שלשה מיני זירעונין, אחד מיכן ואחד מיכן ואחד

באמצע. אם אומר את שסומכין לגובל, יזרע למטן [בתלם ג ב ו ה טפח איירי [למטן=משני צדדיו]] כמה שורות [לא רק שורה א ח ת מכאן ומכאן] אמרין חבריא קומי רבי שמואל בר אבין, תיפתר שהיה זורע בראש הגובל איירי שרוצה לזרוע ע ל הגובל אמר לו אין כיני, יעקור אותו הקלח ויזרע למטן כמה שורות. לא מוטב לעקור קלח אחד ולזרע למטן כמה שורות?!

הלכה ג משנה היה ראש תור ירק, ונכנס לתוך שדה ירק אחר מותר מפני שהוא נראה כסוף שדהו.

היתה שדהו זרועה ירק, והוא מבקש ליטע בתוכה שורה של ירק אחר. רבי ישמעאל אומר: עד שיהא התלם מפולש מראש השדה ועד ראשו.

ור' עקיבה אומר: אורך ששה טפחים =אי"צ מפולש **ורוחב מלואו.**

רבי יודה אומר: רוחב כמלוא רוחב הפרסה: טפח [בין לקולא בין לחומרא]

גמרא היתה שדהו זרועה ירק וכו'. תני בר קפרא: אינו זורע לתוכה אלא מין אחד בלבד.

מה אמר רבי ישמעאל ברוחב? מה אין רבי עקיבה חובש בשלש שורות, שמתיר להקיף מג רוחות אית ליה רוחב מלואו. רבי ישמעאל שהוא חובש בשתי שורות, לא כל שכן. דבעינן מלואו

מה אמר רבי ישמעאל בשורה של ירק בשדה תבואה? מה אין רבי עקיבה דהוא מיקל הכא, הוא מחמיר תמן. עיין לעיל 2:8 בברייתא שם דבעינן 10.5X6 רבי ישמעאל דהוא מחמיר הכא, לא כל שכן דיחמיר תמן. דבעינן מפולש

לא צורכא דלא, מה אמר רבי ישמעאל התם ברוחב? כמה דאת אמר הכא לא שנייא היא רבי עקיבה היא רבי ישמעאל ברוחב. אוף התם, היא רבי עקיבה היא רבי ישמעאל ברוחב. ובעינן על רוחב 6

שורה של ירק...שמואל אמר: לא שנו אלא שורה אחת, הא שתים אסור. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תרויהון אמרי: לא שנייא היא אחת היא שתים:

רבי שמעון בן לקיש אמר מותר להבקיע ארבע שורות בבקעה. אמר רבי יוחנן ובלבד שיהו שתי שורות החיצונות נידונות כערוגה.

אמר רבי זעירא ובלבד שלשה בתוך ששה.

מותר לזרוע 4 שורות של חזרת באמצע שדה תבואה--בתנאי ששורה 1 ו4 יהא רחבן 6 עכ"פ, ו3 טפחים מתוך ה6, יהו זרועות חזרת.

אמר רבי הונא טעמא דרבי יודה (דברים יא) והשקית ברגלך כגן הירק. וכמה היא שיעורה של פרסה טפח: תנינן הכא דרבי יודה ותנינן תמן! ריש פירקין אילו תניתה הכא ולא תניתה תמן, הוינן אמרין, מה אין רבי יודה דהוא מחמר הכא, מיקל תמן. רבנין דאילין מקילין הכא, לא כל שכן יקילון תמן. הוי צורכא מתני תמן. או אילו תניתה תמן ולא תניתה הכא. הוינן אמרין מה אין רבנן דאינון מחמרין תמן מתירין רק 5 מינין בערוגה אינון מקילין הכא. רבי יהודה דהוא מיקל תמן לא כל שכן דיקיל הכא. הוי צורכא מתני הכא וצורכא מתני תמן:

הלכה ד משנה הנוטע שתי שורות של קישואין שתי שורות של דילועין שתי שורות של פול המצרי מותר.

שורה של קישואין שורה של דילועין שורה של פול המצרי אסור.

שורה של קישואין שורה של דילועין שורה של פול המצרי ושורה של קישואין, רבי ליעזר מתיר עיין גמרא **וחכמים אוסרין.**

נוטע אדם קישות ודלעת לתוך גומא אחת, ובלבד שתהא זו נוטה לצד זו, וזו נוטה לצד זו. ונוטה שער של זו לכאן, ושל זו לכאן. שכן מה שאסרו חכמים לא גזרו אלא מפני

מראית העין:

גמרא הנוטע שתי שורות כו'. חזקיה אמר במחלוקת. מאן דאמר תמן הרחק בין מוקשה למוקשה [כשיש בצלים ביניהן] שתים עשרה, אוף הכא שתים עשרה. צריך 3 שורות=12 אמות מכל מין מאן דאמר 31 תמן בשמונה אוף הכא בשמונה. אמר רבי יוחנן דברי הכל היא. יפה כח מוקשה בין המוקשיות [כל הנך דמתניתין מין קשואין] להציל =להינצל בשמונה.[לכו"ע סגי ב8]

##אורכו בכמה חובש? כמה מינימום אורך השורה שיהא לו קולא של נוטע שתי שורות.. אמר רבי זעירא נלמדינה מן הכרם. כמה דתימר גבי כרם 4:6 לא שנייא היא ארכו היא הפליגו. אף הכא לא שנייא היא ארכו היא הפליגו. על דעתיה דחזקיה מאן דאמר תמן בשמונה אוף הכא בשמונה וכו', ניחא =ל"ש להשתמש כאן במדת ק"ו דלהלן. על דעתיה דרבי יוחנן דכו"ע מודו הכא ב8 , אורכו בכמה חובש? אין תימר בשמונה, דס ג י במינומום של 8 קל וחומר למוקשה בין הבצלים שייחבש בשמונה. אם יש פ ח ו ת משמונה מה אם מוקשה בין המוקשיות שיפיתה כוחו להינצל בשמונה, נחבש בשמונה. מוקשה בין הבצלים שהורעת כוחו להינצל בשתים עשרה. בעינן 12 אמות בין שורת דלועין לחבירו לא כל שכן שייחבש בשמונה. פ ח ו ת משמונה

אין תימר =אם יש לך מסורה..מוקשה בין הבצלים אין נחבש אלא בשתים עשרה. לא נאסר רק כשאורך השורה פ ח ו ת מ12 אבל 13 שרי קל וחומר למוקשה בין המוקשיות שלא יחבש אלא בשתים עשרה.

##

עד כדון ברוצף. בעושה קלחים יחידים? אים אינו זורע "רצופות" [קשוא מכוון נגד קשוא] שתי השורות, האים מותר? כמה 32 דתימר גבי כרם לא שנייא הוא רוצף הוא עושה קלחים יחידים. 5:1 אף הכא לא שנייא הוא רוצף הוא עושה קלחים יחידים.

ר' ינאי אמר במחלוקת, ר"א פליג גם ארישא שני מינין מצטרפין להציל שורות החיצוניות מצטרפות שיהא לה דין נוטע ב שורות, וממילא הכל שרי ואין שני מינין מצטרפין ליאסר. לא מצרפינן שתי החיצוניות כדי לאסור האמצעי רב אמר דברי הכל היא כשם ששני מינין מצטרפין להציל. כך שני מינין מצטרפין ליאסר. ומודה ר"א שאסור [הלשון מעניין...]

מתני' מסייעא לרבי ינאי דתנינן רבי ליעזר מתיר. מתני' פליגא על רב שור' של קישואין שורה של דילועין שורה של פול המצרי ושורה של קישואין. עד שלא נטע את הרביעית לא כבר נאסרו. תיפתר שנטע ארבעתן כאחת:

נוטע אדם קישות. תני מותר הוא אדם לעשות בתוך שדהו גומא קטנה עמוקה טפח ולזרע בתוכו ארבע זירעונין ולהפכן לארבע רוחותיה. רבי אבא בר כהנא שמעון גרשייה בשם רבי שמעון בן לקיש בנוטין לחורבה שנו. רבי מנא בעי אם בנוטין לחורבה ניתני שמונה! שנים מיכן לכל ארבע צדדין: אחד בתוך הגומא ואחד חוצה לו ושנים מיכן ושנים מיכן ושנים מיכן!

הלכה ה משנה היתה שדהו זרועה בצלים וביקש ליטע בתוכה שורות של דילועין. רבי ישמעאל אומר: עוקר שתי שורות ונוטע שור' אחת ומניח קמת בצלי' במקום שתי שורות ועוקר שתי שורות ונוטע שורה אחת.

רבי עקיבה אומר: עוקר שתי שורות ונוטע שתי שורות, ומניח קמת בצלים במקום שתי שורות, ועוקר שתי שורות ונוטע שתי שורות.

וחכמים אומרים אם אין בין שורה [של דלעויו] לחבירתה שתים עשרה אמה לא יקיים זרע של בנתיים:

גמרא כהנא אמר, דברי רבי ישמעאל: פעמים שש עשרה פעמים שתים עשרה פעמים שמונה. בשעה שהוא נותן כל העבודה מבפנים 33 שש עשרה. מקצתה בפנים ומקצתה בחוץ שתים עשרה. כולה מבחוץ שמונה. שמואל

אמר לעולם שתים עשרה. ותני כן קוצב על דברי שניהן. רבי ישמעאל אומר שתים עשרה. רבי עקיבה אומר שמונה. ציורים 21

הא רבי ישמעאל אמר שתים עשרה. ורבנין אמרין שתים עשרה. מה ביניהון? סמיכה. על דעתיה דרבי ישמעאל אסור לסמוך. ורבנין אמרין מותר לסמוך: לרי"ש אסור לסמוך מוקשה לבצלים [לא סגי הרחק 12 בין דלע לדלע] ובעינן דווקא כציור 22 [שנותר ב"א פנוי מבצלים]

הלכה ו משנה דלעת בירק, כירק. מייחד לה 6X6 **דלעת בתבואה, נותנין לה בית רובע.**

היתה שדהו זרועה תבואה וביקש ליטע בתוכה שורה של דילועין, נותנין לה עבודתה ששה טפחים. צריך לשייר מקום פנוי 6 טפחים מב' הצדדין **ואם הגדילה, יעקור מלפניה.**

רבי יוסי אומר: נותנין לה עבודתה ארבע אמות. משייר ד"א פנויין משני צדי השורה

34 **אמרו לו: התחמור זו מן הגפן?!** **שורה אחד של גפן בשדה תבואה, סגי בהרחק 6 טפח!**

אמר להן: מצינו שזו חמורה מן הגפן, שלגפן יחידית באמצע שדה תבואה **נותנין לה עבודתה ששה טפחים, ולדלעת יחידית בית רובע!** =מייחד לה ב"ר

רבי מאיר אומר משום רבי ישמעאל: כל שלשה דילועין לבית סאה לא יביא זרע לתוך בית סאה. רבי יוסי בן החוטף אפרתים משום רבי ישמעאל: כל שלשה דילועין לבית כור לא יביא זרע לתוך בית כור:

הערה: יש ambiguity בכל הפרק ובעיקר בהלכה זו: מה זה "נותנין בית רובע?" האם היא ה ר ח קה של 10 אמות ומחצה מכל צד. או י י ח וד מקום של בית רובע ל צ ו ר ך דלעת זו [ונראה: "עבודתה"=הרחק. "נותן לה"=מייחד מקום]

גמרא אמר רבי יוחנן דברי רבי יוסי: אפילו שורה יחידית של דלועין נותנין לה עבודה ד' אמות

#מהו ליתן עבודה לראשין? אם רוצה לזרוע סמוך ל"ראש" השורה ציור 23 כמה דתימר גבי כרם נותנין עבודה לראשין. אוף הכא נותנין עבודה לראשין.

מהו לזרוע בין הגומות? לאורך השורה עצמה בין דלע לדלע כמה דתימר גבי כרם אסור לזרוע בין הגפנים. 4:6 אוף הכא אסור לזרוע בין הגומות. #

רבי יונה בעי, נטע שורה של ..חמשה דילועין וסמכן לגדר, מהו ליתן להן הלכות עריס? ליבעי הרחק 4 אמות אף לת"ק

מהו, בכל הדילועין משערין או לא? שמא דווקא דלעת יוונית כל מקום שעשית קישות ופול המצרי כדלעת יוונית, את עושה דלעת מצרי כדלעת יוונית. וכאן שלא עשית...

ויתיביניה, רבנן לר' יוסי קל הוא בשורה. הרי מצינו שהקילו חכמים בשורה2:8 ואיך אתה מביא ראי' מדלעת י ח י ד י ת? [ולמה לא נקל בשורה של דלעת?] מן מה דלא מתיבין ליה. הוי, כן רבי יוסי סבר מימר, היא שורה היא מרובע. מעולם לא הקילו! [גם שורה בעי שיעור 10X10! [לא 10X6]

דאמ' רבי יונה ורבי יוסי גלילאה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה המקיים קלח אחד בתוך שלו לזרע, צריך להפנות לו בית רובע או לעשות לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים. אפילו מין במינו.

35 התיב רבי בון בר חייה קומי רבי זעירא והתנינן כוסבר שזרעה לזרע, ירקה פטור. זרעה לירק, מתעשר זרע וירק אלמא-מסיפא-ירק וזרע מתעשרין מזה על זה [דחשיב כחד מינא] אמר ליה שנייא היא כוסבר, שהיא וזרעה נאכלין.

אמר בי יוסי בי רבי בון בוא וראה מה בין תחילת ימיו וסוף ימיו כשחזר בו רבי ישמעאל לסופו. שתחילתו כבית כור וסופו כבית סאה:

מסכת כלאיים פרק ד

הלכה א משנה קרחת הכרם בית שמאי אומרים עשרים וארבע אמות, ובית הלל אומרים שש עשרה אמה. מחול הכרם בית שמאי אומרי' שש עשרה אמה, ובית הלל אומרי' שתים עשרה אמה.

ואי זו היא קרחת הכרם? כרם שחרב מאמצעו אם אין שם שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם. היו שם שש עשרה אמה נותנין לה עבודתה וזורע את המותר. ואי זהו מחול הכרם? בין כרם לגדר. אם אין שם שתים עשרה אמה לא יביא זרע לשם. היו שם שתים עשרה אמה נותנין לה עבודתה וזורע את המותר. רבי יהודה אומר אין זה אלא גדר הכרם ואין לו חומרא של 12 אמות **ואי זהו מחול הכרם? בין שני כרמים.**

[ואי זהו גדר? שהוא גבוה עשרה טפחים. וחריץ, שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה]

גמרא אמר רבי יוחנן קרחת הכרם הוא כרם שחרב. קרחת הכרם, מקריחים אותו מאמצעו. כרם שחרב, מקריחין אותו מכל צדדיו. עיין לקמן ריש פרק ה דמפרש כרם שחרב. וכאן מפרש "קרחת"

אמר רבי יוסי והוא שבא ממטע כרם גדול. בעינן שישתייר שני שורות משני הצדדין אבל אם בא ממטע כרם קטון אין זה קרחת הכרם. ציור 24

תנינן אי זהו קרחת הכרם כרם שחרב מאמצעו ונשתייר בו כדי כרם. בין מארבע רוחות בין משלש בין משתים זו כנגד זו.

36 היאך עבידא? ציור 25 [ע"פ ר' שאול ליברמן שהאיר עניים בסוגיא זו]חמש שורין מן שובע שובע נסב כמין כי, אית תמן ארבעה כרמין וארבעה ביניין. נסב חד חורן אית תמן תלתא כרמין ותרין ביניין. נסב חד חורן. אית תמן תרין כרמין וחד ביניין.

כהנא אמר כתחילת מטעתו עושין אותו. בית שמאי אומרים תחילת מטעתו עשרים וארבע, גם בנוטע בתחילה כרם, צריך 24 כדיי להתיר זריעה בנתיים [ודלא כהלכה ו היו שלש...ש ש ע ש ר ה לא יביא זרע] וחורבנו עשרים וארבע. אמר רבי יוחנן בית שמאי מחמרין בחורבנו יותר ממטעתו. תחילת מטעתו שש עשרה, וחורבנו עשרים וארבע.

וכל הדברים ב"ש מוסיפין שליש, מחול הכרם על דעתיה דבית שמאי שמונה עשרה, על דעתיה דבית הלל שתים עשרה?! והתנינן מחול הכרם בית שמאי אומרי' שש עשרה אמה. וב"ה אומר' שתים עשרה אמה! אית דבעי מימר צא מהן ארבע אמות לעבודה, נמצאו שתים עשרה על דעתיה דבית שמאי, ושמונה על דבית הלל אים תחשב בלי 4 אמות של "עבודה", נמצא ב"ש מוסיפין שליש [אם תחשוב באופן כזה]

ואי בעית אימא..ועבודו' הגפן אדעתיה דבית שמאי שש אמות ואדעתיה דבית הלל ארבע אמות. הרי הוספת שליש על שיעור "עבודה". וממילא 6 פלוס 6 פלוס 4 [של גוף הזרע] יוצא שש עשרה. משא"כ לב"ה 4 פלוס 4 פלוס 4 יוצא שתים עשרה והתנינן לפיכך הזורע "א ר ב ע אמות" שבכרם, [בית שמאי אומרים קידש שורה אחת. ובית הלל אומרי' קידש שתי שורות] נימר בגין בית הלל תניתה. דלב"ש אפי' בתוך 6, קידש

והתנינן: אי זהו עריס? הנוטע שורה של חמש גפנים. בש"א מודדין א ר ב ע אמות מעיקר הגפנים לשדה. שנייא היא דאמר רבי שמעון בן לקיש בעריס המעוקם שנו. על ידי 37 עקימה תרתיי מתבלעין: ציור 25

לא סוף דבר גדר יש לו דין מחול וצריך 12 אמות אלא אפילו עשה פסין אם אין בין פס לחבירו שלשה טפחים נידונין כגדר. אפילו קמה ואפי' קשין. ואתיא כיי דאמר רבי חנינא [אין האסור קשין נעשה מחיצה לציל] סברין מימר האיסור עשה מחיצה ליאסר. "לחומרא" חשיב קשין מחיצה

על דעתיה דרבי יהודה, יעשה כבתוך הכרם. ויוסר בשש עשרה!! אמר רבי יונה הדא דתימר כשאין הכרתים מכוונים. ציור 26 אבל אם היו הכרתי' מכוונין אוסר בשש עשרה דאז י"ל דין כרם אחד והו"ל קרחת הכרם

עד שיהא מוקף גדר מארבע רוחותיו? חומר דמחול הכרם [לת"ק] צריך מחיצה מ4 רוחות? מן מה דתנינן בין שני כרמים, הדא אמרה אפילו מרוח אחת. [דת"ק מחמיר מאד]

עד שיהא מוקף גדר כל אותו הרוח? נישמעינה מן הדא דאמר רבי זעירא ר' יסא בשם רב מתנה: אין זנב לכרם גדול ציור 27, ולא מחול לכרם קטן. ציור 28 אין זנב לכרם גדול, שאי אתה זקוק לו. ולא מחול לכרם קטן, לוסר חוצה לו יותר מתוכו. תוכו שמונה וחוצה לו שתים עשרה?! ואי זהו כרם קטן? שלש כנגד שתיים. הא שלש כנגד שלש יש לו מחול: אמר רבי זעירא הדא אמרה עשה פסין כנגד שלש גפנים ציור 29 יש לו מחול. יש חומר מחול עכ"פ לאותו מקום [שבין הפסין והשלש גפנים] ושמא אף ל כ ל הרוח?

38 רבי יודן בעי עשה גדר לפנים מגדר? ציור 30 נימר, אם יש שלשה טפחים מותר להביא זרע לשם, ואם לאו אסור להביא זרע לשם.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש היה שם מקום שתים עשרה אמה ניטל המחול. אין לו חומרא של מחול אמר רבי חזקיה ובלבד שתים עשרה על שתים עשרה. אמר רבי מנא אפילו מיצר והולך:

הלכה ב משנה מחיצת הקנים, אם אין שם בין קנה לחבירו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי, הרי זו כמחיצה.

וגדר שנפרץ, עד עשר אמות, הרי הוא כפתח. יותר מיכן, כנגד הפירצה, אסור.

נפרצו בו פרצות הרבה, אם העומד מרובה על הפרוץ, מותר. ואם הפרוץ מרובה על העומד, כנגד הפירצה, אסור:

גמרא עשה פסין כנגד הבניין =אוויר שבין הגפנים ציור 31 ויש בעומד ארבעה, והעומד רבה על הפרוץ, אף כנגד הפרצה מותר. הפרוץ מרובה על העומד, כנגד העומד, מותר, כנגד הפרוץ, אסור.

עשה פסין כנגד הגפנים, ויש בעומד ארבעה והפרוץ רבה על העומד. פשיטא כנגד העומד מותר, כנגד הפירצה אסור. ולא שרינן זריעה אף נגד הבניין. ציור 31

רבי שמעון בן לקיש בשם ר' יודה בן חנינה: נעץ ארבעה קנים בארבעה זויות שבכרם, וקשר גמי מלמעלה, מציל משום פיאה. אמר רבי יונה כמחיצת שבת כן מחיצת כלאים.

אמר רבי יוחנן, מעשה שהלך ר' יהושע בן קרחה אצל רבי יוחנן בן נורי לנגנינר, הראו שדה אחת ובית חבירתה היתה נקראת, והיו שם פרצות יותר מעשר והיה נוטל אעין וסותם, דוקרנין וסותם עד שמיעטן פחות מעשר. אמר, כזה, כן מחיצת שבת. =ל"מ צוה"פ יותר מ10

א"ר זעירא מודה רבי שמעון בן לקיש לענין שבת שאין הפיאה מצלת יותר מעשר. א"ר חגי מתניתא אמרה כן: מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה. אם אמר את שהפיאה מצלת יותר מעשר דיו חבל אחד!

##

ר' יונה אמר, ר' יאשיה בעי, הדא פיאה =הא דמהני צוה"פ מה את אמרת, מלמעלן, מן הצד? אין תימר מן הצד, כל שכן מלמעלן. אין תימר 39 מלמעלן, הא מן הצד לא. אין תימר מן הצד , יאות אמר ר' חגי. ואין תימר מלמעלן, אבל מן הצד ל"מ צוה"פ לא אמר רבי חגי כלום! דילמא להכי בעי ג חבלים, משום דהוי מן הצד דל"מ כלל [ולעולם פיאה ל מ ע ל ה , מצלת אפי' יותר מ10]

מה נפשך אם מלמעלן הרי מלמעלן, אי מן הצד הרי מן הצד! שפיר מוכיח ר' חגי... אי ס"ד דמהני יותר מי', הו"ל לעשות מלמעלה! [ול"ל ג חבלים!] : רבנין דקיסרין בשם רבי ירמיה תיפתר בעשויין כמין דוקרן שא"א לעשות למעלה

##

ר' זעירא רבי אבודמא דחיפה בשם רבי שמעון בן לקיש: לגובה אפילו עד מאה אמה. אמר רבי יודן הדא דאת אמר לענין כלאים, אבל לענין שבת לא תהא פיאה גדולה מן הקורה. אמר רבי יוסי היא כלאים היא שבת. על דעתיה דרבי יוסי מה בין קורה מה בין פיאה? פיאה אינה מצלת מרוח אחת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה. קורה מצלת מרוח אחת. ואתיא כההיא דמר רבי זעירא בשם רב המנונא הפיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה. וע"כ כשירה אפי' גבוה 100

א"ר בא בר ממל טיטרפליות a building with four gates שבכרמים אסור לטלטל תחתיהן מפני שהן סוף תקרה ואין סוף תקרה מציל משום פיאה =ל"א פ"ת יורד וסותם. אמר רבי פינחס אתא עובדא קומי רבי ירמיה בארבעה עמודין ועליהן ארבעה פיטסליות והתיר לטלטל תחתיהן משום פיאה.

רבי בון ורבנין בעון קומי רבי זעירא, פיאה מהו שתציל בסוכה? אמר לון פיאה מצלת בסוכה. סוף סכך מהו שיציל בסוכה? אמר לון אין סוף סכך מציל בסוכה. מה בין זה לזה? זה נעשה לכך וזה אינו נעשה לכך.

א"ר אבהו כל אילין מיליא לענין משא ומתן, הא להורות אסור להורות. להתיר פ"ת

מה אם סוכה קלה את אמר אסור, שבת החמורה לא כל שכן!

רבי בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא מאן תנא פיאה מצלת? דלא ר' יוחנן בן נורי. אמר ליה אדהי תנא. נכון! זהו התנא

נמצאת אמר לענין כלאים: כל הפחות משלש' כסתום. מג' ועד ארבעה אם העומד רבה על הפרוץ מותר, ואם הפרוץ רבה על העומד אסור. מארבע ועד עשר אם עומד מרובה על הפרוץ מותר. ואם פרוץ מרובה על העומד, כנגד העומד מותר, כנגד הפרוץ אסור. יותר מעשר, אע"פ שהעומד רבה על הפרוץ, כנגד העומד מותר, כנגד הפרוץ אסור.

לענין שבת: כל הפחות משלשה כסתום. משלשה ועד ארבעה מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ רבה על העומד אסור. יתר מעשר אע"פ שעומד רבה על הפרוץ אסור.

ר' חנניה ר' יודה בר פזי בשם ר' יוחנן לית כאן מג' ועד ארבעה. אין להתיר בקנים של 3.5 אף בעומד מרובה *40* יש כאן פירצה ג' אין כאן מקום ד'. מתיב רבי מנא והתנינן מקיפין בקנים וקנה יש לו מקום? א"ל לא תתיביני פחות משלשה שכל הפחות משלשה כסתום הוא.

רבי יוסי בי ר' בון בשם רב מכל מקום מכיון שהעומד רבה על הפרוץ מותר:

הלכה ג משנה הנוטע שורה של חמש גפנים, בית שמאי אומרים כרם. ובית הלל אומרים אינו כרם עד שיהו שתי שורות.

לפיכך: הזורע ארבע אמות שבכרם, בית שמאי אומרים: קידש שורה אחת. ובית הלל אומרים: קידש שתי שורות:

גמרא ב"שא קידש שורה א ח ת והוא שזרע כנגד כולם.

ציור 32 זרע כנגד האמצעי, מספר 15, A על דעתיה דבית שמאי, אוסר את כל השורה. 5 10 15 25 על דעתיה דבית הלל, אוסר שלש כנגד שלש. 8 9 10 13 14 15 18 19 20

זרע כנגד הבניין=מקום שאינו זרוע, B שבאמצעי, על דעתין דבית שמאי אוסר שתים מיכן ושתים מיכן. 5 10 15 20 חמישית אי זו היא נאסר? אם היו זרעי' קרובין לאחת מהן, כגון B קרוב יותר ל 15 הרי נאסר גם 25 הרי אילו אסורו' ואם לאו הרי אלו מותרות. על דעתי' דבית הלל אסור ארבע כנגד שתים. 5 10 15 20 4 9 14 19

זרע כנגד קרן הזוית. C על דעתיה דבית שמאי

אי זו שורה אסור? זו וזו. 5 10 15 20 25 20 24 23 22 21 על דעתיה דב"ה אסור שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב מכאן, ושתים כנגד שתיים ואחת יוצא זנב מכאן. 15 20 25 19 24 23

41 זרע כנגד הביניין שבקרן הזוית. D על דעתיה דב"ש אוסר את כל השורה. 5 10 15 20 25 על דעתיה דב"ה אוסר שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב מיכן. 15 20 25 19 24 שישית אי זו היא? שלישית שבראשונה שנייה שבשלישית: 14 או 23

הלכה ד משנה הנוטע שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב הרי זה כרם. שתים כנגד שתים ואחת בינתיים, או שתים כנגד שתים ואחת באמצע, אינו כרם עד שיהו שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב:

גמרא רבי חייה בר בא בשם רבי חייא בר יוסף (במדבר לד) ארץ כנען לגבולותיה. גבולות שבדו להם הכנעניים. רבי אימי בעי ולמידין מן הכנעניים? שמואל אמר במורד לכסן. דרך ליטע כן

רבי יוסי בר זמינא בשם רבי יוחנן את רואה כילו אחת נטועה כאן:

רבי יונה בעי, נטע שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב, שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. את רואה כילו אחרת נטועה כאן, ואחרת נטועה כאן? ציור 33 מי ממלאינן שני מקומות הריקים?

נטע שלש כנגד שלש, ואחת מכוונת כנגד האמצעי, את רואה כילו אחרת נטועה כאן לעשותו כרם גדול? [לא כן את אמר אין זנב לכרם גדול?! בשעה שהוא גדול, מהו ליתן זנב לכרם קטן ולעשותו גדול?] ציו34

הלכה ה משנה הנוטע שורה אחת בתוך שלו ושורה אחת בתוך של חבירו, ודרך היחיד

42 **ודרך הרבים באמצע, וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים, הרי אלו מצטרפין. גבוה מעשרה טפחים, אינן מצטרפות. רבי יהודה אומר אם ערסן מלמעלה הרי אילו מצטרפות:**

גמרא רבי אחא בעי לית הדא פליגא על רבי שמעון 7:3 דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו?

תמן אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ברם הכא שלו ושל חבירו מצטרפין לאסור את האמצעי. זרע שזרע ביניהן [כדין זורע בתוך הכרם]

רבי מנא לא אמר כן. נוסח אחר אלא, לא כן אמר ר' שמואל בשם ר' זעירא, רבי שמעון כדעתיה כמה דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו, כן הוא אמר 2:8 אין אדם חובש דבר שאינו שלו?

תמן אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ברם הכא שלו ושל חבירו מצטרפין לאסור את האמצעי:

הלכה ו משנה הנוטע שתי שורות, אם אין ביניהן שמונה אמות לא יביא זרע לשם.

[היו שלש ="כרם גדול"**, אם אין בין שורה לחבירתה שש עשרה אמה, לא יביא זרע לשם]**

רבי ליעזר בן יעקב אומר משום חנניה בן חכינאי: אפילו חרבה האמצעית, ואין בין שורה לחבירתה =שני החיצוניות הנשארות **שש עשרה אמה, לא יביא זרע לשם. שאילו מתחילה נטען, היה מותר בשמונה אמות.** כדתנן ברישא

הנוטע את כרמו שש עשרה על שש עשרה אמה שורות שורות בהפלג 16 אמה **מותר להביא זרע לשם.** כי מרחק 8 מכל צד

[אמר רבי יהודה מעשה בצלמון באחד שנטע את כרמו שש עשרה על שש עשרה

אמה היה הופך סער ענפים **שתי שורות לצד אחד וזורע את הניר, ובשנה האחרת היה הופך את הסער למקום הזרע וזורע את הבור, ובא מעשה לפני חכמים והתירו]**

ר' שמעון ורבי מאיר אומרי' אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מותר:

גמרא אמר רבי זעירא "שמונה" ברישא חוץ ממקום כרתין. =שורש

43 כמה דתימר שמונה חוץ ממקום כרתין, ודכוותה ארבע שחייבין להרחיק מכרם חוץ ממקום כרתין

אמר רבי לעזר בכרם בת שתי שורות החמירו חוצה לו, יותר מתוכו. אמר ר' זעירא עד דאנא תמן, קיימנתה: תוכו שמונה, חוצה לו שתים עשרה. ודלא כמו שכתוב בהלכה א "תוכו שמונה וחוצה לו שתים עשרה?!"

היו שלש, אם אין בין שורה לחבירתה..

אמר רבי לעזר מארבע אמות ועד שמונה, אסור ומקדש. משמונה ועד שש עשרה, אסור ואינו מקדש. בזורע באמצע השורות איירי

ר' יודן לא אמר כן, אלא שמונה אמות אסור. שמונה אמות וכל שהוא מותר לגמרי

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: אתיא דרבי ליעזר בן יעקב כבית שמאי. כמה דבית שמאי אמרו שורה אחת כרם. כן רבי ליעזר בן יעקב אמר שורה אחת כרם. מה נפשך כרם גדול הוא אסור בשמנה, כרם קטן הוא אסור בשמנה. [לראב"י בין "כרם גדול", בין "כרם קטן" לא מספיק הפלג 8, ואוסר אף בנוטע שני שורות להביא זרע, רק אם יש ביניהן 16 [כמו ת"ק בשלש] משום שסובר שורה אחת הרי הוא כשניים

אית דבעי מימר, פירוש הסיפא "שאילו מתחילה נטעו" מטע שש עשרה על שש עשרה, היה מותר בשמונה אמות. אם מתחילה הפליג 16, מותר [שהרי יש 8 לכל אחד]

ר' יהודה בן פזי בשם רבי יוחנן: אתיא דרבי ליעזר בן יעקב כבית שמאי, כמה דבית שמאי מחמירין בו בחורבנו יותר ממטעתו עיין לעיל הלכה א כן רבי ליעזר בן יעקב מחמיר בחורבנו יותר ממטעתו: לפי זה רק בגוונא ש כ ב ר היה שלש שורות, ונעקר אחת מהן, יש צורך בהפלג 16 [בין הנשארות] אבל בנוטע מעיקרא שתי שורות, מספיק הפלג 8

רש"א אף..ר' יונה בשם רב: מותר הזרע ואסור לזרוע. ר' יוסי בשם רב הלכתא מותר הזרע ומותר לזרוע. רב חייא בר אשי בשם רב הלכה כר' מאיר ור' שמעון. מה מותר הזרע ומותר לזרוע, או מותר הזרע ואסור לזרוע? מן מה דאמר רבי בא משח לי מדד לי רבי חייא בר אשי כרמי מטע שמונה על שמונה, הדא אמר' מותר הזרע ומותר לזרוע.

רב הונא זרע כרמיה כרתין. leek ואינו אסור משום כלאים? מערבבן הויין. לא נטועות "כהלכתן" ואין עבודה לגפן יחידית? אלא כרבי ישמעאל 44 דרבי ישמעאל אמר אין עבודה לגפן יחידית.

דברי חכמים: רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ. אמר רבי יעקב בר אחא ותניי תמן הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ:

מסכת כלאיים פרק ה

הלכה א משנה כרם שחרב, אם יש בו ללקט עשר גפני' לבית סאה, ונטועות כהילכתן, הרי זה נקרא כרם.

כרם דל שהו' נטוע ערבוביא, אם יש בו לכוין שתים כנגד שלש הרי זה כרם ואם לאו אינו כרם. רבי מאיר אומר הואיל והוא נראה כתבנית כרמים הרי זה כרם:

גמרא אמר רבי יוחנן היא קרחת הכרם היא כרם שחרב. קרחת הכרם מקריחין אותו מאמצעו. ונתבאר בריש פרק ד שהיא חמש שורין מן שבע שבע כרם שחרב מקריחין אותו מכל צדדיו: כאשר יתבאר כאן ציור

להבנת הסוגיא עיין ציור 35 36 37 גם 36B

ר' זעיר' מחוי לחברייא, תשע שורין מן שובע שובע. נסב שורה פרא פחות שורה לשתי. נסב שורה פרא שורה לערב. נשתיירו שם עשרים גפני', נסב תרתיין מיכן ותרתיי מיכן, חדא מיכא וחדא מיכא. נשתיירו שם עשר גפנים. הדא דתנינן עשר גפנים לבית סאה. נמצאו שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. את רואה כילו אחרת נטועה כאן. כילו אחרת נטועה כאן. כילו אחרת נטועה כאן.

ליטע כאן 1-5-16-20 את יכול. שהוא זנב ואין זנב לזנב. ליטע כאן את יכול, שהוא זנב ואין זנב לזנב.

עיין B36סוף דבר: כרמים 1 2 4 5 16 17 19 20 10 11 נעקרו----

יש לנו "ששה כרמים" והילך: 3-8-9-13-14 כרם אלף 3-7-8-12-13 כרם בית 6-7-8-12-13 כרם גימל 8-9-13-14-15 כרם דלת 7-8-12-13-18 כרם הא 8-9-13-14-18 כרם ויו

הדא אמרה נותנים זנב לכרם קטן, לעשותו *45* גדול דהא ע"י הוספת 6 זנבות 2-4-10-11-17-19 [דוק בציור] נעשה כרם גדול [3 על 3 נקרא גדול] הדא פשיטא שאילתיה דרבי יונה לעיל 4:4

נמצאו ששים וארבע על ארבעים ושמנה. כרם דר"ז =8 אוירים= 64 אמות. על 6 אוירים=48

##

ציור 37.5

נסב תרתי מיכא ויהב לון הכא, נמצאו ארבעים ושמונה על ארבעים ושמונה. חד ביניי עקר חד ביניי יהב.

46 הוית שש עשרה על שש עשרה, עבודתו בשמונה אמות. יש לזה דין כרם הנטוע על 16 ועבודתו 8 אמות וא"א להביא זרע לשם

##

ציור 38

מה את עבד לה, הוא ועבודתו לתוך בית סאה או חוץ לעבודתו?

אין תעבדינה הוא ועבודתו תוסיף 4 אמות מכל צד נמצא מדת הכרם: 56X72 בתוך בית סאה, אשכח יתר ארבע מאוון וארבע ותמנין. אים תחשב "כרם דר"ז+עבודה" כ תוסיף 4 אמות מכל צד (ותגרע 16 על 16 על 4) כי "נקרחו הקרנות". יצא: 56x72=4032-(16x16x4)=2984. 2500+484

ואין תעבדינה חוץ לעבודתו תחשוב "רק" כרם דר"ז (64*48) לשיעור 10 גפנים לב"ס

48x64=3072-(16x16x4)=2048. 2500-2048=452

אשכח חסר ארבע מאוון וחמשין ותרתיי. שיעור דר"ז חסר... ובמופלגות, כיחידיות הן! אין תימר ברוצף, לא תנינן אלא עשר גפנים לבית סאה! *47* הוי לא מצי תנייה!

הכורת גזעו כוון והנוף אינו מכוון, הרי זה כרם. הנוף מכוון והכורת אינו מכוון, אינו כרם. היו דקות ואינן מכוונות, העבו והרי הם מכוונות הרי זה כרם. צ 39

כיצד יודע? מביא חוט ומותח. אית תניי תני

מבפנים מודד ואית תניי תני מבחוץ. אמר רבי יונה מאן דאמר מבפנים בתוך טפח. [כנראה "מבפנים" משתנה יותר] מאן דאמר מבחוץ צריך שיהא נוגע בהן.

שורה החיצונה שאינה מכוונת כנגד הכרתין צ 40 נותנין לה עבודתה 6 טפחים וזורע את המותר. אמר רבי יוסי שאם היו זורעין בתוך ששה הכל אסור. חוץ לששה, הגפנים מותרות, והכרם אסור. כי שורה החיצונה לחוד אינו מכוון--ולהכי אינו נאסר אלא בזורע תוך 6 טפחים, אבל לגבי שאר הכרם שפיר בעי הרחקת 4 אמות

גם רישא קרי ליה כרם דל..איזה כרם דל. אמר רבי יונה דל בגפנים ועשיר בעבודות כדאמרי' דבעי הרחקות טובא

הלכה ב משנה כרם שהוא נטוע על פחות מד' אמות רבי שמעון אומר: אינו כרם. וחכמים אומרים: כרם. ורואים את האמצעיות כילו כאילו **אינן:**

גמרא אמר להם רבי שמעון: אותם שאתם אומרים רואין את האמצעיות כילו אינן הרי הן עיקרו של כרם! אמר רבי חנניה הדא אמרה כשהיו שש כנגד שש. אבל אם היו חמש כנגד חמש, כל עמא מודיי שהן רואין את האמצעיות כילו אינן. יש ל"עקור" את 2 &4 ולהניח 1 3 5 במקומו אמר רבי מנא הדא דתימר כשהיו חמש כנגד חמש. אבל אם היו שש כנגד שש, אילו את רואה את האמצעי' כילו אינן, אילו אילו אף רבנן מודו, איזה מהם תעקור ואיזה תניח?

מהו הדא דתנינן "רואין את האמצעיות כילו אינן"?

אמר רבי הונא שמותר להדלותן על גבי תבואה צ 41 ושורה ראשונה ושלישת נאסרו כ4:3, אבל שורה שנייה--על אף שנדלה על גבי התבואה-- שרי!! אמר רבי מנא הדא מסייעא להא דאמר ר' יוסי לעיל ריש פירקין אם היו זרעים בתוך ששה, הכל אסור. חוץ לששה, ג פ נ י ם מותרות וה כ ר ם אסור!!

48 שמעון בר בא בשם רבי יוחנן. כשם שהן חלוקין כאן כך חלוקין בשכונת קברות. נזיר 9:3

אמר רבי יוסי ולא דמייא, הכא מרווחין ורצפן במחלוקת, רצופין וריווחן דברי הכל. דהוי כרם ברם תמן מרווחין ורצפן, יש להן שכונת קברות. רצופים ורווחן, אין עליהם שכונת קברות. מהו פליגין? בשבא ומצאן רצופין, רבי שמעון אומר: גל נפל עליהן ורצפן, ואין לחשוש שאדם קברן ורבנן אמרי מרווחין היו ורצפן

הלכה ג משנה חריץ שהוא עובר בכרם עמוק עשרה ורוחב ארבעה, רבי ליעזר בן יעקב אומר: אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו, הרי זה נראה כבין שני כרמי', זורעין בתוכו. ואם לאו הרי הוא כגת. והא קיימ"ל כחכמים דאסרי בגת..

הגת שבכרם עמוקה עשרה ורוחבה ארבעה זורעין בתוכה דברי רבי ליעזר, וחכמים אוסרין.

שומרה שבכרם גבוה עשרה ורחבה ארבעה זורעין בתוכה. ואם היה סער כותש אסור. ענפי הגפן "מתחככין"

גפן שהיא נטועה בגת או בנקע נותנין לה עבודתה 6 טפחים **וזורע את המותר.** בתוך הגת **רבי יוסי אומר אם אין שם** בהנקע **ארבע אמות לא יביא זרע לשם**

והבית שבכרם זורעין אותו:

גמרא עד שיהא מבריק כדי הוא ועבודתו? אם צריך שיהא מפולש+4 אמות? מן מה דתני מודין חכמים 49 לר' אליעזר בן יעקב בחריץ מבריק כדי הוא ועבודתו, הוי כן רבי ליעזר בן יעקב סבר מימר: אפי' אינו מבריק כדי הוא ועבודתו.

מה פליגין? בשהיו שתי שורות מיכן ושתי שורות מכאן. אבל אם היתה שורה אחת מיכן ושורה אחת מיכן, מכיון שהוא מגיע נגד שלש גפנים בטל הכרם. וממילא מותר לזרוע בחריץ [ציור 42]

חריץ שהוא עובר...זורעין בתוכו תני: פחות מיכן מ10,

אסור. דל כן מה אנן אמרין מותר?! תשעה מותר, עשרה לא כל שכן! אלא מהו "פחות מיכן", לרוחב. דל כן מה אנן אמרין יעשה כסתום ותהא מותר. הוי אמינא דפחות מ3 הוי כסתום ושרי ויעשה כסתום ותהא מותר! לא כן תני שרשי פואה נכנסין לתוך ארבע אמות שבכרם למטה משלשה טפחים ומלמעלה נפרדין זה מזה, הרי אילו מותרין! שנייא היא שאויר הכרם מקיף. מכל הצדדין

אמר להן ר' ליעזר בן יעקב אין אתם מודין לי שעמוק כגבוה אלא שאויר הכרם מקיף. וא"כ במפולש יש להתיר!

מסתברא רבי ליעזר מודה לרבי ליעזר בן יעקב, רבי ליעזר בן יעקב לא יודי לר' ליעזר. רבי ליעזר מודי לרבי ליעזר בן יעקב שעמוק כגבוה ומותר לזרוע בתוך חריץ ר' ליעזר בן יעקב לא יודי לרבי ליעזר שאויר הכרם מקיף

שומירה שבכרם...רבי חייא בשם רבי יוחנן: צריך שיהא שם חלל לבד מעובי הדופן ארבעה אמר רב שמואל בר רב יצחק הדא דתימר בעגולה. צריך לרבע ב ת ו כ ו 4X4 אבל במרובעת, אינו צריך שיהא שם חלל ארבעה.

רבי חלפתא בן שאול אמר: צריך שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלן. עפר 3 טפחים, "להגביה" קרקע השומירה אמר ר' יוסי הדא דתימא בעגולה אבל במרובעת אינו צריך שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלה.

גפן שהיא נטעה בגת... משלשה ועד ארבעה היא מתני', פחות משלשה כסתום. משלשה ועד ארבעה, משלים. ארבעה, זורע מיד.אים הגת שבו הגפן, פחות מ3 , כסתום, וחייב למנות 6 משפת הבור . מ3 עד 4, משלים ל6 בחוץ—4 זורע מיד על שפת הבור

רבי אבין בשם שמואל (ישעיהו מב) ובבתי כלאים הוחבאו. בית שמחביאי' בו את הכלאים:

הלכה ד משנה הנוטע ירק בכרם או המקיים, הרי זה מקדש ארבעים וחמש 50 **גפנים. אימתי? בזמן שהן נטועות על ארבע ארבע או על חמש חמש. היו נטועות על שש שש או על שבע שבע הרי זה מקדש שש עשרה אמה לכל רוח עגולות לא מרובעות:**

גמרא רבי יוסי בן חנינא אמר והוא שזרע כנגד האמצעית. ר' אבין בשם שמואל והוא שתהא האמצעי עגולה ירק.

היאך עבידא? שובע שורין מן שובע שורין, צא מהן ארבע גפנים לארבע זויות הכרם, שעומדות ח ו ץ לעגול [עיין ציור 43 44 45] נשתיירו שם ארבעים וחמש גפנים, הדא היא דתנינן הרי הוא מקדש ארבעים וחמש גפנים. אימתי בזמן שהן נטועות ד' על ד' או חמש על חמש

הדא שאין נאסרות 4 העומדות ע ל קו העיגול מסייע לר' זעירא דר' זעירא אמר שמונה חוץ ממקום כרתין. וא"כ אינם עומדות על הקוו רק מרוחקות 3 טפחים ממנו [או 16 אמות ו3 טפח מהמרכז] [[אים כל שורש עבה טפח, לדוגמה]]

51 היו נטועות שש על שש או שבע על שבע. הדא דלא תנא נמי שמונה על שמונה.. מסייע לר' לעזר דר' לעזר אמר: מד' אמות ועד שמונה אסור ומקדש, משמונה ועד שש עשרה אסור ואינו מ ק ד ש:

הלכה ה משנה הרואה ירק בכרם ואמר: כשאגיע לו אלקטנו מותר. כשאחזור אלקטנו, אם הוסיף הירק **במאתים, אסור**: הירק והגפן

גמרא רבי יוסי בר חנינא אמר בפועל שנו. הא דשרינן "לכשאגיע.."

בעל הבית שהוא עסוק במלאכתו עשו אותו כפועל.

בעל הבית שקיים ירקות שדה בכרם, אסורין בין לו בין לאחר. פועל שקיים ירקות שדה בכרם אסור לו ומותר לכל אדם. וקשיא אם אסור לו יהא אסור לכל אדם אם מותר לכל אדם יהא מותר לו? אלא כרבי שמעון דאמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. אף על גב

דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו מודה הוא הכא שאסור לו. רק להפועל

בלקטן אחר, אבל אם ליקט הוא, אסור בין לו בין לכל אדם:

ואם הוסיף במאתים אסור. דברי רבי ינאי, משערין בהדין ירבוזה. מין ירק כיצד הוא בודק? רב ביבי בשם רבי חנינא לוקט אחד ומניח אחד, מה שזה פוחת זה מוסיף: אם רואים שבחצי-שעה, נתמעט 1/200 אמרי' שכ"כ מוסיף בחצי שעה

הלכה ו משנה היה עובר בכרם ונפלו ממנו זרעים, או שיצאו עם הזבלים, או עם המים, הזורע, וסיערתו הרוח --- לאחריו, מותר.

סיערתו הרוח לפניו, רבי עקיבה אומר: אם עשבים יופך, ואם אביב ינפץ, ואם הביאה דגן ידלק:

52 **גמרא** אמר רבי לעזר מתני' בעומד בשדה לבן, וסיערתו הרוח לשדה כרם.

רבי זעירא בעי, מה איתאמרת, "בעומד", או "אפילו עומד", אין תימר בעומד בלבן, הא בשדה כרם לא. אין היתר אפי' הלך לאחריו אין תימר אפי' עומד בלבן, וקאי אסיפא [לפניו אסור...אפי' עומד בלבן] היא הדא היא הדא. יש להתיר בלאחריו, בכל גווני

נישמענה מן הדא: רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: הזורע וסיערתו הרוח לאחוריו מותר מפני שהוא אונס. מה נן קיימין? אם בעומד בשדה כרם, עובר עבירה ואת אמרת אונס?! אלא כי נן קיימין בעומד בשדה לבן וסיערתו הרוח לשדה כרם.

ר' זעירא ר' שמעון בן לקיש משום ר' הושעיא: אם עשבים יופך- הכל מותר, אם אביב ינפץ- הקשין מותרין, והדגן אסור. אם הביאה דגן תדלק- הכל אסור.

רבי יוחנן אמר הכל אסור, מהו הדא דתנינן "אם עשבים יופך אם אביב ינפץ ואם הביאה דגן תדלק"? כההיא דתנינן תמן הערלה וכלאי הכרם את שדרכו לשרף ישרף. את שדרכו ליקבר יקבר.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש: פעמים שהקשין מותרין והדגן אסור. פעמים שהקשין אסורין והדגן מותר. היאך עבידא? זרע בהיתר וסיכך על גבן, הקשין מותרין והדגן אסור. זרע באיסור, והעביר את הסכך, הקשין אסורין והדגן מותר.

רבי זעירא בעי, ניחא הקשין מותרין והדגן אסור. הקשין אסורין והדגן מותר? גדל מתוך איסור ואת אמרת הדגן מותר?! רבי זעירא כדעתיה דאמר ר' זעירא בשם ר' יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו מוסיף כמה, אסור. שאין גידולי איסור, מעלין את האיסור:

הלכה ז משנה המקיים קוצים בכרם, רבי ליעזר אומר קידש וחכמים אומרים לא קידש אלא דבר שכמוהו מקיימין.

האירוס והקיסוס ושושנת המלך iris ivy white lily **וכל מין זרעים,** כן גירסת תוספתא **אינם כלאים בכרם.**

הקנבס hemp **רבי טרפון אומר אינו כלאים.** [ל"ח אוכל] **וחכמים אומרי' כלאים.**

והקינרס globe artichoke **כלאים בכרם:**

גמרא אמר ר' אבהו טעמא דר' ליעזר שכן מקיימין אותן לגמלים בערביא.

האירוס אירסיה. הקיסוס קיסוסא. ושושנת המלך קרינטון. הקנים והאגין והוורד והאטדין מין אילן ואינן כלאים בכרם. השיפה והאיטן והגמי ושאר כל הגדלים באפר מין דשאים והן 53 כלאים בכרם. והתני רבי הושעיה אילו הן מיני דשאים: הקינרס והחלמה והדימוע והא ט ד. תמן לברכה וכאן לכלאים. מברכין על פירות אטד בורא פרי האדמה/מיני דשאים

אמר ר' יוסי הדא שמברכין על פירות אטד בפה"א--אף שהיא עץ אמרה אתרוג אע"פ שאתה אומר עליו בורא פרי העץ, את אמר על התמורות shoots

שלו בורא מיני דשאים.

הצלף caper בית שמאי אומרי' כלאים בכרם, לגבי איסורא דכלאי הכרם, החמירו לחשבו כירק ואינו כלאים בזרעים. בית הלל אומרים אינו כלאים לא בכרם ולא בזרעים. דהוי אילן גמור הכל מודין שהוא חייב בערלה.

תני רבי חיננא בר פפא את שהוא עולה מגזעו if leafs grow from the trunk מין אילן, משרשיו מין ירק. התיבון הרי הכרוב הרי הוא עולה מגזעו! כאן בודאי כאן בספק: אים פשיטא לך שהיא ירק [כגון כרוב] אל תשתמש בסימן זה!

הלכה א משנה איזהו עריס? שהחמירו להרחיק 4 אמות-אף שהם בשורה אחת **הנוטע שורה של חמש גפנים בצד הגדר שהוא גבוה עשרה טפחים או בצד החריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ד', נותנין לו עבודתו ד' אמות.**

ב"ש אומרי': מודדין ד' אמות מעיקר גפנים ולשדה, וב"ה אומרי': מן הגדר ולשדה. צ 46

א"ר יוחנן בן נורי: טועין כל האומרין כך! לא נאמר שיעור ד' אמות על דבר זה! [ובגוונא דידכו סגי בו"ט [כגפן יחידי]] **אלא אם יש ד' אמות מעיקר גפנים ולגדר, נותנין לו עבודתו וזורע את המותר** מרחיק ו"ט וזורע בין הגפנים לגדר [ואינו נאסר משום "חבוש"] צ 47

וכמה היא עבודת הגפן? יחידית **ששה טפחים לכל רוח. ור"ע אומר שלשה:**

גמרא וקשיא על דעתי' דבית שמאי בלא כך אינו אסור משום כרם?! כל שורה של 5 גפנים חייב בהרחקה! רבי שמעון בן לקיש אמר בעריס המעוקם שנו. צ 48

רבי יונה בעי מהו ליזרע בנתים? ככרם הן, ואת
54 אמר אסור ליזרע בנתיים. צ 49

רבי יוחנן אמר בעריס המכוון שנו. אם בעריס המכוון שנו בלא גדר אינו אסור משום כרם! נימר בגין בית הלל תניתה.

אמר רבי חנניה: מסתברא מודה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן בעריס המכוון שנו בגין בית הלל. ומודה רבי יוחנן לר"ש בן לקיש בעריס המעוקם שנו בגין רבי יוחנן בן נורי. דרבי יוחנן בן נורי אמר טועין כל האומרים כן. אין תימר בעריס המכוון שנו, מה אית בה טועין? הלא באמת אסור אליבא דב"ש! [ריב"ן מתלמידי ב"ש?]

מה ביניהון? ב"ש וב"ה היו שם שתי אמות, מאן דאמר מעיקר הגדר מושחין, אינו אסור אלא שתי אמות. מאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין, אסור עוד שתי אמות אחר. כ 4 אמות מהגפנים

ר' יונה בעי, היו הכרתין =שרשיו ועיקריו נתונין מקצתן בתוך ארבע אמות ומקצתן חוץ לארבע אמות. מאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין ניחא. יש לאסור, עוד ד אמות מאן דאמר מעיקר הגדר מושחין, מקום שהחוט כלה אסור והשאר מותר ציור 50

אמר רבי יוחנן: רבי יוסי ורבי ישמעאל ורבי יוחנן בן נורי שלשתן אמרו דבר אחד.

55 רבי ישמעאל: דתנינן על גנה קטנה שהיא מוקפת עריס, אם יש בה מלא בוצר וסלו מיכן, ומלא בוצר וסלו מיכן, תיזרע. ואם לאו, לא תיזרע. א"ר יונה אמה בוצר ואמה סלו. אמה בוצר ואמה סלו. [הוון בעיי מימר, מאן דאמר מעיקר הגדר מושחין ניחא, מאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין, אין אותן הכרתין ממעטין ארבע?! תיפתר שהיו חבוקין לכותל וחשיבי ככותל ממש.]

[לא ארבע אינן כלום, הלכות עריס בחמש!
אמר רבי חנניה תיפתר שהיו שתי גפנים נתונים בקרן זוית אחת,
..שאם ימתחם הן נראים כארבעביניין =יש ארבע אווירים [כמו בשורה של חמש]] ציור 51

רבי יוסי. דתנינן 5:3 רבי יוסי אומר אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם.
ואהן, רבי יוחנן בן נורי דהכא.

מסתברא רבי יוסי ורבי ישמעאל יודון לרבי יוחנן בן נורי. ורבי יוחנן בן נורי לא יודי לרבי יוסי ורבי ישמעאל. רבי יוסי יודי לרבי 56 ישמעאל. רבי ישמעאל לא יודי לרבי יוסי.
חבוש דרי"ש חזק מר' יוסי, וריב"ן מר' יוסי

רב יהודה בשם רב הלכה כרבי עקיבה.

רבי יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי: הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ. אמר רבי יעקב בר אחא ותניי תמן הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ:

הלכה ב משנה עריס שהוא יוצא מן המדרגה ציור 52 **, רבי ליעזר בן יעקב אומר אם עומד בארץ ובוצר את כולו, הרי זה אוסר ארבע אמות בשדה, ואם לאו אינו אוסר אלא כנגדו.**

רבי לעזר אומר: אף הנוטע אחת בארץ ואחת במדרגה, אם גבוה עשרה טפחים אינה מצטרפת עמה, ואם לאו הרי זו מ צ ט ר פ ת ע מ ה כגון שנטע שתיים על המדרגה ושלש על הארץ

גמרא [רבי שמואל בר נחמן רבי יונתן בשם רבי ליעזר הגומם את כרמו פחות מטפח חייב בערלה משום מראית העין, וחכ"א עד שיגום מעם הארץ.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בשם רבי ליעזר בן יעקב העושה כרי מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה חייב בתרומה גדולה מפני מראית העין.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ורבי ליעזר בן יעקב משום בית שמאי המת מטמא ארבע אמות ברשות הרבים מפני כבודו. רבי מנא אמר הדא אחרייתא משום בית שמאי. רבי יוסי בי רבי בון אמר כולהון משום בית שמאי]

א"ר יונה אוף הדא דתנינן משנתינו מפני מראית העין. דלא כן, מה בין העומד בארץ מה בין העומד במדרגה? =למה ייאסר כשעומד בארץ ובוצר?

אים גבוהה.."גבוהה" מה? גבוהה שורה? גבוה מדרגה? אין תימר גבוהה שורה, שופע המדרגה כלמטן. אין תימר גבוהה המדרגה, שופע המדריגה כלמעלן ושפיר מקילינן אף שנטע בשפוע המדריגה. [אים המדריגה גבוהה 10, אבל הוא נטע שורה, בשיפוע המדריגה [כגון 5 מן הארץ] מיבעי לן אי דיינינן ליה כאילו נטעו למעלה, [ולא מצטרף] או למטה [ומצטרף]] ציור 52

57 והתני "שתי שורות במדרגה אחת" [חשיבי ככרם לעניין שחייבין להרחיק 4 אמות תבואה הזרועה על הארץ [ותליא בשיעורא ד10 טפחים]] אית לך מימר גבוהה מדריגה?! לא גבוהה שורה! פשיטא דלא מקילינן כששתי השורות על שפוע המדריגה ע צ מ ה סמוכין זל"ז [ורק ה

מ ד ר י גה גבוה!!] ציור 53

אמר רבי מנא כל אותן עשרה טפחים שבמדרגה עשו אותם מקום בפני עצמו. מדחה...דילמא הקילו לחשבם כמקום בפנ"ע

תמן תנינן הזורק ד' אמות בכותל למעלה מעשרה טפחים, כזורק באויר. למטה מעשרה טפחים, כזורק בארץ. רב חסדא אמר במורד לכסן. כותל משופע חשיב מקום ד ואין סופה לירד?! ר' חייא בשם רבי יוחנן תיפתר שהיתה דבילה שמינה והיא ניטוחה.

ר' חגי בעי קומי רבי יוסי, לית הדא אמרה שיפוע המדרגה כלמטן?! דחשבינן ליה כזורק בארץ אמר ליה: תמן, זרעין נהנין מן המדרגה, לא מלמטן ברם הכא דרך בני אדם להיות שפין בה והיא נופלת. אילו אמר כשהיה שם בכותל חור והיא נהנה מן החור כשם שהזרעין נהנין מן המדרגה, ואפ"ה הוי חשיב ליה כלמטה לחייב חטאת, שפיר מצי לאוכוחי דשפוע מדריגה כלמטן יאות!

שתי גינות זו על גב זו התחתונה עשויה כרם, והעליונה אינה עשויה כרם, זורע את העליונה עד שהוא מגיע לאויר עשרה. ולא יותר רבי בון בר חייא בעי קומי רבי זעירא, לית הדא אמרה שיפוע המדרגה כלמטן?! אמר ליה משום זרעים נוטין לאויר הכרם.

העליונה עשויה ככרם והתחתונה אינה עשויה ככרם, זורע את התחתונה ואת המדרגה עד שהוא מגיע לעיקר הגפנים. אמר רבי יוסי לית כאן לעיקר הגפנים. אלא למטה משלשה.

כהדא דתני שרשי פואה נכנסין לתוך ארבע אמות שבכרם למטה משלשה טפחים, הרי אלו מותרין:

הלכה ג משנה המדלה את הגפן על מקצת אפיפיירות lattice work **לא יביא זרע אל תחת המותר. ואם הביא לא קידש. ואם הילך החדש, אסור.**
וכן המדלה על מקצת אילן סרק.

המדלה את הגפן על מקצת אילן מאכל, מותר להביא זרע אל תחת המותר. ואם הילך החדש, יחזירנו.

58 **מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי ישמעאל מכפר עזיז הראהו גפן שהיה מודלה על מקצת תאינה, אמר ליה מה אני להביא זרע אל תחת המותר? אמר ליה מותר.**

והעלהו משם לבית מגינייא והראהו גפן שהיה מודלה על מקצת הקורה וסדן של שקמה ובו קורות הרבה, אמר ליה תחת הקורה הזו אסור והשאר מותר.

אי זהו אילן סרק? כל שאינו עושה פירות. רבי מאיר אמר הכל אילן סרק חוץ מן הזית ומן התאינה. אינו מבטל התאינה **רבי יוסי אומר כל שאין כמוהו נוטעין שדות שלימות הרי זה אילן סרק:** הא כל שנוטעין, אינו מבטל ו ש ר י

גמרא לא יביא זרע אל המותר [רק מרחיק 6 טפחים כדלהלן]
חזקיה אמר: משלשה ועד ארבעה בין קנה לקנה

[שבפיפייר] היא מתניתא. פחות משלשה כסתום. משלשה ועד ארבעה, משלים. ארבעה, נחת הוא לה. =מסתמא ירדו הענפים [ולק יקפצו לקנה הסמוך]

עד היכן? אסור לזרוע תחת המותר ר' יעקב בר אידי בשם ר' שמעון בן לקיש עד ד' אמות. ר' אחא רבי חיננא בשם ר"ש בן לקיש עד שש טפחים

א"ר מנא אזלית לקיסרין ושמעית ר' הושעיה בר שמי בשם ר' יצחק בן לעזר אם היו שתי פיפרות, אף שקרובין זה לזה, כיון שהם שני "בניינים" נפרדים מותר . אמר רבי חיננא ותני ופליג אם היה דרכו לפסע לקפוץ מזה על זה אסור. ותני כן: ר' שמעון בן לעזר אומר אם היה דרכו לפסע בין פיפור לפיפור, כפיפור אחד הוא:

מה בין אילן סרק מה בין אילן מאכל? אדם מבטל אילן סרק על גבי גפנו ואין אדם מבטל אילן מאכל על גבי גפנו.

תמן תנינן כל חמתות צרורות טהורות חוץ משל ערביים. רבי מאיר אומר צרור השעה- טהורות, צרור עולם- טמאות. רבי יוסי אומר כל חמתות צרורות טהורות.

אית תניי תני מחלף ר' יוסי "מטמא" בקשר עולם רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא כמתניתין. אמר ר' יודן סימנא דכלים כלאים ר"מ=מבטל, ר"י =אינו מבטל

דלכן, מה בין צרור עולם מה בין צרור שעה? דבי רבי ינאי אמרי צרור עולם צריך חיתוך כדי להתירו צרור שעה אינו צריך חיתוך:

הלכה ד משנה פיסקי עריס שמונה אמות ועוד. וכל מידות שאמרו חכמים בכרם אין בהם "ועוד" חוץ מפיסקי עריס.

אילו הן פיסקי עריס: עריס שחרב מאמצעו, ונשתיירו בו חמש גפנים מיכן וחמש גפנים מיכן, אם יש שם שמונה אמות, לא יביא 59 **זרע לשם. שמונה אמות ועוד, נותנין לו עבודתו** 6 טפחים **וזורע את המותר.** ציור 54

עריס שהוא יוצא מן הכותל מתוך קרן, וכלה. יש כותל כמין ד עיין ציור 55 **נותנין לו עבודתו** 6 טפחים **וזורע את המותר. =אין חומרת עריס דמשנה א [=מודה ת"ק לריב"ן]**

[רבי יוסה אומר: אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם. כריב"ן]

הקנים היוצאין מן העריס וחס עליהן לפסקן, כנגדן מותר. עשאן כדי שיהלך בהן החדש, אסור.

הפרח היוצא מן העריס, רואין אותו כילו כאילו **מטוטלת** plumb line **תלוייה בו, כנגדו אסור. וכן בדלית.** גפן יחידי שהדלה אותו ע"ג חבל.

המותח זמורה מאילן לאילן, תחתיה אסור. ספקה בחבל או בגמי, תחת הסיפוק, מותר. עשאו כדי שיהלך עליו החדש, אסור:

גמרא לית הדא כ ל מדות שאמרו חכמים אין שם ועוד... פליגא על רבי זעירא 4:6 דרבי זעירא אמר שמונה חוץ ממקום כרתין! לדידיה, יש שיעור "ועוד" גם בכרם רגיל! פתר לה שמונה אמות וכל שהוא. ולמה לא תניתה? ולא תיסבור כההיא דאמר רבי יוחנן כל מידות שאמרו חכמים "ועוד" טפח, וההין, ר' זעירא ריבה ציבחר כל שהוא לפום כן לא תניתה. רק כשנצרך "ועוד"=טפח מיירי משנתינו

רבי יונה בעי, למה נן אמרין כל מידות שאמרו חכמים אין בהן ועוד חוץ מפיסקי עריס? והתנינן עשרת קבין ירושלמיי שהן ששה עשרוניין ועדויין! תמן למידות וכאן לאמות. והתנינן רבי יוסי בן משולם אומר ועוד קב למאה סאה, שתות סאה למדמע! סאה תרומה בטילה ב100.1666 סאה חולין תמן למידות וכא לאמות.

והתנינן אמר רבי יודה בן בבא הגינה והקרפף שהיא שבעים ושיריים על שבעים ושיריים! *60* שמואל אמר בשני שלישי אמה שנו.

ולא שנייא בין שבנה גדר ואח"כ נטע אחת עשרה גפנים, בין שנטע אחת עשרה גפנים ואח"כ בנה גדר: נפסקה האמצעית- יש כאן עריס ויש כאן פיסקי עריס, חרב הגדר, אין כאן עריס ולא פיסקי עריס.
רבי אבודמי אחוה דרבי יוסי בעי, חזר ובנייה, את אמר חזר עריס למקומו, ודכוותה חזרו פיסקי עריס למקומן?

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: מעשה ששרף רבי יוחנן בן נורי בנגניגר. מה שרף? פיסקי עריס שרף. ר' חייא בשם ר' יוחנן: מעשה ששרף ריב"נ בנגניגר. מה שרף? בין עריס לגדר שרף.

אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא ניחא בין עריס לגדר שרף,6:1 דברי ריב"ן דברי חכמים חלוקין עליו דלחכמים אפי' ליכא ד"א בין גפן לגדר ---אין בעיה [וכגון דליכא ה גפנים או שאינן מכוונים] פיסקי עריס שרף, דברי חכמים חלוקין עליו?! ומתרץ..ולא שמיע דאמר רבי יעקב בר אחא איתפלגון רבי יוחנן ור"ש בן לקיש, עריס עצמו מהו? רבי יוחנן אמר אסור ומקדש, ר"ש בן לקיש אמר אסור ואינו מקדש.

ר' יוסי אומר...והוא שיהא בקרן זוית ארבעה טפחים כדי מקום. ציור 56

תנינן הכא דר' יוסי, ותנינתה תמן 5:3 גפן שהיא נטועה... אילו תנינתה הכא ולא תנינתה תמן, הוינן אמרין, הכא על ידי שהיא הלכת עריס, את אמר אסור. הוי צורכה מתני תמן. או אלו תנינתה תמן ולא תנינתה הכא, הוינן אמרין, תמן על ידי שהוא מגופף מארבע רוחותיו, את אמר אסור, הכא על ידי שאינו מגופף מארבע רוחותיו, את אמר מותר. הוי צורכא מתניא הכא וצורכא מתניא תמן.

נוסח אחר לכאילו מטוטלת תלוייה תמן אמר, את רואה כילו שפוד של מתכת תחוב בו. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן עד מקום שהוא נקמז.

61 רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינא: תחת האשכולות אסור ומקדש. תחת

העלין לא. אמר רבי יוסי אפילו תחת העלין
אסור ומקדש:

מסכת כלאיים פרק ז

הלכה א משנה המבריך את הגפן בארץ, אם אין עפר על גבה שלשה טפחים, לא יביא זרע עליה. אפילו הבריכה בדלעת או בסילון. הבריכה בסלע, אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלש אצבעות, מותר להביא זרע עליה.

הארכובה שבגפן, עיין בגמרא אין מודדין אלא מעיקר השני:

גמרא לא יביא זרע "עליה" הא מן הצד מותר. מה נן קיימין? אי משום זרעים באילן, =הרכבה למה לי גפן, אפילו שאר כל האילן! אי משום עבודה, =הרחקה ניתני ששה! אלא כר' עקיבה, דרבי עקיבה אמר שלשה. הרחקת זרע מן גפן יחידי אין כרבי עקיבה אפילו מן הצד ניתני שלשה! רבי ירמיה בשם רבי חייה בר אבא משום זרעים על גבי הגפן. לעולם משום "הרחקה", ודי לנו להחמיר על גבה ממש [כיון שהזמורה מכוסה]

תמן תנינן: מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הכותל, שלשה טפחים. רבי ירמיה אמר רבי חמא בר עוקבא מקשי, תמן את אמר השרשין מהלכין מן הצד, והכא את אמר אין השרשין מהלכין מן הצד! אמר רבי יוסי כאן וכאן אין השרשין מהלכין מן הצד. אלא שהן עושין עפר תחוח והן מלקין ארעיתו של כותל. תדע לך שהוא כן, דתנינן תמן מי רגלים, ומי רגלים מהלכין מן הצד?! התיב רבי יוסי בי רבי בון, והתנינן מחרישה, אית לך מימר מחרישה אינה מהלכת מן הצד?!

אפילו הבריכה בדלעת או בסילון. הדא דתימר בסילון של חרס, אבל בסילון של אבר, אינו צריך עד שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלן.

הבריכה בסלע. הדא דתימא בהדין צונמא קרקע קשה ברם בהדין רכיכה, מתפתפת היא .

והאי שאין מודדין אלא מעיקר השני בשאין הראשון נראית, אבל אם היה הראשון נראה, נותן ששה טפחים לכאן, וששה טפחים לכאן. תדע לך שהוא כן דתנינן דבתרה: המבריך שלשה גפנים ועיקריהן נראין. ותני עלה במה דברים אמורים? ..ואם לאוו אינן מצטרפין לענין הכרם, אבל 62 לענין עבודה, נותן ששה טפחים לכאן וששה טפחים לכאן:

הלכה ב משנה המבריך שלש גפנים ועיקריהן נראין, מקום הראשון עדיין ניכר רבי לעזר בי רבי צדוק אומר: אם יש שם ביניהם מארבע אמות ועד שמנה הרי אלו מצטרפות, והוי כרם [שיש 6 גפנים] ואם לאו אינן מצטרפות.

גפן שיבשה, וזרע תבואה בצדה אסורה ואינה מקדשת. רבי מאיר אומר אף צמר גפן ?? אסור ואינו מקדש. רבי אלעזר בר ר' צדוק אומר משמו: אף "על גבי הגפן" עיין גמרא אסור ואינו מקדש.

אלו אסורין ולא מקדשין: פירקי ד ה ו מותר חורבן הכרם, מותר מחול הכרם, מותר פיסקי עריס, מותר אפיפירות.

אבל תחת הגפן, ועבודת הגפן, וארבע אמות שבכרם, הרי אלו מקדשין:

גמרא אמר רבי לעזר הלכה דרבי מאיר היא. ניחא בסיתווא אבל בקייטא? בקיץ הרי ניכר שאינו גפן! אית אתרין דמתרן טרפיהן אפילו בקייטא.]

תחת הגפן=

רבי שמואל בשם רבי זעירא "על גבי זמורה" היא מתניתא. רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק: לאויר עשרה היא מתניתא =תחת הגפן ממש [אך בתוך י"ט מן הארץ]

אמר רבי יוסי הוינן סברין כרם יש לו אויר, גפן יחידית אין לה אויר. מן מה דאמר רבי בון בר חייא בשם ר' שמואל בר רב יצחק לאויר עשרה היא מתניתא. הדא אמרה אפי' גפן יחידית יש לה אויר:

בדיעבד...מותר מחול הכרם, ארבע אמות. מותר חורבן הכרם, ארבע אמות. מותר פיסקי עריס, ששה טפחים. מותר אפיפירות ששה טפחים.

בנתיים מהו? כל מה שלא נזכר ב"אלו אסורין ומקדשין" וגם לא נזכר ב"אלו..ולא מקדשין"

רבי יוחנן אמר אסור ומקדש רבי שמעון בן לקיש הוא הדא הוא הדא

יש 11 אמות בין שורות הכרם לגדר, וזרע שם, [בהרחקת 4 אמות] ב ד י ע ב ד ,לא נאסר..ממה נפשך? כרם גדול =כרם בת 3 שורות. וגם יש בין שורה לשורה 9 אמות, למה 63 לי חורבנו אפילו מטעתו? קיימ"ל, אפי' זרע ב י ן השורות בד י ע ב ד לא נאסר כרם קטן =כרם בת 2 שורות. גם יש 7 אמות בין שורה לשורה, אין לו מחול! אלא כי נן קיימין בכרם גדול, שנטעו על מטע כרם קטן. ע"ז אמרו "מותר מחול הכרם ד' אמות"

אמר רבי זעירא כרם גדול שנטעו עד מטע שש עשרה על שש עשרה, אין לו מחול. ואפי' לכתחלה שרי בין כרם לגדר תוכו אסור ואינו מקדש, חוצה לו לא כל שכן! שאין לאסור כ ל ל אפי' פחות מ12

אמר רבי יוסי אין לוקין אלא על עיקר הכרם:

הלכה ג משנה המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו, הרי זה קידש וחייב באחריותו. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: אין אדם מקדש דבר שאינו שלו. אמר רבי יוסי מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית, ובא מעשה לפני רבי עקיבה ואמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו:

גמרא כתיב (דברים כב) לא תזרע כרמך כלאים אין לי אלא כרמך. כרם אחר=גוי מנין? ת"ל כרם לא כלאים. וקשיא הא אא"א דש"ש! אמר

64 רבי לעזר דרבי מאיר היא, דרבי מאיר אמר אין לגוי קנין בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות. אמר ר' יוחנן דברי הכל היא. תיפתר בגוי שזרע כרמו כלאים ולקחו ממנו ישראל. רבי יונה ורבי יוסה תרויהון אמרי דרבי מאיר היא:

ה"נעבד" המשתחווה לבהמה פסול לקרבן אית תניי תני: בין שלו בין של אחרים אסור. אית תניי תני: שלו אסור של אחרים מותר. הוון בעיי מימר מאן דאמר בין שלו בין של אחרים אסור, רבי מאיר ורבי יודה. מאן דאמר שלו אסור ושל אחרים מותר, רבי יוסי ורבי שמעון. רבי יוסה בשם רבי לא: דברי הכל היא. כמה דתימר תמן דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו נאסר להדיוט, נאסר לגבוה. ודכוותה, דבר שאינו שלך, אף על פי שאינו נאסר להדיוט, נאסר לגבוה.

[רבי שמעון בן לקיש אמר: קנסיה דר' מאיר מתניתין דקניס, אתיא כר"מ. ועבד עובדא דכוותיה וכן פסק ר"ל "למעשה" [דדינינן דינא דגרמי] מן הדא: המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו... וכי מה עשה מעשה? אלא כשהוסיף לפי דעתו הוא מוסיף. מכיון שע"י ג ר מ ת ו הוסיף, חייב

חד בר נש חוי סלעיה לרבי לעזר, אמר ליה: טבא היא! ואיפסלית, אתא עובדא קומי רבי שמעון בן לקיש וקנסיה מן הדא: המראה דינר לשולחני ונמצא רע, חייב לשלם מפני שהוא נושא שכר. ורבי לעזר נושא שכר?! רבי יעקב בר אחא בשם ר' אבונא המחזיק בו, כנושא שכר. אם סומכין עליו לגמרי, חייב

רבי יוסי בי רבי בון לא אמר כן, [נוסח אחר אודות פלוגתת ר"ל ור' לעזר] אלא: רבי לעזר אמר קנסיה דרבנין. רבי שמעון בן לקיש אמר קנסיה דר' מאיר. כד אתא עובדא, שאל רבי שמעון בן לקיש לרבי לעזר ההן קנסא דמאן? אמר ליה דרבנין. אף רבנן מודו אמר ליה פוק שלם!]

אמר ר' יוחנן הכל מודים ר"י ור"ש בענבים שהן

אסורות. אמר ליה ר' לעזר האוסר אינו נאסר, ושאינו אוסר נאסר?! התבואה ה"אוסר" אינו נאסר, ואיך ייאסר ה"נאסר"=כרם

מה פליגין? [ריו"ה ור"א] במסכך את גפנו על גבי 65 תבואתו של חבירו. אבל המסכך את גפנו של חבירו ע"ג תבואתו, כל עמא מודיי שהאוסר נאסר.

המסכך גפנו של חבירו ע"ג תבואתו של חבירו. ראובן נכנס לשדה שמעון וסיכך גפנו של שמעון ע"ג תבואת שמעון נישמעינה מן הדא: אמר רבי יוסי מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית ובא מעשה לפני רבי עקיבה ואמר: אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. הרי אין הגפן שלו, ואין התבואה שלו, ואיתתבת: תשובה שהשיב ר' יוסי לר"מ להפריכו [ממעשה שהיה]---אלמא, לר"מ, אף זה נאסר.

הלכה ד משנה האנס שזרע את הכרם ויצא מלפניו, קוצרו אפילו במועד.

עד כמה הוא נותן לפועלים? עד שליש. ישלם יותר [בגלל שאינם רוצים לעבוד במועד!] יותר מיכן שאינו מוצא פועלים רק ביוקר קוצר כדרכו והולך, אפי' לאחר המועד.

מאימתי הוא נקרא אנס? משישקע: "עד אימתי" נקרא "אנס" לעניין שאינו יכול "לאסור" כרם חבירו? עד שישקע שם בעלים ממנה

גמרא רבי בא בר יעקב בשם רבי יוחנן כיני מתניתא: "מותר" לקצור אפילו במועד.

עד כמה הוא נותן לפועלים? עד שליש. רב הונא ורב ששת חד אמר שליש לשכר. וחרנא אמר שליש לדמים:

מאימתי נקרא אנס? משישקע. אמר רבי אחא נתייאשו הבעלים, ולא נשתקעו הבעלים, איסורו מדבריהן. נשתקעו הבעלים, ונתייאשו, איסורן דבר תורה

ויש קרקע נגזל? אמר רבי לא, אף על פי שאין קרקע נגזל יש ייאוש לקרקע:

הלכה ה משנה הרוח שעילעלה את הגפנים על גבי תבואה יגדור מיד, ואם אירעו אונס, כגון אבל מותר.

תבואה שהיא נוטה תחת הגפן, וכן בירק, מחזיר ואינו מקדש.

מאימתי תבואה מתקדשת? משתשליש. וענבים 66 משיעשו כפול הלבן. תבואה שיבשה כל צורכה, וענבי' שבישלו כל צרכן אינן מתקדשות:

גמרא וכבן עזאי: יספר. אשכח תני רבי עקיבה אמר: יחזיר. בן עזאי אמר: יספר.

מאימתי מתקדשת? משתשליש. אית תניי תני משתשריש. מאן דתני משתשליש, מסייעא לרבי הושעיא. מאן דאמר משתשריש, מסייעא לרבי יוחנן. 5:6

וענבים משיעשו כפול הלבן. א"ר חנניה בריה דרבי הלל דכתיב (דברים כב) ותבואת הכרם.

כיני מתני' אינן מתקדשות:

הלכה ו משנה עציץ נקוב מקדש בכרם, אוסר הכרם ושאינו נקוב אינו מקדש. רבי שמעון אומר זה וזה אסורין מלעשות כן..ולא מקדשין.

המעביר עציץ נקוב בכרם, אם הוסיף במאתים, אסור: העציץ

גמרא תני אין בין עציץ נקוב לעציץ שאינו נקוב אלא הכשר זרעים בלבד. נקוב, אינו מקבל הכשר כרבי שמעון דס"ל נקוב כתלוש לכל מילי ברם כרבנן אית חורנין: עציץ נקוב מקדש בכרם, ושאינו נקוב אינו מקדש. התולש מעציץ נקוב חייב, משאינו נקוב פטור.

עציץ נקוב אינו מכשיר את הזרעים, ושאינו נקוב מכשיר את הזרעים. רבי יוסי אמר לה סתם, רבי חנינא מטי בה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: התורה ריבתה בטהרת זרעים. מה טעם? (ויקרא יא) וכי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא.

תני: עציץ שאינו נקוב, מעשרותיו מהלכה, מדרבנן ותרומתו אינה מדמעת, ואין חייבין עליה חומש.

רבי יוסי בעי, מהו לומר על פיתו המוציא לחם מן הארץ? רבי יונה בעי, כן =כאהן דלעת, כתלוש הוא לסכך בו? רבי יודה בר פזי בעי, נטע חמש גפנים בחמשה עציצין שאינן נקובין, ועשאן שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב, את אמר כרם הוא. הפכן =טלטלן קצת ממקומן, אינו כרם!! ויש כרם מיטלטל?

67 שמואל אמר במעביר תחת כל גפן וגפן.

שהוסיף 200 בסך הכל לפיכך לא נאסרו הגפנים—דהיו שם זמן מועט—רק העציץ

אמר רבי יוחנן לאויר עשרה היא מתניתא. תלה העציץ בתוך י' [וס"ל דאסור וא"מ--עיין ריש פירקין]

העביר חמשה עציצין נקובים תחת גפן אחת, וכל אחד לא שהה כזמן הראוי תפלוגתא דרבי לעזר ורבי יוחנן. 7:3 האוסר- אינו נאסר, ושאינו אוסר- נאסר?! אבל אם העביר עציץ אחד תחת חמש גפנים, כל עמא מודיי שהאוסר נאסר:

באש:

מסכת כלאיים פרק ח

הלכה א משנה כלאי הכרם אסורין מלזרוע ומלקיים, ואסורין בהנאה.
כלאי זרעים אסורין מלזרוע ומלקיים, ומותרין באכילה וכל שכן בהנאה.
כלאי בגדים מותרין בכל דבר ואינן אסורין אלא מללבוש.
כלאי בהמה מותרין לגדל ולקיים ואינן אסורין אלא מלהרביע.

כלאי בהמה וולדות שנולדו מן כלאיים אסורין זה עם זה:

גמרא כלאי הכרם אסורין כו'. כתיב (דברים כב) לא תזרע כרמך כלאים. אין לי אלא הזורע. מקיים מניין? ת"ל וכרם לא כלאים. מה כרבי עקיבה? דר"ע אומר המקיים עובר בלא תעשה. אמר רבי יוסה דברי הכל היא. הכל מודים באסור שהוא אסור. בשלא קיים ע"י מעשה. אבל אם קיים ע"י מעשה לוקה. כהדא דתני המחפה בכלאים לוקה.

68 מניין שהוא אסור בהנייה? נאמר כאן פן תקדש. ונאמר להלן פן תווקש בו. מה פן האמור להלן אסור בהנייה, אף פן שנאמר כאן אסור בהנייה. ואית דבעי מימר: נאמר כאן פן תקדש, ונאמר להלן (דברים כג) ולא יהיה קדש מבני ישראל. מה קדש שנאמר להלן אסור בהנייה אף כאן אסור בהנייה. [אמר רבי חונא ביאתו אסורה בהנייה] אית דבעי נישמעינה מן הדא: דאמר רבי חנינא פן תקדש פן תוקד

כתיב (דברים כב) לא תזרע כרמך כלאים. מלמד שאינו חייב עד שיזרע שני מינים בכרם דברי רבי יאשיה. רבי יונתן אמר אפי' מין אחד.

69 על דעתיה דרבי יונתן כתיב (ויקרא יט) שדך לא תזרע כלאים, לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים? חברייא אמרין להחמיר עליו אפילו מין אחד.

על דעתיה דרבי יאשיה שדך לא תזרע כלאים, לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים? והלא חייב על חטה ושעורה אף חוץ לכרם! חברייא אמרין להתרייה. שאם התרו בו משום שדך לוקה, משום כרמך לוקה.

א"ר בון בר חייא ליתן לו שיעור אחרת. כאן הרחקת חטה ושעורה ששה טפחים, וכאן ארבע אמות. מה נן קיימין? אם בשעשה גדר מבפנים, בטל הכרם! צ57 הרי נתבטלה הכרם [משום מחיצה] [ול"ל ד"א?]

אם בשעשה גדר מבחוץ, זהו המחול! אפילו יש 10 אמות! בין כרם לשעורה---נאסר הכרם משום דין מחול [דחטה כגדר דמי] צ58 אלא כי נן קיימין בשדה שהיה שם שדה תבואה, והקריח לתוכה ארבע אמות. צ 59 [שים לב: השעורה באמצע רחוקה 6 מן החטים] ואתיא כדאמר רבי חנינה אין האוסר נעשה מחיצה להציל.
[סברין מימר, אוסר, נעשה מחיצה ליאסר]

על דעתיה דרבי יונתן, לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים? משמע דווקא שני מינים בתוך הכרם! הא דאמר רבי הילא הן ד א ת אמר לא אמר', למה את אמר?! =מה שא ת ה אומר, לא נאמרה [=אינו יישוב טוב] א"כ למה אתה מקשה? [גם לדידך קשה!] או כהא דאמר רבי זעירא לא תזרע כרמך כלאים- עיקר כרמך כלאים לא תזרע. לאסור חרצן וחטה!

רבי יודן קפודקיא בעא קומי רבי יוסי, תמן לעניין כלאי זרעים את אמר אין זרעי אילן קרויין זרעים. והכא הכשר זרעים את אמר זרעי אילן קרויין זרעים! אמר ליה תמן מיעט הכתוב את שאין דרך בני אדם להיות קורין זרעים. ברם הכא ריבה הכתוב (ויקרא יא) על כל זרע זרוע אשר יזרע.

אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי המחפה בכלאים לוקה. א"ל רבי יוחנן ולאו מתניתא היא! "כלאים בכרם" יש חורש חרישה אחת וחייב 8 מלקיות איך אפשר כלאים על ידי חרישה? לא במחפה! והוה רבי ינייי מקלס ליה הזלים זהב מכיס וגו' (משלי ד) בני אל ילוזו מעיניך תן לחכם ויחכם עוד ישמע חכם ויוסף לקח. אמר ליה רבי שמעון בן לקיש בתר כל אילין קילוסיא יכיל אנא פתר לה מתני' דמכות כרבי עקיבה. דרבי עקיבה אמר המקיים כלאים עובר בלא תעשה. כלום אמר רבי עקיבה אלא לעבור שמא ללקות?! והכא ללקות אנן קיימין! ע"כ במחפה,ומחפה כזורע! ועוד מן הדא דתנינן שביעית, אית לך מימר שביעית דרבי עקיבה! ע"כ משום "זורע" בשביעית (ל"ש "מקיים"!) פתר לה שביעית דרבי לעזר

דרבי לעזר אמר לוקין על החרישה בשביעית. רבי יוחנן אמר אין לוקין על החרישה בשביעית. מה טעם דרבי לעזר (ויקרא כה) ושבתה הארץ שבת לה' כלל. שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור פרט. הזרע והזמר בכלל היו ולמה יצאו להקיש אליהן ולומר לך מה זרע וזמר מיוחד שהן עבודה בארץ ובאילן אף כל דבר שהוא עבודה בארץ ובאילן.

מה עבד לה רבי יוחנן? שני דברים הן, ושני דברים יצאו מן הכלל, חולקין באו "לחלק" שחייב רק על אלו. ולית ליה לרבי אלעזר חולקין? אית ליה לחלוק חולקין לחייב על כל אחת ואחת! הא ללמד מלמדין! ולית ליה לרבי יוחנן מלמדין? שנייא היא שהכלל בעשה ופרט בלא תעשה, [אין עשה מלמד על לא תעשה] ואין לא תעשה מלמד על עשה.

על דעתיה דרבי אלעזר ניחא מותר לחפור בה בורות שיחין ומערות. על דעתיה דרבי יוחנן מהו לחפור בה בורות שיחין ומערות? כשם שאין מלמדין לענין איסור כך לענין היתר לא ילמדו!

א"ר בא קרתיגנייא טעם דרבי אלעזר (שם) שש שנים תזרע שדך לא בשביעית ושש שנים תזמור כרמך לא בשביעית. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא: נמצא גם הפרט בעשה, ושפיר מלמד על הכלל

ועובר בעשה? לרי"ח רבי ירמיה אמר עובר בעשה. ורבי יוסה אמר אפילו עשה אין בו בחרישה. ליידא מילה כתיב (ויקרא כה) ושבתה

הארץ שבת לה'? לענין לא תעשה שבו=זריעה.

לשון ברייתא.. יכול יהו לוקין על ה"תוספות שבו"?

רבי יוחנן פתר מתניתא: יכול יהו לוקין על חרישה בשביעית. ר' לעזר פתר מתניתא: יכול יהו לוקין על איסור שני פרקים הראשונים.
[סיום ברייתא הסתומה דלעיל] אית תניי תני: שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך, מסייעא לר"א . אית תניי תני שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור מסייעא לריו"ח.

71 מתניתא פליגא על רבי לעזר: השמר לך פן תעלה- לא תעשה. וכתיב (דברים יב) שם תעלה שם תעשה ל ה ק י ש שאר עשיות להעלאה. בגין דכתיב, הא אילו לא כתיב עשה הוא!! אלמא אין ל"ת מלמד על העשה! [כריו"ח] שלא תאמר כמה דתימ' גבי שבת חפר חרץ נעץ אינו חייב אלא אחת. ודכוותה שחט זרק והעלה לא יהא חייב אלא א ח ת. לפום כן צריך מימר חייב על כל אחת ואחת. להכי איצטריך הקישא

רבי זעירא רבי חייה בר אשי בשם כהנא הנוטע בשבת חייב משום זורע.
רבי זעירא אמר הזומר כנוטע . כ "זומר" יש לחייבו משום שם "נוטע"

נטע וזמר בשביעית, על דעתיה דכהנא חייב שתים. על דעתיה דרבי זעירא אינו חייב אלא אחת. ס"ד ד"נוטע" כזומר! כלום אמר רבי זעירא אלא הזומר כנוטע, שמא הנוטע כזומר?! וודאי דנוטע חייב משום זורע! הכל היה בכלל זריעה יצאת זמירה להחמיר על עצמה. מפני שיצאת זמירה להחמיר על עצמה, את פוטרו את ה נ ו ט ע משום זורע?! הוי, לא שנייא בין על דעתיה דכהנא בין על דעתיה דרבי זעירא חייב שתים:

הלכה ב משנה בהמה עם בהמה וחיה עם חיה בהמה עם חיה וחיה עם בהמה טמאה עם טמאה וטהורה עם טהורה טמאה עם טהורה וטהורה עם טמאה אסורין לחרוש ולמשוך ולהנהיג בקרון:

72 המנהיג סופג את הארבעים
והיושב בקרון סופג את הארבעים. רבי מאיר פוטר.
והשלישית שהיא קשורה לרצועתיהן אסורה:

גמרא עיין בבלי ב"מ צא בהמה עם בהמה וכו': יכול לא יהא מעמיד זכרים אצל הנקבות ונקבות אצל הזכרים? תלמוד לומר (ויקרא ד) בהמתך לא תרביע. אין את אסור אלא מלהרביע, אבל מעמיד את, זכרים אצל נקבות ונקבות אצל זכרים.

וכי מה עשה מעשה? לא בשהטיל, כשהזכר מטיל זרע ולפי דעתו הוא מטיל?! ואיך שייך ללקות על זה?
[והרי אין קשוי אלא מדעת ה ב ה מ ה!] עיין ביטוי דומה 7:3

איסי בן עקביה אמר אסור לרכב על גבי פרדה מקל וחומר, ומה אם בבגדים שאת מותר ללבוש זה על זה את אסור בתערובתן, בהמה שאת אסור להנהיג בה בזו עם זו לא כל שכן את אסור לרכוב עליה! והא כתיב (שמואל ב יג) וירכבו איש על פרדו וינוסו! אין למדין מן

המלכות. והא כתיב (מלכים א א) והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי. בריה משׁשת ימי בראשית היתה.

רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בי רבי חנינה אמר המנהיג בקול בכלאים לוקה. ותני כן: הנהיגה המשיכה קרא לה ובאת אחריו נתחייב בה לשלם כשואל. והתני שמואל היתה עומדת חוץ לתחום וקרא לה ובאת אחריו הרי זה פטור! תמן לדעתה היא מהלכת. ברם הכא על כורחה היא מהלכת. והתני טיפח כנגד עינו וסימייה כנגד אזנו והרשה לא יצא לחירות! אמר רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי שנייא היא שהוא יכול לברוח.עבד הוא בר דעת תדע לך שהוא כן דתני תפש בו הרי זה חייב.

היושב בקרון רבנין אמרין משקל הוא=מסייע בהנהגה. ר' מאיר אמר אינו משקל.

בראשונה לא היו אלא שתים דכתיב (בראשית מא) וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו. עמד פרעה ועשה שלש דכתיב (שמות יד) ושלישים על כולו. עמדה מלכות הרשעה ועשה אותן ארבעה:

הלכה ג משנה אין קושרין את הסוס לא בצדדי הקרון הנמשך ע"י שוורים ולא לאחר הקרון.

ולא את הליבדקס לגמלים.

רבי יהודה אומר כל הנולדים מן הסוס=אמן סוסה אף על פי שאביהן חמור מותרין זה עם זה. וכן הנולדין מן החמור, אף על פי שאביהן סוס, מותרין זה עם זה. אבל הנולדים מן הסוס עם הנולדין מן החמור, אסורין זה עם זה הכל הולך אחר האם:

גמרא אין קושרין את הסוס לא לצדדי הקרון ולא לאחר הקרון. תני רבי מאיר פוטר. אם היה מסייעו בין במעלה בין בירידה, הכל מודין שהוא אסור.

אמר רבי יוחנן מפני שזה נושא עצלותו של זה, וזה נושא עצלותו של זה. רב אמר מפני שנושאין את החבל שבנתים.

73 רבי ירמיה בעי, קשרן בשערן? מה נן קיימין? מה בדיוק האיבעיא? אם בשקשרו בשערו, כך אנו אומרים אסור להרכיב בהמה על גבי חבירתה?! וכי אסור לתת בהמה ע"ג חבירתה? אם בשקשרו החבל בשערו, נאמר, מפני שהן נושאין את החבל שבנתים! תיפ"ל לאיסור משום זה! [לרב]

רבי יונה אמר איתפלגון רב ורבי יוחנן. רבי יוחנן אמר מפני שזה נושא עצלותו של זה, וזה נושא עצלותו של זה. רב אמר מפני שהן נושאין את החבל שבנתים. מה נפק מן ביניהון? קשרו החבל בשערן

קשרן בשערן, בין על דעתיה דרב בין על דעתיה דרבי יוחנן פטור.

ולא הליבדקס אית תניי תני ניברקוס. מאן דאמר ליבדקס שם ליבוי על שם (דנייאל יא) לובים וכושים במצעדיו. מ"ד ניברקוס

אבהטס. מהו אבהטס חמר סלק. חמור אדום

רבי יונה רב הושעיא בעי גרים הבאים מליבוי מהו להמתין להם שלשה דורות.מי הוי כמצריים? אמר רבי יונה בוצרייה, מן מה דאנן חמין ההן פולא מצריי, כד רטיבכאשר היא לחה קורין אותה... אינון צווחין ליה "לובי" כד הוא נגיב אינון צווחין ליה פול "מצריי". הדא אמרה גר מלובי צריך להמתין ג' דורות. הדא אמרה היא לוב היא מצרים.
[רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה הלכה כדברי התלמיד] שייך למסכת שבת ריש במה בהמה [עיין בבלי]

דברי חכמים כל מין פרידות אחד.

ואלו הן הסימנין אמר רבי יונה כל שאזניו קטנות אמו סוסה ואביו חמור. גדולות אמו חמורה ואביו סוס.

רבי מנא מפקד לאילין דרבי יודן נשיאה אין בעיתון מיזבון מולוון כאשר אתם רוצין לקנות פרדות אתון זבנין לו אזניהון דקיקין שאמו סוסה ואביו חמור.

הלובן מן האיש שממנו מוח ועצמות והגידים. והאודם מן האשה שממנו העור והבשר והדם. והרוח והנפש והנשמה משל הקב"ה. ושלשתן שותפין בו.

רבי בא רבי יהודה בשם רב מודים חכמים לרבי יהודה בסוס בן סוס בן חמור עם חמור בן חמור בן סוס. שאסורים זה עים זה

רבי חגיי רבי זעירא בשם רבי איסי בני עזים בני רחלים אסורים זה עם זה. ולא כן נן אמרין?! עז בן עז בן רחל עם רחל בן רחל בן עז: קמ"ל דבכה"ג אסורין דמודין חכמים בזה

הלכה ד משנה הפרוטיות לא ידוע אים נולדו מסוסה או חמורה אסורות. והרמך פרד שאימו סוסה מותר. ואדני השדה חיה. רבי יוסי: אומר מטמאות באהל כאדם.

74 הקופד וחולדת הסנאין hedgehog and weasel חיה
חולדת הסנאין רבי יוסי אומר בית שמאי אומ' מטמא בכזית במשא וכעדשה במגע. חומרי בהמה וחומרי שרץ
שור הבר מין בהמה. רבי יוסי אומר מין חיה.
כלב מין חיה. רבי מאיר אומר מין בהמה.

החזיר מין בהמה. הערוד arabian onager מין חיה.
הפיל והקוף מין חיה.
ואדם מותר עם כולן לחרוש ולמשוך:

גמרא הפרוטיות אסורות והרמך מותר כו'. רבי אימי בשם רבי לעזר: רמכה- דלא כלינס =אינו מקבל מתג ורסן כמה דתימר (אסתר ח) בני הרמכים.

אדני השדה חיה. ייסי ערקי אמר יוסף הבורח [ברח מיישוב] בר נש דטור הוא, והוא חיי מן טיבורייה, איפסק טיבורייה, לא חיי.

רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינה טעמא דרבי יוסי (במדבר יט) וכל אשר יגע על פני השדה. בגדל על פני השדה.

הירודות והנעמית הרי הן כעוף לכל דבר. והנחש הרי הוא כחיה. רבי חייה בשם רבי יוחנן ששה ספיקות הן: הצלף באילן כבית שמאי. כלי חרס בכלי נתר כבית שמאי. חולדת הסנאים בשרצים כבית שמאי. פול מצרי בזרעים. ואנדרוגינוס באדם. כוי בחיה דברי הכל.שני האחרונים הם "ספק" לכו"ע

רבי חמא בר עוקבא אמר ואמה טריקסין.=פנים-חוץ מהו ואמה טריקסין?

רבי יונה בוצרייה אמר טריכסון=מה מבפנים? מבחוץ?הנחשב כק"ק או כהיכל?

75 אמר רבי יוסי מן מה דכתיב (מלכים א ו) וארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל לפני הדא אמרה מבפנים. אמר ליה רבי מנא והכתיב (דברי הימים ב ג) ויעש את בית קדש הקדשים עשרים אמה אורך ועשרים רוחב הדא אמרה מבחוץ:

שור בר מין בהמה. רבנין אמרין מיכא הוה וערק לתמן. רבי יוסי אמר עיקריה מן תמן הוה.

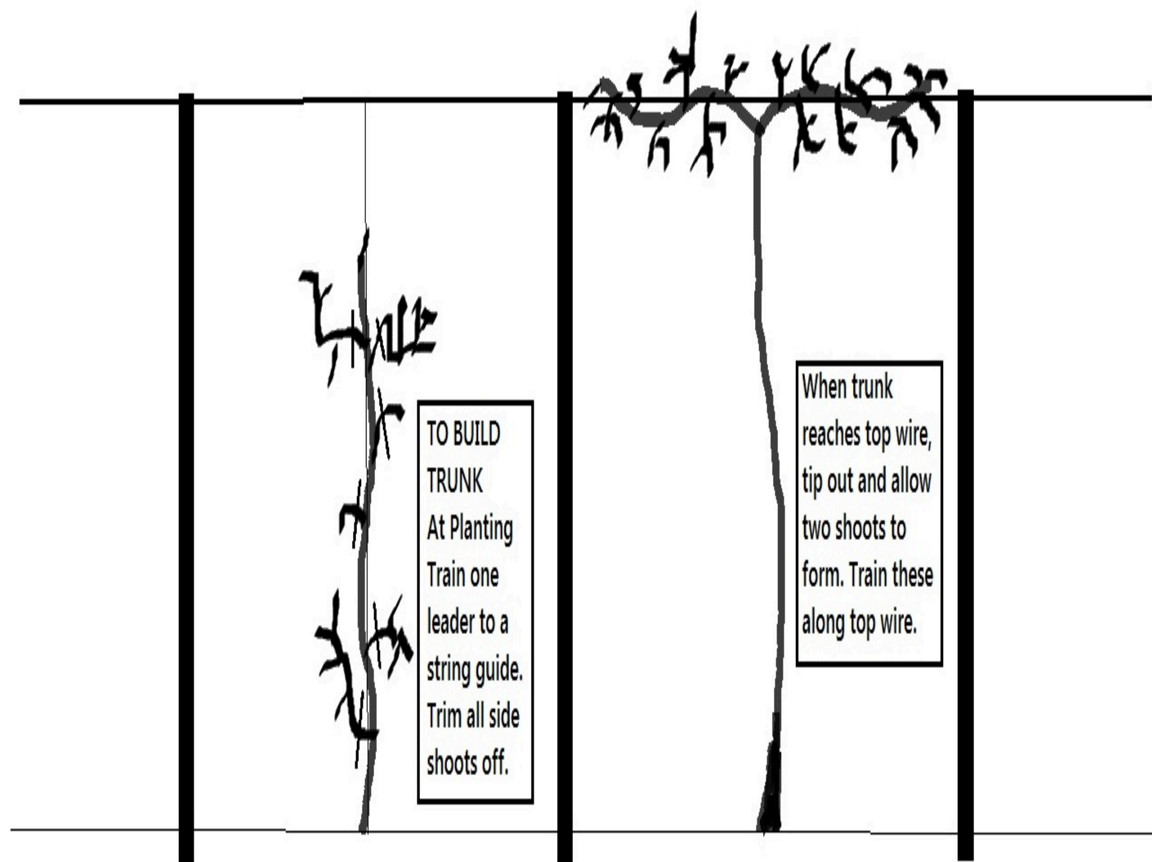
הא שור עם שור בר אינן כלאים דלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר כלאים. ואילין דמתרגמין דברים 14:15 ותורי בר וראמנין כרבי יוסי.

רבי בא בשם רבי שמואל אווז עם אווז מדבר כלאים זה בזה.

אווז עם אווז הים תני רבי יודה בן פזי דבר דליה, ולא ידעין מאי תני לאיסור או להיתר...

קל וחומר: מה אם בשעה ששניהן ביבשה את אמר אסור, בשעה שאחד ביבשה ואחד בים לא כל שכן!

ואדם מותר בכולן לחרוש ולמשוך. כתיב (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. בשור ובחמור אין את חורש. אבל חורש את בשור עם אדם בחמור עם אדם:

מנהג הברכה הוא: לכסות הענף בעפר, ולחזור ולהעלותו מן הארץ ברחוק מקום קצת. ובזה מפיקים אשכולות מרובים.אך לא מצאתי ציור

פרק ט

הלכה א משנה אינו אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים. ואינו מטמא בנגעים אלא צמר ופשתים. אין הכהנים לובשין לשמש במקדש אלא צמר ופשתים.

צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זה בזה אם רוב מן הגמלים מותר. אם רוב מן הרחלים אסור. מחצה למחצה אסור. וכן הקנבס והפשתן flax-hemp שטרפן זה בזה.

השיריין והכלך, silk -bast silk אין בהן משום כלאים אבל אסורין מפני מראית העין.

הכרים והכסתות pillow and blanket אין בהן משום כלאים, ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן כמש"כ בסוף ההלכה איסור הצעה תחתיו.

אין עראי לכלאים.

לא ילבש כלאים על גבי עשרה, אפילו לגנוב את המכס:

גמרא אינו אסור משום כלאים כו'. כתיב (דברים כב) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו. הייתי אומר אינו אסור אלא מללבוש תלמוד לומר לא יעלה עליך. אי לא יעלה עליך, הייתי אומר לא יפשיל את הקופה לאחוריו, תלמוד לומר לא תלבש. מה מלבוש מיוחד דבר שהוא מהנה את הגוף, אף אין לי אלא דבר שהוא מהנה את הגוף. לאי זה דבר נאמר לא יעלה עליך? כ למה נאמר בלשון הזה דמשמע כל עלייה אסורה... רבי ניחה בר סבה רבי יונה בשם רבי זעירא שאם היה בגד גדול קצתו יש בו כלאים ומונח בארץ, ומקצתו אין בו, לא יכסה בו מצד השני.

הייתי אומר אפילו פשתן של ים אפילו קנבס? תלמוד לומר צמר ופשתים. מה צמר שאין לו
76 שם לוויי אף כל דבר שאין לו שם לוויי. מניין שאין לו שם לוויי? אמר רבי יהושע בן לוי כתיב (מלכים ב ג) ומישע מלך מואב היה נוקד. [מהו נוקד? רועה] והשיב למלך ישראל מאה אלף כרים ומאה אלף אלים צמר. אין לך קרוי צמר אלא צמר אלים בלבד.

אין מיטמא בנגעים אלא צמר ופשתים דכתיב (ויקרא יג) בבגד צמר או בבגד פשתים. יכול יהו מטמאין בין צבועין בין שאינן צבועין? תלמוד לומר בגד צמר או בגד פשתים. מה פשתים כברייתה אף צמר כברייתו. אוציא את הצבוע בידי אדם ולא אוציא את הצבוע בידי שמים? תלמוד לומר (שם) לפשתים ולצמר. מה פשתים לבנה אף צמר לבן.

תנינן תרין כללין ולא דמיין דין לדין. תנינן אין אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים= בין צבועין בין לבנין. תנינן אין מטמא בנגעים אלא צמר ופשתים= ובלבד לבנים. רבי יונה בוצרייה בעי קומי רבי מנא, תמן את אמר בין צבועין בין לבנים. והכא את אמר ובלבד לבנים! אמר ליה שנייא היא ששנה עליו הכתוב צמר צמר שני פעמים, מה פשתן לבן אף צמר לבן.

אמר רבי זעירא כתיב (ויקרא טז) כתונת בד קודש ילבש. בד שהוא עולה יחידי. זה פשתן והרי צמר עולה יחידי! פירש בקבלה (יחזקאל מד) ולא יעלה עליהם צמר בשרתם בשערי הפנימית וביתה. אלמא שימש בפנים בפשתן [הא מבחוץ מותר לעלות עליהם ל"ש כאן]

[מנין שהן האבנט בכלאים? שנאמר (שמות לט) ואת המצנפת שש ואת פארי המגבעות שש ואת מכנסי הבד שש משזר ואת האבנט שש משזר תכלת וארגמן ותולעת שני וכתיב (יחזקאל מד) פארי פשתים יהיו על ראשם ומכנסי פשתים יהיו על מתניהם ולא יחגרו ביזע. את דרש שש משש. שש מפארי. פארי מפארי] וממילא ידעי' דשש פשתים, (ותכלת=צמר, הרי כלאיים!)

מה שני תולעת דבר שיש בו רוח חיים אף כל דבר שיש בו רוח חייםכגון תכלת מחלזון

רבי יונה עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר: צמר ופשתים שטרפן אסור. כיצד הוא עושה? מביא ליטרא ועוד צמר גמלים ומבטלן. אבא בר רב הונא בשם רבי ירמיה צמר ופשתים שטרפן בטלן. רב אמר אסור בתערובתן. מה מפליג? מה דאמר רב בשעשאו בגד בפני עצמו דאפילו חוט אחת של פשתים אוסרת כל הבגד. מה דאמר רבי ירמיה, בההיא דבעי מערבתה עם חורן. וכדר' יונה

רבי הלל בי רבי וולס היה לו בגד בשלשים ריבוא דינר, ויהביה לרבי ומצא בו כלאים, ושרפו.

רבי מנא היה לו בגד בשלשים ריבוא דינר ויהביה לרבי חייא בר אדא אמר ליה זבנית למית, והוה עלוי עד דהוא מכרך מכרוהו למת ועמוד עליו עד שכורכין אותו בו!.

אמר רבי חגיי, רבי שמואל בר יצחק מייתי מאנא מבי קצרא ומייתב עלוי עשרה חייטין מפשפשין ליה. מחפשין אים יש בו כלאיים אמר רבי חגיי רבי שמואל בר רב יצחק הוה מפקד גו בייתיה: דלא מוקמה נבל דעמר מיקמי נבל דכיתן, בגין פיפה: לא להושיב "כסא אריגה" של צמר ליד של פשתן, שמא ישכחו ויטלו לעשות שפה לבגד

השיריין והכלך כו'. השיריין= מטכסה משי. והכלך= אגבין קיסריי. דומה לצמר וגדל סמוך לקסרי אמר רבן שמעון בן גמליאל חזרתי על כל מפרשי הים ואמרו כלכה שמו:

אבל אסורין מפני מראית העין: רב אמר כל שהוא אסור מפני מראית העין אפילו בחדרי ~~דד~~ חדרים אסור. מתניתה פליגא על רב פשתן שצבעה בחרת =שחור, יחשדוהו שהוא צמר לא יעשה ממנה אימרה מפורסמה. בכרים ובכסתות [אפילו בשרו נוגע] מותר. מתניתא פליגא על רב נתפזרו מעותיו לפני עבודה זרה, לא יהא שוחח ומלקטן, שלא יהא כמשתחוה לעבודה זרה. ואם היה מקום צנוע, מותר. מתניתא פליגא על רב פרצופות שהן מטילין מים בכרכים לא יתן פיו על פיו, שלא יהא כמנשק לע"ז. ואם היה מקום צנוע, מותר. מתניתא פליגא על רב אין שוחטין בגומא, אבל עושה הוא גומא בתוך ביתו, בשביל שיכנס הדם בתוכו. ובשוק לא

יעשה כן, שלא יחקה את המינין. מתניתא פליגא על רב הגיע לחצר החיצונה, שוטחן בחמה, אבל לא כנגד העם. מתניתא פליגא על רב ביב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים, אין שופכין לתוכו מים בשבת. אפי' שופכן מרשותו (וגם מכוסה 4 אמות ברה"ר) ומקלח מאליו לרה"ר, אסור--מפני מראית העין ותני עלה אם היה מזחילה מותר. מותר לשפוך על גגו, וירדו מן המזחילה דאינו ניכר כ"כ הזחילה עונת גשמים מותר. צינורות מקלחין אסורין. תני בר קפרא אם היה מקום צ נ ו ע מ ו ת ר. אילין פליגין על רב. ולית להון קיום:

בכרים וכסתות מותר. הדא דתימר בריקן, אבל במלא אסור. אים מילאן מוכין, מפני שנכפפין ועולין על בשרו בנתון על גבי מסטווה ספסל של אבן אבל בנתון על גבי המיטה של חבלים אפילו ריקן אסור.

הרי שהיה מהלך בשוק ונמצא לבוש כלאים. תרין אמוראין חד אמר אסור. וחרנה אמר מותר. מאן דאמר אסור דבר תורה. מאן דאמר מותר כההיא דאמר רבי זעירא גדול כבוד הרבים שהוא דוחה את המצוה בלא תעשה שעה אחת. תני אין מדקדקין במת אין כהן חייב לצאת ולא בכלאים בבית המדרש. רבי יוסי הוה יתיב מתני והוה תמן מיתא. מן דנפק ליה לא אמר כלום. מן דיתיב ליה לא אמר ליה כלום.

רבי אימי הוה יתיב מתני אמר חד לחבריה את לבוש כלאים. אמר ליה רבי אימי שלח מאנך ויהב ליה! הפשט בגדיך ותן לו!

תני אין עראי בכלאים בבית המקדש. והא תני כהן שיצא לדבר עם חבירו אם הפליגו טעון טבילה אם לשעה טעון קדוש ידים ורגלים. כאן בבגדי זהב כאן בבגדי לבן.

78 לא יעלה עליך מותר להציעו תחתיך. אבל אמרו חכמים לא יעשה כן שלא תהא נימא אחת עולה על בשרו:

הלכה ב משנה מטפחות הידים מטפחות הספרים scrolls ומטפחות הספג אין בהן משום כלאים. רבי לעזר אוסר.
ומטפחות הספרים barbers אסורות משום כלאים:

גמרא תמן תנינן שלש מטפחות הן. של ידים טמאה מדרס, ושל ספרים scrolls טמאה טמא מת. של תכריך נבלי בני לוי טהורה מכלום.
רבי לא בשם רבי יוחנן מפני שהוא נותנה של ידיים על הכסת וישן עליה. רב אמר מפני שהוא נותנה תחת אצילי ידיו.

רב אמר אסור והלכה כדברי האוסר. ולמה לא אמר כרבי לעזר? אית תניי תני מחלף.

רבי יוחנן יהב מפה על מנוי. ואינו אסור משום כלאים?! דלא ינבלון מנוי. שלא יטנפו בגדיו א"ר זריקן יהיבו לר' אבונא ביעתא במפה דאית ביה כלאים והוא לא מקבל, ... שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים.

מטפחות ספרים scrolls מטמאין טו' מת. רבי

שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מפני שהוא עושה אותה כמין תיק ונותן ספר תורתו עליה.

ר' אליעזר אוסר מטפחות הספרים משום כלאיים...

רבי בא רבי חייא בר יוסף בשם רב מפני שהוא מחמם בה ידיו. אמר רבי בון בר חייא לרבי בא בלא כך אינו אסור משום כלאים?!=מ"ט דרבנן דשרי?

אמר ליה לא רב הוא, ורב אמר אסור והלכה כדברי האוסר!=רב לטעמיה דפסק כר"א!!!

אמר רבי יונה לרבי בא, ולמה לא אמר לך הו"ל לר בון לומר לך.. מלא מסלקתה. מלה שמסלק [את השואל] אלו אמר לך "בלא כך אינה אסורה בהנייה"?! מה הוה לך מימור ליה! היה יכול להשיב "תשובה נצחת" על דבריך: הא אסור ליהנות מס"ת, ואיך יחמם בו ידיו?!

מטפחות הספג- פעמים שהוא רואה את רבו ומתעטף בה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן בלנרי 79 נשים אסורין משום כלאים. היא בלנרי נשים היא בלנרי אנשים. מהו בלנרי נשים? רבנין דקיסרין אמרי אנטיטיה.

מטפחות הספרין- הדא דתימר במתכוין לשם מלבוש. אבל אם אינו מתכוין לשם מלבוש לא בדא:

הלכה ג משנה תכריכי המת ומרדעת של חמור אין בהן משום כלאים.

לא יתן את המרדעת על כתיפו אפילו להוציא עליה את הזבל. מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. והצנועין מפשילין לאחוריהן במקל. תופרי כסות של כלאיים תופרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובשמים מפני הגשמים. והצנועין תופרין בארץ:

גמרא תכריכי המת כו'. דכתיב (תהלים פח) במתים חפשי. כיון שאדם מת נעשה חפשי מן המצות.

רבי ציוה שלשה דברים בשעת פטירתו מן העולם

אל תזוז אלמנתי מביתי. ואל תספדוני בעיירות. ומי שניטפל בי בחיי יטפל בי במותי. אל תזוז אלמנתי מביתי. ולאו מתניתא היא אלמנה שאמרה אי איפשי לזוז מבית בעלי. אמר רבי דרוסא דלא יימרון לה ביתא דנשיותה הוא, משועבד הוא לנישיותה. שלא יאמרו בית הנשיא משועבד לנשיא! אמר רבי לעזר בר יוסה כהדא דתני דרה בבתים כשם שהיתה דרה בהן ובעלה נתון במדינת הים. ומשתמשת בכלי כסף ובכלי זהב כשם שהיתה משתמשת ובעלה נתון במדינת הים. וניזונת כשם שהיתה ניזונת ובעלה נתון במדינת הים.

ואל תספדוני בעיירות מפני המחלוקת.

ומי שנטפל בי בחיי יטפל בי במותי. אמר רבי חנניה דציפורין כגון יוסי אפרתי ויוסף חפנים.

רבי חזקיה מוסיף אל תרבו עלי תכריכין.

ותהא ארוני נקובה בארץ. מילתא אמרין, בסדין אחד נקבר רבי. דרבי אמר לא כמה דבר אינש אזל, הוא אתי. ורבנין אמרין כמה דבר אינש אזיל הוא אתי. תני בשם רבי נתן: כסות היורדת עם אדם לשאול היא באה עמו מה טעמא (איוב לח) תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש. אנטולינוס שאל לרבי מהו תתהפך כחומר חותם וכו' ? א"ל מי שהוא מביא את הדור הוא מלבישו.

רבי יוחנן מפקד מלבשוני בורידיקא red לא חיוורין ולא אוכמין אין קמית ביני צדיקייא לא בהתת, לא אתבייש אין קימת ביני רשיעיא לא בהתת רבי יאישה מפקד אלבשוני חוורין חפיתין. בגדי לבן עים אימרא אמרין ליה ומה את טב מן רבך? אמר לון ומה אנא בהית בעבדאי?! האים אני בוש ממעשיי?

רבי ירמיה מפקד אלבשוני חוורין חפיתין אלבשוני בדרסיי בתי רגליים יהבון מסנא ברגליי וחוטרא בידיי,shoes on my foot and staff in my hand ויהבוני על סיטרא השכבוני על צד הדרך אין אתא משיחא, אנא מעתד. אים יבא משיח אני מוכן

צפריא אמרין, מאן דאמר לן רבי דמך, אנן קטלי' ליה! אדיק לון בר קפרא רישיה מכסי מאנוי מבזעין. הציץ להם בר קפרא, ראשו מכוסה, בגדיו קרועין אמר לון מצוקים ואראלים תפוסין בלוחות הברית וגברה ידן של אראלים וחטפו את הלוחות. אמרין ליה דמך רבי? אמר לון אתון אמריתון! וקרעון. ואזל קלא דקרעון לגופפתה, מהלך תלתא מילין. רבי נחמן בשם רבי מנא מעשה ניסין נעשו, באותו היום ערב שבת היתה ונתכנסו כל העיירות להספידו. ואשירוניה תמני עשרה כנישן, העמידו ארונו ב18 בתי כנסיות ואחתוניה לבית שריי, קברוהו בבית שערים ותלה לון יומא עד שהיה כל אחד ואחד מגיע לביתו וממלא לו חבית של מים ומדליק לו את הנר. 80 כיון ששקעה החמה קרא הגבר. שרון מציקין התחילו דואגים אמרין, דילמא דחללינן שבתא. יצתה בת קול ואמרה להן כל מי שלא נתעצל בהספדו של רבי יהא מבושר לחיי העולם הבא בר מן קצרא. כיון דשמע כן סליק ליה לאיגרא וטלק גרמיה השליך עצמו ומית. נפק בת קלא ואמרה ואפילו קצרא.

רבי הוה יתיב ליה בציפורין שבע עשרה שנין וקרא על גרמיה (בראשית מז) ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. ויחי יהודה בציפורין שבע עשרה שנה. ומן גבין, עבד תלת עשרה שנין חשש בשינוי. ומתוכם, חשש 13 שנה בשיניו אמר רבי יוסי בי רבי בון כל אותן שלש עשרה שנה לא מתה חיה בארץ ישראל ולא הפילה עוברה בארץ ישראל. ולמה חש שינוי? חד זמן עבר חמא חד עיגל מנכס עבר עגל לשחיטה געה ואמר ליה: רבי, שיזבי! אמר ליה לכך נוצרת!
ובסופה איך אינשמת? איך נתרפא חמתון קטלין חד קן דעכברין, אמר: ארפונון! (תהלים קמה) ורחמיו על כל מעשיו כתיב.

רבי הוה ענוון סגין והוה אמר כל מה דיימר לי בר נשא אנא עביד חוץ ממה שעשו זקני בתירה לזקני. דשרון גרמון מנשיאותיה ומנוניה. אין סליק רב הונא ריש גלותא להכא אנא מותיב ליה לעיל מיניי דהוא מן יהודה ואנא מבנימין, דהוא מן דכריא ואנא מן נוקבתא. חד זמן אעל

רבי חייא רובה לגביה, אמר ליה הא רב הונא לבר! הרי רב הונא עומד בחוץ! נתכרכמו פניו של רבי. אמר ליה ארונו בא. אמר ליה פוק וחמי מאן בעי לך לבר צא וראה מי עומד בחוץ--לשון נידוי. ונפק ולא אשכח בר נש וידע דהוא כעיס עלוי. עבד דלא עליל לגביה תלתין יומין. אמר רבי יוסי בר בון כל אינון תלתין יומין יליף רב מיניה כללא דאוריתא. לסוף תלת עשרתי שניא ותלתוי יומיא, עאל אליהו לגביה בדמות רבי חייא רובה. אמר ליה: מה מרי עביד. אמר ליה חד שיניי מיעקרא לי. אמר ליה חמי לה לי! הראה לי את שיניך! וחמי לה ליה, ויהב אצבעתיה עלה, ואינשמת. למחר עאל רבי חייא רובה לגביה, א"ל מה מרי עביד? [ורבי הודה לו שריפא את שינו...] אמר, [ר"ח] אי לכם חיות שבארץ ישראל אי לכם עוברות שבארץ ישראל! כ"ז שרבי בצער, לא הפילו, ועכשיו מה תהא עליכם! אמר ליה: אנא לא הוינא! מן ההיא שעתא הוה נהיג ביה ביקר. היה רבי נוהג כבוד בר"ח (שהרי אליהו בא בדמותו)

כד הוה עליל לבית וועדא הוה אמר יכנס רבי חייא רובה לפנים. אמר לו רבי ישמעאל בי רבי יוסי לפנים ממני?! אמר לו חס ושלום! אלא ר' חייה רובא לפנים, ורבי ישמעאל בי רבי יוסי לפני לפנים.

רבי הוה מתני שבחיה דרבי חייה רובה קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי. חד זמן חמי גו בני ולא איתכנע מן קומוי ראהו בבית המרחץ ולא קם ר"ח מפניו א"ל אהנו =ההן הוא דאת מתני שבחיה?! א"ל מה עבד לך? א"ל חמתי גו בני ולא איתכנע מן קומוי. א"ל למה עבדת כן? א"ל ייעול עלי דאין סחית לא ידעית, בההיא שעתא אשגרית עיניי בכל ספר תילים אגדה! יבא עלי... שאים רחצתי לא שמתי לב כי עברתי אגדת תילים מן ההיא שעתא מסר ליה שני תלמידין דיהלכון עימיה בגין סכנתא.

רבי יסוי ר' אסי צם תמניי יומין למיחמי ר"ח רובה, ולסופא חמא ורגזן ידיה וכהו עינוי. ואין תימר דהוה רבי יוסה בר נש זעיר. חד גרדיי אתא לגבי דרבי יוחנן אמר ליה חמית בחילמי דרקיעא נפל וחד מן תלמידך סמך ליה. א"ל וחכים את ליה? אתה מכיר מי זה? (שסמך הרקיע) א"ל אין אנא חמי ליה, אנא חכים ליה אים אראה אותו, אכירהו עבר כל תלמידוי קומוי, וחכים לרבי יוסה.

ר"ש בן לקיש צם תלת מאוון צומין למיחמי ר"ח רובה ולא חמתיה. ובסופא שרא מצטער. אמר מה הוה לעי באוריתא סגין מיניי. א"ל ריבץ תורה בישראל יותר ממך ולא עוד אלא דהוה גלי. אמר לון ולא הוינא גלי? אמרין ליה את הוית גלי מילף, והוא הוה גלי מלפה. אתה גלית ללמוד, והוא ""ללמד""

כד דמך רב הונא ריש גלותא אסקוניה להכא. אמרי, אן אנן יהבין ליה. אמרין, נייתיניה גבי רבי חייא רובא דהוא מן דידהון מן בבל. אמרין, מאן בעי מיהב ליה. אמר רבי חגיי אנא עליל יהיב ליה. אמרו ליה עילתך את בעי, דאת גב סב, ואת בעי מיעול מיתב לך תמן. עלילה אתה מבקש, שאתה זקן, ואים תמות(מחמת גודל האור) תיקבר אצלם!! אמר לון, יהבון משיחתא ברגליי ואין עניית אתון גרשין. תנו חבל ברגליי, ואים אאחר, משכני משם! עאל ואשכח תלת דנין שלשה כוכין.....ושמע קול אומר:

יהודה בני אחריך ואין עוד. חזקיה בני אחריך 81 ואין עוד. אחריך יוסף בן ישראל ואין עוד. תלת עינוי מסתכלה, איתאמר ליה אפיך אפיך!! ר' חגיי הגביה עיניו להסתכל ושמע קול הפוך הפוך!! פניך שמע קליה דר"ח רובא אמר לרב יהודה בריה, נפיש לרב הונא יתיב ליה, הרווח מקום שישב ר"ה! ולא קביל עלוי מתיב ליה, ר"ה לא קיבל עליו לישב אמרין, כמה דלא קביל עלוי מתיב ליה, כן זרעיתיה לא פסקה לעולם ---ויצא משם ר' חגיי והיה בן שמונים שנה ונכפלו לו שניו.

כתיב (בראשית מז) ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם. יעקב כל הן דהוא, מה הוא מנכי. צדיק כיעקב מה הוא מפסיד?(אים ייקבר במצריים) רבי לעזר אמר דברים בגב. רבי חנינא אמר דברים בגב. רבי יהושע בן לוי אמר דברים בגב. מהו דברים בגב? ר"ש בן לקיש אמר (תהלים קטז) אתהלך לפני ה' בארצות החיים. והלא אין ארצות החיים אלא צור וחברותיה וקיסרין וחברותיה תמן זולת, תמן שובעא! ר"ש בן לקיש משום בר קפרא ארץ שמיתיה חיין תחילה לימות המשיח. ומה טעם? נותן נשמה לעם עליה. אלא מעתה רבותינו שבגולה הפסידו?! אמר רבי סימיי מחליד הקב"ה לפניהן את הארץ והן מתגלגלין כנודות וכיון שהן מגיעין לא"י נפשן חוזרות עליהן. ומה טעם? והנחתי אתכם על אדמת ישראל ונתתי רוחי בכם וחייתם. רבי ברכיה שאל לרבי חלבו רבי חלבו שאל לרבי אימי רבי אימי שאל לר"א רבי לעזר שאל לרבי חנינה. ואית דאמרין רבי חנינה שאל לרבי יהושע בן לוי אפילו כגון ירבעם בן נבט וחביריו? אמר ליה גפרית ומלח שרפה כל ארצה. אמר רבי ברכיה

מן הן שאל להן, והן שאל להן, לא שמעינן מינה כלום! מיי כדון? כיון שנשרפה א"י נעשה בהן מידת הדין.

תני בשם רבי יהודה שבע שנים עשת א"י נשרפת הדא הוא דכתיב (דניאל יא) והגביר ברית לרבים שבוע אחד. כותים שבה מה היו עושים? מטליות מטליות =ערוגות [הם גרו בכל פעם במטלית שלא נשרפה בשנה ההיא] היתה נשרפת.

כתיב (ירמיהו כ) ואתה פשחור וכל יושבי ביתך תלכו בשבי ובבל תבוא ושם תמות ושם תקבר רבי אבא בר זמינא אמר רבי חלבו ורבי חמא בר חנינא חד אמר מת שם ונקבר שם, יש בידו שתים. עוון מיתה וקבורה מת שם ונקבר כאן יש בידו אחת. וחרנה אמר קבורה שבכאן מכפרת על מיתה שלהן.

רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינה ריגליי דבר נשא ערבתיה למיקמתיה כל הן דהוא מתבע. רגלין של בן אדם ערבים לו להעמידו במקום שמתבקש כתיב (מלכים א כב) ויאמר מי יפתה את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד. וימות בתוך ביתו ולא תמן? אלא ע"כ משום דנגזר עליו למות רק שם

אליחורף ואחיה תרין איסבטירייי סופרים דשלמה, חמא מלאך מותא שלמה ראה מה"ה מסתכל בהם מסתכל בון וחריק בשינוי. אמר מלה ויהבון בחללא. אזל ונסתון מן תמן, הלך מה"מ ולקחם משם!! אתא גחיך קם ליה קיבליה. א"ל ההוא שעתא הוות אחרוק בשינוי, וכדון את גחיך?! אמר ליה אמר לי רחמנא דינסב לאליחורף ואחייה מן גוא חללה, ואמרין, מאן

יהב לי אלין, להן דשלחית מינסבינין, מי יתן לי אותם למקום אשר נשלחתי לקחתם ויהב בליבך למיעבד כן בגין דנעביד שליחות. איזל ואיטפל בהון מן תמן כדי שאוכל לטפל בהם..

תרין ברויי דרבי ראובן בר איסטרובילוס תלמידוי דרבי, חמא מלאכה דמותא מסתכל בון וחרק בשינוי, ואמר, נגלינון לדרומה שמא הגלות מכפרת. אזל ונסבון מן תמן. עולא נחותא הוה אידמך תמן, בבבל והתחיל לבכות שרי בכי. אמרין ליה מה לך בכי? אנן מסקין לך לארעא דישראל! אמר לון ומה הנייה לי אנא מובד מרגליתי גו ארעא מסאבתא!! לא דומה הפולטה בחיק אמו לפולטה בחיק נכריה.

רבי מאיר הוה אידמך ליה באסייא,נפטר בasia אמר: אמרין לבני ארעא דישראל: הא משיחכון דידכון. מה שהוצרכתי לנוס כאן, בא משיחה שלכם--לשון הרע שסיפרו עליו למלכות אפילו כן אמר לון יהבי ערסי על גיף ימא תנו מיטתי על חוף הים כתיב (תהלים כד) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. שבעה ימים סובבין את א"י. ימא רבא. ימא דטיבריא. ימא דסמכו. ימא דמילחא. ימא דחולתא. ימא דשליית. ימא 82 דאפמיא. והא איכא ימא דחמץ? דיקלטינוס שם קיסר הקוה נהרות ועשאו.

כתי' (במדבר כא) הנשקפה על פני הישימון. אמר רבי חייא בר בא כל מי שהוא עולה להר ישימון ומצא כמין כברה בים טיבריא זו היא בורה של מרים. אמר רבי יוחנן שערונה רבנין והא היא מכוונא כל קבילת תרעא מציעיא ממול

שער אמצעי דכנישתא עתיקתא דסרונגין.

רבי בר קיריא ורבי לעזר הוון מטיילין באיסטרין streets ראו ארונות שהיו באין מחוצה לארץ לארץ. אמר רבי בר קיריא לרבי לעזר מה הועילו אילו אני קורא עליהם (ירמיהו ב) ונחלתי שמתם לתועבה בחייכם ותבואו ותטמאו את ארצי במיתתכם. אמר ליה כיון שהן מגיעין לארץ ישראל הן נוטלין גוש עפר ומניחין על ארונן דכתיב (דברים ל) וכפר אדמתו עמו:

הלכה ד משנה הברסים והברדסים והדלמטיקיון ומנעלות הפינון לא ילבשם עד שיבדוק. birrus, hooded-cloak, dalmatic, shoes of coarse wool

רבי יוסי אומר (אף) הבאים מחוף הים וממדינת הים אינן צריכין בדיקה מפני שחזקתן בקנבס.

ומנעל של זרדclothe-lined shoe אין בו משום כלאים:

גמרא הבורסין- בריה. הברדסין- דילמא. הדלמטיקון- קובלין ומעפורין. ומנעלות הפינון- דרדסין.

רבי יוסי אומר (אף) הבאים מחוף הים וממדינת הים. מה? חוף הים א ו ממדינת הים. או מחוף הים שממדינת הים. מן מה דתני כגון צור =חוף הים של א"י וחברותיה קיסרין וחברותיה הדא אמרה מחוף הים א ו ממדינת הים אינן צריכה בדיקה.

הדא דתימר בראשונה שלא היתה הפשתן מצויה בכל מקום, אבל עכשיו שהפשתן מצויה בכל מקום צריכין בדיקה.

מנעל של זרב אית אתרין דזרבין תוחבים חתיכות צמר בתוך המנעל עימרה מן גו. כהדא דרבי זעירא מפקד לרבי אבא בר זבינא, ויאמר לבר ראשון שם חייט דלא יחוט ליה מסאניה שלא יתפור מנעלו [שיש בפנים צמר] בחוטי פשתן--רק ישתמש ברצועות של עור בכיתן, אלא ברצועה.

מודי רבי זעירא באהן דאסר פיסקי דעמר על דכיתן, מי שקושר חתיכות צמר על [בגד] פשתן דמותר דהוא שרי. דהוא שנץ גרמיה, והיא נחתא לה. אע"פ ששונץ עצמו---יורדת חתיכת הצמר מאליו [כעין חגורה שמכניסו בתוך חתיכות צמר, כדי להדקם על בגד פשתן ומיד כשפותח החגורה, יורדת חתיכת הצמר ונופלת]

בעון קומי רבי לא, מהו מיחוט מסאניה בכיתן? אמר לון כגון דר' זעירא דר"ז אמר אסור? [אני מתיר..]

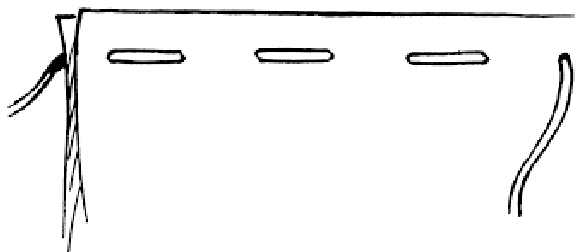
מודה רבי אילא בהן דילבש דרדסין בתי רגליים דעמר, על גבי דרדסין דכיתן, דהוא אסור. דלא שלח עילייא, לא שלח ארעייה. א"א להפשיט התחתונה עד שיפשיט את העליונה

אבוי דרב ספרא שאל לר' זעירא מהו מיתן פריטין גו גולתה ליתן פרוטות בתוך טלית של צמר ומיקטרינון בחוט דכיתן. מהו מיתן פריטין גו סדיניה ומיקטרינון בחוט דעמר? א"ל חכם האים אתה מכיר רבי לרב הונא? דרב הונא אמר אסור. רבי אבינא אמר אסור. שמואל אמר מותר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא אמר מותר:

הלכה ה משנה אין אסור משום כלאים אלא 83 טווי ואריג שנאמר לא תלבש שעטנז דבר שהוא שוע טווי וגוז.

ר"ש בן אלעזר אומר נלוז ומליז את אביו שבשמים עליו.

הלבדין felted stuff אסורין מפני שהן שועין

hackled.

פיף fringe של צמר בשל פשתן, אסור. מפני שהן חוזרין באריג.

רבי יוסי אומר משיחות של ארגמן, אסורות. מפני שהוא מולל עד שלא קושר.מחבר ע"י תפירה bastes ואח"כ אוזרו

לא יקשור סרט של צמר בשל פשתן לחגור בו את מתניו אף על פי שהרצועה באמצע =רצועה של עור באמצע. ובשני קצותיו פשתן מצד אחד וצמר מצד השני אותות הגרדים ואותות הכובסין אסורות משום כלאים:

גמרא נתני שעז ולא נתני טני. אילו תנינן שעז ולא תנינן טני הוינן אמרין הא טווי לחוד מותר. מתניתא לא אמרה כן אלא אין אסור משום כלאים אלא טווי ואריג! וקמ"ל דטווי לחוד

ג"כ אסור

ניתני = יכתוב קרא שעט ולא ניתני נוז. אילו תנינן שעט ולא תנינן נוז הוינן אמרין הא נוז מותר. מתניתא לא אמרה כן אלא פיף של צמר בשל פשתן אסור מפני שהן חוזרין לאריג! אלמא, אריגה לחוד ג"כ אסור

ניתני טנז ולא ניתני שע אילו תנינן טנז ולא תנינן שע הוינן אמרין הא שע מותר. מתניתא לא אמרה כן אלא הלבדין אסורין מפני שהן שועין!

חגורה של צמר במכנסיים של פשתן [כעין חגורות שלנו] משיחות של ארגמן אסורות. אית תניי תני מותרות. מאן דאמר אסורות כגון אילין טרסייה העוסקים באריגת חוטי נחשת דהוא מכפת ביה. כשעוסקין במלאכתן-- רצועותיו בהידוק חזק מאן דאמר מותרות, דהוא שנץ גרמיה והיא נחתא לה: באופן שאע"פ שעושה כעין laces --אבל מיד כשפותח החגורה --נופלת לה

הלכה ו משנה התוכף תיכפה אחת אינה חיבור ואין בה משום כלאים והשומטה בשבת פטור. עשה שני ראשיה בצד אחד חיבור ויש בה משום כלאים והשומטה בשבת חייב.
רבי יהודה אומר עד שתשלש.

והשק והקופה מצטרפין לכלאים צמר על השק מצד זה ופשתן על השק מצד אחר

84 **גמרא** רבי חנינה אמר עד יחות כל סיטרה. אינו חיבור עד שיגמור כל הצד אמר רבי ינאי אמרו לו לרבי חנינא צא וקרא. והתנינן עשה שני ראשיה לצד אחד. מעתה עד יחות ויסוק! יגמור כל הצד ויחזור שוב למקום שהתחיל?! והתני רבי יהודה אומר עד שישלש מעתה עד יחות ויסוק ויחות, אלא הכין והכין.=בכל גוונא חייב!

לעניין טומא'..חוט שהשחילו למחט, אפילו קשור מיכן ומיכן אינו חיבור לבגד. שאינו מבטל המחט להבגד החוט, חיבור לבגד ואינו חיבור למחט.

רבי יונה ורבי יוסה תרויהון אמרין, בקשור מיכן ומיכן הא דאמרת החוט חיבור להבגד, כשקשור משני קצוותיו. מיליהון דרבנן פליגין דא"ר בא רבי ירמיה בשם רב הממתיח צדדין בשבת חייב משום תופר.ויימר משום תופר ומשום קושר?

א"ר סימון טעמא דרבי יהודה ע"י שלישי מלאכתו מתקיימת. מה, רבי יודה כרבי אליעזר? דתנינן תמן רבי ליעזר אומר האורג שלשה חוטין בתחילה ואחת על האריג חייב. אמר רבי עולא טעמא דרבי ליעזר תמן ע"י שלישי מלאכתו מתקיימת. ברם הכא פחות מיכן מסתתר הוא. ואפי' רבנן מודו

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי. לא שנו אלא שק הא סל לא [לא גרס במשנה "קופה"] אשכח תני: הסל והשק והקופה מצטרפין בכלאים.

אוהלים אין בהן משום כלאים.

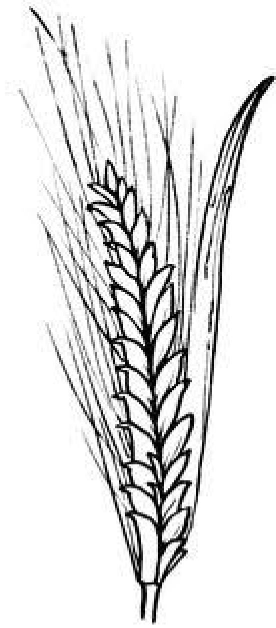
רבי ירמיה בעי, הוא ובנו מהו שיצטרפו בכלאים? האיך עבידא? הוא לביש מאנין דעמר, ובריה לביש מאנין דכיתן, נסב פיסקי דעמר, ועגלה and he rolled it around על תריהון.

אמר רבי יוסי וההן נו נשוך?! הלזה תקרא "נשיכה"

רבי חגיי בעי, הוא עצמו מהו שיצטרף בכלאים? האיך עבידא הוא לביש דרדסין בית רגל דעימר בחדא ריגלייא, ודרדסין דכיתן בחדא ריגלייא. אמר רבי יוסי וההן נו נשוך?!

לא צורכה דלא, היו בראשו פצעיות חבורה יהב סיפלני דסמרטוט דעמר bandage of wool על חדא, וספלני דסמרטוט דכיתן על חדא. אמר רבי יוסי וההן נו נשוך?! אין לך אסור אלא נשוך בלבד:

נגמר בס"ד ליל ששי וארא תשפב ובזה סיימתי כל סדר זרעים [מימי תשפ] ר"ח סיוון תשפג בס"ד   ונגמר עוד הפעם בס"ד ג וירא מרחשוון תשפה

wheat

tares

barley

goatgrass

spelt

חטה זונין

כוסמין   שעורה שבולת-שועל

oats שיפון common bean

 everlasting pea

 vetchli

trelissed grape vines

haricot

בס"ד ז אלול תשפג אודה ד' מאד כי זכיתי לסיים עתה מהדורה מוגה הגה רב. ובס"ד השתמשתי עם הרב ליברמן ועוד כמה משלי ויוצא מהדורה זו לכבוד אפשערען של נכדי היקר בן בני שמואל דוד הלא הוא מתתיהו יעקב יהא רעווא שיגדל לאילן רברבא והוריו ומוריו יתענגו בו

חלק זו נקרא "זרעים ב" ובתוכו חלה ערלה בכורים ושביעית

כבר ביארנו כמה פעמים העיקר הגדול ללמוד כ ל סוגיא בפני ע צ מ ה ולנסות להבין סוגיא ז ו ולא לערבבה עם הקודמת [ולפעמים אפילו סוגיא עצמה נכתבה בשתי ישיבות וכו' ואין להקשות מזה על זה] ובמקום שיש קושי, לנסות ככל האפשר לבדד ולצמצם הקושי למלים ספורות ולא לעשות קושי לפניו ולאחריו. ובזה יצאנו יד"ח ותקווה לקל יתברך שימצאו הלומדים תועלת בפרוש זה

יהי רצון שנזכה כולנו ליכתב בספרן של צדיקים

אלול תשפג יהושע גליק

הקדמה

אברכה ד' בכל עת תמיד תהלתו בפי אשר זיכני ברוב רחמיו וחסדיו להכניס בני אביגדור נ"י לעול התורה והמצוות, ובבת אחת להוציא את ביאור על ירושלמי שביעית

רצוני להקדים כמה כללים למשתמש במהדורה זו: ידוע לכל שלימוד ירושלמי קשה מן הבבלי. וזה מפני: קיצור הלשון כלומר אין ירושלמי מאריך להסביר כל כך כהבבלי. ועוד מפני שיבושים שנתרבו בו.

והנה דבר הראשון אפשר לתקנו בנקל, והוא לחלק הגמרא לכמה וכמה פיסקאות paragraphs עד שהלומד מרגיש שצריך להפסיק ולהתבונן ו"לגמור הדבר" מ**דעת עצמו.** הדגשתי זה, מפני שתכנית פירוש זה היא ההיפוך מארטסקרול ודומיהן. במקום לפרש ולspoon feed כל מה שאפשר--וכמעט לא להניח מקום למחשבה ולחרישה ונטיעה עצמית--הלכתי אני בדרך הפוך--כל מה שאפשר **לא** לפרש ולהניחו סתום באופן שהלומד [שמורגל בדרכי בבלי הרבה] יכול לגמור הדבר, הנחתיו כך. כדי שהלומד ירגיש ש**הוא** עומד מול הירושלמי ושונהו "כמות שהוא" עים כל הפלאות והסתומות והחידות [מלבד מקום אשר ברור שנשתבש]

כלל גדול בלימוד ירושלמי: להבין פיסקה **זו**. לא לחפש "לתרץ" עים מה שנאמר מקודם או אחריו או "להקיף" כל העניין. כמובן שאין דרך לימוד בבלי וק"ו דרך רבותינו בעלי תוספות. אבל אים יכולים להבין פיסקה זו המצומצמת--שתי שורות אלו-- כבר צריכים למצוא בזה סיפוק רב!

אפשר למצוא בפירושי שלשה מיני שגיאות: מקום שהסברתי איזה הסבר "עקום" במקום שהפירוש פשוט ביותר...מקום שהנחתי ב?? ויש פירוש לזה. מקום שהסברתי הסבר "פשוט" ובאמת יש כאן איזה פירוש "מורכב" שהוא האמת [מילתא דלא שכיחא] אבקש מאד מכל הלומדים להודיעני על אחת מכל אלה, ואשמח מאד, ואכיר להם טובה על זה.

מקום שיש ** סימן שיש כאן איזה קושי [שיבוש אפשרית או פיסקה בלתי מוסברת היטב] כשיש רק * אין הקושי כל כך.

צירפתי ציורים להרבה דברים כדי שיומחשו הדברים בשעה שלומדים.

אברך את אבי ואמי חמי וחמותי היקרים שיחיו רב שנים מבורכות ולראות בני שילשים ורבעים וכו' עוסקים בתורה ובמצוות

אחרון אחרון חביב את אשתי היקרה הינדה ביילא תחי' זה עשרים שנה אשר בזיעת כפיה מפרנסת אותי וכל ילדינו היקרים. ותמיד היא מעודדת ומחזקת אותי ללמוד, ובלתי עזרתה לא יכולתי לכתוב זה וכיוצא בזה. יברכנו ד' לחיות בבריאות הגוף ובהרווחה ובהרחבה ולרוות נחת רב מצאצאינו וצאצאי-צאצאינו וכו' עבג"צ

הקדמה קטנה למסכת שביעית: נמצא הרבה "פירות עבירה" ויש 5 עבירות. ונכתבם מן החמור אל הקל: זורע וקוצר. שומר שדהו. הולך ומאסף הרבה פירות כדיי לעשות סחורה. פירות שעברו עליו זמן ביעור. ספיחים [תקנה מאוחרת שגזרו על **כל** ירקות ותבואה, שלא

ללקטם בשביעית] כל מקום צריך להשכיל מתוך העניין, באיזה עבירה מדובר כאן.

מסכת שביעית פרק א

הלכה א משנה עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית? בית שמאי אומרים: כל זמן שהוא יפה לפרי. ובית הלל אומרים: עד עצרת. וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו:

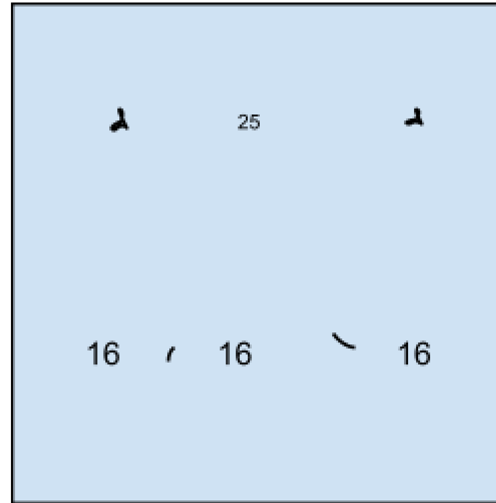
גמרא עד אימתי חורשים כו' כתיב (שמות כג) ששת ימים תעשה
מעשיך וביום השביעי תשבות. וכתיב בחריש ובקציר תשבות. מה אנן קיימים? אם לענין שבת בראשית, והלא כבר נאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך. ואם לענין שבתות שנים? והלא כבר נאמר, שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך. אלא אם אינו ענין לשבת בראשית ולא לענין שבתות השנים, תניהו ענין באיסור שני פרקים הראשונים, בחריש ובקציר תשבות- בחריש שקצירו אסור, ואיזה זה? זה חריש של ערב שביעית שהוא נכנס לשביעית. ובקציר שחרישו אסור, ואיזה זה? זה קציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית. וא"כ למה נאמר במשניות הבאות חורשים עד ראש השנה? רבי קרוספי בשם רבי יוחנן: רבן גמליאל ובית דינו התירו באיסור שני פרקים הראשונים ומשניות אלו נכתבו אחר תקנת ר"ג

רבי יוחנן בעי לא כן תנינן אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמנין!! רבי קרוספי בשם ר' יוחנן שאם בקשו לחרוש יחרושו כך התנו ב"ד הראשון. ויעקרו אותן מן המשנה? רבי קריספא בשם ר' יוחנן שאם בקשו לחזור יחזורו כך התנו בי"ד השני התיב ר' יונה הרי פרשת המילואים הרי פרשת דור המבול הרי אינן עתידים לחזור מעתה יעקרו אותן מן המשנה?! אלא כדי להודיעך! וכא כדי להודיעך! אמר ר' מנא כיי דתנינן תמן שאם יאמר אדם "כך אני מקובל" יאמר לו כדברי ר' איש פלוני שמעת, וכן =וכאן שאם יאמר אדם שמעתי שאסור לחרוש עד ראש השנה יאמר לו באיסור שני פרקים הראשונים שמעת! ע"כ לא עקרוהו מן המשנה

רבי אחא בשם רבי יונתן: בשעה שאסרו, למקרא סמכו. ובשעה שהתירו, למקרא סמכו. בשעה שאסרו למקרא סמכו- בחריש ובקציר תשבות בחריש שקצירו אסור, ואי זה זה? זה חריש של ערב שביעית שהוא נכנס לשביעית. ובקציר שחרישו אסור, ואי זה זה? זה קציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית. ובשעה שהתירו למקרא סמכו, ששת ימים תעשה מעשיך מה ערב שבת בראשית את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה, אף ערב שבתות שנים את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה.

ולמה עד עצרת? עד כאן הוא יפה לפרי מכאן ואילך הוא מנבל פירותיו. והא תנינן אחד אילן ס ר ק ואחד אילן מאכל? עד כאן הוא מעבה את הכורת trunk מכאן ואילך הוא מתיש את כוחו. ויחרוש? מתוך שהוא יודע שהוא מתיש כחו של אילן אף הוא אינו מתכווין אלא לעבודת הארץ

ולמה לא תניתא מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה? פעמים שאין הגשמים מצויין ואין הליחה מצוייה, והוא עתיד לחרוש קודם לעצרת כדברי בית שמאי, ובית הלל אומרים עד העצרת:

הלכה ב משנה איזה שדה האילן שהתיר ר"ג ובית דינו? כל שלשה אילנות לבית סאה, אם ראויין לעשות ככר דבילה של ששים מנה באיטלקי, חורשין כל בית סאה בשבילן. פחות מיכן, אין חורשין להן אלא מלא האורה, וסלו חוצה לו:

גמרא רב יהודה בשם שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו, רחוקים- מטע עשר לבית סאה. קרובים- כדי שיהא הבקר עובר בכליו. קנה קרקע שתחתיהן, קרקע שביניהן, שחוצה להן מלוא האורה וסלו

[רב אמר בעשויין צובה כחצובה (עי' בבלי ב"ב 83) ושמואל אמר בעשויין שורה.]

אמר רבי יוסי תמן בב"ב איתאמרת, וכא בשביעית לא איתאמרת בקרובים אפי' קרובים, שפיר חורשין כל בית סאה. א"ר יונה אפילו הכא איתאמרת בקרובים שלא יהו קרובים. והא תנינן לקמן במתני' כדי שיהא הבקר עובר בכליו!

א"ל רבי מנא ואם בקרובים, איתא חמי בשעה שהבקר עובר בכליו, השרשים מהלכין מן הצד. ובשעה שאין הבקר עובר בכליו אין השרשים מהלכין מן הצד?! וודאי אין סברא לאסור קרובים [וקשה על המשנה]

ר' לעזר שאל, מזו לזו כל שני שני אילנות [של השלש] כמה הם מרוחקין? שש עשרה? עשרין וחמש?! עי' ציור

רבי שמואל בר רב יצחק בעי, היו נתונים בצד הגדר, חורשין בית סאתיים בשבילן?

אמר רבי יוסי אין כיני שנותנין בית סאה ש ל ם לכל צד , ניתן להן ארבע סאה! סאה מכאן וסאה מכאן סאה מכאן וסאה מכאן!! כגון בגוונא שיש ג אילנות סמוכות זל"ז מוקפות גדר???

ר' ירמיה בעי, היתה גפן אחת מודלה על גבי שתי סאין כ אפילו יותר מבי"ס, את חורש קרקע שתחתיה, וקרקע שחוצה לו מלוא האורה וסלו חוצה לו?

אלו מלמעלן חורשין בו מלמטן. ואלו מלמטן, חורשין בו מלמעלן. ניחא הא ברור לן.. אלו מלמעלן חורשין בו מלמטן, אלו מלמטן חורשין

בו מלמעלן? כיון שאין שרשי אילן "עולין" למה נתיר?

נשמיענא מן הדא: מרחיקים את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה. ותני עליה בין מלמעלן בין מלמטן! או נימר בין שהאילן למעלן והבור מלמטן בין שהאילן והבור מלמטן. והתני אילן מלמעלן והבור מלמטן, אילן מלמטן והבור מלמעלן. ניחא אילן מלמעלן והבור מלמטן, אילן מלמטן והבור מלמעלן!! ודרך השרשים לעלות מלמעלן?! אמר רבי חנינא: לא מפני השרשים, אלא שהן עושין עפר תיחוח והן מלקין ארעיתו של בור

אתא עובדא קומי רבי יסא דבי רבי בון אמר יחידי הוא, ברייתא דב"ב ולא סמכון עליו. דתני עלה: ר " ש_אומר: כשם שאמרו מלמעלן כך אמרו מלמטן: וממילא בשביעית אסור דאין תועלת לשרשים

הלכה ג משנה אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל רואין אותן כאלו הן תאינים, אם ראוין לעשות ככר דבילה של ששים מנה באיטלקי, כל אחד ואחד, 20 חורשין כל בית סאה בשבילן. פחות מכאן- אין חורשין להן אלא צורכן.

היה א' עושה ככר דבילה, ושנים אין עושין. או שנים עושין, וא' אינו עושה. אין חורשין להן אלא צורכן. עד שיהו שלשה ומשלשה ועד תשעה.

היו עשרה ומעשרה ולמעלה, בין עושין בין שאינן עושין חורשין כל בית סאה בשבילן.

שנאמר בחריש ובקציר תשבות. אין צריך לומר חריש וקציר של שביעית אלא חריש של ערב שביעית שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית. [רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר]

גמרא אחד אילן סרק, ולמה אמרו תאינים? ע"י שפירותיהן גסין והן עושות הרבה. הרי אתרוג פירותיו גסין ואינו עושה הרבה, הרי זיתין עושין הרבה ואין פירותיהן גסין, ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין.

אמר רבי חייא בר אדא כל אילניא עבדין שנה, פרא שנה שנה "מפחית" והדא תאינתא עבדא כל שנה: היה עושה כו'.

רבי ביבי בשם רבי חנינא ובלבד שלא יפחות מחשבון משולשים. זעירא ב"ר חנינא אמר ובלבד שלא יפחות מחשבון מתושעין כגון שיש תשעה בבית סאה, בעי' שכל אחד יעשה 60/9 מנה

וחורשין כל בי"ס...
שנאמר בחריש ובקציר תשבות- לא אתיא דלא לא קאי אלא על רישא שלש ש א י ן עושין אין חורשין עד ר א ש ה ש נ ה להן אלא צורכן , שנאמר בחריש ובקציר תשבות. אין צריך לומר כו'

יצא קציר העומר שהיא מצוה: ר' ישמעאל כדעתיה דרבי ישמעאל אמר אין העומר בא מסוריא =חו"ל

הלכה ד משנה שלשה אילנות של שלשה אנשים הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן.

וכמה יהא ביניהן? רבי שמעון בן גמליאל אומר כדי שיהא הבקר עובר בכליו:

גמרא תני ר"ח אילנות של אדם אחד וקרקע של אדם אחד=אחר, מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן. אמר רבי יוסי אף אנן נמי תנינן דר"ח רבה, שלשה אילנות של שלשה אנשים הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה עד ר"ה:

היו ארבעה, והבקר עובר בכליו, ועוד שנים ואין הבקר עובר בכליו, מכיון שאין הבקר עובר בכליו, את רואה אותן כאלו חמשה.(רואין השניים, כאילו הם אחד) [ולעניין מניין י אילנות--חשיבי רק תשע]

היו חמשה, ואין הבקר עובר כלל תפלוגתא דר"ש ורבנן דתנינן תמן כרם שהוא נטוע על פחות מד' אמות ר"ש אומר אינו כרם. ורבנן אומרים כרם. ורואין את האמצעית כאילו אינן .ה"ן "עוקרין" כל האמצעיים [ועדיין יש ג]

הלכה ה משנה עשר נטיעות מ פ ו ז ר ו ת תוך בית סאה, חורשין כל בית סאה בשבילן עד ר"ה

היו עשויות שורה או ומוקפות עטרה--- אין חורשין להן אלא צרכן:

גמרא ר' זעירא בשם רבי לא, רבי יוסי בשם רבי יוחנן: ערבה הלכה למשה מסיני. ודלא כאבא שאול דאבא שאול אמר ערבה דבר תורה. וערבי נחל שתים- חד ערבה ללולב וערבה למקדש. רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן: ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני. ודלא כר"ע דר"ע אמר ניסוך המים דבר תורה. בשני ונסכיהם. בששי ונסכיה. בשביעי כמשפטם. מ"ם יו"ד מ"ם

רבי חייא בר אבא בעי קומי רבי יוחנן ועכשיו למה הן חורשין בזקינות? א"ל בשעה שניתנה הלכה שחורשין רק ילדות---- ניתנה שאם בקשו לחרוש יחרושו.

רבי בא בר זבדי בשם רבי חוניה דבקעת חוורן ערבה וניסוך המים ועשר נטיעות מיסוד ה נ ב י א י ם הראשונים. מה ופליג? רבי יוסי ב"ר בון בשם לוי כך היתה הלכה בידן ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים. ללמדך שכל דבר שבית דין נותנין נפשם עליו סופו להתקיים בידם כמה שנאמר למשה מסיני ואתיא כיי דמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם ואם דבר רק הוא מכם, למה שאין אתם יגיעין בו כי היא חייכם אימתי היא חייכם? בשעה שאתם יגיעים בו

רבי יוחנן אמר לרבי חייא בר ווא, בבלייא! תרין מילין סלקין בידכון: מפשוטיתא דתעניתא, פישוט ידים ורגליים בתענית וערבתא דיומא שביעיא מנהג של ערבות בשביעי, ורבנן דקיסרין אמרין אף הדא מקזתה. לוח השנה [שמקזזין ועושין לא אדו רש]

תני: נטיעה מעין עשר, זקינה מעין שלוש.
איתא חמי! נטיעה שהיא נ ר א י ת כזקינה את נותן לה כזקינה סגי בשלש, ואת אמרת נטיעה מעין עשר?! וודאי "אים הנטיעות נראים כזקינה" סגי בשלש!

אמר רבי חונה מהו "מעין עשר"? שאין נטיעה מעין שלוש. שלא תאמר שלש זקינות שהן עושות, כעשר שאינן עושות. תרוויהו שרו עד ר"ה עיין משנה ג ודכוותה שלוש נטיעות שהן עושות, כעשר שאינן עושות. לפום כן צריך מימר נטיעות מעין עשר. =לא מהניא שלש נטיעות [אף ש ע ו ש ו ת]

שדה קנים נדונות כשדה תבואה.=שדה לבן
ר' אבהו בשם ר' יוסה ב"ר חנינה בסאתים שנו

היו עשויין שורה לית הדא פליגי על שמואל דשמואל אמר בעשויין שורה! תמן על ידי שהן מפוזרות בתוך בית סאה כגון מרוחקין 25 זמ"ז את רואה כאלו מליאה, ברם הכא כולן נתונים במקום אחד: =הב"ע שאין 50 אמות מהראשון עד האחרון

הלכה ו משנה הנטיעות והדלועין מצטרפין לתוך בית סאה

רבן שמעון בן גמליאל אומר עשרה דילועין לתוך בית סאה חורשין כל בית סאה עד ר"ה.

עד אימתי נקרא נטיעות? רבי ליעזר בן עזריה אומר עד שיחולו
רבי יהושע אמר בת שבע שנים
רבי עקיבה אמר כאילן, נטיעה כשמה!

אילן שנגמם והוציא חליפין, מטפח ולמטן כנטיעה. מטפח ולמעלן כאילן דברי ר"ש:

גמרא הנטיעות והדלועין. והן שיהו נטיעות רבות על דילועין. רבי חנניא בריה דרבי הילל בעי, לא מסתברא אלא בדלעת יונית. התיב ר' מנא והתני ג' קישואין ושלושה דילועין וארבע נטיעות מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן!! אלמא ל"ב דלעת יוונית! לא אתיא דלא=אלא על סיפא, רשב"ג אומר עשרה דילועין לבית סאה חורשין כל בית סאה עד ר"ה, עליה ר' חנניא בריה דרבי הילל בעי, לא מסתברא בדלעת יוונית

עד אימתי נקראו נטיעות כו' מהו שיחולו? עד שיפדו או עד שיעשו חולין מאליהן? שנת רביעית או חמישית? ר' אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן כיני מתני' עד שיעשו חולין מאליהן ר' אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן כיני מתני' עד שיעשו חולין מאליהן.=שנת החמישית
ואתיא כרבי יהושע. כדתני ר' יהושע אומר: אף שאמרו בנות חמש בנות שש בנות שבע? אלא בגפנים בנות ח מ ש , בתאנים בנות שש, בזתים בנות שבע,

ואנן חמיין הדא מרביתא דתאינתה אתיא בפוריא! ענף של תאינה ממהר! אמר רבי יודן בר טרפון, לעוביה "עוביו" של תאינה אינו ממהר כ"כ (כשל גפן)

ר"ש ור"א בן יעקב שניהם אמרו דברו אחד. דאמר רבי שמואל בר נחמן רבי יונתן בשם

ר"א בן יעקב הגומם את כרמו פחות מטפח
חייב ערלה מפני מראית עין

דברי חכמים: עד שיגום מעם הארץ:
יש קושי בכל הפרק: האים "נטיעה" היא סיבה להתיר [כיון שהיא יניק ורך וצריך טיפול] או זקינה סיבה להתיר [כיון שעושה פירות הרבה--ול"ב רק ג לב"ס]

מסכת שביעית פרק ב --סיון עג

הלכה א משנה עד אימתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית? משתכלה הליחה,
כל זמן שבני אדם חורשין ליטע מקשעות ומדלעות

אמר רבי שמעון נתת תורת כל אחד ואחד בידו! אלא בשדה לבן עד הפסח ובשדה אילן עד העצרת:

גמרא עד אימתי חורשין מאן תנא ליחה? ר"מ הוא
ורבי מאיר כבית שמאי, ורבי שמעון כבית הלל. וכן אתינן מתניתין ר"מ כב"ש ור"ש כב"ה?! אלא ר"מ כמשנה ראשונה ור"ש כמשנה אחרונה שהקילו יותר... וכן אתינן מתניתין ר"מ כמשנה ראשונה?! אלא ר"מ שנייא מחלוקת. ורבי שמעון שנייה כדברי הכל. =ל"ן ב"ש וב"ה בדבר זה.. הוי מאן תנא עד אימתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית, ר"מ אליבא דב"ש. ברם כר"ש, ד"ה עד הפסח

לא סוף דבר כשיש מוקשה ומודלה, אלא אפילו מאחר שבני אדם עתידין ליטע במוקשאות ובמודלעות, מותר.

אמר ר"ש נתת תורת כל אחד וא' בידו זה אומר כלה ליחה שלי וזה אומר לא כלה ליחה שלי אלא בשדה לבן עד הפסח, ובשדה אילן עד עצרת. מה בין שדה לבן לשדה אילן? שדה הלבן על ידי שהוא עתיד לזורעה בתחילה, צריך שתהא הליחה קיימת, =התירו רק בליחה קיימת
אבל שדה האילן על ידי שהיא נטועה מכבר אינו צריך שתהא רוב הליחה קיימת:

הלכה ב משנה מזבלין ומעדרין dunged and hoed
במוקשאות ובמודלאות עד ר"ה

וכן בבית השלחים.

מיבלין ומפרקין ומאבקין ומעשנין cut of flaws-strip off leaves- cover up roots- fumigate plants
עד ר"ה

ר"ש אומר אף נוטל הוא את העלה remove a withered leaf מן האשכול בשביעית

מסקלין עד ר"ה

מקרסמין ומרזדין ומפסלין נטילת ענפים יבישים-לחים-קציצה עד ר"ה

ר' יהושע אומר כזירודה וכפיסולה של חמישית, כן של ששית

ר"ש אומר כל זמן שאני רשאי בעבודת האילן, אני רשאי בפיסולו:

גמרא מזבלין ומעדרין במקשאות, מהו לחרוש להם? תני כל זמן שאת מותר לחרוש את מותר לזבל ולעדר.
אלמא..אם אין את מותר לחרוש אין את מותר לא לזבל ולא לעדר ממילא מוכח דחורשין עד ר"ה

אמר רבי יוסה ומתניתא אמרה כן: מזבלין ומעדרין במקשיות ובמדלעות עד ר"ה, וכן בית שלחין. שיש שם ירקות תדיר ותני עלה: חורשים בית השלחין עד ר"ה. [רבי אומר עד לפני ר"ה שלשה ימים, כדי שיזרע וישרש, ויטע וישרש. ואילן עושה שרשים לשלשה ימים?! רבי אומר עד לפני ר"ה "ג' חדשים" כדי שיזרע אורז וישריש, ויטע אילן וישריש]

מעבירין את היבולת, מפרקין בעלין. מאבקין- עושין לה אבק. מעשנין- מתנינן לה. תני מכוונין מצדדין. מכוונין לה- מצדדין, חברייא אמרי עושין לה דוקרין. רבי יוסה אומר תולה לה אבן.

תני: מוותרין ומשמטין. כיני מתניתא: מוותרין בגפנים, ומשמטין בקנים. מקום שנהגו לוותר ולשמט קודם לחג, סוכות של שביעית מוותרין ומשמטין קודם לחג. לאחר החג, מוותרין ומשמטין לאחר החג. ר"ש אומר ובלבד מן הבקעה פקעת ולמעלה. ר' ירמיה בשם ר' הושעיה נוטל את הקבוצין =קוצים עמה.

ר"ש אומר אף נוטל הוא את העלים מן האשכול בשביעית.

מחלפא שיטתיה דר"ש, תנינא תמן ממרסין flood את האורז בשביעית דברי רבי שמעון אבל לא מכסחין cut. וכא הוא אומר אכין נוטל עלה וכו'?! שנייא הוא הכא שהוא כמציל מן הדליקה ??עלים מעופשים מפסידין הכל!:
מסקלי' עד ר"ה כו'. תמן תנינן המסקל, נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ, וכא את אמר הכין!! א"ר יונה כאן בתלוש כגון העליונות, מותר אפי' בשביעית כאן במחובר.

אמר ר' יוסא, הוינן סברין מימר, ר"ש כרבי יהושע בקרסום וזרוד דשרי אפילו א ח ר ר"ה. ולעניין פי ס ו ל סבר כת"ק דאינון תרין תנאין.

הוי, תלתא תנאין אינון: מסקלין עד ר"ה, מקרסמין ומזרדין ומפסלין עד ר"ה-- כרבנן. רבי יהושע: כזירודה וכפיסולה של חמישית וכן של ששית-- ואפילו יותר מכאן. ר"ש אומר: כל זמן שאני רשאי בעבודת האילן רשאי אני בפיסולו- עד העצרת: ר"ש אינו מתיר פיסול, רק עד עצרת! [וקו"ז שמא עד ר"ה??]

הלכה ג משנה מזהמין לתת עליהו "זיהום" את הנטיעות וכורכין אותן וקוטמין אותן ועושין להם בתים ומשקין אותן עד ר"ה

ר"א ב"ר צדוק אומר אף משקה הוא את הנוף בשביעית אבל לא את העיקר

סכין את הפגין ומנקבין אותן עד ר"ה. פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית, ושל שביעית שיצאו למוצאי שביעית, לא סכין ולא מנקבין אותן. רבי יהודה אומר: מקום שנהגו לסוך, אין סכין, מפני שהיא עבודה. מקום שלא נהגו לסוך, סכין.

ר"ש מתיר באילן מפני שהוא רשאי בעבודת האילן:

גמרא מזהמין את הנטיעות- מתני' דרבי, ברם

כרבנן מזהמין מתליעין ב ש ב י ע י ת אבל לא במועד, כאן וכאן אין מגזמין קציצת ענפים, אבל נוטל הוא את הרואה???את השמש.

רבי יוסה אמר, ר' אבונה בעי, מה בין המזהם לעושה לה בית? המזהם- אינו אלא כמושיב שומר, בית- עושה לה צל והיא גדילה מחמתן

תמן תנינן: המבקע בזית לא יחפה בעפר. אבל מכסה היא באבנים וקש. רבי יונה אמר רבי אבונה בעי מה בין קשין מה בין עפר? קשין אינן אלא כמושיב שומר. עפר עושה לה טינא והיא גדילה מחמתה. תני רבי יוסי בן כיפר אמר משום ר' לעזר בן שמוע ב"ש אומרים משקה על הנוף ויורד על העיקר ב"ה אומרים משקה בין על הנוף בין על העיקר דבית רבי ינאי משקה בסלא basket רבי יצחק בר טבלייא משקה בסלא. אמר רבי חייא בר בא רבי יודן בר גורייא משקה בסליא, ועודר. וכי מתכוונין לעבודת הארץ?!
ביומי דרבי חייא בר בא, הוון משקין דיקלייא בכנישתא חדתא, בחרוותא. הדקלים של ביה"ן החדש, בסל של חריות הדקל

סכין את הפגין. אנן תנינן סכין את הפגין ע ד ר"ה.
תניי דבית רבי ואילו הן: ש ר י פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית.
ר"א כמתני'. רבי יוחנן כהדא דתניי דבית רבי. על דעתיה דר"א, לא בא רבי יהודה אלא להקל. ע"ד דר' יוחנן לא בא ר' יהודה אלא להחמיר:

הלכה ד משנה אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ר"ה, ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקור. רבי יהודה אומר כל הרכבה שאינה קולטת לג' ימים שוב אינה קולטת. רבי יוסי ור"ש אומרים לשתי שבתות:

גמרא אין נוטעין ואין מרכיבין כו'. רבי לעזר בשם רבי יוסי בר זימרא, בסתם, הא דבר ברי שהשריש מותר.
אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ר"ה, ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקור. לא עקר, פירותיו מה הן? רבי בא רבי לא, הוו יתבין בצור, אתא עובדא קומיהון, הורי רבי לא, ישפכו פירותיו. אמר ר' בא אני לא נמניתי עמהן בעלייה!! אמרין, נצא לחוץ נלמוד, נפקון ושמעון, רבי יונה רבי יצחק בר טבלייא בשם רבי לעזר אין מחדשין על הגזירה. רבי יוסה רבי יצחק בר טבלייא בשם רבי לעזר אין מוסיפין על הגזירה

נטעו ומת, בנו מהו שיהא מותר לקיימו? תני ר' יעקב בר אביי דבר דליה: נוטעו ומת, בנו מותר לקיימו. ואתיא כמ"ד מפני החשד, =איסור שעבר אבל מפני המינוי, אב ובנו מונה מונין ישראל לשביעית [בבלי]

תני הנוטע המבריך המרכיב שלשים יום לפני ר"ה עלתה לו שנה תמימה ומותר לקיימו בשביעית,

אבל אמרו פירות נטיעה זו 30 יום לפני ר"ה אסורין עד חמשה עשר בשבט. ומה טעם? אמר רבי

יוסא בשם רבי יוחנן ובשנה, מה את ש"מ? אמר ר"ז שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל, ובשנה...כגון 30 יום לפני תשעד, אסורין עד עה +טו בשבט של עו

אמר רבי אבא בר ממל קומי רבי זעירא נראין הדברים כשנטעו לפני ר"ה שלושים יום הא אם לא נטעו שלושים יום לפני ר"ה, נטעו 29 יום לפני תשעד, ממתין עד 29 יום לפני עז) ולא עד טו בשבט של עז! הוגה**

א"ל ואין כיני, ואפילו נטעו שלשים יום לפני ר"ה, יהא אסור עד שלשים יום לפני ר"ה!! איתא חמי, שנה שלימה עלתה לו, ואת אמרת הכן! מיי כדון? אמר רבי מנא מכיון שעומד בתוך שנתו של אילן, משלים שנתו: עכ"פ ישלים עה ל ג מ ר י [עד טו בשבט הבא]

הלכה ה משנה האורז והדוחן והפרגין והשומשמין שהשרישו לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית, ואם לאו אסורין בשביעית דין פירות שביעית עליהן ומתעשרין לשנה הבאה

ר"ש שזורי אומר פול המצרי שזרעו לזרע בתחילה, כיוצא בהן

ר"ש אומר אפונים הגימלונים כיוצא בהן (בהשרשה תליא)

ר"א אומר אפונים הגימלונים ש ת ר מ ל ו לפני ר"ה:

גמרא האורז והדוחן כו': בפירות הלכו אחר שליש, ובאורז אחר השרשה, ובירק בשעת לקיטתו עישורו. מניין שהילכו בפירות אחר השליש? מגרנך מיקביך, מגרנך ולא כל גרנך מיקביך ולא כל יקביך. שהביא "מקצת", סגי. מעתה

אפי' פחות משליש? אמר ר"ז כתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך, דבר שהוא נזרע ומצמיח יצא פחות משליש שאינו נזרע ומצמיח. מעתה שליש הראשון לשעבר, ושליש השני לבא? אמר רבי יוחנן מחג הסוכות, מה חג הסוכות לבא, ואת מהלך בו לשעבר אע"פ שחל בשנה החדשה, נקרא "צאת השנה", ואילו הואיל אע"פ שהם להבא וזה לבא, את מהלך בהן לשעבר!

נאמר אף באורז ובדוחן ופרגין ובשומשין כן? שנלך אחר שליש? רבי חונא בר חייא אמר שא"א לעמוד עליו.מתי מביא שליש. מתיבין לחונא בר חייא והתני מדה ששית של פול המצרי-אזלינן בתר ש ל י ש, ובוללין הכל ומעשרין מע"ש ועני! צובר את גורנו לתוכו, ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו! אמר רבי יוסה, קיימא חונה בר חייא. רבי יונה, חונה בר חייא בשם שמואל: כתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך, מעשר אחד את מעשר בשנה אחת, ואין את מעשר שתי מעשרות בשנה א'! התיבין הרי פול המצרי הרי הוא שני מעשרות בשנה אחת! דתני צובר את גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו, ומירקו על זרעו !

אמר רבי זעירא כתיב שש שנים תזרע שדך ואספת, ששה זורעין 123456 וששה אוספין 234567, לא ששה זורעין ושבעה אוספין! =??אם תלך אחר שליש, יש לחשוב גם ראשונה לאסיפה [שיש לקרוא הבאת שליש אסיפה] אמר רבי יונה בשיתה לי נן יכלין קיימן, אלא בז'?! אדרבה! אם תלך אחר שליש, יש רק 5 אסיפות! 23456 [כי מסתבר שמביא שליש רק אחר שנכנס שביעית]

אלא כיני: ששה זרעין וששה אוספין, לא ששה

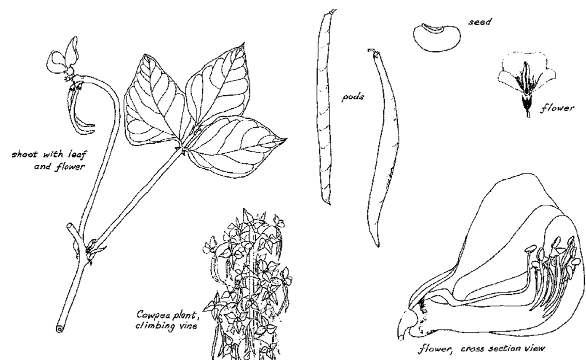
זרעין וחמשה אסיפין!

התיבון הרי פול המצרי, הרי ששה זורעין וחמשה אוספין! זורעין שנת 1-2-3-4-5-6 ואוספין -6-2-3-4-5 כי אזלינן בתר שליש ולפעמים מביא שליש בשביעית!

מניין שהילכו בירק אחר לקיטתו עישורו? מגרנך ומיקבך מה גורן ויקב שהן חיין ממי השנה שעברה את מהלך בהן לשעבר, ואילו הואיל והן חיין ממי השנה הבאה את מהלך בהן לבא. התיבון הרי פול המצרי זרעו לזרע מתעשר לשעבר, זרעו לירק מתעשר לבא. וקסמיה בידיה האים יש "קסמים בידו".... זרעו לזרע הוא חיי ממי השנה שעברה, זרעו לירק הוא חיי ממי השנה הבאה?!!:

ר"ש שזורי אומר כו'. מהו תרמילו? עבדין קנקולין the bean stalks are being intrerwoven

רבי בא בר זבדי בשם ר"ש בן לקיש הלכה כר"ש השזורי. אמר רבי יוסה הורי רבי לעזר לרבי שובתי דצדוקי כהדא דר"ש שזורי.

הקדמה לסוגיית פול המצרי [סוגיא חמורה] על פי הרב יהודה פעליקס זצ"ל ופירשנו הסוגיא על פיו

פול המצרי אפשר לאכלו "ירק" או "זרע". ירק= תרמילים ירוקים ובתוכם גרגרים ירוקים [או לפני שנוצרו הגרגרים] בזמננו זה green

peas או

אפשר להשאירם עד שמתייבש התרמיל ונעשה פול הירוק כמו bean וזה נקרא "זרע" [=קצוצים גמורים]

דרגות שונות בבישול הפול: 1) נפל הפרח =הנצו 2) כבר נוצרו ה pods =תרמלו/שליש 3) נתבשלו הגרגרים בתוך התרמיל [כמו הציור] 4) קצצין גמורין, התרמיל התייבש וכן הפול

1) אם כוונתו לאכול ר ק הbean --ומעולם לא שינה כוונתו ---הרי"ז כאורז דאזלינן בתר השרשה
2) אם כוונתו לאכול ר ק הpods --ומעולם לא שינה כוונתו----הרי"ז כשאר ירקות דאזלינן בתר לקיטה
3) אם מ ע י ק ר א חישב לאכול זרע ו ג ם ירק- ומעולם ל"שכ-- בגוונא זה יש שלש דינין: A הביא שליש [תירמול] לפני ר"ה--בין הירק בין חלק שמניח לזרע, מתעשרין לשעבר. B הביא שליש א ח ר ר"ה יש בזה שני שני דרכים B1 כבר ליקט קצת תרמילים ירוקים [לפני הבאת שליש] לפני

ר"ה--זרעו [שילקוט לאחר זמן
--כמובן אחר ר"ה] מתעשר לשעבר .
ירקו תליא בשעת לקיטה. B2 לא ליקט
כלום לפני ר"ה , הכל מתעשר להבא

4) לזרע, וש י נ ה מחשבתו לירק--הכל
דינו כירק [אפילו חלק הזרע] אך עיין
לקמן עוד פרטים

5) לירק ו שי נ ה מחשבתו לזרע: הביא
לאחר ר"ה--אין מחשבת זרע חלה
עליו. הביא שליש לפני ר"ה+מנע ממנו
שלש לקיטות של ירק--מחשבת זרע
חלה

6) ההתחלה כ4 אך שם איירי דכשהגיע
ר"ה לא היו בשדה ש ו ם קצצה
[תרמיל יבש] ועל כן מהני שינוי
מחשבתו לירק ונתהפך כל כולו לדין
ירק. ועכשיו נתבאר עוד שני גוונים:
עשו כ ו ל ו קצצין גמורים [נגמרו כ ל
התרמילים ונתמלאו פולים יבישים
לפני ר"ה] --זרעו לשעבר, ירקו [שגדל
מחדש אחר ר"ה] להבא. מקצתן ל א
עשו--צובר את גרנו ומתעשר הכל
לשעבר [דנגרר הירק [המצוי עכשיו
בשדה] אחר הקצצים הגמורים] בגמרא
מובא עוד תנאי: בעינן שחישב לירק א
ח ר שכבר הביא שליש עיין עליו

שש מידות אמרו חכמים בפול מצרי :

1) זרעו לזרע, מתעשר לשעבר

2) זרעו לירק, מתעשר לבא

3) זרעו לזרע ולירק (או שזרעו לזרע
וחישב עליו לירק) מעשר מירקו על
זרעו ומזרעו על ירקו [בשהביא שליש
לפני ר"ה, אבל אם הביא לאחר ר"ה,
זרעו מתעשר לשעבר, וירקו מתעשר
בשעת לקיטתו עישורו. בשלקט ממנו
לפני ר"ה, אבל אם לקט ממנו לאחר
ר"ה, בין זרעו בין ירקו מתעשר לבא]

4) זרעו לזרע וחישב עליו לירק, באין
מחשבה

5) זרעו לירק וחישב עליו לזרע, לעולם
אין מחשבת זרע חלה עליו אלא אם כן
מנע ממנו שלושה מורביות לקיטת
תרמילים הירוקים [=לקיטת ירק] [כשהביא
שליש לפני ר"ה, אבל אם הביא שליש
לאחר ר"ה, אפילו מנע ממנו שלשה
מורביות:

6)
זרעו לזרע ושוב חשב שגם רוצה ללקט קצת ירק
ועשה כולו קצצין pods גמורין לפני
ר"ה, זרעו מתעשר לשעבר, ירקו
מתעשר בשעת לקיטתו עישורו.

מקצתן עשה קצצין גמורים
ומקצתן לא עשה, הדא הוא צובר גורנו
לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו
ומירקו על זרעו [תני רבי אבדומי
דחיפה אפילו לא עשה כולו קצצין
גמורין לפני ר"ה זרעו מתעשר לשעבר
וירקו בשעת לקיטתו עישורו] [אר"י
והוא שהביא שליש למחשבת זרע, אבל
אם הביא שליש למחשבת ירק, אפשר
לומר זרעו מתעשר לשעבר וירקו
בשעת לקיטתו עישורו, ואת אמרת
צובר את גורנו לתוכו ונמצא מתעשר

מזרעו על ירקו ומירקו על זרע?!]

שש מידות אמרו חכמים בפול מצרי חזרתי משום קצת חדושים

1) זרעו לזרע מתעש' לשעבר
2) זרעו לירק מתעש' לבא
3) זרעו לזרע וירק [או שזרעו לזרע וחישב עליו לירק] מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו בשהביא שליש לפני ראש השנה. כיוון שכבר הביא שליש יש להחשיבו כיבול שנה שעברה

אבל אם הביא שליש לאחר ראש השנה, זרעו מתעשר לשעבר דאזלינן בתר השרשה וירקו מתעשר בשעת לקיטתו עישורו. בשלקט ממנו לפני ראש השנה גילה דעתו שיש כאן איזשהו שייכות לשנה שעברה.., אבל אם לקט ממנו לאחר ראש השנה, בין זרעו בין ירקו מתעשר לבא

4) זרעו לזרע וחישב עליו לירק, באין מחשבה לגמרי כירק
5) זרעו לירק וחישב עליו לזרע, לעולם אין מחשבת זרע חלה עליו אלא אם כן מנע ממנו שלש מורביות לקיטות של ירק בשהביא שליש לפני ראש השנה , אבל הביא שליש לאחר ראש השנה אפי' מנע ממנו שלש מורביות =לא מהני "מניעת שלש מורביות" דיהני מחשבת זרע ולשעבר- רק בצירוף שכבר הביא שליש לפני ר"ה
6) זרעו לזרע וחישב אח"כ לירק [בבא זו היא הגהה ל4] ועשה כ ו ל ו קצצין גמורין נתמלאו התרמילין ונתייבשו לפני ראש השנה , זרעו מתעשר לשעבר, וירקו מתעשר בשעת לקיטתו עישורו. מקצתו עשה קצצין גמורין, ומקצתו לא עשה, הדא היא צובר גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו עיין ההסבר לעיל

תנא רבי אבודמא דחיפה ואפילו לא עשה כולו קצצין גמורין לפני ראש השנה זרעו מתעשר לשעבר ירקו מתעשר בשעת לקיטתו עשורו. דלא כסיום ברייתא הנ"ל

הגה לסיפא ד 6 [מקצתו עשו קצצין] אמר ר' יוסה והוא שהביא שליש למחשבת זרע ושוב שינה מחשבתו לירק--כגון הביא שליש בר"ח אלול, שינה דעתו לירק בט"ו אלול, מקצתן עשו קצצין בכט אלול אז ה כ ל מתעשר לשעבר אבל אם הביא שליש למחשבת ירק שינוי מחשבתו לירק נעשה לפני הבאת שליש,כגון שינה דעתו לירק בטו אב, הביא שליש בר"ח אלול, מקצתן עשו קצצין בכט אלול איפשר לומר זרעו מתעשר לשעבר ירקו מתעשר בשעת לקיטתו עשורו, ואת אמר צובר את גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו?! וודאי דלא מהני ציבור --רק חייב להפריד הזרע מן הירק שהרי אינם בנות שנה אחת של מעשר [שים לב: לפי"ז צובר את גורנו.. אין פרושו "יש בילה" כמו שפורש לעיל--רק פרושו דיכול לעשר מירק ל ח ו ד על הזרע, שהרי בנות שנה אחת הן!]

זרעו לזרע לפני ראש השנה שביעית ונכנסה שביעית, בין זרעו בין ירקו מותר. זרעו לירק לפני ראש השנה השביעית ונכנסה שביעית בין זרעו בין ירקו אסור. זרעו לזרע ולירק לפני ר"ה

השביעית, ונכנסה שביעית פשיטא זרעו מותר, ירקו מהו?

זרעו לזרע לפני ראש השנה, ונכנסה השביעית, בין זרעו בין ירקו מותר

זרעו לירק לפני ר"ה שביעית, ונכנסה השביעית, בין זרעו בין ירקו אסור

זרעו לזרע ולירק לפני ר"ה השביעית, ונכנסה שביעית, פשיטא זרעו מותר, ירקו מהו? תני רבי חייא אסור. תני רבי חלפתא בן שאול מותר. מאן דאמר מותר דבר תורה. מ"ד אסור מפני מראית עין.

[רבי סימון בר זבדי בעי קומי רבי יוסי, ואפילו להאכיל את בהמתו את עלי הצמח יהא אסור מפני מראית עין?]

ואפילו כמ"ד אסור, היה לוקט ונמצא בתוכו ירק מותר. א"ר יוסה ב"ר בון אם נעקר הנימה, מותר בשעת לקיטת ה"זרע" נעקר הנימה שסותמת את התרמיל הלח, גם הירק שרי עים הזרע

ואפילו כמ"ד מותר, לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו ולא יהא לוקט על האומן. כהדא בר נש עאל טעון עשר מיסרין דלובי 10 חבילות של פולי שביעית [מתנה לר"י] מעשר לרבי ירמיה, א"ל לא תיעבד כן! לא תלקוט אלא צורכה דלפצה,כדיי קדירתו

זרעו לזרע לפני ר"ה השמינית, ונכנסה שמינית, בין זרעו בין ירקו אסור.

זרעו לירק לפני ר"ה השמינית, ונכנסה שמינית, בין זרעו בין ירקו מותר.

זרעו לזרע ולירק לפני ר"ה שמינית, ונכנסה שמינית, זרעו אסור וירקו מותר:

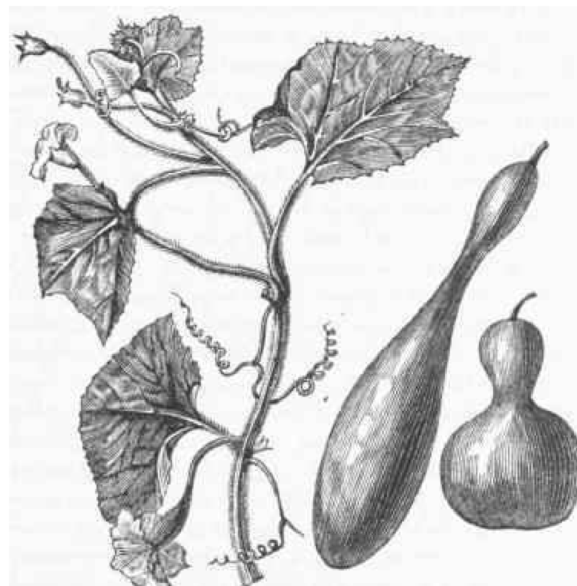
הלכה ו משנה בצלים הסריסים ופול המצרי שמנע מהן מים שלושים יום לפני ר"ה מתעשרים לשעבר דנפקא ליה מתורת "ירק" ומותרין בשביעית. ואם לאו, אסורין בשביעית ומתעשרין להבא.

ושל בעל, בצלים ופול של שדה השותה ממי גשמים שמנע מהם שתי עונות לא ליקט את הירק [עיין לעיל "מורביות"] דברי ר"מ. וחכמים אומרים שלוש:

גמרא מהו בצלים הסריסין? אילין בצלייא כופרייא דלא עבדון זרע

אמר רבי מנא כיון שמנע מהם מים שלושים יום לפני ר"ה, נעשו כבעל. [סתם סעל קיימא רק לזרע]

ר' יונה בעי, למפרע הוא נעשה זרע? מכן לבא? מה נפק מביניהון? לקט (פולים לחים) בתוך שלושים ולאחר שלושים, אין תימר למפרע הוא נעשה זרע, מעשר מזה על זה. אין תימר מכן ולבא, אינו מעשר מזה על זה: מנע מים מא' בתשרי ולקט בי"ד תשרי ובא' בחשוון.

הלכה ז משנה הדילועין שקיימן לזרע, אם הוקשו לפני ר"ה ונפסלו מאוכל מותר לקיימו בשביעית, ואם לאו אסור לקיימו בשביעית. התימרות young shoots שלהן אסור בשביעית

מרביצין השקאה מועטת בקרקע בלתי זרועה בעפר לבן דברי ר"ש, ראב"י אוסר.

ממרסין מערבין המים [כדיי שיהיו האורז שקוע במים] באורז בשביעית דברי ר"ש, אבל לא מכסחין קציצת עלים לא טובים:

גמרא למה לי הוקשו אפי' לא הוקשו? מכיון שהוקשו, נעשו כשאר זירעוני גינה שאינן נאכלין.
כיצד הוא בודק? רבי יוסי בן חנינא אומר: עוקצו, אם נתאחה אסור, ואם לאו מותר.

רבי יונה בוצרייא אמר קרמולין מין צמח שאינו ראוי לאכילה כ"כ פטורין מן המעשר, הדא דתימר עד שלא עשו דילועין, אבל אם עשו דילועין, כירק הן.

מאן הורי כן רבי יוסי באילין עלי קולקסייא, שאסור לגמות בהן מים מפני שהצבאים אוכלין אותן.

מרבצין בעפר לבן דברי ר"ש. ראב"י אוסר. אתיא דר"ש כרבנן ודראב"י כשיטתיה דמחמיר בהשקאה.
דתנינן תמן מושכין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקו את כל השדה כולה, דברי ראב"י, וחכמים מתירין. [רבי מנא אמר לה סתם, רבי אבין בשם שמואל: בסתם חולקין. מה נן קיימין? אם במרווחין דברי הכל אוסר, אם ברצופין ד"ה מותר, אלא כי נן קיימין בנטועין מטע עשר לבית סאה, ראב"י עבד לון כמרווחין, ורבנן עבדין לון כרצופין.
הא רבנן אמרין במרווחין אסור להשקות, מהו להמשיך? נילף הדא דרבנן מן דראב"י, כמה דראב"י אמר בסתם אסור להשקות ומותר להמשיך, כן רבנן אמרין במרווחין אסוק להשקות ומותר להמשיך]

לא כן סברינן מימר במרווחין דברי הכל אסור, והן עפר לא כמרווחין הוא?! מ"ט דר"ש? אלא כאן בשביעית וכאן במועד
מה בין שביעית מה בין מועד? שביעית על ידי שהוא מותר במלאכה התירו בין דבר שהוא טורח בין דבר שאינו טורח. כיון שהוא דבר האבד מועד על ידי שאסור במלאכה, לא התירו אלא דבר שהוא אבד ובלבד דבר ש א י נ ו ט ו ר ח. לא מרווחין!!
ואית דבעי נשמעינה מן הדא: שביעית ע"י

שזמנה מרובה התירו, מועד ע"י שזמנו קצר
אסור.

אותן שבעת ימים אחרונים [מכג אלול של שנת
השביעית], לא מסתברא מיעבדינון כשבע ימי
הרגל ויהיו אסורין !!

אשכח תני: מרביצין בעפר לבן בשביעית אבל
לא במועד דברי רבי שמעון. ורבי אליעזר בן
יעקב אוסר:

שים לב: רבוי אשפתות בשדה אחת היא סיבה לאסור---ערמה גדולה של אשפה סיבה להיתר [בדרך כלל..]

הלכה א משנה מאימתי מוציאים זבלין לאשפתות? משיפסקו עוברי עבירה שעוברין ומזבלין השדות בשביעית דברי ר"מ. רבי יהודה אומר משיבש המתוק. רבי יוסי אומר משיקשור (שיעורים ביובש הקרקע)

עד כמה מזבלין? עד שלוש אשפתות לבית סאה, של עשר עשר משפלות, ושל לתך לתך 3 אשפות לכל בית סאה [כל משפלה מחזיק 15 סאה--מותר לו לעשות ערימה של 150 סאה במקום אחד]

מוסיפים על המשפלות, ואין מוסיפין על האשפתות. ר"ש אומר אף על האשפתות:

גמרא מאימתי מוציאין כו'. עד שלא פסקו עוברי עבירה, מהו שיהא מותר לעשות אשפה על פתח חצירו? סילני שאל לר' חייא בר בא, ואסר ליה. רבי חנינא אמר, שרא ליה, והוון אמרין, דו נסב, מפני שלקח מסילני מעשר ע"כ היקל לו... והורי על גרמיה לצאת לחוץ לארץ דלא למיסב מעשר.

מעתה, אפילו משפסקו עוברי עבירה יהא אסור מפני מראית עין שלא יהו אומרים לתוך שדה בית השלחין שייך שיפור קרקע אף בקיץ שלו הוא מוציא! יודעין הן ב נ י ע י ר ו אם יש לו בית השלחין אם אין לו. אמר רבי יוסי הדא אמרה לא חשו ל ע ו ב ר י ן ו ש ב י ן מפני מראית עין

באיסור ב' פרקים מהו שיהא מותר לעשות כסדר הזה לעשות מלאכת ה ה ו צ א ה [לפני ר"ה]? נישמענא מן הדא: מוכרין ומוציאין זבלים עם העושין שביעית=עוברי עבירה ע ד ר"ה. עם העכו"ם עם הכותי אפילו בשביעית, ובלבד שלא יפרוק את המשפלות. לא אמר אלא ובלבד שלא יפרוק את המשפלות, הא לצאת מוציא. הדא אמרה שהוא מותר. ואין תימר שהוא אסור, יהא אסור להוציא!

משיבש המתוק= פקועה. א"ר מנא ההן פקועה דבקעתא.cracks משיקשר= משיעשה קשרין קשרין. אמר רבי חנניא מכיון שנתקשר בו קשר העליון מיד הוא יבש. ותני עלה קרובים דבריהם להיות שווין

א"ר ירמיה הא דאין מוסיפין על האשפתות איירי בפוחת מן האשפלות.כגון שעושה 112.5 סאה ד' זימני [במקום 150 ג זימני] ויש לדייק מזה...הא שתים 112.5 תרי זימני מותר.

רבי יוסי בעי, אם בפוחת מן האשפלות, הא שתים אסור!! אלא כי נן קיימין העושה יותר מן כשיעור. =אפי' 150 אסור ד זימני כהדא דתני [אין מוסיפין לא על המשפלות ולא על האשפתות דברי ר"מ] וחכ"א מ ו ס י פ י ן על המשפלות. לא בכשיעור?! כגון 170 לאשפה ודכוותה אין מוסיפין על האשפתות אפילו בכשיעור: אפי' 150 לאשפה , אין לעשות אשפה רביעית [וממילא, הא שתיים מותר= כשיש לכל אחד 150]

הלכה ב משנה עושה אדם את שדהו שלש שלש אשפתות לבית סאה. יותר מכאן מותר דברי ר"ש. וחכ"א עד שיעמיק ג' או עד שיגביה

שלשה

עושה אדם את זבלו אוצר, במקום אחד "אוצר" כל הזבל [150X3] ר"מ אוסר עד שיעמיק ג' או עד שיגביה שלשה

היה לו דבר מועט, מוסיף עליו והולך. ר"א בן עזריה אומר עד שיעמיקו או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע:

גמרא ולמה תניתה תריין זימנין? כאן בפוחת מן האשפלות. ברם הכא בעושה כשיעור כשעושה 150 לכל אשפה יכול להוסיף עוד אשפה. ותני כן על דרבי שמעון של משנה הקודמת: ובלבד שלא יפחות לאשפה משלש משפלות ואז עושה 10 אשפתות..

לא יעשה זבלו אוצר
בעושה יותר מכשיעור, 451 באשפה אחד אבל בכשיעור, 450, בשלשה מקומות מותר, במקום אחד לא כל שכן?!

היה לו דבר מועט...
פתר לה תרין פתרין: כשהיה לו דבר מועט בתוך ביתו בשביעית מותר להתחיל מחדש להוציא מ ע ט בשדהו כשיש בדעתו לסיים ב450 הרי זה מוסיף עליו והולך---- משפסקו עוברי עבירה. רבי ליעזר בן עזריה אוסר. מ"ט דראב"ע? שמא לא ימצא לו זבל להוסיף ונמצא מזבל את אותו מקום

פתר לה פתר חורן. כשהיה לו דבר מועט בתוך ש דה ו ערב שביעית, והוא מבקש להוציאו בתוך שדהו בשביעית, הרי זה מוסיף עליו והולך אפילו דבר מועט משפסקו ע"ע, ראב"ע אוסר. ולא כבר הוא מזובל מערב שביעית?! רבי בא רבי ירמיה ב"ר בון בר חייא בשם רבי בא בר ממל מפני מראית עין

[עד שיוציא עשר משפלות כאחת] ולית לרבנן מפני מראית עין?! אמר רבי אידי דחוטרא, סלו ומגריפו מוכיחין עליו שהוא עושה אשפה

רבי יוסי ב"ר בון אמר אילין שמועתא דהכא: דתנינן רבי אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה בתחילה במועד ובשביעית. אמר רבי זעירא מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה. רבי ירמיה רבי בון בר חייא בשם רבי בא בר ממל מפני מראית עין. הוון בעין מימר מאן דאמר תמן חרישת אמה בשביעית מפני מראית עין והכא הוצאת זבל מפני מראית עין. מ"ד מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה דלא חייש למראית עין הכא מאי אית לך למימר? לית לך אלא כהדא שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו המקום ודווקא במתחיל מחדש [כפתרא קמא]

מה נפק מביניהון? חפר לעשות אמה של בניין, מאן דאמר מפני מראית עין, והכא מפני מראית עין, ומ"ד מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה הכא הרי אינו מכשיר את צדדיה לזריעה!
הכל מודים שאם היה לו שם סיד או צרורות או אבנים גיפסוס מותר: אים כשחופר, כבר הכין חומרי בניין-אין לחוש למראית עין

הלכה ג משנה המדייר את שדהו =רוצה לעשות מקום מנוח לצאנו עושה סהר לבית סאתים עוקר

שלש רוחות ומשייר את האמצעיות נמצא מדייר בית ארבעת סאין. [רבן שמעון בן גמליאל אומר בית שמונת סאין] היתה כל שדהו בית ארבעת סאין משייר ממנו מקצת מפני מראית עין

ומוציא מן הסהר ונותן לתוך שדהו כדרך המזבלין =אחר שנגמר הסיהור, ח י ב להוציא הזבל משם ולעשות ג אשפתות לב"ס

גמרא תמן תנינן: שדה שנתקווצה תזרע למוצאי שביעית, ניטייבה או שנידיירה, לא תזרע למוצאי שביעית! אלמא דיור אסור! א"ר יונה כיני מתני' הרוצה להעמיד צאן בתוך שדהו, עושה סהר בית סאתים.

בכל עושין סיהרין במחצלאות ובקש ובאבנים אפילו שלשה חבלים זה למעלה מזה. ובלבד שלא יהא בין סהר לסהר כמלוא סהר [חולק על משנתנו--ומתיר סהרות הרבה בתנאי שסמוכות זל"ז [דוגמת שיטת המשנה..]] . אותו המקום הפנוי שבין סהר א לב חולב בו גוזז בו ומוליך ומביא את הצאן דרך עליה
תני ר"ש בן אלעזר אומר: אם רצה תוקע את היתד בארץ, ועושה סהרין בארבע רוחותיה של שמונת סאין

אין מדיירין לא בשבתות ולא בימים טובים ולא בחולו של מועד אפי' בטובה.אסור לומר "תודה" לנכרי הבא לדייר ואינו רשאי להושיב שומר ולא לנער את הצאן, ואם באו מאיליהן אין מסייעין אותן. ואם היו עושין עמו בשבתות ובימים טובים כ

שכירי שנה הם הוא רשאי להושיב שומר ולנער את הצאן ואם באו מאיליהן מסייעין אותן
תני רשב"ג אומר בשבת מדיירין בטובה, וביום טוב במזונות, ובחולו של מועד אפילו בשכר.

תני השוכר את הצאן אסור לנערה. מהו לנערה? מוליכה ממקום למקום. הדא אמרה בששכרה לזמן מועט אבל בששכרה לזמן מרובה מותר, אותו היום האחרון אסור

רבי חונה בשם רבי נחמן בר יעקב ההן דאזל ליה לצורכה ולא מתעני מי שנצרך לנקביו ולא נענה ייזיל מן אתר לאתר והוא מתעני. רב בשם מר עוקבן: חפריתה, מין צמח עיקר, טב למעייא

רבי חייא בר בא שאל, עד שלא פסקו עוברי עבירה, מהו שיהא מותר להוציא מן הסהר וליתן בתוך שדהו כדרך המזבלין? במשנה א התירו להוציא מן ה ח צ ר לאשפתות רק א ח ר שפסקו ע"ע

הלכה ד משנה לא יפתח אדם מחצב בתחילה לתוך שדהו, עד שיהא בו שבטוח שימצא שם.שלוש מורביות, שהן שלוש על שלוש על רום שלוש, שיעורן עשרים ושבע אבנים

גדר שיש בו לכל הפחות... י' אבנים של משוי שנים שנים הרי אילו ינטלו.
[שיעור גדר עשרה טפחים] [פחות מכאן מ10 טפח/10 אבנים של משוי שנים שנים , מחצב י"ל חומרא דמחצב]

וגוממו עד פחות מן הארץ טפח

בד"א מתוך שלו אבל מתוך של חבירו מה שהוא רוצה יטול

בד"א בזמן שלא התחיל בו ערב שביעית אבל אם התחיל בו מערב שביעית מה שהיה רוצה יטול:

גמרא היאך עבידא תלתא זמנין מן תשע, תשע זמנין מן תלת, עשרין ושבע

תני מחצב שבינו לבין חבירו ופתח בו חבירו בהיתר, מותר. ואם היתה ר י קה, אסור. כבר נטל חבירו כ ל האבנים והוא רוצה לפתוח מחצב חדש

תמן תנינן הזיז מביא את הטומאה בכל שהוא. הגזרה והגובלית בפותח טפח. אמר ר"ח בר בא הדא אמרה זה שהוא מקבל נדבך מחבירו צריך לעשות לו ארבעה טפחים כדי מקום. א"ר יוסי מתני' אמרה כן: ובמה אמרו הזיז מביא את הטומאה בכל שהוא? בזיז שהוא גבוה מן הפתח ג' נדבכין, שהן שנים עשר טפח. ולמה תנינן נדבכין? למדת הדין

ר"ח בר בא שאל, אינון שיעורין כאינון שיעורייא? הכא את אמר שיעור גדר עשרה טפחים [פחות מכאן מחצב] וכא את אמר הכין! מה אנן קיימין אם כשהיו ב' נדבכין ניתני שמונה טפחים אם כשהיו ג' ניתני שנים עשר טפחים!! א"ר יוסי צא חצי טפח לסיתות מכאן וחצי טפח לסיתות מכאן וכן לחבריה, נמצא ג' נדבכים של עשרה טפחים.

פחות מכאן, אינו גדר, אלא מחצב =אין לו "היתר גדר" אלא "דין מחצב"

תני א"ר יודא: בד"א? בזמן שנתכוין לתיקון שדהו, אבל אם לא נתכוין לתיקון שדהו אפי' פחות מכאן מותר. אמר רשב"ג בד"א? בזמן שלא נתכווין לתיקון שדהו אבל אם נתכווין לתקן שדהו אפילו יותר מכאן אסור. א"ר ביבי הורי רבי יוסי כהדא תניא לקולא:

הלכה ה משנה אבנים שזיעזעתן המחרישה או שהיו מכוסות ונתגלו, אם יש בהן שתים של משוי שנים שנים, הרי אלו ינטלו

והמסקל את שדהו נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ. וכן גרגיר של צרורות או גל של אבנים נוטל את

העליונות ומניח את הנוגעות בארץ אם יש תחתיהן סלע או קש הרי אלו ינטלו:

גמרא לא סוף דבר בשזיעזעתן המחרישה אלא אפילו מחרישה עתידה לזעזען
אמר רבי יוסי כיני מתניתא: אם יש בכל א' וא' של משאוי שנים שנים הרי אלו ינטלו.

רבי יעקב בר בון בשם ר"ש בן לקיש: ??זאת אומר' אסור ללקט צרורות מתוך שדה חבירו, דו מנכש, ויהב עיסביה עליהן.כשהוא מנכש שדהו, מניח עשבים הרעים על האבנים ויש לו צורך בהם הדא דתימא בבקעה, אבל בהרים וטרשים וטיבו הוא עבד ליה:משלם לו טובה

הלכה ו משנה אין בונין מדריגות על פי גיאיותsteps for terraces ערב שביעית משפסקו הגשמים מפני שהוא מתקנו לשביעית. אבל בונה הוא בשביעית משפסקו גשמים, מפני שהוא מתקינו למוצאי שביעית. ולא יסמוך בעפר אבל עושהו חייץ =מתקנו בצרורות. כל אבן שהוא יכול לפשוט את ידיו וליטלה הרי זו תינטל:

גמרא **אבל בונה בשביעית..** תני רבי יהודה ורבי נחמיה אוסרין.

רבי קריספא בשם רבי יוחנן, ר"ח ב"ג: בהיתר שני פרקי' היא מתניתא. איירי בתקופה שכבר התירו חרישה בע"ש [עי' ריש מסכתין]

ר' שמאי בעי, אם בהיתר שני פרקים, לחרוש מותר, ולב נ ו ת א ס ו ר ?! אלא באיסור שני פרקים, אם באיסור שני פרקים, בהדא תנינן אבל בונה הוא ב ש ב י ע י ת משפסקו הגשמים מפני שהוא מתקינן למוצאי שביעית?! [איך הקילו כ"כ?]
[תני: ר' יהודה ור"ן אוסרים]

אמר רבי מנא יאות אמר רבי שמאי הדא קמייתא =סברתו הראשונה שפיר [=שפיר אייר בהיתר ש"פ] לחרוש מותר מפני שהוא מתקינן למוצאי שביעית, לבנות אסור מפני שהוא מתקינן לשביעית !

מתניתא אמרה כן: אלא אבל בונה הוא בשביעית משפסקו הגשמים, מפני שהוא מתקינן למוצאי שביעית
סוגיא זו הוגה הרבה !!

לא יסבך בעפר אבל עושהו חייץ מהו חייץ? חייץ לה כמה דתימר (יחזקאל יג) והוא בונה חייץ:

הלכה ז משנה המשך דיני בניית מדרגות..
אבני כתף =אבנים גדולות באות מ"מ.

והקבלן מביאין מ"מ

ואילו הן אבני כתף: כל שאינה יכולה לינטל באחת יד דברי ר"מ. רבי יוסי אומר אבני כתף כשמן כל שהן ניטלות שלוש או שתים על הכתף

הבונה גדר בינו ובין ר"ה מותר להעמיק עד הסלע. מה יעשה בעפר? צוברו ברשות הרבים

ומתקינו דברי רבי יהושע רבי עקיבה אומר כדרך שאין מקלקלין ברשות הרבים כך לא יתקן! מה יעשה בעפר? צוברו בתוך שדהו כדרך המזבלין =ערימה גדולה

וכן החופר בור ושיח ומערה:

גמרא אבני כתף באות מ"מ- אפי' מתוך שלו

והקובלן מביא מ"מ- אפילו פחות מאבני כתף

בניין גדר רבי חייא בשם ר"י: לא שנו אלא בינו לבין ר"ה, הא בינו לבין חבירו אסור. בשביעית. אבל במועד אפי' בינו לבין ר"ה אסור. בפירצה שהיא סגה את העפר,שהפירצה מוקפת בעפר=הפירצה מגעת עד לעפר אבל בפירצה שאינה סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית. ותני כן כל פירצה שהיא סגה בעפר אסור לגודרה בשביעית ושאינו סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית.

שאינה מכשלת את הרבים אבל אם היתה מכשלת הרבים אע"פ שהיא סגה את העפר מותר לגודרה

צוברו ברה"ר..כתיב (תהלים ג) ושם דרך אראנו בישע אלהים! שנייא היא הכא שהוא תיקון וסופו לקילקול...

דאמר ר"ש בן לקיש שאול לא זכה למלוכה אלא ע"י שהיה זקינו מדליק נר לרבים נקרא שמו נר. כתוב אחד אומר ונר הוליד את קיש וכתוב אחד אומר וקיש בן אביאל והלא אביאל היה שמו? אלא ע"י שהיה זקינו מדליק נר לרבים נקרא שמו נר

רבי אבין בעי, עד שלא פסקו עוברי עבירה, מהו לצבור עפר בתוך שדהו כדרך המזבלין?

הלכה ו

כל הסוגיא מרבי קריספא עד הלכה ז [חוץ משורה אחרונה] כולו תמוה ואני מניח לכל מעיין להשכיל אל כל הדוחקים שהוכנסו בביאור סוגיא הלז

כדיי לבאר איך באתי לידי פירושי --אשר מלתי אמורה כמה זימני: מקל אל הכבד, מה ש מ ו כ ר ח י ם לפרש באיזה אופן, וזה נעשה לאבן בניין [כעין סדוקה פוזל] להבין טרמין אחר, ומשם לעוד דבר עד ששוזרים את הסוגיא באופן דבא זה ולימד על זה

מתחילין מרבי קריספא -- נמצא שמו יותר מ20 פעם בירושלמי, ואומר מימרות בשם: ריו"ח ר"ל ר"י בן חנינא ר"ח בן גמליאל. בפרק א הלכה א יש שלש מימרות מר' קרוספי אודות "שני פרקים" ועיקר חדושו: רבן גמליאל ובית דינו התירו "איסור שני פרקים" והיתר זה נעשה בסוף ימי התנאים [רבן גמליאל בנו של ר' יהודה הנשיא]

כעת מבינים הטרמין "באיסור/בהיתר שני פרקים" דהיינו ר' קריספא מתייחס לשאלה מ ת י נכתבה המשנה הזאת? ב ת ק ו פ ה שכבר הותרה חרישה עד שביעית, או לפני זה? [שהרי הוא מתייחס לשינוי ההלכתי שנתהווה סמוך לימיו]

לפני שנגיה הסוגיא, נראה מה כתוב
במשנה: 1) א י ס ו ר לבנות מדרגות
ערב שביעית 2) ה י ת ר לבנות מדרגות
בשביעית [כיוון שיוצא למוצאי שביעית]
ולפום ריהטא יש כאן סתירה. מרישא
נראה ששייך ל א ס ו ר ע ר ב שביעית
איזה מלאכה [וזה היתה משנה ראשונה
--עיין ריש פרק א דרשה דבחריש ובקציר
תשבות] ומסיפא נראה ה י ת ר
[משביעית למוצ"ש--ולפי משנה ראשונה
אוסרים קציר היוצא למוצ"ש--עיין 1:1]

ועכשיו שיש לנו היסודות שעליה בנויים
הסוגיא--מתחילה ההגהות..
[שים לב: לפני כל הגה, יש להכין מה הן
היס ו ד ו ת שבוודאי או קרוב לוודאי
אמתיים--והשאר מגיהים על פיה]
ר' שמאי חבר של ר' מנא, מצינו שהם
מתווכחים הרבה בהבנת הלכות. ר'
שמאי רוצה להוכיח מ1) שעל כרחך
מתניתין איירי בזמן שעדיין אסרו
החרישה , אחרת, איך אפשר דחרישה
מותרת ובנייה אסורה?!
[יש למחוק מלות "בהדא תנינן" ונשתרבב
מלקמן] והכי גרסינן: ר' שמאי בעי, אם ב
ה י ת ר שני פרקים, לחרוש מותר,
ולבנות אסור?!

אלא על כרחין איירי באסור שני פרקים.
אך על זה הקשה סתמא דגמרא: אם
באסור שני פרקים, בהדא תנינא אבל
בונה הוא בשביעית?! איך שייך להתיר
להכין משביעית למוצ"ש?

ר' מנא סובר דשפיר מוקמינא למתניתין
בהיתר ש"פ [כר' קריספא דגרסינן
במילתיה ב ה ת ר ש"פ] ולא קשה
מידי: חרישה שייך להתירה [דמכין השדה
למוצאי שביעית] אבל בניית מדרגות הם
הכנה לשנה ה ב א ה [שביעית] ואסור.
ומייתי ראי' מסיפא: דבונה בשביעית מפני
שמכין ל מ ו צ אי שביעית--אלמא כל
בניית מדרגות הם הכנה לשנה הבאה.
[תני ר"י ור"ן אוסרים] לא ידעתי איפה
שייך. ושמא זה תירוץ על קושיא "אי
באסור ש"פ למה בונה בשביעית? ומתרץ
אה"ן ר"י ור"ן אוסרים

מסכת שביעית פרק ד

הלכה א משנה בראשונה היו אומרים מלקט אדם עצים ואבני' ועשבים מתוך שלו לצורך תשמיש העצים וכו' כדרך שהוא מלקט מתוך של חבירו את הגס הגס ומשרבו עוברי עבירה התקינו שיהא זה מלקט מתוך של זה וזה מלקט מתוך של זה שלא בטובה ואין צריך לומר שיקצץ להן מזונות:

גמרא בראשונה היו אומרים כו' אמר רבי יונה הכין צורכה מיתני בראשונה היו אומרים מלקט אדם עצים ועשבים מתוך שלו את הגס הגס כדרך שהוא מלקט בשל חבירו בין דקים וגסים, נחשדו להיות מלקטין דקים והן אומרים בגסין ליקטנו, התקינו שיהא זה מלקט מתוך של זה וזה מלקט מתוך של זה שלא בטובה, נחשדו להיות מלקטין בטובה והן אומרין שלא בטובה ליקטנו, התקינו שיהו מביאין מן הקרוב או ומן המצוי =הפקר

אמר רבי זעירא ראשונה ראשונה מתקיימים גם תקנות הראשונות מתקיימים!

היתה בהמתו שם בהמתו מוכחת עליו. היתה כירתו שצריך עצים לבישול שם כירתו מוכחת עליו.

ליקט בגסין מהו שיחזיר וילקט מן הגסים שבדקים? אם אמר את כן אף הוא מלקט כל שדהו בשביעית. היתה שדהו מליאה גסין? תרתין מתניין חדא אמרי שרי וחדא אמרה אסור.

המסקל שדהו נוטל את העליונים ומניח את הנוגעות בארץ הדא אמרה שרי. כל זמן שאינו מזיז עפר--מותר

איזהו המידל? שמותר לעקור זיתים אחדים מבין אחרים אחת או שתים. הדא אמרה אסור. בעינן שישאיר בכל שורה ושורה קצת זיתים

אף במועד כן? אשכח תני: מלקט אדם עצים ועשבים מתוך שלו את הגס הגס כדרך שהוא מלקט מתוך של חבירו בין דקין בין גסין. בשביעית, אבל לא במועד.

אף באבנים כן? אשכח תני אף באבנים

הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות. רבי יוסי בשם מנחם: רבי עקיבה עבר בשמיטתה, חמא חד איזמר כרמא, א"ל ולית אסור?! א"ל לעקלין אנא בעי! הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות!!!

הלכה ב משנה 1) שדה שנתקווצה תיזרע למוצאי שביעית.
שניטייב' או שנידיירה לא תזרע למוצאי שביעית

שדה שניטייבה, ב"ש אומרים אין אוכלין פירותיה בשביעית וב"ה אומרים אוכלין

ב"ש אומרים אין אוכלין פירות שביעית בטובה. ובית הלל אומרים בטובה ושלא בטובה

רבי יהודה אומר חילוף הדברים זה מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה:

גמרא 1) שדה שנתקווצה כו' תמן אמרין בשניטלו קוציה. ורבנן דהכא אמרין בשחריש. על דעתייהו דרבנן דהכא איזהו הטיוב? כל העם חורשין פעם א' והוא חורש שני פעמים וכא כן

אמר רבי יוסי ב"ר בון תמן בבבל אין המלכות אונסת ברם הכא המלכות אונסת ע"כ התירו חרישה פעם אחת בראשונה כשהיו המלכות אונסת הורי רבי ינאי שיהו חורשין חרישה ראשונה. חד רשיעא הוה עבר, חמיתון רמיין קובעתה ראה אותם שוברים רגבי אדמה-אחר החרישה, אמר לון האיסטו שרא לכון מירדי? שרא לכון רמיין קובעתה? הכעת הותר לכם חרישה, הותר לכם גם שבירת הרגבים?... (מומר שרצה להקניטם)

אמר רבי יעקב בר זבדי קומי רבי אבהו, לא כן אמר רבי זעירא ורבי יוחנן בשם רבי ינאי רבי ירמיה רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק, נמנו בעליית בית נתזה בלוד על כל התורה מניין אם יאמר עכו"ם לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים יעבור ולא יהרג, הדא דתימר בינו לבין עצמו אבל ברבים אפילו מצוה קלה לא ישמע לו כגון לולינוס ופפוס אחיו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן!! אמר, לא מתכוין משמדתכון, ולא איתכווין אלא מיגבי ארנונין רומיים רצו שיחרשו ישראל--כדיי שיהא יבול הרבה בשנה השמינית ויוכלו לגבות ארנונא

כמה הם רבים? רבנין דקיסרין אמרי עשרה דכתיב (ויקרא כג) ונקדשתי בתוך בני ישראל

רבי אבונה זעירא, חמנוניה פרי חורי חמרא בשבתא ראו אותו רץ אחר חמורו בשבת (משום גזירת שמד). רבי יונה ורבי יוסי הורין מפי שמותר לאפות פת לרומיים לארסקינס בשובתא. אמר רבי מנא קשיתי קומי רבי יונה אבא, לא כן אמר רבי זעירא רבי יוחנן בשם רבי ינאי רבי ירמיה רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק נמנו בעליית בית נתזה בלוד על כל התורה כולה מניין אם יאמר עכו"ם לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מן העבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים יעבור ולא יהרג הדא דתימא בינו לבין עצמו אבל ברבים אפילו מצוה קלה לא ישמע לו כגון לוליינוס ופפוס אחיו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן!! אמר, לא אתכווין משמדתון ולא אתכווין אלא מיכל פיתא חמימה

רבי אבונה בעי קומי רבי אימי, עכו"ם מהו שיהו מצווין על קידוש השם? א"ל ונקדשתי בתוך בני ישראל ישראל מצווין על קידוש השם ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם ר' נסא בשם ר' אלעזר שמע להן מן הדא (מלכים ב ה) לדבר הזה יסלח ה' לעבד וגו' ישראל מצווין על קידוש השם ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם

רבי אבא בר זמינא הוה מחייט תופר בגדים גבי חד ארמאי ברומי אייתי ליה בשר דנבילה א"ל אכול! אמר ליה לינא אכיל! א"ל אכול דלכן אנא קטילנא לך! א"ל אין בעית מיקטל קטיל, דנא לינא מיכל בשר דנבלה!! א"ל מהן מודע לך דאילו אכלת הוינא קטיל לך? או יהודיי יהודיי או ארמאי ארמאי!!! מאיפה ידעת שאילו אכלת

הייתי הורגך?--או יהודי או גוי! אמר ר' מנא, אילו הוה ר' אבא בר זמינא שמע מיליהון דרבנן שמותר לעבור משום פקו"ן מיכל הוה:

טייבה ומת, בנו מהו שיהא מותר לזורעה? ר' יעקב בר אחא ר' אימי בשם רבי יוסי בי ר' חנינא: טייבה ומת, בנו מותר לזורעה. טייבה ומכרה, אסור לזורעה.

עבר וזרעה, מותר. שלא גזרו אלא על הגדר שהוא יכול לעמוד בו.

טייבה בזמן הזה כשאין המלכות אונסת מהו? רבי ירמיה סבר מימר שרי. אמר ר' יוסי ולא שמיע רבי ירמיה שהוא לוקה, לא שמיע שהוא פסול מן העדות?! חזר ואמר, אין דהוא שמיע, אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה.

אמר רבי חזקיה אתותבת קומי רבי ירמיה נשאלה מר' ירמי' ואמר וכי אי זה בית דין עמד וביטל? מכיון שהותרה משום שמדא, אף בזה"ז לא נתבטל ההיתר חייליה דרבי ירמיה מן הדא: בת ישראל שבאת להדליק מן הכהנת טובלת את הפתילה בשמן שריפה ומדלקת רבי חונא בשם דבית רבי ינאי שעת משלחת זאבים היתה והוצרכה בת ישראל נר לחזור בשלום הביתה ולא עמד בית דין וביטל. כמה דתימר תמן לא עמד בית דין וביטל, וכא לא עמד בית דין וביטל

עוד פלוגתא דר"י ור"י ודכוותה, מאימתי אדם זוכה בפירותיו בשביעית? ר' ירמיה סבר מימר משיתנם בתוך כליו. רבי יוסי סבר מימר אפילו נתנם לתוך כליו לא זכה בהו. דהוא סבר דאינון דידיה ולית אינון דידיה

כהדא רבי טרפון ירד לאכול קציעות מתוך שלו שלא בטובה=שלא ברשות כבית שמאי, חמונ' סנטוריה שומר השדה ושרון חבטון עלוי התחילו להכותו מכה רבה כד חמא גרמיה בסכנה, אמר לון בחייכון! אמרין גו בייתי' דטרפון עתדין ליה תכריכין! אמרו בתוך ביתו של ר"ט שיזמינו לו תכריכין כד שמעון כן אישתטחון על אפיהון אמרין ליה רבי שרי לן! מחול לנו! אמר לון ייתי עלי על כל חוטרא וחוטרא דהוה נחית עלי הוינא שרי לכון על קדמייא. יבא עלי שכל מכה ומכה שהייתי מקבל, מחלתי על הראשונה באילין תרתין מילייהו נהג רבי טרפון כב"ש, וסכין ונסתכן בהדא. ובקריאת שמע שהטה לקרות כדברי ב"ש

ר' אבהו בשם רבי חנינא בן גמליאל כל ימיו של ר' טרפון היה מתענה על הדבר הזה ואמר אוי לי שנתכבדתי בכתרה של תורה:

הלכה ג משנה חוכרין נירין מן העכו"ם בשביעית כדיי לזרעו מוצאי שביעית אבל לא מישראל.

ומחזיקים ידי עכו"ם בשביעית אבל לא ע"י ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום:

גמרא מחזיקים...רבי חייא רבי אימי חד אמר "חרש בה טבאות ואנא נסב לה מנך בתר שמיטתא", וחרנא אמר "אישר" מאן דאמר חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתא מהו "שואלין בשלומן"? "אישר" מ"ד אישר, מהו שואלין בשלומן? בשלום ישראל. שלום עליכם

דלמא מעשה שהיה רבי חיננא בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עברון על חד מחורשי שביעית. אמר ליה רבי שמואל בר נחמן אישר! א"ל רבי חיננא בר פפא לא כן אולפן רבי (תהלים קכט) ולא אמרו העוברים מכאן שאסור לומר לחורשי שביעית אישר?! א"ל לקרות אתה יודע לדרוש אין אתה יודע- ולא אמרו העוברים אלו עובדי כוכבים שהן עוברין מן העולם ולא אמרו לישראל ברכת ה' עליכם. מה ישראל אומרים? ברכנו אתכם בשם ה' לא דייכם כל הברכות הבאות לעולם בשבילנו ואין אתם אומרים לנו בואו וטלו לכם מן הברכות הללו ולא עוד אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימיות גולגליות וארנוניות
[הורה רבי אימי לרדות עמו] ל"ש כאן רק לקמן 5:4 לעניין רדיית הפת של העושה בטומ'??

הלכה ד משנה המידל בזיתים, ב"ש אומרים יגום וב"ה אומרים ישרש מותר אף לשרש ומודים במחליק עד שיגום

ואיזהו המידל? א' או שנים. המחליק ג' זה בצד זה.

במה דברים אמורים? מתוך שלו אבל מתוך של חברו אף המחליק ישרש

המבקיע בזיתים, לא יחפהו בעפר. אבל מכסהו באבנים או בקש

אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית מפני שהיא עבודה. רבי יהודא אומר כדרכו אסור אלא או מגביה עשרה טפחים או גומם מעם הארץ:

גמרא המידל בזיתים מהו המידל? נוטל אחד ומניח שנים, או נוטל שנים ומניח א'. תני דבית רבי נוטל א' ומניח שנים. והא תנינן המחליק בגפנים שלשה זה בצד זה, הא מידל נוטל שנים ומניח א'!! אמר רבי יונה מתניתא במידל בה בתחילה פעם ראשונה שמדל מותר ליטול אף 2 ומה דתני דבית רבי במידל מכבר אים כבר "הדל" בעבר, אינו רשאי רק 1

אין מציתין את האור באישות של קנים קנים צפופות ששורפין אותם כדיי לשפר הקרקע מפני שהיא עבודה. רשב"ג מתיר. וכן היה רשב"ג אומר נוטעין אילן סרק בשביעית. ואין מלמדין את הפרה לחרוש אלא בחולות רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו בתוך שדה מותר ובלבד שלא יסמוך את המענה

תני אבא שאול אומר מברין בחרשים מותר לפנות מקום ביער וגומם עם הארץ ובלבד שלא יקוץ בקורדם
אין בודקין את הזרעים באדמה בעציץ, אבל בודקין אותן בגללים בעציץ, ושורין אותן בשביעית למוצאי שביעית, ומקיימין את האלווי בראש הגג, ולא משקין אותן.

אין תולין תובין יחור של תאינת-בר בתאנה. כיצד הוא עושה? מייתי יחור מתאנה שטיא ותולה בה ואמר לה הדא עבדת ואת לית את עבדת! ולא כן תנא אילן שהוא מנבל פירותיו סוקרין אותו בסקרא ומטעינן אותו אבנים ומבהתין ליה דיעבוד ומביישין אותו כדיי שיעשה פירות--ומתרץ.. אמר, תמן דלא יתר שלא יפלו הפירות פירותיו, והכא

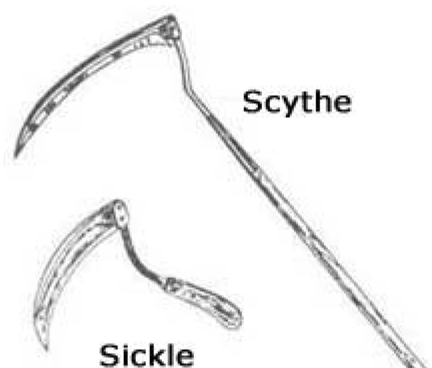
דיעבוד לכתחילה, יש סגולה אחרת...

אין מרכיבין דקלים מפני שהיא עבודה, שלא תאמר הואיל והיא רובה הואיל וההפסד מרובה שרי הוא, לפום כן צריך מימר אסור

בתולת שקמה..משלשה ועד תשעה היא מתניתא:

הלכה ה משנה המזנב בגפנים והקוצץ בקנים רבי יוסי הגלילי אומר ירחיק טפח ור' עקיבה אומר קוצץ כדרכו בקרדום במגל ובמגירה ובכל מה שירצה

אילן שנפשח, קושרין אותו בשביעית לא שיעלה אלא שלא יוסיף:

גמרא תני הקוצץ בקנים ר' יודה אומר מקום שנהגו לקוץ יתוק, לתוק יקוץ ומגביה טפח וקוצץ

הקוצץ בקורות לא יהא מחליק ומדריג, ומדריג ומחליק [אופני קציצה] אלא מתכווין שיהא קציצתן שווה. כולן באותו אופן..

תני רשב"ג אומר מקום שנהגו להחליק ידריג, חותך לא באופן "חלק" רק "מדריגות" לדרג יחליק וגומם עם הארץ ובלבד שלא יקוץ בקורדם

ר' יוסי הגלילי כב"ש ורבי עקיבה כב"ה. וכן אתינן מתניתין ר"י כב"ש ור"ע כב"ה?! אלא רבי יוסי הגלילי חשש לעבודת הארץ:

הלכה ו משנה מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית? הפגין משהזריחו אוכל בהן פתו בשדה, ביחלו כונס לתוך ביתו,
וכן כיוצא בהן בשאר שני שבוע חייבין במעשרות

הבוסר, משהביא מים אוכל בו פיתו בשדה.
הבאיש, כונס לתוך ביתו,
וכן כיוצא בו בשאר שני שבוע חייבין במעשרות:

גמרא מהו ביחלו? רבי חייא בר בא אמר חייתה גיעול. כמה דאת אמר (זכריה יא) וגם נפשם בחלה בי

כתיב (ויקרא כה) ולבהמתך ולחיה אשר בארץ תהיה כל תבואתה לאכול וכתיב (שם) מן השדה תאכלו את תבואתה. רחב"ב אמר שתי תבואות אחת מן הבית ואחת מן השדה..לפעמים שרי לאכול אף בבית ולפעמים שרי רק בשדה [מתני']

רבי יוסי בן חנינא בעי, פגין מהו לעשות מהן מלוגמא? מאחר שהוא אוכל בהן פתו בשדה יהא אסור דהרי ראוי לאכילה [בשדה], או מאחר שאינו מכניסן לתוך הבית יהא מותר?

תמן תנינן הפגין והבוסר ר"ע אומר מטמא טומאה אוכלין מ י ד , ר"י בן נורי אומר משבאו לעונת המעשרות ביחול/ביאוש [תני כאן מיד ולית כאן מיד!]

רבי חנניא בשם ר"ל בפגי תאנים היא מתניתא דעוקצין . הא בשאר כל הפגין אינן מטמאין טומאת אוכלין עד שיבאו לעונת המעשרות

ר' פדת בשם ר"י הכל מודין בשביעית. שאסור קודם הזרחה

אמר ר"י מתני' אמרה כן: הפגין משיזריחו אוכל בהן פתו בשדה

הקור כעץ לכל דבר אלא שהוא נלקח בכסף מעשר, וכפניות תמרים שלא נתבשלו כאוכלין, ופטורין מן המעשרות

חברייא אמרין, שאינן מטמאין טומאת אוכלין

דרש רבי יודה בן פזי בבית מדרש, הקור, אין קדושת שביעית חלה עליו

ר' יונה ורבי יוסה מפקדין על שואלייה, אמרין לון, מן לכון מימר כן? והוון אמרין, הוא ר"י בן פזי אמר לן

...רבי יוסה מתניתא פליגא על רבי יודה בן פזי ומסייע לן שיש קדושת שביעית על קור: דתני הפגין של שביעית אין שולקין אותן,דאסור לשנות פירות שביעית מדרכם ובמסוייפות מותר מפני שהוא מלאכתן. קור וכפניות הרי הן כעץ. ומותר לשלקן. וכן אנו אומרין ועץ אסור לשולקו?! אלא בגין דקדושת שביעית חלה עליו, לפום כן צריך מימר מותר!

גבי בוסר מה אית לך מימר? למה מטמא טו' אוכלין לרע"ק? אמר רבי אבון שכן דרך הקיהות אוכלות אותו:

הלכה ז משנה זיתים שהכניסו רביעית לסאה יכולים להוציא רביעית הלוג מסאה זיתים פוצע ואוכל בשדה,

הכניסו חצי לוג, כותש וסך בשדה

הכניסו שליש, כותש בשדה וכונס לתוך ביתו.

וכן כיוצא בזה בשאר שני שבוע חייבין במעשרות

ושאר כל פירות האילן כעונתן למעשרות כך עונתן לשביעית:

גמרא זיתים שהכניסו רביעית לסאה.וכו'

מהו שליש? לוג. [מתניתא שהן עושין שלושה לוגין לסאה]

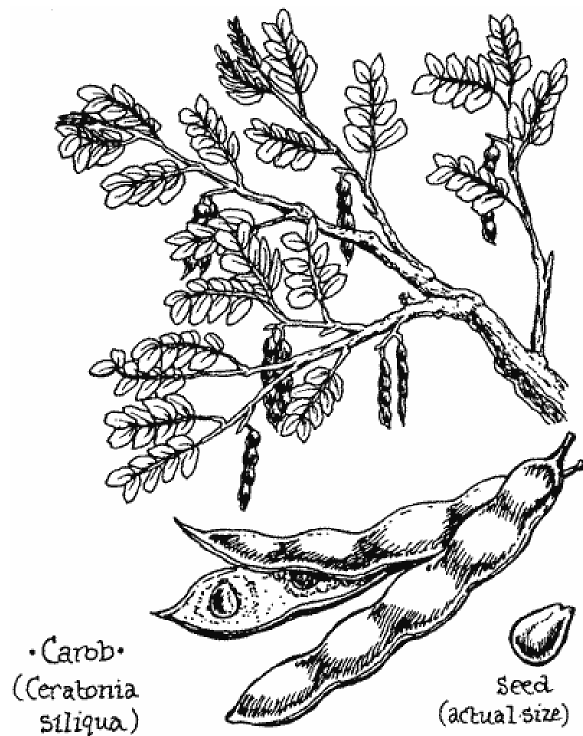
כתיב (ויקרא כה) כי יובל היא קודש תהיה לכם וגו' מה היא קודש אף תבואתה קודש

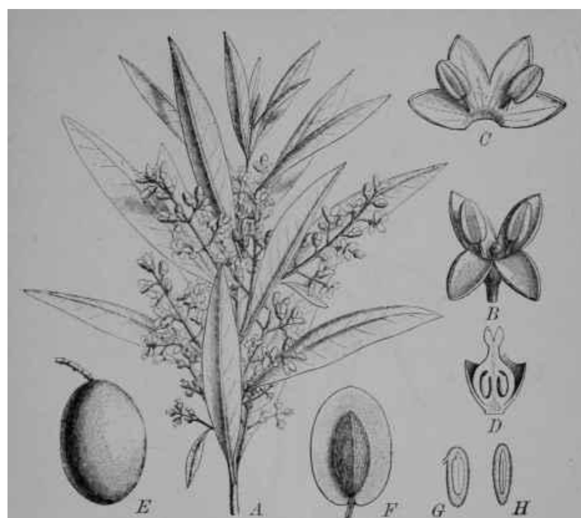
רבי יוסי בן חנינא מנשק לכיפתא דעכו עד כה היא ארעא דישראל. ר"ז עבד ירדנא במנויבבגדיו רבי חייא בר בא מתעגל בהדא אליסוס דטבריא מתגולל ב"חרבות" טברי' ר"ח רבא מתקל כיפי משווה אבניה רבי חנניא מתקל גושייא משווה גושי עפר לקיים מה שנאמר (תהלים סב) כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו:

הלכה ח משנה מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית? ב"ש אומרים כל האילן משיוציא. וב"ה אומרים החרובים משישלשלו, והגפנים משיגרעו, והזיתים משיניצו, ושאר כל האילן משיוציא.

וכל האילן כיון שבא לעונת המעשרות מותר לקוצצו

וכמה יהא בזית ולא יקצנו? אף בשאר השנה רובע. רשב"ג אומר הכל לפי הזית:

גמרא תני רבי חנינא בר פפא חרובין שלשולן היא חנטן. גפנים משיגרעו אמר רבי יונה משיזחילו מים כמה דאת אמר (איוב לו) כי יגרע נטפי מים יזוקו מטר לאידו. זיתים משיניצו. אמר ר' יונה משהכניסו רובע. מה רובע נץ או רובע זיתים? אמר רבי יונה לאי דו נץ? שהוא עושה רובע זיתים משהביאו נץ שיכול לעשות רובע זיתים אסור לקצצו בשביעית

אמר רבי יונה כתיב (דברים כח) כי ישל זיתיך, חד לתלת מאה וארבעין קיים בה. רק שיעור 1/340 יתקיים

א"ר יונה כתיב (יואל ב) כי עץ נשא פריו מגיד שלא נשא פריו בעולם הזה. וגפן ותאינה נתנו חילם מגיד שלא נתנו חילם בעה"ז

א"ר יונה בשם ר' חמא בר חנינא המת בשבע שני גוג אין לו חלק לעתיד לבא. סימנא דאכיל פרוטגמיא, אכיל משתיתא. מי שאכל בסעודה שלפני החתונה--יאכל גם בחתונה שמע רבי יוסי ואמר ויאות! עד כדון אית תתובה לעלמא דאתי ! עד אז עדיין אפשר לעשות תשובה [אפילו כשכבר בא המשיח!]..

רבי יונה בשם חייא בר אשי עתידין הן חבירין להתייגע מבתי כנסיות לבתי מדרשות. מה טעם? (תהלים פד) ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון

רבנן דקיסרין אמרי קטני עכו"ם וחיילותיו של נ"נ לא חיין ולא נידונין ועליהן הוא אומר (ירמיהו נא) וישנו שנת עולם ולא יקיצו מאימתי קטני ישראל חיין? רבי חייה רובה ור"ש ברבי חד אמר משיולדו וחד אמר משידברו מ"ד משיולדו (תהלים כג) יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה מ"ד משידברו (שם) זרע יעבדנו יסופר לה' לדור. תני בשם ר"מ משהוא יודע לענות אמן בבית הכנסת מ"ט (ישעיהו כו) פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים. תמן אמרי משימולו (תהלים פה) נשאתי אימך אפונה ורבנן דהכא אמרין משיולדו (שם) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון. רבי אלעזר אומר אפי' נפלים, מה טעם? (ישעיהו מט) ונצורי ישראל להשיב, ונצירי אפי' "נוצרו" ישראל להשיב:

פרק חמישי

הלכה א משנה בנות שוח, שביעית שלהן שנייה. שהן עושות לשלוש שנים
רבי יהודא אומר: הפרסאות שביעית שלהן מוצאי שביעית שהן עושות לשתי שנים
אמרו לו לא אמרו אלא בנות שוח:

גמרא מהו בנות שוח? פיטריה. מה? בכל שנה ושנה הן עושות, או אחת לשלוש שנים? בכל שנה ושנה הן עושות, אלא שאין פירותין מגמרין אלא לאחר שלוש שנים. כיצד הוא יודע? איזה מהם חנטו בשביעית רבי יונה אמר משיקשר עליו חוט. תני שמואל תוחב בהן קיסמין

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר: אילן שחנט קודם חמשה עשר בשבט, מתעשר לשעבר. לאחר חמשה עשר בשבט, מתעשר לבא. תני אמר רבי נחמיה בד"א באילן שהוא עושה שתי גורנות בשנה, אבל באילן שהוא עושה גורן א' בשנה כגון זיתים ותמרים והרובין, אע"פ שחנטו קודם לזמן הזה, הרי הן כלעתיד לבא דאזלינן בתר גמר פרי.

אמר רבי יוחנן נהגו בחרובין כרבי נחמיה. מותיב ר"ש קומי רבי יוחנן, והא תנינן בנות שוח שביעית שלהם שנייה, שהן עושות לשלש שנים. על דעתך, מה שעשו בשביעית, יהו שביעית! והוא מקבל מיניה.

א"ר בון בר כהנא ותמיה אנא איך היה מותיב ר"ש קומי רבי יוחנן והוא מקבל מיניה. ויתביניה אנא אמר חרובין ואת אמר בנות שוח?! אנא אמר מנהג ואת אמרת הלכה?! אנא אמר ר' נחמיה ואת אמר רבנן?! אלא היא חרובין היא בנות שוח, היא מנהג היא הלכה, היא ר' נחמיה היא רבנן!

שיטה אחרת..תמן אמרין: אילן שחנט קודם ראש השנה של ע ו ל ם, מתעשר לשעבר. ולאחר ר"ה של עולם, מתעשר לבא. התיב רבי יודן בר פדיא קומי רבי יונה הרי חרובין הרי הן חונטין קודם ר"ה של עולם, והן מתעשרין לבא! ולא שמיע דא"ר חיננא בר פפא: חרובין, שלשולן היא חנטן.

אמר רבי יסא: הביא ש ל י ש לפני ר"ה של ע ו ל ם, מתעשר לשעבר. אחר ר"ה של עולם, מתעשר לבא. התיב ר' זעירא קומי ר' יוסא: פעמים שהשנים מאפילות, ותמרים מטילות שאור אחר ר"ה של עולם, והן מתעשרות לשעבר!! א"ר זעירא לא מן דעתיה אמר הדא מילתא, אלא מן הדא רבי יוחנן ור"ש בן לקיש

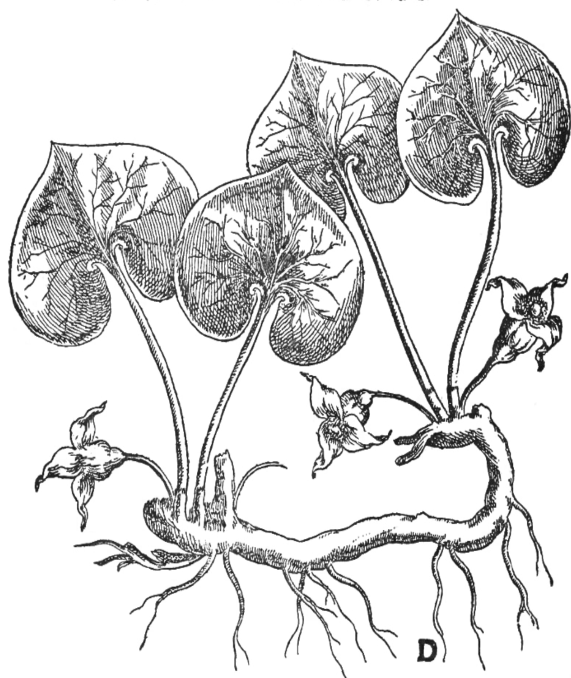
רבי יעקב בר אחא בשם שמואל בר אבא: הביא ש ל י ש קודם ט " ו ב ש ב ט, מתעשר לשעבר. אחר ט"ו בשבט, מתעשר לבא. אמר ר"ז ויאות! הרי אתרוג עקרתה חנטו ולא עקרתה שנתו אה"ן דאזלינן בתר לקיטה כירק--אבל "שנתו" הוא 15 בשבט, וכאן, עקרת שנתו, ולא עקרתה חנטו!! =עקרת דין אחד בתשרי אבל דין "שליש" במקומו עומד

רבי בון בר חייא בעי קומי רבי זעירא, מעתה

שליש הראשון לשעבר שליש השני לבא! א"ל שליש הראשון קשה לבא. מכיון שהוא בא, מיד הוא גדל. אמר רבי בא כאריס אומן יליף לה רבי זעירא... שמואל אמר: שיתין יומין שיתא עליי, שיתא יומין שיתין עליי!!! ב60 יום גדל 6 עלים, עוד 6 יום גדל 60 עלים!

תני רשב"ג אומר: מן צאת עלין ועד הפגין נ' יום =חנטה. מן הפגין ועד השיתין הנובלות נ' יום. מן שיתין הנובלות עד התאינים נ' יום. רבי אומר כולהן ארבעים יום
לקט תאנה ואינו יודע אימתי חנטה? אמר רבי יונה מונה מאה יומין למפרע אם חל לתוכן חמשה עשר בשבט והוא יודע אימתי חנטה.

אמרו לו והרי עמך בטבריא והן עושות לשנה אחת! אמר להן והרי עמכם בציפורין והן עושות לשתי שנים!

במאמר זה נחקור עניין הלוף בנוגע שביעית
מסכת שביעית פרק ה

משנה ב
הטומן את הלוף בשביעית רבי מאיר אומר לא יפחות מסאתים עד גובה ג' טפחים וטפח עפר על גביו וחכמים אומרים לא יפחות מארבעת קבים עד =לכל הפחות גובה טפח וטפח עפר על גביו וטומנו במקום דריסת אדם:
דרכן להטמין לוף בארץ [כעין refrigeration] ויש לוודא שאין נראה כזורען בשביעית [לוף כעין onion]

משנה ג
לוף שעברה עליו שביעית רבי אליעזר אומר אם לקטו העניים את עליו לקטו, ואם לאו יעשה חשבון עם העניים. ר' יהושע אומר אם לקטו העניים את עליו לקטו ואם לאו אין לעניים עליו חשבון:

העניים לוקטין את העלים בשביעית ואוכלין אותן [אבל כנראה אסור להם לחפור ולעקור את פקעת הלוף]. ואם לאוו [לא לקטו את ה ע ל י ם בשביעית, חייב ליתן [בשמינית] מן העיקר לעניים [שהרי יש בלוף הזה חלק לעניים]

משנה ד

לוף של ערב שביעית שנכנס לשביעית וכן בצלים הקיצונים וכן פואה של עידית ב"ש אומרים עוקרין אותן במארופות של עץ וב"ה אומרים בקרדומות של מתכות ומודים בפואה של צלעות שעוקרין אותה בקרדומות של מתכות:

כשבא לעקור שרשי הלוף בשביעית [כנראה ב ע ל הבית!]---לב"ש חייב לשנות קצת

משנה ה

מאימתי מותר אדם ליקח לוף במוצאי שביעית? ר' יהודה אומר מיד וחכמים אומרים משירבה החדש:

יש גזירת חכמים שלא ליקח פירות מע"ה שלא שמרו שביעית. אך לוף מותר שהרי אפשר שהיה טמון בקרקע [ולחכמים, דווקא כשאפשר שכבר גדל ונתפשט בשמינית]

פרק ז

כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעים ואינו מתקיים בארץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית יש לו ביעור ולדמיו ביעור ואיזה זה עלה הלוף השוטה ...ועוד כלל אחר אמרו כל שאינו מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעין ומתקיים בארץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית אין לו ביעור ואין לדמיו ביעור אי זהו עקר הלוף השוטה ועקר הדנדנה והערקבנין

עוקצין פרק ג

לולבי זרדים ושל עדל ועלי הלוף השוטה אינן מיטמאין טומאת אוכלים עד שימתוקו

ידוע שיש רעל בעלי הלוף, וא"א לאכלן רק ע"י שליקה להסיר הרעל

תוספתא שביעית פרק ב

הלוף שהעלה תמרות בשביעית לא יטול הימנו בשביעית מפני מראית העין

טמן הלוף והעלה איזה shoots מחמת לחלוחית הקרקע---אסור לאכלן

אין מחייבין אותו לשרש את הלוף אלא מניחין כמות שהוא אם היה צומח למוצאי שביעית מותר

היה הו"א שצריך לשרש הלוף לפני שייכנס שביעית [ולא ידעתי למה]

פרק ד

הטומן את הלוף בשביעית ר' מאיר אומ' דרך ארץ טומנו בעציץ כדי שלא יצמח

ר"מ מחמיר שלא לטמון הלוף בקרקע בשביעית, דחיישינן שיצמח

הלוף שעברה עליו שביעית, ר' ליעזר או' אם שהא שלש שנים נותן לעניים רביע אם שהא שתי שנים נותן לעניים שליש שנה אחת נותן לעניים מחצה

אם שכח ולא עקר את הלוף לפני שביעית, חייב ליתן לעניים את החלק שגדל בשביעית

מאימתי מותר אדן ליקח הלוף במוצאי שביעית מכל מקום? ר' יהודה או' מיד אמ' ר' יהודה מעשה והיינו בעין כושי והיינו אוכלין לוף במוצאי החג של שביעית על פי ר' טרפון אמ' לו ר' יוסה משם ראייה עמכם הייתי ומוצאי פסח היה

ר"י מקל. משום שמא מן הטמון בארץ הוא [ולא גדלה בשביעית כלל]

אוכלין על הירק מן האפיל על הבכיר מן הרחוק על הקרוב הותר מקום אחד הותרו כל המקומות השום והלוף והבצלים הותרו יבשין הותרו לחין לחין לא הותרו יבשין עד שתגיע הגרן אין מין מתיר את מינו ואין מתירין את מינן אלא על פי חכם וכולן למוצאי שביעית [חייבין במעשרות]

תוספתא מסכת מעשר שני פרק א

לולבי הזרדין והחרובין עד שלא ימתיקו [אין] נקחין בכסף מעשר משימתיקו נקחין בכסף מעשר אבל הלוף והחרדל והתורמסין ושאר כל הנכבשין בין
משימתיקו בין עד שלא ימתיקו נקחין בכסף מעשר

תלמוד ירושלמי מסכת ביכורים פרק ב
והתנינן איזהו דבר שאין זרעו כלה כגון הלוף והשום והבצלים והלוף והשום והבצלים חייבים בבכורים
תלמוד ירושלמי מסכת עירובין פרק ג
הלוף והקולקס על דעתון דרבנן אין מערבין בהן

עד כאן...

הלכה ב משנה הטומן את הלוף בשביעית מין זנגבילא שאוכלין שרשיו ועליו. ולאחר שתלשו, טומנו בארץ כדי שיישמר.
רבי מאיר אומר: לא יפחות מסאתים עד גובה שלושה טפחים וטפח עפר על גביו
וחכמים אומרים לא יפחות מארבעה קבין עד גובה טפח וטפח עפר על גביו וטומנו במקום דריסת בני אדם

מתני' הטומן את הלוף בשביעית לשמירה [כעין מקרר שלנו] רבי מאיר אומר לא יפחות מסאתים עד גובה שלושה טפחים וטפח עפר על גביו. וחכמים אומרים לא יפחות מארבעה קבין עד גובה טפח וטפח עפר על גביו. וטומנו במקום דריסת בני אדם שלא יהא נראה כנוטע בשביעית

לוף שעברה עליו שביעית הניח הפקעת בארץ [=לא עקרה לפני שביעית] רבי ליעזר אומר אם לקטו העניים את עליו [גם עלי הלוף אפשר לאכול..אך העיקר אוכלים הפקעת] לקטו ואם לאו יעשה חשבון עם העניים שהרי בגלל שלא לקטו את העלים---נתגדל הפקעת המונחת בארץ. רבי יהושע אומר אם לקטו עניים את עליו לקטו ואם לאו אין לעניים עמו חשבון

לוף של ערב שביעית שנכנס לשביעית ורוצה לעקור הפקעת בשביעית [חייב לעשות בשנוי] וכן בצלים הקיצונים וכן פואה של עידית ב"ש אומרים עוקרין אותן במארופות של עץ ובית הלל אומרים בקרדומות של מתכות ומודים בפואה של צלעות שעוקרין אותן בקרדומות של מתכות

מאימתי מותר אדם ליקח לוף במוצאי שביעית? מע"ה [ול"ח שנטעה בשביעית] רבי יהודה אומר מיד וחכמים אומרים משירבה החדש:

גמ' הטומן את הלוף עד כדון לוף, בצלים? א"ר יונה היא לוף היא בצלים. אמר רבי יוסה מסתברא, בבצלים אפילו פחות מכאן מותר. דאינון שפין מתחככים כשדורסים עליהם ואינם יכולים ליגדל בשביעית

לוף שעברה עליו שביעית כו' רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אתיא דרבי יהודה כרבי ליעזר. ודרבי יוסי כרבי יהושע. דתנינן תמן העניים אוכלין אחר הביעור אבל לא עשירים דברי רבי יהודא. רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור. ועל כן אף כשלוקט בעל השדה [עשיר] את הפקעת לאחר שביעית---יכול לאכול את כולו

[רבי אימי בעי קומי ר"י, מתני' עד שלא גזרו על הספיחי'? איך שרינן לעניים ללקוט עלי הלוף בשביעית--והא אסירי משום "ספיחין" א"ל וכי בעלי' היית?! שמא עדיין לא גזרו.. סבר רבי אימי איסור ספיחים תורה]

א"ר ירמיה בעלי לוף שוטה היא מתניתא. ול"ג על עלי לוף שוטה [משום דאין רגילות לטפל עמהם ולנטעם] משום ספיחין אייתי רב הושעיא מתני' דבר קפרא מן דרומא ותני: עלי לוף ועלי בצלים. אית לך מימר עלי בצלים השוטין?!

מילתי' דר' ירמי' אמרה דבר שיש לו ביעור שנמצא בתוך דבר שאין לו ביעור יש לו ביעור? דהא קיימ"ל עיקר לוף שוטה אין לה ביעור [דמתקיימת בארץ] ולמה יהא דין ביעור על העיקר בגלל שלא ליקטו העניים את ה ע ל י ם? [כך מוקימנא אליבא דר"א] מה עבד לה ר' ירמיה? פתר לה בששיקף בעלין =הפריע את העלין מליגדל--ובכה"ג שפיר יש דין ביעור על הפקעת [וע"כ יתן חלק ממנו לעניים לר"א]

הסבר בשיטת ר"א ..ר' יוסי פתר לה מתניתא ערב ר"ה השביעית. נטעו ערב ר"ה השביעית, עשה ביצים בשביעית, ודיכנו ב ש ב י ע י ת סוף שנת השביעית, עקרו במוצאי שביעית =בשנה השמינית . אין תימר דיכון כעיקור, כולו לעניים כיוון שמנע העלים מליגדל--הו"ל כעקרו מן השדה ל ג מ ר י בשנת השביעית--וכולו לעניים שהרי גם הפקעת גדלה ר ק בשביעית. אין תימר אין דיכון כעיקור אין כולו לעניים. מספק, יעשה חשבון עם העניים.

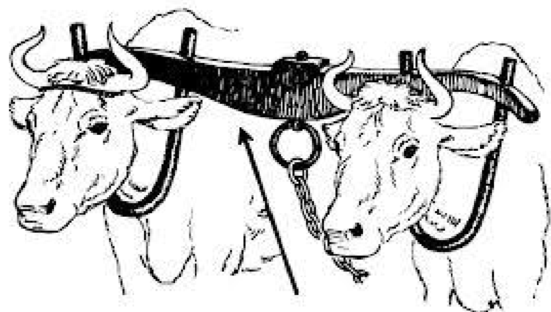
בשיטת ר' יהושע..רבי חזקיה פתר מתני' ל פ נ י ר"ה שביעית. נטעו לפני ר"ה ועשה ביצה לפני שביעית, ודיכנו בשביעית בתחלת השנה, ועקרו בסוף שביעית אין תימר דיכון כעקור כולו לבעל הבית.שהרי דיכנו ב ת ח ל ת השנה אין תימר אין דיכון כעיקור אין כולו לבעל הבית לפיכך אין לעניים עמו חשבון

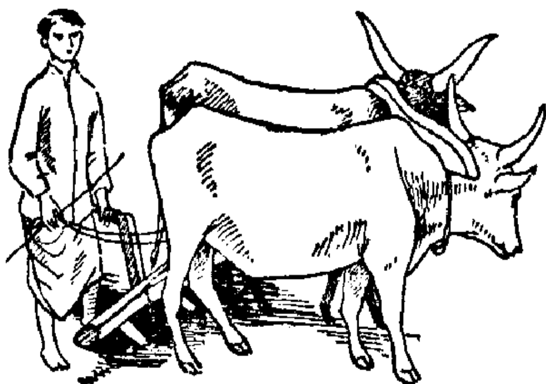
שיטת ר"א..עשה בארץ לפני שהגיע שביעית כ ב ר היה בארץ שלש שנים שלש שנים. נותן לעניים רובע. שתי שנים נותן לעניים שליש. שנה אחת נותן לעניים מחצה.

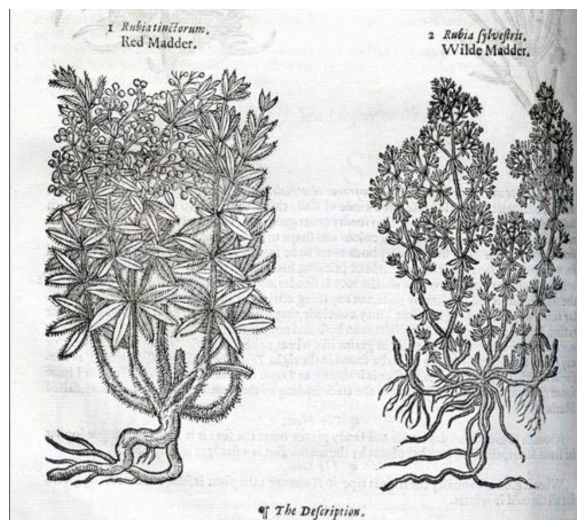
ויאמר מן הטמון הבאתי. מיירי שמביא מוצאי שביעית מן הטמון בקרקע-שגדל ערב שביעית- אבל בשביעית עצמו אסרו, שלא...

תני אמר ר' יודה: מעשה שהיינו בעין כושין ואכלנו לוף על פי רבי טרפון במוצאי החג של מוצאי שביעית. אמר לו רבי יוסי עמך הייתי ולא היה אלא מוצאי הפסח!

הלכה ג משנה אלו כלים שאין האומן רשאי למכרן בשביעית: מחרישה וכל כליה, העול, והמזרה, והדקר, אבל מוכר הוא מגל יד ומגל קציר ועגלה וכל כליה.

רבי בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא, אף בשאר שני שבוע כן? והא תני היתה שניי' נכנסת לשלישי', אינו מדכנו ואינו מונע ממנו מים בשביל שיהא מעשר עני. היתה שלישית נכנסת לרביעית מדכנו ומונע ממנו מים בשביל שיהא מעשר עני. הדא אמרה שדיכון כעיקור. רבי יוסי בשם רבי לא, תפתר שעקרן עד שלא צימחו:=עוקר העלים ל פ נ י שצימחו

וכן בצלים הקיצונים- קטינאי.קייץ

מודים בפואה של צלעות- פיטרה גדל פראי

ותני עלה: מקום שנהגו לחרוש יחרוש, לנכש ינכש:

מאימתי מותר אדם ליקח לוף כו'. מ"ט דרבי יודה? גזרו על הירק ליקח מעם הארץ ולא גזרו על הלוף. מעתה אפילו בשביעית יהא מותר!

בטמון אנן קיימינן, שלא ילך ויביא מן האיסור

זה הכלל: כל שמלאכתו מיוחדת לעבודתו, אסור. לאיסור ולהיתר, מותר.

היוצר מוכר חמש כדי שמן וחמש עשרה כדי יין שכן דרכו להביא מן ההפקר. [אם הביא יותר מכאן מותר] אם רואה היוצר שאיש זר הביא הרבה מן ההפקר, מותר למכור לו יותר

ומוכר לעכו"ם בארץ ולישראל בחו"ל בש"א לא ימכור לו פרה חורשת בשביעית, ובית הלל מתירין מפני שיכול לשוחטה

ומוכר לו פירות אפילו בשעת הזרע, ומשאיל לו סאתו אע"פ שהוא יודע שיש לו גורן.

ופורט לו מעות אע"פ שהוא יודע שיש לו פועלין. וכולן בפירוש אסורה:

גמרא אילו כלים כו'. אמר רבי יונה כיני מתניתא: אילו כלים שאין האומן רשאי למוכרן בשביעית לחשוד על השביעית
סתמן אינו "חשוד" מהו? וממה דתני לאיסור ולהיתר מותר, הדא אמרה סתמן מותר:

היוצר מוכר כו' וחש לומר שמא החליף? שמא יחליף קנקני יין בקנקני שמן אמר רבי יונה ניכרות הן אלו של יין ואלו של שמן. אמר רבי עולא אדרא דאילן חכימא, עפר של אלו הכדים ניכרות... ואדרא דאילין חכימא

מוכר לעכו"ם בארץ, ואפילו יותר מכאן. ולישראל בח"ל, אפי' מן הקנוי בארץ אים דעתו ל הוליכו לחו"ל, שרי

ב"ש אומרים כו'. תני המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן רב אמר מקח טעות הוא ושמואל אמר יכול הוא מימיר לשחיטה מכרתיו לך! מה אנן קיימין? אם בשמכרו לאריס ד"ה לחרישה מכר, אם בשמכרו לטבח, ד"ה לשחיטה מכר! אלא כי נן קיימין בשמכרו לסירסור. רב אמר מקח טעות הוא שמואל אמר יכול הוא מימר לשחיטה מכרתיו לך
מחלפא שיטתיה דרב מחלפא שיטתיה דשמואל. דאיתפלגון: מכרה לו ביובל עצמו: רב אמר קנה ויוצא מידו ביובל, שמואל אמר לא קנה.

מחלפא שיטתיה דרב, תמן אמר קנה וכא הוא אמר לא קנה!! תמן ביובל מפורסם הוא, ברם הכא מקח טעות הוא. מחלפא שיטתי' דשמואל, תמן הוא אמר לא קנה וכא הוא אמר קנה!! לאיזה דבר מכרה לו לא לזריעה?! ברם הכא יכול הוא מימר ליה לשחיטה מכרתיו לך

רב כב"ש ושמואל כב"ה. רב כב"ש ושמואל כב"ה? רב כב"ש ואפי' יסבור כב"ה, לית אורחא משאת' וכי אין דרך להשהותה 30 יום?! תלתין יומין, ויתין תלתלתי יומי לא מקח טעות?! ושמואל כב"ה, ואפי' יסבור כב"ש, לית אורחא דבר נשא מיכוס תורא רדייא?! וכי אין דרך לשחוט שור העומד לחרישה?!

ר' אחא רבי תנחום בר חייא בשם ר' יוחנן השאיל לו סאתו ובא ומצאו מודד בה אינו זקוק לו, כ"ש במשכירה לו:

Bible History Online

הלכה ד משנה משאלת אשה לחבירת' החשודה על השביעית נפה וכברה וריחיים ותנור אבל לא תבור ולא תטחון עמה

אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה. אבל משתטיל את המים לא תגע אצלה. שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה

וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום

ומחזיקין ידי עכו"ם בשביעית אבל לא ידי ישראל

ושואלין בשלומן =עוברי עבירה ישראל, ר ק שאילת שלום [לא החזקה] מפני דרכי שלום:

גמרא רבי זעירא בעי קומי רבי מנא מתניתא בסתם אבל במפרש לא. א"ל וסתמו לאו כפירושו הוא?! אני אומר נפה- לספור בו מעות. כברה- לכבור בה חול. ריחיים- לטחון בו סממנין. תנור- לטמון בו אונין של פשתן

***רבי פינחס בעי במה קנסו? לסייע לעוברי עבירה במקום שזורעין ואוכלין, רק במקום שעוברין על איסור זריעה+אכילה או במקום שזורעין ולא אוכלין? אין אוכלין הפירות [רק מוכרין לאחרים] מה נפק מביניהון? ראו אותו לוקח מן הסידקי, אין תימר במקום שזורעין ואוכלין, ראו אותו לוקח מן הסידקי מותר. אין תימר במקום שזורעין ולא אוכלין, ראו אותו לוקח מן הסדקי אסור

אים רואים ברור שאינו אוכל מיבול שדהו--יש להתיר

רבי יוסי בר חנינא בעי על כל פרקא איתאמרת וכולם לא אמרו...דרכי שלום או על הדה הלכתא איתאמרת? רבנן דקיסרין בשם רבי יודא בר סוטם מן מה דלא תנינן בגיטין אלא הדא

הלכתא, הדא אמרה על הדא הלכתא אתאמרת

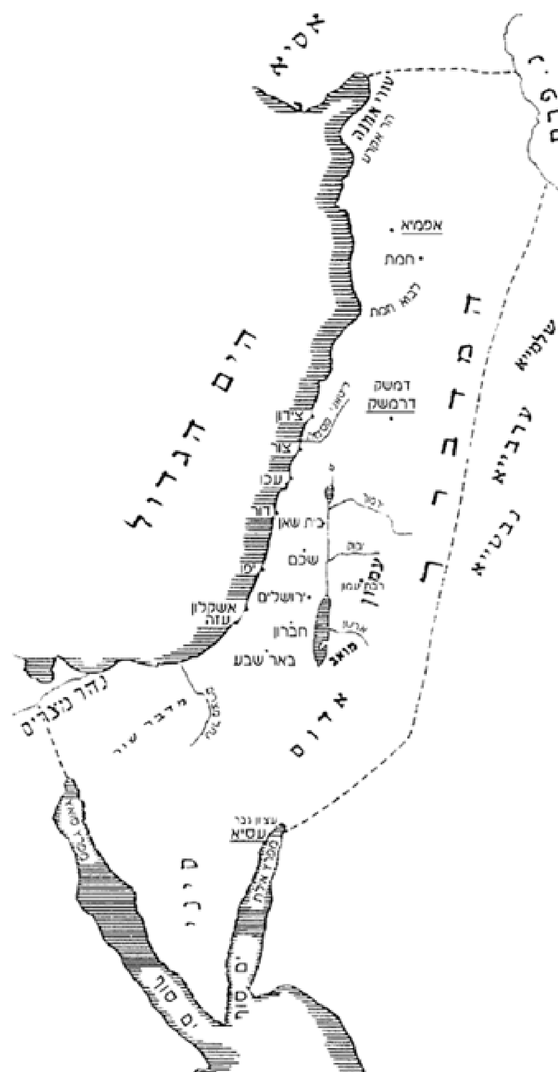
מגלגלין עלינו פיסים וזימות וגלגוליות וארנוניות

תמן תנינן נחתום שהוא עושה בטומאה לא לשין ולא עורכין עמו ותני עלה ל א ב ו ר ר ין ולא טוחנין ו ל א מ ר ק די ן ע מ ו. והכא הוא אמר הכין! אמר רבי לא כאן לחולין כאן לתרומה. אית לך מימר נחתום בתרומה?! חברייא אמרי כאן בלותת וכאן בשאינו לותת

מתניתא מסייע לחברייא אבל משתטיל מים לא תגע אצלה שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה

ומחזיקין..רבי חייא ורבי אימי. חד אמר: "חרוש לה טבאות ואנא נסב לה מנך בתר שמיטתא". וחרנא אמר: "איישר". מאן דאמר חרוש בה טבאות ושרי רק לגוי , מה שואלין בשלומן? איישר. מאן דאמר לעכו"ם איישר, מה שואלין בשלומן ישראל? שלום עליכם.

דלמא מעשה שהיה רבי חיננא בר פפא ור' שמואל בר נחמני עברון על חד מחורשי שביעית א"ל רבי שמואל בר נחמן איישר. א"ל רבי חיננא בר פפא ולא כן אולפן רבי (תהלים קכט) ולא אמרו העוברים ברכת ה' עליכם- שאסור לומר לחורשי שביעית, איישר! א"ל לקרות אתה יודע לדרוש אין אתה יודע?! ולא אמרו העוברים- אלו עובדי כוכבים שעוברין מן העולם. ולא אמרו לישראל ברכת ה' עליכם. מה ישראל אומרת להן? ברכנו אתכם בשם ה'- לא דייכם שכל הברכות הבאות לעולם בזכותינו ואין אתם אומרים לנו באו וטלו לכם מן הברכות האילו?! ולא עוד אלא שאתם

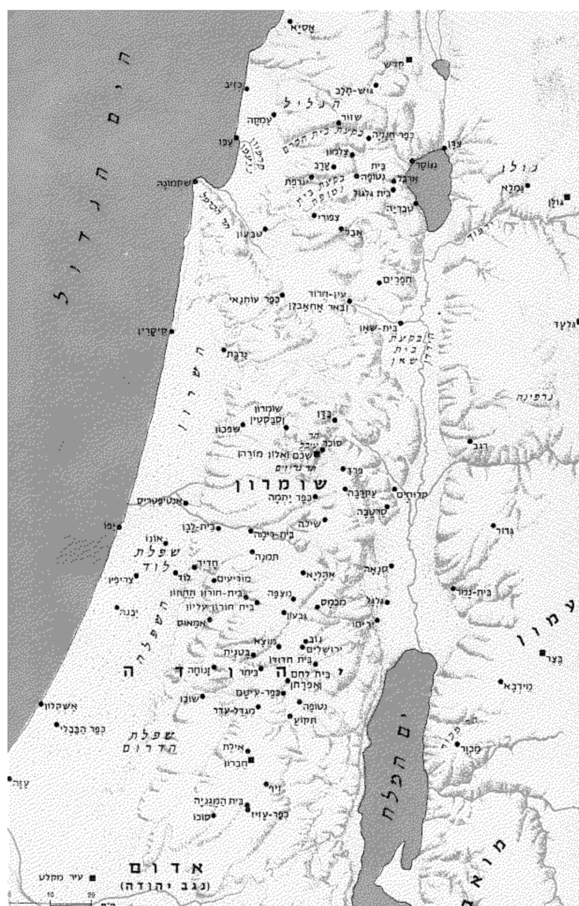

פרק ששי

הלכה א משנה שלש ארצות לשביעית כל שהחזיקו עולי בבל מארץ ישראל עד גזיב, לא נאכל ולא נעבד

כל שהחזיקו עולי מצרים מגזיב ועד הנהר ועד אמנה, נאכל אבל לא נעבד אוכלין פירות שביעית (ואין איסור ספיחין ושום קדושה) אבל אסור בעבודת הארץ. מן

הנהר ומאמנה ולפנים, נאכל ונעבד:=חו"ל

גמרא כתיב (דברים יב) אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ. בארץ אתם חייבים לעשות ואי אתם חייבים לעשות בחוצה לארץ. עדיין אנו אומרים מצות שהן תלויות בארץ אינן נוהגין אלא בארץ, יכול אפילו מצות שאינן תלויות בארץ לא יהו נוהגות אלא בארץ? ת"ל (דברים יא) השמרו לכם פן יפתה לבבכם וחרה אף ה' בכם וגומר ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם. מה אית לך? כגון תפילין ותלמוד תורה מה תפילין ותלמוד תורה שאינן תלויות בארץ נוהגין בין בארץ בין בח"ל אף כל דבר שאינו תלוי בארץ יהא נוהג בין בארץ בין בח"ל

מעתה משגלו יהו פטורין? אף לאחר שחזרו בימי עזרא כתיב (נחמיה ח) ויעשו כל הקהל הבאים מן השבי סוכות וישבו בסוכות כי לא עשו מימי ישוע בן נון. ולמה "ישוע"? רבי הלל בריה דרבי שמואל בר נחמן פגם הכתוב צדיק בקבר, מפני כבוד צדיק בשעתו, הקיש ביאתן בימי עזרא לביאתן בימי יהושע מה ביאתן בימי יהושע פטורים היו ונתחייבו אף ביאתן בימי עזרא פטורים היו ונתחייבו

ממה נתחייבו? רבי יוסי בר חנינא אמר מ ד ב ר ת ו ר ה נתחייבו הדא הוא דכתיב (דברים ל) והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה הקיש ירושתך לירושת אבותיך מה ירושת אבותיך מדבר תורה אף ירושתך מדבר תורה. והטיבך והרבך מאבותיך אבותיך פטורים היו ונתחייבו ואתם פטורים הייתם ונתחייבתם-- אבותיכם לא היה עליהם עול מלכות ואתם אע"פ שיש עליכם עול מלכות.פרס אבותיכם לא נתחייבו אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו אבל אתם כיון שנכנסתם נתחייבתם. אבותיכם לא נתחייבו עד שעה שקנו כולה אבל אתם ראשון ראשון קונה ומתחייב!

א"ר אלעזר מ א ל י ה ן=מדרבנן קיבלו עליהן את המעשרות. מה טעם? (נחמיה ז) בכל זאת אנו כורתים אמנה וכותבים ועל החתום שרינו לויינו וכהנינו. מה מקיים ר"א ואת בכורות בקרנו וצאנינו? הא וודאי חייבין מדאו"! מכיון שקיבלו עליהן דברים שלא היו מחוייבים עליהן, אפילו דברים שהיו מחוייבים עליהן העלה עליהן כאילו מאיליהן קבלו עליהן! מה מקיים רבי יוסי ב"ר חנינא ובכל זאת... מכיון שקיבלו עליהן בסבר פנים יפות העלה עליהן הכתוב כאילו מאיליהן קבלו עליהן. מה מקיים ר"א "מאבותיך" פתר לה לעתיד לבא. דאמר רבי חלבו שמעון בר בא בשם ר' יוחנן אבותיך ירשו ארץ של שבעת עממין ואתם עתידין לירש של עשר עממים תלתי חורנייתא, אילן אינון? את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני. ר"י אומר ערביי' שלמייא נבטייא Arabian tribes. רבי שמעון אומר אסיא ואספמיא spain ודמשק. ראב"י אומר אסייאasia minor וקרתיגנא carthage ותורקי. רבי אומר אדום ומואב וראשית בני עמון

מאבותיך- אבותיך אע"פ שנגאלו חזרו ונשתעבדו אבל אתם משאתם נגאלים עוד אין אתם משתעבדין. מה טעם? (ירמיהו ל) שאלו נא וראו אם יולד זכר. כשם שאין הזכר יולד. כך אתם משאתם נגאלין, עוד אין אתם משתעבדין.

המהלך מעכו לכזיב, מימינו למזרח הדרך, טהורה משום ארץ העמים, וחייבת במעשרות ובשביעית, עד שתוודע לך שהיא פטורה. משמאלו למערב הדרך, טמאה משום ארץ העמים, ופטורה מן המעשרות ומן השביעית, עד שתוודע לך שהיא חייבת, עד שהוא מגיע לכזיב.שהיא פטורה רבי ישמעאל בר"י משום אביו עד לבלב.
עכו עצמה מה היא? רבי אחא בר יעקב בשם רבי אמי מן תרין עובדוי דרבי, אנן ילפין עכו יש בה א"י ויש בה ח"ל

רבי הוה בעכו חמתון אוכלין פיתא נקיי' אמר לון מה אתון לתין?! אמרו ליה תלמיד אחד בא לכאן והורה לנו על מי ביצים שאין מכשירין, ואנן שלקין ביעין ולתין במיהן!! סברין מימר מי שלק של ביצים! ולא אמר אלא מי ביצים עצמן. אמר רבי יעקב בר אידי מאותה שעה גזרו שלא יהא תלמיד מורה הוריה רבי חייא בשם רב הונא תלמיד שהורה אפי' כהלכתא אין הוראתו הורייה. תני תלמיד שהורה הלכה לפני רבו חייב מיתה. תני בשם ר"א לא מתו נדב ואביהו אלא שהורו בפני משה רבן. מעשה בתלמיד א' שהורה לפני רבי אליעזר רבו, אמר לאימא שלום אשתו, אינו יוצא שבתו. ולא יצא שבתו עד שמת. אמרו לו תלמידיו, רבי נביא אתה?! אמר להן לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא כך אני מקובל, שכל תלמיד המורה הלכה בפני רבו, חייב מיתה. תני אסור לתלמיד להורות הלכה בפני רבו עד שיהי' רחוק ממנו י"ב מיל כמחנה ישראל. ומה טעם? (במדבר לג) ויחנו על הירדן מבית הישימות עד אבל השיטים. וכמה הן? י"ב מיל. כהדא רבי תנחום בר חייא הוה בחפר והוון שאלין ליה, והוא מורה. שאלין ליה, והוא מורה. אמרין ליה, ולא כן אולפן רבי שאסור לתלמיד להורות הלכה לפני רבו עד שיהא רחוק ממנו י"ב מיל כמחנה ישראל?! והא רבי מנא רבן יתיב בציפורין! אמר לון ייתי דלא ידעית יבא עלי שלא ידעתי! מן ההיא שעתה לא הורי ...אלמא עכו כא"י (אסור לטמאות הפירות)

רבי הוה בעכו חמי חד בר נש סלוק מן כיפתא ולעיל, עלה מן ה"כפה" ולמעלה א"ל ולית את בריה דפלן כהנא לא הוה אבוך כהן?! א"ל עיניו של אבא היו גבוהות ונשא אשה שאינה הוגנת לו וחילל את אותו האיש: ...אלמא יש בו מקומות טמאים

אין על אלו טו' ארץ העמים..תחומי א"י כל שהחזיקו עולי בבל. פרשת חומת מגדול שיר ושינא דרור ושורא דעכו וקצירייא דגלילא וכברתה ובית זניתה וקובעיא ומילתא דכור ובירייא רבתא תפנית וספנתה מחרתה דייתיר וממציא דאבהתא וראש מי געתן וגעתן עצמה מי ספר ומרחשת ומגדול חרוב ואילים רבתא ונוקבתא דעיון ותיקרת ברכה רבא ובר סנגרא ותרנגולא עילאה דלמעלן מקיסרין וטרכונא דמתחם לבוצרה ומלח דזרכאי וגומרין ובית סבל וקנת ורפיח דחגרא ודרך הגדולה ההולכת למדבר חשבון ויבקא ונחלא דזרד ויגר שהדות' ורקם רגיעה, וגניא דאשקלון. אשקלון עצמה? רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מן מה דתני ג ני י א דאשקלון גינה של אשקלון הדא אמרה אשקלון כלחוץ.

רבי סימן בשם חולפייא: רבי, רבי ישמעאל ב"ר יוסי, ובן הקפר, נמנו על אויר אשקלון וטיהרוהו מפי רבי פינחס בן יאיר. דאמר, יורדין היינו לסירקייא של אשקלון ולוקחין חיטין ועולין לעירנו וטובלין [מנהגם לטבול לפני אכילת תרומה] ואוכלין בתרומתינו. אלמא כהנים מותרין ללכת שם

למחר נמנו עליה לפוטרה מן המעשרות. כ עוד "קולא" [אע"ג דסתרי אהדדי] משך רבי ישמעאל ב"ר יוסי את ידיו מסתמך על בן הקפר, א"ל בני למה לא אמרת לי מפני מה משכת את ידך

ממנו, הייתי אומר לך!! אתמול אני הוא שטמאתי אני הוא שטהרתי, ועכשיו אני אומר שמא נתכבשה מדבר תורה והיאך אני פוטר' מדבר תורה!! כ טו' ארץ העמים מדרבנן,והם אמרו הם אמרו אבל מעשר מדאו'

אימתי היא טמאה משום ארץ העמים? כשגזרו חכמים על עיר שהיא טמיאה אמר רבי סימון משתשהא הגזירה ארבעין יומין. א"ר ירמיה ולא בטעות אנו מחזיקין?! אלא מיד היא טמאה משום ארץ העמים.

אמר רבי מנא לא כן אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מן מה דתני גנייא דאשקלון הדא אמרה אשקלון כלחוץ.א"כ פשיטא דאשקלון עצמה פטורה! ולמה הוצרכו לימנות? וכי צור אינו אסור לילך שם?! והקונה שם אינו מתחייב?! דלא תסבור מימר אוף הכא =אשקלון כן, שאע"פ שאסור ללך שם--חייב במעשרות לפיכך נמנו עליה לפוטרה מן המעשרות

ר' סימון ורבי אבהו הוון יתיבון אמרי הא כתיב (שופטים א) וילכוד יהודה את עזה ואת גבולה! ליתי עזה.אין זה אותו "עזה" את אשקלון ואת גבולה! ליתי אשקלון. מעתה ההן נחל מצרים ליתי נחל מצרים!!

אמר ריב"ל כתיב (שופטים יא) ויברח יפתח מפני אחיו וישב בארץ טוב זו סיסיתא ולמה נקרא שמו טוב? שפטור מן המעשרות. ר' אימי בעי, ולא מבעלי מיסין הן?! כיון שמשלמים "מיסין" הרי הם בכלל א"י! [סבר רב אימי כמי שנתכבשו. דאמר רבי שמואל שלש פרסטיניות אגרות שלח יהושע לארץ ישראל עד שלא יכנסו לארץ מי שהוא רוצה להפנות יפנה. להשלים ישלים. לעשות מלחמה יעשה. גרגשי פינה והאמין לו להקב"ה והלך לו לאפריקי (מלכים ב יח) עד בואי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם זו אפריקי גבעונים השלימו (יהושע י) וכי השלימו יושבי גבעון את ארץ ישראל שלושים ואחד מלך עשו מלחמה ונפלו]

מפני מה לא גזרו טו' ארץ העמים על אותו הרוח שבגדריקו? ר' סימן בשם רבי יהושע בן לוי מפני שנוויה רע. אין מקום טוב לגור שם-- וליכא למיחש שיצאו לשם עד היכין? רבי חנן בשם רבי שמואל בר רב יצחק: עד נחל מצרים. והרי עזה נויה יפה?

פשפשה? אמר רבי יוסי: שאלית לרבי אחא, ושרא. ר' זעירא הוה אזיל לחמתא דפחל, והוה חמי גרמיה יהב, מבר מדקלייא דבבל, ראה עצמו נתון חוץ מן דקלים שבבבל שלח שאול לר' חייא בר ווא לתרי בנוהי דר' אביתר דדמא, אמרין ליה נהיגין כהנייא מטיא עד תמן נוהגין הכהנים לבא עד שם

כהנייא שאלון לר"י אהן חוטא =גבול דנייא אמר לון ר' יוחנן בשם ר' חוניה דברת חוורין נהגין כהניי' מטיי עד דריי, וההן חוטא דבוצרייא עד דפרדיסא.

**אמר ר' אבהו יש עיירות של כותי' שנהגו בהן היתר הכהנים ליכנס שם מימי יהושע בן נון, והן מותרות.אע"פ שהם חו"ל רבי יוסי בעי מעתה לא יחושו כהנים על חלתן, ואנן חמיין רבנן חששין

דנוהגין בו תורת דמאי! אמר רבי יודה בן פזי לא בגין מילתא דאת אמרת, אלא בגין דלא חלטתון מלכותא בידא מעולם לא הוחלט מידי הכותים [על ידי הרומיים] וע"כ יש בו דין א"י

רבי יוסי שמע דאתת אימיה לבוצרה, שאל לרבי יוחנן מהו לצאת? א"ל אם מפני סכנת דרכים צא אם משום כבוד אמך איני יודע. [אמר רבי שמואל בר רב יצחק עוד היא צריכה לרבי יוחנן] אטרח עלוי ואמר אם גמרת לצאת תבא בשלום! שמע רבי ליעזר ואמר אין רשות גדולה מזו! אלמא בצרה א"י!

ר"ש בן לקיש שאיל לרבי חנינא הקונה בעמון ומואב מהו להתחייב במעשות? אמר ליה אני לא שמעתי מר"ח הגדול אלא מפרשת אשקלון ולחוץ. וקשיא דהוא שאיל ליה הדא ואמר ליה הדא?! אלא בגין דלית רבי חנינא אמר מלה דלא שמע מן יומוי, ובגין דלא מפיקתיה ריקן בגין כן שאל ליה הדא ומגיב ליה הדא מעולם לא אמר דבר שלא שמע מימיו-גם לא רצה להשיבו ריקם...

ר"ש בן לקיש אזיל לבוצרה, אתון לגביה, אמר ליה חמי לן בר נש דריש דיין סופר חזן עביד כל צורכינן! חמי חד בבלייא, א"ל, חמית לך חד אתר טב! דפטורה מן המעשרות אתא לגבי רבי יוחנן א"ל מן בבל לבבל... אמר רבי יעקב בר אבא מן מה דאמר רבי יוחנן "מן בבל לבבל" הדא אמרה הקונה שם אינו מתחייב. וכי צור אינו אסור לילך שם, והקונה משם אינו מתחייב?! לעולם אימא לך שיש טו' א"הע--ואפ"ה יש חיוב מעשר!

אשכח תני: סימן לעמון ומואב ולארץ מצרים, שתי ארצות אחת נאכלת ונעבדת, ואחת נאכלת ולא נעבדת.

סבר ר"י מימר, את בצר במדבר אבל בצרה, לא. שאל לר"ש בן לקיש, בצר= בוצרה

רבי יצחק בר נחמן ר"ש בן לקיש שאל לרבי חנינא, הקונה מעמון ומואב מהו? אמר ליה, קשיתה קומי רבי יסא, לית עמון ומואב דמשה! אין זה אותו של משה, ועל כן פטורה אמר רבי מנא קשיתה קומי רבי חגיי, לית עמון ומואב דמשה, לית עמון ומואב דרבי אליעזר בן עזריה?!! האים גם זה של ראב"ע [שהזכירו במשנה X לחיוב, אינו?!!]

א"ר יוסי בר בון כתיב (במדבר יב) כי חשבון עיר סיחן מלך האמורי היא. צריכה לרבי שמעון, מיבעי ליה לר"ל טהרה מיד סיחון ועוג,כיון שנכנסו סיחון, הותר לקחתה מיד עמון אי לא טהרה? אין תימר טהרה, חייבת. אין תימר לא טהרה, פטורה.דאסור לכבשה ואינו בכלל א"י א"ר תנחומא (דברים יב) החל רש לרשת את ארצו עשיתי את ארצו חולין לפניך!

רבי חונה בעי משרי מטו' ארץ העמים ההן יבלונה. אתא לגביה רבי מנא א"ל הא לך חתום! ולא קיבל עילוי מיחתם.שחשש לאיסור. למחר קם עמיה רבי חייא בר מדייא א"ל יאות עבדת דלא חתמת, דרבי יונה אבוך הוה אמר: אנטונינוס יהבה לר' תרין אלפין דשנין באריסות, לפיכך נאכל אבל לא נעבד כסוריא, ופטור מן המעשרות מפני שהיא כשדות עכו"ם.

רב הונא אמר כיני מתני' מגזיב עד הנהר, מגזיב עד אמנה.

תני איזו היא ארץ ואיזה הוא ח"ל? כל ששופע מטורי אמנה לפנים ארץ ישראל, מטורי אמנה ולחוץ ח"ל. הנסים שבים,איי הים את רואה אותן כאלו חוט מתוח מטורי אמנה עד נחל מצרים מהחוט ולפנים ארץ ישראל מהחוט ולחוץ חוץ לארץ
רבי יודה אומר כל שהוא כנגד א"י הרי הוא כא"י שנאמר (במדבר לד) וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול. שבצדדין מה הן? את רואה אותן כאלו חוט מתוח מקלפריא ועד ים אוקיינוס מחוט ולפנים א"י מחוט ולחוץ ח"ל אמר רבי יוסטא בר שונם לכשיגיעו הגליות לטורי אמנה הן עתידות לומר שירה מה טעם? (שיר השירים ד) תשורי מראש אמנה:

הלכה ב משנה אף דקיימ"ל ..אבל לא נ ע ב ד עושין בת לו ש בסוריא אבל לא במחובר

דשים וזורין ודורכין ומעמרין אבל לא קוצרים ולא בוצרים ולא מוסקין

כלל אמר רבי עקיבה כל שכיוצא בו מותר בארץ שיש "איזה אופן" שמותר עושים אותו בסוריא:כדרכו

גמרא עושים בתלוש בסוריא כו'. אמר רבי אבהו שלא יהו הולכים ומשתקעין שם.ע"כ אסרו עבודת מחובר בתלוש למה הוא מותר? מן גו דו חמי רווחא קריב, לא נפק. לגמרי לאספמיא

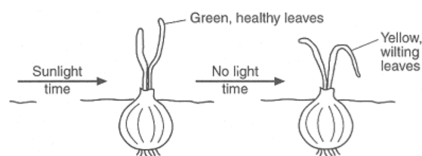
רבי יוסי ב"ר בון בעי קומי רבי מנא, מהו לטחון עם העכו"ם בארץ? א"ל מתניתא אמרה שהוא אסור: דתנינן עושים בתלוש בסוריא אבל לא במחובר. הא בארץ אפילו בתלוש יהא אסור!

מקום שהוא נאכל ולא נעבד,=סוריא מהו להשכיר בהמתו שם? רבי לוי צובריא שאל לרבי יצחק ולרבי אימי ואסרון. רבי הושעיא יהב לעממיא פריטין, נתן לגויים פרוטות שיתנו לו פירות שביעית--ולא רצה לקבלם תמור השכרת בהמתו לא משום דהוא אסור, אלא שלא ליחד בהמתו עם העכו"ם.

דשים וזורין וכו' ומה נן קיימים? אם בפירות ששית שנכנסו לשביעית אפילו בארץ מותר! אם בפירות שביעית שיצאו למוצאי שביעית לחרוש מותר ולקצור אסור?! אלא כי אנן קיימין בפירות שביעית בשביעית.

רבי חנינא אזל לצור ואסר לון הדא אשקייתה.להשקות אילנות שמע רבי יוסי ואמר ויאות! והדא לא כמחובר היא! ע"כ אסור אף בצור והא תנינן משקין בית השלחין במועד ובשביעית!! אמר רבי יודן לזרעים שבו.זרעים שיש שם מערב שביעית רבי מנא בעי מעתה יהא מותר לחרוש להן?!!!

הלכה ג משנה בצלים טמונין בקרקע לשמור על טרייתן שירדו עליהם גשמים וצימחו,

אם היו העלין שלהן שחורין--
אסורים =יש עליהן קד"ש. הוריקו--
yellow הרי אלו מותרים

[רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אם אינן יכולין להתלש בעלין שלהן]

כנגד כן, מוצאי שביעית מותרין:

גמרא כיני מתניתא: שחורין אסורין וירוקין מותרין

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: בצל שעקרו ועישר עליו, ושתלו. מכיון שהשחיר מתעשר לפי כולו

רבי חייא בשם רבי יוחנן: בצל שעקרו ושתלו מכיון שהשריש מתעשר לפי כולו.

בצל שעקרו בשביעית ושתלו בשמינית והוסיף [נתעבה הבצל]..רבי זירא אמר: מכיון שרבה עליו החדש מותר =אין עליו חיוב בעור

ולא שנייא בין שעקרו בשביעית ושתלו במוצאי שביעית, [בין שעקרו בערב שביעית ושתלו בשביעית כיון שהוסיף גדולין נ א ס ר]

רבי לא רבי אימי תרוויהון אמרין: אסור

מתניתא פליגא על רבי לא ועל רבי אימי. דתני זה הכלל שהיה ר"ש אומר משום רבי יהושע כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומע"ש והקדש וחדש לא נתנו להן חכמים שיעור אלא מין במינו בכל שהוא ושאינו במינו בנותן טעם. וכל דבר שאין לו מתירין כגון תרומה וחלה וערלה וכלאים נתנו להן חכמים שיעור מין במינו ושלא במינו בנותן טעם. התיבון חכמים לר"ש הרי שביעית הרי אין לה מתירין ולא נתנו לה חכמים שיעור! אמר להן לא אם אמרתם בשביעית שאינה אוסרת כל שהו אלא בביעור אפי' נתערבו כ"ש חייב לאוכלם קודם זמן בעור--אבל נתערב ממנו א ח ר זמן אסור אינה אוסרת, אבל לאכילה בנותן טעם. מה עבדין לה רבי הילא ורבי אימי? פתרן לה בעירובין, אבל בגידולין חומר הוא בגידולין.כולו אסור באכילה דאמר רבי זעירא בשם רבי יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו הוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור =אין גידולי היתר מעלין את האיסור

מתניתא פליגא על רבי זעירא. דתנינן גידולי תרומה תרומה וגידולי גידוליהן חולין אבל טבל ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומת מעשר והמדומע והביכורין גדוליהן חולין. ותני עלה במה דברים אמורים בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין. מה עבד לה ר' זעירא? פתר לה בקדושת שביעית. אבל לאכילה, כיון שרבה עליו החדש מותר

רבי אבהו על לארבל ואתקבל גבי אבא בר בנימין, אתון ושאלין ליה באילין בוצלייא שעקרן בשביעית ושתלן במוצ"ש האם מותר לאכול גדוליו אחר זמן

בעור? , והורי לון כהדא דר' זעירא מכיון שרבה עליו החדש מותר. חמתון סמיכין עלוי אמר לון אני לא אמרתי אלא במורכנין מעולם לא התרתי זה רק דבר אחר: השפיל עלי הבצל בכניסת השביעית, אין על הבצל קד"ש [דהו"ל כנעקרה] אמר רבי יודא בן פזי אנא ידע ראשה וסופה, כד דשמע רבי לא ורבי אימי פליגין, שרע מינה:כאשר שמע שיש חולקין, נטה מלהורות היתר

הלכה ד משנה מאימתי מותר אדם ליקח ירק במוצאי שביעית ול"ח שגדלוהו בשביעית באסור? משיעשה כיוצא בו. עשה הבכיר התיר האפל

רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד

אין מוציאין שמן שריפה ופירות שביעית מהארץ לחוצה לארץ

אמר רבי שמעון שמעתי בפירוש: שמוציאין לסוריא ואין מוציאין חוצה לארץ

ואין מביאין תרומה מחוצה לארץ לארץ.

אמר רבי שמעון שמעתי בפירוש: שמביאין מסוריא ואין מביאין מחוצה לארץ:

גמרא בראשונה היה ירק אסור ליקח במוצאי שביעית [מיד] אף בערי הגבול [אע"ג דאיכא לתלות שמא פירות חו"ל הם] בספרי ארץ ישראל. התקינו שיהא הירק מותר בספרי ארץ ישראל. אעפ"כ, היה אסור ליקח ירק במוצאי שביעית מיד, בערי א"י לפני זמן שאפשר שיעשו (ייבוא מחו"ל היה אסור) רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד, בר מן קפלוטא. מה עבדין ליה ציפוראי? אלבשוניה סקא וקיטמא ואייתוניה קומי רבי, אמרין ליה מה חטא דין מן כל ירקא?... ושרא ליה לון

*עולא בר ישמעאל בשם רבי חנינא: רבי, ורבי יוסי בר רבי יהודה נחתון לעכו, ואתקבלון גבי רבי (מנא??) איזה תנא שהחמיר כר' יודא לאסור ירק אמר ליה רבי: עשה לנו לפס אחד של ירק! עבד ליה קופד. בשר למחר אמר ליה עשה לנו לפס אחד של ירק! עבד לון תרנגולתא... אמר רבי ניכר הוא זה שהוא מפתח של שמואל???סמאל=מלאך רע אמר רבי יוסי בר רבי יהודה אפילו מפתח של שמואל אינו! .... ולמה עבד כן? דו תלמיד מן תלמידוי דרבי יודא. דרבי יודא אמר הירק אסור בספרי ארץ ישראל, כד אתא לגביה כאשר בא התלמיד לר' יודא תני לה עובדא, א"ל צריך הויתה עביד כוותין! היה לך לנהוג כמותם!

תמן תנינן: הנודר מן הירק, מותר בירקות השדה wild vegetables שהוא שם לווי. ותני עלה הנודר מן הירק בשביעית אסור אף בירקות שדה. תני רבי קריספא בשם רבי חנניא בן גמליאל ואמר טעמא: הדא דתימר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ, אבל משהתיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ, היא שביעית היא שאר שני שבוע

רבי יוסי בר חנינא אמר עולשין חשובות הן לטמא טומאת אוכלין בשביעית. הדא דתימר עד שלא התיר רבי, אבל משהתיר רבי, היא שביעית היא שאר שני שבוע

אמר ר"ש שמעתי בפירוש שמוציאין לסוריא..הוון בעון מימר לא פליגין ת"ק נמי מודה לר"ש, אשכח תני: רבי יודה אמר עד גזיב. ר"ש אומר עד אמנה

=סוריא

תני: פירות הארץ שיצאו חוצה לארץ מתבערין במקומן דברי ר"ש. ר"ש בן אלעזר אומר מביאן לארץ ומבערן דכתיב (ויקרא כה) בארצך תהיה כל תבואתה לאכול. אמר רבי יעקב בר אחא הורי רבי אימי כהן תניא קמיא לקולא. אמר רבי הילא ובלבד שלא יעבירם ממקום למקום.

תמן תנינן: אריסטון הביא בכורים מאספמיא וקיבלו ממנו. ויביא תרומה? אמר רבי הושעיא ביכורים באחריות בעלים. תרומה אינה באחריות בעלים, אם אמר את כן שמביא מחו"ל אף הן מרדפים אחריהם לשם חוששין שהכהנים ירדפו אחריו ויצאו מא"י לחו"ל

דוק שאסור ספיחין היא תולדה מאסור אכילת ירקות שנזרעו באסור [ע"י עוברי עבירה]

עיקר הבעיה שיש לפירות שביעית [כגון בצלים שעקרו בשביעית] היא שחייב בבעור

יש להקדים: בפרק זה מתבאר מה שנקרא "קדושת שביעית" והיא מה ע ו ש י ן בפירות שביעית? [איזה תשמיש, איך אופן קצירתה, תעשייתה, סחורה, פרעון חוב]

בפרק הבא נלמד "אסור ספיחין" אשר שרשה מעוברי עבירה. שזלזלו ונטעו ירקות בשביעית--ע"כ אסרו חכמינו כ ל ירקות שגדלו בשביעית באכילה [אף הגדל מאליו]

יש עוד דין בעור והיא סעיף למה עושין? [וזה דין כללי ל כ ל פירות שגדלו בשביעית]

שים לב: לא נזכר כלל דין מפורש בקרא שבשביעית השדה מו פ ק ר לכל!!

הרי לנו 4 דינים שרשיים

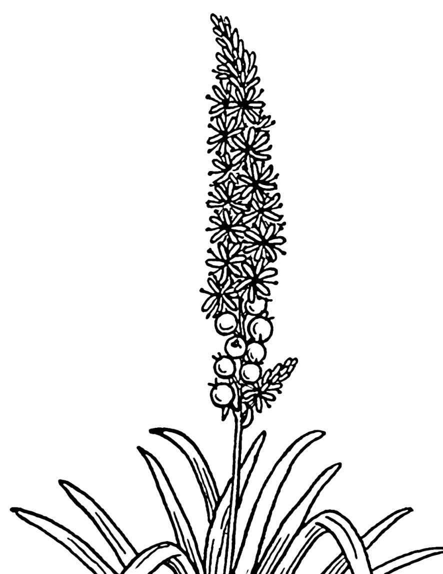
פרק שביעי

הלכה א משנה כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעין ואינו מתקיים בארץ, יש לו שביעית אסור בסחורה או לאבדו ולדמיו שביעית, יש לו ביעור חייב לבערו מן העולם בעת הידוע ולדמיו ביעור. ואיזה זה? עלה הלוף השוטה, ועלה הדנדא, העולשין, והכרישין, הרגילא, ונץ החלב.

ציור של הרגילא ונץ החלב

ומאכל בהמה- החוחים, והדרדרין

וממין הצובעין- ספיחי איסטיס והקוצה. יש להן שביעית ולדמיהן שביעית. יש להן ביעור ולדמיהן ביעור

עוד כלל אחר אמרו: כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעין ו מ ת ק י י ם ב א ר ץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית, אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור. איזהו? זה עיקר הלוף השוטה, ועיקר הדנדא, הערקבלין, והחלבצים, והבוכריא.

וממין הצובעים: הפואה והרכפא. יש להן שביעית ולדמיהן שביעית. אין להן ביעור ולדמיהן ביעור

ר' מאיר אומר: ד מ י ה ן מתבערין עד ר"ה

אמרו לו: להן אין ביעור, קל וחומר לדמיהן!!

קליפי רימון והנץ שלו קליפי אגוזים והגלעינין, יש להן שביעית ולדמיהן שביעית

הצבע, צובע לעצמו. לא יצבע בשכר.

שאין עושין סחורה בפירות שביעית

ולא בבכורות ולא בתרומות ולא בנבלות ולא בטריפות ולא בשקצים ולא ברמשים

ולא יהא ל ו ק ח ירקות שדה ומוכר בשוק.

אבל הוא ל ו ק ט ובנו מוכר על ידו, ל ק ח ל ע צ מ ו והותיר, מותר למוכרו

לקח בכור למשתה בנו או לרגל ולא צריך לו, מותר למוכרו. צ י ד י חיה עופות ודגים שנתמנה להן מינין טמאין, מותר למוכרן. ר' יהודה אומר: אף מי שנתמנה לו לפי דרכו, ל ו ק ח ומוכר. ובלבד שלא תהא אומנתו לכך. וחכמים אוסרין:

גמרא צביעין לאדם =צבע שצובעין בו בגדי אדם מהו =מנלן שיהא עליהן קדושת שביעית? נישמענא מן הדא: לכם- כל שהוא צורך לכם מותר לעשות בפירות שביעית [וה"ן ק"ש חלה על דברים הללו]. ותני עלה: כגון אכילה ושתיה וסיכה ו צ ב י ע ה, יצאת מלוגמ' שאינה אלא לחולין, יצאת אלונתין מין רפואה שעושין מעלי גפנים שאינה אלא לתפילין. טפילין=ילדים קטנים??/ הדיוטות [אנשים לא חשובים]
רבי יונה בעי, ולמה יצאת מלוגמא שאין עליה קדושת שביעית, והתני דן וצר וזרע איסטיס שגדל בשביעית קדושת שביעית חלה עליהן. מיי כדון? מאי שנא מיני צבע ממיני מלוגמא? לכם השוה לכולכם

רבי יוסי בשם רבי לא, שמע מן הדא: "תהיה"- אף להדלקת הנר ולצבוע בה צבע. ולא נמצא מאבד את אוכלי אדם?! תיפתר בצביעין לאדם. אלמא צמח שעומדת רק לצבע (אדם) יש עליה קדושת שביעית! ומדחה אמר רבי מנא תיפתר באוכלי בהמה לאדם, ולית שמע מיניה כלום מדחה, שמא איירי באוכלי בהמה-שחל עליה ק"ש משום שראוי ל א כ י ל ה -ואעפ"כ מותר להשתמש בו לצורך צבע אדם (ואין לחשוש משום "איבוד אוכל בהמה")

צבעין לבהמה =צבע שנועד רק לבגדי בהמה מהו שיהא עליהן קדושת שביעית? נשמיענא מן הדא: עיקר הוורד ועיקר האנה ועיקר האוג אין בהן קדושת שביעית

מיני כביסות מהו שיהא עליהן קדושת שביעית? שחייב להפקירם ואסור לסחור נשמעינא מן הדא: היירעינן והבורית והאוהל יש להן קדושת שביעית

בשמים מהו שיהא עליהן קדושת שביעית? נשמיענא מן הדא: הפרח לבן והאורן אין עליהן קדושת שביעית. חברייא אמרי דר"ש היא דר"ש אמר אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי. רבי שמואל בשם רבי אבהו תפתר דברי הכל היא, בהדא נסורתא נסורת הנופלת מן העץ

מיני אדלקות מה אית לך? כגון ההן פקיעה מין פרי שמפיקין ממנו שמן להדלקה ומיבעי ליה אים יש בו קדושת שביעית

ההן וורד. תני בה תלת מילין: עלין שלו יש להן שביעית ולדמיהן שביעית יש להן ביעור ולדמיהן ביעור, פיקה שלו יש להן שביעית

ולדמיהן שביעית אין לו ביעור ולא לדמיהן ביעור. עיקר שלו אין לו שביעית ולא לדמיו שביעית אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור.

ר' ירמיה בעי קומי ר' אבהו מהו לכבוש מן ההן וורד? א"ל וכי יש לו מלאכה אחרת?! תני רבי חייא אוכל אדם הוא.
הורי רבי מנא ארוסטי שרי , קיטריטון שרי, מורקינטן שרי, דרמינן שרי איטרוטירון אסור, דיומדין אסור [כל שאינו עשוי א ל א להריח--מותר לכבשו בשמן]

ציפוריי שאלין לרבי אימי מהו לחטן להטמין בחוחין מאכל בהמה? אמר לו אתון אמרין בשם רבי חנינא עלי קורקסייה שרי. אמר רבי יאשיה לעובד'
אמר רבי יאשיה אין לך מיוחד לבהמה אלא חציר בלבד. ושלקחו לחטן להטמין בו אוכל, מותר לחטן בו.

ותני חציר וכל שאר ירקות שלקחן לחטן בו, מותר לחטין בהן. חישב עליהן לאכל אדם, אסור להטן בהן. תני בר קפרא מותר להטין, ואסור ללות לתיתה [משתמש רק במימיו] מהן. למה? שיש עליהן קדושת שביעית.

שייך 8:1
[ואוכלי בהמה אין עליהן קדושת שביעית?! ואת אמר עושין מהן מלוגמא לאדם! ה"ן מותר לצבוע מהן לאדם אמר רבי יוסי שמעינן שעושין מהן מלוגמא לאדם, שמעינן שמותר לסוחטן ולעשות מהן סממנין לאדם?!! [עיין שם התשובה]

שייך 8:2
תמן תנינן לולבי זרדין ושל עדל ועלי לוף שוטה אין מטמאין טומאת אוכלין עד שימתיקו תיקון ע"י מלח. למה? שהן מרין. ותורמסין לאו אינון מרין! למה מטמאין קודם שימתיקו שנייא היא תורמסין שעיקרו אוכל אדם.
לא צורכה דלא, שמעינן שאין ק ד ו ש ת שביעית חלה עליהן עד שימתיקו? לא כן אמר רבי יוסי ברבי חנינא: עולשין חשובות הן לטמא טומאת אוכלין בשביעית, ואיתמר טעמא, הדא אמרה עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוץ לארץ לארץ, אבל משהתיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ, היא שביעית היא שאר שני שבוע, עד ש י ח ש ב עליהן לטו"א/ לקדו"ש. וכא לא יהו חשובות לענין קדו"ש עד שימתוקו?
ומצינו דבר בתחילה אין קדושת שביעית חל עליהן ובסוף קדושת שביעית חלה עליו?! התיבון הרי הסיאה והאיזוב והקורנס שלקטן לעצים אין קדושת שביעית חלה עליהן, חישב עליהן לאוכלין קדושת שביעית חלה עליהן! אמר רבי חנניה שכן אם לקטן ל כ ת ח י ל ה לאוכלין קדושת שביעית חלה עליהן מיד

[הסיאה- צרתי. איזוב- איזובא. קורנית-

קורנית. אמהו חלבצין- ביצי נץ חלב]

אמר להן רבי מאיר מחמיר אני בדמין מן העיקר, לעניין ביעור מצינו עוד שחמור דמי שביעית משביעית... שהשמן של שביעית מדליקין בו, מכרו, ולקח בהן שמן אין מדליקין בו.

רבי אימי בשם רבי יוחנן: החליף שמן של שביעית בשמן של שביעית שניהם אסורים בהדלקה. כיצד הוא עושה? רבי חזקיה בשם רבי ירמיה: מחליף שניהם בשל חולין ונכנס קדושת שביעית להאחרון אחרון

החליף יין בשמן, כמה דאת אמר יין אין סכין אותו, ודכוותה שמן אין סכין

החליף עלין בלולבין, כמה דאת אמר עלין יש להן ביעור, ודכוותיה לולבין יש להן ביעור.

החליף אוכלי אדם באוכלי בהמה, כמה דתימר אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא, ודכוותה אוכלי בהמה אין עושין מהן מלוגמא

והתנינן: מוכרין אוכלי אדם ואוכלי בהמה ליקח בהן אוכלי אדם. אבל לא אוכלי בהמה ליקח בהן אוכלי בהמה, וכ"ש אוכלי אדם ליקח בהן אוכלי בהמה!

והדא קניבתא דירקא, עלים המעופשים שמסלקין מן הירק מסקין ליה לאיגרא והיא יבשה מן גרמה מעלין אותו על הגג והיא יבישה מאליו

ר"י בשם ר"ש בן יוצדק: ביין עד הפסח, בשמן עד העצרת, ובגרוגרות עד הפורים, רבי ביבי בשם רבי חנינא ובתמרין עד החנוכה

רבי אילא בשם ר"ש בר ווא ר"י וחברותיה הוו יתבין מקשיין אמרי, יש להן =??וורד והכופר וכו' ביעור או אין להן ביעור? עבר רבי ינאי, אמרי, הא גברא משאליני'! אתו שאלוניה, אמר להן כל דבר שדרכו לישור האילן משיר פירות/עלין יש לו ביעור, ושאין דרכו לישור אין לו ביעור. ואלו, מהן שדרכן לישור, ומהן שאין דרכן לישור, ושרע תניי מינה
מקצתן נושרין ומקצתן אין נושרין --ע"כ נטה התנא מהם

מהו לצבוע בטובת הנייה? מן מה דתני השלשושית וחלבצין התגר עושה ל ע צ מ ו הדא אמרה שאסור לצבוע בטובת הנייה =איסור "סחורה"

כתיב (ויקרא ה) טמאים המה לכם, מה ת"ל וטמאים יהיו לכם? אלא אחד איסור אכילה ואחד איסור הניי.

כל דבר שאיסורו דבר תורה אסור לעשות בו סחורה וכל דבר שאיסורו מדבריהן מותר לעשות בו סחורה. והרי חמור? למלאכתו גדל! והרי גמל? למלאכתו הוא גדל!

רבי הושעיא נסב ויהב בהדין מורייס עשה סחורה בציר דגים טמאים ר' חונא נסב ויהב בהדין חלתותא קורט של חלתית שיש בו משום גיעולי עכו"ם

תני לא יהו חמשה מלקטין ירק, וא' מוכר. אבל מוכר הוא שלו ושל חבירו. חמשין אחין מלקטין ואחד מוכר על ידיהן. א"ר יוסי ב"ר בון ובלבד שלא יעשו פליטר שלא יהא מזבין בה בכל שנה. ואית דבעי מימר שלא יהא מזבין בהו בכל שעה.

תני החנווני שהיה מבשל ירקות בשביעית, לא יהא מחשב שכרו על דמי שביעית. שאסור לעשות "סחורה" בפירות שביעית אבל מחשב הוא על היין ועל השמן של ששית ועל האבטלה שכר בטלה

ר' לא מפקיד לאילין חלטוריא, אופי פת לא תיהוון מחשבין אגריכון על משחא, אלא על חיטיא: חטים (שגדלו בששית)

תמן תנינן: א"ר יהודא אימתי? בזמן שאין לו אומנות אלא הוא, אבל יש לו אומנות שלא הוא, הרי זה מותר. היאך עבידא? היה יושב ובטל ממלאכתו כל שני שבוע, כיון שבאת שביעית התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה =לוקח מע"ע ומוכרן בשוק, אם יש עמו מלאכה אחרת כשר ואם לאו פסול. אבל אם היה יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבוע, כיון שבא שביעית התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה אע"פ שאין עמו מלאכה אחרת מותר

רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי לעזר: הלכה כרבי יהודא דמתני', אקלס רבי בא בר זבדא, דמר שמועה בשם זעיר מניה. שבח לר' בא שאמר שמועה מפי קטן ממנו

תני רבי יהודא לחומרא. היאך עבידא? היה יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבועות, ובשביעית התחיל ומפשיט את ידו לישא וליתן בפירות עבירה, אם יש עמו מלאכה אחרת מותר ואם לאו אסור. אבל אם היה בטל במלאכתו כל שני שבועות, כיון שבא שביעית התחיל ומפשיט ידו לישא וליתן בפירות עבירה, אע"פ שיש עמו מלאכה אחרת אסור.
#לא בדא רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי ליעזר הלכה כרבי יודא לפי נוסח זה ל א פסק כר"י

הלכה ב משנה לולבי זרדין והחרובי' יש להן שביעית ולדמיהן שביעית, יש להן ביעור ולדמיהן ביעור.

אילן בטנה=pistachio

לולבי=ענף/twig האלה
והבוטנים והאטדים, יש להן
שביעית ולדמיהן שביעית,
אין להן ביעור ולא לדמיהן
ביעור. אבל לעלין יש להן
ביעור מפני שהן נושרין
מאביהן

הוורד והכופר והקטף והלוט' יש להן
שביעית ולדמיהן שביעית. ר"ש אומר אין
לקטף שביעית שאינו פרי

ורד חדש =של שביעית שכבשו בשמן ישן,
ילקט את הורד ויבער הורד. וישן =וורד ישן
בחדש בשמן חדש חייב בביעור לבער הכל

חרובי' חדשים שכבשו ביין ישן ,וישינים
בחדש חייב בביעור

זה הכלל כל שהוא בנ"ט חייב לבער מין
בשאינו מינו, ומין במינו כל שהוא

שביעית אוסרת בכ"ש במינה ושלא במינה
בנ"ט:

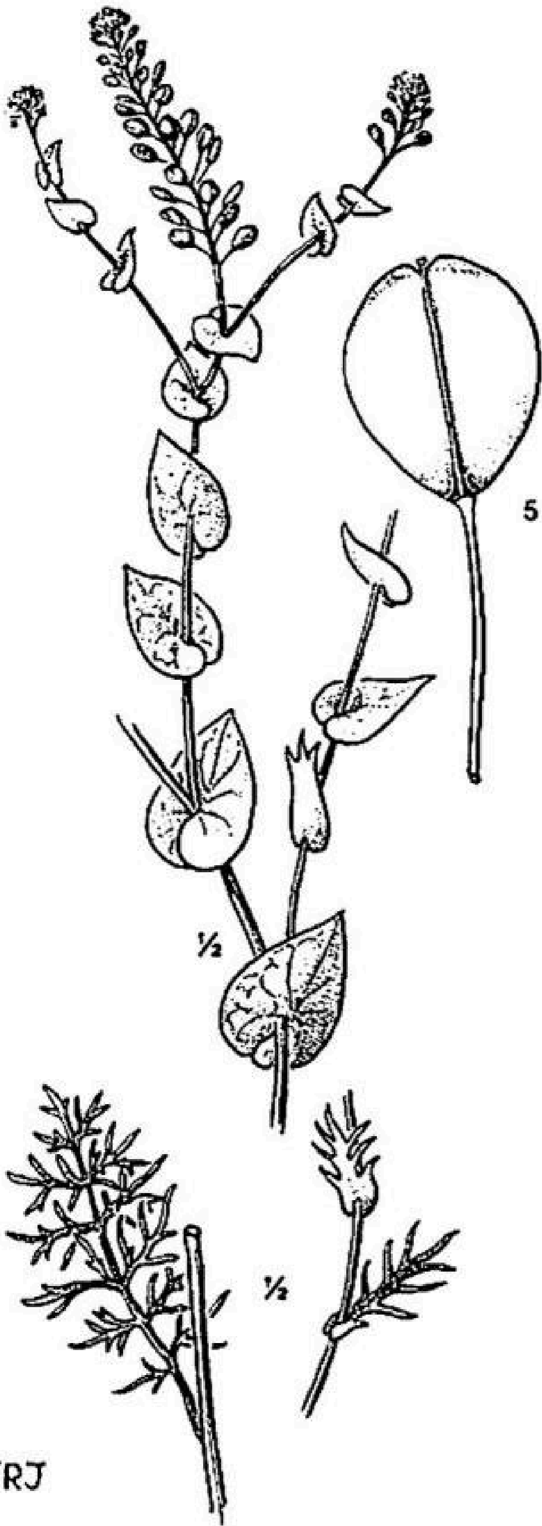
גמרא בראשה דפירקא עיין משנה אלף וב
"עלה הלוף" בניגוד ל "עיקר הלוף" את אמרת אין
אוכלין על העיקר, וכא לולבי האלה...את אמר

אוכלין על העיקר?! אמר רבי פינחס תמן
אין סופן להקשות, אין עלי לוף נעשין לעיקר
לוף..נמצא ששני מינים הם! ברם הכא סופן של
לולבי האלה ליהפך כעץ...להקשות, מכיון
שהקשו נעשו כאביהן.

בטנים

תני: וכולן =לולבי אלה בוטנה.. שנכנסו מששית
לשביעית, ששית. חוץ מן העדל
למטה אלה

1. Lepidium perfoliatum

למעלה אטד למטה עדל

מפני שהוא כירק. דאזלי' בתר לקיטה רבי אבהו

בשם רבי יוחנן לית כאן מששית לשביעית ששית, אלא שביעית.

והתני:... לעניין ירקות אבל אם היתה שניי' נכנסת לשלישית שלישית. מ ש ש י ת ל ש ב י ע י ת, ש ש י ת כי רצוננו לתת מתנת ע נ י. הכא בירקות של הברייתא את מני לחוריה, וכא עדל את מני לקומיה!! אמר רבי יוסי שלישית וששית אע"פ שאין בהן מע"ש יש בהן מעשרות. שביעית אין בה מעשר כלל! ע"כ מונין לחוריה..וחוזר ומקשה.. לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן לית כאן מששית לשביעית ששית, אלא שביעית!! תמן לולבי אלה ועדל אינם חייבים במעשרות, ע"כ דחינן לה לשביעית ברשות בעלים. ברם הכא , ברשות עני הן, מוטב ליתן ליה אחד מע"ע בודאי, ולא שנים לקיטת פירות שביעית הרבה.. בספק!

עלין שכבשו עם לולבין ...אית תניי תני בין אלו ובין אלו יש להן ביעור. ואית תניי תני בין אלו בין אלו אין להן ביעור. ואית תניי תני עלין יש להן ביעור לולבין אין להן ביעור. מ"ד אין להן ביעור רבי יהושע .מ"ד עלין יש להן ביעור לולבין אין להן ביעור רבן גמליאל. 9:4

רבי פדת רבי יוסה בשם רבי יוחנן אתיא דר"ש כרבי יהושע. דתנינן תמן אמר רבי יהושע שמעתי שהמעמיד בשרף האילן של ערלה ובשרף העיקרין מותר, בשרף הפגין אסור מפני שהוא פרי. אמר רבי זעירא לרבי פדת כמה דתימא תמן הלכה כרבי יהושע ששרף הבא מן העץ, לא נחשב כ"פרי" וכא אמר הלכה כר"ש! אמר רבי יונה ודמיא היא כל רבה?! האים בכלל הם דומים?! קטף בטל על גבי שרפו, אילן אינו בטל על גבי שרפו! =כיון שיש אך ורק "קטף" , וודאי שזה "פריו" ואין לפסוק כר"ש!

עוד פירכא..אוכלי בהמה קדושת שביעית חלה עליהן, ואין קדושת ערלה חלה עליהן! ושפיר יש להחמיר דלא כר"ש!

אמר רבי אבין אית לך חורי.יש עוד נפק"מ בין ר"י ור"ש רבי יהושע אמר שמועה, ור"ש בשם גרמיה. בשם עצמו

בשרף הפגין אסור מפני שהיא פרי. אמרי לה שרף פירי. אמרי לה פגין פירי. אין תימר "שרף" פירי, עשה כן בתרומה העמיד חולין בשרף תרומהאסור. ואין תימר "פגין" פירי, עשה כן בתרומה מותר. למה? שהניית תרומה מותרת, והניית ערלה אסורה ע"כ אין להחמיר אים רק ה"פגין" מיקרי "פרי"

#הכא את אמר ילקט את הורד וכא את אמר חייב בביעור?! הא אמרת ברישא חייב לבער הוורד, א"כ בסיפא הו"ל לפטור [דאזלינן בתר וורד] רבי אבהו בשם רבי יוחנן תרין תניין אינון. תנאי נינהו אמר רבי זעירא יכיל אנא פתר לההן ורדי: ורד חדש שכבשו בשמן ישן-ורד של שביעית שכבשו בשמן של

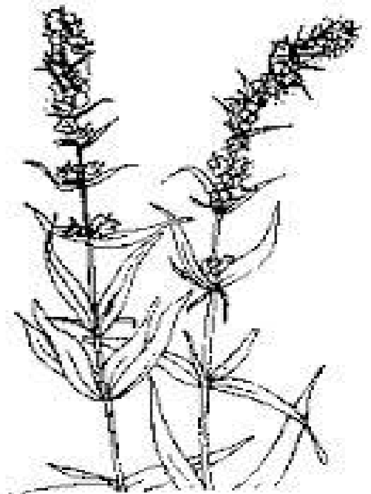
ששית. וישן בחדש- ורד שביעית שכבשו
בשמן של שמינית: ולכו"ע אזלינן בתר וורד
מוצש"ק חו"ב תשפג

פרק שמיני

הלכה א משנה כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד לאוכל אדם, אין עושין ממנו מלוגמא לאדם ואין צורך לומר לבהמה

וכל שאינו מיוחד לאוכל אדם, עושין ממנו מלוגמא לאדם ולא לבהמה

וכל שאינו מיוחד לא לאוכל אדם ולא לאוכל בהמה, חישב עליו לאוכל אדם ואוכל בהמה, נותנין עליו חומרי אדם וחומרי בהמה שאסור בבישול
אזוב---
חישב עליו לעצים, הרי הן כעצים,

כגון הסיאה והאיזוב והקורנס:

גמרא כלל גדול כו' רבי בון בר חייא בעי קומי ר"ז: אוכלי אדם ואוכלי בהמה היו בפרשה, מה חמית מימר אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא, ואוכלי בהמה עושים מהן מלוגמא? א"ל (ויקרא כה) והיתה שבת הארץ לכם לכם =לכל צרכיכם לרבות מלוגמא. לאכלה=למעט מלוגמא לאכלה מיעט. מה מיעט? אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא. ומיעט אוכלי בהמה? נימא שימעטו גם אוכלי בהמה ממלוגמא? אמר רבי בון בר חייא כל מדרש שאתה דורש ושובר מדרש ראשון, לכם אין זה מדרש ועל כרחין שרי מלוגמא מאוכלי בהמה

רבי יוסי לא אמר כן: אלא והיתה שבת הארץ לכם ל א כ ל ה מיעוט, לך ולעבדך ולאמתך, מיעוט אחר מיעוט, דניתן ר ק לאכילה לרבות אוכלי בהמה שעושין מלוגמא. ורבה אוכלי אדם? כיי דרבי בון בר חייא: כל מדרש שאתה דורש ושובר מדרש ראשון "לאכלה" אין זה מדרש

אמר רבי מתנייה: כשמיעטתה, אוכלי אדם מיעטתה דווקא "לכם"=מה שראוי לכם, בעינן "לאכלה ולא למלוגמא". ושריביתה, אוכלי בהמה רביתה

אוכלי בהמה מהו לעשות מהן צבועין לאדם? מה אם אוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם, עושין מהן צבועין לאדם. אוכלי בהמה שעושין מהן מלוגמא לאדם, לא כל שכן שעושין מהן צבועין לאדם!!

מיני מלוגמיות מהו לעשות מהן צבועין

לאדם? מה אם אוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם, עושין מהן צבועין לאדם. מיני מלוגמיות שעושים מהן מלוגמא לאדם, לא כל שכן שיעשה מהן צבועין לאדם!!

לא צורכה דלא, אוכלי בהמה מהו לעשות מהן צבועין לבהמה =צמחים שעומדים לצבע בהן ר ק בגדי בהמה? כמה דאת אמר באוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם, עושין מהן צבועין לאדם. ודכוותה אוכל בהמה שאין עושין מהן מלוגמא לבהמה, עושין מהן צבועין לבהמה

אמר רבי יוסי מפני מה אוכלי אדם עושין מהן צביעה לאדם? שכן צבעי אדם יש להן קדושה, 7:1. יעשה מאוכלי בהמה צבועין לבהמה, שכן צבועין לבהמה אין עליהן קדוש'!!

ניחא חומרי אדם, וחומרי בהמה? שאסור לשולקן

הוגה

תני המוכר מוכר לאוכלין והלוקח לוקח לעצים, לא הכל ממנו.

המוכר מוכר לעצים, והלוקח לוקח לעצים, וחישב עליהן לאוכלין, לא הכל ממנו. ופשיטא דהמעות חולין

המוכר מוכר לעצים והלוקח לאוכלין? מה דין המעות?

מה אנן קיימין? אם כשנתן לו מעות ואח"כ משך, דמי עצים נתן לו! אם בשמשך ואח"כ נתן לו מעות, דמי אוכלין נתן לו! אלא כי נן קיימין בשנתן לו מעות ואח"כ משך. תפלוגתא דרבי יוחנן ור"ש בן לקיש, על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר המעות קונות דבר תורה, דמי עצים נתן לו! על דעתיה דר"ש ב"ל דו אמר אין המעות קונין דבר תורה, דמי אוכלין נתן לו!

המוכר מוכר לעצים והלוקח לוקח לאוכלין, היה זה מעמיד וזה מעמיד כל אחד "מתעקש" כמחיר שהוא רוצה, ייבה כהדא: אתיא כהא דתניא אם המוכר תובע ללוקח, יעשו כדברי הלוקח. ואם הלוקח תובע למוכר יעשו כדברי המוכר.מי שתובע את חבירו "לגמור המקח", חייב ליתן כפי קצבת השני וכא כן: תלוי מי "הלך אצל מי" [הולכין אחר מחשבת ה"נתבע"]

הלכה ב משנה שביעית נתנה לאכילה ולשתיה ולסיכה. לוכל כל דבר שדרכו לאכול, ולסוך דבר שדרכו לסוך.

ולא יסוך יין וחומץ. אבל סך את השמן

וכן בתרומה ובמע"ש

קל מהן שביעי' שנתנה להדלק' הנר:

גמרא כיצד לוכל דבר שדרכו לוכל? אין מחייבין אותו לוכל לא פת שעיפשה, ולא קנובת ירק, ולא תבשיל שנתקלקל צורתו. וכן הוא שביקש לוכל תרדין חיין או לכוס חיטין חיות, אין שומעין לו

כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות? אין מחייבין אותו לשתות אניגרון ולא איקסגורין ולא יין ושמרים.

החושש בשיניו, לא יהא מגמא חומץ ופולט, אבל מגמא הוא ומבליע. ומטבל כל צרכו ואינו חושש. החושש גרונו לא יערענו בשמן, אבל נותן הוא שמן לתוך אניגרון וגומא.

לא יסוך יין וחומץ, אבל סך הוא את השמן.

החושש את ראשו או שעלו בו חטטין סך שמן, אבל לא יסוך יין וחומץ.

אין מפטמין שמן של שביעית, אבל לוקח הוא שמן ערב, בשביעית, ואינו חושש. רבי אימי סבר מימר אפי' מן החשוד, אמר רבי יוסי לא אמרו אלא בשאינו יודע אם חשוד אם אינו חשוד, הא דבר ברי שהוא חשוד אסור שוודאי השתמש בשמן של שביעית

מהו לפטם יין של שביעית? כיון שהיין נבלע בהבשמים הרי מפסיד היין! נשמעינא מן הדא: קל מהן שביעית, שנתנה להדלקת הנר. הדא אמרה שהוא מותר. כמו שמותר במע"ש. והתני אסור! אמר רבי אלעזר דרבי יהודא היא. דרבי יהודא מתיר לבשל יין של תרומה אע"פ שממעטו מפני שהוא משביחו

קל מהן שביעית שנתנה להדלקת הנר. ותרומה לא נתנה להדלקת הנר?! תרומה טמאה נתנה להדלקת הנר. שביעית, אפילו טהורה נתנה להלדקת הנר

רבי חזקיה על מסחי, יהב צלוחיתא לזוסימא אוריריא נתן צלוחית של שמן לזוסימא שומר הבגדים א"ל אעל ליה לי לאשונא, לבית המרחץ א"ל לית אסור? אתא שאל לרבי ירמיה, ור"י אסר לו--והודה חזקי' לזוסימא שלימד אותו.. למדתנו! ותני כן אין סכין שמן של שביעית במרחץ, אבל סך הוא מבחוץ ונכנס. ולא שמן שריפה לא בבתי כסאות ולא בבתי מרחצאות מפני בזיון קדשים

הלכה ג משנה אין מוכרין פירות שביעית לא במדה ולא במשקל ולא במנין. ולא תאנים במנין, ולא ירק במשקל.

ב"ש אומרים אף לא אגודות.

ובית הילל אומרים את שדרכו לאגוד אותו בבית אוגדין אותו בשוק, כגון הכרישין ונץ החלב:

גמרא למה? כדי שימכרו בזול, וישקלו בליטרא וימכרו בזול! אם אמר את כן, אף הוא אינו נוהג בהן בקדושה

תני פירות ח"ל שנכנסו לארץ, לא יהו נמכרין לא במדה ולא במשקל ולא במנין, אלא כפירות הארץ. ואם היו נכרין, מותר.

אמר רבי יוסי ב"ר בון: כגון אילין קורדקיא דסלקין ומזדבנין מן סוסיא לטבריא.

רבי חזקיה בשם רבי אבא בר ממל זה שהוא מודד בכפישה, ונסתיימה לו שנים ושלשה פעמים, אסור למוד בה.

אמר רבי הושעיא אסור מימר עבוד אצבעך! הראה באצבע על הכלי [שימדוד עד שם]

טבח כהן שנזדמנה לו בכור, שניתנה לו מהו מקטעתא קופדין ומזבנתא גוא שוקא? מהו שיקטעו לחתיכות וימכרנו בשוק? ר' ירמיה סבר מימר שרא, מן הדא: את שדרכו ליאגד בבית אוגדין אותו בשוק. כ "אגודה בעלמא" שר-ואינו חייב לשנות אמר רבי מנא כל גרמה היא אמרה דהוא אסור, שלא יהא כעושה סחורה בגופו!

הלכה ד משנה האומר לפועל הילך איסר זה ולקוט לי ירק היום, שכרו מותר.

לקט לי בו ירק היום, שכרו אסור. יש בו קדו"ש-דהו"ל כלוקח

לקח מן הנחתום ככר בפונדיון, "כשאלקוט ירקות שדה, אביא לך", מותר לפרוע שכר הככר שלקח, בירקי שביעית

לקח ממנו סתם, לא ישלם מדמי שביעית. שאין פ ו ר ע ין ח ו ב מדמי שביעית:

גמרא מה בין האומר לקוט לי, ובין האומר לקוט לי בו? רבי אבין בשם רבי יוסי בן חנינא: מהלכות של עימעום היא

תמן תנינן: לא יאמר אדם לחבירו העל את הפירות האילו של מע"ש לירושלים לחלק. ע"מ שאתן לך חלק מהם-שאין פורעין "חוב" ממע"ש. אלא אומר העלם, שנאכלם ונשתם בירושלים. רבי זעירא בשם רבי יונתן מהילכות של עימעום היא

תמן תנינן שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני. מה בין האומר הלויני לבין האומר השאילני? אמר ר' זעירא בשם רבי יונתן מהילכות של עמעום היא

פיתן- רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן

מהילכות של עימעום. אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא, מהו "מהלכות של עימעום"? אני אומר, במקום שאין פת ישראל מצויה, בדין היה שתהא פת עכו"ם מותרת, ועימעמו עליה ואסרוה. אמר רבי מנא ויש עמעום לאיסור? ועוד.. ופת לא כתבשילי עכו"ם היא?! כך אנו אומרים במקום שאין תבשילי ישראל מצויין שם בדין הוא שיהא תבשילי עכו"ם מותרין?!!!

אלא כן היה, במקום שאין פת ישראל מצויין, בדין שתהא פת עכו"ם אסורה, אלא שעמעמו עליה והתירוהו מפני חיי נפש.

רבנן דקיסרי בשם רבי יעקב בר אחא: כדברי מי שהוא מתיר

ובלבד מן הפלטר.

[ולא עבדין כן.=לא נהגו כך--רק מתירין הכל]

..שכרו מותר... ר"ש בן לקיש אומר במראה לו . שאינו אלא כנותן לו שכר רגלו

רבי יוחנן אמר אפילו לא הראה לו, כמי שהראה לו דלעולם תלינן המעות עבור הליכת הרגל

מתני' פליגא על ריו"ח: דתניא השוכר את הפועל להביא לו יין לחולה או תפוח לחולה, אם הביא, חייב ליתן לו. אם לאו, אינו חייב ליתן לו. אבל אם אמר לו יין לחולה ממקום פלוני. תפוח לחולה מ מ ק ו ם פ ל ו נ י. בין שהביא בין שלא הביא חייב ליתן לו, שכר רגליו הוא נותן לו.

מה עבד לה רבי יוחנן? קל הקילו בשביעית שהיא מדרבנן

מתני' פליגא על ר"ל: דתני לא יאמר אדם לפלוני, הא לך דינר זה והבא לי לקט היום. הבא לי פאה היום. דבלשון הזה הוי שלוחו [ואסור לעשיר ללקוט] [והמעות אינו אלא שכר ה ל י כ ה] דבע"ב [אלא אומר לו בלקט שתביא לי היום, בפיאה שתביא לי היום. וכן אתה מוצא בבן לוי] והרי לא הראה לו! ואת אמרת כמי שהראה לו!! דלהכי אסור משום דתלינן השכר ר ק עבור ההליכה

מה עביד לה ר"ש בן לקיש? פתר לה במראה לו את הלקט

לקח מן הנחתום ככר בפונדיון, כשאלקוט ירקות השדה אביא לך, מותר. תני רבי יודא ורבי נחמיה אוסרים. מה אנן קיימין? אם בההוא דאמר הילך-- הב לי =פרע החוב ל א ח ר זמן , דברי הכל אסור. הב לי =תן לי ככר לחם ואנא יהב לך, ד"ה מותר. אלא כן אנן קיימין "הב לי, ברי לי אני יהב לך". ר' יהודא ור' נחמיה אוסרין שאין ירקות שדה מצויין, וחכמים מתירין מפני שירקות שדה מצויין:

הלכה ה משנה אין נותנין לא לבייר לחופר בורות מים ולא לבלן ולא לספר ולא לספן. אבל נותן הוא לבייר לשתות

ולכולן הוא נותן מתנת חנם:

גמרא תני ר' יוסי אף לא למבייר. לדולה מים מן הבור דאסור ליקח מ י ם בפירות שביעית

מחלפא שיטתיה דרבי יוסי. תמן הוא אמר לוקחין הימנו מים ומלח, אלמא חשיב אוכל, והכא הוא אמר הכין!

אמר ר' יוסה, מה פליגי? בתשמישו, אבל בשתייה אף ר' יוסי מודה. דשרי ליקח מים לשתות בדמי שביעית

הוי, מאן תנא אבל נותן לבייר ל ש ת ו ת, ר' יוסי, דלת"ק שרי אף לתשמיש

אמר רבי יוסי דברי הכל היא, כאן לאדם כאן לבהמה מה שאוסרת משנתינו הכל חוץ מ ש ת ייה, היינו לאסור מים לצורך בהמה

תני מעיין של בני העיר הן ואחרים, הן קודמים לאחרים. אחרים ובהמתן, אחרים קודמין לבהמתן. כביסתן וחיי אחרים, כביסתן קודמת לחיי אחרים.
אמר רבי יוחנן מאן תנא כביסה חיי נפש? רבי יוסי דתני אין נותנין מהם פירות שביעית לא למשרה ולא לכביסה, ורבי יוסי מתיר בכביסה. מחלפא שיטתיה דרבי יוסי תמן בנדרים הוא אומר אין רחיצה חיי נפש, וכא הוא אמר הכביסה חיי נפש! אמר רבי מנא אדם מגלגל סובל ברחיצה, ואין אדם מגלגל בכביסה

יהודא איש הוצי עביד טמר במערת' תלתא יומי, הטמין עצמו במערה 3 יום בעי למיקם על הדין טעמא מניין שכביסת עיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת? אתא לגבי רבי יוסי בן חלפתא א"ל הן הוית? א"ל עבדית טמיר במערתא תלתא יומין בעי למיקם על הדין טעמא, מניין שכביסה עיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת? קרא לר' אבירודימס בריה א"ל אגיב הדין טעמא השיבהו מניין שכביסה העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת? א"ל תהיינה הערים האלה, תחיינה עיר ועיר, ואח"כ ומגרשי' סביבותיה, אמר ליה מה גרם לך? דלא ילפת למדת עם חבריך:

הלכה ו משנה תאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה סכין מיוחד לחתוך התאנים, אבל קוצה הוא בחרבה.

ואין דורכים ענבים בגת, אבל דורך הוא בעריבה

ואין עושין זיתים בבד ובקוטבי, אבל כותש ומכניס לבודידא:

רש"א אף טוחן הוא בבית הבד, ומכניס לבודידה

גמרא כתיב (ויקרא כה) ואת ספיח קצירך לא תקצור- הא קצירה כנגד =כדרך הקוצרים לא

אמר ר' לא אם אינו ענין לספיחי איסור, תניהו ענין ל"ספיחי התר" (כנראה שיש ספיחי היתר/ פירות האילן) אפ"ה אסור לקצור "כדרכו"

אמר רבי מנא לכך נצרכה, כשעלו מאליהן. שלא תאמר הואיל ועלו מאליהן יהו מותרין, לפום כן צריך מימר אסור (שם) לגמרי משום "ספיחין"

את ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצור, מן השמור בארץ אין אתה בוצר, אבל בוצר את מן המופקר. לא תבצור- כדרך הבוצרים. מיכן אמרו תאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה אבל קוצה הוא בחרבה אין דורכין ענבים בגת אבל דורך הוא בעריבה ואין עושין זיתים בבד ובקוטבי ורבותינו התירו לעשות בקוטבי. רבי יוחנן הורי לאילין דרבי ינאי לטחון ברחיים כר' שמעון ולעשות בקוטבי כרבנן ="רבותינו"

רבי יוחנן הורי לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בדיהן שמן אלא מעות.

דאסור לפרוע שכר פעולה [חוב] בפ"ש

תני: החמרין והכתפין כל העושות שביעית שכרן שביעית.

אמר רבי זעירא בפירות היתר היא לא נזרעו בשביעת [גם אין עליהן "איסור ספיחין"] וק"ו לפירות ששית! מתנית'. מהו "שכרן שביעית"? שיהו נוטלין ממה שיהו עושין בשכרן, שביעית כ מותר לשלם להם בפירות שביעית עיין סוף הלכה ד וההוא דהורי רבי יוחנן לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בדיהן שמן אלא מעות כרבי יודא וכרבי נחמיה הורי לון ואנן קיימ"ל להיתר

רבי הילא במכתפי פירות עבירה היא נזרעו בשביעית/ספיחין מתניתא. ומהו "שכרן שביעית"? כיי דאמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן יי"נ קנס קנסוהו וכא קנס קנסוהו: כ שכרן, צריך לנהוג בהם קדו"ש

הלכה ז משנה אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה שלא יביאנו לידי פסול שאים יטמא, יתחייב לשרוף פ"ש רבי שמעון מתיר

והאחרון אחרון נתפס בשביעית והפירי לעצמו אסור:

גמרא תמן תנינן ובכולן הכהנים רשאין לשנות באכילתן ולאוכלן צלויין שלוקין

ומבושלים וליתן לתוכן תבלי חולין ותבלי תרומה דברי ר"ש. ר"מ אומר לא יתן לתוכן תרומה, שלא יביא את התרומה לידי פסול.

אתיא דיחידיאי דתמן כסתמא דהכא? אלא דסתמא דהכא, ר " מ דתמן. וממילא.. ר"מ ור"ש, הלכה כר"ש.
אמר רבי יוסי אשתאלית לאילין דבית רבי ינאי אמרי, נהיגין הוינן מבשלין שביעית בשמן של תרומה-מעט מעט על יד על יד ואוכלין. מאי כדון? הלכה כר"מ דתמן, היא רבנן דהכא

האחרון אחרון נתפס בשביעית והפירי עצמו אסור. הא כיצד? לקח בפירות שביעית בשר אילו ואילו מתבערין בשביעית, לקח בבשר דגים יצא בשר נתפשו דגים, לקח בדגים שמן יצאו דגים ונכנס שמן, האחרון אחרון נתפס בשביעית והפירי עצמו אסור

בעו מיניה מרבי יוחנן שביעית מהו שתצא דרך חילול? אמר ליה ולמה לא?! אמר ר"א אין שביעית יוצא דרך חילול אלא דרך מכירה

מתניתא מסייע לדין ומתניתא מסייע לדין: מתניתא מסייע לר"י כל מי שיש לו מעות מדמי שביעית והוא רוצה לחללן על עיסתו מחללן

מתניתא מסייע לרבי אלעזר: מי שיש לו סלע מדמי שביעית והוא רוצה ליקח חלוק הולך אצל חנווני הרגיל אצלו ואמר תן לי בזו פירות, והוא נותן לו. והוא אומר לו הרי פירות האלו נתונים לך במתנה. והחנווני אומר לו הרי סלע זו נתונה לך במתנה. וחוזר לוקח לו חלוק.

רבי יוחנן שתי חמרא של שביעית , ואח"כ ויהיב פריטוי כדי שלא יהיו "מעות שביעית" ביד ע"ה עד כדון רבי יוחנן דהוא מתייהמון, הא שאר כל אדם דלא מתייהמון? רבי יעקב בר אחא בשם רבי אבינא מחוי ליה בהדא, ונסב בהדא. רבי חזקיה הוה אמר ליה: הב לי מן קומוי! מן גו דו אמר ליה "ה ב לי מן קומוי" כמאן דלא יהב ליה מן דמי שביעית: שנוטל היין בתורת מ ת נ ה

הלכה ח משנה אין לוקחי' עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית ואם לקח יאכל כנגדן

אין מביאין קיני זבין וקיני זבות קיני יולדות מדמי שביעית ואם הביא יאכל כנגדן

אין סכין כלים בשמן של שביעית ואם סך יאכל כנגדן

עור שסכו בשמן של שביעית ר"א אומר ידלק וחכ"א יאכל כנגדן

אמר לפני ר"ע אומר היה ר"א עור שסכו בשמן של שביעית ידלק. אמר להם שתוקו! לא אומר [בפתח וחולם] לכם מה ר"א אומר בו!

ועוד אמרו לפניו אומר היה ר"א האוכל פת כותי כאוכל בשר חזיר. אמר להם שתוקו! לא אומר לכם מה ר"א אומר בו!

מרחץ שהוסקו בתבן ובקש של שביעית מותר לרחוץ בה שנעשה באסור 9:5 אך בדיעבד לא נאסר שמוש המרחץ. אם מתחשב הוא לא ירחץ בו:

גמרא א"ר יוסי זאת אומרת שאסור ליקח אשה מדמי שביעית דלכן מה בין הקונה אשה מה בין הקונה שפחה?

תני שמן של שביעית אין חוסמין בו תנור וכיריים ולא סכין בו מנעלים וסנדלין ולא יסוך אדם את רגלו והוא בתוך מנעלו והוא בתוך סנדלו אבל סך הוא את רגלו ונותנו לתוך מנעלו ולתוך סנדלו וסך שמן ומתעגל ע"ג קטבליא ואינו חושש. לא יתננה על גבי טבלה של שיש להתעגל בה שאז מתקן את הקטבליא רבן שמעון בן גמליאל מתיר

עור שסכו בשמן מה אמר בו ר"א? אמר רבי יוסי עצמותיו של אותו האיש ישרפו! רבי

חזיקה בשם רבי אחא אמר מותר לא רצה לגלות שיש ל ה ק ל לגמרי.

ועוד אמר לפניו וכו' אמר רבי יוסי זאת אומרת שאסור לחבר ליקח פתו של עם הארץ.

רבי חזקיה בשם רבי אחא מתיר היה ר"א חמיצן של כותים לאחר הפסח מיד. ל"ח לחמץ שעע"הפ

אם מתחשב הוא הרי זה לא ירחוץ= ואם הם אדם של צורה הרי זה לא ירחוץ

אים מתחשב....כהדא רבי יהושע בן לוי אזל מן לוד לבית גברין בגין מיסחי. כדיי לרחוץ בהיתר

ר"ש בן לקיש הוה בבוצרה, חמתון מזלפין להדא אופרדיטי, איזה פסל יווני ששתו מים מפיו אמר לון ולית אסור? אתא שאל לרבי יוחנן, א"ל ר"י בשם ר"ש בן יוצדק אין דבר של רבים אסור: הדא דתימר באילין דימוסיי. ברם באילין פריבטה, אסור מרחצאות של רבים אינו נאסר אבל של private, נאסר

מסכת שביעית פרק ט

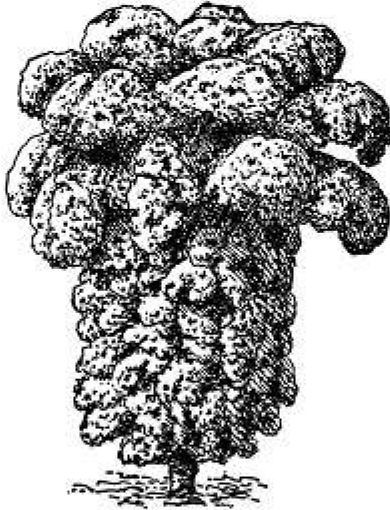
הלכה א משנה הפיגם והריבוזין השוטין, והחלוגלגות, כוסבר שבהרים, וכוסבר שבנהרות, וגרגיר שבנהרות, של אפר, פטורין מן המעשרות [ונלקחים מכל אדם בשביעית] שאין כיוצא בו נשמר אין אדם מושיב שומר בשדהו כשיש בו מינים זולים כאלו. וכיון שאינו "נשמר" פטור מן המעשר [ובגמרא מפרש לעניין שביעית: אין חוששין שמא זרעם בשביעית-שאין דרך עוברי-עבירה לזרוע מינים אלו רק מן ההפקר לקטן, ומוכרן]

מכאן ואילך מתחיל עניין חדש: "אסור ספיחין"
רבי יהודה אומר: ספיחי חרדל מותרין שלא נחשדו עליהן עוברי עבירה לזרעם בשביעית

ר"ש אומר כל הספיחים מותרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות השדה--

וחכמים אומרים כל הספיחים אסורים: ספיחי

כרוב-kale

גמרא הפיגין והריבוזין כו'. "סירוגין" ו"חלגלוגות" ומי גדול "בחכמה ובשנים" ג שאלות הללו אצרכת לחבריא, מיבעי לרבנן אמרין, ניסק ונשאל לאילין דבית רבי, סלקון מישאל, ויצאת שפחה של בית רבי, ואמרה להן הכניסו לשנים! אלמא אזלי' בתר age אמרין, ייעול פלן קדמאי, ייעול פלן קדמאי! ייכנס פלוני לפניי! שורין עללין קטעין התחילו נכנסין קצת קצת בהפסק קטעין, אמרה להן, מפני מה אתון נכנסין סירוגין סירוגין? חד ר' הוה טעון פרפחוני' בגולתי' היה נושא purslane בטליתו ונפלון מיניה, אמרה ליה שפחה של בית ר', ר'! נתפזרו חלוגלגותיך!

מהו כרפס שבנהרות? רבי יוסי ב"ר אמר פיטרוסליגן.

ולמה לא תנינן הסיאה והאיזוב והקורנס עמהן? עיין מעש' 3:4

[שלא תאמר, אלו, סיאה... נשמרים בחצר, חייבין. ואלו, פיגם... נשמרים בחצר, פטורים. אלא אילו ואילו, אם היו נשמרין בחצר חייבין. אים מושיב שומר בחצרו, חייבים במעש'

...או איפכא... [דאפשר לפרש שני דרכים לעניין פואה] ואילו, סיאה.... נשמרים בגינה פטורין. ואילו פיגם.. נשמרים בגינה חייבין, אלא אלו ואלו, אם נשמרים בגינה פטורין מה שמושיב שומר בגינה--לשאר דברים!] וא"כ קשה דהו"ל למיתני סיאה עים פיגם להשמיענו דינים אלו בפיגם

אלא אילין הוא ולמה לא תנינן? שלא תאמר הואיל ורוב המינין הללו פיגם..נזרעים ובאין מן האיסור לא פיגם "שוטה"! , יהו אסורים, לפום כן צריך מימר מותרים.

**** יש להקדים כאן, שהיה זמן שאסרו ירקות וכו' ר ק מעוברי עבירה= מי שאינו "שומר שביעית כהלכתה"---אחר כך אסרו כל ירק שגדל בשדה בשביעית וקראו לאיסור זה ספיחין***

מהו שיהו פיגם אסורין משום ספיחים? נשמענא מן הדא: רבי יודא אומר ספיחי חרדל מותרין, שלא נחשדו עליהן עוברי עבירה. ואלו הואיל ולא נחשדו עליהן עוברי עבירה יהו מותרין.

עד כדון ירקו, זרעו? היש אסור ספיחין בזרע חרדל אפשר מימר ירקו מותר, זרעו לכ"ש?! ר"ש בן לקיש הוה בחיקוק, חמתוי מגלגלין בהדין חרדלא, נפל מיניה והוא לא נסב ליה, היו מזלזלין בחרדל, נפל מאיש אחד ולא הגביהו אמר מאן דמייתי לי חרדלא אנא מורי כרבי יודא!!

אמר רבי בא בר זבדי הורי ר' חוניא דמן חוורין בבית חוורן כהדא דר' יודא. עאל ר' יוחנן ודרש כרבנן דהכא לעניין ספיחין, וכרבנן דתמן. עייין לק'

ר' אבא בר זמינא בשם ר' יצחק מן קומוי אילין תרתי מילייא, מחמת שני דברים אלו הלך לו ריו"ח מציפורי לטברי' נחית ליה ר' יוחנן מציפורין לטבריה. אמר, ר' חנינא שהיה הזקן בציפורי מה אתיתן לי הדין דיינא סבא? דאי אנא שרי, והוא אסיר. אנא אסיר, והוא שרי!

אמר רבי ווא אתא עובדא קומי רבי יוסי ובעי מיעבד כרבי יוחנן, כד שמע דרב ור' חנינא מתפלגין, שרע מינה נטה ממנו

שייך למס' ערובין משום ארבע זקנים אמרו: כל הנאכל עירובו בראשון, הרי הוא כבני עירו בשני. רב הונא בשם רב: הלכה

כארבע זקנים. רב חסדא בעי, מחלפא שיטתיה דרב תמן הוא עבד לה שתי קדושות וכא הוא עביד לה קדושה אחת! דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת מהו להדליק בי"ט? רב ור"ח תרוויהון אמרין אסור, ור"י אמר מותר. דאיתפלגון: שירי פתיל' שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת, מהו להדליקן בי"ט? רב ורבי חנינא תרויהון אמרין אסור, וריו"ח אמר מותר. ומתרצינן דרב אוסר ל א משום קדושה אחת רק משום דין ביצה [הכנה] א"ר יודן קומי רבי מנא, מה מפכא לה גבי ביצה? איך אפשר ללמוד אסור פתילה מאסור ב י צ ה ? א"ל מן דאנן חמיין דרבנן רב ור"ח! מדמיא לה, הדא אמרה, היא הדא היא הדא

שאין כיוצא בהן בירקות השדה. ומפני שאין כיוצא בהן בירקות השדה יהו אסורים?! רבי חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי ב"ר חנינא מפני שדרכן לגדל אימהות ???עיין ציור, ומפני שדרכן לגדל אימהות יהו אסורי'?! א"ר שמואל בר רב יצחק כל הירק את יכול לעמוד עליו אם חדש הוא אם ישן הוא, ברם הכא שלא ילך ויביא מן האיסור ממה שגדל בשביעית, ויאמר מן האימהות הבאתי ולא ינהג בו קדו"ש --ע"כ אסרוהו לגמרי

צריך ללקוט ע ל י הלוף לפני שמגיע שביעית כדי שלא יבא לאסור ספיחין אין מחייבין אותו לעקור את הלוף בשביעית, אבל מניחו כמו שהוא. אם

צימח מוצאי שביעית, מותר ואין עליהן קד"ש

אין מחייבין אותו לשרש הקורנס בשביעית משום מצוות "עקירת ואיבוד ספיחין", אבל משקף בעלין מכה על העלין. אם צמחו מוצאי שביעית, מותר.
ולא נמצא מאבד אוכלי בהמה?! מאיליהן הן אבודין כ אינו מאבדו בידיים

ר"ש בן יוחי הוה עבד בשמיטתא וחמי חד מלקט שביעית. א"ל ולית אסור, ולאו ספיחין אינון?! א"ל ולא את הוא מתירן?! א"ל ואין חבירי חלוקין עלי?! קרא עליו (קהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש וכן הוות ליה

ר"ש בן יוחי עביד טמיר במערתא תלת עשר שנין במערת חרובין דגרודא, עד שהעלה גופו חלודה. לסוף תלת עשר שנין אמר לינה נפיק חמי מה קלא עלמא? וכי איני יוצא לראות מה קול בעולם? נפיק ויתיב ליה על פומא דמערתא, חמא חד צייד צייד ציפרין, פרס מצודתי', שמע ברת קלא אמרה דימוס, ואישתיזב' ציפור. זכאי אתה! וניצול הצפור אמר, ציפור מבלעדי שמיא לא יבדא "נתפש ונלכד", כ"ש בר נשא!! כד חמא דשדכן מילייא, =relaxed אמר ניחות ניחמי בהדין דימוסין דטבריא, אמר, צריכין אנו לעשות תקנה כמו שעשו אבותינו הראשונים (בראשית לג) ויחן את פני העיר שהיו

עושין איטלוסן ומוכרין בשוק. אמר נידכי טבריא, והוה נסב תורמסין ומקצץ ומקליק וזורקן (על הארץ) וכל הן דהוה מיתא, הוה טייף וסליק ליה מן לעיל. חמתי' חד כותי אמר לינא אזל מפלי בהדין סבא דיהודאי?!וכי אני לא אשחק בזקן היהודים?! נסב חד מית אזל ואטמריה הן דדכי, לקח מת אחד, והטמינו במקום, שכבר טהרו רשב"י אתא לגביה ר"ש בן יוחי א"ל לא דכית אתר פלן?! איתא ואנא מפיק לך מיתא מן תמן! צפה ר"ש בן יוחי ברוח הקודש שנתנו שם, אמר גוזר אני עליך העליונים שירדו ועל התחתונים שיעלו! וכן הוית ליה!

מי עבר קומי מגדלא, בית הספר שמע קליה דספרא אמר הא בר יוחי מדכי טבריא.. א"ל יבא עלי אם לא שמעתי שטבריא עתידה להיטהר! אפי' כן לא הימנין הוית!! ואחר כל זה עדיין אינך מאמין!! מיד נעשה גל של עצמות

הלכות ביעור

הלכה ב משנה שלש ארצות לביעור: יהודה ועבר הירדן והגליל. ושלוש שלוש ארצות לכל אחת ואחת.

גליל העליון וגליל התחתון והעמק (שלש ארצות בגליל)
מכפר חנניא ולמעלן כל שאינו מגדל שקמין- גליל העליון
מכפר חנניא ולמטן כל שהוא מגדל שקמין- גליל התחתון
ותחום טבריא- העמק

וביהודא- ההר והשפלה והעמק
ושפלת לוד כשפלת הדרום, וההר שלה כהר המלך
מבית חוורן עד הים, מדינה אחת

ולמה אמרו שלוש ארצות? שיהו אוכלין בכל אחת ואחת, עד שיכלה האחרון שבה.

ר"ש אומר לא אמרו שלש ארצות אלא ביהודה.

ושאר כל הארצות כהר המלך

וכל הארצות כאחת, לזיתים ולתמרים:

גמרא ולבהמתך ולחיה וגו' כל זמן שחיה אוכלת מן השדה, הבהמה אוכלתן מן הבית. רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בר רבי חנינא: שיערו לומר אין החיה שבהר גדילה בעמק. ולא גדילה חיה שבעמק, בהר

דיקליטיאנס אעיק לבני פנייס קיסר אחד הציק מאד לבני פנייס אמרין ליה אנן אזלין! אמר ליה סופיסטה= שבועה לא אזלין לון! ואין אזלון לון, חזרון לון. ואף אים תלכו, תחזרו מיד! ואי בעית מבדקא, אייתי טביין ושלחון לארעא דרחיקא, ובסוף אינון חזרון

לאתריהון. עבד כן אייתי טביין וחפי קרנתייהו בכסף ושלחון לאפריקא, ובסוף תלתין שנין חזרו לאתריהן

תני רשב"ג אומר סימן להרים, מילין. לעמקים, תמרים. לנחלים, קנים. לשפילה, שקמין. ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר (דברי הימים ב א) ואת הארזים נתן כשקמים אשר בשפלה לרוב

אית דבעי מימר למידת הדין אתמר. ואית דבעי מימר לעגלה ערופה איתמר

איזו עמק בגליל? כגון בקעת גנוסר וחברותיה וכן כיוצא בהן. איזה הר שביהודה? זה הר המלך. ושפלתו- זו שפלת דרום. ועמק שלו- מעין גדי עד ירחו איזה הר שבעבר הירדן? תני רשב"א אומר כגון הרי מכוור וגדור וכן כיוצא בהן. ושפלתו- חשבון וכל עריה אשר במישור דיבון ובמות בעל ובית בעל מעון וכן כיוצא בהן ועמק שלו- בית הרים ובית נמר' וכן כיוצא בהן. ובעמק, בית הרים ובית נמרה וסוכות וצפון יתר ממלכת סיחון מלך האמורי אשר מלך בחשבון בית הרים בית רמתה בית נמרה בית נמרון סכות תרעלה צפון עמתו

שפלה שבהר כהר? והר שבשפלה כשפלה ? ???מן מה דתני תוספתא כאן הר והרו, עמק ועמקו, שפל ושפלתו. הדא אמרה שפלה שבהר, כשפלה. והר שבשפלה, כהר.

אמר ר"י מתני' אמרה כן: וההר שלה כהר המלך

מבית חורון ועד ים מדינה אחת פראכורין. =שכונה אמר ר"י עוד היא יש בה הר ושפלה ועמק, מבית חורון ועד אמאום- הר. מאמאום ועד לוד- שפלה. מלוד ועד הים- עמק. ניתני ארבע? יש ארבע ארצות שיש בהם שלש שלש!!--ומתרץ מעורבות הן.

תני אין בסוריא שלש ארצות סוריא לא נחלק לשלש

ושאר כל הארצות...איתא חמי בא וראה! אילין עמק שביהודא אינו אוכל עד הר יהודא, ועמק שבגליל אוכל עד הר יהודא! =הר המלך

כל הארצות כאחת לזיתים ולתמרים. תני אף לחרובים.
תני אוכלין על התמרים עד שיכלו מיריחו ועל הזיתים עד שיכלו ממרון ומגוש חלב:

הלכה ג משנה אוכלין על המופקר אבל לא על השמור,
רבי יוסי אומר אף על השמור

אוכלין על הטפחין חטים שדופות ודקות ועל הדיפרא,שעושה פירות 2 פעם אבל לא על

הסיתוונית. ענבים שלא בישלו כ"צ
רבי יהודה מתיר כל זמן שביכרו עד שיכלה הקיץ דווקא אים כבר התחיל ליגדל קודם גמר הקיץ

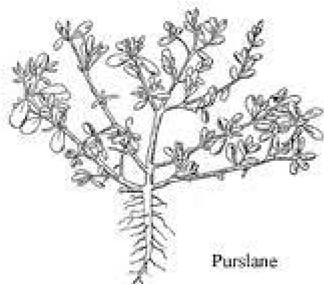
גמרא ת"ק ד מתני' דר"ש. כתיב (ויקרא כה) מן השדה תאכלו את תבואתה. כל זמן שאת אוכל מן השדה את אוכל מה בבית. כלה מן השדה כלה מן הבית.
מה טעמא דר"י? את הוא שגרמת לה שלא תאכל!

אוכלין על הטפיחין מתני' דרבי יוסי דתניא אין אוכלין על הטפחין שבעכו ר"י אמר אוכלין על הטפחין שבעכו.

אמר רבי יוסה הוינן סברין מימר מה פליגין רבי יודא ורבנן? בסיתוונות, אבל בדפרין לא. אשכח תני, רבי יהודא מתיר בדפרון והן שבכרו עד שלא יכלה הקיץ:

הלכה ד משנה הכובש ג' כבשים בחבית אחת ר"א אומר אוכלין על הראשון. ורבי יהושע אומר אף על האחרון. רבן גמליאל אומר כל שכלה מינו בשדה יבער מינו מן הבית.

ר"ש אומר כל ירק אחת לביעור אוכלין ברוגילא purslane עד שיכלו סגריות מבקעת בית נטופה:

גמרא מה טעמא דר"א? הראשון נותן טעם באחרון. מה טעמא דרבי יהושע? האחרון נותן טעם בראשון. וקשיא על דרבי יהושע ואין הראשון נותן טעם באחרון?!

רבן גמליאל אומר כל שכלה מינו בשדה יבער מינו מן הבית תני והלכה כדבריו

חזקיה אמר, מכיון שהתחיל באוצר כמבוער הוא. אתא עובדא קומי רבי יסא והורי כחזקיה, לא דאנא סבר כוותיה, אלא מן מה דאנן חמיין רבנן עבדין עובדא כוותיה

רבי יצחק בר רדיפא הוה ליה עובדא אתא שאל לרבי ירמיה א"ל מה? אריוותא קמך, ואת שאל לתעליי'! אריות לפניך , ואתה שואל לשועל! אתא שאל לר' יאשיה, א"ל חמי לך תלתא רחמין ואפקרה קומיהון ראה (שתביא

לפניך שלשה אוהבים-והפקרם לפניהם

קפודקאי דציפורין, שאלין לרבי אימי, בגין דלית לאילן עמא רחים אין לעם הזה [קפודקאי] אוהבים ושואלי שלום--איך נעשה?, ולא שאל שלם, איך צורכה מיעבד? א"ל כד תיחמון ריגלא צלילא, כאשר תראון "שרגל כלה מן השוק" דיהוין מפקון לשוקא ומבקרין ליה, וחזרין וזכיין ביה תצאו לשוק ותפקירו, ותחזרו ותזכו

רבי חגיי מפליג לה צלוחין צלוחין מחלק צלוחית צלוחית ונותן למי שירצה???

רבי אליעזר מפליג לה צלוחין צלוחין

רבי חזקיה סלק גבי רבי ירמיה שהיה לו פ"ש א"ל ר' חזקי' לר"י זכיתי בהן אוצרה? א"ל ר"י לר"ח צור לי אילין פריטייא גביך, תן לי פרוטות שבידך! ובזה תקנה המקום והפירות ואקיים מצוות ביעור, ואוכל לחזור ולזכות בהם א"ל ר"ח לר"י הרי מקומן מושכר לי! א"ל לא כן אפקרתן!! חזר וזכיתה בהן!

הלכה ה משנה המלקט עשבים לחים, עד שיבש המתוק. והמגבב ביבש, עד שתרד רביעה שנייה. זמן ביעור העשבים הוא בחשוון של שמינית
עלי קנים ועלי גפנים עד שישרו מאביהן, והמגבב יבש עד שתרד רביעה שנייה ור"ע אומר בכולן עד שתרד רביעה שנייה

כיוצא בו המשכיר בית לחבירו עד הגשמים, עד שתרד רביעה שנייה. המודר הנייה מחבירו עד הגשמים, עד שתרד רביעה שנייה. עד אימתי נכנסים עניים לפרדיסות ללקט מתנ"ע? עד שתרד רביעה שנייה

עד אימתי =מאמתי נהנים ושורפים בקש ובתבן של שביעית? שמונח על פני ה ש ד ה וכבר נסרח לגמרי ופקעה מהן קדושה ושרי בשריפה משתרד רביעה שנייה:

גמרא ר' אבין בשם רבי יוחנן לית כאן עלי קנים, אלא עלי גפנים. עלי קנים אין להם ביעור. ותני כן עלי קנים ועלי האוג ועלי חרובים אין להן ביעור מפני שאין מינן כלה

ר"ז בעי אמר עד ה ג ש ם, עד שירד גשם אחד?
תמן תנינן האומר הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין. אמר רבי יוסי ב"ר בון, ר' בא בר ממל בעי, אמר הרי עלי ע ץ מביא גיזר אחד?
אמר רבי ליעזר מתני' אמרה כן שזה קרבן בפני עצמו כל עץ ועץ וזה קרבן בפ"ע, דתנינן שנים בידן שני גזירי עצים

תני רבי יוסי אומר כל דבר שהוא תלוי ברביעה עד שת ר ד רביעה שנייה, ושאינה תלוי ברביעה עד שיגיע זמנה של רביעה

תני רשב"ג אומר שבעת ימים שירדו בהן גשמים ולא פסקו יש בהן כדי רביעה שנייה. תני רבי חנינא בשם רשב"ג ולמה נקרא שמה רביעה שהיא רובעת את הארץ

אמר רבי חנינא מכיון שתסרח מה שבשדה, הותר מה שבבית אינו חייב לנהוג בו קדו"ש. תני ר' הושעיה אפי' לאחר ג' שנים אסור (עד שיסרח)

תבן של שביעית אין שורין אותו בטיט. שריין בטיט, בטל. והוא שגבלו. תבן של שביעית אין נותנין אותו בכר, נתנו בכר בטל, והוא שישן עליו.

ל א ח ר שאסרו ספיחין שמא אסור תבן ל ג מ ר י
תבן של שביעית מה שיהא אסור משום ספיחים? רבי לוי שאל לרבי בא בר זבדי ושרי. אמר רבי זעירא ואנא דלא סמכית עלי, אשתאלת לאילין דבית כרסנא ואמרין נהגין הוינא כנישין תבן מן ערובת שמיטתא, וכד מחסרין מייתי מן שורייא מן החומות. אמר רבי ירמיה מתני' אמרה שהוא מותר דתני הצבועין והפטמון לוקחין מורסן מ"מ, ואינו חושש. סבר רבי ירמיה מימר אפילו מן החשוד, א"ל רבי יוסי לא אמרו אלא בשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד, הא דבר ברי שהוא חשוד, אסור. שמא מן ספיחי שביעית היא

אמר רבי שמאי מתני' אמרה שהוא אסור. דתנינן תמן תרומות 10:6 ובשביעית ובכלאי הכרם והקדש אם יש בזרע ובעץ כדי ליתן טעם... אוסר כל הקדירה, מאי לאוו משום ספיחין? [לא נמצא מאבד אוכלי בהמה? תפתר באוכלי בהמה לאדם] אמר רבי מנא תיפתר בקדושת שביעית בביעור, ולית את שמע מינה כלום:

הלכה ו משנה מי שהיו לו פירות שביעית והגיע שעת הביעור, מחלק מזון ג' סעודות לכל אחד ואחד. והשאר מאבדו מן העולם

[והעניים אוכלין אחר הביעור אבל לא העשירים דברי רבי יהודא

רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור] לפי הני תנאי ביעור=ה פ ק ר , אך פליגי אי רק עניים יכולים לזכות או גם עשירים

מי שהיו לו פירות שביעית של איסור [כגון שזרען בשביעית] שנפלו לו בירושה או שנתנו לו מתנה, רבי ליעזר אומר ינתנו לאוכליהן לעוברי עבירה! וחכמים אומרים אין החוטא נשכר! אלא י מ כ ר ו לאוכליהן, ודמיהן יתחלקו לכל אדם

האוכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה חייב מיתה:

גמרא מ"ט דרבי יודא? (ויקרא כה) ואכלו אביוני עמך . מה טעמא דרבי יוסי? ואכלו

אביוני עמך ויתרם.

תני ר"ש אומר עשירין אוכלין מן ה א ו צ ר אוצר בי"ד [עיין תוספתא] אחר הביעור. מ"ט דרבי שמעון? ואכלו אביוני עמך עד יתרם עניים אוכלים רק עד שיגיעו הפרות ל"יתרם"=בית דין ??

ר"ש בן לקיש אומר בפירות עבירה היא מתני'. כאשר פירשנו במשנה

והתני המוצא פירות עבירה אסור ליגע בהן! שנייא היא מציאה שנייא היא שנפלו לו על כרחו

רבי יוחנן אמר בפירות היתר היא מתני'. בהדא תנינן ר"א אומר ינתנו לאוכלין?! למה לא יאכל מקבל מתנה?ר"א דהוא שמותי. דתנינן אוכלין פירות שביעית בטובה ושלא בטובה, כדברי ב"ש אסור לאכול בטובה (מקבל מתנה יכיר טוב לנותן)
בהדא רבנן מתיבין ליה שאין חוטא נשכר?! אדרבה לרבנן הכל מותר! בשיטתו השיבוהו, בשיטתך שאת אומר ינתנו לאוכליהן, שאין חוטא נשכר. אים יש בעיה של הכרת טובה, י י מ כ ר ו לאחרים [עוברי עבירה]

אמר רבי ביבי הורי רבי יוסי באילין קונדסיא קנים, שילכו מעותיהן אחר זמן ביעור לים המלח.

רבי מנא שאל לרבי חזקיה מהו מייבלא להוליך פירות שביעית מפוניין לאשקלון? א"ל אסור

רבי חזקיה הוה קאים בשוקא דקיסרין חמי חד טעון עלל מן איסורי, תבואת איסור הפך אפוי דלא מחמיניה ההנו פרק, הפך פניו כדיי שלא לראותו איפה הוא פורק כל כך למה? כדי שלא יעשה מקומו הוכיח, שלא ייאסר לעולם לקנות באותו מקום שמע רבי יעקב בר אחא ואמר: אמה דהן ילדת בר...

[רבי יהושע בן לוי הוה מפקיד לתלמידים לא תזבון ירק אלא מן גינתא דסיסרא. קם עימיה זכור לטוב א"ל איזיל אימא לרבך לית הדא גינתא דסיסרא! דיהודאי הות, וקטלי', ונסביה מיניה, אין בעיתא מחמרא על נפשך, אשתווי לחברך!]שייך למס' דמאי

חד בר נש הוה חשיד על שמיטתא, אמר לאיתתיה אפקין חלתה! א"ל ההוא גברא חשיד על שמיטתו ואת אמר אפקין חלתה!! א"ל חלתה מדבר תורה, שביעית מדרבן גמליאל וחביריו:
סיימתי בס"ד ליל ב מטו"מ תשפג ליל ב יתרו תשפה

מסכת שביעית פרק י

הלכה א משנה השביעית משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר.
הקפת החנות אינו משמטת, אם עשאה מלוה הרי זו משמטת.
רבי יהודא אומר הראשון ראשון משמט

שכר שכיר אינו משמט, ואם עשאו מלוה, הרי זו משמט רבי יוסי אומר: כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעית, משמטת. אינה פוסקת בשביעית, אינה משמטת.

השוחט את הפרה וחילקה בר"ה, אם היה החודש מעובר, משמיט. ואם לאו, אינה משמיט.

האונס והמפתה והמוציא שם רע וכל מעשה ב"ד אינן משמיטין

המלוה על המשכון והמוסר שטרותיו לב"ד, אין משמטין:

גמרא השביעית משמטת כו' ניחא שלא בשטר. בשטר, ויעשה כמלוה על המשכון, ולא יהא משמט! אמר ר' יוחנן תיפתר בשטר שאין בו אחריות נכסים, וכר"מ בבא מציע 1:6. אתא עובדא קומי ריו"ח בשטר, והורי משמט. אמר, מפני שאנו למידין מן ההלכה אנו עושין מעשה?!

א"ר ירמיה בשאין לו קרקע, הא יש לו קרקע אינו משמט. אמר ר' ייסא אפילו יש לו קרקע, משמט.

אתיא דר' יסא כדרב. דא"ר בא בשם רב: ייחד לו קרקע אינו משמט. לא אמרו אלא ייחד לו, הא לא ייחד לו משמט.

המשעבד שדה לאשתו, והלך ומכרה, אם רצתה לגבות ממנו משאר נכסים, גובה.

אמר ר' הילא: הורי ר' לעזר כהן תנייא

חברייא בעיין, לא תגבה אלא מנכסים משועבדין! אמר לון ר' ייסא: בני חורין לפניה ואת אמרת תגבי משועבדין?!

מתני', בשלא אמר לה לא יהא לך פירעון אלא מזה, אבל אם אמר לה לא יהא לך פירעון אלא מזה, אינו גובה אלא ממנה

המשעבד שדה לחבירו והלך ומכרה, ר' אחא אמר מכורה לשעה ר' ייסא אמר אינו מכורה לשעה
חיילי דר' ייסא מן הדא: עשה שורו אפותיקי ומכרה, אינו מכור--ומדחה שורו מצוי הוא להבריח, שדה אינו מצוי להבריח' [הגע עצמך שהיתה מכורה לבעלי זרוע? אמר ר' יודן אבוי דר' מתנייה מצויין הן בעלי זרוע ליפול]

תני: הכותב שדה אפותיקי לאשה בכתובתה, ולבעל חוב בחובו, מכרה, הרי זו מכורה, והלוקח יחוש לעצמו. אלמא מכורה לשעה!

מתני' בשאמר לה: יהא לך פירעון מזו, מה פליגין? כשאמרו לו לא יהא לך פירעון אלא מזו

שביעית משמטת את הכתובה..רב אמר פגמה אע"פ שלא זקפה, זקפה אע"פ שלא פגמה. תני ר' חייא עד שתפגום ותזקוף.

השוחט את הפרה...משמט ומוקמינן לה בלוקח ממנו בשר ש נ י פעמים, והראשונה נעשית מלווה ומפני שהוא מקיף לו פעם שנייה, נעשית ראשונה מלוה?! אמר ר"א דר' יודא היא. [וראוי לתובעו בר"ה?! וקיימ"ל דחוב שא"א לתבוע --אין שביעית משמטתו [זו קושיא כללית על המשנה דשוחט פרה..] ר' בא בשם ר' זעירא מכיוון שאינו ראוי להאמינו, כמי שראוי לתובעו, ומכיון שהוא ר א ו י לתובעו כמי שראוי ליתן לו מעות דווקא כשמצד ע י ק ר ההלוואה א"א לתבעו עד אחר שביעית--אין שביעית משמטת]

וכאן, במקיף לו תרי זימני בר"ה הואיל והוא ר א ו י ליתן לו מעות ולא נתן, נעשית ראשונה מלוה.

ר' יוחנן אמר כגון חרישה. ר"ש בן לקיש אומר כגון בניין כגון שכבר גמר הבניין לפני שהגיע סוף שביעית. על דעתיה דרבי יוחנן כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעית. על דעתיה דר"ש בן לקיש כל מלאכה שהיא פוסקת מאיליה.

מה, רבי יוסי כר' יודא? דר' יוסי אמר כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעי', משמטת, אלמא ס"ל ראשון ראשון משמטת אפי בלי ה ז ק פ ה [כשיטת ר' יודא] [ושאינ' פוסק' בשביעי' אינה משמטת]

ולא רבי יוסי כר' יודא? נימא דלא אתי' ר' יוסי דשכר שכיר [כגון שכרו לארוג בגד ועדיין עוסק בו עד שנה השמינית] כר ' יודא דסוף שבועות? [לר' יוסי אין שכר פעולה משתלמת אלא ל ב ס ו ף--ולר' יהודה משלמין ב ת ח ל ה ! ומדחה.. אע"ג דר' יודא אמר אין דרך השולחני להיות נותן איסר עד שיטול דינר אלמא צריך לשלם כסף ב ת ח ל ה, מודה הוא בשכר ש כ י ר =מלאכה שאינו אלא לבסוף ולהכי כל מלאכה....אינו משמט

[רבי אומר ניסן לא נתעבר מימיו. והא תנינן "אם בא" חדש בזמנו! "אם בא" לעולם בא! רב אמר תשרי לא נתעבר מימיו. והא תנינן "אם היה החודש מעובר"! "אם היה" לא היה! וכשקידשו את השנים באושה ביום הראשון עמד ר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אמר כדברי ריב"נ אמר רשב"ג לא היינו נוהגין כן ביבנה. ביום השני עבר ר' חנניא בנו של ר' יוסי הגלילי אמר כדברי ר"ע אמר רשב"ג כן היינו נוהגין ביבנה. והתני קדשוהו בראשון ובשני!

מה הראשון ומה השני? ר' בא בשם רב: שנה ראשונה ושנה שניה. התני "יום" הראשון ויום השני?! ר' זעירא בשם רב חסדא אותה שנה נתקלקלה

[קדשוהו קודם לזמנו או אחר עיבורו יום א' יכול יהיה מעובר? ת"ל (ויקרא כו) אותם, אותם אלה הם מועדי, לפני זמנו אין אלה מועדי [לפני זמנו- עשרים ותשעה יום, לאחר עיבורו- שלשים ושנים יום] ומניין שמעברין את השנה על הגליות שיצאו ועדיין לא הגיעו? ת"ל (שם) בני ישראל מועדי עשה עשה את המועדות שיעשו אותן כל ישראל. אמר רבי שמואל בר

נחמן והן שהגיעו לנהר פרת. ר' יעקב בר אחא ר' אימי בשם ר' יודא בר פזי: קידשוהו ואח"כ נמצא העדים זוממין הרי זו מקודש. קם ר' יוסה עם ר' יודה בר פזי א"ל את שמע מן אבוך הדא מילתא? א"ל: כן רבי בא אמר בשם ר' יוחנן: אין מדקדקין בעדי החודש]

ר' בא בר ממל עמרם רב מתנה בשם רב: המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו, אין שביעית משמטתו. והתני השוחט את הפרה וחילקה בר"ה. ואמר ר' לעזר דר' יודא הוא. וראוי הוא לתובעו בר"ה?! כיי דאמר רבי בא בשם ר' זעירא מכיוון שהוא שאינו ראוי להאמינו, כמי שראוי לתובעו, ומכיון שהוא ראוי לתובעו כמי שראוי ליתן לו מעות, וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו מעות ולא נתן, נעשית ראשונה מלוה

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא תשמיטנו שביעית השביעית משמטתו. והתנינן מכות 1 בין נותנין מכאן ועד שלושים יום ובין נותנים מכאן ועד עשר שנים... ויש עשר שנים בלא שמיטה?! מאי לאוו בהתנה? אי נמי דהו"ל כ "ע"מ שלא לתבעו" אמר רבי הונא איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת חד אמר במלוה על המשכון וחרנא אמר בכותב לו פרוזבול

תני: "ל' יום לא איתיי" מהו "ל' יום לא איתיי" שמואל אמר במלוה את חבירו סתם שאינו רשאי לתובעו עד ל' יום. עאל רב יהודה ואמר טעמא (דברים טו) קרבה שנת השבע שנת השמיטה לא היא שנת השבע ולא היא שנת השמיטה, מה ת"ל קרבה שנת השבע שנת השמיטה? שלא תאמר כל שלושים יום אינו רשאי לתובעו, לאחר שלושים יום בהשמט כספים הוא ולא יגבנו, לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה! כ תלווה לו מעות אע"פ שאתה בתוך 30 יום של סוף שנת השמיטה--וא"י לתובעו, וברור שתפסיד המעות.. לא כן אמר רבי בא בר ממל עמרם רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו אין השביעית משמטתו?! כ כיון שא"י לתובעו,, אין שביעית משמט! ומה ה"פחד"?
אשכח תני רבי ישמעאל קרבה שנת השבע שנת השמיטה לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה, ומה ת"ל (שם) קרבה שנת השבע שנת השמיטה? שלא תאמר כל שש שנים שדהו לפני, כרמו לפני, ולאחר שש שנים בהשמט הוא ולא יגבנו, לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה

האונס והמפתה והמוציא שם רע רב יהודא אמר רב דר"ש היא דר"ש אמר במגבה הדבר תלוי. כתובות 4:1

וכל מעשה ב"ד- אילו גזרי דיינים

פשיטא דא מילתא: מלוה שהיא נעשית כפרנית, אינה משמטת. כפרנית שהיא נעשית מלוה, =שחזר והודה לפני שביעית משמטת. רבי ירמיה בעי אף למידת הדין כן? מלוה שהיא נעשית כפרנית והוצרכו ע ד י ם לחייבו, גובה מן העידית, כפרנית שהיא נעשית מלווה =הודה מעצמו, גובה כבינונית

המלוה על המשכון שמואל אמר אפילו על המחט. (שם) ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידיך. פרט למה שיש לאחיך תחת ידיך. ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידיך ולא המוסר שטרותיו לב"ד:

הלכה ב משנה פרוזבול אינו משמט. זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן. כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה שנאמר (דברים טו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמור וגו' התקין הלל הזקן פרוזבול

זהו גופו של פרוזבול: מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני הדיינים שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה. והדיינים חותמין למטן או העדים:

גמרא מכאן סמכו לפרוזבול שהוא מן התורה. ופרוזבל דבר תורה הוא?! כשהתקין הלל סמכוהו לדבר תורה

א"ר חונא קשייתא קומי ר' יעקב בר אחא, כמ"ד מעשרות מד"ת, והלל מתקין על ד"ת?! אים מעש' בזה"ז דאו'-איך עמד הילל לעקור שביעית? [אמר רבי יוסי וכי משעה שגלו ישראל לבבל לא נפטרו מן המצות התלויות בארץ, והשמט' כספים נוהג בין בארץ בין בח"ל ד"ת!! חזר רבי יוסי ואמר (דברים טו) וזה דבר השמיטה שמוט בשעה שהשמיטה נוהגת ד"ת השמט כספים נוהגת בין בארץ בין בח"ל ד"ת. ובשעה שהשמיטה נוהגת מדבריהם, השמט כספים נוהגת בין בארץ בין בח"ל מדבריהם] תמן אמרין אפילו כמאן דאמר מעשרות ד"ת, מודה בשמיטה שהיא מדבריהם. דתני וזה דבר השמיטה שמוט, רבי אומר: שני שמיטין הללו שמיטה ויובל, בשעה שהיובל נוהג שמיטה נוהג ד"ת פסקו יובלות שמיטה נוהגת מדבריהן. אימתי פסקו היובלות? (ויקרא כה) יושביה. בזמן שיושביה עליה לא בזמן שגלו מתוכה. היו עליה אבל היו מעורבבים, שבט יהודא בבנימין ושבט בנימין ביהודה, יכול יהו היובלות נוהגין? ת"ל יושביה, לכל יושביה, נמצאת אומר כיון שגלו שבט ראובן וגד וחצי שבט המנשה, בטלו היובלות

מוסרני לכם...ר' חזקיה בשם רבי ירמיה ואפילו נתונים ברומי. רבי בא בשם רבנן דתמן שלושה שדנו ומת אחד מהן חותמין בשנים ואומר: אע"פ שחתמנו בשנים דננו בשלושה. אמר רבי חגי מתני' אמרה כן והדיינין חותמין מלמטן או הע ד י ם. ולמידין מידת הדין מפרוזבול? אשכח תני: היא מידת הדין למד מפרוזבול

אין לו קרקע ולחייבין לו קרקע, כותבין לו פרוזבול. האיך עבידא? ראובן חייב לשמעון, ולוי חייב לראובן, ראובן אין לו קרקע וללוי יש לו קרקע, כותבין לשמעון על נכסיו של לוי:

הלכה ג משנה פרוזבול המוקדם כשר והמאוחר פסול

שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין כשרין א' לוה מה' כותבין פרוזבול לכל א' וא' חמשה לווין מן אחד אינו כותב אלא פרוזבול א' לכולן אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע אם אין לו מזכהו בתוך שדהו כל שהוא

היתה לו שדה ממושכנת בעיר כותבין עליה פרוזבול
רבי חוצפית אומר כותבין לאדם על נכסי אשתו וליתומים על נכסי אפטרופין

כוורת דבורים רבי ליעזר אומר הרי היא כקרקע וכותבין עליה פרוזבול ואינה מקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת חייב וחכמים אומרים אינה כקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול ומקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת פטור

המחזיר חוב בשביעית אומר לו משמט אני! אם אמר לו "אעפ"כ" יקבל ממנו שנאמר (דברים טו) וזה דבר השמיטה

כיוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם רוצח אני אמרו לו אעפ"כ יקבל מהן שנאמר וזה דבר הרוצח:
גמרא פרוזבול המוקדם כשר- מפני שהוא מירע כוחו. והמאוחר פסול- מפני שמייפה כוחו. שטרי חוב המוקדמים פסולין- מפני שמייפה כוחן. והמאוחרין כשרין- מפני שהוא מורע כוחן.

מי מידע? מי מודיע לנו שהיא מוקדם? שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן החתומין בשטר. לא כן אמר ר"ש בן לקיש עשו דברי החתומין בשטר כמי שנחקרה עדותן בב"ד?! תמן אותן שאמרו לא חתמנו כל עיקר=אנוסין היינו. ברם הכא אמרי על זה חתמנו ולא חתמנו על זה =על הזמן

שט"ח המוקדמים פסולין רבי יוחנן אמר פסולין ממש.

ור"ש בן לקיש אמר אינו מונה אלא משעת הכתב. והתני פרוזבול בין מוקדם בין מאוחר כשר ואינו מונה אלא משעת הכתב. אם אומר את כן בשטרות, מה בין פרוזבול מה בין שטר?

שטר שזמנו כתוב בשבת או בי' בתשרי רבי יודה מכשיר ורבי יוסי פוסל. א"ל רבי יודה מעשה בא לפניך בציפורי והכשרת! א"ל אני לא הכשרתי ואם הכשרתי הכשרתי. הוון בעון מימר מאן דאמר פסול משום מוקדם וסייעתא לריו"ח!, ומ"ד כשר משום מאוחר. אלא מ"ד פסול משום זיוף. דהו"ל מזוייף מתוכו

רב אמר והוא שיהא קרקע למלוה וללוה. ור' יוחנן אמר למלוה אף על פי שאין ללוה וללוה אע"פ שאין למלוה

אין לו קרקע ולחייבין לו קרקע כותבין לו פרוזבול

רבי בא בשם רב מי שאין לו אלא קלח א' בתוך שדהו כותבין לו פרוזבול. והתני השותפין והאריסין והאפיטרופין אין להם פרוזבול! אמרי תמן כל קלח וקלח של שותפות הוא ברם הכא הוא שלו

מהו ליכתוב לאפטרופוס על נכסי יתומים? נשמעינא מן הדא כותבין לאיש על נכסי אשתו

מהו לכתוב לאשה על נכסי בעלה? נשמעינא מן הדא וכן ליתומין על נכסי אפוטרופון

רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש טעמא דר"א

(שמואל א יד) ויבא העם אל היער והנה הלך דבש. מה את ש"מ? אמר רבי מנא חורשא מפיק דבש =יער מוציא דבש. ואילו אמר ויטבול אותו בי ע ר ת הד ב ש, יאות. רבי יוסי ב"ר בון בשם ר"ש בן לקיש אמר שמעה יתה כן: ויטבול אותה ביער' הדבש...מוטב ללמוד מפסוק הזה

מה אנן קיימין? אם במחובר לקרקע כל עמא מודיי שהוא כקרקע, אם בנתונה על גבי שתי יתידות כל עמא מודיי שאינה כקרקע! אלא כי אנן קיימין במונחת על גבי קרקע. ואתיי כיי דאמר רבי זעירא בשם רבי ירמיה כותבין פרוזבול על מקומה של תנור ועל מקומה של כירה. רבי חונא בר אדא אמר אף על מקומה של נר [וס"ל כר"א לעניין פרוזבול]

אף בפת כן הרודה פת מן התנור מחלוקת ר"א וחכמים? דבש גידולי כוורת, פת אינו גידולי תנור

המחזיר חוב בשביעית אומר לו משמט אני רב הונא אמר בשפה רפה והימין פשוטה לקבל...

אמר רבי יוסי הדא אמרה: בר נש דתני חדא מיכלא והוא אזל לאתר ואינון מוקרין ליה בגין תרתיי, צריך מימר לון אנא חדא מיכלא אנא חכים: היודע מסכת אחת ומכבדין אותו בשביל שתיים, חייב לומר...

הלכה ד משנה המחזיר חוב בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו

הלוה מן הגר שנתגיירו בניו עמו לא יחזיר לבניו ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו

כל המטלטלין נקנין במשיכה, וכל המקיים דבריו, רוח חכמים נוחה הימנו:

גמרא רבי לעזר אומר ובלבד לבניו. רבי יוסי בעי מהו ובלבד לבניו? אם יש לו בנים מחזיר לבנים ואים אין לו בנים מחזיר לבני בניו, שלא תאמר הואיל ואין ירושת הגר דבר תורה, יחזיר לבנותיו

כיוצא בו מי שמת סוף משפחתו ואין לו יורש אלא אמו לא יחזיר ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו

הגזלן שעשה תשובה וביקש להחזיר את הגזלה המקבל ממנו אין רוח חכמים נוחה הימנו

רבי חייא בשם ר"י אמר: הנושא והנותן בדברים זמנין דאת אמר אין רוח חכמים נוחה הימנו. וזימנין דאת אמר אין מוסרין אותו אלא למי שפרע.

ר"ז רבי אבוהו בשם רבי יוחנן הנותן עירבון טבעת לחבירו וביקש לחזור בו, חוזר בו. רבי זעירא בעי קומי רבי אבהו, זהוב? א"ל טבעת. מה בין זהוב מה בין טבעת? שזהוב דרכו להשתנות וי"ל דין כסף שיש בו מי שפרע. טבעת בעינו הוא

רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו, חוזר בו. קם רבי יוסי עם רבי יעקב בר זבדי אמר,

ההן לאו צדק והן צדק?! אמר, בשעה שאמר
הין של צדק היה
רב פליג, דרב אמר כד אנא אמר לבני ביתי
ליתן מתנה לבר נש, לינה חוזר בי קס"ד השתא
דמעיקר הדין הוא --דדבור קני

חסר כאן מימרא דרב [גיטין יא] דמעמד שלשתן קני
מתניתא פליגא על רב: אימתי אמרו המטלטלין
נקנין במשיכה? ברשות הרבים או בחצר
שאינה של שניהם, ברשות הלוקח- כיון שקיבל
עליו, קנה. ברשות המוכר- לא קנה עד שיגביה
או עד שימשוך את הכל מרשות הבעלים.
ברשות זה שהיו מופקדים אצלו- ל א ק נ ה
עד שיזיכנו בהן או עד שישכיר לו את מקומן.
מה עבד לה רב? כאן דברי רב שהעמידו עמו
=מעמד שלשתן כאן בשלא העמידו עמו

מחלפא שיטתיה דרב תמן הוא אמר כד אנא
אמר לבני ביתי ליתן מתנה לב"נ לינה חזר בי,
וכאן הוא אמר הכין! מעמ"ש דווקא תמן למידת
הדין ומה דרב נהג למדת חסידות:
תדע לך, דחד בר נש אפקיד ערבון על מילחא,
ויקרת נתן עירבון על מלח, ונתייקר המלח ורצה המוכר לחזור
בו,אתא לגביה רב, א"ל או יתן לו כל עירבונו,
או ימסור לו למי שפרע. אלמא דמצד הדין ליכא שום
חיוב [כגון בלי ערבון]

תם ונשלם בס"ד ליל ג וישלח תשעה לפ"ק ובס"ד
ליל ששי מטו"מ תשפג ליל ד יתרו תשפה יד שבט
ובזה סיימתי סדר זרעים אשר התחלתו היתה בשבת
חזון תשפד ואחל בס"ד שבת

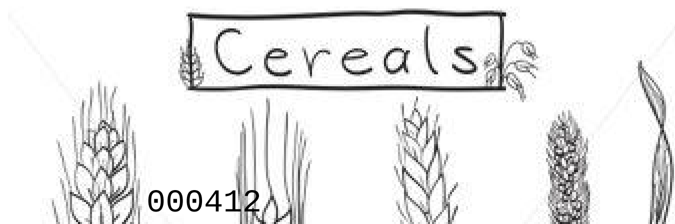
inflorescence
(panicle)

leaf blade

leaf sheath

crown root

אורז rice

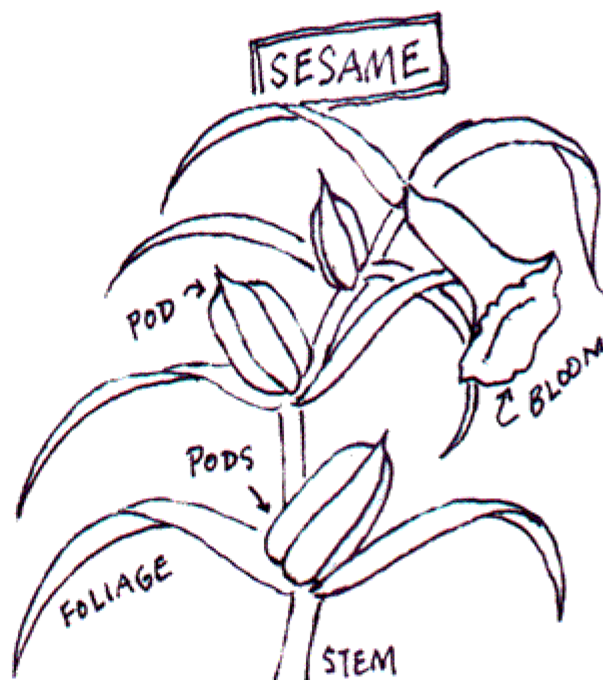

דוחן millet

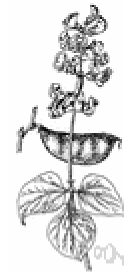
FIG. 1.—Opium Poppy (*Papaver somniferum*, L.).

פרגים

שמשמין

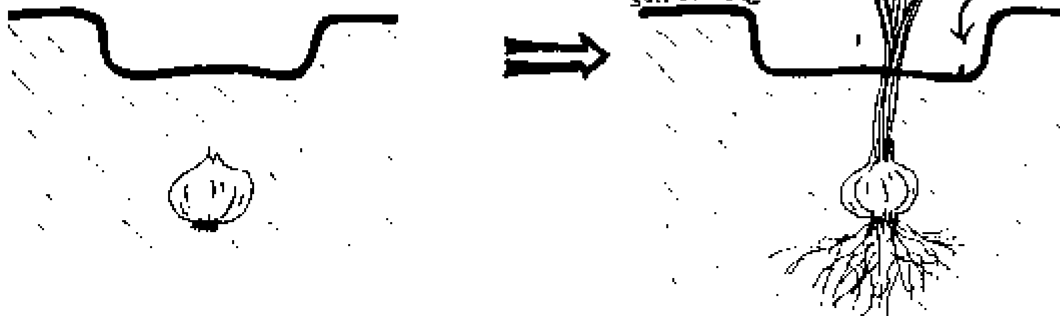

פול המצרי

אפונין הגמלונים

בצלים הסריסים

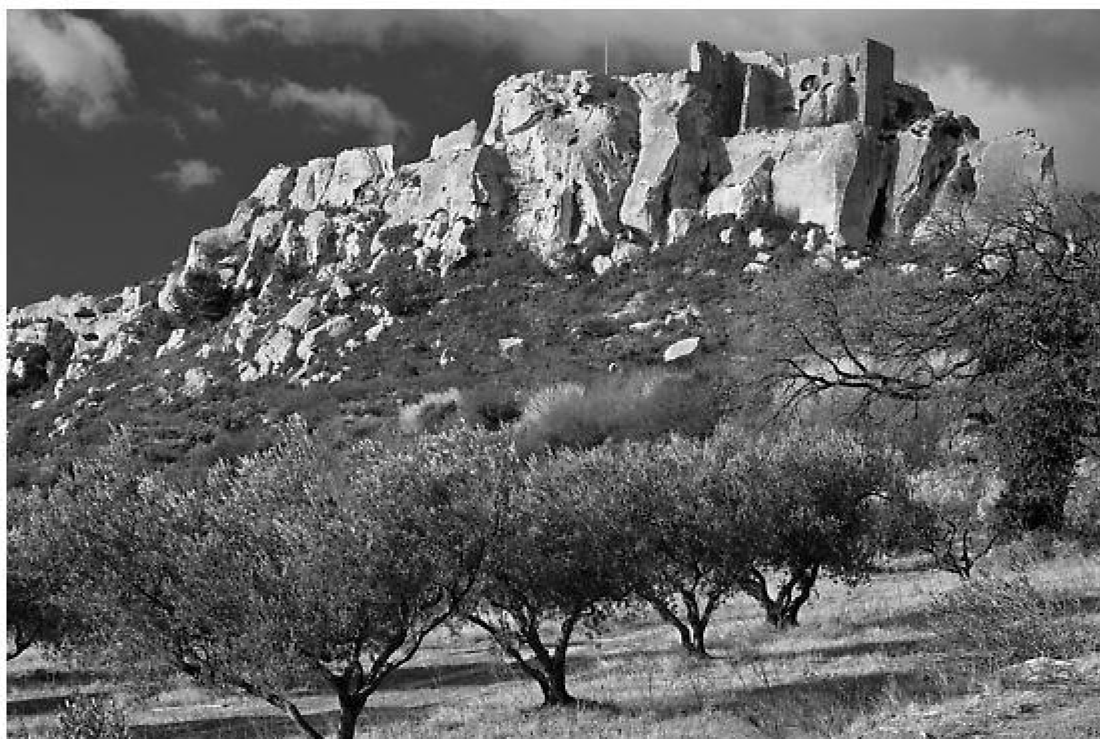

דילועין

מחצב

מדל בזיתים

בניית מדריגות על פי גאיות

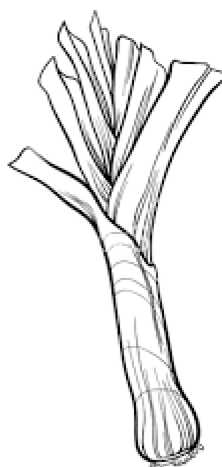
חרובין משילשלו

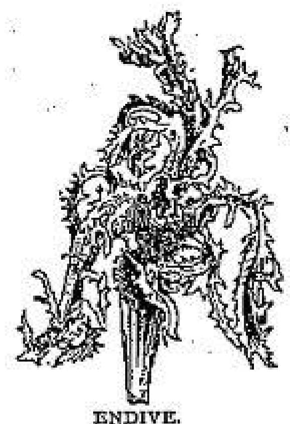
זיתים משינצו

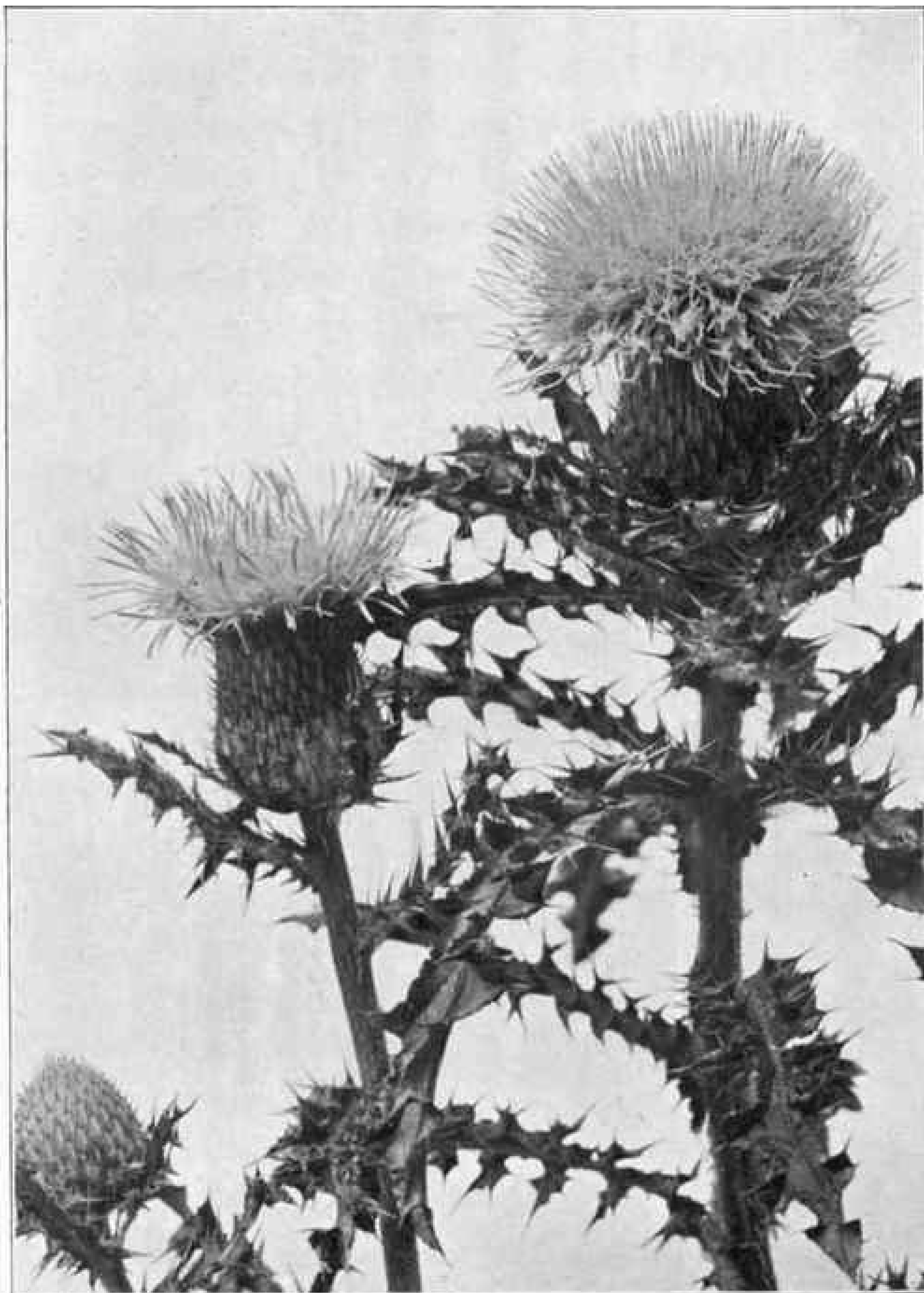
m int דנדנה leek כרישין

endive

עולשין

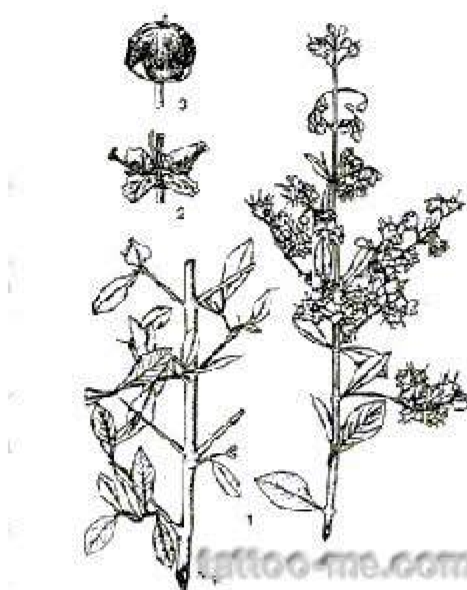
החוחים והדרדרים

ספיחי סטיס וקוצה

ורד

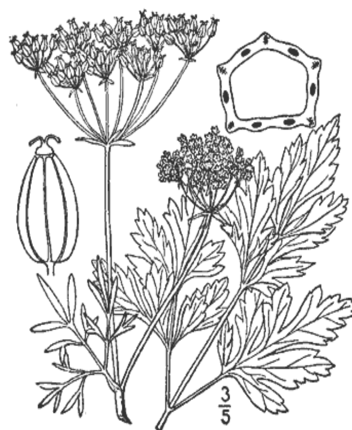
Lawsonia inermis. 1) lower and upper part of flowering branch; 2) flower; 3) fruit. From: *Prosea*, No. 3 "Dye and tanning-producing plants".

כופר

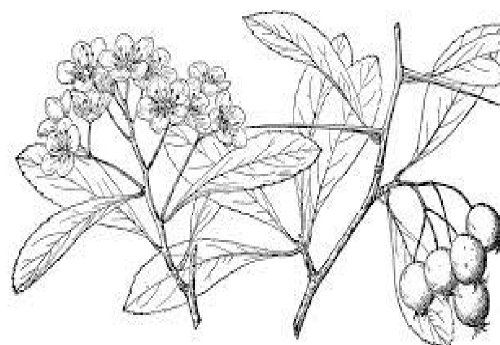

קטף

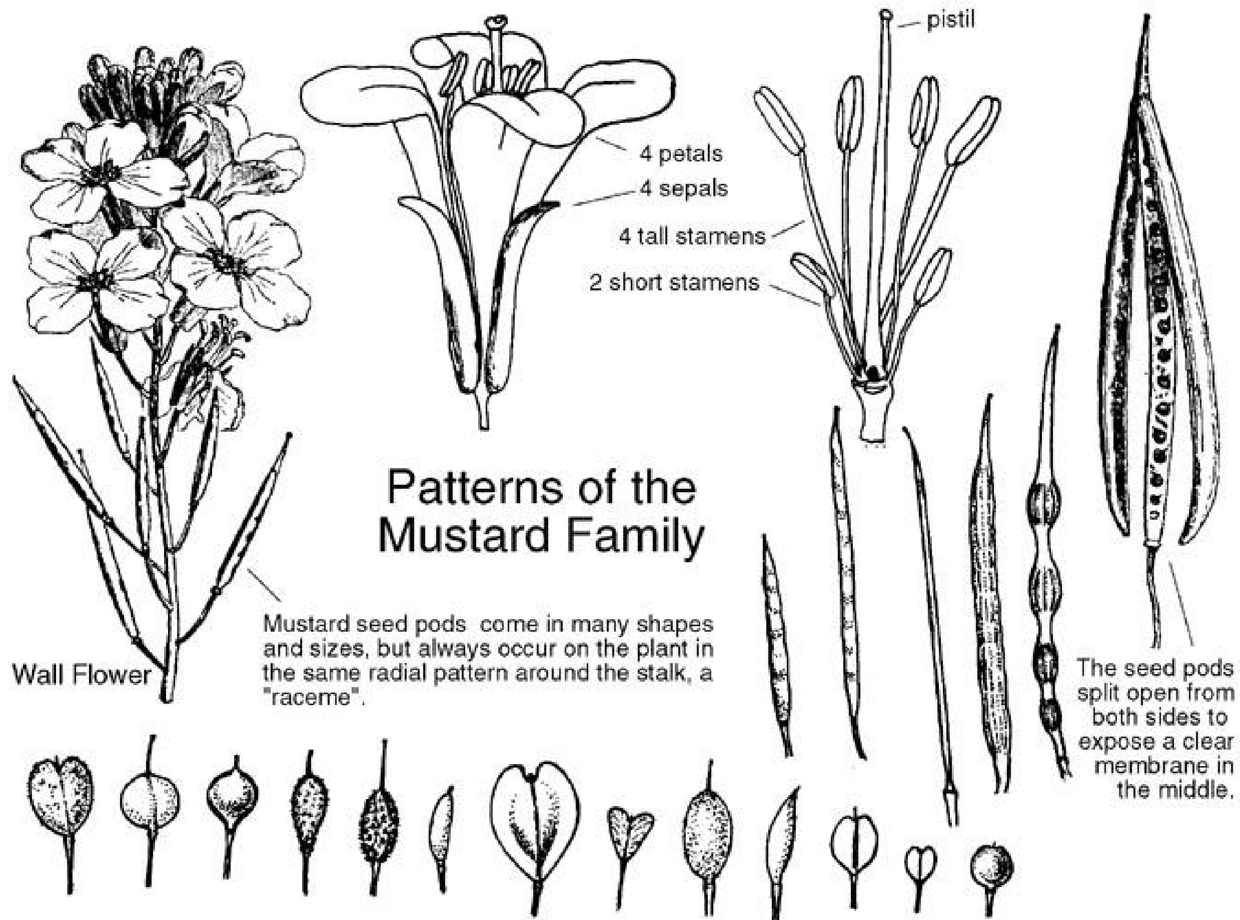
ירבוזין השוטים [ציור שמאל]כרפס

לולבי אטד

ספיחי חרדל

pistil
4 petals
4 sepals
4 tall stamens
2 short stamens
Patterns of the Mustard Family
Mustard seed pods come in many shapes and sizes, but always occur on the plant in the same radial pattern around the stalk, a "raceme".
Wall Flower
The seed pods split open from both sides to expose a clear membrane in the middle.

ד בלק תשעג בסד

זאת חנוכה תשפג וירא תשפה

מסכת תרומות פרק א

הלכה א משנה חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה החרש והשוטה והקטן והתורם את שאינו שלו. נכרי שתרם את של ישראל אפילו ברשות, אין תרומתו תרומה.

חרש המדבר ואינו שומע, לא יתרום, ואם תרם תרומתו תרומה

חרש שדיברו חכמים בכל מקום- שאינו לא שומע ולא מדבר.

קטן שלא הביא שתי שערות, ר"י אומר תרומתו תרומה. רבי יוסי אומר אם עד שלא בא לעונת נדרים אין תרומתו תרומה ומשבא לעונת נדרים תרומתו תרומה:

תוספתא א,א רבי יהודה אומר: חרש שתרם תרומתו תרומה אמר ר' יהודה מעשה בבניו של ר' יוחנן בן גודגדה שהיו חרשים והיו כל הטהרות שבירושלים נעשות על גבם. אמרו לו משם ראיה?! טהרות אין צריכות מחשבה, ונעשות על גב חרש שוטה וקטן, תרומות ומעשרות צריכות מחשבה

ר' יצחק אומר משום ר' אליעזר תרומת חרש לא תצא לחולין מפני שהוא ספק יש בו דעת ספק אין בו דעת. כיצד עושין בית דין? ממנין לו אפוטרופוס והוא תורם והם "מקיימין על ידיו"

רבן שמעון בן גמליאל אומר איזהו חרש? כל שהיה חרש מתחלתו אבל פקח שנתחרש, הוא תורם והן "מקיימין על ידיו".

א,ב שומע ואינו מדבר זה הוא אלם. מדבר ואינו שומע זה הוא חרש. זה וזה הרי הן כפקח לכל דבר.

א,ג איזהו שוטה? היוצא יחידי בלילה והלן בבית הקברות ומקרע את כסותו והמאבד את מה שנותנים לו
פעמים שוטה ופעמים חלים, זה הכלל כל זמן שהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבר, חלים הרי הוא כפקח לכל דבר.

א,ד ר' יהודה אומר קטן שהניחו אביו

במקשה, הוא תורם ואביו "מקיים על ידו", תרומתו תרומה. אמרו לו: לא הוא שתרם אלא אביו שאימן אחריו! להכי מהני!

א,ה כיצד תורם את שאינו שלו? הרי שירד לתוך שדה חבירו וליקט ותרם שלא ברשות אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה ואם אינו חושש משום גזל תרומתו תרומה. כיצד ידוע אם חושש משום גזל אם לאו? הרי שבא בעה"ב ומצאו ואמר לו כלך אצל יפות! נמצאו יפות, אינו חושש משום גזל, ואם לאו, הרי זה חושש משום גזל, ואם היה בעה"ב מלקט ומוסיף עליהן בין כך ובין כך אינו חושש משום גזל.**ע"כ תוספתא**

גמרא חמשה לא יתרומו כו'. ר' שמואל בר נחמן שמע לכולהון מן הכא דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה- פרט לגוי. מאת כל איש- פרט לקטן. אשר ידבנו לבו- פרט לחרש ולשוטה. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם- פרט לתורם את שאינו שלו.

ויוכיח מעשה שלהן על מחשבתן! דתנינן תמן: מכשירין 6:1 העלו חרש שוטה וקטן אע"פ שחישב שירד הטל עליהן, אינן בכי יותן. מפני שיש בהן מעשה ואין בהן מחשבה. ואיזהו מעשה שלהן? רבי חונא אמר בתפוש בהן בטל.

ותנינן תמן: שם 4:8 הורידה חרש שוטה וקטן אע"פ שחשב שיודחו רגליה אינן בכי יותן, שיש להן מעשה ואין להן מחשבה. ואיזו מעשה שלהן? א"ר חונא במשפשף בהן במים.

ואמר אף הכא, ויוכיח מעשה שלהן על מחשבתן!

רבי שמואל ר' אבהו בשם ר' יוחנן, רבי זעירא בשם רבנן: ונחשב לכם תרומתכם, את שכתוב בו מחשבה אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו, ואת שאין כתוב בו מחשבה מעשה שלו מוכיח על מחשבתו. וכאן הואיל וכתוב בו מחשבה, אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו.

אמר רבי יוסה קשייתה קומי שמואל, הרי גיטין הרי אין כתיב בהן מחשבה, ואין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו! דתנינן הכל כשירין לכתוב את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן! [אמר רב הונא והוא שיהא פיקח עומד על גביו, דווקא בכה"ג מהני רבי יוחנן בעי, והיינו וכתב לה לשמה?!] חזר רבי יוסי ואמר, תמן זה כותב וזה מגרש, ע"כ לא מהני אף שלא כתוב בו מחשבה ברם הכא הוא חושב והוא תורם

ר יעקב בר אחא אמר: הא אילו כתב הוא וגירש הוא, גט הוא?! הא קטן אינו בר קידושין וגירושין ברם הכא הוא חושב והוא תורם.

תני: חרש שתרם אין תרומתו תרומה.

רבי יעקב בר אחא רבי חייא בשם רבי יוחנן: חלוקין על השונה הזה. מהו כדון? אתאי דרבי יוחנן דתרומות דס"ל דמהני תרומה חש"ו בגדול עע"ג, כרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה דקידושין. ודר' יוחנן בגיטין דס"ל "לא" מהני כתיבת חש"ו אפי' גדול עע"ג, כרבנן דקידושין.

דתניא חרש שוטה וקטן שקידשו אפר פרה בתוך מי חטאת אין קדושיהן קדושין. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: בינן לבין עצמן אין קידושיהן קידושין. בינן לבין אחרים =גדול עע"ג קידושיהן קידושין.

תוספתא ג י ט י ן תני: חרש שתרם אין תרומתו תרומה.

אמר רשב"ג בד"א שהיה חרש מתחילתו, אבל אם היה פיקח ונתחרש, כותב שרוצה לתרום ואחרים מקיימין כתב ידו. ר' יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי יוחנן, חלוקין על השונה הזה. [דחכמים פליגי ארשב"ג וס"ל דכיון שאינו ש ו מ ע אינו יכול לגרש] אמרין, והא מתני' פליגא! נתחרש הוא או נשתטה אינו מוציא עולמית. ויכתוב ויקיימו אחרים כתב ידו! קיימניה, בשאינו יודע לכתוב. התיב רבי בא בר ממל והא מתניתא פליגא! הרי שכתב בכתב ידו, מצווה לתת גט אמור לסופר ויכתוב, לעדים וחתמו אע"פ שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו, וחזר ונתנו לה אינו גט. א"ר יוסי אמור דבתרא, ולית הדא פליגא! אינו גט עד שישמעו קולו. סוף דבר עד שישמעו את קולו?! ולא אפילו הרכין בראשו?! ואת אמר ליה כן. אוף הכא לית כן.אל' לאוו דווקא אמר ר' מנא אית כן. היא שמיעת הקול היא הרכנת הראש.אבל כתיבה ,לא מהני

ר' זעירא בעא מיניה דר' מנא. כמה דתימר עד שירכין בראשו שלש פעמים. ודכוותה עד שישמעו את קולו שלשה פעמים? נימא דבעי' 3 פעמים אמר ליה לשמיעת הקול פעם אחת, להרכנת הראש שלשה פעמים. אמר רבי יודן תמן בהרכנה באומר כך וכך עשית'.צריך ב ד י ק ה 3 פעמים [לראות אם הוא שפוי] ברם הכא באומר כך וכך עשו. עצם ה צ ו ו י לכתוב גט, וודאי סגי פ"א [הרכנה אחת]

ר' בנימין בר לוי בעי, מה אנן קיימין אם יש בו דעת לבא יש בו דעת לשעבר. אין בו דעת לבא. אין בו דעת לשעבר.???מ"ש להבא מלעבר

נשתתק ואמרו לו... אמר רבי אבא מרי בחרש אנן קיימין. ואין שליחות לחרש. כ חיישינן שמא שוטה הוא (ע"כ בודקין אותו 3 פעם) רבי יוסי בי ר' בון אמר בבריא אנן קיימין. למה אינו גט? אני אומר מתעסק בשטרותיו. ואינו משים לב שמדברים אליו והא ראי' שאינו משיב בפיו ותני כן: במה דברים אמורים? בזמן שנשתתק מתוך בוריו. אבל אם נשתתק מתוך חולייו דייו פעם אחת. לוודא שאינו שוטה [וזה פירוש אחר במתניתין]

[מאן תנא חרש? אין תרומתו תרומה דלא כרבי יודא. דתני אמר רבי יודא מעשה בבניו של רבי יוחנן בן גודגדא שהיו כולן חרשין והיו כל הטהרות שבירושלים נעשין על גביהן אמרו לו מפני שהטהרות אינן צריכות מחשבה ונעשות על גבי חרש שוטה וקטן. אבל תרומה ומעשרות צריכות מחשבה. [ואינן נפסלות בהיסח הדעת?! רבי יוסי בשם רבי לא, אין כתיב בהן מחשבה, שמירה כתיב בהן]]

סימן שוטה: היוצא בלילה. והלן בבית הקברות. והמקרע כסותו. והמאבד מה שנותנין לו. רבי חונה אמר והן שיהו כולהם בו. דלא כן, היוצא בלילה-קינטרופיס. lycanthrope והלן בבית הקברות-המקטר לשדים. והמקרע את כסותו והמאבד מה שנותנין לו-קינוקוס.melancholy רבי יוחנן אמר אפילו אחד מהן. אמר ר' אבין מסתברא מה דאמר רבי יוחנן אפילו אחד מהן, ובלבד במאבד ריו"ח איירי במאבד [דסגי האי סימן לחודיה] מה שנותנין לו, שאפילו שוטה שבשוטין אין מאבד מה שנותנין לו.

קורדייקוס אין בו אחד מכל אלו. מהו קורדייקוס? אמר רבי יוסי המום.מבולבל אתא עובדא קומי ר' יוסי בחד טרסיי דהוון יהבין ליה סמיק גו אכים והוה לעי. אכים גו סמיק והוה לעי. נותנין לו אדום בתוך שחור [או איפכא] ונשתגע מחמת זה זהו קורדייקוס שאמרו חכמים פעמים שוטה פעמים חלום. בשעה שהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבר. ובשעה שהוא חלים הרי הוא כפיקח לכל דבר.
אתא עובדא קומי שמואל אמר, כד דהוא חלים יתן גט. מה שמואל כר"ל? דר"ל אמר לכשישתפה? עיין לפנינו רובה דשמואל מר"ל, דו אמר "חלום" יתן גט

משמע לגמרי נתרפא (ישעיהו לח) ותחלימני ותחייני.

מאן תנא קטן? אין תרומתו תרומה דלא כרבי יודה. דתני קטן שהניחו אביו במוקשה שדה קשואין והיה תורם, ואביו מוכר על ידיו, תרומתו תרומה, לא הוא שתורם, אלא אביו הוא שאימן =הסכים על ידו. בא אביו ואימן על ידו, למפרע נעשית תרומה, או מכאן ולבא?

אמר רבי שימי נשמעינא מן הדא: הרי שבא בעל הבית ומצאו עומד בתוך שלו א"ל לקוט לך מן היפים האילו! אם היו יפים אינו חושש משום גזל ואם לאו חושש משום גזל, ואם היה לוקט ונותן לו, בין כך ובין כך אינו חושש משום גזל. אית לך מימר מכאן ולבא נעשית תרומה, לא למפרע?! ואוף הכא למפרע נעשית תרומה

אתם פרט לשותפין, אתם פרט לאפוטרופין, אתם פרט לתורם את שאינו שלו. אתם ולא שותפין, והתנן שותפין שתרמו זה אחר זה! אלא כאן לתרומה גדולה יכולים כאן לתרומת מעשר אין יכולים. כלום למדו לתרומה גדולה אלא מתרומת מעשר!! אלא כאן להלכה כאן למעשה. בדיעבד מהני

אתם ולא אפוטרופין. והתנינן יתומים שסמכו אצל בעל הבית או שמינה להן אביהן אפוטרופין חייבין לעשר פירותיהן! חברייא אמרין כאן באפוטרופוס לעולם כאן באפוטרופוס לשעה. רבי יוסי בעי אם באפוטרופוס לעולם, בהדא תנינן מוכר מטלטלין וזנן אבל ל א ק ר ק ע ו ת ?! אלא כאן ביתום גדול כאן ביתום קטן.

אתם פרט לתורם את שאינו שלו. מה את עביד ליה כתורם את שאינו שלו או כתורם את של חבירו? למאי נפק"מ? הבקיר כריו ומירחו וחזר וזכה בו, =מירחו והפקירו ותרם אין תעבדיניה כתורם את שאינו שלו, אין תרומתו תרומה. ואין תעבדיניה כתורם את של חבירו, תרומתו תרומה. כ "הפקר", מיקרי "אינו שלו", אבל לא "של חבירו" נשמעינא מן הדא: גנב תרומת הקדש ואכלה משלם שני חומשין וקרן א' שאין בהקדש תשלומי כפל. מנו תורם, לא גיזבר?! הרי הוא תורם את שאינו שלו, ואת אמרת תרומתו תרומה! הוי לית טעמא דלא =אלא, כתורם את של חבירו !

או נאמר, מאן הוא תורם? בר לוי

שהקדיש תרומה. והתני רבי הושעיא אחד המקדיש ט ב ל ו ואחד המקדיש תרומתו! א"ר אידי גיזבר כמאן דאינון בעלים. [ודלא כרבי יוסי, דרבי יוסי אמר, הוא הגיזבר הוא אחר]

ר"ז רבי אחא רבי יסא רבי יוחנן בשם רבי ינאי: אתם גם אתם לרבות שלוחכם. מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית. אתם עושין שליח ואין הגוי עושה שליח .רבי יסא סבר מימר אין הגוי עושה שליח בגוי אחר חבירו, הא בישראל עושה, א"ל רבי זעירא ומיניה, אתם עושין שליח ולא בישראל?!, ודכוותה אין הגוי עושה שליח אפי' בישראל!

התיב רב הושעיא והא מתני' מסייעא לרבי יסא. אמר רשב"ג ומה אם ירצה הגוי הזה שלא לתרום פירותיו אינו תורם.. ..הא אם רצה תורם??? אלמא ישראל תורם בשביל נכרי!

רבי אבא אמר במאמין על ידו הגוי מסייע ומאמן ידו של ישראל

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: ישראל שאמר ללוי כור מעשר יש לך בידי, והלך אותו בן לוי ועשאן תרומת מעשר על מקום אחר, והלך = כ ב ר הלך ישראל ונתנן לבן לוי אחר, אין לו עליו אלא תרעומת. לוי הראשון יש לו רק תרעומת על הישראל הדא דתימא בשנתנו זה, עד שלא עשאו זה, אבל אם עשאו זה, עד שלא נתנו זה, לא בדא. כהדא מתני': ביטל, אם עד שלא תרם ביטל, אין תרומתו תרומה, ואם משתרם ביטל, תרומתו תרומה.

וכולה מיניה?!=כל כמיניה?! איך מפרישין תרו"מ לפני שבא ליד לוי? פתר לה כרבי יוסי דרבי יוסי אמר בעל הבית שתרם את המעשרות מה שעשה עשוי: וכא, מכיון שאמר לו כור מעשר יש לך בידי, נעשה שלוחו, נמצא כתורם ברשות ישראל!

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: ישראל שאמר לבן לוי, כור מעשר יש לך בידי, והילך את דמו. חושש לתרומת מעשר שבו. ישראל חושש שמא עשאן לוי תרו"מ על מק"א

כהדא אליפוסה יהב לר"ש בר אבא מעשר א"ל מתוקן הוא! אתא שאל לרבי יוחנן, א"ל אליפוסה אחינו נאמן הוא.
רבי איסי בעי קומי דרבי יוחנן, כמאן כרבי יוסי דרבי יוסי אמר בעל הבית שתרם את המעשרות מה שעשה עשוי? אמר ליה אין! בבליא, קמת עליה!

... והתפלל ולא השמיע יצא למי נצרכה? לרבי

יוסי. היידן רבי יוסי? ההוא דתנינן תמן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא, רבי יוסי אומר לא יצא.

הכל כשירין לקרות מגילה חוץ מחש"ו
אמר רב מתנה דרבי יוסי היא. אמר רבי יסא הוינן סברין מימר מה פליגין רבי יוסי ורבנן בק"ש דכתיב בה שמע, הא שאר כל המצות לא לכו"ע אי"צ שמיעה. מן מה דאמר רב מתנה דרבי יוסי היא. הדא אמרה היא ק"ש היא שאר המצות שבתורה
מ"ט דרבי יוסי? והאזנת למצותיו וגו' שמע לאזניך מה שפיך מדבר

. אמר רב חסדא לית כאן חרש, פליג על ר' מתנה וסבר סמי מכאן [משנה דמגילה] חרש. דלרבנן -מדבר ואינו שומע, כשר לקרות אשגרת לשון היא מתניתא.

א"ר יסא מסתברא יודי רב מתנה בתרומה = ס ת ם משנה דחמשה וחמשה [ל א סיפא דחמשה הראשון!] דלא כרבי יוסי. אמר רבי בון על כורחך את מר דהיא דלא כרבי יוסי, דתנינן חמישתי קדמייתא ולא תנינתא עמהון ואין משום שאין תרומתן תרומה, והא תנינן חמישתי אחרייתא ולא תנינתא עמהון הרי סופה מימר דלא כר' יוסי.

תמן תנינן: הכל חייבין בראייה חוץ מחרש שוטה וקטן. חברייא בשם ר' לעזר: למען ישמעון ולמען ילמדון. עד כדון מדבר ואינו שומע, שומע ואינו מדבר? ר' הילא בשם ר' לעזר למען ילמדון ולמען ילמדון. אמר ר' יונה: הדא אמרה דלית כללין דרבי כללין.

דתנינא: חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום. וסברינן מימר שומע ואינו מדבר- חרש. מדבר ואינו שומע- חרש...אלמא מדבר ואינו שומע נמי "חרש" קרי!
והתנינן חרש שחלץ, והחרשת שחלצה, והחולצת לקטן, חליצתה פסולה. ואמר ר' יוחנן בשאין יכולין לומר ואמר ואמרה. אלמא שומע ואינו מדבר נמי "חרש" קרי! ותנינן חרש שדיברו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר. הדא מסייע לרבי יונה דרבי יונה אמר הדא אמרה דלית כללין דר' כללין:

תני בשם רבי מאיר: לעולם אין תרומתו תרומה עד שיביא שתי שערות. רבי אבא בר כהנא בשם רבנן ונחשב לכם תרומתכם את שכתוב בו מחשבה =בר מחשבה [אשגרת לשון דלעיל] תורם, ואת שאין כתוב בו מחשבה אינו תורם גוי שכתיב בו מחשבה, תורם.

ר' יודה בשם ר' הילא ולא תשאו עליו חטא, את שהוא בנשיאת עון, תורם. ואת שאינו בנשיאת עון, קטן אינו תורם. התיבון הרי גוי אינו בנשיאת עון, ותורם!

והתני רבי הושעיא עכו"ם אין להן מחשבה! תמן להכשיר וכאן לתרומה אע"פ שאין לו מחשבה להכשיר, יש לו מחשבה לתרומה.

קטן..רבי אחא רבי חיננא בשם רב כהנא כדברי מי שהוא אומר אינו תורם, אינו מקדיש. ולמה לא אמר כדברי מי שהוא אומר תורם, מקדיש? בגין דרבי יהודא. דרבי יהודא אומר תורם ואינו מקדיש.

ורבי יוחנן אמר אפילו כמאן דאמר אינו תורם, מקדיש. ומהו מקדיש? עולה ושלמים, להביא חטאת חלב אינו יכול שאין לו חטאת חלב, חטאת דם אינו יכול שאין לו חטאת דם. מהו שיביא קרבן זיבה וקרבן צרעת? מאחר שהוא חובה אינו מביא, או מאחר שהוא מטמא בהן, מביא. כד תהי פשיטא לך שהוא מביא, מהו שייעשה בהן שליח? מאחר שהוא מטמא בהן, הוא נעשה בהן שליח, או מאחר שאינו נעשה שליח לכל הדברים, אינו נעשה בהן שליח?

התיב רבי יודן, הרי יש לו טבל דבר תורה, אינו פוטר טבלו דבר תורה. וכאן אע"פ שהוא מטמא בהן, אינו נעשה שליח.

מהו שיביא ביכורים? כר' יהודא דו אמר הוקשו לקדשי הגבול=תרומה אינו מביא. כרבנן דו אמרין הוקשו לקדשי מקדש, מביא.

מהו שיביא חגיגה? מאחר שהיא חובה אינו מביא. או מאחר שהוא משנהו לשם שלמים, מביא.

מהו להביא פסח? מאחר שהוא חובה לא יביא. או מאחר דאמר ר"ש בן לקיש בשם רבי יודן נשייא: מביא אדם פסח בשאר ימות השנה ומשנהו לשם שלמים, מביא.

מהו שיביא מעשר בהמה? ואין יסבור כר"מ מכל מעשרותיכם הוקשו מעשרות זה לזה, כשם שאינו מביא מעשר דגן כך אינו מביא מעשר בהמה

מהו לעשות תמורה אין יסבור כר"ש, דר"ש אמר מעשר בהמה לימד על כל הקדשים לתמורה. כשם שאינו מביא מעשר דגן כך אינו מביא מעשר בהמה וכשם שאינו מביא מעשר בהמה כך אינו עושה תמורה. וכשם שאינו ממיר בו כך אינו ממיר בכל הקדשים

מהו שיהו חייבין על קדשיו מבחוץ?

כהנא אמר אין חייבין על קדשיו מבחוץ. ר' יוחנן ור"ש בן לקיש אמר חייבין על קדשיו מבחוץ. והדא דכהנא פליגא דרבי יודא. דרבי יודא פוטר טיבלו דבר תורה ותימר אכן?! אים קטן יכול להפריש תרומה ולהפקיע האיסור אף ל א ח ר י ם, ה"ה שחייב א ח ר על קדשיו בחוץ...ומתרץ כמ"ד מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות:

הלכה ב משנה אין תורמין זיתים על השמן, ולא ענבים על היין, ואם תרמו, בש"א תרומת עצמן בהן חיילא שם תרומה עליה מיניה וביה [כלומר אם תרם קב זיתים על השמן, נעשו 1/50 קב תרומה, ו 49/50 מתוקן] וב"ה אומרים אין תרומתן תרומה:

גמרא תמן תנינן אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו, על דבר שלא נגמרה מלאכתו.. וה"ה איפכא. ואים תרמו תרומתן תרומה וכא את אמר הכין! ר' אילא בשם ר"י מפני גזל השבט. מהו מפני גזל השבט? א"ר חנניא מפני הטורח. הגע עצמך שהיתה שעורה של אורז , נחת רוח הוא לאדם להיות כותש כל שהוא?! הגע עצמך שהיתה שיבלים! ולמה ר ק בזיתים אין תרומתן תרומה? עד כאן קשי ר' חנינא.

ר' מנא לא אמר כן אלא: שהוא מבקש לתרום לפי שמן ואינו תורם אלא לפי זיתים נמצא תורם פחות מכשיעור. הגע עצמך שתרם לפי השמן! כדון עביד כן, זמן חורן לא עביד כן . ולא עוד אלא דחבריה חמי ליה ואומר זה מתכוין לרבות, ואני איני מתכוין לרבות.

חזקיה אמר לא אמרו אלא זיתים על שמן, וענבים על היין. הא שאר כל הדברים לא מודו ב"ה דחיילי כדלקמן משנה ה. א"ר יוחנן לא שנייא היא זיתים על השמן וענבים על היין, היא שאר כל הדברים לב"ה לא חיילי

חברייא בשם ר' יוחנן ואפילו על אתר.אפילו עשאן שמן לאלתר-לא חיילא

ר' חנניא רבי אימי בשם ר' יוחנן, דברי ב"ש: נעשה כאומר "הרי זו תרומה עליה ועל שלמטן" כשתורם בידו זיתים על שמן שנח למטה בכלי--הו"ל כאומר: הריני רוצה לתקן את ג ו ף הזיתים עצמן [שבידי] ו ג ם את השמן!

#ר' חנניא סבר מימר במינו =עכ"פ נפטרו כל ה ז י ת י ם שבכלי, א"ל ר' זעירא לא תקבל עליך כן! מכיון שאמר הרי זו נפטר מה שב י ד ו, והשאר חולין, וחולין פוטרין את הטבל?! איך יפטרו "השיריים שבידו" [שכבר נעשו חולין] את הזיתים שלמטן?

אמר ר' חנניא בריה דרבי הלל: כ א ח ת.

מכיון שאמר הרי זו נפטר מה שבידו ונפטר מה שלמטן

[אין תורמין בסל ובקופה שהן של מידה, אבל תורם הוא בהן חציין או שלישן.א"ר חנינא נראין הדברים בתרומה גדולה שהיא צריכה לתרום מן המוקף, אבל בתרומת מעשר צריכה שתהא מצומצמת במידה במשקל ובמנין.] ??? ל"ש כאן

תמן תנינן אין תורמין מן הטמא על הטהור. תני בשם רבי יוסי ואם תרם מן הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי. מה א"ר יוסי הכא? ומה אין תמן שכולו הפסד לכהנים את אמר מה שעשה עשוי, הכא דאין כולו הפסד לכהנים לא כל שכן!

אשכח תני בשם רבי יוסי אין תורמין זיתים על שמן ולא ענבים על יין ואם תרם ב"ש אומרים תרומת עצמן בהן וב"ה אומרים אין תרומתן תרומה. מחלפה שיטתיה דרבי יוסי תמן הוא אמר מה שעשה עשוי וכא הוא אמר אין תרומתן תרומה! תמן טומאה אינה מצויה ואין בני אדם טועין לומר שתורמין ומעשרין מזה על זה, אבל זיתים על השמן וענבים על היין מצויין הן, ואם אמר את כן אף הוא סבר מימר שמותר לתרום זיתים על שמן וענבים על היין:

הלכה ג משנה אין תורמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה ומן ההפקר, ולא ממע"ר שניטלה תרומתו, ולא ממע"ש והקדש שנפדו. ולא מן החיוב על הפטור ולא מן הפטור על החיוב. ולא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש. ולא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש. ולא מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ ולא מפירות חוצה לארץ על פירות הארץ .
ואם תרמו אין תרומתן תרומה:

גמרא רבי יוחנן בשם רבי ינאי: זה אחד משלשה מקריות מחוורין בתורה, ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו, יצא הבקר שידך וידו שוין בו. היא לקט היא שכחה היא פיאה היא הפקר.

ולא מן הפטור...ולא כבר תנייתהן כולהון?! כן היא מתניתא: ולא מפירות שהביאו שליש על פירות שלא הביאו שליש.

שייך לקמן משנה ה ואם תרם, תרומתו תרומה. על דעתיה דחזקיה ד"ה. על דעתיה דרבי יוחנן במחלוקת אזלא כב"ש

הלכה ד משנה חמשה לא יתרומו. ואם תרמו תרומתן תרומה. האילם והשיכור והערום והסומא ובעל קרי לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה.

אין תורמין לא במדה ולא במשקל ולא במנין, אבל תורם הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי.

אין תורמין בסל ובקופה שהן של מידה, אבל תורם הוא בהן חציין או שלישן.

לא יתרום בסאה חצייה, שחצייה מידה:

גמרא יש מהן מפני הברכה, ויש מהן שאין יכולין לתרום מן המובחר. האילם והערום ובעל קרי- מפני הברכה. הסומא והשוטה והשיכור- שאין יכולין לתרום מן המובחר

אבא בר רב הונא אמר, שתוי אל יתפלל ואם התפלל תפילתו תחנונים. שיכור אל יתפלל ואם התפלל תפילתו גידופין. איזו שתוי? כל ששתה רביעית. שיכור? ששתה יותר
תמן אמרי: כל שאינו יכול לדבר לפני המלך.

רבי זעירא בעי קומי רבי איסי, שיכור מהו שיברך? א"ל ואכלת ושבעת וברכת- ואפי' מדומדם. לא צורכה דלא, מהו שיקרא שמע?

אמר אבא בר אבין חד חסיד שאל לאליהו זכור לטוב ערום מהו שיקרא שמע? א"ל ולא יראה בך ערות דבר ערות דיבור

תני חזקיה: בין לקרות בין לברך

תמן תנינן המונה משובח, והמודד משובח הימינו, והשוקל משובח משלשתן. וכא את אמר כן!! א"ר יהושע בן לוי כאן בתרומה גדולה כאן בתרומת מעשר.
ותני כן: אליעזר בן גימל אומר מנין שאין תורמין לא במידה ולא במשקל ולא במנין? ת"ל ונחשב לכם תרומתכם במחשבה את תורם ואין את תורם במידה ובמשקל ובמניין. [מה תרומה גדולה במחשבה אף תרומת מעשר במחשבה]

והא תנינן אבל תורם הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי? אמר רבי לעזר כיני מתני': מודד אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום במידה. שוקל אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום במשקל. מונה הוא אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, ובלבד שלא

יתרום במניין:

הלכה ה משנה אין תורמין שמן על זיתים הנכתשין=נגמר' מלאכתו על דבר שלא נגמר', ולא יין על ענבים הנדרכות, ואם תרם תרומתו תרומה, ויחזור ויתרום. הראשונה מדמעת בפני עצמה וחייבים עליה חומש. אבל לא שנייה.

ותורמין שמן על זיתים הנכבשים. ויין על ענבים לעשותן צימוקין.

מי שתרם שמן על זיתים לאכילה, וזיתים על זיתים לאכילה, ויין על ענבים לאכילה, וענבים על ענבים לאכילה, ונמלך לדורכן, אין צריך לתרום.

אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו, ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו, ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו, ואם תרם תרומתו תרומה:

גמרא רבי אילא בשם ר' יוחנן: מפני גדר מי חטאת שלא יהו מי חטאת בטלין. מי חמיר, גזל השבט או גדר מי חטאת? נשמעינא מן הדא זיתין על זיתין, והוא עתיד לכותשן. ענבים על ענבים, והוא עתיד לדורכן. תרומה ויחזור ויתרום. הרי אין כאן גזל השבט, ויש כאן גדר מי חטאת. ותני עלה תרומה ויחזור ויתרום. הדא אמרה שגדר מי חטאת, חמיר מגזל השבט שהרי בזיתים על שמן לא קנסינן ליה!

כדיי למנוע בעיית טו', נהגו לתרום זיתים על זיתים (שעדיין לא הוכשרו) אך זה מונע מלהשתמש במי-חטאת! [וכמובן שאין בו משום גזל כהן]

התורם זיתים על שמן, אין בו משום גדר מי-חטאת שהרי חייב לטהר כלי בית הבד [כדיי שיהא השמן טהור--דאסור להפריש מן הטהור על הטמא] אך יש בו משום גזל כהן.

התורם שמן על זיתים [כמשנתינו] יש בו משום גדר מ"ח, אבל אין בו משום גזל כהן

מה אמר רבי יוסי הכא? [שמן על זיתים] מה אין ר"מ דמיקל בגזל השבט, בזיתים על שמן ס"ל אליבא דב"ה-תרומתו תרומה מחמיר בגדר מי חטאת שמן על זיתים. רבי יוסי דמחמיר בגזל השבט , בזיתים על שמן ס"ל אליבא דב"ה-א י ן תרומתו תרומה לא כל שכן דו מחמיר בגדר מי חטאת!

אשכח תני בשם רבי יוסי: אין תורמין שמן על זיתים, ולא יין על ענבים, ואם תרם תרומתו תרומה וצריך לתרום שנייה דברי ר"מ. רבי יוסי אומר: בית שמאי אומרים תורמין, ובית הלל אומרים אין תורמין. הכל מודים שאם תרם שא"צ

לתרום שנייה.

הוי רעיון רעיון יש כאן "דעות שונות": רבי מאיר מיקל בגזל השבט ומחמיר בגדר מי חטאת, ר"י מחמיר בגזל השבט, ומיקל בגדר מי חטאת.

תמן תנינן: רבי יוסי אמר ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי ב"ה. העוף עולה על השולחן עם הגבינה ואינו נאכל כדברי ב"ש וב"ה אומרים לא עולה ולא נאכל. תורמין זיתים על שמן, וענבים על יין כדברי ב"ש, וב"ה אומרים אין תורמין, ואם תרם תרומתו תרומה

אמר רבי מנא לית כאן זיתים על שמן, אלא שמן על זיתים. דהוא דרבי יוסי. דר"י אמר תרומתו תרומה.

כשמפריש ש. על ז. לר"מ תרומה וצריך לתרום שנייה... כשאין הראשונה קיימת, אבל אם הראשונה קיימת, קורא לה שם אחר שדרך הזיתים ודיו.

תני: שנייה לא תאכל עד שיוציא עליה מעשרו'. כיון שמעיקר הדין, אין עליו שם תרומה

ראשונה מה היא? האים צריך הפרשה מיניה וביה?

מן מה דתני בתוספתא, כשמפריש זיתים על זיתים, חייב לחזור ולתרום... חזר ועשה זיתים ראשון, שמן, עשה את ה"תרומה", שמן וענבים יין, קורא שם, ואין צריך לתרום שנייה, קורא שם "תרומה" על השמן שהוציא זה עתה מהזיתים, וסגי

#הדא אמרה שאין צריך לקרות שם למעשרותיו: השמן שתרם על הזתים-אי"צ תקון

תנינן דבתרה אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו והכא לשעבר הא לכתחילה לא, וכא אפילו לכתחילה למה מתיר התנא ל כ ת ח י ל ה יין על ענבים לעשות צמוקים? אין תימר שנייא היא כדבר שנגמרה מלאכתו הא תנינן הפרד והצמוקים והחרובין משיעמיד ערימה.

רבי יוסי בן יוסי בשם רבי יצחק בן לעזר אין לך אסור מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו אלא גורן ויקב בלבד.

שמן על זיתים הנכבשין לפי מה הוא תורם? לפי שמנן או לפי אוכלן. א"ר יוחנן אייתיתה מדחילפיי: רבי אומר לפי שמנן. רבן שמעון בן גמליאל אומר לפי אוכלן אבל לא על גרעיניהון. הכל מודים בכלוכסין מין זית משובח שהן תורמין לפי אוכלן אבל לא על גרעינינן. חנניה בעי

ואף לענין שבת כן? המוציא זיתים מה שיעורו? אשכח תני: רבי אומר ברביעית. רבי שמעון בן גמליאל אומר כגרוגרות.

[סייעתא לתני ר' הושעיא ממשנה] אמר רבי חנניה בשם רבי הלל ואף אנן נמי תנינן הדא דמסייע להדא דתני רבי הושעיא: זיתים על זיתים והוא עתיד לכותשן, ענבים על ענבים, והוא עתיד לדורכן, תרומה ויחזור ויתרום. [לא חמור כתורם זיתים, על שמן ממש, שאין תרומתו תרומה--אבל עכ"פ חייב לחזור ולתרום] ותנינן מי שתרם שמן על זיתים לאכילה, זיתים על זיתים לאכילה, יין על ענבים לאכילה, וענבים על ענבים לאכילה, ונמלך לדורכן אינו צריך לחזור ולתרום. מפני שנמלך, הא לא נמלך, תרומה ויחזור ויתרום:

פרשת תרומת מעשר

במדבר פרק יח

(כו) וְאֶל־הַלְוִיִּ֣ם תְּדַבֵּר֮ וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶם֒
כִּֽי־תִקְח֨וּ מֵאֵ֜ת בְּנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֗ל אֶת־הַֽמַּעֲשֵׂ֙ר
אֲשֶׁ֙ר נָתַ֧תִּי לָכֶ֛ם מֵאִתָּ֖ם בְּנַחֲלַתְכֶ֑ם
וַהֲרֵמֹתֶ֤ם מִמֶּ֙נּוּ֙ תְּרוּמַ֣ת יְקֹוָ֔ק מַעֲשֵׂ֖ר
מִן־הַֽמַּעֲשֵֽׂר:
(כז) וְנֶחְשַׁ֥ב לָכֶ֖ם תְּרוּמַתְכֶ֑ם כַּדָּגָן֙ מִן־הַגֹּ֔רֶן
וְכַֽמְלֵאָ֖ה מִן־הַיָּֽקֶב:
(כח) כֵּ֣ן תָּרִ֤ימוּ גַם־אַתֶּם֙ תְּרוּמַ֣ת יְקֹוָ֔ק
מִכֹּל֙ מַעְשְׂרֹ֣תֵיכֶ֔ם אֲשֶׁ֥ר תִּקְח֖וּ מֵאֵ֣ת בְּנֵ֣י
יִשְׂרָאֵ֑ל וּנְתַתֶּ֤ם מִמֶּ֙נּוּ֙ אֶת־תְּרוּמַ֣ת יְקֹוָ֔ק
לְאַהֲרֹ֥ן הַכֹּהֵֽן:
(כט) מִכֹּל֙ מַתְּנֹ֣תֵיכֶ֔ם תָּרִ֕ימוּ אֵ֖ת
כָּל־תְּרוּמַ֣ת יְקֹוָ֑ק מִכָּל־חֶ֨לְבּ֔וֹ אֶֽת־מִקְדְּשׁ֖וֹ
מִמֶּֽנּוּ:
(ל) וְאָמַרְתָּ֖ אֲלֵהֶ֑ם בַּהֲרִֽימְכֶ֤ם אֶת־חֶלְבּוֹ֙
מִמֶּ֔נּוּ וְנֶחְשַׁב֙ לַלְוִיִּ֔ם כִּתְבוּאַ֥ת גֹּ֖רֶן וְכִתְבוּאַ֥ת
יָֽקֶב:

רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש: ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן, ממה שהוא מצוה את בני לוי לתרום מן הגמור, הדא אמרה שאסור לישראל ליתן ללוי שבלין ליתן לו שיבלין.

חייא בר אדא בשם ר"ש בן לקיש: מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין אסור לוכל ממנו עראי. ומה טעם? את קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו.

מהו שילקו על טבלו דבר תורה? רבי אשיאן בשם רבי יונה מתניתא אמרה כן: אין לוקין על טבלו דבר תורה. דתנינן תמן תרומת מעשר שוה לביכורים בשני דרכים, ולתרומה בשני דרכים- ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף כביכורים. ואוסרת את הגורן ויש לה שיעור, כתרומה
אית לך מימר תרומה אוסרת את הגורן, לא לאחר מירוח?! הדא אמרה שאין

לוקין על טבלו דבר תורה:

מסכת תרומות פרק ב

הלכה א משנה אין תורמין מן הטהור על הטמא ואם תרמו תרומתן תרומה

באמת אמרו: העיגול של דבילה שנטמא מקצתו, תורם מן הטהור שיש בו על הטמא שיש בו, וכן אגודה של ירק, וכן ערימה

היו שני עיגולים, שני אגודות, שתי ערימות, אחת טהורה ואחת טמאה, לא יתרום מזה על זה

רבי אליעזר אומר תורמין מן הטהור על הטמא.

אין תורמין מן הטמא על הטהור. ואם תרם, שוגג תרומתו תרומה. מזיד לא עשה ולא כלום

וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל היה מפריש עליו והולך, שוגג מה שעשה עשוי. מזיד לא עשה ולא כלום. ר' יהודה אומר אם היה יודע בו מתחילה, אף על פי שהוא שוגג לא עשה ולא כלום.

המטביל כלים בשבת, בשוגג ישתמש בהן. ומזיד לא ישתמש בהן. המעשר והמבשל בשבת, בשוגג יאכל מזיד לא יאכל. הנוטע בשבת, שוגג יקיים מזיד יעקור. ובשביעית, בין שוגג בין מזיד יעקור:

גמרא אין תורמין מן הטהור כו'. רבי יוחנן בשם רבי ינאי ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב. מה גורן ויקב אי אפשר שיהא עיין מקצתו טמא ומקצתו טהור, וזה, אע"פ שאפשר, למידין אפשר משאי אפשר.
מעתה לא יהא תרומתו תרומה! ממנו כתיב עיין לקמן [ואהני האי דרשה אפילו לתרו"ג]

כל הדברי' למידין ומלמדין, תרומת מעשר, היא מלמדת ואינה למידה.
תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שלא תהא ניטלת מן הטהור על הטמא. והיא, ניטלת מן הטהור על הטמא. מניין? ר' יוסי בשם חזקיה ר' יונה בשם ר' ינאי ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. עשה שינתנו לאהרן הכהן בכהונתו =מן הטהור על הטמא

כהנא אמר מכל חלבו את מקדשו מ מ נ ו טול מן המקודש שבו

תרומת מעשר לימדה מלמדת על תרומה

גדולה שהיא ניטלת מן המוקף. והיא ניטלת שלא מן המוקף. מניין שתרומת מעשר ניטלת שלא מן המוקף? מכל מעשרותיכם, אחד ביהודה ואחד בגליל

תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שלא תהא ניטלת אלא מן הגמור, ואף היא ניטלת מן הגמור

תרומת מעשר ניטלת מן הטהור על הטהור, ומן הטמא על הטמא, מן הטהור על הטמא, ואינה ניטלת מן הטמא על הטהור. רבי נחמיה אומר כשם שאינה ניטלת מן הטמא על הטהור, כך אינה ניטלת מן הטהור על הטמא. ומודה רבי נחמיה בדמאי

בדמאי, צריך ד ו ו ק א להפריש [תרו"מ] מן הטהור על הטמא, ולא מן הטמא על הטמא...

עד כדון בשהיה לו מאותו המין, לא היה לו מאותו המין? המותר לו להפריש מן הטמא על טמא?

נשמעינא מן הדא: רבי חנינא ענתונא סלק עם רבי זעירה לחמת גרר, זבן ליה קלוסקי עוגה, בעי מתקנא מיום לחבריה,רצה להפריש היום על ה כ ל [חשש שמא יטמא הנותר] אמר ליה לית אנן צריכין חששין ליחידאי! ר' נחמי' אית לך מימר כשהיה לו מאותו המין?! הרי על כרחך כל חששו היתה שמא יטמא ה כ ל !! [אלמא אף חייב ל ק נ ו ת טהור!!]

באמת: א"ר ליעזר כל מקום ששנינו באמת הלכה למשה מסיני.

עיגול של דבילה שנטמא מקצתו, מכיון שנטמא מקצתו אין כולו טמא? במחובר במי פירות היא מתניתא.ל"ה חיבור.

ואין סופו ליחלק ולעשותו שנים? והלא כשמפריש, כבר נפרד ממנו! תיפתר שקרא לה שם, במחובר.=לפני שהפרידו

וכן אגודה של ירק... מתניתין שנטמאת ועודה אגודה, אבל נטמאת קלחין, ואוגדן, לא בדא.

ואין סופה ליחלק ולעשות שתים?! תיפתר שקרא לה שם במחובר.

אגד שנטמא והתירו ואגדו מהו?

וליתני עיגול ולא ליתני אגודה, ניתני אגודה ולא ליתני ערימה! אילו תנינן עיגול ולא תנינן אגודה, הוינן אמרין עיגול שכולו גוף אחד תורם, אגודה שאין כולה גוף אחת אינו תורם. הוי צורכה מיתני אגודה. ואילו תנינן אגודה ולא

תנינן ערימה, הוינן אמרין אגודה שכולה תפושה אחת, תורם. ערימה שאין כולה תפושה אחת, אינו תורם. הוי צורכה מיתני עיגול וצורכה מיתני אגודה וצורכה מיתני ערימה

מכיון דתנינן היו שני עיגולין ושתי אגודות, שתי ערימות מה צורכה? אמר רבי חייה בר אדא בערימה של קישואין ודלועין היא מתניתא. דדמי לב' ערימות [ובאמת היא ערימה אחת, וקאסר לה מתני']

היו שני עיגולין, אחד מקצתו טמא ומקצתו טהור, ואחד מקצתו טמא ומקצתו טהור, מהו שיתרום מזה על זה? כיון שהותר "מן הטהור על הטמא", הותר אף על חבירו ("מינו" הוא!)

ייבא כהדא: היו לפניו שני כריים אחד הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות כגון שתיקן 20% ממנו! (נמצא טבל וחולין מעורבין זב"ז), ואחד הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות, מהו שיתרום מזה על זה? תלמידוי דרבי חייא רובה שאלון לרבי חייא רובה ואמר לון הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו. רבי לעזר בשם רבי חייא רבה אין תורמין ומעשרין מזה על זה.

מכאן ואילך מיירי בהפרשת מ ע ש ר ו ת [או תרו"ג]

דבעו מוקף הרי שהביא מינין הרבה בקופה וכרוב מלמעלן וכרוב מלמטן ודבר אחר באמצע, אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה. הדא דתימא בשאין שם חלל אבל אם יש שם חלל, ="רואין" זה את זה תורמין ומעשרין מזה על זה.
כל בית הגיתות אחד, כל בית הגרנות אחד. תני אמר רבי יודה והוא שתהא תופסת הגורן באמצע. עד כדון חיטין אפילו קש ואפילו תבן? באמצע, "מצרף" את כל הגורן?

רבי חגיי בעי קומי רבי יוסי היה טמא באמצע ורוצה להפריש מן הטהור על הטהור? א"ל והיינו נשוך?! וכי לזה אתה קורא "נשוך"

חברייא בעון קומי רבי יוסי, היתה מפה באמצע האם מפה מפסקת? אמר לון והיינו חמשה שקין בגורן. דתני חמשה שקין בגורן, תורמין ומעשרין מזה על זה.

תני רבי אילעאי אומר משום רבי ליעזר תורמין מן הטהור על הטמא בלח.כ משכחת לה מן הטהור על הטמא, א פ י ל ו בלח [לא רק בעגול] כיצד? כבש זיתים בטומאה והוא רוצה לתורמן בטהרה, מביא משפך שאין בפיו כביצה, וממלא אותו זיתים, ונותנו על פי חבית, ונמצא תורם מן המוקף. [למה לי פחות מכביצה, אפילו כביצה!! לא פירורין אינון?! שלא יטמא זיתים

הרבה.] אמרו לו אין לך כל לח קרוי לח אלא יין ושמן בלבד. וא"א לקרות לזה "תרומת טהור מן הטמא "בלח"

תוספתא מסכת תרומות פרק ג
ר' יוסה או' כל בית גיתות תפיסה אחת. כיצד? גת אחת לשתי בורות. שתי גיתות לבור אחת. שתי גיתות לשתי בורות. בזמן שכולם תפיסה אחת תורמין ומעשרין מזה על זה. ניטמא אחד מהן, תורם מן הטהור שבו על הטמא שבו. אין כולם תפיסה אחת אין תורמין ומעשרין מזה על זה. ניטמא אחד מהם לא יתרום מן הטהור שבו על הטמא שבו
וכן היה ר' יהודה או' כל בית הבד קורה אחת. כיצד? קורה אחת לשתי בורות. שתי קורות לבור אחת. שתי קורות לשתי בורות. בזמן שכולם תפיסה אחת, תורמין ומעשרין מזה על זה. ניטמא אחד מהן תורם מן הטהור שבו על הטמא שבו. אין כולם תפיסה אחת, אין תורמין ומעשרין מזה על זה. נטמא אחד מהן לא יתרום מן הטהור שבו על הטמא שבו

היאך עבידה? לדברי חכמים האיך משכח"ל "תרומת טהור...בלח" קורה אחת לשני בורות. שני קורות לבור אחד. ניחא קורה אחת לשני בורות ובור אחד נטמא, והשני טהור--תורמין מזה על זה, אלא שני קורות לבור אחד, לא מתוך שנטמאו מקצתן נטמאו כולן?! רבי לא בשם רבי לעזר תיפתר שהיה ב ל ב ו להכי קרי ליה "בור אחד" לעשותו תפושה אחת, ונמלך לעשותו שתי תפוסות

א"ר יוסי ב"ר בון הדא דתימר קורה לשתי בורות.. כשנטמא משישלה ומשיקפה, שכבר נראו לתורמן בטהרה. אבל אם נטמא עד שלא שילה ועד שלא קיפה לא בדא

רבי טבי בשם ר' יאשיה בי רבי ינאי הלכה כרבי ליעזר שייך לחלה סוף פרק ב ר' יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיא הלכה כר' ליעזר. רבי חונה ר' חנניא אין הלכה כר' ליעזר. ר' יוסי ב"ר בון רב יהודא בשם שמואל אין הלכה כרבי ליעזר אתא עובדא קומי ר' אימי ולא הורי, אמר תרין כל קביל תרין אינון! "שניים כנגד שניים" אמרין ליה והא רבי יצחק בר נחמן הורי! אפילו כן לא הורי.

תמן טבול יום תנינן התורם את הבור ואמר הרי זו תרומה על מנת שתעלה בשלום. שלום מן השבר, שלום מן השפיכה, אבל לא מן הטומאה. [ר"ש אמר אף מן הט ו מ א ה. אמר רבי יוסי בן חנינא בט ו מ את ט ב ו ל י יום היא מתניתא. אמר רבי אילא שכן טבולי יום מ צ ו י ין בין הגיתות. ומתנה [על דבר המצוי], שאים ייטמא היין סמוך לבור, ע"י מגע טבו"י--למפרע לא יחול ההפרשה אמר רבי יוסי אין לטבול יום מגע אצל טבל להכי הם מצויין אצל הגתות]

תני אמר רבי יודן: בד"א? בתרומה גדולה שהיא צריכה לתרום מן המוקף ע"כ יש צורך לתנאי הלז, שהרי צריך שיחול ת כ ף בעודו

בבור, ויראה שמא יישבר., אבל בתרומת מעשר, אפילו שאר כל הדברים, שלום הן ופטומי מילי בעלמא קאמר [דלא איכפת ליה שיחול תכף ושלא יחול אים יישבר]

היה תורם תרומה ותרומת מעשר כאחת, אינה שלום. ולא חל שום דבר. למה? יהודה ברבי אומר לא עלתה על דעתו של זה לעבור על דברי תורה להקדים תרומת מעשר לתרומה גדולה

מתיב ר' אבא בר ממל והא תנינן אין תורמין מן הטמא על הטהור, ואים תרם, בשוגג, תרומתו תרומה. הגע עצמך שתרם, ואמר =ואימר לא עלתה על דעתו לעבור על דברי תורה!! א"ר בא בר ממל אם אמר את כן שלא יחול, נמצאת מבריחו מן הקלה ומכניסו לחמורה. טבל בעון מיתה, טהור שאכל את הטמא, בעשה.

תני בשם רבי יוסי אם תרם מן הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי.

בשוגג...תרומה ר' פינחס בעא קומי ר' יסא, עד כדון כסבור בהו שהן טהורין, היה יודע שהן טמאין וסבור שמותר לתרום מן הטמא על הטהור? אמר ליה: יאות רבי סבר כרבי יודא. ברם כר' יוסי היא הדא היא הדא. ממילא לא נוגע השאלה כלל [דהא אף מזיד מה שעשוי עשוי]

ביצה 2:2 ...אבל לא מטבילין... מתניתא בכלים גדולים, אבל בכלים קטנים מערים עליהן ומטבילן. ותני ר' הושעיא ממלא הוא אדם כלי טמא מן הבור ומערים עליו ומטבילו. ותני נפל דליו בתוך הבור, נפל כליו=בגדיו לתוך הבור, מערים עליהן ומטבילן

שבת פרק שני ספק חשיכה אין מטבילין את הכלים תרין אמוראין: חד אמר בכלים שנטמאו באב הטומאה, וחרנה אמר בכלים שנטמאו בולד הטומא'
מתיב מ"ד בוולד הטומאה למ"ד באב הטומאה, ואפי' בחול טעון הערב שמש! א"ל ברוצה להשתמש בהן חולין בטהרה

ר' ירמיה ר' זעירא בשם ר' חייא בר אשי אשה פיקחת מדיחה כוס כן, קערה כן, תמחוי כן, נמצאת מרבצת ביתה בשבת.

התורם מן הטמא..בשוגג..רבי שמואל בשם רבי אבהו ב"שוגג" באיסור ובמזיד באיסור.אפילו בכה"ג קרי שוגג ושפיר דמי א"ר יוסי מתני' אמרה כן המעשר והמבשל בשבת, שוגג יאכל מזיד לא יאכל. בשוגג באיסור במזיד באיסור.

תני המבשל בשבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל דברי ר"מ. ר' יהודה אומר בשוגג

יאכל למוצאי שבת במזיד לא יאכל עולמית. ר"י הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו
במזיד לא יאכל לא לו ולא לאחרים
שמואל כר"י הסנדלר. רב כד הוה מורי בחבורתיה הורי כר"מ. בציבורא כרבי יוחנן הסנדלר. א"ר שמעון בר כרסנא כרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה הורי לון. דתני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה: כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת בין בשוגג בין במזיד אסור בין לו בין לאחרים. וכל דבר שאין חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת בשוגג יאכל למ"ש לאחרים ולא לו, במזיד לא לו ולא לאחרים

בעון קומי רבי יוחנן את מה את אמר? אמר לון אני אין לי אלא משנה המעשר והמבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל.כר"מ שמע רב חסדא ומר הותרו שבתות?! לא כן אמר רב הונא בשם רב ותני ר' חייא כן בראשונה היו אומרים השוכח תבשילו על גבי כירתו בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל, נחשדו שהיו מניחים מזידים ואומרים שכיחים היינו ואסרו להם את השוכח ואת אמר הכא הכין?! א"ר הילא נחשדו להיות מניחים ולא נחשדו להיות מבשלין. קנסו במניח ולא קנסו במבשל.

חזרו לומר כל תבשיל שהוא מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר. איזה תבשיל שהוא מצטמק ויפה לו? כרוב ואפונין ובשר טרוף. א"ר תנחום בר עילא אף ראשי לפתות וראשי קפלוטות עשו אותן כתבשיל שהוא מצטמק ויפה לו. ביצים מה הן? רבי יוסי בשם ר' ישמעאל ר' ירמיה ר' חנינא בשם ר' ישמעאל בי ר' יוסי אבא עלה לביתו ומצא שם ביצים ואסר, חמין והתיר. ר' שמואל בר נתן בשם ר' חמא בר חנינא אני ואבא עלינו לחמת גדר והביאו לפנינו ביצים קטנות כעזרידין,hawthorn berries
וטעמון יפה כפינקריסיןkind of fruit
תני לא תמלא אשה קדירה עססיות ותורמסין מיני פולין ותתנם לתוך התנור ע"ש עם חשיכה ואם נתנום אסורים למוצאי שבת עד כדי שיעשו ר' אחא אמר במזיד כר"מ. ר' יסא אמר בשוגג כר' יהודא. א"ר מנא יאות א"ר יסא

הנוטע בשבת- בשוגג יקיים במזיד יעקור. בשביעית- בין בשוגג בין במזיד יעקור. ר' יהודא אמר חילוף הדברים- בשביעית בשוגג יקיים במזיד יעקור. בשבת בין בשוגג בין במזיד יעקור מפני שהניית שבת עליו. [וכאן בעססיות..סבר ר' יודא..

מכיון שאת אמר המתן למוצאי שבת עד כדי שיעשה, כמי שלא נהנה מחמת שבת כלום]

מה טעם דרבנן? נחשדו על השביעית ולא נחשדו על השבתות. ד"א מונין לשביעית ואין מונין לשבתות. היאך עבידא? =מאי נפק"מ? נטע פחות משלשים יום לפני שביעית, ונכנסה לשביעית, אין תימר חשד, אין כאן חשד דלא עביד א י ס ו ר א. אין תימר מונין, יש כאן מונין. כי "מניין" שנות האילן (לעניין ערלה), היא משביעית!

נטע פחות משלשים יום לפני מוצאי שביעית ונכנסה שמינית, אין תימר חשד יש כאן חשד,

תני נטע ומת, בנו מותר לקיימו. ואתיא כמ"ד מפני החשד, ברם כמ"ד מונין, אב מונין ובנו מונין

הלכה ב משנה אין תורמין ממין על שאינו מינו ואם תרם אין תרומתו תרומה כל מין חיטים אחד כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה אחד ותורם מזה על זה כל מקום שיש כהן תורם מן היפה, וכל מקום שאין כהן תורם מן המתקיים. ר"י אומר לעולם הוא תורם מן היפה.

ותורמין בצל קטן שלם ולא חצי בצל גדול. ר"י אומר לא כי, אלא חצי בצל גדול

וכן היה רבי יהודה אומר תורמין בצלים מן בני המדינה על הכופרים, ולא כופרים על בני המדינה, מפני שהוא [בני מדינה] מאכל פלוטוקוס:עשירים

גמרא רבי יוחנן בשם ר' ינאי זה אחד מן ג' מדרשות שהן מחוורין בתורה: כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן. מה נן קיימין? אם ללמד שהן תורמין מן התירוש על הדגן ומן הדגן על התירוש, התיבון הרי תירוש ויצהר הרי שני מיני אילן ואין תורמין ומעשרין מזה על זה! אלא בא הכתוב ללמד ...דו אמר מה תירוש ויצהר שהן מיוחדין שהן ב' מיני אילן אין תורמין ומעשרין מזה על זה ואף אני מרבה שני מינין שבדגן שני מינין שבתבואה שאין תורמין ולא מעשרין מזה על זה

כל מין חיטים אחד- לכן צריכה אפי' מן אגדון על שמתית, ומן שמתית על אגדון לבן/אדום (שניהם חטים)

כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה אחת, ותורמין ומעשרין מזה על זה.

תני תורמין תאנים על הגרוגרות במניין, וגרוגרות על התאנים במידה. אבל לא תאנים על הגרוגרות במידה ולא גרוגרות

על התאנים במניין

רשב"ג אומר: סלי תאנים וגרוגרות מין אחד הן, ותורמין ומעשרין מזה על זה

א"ר ישמעאל בי ר' יוסי: אבא היה נוטל עשר גרוגרות מן המוקצה, על תשעים תאנים שבכלכלה.

מה עשה ר' יוסי? ר' ירמיה סבר מימר, את רואה את הצמק כאלו תפח, ונסב כמה דאינון.=יכול לפרוש 10 גרוגרת--על 90 תאנים

ר' יונה ור' יוסי תריהון אמרין, דרך התפח לצמוק, ואין דרך הצמוק לתפוח, ונסב תאנייא רברבון מפריש 10 גרוגרות ג ד ו ל ו ת , על 90 תאנים

אמר לון ר' אחא: כן ר' אילא רבכון הוי בה!

תמן תנינן כביצה אוכלין שהניחן בחמה ונתמעטו, וכן כזית מן הנבילה וכעדשה מן השרץ, כזית פיגול כזית נותר כזית חלב, הרי אילו טהורין. דרומאי אמרי: והוא שלא היה בו כזית מעיקרו .ונתרבה, וחזר ונפחת. ר' יוחנן ור"ש בן לקיש תריהון אמרין: ואע"פ שהיה בו כזית מעיקרו.אזלינן בתר השתא, וטהור [אין רואין הצמוק, כתפוח] [כר' יונה ור' יסא]

תמן תנינן מנחות5:1 אמרו לו אף היא היתה חסירה או יתירה. מני אמרו לו? ר"מ. פעמים שהשאור יפה והוא תפוח הא אילו סולת היתה צמוקה ועכשיו שהוא שאור יפה והוא תפוח, את רואה את התפוח כילו צמק, ונראית חסירה. ופעמים שהשאור רע והוא צמק, הא אלו סולת, היתה תפוחה, ועכשיו שהשאור רע והוא צמוק, את רואה את הצמק כילו כאילו תפח, ונראית יתירה.

סוף דבר--ר"מ אזיל בתר מעיקרא לעניין מדה, נמצא אם השאור יפה, יש בשאור כזית, פחות מזית סולת, וחסר משיעור מנחה...וכו'

על דעתיה דר' ירמיה, ר' יוסי [אבי ר' ישמעאל] ודרומאי ור"מ, שלשתן אמרו דבר אחד ביתירה. לחשוב הכל כיתר

על דעתייהו דר' יונה ור' יוסא, ר' יוסי, ריו"ח ורשב"ל, שלשתן אמרו דבר אחד בחסירה מחשיבין כחסירה

אילין דבר פטי בשלון אורז, אנשין מתקנתה יתיה. בשלו אורז, שכחו לתקנו חברייא סברין מימר ייסב לו חיי לקביל מבשל, אמר לון ר' יוסי אף אנא אמר כן! למה שדרכו לתפוח: יקח אורז חי נגד המבושל,--אף שכמות שהיא חי,קטן מכשיעור...[הכא מודה דאמרי' "דרך הצמוק לתפוח"]

הלכה ג משנה ותורמין זיתי שמן =זיתים משובחים על זיתי כבש, ולא זיתי כבש על זיתי שמן. ויין שאינו מבושל על המבושל. ולא מן המבושל על שאינו מבושל.

זה הכלל: כל שהוא כלאים בחבירו לא יתרום מזה על זה אפילו מן היפה על הרע. וכל שאינו כלאים בחברו, תורם מן היפה על הרע אבל לא מן הרע על היפה.

ואם תרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה

חוץ מן הזונין על החיטין שאינן אוכל.

והקישות והמלפפות מין אחד, ר"י אומר ב' מינין:

גמרא #תוספתא רשב"ג עיי"ש [דמתיר ממבושל על שאינו מבושל] א"ר יוחנן דרבי יהודה היא. דר"י מתיר 11:1 מפני שהוא משביחו.

מתני' פליגא על רבי יוחנן: א ף ממבושל על שאינו מבושל. שרי לתרום. וכל שכן משאינו מבושל על מבושל! אמר ר' אימי לא תני ר' יוחנן "אף"

ואמר רבי יוחנן מחלפא שיטתיה דר' יודה. משנה זו אזלא כר' יודא [עיין משנה הקודמת ואוסר מן המבושל--ולקמן סובר ר"י דמבושל מושבח ר' לעזר אומר אינה מוחלפת, תמן בכהן וכאן בבעלים

אסור לבשל יין של תרומה. [ור' יהודה מתיר]...ר"א ור"י חד אמר מפני שממעטו משותיו, אין כ"כ אנשים אוהבים לשתותו .. וחד אמר מפני שממעטו ממידתו.כשמבשלו, נתמעט. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר ר' יוחנן מחלפא שיטתיה דר"י, ואמר ר"א אינה מוחלפת, תמן בכהן וכאן בבעלים, הוי רבי יוחנן דהוא אמר מפני שממעטו משותיו. ומוקי למתניתין דלקמן בבית י ש ר א ל [דשייך למימר ממעט משותיו שאינו יודע לאיזה כהן יתנהו] ולהכי מחלפא שיטתיה [דהתם סובר ר"י שיין מבושל מושבח--והכא סובר דגרוע]-----אבל ר"א דמפרש משום מיעוט מדה, מוקי לה בבית כ ה ן [ושפיר מיתרצא דר"י אדר"י דוודאי גרוע הוא אבל כהן עושה בשלו מה שרוצה ולא איכפת לן במיעוט מדה]

רבי יודא בן רבי אימי בשם ריש לקיש מפני שממעטו משותיו.

###

אמר ר' בון בר כהנא בשם רבי ולא תשאו עליו חטא ממה שהוא בנשיאת עון אתה יודע מה שעשה עשוי

חטים וזונין...הא דבר שהוא אוכל, תרומה. מתני' דרבי ישמעאל בר' יוסי. דאמר ר'

ישמעאל בי ר' יוסי משום אביו: תורמין מן היין על החומץ, אבל לא מן החומץ על היין, עבר ותרם תרומתו תרומה. ר' אומר יין וחומץ שני מינין אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה. עבר ותרם, אין תרומתו תרומה.

[אמר רבי יהושע בן לוי מסתברא יודה רבי לדבר תורה. מה טעמא דרבי? שאם אומר את כן שמותר לתרום מן היין על החומץ, אף הוא סבר מימר שמותר לתרום חומץ על היין]

הקישות והמלפפות מין אחד. רבי יודא אמר שני מינין. רבי יודא כדעתיה ורבנן כדעתן דתנינן תמן הקישות והמלפפין אינן כלאים זה בזה רבי יהודא אומר כלאים:

פרק ג

הלכה א משנה התורם קישות ונמצא מרה, אבטיח ונמצא סרוח, תרומה ויחזור ויתרום
התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה, ואם משתרמה החמיצה הרי זו תרומה, ואם ספק, תרומה ויחזור ויתרום

הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה ואין חייבים עליה חומש וכן השנייה.
נפלה אחת מהן לתוך החולין אינה מדמעתן. נפלה שנייה למקום אחר אינה מדמעתן
נפלה שתיהן למקום אחד מדמעת כקטנה שבשתיהן:

גמרא התורם קישות כו'. ניחא אבטיח ונמצא סרוח, אלא קישות ונמצא מרה לא מעיקרא היא מרה?! לא ליהוי תרומה כלל!

אמר ר' יוחנן עשו אותן =קישות מרה כספק אוכל. רבי יונה בעי, ולכל הדברים עשו אותן כספק אוכל? מטמא טומאת אוכלין, ואין שורפין עליה את התרומה, ואין..וחייבין עליה חומש, ולוקין עליה חוץ לחומה.
עירב בה נעשה חמר גמל.

תמן א"ר יוחנן ככר שנטמא בספק רשות היחיד, מגעו ברשות הרבים, טמא. והכא טהור, שהן שני ספיקות.=ס"ס-ספק נטמא, ספק אוכל

פליג על תנא דמתני' תני בשם ר' יוסי: אין לך מר בקישות אלא תוכו. כיצד הוא עושה? כדיי לוודא שתורם כשיעור מוסיף על החיצון שלה=חלק המתוק שבה, ותורם.

ר' בנימין בר לוי בעי, דבר שאפשר לך לעמוד עליו, חכמים חלוקין עליו?! אלא על עיקר בדיקתה חלוקין אם נכון הדבר שרק תוכו מר

תרם חבית ונמצאת מגולה, אבטיח ונמצאת נקור, תרומה ויחזור ויתרום

רבי יודן בר פזי ר"ש בשם רבי יהושע בן לוי לא אמרו אלא מ צ א ו ויש כאן ספק נקור, אבל לכתחילה, אין תרומתו תרומה. ר' יעקב דרומיי' בעי קומי רבי יוסי לא מסתברא בשראו אותו נוקר, אים רואה הניקור, אין תרו' תרומה! א"ל יודע הוא אם הטיל בו אירס?! ע"כ תרו' ויחזור

חברייא בעון קומי ר' יוסי מה בינה לטמא? אמר לון טמא בעינו הוא שגרמה טומאה, ברם הכא אבטיח נקור עפר הוא.

אים ידוע שהיתה של חומץ.. ר' חייא בשם רבי יוחנן דרבי היא. דס"ל לעיל דיין וחומץ שני מינים אף בדיעבד ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן הלכה כדברי רבי. רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יסא לא כן אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן רבי וחביריו הלכה כרבי!! ואמר רבי יונה ואפי' רבי אצל ר"א בר"ש! א"ל בגין דתני לה רבי ישמעאל ב"ר יוסי משום אביו, ואמר ר' יוסי בשם ר' יוחנן רבי יוסי וחביריו, הלכה כרבי יוסי, דלא תסבור למימר אוף הכא כן, לכן צריכה מימר הלכה כרבי.

רבי זעירא ר' יעקב בר אידי בשם ר' יוחנן: ר"מ ור"ש הלכה כר"ש. ר"ש ור' יהודא הלכה כר"י. אין צ"ל ר"מ ור' יהודא שהלכה כר"י.

ר' בא ר' יעקב בר אידי בשם ר' יונתן: ר' מאיר ור"ש, הלכה כר"ש. ואין צ"ל ר"מ ורבי יהודא, הלכה כרבי יהודא. ומינה א ת ש מ ע, ר"ש ורבי יהודא, הלכה כרבי יהודא:

כיצד הוא עושה? נותן שתיהן לכהן, והכהן נותן לו דמי אחת מהן. איזה מהן נותן לו, דמי גדולה או דמי קטנה? מן מה דתנינן מדמעת כקטנה שבשתיהן, הדא אמרה דמי גדולה נותן לו:

הלכה ב משנה השותפין שתרמו זה אחר זה, רבי עקיבה אומר: תרומת שניהם תרומה. וחכ"א: תרומת הראשון תרומה. רבי יוסי אומר: אם תרם הראשון כשיעור, אין תרומת השני תרומה. ואם לא תרם הראשון כשיעור, תרומת השני תרומה.

במה דברים אמורים? בשלא דיבר אבל אם הרשה את בן ביתו או את עבדו או את שפחתו לתרום, תרומתו תרומה ביטל, אם עד שלא תרם ביטל, אין תרומתו תרומה. ואם משתרם ביטל, תרומתו תרומה.

הפועלין אין להם רשות לתרום. חוץ מן הדרוכות שהן מטמאין את הגת תורמין, ל פ נ י שיטמא הגת

גמרא מה אנן קיימין? אם בממחין מקפידין זל"ז אף ר"ע מודה. אם כשאינן ממחין, אף רבנן מודיין. אלא כי אנן קיימין בסתם. רבי עקיבה אומר סתמן אינן ממחין, ורבנן אמרין סתמן ממחין.

..איירי דבעי' רק סאה אחד לתרומה..על דעתיה דר"ע, סאה של ראשון, חציה תרומה, וחציה טבל טבולה לכל . סאה של שני, חציה תרומה, וחציה טבל טבולה למעשרות שהרי כבר נתכוין ראשון לפטור הכל מן התרומה

לא צורכה דלא, חצי סאה של שני מהו שתפטור חצי סאה של ראשון? שמא יש לומר שהשני כיוון לפטור גם את "חצי סאה הראשון" שטבול לתרומה...

נשמעינא מן הדא: אריסטון אייתי פירין ושייר גו שקא, ותרם, אתא עובדא קומי ר"י ואמר חזקה על הכל תרם

#מה? כשיעור תורה, חטה אחת או כשיעור חברין?=אחד מחמשים אין תעבדיניה כשיעור תורה, ר' יוסי כרבנן שהרי ל ע ו ל ם תרם הראשון כ"שיעור" [וממילא רק תרומת ראשון תרומה]. אין תעבדיניה כשיעור חבירין, לית ר' יוסי כרבנן

ביטל...אין תרומתו תרומה ולית הדא פליגא על דריש דריש לקיש אמר אין אדם מבטל שליחותו בדברים?! תפתר כגון שאמר ליה לך וקבע בצפון, והלך בעה"ב וקבע בדרום.

אמר רבי יוחנן הדרוכות מכיון שהילכו בהן שתי וערב מטמאין את הבור מיד. =מותר לטמאות את הבור

..הפועלין אין להם רשות..והתני: הפועלין שתרמו את הבור אין תרומתן תרומה שאין להם רשות. ואם היה הבור קטן ואחרים משכשכין בהן, תרומתן תרומה. מפני שאחרים משכשכין בהן, הא אם אין אחרים משכשכין בהן אין תרומתן תרומה. מהו כדון? כאן ביין כאן בשמן. ולא היא יין היא שמן?! יין טומאתו מצויה אנשים טמאים מצויין שם, שמן אין טומאתו מצויה. אמר רבי חייא בר אדא כאן וכאן אין הטומאה מצויה, אלא שהטומאה מצויה ביין י ו ת ר מבשמן

תני מאימתי תורמין את הענבים? כדיי שייחשב "נגמר מלאכתו" משהילכו בהן שתי וערב .

מאימתי מטמאין אותן? ב"ש אומרים משיוציא את השני=מעשר שני וב"ה אומרים משיוציא את הראשון. אמר רבי יוסי הלכה כב"ש. והרבים נהגו כב"ה. אמר רבי שמעון נראין דברי ב"ש בשעת מקדש, ודברי ב"ה בזמן הזה. וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מוציא תרומה ותרומת מעשר, ומטמאין את הבור מיד.

מאימתי תורמין את הזיתים? אית תניי תני משיטחנו ואית תניי תני משיטענו. ניחא למאן דאמר משיטחנו, למאן דאמר משיטענו, לא כן אמר ר' יוחנן הדרוכות מכיון שהילכו בהן שתי וערב מטמאין את הבור מיד?! אלמא מפרישין קודם אלא כאן ביין וכאן בשמן. דתני רבי יוסי ב"ר יהודה אומר: אם רצה מביא זיתים ונותנן תחת הממל והולך ובא עליהן. אמרו לו לא דומין זיתים לענבים, ענבים דיהות ונותקות את היין. זיתים קשין ואינן נותקין את השמן:

הלכה ג משנה האומר תרומת הכרי הזה בתוכו, ומעשרותיו בתוכו, ותרומת מעשר זה בתוכו, ר"ש אומר קרא שם. וחכמים אומרים עד שיאמר בצפונו או בדרומו

ר' אלעזר חסמא אומר: האומר תרומת הכרי "ממנו עליו" קרא שם

ר"א בן יעקב אומר: האומר "עישור מעשר זה עשוי תרומת מעשר עליו", קרא שם.

המקדים תרומה לביכורים, מע"ר לתרומה, ומעשר שני לראשון, אע"פ שהוא עובר בלא תעשה, מה שעשה עשוי.

שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר

ומנין שיקדמו הבכורים לתרומה? זה קרוי תרומה וראשית, וזה קרוי תרומה וראשית? אלא יקדמו הביכורים שהן ביכורים לכל, ותרומה לראשון שהוא ראשית, ומעשר ראשון לשני שיש בו ראשית:

גמרא ר' יוסי בר בון בשם ר' יוחנן אתיא דר"ש כב"ש. כמה דב"ש אמרין קדשו מדומעין, 1:2 כן ר"ש אומר קדשו מדומעין.

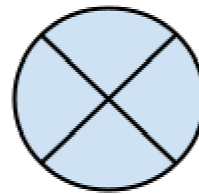
עד כדון באומר "בתוכו", אומר "בו" מהו? מי מהני לר"ש? נשמענא מן הדא: מע"ש שבחפץ זה מחולל על המעות הללו, ולא קבע לו להמע"ש מקום, ר"ש אומר קרא לו שם. וחכמים אומרים לא עשה ולא כלום עד שיאמר בצפונו או בדרומו. הדא אמרה היא תוכו היא בו

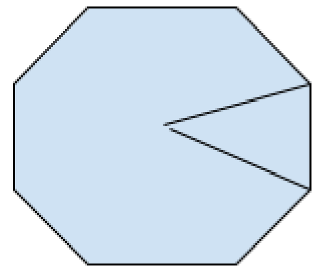
דברי חכמים, רבי זעירא בשם רבי אבדומי דחיפה בשם ר"ש בן לקיש: ונחשב לכם תרומתכם והרמותם, מה תורם במסויים אף מחשבה במסויים

אמר תרומת הכרי הזה אלף וזה בית, בזה בבית. א"ר יוחנן מקום שנסתיימה תרומתו

של ראשון, שם נסתיימה תרומתו של שני מגו דהוי "סיום" לעניין כרי אלף [שהרי "סיים" כרי ב י ת!] הוי סיום לגבי כרי בית ג"כ. [ושניהם נתקנו]

רבי יצחק ב"ר לעזר בעי, סאה תרומה שנפלה לתוך הכרי, ואמר תרומת הכרי הזה בתוכו, מקום שנפלה אותה סאה, שם נסתיימה תרומה של הכרי?

אמר תרומת הכרי הזה בצפונו. מחציו ולצפון מדמע, דברי רבי. ונסב פלגא. וחכמים אומרים עושה אותה כמין כי חד מן ארבעה. מקום הכי-ימין בתמונה השמאלית רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל תרומתו מצפון צפונו חד מן תומנייא. תמונה הימנית

"תרומת שני כריים, באחת" מהו? ר' יוחנן אמר קדשו מדומעין, ר"ש בן לקיש אומר לא קדשו מדומעין פליגי אי כה"ג יש לו דין "סיום" ושפיר היילא

אמר ר' הושעיא ב"ר שמאי: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד, ואמר אחד מן הסאות הללו עשויה תרומה על הכרי הזה, קדשם ואינו יודע איזה הוא

היו לפניו ב' כריים וסאה אחת, ואמר הרי זו תרומה על אחד מן הכריים הללו, ניתקן, ואינו יודע איזהו:

ר' חמא ב"ר עוקבא בשם ר' יוסי ב"ר חנינא מן מה שעובר בלא תעשה, אתה יודע מה שעשה עשוי. ר' חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי ב"ר חנינא אמר לוקה.
א"ר זעירא מתיבין קומי רבי יוחנן ושתיק, מה עובר? לוקה? או אינו לוקה? אתא רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אינו לוקה. מה מקיים רבי יוחנן מלאתך ודמעך לא תאחר? פתר לה בביעור

אימת הוא עובר? ר' חייא בר בא אמר מתחילה. רבי שמואל בר רב יצחק אמר בסוף. מה נפיק מביניהן? נשרף הכרי נפק מביניהן, על דעתיה דר"ח בר ווא עובר, על דעתיה דרבי שמואל בר רב יצחק אינו עובר

רבי שמואל בר אבא בעי, מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין, עובר או אינו עובר

##תניין קומי דרבי אבוהו: תרומה אינה מעכבת את הבכורים, הפריש בכורים אחר מירוח, אין הבכורים "טבול" לתרומה אמר לון דאבא פנימון היא. רבי יוסי בעי היידא דאבא פנימון? א"ל רבי מנא, שמעית אבא תני: ביכורים בימינו ותרומה בשמאלו, אית תניי תני עובר, אית תניי תני אינו עובר. מאן דמר עובר, רבנן. מאן דמר אינו עובר, אבא פנימון: לאבא בנימין דשרי הפרשה בב"א--ה"ן דאין צריך להפריש תרומה מן הבכורים

הלכה ד משנה המתכוין לומר תרומה ואמר מעשר, מעשר ואמר תרומה, עולה ואמר שלמים, שלמים ואמר עולה, שאיני נכנס לבית זה ואמר לזה, שאיני נהנה לזה ואמר לזה, לא אמר כלום עד שיהא פיו ולבו שווין:

גמרא תמן תנינן ב"ש אומרים הקדש טעות הקדש. ואמר רבי ירמיה בא לומר חולין ואמר עולה קדשה. אמר רבי יוסי במתכוין להקדש אנן קיימין, אלא שטעה מחמת ד"א.כגון שרצה לומר שור שחור יהא עולה, וטעה ואמר לבן. לב"ש, הלבן קדוש והדא מתניתא מה היא? על דעתיה דרבי ירמיה במחלוקת, ועל דעתיה דרבי יוסי דברי הכל.

תני בשפתים ולא בלב. יכול שאני מוציא את הגומר בלב? ת"ל לבטא. ושמואל אמר הגומר בלבו אינו חייב עד שיוציא בשפתיו. והתני כל נדיב לב זה הגומר בלב, אתה אומר זה הגומר בלב או אינו אלא המוציא בשפתיו כשהוא אומר מוצא שפתיך תשמור הרי מוציא בשפתיו אמור הא מה אני מקיים כל נדיב לב זה הגומר בלב! אלמא "גמר בלב" מהני! מה דאמר שמואל לקרבן:אינו חייב קרבן שבועה רק בביטוי ממש

הלכה ה משנה הנכרי והכותי תרומתן תרומה ומעשרותיהן מעשר והקדושיהן הקדש

רבי יהודא אומר אין לנכרי כרם רבעי. וחכמים אומרים יש לו

תרומת הנכרי מדמעת וחייבין עליה חומש ור"ש פוטר:

גמרא נכרי הוציא להן תרומה מתוך ביתו, נוהגין בה בטבל ובתרומה גדולה, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר הרי זו תרומה ודאי. הוציא להן מעשר ראשון מתוך ביתו, נוהגין בו בטבל ובמע"ר, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר א"צ להפריש אלא תרומה בלבד. הוציא להן מעשר שני מתוך ביתו, נוהגין בו בטבל ובמע"ש דברי רבי, רבן

שמעון בן גמליאל אומר אינו צריך להפריש אלא מע"ר בלבד

א"ר יוסי ב"ר בון: רבי חשש שמא הפריש ממין על שאינו מינו.נמצא לא חל כלל, והו"ל טבל! ורבן שמעון בן גמליאל חשש שמא הקדים:

תרומת הנכרי מדמעת וחייבין עליה חומש, ר"ש פוטר: א"ר זעירא אמרה קומי רבי אבוהו בשם רבי יוחנן מה פליגין? בתרומת גורנו, אבל גוי שלקח מפירות ישראל אף ר"ש מודה. א"ל ר' אבהו בשם רבי יוחנן היא המחלוקת.

וקשיא על דר"ש, פוטר טבלו דבר תורה, ואת אמר הכן?! וכי קדשים אינה תורה, ור"ש פוטר!! ותנינן תמן קדשי גוים אין חייבים עליהן משום פיגול ונותר וטמא!!! [השוחטן בחוץ פטור ד"ר יוסי. ור"ש מחייב]

הוון בעי מימר, מה פליגין בחומש, הא בדימוע לא. אשכח תני היא הדא, היא הדא:

מסכת תרומות פרק ד

הלכה א משנה המפריש מקצת תרומה ומעשרות,=מפריש 1 סאה ל100 (תחת 2 סאה) מוציא ממנו=מן הכרי תרומה עליו, אבל לא למקום אחר. דהא הכרי "מתוקן" (במקצת), ואיך יפריש ממנו על מק"א! ר"מ אומר: אף מוציא הוא למקום אחר תרומות ומעשרות:

גמרא המפריש מקצת תרומות ומעשרות. מתני' כשהפריש ודעתו להפריש. ר' שמואל בשם ר' זעירא מתני' בסתם. אמר רבי מנא קומי ר' יודן מה ופליג? א"ל, סתמא, כשהפריש ודעתו להפריש.

מה בין מוציא ממנו עליו, למוציא ממנו למקום אחר? בשעה שהוא מוציא ממנו עליו, כל הטבל עלה בידו. ובשעה שהוא מוציא ממנו למקום אחר, מזה ומזה עלה בידו.

וקשיא, נטל להוציא ממנו עליו, כל הטבל עלה בידו. ונמלך להוציא ממנו על מקום אחר, מזה ומזה עלה בידו?! נטל להוציא ממנו על מקום אחר, מזה ומזה עלה בידו, ונמלך להוציא ממנו עליו, כל הטבל עלה בידו?!

פיחת, לא הפריש כשיעור הנחסר [כגון שהוסיף רק חצי-סאה] כל הטבל עלה בידו. הוסיף, הפריש יותר משיעור הנחסר [כגון שהוסיף סאה וחצי] מזה ומזה עלה בידו?!

אף בטועה כן? היה סבור שהוא חייב שתי סאין, ואינו חייב אלא אחת? מי אמרי' בכה"ג "כל הטבל עלה בידו"? ועכ"פ סאה ש ל י מ ה שעלה בידו----מן הטבל עלה!

##ר' אימי בשם ריש לקיש אותה הסאה שהוא מוסיף, כשבא "להשלים" את הסאה שחיסר, מרים עוד סאה עושה אותה תרומה על מקום אחר. והתנינן אבל לא על מקום אחר! תיפתר במרבה בתרומה. מתניתין איירי בגוונא שמוסיף שני סאה, ורוצה להרבות בתרומה. וע"כ אינו יכול לתקן מקום אחר. ניחא במרבה בתרומה, ובמעשרות? לא תני ר"ש בן לקיש מעשרות?! הרי א"א להרבות במעשר. וא"כ למה תנן שאינו עושה היתרון מעשר על מקום אחר?

אלא טעמא דר"ש בן לקיש, מכיון דו אמר כל הטבל עלה בידו, מה בין מוציא ממנו עליו, מה בין מוציא ממנו למקום אחר! מיי כדון? כשנתקן רובו של כרי.ומדאו' אין הכרי טבל. וממילא אינו יכול להוציא רק ממנו עליו. [כגון שהפריש ממאה סאה קצת יותר

מסאה ואחת מתשעים ותשע---שהרי כשמפריש שיעור הנ"ל--- מתקן 49 פעם הנ"ל, דהיינו 49 סאה ו 49/99 מסאה. וכן נשאר טבל בכרי בדיוק כשיעור הנ"ל. אבל אם נותן משהו יותר כגון סאה ו1/98 ---הרי נשאר רוב הכרי מתוקן [דוק היטב]

נתקן רובו של כרי, פלוגתא דחזקיה ורבי יוחנן. דאמר ריש לקיש בשם חזקיה טבל בטל ברוב. ור' יוחנן אמר: אין הטבל בטל ברוב. מכיון שנתן דעתו להפריש, נסתיימה כל חיטה וחיטה במקומה =כל חטה וחטה מקצתה מתוקן ומקצתה טבל. ול"ש ביטול בזה

ואית דבעי מימר ריש לקיש סבר במה שאמר "טבל בטל ברוב".... כהדא דתני רבי אליעזר בן יעקב. דתני ראב"י: אינו מוציא לא עליו ולא על מקום אחר.

עד כדון נתקן רובה של כרי,לא נתקן רובה של כרי? יש לשאול שאלה דלהלן וייבא כהדא היו לפניו ב' כריים א' הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות וא' הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות מהו שיתרום מזה על זה? תלמידוי דרבי חייא רובא שאלון לר' חייא רובא אמר לון הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו. ר' לעזר בשם ר' חייא רבה אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה:#

הלכה ב משנה מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני, מפריש עוד שמונת סאין ואוכלן, דברי ר"מ. וחכ"א אינו מפריש אלא לפי חשבון: [ההפרשה לא תיקנה אלא מקצת כל פרי פרי....ופשיטא דאסור לאכול]

גמרא ר' לעזר בשם ר' הושעיה עשו אותו כפועל שאינו מאמין לבע"ה

פשיטא הדא מילתא. נשרפו הפירות, התרומה בטילה.
נשרפה התרומה, לכשיאכלו הפירות, קדשה התרומה למפרע:

הלכה ג משנה שיעור תרומה: עין יפה אחד מארבעים. [בית שמאי אומרים אחד משלשים] והבינונית אחד מחמשים. והרעה אחד מששים.
תרם ועלה בידו אחד מששים, תרומה ואינו צריך לתרום, חזר והוסיף חייב במעשרות

עלה בידו מששים וא', תרומה, ויחזור ויתרום להשלים השיעור כמות שהוא למוד. וכיון שרגיל לתרום 61/50 והוא תרם רק 50/50---יחזור ויתרום עוד 11/50 להשלים לשיעור אחד מחמשים

"תוספת זו שמוסיף" מותר שיהא...במידה במשקל

ובמניין. ר' יהודא אומר אף לא מן המוקף:

גמרא כתיב ששית האיפה מחומר החיטים.=חצי-סאה ל30 סאה וששיתם =שני פעמים (סאה) את האיפה מחומר השעורים. יכול תורם חיטים א' מששים, ושעורים אחד משלשים? ת"ל וכל תרומת שיהיו כל התרומות שוות, שמואל אמר תן ששית על ששיתם, ונמצא תורם אחד מארבעים 1+ 1/2 סאה = 1.5 סאה לששים סאה

בינונית אחד מחמשים. א"ר לוי כתיב וממחצית בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים. כל שאתה אוחז ממקום אחר הרי הוא כזה. מה זה אחד מן החמשים אף מה שאתה אוחז ממקום אחר הרי הוא כזה

והרעה אחד מששים: דכתיב ששית האיפה מחומר החטים=חצי סאה מ30 סאה=1/60

בית שמאי אומרים משלשים- וששיתם את האיפה מחומר השעורים. בינונית מארבעים- מן הדא דשמואל. והרעה מחמשים- מן הדא דר' לוי

[אמר רבי לוי בר חינא כל המוציא מעשרותיו כתקנן אינו מפסיד כלום. מה טעמא? ועשירית החומר יהיה האיפה, מן החומר יהיה מתכונתו]

לא צורכה דלא, כמה דנן אמרין תרם ועלה בידו אחד מששים, תרומה ואין צריך לתרום. כן ב"ש אומרים תרם ועלה בידו אחד מחמשים, תרומה ואין צריך לתרום?

א"ר חנינא בר איסי לא תני בר קפרא אלא תרם ועלה בידו מחמשים ועד ס', תרומה, וא"צ לתרום

ועלה בידו מששים ואחד... ר' איסי בשם ר' יוחנן: במתכווין לפטור את כריו שחושב שתרם כשיעור, אבל אם אינו מתכווין לפטור את כריו , אפי' אחד על א'.מותר לו להוסיף יותר ממה ש ר ג י ל

כהנא אמר כמות שהוא למוד. ר' יוחנן אמר אפי' א' על א' ודלא כר' אסי. והתנינן כמות שהוא למוד! שלא לפחות.

[???א"ר לעזר כמות שהוא למוד- במדה= א פ י ל ו במידה]

תרם ועלה בידו מששים ואחד...ר' יונה אמר, ר"ש בן לקיש בעי קומי ר' יוחנן, תוספת תרומה מה היא? לעניין מעשר א"ל משום

יחיד אני שונה אותה. =אל תפסוק ש[חייב/פטור] כי "רק" ר' יודא סובר כן.... מה לחיוב או לפטור? אין תימר לחיוב ניחא, אין תימר לפטור, מה אין רבי יהודא דאית ליה שלא מן המוקף, פטור. רבנן דלית להון שלא מן המוקף, לא כל שכן! מה ר"י שמקל כ"כ בהאי תוספת--שמתיר אף שלא מן המוקף--אפ"ה ס"ל שפטור האי תוספת ממעש', ק"ו שרבנן יפטרוהו!!!

אתא ר' יוסי ר' איסי בשם ר"ש בן לקיש תוספת תרומה חייבת במעשרות. א"ר יוסי המשנה אמרה כן?! א"ר זעירא לרבי איסי היידא מתני'? ולא אגיביה.לא השיבו דבר א"ל ודלמא הדא דתנינן תרם ועלה בידו מששים ואחד תרומה וצריך לתרום. ולא תני עלה חזר והוסיף חייב במעשרות! אלמא פטורה!

עד כמה אדם פוטר טבלו דבר תורה? רבי [יוחנן] אמר אחד למאה כתרומת מעשר. א"ל ר' יוחנן מן מאן שמעיתה? א"ל מפילפול חברייא שמעית! הא דרבי ינאי אמר אפילו אחד מאלף!! אמר רבי מנא לית כאן שיעורא דכתיב ראשית דגנך תירושך ויצהרך ואפי' כל שהוא:

הלכה ד משנה האומר לשלוחו צא ותרום! תורם כדעתו של בעל הבית, ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית, תורם כבינונית אחד מחמשים

פחת עשרה או הוסיף עשרה, תרומתו תרומה

אם נ ת כ ו ו י ן להוסיף, אפי' אחד אם הוסיף הש ל י ח ב כ ו ו נ ה [לא ש"עלתה בידו" יותר מ2%] אין תרומתו תרומה.

המרבה בתרומה, ר' אליעזר אומר אחד מעשרה כתרומת מעשר. יותר מכאן, תרם 11 על 100, אותו 1 יעשנה תרומת מעשר, אבל לא על מקום אחר. לא יעשה המותר ת ר ו מ ה!!!! על מקום אחר

ר' ישמעאל אומר: מחצה חולין ומחצה תרומה

רבי טרפון ורבי עקיבה אומרים: עד שישייר שם חולין:

גמרא עד כדון כשאמר לו צא ותרום לדעתי, היה יודע דעתו של בעל הבית ולא אמר לו צא ותרום לדעתי? נשמעינא מן הדא: אם אינו יודע דעתו של בעל הבית... מפני שאינו יודע. הא אם יודע אע"פ שלא אמר לו כמי שאמר לו.

א"ר בון בר כהנא הפוחת אחד מעשרה תרומה, והמוסיף א' מעשרה תרומה. ??אבל לא לחולין??? שאין הפחת והתוספת שווין היאך עבידא? הוי יליף תרים חד סאה מן חמשין סאה כד הוא תרים חד מן ארבעין, נמצא תורם סאה ורביע מפסיד ליה שיתא רובעין [רובע סאה=6/4 קב] כד הוא תרים חד מן שיתין, מתגר ליה מרוויח לו ארבעה רובעין.אים היה תורם אחד מ50 תחת להפריש סאה שלם, מפריש 5/6 מסאה [סאה מינוס קב] ....הכא את מר תרומתו תרומה והכא את מר אין תרומתו תרומה! א"ר חנינא בריה דר' הלל כאן במתכוין לפחות כאן במתכוין להוסיף כשאירע טעות ב"הוספה"-- פוחתין שיעור הטעות....

ר' חגיי בעי קומי ר' יוסי, תנינן תמן אמר לו תן להן חתיכה, והוא אומר טלו שתים שתים, והן נטלו שלש שלש, כולן מעלו אלמא אפי' "הוסיף" אכתי הוי שליח והכא את אמר הכין! ..נתבטל שליחותו! א"ל תמן מחתיכה הראשונה נסתיימה שליחותו של בעה"ב, ברם הכא על כל חיטה וחיטה נסתיימה שליחותו של בעה"ב. לא יודעין איפה נסתיימה שליחותו של בעה"ב

מה נפיק מביניהון? היו לפניו שני כריים אחד נתקן לדעתו.=כרצונו ואחד נתקן שלא לדעתו.שפיר מהני השליחות לכרי הראשון

ר' ירמיה בשם ר' יעקב בר אחא בשם ר"ש בן לקיש אתיא דר"א
כב"ש, 1:4 כמה דב"ש אומרים קדשו מדומעין, כן ר"א אומר קדשו מדומעין

##על דעתיה דר' יוחנן ניחא, אחד מעשרה שבו קדש לשם תרומה, והשאר טבל טבול למעשרות, לפום כן צריך מימר, יותר מכאן יעשנה תרומת מעשר [אבל לא על מקום אחר] כיון דאין טבל בטל ברוב, שפיר יכול להשתמש בהמותר לשם תרומת מעשר

##על דעתיה דחזקיה קשיא, אחד מעשרה שבו קדש לשם תרומה, והשאר טבל בטל ברוב, ותנינן יותר מכאן יעשנה תרומת מעשר?!
כיון שטבל בטל ברוב, הרי נתבטל זה המותר, ואיך יעשנה תרו"מ?
סבר חזקיה כהדא דתני ר' חייא דתני רבי חייא יותר מכאן לא יעשנה תרומת מעשר## הוגה הרבה ע"פ שערי תורת א"י

מאי טעמא דרבי ישמעאל? ראשית דגנך דיו לראשית שיהא כדגן.
מניין שלא עשה ולא כלום עד שישייר מקצת? תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית:

הלכה ה משנה בשלשה פרקים משערין את הכלכלה, בביכורות ובסיפות ובאמצע הקיץ כמה תאנים (בנפח זמן הנ"ל) "נכנסין" בתוך כלכלה--כדיי לעת כמה תאנים להפריש למעשר.אים נכנסין 60 תאנים בכלכלה ויש לך 25 כלכלות, הרי אתה יודע שיש לך סה"כ 1500 תאנים---וממילא יש לך לעשר 150 תאנים [כ"ן]

המונה משובח, והמודד משובח הימינו, והשוקל משובח משלשתן:

גמרא ממי הוא משובח? אמר רבי חונה משובח מן התורם מן האומד. אמר רבי חנינא בריה דרבי הלל מתני' אמרה כן: והשוקל משובח משלשתן.
אמר רבי חיננא תיפתר "ב" שלשתן ולית את ש"מ כלום:

הלכה ו משנה רבי אליעזר אומר: תרומה עולה באחד ומאה. ר' יהושע אומר: במאה ועוד. ועוד זה אין לו שיעור. ר' יוסי בן משולם אומר: "ועוד" קב למאה סאה, שתות למדומע:אים נפל סאה תרומה בתוך 99+1/6 סאה--הרי זה עולה

גמרא מניין שאין עולין? סאה תרומה בתוך 99 חולין? א"ר יונה כתיב מכל חלבו את מקדשו ממנו דבר שאת מרים ממנו, אם יפול לתוכו מקדשו. וכמה הוא? אחד ממאה.

רבי אליעזר אומר: מוסיף סאה, ומעלה. רבי יהושע אומר: מוסיף כל שהוא, ומעלה. רבי יוסי בן משולם אומר: ועוד קב למאה סאה, שתות למדומע, והלכה כדבריו:

הלכה ז משנה רבי יהושע אומר תאנים שחורות מעלות את הלבנות, והלבנות מעלות את השחורות
עיגולי דבילה הגדולים מעלין את הקטנים, והקטנים מעלין את הגדולים.
העיגולין מעלין את המלבנים, והמלבנים מעלין את העיגולין
ור"א אוסר
ורבי עקיבה אומר: בידוע מה נפלה, אין מעלות זו את זו. וכשאינו ידוע מה נפלה, הן מעלות זו את זו.
כיצד? חמשים תאנים שחורות וחמשים לבנות, נפלה שחורה, שחורות אסורות ולבנות מותרות. נפלה לבנה לבנות אסורות ושחורות מותרות. וכשאינו ידוע מה נפלה, מעלות זו את זו.

בזו ר"א מחמיר ורבי יהושע מיקל.

ובזו ר"א מיקל ורבי יהושע מחמיר בדורס ליטרא קציעות של תרומה על פי הכד ואינו יודע איזה היא. ר' אליעזר אומר: רואין אותן כאלו הן פרודות

והתחתונות מעלות את העליונות. ור' יהושע אומר לא תעלה עד שיהא שם מאה כד:

גמרא רבי איסי בשם ר' יוחנן טעמא דר"א: תאנים שחורות שנפלו לתוך הלבנות אוכל את הלבנות, והלבנות מעלות את השחורות?!

אמר רבי לעזר כך היה רבי ליעזר משיב את רבי יהושע: והלבנות מעלות את השחורות?! מילתה אמר=משמע מדבריו בידוע =אע"פ שידוע... מה נפלה, מעלות זו את זו

כהנא אמר אין מעלות "בידוע". על דעתיה דכהנא, מה בין רבי יהושע לרבי עקיבה? בשידע ושכח, על דעתיה דרבי יהושע מעלה. על דעתיה דר' עקיבה אינו מעלה

שמעון בר בא בשם ר' יוחנן: והוא שנפלה שחורה אחת לתוך שתים שחורות כדי שתבטל ברוב. ר' זעירא בעא קומי רבי מנא לא מסתברא בתוך שלש, שאם תאבד אחת מהן יהיו שם שתים. א"ל ואוף אנא סבר כן
דווקא כשיש עכ"פ 2 או 3, מאותו המין, יכול "לצרף" מין האחר להעלות

מילתהון דרבנן פליגא. כהנא שאל לשמואל לא מסתברא בהדין מדומע דתנינן הכא מסכת חלה 1:4 שרובה תרומה דווקא כשרובה תרומה, פטורה מן החלה, א"ל ואנא סבר כן, אלא תסלק לארעא דישראל את שאיל לה. כד סלק שמע הדא דמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן ואפילו סאה שנפלה לתוך תשעים ותשע חולין! פטורה מן החלה אמר רבי אבהו כך משיב ר' שמעון בן לקיש את רבי יוחנן ואותה סאה היא פוטרת את הכל?! [ריו"ח משיב] וכי עיגול בעיגולין [משנתינו] דבר ברי הוא שתרומה עלתה בידו?! ???למה עיגול עולה, הא דבר שבמניין הוא! ואת אמר קל הוא! משום תרומה דרבנן--חלה נמי דרבנן! ואף הכא קל הוא! ויתיביניה ר"ל לריו"ח שאני עגול שיש כבר בטול ברוב. אלמא לא ס"ל האי דר"ש בר בא שנייא עיגול בעיגולין שכבר בטלו!

בר פדיה אמר טוחן השחורות והלבנות יחד (באופן שאינו ניכר) ואז שרי ומתיר. ואף על גב דבר פדיה אמר אין בלילה אלא לייז ושמן בלבד, מודה הוא הכא שהן נבללות:

רבי יונה ורבי יוסי תרוויהון בשם ר' זעירא אפילו חיטין בחיטין, טוחנן ומתיר לא התירו רק ע"י טחינה [בגוונא דשחורות לתוך לבנות]

היו לפניו עשרים תאנים, ונפלה אחת של תרומה לתוכן, ואבדה אחת מהן, ר"ש בן

לקיש אומר ספיקן בטל ברוב. רבי יוחנן אמר כולן נעשו הוכיח=ספק תרומה. מודי רבי יוחנן שאם תרם מהן על מקום אחר, או שריבה ממקום אחר עליהן, שספיקן בטל ברוב= שאים תרם-דנין אותם כטבל .או שריבה-שרינן באכילה

ר"ש בן לקיש בשם רבי הושעיא: היו לפניו מאה וחמשים חביות ונתפתחו מאה- מותרות. וחמשים- אסורות. והשאר, לכשיתפתחו מותרות אמר ר' זעירא לא אמר אלא לכשיתפתחו הא לכתחילה אסור

ר' זעירא בשם ר' פדיה: תרומה אוסרת בוודייה במאה, וספיקה ="תערובת תרומה" בטילה אפי' בחמשים. הא ששים לא, שבעים לא?! עד חמשים צריכה רוב שיהא בתערובת הראשונה עכ"פ רוב חולין , מכאן ואילך אינה צריכה רוב.

אמר רבי חונה כיני מתני': עיגולי דבילה, הגדולים מעלין את הקטנים במשקל. וקטנים מעלין את הגדולים במיניין.

עיין משנה הכא ר"א מחמיר ורבי יהושע מיקל. אמר רבי יוחנן תניין אינון.

** נמצאת אומר: בין בידוע בין בשאינו בידוע תעלה, דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר בין בידוע בין בשאינו ידוע לא תעלה, דברי רבי מאיר

רבי יהודא אומר: בין בידוע בין בשאינו ידוע לא תעלה דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר בין בידוע בין בשאינו ידוע תעלה.

ורבי עקיבה אומר: בידוע לא תעלה, בשאינו ידוע תעלה.

ליטרא קציעות שדרסה על פי חבית ואין ידוע היכן דרסה, על פי כוורת ואינו ידוע היכן דרסה, ר' אליעזר אומר: אם יש שם מאה ליטרין תעלה, ואם לאו לא תעלה. ר' יהושע אומר: אם יש שם מאה פומין תעלה, ואם לאו הפומין אסורין והשוליים מותרין דברי ר' יהודא.
ר' מאיר אומר: ר' אליעזר אומר: אם יש שם מאה פומין תעלה, ואם לאו הפומין אסורין והשוליים מותרין. ר' יהושע אומר: אפילו יש שם שלש מאות פומין לא תעלה

ברייתא שלפנינו (אליבא דר"מ) הדא אמרה פומין עשו אותן כדבר שדרכו להימנות. הדא מסייעא לרבי יוחנן דו אמר תניין אינון ומשנתינו כולה אזלא כרבי יהודה . הדא

מסייעא למ"ד דברי רבי מאיר כל הדברים מקדשין. הדא אמרה דלעת דבר שבמנין הוא אפילו אחד ממאה בה אוסר

דרסה ואינו יודע היכן דרסה, ד"ה תעלה. אמר רבי אבין וצריך שיהא בכל אחת שני ליטרין וכל שהוא כדי שתיבטל ברוב:

הלכה ח משנה סאה תרומה שנפלה על פי מגורה, וקפאה, הסיר "שכבה" העליונה ר' אליעזר אומר אם יש בקיפוי מאה סאה תעלה באחד ומאה. ור' יהושע אומר לא תעלה [ועכ"פ חייב לקפות מאה ואחד כדי להתיר את הנשאר במגורה]

סאה תרומה שנפלה על פי מגורה יקפיאנה. א"כ למה אמרו תרומה עולה באחד ומאה? בשאינו יודע אם בלולות הן שמא בא אחר ובללן, ואם לאיזו הן נפלו כדמפרש ואזיל..

שתי קופות שתי מגורות, שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלה, מעלות זו את זו. ר"ש אומר אפילו הן בשתי עיירות מעלות זו את זו.

א"ר יוסי: מעשה בא לפני ר"ע בחמשים אגודות של ירק שנפלה אחת לתוכן, חצייה תרומה, ואמרתי לפניו תעלה. לא

שהתרומה עולה בחמשים ואחד, אלא שהיו שם מאה ושני חציים: 1 חצי של תרומה ו101 חציי של חולין

גמרא מחלפא שיטתיה דר"א תמן ליטרא קציעות אליבא דר יודא הוא אומר התחתונו' מעלות את העליונות הכא הוא אמר אם יש ב"קיפוי" הא ארעייתא לא!

ר' ירמיה רבי חייא בשם ר' יוחנן. שמעון בר ווא בשם כהנא. דברי ר"י: עשו אותו כמרבה מזיד "כשמקפה", הו"ל כעושה "מעשה ביטול" ע"כ אסורה הקיפוי

רבי אילא רבי אסי בשם רבי יוחנן. דברי ר"י: עשו אותו כסאה עולה מתוך מאה 5:5/7/8 כשם שאסור לאכול ה"מוגבה", כן זה

על דעתיה דר' אסי מותר לרבות. על דעתיה דכהנא אסור לרבות. ל"קפות" יותר מן הצורך [שהרי יש איסור לעשות ביטול..]

קפה וחזר וקפה, כדי לוודא שיש קא סאה בקיפוי על דעתיה דרבי אסי מותר דאסרו רק סאה הראשונה המוגבה. על דעתיה דכהנא אסור. דדמי ל"מרבה כדי לבטל.."

על דעתיה דר' אסי אע"פ שלא שייר. שלא שיער=מדד על דעתיה דכהנא והוא ששייר:דדמי טפי לביטול איסור

תרומה שנפלה לק' ומעלה סאה אחת...אמר, מה שלמטן תרומה, מה שלמעלן חולין, מה שלמטן חולין, מה שלמעלן תרומה, לדעתו הדבר תלוי?! ואף במקוה כן? נפלו ג לוגין לתוך מ"ס ומעלה ג"ל כדיי להכשירו אמר מה שלמטן קוויה כשירה, מה שלמעלן קוויה פסולה =שאובין מה שלמטן קוויה פסולה מה שלמעלן קוויה כשירה לדעתו הדבר תלוי?!!

ר' זעירא ר' חייא בשם ר"ש: היו לפניו שתי קופות בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה, ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלה, רצה להעלות מזו, מעלה. מזו, מעלה. מחצה מזו ומחצה מזו מעלה.

וכן שני מקואות בזו עשרים סאה ובזו עשרים סאה, ונפלו שלשת לוגין מים שאובין לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלו מצרפין המקוות לבטל הג סאה רצה להוציא קוויה פסולה מזה מוציא, מזה מוציא, מחצה מזה ומחצה מזה, מוציא

ר' סימון בשם בר פדיה: היו לפניו שתי קופות בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה, ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן A, וידוע לאיזה מהן נפלה, ואח"כ נפלה שנייה ואינו יודע לאיזה מהן נפלה, אמר, למקום שנפלה הראשונה, שם נפלה השנייה. ואינו חייב ל"העלות" מן B למה? שתולין קלקלה במקולקל.

ריבה על הידועה A ובטלה, שוגג, מעלה חייב להעלות סאה ממנו וליתנו לכהן כ 5:5 ומתיר, והשנייה חזרה להוכיח=ל"ספיקה" (כיון שאין הראשונה "מקולקל" דהא נתבטלה הסאה ב100, חייב להעלות גם משנייה...), נמצאו שתי סאין עולות מן מאה וחמשים סאה

ושתי קופות בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה, ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלה, ואח"כ נפלה שנייה, וידוע לאיזה מהן נפלה, אין אומר למקום שנפלה שם השנייה, שם נפלה הראשונה. אלא קופה שנפלה שם השנייה, אסורה---וה א ח ר ת א ס ו רה עד שיעשה "העלאה" [מאיזה שירצה..]
ריבה על אחת מהן ובטלה, שוגג, מעלה ומתיר, והשנייה אסורה עד שירבה לה שוגג

שתי קופות בשתי עליות, ושתי מגורות בעלייה אחת, אבל שתי מגורות בשתי עליות לא בדא. מה בין קופות למגורות? קופות דרכן להתפנות, מגורות אין דרכן להתפנות.

את אמר קופות מעלות ומגורות אינן מעלות. היאך עבידא? שתי מגורות בשתי עליות ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן, שתיהן אסורות. ריבה על אחת מהן ובטלה, שוגג מעלה ומתיר. והשנייה, לכשירבה לה שוגג היא מותרת, ואינה צריכה עלייה, שכבר עלתה תרומה

תני: ר' י ו ס י אומר: בלול מעלה ושאינו בלול, אינו מעלה. והא תנינן אמר רבי יוסי מעשה בא לפני ר"ע בחמשים אגודות של ירק שנפלה אחת לתוכן, וחצייה תרומה, ואמרתי לפניו תעלה. הרי אינו בלול ומעלה!

הוינן בעיין למימר דבר שהוא מקפיד על תערובתו אינו מעלה, ושאינו מקפיד על תערובתו מעלה. היאך עבידא? קישות טמאה שנפלה לתוך מאה קישואין טהורין, הואיל ואינו מקפיד על תערובתו מעלה. הוכשר, הואיל והוא מקפיד על תערובתן אינו מעלה:

מסכת תרומות פרק ה

הלכה א משנה 1) סאה תרומה טמאה, שנפלה לפחות ממאה חולין או למעשר ראשון או למע"ש או להקדש- בין טהורין בין טמאין- ירקבו

2)אם טהורה היתה אותה סאה. ימכרו לכהנים בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה. ואם למעשר ראשון נפלה, יקרא שם לתרומת מעשר. ואם למעשר שני או להקדש נפלה הרי אלו יפדו

3)ואם טמאין היו החולין. יאכלו נקודים או קליות או ילושו במי פירות או יתחלקו לעיסיות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה.

4)סאה תרומה טמאה שנפלה ל מ א ה חולין טהורים רבי ליעזר אומר תירום ותישרף, שאני אומר סאה שנפלה היא סאה שעלתה. וחכמים אומרים תעלה =ירים סאה מתוך התערובת, ותאכל נקודים או קליות או תילוש במי פירות או תתחלק לעיסיות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה.

5)סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאים, תעלה ותאכל נקודים או קליות או תלוש במי פירות או תתחלק לעיסיות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה:

גמרא סאה תרומה טמאה כו'. תני רבי חייא טבל מעלה, וספיחי שביעית מעלין את סאה תרומה שנפלה לתוכן.

טבל מעלה- קורא שם למעשרותיו. וספיחי שביעית מעלין- וינתנו לאוכליהון???לעבריינין האוכלין ספיחין

א"ר יוסי מתני' אמרה כן: סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ...מע"ר וכו'. מפני שנפלה לפחות ממאה, הא מאה תעלה. ולא טבל הוא?! שלא הופרש ממנו תרו"מ.

תמן תנינן מדליקין בפת ושמן של תרומה טמיאה. חזקיה אמר לא שנו אלא פת ושמן, הא שאר כל הדברים לא. רבי יוחנן אמר: לא שניא היא פת היא שמן היא שאר כל הדברים. רבי יודן קפודקיא בעי, חיטין כפת? זיתים כשמן?

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן המדליק בפת ושמן של תרומה ישרפו עצמותיו. רבי שמואל בר נחמן בעי קומי

ר' יוחנן, מהו להדליק? א"ל אדליק! ומה דנפל לשבטך נפל לך!

הכל מודים בשמן שהוא מותר. דא"ר בא בר חייא בשם רבי יוחנן לך נתתיו למשחה. למשחה לגדולה. למשחה לסיכה. למשחה להדלקה

1) ניחא טהורין ירקבו. טמיאה שנפל ל99 טהורין אסור לשורפן משום דמחזי כשורף תרומה טהורה [שהרי מדמעת..] טמאין טמיאה שנפל לטמיאה ירקבו?! ע"ד דחזקיה ניחא ירקבו, אסור ליהנות רק בפת ושמן על דעתיה דרבי יוחנן ידליק! סבר רבי יוחנן כהדא דרבי יוסי בן חנינא שמא ימצא בהן עלייה שמא יפול עוד חולין ותותר באכילה! [ובדבר שדרכו להיבלל כגון משקין, אבל בדבר שאין דרכו להיבלל, שמא ימצא בהן תקלה אין להשהות התערובת זמן רב כל כך עד שיהא מבולל ב 100]

1) נפלה להקדש למה לא ימכרם הגזבר לכהן בדמי עצים ולא כן סברינן מימר אין להקדש אלא מקומו ושעתו?! אמר רבי חנינא תיפתר שחרב אותו המקום ולא מצא למוכרו אפילו בדמי עצים

2) הדא אמרה טהורה בטהורין, אבל טהורה בטמאין הדא היא דתנינן אם טמאין היו אותן חולין...

1) עיין לעיל 2:1; ...מע"ר טהורין...על דעתיה דר' יוסי ניחא. דא"ר יוסי בשם חזקיה ורבי יונה בשם רבי ינאי: ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן עשה שינתן לאהרן בכהונתו. על דעתיה דכהנא דו אמר טול מן המקודש שבו, ואמור אוף הכא טול מן המקודש שבו!! אף שאין אהרן יכול לאכלה, יתקן את 99 סאה מעשר ראשון ע"י קריאת שם 9.9 תרו"מ, [הא פשיטא דאין חייב ליקח ממקום א ח ר] אף על גב דכהנא אמר תמן טול מן המקודש שבו, מודי, ובלבד בדבר שהוא זקוק ליתנו לכהן הלא ממילא אינו נותנו לכהן רק נרקב...

והדין ניקודים כהדא חציי ביצים. חייב ללוש העיסה בקוטן זה

4) אמר רבי סימון: רבי ליעזר שמחייב שריפה כדעתיה כמה דו אמר תמן זבחים 8 כל הפסולין עלו בידו, כן הוא אמר הכא כל הטמאים עלו בידו.

ר' זעירא בעי, או נאמר, לא אמר ר' ליעזר אלא מפני גדירה."לחומרא בעלמא" נותן לזה הסאה שעלתה, "שם תרומה" לחייבו בשריפה ולא מודה ר"א בסאה שעלתה מתוך טבל שהוא צריך לקרות שם למעשרותיה, אין תימר סאה שנפלה היא סאה שעלתה, לא יהא צריך לקרות שם למעשרותיה!
א"ר מנא יאות אמר רבי זעירא. דתנינן

דבתרה #5 סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאין ..נקודים לית ר"א פליג! שיהא סאה המורם מותר להיאכל ע"י לישת מים

אמרין חברייא קומי רבי יוסי, יאות אמר רבי סימון. די לא כן, שורפין את התרומה מפני גדירה?! מכיון שהתיר ר"א "לשרוף" את הסאה שעלתה, אלמא מדאו' הוא! אמר לון וכי ששה ספיקות דתנינן לא מפני גדירה הן, ואין שורפין?! והכא מפני גדירה, אין שורפין אותן?!

4) אליבא דחכמים חברייא בעון קומי רבי יוסי, מה נפשך, אם תרומה טמאה תשרף, אם חולין הן, מה בכך שיטמאו! א"ל לאו לשום תרומה אכלה?! כלום תרומה טמאה נאכלת אלא טהורה! ושמא טמאה?!

עוד טענה..לא אי אתם מודים שאם נולד לה ספק טומאה במקומה, שאינו יכול לשורפה. מה לי נולד לה ספק טומאה במקום אחר כגון שנפל סאה טמיאה והעלה, מה לי נולד לה ספק טומאה במקומה.

אלא אי בעיתון למיקשייה, איקשון על הדא דתני רבי הושעיא. דתני רבי הושעיא: סאה תרומה טמאה, שנפלה למאה סאה תרומה טהורה יאכלו נקודים

??למה תיאכל כ ל התערובת נקודים הרי אין שם תרומה טמאה רק מעט, ולמה יהא כל עיסה ועיסה פחות מכביצה?

4) חזקיה אמר אפילו חולין ששם, לא יאכלו אלא נקודים. מפני חלתן. כדיי שיפריש חלה בטהרה. מילתיה אמרה איסור זרות בטל, ואיסור טומאה לא בטל. ע"כ לא יגבל עיסת החולין--אף שיש שם רק 1/101 של טו',

מחלפה שיטתיה דחזקיה. תמן הוא אמר כמה יהא בעיסה ויהא יכול לעשותה בטהרה? חזקיה אמר שתות ד' קבין, בד' קבין אים יש לו 96 ביצים, יכול להיות טמא 16 ממנו (עי' לק') וכא הוא אמר הכין?! אמר רבי יוסי תמן כשגיבל ואח"כ הפריש. ברם הכא כשהפריש ואחר כך גיבל עיין ההמשך שמותר רק באופן שמפרידו לעיסות קטנות [כשמטיל מים על 100 סאה---וודאי דנטמא הכל ו ל א ב ט י ל, ה1/101 מסאה, אבל בגוונא דלקמן....אין בעיה]

אמר רבי אבהו כל ימינו היינו טועין בה כמקל הזה של סומא עד שלמדנוה מן חשבון גימטריא. קבא כמה עבד? עשרין וד' ביעין. כמה סאה (מדה של 4 קב) עבדה? תשעין ושית ביעין. שתות דידהו שית עשרה. נמצא 16 ביצים טמאים, מתוך 96

אין יגבול שית, יש כאן כביצה טמאה, שהרי שתות טמא. ואין יגבול ארבע, אין כאן שיור =שיעור (שיעור חלה הוא 96/24=4, נמצא

כשגובל עיסה של 4, אין בו רק 4* ⅚ של טוהר, והיא פחות משיעור חלה! הא כיצד הוא עושה? מיגבל חמש, ונוטל ארבע. מגבל עיסה של 5, ו ⅚ ביצה טמא--ו 4 and ⅙ טהור, ומפריש 4 לשם חלה!

מילתיה דחזקיה אמר ובלבד שלא תהא כביצה טמאה נוגעת בגומא, מילתיה דרבי יוחנן אמרה ובלבד שלא תהא כביצה טמאה נוגעת בעיסה

סוגיא סתומה. ואפשר דלרו"ח שרי רק עיסה ג ד ו ל ה [מעט פחות מבת 17 ביצים כדלקמן] שאינו אופהו בגומא [עיין ציור] ולחזקיה שרי אף עיסה בת ה ביצים [שדרך לעשותן בגומא ויש חשש נגיעה ונשיכה]

א"ר יוסי לרבי ירמיה לא מסתברא מה דאמר חזקיה לשעבר=בדיעבד מה דאמר רבי יוחנן לבא=לכתחילה א"ל אף אנא סבר כן

ואיזו היא גומא על דעתיה דר"י?

א"ר יונה תיפתר שגיבל אחת בשבע עשרה ואתיא בעיסת סאתים

לריו"ח, מחלק עיסת סאתיים =288 ביצים [שיש בו 16 ביצים טמאים] ל17 חלקים, וממילא אין כביצה שלימה בכל עיסה [רק בכל עיסה ועיסה: 16/17 של ביצה טמיאה, ו 16 טהורה]

לחזקיה, נוטל 5 ביצים וכו'. [וכמובן רק בעיסה בגודל של 96]

איסור טו' לא בטיל...רבי בא בר ממל בעי, ולית הדא פליגא על רבי יוסי בר חנינא?! דאמר ריב"ח נבילה בטלה בשחוטה [בטל מגעה והסיטה לא בטל] לפי שאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה ע"כ, הוי מין בשאינו מינו , ובטל..

א"ר יוסי תמן אי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה, ברם הכא אפשר לחולין להיעשות תרומה!

א"ר חזקיה: רבי סימון קשייתה, ורבי בא בר ממל קיימה.

תני סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה, הרי אלו מדומעין. ואין משלמין לה=ממנה קרן וחומש על מקום אחר, ולא ממקום אחר עליהן, אלא לפי חשבון. ובדבר שאין דרכו להיבלל אבל בדבר שדרכו להיבלל הולכין אחר הרוב. אם רוב תרומה תרומה, ואם רוב חולין חולין:

הלכה ב משנה סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה טהורין ב"ש אוסרין וב"ה מתירין.

אמרו בית הלל לבית שמאי: הואיל וטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים, מה טהורה עולה אף טמאה תעלה!

אמרו להן בית שמאי לא אם העלו החולין הקלין המותרין לזרים את הטהורה, תעלה תרומה החמורה האסורה לזרים את הטמאה?!

לאחר שהודו, ר' ליעזר אומר תרום ותשרף. וחכמים אומרים אבדה במיעוטה.

סאה תרומה שנפלה למאה, הגביהה, ונפלה למקום אחר, רבי ליעזר אומר מדמעת כתרומה ודאי. וחכמים אומרים אינה מדמעת אלא לפי חשבון.

2)סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה, ונדמעו, ונפל מן המדומע למקום אחר, רבי ליעזר אומר מדמעת כתרומה ודאי. וחכמים אומרים אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון

[ואין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון, ואין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון]

3)סאה תרומה שנפלה למאה והגביהה, ונפלה אחרת, הרי זו מותרת, עד שתרבה תרומה לחולין.אים נפל והגביהה, נפל והגביהה וכו' 51 פעמים, אסורה

4)סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה, ור"ש מתיר:

גמרא רבי יודן בר פזי ורבי אייבו בר נגרי הוון יתבון אמרין תנינן "אחר שהודו" מי הודה למי? ב"ש לבית הלל, או בית הלל לב"ש?

אמרין נצא לחוץ ונלמד, נפקין ושמעון רבי חזקיה רבי אחא בשם ר' יודה בר חנינא לא מצינו שהודו ב"ש ל ב"ה אלא בדבר זה בלבד.

ר' יונה בשם ר' אביי שמע לה מן הדא: טבול יום 2:7 המערה מכלי לכלי ונגע טבול יום בקילוח, יעלה באחד ומאה. ואם תאמר ב"ה יודו לבית שמאי שלא תעלה, מאן תני הכא תעלה? לא בית שמאי ולא בית הלל?! אמר רבי חנינא בריה דרבי הלל, נאמר, בית הלל שנו אותה קודם

שיודו לבית שמאי

אמר רבי יוסי מתני' אמרה כן: אחר שהודו, ר"א אומר תירום ותשרף. ור"א לאו שמותי הוא?!אלמא ב"ש הודו לב"ה

א"ר חיננא מתניתא אמרה כן: אחר שהודו אילו לאילו, תעלה. בית שמאי מסלקין לון ואינון מודיי לון?! הלא ב"ש מקשין על ב"ה, ואיך יודו להם? אמר רבי אבין יש כאן תשובה אחרת כהדא דתני ר' הושעיא ומה טהורה שהיא בעון מיתה אצל הזרים עולה, טמאה שהיא בעשה אצל הכהנים לא כל שכן!!

##

אמר ר' יוחנן סאה תרומה שנפלה למאה, חולין כל שהן מבטלין אותן. אותו סאה ש"העלה", נפלה למק"א, אין צריך רוב

מתני' פליגא על ר' יוחנן אינה מדמעת אלא לפי חשבון. אים יש בו (בסאה שהעלה) גרם אחד של תרומה, צריך מאה גרם של חולין בקדירה השנייה

רבי יוסי בשם ר' יוחנן לא תני רבי יוחנן אלא: אינה מדמעת כל עיקר. כך הוא גורס במשנה

ברם יהודה ברבי אמר: והוא שרבה תרומה על החולין, והוא שרבו חולין על חשבון תרומה כדי שתבטל ברוב אף שיש

בקדירה ב רק חצי סאה של חולין (ושיעור הנפילה היא סאה של "תרומה") מכיון שיש שני גרמים של חולין(בקדירה ב), הרי זו מותרת.

2) א"ר לעזר והוא שנפלה למקום אחד. ובהא קמיפלגי: לר"א צריך שיפול התערובת של 100 [שנאסר], לתוך 10000 של חולין. ולרבנן סגי שיפול לתוך 100 [שהרי אין ה99 הראשונים מועילים, אך גם אין נ א ס ר י ם] על דעתיה דרבי לעזר, חולין שלמטן מצטרפים לעלות? [אליבא דחכמים קא מקשה ומתרץ...] סבר רבי לעזר מימר, חולין שלמטן נעשו חרשין=כמי שאינו (לא מועיל לביטול, ולא נאסר)

אמר רבי יוסי בן חנינא: והוא שנפלה לתוך חמשה מקומות. אבל אם נפלו כולן למקום אחד, אף רבי אליעזר מודי. שאי"צ רק כנגד שיעור התרומה רבי יוחנן אמר אפילו נפלו כולן למקום אחד היא המחלוקת לר"א מדמעת כנגד כולו (וכשנפל 1 לתוך 99, צריך 10000 חולין!!)

חילפיי אמר [אזיל כריב"ח] על דרבי ל י ע ז ר, חולין שלמטן נעשו חרשין היכא דנפל למקום אחד, אין מ צ ר פ ין את ה99 הנאסרים והא ר' לעזר אמר על ד ר ב נ ן חולין שלמטן נעשו חרשין, מה בין רבי ליעזר ורבנן? [ועל כרחין לית ליה לחילפיי להא דר' אלעזר. ולרבנן ל א נעשו חרשין! רק מועילים]

חומר הוא בסאה שעלת מתוך מאה. לדעת חילפיי דווקא התם קאמר ר"א "מדמע כתרומה וודאי"---
ומקשה...

או אינו אלא קל? כיי דאמר ר' יוחנן: סאה של תרומה שנפלה לתוך מאה, והעלהו, חולין כל שהן מבטלין אותן.

3)תני: רבת התרומה נעשה כמרבה מזיד. והא תנינן: היו בו ארבעים סאה, נתן סאה ונטל סאה כשר.

עד היכין? [רבי איסי בשם רבי מנא בר תנחום רבי אבהו בשם ר' יוחנן עד רובו של מקוה] וי"א אפי' כ ו ל ו וכא את אמר הכין?! תמן היה בו רוב ואת מרבה עליו והוא כשר. ברם הכא כל סאה וסאה צריכה מאה סאה. ואין להקל כ"כ

4)א"ר יוסי זאת אומרת דבר שהוא בטל דבר תורה מעורר את מינו ליאסור.

4) רבי שמעון אומר ידיעתה מקדשתה=פועל הביטול, ורבנן אמרין הרמתה מקדשתה.

תני: סאה תרומה טמיאה שנפלה למאה, אומר לכהן: ולא דמי עצים אני חייב לך?! טול לך דמי עציך! והוא אומר לו: וכי סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה, שמא אינה מדמעת את הכרי?! ועצים מדמעין את הכרי?! ישראל משיבו לכהן: ולא סופך מיתנינה לכהן חורן, והוא נותן לו דמי עצים?! מאי כדון? נותן לו דמי עצים, והשאר יחלוקו [משום ספיקא דדינא]. כגון דמי עצים=5$, תרומה טהורה=50$, נותן לו 5+22.5

חד בר נש אפיל שעורין גו חיטין, אתא עובדא קומי ר' יודה בר שלום ואמר יתן לו דמי שעורין, והשאר יחלוקו כפירוש דלעיל (כיון שהלה ימכרם בתור חטים)

הלכה ג משנה 1)סאה תרומה שנפלה למאה וטחנן, ופחתו, כשם שפיחתו החולין כך פחתה תרומה, ומותר

סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה וטחנן והותירו, כשם שהותירו החולין כך הותירה התרומה, ואסור

2)אם ידוע שחיטין של חולין יפות משל תרומה, מותר

סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ואחר כך נפלו שם חולין, אם שוגג- מותר. ואם מזיד- אסור:

גמרא 1) ולא סוף דבר שפחתה התרומה, אלא אפילו פחתו חולין, ותרומה בעינה,אפי' ידוע לו שכן יהיה הדבר, מותר. טוחן ומתיר.

תני אין טינופת של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור על החולין, אבל טינופת של חולין מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה.
ר' בִיבי בעי, טינופת של תרומה מהו להצטרף עם החולין להעלות את התרומה? מן מה דאמר רב הונא קילפי איסור מצטרפין להיתר, הדא אמרה טינופת של תרומה מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה.
רב חונא אמר קילפי איסור מעלין את ההיתר.
סאה תרומה שנפלה למאה, אין את מוציא זונין טינופת שבהן=שבמאה. לפחות ממאה, אתה מוציא זונין טינופת שבה =בסאה שנפל
וכן לוג יין צלול שנפל למאה לוגין יין עכור, אין את מוציא שמרין שבו. לוג יין עכור שנפל לפחות ממאה לוג יין צלול, את מוציא שמרין שבו.

2) תני אף טוחן הוא בתחילה ומתיר. מתני' דרבי יוסי דר"י אומר נטיעה של ערלה שנתערבה באחרות אף מתכווין וילקוט ויעלה באחד ומאתים. א"ר זעירא במתני תין, אף רבנן דר' יוסי מודה.. שכן דרך כהנים להיות טוחנין מדומע=תרומ' שנת' בחולין בבתיהן ולא מחזי כמבטל איסור לכת'
מה נפיק מביניהון? כלאי הכרם נתערבו חטי כה"כ, בחטים. על דעתיה דרבי יוסי טוחן ומתיר. על דעתיהון דרבנן אינו טוחן ומתיר.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותרין מזיד אסורין. ולא מתני' היא?! שוגג מותר מזיד אסור! מתניתא בתרומה, אתא מימר לך אפילו שאר כל הדברים.

רבי אחא בשם רבי יוחנן: כשם שמצוה לומר על דבר שהוא נעשה כך מצוה שלא לומר על דבר שאינו נעשה. אמר רבי לעזר כשם שאסור לטהר את הטמא כך אסור לטמא את הטהור

א"ר אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן אם באת הלכה תחת ידך ואי אתה יודע אם לתלות או לשרוף לעולם הוי רץ אחר השריפה יותר מן התלייה, שאין לך חביב בתורה יותר מפרים הנשרפי' ושעירים הנשרפין והן בשריפה. ר' יוסי בעי דנין דבר שאין מצותו לכן, מדבר שמצותו לכן?!!

פרק ו

כשיש ### הסוגיא קשה מאד. ##קצת. # קצת מן הקצת.

הלכה א משנה האוכל תרומה שוגג משלם קרן וחומש, אחד האוכל ואחד השותה ואחד הסך, אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה, משלם חומש, וחומש חומשה.

אינו משלם תרומה, אלא חולין מתוקנים והן נעשין תרומה. והתשלומין תרומה אם רצה הכהן למחול אינו מוחל.

בת ישראל שאכלה תרומה ואח"כ נשאת לכהן, אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה, משלמת קרן וחומש לעצמה. ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה, משלמת קרן לבעלים וחומש לעצמה.

מפני שאמרו האוכל תרומה שוגג משלם קרן לבעלים, וחומש למי שירצה:

גמרא האוכל תרומה שוגג כו'. כתיב ואיש כי יאכל קודש בשגגה ויסף חמישיתו שיהא הוא וחומשו חמשה. (אים אכל 100, משלם 125)

ולא כן א"ר אבהו בשם רבי יוחנן, מזיד בחלב ושוגג בקרבן, מתרין בו ולוקה ומביא קרבן! ואמור אף הכא מזיד בתרומה ושוגג בחומש יתרו בו וילקה ויביא חומש! א"ר זעירא גזירת הכתוב הוא ואיש כי יאכל קודש בשגגה שתהא כל אכילתו בשגגה

מזיד בספיקו ושוגג בודאו =מכיוון שזה רק "ספק חלב" על כן אכלו, חייב קרבן א"ר יוסי הדא אמרה דסגי בשגגה מועטת להתחייב חטאת [אף שיש הזדה גדולה] השב לו מידיעתו חייב על שגגתה כיון שישיב מוודאי איסור

אמר, אני פורש מכזית, ואיני פורש מכחצי זית, =סבר שאוכל רק חצי-זית ועל כן אכלו אמר רבי בון בר חייא נעשה כאוכל חצי זית בשוגג, וחצי זית במזיד ופטור מקרבן. ואין יסבור רבי בון בר חייא כרשב"ל, דאמר רשב"ל אכל שני חצאי זיתים בשתי העלמות חייב =כיון דחצי שיעור מותר מה"ת, אין כאן ידיעה. והכא, חייב. שהרי "איני פורש מכחצי-זית" לא חשיבא מזיד כלל

מודה רשב"ל באיסורי הנאה, ומודה רשב"ל ביוה"כ, ומודה רשב"ל בעתיד להשלים. שחצי-שיעור אסור

רבי אבהו בשם ר' יוחנן המגמע חומץ של תרומה לוקה. ר' אבהו בשם ר"י הכוסס חטה של תרומה לוקה.

תני הכוסס את החיטה של תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש. רבי אומר: אומר אני אומר שמשלם קרן וחומש. רבי ירמיה בשם רבי אימי מודין חכמים לרבי במגמע חומץ של תרומה אחר טיבלו, שהוא משלם קרן וחומש, שהחומץ משיב את הנפש.

תני אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורים. ואם שילם חולין טמאין יצא. רבי נתן אומר: סומכוס אמר שוגג- מה שעשה עשוי. מזיד- לא עשה ולא כלום.

תמן תנינן אין תורמין מן הטמא על הטהור תני בשם רבי יוסי אם תרם מן הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי. אתיא דיחידאי דהכא כסתמא דתמן, ויחידאי דתמן סומכוס כסתמא דהכא.

היאך עבידא? רבי זעירא בשם רבי חנינא תשלומי תרומה הרי הן כתרומה לכל דבר אלא שגידוליהן חולין. גדולי תרומה הרי הן כחולין לכל דבר אלא שאסורין לזרים.

אמר רבי יוסי ואנן תנינן תרתיהון: תשלומי תרומה הרי הן כתרומה לכל דבר- דתנינן אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנין והן נעשין תרומה, אלא שגידוליהן חולין- דתנינן גדולי תרומה תרומה, הא גידולי תשלומי תרומה חולין

גידולי תרומה הרי הן כחולין לכל דבר- דתנינן וחייבת בלקט ובשכחה ובפיאה ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין. אלא שאסורין לזרים דתנינן ועניי ישראל מוכרין את שלהן לכהנים בדמי תרומה והדמין שלהן.

תני: גידולי תרומה אין משלמין מהן קרן וחומש, ואין משלמין עליהן קרן וחומש, ואין חייבין בחלה, ואין הידים פוסלות וטבול יום, כדרך שפוסלות בחלה. ואוף ר"ש ורבי יוסי מודה בה.

אם רצה הכהן למחול אינו מוחל, כשלא הפריש, אבל אחר הפרשה תליא בפלוגתא אים יכול למחול

הפריש ואחר כך מחל: תפלוגתא דרבי ורבי לעזר ב"ר שמעון דתני: יכול תהא הפרשתו מקדשתו לחייב עליו קרן וחומש? תלמוד לומר "ונתן לכהן את

הקדש"-- מתנתו מקדשתו לחייב עליו קרן וחומש ואין הפרשתו מקדשתו לחייב עליו קרן וחומש, דברי רבי. ר' אלעזר בר' שמעון אומר אף הפרשתו מקדשתו לחייב עליו קרן וחומש.(נוסח תורת כהנים)

מחל ואחר כך אכל, כ גזל תרומה מכהן, ומחל לו כהן, ושוב אכלו. תפלוגתא דרבי יוחנן ור"ש בן לקיש. דאיתפלגון, גזל תרומה משל אבי אמו כהן, ומת אבי-אימו, ושוב אכלו. רבי יוחנן אמר משלם לשבט, וריש לקיש אמר משלם לעצמו =מפריש קרן וחומש ונעשו תרומה--ומעכבן לעצמו.

אמר רבי יונה כך היה משיב ר"ש בן לקיש לרבי יוחנן: על דעתך דתימר משלם לשבט, והא תנינן גנב תרומת הקדש =כהן שהקדיש תרומתו ואכלה, משלם שני חומשים וקרן. וישלם ג'!!

סוגיא סתומה. בשלמא לדידי דאמינא דאוכל תרומת א"א כהן, אין כאן נתינת חומש לכהן [רק מפרישו לעצמו] ה"ן אוכל תרומת הקדש [דדמי לא"א לפי שאין לה בעלים] ונ ש ב ע עליו, משלם חומש דשבועה וחומש דהקדש אבל חומש דתרומה מעכב לעצמו [ובהכי מיתוקמא מתניתין דלקמיה]. אלא לדידך דאף אוכל תרומת אא"כ חייב ל ה ו צ י א חומש מרשותו עבור אכילת התרומה ---א"כ משכחת לה ג' חומשין [הקדש-שבועה- ת ר ו מ ה]

רבי יסא בשם רבי יוחנן: התורה אמרה יצא ידי גזילו. גזיה"כ שגוזל תרומה ואכלו ונשבע,

א י ן חייב חומש אחרת מחמת ה ש ב ו ע ה

א"ל ר' זעירא לרבי איסי תרתין מילין אמרין בשם רבי יוחנן ולית אתון אמרין טעמהון. אמר רבי יוחנן יצא ידי גזילו ולית אתון אמרין. מהו כדון? ונתן לכהן את הקודש מכיון שנתנו לו יצא ידי גזילו.

אתון אמרין בשם רבי יוחנן במקום שחיטתה שם תהא שריפתה ולית אתון אמרין טעמיהון. מהו כדון? ר' לעזר בשם רבי הושעיא על פרשה ישרוף. מה את ש"מ? רבי ירמיה בשם רבי אימי מקום פרישתה מחיים שם תהא שריפתה.

ר"י כרבי. ר"ש בן לקיש כר"א ב"ר שמעון.(לעיל תו"כ-כיון שנעשה קודש בהפרשה, שפיר "משלם לעצמו") א"ר בון בר חייא ואין יסבור ר"ש בן לקיש כרבי, ובלבד בדבר שהוא זקוק ליתנו לכהן, אבל בדבר שאינו זקוק ליתנו לכהן אוף רבי מודה! כיון שפטור מליתנו לכהן-שהרי מחל--אף לרבי חל עליו קדושת תרומה מיד בהפרשה, ויצא חובתו

דהיא מתני': הפריש פדיון פטר חמור ומת, ר"א אומר חייבין באחריותו כחמש סלעים של בן. וחכ"א אין חייבין באחריותו אלא כפדיון מעשר שני. מודי רבי ליעזר בפטרי חמורות שנפלו לו מבית אבי אמו כהן,(שנפלו לו מאבי-אמו

ישראל...) מכיון שהפרישו קדשו.

אכל תרומת חבר משלם לחבר. תרומת ע"ה משלם לע"ה.
ולא נמצא מוסר טהרותיו לעם הארץ?! כיצד הוא עושה? [כשאכל תרומת כהן חבר וגם של כהן ע"ה] נותן שתיהן לכהן חבר, ונוטל דמי אחת מהן ונותן לכהן עם הארץ.

ר' בון בר חייא אמר קומי ר"ש בן לקיש אתיא כמ"ד הפרשתו מקדשתו ברם כמ"ד מתנתו מקדשתו. בלא כן אינו צריך זכייה?!איך "חל" קדושת תרומה, על החולין שרוצה לשלם, עבור ,אכילת-תרומת ע"ה? אמר להן במזכה על ידי אחר.

בת ישראל..לא הספיקה לשלם עד שנתגרשה? איתא חמי אילו היה לה כמה מעשרות שמא אינן שלה?!הרי יכולה "להחזיק" בתרומה שניתנה לה קודם שנתגרשה!! תמן מעשרות מסויימין, ברם הכא תרומה אינה מסוימת!! מה דמי לה? פיטרי חמורות אים היה לה פיטרי חמורות, ושיים, ושוב נתגרשה (לפני שהספיקה לפדות) שפיר דמי

הלכה ב משנה המאכיל את פועליו ואת אורחיו תרומה, הוא משלם את הקרן, והן משלמין את החומש דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים הן משלמין את הקרן ואת החומש, והוא משלם להן דמי סעודתן.

הגונב תרומה ולא אכלה משלם תשלומי כפל, דמי תרומה. אכלה, משלם שני קרנים וחומש, קרן וחומש מן החולין, וקרן דמי תרומה. לשם כפל

1) גנב תרומת הקדש ואכלה משלם שני חומשים וקרן, שאין בהקדש תשלומי כפל.

אין משלמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה ומן ההפקר, ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו, ולא ממעשר שני והקדש שנפדו. שאין הקדש פודה את הקדש דברי רבי מאיר.

2) וחכמים מתירין באלו:

גמרא הא רבי מאיר אמר משלמין, ורבנן אמרי משלמין, מה ביניהון? אמר רבי יוחנן עיקר סעודה ביניהן. רבי מאיר אמר עיקר סעודה לבעל הבית, עיקר סעודה הוא "מוטל" על בעל הבית ע"כ נקרא הוא ה"גנב" וישלם ישיר מכיסו ורבנן אמרי עיקר סעודה לפועלין. ע"כ נקראין הם "הגזלנים"

רבי שמעון בן לקיש אמר טפילה= פרפראות ביניהן. רבי מאיר אמר טפילה לבעל הבית. ורבנן אמרי טפילה לפועלין אבל "עיקר סעודה" וודאי מוטל על בעה"ב, וחייב הוא לפצות מכיסו [ואיירי מתני' בהאכילן הטפילה]

הוא משלם את הקרן.. רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש: הא למה זה דומה? למוכר חפץ לחבירו ונמצא שאינו שלו, שהוא חייב להעמיד לו מקחו וה"ן בעה"ב =המוכר, חייב לפצות את הכהן, ואין להטיל תשלומי הגזילה על הלקוח/פועל שנטלו "כדין". אילו כרבי שמעון בן לקיש איתאמרת ניחא, ואין כר' יוחנן אמר עיקר סעודתו ביניהן, ואת אמרת הכי?! כרבי מאיר איתאמרת.

רבי אבהו בשם ר' יוסי בן חנינא שבח סעודה ביניהן. בשפסק עמהן להאכילן דבשני honey-cake חולין, והאכילן דבשני תרומה. ולא כבר אכלו?! כמאן דאמר טבלים נפשו של אדם חתה מהן. לחכמים הוא משלם להם את קורת-רוח שחסרו. בגלל שאכלו מ ד ו ב ש נ י ת ר ו מ ה וכאילו ל א נהנו כ ל ל [חוץ ממה שמפצה את הקרן ששילמו להקדש]

1) אמר ר' ינאי לצדדין היא מתני'. יש בו כזית ואין בו שוה פרוטה, משלם להקדש. יש בו שוה פרוטה ואין בו כזית, משלם לשבט. יש בו כזית ויש בו שוה פרוטה, שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן משלם להקדש. ר' יוחנן אמר משלם לשבט.

א"ר זעירא גזירת הכתוב היא. ואיש כי יאכל קודש בשגגה, למקום שהקרן מהלך, שם החומש מהלך וכיון שהקרן להקדש --גם החומש להקדש [כר"ש בר ווא]

כהנא אמר: משלם שני חומשין, חומש לשבט וחומש להקדש

1) שאין בו בהקדש תשלומי כפל שנאמר ישלם שנים לרעהו ולא להקדש.

2) # ר"ש בן לקיש אמר להן על תרתין אחרייתא. מע"ר שניטלה וכו' למה? מפני שיש בהן זיקת תרומה ומעשרות. ולקט ושכחה אין בהן זיקת תרומה ומעשרות?! אלא בשכחת קמה אנן קיימין פיאה חל במחובר, וכן לקט אי ס"ל דחיילא מיד (לפני שנפל לארץ) עיין פיסק' הבאה

א"ל רבי יוחנן והא תנינן לקט! לית הדא פשטה שאילתיה דחילפיי?! דחילפיי שאל, לקט בנשירה מהו שיקדש? פשוט מינה ששבולת הנופלת קדוש

רבי יוחנן אמר על כולהן: חכמים פליגי על הכל #

הלכה ג משנה רבי אליעזר אומר: משלמין ממין על שאינו מינו, בלבד שישלם מן היפה על הרע. ורבי עקיבה אומר: אין משלמין אלא ממין על מינו.

1)לפיכך אם אכל קישואין של ערב שביעית ימתין לקישואין של מוצאי שביעית וישלם מהן שהרי אין ירקות גדילין בשביעת

ממקום שרבי ליעזר מיקל, משם ר"ע מחמיר. שנאמר ונתן לכהן את הקודש כל שהוא ראוי לעשות קודש ד"ר אליעזר. ור"ע אומר ונתן לכהן את הקודש- קודש שאכל:

גמרא הא כיצד? אכל ירק ושילם גרוגרות, גרוגרות ושילם תמרים, תבוא לו ברכה!

אכל ענבים משלם יין, זיתים משלם שמן

אכל חלה מהו שישלם מפירות שלא הביאו שליש? שכן פירות שלא הביאו שליש חייבין בחלה

אכל ביכורים מהו שישלם במחובר לקרקע? שכן הביכורים נקנין במחובר לקרקע

1)ר' אבין בשם רבנן דתמן, זאת אומרת שאין משלמין מפירות חוצה לארץ. אפילו תימא משלמין, מתניתין עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ ע"כ הוצרך להמתין עד מוצ"ש

לא אמר אלא קישואין דבר שהוא פירות איסור,(שלא נמצא בשביעת רק ע"י זריעה אסורה) אבל דבר שהוא פירות היתר כגול פירות אילן לא.

מקשה..שאם את אמר כן, לא נמצא לוקח לו קורדם מדמי שביעית?! הו"ל לאסור כל מיני תשלומין, שכן אסור לפרוע חוב בפירות שביעית#

פרק ז

הלכה א משנה האוכל תרומה מזיד, משלם את הקרן ואינו משלם את החומש התשלומין חולין, אם רצה הכהן למחול מוחל:

גמרא האוכל תרומה מזיד כו'. תמן תנינן אלו הן הלוקין וכו' והתנינן אלו נערות וכו'! הכא את אמר לוקה, והכא את אמר משלם! אמר רבי יוחנן לצדדין היא מתניתא אם התרו בו לוקה, אם לא התרו בו משלם. סבר רבי יוחנן מימר במקום מכות ותשלומין לוקה ואינו משלם. וילקה וישלם! רשעתו, רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתי רשעיות. וישלם ולא ילקה? במחייבי ב' רשעות הכתוב מדבר, והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר

ר"ש בן לקיש אמר: אפילו לא התרו בו אינו משלם. מאחר שאילו התרו בו היה לוקה. מתני' פליגא על ר"ש בן לקיש אלו נערות שיש להן קנס.. ואילו התרו ביה אינו לוקה?! ולמה משלם קנס? סבר ר"ש בן לקיש כר"מ. דר"מ אמר לוקה ומשלם.

ר' אבהו בשם רשב"ל מן המוציא שם רע למד ר"מ. וענשו אותו ממון. ויסרו אותו מלקות. ורבנן אמרין לחידושו יצא המוציא שם רע דבר שהוא יוצא בחידושו אין למידין ממנו. לפי שבכל מקום אין אדם מתחייב בדיבורו וכאן אדם מתחייב בדיבורו. וכשם שאין למידין ממנו לדבר אחר, כך אין למידין ממנו לא לעונשין ולא למכות.

ולא כן אמר רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש מזיד בחלב, ושוגג בקרבן, מתרין בו ולוקה ומביא קרבן. והכא ילקה וישלם! ר' בון בר חייא בשם רבי שמואל בר יצחק שני דברים מסורין לבית דין את תופס אחד מהן, יצא דבר שהוא מסור לשמים. ושפיר מביא קרבן ולוקה

הכל מודים שאין ממון אצל מיתה. דכתיב ומכה נפש בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת. מה מכה בהמה לא חלקתה בה בין שוגג בין מזיד לחייב ממון, אף מכה אדם לא תחלוק בו בין שוגג בין מזיד לפטור ממון. במה פליגין? בממון אצל מכות. ר"י אמר אין ממון אצל מיתה, ויש ממון אצל מכות. ור"ש בן לקיש אמר כשם שאין ממון אצל מיתה, כך אין ממון אצל מכות.

רבי אימי בבלייא בשם רבנן דתמן, טעמא

דרשב"ל- רשע רשע. נאמר רשע במחוייבי מיתה ונאמר רשע במחוייבי מכות, מה רשע שנאמר במחוייבי מיתה אין ממון אצל מיתה, אף רשע שנאמר במחוייבי מכות אין ממון אצל מכות

נתן בר הושעיה אמר: כאן בנערה כאן בבוגרת. נערה יש לה קנס ואין לה מכר. בוגרת אין לה לא קנס ושפיר לוקה [ולא מכר]

ואין לה בושת ופגם?! רבנן דקיסרין אמרי תיפתר שפיתתה או שמחלה לו. סבר נתן בר הושעיה במקום מכות ותשלומין, משלם ואינו לוקה. וילקה וישלם? כדי רשעתו רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתי רשעיות. מן עדים זוממין. מה עדים זוממין משלמין ואינן לוקין, אף הכא משלם ואינו לוקה. אמר רבי נתן טעמא דנתן בר הושעיה: והפילו השופט והכהו לפניו, את שמכותיו יוצאות בו ידי רשעו, יצא זה שאומר לו עמוד ושלם.

מתני' פליגא על ר"ש בן לקיש. והתנינן האוכל תרומה שוגג... פתר לה כר"מ. דר"מ אמר לוקה ומשלם. והא תנינן האוכל תרומה מזיד... על דעתיה דנתן בר הושעיה דו אמר משלם ואינו לוקה, ניחא. על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אם התרו בו לוקה, ואם לא התרו בו משלם, פתר לה במזיד בלא התראה. על דעתיה דרשב"ל לא שנייא היא מזיד היא שוגג, היא התרו בו היא לא התרו בו? איך מוקי מתני'? סבר מוקי מתניתין ר"ש בן לקיש כר"מ. דאמר ר"מ לוקה ומשלם. א"ר חנינא קומי רבי מנא ואין יסבור ר"ש בן לקיש כל מתני' דר"מ, קרייא דר"מ?!!! והא כתיב ואיש כי יאכל קודש בשגגה וגו'! אלא מיסבר סבר רשב"ל, שהחומש קרבן. ואפילו יסבור שהחומש קרבן, קרן קרבן?! אמר ר' יודן בר שלום מתני' אמרה שהקרן קנס, דתנינן אינו משלם תרומה, אלא חולין מתוקנים, והן נעשין תרומה, אלו ממה שאכל היה משלם יאות, ותני כן: אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורים, ואם שילם חולין טמאים יצא, ולא דמי עצים הוא חייב לו?! הדא אמרה שהקרן קנס. וכמה דתימר קרן קנס ודכוותה חומש קנס!! והדרא קושי' לדוכתא

אלא רשב"ל כדעתיה. כמה דר"ש בן לקיש אמר תמן הכל היה בכלל לא תענה ברעך עד שקר ויצא זה ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו לחייבו ממון. והכא הכל היה בכלל וכל זר לא יאכל קודש, יצא ואיש כי יאכל קודש בשגגה לחייבו ממון

והתני: מודים חכמים לר"מ בחוסם פרתו של חבירו שהוא לוקה ומשלם ששת קבין לפרה וארבעה קבין לחמור. שכן החוסם פרתו לוקה

א"ר יוסי וכן במחוייבי מיתות

והתני: מודין חכמים לר"מ בגונב חלבו של חבירו שהוא לוקה ומשלם, שכן האוכל חלבו לוקה. מודים חכמים לר"מ בגונב תרומת ח ב י ר ו שהוא לוקה ומשלם, שכן האוכל ת ר ו מ ת ו כגון ירש מא"א כהן לוקה כ כיון דאשכחן מלקות בלי תשלומין בגוונא חדא על כן אין התשלומין פוטרו ממלקות .

[גנב תרומת חמץ ואכלה, לוקה ומשלם--מ"מ הפסידו ממון]

א"ר מנא קומי ר' יוסי, מעתה הבא על אחותו קטנה ילקה וישלם, שכן הבא על אחות בוגרת לוקה!

טעמא אחרינא למודים...בחוסם..חזר רבי מנא ואמר, תמן חל עליו מיתה ותשלומין כאחת, ברם הכא מחסימה הראשונה נתחייב מלקות, ומכאן ואילך לתשלומין.

התיב ר"ז קומי ר' מנא. המצית גדישו של חבירו משיבולת הראשונה נתחייב מיתה, מכאן ואילך לתשלומין! ולית את אמר הכין, אלא על כל שיבולת ושיבולת יש בה התריית מיתה והתריית תשלומין, ואוף הכא על כל חסימה יש בה התריית מכות והתריית תשלומין!!

משכחת לה תשלומין בחסימה.. א"ר יוסי ב"ר בון תרין אמוראין : חד אמר בחוסם בתרומה ובמוקדשים, וחרנה אמר בחוסם ע"י שליח. שליח לוקה והוא פטור. דם יחשב לאיש ההוא ולא לשולחיו

במזיד בתרומה ושוגג בחמץ, במזיד בתרומה ושוגג בנזיר, מזיד בתרומה ושוגג ביו"כ. אין תפתרינה כשני דברים ניחא כדאמר לעיל מודים חכמים בגנב חלבו של חבירו וכו' , אין תפתרינה כדבר אחד, מחלוקת ר"י ורשב"ל. לרשב"ל חייב מלקות שוגגין, ג"כ פטורין

תמן תנינן אין בין שבת ליה"כ, אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהיכרת. הא בתשלומין זה וזה שוין. מתניתא דר' נחוניא בן הקנה

דתני ר' נחוניא בן הקנה אומר יום הכיפורים כשבת לתשלומין. ור"ש בן מנסיא אומר כמחוייבי כריתות כך מחוייבי מיתות ב"ד.
מה ביניהן? ר' אחא בשם ר' אבינא אמר

נערה נדה ביניהן, א"ר מנא אף אחות אשתו ביניהן. על דעתיה דר' נחוניא בן הקנה מה שבת אין לה היתר אחר איסורה ויה"כ אין לו היתר אחר איסורו וזו הואיל ויש לה היתר אחר איסורה משלם. ור"ש בן מנסיא אמר שבת יש בה כרת ויה"כ יש בו כרת וזו הואיל ויש בה כרת, אינו משלם

ר' יודה בר פזי בעי, לווין וכריתות, מה אמרין בה אילין תניי? מה סוברין אלו התנאים הנ"ל היש מלקות במקום כרת? א"ר יוסי צריכה =מיבעי ליה לרבנן. א"ר יונה ולמה לא שמע לה מן הדא: דתני ר"ש בן יוחי ר' טרפון אומר נאמר כרת בשבת ונאמר כרת ביה"כ, מה כרת האמורה אצל שבת אין מלקות אצל מיתה, אף כרת האמורה ביה"כ אין מלקות אצל כרת.

א"ר מנא קומי ר' יוסי מה צריכין ליה, כרשב"ל. ברם כר' יוחנן אם מכות אצל מיתה יש לו, לא כל שכן מכות אצל כרת [א"ל ואף כר"י צריכה ליה איכא למיבעיא אף לריו"ח כדמסיק לקמן]

דאיתפלגון השוחט אותו ואת בנו לשום ע"ז. ר"י אמר אם התרו בו לשום אותו ואת בנו לוקה, לשום ע"ז נסקל. רשב"ל אומר אפי' התרו בו משום אותו ואת בנו אינו לוקה, מאחר שאלו התרו בו משום ע"ז היה נסקל. ומדחה...הכא שני דברים והכא דבר אחד

על דעתיה דרשב"ל מה בין אילין תניי לאילין ת"ק דר"ן בן הקנה רבנן? ללווין ולא לכריתות. היכא שיש רק לאו א"ר יודן הבא על הממזרת ביניהון. אמר ר' חנניא המצית גדישו של חבירו בי"ט ביניהן. אילין תניי רנחב"ה ורשב"מנסיא סברין מימר הואיל ואין בהן כרת משלם. ואילין רבנן סברין מימר הואיל ויש בה מכות אינו משלם

מעתה אלו נערות דלא כרבנן רק כר"מ?! ?! א"ר מתניה בבא על הממזרת ביניהן איירי בממזר שאנס ממזרת--שאין בו מלקות-ע"כ משלם

שייך לאלו נערות [ואשת אחיו לאו יבימתו היא?! תיפתר שמת אחיו והיו לו בנים, ואירש אשה, ומת, ובא אחיו ואנסה]

הלכה ב משנה בת כהן שנשאת לישראל ואח"כ אכלה תרומה, משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש, ומיתתה בשריפה. נישאת לאחד מכל הפסולין, משלמת קרן וחומש, ומיתתה בחנק, דברי ר' מאיר. וחכ"א: זו וזו משלמת את הקרן ואינה משלמת את

החומש, ומיתתה בשריפה.

המאכיל את בניו קטנים ואת עבדיו בין גדולים בין קטנים. האוכל תרומת חו"ל. והאוכל פחות מכזית תרומה. משלם את הקרן ואין משלם את החומש. והתשלומין חולין. אם רצה הכהן למחול לו מוחל.
זה הכלל: כל המשלם קרן וחומש, התשלומין תרומה. אם רצה הכהן למחול אינו מוחל. וכל המשלם את הקרן ואין משלם את החומש, התשלומין חולין, אם רצה הכהן למחול מוחל:

גמרא כך היא מתניתא: זינתה מיתתה בשריפה

מה טעמא דרבי מאיר? כי תחל לזנות בית אביה, את שהיא ראויה לחזור לבית אביה, יצאת זו שאינה ראויה לחזור לבית אביה. נשאת לכשר וזינתה הרי היא ראויה לחזור לבית אביה?! מאי כדון? כי תחל לזנות את שחילולה מחמת הזנות ולא חילולה מחמת נישואין

מה טעמא דרבנן? ובת איש כהן מ"מ. מעתה אפילו חללה מכנה?שנולדה מכהן שנשא גרושה וכו' תנא ר' חיננא בר פפא קומי ר' זעירא דר' ישמעאל את אביה היא מחללת, את שחילולה מחמת עצמה ולא שחילולה מחמת אביה.
א"ר חנינה שונה אני על דר' ישמעאל אפילו חללה מכנה.

והא תנינן 8:1 רבי אליעזר מחייב קרן וחומש. ור' יהושע פ ו ט ר אלמא אפי' חללה מכנה, פטור! ומדחה... הוון בעיי מימר מה פליגין בחומש, אבל בקרן אף ר' יהושע מודה. מה פליגין לשעבר קודם שנודע לו.., אבל לבא אף ר' יהושע מודה.

ואת עבדיו לא הספיק לשלם עד שנשתחרר, נותן. היו לו נכסים שאין לרבו רשות בהן, נותן. חייב העבד לשלם

ראובן שגזל משמעון, והאכילה ללוי, תפלוגתא דר' חייא רבא ור' ינאי. דאיתפלגון גזל מעורתו בגד/טלית של זה, ונתן לזה, ר' לעזר בשם ר' חייא רבא מוציאין מן הראשון ואין מוציאין מן השני. ר"י בשם רבי ינאי אף מוציאין מן השני. אף רבי חייא רובה מודה מכיון שנתן לו לוי, יצא בה ידי גזילה:

הלכה ג משנה 1) שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין שנפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה, הרי אני אומר לתוך של תרומה נפלה.

דבר חדש אבל אם אין ידוע איזה היא של תרומה ואיזה היא של חולין, אכל את אחת מהן פטור, והשנייה נוהג בהן כתרומה וחייבת בחלה דברי ר"מ, ור' יוסי פוטר
2)אכל אחר מן השנייה פטור. אכל אחד מן שניהן, משלם כקטנה שבשתיהן.

נפלה אחת מהן לתוך החולין, אינה מדמעתן. והשנייה נוהג בה כתרומה וחייבת בחלה דברי ר' מאיר. ור' יוסי פוטר.
נפלה שנייה למקום אחר אינה מדמעתן. נפלו שתיהן למקום אחד מדמעת כקטנה שבשתיהן.

זרע את אחת מהן פטור. והשנייה נוהג בה כתרומה, וחייבת בחלה, דברי ר' מאיר. ור' יוסי פוטר.
זרע אחר את השנייה פטור.
3) זרע אחד את שתיהן בדבר שזרעו כלה מותר, ובדבר שאין זרעו כלה כגון בצלים אסור:

גמרא אחת טמאה ואחת טהורה, [וסאה תרומה טמיאה לפנינו] אני אומר לתוך טמאה נפלה. אחת מדומעת ואחת אינה מדומעת, אני אומר למדומעת נפלה. אחת יש בה כדי להעלות ואחת אין בה כדי להעלות, אני אומר לאותה שיש בה כדי להעלות נפלה. זה הכלל: תולין קלקלה במקולקל

1)ר"ש בן לקיש משום בר קפרא אמר והוא שיש בשנייה רוב. ר"י אמר אע"פ שאין בשנייה רוב.
מחלפא שיטתיה דר"ש בן לקיש, תמן 4:7 הוא אומר ספיקן בטל ברוב [אלמא ר"ל מ ק ל]. והכא אמר הכין! תמן בשם גרמיה והכא בשם בר קפרא

מחלפא שיטתיה דרבי יוחנן, תמן4:7 הוא אומר כולהן נעשו הוכיח והכא הוא אמר הכין! שנייא היא הכא שיש לו במה לתלות:

שתי קופות, אחת של תרומה טמאה ואחת של חולין טהורין, ונפלה סאה תרומה טמאה לתוך אחת מהן, ואינו ידוע לאיזה מהן נפלה, אני אומר לתוך של תרומה נפלה, והחולין יאכלו נקודים

נפלה סאה תרומה טהורה, אני אומר לתוך של תרומה טמאה נפלה והחולין יאכלו בטהרה

שתי קופות אחת של תרומה טהורה ואחת של חולין טמאין, ונפלה סאה תרומה טהורה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה, אני אומר לתוך תרומה נפלה, והחולין יאכלו נקודים

נפלה סאה תרומה טמאה, שתיהן אסורות. מה נפשך אי לתוך תרומה נפלה אסור, אי לתוך של חולין נפלה אסור.

למה יאכלו נקודים? שספק טמא טמא, וספק מדומע מותר.

א"ר יוחנן מדומע פטור מן החלה. ספק דימוע הנאכל משום דמע =כל הנך גווני דשרינן קופת החולין, חייב בחלה.

2)אמר ר' יוחנן דרבי יודא היא. דתנינן תמן טהרות 5:5 אם נשאלו בבת אחת טמאין. בזה אחר זה טהורין. ר' יוסי אומר בין כך ובין כך טמאין

במה אנן קיימין? אם בנשאלו שניהן כאחת, טמאין. ואם בזה אחר זה טהורין אלא כינן קיימין בבא לישאל עליו ועל חבירו ר' יודא אומר אומר לו שאול דילך ואיזיל לך. ור' יוסי אמר כמי שנשאלו שניהן כאחת. והכא כמי שנשאלו שניהן כאחת?! ול כ ו ל י עלמא שני פטור!

3)ר' זעירא בשם ר' חייא בר ווא: והוא שזרע את השנייה עד שלא קצר את הראשונה. אם זרע את השניה אחר שקצר את הראשונה, אין תלוש ומחובר נעשו הוכיח

ר' חנינא תורתייה בשם רבי ינאי: בצל של תרומה שעקרו ושתלו מכיון שרבה עליו החדש מותר

התיב ר' זעירא והתנינן 9:2 את שזרעו כלה מותר, ודבר שאין זרעו כלה אסור. שזרעו כלה מותר, במרבה עליו החדש! ודכוותה דבר שאין זרעו כלה אסור ואע"פ שרבה עליו החדש!!

ר"ז כדעתיה דאמר ר' זעירא בשם ר' יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו הוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור:

מסכת תרומות פרק ח

הלכה א משנה האשה שהיתה אוכלת בתרומה ובאו ואמרו לה מת בעליך או גירשך, וכן העבד שהיה אוכל בתרומה ובאו ואמרו לו מת רבך או מכרך לישראל או נתנך במתנה או עשאך בן חורין, וכן כהן שהיה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה ר"א מחייב קרן וחומש ור' יהושע פוטר

היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה ר"א אומר כל הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולין ור' יהושע מכשיר

נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה.

וכולם שהיה תרומה לתוך פיהם ר"א אומר יבלעו ור"י אומר יפלוטו

אמרו לו "נטמאת ונטמאת תרומה" רבי אליעזר אומר יבלע ורבי יהושע אומר יפלוט

טמא ה י י ת , וטמאה ה י ת ה תרומה, או נודע שהוא טבל ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו או מעשר שני והקדש שלא נפדו או שטעמו טעם פשפש לתוך פיו הרי זה יפלוט:

גמרא האשה שהיתה אוכלת בתרומה כו'. ניחא מת בעליך, גירשך?! מי קיבל את גיטה?! רבנן אמרין כמשנה ראשונה, שכן ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה, ואביה מקבל את גיטה.

רבי לעזר אומר ואפילו תימר כמשנה אחרונה, תפתר שאמרה לו הבא גיטי ממקום פלוני והיה דרכו להביא לה בעשרה ימים ומצא סוס רץ והביא לה לחמשה ימים,

ולא ר' לעזר כרבי ליעזר =נימא ר"א דלא כר"א.. דתנינן ר' ליעזר אוסר מיד!!כשעשתה האשה שליח לקבלה (דחיישי' מיד כשיצא מן הבית, מצאו) וא"כ איך עברה ואכלה? ולא מודי ר' ליעזר שאם אמרה אל תביא אלא ממקום פלוני שהיא אוכלת בתרומה עד שמגיע הגט לאותו מקום! אמר ר' חנניה מכיון שאמרה לו אל תביא אלא ממקום פלוני כמי שאמרה לו לא יהא גט אלא לעשרה ימים, מה שאכלה בהיתר אכלה!! ושוב קשה א"כ היתר גמור יש כאן - ועל כרחך ר"א דלא כר"א

ר' חגי שאל לחברייא מניין לאוכל

ברשות שהוא פטור? מה בין סבר שהוא חולין ונמצא תרומה שהוא חייב, מה בין סבר שהוא כהן ונמצא ישראל שהוא פטור? אמרין ליה מהוריית בי"ד. דבי"ד אמרו לו שהוא כהן

אמר לון עוד צריכה לי, מה בין סבר שהוא חול ונמצא שבת שהוא חייב, מה בין סבר שהוא פסח ונמצא שלמים שהוא פטור? אמרין ליה משוחט ברשות. דבהול לשחוט הפסחים

אמר לון עוד צריכה לי, מה בין סבור שהוא שומן ונמצא חלב שהוא חייב, מה בין סבור שהוא פטור ונמצא אסור שהוא פטור? לא אגיבו. אמר לון? נימא לכון מנין: או הודע אליו חטאתו והביא, השב מידיעתו חייב על שגגתו, יצא זה שאפילו יודע אינו פורש

עאל רבי יוסי לגבון, אמר לון למה לא אמריתו ליה או הודע אליו חטאתו והביא, אמרין ליה הוא קשיתה והוא קיימה.

ר' יוחנן בשם ר' ינאי זה אחד מן ג' מקראות שהן מחוורין בתורה ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם, וכי יש כהן עכשיו ואין כהן לאחר זמן?! ואיזה? זה שהיה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה

אמר רב ופועל ידיו תרצה, כל שהוא מזרעו של לוי עבודתו כשירה

על דעתיה דרב: ובלבד כהן מקריב דווקא בעניין מקריב (..ופועל ידיו...). ועל דעתיה דר' יוחנן ואפי' כל כהן. =אוכל תרומה
על דעתיה דרב ובלבד בקדשי מקדש. על דעתיה דר' יוחנן ואפילו בקדשי הגבול
על דעתיה דרב ובלבד בשעת מקדש. על דעתיה דרבי יוחנן ואפילו בזמן הזה

רבי ירמיה בעי, ואף לגמר הדברים כן? מקבל ואחר זורק, קומץ ואחר מקטיר, מזה ואחר שורף? האם שרי לכהן אחר ל ג מ ו ר את העבודה שהתחיל?

ר' יעקב בר זבדי בשם רבי יצחק מן מה דתני עשו אותה כחטאת גזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת, הדא אמרה שהוא מקבל ואחר כך זורק, קומץ ואחר כך מקטיר, עורף ואחר כך מזה [בחטאת העוף]

רבי יעקב בר זבדי בשם ר' יצחק שאל, היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע לו שהוא בן גרושה או בן חלוצה מה את עביד ליה, כמי שהוא מת, ויחזור הרוצח

למקומו. או כמי שנגמר דינו בלא כהן גדול ואינו יוצא משם לעולם?
נישמענה מן הדא: מעשה במגורת של דיסקי ביבנה שנפגמה ונמדדה ונמצאת חסירה והיה ר' טרפון מטהר ור' עקיבה מטמא א"ר טרפון המקוה הזה בחזקת טהרה לעולם הוא בטהרתו עד שיודע שחסר א"ר עקיבה הטמא הזה בחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע שטהר. א"ר טרפון למה זה דומה? לעומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה. א"ר עקיבה למה זה דומה? לעומד על גבי המזבח ונודע שהוא בעל מום שעבודתו פסולה. א"ל ר"ט מה זו עקיבה?! אני מדמה ליה לבן גרושה ואת מדמה ליה לבעל מום, נראה למי דומה אם לבן גרושה הוא דומה, נלמדנו מבן גרושה ואם לבעל מום הוא דומה, נלמדנו מבעל מום. אמר ליה ר' עקיבה מקוה פסולו בגופו ובעל מום פסולו בגופו, ואל יוכיח בן גרושה שפסולו מאחרים. מקוה פסולו ביחיד ובעל מום פסולו ביחיד, ואל יוכיח בן גרושה שפסולו בב"ד. ונימנו עליו וטמאוהו. א"ר טרפון לר"ע הפורש ממך כפורש מחייו!!

א"ר יוסי זאת אומרת היה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה עד שיופסל בב"ד.

הדא אמרה: ספק טמא ספק בעל מום עבודתו פסולה, דאת ר"ט רצה לדמות מקווה לב"ג וב"ח מדמי ליה לבן גרושה לבן חלוצה, אבל אם מדמי לה לבעל מום עבודתו פסולה, ומקוה לאו ספק הוא?! אלמא מספיקא פסלינן (היכא דל"ד לבג ובח)

א"ר חנינא זאת אומרת פסול משפחה צריך ב"ד.

א"ר יוחנן מה פליגין? בעבד ואשה, רישא דמתני' אבל בשאר דברים אף ר"א מודי. א"ר שמואל בר רב יצחק מתני' אמרה כן או נודע שהוא טבל או מעשר ראשון שלא נטלה ממנו תרומתו או מע"ש והקדש שלא נפדו, ולית ר"א פליג מודה שאסור לבלוע

מ"ט דר"א? מכיון שהתחיל בהיתר. תני ר' נתן אומר לא שהיה ר"א אומר משום שהתחיל בו בהיתר, אלא שהיה ר"א אומר הלעוס כבלוע.
אף בשבת כן? אף בפסח כן? אף ביה"כ כן? אף בנזיר כן? אף בנבילות כן? אף בטרפות כן? אף בשקצים כן? אף ברמשים כן?

ר' חייא בשם ר' יוחנן השוחט בהמה ומצא בה שקץ אסור באכילה. מה טעמא? בהמה בבהמה תאכלו, ולא שקץ בבהמה תאכלו. א"ר יונה רבי הושעיא בעי, מה בינה לבין זיזין שבעדשים ליתושים שבכליסין לתולעים שבתמרים ושבגרוגרות? תמן בגופיהן הן ברם הכא אינו בגופו

הדין צירא מורייסא עד שלא יצליל הדם שרי, מדהוא צליל אסור. דם שעל הככר גוררו ואוכלו, ואם היה מבין שיניו אוכלו ואינו חושש. שקץ בזיזין ובזבובין ובהגזין ובשקצים וברמשים יכול בזמן שהן בפרי? ת"ל טמאים הם בזמן שהן בפני עצמן ולא בזמן שהן בפרי יכול אפילו יצאו וחזרו ת"ל טמאים הם ואפילו יצאו וחזרו רב חייא בר אשי בשם רב אפילו יצאו על שפת אוכל וחזרו הרי אלו אסורין

אבא בר רב הונא בשם רבי יוחנן: השוחט בהמה ומצא בה חזיר מותר, באכילה, יונה אסור באכילה. מה טעמא? בהמה בבהמה תאכלו. ולא עוף בבהמה תאכלו ולא שקץ בבהמה תאכלו.

ולא סוף דבר פשפש, אלא כל דבר שנפשו של אדם חתה ממנו:

הלכה ב משנה היה אוכל באשכול ונכנס מן הגינה לחצר, רבי אליעזר אומר יגמור. ור' יהושע אומר לא יגמור חשיכה לילי שבת, ר' ליעזר אומר יגמור. ור' יהושע אומר לא יגמור:

גמרא תמן תנינן מעשרות 3:9 גפן שהיא נטועה בחצר, נוטל את כל האשכול. וכן ברימון. וכן באבטיח. דברי רבי טרפון. [ורע"ק פליג עיי"ש]

ר' זעירא ר' חייא בשם רבי יוחנן, ר' טרפון כר"א, ועושה עקיצת האוכל כתחילתו ...מעשה העקיצה נחשב כאילו "התחיל" והרי לר"א, התחיל---מותר לגמור בחצר..

ר' אילא רבי יסא בשם ר' יוחנן, או ר' טרפון כר"א, או רבי טרפון עושה אכילה אחת שיש בה שתים ושלש אכילות, כאכילה אחת. עיי"ש

מ"ט דר"א? משום שהתחיל בו בהיתר

תני ר' נתן אומר: לא שאמר ר"א משום שהתחיל בו בהיתר אלא שר"א אומר ימתין עד מוצאי שבת או עד שיצא חוץ לחצר ויגמור:

הלכה ג משנה יין של תרומה שנתגלה ישפך. ואין צריך לומר של חולין

שלשה משקין אסורים משום גילוי. המים והיין והחלב. ושאר כל המשקין, מותרין. כמה ישהו ויהיו אסורים? כדי שיבא הרחש ממקום קרוב וישתה.

שיעור המים המגולין כדי שתאבד בהן המרה ר' יוסי אומר: בכלים כל שהן. ובקרקעות ארבעים סאה.

ניקורי תאינים וענבים וקשואין והדלועין והאבטיחים והמלפפונות אפי' הם ככר. אחד גדול ואחד קטן. אחד תלוש ואחד מחובר. כל שיש בו ליחה אסור

ונשוכת הנחש אסורה מפני סכנת נפשות

המשמרת של יין אסורה משום גילוי ורבי נחמיה מתיר:

גמרא רבי יעקב בר אחא ר"ש בר בא בשם ר' חנינא: יין שנתגלה ישפך ואפי' של תרומה. תבשיל שבישלו במים המגולין אפילו של תרומה ישפך ואין צריך לומר של חולין א"ר יוסי מתני' אמרה כן יין של תרומה שנתגלה ישפך ואין צריך לומר של חולין

חברייא בשם ר' יוחנן יין שנתגלה אסור לשהותו ואם שיהו והחמיץ מאיליו מותר. תאינים וענבים שנקרו אסור לשהותן ואם שיהן וצמקו מאיליהן מותרות

ברתיה דרבי חייא רובא הוה מנקרא בתאינייא, בגין דלא ייכלון חברייא היו בעלי התאנים מנקרין התאנים במו ידיהם, כדיי שלא יאכלו החברים... והוה רבי חייא אבוי אכל מינהון. ולית אסור?! לדעתיה הוה עובדא. ואפי' כן לא אסיר לא כן תני ראה ציפור ניקרית בתאינה ועכבר מנקרת באבטיח אסור אני אומר מקום הנקר אכלו! , מנטרא להון הוות. היה שומר אותם

רבי יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי החד והמר והמתוק אין בו משום גילוי. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי החד והמר והמתוק אין בהן לא משום גילוי ולא משום יין נסך ר' סימון מפרש החד- קונדיטון. והמר- פסתינון. והמתוק- חמרא מבשלא

רבי יהושע בר זידל הוה ליה חמרא מבשלא שנתייחד ברשות גוי שאל לר' ינאי בי ר' ישמעאל א"ל לא כן אמר ר"ש בן לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך

ר' ינאי ב"ר ישמעאל איבאש חלה סלקין לגביה ר' זעירא ור' הושעיה ור' בון בר כהנא ור' חנניא חבריהון דרבנן מבקרתיה, חמון לרבי יהושע בר זידל יתיב, אמרין הא מרא שמועתא והא מרא עובדא! אתון ושאלון ליה, אמר לון רבי ינאי בי רבי ישמעאל כן אמר ר"ש בן לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך, א"ל ר"ז דדילמא מה אילין דריש לקיש דהכין הכין,שמא המה משמועות "מפוקפקות" של ריש לקיש א"ל לא! לעובדא וסמכון עלוי!! כד נחתון קם ר' אילא עם ר' בון בר כהנא, א"ל אילולי דאתון מרחמין שמועתא, אתם אוהבין "שמועות" ולא מתניתא היא?! דתני ר' חייא יין מבושל של גוים למה אסור מפני שהיה מ ת ח י ל ת ו יין. ואז ניסכו חומץ של גוים מפני מה הוא אסור? מפני שהיה תחילתו יין.

אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן היין והחומץ של גוים שהיה מתחילתו יין

ר' אימי הוה ליה אורחין, אמר לון אילולי דאיתגלי חמרא מבשלא דידי, הוינה משקי לכון מיניה! א"ל רב ביבי איתיא ואנא שתיי! הביא אותו ואני אשתה! (דמבושל שריא) אמר, מאן דבעי ימות, ייזול וימות גו בייתיה! ילך לב י ת ו וימות שם!

בר יודני איגלי קונדיטון דידיה, אתא שאל לרבנן, אמרין ליה אסור. ולא כן א"ר יצחק בר נחמן בשם ריב"ל החד והמר והמתוק אין בהן משום גילוי! רבנן דקיסרין בשם רבי חייא בר טיטס בההיא דשחיק חד לתלתא.

בעון קומי רבי אבהו יין שנתבשל שנתגלה מהו? אמר לון קרינה מין יין מתוק-לא טוב- צריכה לר' יוחנן ואתון שאלון ליה ובאו לשאול לפניו, לא כל שכן יין מבושל?! שיש לאסור! עאל שאל לרבי יצחק א"ל אסור אינהר ר' אבהו דאמר רבי יוחנן אסור רבי יעקב בר אחא ר' אימי בשם רבי אלעזר אם היה נכנס ויוצא מותר

בר נטוזא איתגלי ליה גיגיתיה, אתא שאל לרבי בא בר ממל א"ל אם היה יוצא ונכנס מותר. ר' יעקב בר אחא רבי אימי בשם רבי לעזר אם היה ישן מותר. רבי חנניא ורבי יהושע בן לוי חד אמר ישן מותר וחרנא אמר ישן אסור, ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא, ומסתברא דאמר ר' חנינא ישן מותר, דבכל אתר ר"א סמיך לר' חנניא.

ור' יוסי בן שאול משתעי אהן עובדא: סיפר מעשה הזה חד איתתא הוות רחמנא מצוותא סגיא אהבה מצוות מאד חד זמן סליק

גבה חד מיסכן יהבת קומוי מיכול, נכנס עני ונתנה לו לאכול כי אכל, ארגשת בעלה, איסלק יהבתיה גו עיליתא, נכנס בעלה... והיא "הטמינה" האורח בעלייה יהבת קומי בעלה דייכיל, אכל נם ודמך ליה, אתיא חיוויא אכל מן מה דהוה קומיה, והוה מסתכל ביה, האורח הסתכל על הנחש מן דאיתער, קם בעי מיכול מן מה דהוה קומיה, שרי ההוא דעיליתא מילולי ביה התחיל האורח לדבר איתו שלא יאכל ממנו! הדא אמרה ישן אסור! ואין אסור משום יחוד?! מכיון דלא חשיד על הדא, על שפיכת דמים-שהרי הציל אותו ממוות לא חשיד על הדא. כי נאפו ודם בידיהם.

מעשה בטבח אחד בציפורין שהיה מאכיל ישראל נבילות וטריפות פעם אחת שתה יין בערב שבת ועלה לגג ונפל ומת והיו כלבים מלקקים בדמו, אתון שאלו לר' חנינא מהו מירמיתי מן קמיהון? מהו ליטול בשרו מן הכלבים? אמר לון כתיב ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו וזה היה גוזל את הכלבים ומאכיל את ישראל, ארפונון דמדידהון אינון אכלין!! הנח להם-משלהם הם אוכלין!

מעשה בחסיד אחד שהיה מגלגל =מזלזל בגילוי יין, פעם אחת לקה בדלקת וראו אותו יושב ודורש ביוה"כ וצלוחית של מים בידו

חד ב"נ איגלי לה גרב דחמר, נתגלה לו חבית של יין אזל בערובא צומא רבא למישפכיניה, חמתיה חד א"ל הביה לי נשתייה! א"ל לאו מגלי הוא?! א"ל הבי לי, ומרי דצומא ליקום.. ד' יעזור... לא איספק משתייה, עד דאיתחלחל

ר' ירמיה בשם רבי חייא בר בא כל הארסין מעלין חטטין ואירוס דנחש ממית.

ר' ירמיה שאל לר"ז... [מריה שמועתא, שאל ליה] מתנמנם מהו? [עיין פיסקה הבאה]

ר' זעירא הוה יתיב אייכול והוה דמיך, יהב ידיה על תומנתא, נתן ידו על הכלי--כשניעור משנתו ואמר לון אדלקין בוצינא, אדלקון, ואשכחון שפופינא שהוא דומה לשערה כריך עלה, אמר ליה רשיעא! לא הוינא זהיר בך?!

אמר רבי אמי צריכין למיחוש למה דברייתא חששין איסור, דלא למיתן בר נש פריטין גו פומא, ותבשילא תותי ערסא, פיתא תחות שיחיא, דיצא סכינא גו פוגלא, סכינא גו אתרוגא,

אמר רבי יוסי בי רבי בון כל זיעא דנפקא

מבר נש סם המות הוא, חוץ מזיעת הפנים.

כד שאלון לרבי יונתן, שאלות בענייני גילוי א"ל ערבא דו נפשך אנא?! האים אני ערב לנפשך?! אמר רבי ינאי אין קטא, קטא שיחור. ואין אובד, אובד מרגלי אים "קוטע"(מרוויח) משהו, הריהי מרוויח "פחם"..ואים מפסיד, הרהי מפסיד מרגלית(נפשו)

אמר רבי שמעון בן לקיש אילו זבנת גרמך ללודין, הוה מזבין להון בדמין יקרין, והכא בדמין קלילין!

תני: מים שנתגלו לא ירביץ בהון בתוך ביתו ולא ישפכם ברשות הרבים ולא ישקה לגוי ולא ישקה מהן בהמת חבירו אבל משקה הוא בהמתו. מים שנתגלו לא ישרה בהן את הטיט ולא יכבס בהן את הכלים. ולא ידיח בהן קערות כוסות ותמחויין ואין צריך לומר פניו ידיו ורגליו. אחרים אמרו לא אסרו אלא מקום סירטא. פניו כסירטא הם. ראשי אצבעות ידיו ורגליו כסירטא הם.

מים שנתגלו לא יגבל בהן את העיסה. רבי נחמיה אמר אפייה מותר מפני שאירס נחש כלה באור. רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי אמר בשאינה נופלת, אבל אם היתה נופלת אים הפת "מתפורר" אסור שהארס גרם

הכל מודים במים שהוחמו שאסור, מה בין פת מה בין חמים? כאן האור שולט וכאן אין האור שולט. כאן הכלי מפסיק וכאן אין הכלי מפסיק

שמואל אמר מה יעשה לי רשע זה? אין אני שותה אלא חמין ! מילתיה אמר צונן שנעשו חמין מותרין

אמר רבי חנינא רשע זה דעתו נקייה, ואינו שותה חמין שנעשו צונן. מילתיה אמרה חמין ונעשו צונן מותרים
רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין זה בין זה אסור. מתניתא מסייע לרבי יוחנן חמין כל זמן שמעלין הבל הרי אלו מותרים. אבל מים המגולין אע"פ שמחממן הרי אלו אסורים.

מי כבשין ומי שלקות ומי תורמסין הרי אלו מותרים. מים שהדיח בהן כבשין ושלקות ותורמסין הרי אלו אסורים. הדיח בהן ענבים ואובשין לחולה אסור:

המשמרת של יין, רבי יהודה אומר: אם היתה פקוקה מלמעלה =כשפורס בגד על המשמרת, אע"פ שאין המשמרת נוגעת בכלי שהיין נכנס לתוכו.---ולר' נחמי' בעינן מ ש מ ר ת נוגעת--- אבל משמרת מגולה, שפיר דמי אע"פ שהיא

פתוחה מלמטן. ר' נחמיה אומר: אם היתה התחתונה מכוסה אע"פ שהעליון מגולה מותר. מפני שאירס נחש עומד כסבכה, ועמד מלמעלן. א"ר לעזר בשלא טרף, אבל אם טרף אסור.

לגין בתיקו, מותר. מכוסה ואינו פקוק, אסור. פקוק כעין cork שלנו ואינו מכוסה, אם היה פקקו חוץ =אפוץ tight, מותר
תרין אמוראין: חד אמר כדי שינטל בפיקקו, וחרנא אמר כדי שלא יכנס לתוכו ראש הכרכר

אמר רבי בא מאן דעבד טבאות, פקיק לה, ומכסה לה.

לגין שהניחו בשידה תיבה ומגדל ושכחו וחזר ומוצאו, אסור. בדק ואחר כך הניחו מותר
חד עובדא אתא קומי רבי בחד, דחמתיה מגלי ומכסי, ראה נחש מגלה ומכסה אמר מפני רשע זה ניקלקל את הכיסויין?! א"ר מנא לא מסתברא דלא, ההיא עובדא דההוא, אסור משום ההוא עובדא, אסרו "מכוסה"

רבא בשם רב יהודא ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי חלב של גוי למה הוא אסור? מפני הגילוי. א"ר ירמיה חלב של גוי למה אסור? מפני תערובת בהמה טמאה. ותנינן עומד הוא גוי וחולב בעדר, וישראל עומד על גביו ואינו חושש. ואי משום גלוי, מה מהני עומד ע"ג!

ויעמיד! א"ר שמואל בר רב יצחק מפני האירס העומד בין הנקבים

ג' אירסין הן: ארס שוקע. וארס צף. וארס עומד כסבכה מלמעלה

ביומוי דרבי ירמיה אתגליין גיגייתא דסדרא רבא. גיגית יין של בית המדרש הגדול שתון קדמיין ולא מייתון, אחריין ומייתון. אני אומר ארס שוקע היה

פעליא הווין בחקלא, איתגליין קולתא דמיא ואישתון מינה קדמיין ולא מייתון, אחריין ומייתון, אני אומר ארס שוקע היה. ותני כן: חבית שנתגלתה וכן אבטיח שניקר, ואכלו ושתו ראשונים, לא יאכלו וישתו אחרונים. אני אומר ארס שוקע הוא. יין שנתגלה ושתו ממנו י' בני אדם, אסור לוכל ולשתות אחריהן. אני אומר ארס שוקע הוא.

חמשה משקין אין בהן משום גילוי. הציר והמורייס והחומץ והשמן והדבש. ר"ש אוסר בדבש. מודים חכמים לר"ש כשראו אותו נוקר.
רבי חיננא בר פפא הוות בידיה צלוחית

דדבש מיגלייא, לא אספיק מישאל עד דמפעפעת בידיה

רב ושמואל תרויהון אמרין: ניתנה רשות לארץ לבקע מפניו ולא ניתנה רשות לכלי לבקע מפניו

רבי חייא רבא ור"ש ברבי הוון יתבין בחד בית, אזלין מרמרין שכולו שיש אמרין אפשר דהוא מתחמי הכא?! ואיתחמי, אמרין ברוך הוא שבחר בהן בחכמים. שאמרו ניתנה רשות לארץ לבקע מפניו, ולא ניתנה רשות לכלי לבקע מפניו

ר' ינאי הוה מידחל מיניה סגין, היה ירא מהם מאד והוה יהב ערסיה על ארבעה מלושין דמיין, היה נותן מטתו על 4 כלים של מים חד זמן פשט ידיה ואשכחיה גביה, אמר ארימון מיניה! שומר פתאים ה'

וכמה הוא שיעור נקב? בכלי, שיש לחוש שמא נכנס הנחש ר' יעקב בר אחא בשם ר"ח מחוי בה הכין, אמר: ראש אצבעי קטנה. ר' יעקב בר אחא ר"ש בר ווא בשם ריב"ל עד כדי שלא תכנס ראש אצבע קטנה של תינוק בן יומו לתוכה. ואפי' פחות מיכן הוא עליל, אלא דלא ידע דו נפיק, לא עליל אים אינו יודע האיך יצא, אינו נכנס

הדין סלתא basket אפילו קטן כמה, אסור. דהוא עליל בהדא ונפק בהדא. הדא סלקותא אפילו היא תלויה כמה אסורה, דהוא משתלשל: הנחש עולה למעלה, ומשתלשל

איזה מקום קרוב? אמר ר' שמואל מאוזן חבית ולפיה. ולא חמי ליה?! א"ר חנינא מין קטן הוא ושפיפון שמו והוא דומה לשערה:

תני המים בקרקעות ארבעים סאה, ר' נחמיה אמר כדי שתהא חבית שיחין מתמלא מהן.

היין בין בכלים בין בקרקעות כל שהוא. אפילו הרבה, אסור. היין כל זמן שהוא תוסס אין בו משום גילוי. כמה תוסס? עד שלשה ימים. ומעשה שמצאו נחש בצד הבור של יין, ובא מעשה לפני ר' יהודה והתיר

מעיין, כל זמן שהוא מושך אין בו משום גילוי. א"ר ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא מעשה שירד ר' יוחנן בן נורי אצל ר' יוחנן בן ברוקא אבא לבית שריין והראהו גיביה בור שלא היה בו אלא שלושת לוגין מים והיו הגשמים מטפטפים ויורדין ושחה ושתה ואמר כזה אין בו משום גילוי.

ועד היכין? עד איזה תקופה בשנה נקרא זמן גשמים [וממילא אין בו משום גלוי. כי אין הנחשים מצויין אז--מפי הרה"ג ר' יעקב קאפל שוורץ רב דבאיים] ר' מנא בר תנחום בשם רבי חנינא עד כדי שתפרח הכרית, מין ירק הגדל אחר זמן פסיקת גשמים רבי לעזר ב"ר יוסי בשם רב עד כדי שיעשה כרגלי אווז. האדמה (מחמת יבשות הארץ)

א"ר יעקב בר אחא מכיון שהותר מה שבשדה הותר מה שבבית.

תני ר' הושעיה: הגילויין נוהגין בין בארץ בין בח"ל. בין בימות החמה בין בימות הגשמים:

א"ר יודא בן פזי מאן תנא ניקורין? שיש איסור גילוי(מפני הקאת נחש) ר"ג. דר"ג אומר אף הנחש פוסל כששותה ממי פרה שהוא מקיא. א"ר יונה מה אכפלן מצות גבי נקורים?! לענין סכנה, כו"ע מודו, דחיישי' בניקור

ולא כן תני: ראה צפור נוקרת בתאינה, ועכבר באבטיח, הרי זה אסור. אני אומר מקום הנקר, אכלו. ואמר ר' בא ר"ג הוא, דהוא אמר נחש חוזר ומקיא [כ דחיישינן לגלוי אף בכה"ג]. ולענין טריפה אמר ר' בא בשם רבנן דתמן שחטה וחטפו זאבים בני מיעיה כשירה שחזקת בני מעים כושר וחש לומר שמא ניקבו? חזקת בני מעים כושר. והכא את אמרת הכין?! דחייש שמא במקום נקב, נקב הוי! ומתרץ.. חומר הוא בסכנת נפשות!

וירדו בניקורין כרבן גמליאל [רבנן מודו לר"ג לעניין סכנה].

תני ר' ליעזר אומר אוכל אדם תאנים וענבים בלילה ואינו חושש שנאמר שומר פתאים ה':

ר' יונה בשם רב: דג ניקור, אסור. ר' חזקיה רבי טבי בשם רב: דג ניקור חי אסור.
מת- נוטל מקום הנקר. ומליח- על ידי מליחה מתחלחל. וכולו אסור

ר' יעקב בר אחא בשם ר' חייא בר בא אבטיח שניקר, שניתמסמסו בני מיעיה, אסור. חד בר נש הוה טעון מלפפון נקור ואכיל מיניה לעשרה בני נש ומיתון, עברת רירין עלוי, ופסקתיה [כולם מתו--כי הריר עבר עד האמצע]

חד בר נש הוה סני קופד דאימר,לא אהב בשר כבש חד זמן הוה אכיל קופד, עבר חד ואמר ליה דאימר הוא! ואיתכלעס ומית נתגעל ומת

חמרייא שרון בפונדקיא, חמרים שהו אצל פונדק אמרין לון הבו לן טלופחין תן לנו עדשים ויהבון, אמרין לון הבו לון תינן,תן לנו עוד הפעם ויהבון. אמרין לון, קדמייא הוון טבין מהאילין! אמרין לון שזרתיה דחיוי אשכחנן בהון,שדרה של נחש נמצא בראשונה וע"כ השלכתיו לאשפה... ואיתכלעסון ומיתון

כתיב ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. ר' אומר זה הכלב. וריב"ל אומר זה הנחש. רעייא חלבון חלב, ואתא חיוויא ואכל מיניה, והוה כלבא מסתכל ביה, כד אתון ייכלון, מישרי נבח בהון ולא אתבוננון, בסופה אכיל ומית הכלב התחיל נובח-להזהיר הבעלים שלא יאכלו....ולבסוף אכלו הכלב בעצמו ומת! [כדיי להציל הבעלים]
חד בר נש עביד תום שחיק גו בייתיה, עשה שום שחוקה בביתו ואתא חיויא דטור נחש-בר ואכיל מיניה, והוי חיויא דבית נחש-ביתי מסתכל ביה אתון בני בייתיה מיכל מיניה מישרי מתרתר עליהון עפר, ולא אתבוננון וקלק גרמיה גוויה

חד בר נש זמין חד רבן ואייתיב כלבא גביה, א"ל ביזיון אנא חייב לך?! א"ל, ר'! טיבו אנא משלם ליה! שביין עלון לקרתא, עאל חד מינהון, בעא מינסב איתתי, ואכל ביציו: ואני מכיר טובה להכלב על זה...

הלכה ד משנה 1) חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה, ר"א אומר: אם היתה מונחת במקום תורפה יניחנה במקום המוצנע. ואם היתה מגולה יכסנה. ורבי יהושע אומר: אם היתה מונחת במקום המוצנע יניחנה במקום תורפה, ואם היתה מכוסה יגלנה. רבן גמליאל אומר: אל יחדש בה דבר.

2) חבית של תרומה טהורה שנשברה בגת העליונה, והתחתונה חולין טמאה, מודה ר"א ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל [כ אף לר' יהושע, חייב להשתדל להציל -אם אפשר-עכ"פ רביעית בכלי-טהור] ואם לאו, ר' אליעזר אומר: תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיו.

וכן חבית של שמן תרומה טהורה שנשפכה, מודה ר' אליעזר ור' יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל, ואם לאו, ר' אליעזר אומר: תרד ותבלע, ואל יבלענה בידיו.

3) ועל זו ועל זו אמר ר' יהושע: לא זו היא תרומה שאני מוזהר עליה מלטמאה אלא מלאכלה רק תרומה דהיא "בר אכילה"--אסור לטמאה...

4)ובל תטמאה כיצד? היה עובר ממקום

למקום וככרות של תרומה בידו א"ל נכרי תן לי אחת מהן ואטמאה ואם לאו הרי אני מטמא את כולן ר' אליעזר אומר יטמא את כולן ואל יתן לו אחת מהן ויטמא ר' יהושע אומר יניח לפניו אחת מהן על הסלע.

וכן נשים שאמרו להן גוים ע"א תנו לנו אחת מכם ונטמאה ואם לאו הרי אנו מטמאין כולכם יטמאו את כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל:

גמרא עיין סוגיא פסחים בבלי להבנת הסוגיא
אמר רבי יוסי ב"ר בון מדברי שלשתן, תלויה אסור לשורפה.
חברייא בשם רבי לעזר חבית הראשונה 1) כרבי יוסי. והשנייה 3) כרבי מאיר. (ותרוויהו אליבא דר' יהושע) לר"י אסור לאבד ב י ד ולר"מ שרי
חברייא אמרי: חבית הראשונה כר' יוסי ולית ר' מאיר מודה בה. והשנייה כרבי מאיר ולית ר' יוסי מודה בה.
אמר לון ר' יסא, חמון מה אתון מרין! חבית הראשונה כר' יוסי, הא כר' מאיר שורפין וכר"ש שורפין, וירבו רבי מאיר ורבי שמעון על רבי יוסי וישרופו! כל תלוייה שבעולם ואנא חמי רבנן אתא עובדא קומיהון ואמרין איזיל תלי!! והן אשכחן דאמר ר"ש שורפין? איפה מוצאין דלר"ש שורפין דתנינן פסחים מודה ר"א ורבי יהושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה ו כ ו ' וא"ר יוחנן ר"ש שנייה אלמא לר"ש שורפין כל תלוייה!

אין תימרון לית לרבי מאיר תלויה רק ששורפין כל תלוייה מ י ד . והא תני: תרומה תלויה טהורה שורפין אותה ערב שבת עם חשיכה לא קודם לכן! דברי ר' מאיר [וחכמים אומרים בזמנה. ע"ש בשעה ששית] א"ר עזריה קומי ר' מנא תיפתר בתלויה שדעתו להשאיל עליה. לחכם אים צפרדע מטמא, וע"כ אסור לשורפה עד סמוך לחשיכה אמר ליה וכן אמר רבי יוסי כל מה דאנן קיימין הכא בתלויה שאין דעתו להשאיל עליה. אבל בתלויה שדעתו להשאיל עליה הרי זו טהורה! כל מקום ששנינו "תלוייה" איירי באין דעתו, ואפ"ה ס"ל לר"מ שחייב לתלות! ותני כן: תרומה תלויה שאמרו, טהורה היא, טמיאה היא. אם אמר הרי אני מניחה על מנת להשאיל עליה, הרי זו טהורה. מיי כדון? מה תפרוך על ראיה שהבאתי? אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר שנולד לה ספק טומאה עם דימדומי חמה ולית שמע מינה כלום ואה"ן כשנולד לה ספק לפני ע"פ, מותר לשרפה תכף

המשך דברי ר' יסא לחברייא..ואתון חברייא דר"י אמרין חבית השנייה כרבי מאיר, ולית ר' יוסי מודה בה?! והתני בד"א בבור שאין בו כדי להעלות אבל בבור שיש בו כדי

להעלות אפי' כל שהוא אסור לטמאות. ואין כר' מאיר היא בור שיש בו כדי להעלות והיא בור שאין בו כדי להעלות מותר לטמאות! אי טעמא משום דאזלא לאיבוד מותר לטמאות בידיים, (כעין מתני' דפסחים), למה אסור כשיש בחולין כדיי להעלות התרומה שיפול לתוכה?. ועל כרחך, משום ה פ ס ד התירו א ף לר' י ו ס י

ולית ר' יוסי מודה בה... ועוד מן הדא: דתנינן רבי יוסי אומר "אינה היא המידה" [קס"ד "מדבריהם.." קאי אחבית שנייה] ולית בר נש אמר "אינה" אלא דהוא מודה על קדמייתא! אלמא ר' יוסי מודה דשרי בחבית שנייה לטמאות!

למה "אינה היא מן המדה" [מאי כדון? תמן כאן התורה חסה על ממונן של ישראל, והכא מה אית לך מימר?! והכא אינו מפסידו ממון שהוא צריך עצים לשורפה זו לעצמה וזו לעצמה?! להפסד מרובה חשו להפסד מועט לא חשו]

..ולית בר נש...אמר ר' יוסי ב"ר בון תפתר כמ"ד מדברי רבי עקיבה ומדברי רבי חנינא סגן הכהנים, ולית ש"מ כלום: אינה היא המדה-לא קאי אחבית כלל. ואין ראי' שר' יוסי מודה

רבי זעירא רבי אילא תריהון בשם ר' אלעזר: חבית הראשונה שאוסר לשרוף כרבי יוסי. והשנייה בין כר"מ בין כר' יוסי.

א"ר זעירא קומי ר' מנא, לית הדא חבית ראשונה פליגא על ר' יוסי? דלדידיה נמי שרי לטמאות תלוייה בידיים [משנה דפסחים] א"ל ודלא כר' יוסי, נימר ודלא כר"מ!! ק"ו דלא אתיא כר"מ!!! לפי שמצינו רבי מאיר ש ו ר ף תלויה בכל מקום אלא על כרחך ר' יוסי דפסחים מתיר רק בערב פסח...

א"ר מנא אזלית לקיסרין ושמעית ר' זריקן בשם זעירא: רבי מאיר שורף תלויה בכל מקום. ואמרית לית: אפילו כגון ההיא שהיא תלויה דבר תורה? ואמר לי: אין אנא פתר לה שנטמאת מדור עכו"ם, מה בידך? אם אני פותר לך דאיירי דווקא בנטמאה טומאת מדור עכו"ם [דהוי ו ו ד א י טומאה דרבנן]

[תני מדור עכו"ם תולין. רבי יוסה בי רבי יהודה אומר שורפין]

רבי חונה בשם רבי זעירא רבי מאיר שורף תלויה בשאר ימות השנה. והא תני כן?! תרומה תלויה וטמאה [ע"פ שחל בשבת] שורפין אותה ערב שבת עם חשיכה דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים בזמנה. וישרוף בשחרית! אי אמרת דלר"מ שרי לשרוף תלוייה.. תיפתר שנתעצל ולא שרף. תדע לך שהוא כן, דתני טמאה, לא משנתעצל ולא שרף?! אמר רבי אבא מרי אחוה דרבי יוסי תיפתר שנולד לה טומאה באותה שעה ולית שמע מינה כלום.

אמר רבי יוחנן רבי שמעון בכורות 33 עיי"ש הדחיות ורבי יושע =חבית ראשונה שניהן

אמרו דבר אחד. אמר רבי אילא: רבי שמעון דבכורות ורבי יושע דתרומות, לא דין מודה לדין, ולא דין מודה לדין. אמר רבי זעירא מסתברא רבי שמעון יודה לרבי יושע, ר' יושע לא יודה לר"ש

אמר רבי בון בר חייא לרבי זעירא על דעתך דתימר רבי שמעון יודה לרבי יהושע, והא תנינן בריתא מדברי ר"ש אבל האיך נשרף אפי' תלוייה עם טמאה, מודה רבי ליעזר ורבי יושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה. וישרוף שתיהן כאחת! דהא אמרת ר"ש אית ליה דר' יהושע דשרי לטמאות ביד [בחבית שנייה] ומתרץ.. טהורה היא דבר תורה, את הוא שנגזרתה עליה שריפה שעה ששית אסורה רק מדרבנן, ע"כ אסור לטמאות אפילו תלוייה, אבל בחבית שנייה מודה ר"ש דשרי

מכל מקום לא נפסלה תרומה התלוייה בהיסח הדעת? לא כן אמר רבי יוחנן הסיע דבר תורה! [אחוזת דם כרבי שמעון תורה. חבית השנייה תורה] ומתרץ אינו כן, אלא משמרה הוא הוא עדיין חייב לשמר את התלוייה [רק ג ם משמרה שלא תגע בטהרות אחרות..] שלא תגע בטהרות אחרות. התיב רבי יצחק בריה דרבי חייה כתובה, הגע עצמך שהיתה נתונה על גבי הגחלים? אמר ליה לכשיתננה.

אמר רבי מנא לרבי שמי, אתון אמרין רבי שמעון יודה לרבי יושע. אפילו רבי יושע לית הוא רבי יושע! אתם אומרים ר"ש מודה לר' יושע, אפי' ר' יושע אינו מודה לר' יושע!

אמר ליה: תניין אינון תנאי נינהו. תמן =פסחים דשרי לשרוף תלוייה עם טמאה, ולטמאות תלוייה בי ד י י ם רבי מאיר בשם ר' יושע.

ברם הכא חבית ראשונה דשרי רק גרמא רבי שמעון בשם רבי יושע.

תמן תנינן: הבכור שאחזו דם אפילו מת אין מקיזין לו את הדם דברי ר' יהודה. וחכ"א יקיז ובלבד שלא יעשה בו מום. אם עשה בו מום הרי זה לא ישחוט עליו. ר' שמעון אומר יקיז אע"פ שהוא עושה בו מום.

ר' אבהו בשם ר' לעזר: אתיא דרבי יודה כרבן גמליאל, [חבית ראשונה] דרבנין כרבי אליעזר, דר' שמעון כר' יושע.

תני בשם ר"ש: יקיז אף על פי שהוא מ ת כ ו י ן לעשות בו מום. ואתיא כר' יושע אחרייא. [חבית שנייה]

ר' אבהו בשם ר"ש בן לקיש: טעמא דר' יודה (דברים יב) לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים. לא היתרתי לך את דמו אלא בשפיכה. אבל הקזת דם לא התיב ר' אבא מרי אחוה דרבי יוסה והכתיב אף בפסולי המוקדשין כן: לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים. אמר ר' חייה בר אחא להכשיר אתאמרת. מה המים מכשירין אף הדם יהא מכשיר.

ר' אבהו בשם רבי יוחנן שניהן מקרא אחד הן דורשין (ויקרא כב) תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו. ר' שמעון אומר בשעה שהוא לרצון אין את רשאי ליתן בו מום, ובשעה שאינו לרצון, אתה רשאי ליתן בו מום. וחכמים אומרים: אפילו כולו מומין, אין את רשאי ליתן בו

מום:

##רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בר חנינא: כלי שתוכו טהור ואחוריו טמאים, אין מטמאין בו דבר ממועט כדי להציל בו דבר מרובה. והתנינן תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיו ור' יהושע מתיר לטמותו בידיים! אמר רבי שמואל בר ברכיה תיפתר רק בכה"ג מתיר מתני'! בשני כלים אחד תוכו טהור ואחוריו טמאים, ואחד תוכו טמא ואחוריו טהורים. על כן ישים זה בתוך זה, באופן שאין בעיה.והרי מתני' בכלי אחד טמא!

[אמר רבי מנא תפתר דברי ריב"ח בבור טהור, מה דמתני' בבור טמא רק בבור טמא התיר ר' יהושע לטמאותו בידיים---אבל כשילך לאבוד בעלמא, לא]

והתנינן תרד ותבלע ואל יבלענה בידיו! וכו' למה מתיר ר' יהושע? תיפתר שנתגלגלה לבית פרס. רק בכה"ג מתיר ר' יהושע ##

על ז ו ועל ז ו 3)על דעתיה דחברייא חבית הראשונה וחבית השנייה. על דעתיה דרבי יסא דס"ל דנוהגין ל א לשרוף תלוייה חבית של יין וחבית של שמן.

4)לא מסתברא אם היתה כבר טמאה, לא מסתברא אם היתה שם שפחה אחת.

תני: סיעות בני אדם שהיו מהלכין בדרך פגעו להן גוים ואמרו תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותו ואם לאו הרי אנו הורגים את כולכם, אפי' כולן נהרגים לא ימסרו נפש אחת מישראל. ייחדו להן אחד כגון שבע בן בכרי, ימסרו אותו ואל ייהרגו. א"ר שמעון בן לקיש והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי. ורבי יוחנן אמר אע"פ שאינו חייב מיתה כשבע בן בכרי

עולא בר קושב תבעתיה מלכותא, ערק ואזיל ליה ללוד גבי ריב"ל, אתון ואקפון מדינתא, אמרו להן אין לית אתון יהבון ליה לן, אנן מחרבין מדינתא, סלק גביה ריב"ל ופייסיה, ויהביה לון, והוה אליהו זכור לטוב יליף מתגלי עלוי, ולא אתגלי, וצם כמה צומין ואיתגלי עלוי, אמר ליה ולמסורות אני נגלה?! א"ל ולא משנה עשיתי?!! א"ל וזו משנת החסידים?!!!

רבי אימי איתצד בסיפסיפה, אמר ר' יוחנן יכרך המת בסדינו... אמר ר' שמעון בן לקיש עד דאנא קטיל אנא מתקטיל, אנא איזיל ומשיזיב ליה בחיילא, אזל ופייסון ויהבוניה ליה. אמר לון, ואתון גבי סבון והוא מצלי עליכון. בואו אצל הזקן והוא יתפלל עליכם אתון גבי ר' יוחנן, אמר

לון מה דהוה בלבכון איעבד ליה, ימטא לההוא עמא! לא מטון אפיפסירוס שם מדינה עד דאזלון כולהון

זעיר בר חנינא איתצד בספסיפה, סלק רבי אמי ורבי שמואל מפייסה עלוי, אמרה להון זנביה מלכותא, שם של המלכה יליף הוא ברייכון עבד לכון ניסין...בוראכם למוד הוא לעשות לכם נסים מעשוקין ביה עודם עוסקים עימו, והנה.. עלל חד סרקיא טעין חד ספסר, אמר להון בהדא ספסירא קטיל בר נצר לאחוי,בזה החרב הרג בר נצר(ליסטים) את אחיך (של המלכה) ואישתיזיב זעיר בר חנינא

ר' יוחנן איקפח בעלי קנייה, סליק לבית וועדא, והוה ר"ש בן לקיש שאיל ליה והוא לא מגיב, שאיל ליה והוא לא מגיב, א"ל מהו הכין? א"ל כל האיברים תלוין בלב, והלב תלוי בכיס. א"ל ומהו כן? א"ל: איקפחת בעלי קנייה. א"ל חמי לי זויתה, נפיק מחוי ליה, חמיתון מן רחוק ושרי מצלצל, אמרין, אין ר"י הוא יסב פלגא, אמר לון חייכון כולה אנא נסיב! ונסיב כולה

דיקלוט חזירא מחוניה טלייא דר' יהודא נשיאה, איתעבד מלך, נחת לפמייס שלח כתבין בתר רבנן: תיהוון גבי במפקי שובתא מיד! א"ל לשלוחיה לא תתן להון כתבין אלא בערובתא עם מטמעי שמשא, ואתא שליחא גבהון בערובתא עם מטמעי שמשא השליח בא בערב והוה ר' יודן נשיאה ור' שמואל בר נחמן נחתין למיסחי בדימוסין דטבריא אתא אנטיגריס איזה שד גבהון ובעי ר' יודן נשייא למינזף ביה א"ל ר' שמואל בר נחמן ארפי ליה! לנסין הוא מתחמי! אמר לון השד שאל אותם מה רבנן עבדין? תנון ליה עובדא. אמר לון סחון!רחצו! דברייכון עביד ניסין. במפקי שובתא, טעין יתהון ואעיל יתהון. א"ל הא רבנן לבר! אמר לא יחמון אפיי עד דאינון סחיין רק אחר שירחצו במרחץ הוה ההיא בי בני אזייה שבעה יומין ושבעה לילוון, נפק השד ואנצח קדמיהון, ועללון, וקמון ליה קדמיהון, אמר לון: בגין דברייכון עביד לכון ניסין אתון מבזין מלכותא?! אמרין ליה דיקלוט חזירא בזינן, דיקליטיאנוס מלכא לא בזינן!! ואפילו כן לא מבזי.. לא ברומי זעיר, ולא בחבר זעיר:

ר' אימי איתצד בסיפסיפה (ניצוד במקום סכנה הרבה), אמר ר' יונתן יכרך המת בסדינו (נתייאש ממנו, אין לו אלא להכין תכריכי המת), אמר ר' שמעון בן לקיש עד דאנא קטיל אנא מתקטיל (או אני הורג או אני נהרג אני אלך ואציל אותו בכח), אנא איזיל ומשיזיב ליה בחיילא. אזל ופייסון ויהבוניה ליה, אמר לון ואתון גבי סבון והוא מלי עליכון, (תבאו עמי אצל הזקן שלנו והוא ר' יוחנן והוא יתפלל עליכם על אשר החזרתם אותו לי). אתון גבי ר' יוחנן אמר לון מה דהוה בלבכון איעבד לה יתעבוד לון ימטא לההוא עמא, (מה שרציתם

לעשות לו יעשה לכם), לא מטון אפיפסירוס עד דאזלון כולהון (נהרגו כולם)...

ר' יוחנן אמר איקפח בעלי קנייה (כך שמם של הלסטים שקפחו וגזלו את של ר' יוחנן), סליק לבית וועדא והוה ר"ש בן לקיש שאיל ליה והוא לא מגיב, שאיל ליה והוא לא מגיב, א"ל מהו הכין, א"ל כל האיבירים תלויין בלב, והלב תלוי בכיס, א"ל ומהו כן, א"ל איקפחת בעלי קנייה, א"ל חמי לי זויתה (הראני הדרך שהלכו), נפיק מחוי ליה, חמיתון מן רחוק ושרי מצלצל (צעק עליהם אם לא תחזירו אנקום נקמתי מכם), אמרין אין ר"י הוא יסב פלגא (אם של רבי יוחנן הוא אשר לקחנו יקח החצי שנשיב לו), אמר לו חייכון כולה אנא נסיב, ונסיב כולה (החזירו לו הכל).

הדרן ביום ח"י אב תשעג

מסכת תרומות פרק ט

הלכה א משנה הזורע תרומה, שוגג יופך, ומזיד יקיים .
ואם הביאה שליש, בין שוגג בין מזיד יקיים

ובפשתן, מזיד יופך.

וחייבת בלקט ובשכחה ובפיאה, ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין. ועניי ישראל מוכרין את שלהן לעניי כהנים בדמי תרומה, והדמין שלהן.
ר"ט אומר: אין מלקטין אלא עניי כהנים, שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהן. א"ל ר' עקיבה א"כ לא ילקטו אלא טהורים!

וחייבת במעשר ובמעשר עני ועניי ישראל ועניי כהנים נוטלין ועניי ישראל מוכרין את שלהן לכהנים בדמי תרומה והדמין שלהן

החובט משובח, והדש כיצד יעשה? תולה כפיפות בצוארי בהמה ונותן לתוכן מאותו המין ונמצא לא זומם את הבהמה ולא מאכיל את התרומה:

גמרא הזורע תרומה שוגג יופך כו'. לא מסתברא דלא חילופין!!הול"ל במזיד יופך!! קנסו בו שתבטל שדהו על גב תרומה כל שדהו נעשה תרומה ואין לו תועלת מזה

ר' שמואל בר אבדימי בעי, מהו שיהא נאמן לומר מזיד הייתי? א"ל אם כשהיו מכירין, שזרע תרומה לא כל הימינו. ואם לאו, הפה שאסר הוא הפה שהתיר

ר' בנימין בר גידל בעי, זרע תרומת כרשינין? זרע תרומת חוצה לארץ? א"ל גזירה היא ואין גזירה לגזירה

ואם הביאה שליש הדא אמרה שהקדושה חלה עליה כשהוא מחובר. הדא אמרה הפריש מפירות שלא הביאו שליש לא קדשו.

ובפשתן..יופך- קנסו בו שלא יהנה בקיסמין:

רבי יוסי בעי, הפריש עומרין שלו, ונתחלפו לו, אפילו כן עניי ישראל ועניי כהנים מלקטין? מי שהפריש עומרין לשם פיאה, ונתחלף לו בתרומה גמורה, [ונותן אחד מהן לעניים ואחד מהן לכהנים] מהו? (שמא דווקא ב"גידולין" הקילו)

תנא אשתו של עם הארץ טוחנת עם אשתו של חבר בזמן שהיא טמאה. אבל בזמן שהיא טהורה לא תטחון, שהיא

מחזקת עצמה טהורה ממנה. וכדברי ר' טרפון אפי' בזמן שהיא טמאה לא תטחון, שמא תשכח ותתן לתוך פיה.

כן היא מתניתא: א"כ לא ילקטו אלא טהורין.

כן היא מתניתא: חייבת בתרומות ובמעשרות ובמעשר עני

ליטרא בצלים של מעשר ראשון שנטעה, והרי בה עשר ליטרין,
הרי אלו חייבות במעשרות, ואותו תרומת מעשר , הוא מפריש על מעשר ראשון שלהן, ועל מה שנטע. חייב להפריש מעשר [כלומר ליטר אחד] ושוב מפריש תרו"מ [ממקום אחר] שני-עשיריות ליטר [עשירית, לתקן את מע"ר המקורי [שמעורב כאן] ועשירית, לתקן את מע"ר שזה עתה הפריש

ליטרא בצלים של מע"ש שנטעה והרי בה עשר ליטרין, חייבת במעשרות, וחוזר ופודה את מע"ש שנטע:

החובט משובח. מן מי משובח? מן הדש: הדש כיצד הוא עושה? תני בשם ר"ש תולה לה כרשינין והן יפין לה מן הכל
א"ר יוסי זאת אומרת עשה לה כן בחולין אינו עובר עליו משום בל תחסום
המרכין מי ש"מרכך" בקיטניות ובתלתן, אינו עובר משום בל תחסום שור בדישו אבל אסור מפני מראית עין.

אית תניי תני: בדיש שהוא מותר לך. ואית תניי תני בדיש שהוא אסור לך. נוהג איסור לא תחסום

אית תניי תני: בדיש שהוא מותר לך. מתניתא אמר אף בדיש שהוא אסור לך. דתנינן תולה כפיפות בצוארי בהמה.

בדישו ולא בדורכו ר' אליעזר בן יעקב אומר אף בדורכו

א"ר אבין, ר"ע שאל את ר"ש בן יוחי מיבדקניה ביה, חסם מבחוץ והכניס מבפנים? א"ל בבואכם אל אוהל מועד. מבואכם אל אוהל מועד.
א"ר זעירא לא תחסום שור בדישו לא תדוש בשור חסום:

הלכה ב משנה גידולי תרומה תרומה. וגידולי גידולין חולין

1)אבל הטבל ומעשר ראשון וספיחי שביעית ירקות שגדלו מאיליהן בשנת השביעית [ואסורות באכילה] ותרומת חוצה לארץ והמדומע והביכורים גידוליהן חולין

2)גידולי הקדש ומע"ש חולין, ופודה אותן בזמן זרעם.

3)מאה לגינה ערוגות של ירק של תרומה ואחת של חולין כולן מותרין, בדבר שזרעו כלה,
4)אבל בדבר שאין זרעו כלה אפילו מאה של חולין ואחת של תרומה כולן אסורין.

5)הטבל גידוליו מותרין בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה, גידולי גידולין אסורין

6)איזה דבר שאין זרעו כלה? כגון הלוף והשום והבצלים

7)רבי יהודה אומר השום כשעורין:

גמרא ותני עלה: בד"א? בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורים

1)אבל הטבל שרובו חולין, ומעשר ראשון שרובו חולין, וספיחי שביעית שאין מצויין, ותרומת ח"ל שאינה מצוייה, והמדומע שרובו חולין, והביכורים שאינן מצויין, וגידולי הקדש, ומע"ש, חולין. ופודה אותן בזמן זרעם

2)רבי אבהו בשם רבי יוחנן פודה את כל האוצר בדמי אותה סאה

הפריש הקדש למע"ש, יש "הפרש"(נפק"מ) בין הקדש למע"ש.. מע"ש בין דבר שזרעו כלה ובין דבר שאין זרעו כלה, נפדה בשער הזול [אם שער הראשון היה יותר זול משער העכשווי], אלא דבר שזרעו כלה נפדה בשער שהוא עומד בו אם עכשיו זל יותר.., דבר שאין זרעו כלה נפדה בשער הראשון

הקדש, בין דבר שזרעו כלה בין דבר שאין זרעו כלה אין לו אלא מקומו ושעתו. אבל דבר שזרעו כלה פודה את כל האוצר בדמי אותה סאה שזרע, ודבר שאין זרעו כלה פ ודה א ת כ ל האוצר.

3)אמר רבי יוסי זאת אומרת: היו לפניו מאה סאה העולות מתוך מאה סאה, ואחת של חולין, נתחלפו לו מותרות. יש לו 100 קדירות של "סאות העולות" (פרק 5), ובקדירה אחת יש לו סאה של חולין, ונתחלפו לו, כולן מותרות

4)תמן א"ר יוחנן סאה תרומה שעלת מתוך מאה סאה, חולין כל שהן ברובא בעלמא סגי מבטלות אותה, הכא, ליקט מערוגה אחת, ונפל לתוכן חולין כל שהן,

מותרים

כמו דרבי יוחנן אמר תמן, עיין 5:3 טוחן ומתיר, אוף הכא כן? אים כבר נפל לתוך חולין הסאה תרומה שליקט, מותר לו לטחון לכתחילה כדיי שיתבטל ברוב? [רק א ח ר הטחינה יהא "רוב"]

תמן מזה ומזה עלה בידו, ברם הכא כל התרומה עלה בידו. וע"כ אין להקל

בשלקט מאחת, אבל אם לקט משתיהן, מזו ומזו עלה בידו.

5) עד היכין? ר' יעקב בר אידי בשם ר' יוחנן עד שלוש גורנות אסורות. עד גורן הרביעית אסור, והרביעית מותר

ר' שמואל בר אבדומי בעי קומי ר' מנא בתרומה עד כמה? א"ל עשו גורן הרביעית כגורן הראשונה. מה "גורן הראשונה דבר שזרעו כלה", בתרומה אסור ובטבל מותר. אף "גורן הרביעית בדבר שאין זרעו כלה" בתרומה אסור ובטבל מותר

6) מה אית לך? א"ר יוסי ב"ר בון כגון הכלוכסין

שני פירושים במשנה..

7)רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינא: השום- כשעורין אם גדלו כשעורה--אזי יש לו דין... לדבר שזרעו כלה. מכאן ואילך- לדבר שאין זרעו כלה

ר' יוסי ב"ר בון בשם ר' יוסי בן חנינא: השום כשעורים לכל דבר: אף כשגדול הרבה

הלכה ג משנה המנכש עם הנכרי בחסיות, אע"פ שפירותיו טבל אוכל מהן עראי

שתילי תרומה שנטמאו, שתלן טהרו מלטמא, ואסורים מלוכל איסור "אכילת תרומה טמיאה" עד שיגום את האוכל. רבי יהודא אומר עד שיגום וישנה:

גמרא רב חייא בר אשי בשם רבי אבהו בשם ר' יוחנן דר"ש היא. אין כר"ש, למה לי עראי אפילו קבע! אלא בגין דאמר רבי ירמיה רבי חייא בשם רבי יוחנן מודי ר"ש שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה מדרבנן מודה ר"ש (שפירות נכרי חייבין במעש')לפום כן צריכין מימר & שפיר אתיא דר"ש היא.

תני: המנכש עם הכותי מותר. בדמאי, הא בודאי לא. למה? שדמאי בטל במחובר לקרקע

[ואין גידולי איסור מעלין אותו]

רבי אבהו בשם ריו"ח: שתילין שנטמאו, שותלן ועושה אותן תרומה. ואם היו תרומה מעיקרן, כבר נדחו.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מים שניטמאו, משיקן ועושה אותן מי חג, ואם היו מי חג מעיקרן, כבר נדחו

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: תאנים וענבים שנטמאו, סוחטן ועושה אותן תרומה, ואם היו תרומה מעיקרן כבר נדחו

ר"ז רבי יוסי בשם ר"א סוחטן עד פחות מכביצה ויינו כשר אפי' לנסכים.

אמרין, רשב"ל פליג על ר"א בשם ריו"ח א ,
מה, לקולא ? לחומרא?

אין תימר לחומרא ניחא, אין תימר לקולא, הא תנינן עד שיגום את האוכלין!!

רבי אבהו בשם רבי יוחנן כיני מתניתא:
עד שיגום בעלים, וישנה:

מסכת תרומות פרק י

הלכה א משנה בצל של תרומה שנתנו לתוך עדשים אם שלם מותר אם חותכו בנותן טעם. ושאר כל התבשיל, בין שלם בין מחותך בנותן טעם.
רבי יהודא מתיר בצחנה שאינו אלא ליטול את הזוהמה.

תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימצה, הרי זו אסורה

שעורין שנפלו לתוך הבור של מים אע"פ שהבאישו, מימיו מותרין:

גמרא בצל שנתנו לתוך עדשים כו'. ר' חזקיה
אמר רבי בא בר ממל מתני' בשנותנו עד שלא הוציאו עדשים מימיהן, עדשים צופדות אותו שלא יתן, אבל אם נתנו משהוציאו עדשים את מימיהן, לא בדא. וכמה דאת אמר עדשים צופרות אותו שלא יתן דכוותה עדשים צופרות אותו שלא יבלע. היאך עבידא? בצל של חולין שנותנו לתוך עדשים של תרומה, אפילו כן עדשים צופרות אותו שלא יבלע.
הדא דתימר ביבש אבל בלח אסור. בבצל, אבל בקפלוט בין לח בין יבש בין שלם בין מחותך אסור.
העביר פטמתו כמחותך הוא. היו שנים שלשה כמחותכין הן. הדא דתימר כשאין בקליפה החיצונה בנותן טעם אבל אם יש בקליפתו החיצונה כדי ליתן טעם, אסור.

תמן תנינן דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביחו, השבח לפי חשבון. אמר רבי הושעיה מתניתא דלא כר' יהודה דתנינן רבי יהודה מתיר בצחנה שאינה אלא ליטול את הזוהמה.

רבנן דקיסרין בעיין, והדא דאמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין משערין אותן כילו כאילו בצל, כילו קפלוט, דלא כרבי יהודה?

מודה רבי יהודה בבצל של הקדש ומודה רבי יהודה בבצל של ע"ז.

תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימצה, הרי זו אסורה. תני רבי יוסי מתיר. רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי ב"ר חנינא מה פליגין במחמץ במימיו אבל במחמץ בגופו מותר.
כמה דרבי יוסי אמר תמן אין חימוצו חימוץ ברור כן הוא אמר הכא שבת3:3 אין תבשילו תבשיל ברור

כל נותני טעם בין לשבח בין לפגם אסור דברי ר"מ. ר"ש אומר לשבח אסור לפגם מותר.

אמר ר' שמעון בן לקיש מה פליגין? בשהשביח ואח"כ פגם, אבל פגם ואחר כך השביח אף ר"מ מודה. ר' יוחנן אמר לא שנייא היא פגם היא השביח, היא השביח היא פגם היא המחלוקת.

תמן תנינן שעורים שנפלו לתוך הבור של מים אע"פ שהבאישו מימיו מימיו מותרין הדא מתני' מה היא? ר"י אומר במחלוקת. ר"ש בן לקיש אמר דברי הכל.
ר' יוסי בר רבי בון אמר אילין שמועתא הכין: ר' יוחנן אמר במחלוקת. ר"ש בן לקיש אמר דברי הכל:

הלכה ב משנה הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית של יין של תרומה ר"מ אוסר ור' יהודה מתיר רבי יוסי מתיר בשל חיטים ואוסר בשל שעורין מפני שהשעורין שואבות.

תנור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בו את הפת הפת מותרת שאין טעם כמון אלא ריח כמון:

גמרא א"ר זעירא בעון קומי ר' ינאי, נתנה על פי מגופת חבית מהו? אמר לון יגיד עליו ריעו. מהו יגיד עליו ריעו? א"ר יוסי כהדא דתנינן תמן מכשירין 3:2 חבית מליאה פירות ונתונה לתוך המשקין או שמליאה משקין ונתונה לתוך הפירות. כמה דאת אמר תמן והוא שיהא המשקין נוגעין בחבית, והכא והוא שתהא ככר נוגעת במגופה סגי בנגיעת חוץ--ואי"צ נגיעה ממש. א"ר מנא ומינה אדרבה דייק איפכא! כמה דתימא והוא שתהא המשקין נוגעין בחבית עצמה, ואף הכא והוא שתהא הככר נוגעת במגופה עצמה. =ככר עצמה היא המגופה, ונמצא נוגעת ב ח ב י ת ע צ מ ה

מילתיה אמרה אפי' בצוננת. א"ר בא בצוננת הוה עובדא. והא תנינן חמה? אמר רב חסדא שלא תאמר הואיל וההבל כובש יהא מותר כמה

ר"ש בן לקיש אומר מים עושין פירות= נפרש ונכנס לתוך X, ומשקין אין עושין פירות. דלא כר"מ? אלא ר"ש בן לקיש אמר מים עושין פירות וחסירין, ומשקין עושין פירות ואינן חסירין.

ריו"ח אומר אין משקין עושין פירות כל עיקר. דקיימ"ל כר' יהודא

ומה דאמר ר' יוחנן כשהיינו הולכים אצל ר' הושעיה רבה לקיסרין ללמוד תורה היינו נותנין חמטותינו עוגות על גבי קבוטין של מורייס כלים שיש בהם ציר דגים והיינו טועמין בהו טעם מורייס, דלא כר' יהודה?! מהלומין היו. טובלין אותן בהם..(סבאך מ ה ו ל במים)

ואין אסור משום גזל בעל הבית? נוטלין היו רשותו של בעל הבית

חיטין מלמטן ושעורין מלמעלן, כשם שאין החיטים שואבות כך אין השעורין שואבות.

שעורין מלמטן וחיטים מלמעלן, כשם שהשעורין שואבות כך החיטים שואבות.

מהו לצלות שני שפודין אחד של בשר שחוטה ואחד של בשר נבילה בתנור אחד? רב ירמיה אמר בשם רב אסור. ושמואל אמר בשם לוי מותר

פליגא מתני' על רב. אין צולין שני פסחים בתנור אחד מפני התערובות. לא אמרו אלא מפני התערובות, הא שלא מפני התערובות לא.אלמא ריחא לאוו מילתא

מי צתרי,savory של תרומה רב אמר אסור ושמואל אמר מותר. אייכיל שמואל לרב מי צתרי.

הדין טוויה דפליגי רב ושמואל לעיל, רב חייא בר אשי בשם רב משגר ליה בחרותא עץ כדי להסיר ריח נבילה:

הלכה ג משנה תלתן שנפלה לתוך הבור של מים, בתרומה ובמע"ש אם יש בזרע כדי ליתן טעם אבל לא בעץ. ובשביעית ובכלאי הכרם והקדש אם יש בזרע ובעץ כדי ליתן טעם.

מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלוקו.

היו לו חבילי תלתן של טבל, כותש, ומחשב כמה זרע יש בהן, ומפריש את הזרע ואינו צריך להפריש את העץ.

אם הפריש לא יאמר אכתוש ואטול את העץ ואתן את הזרע אלא נותן את העץ ואת הזרע:

גמרא ואין עץ פוגם [וחוזר ופוגם]? מתניתין כמ"ד נותן טעם לפגם אסור. ואפי' כמ"ד נותן טעם לפגם מותר מודי הוא הכא שהוא אסור, למה? כל דבר שנפלה לתוכו תלתן הוא משביח.

וכמה היא חבילה? שאינו בטל אפילו באלף עשרים וחמשה זירין.

א"ר יוחנן וארבע מינהון מיטה כלים ???18:9

מילתיה אמרה עד שהן בחבילות הן נטבלות. יש להם איסור טבל

מעתה ואפילו שיבלין? לא ליבטיל! אין מכניסן לכן. והלא חביות מכניסן לכן? אין גידוליהון לכן. ואלו מכניסן לכן, וגידוליהון לכן:

הלכה ד משנה זיתי חולין שכבשן עם זיתי תרומה: פצועי חולין עם פצועי תרומה, פצועי חולין עם שלימי תרומה, או במי תרומה, אסור.
אבל שלימי חולין עם פצועי תרומה, מותר:

גמרא א"ר יונה זאת אומרת פצועין בולעין ופולטין וחוזרין ובולעין, שלימין בולעין ופולטין ועוד אינן בולעין.

הדא אמרה לא לשבח ולא לפגם אסור. מתני' דרבי שמעון היא דר"ש אמר נותן טעם לפגם אסור. והא ר"ש אמר נותן טעם לפגם מותר! כהדא רבי שמעון אומר כרוב של שקיא ששלקו עם כרוב של בעל דהוי לא לשבח ולא לפגם אסור מפני שהוא בולע

הלכה ה משנה דג טמא שכבשו עם דג טהור, כל גרב =חבית של חרס שהוא מחזיק סאתים, אם יש בו משקל עשרה זוז משקל דג טמא ביהודה שהן חמש סלעים בגליל, דג טמא, צירו אסור

רבי יהודא אומר רביעית ציר בסאתים

רבי יוסי אומר אחד מששה עשר בו.

חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים לא פסלו את צירן.

העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור:

גמרא תני רבי יודא בר פזי דבר דליה, דג טהור טפל שכבשו עם דג טמא מליח, אסור. והתני ר' חייא מדיחו ומותר! א"ר מנא מאן דאמר מותר בשכבשן שתיהן כאחת, מאן דאמר אסור בשכבשן זה אחר זה. תדע לך שהוא כן, דתנינן או במי תרומה אסור, לא בשכבשן זה אח"ז?!

כל גרב שמחזיק סאתים. כמה סאתה עבדא? עשרים וארבע לוגין. וכמה לוגא עביד? תרתין ליטרין, וכמה ליטרא עבדא מאה זינין, נמצא כל זין=10 זוז וזין אחת מתשע מאות וששים.[10 זוז= אחד מתתקס"ס של סאתיים]

הורי ר' יוסי ב"ר בון בעכברא שם מקום, חד לאלף,

ר' אבהו בשם ר' יוסי ב"ר חנינא: רובע ציר בסאתים ציר, והלא אין דג טמא מציל! צריך לשער שיהא סאתיים צ י ר טהור [נגד רובע ציר טמא] ואין לצרף ה ד ג י ם [שהרי אם כן אתה משתמש ב כ ל הנמצא בהגרב--הרי אתה מצרף גם את דג הטמא!!]

א"ר אבהו חשבית יתה קרוב למאתים 196=4*4*6*2

ר' אילא בשם ר"ש בר חייא רובע ציר, בסאתים דגים וציר פליג על ר' אבהו. [מצרפין גם את הדגים --כלומר כ ל הנמצא בהגרב [לבטל את רובע ציר הטמא]]

אתא עובדא קומי ר' יאשיה והורי כן.

דבר חדש [תוספתא] ותני כן: בד"א? בזמן ששולה ראשון ראשון, ומניח לפניו, אבל אם היה שולה ראשון ראשון ומניח לאחריו, אפילו יותר מכסדר הזה מותר. על ידי עילה.???אים "זורק" החוצה, כל דג ששולה מן החבית---מותר אפי' יותר משיעור הזה (כיון שכבר זרקן אין מתחשב..)

זבינתא איקלקלת, שם של נהר שעבדו ע"ז שאל רבי חגיי לר' בא בר זבדא, א"ל

דבר של רבים אינו נאסר.

ר' יעקב בר זבדי אמר ר' יצחק שאל, ואילין אגרתא שטרות [גיטין הבאין ממדנה"י] שחתומין עליהם גויים לא גייס לוקוס כתיב בהן ואת אמרת ע"י עילה!

העיד ר' צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור מהו טהור? טהור מלהכשיר. הא לטמא לקבל טו', אפילו כל שהוא מטמא:

הלכה ו משנה כל הנכבשים זה עם זה מותרים, אלא עם החסיות. חסיות של חולין עם חסיות של תרומה, ירק של חולין עם חסיות של תרומה אסור, אבל חסיות של חולין עם ירק של תרומה מותר.
רבי יוסי אומר כל הנשלקים עם התרדין אסורין מפני שהן נותנין טעם
ר"ש אומר כרוב של שקיא עם כרוב של בעל אסור, מפני שהוא בולע כרוב של שקיא בולע משל בעל (שיש לו להבעל מים הרבה)

ר"ע אומר כל המתבשלין זה עם זה מותרין אלא עם הבשר

ר' יוחנן בן נורי אומר כבד אוסרת ואינה נאסרת מפני שהיא פולטת ואינה בולעת.

ביצה שניתבלה בתבלין אסורים, אפילו חלמון שלה אסור מפני שהיא בולעת

מי כבשים ומי שלקות של תרומה אסורים לזרים:

גמרא א"ר יוחנן לית כאן נכבשים אלא נשלקים. כבוש כרותח הוא ואסור

רבי חנינא תירתא בשם ר' הושעיא חסית בחסית מין במינו ר"ע מתיר וחכמים אוסרים.
ר' יסא בשם ר' יוחנן: מודים חכמים לר"ע בבשר בבשר שהוא מותר. א"ר זעירא לר' יסא ואילו לא אתאמרת הדא לא הוינן ידעין דהוא כן!! ודילמא לא איתאמרת אלא מודי ר"ע לחכמים בבשר בבשר שהוא אסור. אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן מודי ר"ע לחכמים בבשר בבשר שהוא אסור

רבי חנניא שמע לה מן דבתרא, ר' עקיבה אומר כל המתבשלין זה עם זה מותרים חוץ מן הבשר,בשר איסור מבליע הא בשר בבשר אסור! דילמא איתאמרת אלא מודה רע"ק לחכמים בבשר בבשר שהוא אסור. ר' חנניא ר' אבהו בשם רבי יוחנן: מודי רע"ק לחכמים, בבשר בבשר שהוא אסור

אמר ר' יוסי הוינן סברין מימר של בעל בולע, מן מה דאמר רב חונא סב מן איבה והב לפלופה קח מן שקיא, ותן לי של בעל (שהוא טוב יותר), הדא אמרה של שקי בולע.

רבי ירמיה בעי שלקה בחלב מהו? בישל כבד בחאלאב מהו? שיהא מותר כיון שאינו בולע

רבי זעירא לא אכל כבד מימיו.חשש מפני דם שלקה ר' בא ואוכלה ליה, ואית דאמר מלחה ר' בא ואוכלה ליה.

חלמון אסור מפני שהוא בולע. תני בר קפרא חלמון אסור וכ"ש חלבון

ר' יצחק רבה בשם ר"ש בן לקיש: ביצים ששלקן ומצא בהן אפרוח, בנותן טעם ר' זעירא ר"ש בר אבא בשם ר' יוחנן אדא בר גרשון רבי בירייר ר' לוי בר פלטא זקן אחד בשם רבי: ששים ואחת אסורות ששים ושתים מותרות ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן העיד אדא חבירנו לפנינו בששים ואמר מי שיביא לי יותר מששים מכשיר אנא. אמרין לשמעון בר ווא אמר את הכין, ואינון אמרין הכין? אמר לון: אנא מה דשמעית, ואינון מה דשמעין

שמעון בר ווא אמר קומי ר' חנינא מעשה בא לפני רבן גמליאל בר' א"ל אבא לא מורי בארבעים ושבע, ואנא מורה בארבעים וחמש! ר' חייא בשם ר' חנינא מעשה בא לפני רבי ואמר, אית תמן חמשין?

ר' חייא בשם ר' חנינא: והירק והקליפין קליפי ביצים והמים מצטרפין

א"ר זעירא ואיסור מתוכן

א"ר הונא קליפי איסור מעלין את ההיתר.

ר' זעירא הדא דתימר והוא ששולקן בקליפיהון שלוקות בשלוקות. אבל שולקן ביצים קלופות בשאינן קלופות, או שאינן קלופות בקלופות, שלוקות בשאינן שלוקות, צריכים שיעור אחר

גיעולי ביצים מותרים, שורו עיבר ולא יגעיל. ביצים שהרקימו הרי אלו אסורות. מוזרות- הנפש היפה תאכל. מצא בהן דם- קולף מקום הדם

ר"ז סלק למבקרה לר' חייא בריה דר' יצחק עטישייא, אשכחיה יתיב אמר: לא שנו אלא בלובן חלבון, אבל בלובן חלמון אסור. הוא סבר דהוא גביה מן אבהתיה.שכך קיבל מאבותיו אתא רבי אבהו

בשם רבי יוחנן בין חלבון בין חלמון מותר. תני רבי חלפתא בן שאול חלמון אסור חלבון מותר. א"ר זעירא הן דאמר בחלמון אסור כשנמצא במקום זכרותו של חלמון, [ואפילו חלמון והוא שנמצא במקום זכרותו של מוח שממנו אפרוח נוצר] עיין ציור בסוף הספר

תמן תנינן אלו פוסלין ולא מעלין המים בין טהורים בין טמאין מי כבשים מי שלקות והתמד עד שלא החמיץ. הכא את עבד ליה אוכל, והכא את עבד ליה משקה! א"ר מנא כאן בקשין כאן ברכין, כאן באוכל כאן במשקה.אים המים "עזים" חשיב כאוכל, ואסור כתרומה עצמו

אמר ר' יוסי ב"ר בון אפילו תימר כאן וכאן בקשין כאן וכאן ברכין, נותנין טעמים בתרומה יש איסור "נו"ט" בתרומה... ואין נותנין טעמים במקוה:

מסכת תרומות פרק יא

הלכה א משנה אין נותנין דבילה וגרוגרות של תרומה לתוך המורייס מפני שהוא מאבדן.

1)אבל נותנין את היין למורייס

ואין מפטמין את השמן. אבל עושין היין יינומלין.

אין מבשלין יין של תרומה מפני שהוא ממעיטו. רבי יהודא מתיר מפני שהוא משביחו:

גמרא אין נותנין דבילה וגרוגרות לתוך המורייס כו'. תני נותן דבילה וגרוגרות לתוך המורייס כדרך שנותנין תבלין ובלבד שלא יסחטם להוציא מימיהם. ובתבלין מותר שכך הוא מלאכתן. צרור תבלין שנתנו לתוך קדירה זו וחזר ונתנו לתוך קדירה אחרת, אם ביטל טעמו מותר ואם לאו אסור. מה בינה לבין "שבת"? לא כן תני השבת שנתן טעם בקדירה אלמא ל"ב "ביטל טעמו"! אין בה משום תרומה ואינה מטמאה טומאת אוכלין!! משלך נתנו לך, בדין היה שלא תטמא טומאת אוכלין. והן אמרו שתטמא טומאת אוכלין. והן אמרו מכיון שנתנה טעם בקדירה בטלה.

1)רבי חייא בשם רבי יוחנן דרבי היא. דתניא יין למורייס ר' מתיר ורבי אלעזר ב"ר שמעון אוסר. לפיכך אם עבר ונתנו רבי אוסר לזרים וראב"ש מתיר לזרים. ר' מנא ב"ר תנחום בעי, כדברי מי שמתיר לזרים מורייס של גוים למה אסור? ר' ירמיה בשם ר' חייא בר ווא משום בישולי גוים הן אסורים. התיב ר' יוסי והתני אומן מותר, שאינו אומן אסור. אומן מותר, לא שאינן מבושלין?! ודכוותיה שאינו אומן אסור ואפילו שאינן מבושלים.

ואמר רבי יוחנן בר מרי ואפי' כמאן דאמר אומן מותר ובלבד ביודע. מכירו--דלא מרע נפשיה

הדא אמרה הניית תרומה מותרת. הניית ע"ז אסורה. וע"כ אסור מורייס של גוי [שי"ב יין]

אסור לבשל יין של תרומה. [ור' יהודה מתיר]...ר"א ור"י. חד אמר מפני שממעטו משותיו, אין כ"כ אנשים אוהבים לשתותו .. וחד אמר מפני שממעטו ממידתו.כשמבשלו,

נתמעט. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר ר' יוחנן מחלפא שיטתיה דר"י, ואמר ר"א אינה מוחלפת, תמן בכהן וכאן בבעלים, הוי רבי אלעזר הוא אמר מפני שממעטו ממדתו. ושפיר מוקי מתניתין דידן בבית כהן ולת"ק אסור משום מיעוט מדה, ור' יהודה לא אכפת ליה [אך בבית בעלים אף לר"י אסור דשמא לא ימצא כהן שאוהבו] אבל לריו"ח דאסור לת"ק משום מיעוט שותיו אלמא מתניתין דידן נמי בבית בעלים איירי, קשיא דר"י אדר"י.

יהודה בן כיני רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש מפני שממעטו משותיו:

הלכה ב משנה דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סיתוניות ושאר כל מי פירות של תרומה, ר' ליעזר מחייב קרן וחומש ור' יהושע פוטר.
ר' ליעזר מטמא משום משקה א"ר יהושע לא מנו חכמים שבעה משקין כמוני פטמין אלא אמרו שבעה משקין טמאין ושאר כל המשקין טהורין:

גמרא הוון בעי' מימר מה פליגין בחומש, אבל בקרן אף ר' יהושע מודי. מה פליגין לשעבר =בדיעבד הא בתחילה אף רבי יהושע מודי. אסור לזר לשתות מי-פירות של תרומה
ותנינן דבש תמרים רבי ליעזר מחייב במעשרות, ורבי יהושע פ ו ט ר!! כאן שזבו משנטבלו, וכאן שזבו עד שלא נטבלו מותר לכתחלה לשתות בלי לעשרן

#מודי ר' ליעזר שאם עישר על התמרים אפילו באספמיא, אפילו הדבש שיצא, באספמיא, ומעשר תמריהן שנשארו בא"י, --אפ"ה שרי דבשן מותר. מילתיה אמר שהוא מעשר מן התמרים על הדבש, לפי תמרים. כשמפריש מן תמרים על תמרים, כבר נפטר גם הדבש שכבר יצא ממנו [ואי"צ לעשר י ו ת ר כדיי לתקן גם הדבש]

רבי ליעזר מחייב במעשרות. תני רבי נתן אומר: לא שרבי ליעזר מחייב במעשרות, אלא שר' ליעזר אומר שלא יאכל מן ה ת מ ר י ם אותן ה ת מ ר י ם שזב מהן הדבש אסורים באכילה עד שיעשר גם על דבשן עד שיעשר על הדבש. מילתיה אמרה שהוא מעשר מן התמרים על הדבש, לפי דבש ולפי תמרים: חשבינן נפח התמר [שמפרישין עליו] כנפח עצמו+הדבש שיצא ממנו ##

ר' ליעזר מטמא משום משקה: תני ר' נתן אומר לא שרבי ליעזר מטמא משום משקה. על מה נחלקו? על שנפל לתוכו משקה שרבי ליעזר מטמא משום משקה. וחכמים אומרים הולכין אחר הרוב.

על דעתיה דרבי נתן ר"מ וראב"י ור' ליעזר שלשתן אמרו דבר אחד רבי מאיר דו אמר אין מים בטילין במי פירות

לעולם. ראב"י דתני ראב"י אומר ציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא. והדין ר"א דהכא.

טעמא דרבי ליעזר וכל משקה. מה טעמא דרבנן? אשר ישתה. מה ר"א כרבי ישמעאל? דר' ישמעאל דו אמר כלל ופרט וחזר וכלל הכל בכלל , ורובה מדרבי ישמעאל, דו אמר אפי' כלל ופרט הכל בכלל

ר' פריגורי דקיסרין א"ר לעזר בי רבי ישמעאל: אלא כך משיב ר"א לחכמים מה דאית לכון אשר יאכל פרט לאוכל סרוח, כן אית לי אשר ישתה פרט למשקה סרוח. אמרו לו לא דומין אוכלין למשקין לא אם אמרת באוכלין שכן אוכל סרוח מעיקרו טהור תאמר במשקין שכן משקה סרוח מעיקרו טמא כגון מעיינות הזב. דבר אחר לא אם אמרת באוכלין שכן אוכלין המיוחדים לאדם אינן צריכין מחשבה, תאמר במשקין, שכן משקין המיוחדים לאדם צריכין מחשבה. ??כגון מים המכשירין ומפני שצריכין מחשבה יהא משקה סרוח מעיקרו טמא? הואיל והן צריכין מחשבה יהא משקה הסרוח מעיקרו טהור!!

ד"א אמרו לו לא אם אמרת באוכלין שכן אוכלי בהמה לאדם אינן באין במחשבה, תאמר במשקין שכן משקה בהמה לאדם באין במחשבה.

ותני כן: כל משקה מה ת"ל אשר ישתה? פרט למשקה סרוח דברי ר' ליעזר. אמרו לו אין משקין יוצאין לא ידי עופות ולא ידי פרה כל משקה שעדיין ראוי לפרה, הוי משקה

חברייא בשם רבי לעזר מודה רבי ליעזר לחכמים במשקה סרוח מעיקרו שהוא טמא. והתנינן המוהל היוצא מהן ר' ליעזר מטהר וחכמים מטמאין!

רבי אילא בשם רבי לעזר מודה רבי ליעזר לחכמים במי ים הגדול שאפילו הן סרוחים התורה קרא אותן מים. ולמקוה המים קרא ימים. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו מודי רבי ליעזר לחכמים במי תרדין ובמי שלקות שאינן מכשירין.

רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוחאי אם יאמר לך אדם שמנה משקין הן דבש דבורים וגם דבש ת מ ר י ם אמור לו הרי טל ומים מין אחד הן ומנו אותן חכמים שנים, ואין הוה חורן לא הוה מניניה?!

הלכה ג משנה

אין עושין לסחוט תרומה תמרים דבש, ולא תפוחים יין, ולא סיתווניות חומץ, ושאר כל הפירות אין משנין אותן מברייתן בתרומה ובמע"ש.

אלא זיתים וענבים בלבד

אין סופגין ארבעים משום ערלה אלא על היוצא מהזיתים ומן הענבים ואין מביאין ביכורים משקין אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים אינו מטמא משום משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים ואין מקריבין על גבי המזבח אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים.

1)עוקצי תאנים והגרוגרות והכלוסים והחרובים של תרומה אסורין לזרים:

גמרא רבי אילא בשם רבי לעזר כיני מתני' אין ע ו ש י ן בכורים משקין, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. [ואפילו משזכו בהן בעלים שרי רק זיתים וענבים].

והתני דרך ביכורים משקה להביאן מניין שיביא? תלמוד לומר תביא!! אלמא שרי אף ל ה ב י א. ומתרץ.. משלקטן משעה ראשונה על מנת כך, ברם הכא בשלא לקטן משעה ראשונה על מנת כך

לשנות תרומה מברייתה...זיתים של תרומה טהורים יעשו. שמן זיתים טמאים לא יעשו. וענבים בין טמאות בין טהורות לא יעשו. ד"ר מאיר

ר' יעקב אמר משמו: לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על זיתים טהורים שיעשו, על מה נחלקו? על הטמאים, שר' ליעזר אומר שלא יעשו, ור' יהושע אומר שיעשו. וענבים טהורות יעשו וטמאות לא יעשו

א"ר יודן מודה ר' ליעזר ור' יהושע בענבים טהורים שיעשו, על מה נחלקו? על הטמאים, שר' ליעזר אומר לא יעשו ור' יהושע אומר יעשו. וזתים, בין טהורות בין טמאות יעשו.

אמר רבי: מודה ר"א ורבי יהושע בזיתים טהורים שיעשו, וזתים וענבים טמאות שלא יעשו. ועל מה נחלקו על ענבים טהורות, שרבי ליעזר אומר שלא יעשו ורבי יהושע אומר שיעשו

כל עמא רביין על דר' מאיר בענבים טהורות, שיעשו. ולמה אמר שלא יעשו? חשובות הן לאוכל יותר מן המשקה
כל עמא רביין על דר' יודן בענבים טמאות שלא יעשו. ולמה אמר יעשו? בשביל ליהנות מן החרצנים ומן הזגין

זיתים טמאים: רבי ור"מ חד, ר' יעקב ור' יודן חדא, היאך עבדין עובדא?

תוכן הסוגיא: A זיתים טהורים. B ענבים טהורות. C זיתים טמאים. D ענבים טמאים

לר"מ פליגי בA אבל BCD לכו"ע אסור [לדרכן]

לרבי A שרי לכו"ע, B פליגי CD אסור לכו"ע

לר' יעקב AB שרי לכו"ע C פליגי D אסור לכו"ע

לר' יודא ABC שרי לכו"ע D פליגי

[כל היכי ד"פליגי" כלומר: לר"א אסור ולר' יושע מותר]
היוצא מכל זה: לר"מ ולרבי אסור לדרוך זיתים טמאים [C] לר' יעקב ול' יודא שרי [כמובן, אליבא דר' יושע]

1)ר' זעירא בשם ר"א: אם מתני' במובלעות באוכל
[רבי זעירא כל דתרומות והטהרות שמועה בשם ר"א]

הלכה ד משנה גרעיני תרומה, בזמן שהן מכנסן אסורות. ואם השליכן, מותרות. וכן עצמות של קדשים, בזמן שהוא מכנסן אסורות, ואם השליכן מותרות
המורסן- מותר. סובין של חדשות- אסורות. ושל ישנות- מותרות.

נוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין

המסלת קב או קביים לסאה, לא יאבד את השאר, אלא יניחנה במקום המוצנע.

מגורה שפינה ממנה חיטי תרומה, אין מחייבין אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת, אלא מכבד כדרכו ונותן לתוכה חולין. וכן חבית של שמן שנשפכה, אין מחייבים אותו להיות יושב ומטפח, אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחולין.
המערה מכד לכד ונטף שלש טיפין, נותן לתוכה חולין. ואם הרכינה ומיצת הרי זו תרומה

1)וכמה יהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן אחד משמונה לשמינית:

גמרא א"ר יוחנן הא דקתני אסורות בגלעיני אגסים וקרוסטומלין היא מתניתא. א"ר לעזר אפילו תימא בגלעיני הרוטב מין תמרה במחוסרין למצמץ. והא תנינן וכן עצמות הקודש אית לך למימר במחוסרות למצמץ?! לא בראשי כנפים הסחוסין?! שהן ג ו פ ן ראויות אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן בראשי כנפים הסחוסין היא מתניתא

ואלו הן החדשות: כל זמן שהבריות רגילין לחבוט.
ר' אחא אמר עד שלשים יום

קב או קביים לסאה ר' אבהו בשם ר' יוחנן כן היא שיעורה אבל יותר מזה אסור לסלת

והתני מסלת בחיטין כל שהוא רוצה, ומקנב בירק כל שהוא רוצה! רבי אבהו

בשם רבי יוחנן: במעמידו על תרומתו [איירי דמעקרא נתנו לו תרומה יותר משיעור של אחד מ50 וע"כ שרי לסלת הרבה]

ר' ירמיה בשם רבי אילא: כאן בשני רעבון כאן בשני שובע.

תמן תנינן: מיעי אבטיח וקניבת ירק של תרומה, רבי דוסא מתיר לזרים וחכמים אוסרים. ר' אבהו בשם רבי יוחנן: לא שנו אלא בקניבת ירק של גננין. אבל בקניבת ירק של בעלי בתים, אף רבנן מודיין דשרי לזרים [שהרי אינן יפים]

מקנב בירק..רבי בון בעי =אמר לא מסתברא אלא בתרומה גדולה, אבל בתרומת מעשר, אין העלין תלושין על העלין, ולא הקלחים תלושין על הקלחים. הרי לא תלש ה ל ו י מ9/10 ש ל ו...

תמן תנינן הרכינה ומיצת הרי היא של מוכר. והכא את אמר הכין?! א"ר יוחנן לית כאן של מוכר, אלא של לוקח. א"ר יצחק בן אלעזר משום יאוש. שאני התם דאיכא ייאוש דלוקח

ואף בקודש כן? אי"צ להקפיד אחר שלשה טיפין? אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן: ואף בקודש כן.

#אמר רבי הושעיה לא שנו אלא בקדשים שאין להן מתירין. כגון שמן של קדשי בדק הבית אבל בקדשים שיש להן מתירין שמן של קדשי מזבח אפילו כל שהוא צריך להחזיר =לחזר [פתח צירה] אחריו

רבי בון בר חייא בעי, הדין לוג שמן של מצורע, צריך להחזיר או אינו צריך להחזיר? אין תימר צריך להחזיר, לא החזיר עובר משום חסרון. אין תימר אינו צריך להחזיר, החזיר עובר משום יתרון ספק אם לוג שמן של מצורע דמי לקדשים שיש/אין להם מתירין

ר' חיננא לא אמר כן. אלא: אמר רבי הושעיה לא שנו אלא בקדשים שיש להם מתירין. אבל בקדשים שאין להם מתירין אפילו כל שהוא צריך להחזיר, והדין לוג שמן של מצורע, לא כקדשים שיש להן מתירין הן?! ותימר צריך להחזיר.
הדא אמרא: צריך להחזיר, לא החזיר עובר משום חסרון

תני רבי חלפתא בן שאול: קדירה שבישל בה תרומה, מגעילה בחמין ג' פעמים ודיו. א"ר בא ואין למידין ממנה לעניין נבילה. א"ר יוסי קשייתה קומי ר' בא תרומה בעון מיתה ונבילה בלא תעשה ואת אמר

הכין?! א"ל כמאן דאמר מאיליהן מדרבנן קבלו עליהן את המעשרות

ר' יוסטי בר שונם בעי קומי ר' מנא, תנינן אם הרכינה ומיצת הרי זה תרומה ואת אמרת הכין?! א"ל כאן ע"י האור נגעל ויוצא.

שמרים של תרומה, הראשון והשני אסור והשלישי מותר

שמרים של מע"ש, ראשון אסור ושני מותר. ר"מ אומר: אף השני אסור בנותן טעם

רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק: הקודש, כמינויין. רביעי מותר

חרסן של זב, ראשון טמא ושני טהור. במה דברים אמורים? בשנתן לתוכן מים אבל לא נתן לתוכן מים רק עוד מי רגליים אפילו עשירי טמא.

1)רבי יודן בר אחתיה דרבי יוסי בר חנינא בשם רבי יוסי בר חנינא פחות מכאן נותנו בנירו.
[רבי ינאי בשם רבי יודן באוכל כשיש בו חומר הבערה, כדי לבשל ביצה קלה.]
הדא דתימר בטמא, אבל טהור אפילו כל שהוא צריך להחזיר. בדמאי- אבל בודאי בין טמא בין טהור בין רוב בין מועט צריך להחזיר: בעינן ג' דברים: שיעור קטן,דמאי,טמא

הלכה ה משנה כרשיני תרומה מאכילין אותן לבהמה ולחיה ולתרנגולין, ישראל ששכר פרה מכהן מאכילה כרשיני תרומה. וכהן ששכר פרה מישראל אע"פ שמזונותיה עליו לא יאכילנה כרשיני תרומה
ישראל ששם פרה מכהן לא יאכילנה כרשיני תרומה וכהן ששם פרה מישראל מאכילה כרשיני תרומה.

מדליקין שמן שריפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות אפילין ועל גבי החולים ברשות כהן

בת ישראל שנשאת לכהן והיא למודה לבא אצל אביה, אביה מדליק ברשותה

מדליקין בבית המשתה אבל לא בבית האבל דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר בבית האבל אבל לא בבית המשתה ר' מאיר אוסר כאן וכאן ור"ש מתיר כאן וכאן:

גמרא ספרא אמור פרשה ה

מנין לכהן שנשא אשה וקנה עבדים שיאכלו בתרומה ת"ל וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו

הם יאכלו, הם אוכלים ואין הבהמה אוכלת, יכול לא תאכל בכרשינים? תלמוד לומר נפש,

אית תניי תנא: יכול לא תאכל בכרשינין ובתלתן? ר' חזקיה רבי ירמיה רבי חייא בשם רבי יוחנן לית כאן תלתן, תלתן דבר תורה.

לא כן תני: מניין לכהן שקנה עבד ולישראל בו שותפות אפילו אחד ממאה בו, שאינו מאכילו בתרומה ת"ל כספו!

תני בר קפרא: אחד זו ואחד זו שומא אצל כהן לא תאכל בתרומה.

מדליקין שמן שריפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות כו'. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כן היא מתניתא: ועל גבי החולים ברשות כהן. הא מתניתא קדמייתא אפי' שלא ברשות כהן.

תני ר' חייא: ביקור החולים אין לו שיעור. אמר ר' חייא בר אדא מתניתא אמרה כן ועל גבי החולים ברשות כהן

רבי ירמיה בעא קומי ר' זעירא, עד כדון דשרי הדלקה בביה"ן בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן, ואפי' בתרומת גורנו? א"ל מאן יימר לך בתרומת גורנו?
רבי יונה ורבי יוסי, רבי יונה כרבי ירמיה. ור' יוסי כר"ז. מאן דאמר בתרומת גורנו, בלא כן אינו צריך זכייה?! א"ל במזכה לו ע"י אחר. נהי דליכא משום אסור הנייה--משום גזזל איכא! ומתרץ דיכול לזכות לכהן [ע"י אחר] ושוב להדליק בשמן זו בביה"ן-----יש כאן מלים משובשים אשר לא יכולתי להולמן [עיין בפנים]

תני: ישראל וכהן שהיו שותפין בחנות, ממלא ישראל את הנר שמן שריפה ועולה לעלייה ויורד לחנות לעשות צרכיו של כהן, אבל לא של ישראל

כהן שבא אצל ישראל לעשות עמו חשבון והדליק על גביו שמן שריפה, אע"פ שעמד הכהן והלך לו, אין מחייבין אותו לכבותו, עד שיכבה מאליו

תני: בת ישראל שנכנסה להדליק מכהנת, שיש לה שמן משלה--רק צריכה אש משל שכנתה טובלת פתילה בשמן שריפה ומדלקת. ר' חונא בשם דבי ר' ינאי שעת משלחת זאיבים היתה ולא עמד בית דין וביטל.

[כמה דתימר תמן לא עמד ב"ד וביטל אף הכא לא עמד ב"ד וביטל]ל"ש כאן

בקרו של כהן שהיה מאכיל אצל ישראל, וכן בגדו של כהן שהיה נארג אצל ישראל, מדליק על גביו שמן שריפה ואינו חושש

כהן שבא לעשות חשבון עם ישראל, והדליק על גביו שמן שריפה ועמד לו והלך לו אע"פ כן אין מחייבין אותו לכבותו עד שיכבה מאיליו

רבי חנניא בר עכברי הוה עבד עבידתא גבי רבי חייא ציפוריא,עשה מלאכה אצלו מי אזיל ליה, מלי ליה בוצינא שמן שריפה. ולא כן סברין מימר לעשות צרכיו של כהן אבל לא של ישראל?! אמרין, די לא הוה עביד ליה כן, לא הוה אתי. סברין מימר כד ימטי בייתיה הוה מטפי לה כאשר יגיע לביתו, יכבנו, א"ר חיננא על ידי כן הוה שחר ועל ידי כן הוה קרץ מחמת זה הנר היה משכים, נמצא הכל צרכיו של כהן הוא

אדא שמשא שאל לר' אימי היה כהן, בגין דאנא צבע פתילה מן חולא, א"ל בטל הוא על גב פתילות אתה יכול לטבול הפתילה בשמן של תרומה...

הורי רבי יודא בן פזי לאילין דבי נחמיה כן. רבי אימי נסב פתילה, רבי אילא לא נסב פתילה. לית ליה לר' אילא הדא דר' אימי? סבר ר' אילא משום גזל, ובלא מן הדין, שמשא מבזבזא בה קדושה השמש יבא לזלזל בקדושה

גמליאל זוגא שאל לרבי יסא מהו להוסיף שמן חולין ולהדליק? א"ל לא תני ר' הושעיה אלא "אין מחייבין אותו למצותו" =מיצוי, אבל אסור להוסיף שמן חולין על שמן תרומה

א"ר אבהו שנה לי יונתן בן עכמאי: בת כהן שהיתה עומדת ערב שבת עם חשיכה ובידה נר ובתוכו שמן שריפה הרי זו מוספת לתוכו שמן של חולין ומדלקת.(אף שאסור להדליק בשמן שריפה בשבת) א"ל ר"ז מה טיביה? א"ל אדם גדול היה ובקי במשנתינו היה. ופרשיה רבי חייא דכפר תחומין קומי רב, ומניתיה חכים.

מדליקין בבית המשתה אבל לא בבית האבל דברי רבי יודא. רבי יוסי אומר בבית האבל אבל לא בבית המשתה. ר' מאיר אוסר כאן וכאן. ורבי שמעון מתיר כאן וכאן

מה טעמא דר' יהודא? בבית המשתה על ידי דמניהון נקיים לא מתעסקין ביה. בבית האבל על ידי דמניהון צואין מתעסקין ביה. מה טעמא דרבי יוסי? בית

האבל על ידי דאינון כניעין לא מתעסקין ביה. בית המשתה על ידי דאינון פחיזין מתעסקין ביה. מה טעמא דרבי מאיר? בבית האבל על ידי דמניהון צואין מתעסקין ביה בית המשתה על ידי דאינון פחיזין מתעסקין ביה. מה טעמא דרבי שמעון? בית האבל על ידי דאינון כניעין לא מתעסקין ביה בית המשתה ע"י דמניהון נקיים לא מתעסקין ביה. אמרין דבי רבי ינאי הלכה כרבי שמעון

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה הלכה כרבי שמעון. רבי יוסי צירניא בעי קומי רבי ירמיה, דלא כן מה אנן אמרין רבי מאיר ורבי שמעון אין הלכה כר"ש?! א"ל של כת קודמין היא שאלה זו היא מסוג כזה ["כת" כזה] ש "א"א לדעת מי קודם למי" שהרי... והא רבי יהודה אומר מעין שניהן ורבי יוסי אומר מעין שניהן ורבי יהודא ורבי יוסי הלכה כר' יוסי.

מהו להדליק שמן שריפה בחנוכה? אמרין דבי ר' ינאי מדליקין בשמן שריפה בחנוכה. א"ר ניסא אנא, לינא חכים לאבא. אימא הוה אמרה לי, אבוך הוה אמר: מי שאין לו שמן של חולין מדליק שמן שריפה בחנוכה:

תם ונשלם בס"ד ליל ד ראה תשע"ג שבח לאל בורא עולם

תם ונשלם בס"ד עש"ק עקב כא מנחם אב תשפא [סדר לימודי היא שביעית תרומות--וכעת אחל בס"ד מעשרות] כעת נשלם עש"ק משפטים תשפג כעת מוצש"ק ויצא תשפה ריש כסליו

בחרש אנן קיימין.... ר' יוסי בר בון אמר בבריא אנן קיימין סוגיא זו שייכת למסכת גיטין. וקאי על המשנה שם: נשתתק, אמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו, בודקין אותו שלש פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הין הין, הרי אלו יכתבו ויתנו

יש כאן שני "מהלכים" שונים ל ג מ ר י בהבנת משנה זו: 1) איירי בחולה שאבד כח הדבור מחמת חליו וצריכין לבדקו אים עדיין הוא שפוי בדעתו. על כן שואלים אותו שאלות שונות לבדוק את צלילות דעתו--ורק א ז יכולים לכתוב וליתן גט מחמת הרכנת ראשו
2) איירי בבריא שאין לו ש ו ם בעייה. והשאלה: אם לא הוציא הגה מ פ י ו רק הרכין בראש--האם זה מספיק ל"הסכמה" או שמא דחייה בעלמא קמדחה להו [שאינו רוצה להפסיק מעסקיו] ע"כ שואלין אותו דברים אחרים, ועל כרחו משיב וממילא ההרכנה יש בו איזה משמעות

ב"חרש" אנן קיימין נראה דצ"ל בחולה אנן קיימין [ועכ"פ זה המכוון]
מביא ברייתא בד"א בנשתתק מתוך חוליו, אבל נשתתק מתוך בריו [זה מליצה בעלמא, שהרי לא "נשתתק" כלל! ורק אינו "עונה" ומרכין בראשו, ואנן מ ס פ ק א לן אי הוי הסכמה או השטאה

אמר רב מתנה דר' יוסי היא כל הסוגיא נשנית בברכות ובמגלה. ונלאו לפרשה. ועיין מה שהגהתי והכל מסתדר יפה. ועיקר פלוגתא דרב מתנה ור' חסדא היא איך לפרש מתניתין דמגלה. דהתם וודאי איירי במדבר [שהרי קורא את המגלה!] וא"כ אתיא כר' יוסי דס"ל דבעינן משמיע לאזניו. אי נמי "סמי מכאן חרש" דלא מסתבר דסתם לן תנא כר' יוסי. והדר קאמר דוודאי מתניתין דידן דלא כר' יוסי.
ושבוש מעין זו [אם כנים הדברים שאני כותב..] היא שבוש שנוצרה מאת הגרסנים ל א מהעתקה. ששכחו אם לגרוס כ ר' יוסי או ד ל א כר' יוסי-- וכן נתחלף ר' חסדא בר' מתנה -- ואקווה שכוונתי אל האמת. יש להעיר שאין הירושלמי מתייחסת כלל לבבא שכתוב בו לפנינו חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום. ונראה דלא היה במשנה של הירושלמי.

כד תהי פשיטא לך...בטוי שכיח בירושלמי--והוא כמו בבבלי.... אם תמצי לומר....

הלכה ב אר"ח נראין הדברים בתרומה גדולה וכו' לא ידענא אהיכא קאי. ויש לתלותו במשנה שלפנינו [שכיח העתקות מעין אלו] אין תורמין בסל ובקופה שהן של מדה, אבל תורם הוא בהן חציין או שלישן. כלומר משער בלבו כמה חצי סל [הגם שיודע מדת הסל--לא מיקרי "תורם במדה" כיוון שנוטל ח צ י י ה] ובזה תורם מן המוקף- כלומר מ י ד עם תלישת הסל מן הגורן חיילא תרומה, וזה נקרא "מן המוקף" [משא"כ אם צריך למדוד---ורק אח"כ לומר "הרי"ז תרומה"] ------אבל כשבא לתרום תרומת מעשר יש חיוב שתהא מצומצמת. ע"כ אין לתרום בהשערה כזה. רק צריך לתרום סל שלם שהיא מדה ידוע

הלכה ה יש במשנה זו ובמשנה הקודמת כמה בבות [ולא נפרט את כולם..] 1) שמן על זיתים וזה נקרא מ"דבר שנגמרה על דבר שלא נגמרה"--שהרי דעתו לגמור הפקת השמן מאת הזיתים 2) זיתים על זיתים ובדעתו לעשותן שמן [כלומר את החולין יעשה שמן ואת הזיתים יתן לכהן] 3) זיתים על שמן [הוא נותן לכהן זיתים...ומתקן בזה את שמן הטבול

בהשקפה ראשונה 3) היא הכי-גרוע. שהרי נוהג בעין רעה כלפי הכהן---נותן לו את הזיתים המחוסרים כתישה [וק"ו כשנותן לו לפי המידה כגון סאה זיתים בעד 49 סאה שמן שיש כאן קיפוח מתנת כהן] אך נראה מירושלמי שיש ב1) יש בעייה רציני יותר: הוא נמנע מלטהר כלי בית הבד! שהרי מפריש שמן טהור [שיש לו מעט שמן שנהג בו בטהרה] על הזיתים שדעתו לכתשן-- בטרם מקבלין טומאה, ונותן לכהן את השמן---ושוב נוטל את זיתיו וכותשן ב ט ו מ א ה! משא"כ ב3) הרי טיהר עכ"פ בית בדו! כדי לכתוש שמנו [שהרי אין מפרישין מן הטהור על הטמא---וע"כ מטהר בית בדו, ומה שנותן לכהן זיתים ולא שמן-- היא רק בשביל צרות העין]

מסיק בירושלמי שיש כאן מחלוקת ויש סברות הפוכות [בתוספתא] בין ר"מ ור' יוסי: לר"מ- בגוונא 3 בדיעבד תרומתו תרומה [פליג על משנה ג] אבל גוונא 1 חייב לחזור ולתרום [כמשנתנו] לפי שקנסוהו שמבטל מי-חטאת. ולר' יוסי- בגוונא 3 אין תרומתו תרומה [כמשנה ג] לפי שגוזל הכהן, אבל ב1 אין צריך לתרום שנייה [דלא כמשנה ה]

יש שבושים הרבה בנוסח שלפננו ותיקנתי בפנים

גוונא 2) שמא לכו"ע יחזור ויתרום [ויש לומר בזה סברות והנחתיו להמעיין]

ח. לפי מה הוא תורם? לפי שמנן או לפי אוכלן. א"ר יוחנן אייתיתה מדחילפיי: רבי אומר לפי שמנן. רבן שמעון בן גמליאל אומר לפי אוכלן אבל לא על גרעיניהון. הכל מודים בכלוכסין מין זית משובח שהן תורמין לפי אוכלן אבל לא על גרעינינן. חנניה בעי ואף לענין שבת כן? המוציא זיתים מה שיעורו? אשכח תני: רבי אומר ברביעית. רבי שמעון בן גמליאל אומר כגרוגרות.

כן הגיה הגר"א ז"ל. וקאי על בבא "שמן על זיתים הנכבשין" אם חייב לתרום כמות שמן על כל נפח הזיתים או רק על ש מ ן ש י ו צ א מזיתים האלו. ורבי מקל שאי"צ לתרום רק לפי השערת השמן היוצא מהן [חוץ במין זית משובח שכולו נחשב כ"חתיכת שמן" שאינו עומד ל ה ו צ י א ממנו שמן רק לאכלו כבוש]   הדר קמיבעי לעניין שבת מהו? מי שמוציא זיתים בשבת מי אמרינן דבעינן שיעורא רבא כדיי שיהא בהן שמן רביעית --- ומסיק דכן היא אליבא דאמת לרבי שאינו חייב עד שיוציא זיתים כשיעור שיש בהן רביעית שמן

"כלוכסין" = "גלוסקין" = זיתי גלוסקאות ע"ז לט. כלומר זיתים משובחות [מלשון גלוסקא יפה] ונראה לי דהיינו שנתבשלו כל צרכן, ושמנן יוצא מהן, וראויין לאכילה

דף ט מבואר במשנה ובגמרא שתרומה גדולה אין מפרישין מן הטהור על הטמא. ולא נתפרש הטעם. אך מסברא יש לומר מכיוון שאינה ניטלת אלא מן המוקף---ודין זה מבואר היטב בכל מקום-- יש סברא שא"א לקרות "מוקף" אם שני הדברים שונים ב מ ה ו ת ם [כלומר זה טהור וזה טמא] אבל אם הם מ מ ש גוש אחד---אז מעלה זה מתגברת על בעיית שינוי-המהות, ושפיר דמי

אבל תרומת מעשר אין צריך מוקף. ועל כן שפיר יש "עניין" להדר לתרום דווקא מן הטהור [על הטמא] וראי' לדבר משיטת ר' נחמי' דס"ל דאף תרו"מ בעא מוקף [כן נ"ל] ועל כן אסור מן הטהור עה"ט, אבל תרו"מ של ד מ א י דל"ב מוקף לכו"ע, שפיר ח י י ב לתרום מן הטהור דווקא [עיין בעובדא דמייתי הגמרא של גלוסקא דאף חייב ל ק נ ו ת טהור, כדי לקיים עניין זו---כפי מה שפירשנו בפנים]

דף י תמן תנינן התורם מן הבור וכו' כבר ביארנו שמצוות תרומה היא מן המוקף דווקא. על כן כשתורם יין מן הבור--ממלא את החבית יין וב ע ו ד החבית בבור אומר "הרי"ז תרומה" אך יש בעייה: אם יישבר החבית טרם עלייתו [ואף אם יישבר סמוך להבור] הרי נעשה כל הבור "מדומע" [חולין ותרומה מעורבין] על כן יש מנהג להתנות "הרי"ז תרומה ע"מ שיעלה ש ל ו ם מן הבור" כלומר אם יישבר החבית סמוך להבור [וממילא יתגלגל היין לתוך הבור] איגלאי מילתא שמעולם לא חל שם תרומה על היין. ר"ש מוסיף עוד בעייה: אם נטמא החבית ת כ ף אחר עלייתו--- אין ברצונו שיהא זה תרומה. שהרי מיחזי כתורם מן הטמא עה"ט [הגם שבאמת כבר חל שם תרומה כשהיא ב ת ו ך הבור, ואז עדיין לא נטמא] ולפי דברי ר"ש אם ייטמא החבית ---ודווקא ע"י טבול יום [שמצוין אצל הבורות--לפי שאין טבו"י פוסל טבל] אז אמדינן דעתו [שדרך האדם להתנות רק על דבר ה מ צ ו י] שאינו רוצה בהתרומה

ומסיק דכל העניין הזאת שאדם אומר "...שלום..." מכוון באמת כך [שאם ל א יהא שלום, ל א יחול] היא רק בתרו"ג, לפי שתורם מן המוקף, וממילא יש בעייה, ויש פתרון [וכש"ב לעיל] אבל בתרו"מ הרי אין התרומה ח ל ה רק א ח ר שכבר עלה מן הבור ורחוק היא מן הבור, וא"כ מה אכפת ליה אם נשבר אח"כ-- וע"כ פטומי מילי בעלמא קאמר

דף יא תרין אמוראין: חד אמר בכלים שנטמאו וכו' כל סוגיא זו שייכת למסכת ביצה ומועתקת משם [ופלא ששם במקומו לא הובא כלל!]. מימרא הראשון "מתניתא בכלים גדולים..." שייכת למסכת ביצה ששם נאמר האסור להטביל כלים ביו"ט, וקאמר דלפעמים יש היתר- ע"י הערמה. ששואב מים לשם שתייה ובבת אחת מטבילן, או שכבר נפלו כליו מאליהן לתוך הבור, יכול להערים כאילו רוצה להוציאן---אך ממשמש בהם עד שמטבילן.

פיסקה שנייה "תרין אמורין.." שייכת גם למשנה ההיא. ופליגי אמוראי אי גזרו חכמים גם על טבילת וולד [שמא אסרו רק אב דמיחזי טפי כמתקן] ופריך למ"ד דאסרו רק אב, למה לי משום "גזירת מיחזי כתקון" תיפ"ל שאינו משתמש בו כלל ביו"ט ובוודאי אסור לעשות דבר לצורך מ ח ר !! [וזה נרמז בלשון "ואפילו בחול, טעון הערב שמש!"] ומתרץ דלפעמים אדם טובל אב הטומאה כדיי להשתמש חולין בטהרה, ואז אין ממתין להע"ש
סוגיא זו מועתקת גם במסכת שבת סוף פרק ב

דף יב מ"ט דרבנן נחשדו על השביעית וכו' כלומר אנשים מזלזלים באסור שביעית ועל כן יש לעשות קנסות יתירות [אפילו שגג] למי שעובר על האסור של נטיעה בשביעית. עוד טעם: אם נימא דאינו חייב

לעקור האילן, יהא חלול השם. דיתפרסם שאילן זו התחילה מניינה [לשנות הערלה] משנת השביעית. ונפק"מ בין הטעמים: 20 יום לפני שביעית. לא עשה ש ו ם אסור [כמדומה שבבבלי מפורש להיפך] ע"כ לטעם "חשד" אין לקנוס אותו. אבל מ נ י ן איכא דכיוון שאין האילן נשרש עד ר"ה של שביעית--מתחילין למנות שנות הערלה משנה הבאה

דף יד
א"ר יוחנן דרבי יהודה היא דר"י מתיר מפני שהוא משביחו

ואמר רבי יוחנן מחלפא שיטתיה דר' יודה. ר' לעזר אומר אינה מוחלפת תמן בכהן וכאן בבעלים ר"א ור"י חד אמר מפני שממעטו משותיו וחד אמר מפני שממעטו ממידתו ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה דאמר ר' יוחנן מחלפא שיטתיה דר"י ואמר ר"א אינה מוחלפת תמן בכהן וכאן בבעלים הוי רבי יוחנן דהוא אמר מפני שממעטו משותיו רבי יודא בן רבי אימי בשם ריש לקיש מפני שממעטו משותיו

מתני' פליגא על רבי יוחנן ואף משאינו מבושל על המבושל וכל שכן מהמבושל על שאינו מבושל אמר ר' אימי לא תני ר' יוחנן
כן הנוסחה שלפנינו והקושי מבואר לכל אחד [עיין בכל המפרשים]
ומתחלה נגיה קצת ושוב נפרש

תוספתא מסכת תרומות (ליברמן) פרק ד
תורמין יין שאינו מבושל על המבושל ולא המבושל על שאינו מבושל. רבן שמעון בן גמליאל או' אף המבושל על שאינו מבושל.
א"ר יוחנן דרבי יהודה היא דר"י מתיר מפני שהוא משביחו. *עיין לקמן פרק יא משנה א* מתני' פליגא על רבי יוחנן א ף המבושל על שאינו מבושל וכל שכן משאינו מבושל על המבושל!! אמר ר' אימי לא תני ר' יוחנן א ף *לפי גירסת ריו"ח בתוספתא ל א התיר רשב"ג ר ק מבושל על שאינו מבושל!! וזה כר' יהודה דלקמן דס"ל דמבושל עדיף מפני שמשביחו*

ואמר רבי יוחנן מחלפא שיטתיה דר' יודה. ר' לעזר אומר אינה מוחלפת תמן בכהן וכאן בבעלים *לפי גירסת ה מ ש נ ה [דאזלא כר' יהודה--כמו הרישא] מחלפא שיטת ר"י---במשנתינו מעדיף ר"י אינו מבושל, ולקמן מעדיף מבושל! ומתרץ ר' אלעזר: לקמן איירי שהכהן בביתו מבשלו ולהכי שרי ליה ר' יהודה. וכאן איירי שהבעלים רוצים לתרום מהמבושל על שאינו מבושל וזה אסור לר"י.*

מן מה דאמר ר' יוחנן "מחלפא שיטתיה דר"י" ואמר ר"א אינה מוחלפת תמן בכהן וכאן בבעלים---- הוי, רבי יוחנן דהוא אמר מפני שממעטו משותיו
מכיון שהסביר ריו"ח דברי המשנה שאסור לבשל היין [לת"ק] מפני שיתמעטו אנשים האוהבים לשתות יין מבושל [כי רוב אנשים אוהבים דווקא יין שאינו מבושל] אלמא דמוקי המשנה דלקמן בבית ב ע ל ה ב י ת. ל ה כי היה קשה לו למה ר' יהודה מתיר שם לבשל, ובמשנתינו אוסר לתרום מן המבושל משא"כ ר"א שהסביר דברי ת"ק מפני שממעטו מ מ ד ת ו, שפיר היה יכול לאוקי מתניתין דלקמן בבית ה כ ה ן --וממילא אפשר לומר דדווקא בכה"ג מתיר ר' יהודה, אבל משנתנו איירי בבית בעלים, להכי אוסר ר' יהודה מבושל

דף טו
על דעתיה דר"ע, סאה של ראשון, חציה תרומה, וחציה טבל טבולה לכל . סאה של שני, חציה תרומה, וחציה טבל טבולה למעשרות
כך הגהנו [כמדומה ע"פ שערי תוא"י] וכמו שהיא לפנינו בלתי מובן. והסבר הדברים כך: לדוגמה יש בכרי 50 סאה, ובינוני תורם 1 סאה. ראובן תרם ראשון סאה שלימה, אך מכיון שגם שמעון רוצה לתרום אח"כ--- אמרי' שרק חצי סאה נעשית תרומה והשאר [חציה הנשאר--וכמובן שמעורבת וא"א להפרידה] נשארת בטבלה . כששמעון הולך ותורם סאה לשם תרומה, הרי נ ג מ ר עתה הפרשת התרומה מן הכרי הזה, וממילא וודאי שכ ל 48.5 סאה נתקנו וחצי הסאה שלא נ ע ש י ת תרומה---עכ"פ נ ת ק נ ה [ואינו "טבול לתרומה"] כי קא מיבעיא לן שמא אף חצי סאה ה ר א ש ו ן [שאמרנו שנשארה טבל גמור] נתקנה ע ת ה [ע"י הפרשת שמעון] ובאמת למה לא? אך צריך לזה כ ו ו נ ה , שהרי שמעון אינו מכוון לפטור את סאה הראשונה שהפריש ראובן "לשם תרומה" ומייתי עובדא דשפיר אמרי' דיש כאן כוונה

דף טז הפועלין אין להם רשות לתרום. חוץ מן הדרוכות שהן מטמאין את הגת.
כבר ביארנו שחששו לתרום הכי-מוקדם שאפשר משום חשש טומאה. ואיתא בתוספתא מאמתי תורמין את הגת? משהילכו בו שתי וערב. כלומר שוכרין פועלין טהורין שיהלכו שתי וערב בגת ב ט ה ר ה--ותכף אחרי זה מיקרי "גמר-מלאכה" ומוציא את התרומה ותרומת מעשר [כן אמרו חכמים] ושוב אי"צ ליזהר ויכולין להמשיך בדריסת הענבים ב ט ו מ א ה. וכל זה ביין, אבל שמן בעינן טפי כדיי שיהא "גמר-מלאכה" ולחד מ"ד בעינן טחינה+טעינה ורק אז יכולין להפריש תרומה.
גם יש עוד חידוש בירושלמי: שאין לפועלים "היתר" לתרום הזיתים הנטענין בלי ר ש ו ת בעה"ב. לפי שאין אנשים טמאין מצויין אצל השמן ואינו צורך כ"כ ולא אמרינן "מסתמא ניחא ליה"

דף יז אמר תרומת הכרי זה וזה---בזה. אריו"ח מקום שנסתיימה תרומתו של ראשון, שם נסתיימה תרומתו של שני

יש כאן כלל גדול: הא דבעינן "סיום" לעניין תרומה, אינו כפשוטו כלל! לא צריכין שיהא התרומה ב מ ק ו ם מסויים ואי לא לא חיילא שם תרומה עליה----זה אינו הנקודה! צריכין אך ורק שייחד איזה כרי---יכול להיות גדול מ א ד ויאמר: בכרי ה ז א ת יהיו כמה גרעינים תרומה, על טבל שבכרי האחרת. וגדולה מזו: מגו דחיילא שם תרומה על האחרת [שהרי לגבי האחרת מיקרי שפיר "מסויים"], מהניא נמי לכרי הזאת, ואמרינן ש"סמוך" למקום [אף שאין המקום ידוע איפה היא] שחל שם תרומה על האחרת---חל נמי תרומה על הזאת.
בהמשך: אמר תרומת הכרי הזה בצפונו וכו' זה פשוט שיש כאן "סיום" וממילא חל שם תרומה. אך השאלה היא: איזה מקום בהעיגול יש לחשוש שנמצאת שם התרומה. חצי/רביע/שמינית ולהמחישו: נניח שיש לפניך עגול של דבילה בצורת שעון [clock] לרבי מ12 עד 6 מדמע [נניח שצד הזה של העגול פונה לצפון העולם] לחכמים מ1:30 עד 4:30 [רביע של העגול] לרשב"ג מ2:15 עד 3:45 [שמינית העגול--שעה וחצי]

דף יח ר' אימי בשם ר"ל אותה הסאה שהוא מוסיף, עושה אותה תרומה על מקום אחר!
יש כאן מימרא תמוהה. במשנה מפורש: אבל לא למקום אחר.
הספור כך: יש לפניו כרי של 100 סאה וחייב לתרום שני סאה, והוא הפריש רק סאה אחת---נמצא תיקן רק 49 סאה , ו 50 סאה נשארו טבל, נמצא יש לפנינו כרי טבל וחולין מעורבים [50 טבל 49 חולין]

וקאמר מתניתין כשבא אחר כך "להשלים" את אשר חיסר, ורוצה ליקח עוד סאה מהכרי--יכול ליקח סאה אחת ולהניח "שסאה שכולו טבל עלה בידו" וממילא נתקן כל הכרי [סאה טבל על 49 סאה טבל] אבל אם רוצה ל"השתמש" בזה הסאה לתקן טבל *שבמקום אחר* לא מהני, [וחיישינן שיש בידו 49/99 סאה חולין] אך ר"ל ס"ל דאם נוטל רק סאה אחת מן כרי הלז, שפיר יכול להניח שהוא טבל גמור *אף כשבא לתקן בו טבל אחר* [ויש כאן כעין "מגו" אי בעי מתקן כרי *הלז*] ואיירי מתניתין בנוטל 2 סאה מתוך כרי הלז, ורוצה לתקן בהם [יהיה מה שיהיה] אז אי אפשר להניח שרק טבל עלה בידו [ולכאורה משמע שאף סאה הראשונה "אבד זכותו"]

ופריך דל"ש מרבה במעשרות---ועל כרחך לא איירי מתניתין במרבה, ושוב קשה מה קאמר ר"ל?

ומתרץ דמסברא ח י צ ו נ ה סבירא לר"ל דמהני על מקום אחר אפילו במרבה [ופוסק דלא כמתניתין! רק כר"מ] אבל אם כבר נתקן רובו של כרי [כגון שכבר הוציא 1.02 וממילא נתקנו 49.98 ונשארו טבל 49] וודאי מסתבר שאינו יכול להשתמש בכרי הזה עוד לתקן טבל שבכרי אחר [אבל וודאי שיכול להוציא 98. כדיי לתקן 48.02 טבל הנשאר]

דף יט פשיטא הדא מילתא. נשרפו הפירות, התרומה בטילה. נשרפה התרומה, לכשיאכלו הפירות, קדשה התרומה למפרע:

איתא במשנה מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני, מפריש עוד שמונת סאין ואוכלן, דברי ר"מ. וחכ"א אינו מפריש אלא לפי חשבון:
לדוגמה יש לו 100 סאה במגורה, לר"מ יכול לתקן ר ק את תשע סאין הבאים [כלומר שיוציא עכשיו מהמגורה---וזה כעין "ברירה" שהרי קורא על הסאה שם מעשר על תשע ה ב א ו ת--ל פ נ י שמוציאן!] לחכמים אין דבר כזה. וממילא כשהפריש סאה למע"ר, תוקן רק 1/10 מכל חטה וחטה [שהרי הפריש רק עשירית משיעור הנצרך]
נשרפו הפירות= כבר הוציא מהמגורה עוד תשע סאין--אך לא הספיק לאוכלן עד שנשרפו אותן התשע--אמרי' דלא חיילא שם מעשר [תרומה ל"ד ורצ"ל מ ע ש ר] על הסאה , שהרי עיקר כוונתו היתה לצורך א כ י ל ת תשע הסאין, וכיוון שלא בא לידי כך---נעקרה שם מעשר ממנו
נשרפה התרומה= אם ל פ נ י שהספיק לאכול תשע הסאין, נשרפה הסאה שקרא עליו שם מעשר---א י ן בעייה! לפי דאזלינן ל ק ו ל א ואמרינן שכבר חל עליו שם מעשר ל פ נ י   שהתחיל לאכול התשע
ותמצית דברי ירושלמי: לעולם אזלי' לקולא

דף כב מילתהון דרבנן פליגא. כהנא שאל לשמואל לא מסתברא בהדין מדומע דתנינן הכא מסכת חלה 1:4 שרובה תרומה דווקא כשרובה תרומה, פטורה מן החלה, א"ל ואנא סבר כן, אלא תסלק לארעא דישראל את שאיל לה. כד סלק שמע הדא דמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן ואפילו סאה שנפלה לתוך תשעים ותשע חולין! פטורה מן החלה
אמר רבי אבהו כך משיב ר' שמעון בן לקיש את רבי יוחנן ואותה סאה היא פוטרת את הכל?! [ריו"ח משיב] וכי עיגול בעיגולין [משנתינו] דבר ברי הוא שתרומה עלתה בידו?! ???למה עיגול עולה, הא דבר שבמניין הוא!   ואת אמר קל הוא! משום תרומה דרבנן--חלה נמי דרבנן! ואף הכא קל הוא! ויתיביניה ר"ל לריו"ח שאני עגול שיש כבר ביטול ברוב. אלמא לא ס"ל האי דר"ש בר בא שנייא עיגול בעיגולין שכבר בטלו!

יש כאן "סוגיא" ובבבלי יש מעין זו ביבמות פרק הערל. יש פלוגתא ריו"ח ור"ל [השמות מהופכין שם] בעניין "עיגול בעיגולין" ו ג ם בעניין "תרומה בזה"ז" והא בהא תליא. וכך היא סדרן של דברים: ריו"ח סבר תרומה [וחלה] בזה"ז ד ר ב נ ן. ומביא ראי' לדבריו מהא ד"עגול בטל בעגולין" [הגם שדרכו לימנות] ור"ל משיב: לעולם אימא לך תרומה וחלה בזה"ז ד א ו ר יי ת א, ועגול לא מיקרי "את שדרכו לימנות" ולהכי בטל

ונבאר מהלך הסוגיא: כהנא שאל לשמואל הא דתנן במסכת חלה דמדומע פטורה מן החלה, איירי דווקא כשרובה תרומה [דאל"ה איך יבא איסור דימוע דרבנן, ויפקיע מידי חלה דאורייתא!] אך כאשר עלה ר"כ לא"י שמע בשם ריו"ח דאפי' דימוע בעלמא מפקיע מידי חלה [משום דסבר ריו"ח חלה/תרומה בזה"ז דרבנן, ואתא דמוע דרבנן ומפקע מידי חלה דרבנן] והביא ריו"ח ראי' לדבריו מהא דעגול בעגולין עולה [יש כאן שבוש או אשגרה ..שתרומה עלתה בידו??] אלמא דמבטלינן דבר חשוב ועל כרחך משום תרומה בזה"ז דרבנן.
והשתא מקשה על ר' שמעון בר בא: אי ס"ד כדקאמרת [דריו"ח ס"ל דבעינן נפלה שחורה בתוך שני שחורות---כלומר דלא סמכינן אסברת ר' יהושע רק היכא דיש בטול מן התורה] אלמא ריו"ח נמי ס"ל דבעינן בטול גמור א"כ מאי האי דקאמר ריו"ח לר"ל "קל היא" כלומר: שרוצה להוכיח דתרומה בזה"ז

דרבנן, והא ריו"ח עצמו ס"ל דסמכינן רק משום שיש כבר ב ט ו ל [וא"כ עגול בעגולין נמי על כרחך משום בטול [כר"ל]]

דף כג היו לפניו עשרים תאנים, ונפלה אחת של תרומה לתוכן, ואבדה אחת מהן, ר"ש בן לקיש אומר ספיקן בטל ברוב. רבי יוחנן אמר כולן נעשו הוכיח=ספק תרומה. מודי רבי יוחנן שאם תרם מהן על מקום אחר, או שריבה ממקום אחר עליהן, שספיקן בטל ברוב= דנין אותם כחולין/טבל

מודי ריו"ח עד סוף המאמר סתומה--ועיין במפרשים. תחלה המאמר ברור: נפלה תאנה אחת בתוך 20 תאיני חולין, ונפל אחד מהן לים [יש כעי"ז בבבלי ע"ז] לר"ל--כולן מותרין, ולריו"ח עדיין אסור דמוע במקומה עומדת. אך מה המקרה של "תרם מהן על מקום אחר.."?

שמא הכוונה: כשנפלה אחת של תרומה לתוך 20 תאיני ט ב ל ! אל תאמר שיש עליהן שם "ספק תרומה" וממילא א"י להשתמש בהתאנים ה19 בתורת טבל [כדיי להפריש מהן על טבל אחר] קמ"ל דלעניין זה, שפיר חשיב "טבל גמור" [וה"ה כשלא נפל אחת מהן לים---אך קאמר לה הכא, משום דלריו"ח לא מהני האי נפילה מידי, והו"ל כעדיין תאנת התרומה שם--וקמ"ל דאפ"ה מפריש מהם] וסייעתא להאי מתוספתא מסכת תרומות (ליברמן) פרק ו
סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעה אם היו של טבל עושה אותה תרומה ומעשרות על מקום אחר
או שריבה ממקום אחר עליהן...יש כאן דין אחר: נפלה אחת של תרומה לתוך 20 של חולין ואחר שנפל תאנה אחד לים [ועדיין השאר אסורות לריו"ח] שוב נפלו [או ריבה בידיים] 21 תאנים של חולין, לתוך ה20 , שפיר מקילינן. שיש כאן "תרתי לטיבותא" 1) שמא נפלה האי תאנה של תרומה לתוך הים 2) הרי יש רוב נגד התאנות האסורות [באסור קלוש] ותמיהני אם כוונתי להלכה...

דף כג אמר ריו"ח תניין אינון.
יש במשנתינו שני מחלוקות ר"א ור"י. 1) שחורות ולבנות 2) ליטרא קציעות בפי הכד . לפי נוסחת משנתנו,ב 1) ר"א לחומרא. ב 2) ר"א לקולא. וקאמר ריו"ח דכל זה שיטת ר' יהודה. אבל לר"מ יש בשניהם ר"א מ ק ל [עיין נוסח התוספתא נמצאת אומר כפי שהבאתי] ועוד יש שנוי בשיטת ר"מ: לדידיה חומרת ר"י ב 2) גדולה מאד. אפילו 300 פומין לא יעלו. ומסקינן בסוף סוגיא דמכיון דחזינן שיש כאן שיטה אחרת לר"מ-- שפיר נוכל לומר שגם בזה [בעניין קולת ר"א בתרוויהו] נחלק ר"מ

דף כד סאה תרומה שנפלה על פי מגורה יקפיאנה. א"כ למה אמרו תרומה עולה באחד ומאה? בשאינו יודע אם בלולות הן, ואם לאיזו הן נפלו.

משנה זו סתומה בלשונה. ונראה הכוונה: סתמא דמילתא א י ן 100 סאה בפי מגורה, וא"כ מתי אמרו לנו חכמים דין "בטול ב101" דשרי לזר? [כמובן דגם בבטל ב101 צריך ליתן סאה אחת לכהן וזה יבואר בפרק הבא] על זה מתרצת המשנה בשני אופנים: 1) בשאינו יודע לאיזה מגורה נפלה הסאה [ובכה"ג מצרפינן שני המגורות לבטול 101] [והמלים ...בשאינו יודע... שייכים למלים ...לאיזו מהן נפלו...] 2) בבלול [היינו מ ש ק ה]

שיטת ר' יהושע הולכת לחומרא גם במשנה הזאת: אף כשהצליח להעלות 101 בהקיפוי, ל א מתירין הקפוי לזר! וזה חדוש גדול. ובגמרא מובא שני טעמים [עיין לפי נוסח שהבאתי] 1) דמיחזי כמבטל במזיד [עצם "הקפוי" מיחזי כמבטל] 2) דמי קצת ל"סאה שעלתה" עיין משנה ב בפרק שלפננו שיש חיוב הגבהה ואותה סאה המוגבה י"ל דין תרומה במקצת, וה"ן שייך חומרא זו על המוקפה. ועיין המשך הסוגיא נפק"מ בין שני הטעמים. ויש כמה שבושים בסוגיא זו. ואקווה כי לא קלקלתי

דף כה יש במשנה זו חמש בבות וצויין בפנים. ובכל פעם צריכים לדעת לאיזה פיסקה מתיחסת הגמרא.

פיסקה 1 איירי תרומה טמאה ב99 חולין טהורין וקתני: יירקבו. וקשה למה לא יימכר לכהן [חוץ מדמי סאה הטמאה] וידליק בה! [כדתנן בתמורה ז:ה] ואגב אורחא מייתי מימרא בשם רבי י ו נ ת ן [ובטעות נדפס יוחנן --אך מצינו רוב פעמים רשב"ן בשם רבי י ו נ ת ן, ואדרבה, רואים בהמשך שריו"ח השיבו: מה דנפל לשבטך, נפל לך!! ואין שום בעייה להדליק בפת ושמן טמאין] שאין לנהוג כמשנה זו
וממשיך, בעניית הקושיא: ניחא טהורין, יירקבו. יש להבין דמיחזי כשורף ת ר ו מ ה טהורה! הגם שבאמת אין כאן אלא תרומה ט מ א ה --אך מכיוון שנפלו ל ת ו ך חולין טהורין, מתחלף בשריפת ת ר ו מה טהורה. אבל עדיין קשה בנפלה טמאה לתוך טמאין, למה לא יידלק?
ומייתי שיטת חזקיה דשרי לשרוף רק פת ושמן [וכאן איירי בשאר אוכלים] ולריו"ח [דשרי לשרוף כל מיני אוכלי תרומה טמאים] יש לתרץ דס"ל כריב"ח דסבר שיש להשהות כ ל תערובת של תרומה טמאה, משום סברא חדשה: שמא ימצא בהן עלייה. כלומר ישהה את התערובת בביתו, עד שבטעות ישפוך אחד לשם עוד חולין, ואז יותר הכל באכילה [כמובן אחר הרמת סאה כדתנן ב4] ומסיק דרק במשקין יש עניין זו [להשהותו שמא ימצא..] אבל אוכלין שאינם נבללין היטב, אסור [ולא נתברר אם מפני שלוקח זמן רב עד שיתבלל היטב או משום שאין היתר של בטולו ברור כל כך -- כגון עיין סוף פירקין דלעיל שיטת ר' יוסי]
שוב מקשה למה בנפלה לתוך 99 של הקדש, לא ימכרם הגזבר לכהן בדמי עצים! [וכמובן ל"ש כאן לומר שמא ימצא בהם עלייה, שהרי כולו של הקדש...] ומובן דמי שקנהו וודאי שרי לו להסיק מיד, שהרי שילם עבור זה להקדש--ואם לא תתיר לו לא ימצא גזבר שום קונה! ומתרץ דאיירי בגוונא דליכא מי שיקנהו

דף כו חברייא בעון קומי רבי יוסי, מה נפשך, אם תרומה טמאה תשרף, אם חולין הן, מה בכך שיטמאו! א"ל לאו לשום תרומה אכלה?! כלום תרומה טמאה נאכלת אלא טהורה! ושמא טמאה?!

לא אי אתם מודים שאם נולד לה ספק טומאה במקומה, שאינו יכול לשורפה. מה לי נולד לה ספק טומאה במקום אחר כגון שנפל סאה טמיאה והעלה, מה לי נולד לה ספק טומאה במקומה.

איתא במשנה סאה תרומה טמאה שנפלה ל100 חולין טהורים, לדברי חכמים: מרים סאה אחת לשם תרומה--ואותה הסאה חייב ללושו פחות פחות מכביצה, וקמתמה הגמרא ממנ"פ: אם אתה מחשיב סאה המורם לשם תרומה, כטמאה [שהרי טמאה נפלה] א"כ יתחייב בשריפה [כשיטת ר"א] ואם אתה מחשיבו כחולין לכל דבר [אך חייב ליתנו לכהן מפני גזל ממון של כהן] מה בכך שמטמא חולין!!

ומתרץ: מכיוון שהכהן אוכלה ל ש ם תרומה--וא"כ שפיר חיישינן שהאי סאה שאוכלה "לשם תרומה" ייטמא [מחמת כביצה טומאה שנתערבה שם] ונמצא שיש כאן "מיחזי כאוכל תרומה טמאה"
וממשיכים חכמים להשיב על ר"א: הרי כל ספק טומאה שנולדה לתרומה בעלמא [=במקומה] אסור לשרוף---וגם כאן כשמרים סאה אחת אך אינו יודע בוודאי שהרים סאה הטמאה---נחשב כאילו יש כאן "ספק תרומה טמאה" ולהכי אסור לשרוף . נמצא חכמים מסבירים דבריהם: אותה הסאה שהרים 1)אסור לילוש במים 2)אסור לשרפה

דף כח אמר ר' יוחנן סאה תרומה שנפלה למאה, חולין כל שהן מבטלין אותן. אותו סאה ש"העלה", נפלה למק"א, אין צריך רוב
מתני' פליגא על ר' יוחנן אינה מדמעת אלא לפי חשבון. אים יש בו (בסאה שהעלה) גרם אחד של תרומה, צריך מאה גרם של חולין

בקדירה השנייה

רבי יוסי בשם ר' יוחנן לא תני רבי יוחנן אלא: אינה מדמעת כל עיקר. כך הוא גורס במשנה

ברם יהודה ברבי אמר: והוא שרבה תרומה על החולין, והוא שרבו חולין על חשבון תרומה כדי שתבטל ברוב אף שיש בקדירה ב רק חצי סאה של חולין (ושיעור הנפילה היא סאה של "תרומה") מכיון שיש שני גרמים של חולין(בקדירה ב), הרי זו מותרת.

איתא במשנה סאה תרומה שנפלה לתוך 100 של חולין בעינן שירים סאה אחת ויתננה לכהן--והשאר נאכלת לזרים. וכדיי להסביר הסוגיה ננקוט לדוגמה שיש בכל סאה 101 גראם. נמצא כשמרים סאה אחת ונותנה לכהן---יש בתוכה 100 גרם חולין וגרם אחת של תרומה.

מכיון שאותה הסאה ניתנה לכהנים, יש לנהוג בה קדושת תרומה במקצת

ריו"ח ס"ל שאם נפלה אותה הסאה שהורמה, לתוך חולין כל ש ה ן, דהיינו אפילו משהו ממש! אין בעיה [וקולא גדולה היא] וכבר הותרה באכילה לזרים. [ובדוגמה שלנו שנפלו ה101 גרם, לתוך חצי!! גרם של חולין]
ומקשה על ריו"ח ממשנתנו דכפשוטו משמע שצריך עכ"פ שיפול לתוך 100 גרם של תרומה [שהרי יש בסאה הזאת גרם אחד של תרומה] ורק אז מותרת לזר, ואם נפלה לפחות מזה---כולה אסורה לזר.
ומתרץ שלא גרס ריו"ח במשנה "מדמעת לפי חשבון"

ויש עוד שיטה [יהודה בנו של ר' חייא כן גרס בכי"ר] דבעינן שתפול לכל הפחות לגרם ומשהו של חולין---שהרי יש כאן גרם אחד של תרומה ובעינן שיתבטל ברוב

דף לב מחל ואחר כך אכל, כ גזל תרומה מכהן, ומחל לו כהן, ושוב אכלו. תפלוגתא דרבי יוחנן ור"ש בן לקיש. דאיתפלגון, גזל תרומה משל אבי אמו כהן, ומת אבי-אימו, ושוב אכלו. רבי יוחנן אמר משלם לשבט, וריש לקיש אמר משלם לעצמו
יש כאן מחלוקת יסודית: אם א י ן שום מעשה גזילה באכילת התרומה-- כגון שירש תרומה מא"א כהן--או שגזל תרומה מכהן ואמר לו הכהן הרי התרומה נתונה לך במתנה גמורה [או שלקח תרומה מכהן...] ושוב אכלה, לריו"ח חייב להוציא אוכל חולין קרן וחומש מרשותו, וליתנה לכל כהן שירצה ובשעת הנתינה נעשית תרומה---אחרת אינו מקיים המצווה דונתן לכהן את הקדש. לר"ל שפיר יכול להפריש קרן וחומש ל ע צ מ ו ומיד בשעת ההפרשה נתהפכו החולין לתרומה [ושוב יכול למוכרן לכהן]
ונראה מהמשך הסוגיא דעיקר מחלוקתן תליא בהאי מילתא: אם שייך להוות תרומה בהפרשה בעלמא [בלי מעשה נתינה]
ההמשך [קושיית ר"ל ממשנה דלקמן] אינו ברור כל כך. אך אפשר לפרשו כמו שביארנו בפנים: אוכל תרומה שהקדיש הכהן דמי לאוכל תרומה שירש מא"א. ונמצא דלפי"ז מתפרשת המשנה דמשלם שני חומשין 1)הקדש 2) שבועה!! וזה פשט מחודש בהמשנה [ועוד תימה לומר שיש כאן שבועת פקדון, שהרי שייך להקדש--ועדיין הסוגיא סתומה]

דף לב דהיא מתני': בטוי מצוי בירושלמי דהוא מתני'. דא הוא מתני'. אידהי מתני'. והוא מתני'. וכולן מתפרשין "יש כאן ברייתא"

דף לו
במזיד בתרומה ושוגג בחמץ, במזיד בתרומה ושוגג בנזיר, מזיד בתרומה ושוגג ביו"כ. אין תפתרינה כשני דברים ניחא כדאמר לעיל מודים חכמים וכו' , אין תפתרינה כדבר אחד , מחלוקת ר"י ורשב"ל.

מימרא זו הובאה בפסחים ובכתובות בשבוש וכאן כתיקנה. והיא מקוצר וטעון ביאור. בסוגיא מובא מחלוקת ריו"ח ור"ל. לריו"ח כל היכי דאיכא מלקות ותשלומין -- לוקה **ואינו** משלם . ור"ל ס"ל דאפי' יש רק לאוו [אפילו אינו לוקה **בפועל**] **אינו משלם**
עיקר פלוגתתן היא במאנס הנערה שיש בה לאוו [כגון ממזרת] ריו"ח מוקי מתניתין דאלו נערות [שחייב לשלם] בדלא אתרו ביה. ור"ל מוקי לה כר"מ [דס"ל בעלמא לוקה ומשלם] אבל לרבנן קיימא לן **דאינו משלם**

זר האוכל תרומה בשוגג -- אף ר"ל מודה דמשלם [אף שיש שגגת לאוו] משום דמקרא מלא דיבר הכתוב שחייב בתשלומין. אבל מזיד ולא אתרו, פטור לרבנן [**ודלא כמשנתינו]**
אך יש לעיין כשיש שני איסורים שונים שבמקרה בעלמא נצטרפו יחד--שמא בכה"ג לוקה ומשלם [וק"ו דלר"ל לא אמרי' דשגגת לאוו יפטור מתשלומין!]

ודוגמה ברורה: האוכל חלבו של חבירו. פשיטא דלא נפטר מלשלם [אף שבוודאי לוקה באתרו ביה] וכן מבואר בברייתא
עוד דוגמה ברורה: החוסם פרה של חבירו. אי-אפשר לו להיפטר מן התשלומין--לכו"ע [ואף בגוונא דלוקה]
אך יש לפנינו שלש דוגמאות לא ברורות: אכל תרומת חמץ בפסח [כגון שהפריש לחם לשם תרומה לפני פסח, ואכלו בפסח] מצד אחד יש כאן "גניבת ממון כהן" ואיך ייפטר מזה? אך אינו גניבה ממש, ואפשר דאיסור לאוו/מלקות פוטרו. וכן נזיר ששתה יין שהפריש לשם תרומה, יש כאן "כעין גניבה" אך לא גניבה ממש. וע"כ יש להסתפק אי חיוב מלקות דנזיר פוטרו.

אבל אנס ממזרת, פשיטא דמלקות פוטרו [ולר"ל אף שגגת מלקות] שהרי חיוב ממון ומלקות תרוויהו על ביאת אסור [מאנס מיקרי ג"כ עושה מעשה אסור] וממילא אמרי' דכבר לקי על ביאת האסור וא"א לענשו ממון

ומסיק הגמרא: אין תפתרינה בשני דברים ניחא. כלומר אין מה לשאול ופשיטא שדומה לגונב חלבו שחייב לשלם ממון אף כשיש מלקות **בפועל** --לכו"ע. אך אי נימא דדמי לאנס ממזרת, אז תליא בפלוגתא דריו"ח ור"ל [דאיירי ששגג בהלאוו דנזיר או יו"כ / חמץ]
לא ניחא לגרוס שגג בתרומה והזיד ביו"כ, שהרי אמרי' שיש גזיה"כ שלא לפטור

מתשלומין אף שיש סברא טובה לפטור [עכ"פ לר"ל--ומסתמא גם ריו"ח מודה להאי סברא] ומה יתן ויוסיף עוד לאוו [אדרבה לאוו דידיה פוטר יותר מתשלומין, ואים לאוו דידיה אינו פוטר, ק"ו לאוו דנזיר] וע"כ ניחא לגרוס כדאיתא הכא: מזיד בתרומה, ושגג בחמץ וכו'

דף לז ראובן שגזל משמעון, והאכילה ללוי, תפלוגתא דר' חייא רבא ור' ינאי. דאיתפלגון גזל מעורתו בגד/טלית של זה, ונתן לזה, ר' לעזר בשם ר' חייא רבא מוציאין מן הראשון ואין מוציאין מן השני. ר"י בשם רבי ינאי אף מוציאין מן השני. אף רבי חייא רובה מודה מכיון שנתן לו לוי, יצא בה ידי גזילה:
הגהתי על פי הרב שאול ליברמן ויפה הגיה! יהא זכרו ברוך. גם הוצאתי "האיך עבידא"

דף לז והא תנינן8:1 רבי אליעזר מחייב קרן וחומש. ור' יהושע פ ו ט ר אלמא אפי' חללה מכנה, פטור! ומדחה... הוון בעיי מימר מה פליגין בחומש, אבל בקרן אף ר' יהושע מודה. מה פליגין לשעבר קודם שנודע לו.., אבל לבא אף ר' יהושע מודה.
מקשה דהא שמענא לר' יהושע דאפילו חלל גמור פטור מתשלומי חומש ואת אמרת דנולדה חללה, חייבת! ומתרץ דר' יהושע פוטר רק על מה שאכל ק ו ד ם שנודע לו [לשעבר] אבל מכאן ולהבא--חייב חומש -- ואגב אורחא קאמר דקרן חייב אפילו על לעבר. [אך אין זה תירוץ על הקושיא, דהא הקושיא היתה רק דליפטרה מחומש, אבל מקרן מעולם לא בעינן למיפטרה. דהא גם בנשואה לישראל ולא נתחללה כלל, משלמת קרן]

דף לח שתי קופות, אחת של תרומה טמאה ואחת של חולין טהורין, ונפלה סאה תרומה טמאה לתוך אחת מהן, ואינו ידוע לאיזה מהן נפלה, אני אומר לתוך של תרומה נפלה, והחולין יאכלו נקודים

נפלה סאה תרומה טהורה, אני אומר לתוך של תרומה טמאה נפלה והחולין יאכלו בטהרה

שתי קופות אחת של תרומה טהורה ואחת של חולין טמאין, ונפלה סאה תרומה טהורה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה, אני אומר לתוך תרומה נפלה, והחולין יאכלו נקודים

נפלה סאה תרומה טמאה, שתיהן אסורות. מה נפשך אי לתוך תרומה נפלה אסור, אי לתוך של חולין נפלה אסור.

יש כאן ד' בבות. ונבארם אחת אחת בס"ד.
בבות הראשונות: קופה תרומה ט מ א ה וקופה חולין ט ה ו ר י ן

1) נפלה סאה תרומה טמאה. תולין הקלקלה במקולקל. ואני אומר טמאה לתוך טמאה נפלה. ושרינן החולין. אך יש כאן חדוש נפלא: חולין יאכלו נקודין. כלומר אסור לתת מים על חיטי החולין. וההסבר: לעניין טומאה מחמרינן [כדאמר לקמן דטומאה חמור טפי] שמא נפלה סאה תרומה הטמאה לתוך חולין הטהורין---והרי אוכלין אותה "לשם תרומה" נמצא דגם החולין שבה יש לה "שם תרומה" ואסור לטמאותו [ואם יתן מים הרי ייטמאו מחמת תרומה הטמאה שיש אפשרות שנפלה שם--והסבר זה כבר כתוב לעיל במשנה]

2) נפלה סאה תרומה טהורה. אני אומר לתוך קופת תרומה טמאה נפלה [שבין כך מקולקלת] וקופת חולין מותר ללוש במים, בטהרה [שאף אם תחמיר שיש כאן סאה תרומה, הרי טהורה היא!]

בבות האחרונות: קופה תרומה ט ה ו ר ה וקופה חולין ט מ א י ן

3) נפלה סאה תרומה טהורה. אומר אני לתוך קופת התרומה נפלה כדי שלא לקלקל החולין. וכאן פשוט מאד שלא יטיל מים לתוך החטים: דלעניין טומאה וטהרה חיישינן שהתרומה הטהורה נפלה לתוך חולין הטמאין! ואסור לטמאות את התרומה

4) נפלה סאה תרומה טמאה. ממה נפשך אתה מקלקל איזה קופה! ועל כן ל"ש תלייה ושניהם אסורין

דף לט ולא ר' לעזר כרבי ליעזר =נימא ר"א דלא כר"א.. דתנינן ר' ליעזר אוסר מיד!!כשעשתה האשה שליח לקבלה (דחיישי' מיד כשיצא מן הבית, מצאו) וא"כ איך עברה ואכלה? ולא מודי ר' ליעזר שאם אמרה אל תביא א ל א מ מ ק ו ם פלוני שהיא אוכלת בתרומה עד שמגיע הגט לאותו מקום! אמר ר' חנניה מכיון שאמרה לו אל תביא אלא ממקום פלוני כמי שאמרה לו לא יהא גט אלא לעשרה ימים, מה שאכלה בהיתר אכלה!! ושוב קשה א"כ היתר גמור יש כאן - ועל כרחך ר"א דלא כר"א

הגירסא הוגה על פי פני משה. ואחרת אין לה שחר. וזה דוגמה יפה איך שהעתיקו וכפלו שורות מחמת אשגרת המלים הקודמות. בלי שימת לב.

דף מג הדא סלקותא אפילו היא תלויה כמה אסורה, דהוא משתלשל: בספר ערוך השלם נותן כמה פרושים. ולענ"ד המובחר שבכולם pickeld meat שהיו תולין בשר בחבל לייבשו [וראיתי בעיניי גוי שכן שבא מאיטליה עושה כן בבשר חזיר] וקאמר דאכתי איכא למיחש משום גלוי שהנחש יכול לעלות לגג ולרדת דרך החבל. ויש עוד פירוש דהיא מלשון ערבית איזה שק של עניים. אך קשה דלמה תולין שק מן הגג! [דאי סמוך לקיר פשיטא דאסור!]

כדי שיהא חבית שיחין מתמלא מהן נראה שבכפר שיחין היו מייצרים חביות גדולות [אך פחות ממ' סאה!] ועיין תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכ רבי יוסי אומר: אף כלי כפר שיחין וכלי כפר חנניה אין דרכן להשתבר

דף מד א"ר יונה מה אכפלן מצות גבי נקורים?! יש בטוי כזה עירובין פרק ג א"ר מנא קומי ר' יודן מכפלה פתילה גבי ביצה "מה אכפת לן" למה אתה אוכף עלינו... [מה השייכות....]

ולא כן תני: ראה צפור נוקרת בתאינה, ועכבר באבטיח, הרי זה אסור. אני אומר מקום הנקר, אכלו. ואמר ר' בא ר"ג הוא, דהוא אמר נחש חוזר ומקיא [כ דחיישינן לגלוי אף בכה"ג]. ולענין טריפה אמר ר' בא בשם רבנן דתמן שחטה וחטפו זאבים בני מיעיה כשירה שחזקת בני מעים כושר וחש לומר שמא ניקבו? חזקת בני מעים כושר. והכא את אמרת הכין?!

לכאורה מביא ראי' שמחמירין לעניין סכנה יותר מלעניין אסור. שהרי במקום גלוי חוששין שמא במקום נקב נקב [כלומר אף שיש ברי של נקירת צפור [שאין זו סכנה] ושמא של נחש, חיישינן לה] ולעניין אסור א י ן אומרין שמא במקום נקב נקב. אך יש קושי בלשון... ואמר ר' בא ר"ג הוא.... לאיזה צורך מביא האי מילתא?

כתיב ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. ר' אומר זה הכלב. וריב"ל אומר זה הנחש. רעייא חלבון חלב, ואתא חיוויא ואכל מיניה, והוה כלבא מסתכל ביה, כד אתון

ייכלון, מישרי נבח בהון ולא אתבוננון, בסופה אכיל ומית   עיין פסיקתא דר"כ פרק יא הוספה לספור

לא זו היא תרומה שאני מוזהר עליה מלטמאה אלא מלאכלה ??

לשון המשנה מעניין. ולולי דמסתפינא הוי אמינא דקאי ארישא: חבית תרומה שנתגלתה, לר' יהושע יניחנה במקום התורפה. וקאמר ר' יהושע בדרך הפלגה "חבית כזו יש לי רק אזהרה אחת עליו! אני "מוזהר" מלאכלה! אבל א י ן אני "מוזהר" מלטמאה!!"

דף מה אמר רבי יוסי ב"ר בון מדברי שלשתן, תלויה אסור לשורפה.

כמדומה שזו ס ו ג י א הכי ארוכה בכל תלמוד ירושלמי. ומי שרוצה לטעום טעם ס ו ג י א שלך ירושלמי, חייב ללמוד גמרא זו שלש וארבע פעמים עד שנכנס לתוך מעיו. הסוגיא הוכפלה בפרק ראשון דפסחים עם קצת שנויים ויש לעיין גם שם. עיקר הסוגיא כאן, והועתקה מכאן לשם.

ונעיר בס"ד על קצת דברים. יש במשנתנו רישא וסיפא דאיירי ב"חבית" ובשניהם יש דברי ר' יהושע. אך שונים קצת: ברישא א י נ ו מתיר לטמאות בי ד יי ם --בסיפא מתיר ר' יהושע לטמאות יין תרומה טהורה בידיים. לקבלו בכלי טמאה [למען לא יפול לתוך חולין הטמאין וייפסדו]

יש כאן סתירה בעניין זה: תרומה ההולך להיפסד, האם מותר לטמאותו בידיים

ומתרצים חברייא [דר' יסא] שמצינו כבר פלוגתא בין ר' יוסי ור"מ [דור תנאים שחיו א ח ר ר' יהושע] בפסחים. ר"מ מקל שם לשרוף תרומה טהורה עם טמאה בע"פ---ור' יוסי מחמיר. ואפשר לומר שיש כאן מחלוקת בסברא הלז: לר"מ שרי "בידיים" לר' יוסי לא שרי בידיים [הגם שאינם דומים כל כך--אבל מכיוון שמצינו תנאי שנחלקו במעין זה, אפשר לומר כך]

אמר להן ר' יסא: אם אמת כדבריכם, [דלר"מ שרי לטמאות בידיים כל תלוייה--וה"ה לשרוף] א"כ למה לא נהגו כך? שהרי גם ר"ש ס"ל דשרי לשרוף תלוייה---וכאן נפלא הסוגיא, שמביא דברי ר"ש, סוף משנה דפסחים [דקבלה ביד ריו"ח שר"ש שנאה] ....על מה נחלקו על התלוייה ועל הטמאה...שתיהן כאחת! וכאן הבן שואל הא בע"פ איירי! אך צריך לומר שהיה קבלה בידם ש" על מה נחלקו..." היא עניין ב פ נ י עצמו. ואיירי בכל ימות השנה. וזו שיטת ר"ש כפי קבלת ריו"ח

שוב מקשה לחברייא: אתם אומרין דל"ל לר"מ תלוייה?! [כלומר כל תלוייה שורפין מ י ד!] והא אשכחן שממתינין עד ערב פסח... ודחי ליה עיי"ש

שוב מקשה ר' יסא לחברייא: איך אתם אומרים דחבית שנייה אתייא כר"מ, [דסבירא לכו

שר"מ מתיר לשרוף ולטמאות כל תלוייה/הולך לאיבוד] והא איתמר עלה בד"א וכו' ולר"מ אין שום סברא לחלק בכך [אלא על כרחך ר' יוסי!! הוא וס"ל שיש היתר מ י ו ח ד לטמאות בידיים, מטעם ה פ ס ד!]

ועוד ראי' ממשנה פסחים גופא: ר' יוסי אומר אינה ה י א המדה כלומר אני לא לומד "מדבריהם" [מדברי ר' יהושע דחבית שנייה] כמו שאתה [ר"מ] רוצה ללמוד משם---אלמא דבגוף הדין [דחבית שנייה] ל א נחלקתי
שוב אומר ר' זעירא: השתא דאתית להכי, חבית ראשונה ל א אתייא! כר' יוסי [דהא אמרת דגם ר' יוסי שרי לטמאות בידיים דהא מודה לדינא דחבית שנייה] ומדחה אלא כמאן?! כר"מ וודאי לא אתייא!! דלדידיה שרי לטמאות תלוייה. [ועל כרחין דר' יוסי מתיר רק במקום הפסד]

תן לחכם ויחכם עוד...

דף מו אמר רבי אילא: רבי שמעון דבכורות ורבי יושע דתרומות, לא דין מודה לדין, ולא דין מודה לדין. אמר רבי זעירא מסתברא רבי שמעון יודה לרבי יושע, ר' יושע לא יודה לר"ש ר"ש אומר בכור שאחזו דם, יקיז אף במקום שעושה בו מום. ור"יש דס"ל בחבית ראשונה דשרי גרמא. ויש לדחות: ע"כ לא קשרי ר"ש אלא בבכור דאי שביק ליה מיית, אבל בחבית שמא יבא אליהו ויטהרנה. וע"כ לא קשרי ר"יש אלא בתרומה דגרמא אבל התם בידיים אסור
[מעניין שאינו מביא ר' יהושע דחבית שנייה]

ואם הביאה שליש הדא אמרה שהקדושה חלה עליה כשהוא מחובר. הדא אמרה הפריש מפירות שלא הביאו שליש לא קדשו.

ובפשתן..יופך- קנסו בו שלא יהנה בקיסמין:

דף מז נראה שבפשתן יופך היינו רק כשלא הביא שליש, דמשמע שתכף שהביאה שליש א ס ו ר להפסידה [וע"כ בחטים אסור להפכה --אף שזרעה בשוגג ולא הו"ל לקנסו]
רק בפשתן ש ל א הביא שליש איירי, ואף דבעלמא אמרי' דה"קנס" היא שחייב לקיימו ויהא לו הרבה תרומה---בפשתן הקנס היא להפך---שהרי אם יקיימו יהיה לו קיסמים הרבה דאין קדושת תרומה חלה עליו---נמצא דאין כאן קנס... אבל ההיפוך הוי קנס קצת עכ"פ
נראה דגדולי תרומה היינו שהכהן זרע תרומה שהגיע לידו. דלא איירי מגזלן. רק מכהן שרוצה להשתמש בתרומה הדרך חולין, וקנסוהו שלא יהנו מעשיו

דף נ תני: המנכש עם הכותי מותר. בדמאי, הא בודאי לא. למה? שדמאי בטל במחובר לקרקע
כותי היינו "שומרוני" ישראל גמור שחשוד על קיום המצוות. וקאמר דהגם ששנינו דבדבר שאין זרעו כלה [כגון מיני בצלים/ חסיות] גדולי טבל טבל-- ואסורים באכילה כמו האמהות, [דהיינו אפילו אכילת עראי]-----הכא שרינן משום שיש רק דין "דמאי" על פירות של כותי, ובדמאי לא גזרו האי גזירה [גדולין טבל טבל]

דף נ אמרין, רשב"ל פליג על ר"א בשם ריו"ח א , מה, לקולא ? לחומרא? אין תימר לחומרא ניחא, אין תימר לקולא, הא תנינן עד שיגום את האוכלין!!
קאי על מימרא דריו"ח רבי אבהו בשם ריו"ח: שתילין שנטמאו, שותלן ועושה אותן תרומה. ואם היו תרומה מעיקרן, כבר נדחו.
וקאמר דר"ל פליג על האי מימרא. ומסתפק אי פליג על רישא [=לחומרא. דהיינו ש א י אפשר לקחת שתילין שנטמאו, ולטהרותן ע"י שתילה ל ע נ י ן להכשירן לעשותן תרומה] או דילמא על סיפא ולקולא: אף ש כ ב ר קרא עליהן שם תרומה ושוב נטמאו, יכול לטהרן ע"י שתילה ומותרין ב א כ י ל ה [דעל כרחין ריו"ח מודה שטהרו מ ט ו מ א ת ן [עיין מתניתין]-ורק באכילה קאסר להון]. ומקשה איך אפשר לומר דר"ל פליג על מתניתין! [דבהדיא קתני ד ל א מהני להכשיר שתילי תרומה שנטמאו ל א כ י ל ה]

הבדל בין בצל וקפלוט הקטנים--קפלוט shallots הגדולים-בצל onions

דף נא תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימצה, הרי זו אסורה. תני רבי יוסי מתיר. רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי ב"ר חנינא מה פליגין במחמץ במימיו אבל במחמץ בגופו מותר.

מימי תפוח מרוכזים יותר מגופו. וע"כ אין חימוץ "גופו" חזק כחימוץ מימיו

דף נא א"ר זעירא בעון קומי ר' ינאי, נתנה על פי מגופת חבית מהו? אמר לון יגיד עליו ריעו. מהו יגיד עליו ריעו?
ר' ינאי השיב על האיבעיא "יגיד עליו ריעו" ו ל א פירש דבריו. וכשנעיין במסכת מכשירין פרק ג

משנה ב חבית שהיא מלאה פירות ונתונה לתוך המשקין או מלאה משקין ונתונה לתוך הפירות ושאבו כל ששאבו בכי יותן ...
משנה ג הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית של יין ר"מ מטמא ר' יהודה מטהר רבי יוסי מטהר בשל חטים ומטמא בשל שעורים מפני שהשעורים שואבות:
ר' יסא מפרש דהכי קאמר ר' ינאי: כשם שמשנה ב איירי בחבית ס ת ו מ ה [שהרי בוודאי אינו מטמין חבית פתוחה של משקין לתוך בור של חטין..] ה"ן משנה ג אף בחבית סתומה מחמירין ר"מ ור' יוסי שנכנס טעם היין בתוך הפת.

ור' מנא משיבו: אדרבה! דוק מיניה איפכא שהרי קתני התם כל ש ש א ב ו אלמא דבעינן שיהא החטין מלוחלח מהמשקין, ובלא"ה לא אמרי' שנכנס בו יין
הלשון בפנים אינו ברור כל כך--ושמא טעיתי בפרושו

ר"ש בן לקיש אומר מים עושין פירות= נפרש ונכנס לתוך X, ומשקין אין עושין פירות.
מאמר סתום. ולא ידוע על איזה דבר אמרו ר"ל--גם משמע מההמשך שריו"ח פליג עליו. ועכ"פ נראה מאד שיש כאן שבוש בקריאת המלה וצ"ל "פירש" ובלשון הבבלי אוכלא דאיפרת, שנפרש [בשין ימנית] המים ונכנס לתוך האוכל הסמוך לו [ועיין בפנים שהגהתי עוד]

דף נב היו לו חבילי תלתן של טבל, כותש, ומחשב כמה זרע יש בהן, ומפריש את הזרע ואינו צריך להפריש את העץ. אם הפריש לא יאמר אכתוש ואטול את העץ ואתן את הזרע אלא נותן את העץ ואת הזרע:

אין חייב להפריש תרו"מ רק על חלק הזרע [לא על העץ] על כן כותש ומוציא הזרע, ומפריש מן הזרע על הזרע [וכל העצים מותרים] אך אם הפריש ל פ נ י הכתישה--כבר חיילא חיוב נתינה לכהן

כל דבר שנפלה לתוכו תלתן הוא משביח

יותר ניחא לגרוס כל ז מ ן שנפלה וכו' [היה כתוב כ"ז וסברו שהיה כ"ד] ורצונו לומר שמכיון שיש שם גם זרע התלתן----גם העץ משביחו [וע"כ בשביעית ובכלאים שחל האסור על העץ--יש לצרף גם טעם העץ]

א"ר יוחנן וארבע מינהון מיטה כלים 18:9???

מאמר סתום. ופירשוהו האחרונים ז"ל על פי משנה סוף פרק חי דכלים, דארבעה כרעי המטה נקראים גם כן לשון "חבילה" וקאמר ריו"ח דלפעמים סגי בארבעה ליקרות "חבילה" [אך קשה מאי "מינהון"?]

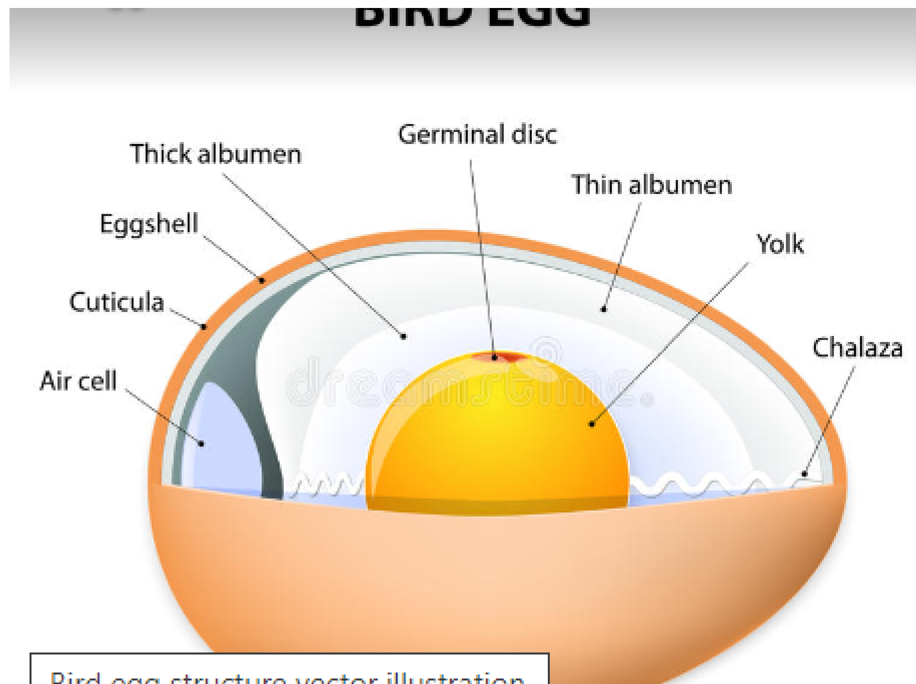
דף נג תני רבי יודא בר פזי דבר דליה, דג טהור טפל שכבשו עם דג טמא מליח, אסור. והתני ר' חייא מדיחו ומותר! א"ר מנא מאן דאמר מותר בשכבשן שתיהן כאחת, מאן דאמר אסור בשכבשן זה אחר זה. תדע לך שהוא כן, דתנינן או במי תרומה אסור, לא בשכבשן זה אח"ז:

נבאר מאמר זה אחת אחת. דג טהור טפל שכבשו עם דג טמא מליח וכו'- לכאורה ר"ל דווקא כה"ג אסור משום שהטמא מליח, והטהור טפל--שאז יש כח ביד הטמא להבליע בהטהור

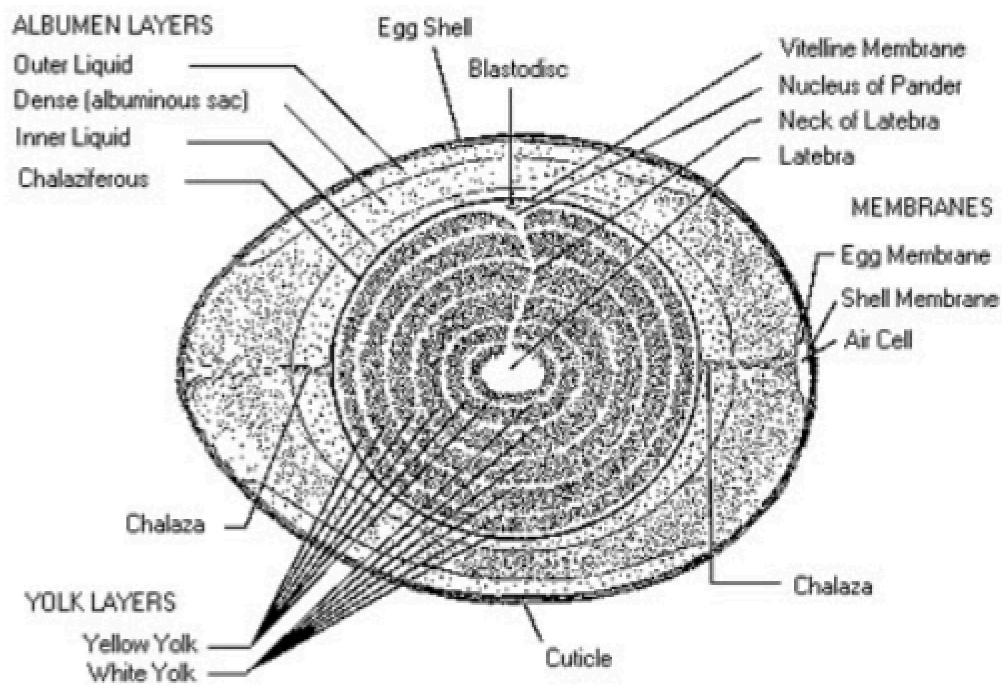
ר"ח תני שמותר ב כ ל גווני. ומתרץ דאם כבשן כאחד, ל ע ו ל ם מותר. ורק כשכבש האסור ו א ח ר כך הניח בתוכו ההיתר [במימי האסור] נאסר [ולכאורה דווקא כשהטהור טפל]

ומביא ראי' שיש דבר כזה [שאחר שמוציאין האסור, מכניסין ההיתר] ממשנתינו [שכובשין זיתי חולין ב מ י מ י תרומה]

וכמה לוגא עביד? כלומר אם תמלא מ ד ת הלוג בדגים---יצא ה מ ש ק ל ליטרא it will have a weight of a pound

Bird egg structure vector illustration

STRUCTURE OF THE HEN'S EGG
SHOWN BY A SECTON THROUGH THE LONG AXIS

דף נו זיתים של תרומה טהורים יעשו. שמן זיתים טמאים לא יעשו. וענבים בין טמאות בין טהורות לא יעשו. ד"ר מאיר

עיין כל הסוגיא. יש בה הרבה שבושים ותיקננו הכל בס"ד

יש כאן ארבע שיטות של תנאים שבאו להסביר שיטות ר' אליעזר ור' יהושע שנחלקו בעניין "דריכת זיתים וענבים של תרומה" . יש דין שאסור להפסיד תרומה או לשנותו מצורתו הטבעית--ונחלקו בזה ר"מ רבי ר' יעקב [בשם ר"מ] ר' יהודה. סדר זה מן המחמיר אל המקל. ומכיוון דקיימ"ל כר' יהושע [כשנחלק עם ר"א] על כן נעתיק רק את שיטת ר' יהושע [וטעמו] אליבא דכל הני תנאי.

ר"מ--רק זיתים טהורים מותר לדרוך. זיתים אינם עומדים כ"כ לאכילה בעינייהו--ודריכתן לשמן עושהו חשוב ביותר, על כן שרי. אבל ענבים הרי יכול לאוכלן כמות שהן ועומדים לכך. מאידך גיסא זיתים ט מ א י ם אסור לדרוך--שאין הדריכה משביחו כל כך [אך אחר הדריכה אינו יכול ל א כ ו ל השמן--רק להדליק בו]

רבי--שרי לדרוך בין זיתים בין ענבים ובלבד טהורות! אבל טמאות אסור מטעם שכתבנו [שאינו מרוויח כל כך]

ר' יעקב בשם ר"מ--הכל כמש"כ אצל רבי. והיתר נוסף: שרי לדרוך ז י ת י ם טמאות. שיש כאן תשמיש חשוב [הדלקת הנר]

ר' יהושע--הכל שרי! אף ענבים טמאות יכול לדרכם ולהשתמש בפסולתן להבערה

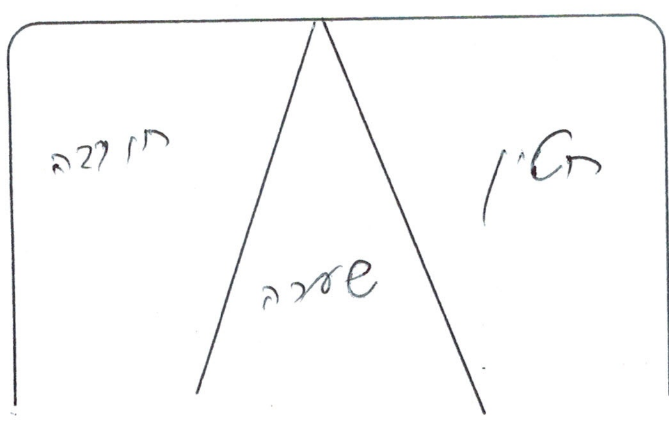
רבי חגיי בעי, הוא עצמו מהו שיצטרף בכלאים? האיך עבידא הוא לביש דרדסין בית רגל דעימר בחדא ריגלייא, ודרדסין דכיתן בחדא ריגלייא. אמר רבי יוסי וההן נו נשוך?!

לא צורכה דלא, היו בראשו פצעיות חבורה יהב סיפלני דסמרטוט דעמר bandage of wool על חדא, וספלני דסמרטוט דכיתן על חדא. אמר רבי יוסי וההן נו נשוך?! אין לך אסור אלא נשוך בלבד:

נגמר בס"ד ליל ששי וארא תשפב ובזה סיימתי כל סדר זרעים [מימי תשפ] ר"ח סיוון תשפג בס"ד

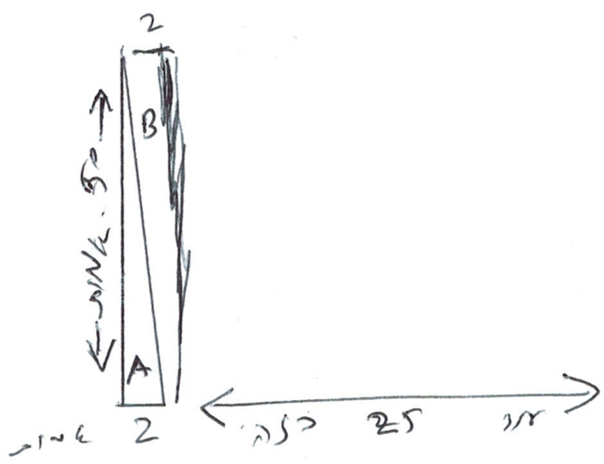
דכ״ג

(1)

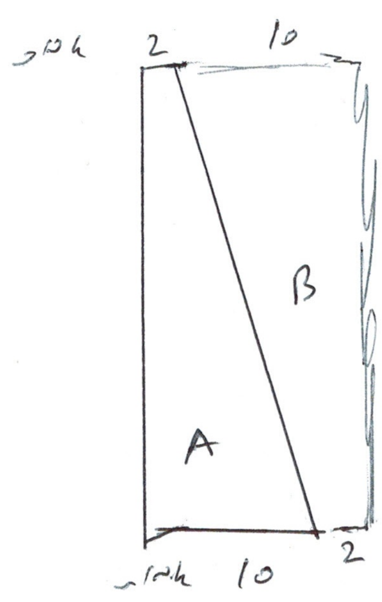

ר״י
מחורבה
שבי חבין

A, B
של
מינין

(2)

(3)

לרבי

ציור ס׳ 1

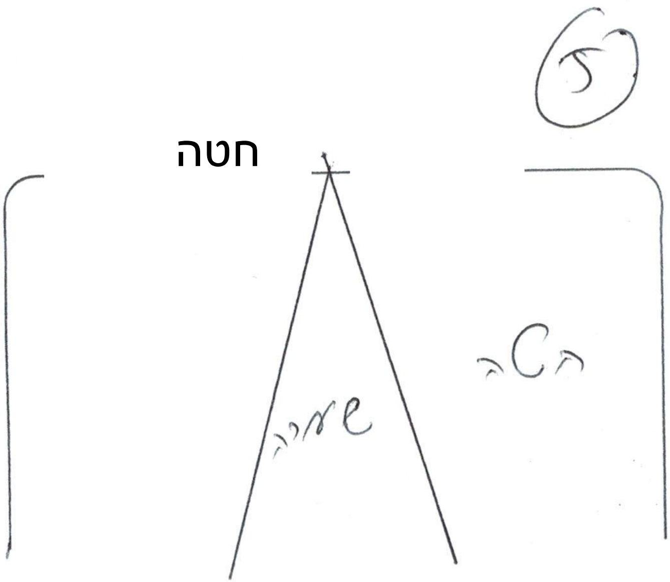
מקיף שרשי

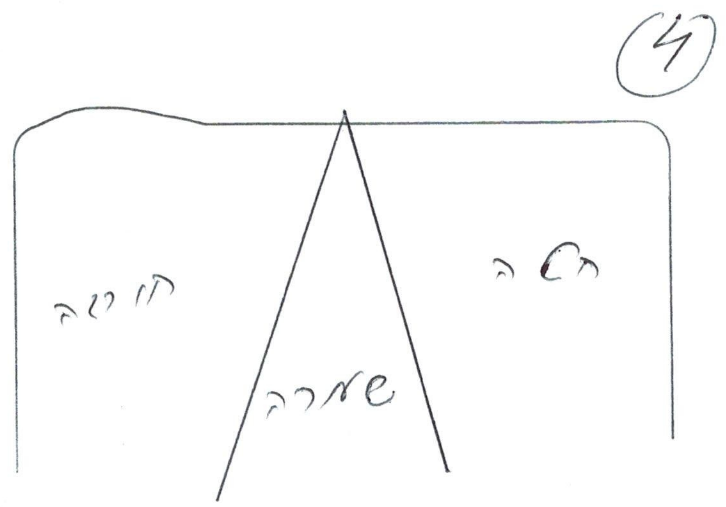
ר חרוש ר לרצ

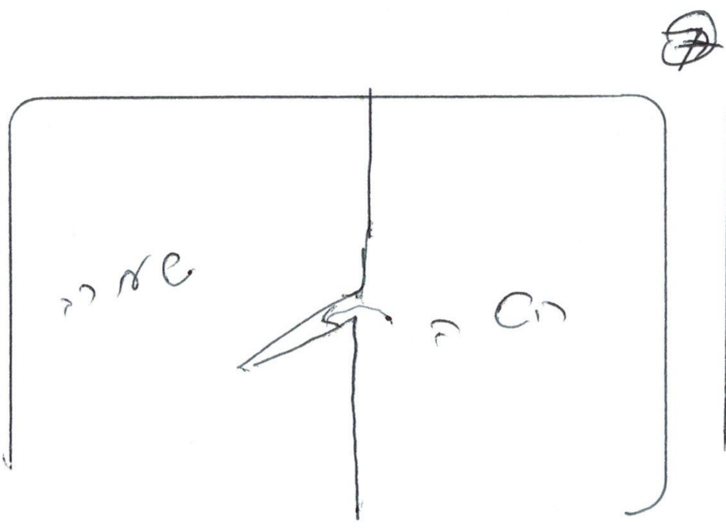
שאל

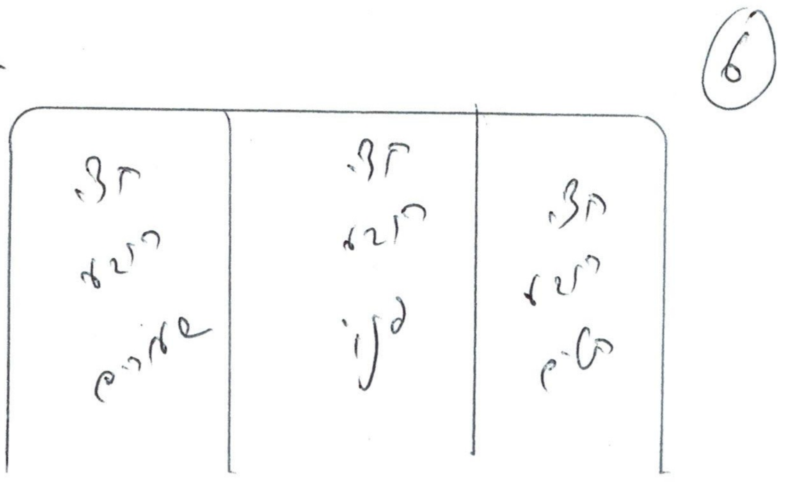
דיר] רנועה = 10.206

למורן

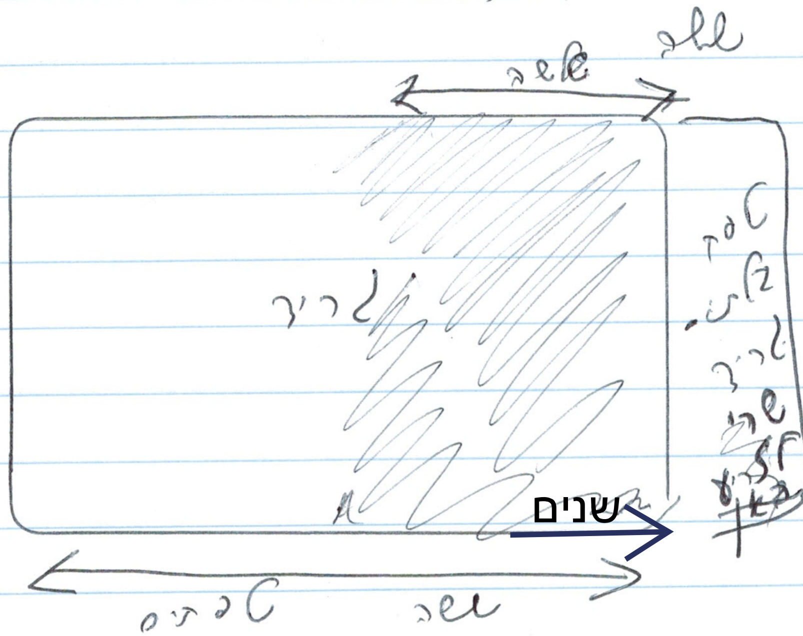

5
חטה
שמרה

4
שמרה

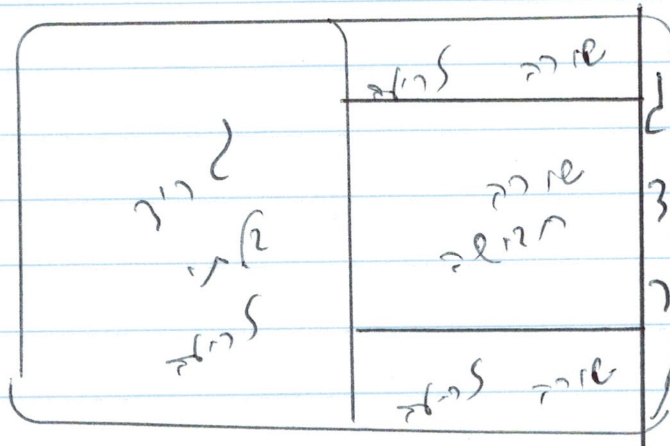

7
שמרה

6
שמורים
פנוי

ציור 10

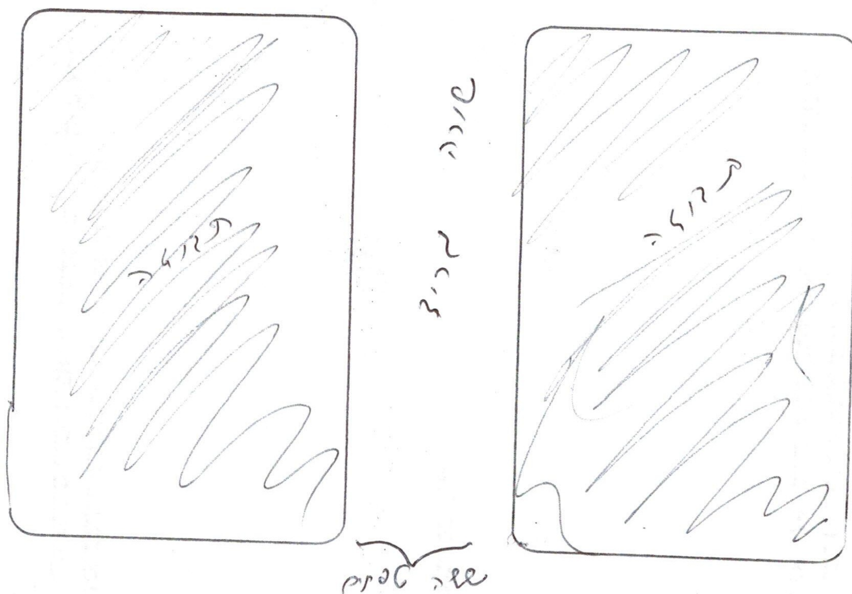
ציור 11

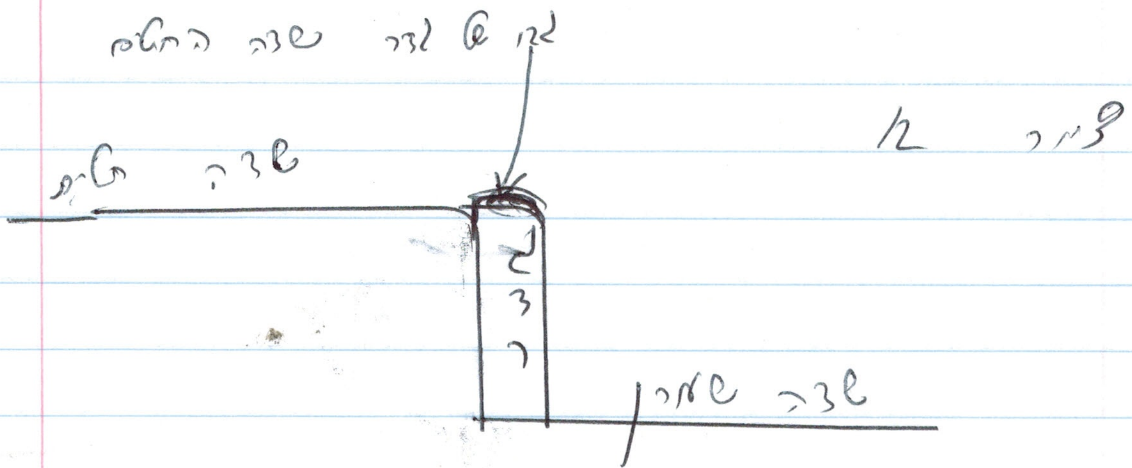
??שמא?

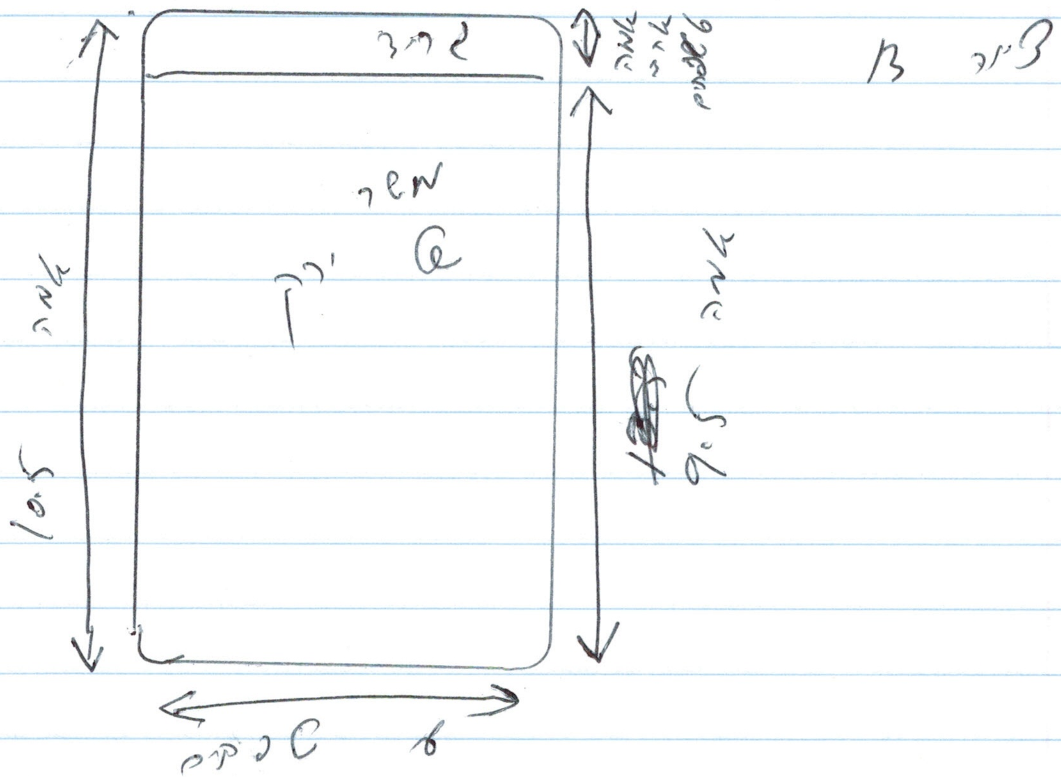
ש ו ר ה	חובשין את שורה	גריד / גדר

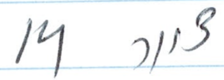
ט

עריס צריך בין ט
מין שורה. ואיזה ארך
יסן אמה — והגדר שלרע
חוכים 3 טפחים מימכם.

ציור A
שדה
גדר
שדה

ציור B
גדר
אמה
אמה
טפחים

ציור 15

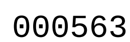
טפחים 7

תלם

תלם

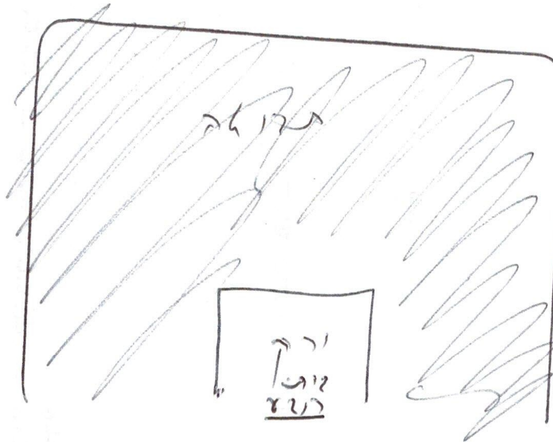
טפח
שורה של ירק

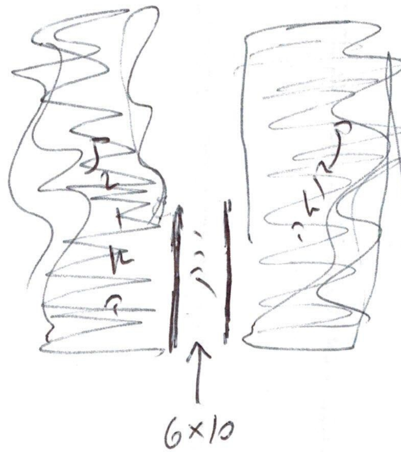
טפח
מלא השדה
של
ירק אחר

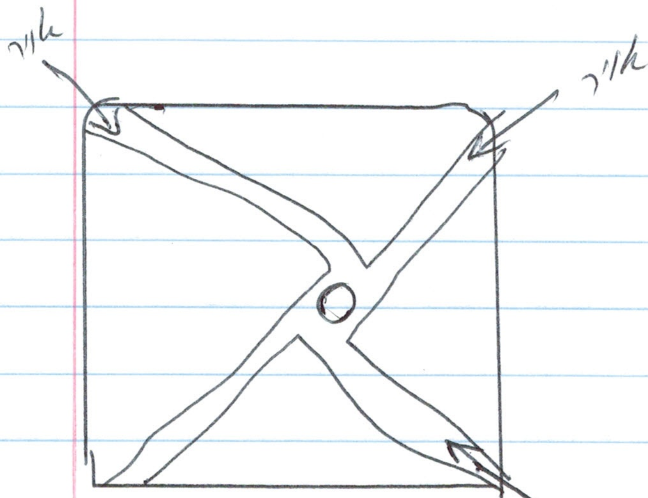

14.2

שלב תכנון

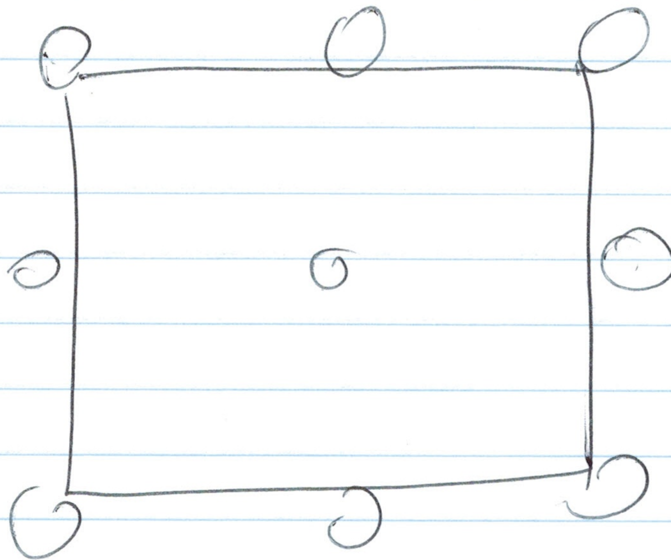

ציור 16

5 צלעין

2 מעוגל 6x6
טפחים

ר' ינאי אומר: משום שיש כאן אויר לא מקרי חדש

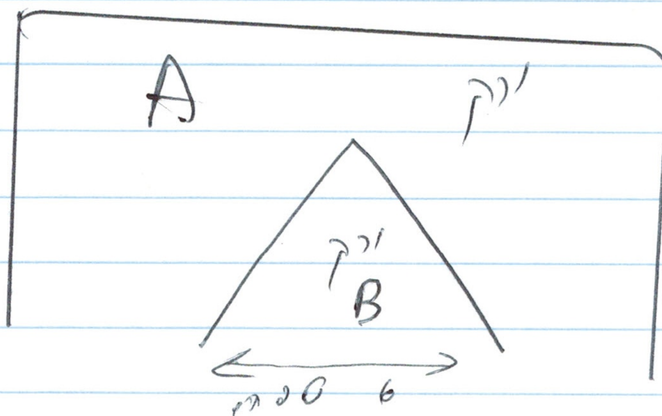

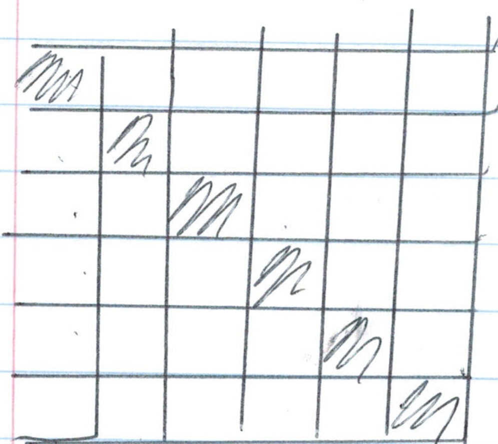
ציור 17

ניתן
משש!

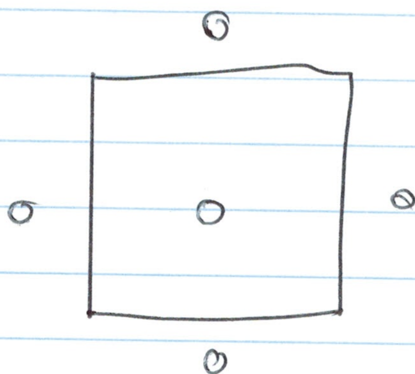
אם כולן
מעל 1998

ציור 18

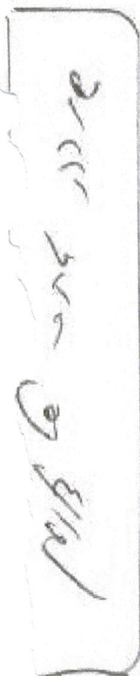

ציור 19
ככה
ב' זוגות
[illegible]
בגדול

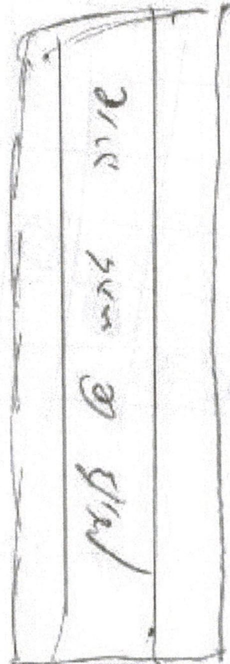

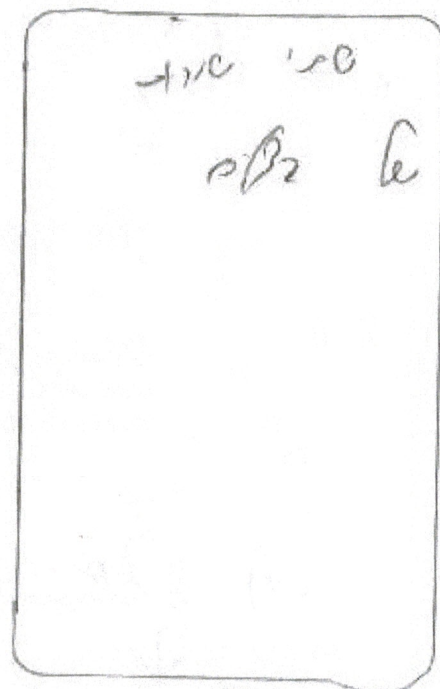
ציור 20
שנים מכאן
ושנים מכאן
ואחד באמצע

A B

גפנים

2 8 2 4 8

יש 12 אמות בין שורה A

לשורה B, אבל אם "תכניס" את

B לצד ימין, ואת A לצד שמאל

[שתי אמות] הרי 16.

אם תכניס את B לצד שמאל

ואת A לצד ימין, הרי 8 אמות

21

לרבנן: לעולם בעינן 12

ואם גם לר' ישמעאל בעינן 12 (בלי שמאל)

עכ"פ יש "לסמוך" את B [illegible]

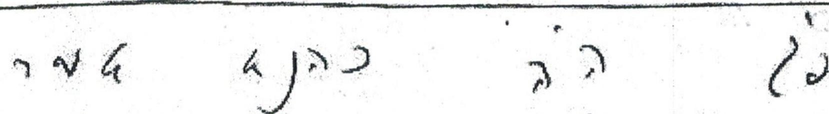
[illegible]

פת. בעיה 3

מיקשה	2 צלפים	מיקשה	1 צלפים	מיקשה	צלפים

4   2 ← 8 → 2 D 4 B 2 ← 8 → 2 A 4 C

הרחק 2 בין מיקשה למיקשה

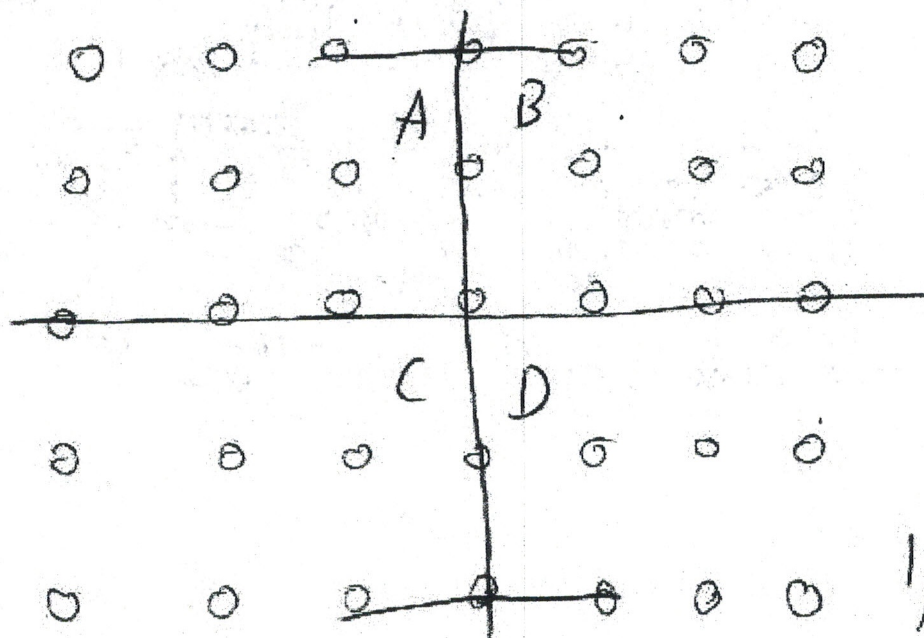
פת. ה"ב כהנא גמר

פעמים 8, 12, 16,

אם $\overline{AC}$ $\overline{DB}$ סמוכין לצלף "1" (שלה) מרחוק) — 8, אם $\overline{AC}$ $\overline{DB}$ לצלפים 2

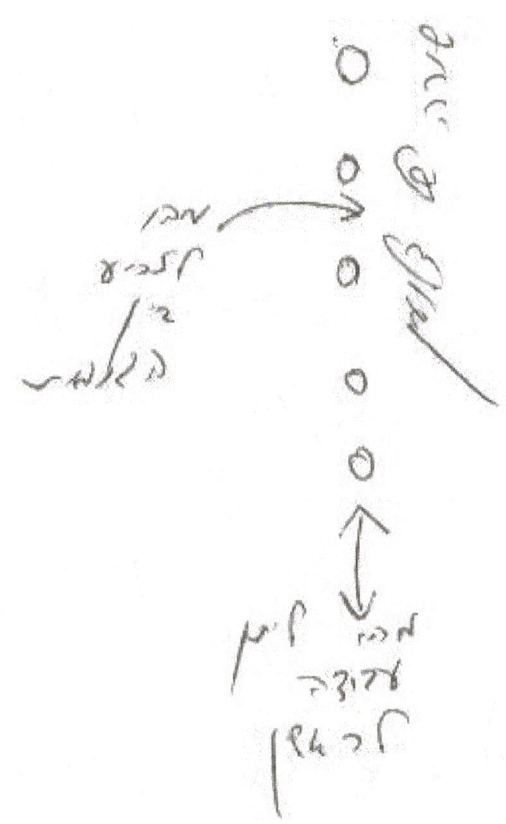
— 16,

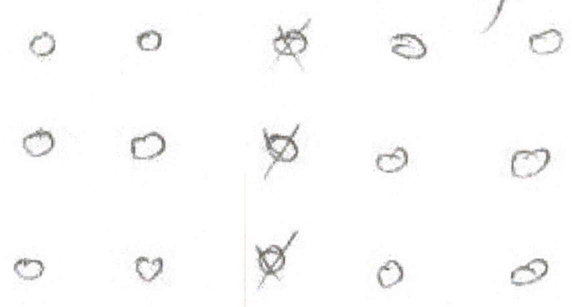
פד ה"א הינך עדיפה

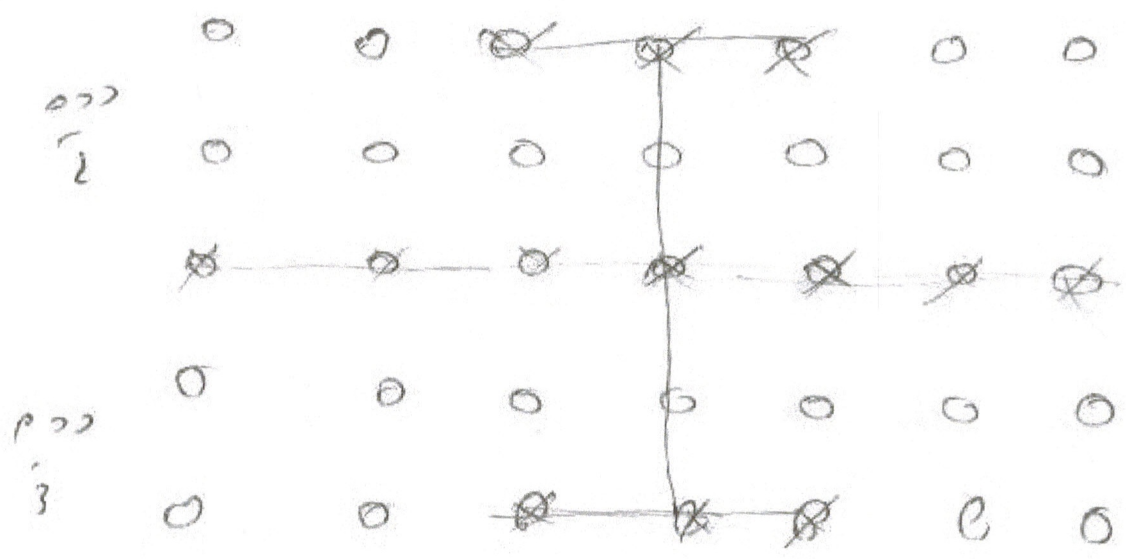
לפי
חדר
כמין
כי ..
נחרגו
מ אלו
שיושב הקו

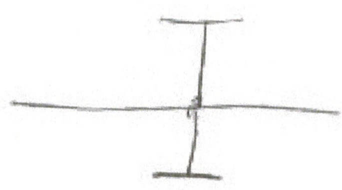
פרק ב חבר

והוא שצא ממלא כרם גדול
ונקרחו ט ⊗ , ושם כרם משני
הצדדין

נמיר כמין די
4 כרמים
ונשארו
ושנים נחסר כרם
א לגמרי. ושנים נחסר כרם ד' לגמרי.
הרי דין כרם ג' וד' קרחת הכרם.

פרק ז׳ הלכה א

אית תמן ארבעה כרמין

וארבעה דינין

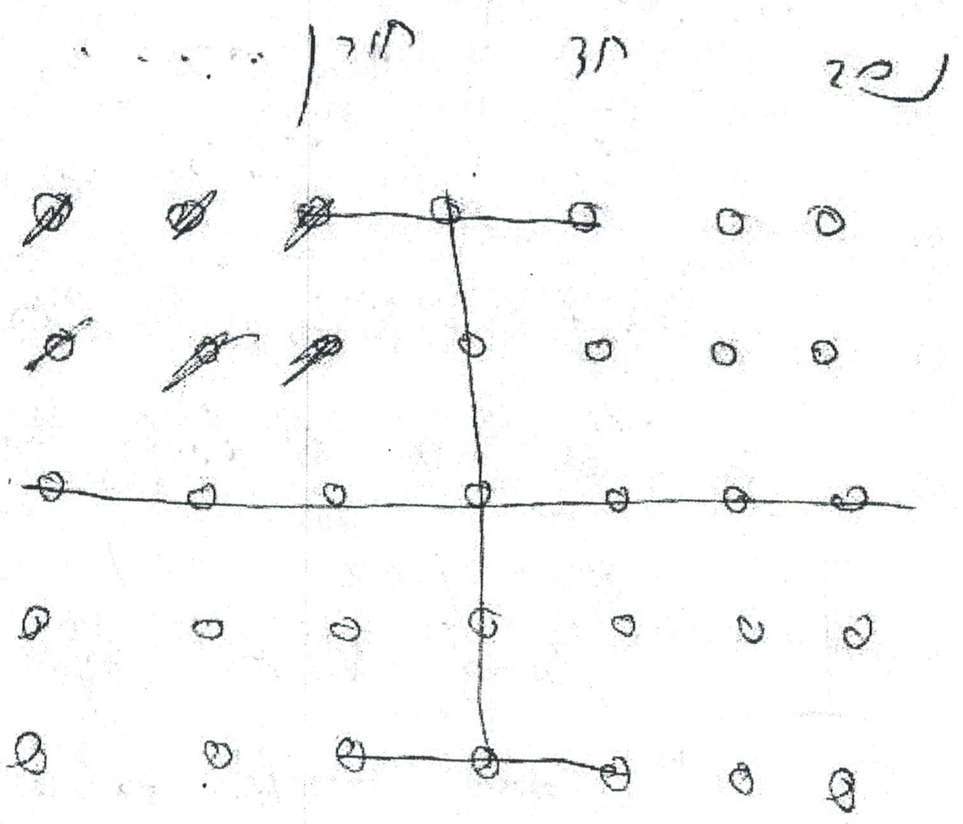
[illegible] A, B, הם כרמים, ושיש להם

שתים נגד שתים ואחת יוצאה זנב.

ויש 4 "הפסקות" של זמנים. חריש־

דיניהם.

נשר חד חורן . . . .

אית תמן תלתא כרמין

ותרין דיניהון. (יש 2 "הפסקות" בין

שלש הכרמים)

הוספה 4   פרק 3

על ידי עקומה תרגיל מתגלגלת

6 אמות

שדה

פתוח

ריק

גדר

4 אמות

25

נשאר הפרחים מכוונים

26

גדר

מחול

עשה

פסין / 3

לבנים

יש לו מחול

לבד

ציור

27

אין לנו לכרם
גדר ואין "מבלאין" את הפנים.

28

גדר

לא מחה
לכרם קטן
אין הרחקה
בו אמות

29

[illegible]

של נכרי
של יש
לו מחה

30

גדר לכרם מגדר

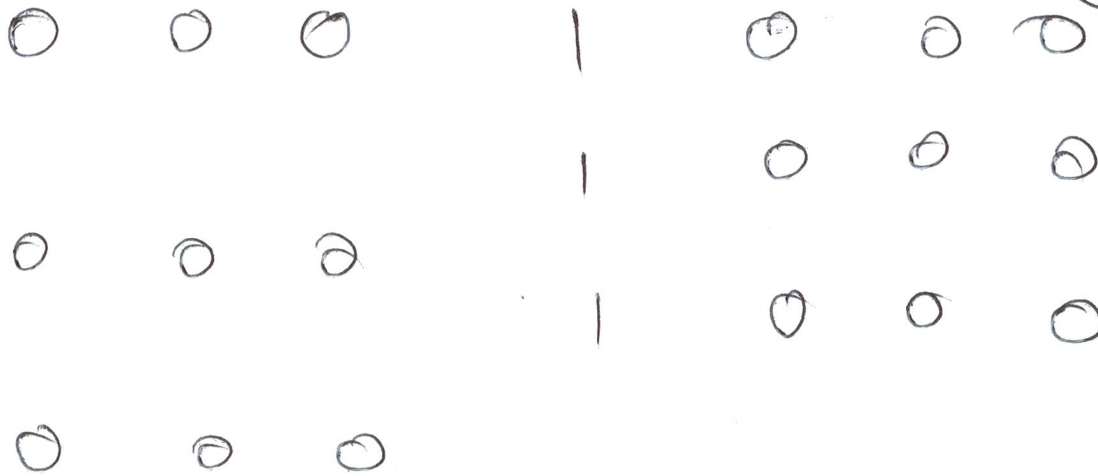
יוסף

אין כניסה לרכב לשם

לא
אשה
רוגן
כמלא
ימים

רק רכב לשם ו מחון

(31)

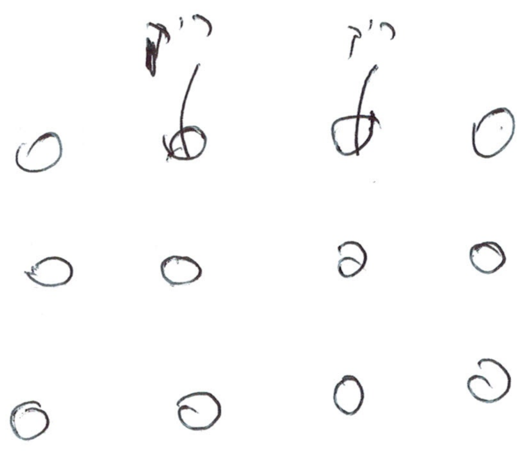

פסין כנגד העולם — פסין כנגד הדמיון

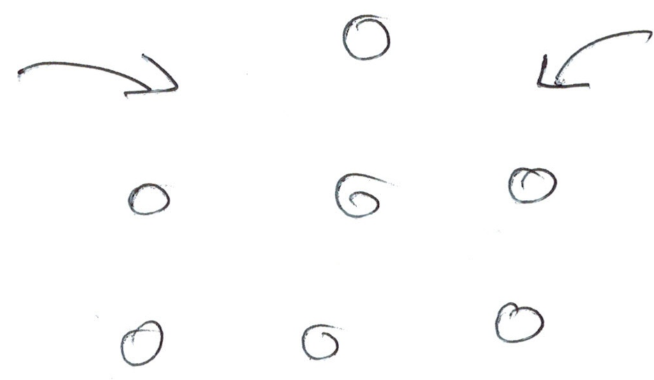
(32)

1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	B
11	12	13	14	15	A
16	17	18	19	20	D
21	22	23	24	25	C

33

אם מבחין שני
מקומות הריקים

34

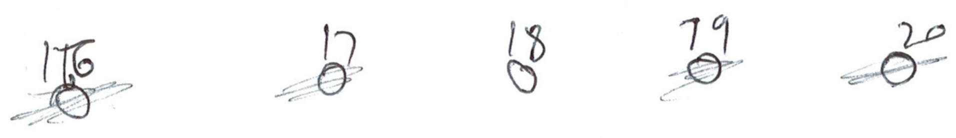
מי גמרין
רואין
לפשט
כרם לזה ?

36

48 x 64

37

8 אמות

ט מקום שנרשם

ק׳ ו נמצא גומה הלפן

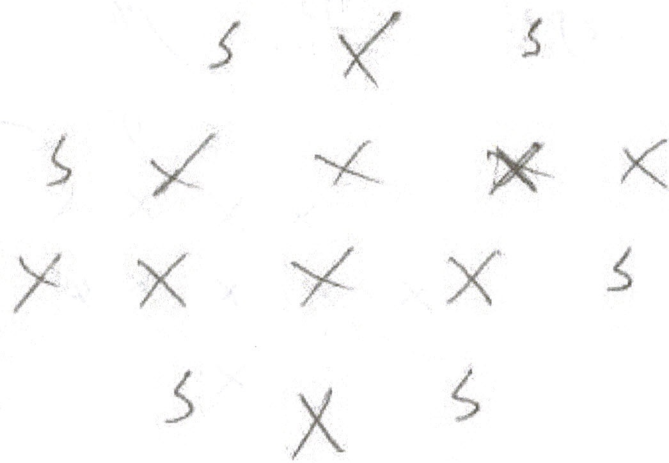
36

א

שנמצאו
ם זכרים
ואפשר לדעת
שהם עבד
שהם לאחד
יצא כנף, ירך
רומה

יסוד
הרחבה
מבא
והרחבה
מבא
חדא
מבא
וחדא
מבא

16 אמות

10 כרונים הנשארים

[מתוך 48], צריך 6 לאבד 16 אחרות

ז= זנב. 6 מקומות הזנבות, אחרות

אך הקרונות מותרות שהם "זנב זנב".

כח

אין כאן זכרון.

37

זכרון

38

16X16

4X16X16

32

39

1/16

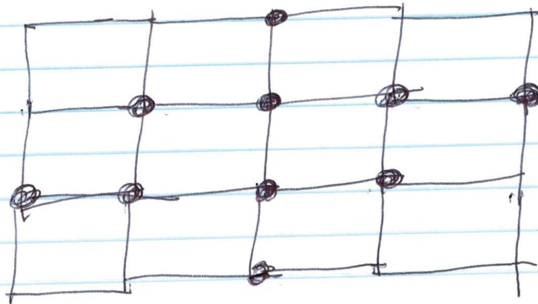
אין
מגן
מגן
מגדל
ואין
מגן מגן מגדלים.

ציור 3ד׳ל

עין ציור 38 . ט

מצורע = 16×16

● = נגע

יש כאן ם לפנים

נסב תרתי מיגו ויגז

הכא ״ ״ ״ טון

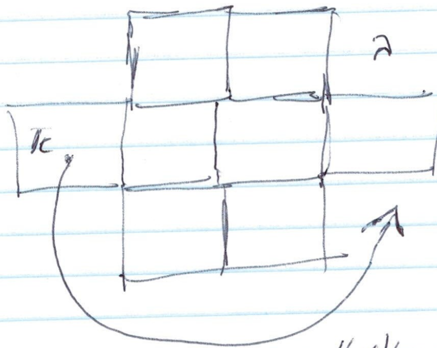
עין [4 × 16 × 16 לנכות תיבה

ביאור דמה את עג״ז [דהיינו

4 קינות. ועג נשארה

שיער כבוי

הכרם

גם יכולים

לעקור ״א״

ממקומו

ולתת אותה

2 קרן • נשארנו

48×48 דהר 16×16

2 [קרן ״ב״]

: המשך עין = 2048

40

שורה חיצונית של
מכוניות

41

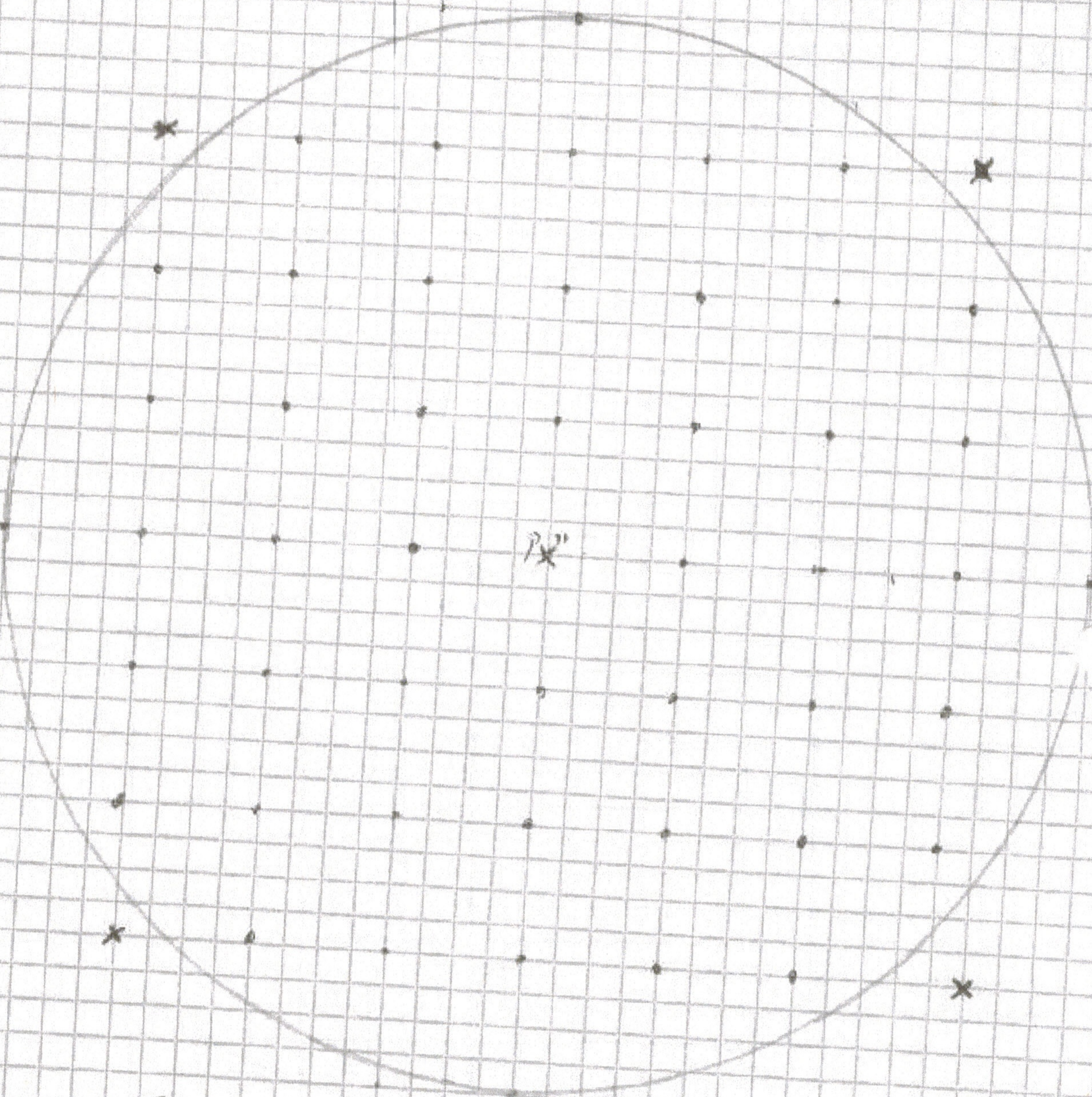
מקלה

רואים
גומי כהלו, אין ומוסר להדבקון

42

תרוף מכוון שהוא
מגיע נגד שלו עצמו
ב2 הכרם

נטיעות של ארבע ארבע
מקצה רדיוס של 16 אמות
סך הכל 45 [מה] שנמצא של העגול, (לא)
בפנים

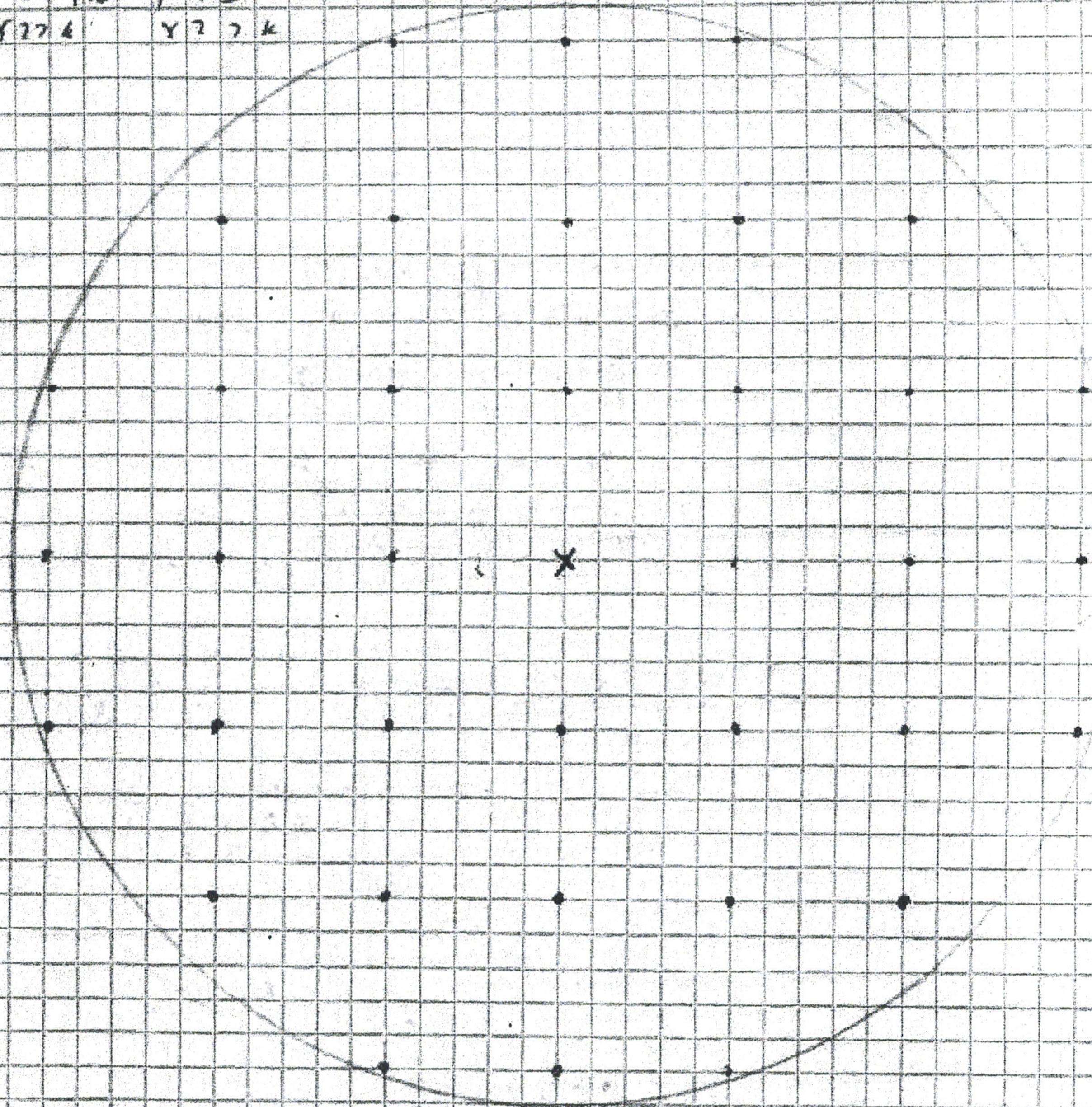

* אלו ארבע הקוני- שבהם חוץ לעגול
ולא ין יש 45=4-49
רק

[illegible]

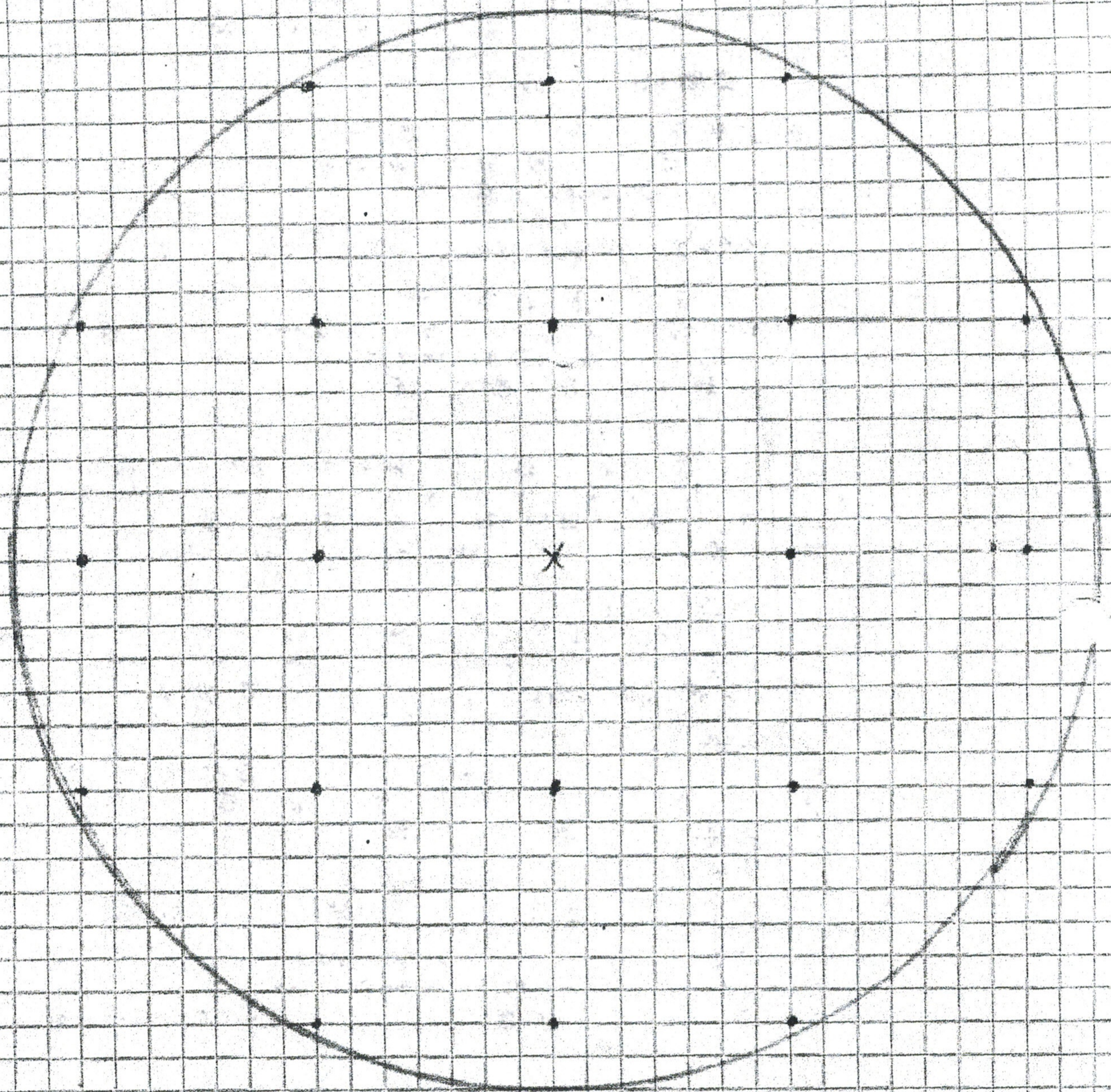
[illegible] 37, 2 5 [illegible]

[illegible]

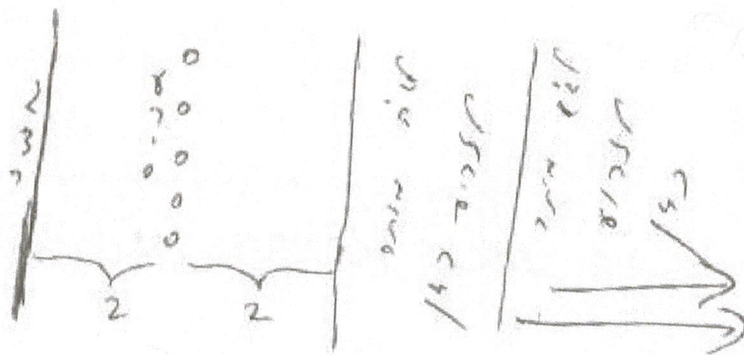

היו [illegible] של שבע [illegible]

[illegible] 21 [illegible]

ציורים לפרק ששי

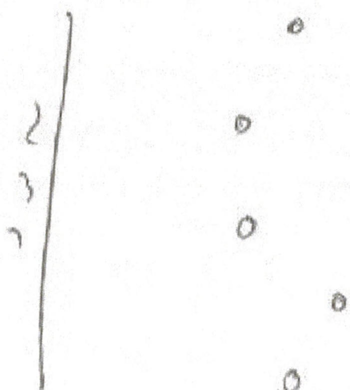
ריבן טוען...

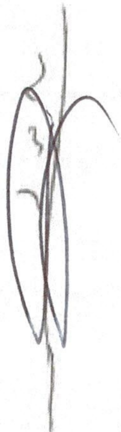

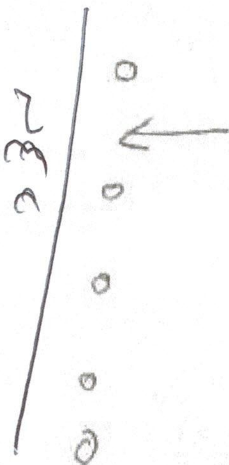

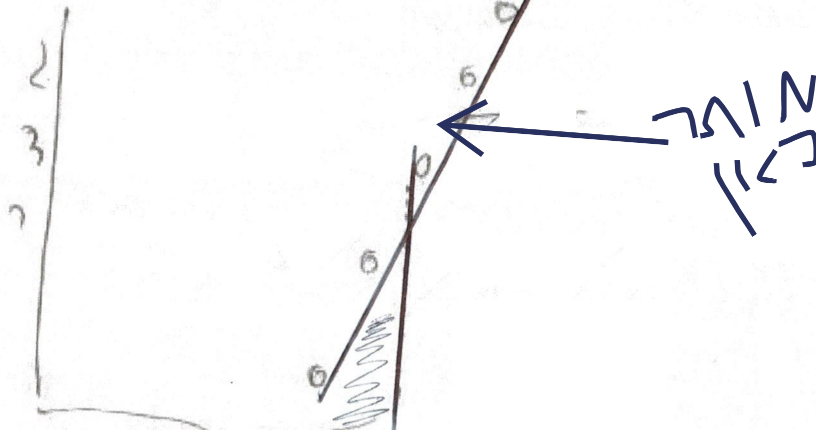
סוף המערכה

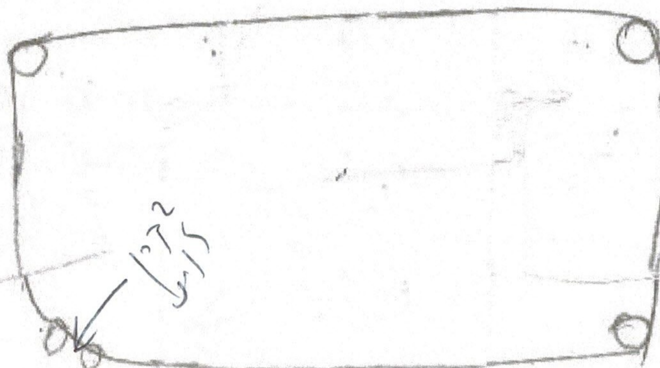

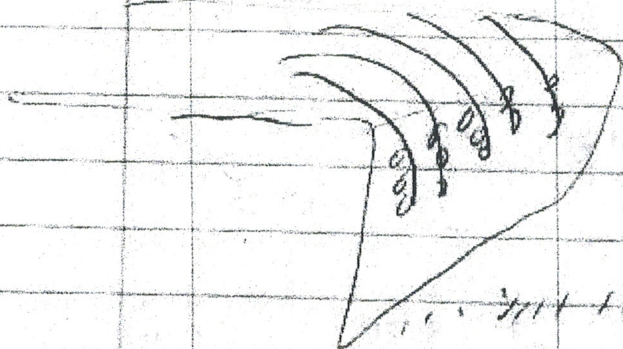

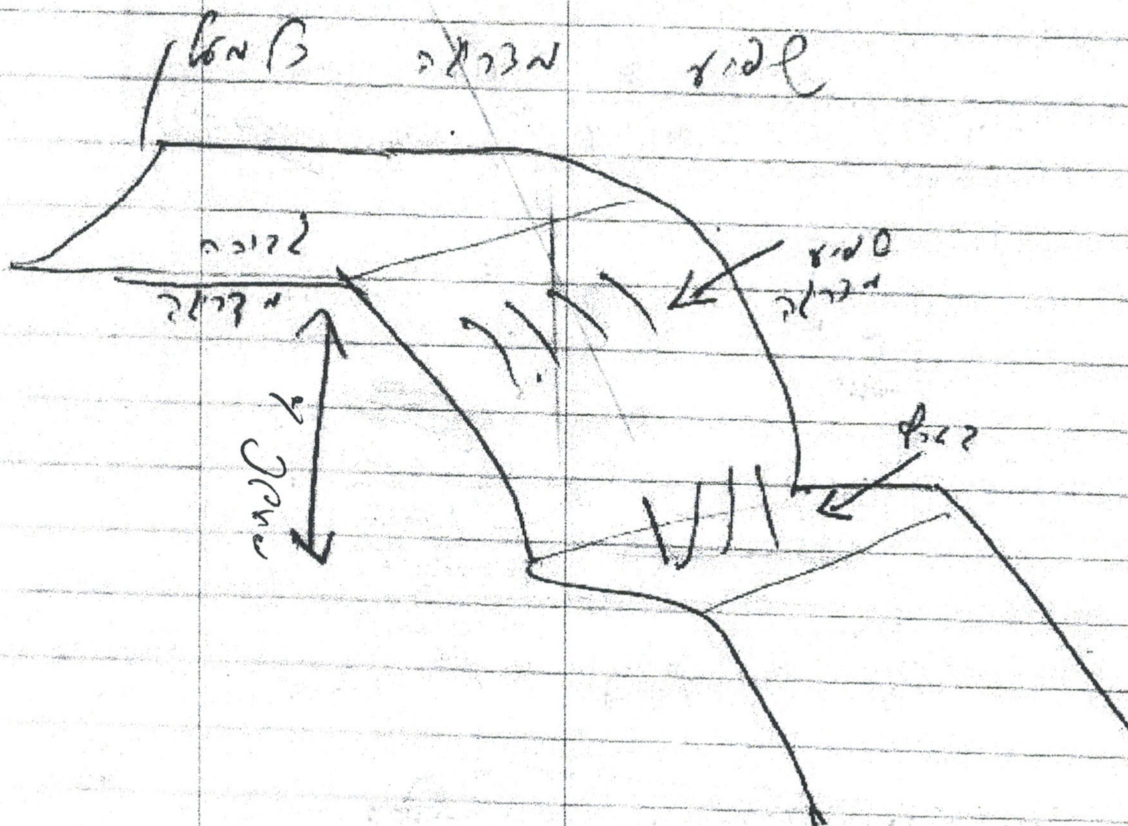
גנה קטנה

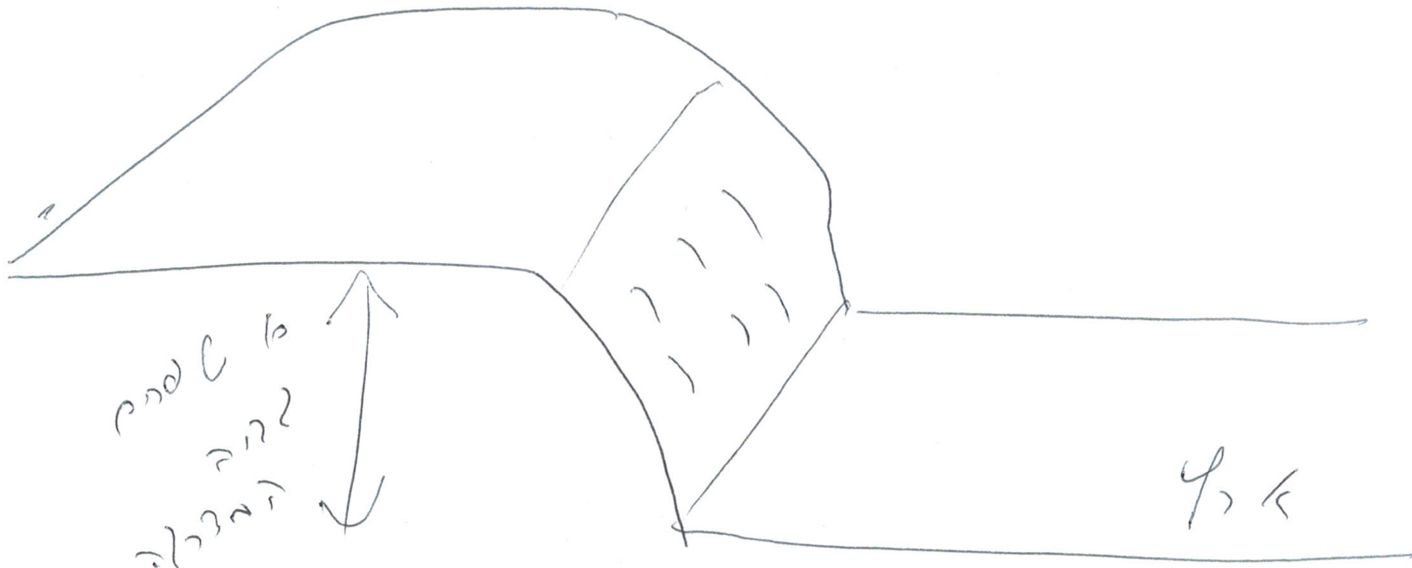
שילוי מן המדרגה

52

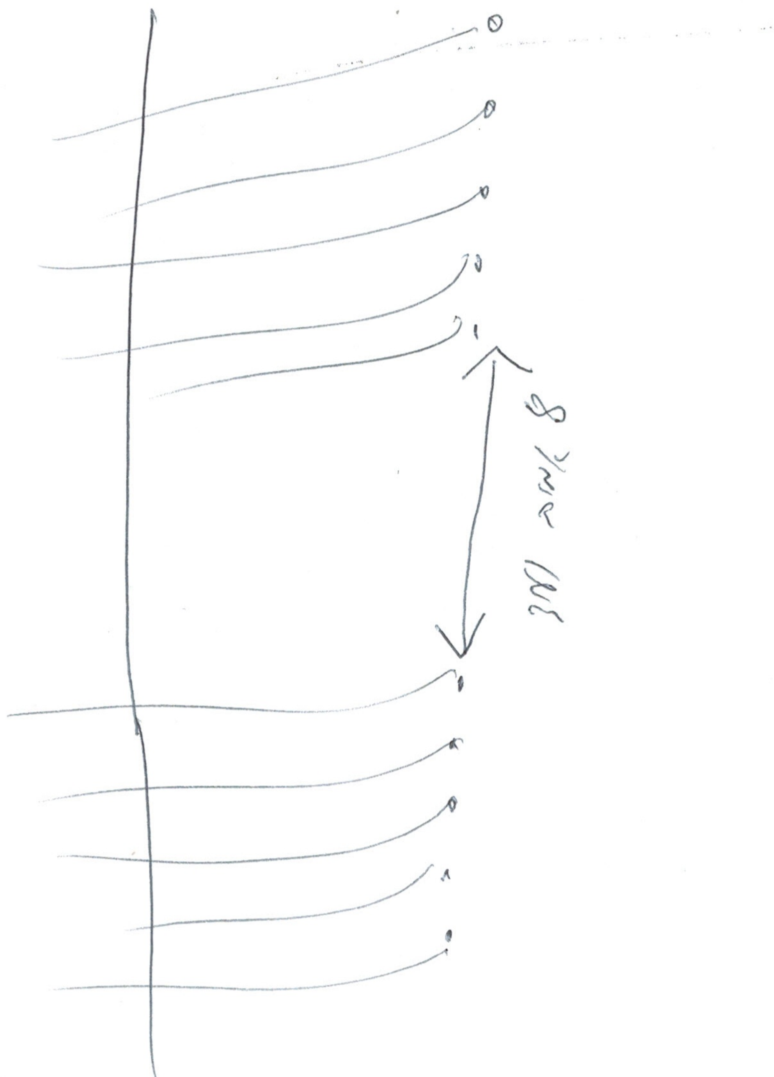

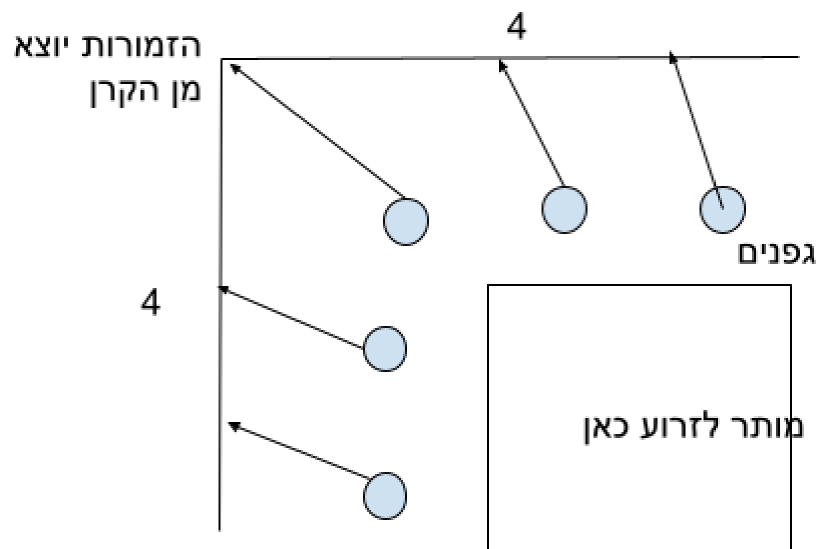

53

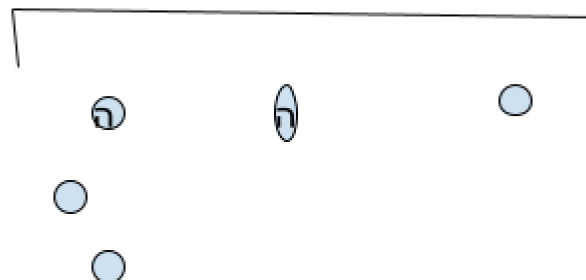

54

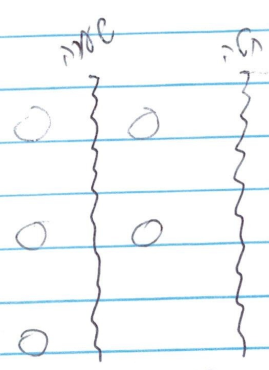

לר"י : אים המקום של הL פחות מ4X4 אסור משום
חבוש---אבל אים מצד אחד אין בו ד"ט---אין בעיה כזה

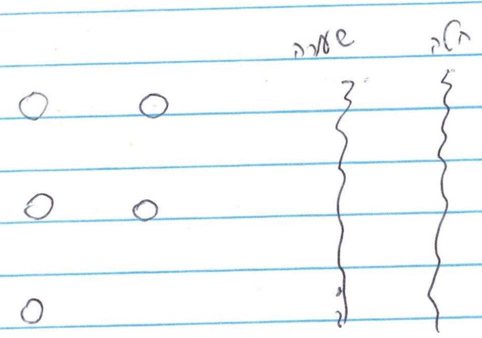

ל

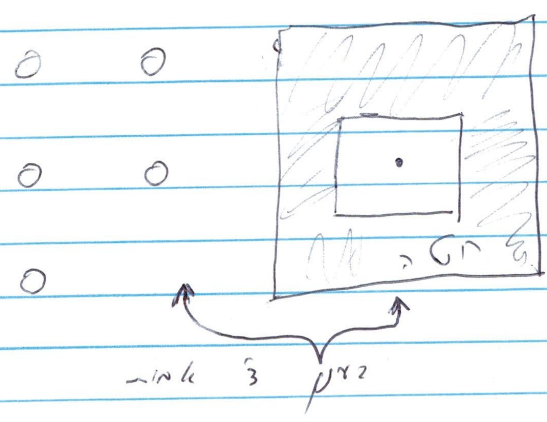
כלאים פרק ח

אם יש יותר מ6 אמות
דין שורת הכרם לשורה/חלה
מה הדעה ד הרי נתבטלה
הכרם [משום מחולה] [ועין רמא]

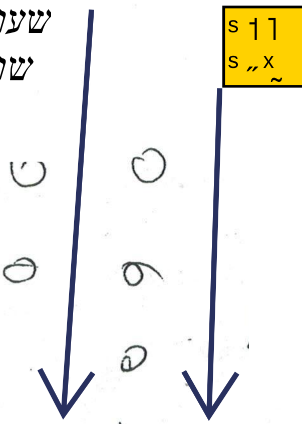

אפי' יש 16 אמות דין כרם
לשורה —— (אמה הכרם משום
דין מחול) [דהכה כלרה רמא]

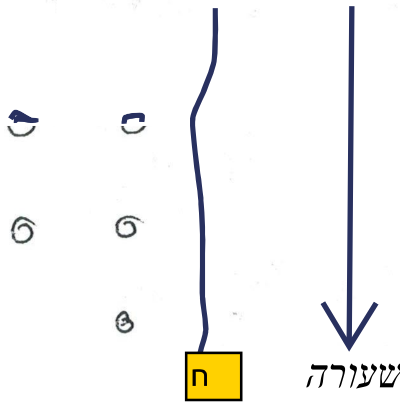
• שמירה
אחת
רחוקה
ל טפחים
מן
הרחבה

פסק

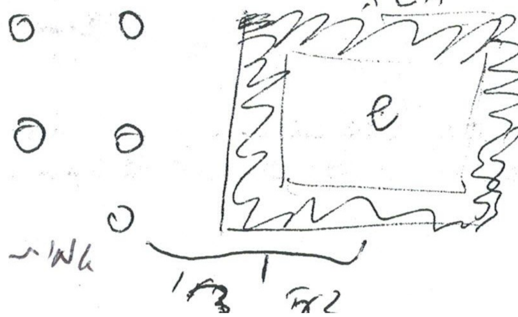

אם נשמשה לדר מרפקים ו(כו)

הכרם!

אם לזה רשורה (משה) מתולה (הם?)

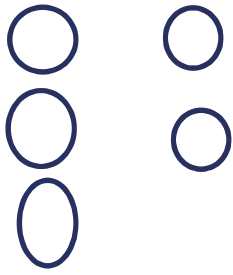

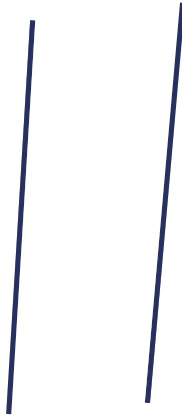
שעורה באמצע.

ואי לאו הכרם הוי כלי נשמה מהם

אמית משפת הכרם ח-שעורה

58

מיפעת

פירוש קצר על תלמוד ירושלמי מעשרות

1) הפירוש מיועד ללומד והוגה בבבלי כמה זמן ובקי במונחיה ומושגיה

2) כל מקום שאפשר לשתוק שתקתי והנחתי העבודה על המעיין—ואף במקום שפרשתי היא בתכלית הקיצור

3) שניתי כמה מן הנדפס אים ראיתיה "כמעט מוכרח", אך במקום שאף אחר ההגה, הסוגיא סתום, לא הגהתי והנחתי מלפרשה

4)הטלתי "מתגים" כפי הצורך בעין יפה...Paragraphs & punctuation marks

בחמלת ה' עלי יהושע יהודה גליק, נגמר בס"ד ל"ב לעומר תשע"ב

הוגה שנית אלול תשעג, ושלישית טבת תשעה ריש כסלו תשפה

ונגמר טו בשבט

מסכת מעשרות פרק א

הלכה א משנה כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ חייב במעשרות. ועוד כלל אחר אמרו כל שתחילתו אוכל וסופו אוכל אע"פ ששימרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול.

1) וכל שאין תחילתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל:

גמרא כלל אמרו במעשרות כו'. כתיב (דברים יד) עשר תעשר זרעך. הייתי אומר לא כל הדברים יהו חייבין במעשרות, תלמוד לומר את

כ ל תבואת זרעך ריבה. וריבה שאר זרעוני גינה שאין נאכלין? כתיב תבואת זרעך וכתיב (שם) היוצא השדה שנה שנה. הא כיצד טול מבנתיים דבר שהוא אוכל ונשמר.

אית דבעי מישמיענה מן הדא: עשר תעשר כלל, את כל תבואת זרעך פרט, כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט. אין לי אלא תבואה, קיטנית מניין? תלמוד לומר (שם) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ. מפרי העץ לה' הוא. לרבות זרע שום שחליים וגרגר. או יכול שאני מרבה זרע לוף העליון וזרע כרישין זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גינה שאינן נאכלין? תלמוד לומר (שם) מזרע הארץ ולא כל זרע הארץ. פרי העץ לרבות כל פירות האילן. יכול שאני מרבה חרובה שיטה וצלמונה וחרובי גדירה? תלמוד לומר (שם) מפרי העץ ולא כל פירות האילן. ירקות מניין? איסי בן יהודא אומר המעשרות לירקות מדבריהם.

רב חסדא אמר: הבקיר קמה וחזר וזכה בה, חייב בתרומה, אבל בשבלין אינו כן. מה בין קמה לשיבלין? קמה עד שלא הבקירה עבר והפריש ממנה תרומה אינה תרומה. שיבלין, עד שלא הבקירן עבר והפריש מהן תרומה הרי זו תרומה. ע"כ הפקר פוטרו- אף שקדם וזכה בהם קודם מירוח

רב חיננא בשם רב חסדא אף בהקדש כן.

מיליהון דרבנין פליגין: אין הקדש דומה להפקר [לענין הקדיש שבלין וחזר ופדאן] דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו, יצא לקט שידך וידו שווין בו. [היא לקט היא שכחה היא פיאה היא הבקר] אמר רבי יוחנן חבורה היה מקשה, הרי הקדש הרי אין ידך וידו שווין בו, כמו שידך וידו שווין בו!! כ למה פטור הקדש ממעשר? ומתרץ..

א"ר אילא מה נן קיימין? אם בשנתמרח הכרי ברשות ההבקר וברשות ההקדש, אמר התורה (שם) ראשית דגנך ולא של הבקר ראשית דגנך ולא של הקדש. אלא כי נן קיימין, בשהבקיר שיבלין וחזר וזכה בהן. בהבקר פטור ובהקדש חייב. בהבקר פטור מן ההיא דאמר רבי יוחנן בשם ר' ינאי (שם) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך במה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו יצא הבקר שידך וידו שווין בו. בהקדש חייב מן הדא הקדיש עומרין ופדה עומרין חייב. מה בין הבקר מה בין הקדש? הבקר יצא ידי בעלים, הקדש לא יצא ידי הגזבר. א"ר אבין אפילו ידי בעלים לא יצא! מאחר שאמר לו פדה אתה ראשון.

רבי זעירא רבי יסא בשם רבי לעזר: הזורע שדה הבקר חייב במעשרות. רבי יונה מפיק לישנא: בזכה בשדה הבקר וגידוליה.

רבי חייא בר אדא בעי קומי רבי יוחנן, כמהין ופטריות מהו שיהיו חייבין במעשרות? אמר ליה רבי יוחנן בשם רבי סיסיי כתיב (דברים יד) עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע ומצמיח יצאו כמהין ופטריות שאינן נזרעות ומצמיחות. רבי יונה מפיק לישנא מפני שהארץ פולטתן.

אף על פי שהוא שומרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול. הא אם אינו שומרו להוסיף אוכל אינו חייב קטן וגדול?!

1) רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש זו להוציא מדברי רבן גמליאל. דתנינן תמן רבן גמליאל אומר תמרות young shoots של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן חייבות במעשרות. [אמר רבי יוסי וכי מחמת האוכל ר"ג מחייב?! מעתה אפילו ירקן! אלא רבן גמליאל אומר חשובות ה ן לאוכל ורבנן אמרי אין חשובות לאוכל]

[ועוד מן הדא דתני א"ר יהושע מימי לא מלאני לבי לומר לאדם צא ולקוט לך תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן, ושלוק, לפוטרן מן המעשרות]

תני: כל שתחילתו אוכל ואין סופו אוכל. מה אית לך? כהדא דתניא המקיים מלאה של אכרוב לזרע בטלה דעתו. קלחים יחידין לא בטלה דעתו.

בטלה דעתו..אמר רבי יונה והוא שליקט עלים של כרוב קודם שנתקשו ירק, אבל לא ליקט ירק, כך אנו אומרים עצים חייבין במעשרות?!

וכל שאין תחילתו אוכל, אבל סופו אוכל, אינו חייב עד שיעשה אוכל. מה אית לך? כהדא דתנינן דבתרה: מאימתי פירות חייבים במעשרות? התאנים משיבחילו:

הלכה ב משנה מאימתי הפירות חייבים במעשרות? התאינים משיבחילו. והענבים והבאושן משהבאישו. האוג והתותים משיאדימו וכל האדומים משיאדימו. הרמונים משימסו. התמרים משיטילו שאור. הפרסקי משיטילו גידים. והאגוזים משיעשו מגורה. ר' יהודה אומר האגוזים והשקדים משיעשו קליפה. החרובים משינקידו וכל השחורים משינקידו. והאגסים והקרוסטומלין והפרישין והחזרדין משיקריחו וכל הלבנים משיקריחו. התלתן כדי שתצמח, התבואה והזיתים משיכניסו שליש:

גמרא משיבחילו בחילו. רבי חייא בר ווא אמר חיתה."מחיתה" כמה דתימר (זכריה יא) וגם נפשם בחלה בי.

רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן משיאדימו פניהם. וכל התאנים פניהם מאדימות?!הרי יש מין תאנה שלעולם אינו מאדים! רבי תנחום בר מריון בשם רבי יוחנן לוקח אחת ומניח, אם בשלה בתוך כדי מעת לעת חייבות, ואם לאו פטורות:

הענבים והבאושין משיבאישו. רבי זעירא בשם רבי יסא משיקראו באישה. רבי אייבו בר נגרי רבי תנחום בר עילאי בשם רבי נחום בר סימאי והוא שתהא הרצנה שלהן נראית מבחוץ.

אמר רבי יוחנן רכיב הוינא על כתפי דסבי ושמעית קליה דרבי שמעון בן אלעזר יתיב מתני: מכניסין במעי מלפפון מותר לקבץ seeds שנתפזרו, בשבת ואין מכניסין במעי אבטיח. מה בין מעי מלפפון למעי אבטיח? אמר רבי שמעון בר כרסנא מעי מלפפון לאכילה מעי אבטיח לזריעה. אם את אומר כן נמצאת מכבד את הקרקע בשבת:

כל האדומין משיאדימו. מיישא תני: רימון [שניקרה] בו אפי' פרידה אחת כולה חיבור למעשר. אשכול שבישל בו אפילו גרגיר יחידי כולו חיבור למעשרות. אמר רבי חנינא פשטו הוא לן כל אותה הגפן כל אותו אומן? =שורה חזרו ופשטו לו כל אותה הרוח. רבי יוסי בי רבי בון אומר כל אותו הכרם. היה כרם קטן ועשאו גדול? גדול ועשאו קטן? אחד ועשאו שנים? שנים ועשאו אחד?

שמואל אמר דלעת שניקרה בבית אביה כל אותה הגומא אסורה.משום סכנת ארס אף במכבדות תמרה כן? אמר רבי יוסי שאל יונתן בן חרשא איש גינוסר את רבן גמליאל וחכמים ביבנה ניקורי רטב באביהן מה הן? אמרו לו כל אותו הדקל אסור.

[אמר רבי יוסי לכן צריכה שאלת יונתן [לאסור כל התמרים] בשניקרו כ ו ל ן שלא תאמר הואיל ואין דרך הנחש לעשות כן אני אומר ענן של ציפורים שכן עליהן וניקרו]

רבי יונה בשם רבי שמעון חסידא ניקורי רטב באביהן אסור והרבים נהגו בהן היתר ואינן ניזוקין:

הרימונים משימסו. רבי זעירא בשם רבי יסא משיתמעך האוכל תחת ידיו. רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי משיכניסו מחצה.one-half

רבי יונה בעי, דילמא מן רבנין דאגדתא הוא שמע לה. (דברים א) אחינו המסו את לבבינו "פלגין" לבבינו.

התמרים משיטילו שאור. רבי חייא בר ווא אמר

משיתמלא החרץ. רבי יונה בעי מה נן קיימין אם כשיתמלא החרץ נובלת היא! אם משתפרוש גרעינה מתוך האוכל בשלה היא כל צורכה!

רבנין דקיסרין אמרו משישטחם ויהיו יפות לאכילה:

הפרסקין משיטילו גידים. רבי זעירא בשם איסי משיטילו גידים אדומים:

האגוזים והשקדים משיעשו מגורה רבי יודה אומר האגוזים והשקדים משיעשו קליפה. אמרו בקליפה התחתונה שהיא סמוכה לאוכל. מודים חכמים לרבי יודה באלצרין ובאיפסטקין ובאיצטרובילין משיעשו קליפה. תני רבי חיננא בר פפא חרובין שילשולן היא חנטן. וכל השחורין- כגון ענבי הדס וענבי סנה. משינקידו. תני רבי חיננא בר פפא משיעשו נקודות נקודות שחורות. הפרישין- איספרגלין. ולמה נקרא שמן פרישין? שאין לך מין אילן שהוא פריש לקדירה, אלא זה בלבד. וכל הלבנים. כגון אילין מרפייתה. משיקריחו. רבי חיננא בר פפא אמר משיעשו קרחות קרחות לבנות. תני רבי שמעון בן יוחי משיזחילו מים. אתא עובדא קומי רבי חנינא ובעא למיעבד כרבי חיננא בר פפא. חזר ואמר וכי מחמת האוכל הן מקריחות?! לא מחמת התולעת שיש בהן!!

התלתן משתצמיח. כיני מתניתא כדי שתזרע ותצמיח. כיצד הוא בודק? רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן נוטל מלא קומצו ונותן לתוך הספל של מים, אם שקע רובה, חייבת. ואם לאו, פטורה. רבי יונה בעי, מעתה מה ששיקע יהא חייב, ומה שלא שיקע יהא פטור? אלא ברוב כל פרידה ופרידה איתאמרת. אמר רבי יוסי בי רבי בון וכיני ברוב כל פרידה ופרידה איתאמרת.

א"ר זעירא כתיב (דברים יד) עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע ומצמיח, יצא פחות משליש שאינו נזרע ומצמיח. רבי חיננא בשם רבי: זיתים וענבים שלא הביאו שליש, אף המשקין היוצא מהן להכשיר אינן מכשירים.

רבי חייה בשם רבי חנינא זיתים מאימתי חייבות במעשרות? משיבכר צמייא קייטא. לא ביכר צמייא קייטא, משביכרו בנות שבע. לא ביכרו בנות שבע, משיורו מרויות שנייה שבמוקצה משילקטו לקיטה שנייה והביאה למוקצה. רבי לעזר בי רבי יוסי בשם ר' תנחום בר חייא משיבכרו בנות שבע לבנות. אמר רבי יוסי בי רבי בון ובלבד בנות שבע שבאותו מקום:

הלכה ג משנה ובירק- הקישואין והדלועין והאבטיחין והמלפפונות התפוחים והאתרוגים חייבים גדולים וקטנים. רבי שמעון פוטר את האתרוגים בקוטנן.

החייב bitter almond [a certain species of almonds בשקדים המרים [קטנים] פטור מן המתוקים, החייב במתוקים הגדולים פטור מן המרים:

גמרא תמן תנינן הלוקח שדה י ר ק בסוריא, עד ש ל א ב א ו לעונת המעשרות, חייב. משבאו לעונת המעשרות, פטור. ולוקט כדרכו והולך. וכא את אמר הכין! דחייבים אף קטנים חזקיה אמר בשדה של קישואין ושל דילועין היא מתניתא.דווקא הם חייבים גדול וקטן אמר רבי זעירא אפילו תימר בשדה ירק עצמו, עוד הוא יש לו גבול משיביא שלש פתילות.

נהוראי בר שיניא אמר משום רבי שמעון: תפוחים קטנים פטורים, תפוחים גדולים חייבים. תפוחי מילי מילה בין גדולים בין קטנים חייבים.

ודא מתניתא משנתינו במאי מוקמית לה? מה היא? מאן דאמר =אי איירי קטנים, במחלוקת. מאן דאמר תפוחי מילי מילה, דברי הכל.

אתרוג הבוסר, רבי עקיבה אומר אינו פרי. וחכמים אומרים פרי. רבי אילא רבי יסא בשם רבי לעזר: אתיא דרבי שמעון בשיטת רבי

עקיבה רבו. כמה דרבי עקיבה אמר אינו פרי. כן רבי שמעון אומר אינו פרי.

אמר רבי יוסי כל שהוא כשר ללולב חייב במעשרות, וכל שאינו כשר ללולב, אינו חייב במעשרות?! התיבון הרי המנומר! הרי גדל בטפוס! הרי עשוי ככדור! הרי הוא פסול ללולב וחייב במעשרות!! מסתברא רבי שמעון יודי לרבי עקיבה, ורבי עקיבה לא יודי לר"ש. ר"ש יודי לר"ע, דכתיב פרי ואינו פרי. ר"ע לא יודי לר"ש הרי המנומר, הרי גדל בטפוס, הרי עשוי ככדור, הרי הוא פסול ללולב וחייב במעשרות:

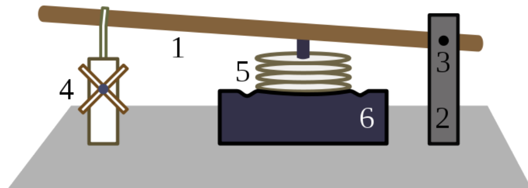
החייב בשקדים המרים פטור במתוקים =קטנים. החייב במתוקים פטור במרים= גדולים. תני רבי ישמעאל בי רבי יוסי משום אביו: שקידים המרים הרי אלו פטורין. ומתוקים אינן חייבים עד שתפרוש קליפתן החיצונה. הורי רבי חנינא בציפורין כהדא דרבי ישמעאל בי רבי יוסי. במה הורי? ציפוראי אמרי במרים. רבי זעירא אמר במתוקים. אמר רבי יוחנן ירדו המרים לכאן, נתחייבו. עלו, לציפורי כבר נפטרו. שם פסקינן דפ'

הורי רבי פינחס: כיון שראה שלשה שפירשה קליפתן החיצונה שהוא תורם את כל הקופה. אמר רבי מנא ובלבד שלא יתרום מקופה על חבירתה:

הלכה ד משנה ואיזהו גורנן למעשרות? הקישואין והדלועין משיפקיסו. ואם אינו מפקס, משיעמיד ערימה. אבטיח משישלק. ואם אינו משלק, משיעשה מוקצה. ירק הנאגד, משיוגד. ואם אינו אוגד, משימלא את הכלי. ואם אינו ממלא את הכלי, משילקוט כל צורכו. הכלכלה משיחפ'. אם אינו מחפה, משימלא את הכלי. ואם אינו ממלא את הכלי, משילקוט כל צורכו.

במה דברים אמורים? במוליך לשוק. אבל במוליך לביתו אוכל מהן עראי עד שהוא מגיע לביתו.

הפרד והצמוקין והחרובין משיעמיד ערימה. הבצלים משיפקילו ואם אינו מפקל משיעמיד ערימה. התבואה משימרח ואם אינו ממרח משיעמיד =עד שיעמיד [גמרא] ערימה. הקטניות

משיכבור ואם אינו כובר משימרח. אף על פי שמירח נוטל מן הקוטעים ומן הצדדים וממה שבתוך התבן ואוכל. היין משיקפה. אע"פ שקיפה קולט מן הגת העליונה ומן הצינור ושותה. השמן משירד לעוקה. אף על פי שירד נוטל מן העקל ומן הממל ומבין הפצים

ונותן לחמיטה ולתוך התמחוי, אבל לא יתן ללפס ולקדירה כשהן מרותחים. רבי יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר:

גמרא מן דו ירים פקסוסיה. מן דו ירים שלקוקיה.

היה מפקס ראשון ראשון, משלק ראשון ראשון, לא נטבלו עד שיפקס כל צורכו וישלק כל צורכו.

פיקס ושלק ברשות הקדש ופדיו, פטור.

ירק שאגדו בשדה ועתיד לעשות צינוק לשלוק, כיון שאגדו הרי זה חייב

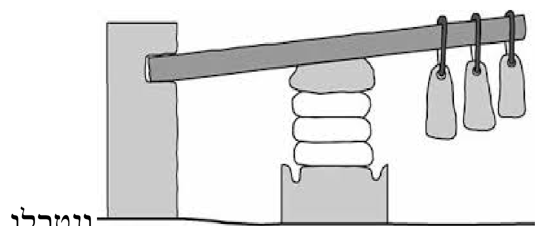
רבי זעירא בעי, אדיין לא נגמרה מלאכת השדה ואת אמר הכין?! אלא כיני: אוגדו צינוק גדול בשדה, והוא עתיד לאוגדו צינוק קטן

בשוק נטבל.

היתה כלכלה אחת ובדעתו למלאות את חציה, כיון שמילא חציה נטבלה. בדעתו למלאות את כולה, לא נטבלה עד שימלא את כולה. היו שתים ובדעתו למלאת שתיהן, לא נטבלו עד שימלא את שתיהן.

במה דברים אמורים? במוליך לשוק, אבל במוליך לביתו אוכל מהן עראי עד שהוא מגיע לביתו. מה בין המוליך לשוק מה בין המוליך לביתו? בשעה שהוא מוליך לביתו בדעתו הדבר תלוי, ובשעה שהוא מוליך לשוק לא בדעתו הדבר תלוי בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא לקוחות

ונטבלו מיד.

תני: משיעמיד ערימה בראש גגו. רבי יונה בעי הא בשדה לא?! אמר רבי חיננא דרובה רבותא אתא מימר לך: א פ י ל ו משיעמיד ערימה בראש גגו.

הבצלים משיפקילו- מן דו ירים פודגרה. seed bulb

תבואה משיתמרח. רבי חנניא בשם רבי יוחנן מן דו ישפר אפוי דכריה. והא תני רבי יעקב בר סיסין מאימתי הוא תורם את הגורן? משתיעקר האלה! כאן בשיש בדעתו למרח וכאן בשאין בדעתו למרח.

תני: אבל כובר הוא מקצת ותורם מן הכבור על שאינו כבור. אמר רבי אילא שכן דרך בעלי בתים להיות מכניסין לתוך בתיהן. מאי טעמא? (ישעיהו ל) והאלפים והעירים עובדי האדמה בליל חמיץ יאכלו.

כבר ברשות ההקדש ופדיו, מאחר שהוא יכול לוכל ממנו עראי ועכשיו שאינו יכול לוכל ממנו עראי כמו שעשה מעשה ברשות ההקדש? והוא פטור? ומסיק דחייב. התיב רבי חיננא והתני שילה וקיפה ברשות ההקדש פטור. אמר רבי יודן תמן אי איפשר לו שלא ישלה ושלא יקפה, ברם הכא איפשר לו שלא לכבר. דאמר רבי אילא והאלפים והעירים וגומר.

תני: אבל קולט הוא מתחת הכברה קודם שיפלו לארץ ואוכל. רב חסדא אמר שהן מחוסרים מרוח אבל כשהגיע לארץ חשיבא כמירוח. רבי אילא בשם רבי יסא שהן מחוסרים ניחה. והתנינן היין משיקפה מ"ד שהן מחוסרים ניחה, ניחא. מ"ד שהן מחוסרים מרוח? מחוסר הוא בשמריו!! התיב רבי בנימן בר גידל והתנינן השמן משירד לעוקה מ"ד שהן מחוסרין ניחה, ניחא. מ"ד שהן מחוסרין מרוח? מחוסר הוא להציל!!

היה אוכל וחשיכה לילי שבת או שנתנו לאדם אחר, נטבלו.

רבי ירמיה סבר מימר בנתון בחמיטה ובתמחוי אבל בנתון בצלוחית לא נטבל.אף שנכנס שבת—כיון שיכול להחזירו אמר ליה רבי יסא ואין שבת טובלת?! ואין מקח טובל?! אמר ליה כההיא דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא, רבי יונה רבי זעירא בשם רבי לעזר אף מה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו.

חייליה דרבי יסא מן הדא: ועוד אמר רבי ליעזר עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מיכן אני אוכל למחר. לא אמר אלא

בשביעית דפטור ממע' הא שאר שני שבוע לא. מה עבד ליה רבי ירמיה? והא יכול להחזירו, ולמה חייב לעשר להחזירו למקומו אי אתה יכול שהוא עושה מוקצה ואסור לעשות "מוקצה" בשבת, לפיכך נטבל.

מתניתא פליגא על רבי ירמיה אין עראי לשבת. פתר לה ובלבד דבר שיש לו מוקצה. על דעתיה דרבי .. לא שנייא היא דבר שיש לו מוקצה היא דבר שאין לו מוקצה.שבת טובלת

רבי מנא בעי, היתה צלוחית מליאה ונתונה בין פצים לחבירו, נטבלה. או מאחר שהיא נתונה ב מ ק ו ם שלא נגמרה מלאכתו, לא נטבלה?

מרותחים..עד היכן? רבי יודה בר פזי רבי סימון בשם רבי יוסי בר חנינא עד כדי שיהא נתון ידו לתוכה, והיא נכוית. הכל מודים בכלי שני שהוא מותר. מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני? אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן היד שולטת וכאן אין היד שולטת. אמר רבי יונה כאן וכאן אין היד שולטת, אלא עשו הרחקה לכלי ראשון ולא עשו הרחקה לכלי שני.

אמר רבי מנא ההין פינכא דארזא מסייע לאבא [ר' יונה אביו של ר' מנא]. ההין פינכא דגרוסא מסייע לאבא. דאת מפני ליה מן אתר לאתר ועד כדון הוא רתח.

לעניין שבת.. מהו ליתן תבלין מלמטן ולערות עליהן מלמעלן? רבי יונה אמר אסור. ועירוי ככלי ראשון הוא?! ור' יסא אמר מותר. חייליה דרבי יונה מן הדא אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח, וכא הכין. א"ר יוסא תמן כלי חרס בולע, תבלין אינן מתבשלין. התיב רבי יוסי בי רבי בון והתני אף בכלי נחושת כן אית לך מימר כלי נחושת בולע?!

[?? מהו לערות מן הקלוח? אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל מחלוקת רבי יונה ורבי יוסי] מים רותחין מקלחין [מכ"ר] לכלי, ומערן תכף על תבלין??

רבי יצחק בר גופתא בעי קומי רבי מנא, עשה כן בשבת חייב משום מבשל? עשה כן בבשר וחלב חייב משום מבשל? אמר ליה כיי דאמר רבי זעירא: איזו חלוט ברור כל שהאור מהלך תחתיו. וכא איזו תבשיל ברור כל שהאור מהלך תחתיו.

על דעתיה דרבי יודה מלח כציר יין כחומץ:

הלכה ה משנה העיגול משיחליקנו.

[מחליקין בתאנים ובענבים של טבל רבי יהודה אוסר]

[המחליק בענבים לא הוכשר ר' יהודה אומר הוכשר]

וגרוגרות משידוש. ומגורה משיעגל.

היה דש בחבית ומעגל במגורה נשברה החבית ונפתחה המגורה לא יאכל מהן עראי. רבי יוסי מתיר:

גמרא חנניא בריה דרבי יסא אמר מה פליגין רבי יודה ורבנין בטבל שנטבל מדבריהן, אבל טבל שנטבל דבר תורה אוף רבנין מודיי.

רבי מנא אמר לה סתם רבי אבין בשם רבי יוחנן: רבי יודן כדעתיה ורבנין כדעתון. דתני זית שפיצעו בידים מסואבות לא הוכשרו, לסופגן במלח הוכשרו, לידע יש בו מים לא הוכשרו. רבי יודן אמר הוכשרו. רבנין אמרין בגופו הוא בודק. רבי יודה אומר במימיו הוא בודק. והכא מחליק בענבים רבנין אמרין בשישלו ?? הוא מחליק, רבי יודא אמר במימיו הוא מחליק.

רבי אמר לרבי שמעון בריה עלה והבא לנו גרוגרות מן החבית. אמר ליה ואינו אסור משום מוקצה? אמר ליה ואדיין את לזו?! אין לך אסור משום מוקצה אלא תאינים וענבים בלבד. אמר רבי שמואל בר סיסרטאי מפני שהן מסריחות בנתיים. ר' זעירא בעי קומי רבי יסא לא מסתברא באילין פיצוליי הוה עובדא. אמר ליה אוף אנא סבר כן. אתא רבי יוסי בי רבי בון רבי יצחק בר ביסנא בשם רבי יוחנן באילין

פיצולייא הוה עובדא. אמר ליה אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד.

רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הדא דתימא לעניין שבת, אבל לעניין מעשרות =גרוג' שנידושו בחבית--הוקבעו כל הדברים יש להן מוקצה. אמר רבי מתניתא אמרה כן גרוגרות משידוש ומגורה משיעגיל.

אמר רבי יוחנן דברי שונה ראשון=ת"ק לא התחתון צריך לעליון ולא העליון צריך לתחתון. דברי שונה אחרון ר"י התחתון צריך לעליון, ולא העליון צריך לתחתון.כיון שה"תחתון" נדרס יותר ויותר כל פעם—הו"ל "לא נגמ' מלאכתו"

אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא. דלא תסבור מימר סתמא ור' יוסי היא הלכה כסתמא, לפום כן צריך מימר דרבי מאיר היא. דרבי מאיר ור' יוסי הלכה כר' יוסי:

החמרין ובעלי בתים שהיו עוברין ממקום למקום, אוכלין ופטורין עד שמגיעין לאותו מקום. לפיכך =אבל אם ייחד להן בעל הבית בית בפני עצמן, אם

לנין שם, חייבין לעשר, ואם לאו פטורין מלעשר.

מעשה שהלך ר׳ יהושע אצל רבן יוחנן בן זכיי לברור חיל והיו בני עיירות מוציאין להן תאנין, אמרו לו מה אנו לעשר, אמ׳ להם אם לנין אנו חייבין לעשר, ואם לאו פטורין מלעשר. הגיעו למקום לינה, אפי׳ שתי=בשתי שעות (9 בבקר) שעות,צריכין לעשר. ר׳ מאיר או, הגיעו למקו׳ שביתה,אפי׳ ביום השני, חייב לעשר.

2. התורם גרוגרות ועתיד לדורסן, תמרים ועתיד לדושן, ר׳ ליעזר אומ׳ לא יאכל מהן עראי. וחכמים אומ׳ אוכל מהן עראי. מודה ר׳ ליעזר לחכמים בתורם שבלין ועתיד לעשותן גורן, ענבים ועתיד לעשותן יין, זתים ועתיד לעשותן שמן, שיאכל מהן עראי.

ומודים חכמים לר׳ ליער בכלכלה של פירות שתרמה עד שלא גגמרה מלאכתה, שלא יאכל ממנה עראי. ור׳ שמעון מתיר, מקל וחומר, ומה אם בשעה שיש עליה זיקת שלשה מעשרות אוכל ממנה עריי, שעה שאין עליה אלא זיקת שני מעשרות דין הוא שיאכל הימנה עריי.

3. הלוקח גרוגרות ועתיד לדורסן, תמרים ועתיד לדושן, ר׳ מאיר אומ׳ לא יאכל מהן עריי, ומעשרן דמיי. וחכמים או׳ אוכל מהן עריי ומעשרן דמיי.

ומודה ר׳ מאיר לחכמים בלוקח שבלין ועתיד לעשותן גורן, ענבים ועתיד לעשותן יין, זתים ועתיד לעשותן שמן, שיאכל מהן עריי.

ומודים חכמים לר׳ מאיר בפירות שאין צריכי׳ גמר מלאכה, שלא יאכל מהן עריי.

4. הבוצר כרמו לשוק שאם לא מצא להן שוק מחזירין לגת, זיתיו לשוק שאם לא מצא להן שוק מחזירן לבד, אוכל מהן עריי ומעשרן ודאי.

5. אמר לו צא ולקט לך תאנים מן התאנה, אוכל מהן עריי ומעשרן ודיי. צא ומלא לך כלכלה זאת, אוכל מהן עריי ומעשרן דמיי.

במי דברים אמורים בעם הארץ,אבל בחבר אוכל ואין צריך לעשר דברי ר׳. רבן שמעון בן גמלי׳ אומ׳ בד״א בעם הארץ, אבל בחבר לא יאכל עד שיעשר, שלא נחשדו חברין תורמין שלא מן המוקף. אמ׳ ר׳ רואה אני את דברי מדברי רבן שמעון בן גמליאל, מוטב יתרמו חבירי׳ שלא מן המוקף, ואל יאכילו את עמי הארץ טבלים.

6. אמר לו צא ולקט לך תאנים מן התאנה, אוכל ואינו חושש משם גזל. צא ומלא לך כלכלה זו, הרי זה חושש משם גזל. בין כך ובין כך מוציא עליהן תרומה ומעשרות משל בעל הבית, ואינו חושש.

אמ׳ לו צא ולקט לך עשרים תאנים מתוך שלי

ואני אמלא כריסי מתוך שלך, המלקט במניין חייב, הממלא כריסו פטור.

7. ר׳ לעזר בי ר׳ צדוק או׳ המצרף שלשה תאנים בתוך פיו פטור, ארבע הרי זה חייב. אמ׳ לו צא ולקט לך כלכלה גדולה, אין פחותה מסאה, בינונית, אין פחותה מתרקב, קטנה, אין פחותה מקביים.

8. המביא תאנים מן השדה לאכלן בחצר שפטורה מן המעשרות, שכח והכניסן לתוך ביתו, מוציאן לחצר ואוכל מהן עריי.

9. המביא תאנים מן השדה לאכל בחצר שפטורה מן המעשרות, שכח והעלן לראש הגג, אפי׳ בתוך ביתו אוכל מהן עריי.

10 . המביא תאנים מן השדה לאכלן לראש גגו, שכח והכניסן לחצר אחרת, לא יאכל עד שיעשר. ר׳ יוסה בי ר׳ יהודה אומ׳ מעלן לראש גגו ואוכל. המוציא פועליו לשדהו, אין רשיי להאכילן אלא אם כן עישר, והן אין רשאין לאכל אלא אם כן עשירו. אם היה בעל הבית מוציא ונותן לפניהן בעין יפה, אוכלין ואין צריכין לעשר.

11 . האומר לחבירו הילך איסר זה ותן לי בו חמש תאנים, אוכל אחת אחת פטור, אם צרפן חייב. אם היה בעל הבית מוציא ונותן לו, אוכל ואין צריך לעשר דברי ר׳ מאיר. ר׳ יהודה אומר בין כך ובין כך אוכל אחת אחת פטור, אם צרף חייב.

12 . הלוקח גרוגרות מן המקצה, לא יאכל עד שיעשר דברי ר' מאיר. אמ׳ ר׳ יהודה במי דברים אמוריי בלוקט מתוך שלו, אבל בלוקט בתוך של חבירו אוכל ואין צריך לעשר.

13 . פעלים שהיו מנכשין בשדה, ומעדרין בשדה, לא יאכלו מן הזית ומן התאנה אלא אם כן נתן להן בעל הבית רשות, לפיכך אם נתן להם בעל הבית רשות אוכלין ומצטרפין ופטורין. במי דבריי אמורים בזמן שאין להם עליו מזונות, אם יש להם עליו מזונות אוכלין ופטורין, ואם צורפו חייבין.

14 . פועלין שהיו עודרין בתאנים, וגודרין בתמרים, ומוסקין בזתים, אוכלין ופטורין, שהתורה נתנה להם רשות. לא יספית במלח ויאכל, אלא אם כן נתן לו בעל הבית רשות, ולא יאכל בהן פתו, אלא אם כן נתן לו בעל הבית רשות.

15 . השוכר את הפועל לנכש בבצלים, מקרטם עלה עלה ואוכל. לא יאחז קלח בידו ויאכל, אבל מקרטם הוא במחובר בקרקע ואוכל.

16 . פועלין שהיו עוקרין בבצלים, ואוגדים בבצלים, אוכלין ופטורין, שהתורה נתנה להם.

17 . מצא כריכות ברשות היחיד אסור משום גזל, וחייבות במעשרות. ברשות הרבים, מותרות משם נגזל, ופטורות מן המעשרות. והאלומות בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים אסורות משם גזל, וחייבות במעשרות. מצא תבואה ממורחת, העשויה כרי אסורה משם גזל, מפוזרת מותרת משם גזל. בין כך ובין כך עושה אותה תרומה ומעשרות על פירות של בעל הבית, ואינו חושש דשרי לשום דמיהן ולקנותם שיהא שלו. מצא כלכלה מחופה, אסורה משם גזל וחייבת במעשרות. כיצד הוא עושה, עושה אותה דמים.

18 . מצא קציצות, לא יהא קוצץ והולך בהן, לפי שנחשדו רוב אדם עליהן. ..על כן אני אומר לך זאת ההלכה...

19 . היתה לו ערימה של בצלים ושל גרוגרות ושל חרובין בראש גגו, בורר ואוכל, בורר ומניח על השלחן, בורר ומשליך לפגי בהמתו. ר' שמעון בן אלעזר או׳ אין בהמה אוכלת עריי בחצר. וכולן שהכניסן מן השדה לעיר, לא יאכל מהן עריי, לפי שאין סופו להחזיר את המותר.

20 . לעולם יהא מאכיל פקיעי עמיר עד שיעשם חבילות. ר׳ שמעץ בן אלעזר אומ׳ משם ר׳ עקיבא כל שאחד פותח ואחד נועל,

[כגון] שני שותפין, שני דיורין. הגגות פטורין אע"פ שהן של חצר חייבת, מעלן לראש הגג ואוכל. בית הכנסת, ובית התלמוד, אם יש בהן בית דירה אין אוכל בהן עריי, ואם לאו, אוכל בהן עריי. האוריות, והאוצרות שבשדה, העשויות למיכנס אוכל בהן עריי, לבית דירה, אין אוכל בהן עריי. ר' נחמיה אומר: חצר הנעדרת הרי היא כגינה ואוכל בה עריי.

21 . סוכת היוצרין, אחרים אומרים משם ר' נתן הפנימית חייבת והחיצונה פטורה.

22 . תאינה שעומדת בגינה ונוטה לחצר, אוכל כדרכו ופטור. אם ליקט והניח על השלחן, אפי' אחת חייב. אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו נטוע בחוצה לארץ, הואיל ומקצתו נטוע בארץ כאלו כולו נטוע בארץ דברי רבי, רבן שמעון בן גמליאל אומ' חצר הנטוע בארץ ישר' הרי היא כארץ ישראל, חצר הנטוע בחוצה לארץ הרי הוא כחוצה לארץ. ע"כ תוספתא מועתק מליברמן

כמכר. אמר רבי יוסי דברי הכל היא.

אישאלית לאילין דבי רבי ינאי ואמרין נהיגין הוינין יהבין אילין לאילין בחקלא ואכלין ולא מתקנין. מיי כדון? כמאן דאמר מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרות.

[?? אמר רבי יונה דברי הכל היא כאן בדמאי כאן בודאי]

מתני' במקום שרוב מכניסין לבתים. אבל במקום שרוב מכניסין לשוק, רוב בני העיר מביאין מן השדה ישר לשוק [דאז נקבע בלי "בית"] לא יאכלו מהן עריי. בדא תנינן טלו והכניסו לבתיכם... אינו מתקן א ל א דמאי?! מכיון שאמר "טול והכניס", כמי שאמר טול ואני מעשר על ידך.

[אבל במקום שרוב מכניסין לשוק נאמן לומר לו עישרתי, לאפוקי מיניה חזקת טבל וודאי [וכמובן שיש לו דין דמאי] ואינו נאמן לומר לו לתוך ביתי אני מכניסן.]

מסכת מעשרות פרק ב

הלכה א משנה היה עובר בשוק ואמר טלו לכם תאנים אוכלין ופטורין לפיכך אם הכניסו לבתיהן מתקנים ודאי.

טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהם עראי לפיכך אם הכניסו לבתיהן אינן מתקנים אלא דמאי.

1) היו יושבים בשער או בחנות ואמר טלו לכם תאנים! אוכלין ופטורין, ובעל השער ובעל החנות חייבים. רבי יהודה פוטר עד שיחזיר את פניו או עד שישנה מקום ישיבתו:

גמרא היה עובר בשוק כו'. שמואל אמר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר בערכין אין מתנה

נתן לו דבר מרובה, אפילו אמר לו טול ואכול, כמי שאמר לו טול והכנס. נתן לו דבר שאין דרכו להיאכל חי, אפילו אמר לו טול ואכול, כמי שאמר לו טול והכנס. היה אדם גדול ואין דרכו לוכל בשוק, ואמר לו טול ואכול, כמי שאמר לו טול והכנס. היו שנים, לזה אמר לו טול ואכול, ולזה אמר לו טול והכנס, זה שאמר לו טול ואכול, פטור. וזה שאמר לו טול והכנס, חייב. אמר רבי יוסי ולא מתניתא היא?! אוכלין ופטורין ובעל השער ובעל החנות חייבין.

צא ולקוט לך עשרים תאנים משלי, ואני ממלא כריסי משלך, הממלא את כריסו פטור, והאוכל במניין חייב. רבי בון בר חייה בעי קומי רבי זעירא, ואין אדם אוכל אחת אחת ברשות הכל ביטוי [במקום שרבים מסתכלים עליו] ופטור? אמר ליה אין. והכא למה הוא חייב? אמר ליה במצרף.

אם במצרף אפילו הממלא את כריסו יהא חייב, ואינו אסור משום חליפין?! דהוי כמקח, וקובע אמר רבי שימי אין לו חליפין. שלא נתכווין האיש הזה אלא להגס את לבו שיאכל.

[[תוספתא מועתק מליברמן אמר לו צא ולקט לך תאנים מן התאנה, אוכל מהן עריי ומעשרן ודיי. כיון שאין בעה"ב יודע כמה ליקט, איך יעשרם?

צא ומלא לך כלכלה זאת, אוכל מהן עריי ומעשרן דמיי.

במה דברים אמורים? בעם הארץ, אבל בחבר, אוכל ואין צריך לעשר דברי ר'.

רבן שמעון בן גמלי' אומ': בד"א בעם הארץ כש"הנותן" ע"ה, אבל בחבר נותן לא יאכל עד שיעשר, שלא נחשדו חברין תורמין שלא מן המוקף. אמ' ר' רואה אני את דברי מדברי רבן שמעון בן גמליאל, מוטב יתרמו חבירי' שלא מן המוקף, ואל יאכילו את עמי הארץ טבלים. ורשב"ג סבר איפכא: כשהנותן חברף ו ו ד א י ל א עישרן

אמר לו צא ולקט לך תאנים מן התאנה, אוכל ואינו חושש משם גזל. צא ומלא לך...ע"כ]]

[אמר רבי זעירא מדברי שניהם אפילו חבר ששילה לחבר צריך הנותן לעשר]

הוון בעיין מימר מאן דאמר שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף, וזה המקבל חבר צריך הוא לעשר. שהרי ע"ה אינו בא לשאול.. ומאן דאמר מוטב שיתרומו שלא מן המוקף ולא להאכיל לעמי ה א ר ץ טבלים. רבי יונה בעי הכא את עביד ליה המקבל חבר והכא את עביד ליה עם הארץ! אמר רבי יוסי כאן וכאן עם הארץ הוא, אלא בשביל אחד שהוא מתקן, הוא נקרא חבר.כ הב"ע שבא המקבל לשאול, עונים לו שחייב [עיין בבלי

עירובין]

רבי יוסי בשם רבי ששת רבי לעזר בי רבי יוסי בשם רבי אבין: האומר לחבירו אני מעשר על ידך אינו צריך לעמוד עמו.

תמן תנינן השולח ערובו ביד חרש שוטה וקטן או ביד מי שאינו מודה בערוב אינו ערוב, ואם אמר לאחר לקבלו ממנו, הרי זה ערוב: אמר רבי לעזר וצריך לעמוד עמו. והכא את אמר הכין! אמר רבי חייה בר אדא כאן בגדול כאן בקטן. רבי חנניה בשם רבי חנינא אפילו תימר כאן וכאן בגדול כאן וכאן בקטן, תמן, באומר לו אני מעשר על ידך. ברם הכא, באומר לו ערב על ידי. ההיא ילפא מן הדא באומר לו אני מערב על ידך שאינו צריך לעמוד עמו. והדא ילפא מן ההיא באומר לו עשר על ידי שהוא צריך לעמוד עמו.

צא ומלא את הכלכלה רבי אומר: אומר אני שהוא צריך להראות לו את הכלכלה.שלא יהא גזילה

צא ומלא לך כלכלה זאת..וכמה הוא שיעור הכלכלה? רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן סתם כלכלה ארבעת קבין, וגדולה סאה, וקטנה שלושת קבין.

#ר' יונה בעי, למעשרות איתאמרת יותר משעור ד קבין, וכו' א י ן אוכל מהן עראי או למדת הדין? (כשאמר לו מלא כלכלה שאסור ללקט יותר מד' קבין דהוי גזילה) אין תימר למעשרות איתאמרת כל שכן למידת הדין,דהוי גזילה אין תימר למידת הדין איתאמרת, הא למעשרות לא.שמא מותר יותר. רבי יוסי פשיטא ליה למעשרות איתאמרת שאסור יותר שיעור זה כל שכן למידת הדין.#

1) הדא אמרה שביתו של אדם טובל לו אבל לא לאחרים.

אמר רבי לעזר: רבי יודה ורבי נחמיה שניהם אמרו דבר אחד. דתנינן תמן רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלוכל בתוכה חייבת הא בוש פטור. וה"ן פטר בלי חזרת

אמר רבי יוסי הוינן סברין מימר מה פליגין רבי נחמיה ורבנין בחצר שהוא בוש לוכל בכולה, הא מקצתה בוש ומקצתה לא בוש לא. הו"א כולה חייבת מן מה דאמר רבי לעזר רבי יהודא ורבי נחמיה שניהם אמרו דבר אחד, הדא אמרה מקום שהוא ב ו ש פ ט ו ר מקום שאינו בוש חייב.

ר"י פוטר עד שישנה את מקומו אמר רבי יוחנן: דברי רבי יהודה: עשו אותו כייחור שהוא נוטה לחצר סוף פרק ג' . על דעתיה דרבי יוחנן באוכל אחת אחת, ובאוכל ברשות הכל, ברשות שהכל רואים אותו אוכל במשייר. על דעתיה דרבי לעזר אפילו אינו אוכל אחת אחת, אפילו אינו אוכל ברשות הכל, ולא שייר:

הלכה ב משנה המעלה פירות מגליל ליהודה או עולה לירושלים, אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך, וכן בחזירה. רבי מאיר אומר: עד שהוא מגיע למקום השביתה.

הרוכלים המחזירין בעיירות אוכלין עד שהן מגיעין למקום הלינה. רבי יהודה אומר הבית הראשון הוא ביתו:

גמרא פירות שלקטן שלא לצורך השבת וקדשה עליהן השבת, רבי יוחנן אומר השבת טובלת. רבי שמעון בן לקיש אומר אין השבת טובלת. מתיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן על דעתך דתימר השבת טובלת והתנינן המעלה פירות מן הגליל ליהודה או עולה לירושלים אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן בחזירה, ותני עלה אפילו לן אפילו שבת. אמר ליה ב"רוצה" לשבות. תדע לך שהוא כן דתני עלה אפילו שבת בשני ויש שביתה בשני?! אלא ברוצה לשבות אף הכא ברוצה לשבות.

רמ"א..הכל מודים בלינה שאינה טובלת. מה בין לינה מה בין שביתה אדם מגלגל he can suffer בלינה ואין אדם מגלגל בשביתה בכל מקום אדם לן ואין אדם שובת בכל מקום.

תני מעשה ברבי יהושע שהיה מהלך אחר רבן יוחנן בן זכאי לבני חיל, והיו בני אותן העיירות מביאין להם פירות אמר להן רבי יהושע אם לנו כאן אנו חייבין לעשר ואם לאו אין אנו חייבין לעשר. אמר רבי זעירא רבי יהושע דעתו נקיה ואינו לן אלא במקום יפה. אמר ליה רבי מנא וכל עמא שטיי?! אלא רבי יהושע דלווייתיה שכיחא ליה מ ו צ א מקום טוב ללון.. הוי דו אמר הלינה טובלת, ושאר בני אדם דלית אלווייתיה שכיחא לון אין לינה טובלת.

דבר חדש והתנינן רוכלים המחזירין בעיירות אוכלין עד שהן מגיעין למקום הלינה! מהו מקום הלינה? ביתו.

רבי שמעון בן לקיש אמר בשם רבי הושעיה כגון אילין דכפר חנניה דנפקין וסחרין ארבע וחמש קוריין כפרים ועיילין דמיכין לנים בבתיהון.

תני רבי חלפתא בן שאול רוצה הוא אדם לפלח ל"פרנס" את עסקיו [ברכות כז:] take care of his goods עסקיו בבית הראשון שהוא פוגע בו וללון שם:

הלכה ג משנה פירות שתרמן עד שלא נגמרו מלאכתן, רבי ליעזר אוסר מלוכל מהן עראי וחכמים מתירין. חוץ מכלכלת התאנים.

כלכלת תאנים שתרמה, רבי שמעון מתיר וחכמים אוסרים.

האומר לחבירו הילך איסר זה ותן לי בו חמש תאנים, לא יאכל עד שיעשר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אוכל אחת אחת ופטור. ואם צירף חייב.

אמר רבי יהודה: מעשה בגינת וורדים שהיתה בירושלים והיו תאיניה נמכרות משלש ומארבע באיסר, ולא הפרישו ממנה תרומה ומעשר מעולם:

גמרא מה נן קיימין? אם בכלכלה של תאנים דברי הכל אסור. אם בזיתים על השמן, [=דעתו לעשותן שמן] וענבים על היין דברי הכל מותר.

אלא כי נן קיימין בתמרים והוא עתיד לדורסן. ובגרוגרות והוא עתיד לדושן. רבי ליעזר אומר תרומה טובלת בפירות שלא נגמרו מלאכתן. ורבנין אמרין אין תרומה טובלת בפירות שלא נגמרו מלאכתן.

##מה נן קיימין=אזה איבעי יש לנו? אם בכרי שנתמרח דברי הכל אסור, אם במעשר ראשון שהקדימו בשבלין דברי הכל מותר אין הפרשת מעשר טובל שאר הכרי לתרומה. אלא כי נן קיימין בענבים והוא עתיד לדורכן בזיתים והוא עתיד לכותשן, ועבר והפריש מהן תרומה גדולה ונמלך להניחן כמות שהן, והפריש מהן ראשון. אין תימר תרומה היא שהיא טובל', למפרע נטבלו, ואין תימר ראשון הוא שהוא טובל. מיכן ולבא נטבלו ##

כשהפריש התרומה עדיין היה דעתו לדרוס [נמצא הפרשת התרומה ל א טבלה] ושוב נמלך להניח כך. מי אמרי' למפרע נטבל משעת הפרשת התרומה, או דילמא רק משעת הפרשת הראשון

עיין תוספתא הלכה 3 [העתקתיו בסוף פרק קמא] הלוקח תמרים והוא עתיד לדורסן, גרוגרות והוא עתיד לדושן, אסור לוכל מהן עראי, ומתקנן דמאי דברי רבי מאיר.כדבר שנגמר' וחכמים אומרים אוכל מהן עראי ומתקנן ודאי.כדבר שלא נגמ'

ר' יוסי ר' הילא רבי לעזר בשם חילפיי. אמר ר' יונה אשכחון כתוב בפינסקיה דחילפיי אוכל מהן עראי ומתקנן דמאי. וקשיא, אם אוכל מהן עראי מתקנן ודאי, אם מתקנן דמאי יהא אסור לוכל מהן עראי! רבי יוסי בשם רבי הילא: אוכל מהן עראי- משום דבר שלא נגמרה מלאכתו, ומתקנן דמאי- מתוך שיודע שביתו טובל, אף הוא ע"ה מפריש תרומה משעה ראשונה.

אמר רבי לעזר בכלכלה של כל דבר =אפי' של ערבה היא מתניתא.

רבי שמעון מתיר מקל וחומר, ומה אם בשעה שיש עליה זיקת שלשה מעשרות את אמר מותר,באכילת עראי בשעה שאין עליה אלא זיקת שני מעשרות, לא כל שכן! ראשון מהו שיטבול לשני? מה אם בשעה שיש עליה זיקת שני מעשרות את אמר מותר, בשעה שאין עליה אלא זיקת מעשר אחד לא כל שכן!!

רבי זעירא בשם רבי יוחנן רבי הילא בשם רבי לעזר מה פליגין ר"מ ור"י בלוקט ונותן לו, אבל בלוקט ואוכל הוא עצמו ל ו ק ט א ח ת אחת ואוכל.., כל עמא מודיי שהוא אוכל אחת אחת ופטור.

רבי הילא בשם רבי לעזר כשם שהן חלוקין [ר"מ ור"י] כאן, כך חלוקין בחצר בית שמירה. [דאמר רבי יוחנן מקח וחצר ושבת אינה תורה. רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש המחוור מכולן זו חצר בית שמירה]

חברייא בשם רבי יוחנן כך משיב רבי יודה את רבי מאיר: אין את מודה לי בנותן לבנו שהוא פטור. מה לי הלוקט ונותן לבנו מה לי הלוקט ונותן לאחר.

רבי יודן בעי, מה חמית מימר בלוקט ונותן לו, או נימר בלוקט ואוכל? אמר רבי מנא לית כאן בלוקט ואוכל, אלא בלוקט ונותן לו. מן הדא: גינת וורדין. אית לך מימר גינת וורדין בלוקט ואוכל?!אין מניחין אדם ליכנס בגינה ללקוט!! לא בלוקט ונותן לו! אוף הכא בלוקט ונותן לו. דו אמר ליה אין את עליל את מקלקל וורדייה. וכריו"ח ור"א דלעיל [מה פליגין...]

מתני' פליגא על הווייה דרבי מנא. כרמא אני מוכר לך אע"פ שאין בו גפנים הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו. פרדיסא אני מוכר לך אף על פי שאין בו אילנות הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו:וכן גינת וורדים לא היה בו גינה

הלכה ד משנה האומר לחבירו הילך איסר זה בעשרים תאנים שאבור לי בורר =אחת אחת ואוכל. באשכול שאבור לי מגרגר ואוכל. ברימון שאבור לי פורט ואוכל. באבטיח שאבור לי סופת ואוכל. אבל אם אמר לו בעשרים תאנים א ל ו בשני אשכולות אלו בשני רימונים אלו בשני אבטיחים אלו אוכל כ

ד ר כ ו ופטור מפני שקנה במחובר לקרקע.

השוכר את הפועל לקצות בתאנים. אמר לו "על מנת שאוכל תאנים" הוא אוכל ופטור. ע"מ שאוכל אני ובני או שיאכל בני בשכרי הוא אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב. על מנת שאוכל בשעת הקציעה ולאחר הקציעה בשעת הקציעה אוכל ופטור ולאחר הקציעה אוכל וחייב שאינו אוכל מן התורה. זה הכלל כל האוכל מן התורה פטור ושאינו אוכל מן התורה חייב.

היה עושה בלבסים לא יאכל בבנות שבע בבנות שבע לא יאכל בלבסים. אבל מונע הוא את עצמו עד שהוא מגיע למקום היפות ואוכל.

המחליף עם חבירו: זה לוכל וזה לוכל, זה לקצות וזה לקצות זה לוכל וזה לקצות חייב. רבי יהודה אומר המחליף לוכל חייב לקצות פטור:

גמרא רבי יוסי בשם רבי יוחנן מגרגר אחת אחת והולך ואוכל. אמר ליה רבי חייא בר ווא וכן רבי הוה עביד.

[תני בשם רבי יוסי: אבטיח שספת בו אפילו כל שהוא, קניו. רבי יונה בעי, אף ברימון כן?]

למה לי על מנת? אפילו שלא על מנת! רבי אבין בשם רבי שמיי לכן צריכה א פ י ל ו אמר לו על מנת.

תמן תנינן היה עושה בידיו אבל לא ברגליו ברגליו אבל לא בידיו אפילו על כתיפו הרי זה יאכל. ותני כן: בידו- אוגד. ברגליו- מסמיך. אפילו על כתיפו- טוען. רבי יוסי בי רבי יהודא אומר עד שיעשה בידיו וברגליו ובגופו כדייש. מה דייש שהוא עושה בידיו וברגליו ובגופו, אף כל דבר שהוא עושה בידיו וברגליו ובגופו. דייש- מה דייש מיוחד שהוא בתלוש אף כל שהוא בתלוש יצא המנכש בשום ובבצלים והמסמך בגפנים והעודר תחת הזיתים. דייש- מה דייש מיוחד שגידוליו מן הארץ אף כל דבר שגידוליו מן הארץ יצא החולב והמגבן והמחבץ. דייש- מה דייש מיוחד דבר שלא נגמר מלאכתו אף כל דבר שלא נגמר מלאכתו יצא הבודל בתמרים והמפרד בגרוגרות והיין משיקפה והשמן משירד לעוקה. דייש- מה דייש מיוחד דבר שלא בא לזיקת המעשרות אף כל דבר שלא בא לזיקת המעשרות יצא הלש והמקטף והאופה.

כתיב (דברים כג) כי תבוא בקמת רעך. יכול בשאר כל אדם הכתוב מדבר? ת"ל (שם) וחרמש לא תניף על קמת רעך. את שיש לו רשות להניף ואי זה זה? זה הפועל.

איסי בן עקביא אומר: בשאר כל אדם הכתוב מדבר. א"כ מה תלמוד לומר וחרמש לא תניף? מכאן שאין לו רשות לאכול אלא בשעת הנפת מגל. =נגמרה גידולו

תני רבי שמעון בן יוחי אומר: עד איכן דיקדקה התורה בגזל שצריכה לדון בין אדם לחבירו עד כדי הנפת מגל.רק בשעת הנפה ממש מותר בתוך כן: גדולה מלאכה. שלא חרב דור המבול אלא מפני הגזל, ופועל עושה במלאכתו ואוכל ופטור מן הגזל.

כתיב (דברים כה) לא תחסום שור בדישו אין לי אלא שור בתלוש ואדם במחובר, אדם מהו שיאכל בתלוש? מה אם השור שאינו אוכל במחובר אוכל בתלוש, אדם שאוכל במחובר אינו דין שיאכל בתלוש! א"כ מה תלמוד לומר לא תחסום שור בדישו? שור בלא תחסום, ואין אדם בלא תחסום.

שור מהו שיאכל במחובר? מה אדם שאינו אוכל בתלוש אוכל במחובר, שור שאוכל בתלוש אינו דין שיאכל במחובר! אי מה כאן בלא תחסום אף כאן בלא תחסום? תלמוד לומר לא תחסום שור בדישו. בדישו אין את חוסמו אבל חוסמו את במחובר לקרקע.

עניין חדש מיכן אמרו קוצץ הוא אדם על ידי עצמו על ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו הגדולים ועל ידי אשתו מפני שיש בהן דעת אבל אינו קוצץ על ידי בנו ובתו הקטנים ולא

על ידי עבדו ושפחתו הקטנים ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהן דעת.

לא צריכה האוכל מן התורה יהא חייב! אמר רבי יונה התורה פטרה אותו!!

תמן תנינן היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים, בענבים לא יאכל בתאנים. ותני עלה היה עושה בייחור זה לא יאכל בייחור אחר. ותנינן היה עושה בכלוסים לא יאכל בבנות שבע בבנות שבע לא יאכל בכלוסים. לא כן צריכה אפילו שתיהן בייחור אחד.

כתיב (דברים כג) כי תבא בקמת רעך יכול בשאר כל אדם הכתוב מדבר? תלמוד לומר ואל כליך לא תתן אבל נותן את לכיליו של חבירך. ואי זה זה? זה הפועל. ואכלת ענבים. וכי אין אנו יודעין שאין בכרם לוכל אלא ענבים מה תלמוד לומר ואכלת ענבים? אלא מיכן שאם היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים, בענבים לא יאכל בתאנים. כנפשך- דבר שהיצר תאב. כנפשך- שהוא פטור מן המעשרות. מה את אוכל ופטור, אף פועל אוכל ופטור. כנפשך- מיכן שלא יאכל הפועל יותר על שכרו. מיכן היה רבי אלעזר חסמא אומר לא יאכל הפועל יותר על שכרו וחכמים מתירין. מניין שנפשו קרוייה שכרו? רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינא נאמר כאן נפשו ונאמר להלן נפשו דכתיב (דברים כד) ואליו הוא נושא את נפשו מה נפשו האמורה להלן שכרו אף כאן שכרו. שבעך- שלא יהא אוכל ומקיא. שבעך- שלא יהא מקלף בתאנים ומצמץ בענבים. רשאים הפועלים לטבל עמו בציר בשביל שיאכלו ענבים הרבה. רשאי בעל הבית להשקותן יין בשביל שלא יאכלו ענבים הרבה. רשאי בעל הפרה להרעיבה בלילה בשביל שתאכל הרבה בשעה שהיא דשה. רשאי בעל הבית להאכילה פקיעי עמיר בשביל שלא תאכל הרבה בשעה שהיא דשה.

רבי אבהו אמר התריגו תן אתרוגים למוליך הבהמות לבהמין. רבי חנניא מייכלין דבילה. רבי מנא מיכלין איסטפניני.

תני רבי חייה אוכל פועל אשכול ראשון. תני אשכול אחרון.

רבי שמואל בשם רבי הילא נתנו לסל אסור. אמר רבי יוסי לכן צריכה =נכונים דבריו כשהיה הוא בוצר ואחר מוליך, אבל אם היה הוא בוצר הוא מוליך, בתחילה כשנותן לסל אוכל משום הלכות מדינה ב"מ 7:8 שומר ולבסוף כשמוליך לגת אוכל משום פועלין- הפועלים אוכלין בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן לגת, ובחמור שתהא פורקת.

תני מערים אדם על פועליו רוצה להאכילם הרבה בלתי-מעושר [בתור היתר "אכילת פועל"] ולהבליע את שכרם.. להיות אוכלין תשע וקוצין אחת. אית תניי תני קוצין תשע ואוכלין אחת. ניחא אוכלין תשע וקוצין אחת, קוצין תשע ואוכלין אחת. מה החידוש? אמר רבי אבין שלא תאמר יעשה כלאחר גמר מלאכה שהרי אין פועל אוכל אלא ב ש ע ת מלאכה ויהא חייב.

המחליף עם חבירו..ניחא לאכול חייב, לקצות חייב?! אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן. אמר רבי לעזר רבי מאיר ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד כמה דרבי ליעזר אומר תרומה טובלת בפירות שלא נגמרה מלאכתן. כן רבי מאיר אומר מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן:

מסכת מעשרות פרק ג

הלכה א משנה המעביר תאנים בחצרו לקצות על דעת להניחם אח"כ במוקצה בניו ובני ביתו אוכלין ופטורין. והפועלין שעמו, בזמן שאין להן עליו מזונות, אבל אם יש להן עליו מזונות, הרי אלו לא יאכלו.

המוציא פועליו לשדה, בזמן שאין להן עליו מזונות, אוכלין ופטורין. אבל אם יש להן עליו מזונות, אוכלין אחת אחת מן התאינה. אבל לא מן הסל ולא מן הקופות ולא מן המוקצה.

השוכר את הפועל לעשות עמו בזיתים, אמר לו: "על מנת לוכל זיתים" אוכל אחת אחת ופטור. ואם צירף חייב.

לנכש בבצלים אמר לו "על מנת לוכל ירק" מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב:

גמרא המעביר תאנים כו'. הוא עצמו מהו שיאכל? רב אמר הוא אסור לוכל. עולא ב"ר ישמעאל בשם רבי לעזר הוא מותר לוכל. רב כרבי מאיר רבי לעזר כרבנן. רב כרבי מאיר?! אין כרבי מאיר אפילו בניו ובני ביתו יהו אסורין! אלא רב כרבי, ורבי לעזר כרבנין.

דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי רבי יוסי בן שאול בשם רבי: אין אוכלין על המוקצה אלא על מקומו.

דברי חכמים: רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי אוכלין על המוקצה בין על מקומו בין שלא על מקומו. מותיב רבי יוסי בן שאול לרבי והתנינן החרובין עד שלא כינסן לראש הגג. וכו' אף שלב"ק אמר ליה לא תתיביני חרובין. חרובין מאכל בהמה הן.

על דעתיה דרב מה בין הוא מה בין בניו? הוא על ידי שהוא תלוי ???שייך לו ויכול לחזור ממחשבתו במוקצה אסור, בניו על ידי שאינן תלוין במוקצה מותרין.

ניחא בניו. ובני ביתו, ואין לה עליו מזונות?!

כמאן דאמר אין מזונות לאשה דבר תורה. כהדא דתני אין בית דין פוסקין מזונות לאשה מדמי שביעית. דאסור לפרוע חוב מדמי שביעית (וס"ל שחייב מה"ת—וע"כ אסור לפרוע) אבל ניזונת היא אצל בעלה בשביעית. [ויעשו אותה כפועל שאינו יפה שוה פרוטה? הדא אמרה שלא עשו אותה כפועל שאינו יפה שוה פרוטה.]

[אפילו כמאן דאמר יש לה עליו מזונות, אין לה עליו בית דירה. כהדא דתני: אנשים ששיתפו שלא מדעת הנשים, שיתופן שיתוף. נשים ששיתפו שלא מדעת אנשים, אין שיתופן שיתוף]

תני: וכולן שנכנסו משדה לעיר נטבל

תוספתא מסכת מעשרות (ליברמן) פרק ב

היתה לו ערימה של בצלים ושל גרוגרות ושל חרובין בראש גגו, בורר ואוכל. בורר ומניח על השלחן. בורר ומשליך לפני בהמתו.

ר' שמעון בן אלעזר או': אין בהמה אוכלת עריי בחצר

וכולן שהכניסן מן השדה לעיר [=לחצר ו מ ש ם יקחנו אח"כ לגג] לא יאכל מהן עריי. [לפי שאין סופו להחזיר את המותר]

ע"כ תוספתא

מתניתא דרבי. דתני: הביא תאנים מן השדה לאוכלן בחצר שאינה משתמרת "ושכח" והכניסן לתוך ביתו או שהכניסום התינוקות הרי זה מחזירן למקומן ואוכל.

לא אמרו אלא שוגג הא מזיד אסור. מאן תניתה? רבי. דתני הביא תאנים מן השדה והעבירן לחצירו לאוכלן בראש גגו רבי מחייב דחצר קובעת אפי' דרך העברה בעלמא. רבי יוסי בי רבי יהודה פוטר. הוי, מאן דתנא המעביר תאנים בחצירו לקצות, הא לא לקצות, חייב אף שהעבירן בחצירו בדרך העברה בעלמא, כבר נתחייב. רבי.

עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר: רבי ורבי יוסי בי רבי יהודה היו מכניסין את הכלכלה לאחורי הגגות ראה אותן רבי יודה בי רבי אלעאי אמר להן ראו מה ביניכם לראשונים. רבי עקיבה היה לוקח שלשה מינין בפרוטה בשביל לעשר מכל מין ומין ואתם מכניסין את הכלכלה לאחורי הגגות. מה לי לאחורי הגגות

אפילו הכניסם בחצירו לאוכלן בראש גגו ולא רבי יוסי בי רבי יהודה היא? בגין רבי דהוה עימיה. חמתון חד סבא אמר לון יהבון לי! אתון אמרון ליה: אין.באו ואמרו לו: כן! אמר לון: לאבוכון דבשמיא לא יהביתון, אלא לי!!

עיין 2:2 רבי יוחנן כרבי, ורבי שמעון בר לקיש כרבי יוסי בי רבי יודה? רבי יוחנן כרבי? אפילו דיסבור כרבי יוסי בי רבי יודה חומר היא בשבת שכן נשרים שנשרו מאיליהן אסורים. רבי שמעון בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יודה? אפילו דיסבור כרבי חומר היא בחצר בית שמירה דאמר רבי יוחנן מקח וחצר ושבת אינן תורה. רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש המחוור שבכולן זה ח צ ר ב י ת ש מ י ר ה.

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי: היו לו שתי חצירות אחת במגדלא ואחת בטיבריא העבירו בזו שבמגדלא לאוכלן בזו שבטיבריא מכיון שהעבירן דרך היתר מותר!! אתיא דרבי שמעון בן יוחי כרבי יוסי בי רבי יודה, ורובה רבותא טפי מן דרבי יוסי בי רבי יודה. מה דאמר רבי יוסי בי רבי יודה בעומד =דעתו ל ע מ ו ד [לעכבן] במקום פטור [גג] במקום פטור. מה דאמר רבי שמעון בן יוחי בעומד במקום חיוב. מכיון שהעבירן דרך היתר מותר. רבי אליעזר דרובא מן תרוויהון, דרבי ליעזר אמר תרומות 8:2 מכיון שהתחיל בהן דרך היתר מותר.

ניחא לא מן הסל ולא מן הקופה דמצורפין ועומדין, ולא מן המוקצה?! כמה דתימר תמן מלקט אחת אחת ואוכל [ואם צירף חייב] ואמור אוף הכא כן? א"ר יצחק מוקצה עשו אותה כמצורף.

..לעשות עמו בזיתים ..תני דבי רבי: אוכל כדרכו ופטור.

רבי יונה בעי, מה נן קיימין? אם כששכרו לעשות עמו בזיתים ללקט זיתים כל עמא מודיי שהוא אוכל כדרכו ופטור שהרי אוכל הוא מה"ת. ואם ששכרו לעשות עמו בגופן לחרוש של זיתים, כל עמא מודיי שהוא אוכל אחת אחת ופטור, [ואם צירף חייב]. אלא כי נן קיימין כששכרו לנכש עמו בזיתים בכה"ג פליגי רבי ורבנן מן דבתרה: לנכש עמו בבצלים אמר לו על מנת לוכל ירק מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב.

שייך למשנה הבאה מצא תחתיה תאנים.. רבי חגיי שאל לחבריא, מהו אהן פטור דתנינן הכא? א"ל משום אוכל עראי בשדה והוא פטור. אמר לון וכא אתינן מתני' משום אוכל עראי בשדה והוא פטור?! אלא משום הבקר והפקר פטור מן המעשר. שכן א פ י ל ו אם הכניסו לביתו פטור.

דתני מצא כלכלה מחופה בעלין אסורה משום גזל וחייבת במעשרות. אסורה משום גזל משום דבר שיש בו סימנין. וחייבין במעשרות אם מכניסן בביתו [כדין כל בית הקובעת] שעד עכשיו דעת בעלים עליה. עד היכן? עד כדי שיכול לתרום מן המובחר, לא היה יכול לתרום מן המובחר, עושה אותה דמים ואוכלה.כ ממתין לה עד סמוך לריקבון והדר שם ומניח דמיהן ואוכלן [אחר הפרשת מעשר]. רבי יונה בעי, דמים מהו שיטבלו כמקח? או מאחר שהבעלים מוציאין אותה כשבאו ליתן סימן לא נטבלה? רבי מנא בעי הגע עצמך שהיתה נתונה בפיו לא נמאס הוא?! יכול הוא להחזירה?! אם אומר את כן לא נמצא אוכל טבל למפרע! הדא אמרה דמים כמקח הן.

מצא כלכלה [מחופה בעלין], במקום שהרוב מכניסין לשוק, אסור לוכל ממנה עראי, ומתקנה דמאי. במקום שהרוב מכניסין לבתים, מותר לוכל ממנה עראי ומתקנה ודאי. מחצה על מחצה- בדרך מתקנה דמאי. מכניסה לבית, מתקנה ודאי.

רבי יונה בעי, דמאי מהו שיטבול לודאי? כיון שמתקנה דמאי (תרו"מ) בשדה, שמא "הוקבע" וחייב בתרומה אף קודם שמגיע לבית

אם אומר את כן, לא נמצאת מקדים?!

מחצה על מחצה, בשדה- מתקנה דמאי. [מפריש

תרו"מ] מכניסה לבית- מתקנה ודאי [תרומה גדולה]. וחש לומר שמא מאותה שמכניסין לבית היא, ונמצאת תרומת מעשר טבולה לתרומה גדולה!

רבי יוסי בי רבי בון רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק צריך להתנות ולומר: אם מאותן שמכניסין לשוק היא, מה שעשיתי עשוי, ואם לאו לא עשיתי כלום. שלא תהא מאותן שמכניסין לבית, ונמצאת תרומת מעשר טבולה לתרומה גדולה.

אמר רבי מתניה בקורא שם על מעשרותיו חייב ל"תקן" התרו"מ שהפריש בשדה .

מקום שהרוב מכניסין לבתים...ומתקנה ו ו ד א י עד כדון דבר שאין לו גורן, יש לדאוג על תרומה אבל דבר שיש לו גורן, מפרישין תרומת מעשר, ואין צריך להפריש תרומה גדולה. כהדא דתני מצא פירות ממורחין בשדה, מכונסין- אסורין משום גזל. מפוזרין- מותרין משום גזל. בין כך ובין כך חייבין במעשרות, ופטורין מתרומה גדולה, שאי אפשר לגורן שתיעקר אלא אם כן נתרמה תרומה גדולה.

מן הדא: חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות, אפילו בו ביום הכניסן, הרי אלו בחזקת מתוקנים. ואפשר שלא נטרפה דעתו שעה אחת? אלמא בשדה מפריש תרומה! א"ר בון בר חייא תפתר שמת מתוך יישוב. רבי חנינא בשם רבי פינחס שמע לה מן הכא: עישור אחר שאני עתיד למוד, נתון לעקיבה בן יוסף שיזכה בו לעניים. הדא אמרה ד ת ר ו מ ה מן השדה. רבי חייא בר אבא שמע להן מן הכא: מי שהיו פירותיו במגורה, ונתן סאה לבן לוי, וסאה לעני, הדא אמרה מן השדה. רבי אבא מרי שמע לה מן הכא: מן הבית- זו חלה. הדא אמרה מן השדה:

הלכה ב משנה מצא קציעות בדרך, אפילו בצד שדה קציעות, וכן תאנה שהיא נוטה על הדרך, ומצא תחתיה תאנים, מותרות משום גזל

ופטורות מן המעשרות. [הפקר פטו' ממעשרות]

הזתים והחרובין חייבין. יי"ל סימן

מצא גרוגרות, אם דרסו רוב בני אדם [כבר הגיע "עונת הדריסה"]- חייב. ואם לאו- פטור. דמסתמא נדרסו ע"י רגלי בני-אדם שלא בכוונה

מצא פלחי דבילה, חייב. בידוע שמדבר הגמור.

[החרובין- עד שלא כינסן =צברן לראש גגו, מוריד מהן ל ח צ י ר ו לבהמה ופטור. מפני שהוא מחזיר את המותר]

גמרא אמר רבי יונה לא אמרו אלא לדרך, הא בינו לבין חבירו לא.

אמר רבי יונה והוא שמצא זיתים תחת זיתים, וחרובין תחת חרובין, אבל אם מצא זיתים תחת חרובין, וחרובין תחת זיתים, לא בדא.

מצא גרוגרות..חייב ולא בבתים הן נדרסות?! אמר רבי בון בר חייא תפתר שרוב דורסין בשדות.

רבי זעירא בעי, ואינה ניכרת אם דרוסה היא אם אינה דרוסה? אמר רבי שמואל: פעמים שהיא פוקעת תחת הגלגל והיא דרוסה, והיא נראית שאינה דרוסה. פעמים שהרגל דורסתה והיא אינה דרוסה, ונראית כדרוסה.

אמר רבי לעזר הדא דתימא דחייב במקום שכולן דורסים בשדות, אבל במקום שרוב דורסין בשדות, אותן המיעוט שדרסו, אותן שעתידין לדרוס מצטרפין. מיעוט דורסין בבית [ולפי"ז ב ו ו ד א י נדרסה ע"י רגלי בני אדם] ואת"ל דורס בשדה הוא----אכתי יש ספק

[שייך למשנה שלפנינו] אית תניי תני שאין שבחו של תלמיד חכם להיות אוכל בשוק. כהדא רבי לעזר בר רבי שמעון הוה אכיל בשוקא, חמתיה רבי מאיר אמר ליה בשוקא את אכיל?! ובטל גרמיה:

הלכה ג משנה ואיזה היא חצר שהיא חייבת במעשרות?

רבי ישמעאל אומר חצר הצורית שהכלים

נשמרים בתוכה.

רבי עקיבה אומר כל שאחד פותח ואחד נועל פטורה. ר פותחה, ובא שמעון וממחה, ונועלה!

רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלאכול בתוכה חייבת.

רבי יוסי אומר כל שנכנס לה ואין אומר לו מה אתה מבקש בתוכה פטורה.

רבי יהודה אומר שתי חצירות זו לפנים מזו הפנימית חייבת והחיצונה פטורה.

הגגות פטורין. אף על פי שהן של חצר חייבת.

בית שער ואכסדרה ומרפסת הרי אלו כחצר, אם חייבת חייבין ואם פטורה פטורין.

הצריפין והבורגנין והאליקטיות פטורין.

סוכת גינוסר אף על פי שיש בה ריחים ותרנגולין פטורין.

סוכת היוצרים הפנימית חייבת והחיצונה פטורה.

רבי יוסי אומר כל שאינה דירת החמה ודירת הגשמים פטורה.

סוכת החג בחג רבי יהודה מחייב וחכמים פוטרין:

גמרא איזו היא חצר? תני רבי ישמעאל כל שהשומר יושב על פתחה ומשמר.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כולהון מן הבית למדו. בית טובל דבר תורה- ביערתי הקדש מן הבית.

בעון קומי רבי יוחנן, אמר לון הלכה כדברי כולהון להחמיר. ולמה לא אמרינן ליה משמיה? דלתיה =דלא תהא מילתא דרבי יוחנן פליגא על מילתא.כדיי שלא יחלוק הוא על עצמו

תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר' עקיבה: כל שאחד פותח ואחד נועל פטור. בשני שותפין, לא בשני דיורין. מה בין שותף מה בין דיור? כשם שהשותף ממחה כך הדיור ממחה!

אמר רבי יונה בבעל הבית ודיורו היא מתניתא. בעל הבית ממחה על ידי דיור, ואין דיור ממחה על ידי בעל הבית. עליה =על מאמר ז ה בעון קומי רבי יוחנן, הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה? רבי יונה אמר זעירא ורבי אימי תריהון בשם רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה.

אמר רבי אימי הורי רבי יוחנן באילין דבי רבי אימי הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה.

רבי בון בר חייא בעי קומי ר' זעירא, מה בא רבי יהודה להוסיף על דברי רבי עקיבה רבו? אמר לו לא כלום.

א"ר לעזר לגג מבוצר לאויר חצר היא מתנית'. א פ י ל ו בכה"ג מיתוקמא מכיון שהעבירן דרך חצר לא נטבלו? תפתר אי כרבי יוסי בי רבי יודה3:1 אי כרבי, בשהיה דעתו לעשותן מוקצה, ונמלך שלא לעשותן.

אמר רבי אבין והוא שיהא בגג ארבע על ארבע. מה הבית אינו טובל עד שיהא בו ארבע על ארבע, אף הגג אינו פוטר עד שיהא בו ארבע על ארבע.

דתני: בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות פטור מן המזוזה ומן המעקה ומן העירוב ואינו טובל למעשרות ואין עושין אותו חיבור לעיר והנודר מן הבית מותר לישב בו ואין נותנים לו ארבע אמות לפני פתחו ואין צמית ביובל ואינו מטמא בנגעים ואין הבעלים חוזרין עליו מעורכי מלחמה.

הצריפין... מהו שיטבלו לבעל הבורגנין? מן מה דתני: בית ספר ובית תלמוד טובלין לסופר ולמשנה [פתח תחת מם] אבל לא לאחרים. הדא אמרה שאין שהן טובלין לבעל הבורגנין.

סוכה דעלמא חייבת..רבי אומר ארבע אמות אף על פי שאין שם ארבע דפנות. ר"ש אומר ארבע דפנות אף על פי שאין שם ארבע אמות. רבי

יוסי אומר ארבע אמות וארבע דפנות.

סוכת החג בחג..וכן היה רבי יודה מחייב במזוזה.

מסתברא רבי יודה יודי לאילין רבנין, אילין רבנין לא יודון לרבי יודה. אף על פי שיש שם ארבע אמות וארבע דפנות שהוא פטור מן המזוזה ואינו טובל למעשרות: [דאינו עשוי רק למצווה]

הלכה ד משנה תאינה שהיא עומדת בחצר אוכל אחת אחת ופטור, ואם צירף שאוחז בידו שני תאנים כאחד חייב. רבי שמעון אומר: אחת בימינו ואחת בשמאלו ואחת בפיו.

עלה לראשה, ממלא חיקו ואוכל.

גפן שהיא נטועה בחצר, נוטל את כל האשכול. וכן ברימון. וכן באבטיח. דברי רבי טרפון. רבי עקיבה אומר: מגרגר באשכול, ופורט ברימון, וסופת באבטיח.

כוסבר שהיא זרועה בחצר, מקרטם עלה עלה ואוכל. ואם צירף חייב.

[סיאה ואיזוב והקורנית שבחצר, אם היו נשמרים חייבין]

תאינה שהיא עומדת בחצר ונוטה לגינה, אוכל כדרכו ופטור.

עומד בגינה ונוטה לחצר, אוכל אחת אחת ואם צירף חייב.

עומדת בארץ ונוטה בחוץ לארץ, או עומדת בחוצה לארץ ונוטה לארץ, הכל הולך אחר העיקר.

ובבתי ערי חומה: הכל הולך אחר העיקר [יש לו "בית" בראש האילן].

ובערי מקלט: הכל הולך אחר הנוף. ובירושלם: הכל הולך אחר הנוף: כשהאדם נמצא בנוף

גמרא עיין ריש פרק ד תני: נותנין לו שהות לפצע בה פעם ראשונה שנייה שלישית. ואם פצע פעם רביעית, נתחייב [כעין מולח] רבי יונה בשם רבי זעירא שאל, ליקט את השנייה בתוך כדי שהות הראשונה, נטבלו שתיהן? או דילמא כיוון שניתן לו רשות לפצוע--אין כאן בעייה של "קביעות שנים"

רבי ירמיה בעי, זרק את הראשונה למעלה מאויר עשרה, לא הספיקה לירד למטה מאויר עשרה עד שליקט את השנייה, נטבלו שתיהן?

ר' לעזר בי רבי שמעון אומר: שלש בימינו, ושלש בשמאלו, ושלש בפיו. רבי אלעזר בי רבי שמעון על ידי דהוה אכלן הוה משער גרמיה כן. ר' לעזר בי ר' שמעון אזל לגביה ר' שמעון בי ר' יוסי בן לקוניא חמוי, הוה מזג ליה והוא שתי, מזג ליה והוא שתי. אמר ליה לא שמעת מן אבוך כמה אדם צריך לגמות בכוס?! אמר ליה כמות שהיא- אחת. בצונין- שתים. בחמין- שלש. ולא שיערו חכמים לא ביינך שהוא נאה, ולא בכוסך שהוא קטן, ולא בכריסי שהיא רחבה. והוה רבי יהושע בן קרחה צווח ליה חלא בר חמרא. אמר ליה למה את צווח לי כן? אמר ליה על דלא ערקת ואזלית לך ללודקיא. היה לך לברוח ללודקיא [עיין פרק השוכר ב"מ] אמר ליה ולא קוצין כסיחין כסחתי? אמר ליה ולא היה לך לילך לסוף העולם להניח בעל הגינה שיקוץ את קוצין.

אוכל אחת אחת...ואם צירף חייב נתגלגלה מאיליה, תאנה הראשונה נפלה מידו מהו מחזרתה? =כשמחזירה לידו האם חל חיוב? כמה דתימר תמן מחזירן למקומן ואוכל ואוף הכא כן. תמן במחזירן במקום פטור, ברם הכא במחזירן למקום חיוב. לפטור דווקא מהני "חזרה"

מה דמי לה? היה עומד בראש התאנה ולקט מלא חיקו ונתגלגלו לקרקע החצר ורוצה להחזירן לראש

היה עומד בראש התאנה, מה את עביד לה כעומד בעיר כעומד בשדה? ייבא כהדא [נפק"מ

להדא מילתא] היה עומד בעיר ואמר יודע אני שהפועלים שוכחין עומר שבמקום פלוני ושכחוהו הרי זה שכחה דכתיב בשדה ושכחת ולא בעיר ושכחת

תמן תנינן היה אוכל את האשכול ונכנס מן הגינה לחצר, רבי ליעזר אומר יגמור. ורבי יהושע אומר לא יגמור. רבי זעירה רבי חייה בשם רבי יוחנן אתייא דרבי טרפון כרבי ליעזר, ויתר על זה..דרבי טרפון עבד עקיצת האוכל כתחילתו ועקיצת האשכול וודאי שרי! [והו"ל התחיל בהיתר דשרי לגמור כר"א] ר' אילא ר' איסי בשם ר' יוחנן או ר' טרפון כר' ליעזר או רבי טרפון עבד שתים ושלש אכילות כאכילה אחת.

מאי טעמא דרבי ליעזר? משום שהתחיל בו בהיתר. [אמר רבי נתן לא שרבי ליעזר אומר משום שהתחיל בו בהיתר אלא שרבי ליעזר אומר ימתין עד שיצא שבת, או עד שיוצא חוץ לחצירו ויגמור]

תני בשם רבי נחמיה: חצר שהיא נעדרת נחרשת הרי היא כגינה, אוכלין בתוכה עראי. אמר רבי שמלאי הלכה כרבי נחמיה. תני זרע רובה פטורה. נטע רובה חייבת. אמר רב חסדא והוא שנטעה לנוייה של חצר. הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא. הדא ילפא מן ההיא זרע רובה פטורה, והוא שתהא נעדרת. וההיא ילפא מן הדא שאם היתה נעדרת שהיא פטורה, והוא שעידר רובה.

מפרש מתני' [הכל הולך אחר מקום עמידת האדם] הדא דתימר אוכל כדרכו ופטור בעומד בגינה. הדא דתימר אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב בעומד בחצר.

רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא, היתה ניטלת בדוקני? עומד בחוץ ונוטלה במקל (מן החצר) דלמא מעשה רבי זעירא ורבי אבא בר כהנא ורבי לוי הוון יתבין והוה רבי זעירא מקנתר לאילין דאגדתא וצווח להון סיפרי קיסמי. אמר ליה רבי בא בר כהנא למה את מקנתר לון? שאל ואינון מגיבין לך! אמר ליה מהו דין דכתיב (תהלים סה) כי חמת אדם תודך שארית חמות תחגור? אמר ליה כי חמת אדם תודך בעולם הזה שארית חמות תחגור לעולם הבא. אמר ליה או נימר, כי חמת אדם תודך בעולם הבא, שארית חמות תחגור בעולם הזה! אמר רבי לוי כשתעורר חמתך על הרשעים, צדיקים רואין מה את עושה להן והן מודין לשמך. אמר רבי זעירא היא הפכה והיא מהפכה לא שמעינן מינה כלום. ירמיה בני אזל צור צור דוקניתא דהיא טבא מן כולם.

תמן תנינן כל שהוא לפנים מן החומה הרי הוא כבתי ערי חומה חוץ מן השדות. רבי מאיר אומר אף השדות. מה טעמא דרבנין? וקם בית אין לי אלא בית מנין לרבות בתי בדין בורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות ומגדלות [ת"ל אשר בעיר]. יכול אף השדות? ת"ל בית מה בית שהוא מיוחד שהוא בית דירה יצאו שדות שאינן בית דירה. מה טעמא דרבי מאיר? (ויקרא כה) וקם הבית אין לי אלא בית, מנין לרבות בתי בדין בורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות ומגדלות והשדות? תלמוד לומר (שם) אשר בעיר. אשר לו חומה פרט לבית הבנוי בחומה דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר כותל החיצון הוא החומה. רבי יהודה דריש אשר לו חומה. רבי שמעון דריש אשר לא חומה.

אמר רבי חיננא והוא שעלה הרוצה דרך הנוף,שהוא בחוץ אבל אם עלה דרך העיקר כבר קלטו העיקר.

ובירושלמי הלך אחר הנוף. אם הנוף בפנים--שפיר דמי אף בעיקר...[וק"ו כשעיקר בפנים וכו'] מתניתא דבית שמאי היא. מע"ש 3:4 דבית שמאי אומרין הכל כלפנים. [כשנוף בפנים, אוכלים גם בעיקר] ואית בהן תנייא קדמייא כבית שמאי: יש לפעמים שתנאין הראשונים, כב"ש

[תני   החזיר את הנוף לפנים—כלפנים]

מסכת מעשרות פרק ד

הלכה א משנה הכובש השולק המולח בשדה, חייב. המכמר באדמה פטור. המטבל בשדה פטור.

הפוצע זיתים שיצא מהן השרף, פטור. הסוחט זיתים על בשרו, פטור. ואם סחט ונתן לתוך ידו, חייב.

המקפא one who thickens לתבשיל, פטור. ולקדירה, קודם שנתן לתוכה התבשיל חייב. מפני שהוא כבור קטן:

גמרא הכובש השולק כו'. אור טובל. מקח טובל. מלח טובלת. תרומה טובלת. שבת טובל. חצר בית שמירה טובלת. אמר רבי יוחנן הרי מקח ושבת וחצר אינן תורה. רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש המחוור שבכולן זו חצר בית שמירה.

הכובש עד שיכבוש כל צרכו? השולק עד שישלוק כל צרכו? נשמעינה מן הדא: המהבהב שיבלין באור נטבלו. בלא כך אינן מחוסרין מלאכה על ידי האור?! וכי אינם צריכין עוד מלאכה?! שנייא היא שהוא גמר מלאכתו. =עכ"פ נגמר כל מלאכת ההבהוב

[ויידא אמרה דא: המקטף שיבלין לאוכלן מלילות, ניטבלו. לעשותן עיסה, לא נטבלו]

כבש ושלק שלא מדעת הבעלים, תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. דאיתפלגון הממרח כריו של חבירו שלא מדעתו ר' יוחנן אמר נטבל. ורבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל. אמר רבי יודן תמן אפשר לו שלא לכבוש.

שלקו ברשות ההקדש, פדאו, והכניסו לחצר בית שמירה מהו? על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש נטבל. זו תורה וזו אינה תורה. אין שליקה "מפקעת"

הכניסו לחצר בית שמירה, פדיו, ושלקו מהו? דברי הכל נטבל. וכי מה עשה מעשה "כניסה לחצר" ל"ה "מעשה" להפקיע ברשות ההקדש.

הקדישו ושלקו הכניסו לחצר בית שמירה, פדיו מהו? דברי הכל לא נטבל.

שלקו ברשות הקדש פדיו וצימקו מהו? אין תימר האור טובל, האור פוטר. ואין תימר אין האור פוטר, אין האור טובל! ממנ"פ פטור

רבי ירמיה בעי, טיגנו בשדה מהו? בלא כך אין השמן טובל!! אילו אפשר דלא מיתן גביה משח בעי הוה אים אפשר לטגן בלי שמן אפשר למיבעיא

רבי יוסי בר כהנא אמר רבי יונה תני רבי חלפתא בן שאול: עשה היסב בשדה, טובל. אם לא היסב, אינו טובל. איזהוא היסב שהוא טובל? כל היסב שיש בו יין. קצב להיסב ולא היסב?

תני: השום והשחליים והחרדל ששחקו בשדה, טבלו. עד כדון בשום של טבל ששחקו בשמן של חולין, שום של חולין ששחקו בשמן של טבל?

רבי זעירא רבי חייא בר אשי בשם רב: אשכול שסחטו לכוס נטבל, לתמחוי לא נטבל.

..לתבשיל פטור בלא כך אין האור טובל? תפתר בתבשיל צונין.

לקדירה חייב- אמר רבי לעזר לקדירה ר י ק נ י ת היא מתניתא. דמיחזי כבור

מתניתא אמרה כן המקפה לתבשיל פטור לקדירה חייב מפני שהוא כבור קטן:

הלכה ב משנה תינוקות שטמנו תאנים לשבת ושכח לעשרן לא יאכלו מוצאי שבת עד

שיעשרו.

כלכלת שבת בית שמאי פוטרין ובית הילל מחייבין

רבי יהודה אומר אף הלוקט כלכלה לשלח לחבירו לא יאכל עד שיעשר.

הנוטל זיתים מן המעטן טובל אחד אחד במלח ואוכל. [אם מלח ונתן לפניו חייב] רבי ליעזר אומר מן המעטן הטהור, ח י י ב. מן המעטן הטמא, פטור. מפני שהוא מחזיר את המותר.

שותין על הגת בין על החמין בין על הצונן ופטור דברי רבי מאיר. רבי אלעזר בי רבי צדוק מחייב. וחכמים אומרים על החמין חייב ועל הצונן פטור:

גמרא רב המנונא אמר תינוק שחיפה כלכלה לשוק 1:4 נטבלה. מקום שמחשבתו של גדול מתקיימת, שם מ ע ש י ו של קטן מתקיימין. רבי זעירא בעי, כלום מחשבתו של גדול מתקיימת עד שיחפה לש ו ק. ודכוותה אין מעשיו של קטן מתקיימין עד שיחפה ל ש ו ק. ואיך "שוק" ניכר ממעשיו?

מתניתא פליגא על רב המנונא. תינוקות שטמנו תאינים לשבת ושכחו לעשרן, לא יאכלו למוצאי שבת עד שיתעשרו! אלמא אית להו מחשבה! ר' זעירא בשם רב המנונא: תפתר בשלקטום עם דמדומי חמה והוכיח מעשה שלהן על מחשבתן.

לית הדא פליגא על דר' יוחנן. דר' יוחנן אמר השבת טובלת [2:2 למה לי ליקטן ל ש בת תיפ"ל ד ע ב ר עליהן שבת!] מפני ש ל ק ט ו ם לשבת הא אם לקטום שלא לשבת לא! ר' יונה בשם רב המנונא ...להכי נקט לקטן לשבת. א פ י ' לקטם לשבת, אוכל מהן עראי ל ע ר ב שבת.

אפי' על דרבי שמעון בן לקיש לית היא פליגא! ולא תינוקות אינון ואפילו לקטם לשבת כמי שלקטום שלא לשבת. אלמא שבת גופיה טובלת! רבי יוסי בשם רבי הילא תיפתר שלקטום עם דמדומי חמה והוכיח מעשה שלהם על מחשבתן.

רבי לעזר בשם רבי הושעיה בכלכלה של תאנים היא מתניתא. דבי רבי ינאי אמרי אפי' נצרה.מין פרי זול??

כלכלת שבת..רבי לעזר בן אנטיגנוס בשם רבי לעזר בי רבי ינאי תפתר בתאינה המיוחדת לשבת. דלמא רבי חייא רבי אימי רבי איסי הוון יתבין עבר חד טעין כלכלה דתאינים, א"ל ליזבון! א"ל כלכלת שבת אינה מזבנה.!!

רבי חייא בשם רבי יוחנן לא אמר רבי יודא אלא בכלכלת שבת, או אמר רבי יהודה בליקט כלכלה לשלחה לחבירו שהוא מקפיד עליה ככלכלת שבת?

קס"ד הכניס זיתים ל ח צי ר ו ושם המעטן לית הדא פליגא על רב דרב אמר 3:1 הוא אסור לוכל! חצר קובעת אפי' לא נגמרה פתר לה בעושה מעטן בשדה.

וקשיא אם מלח טובלת למה לי צירוף, ואם צירוף למה לי מלח אלא על ידי זה ועל ידי זה. שניהם יחד מהני [כעין זה בפיאה ע"י שורה וע"י שורות...]

מה נן קיימין? אם בשיש לו שני מעטנין טהור וטמא דברי הכל מותר. אם כשאין לו אלא מעטן אחד דברי הכל אסור שהרי לא יחזיר המותר. אלא כי נן קיימין כשיש לו מעטן טהור ולחבירו מעטן טמא. אמר רבי ליעזר אדם מחזיר על מעטן של חבירו ורבנין אמרי אין אדם מחזיר למעטן של חבירו.

אמר רבי יוחנן על החמין חייב שהוא קבע. על הצונין פטור שהוא עראי יכול הוא מחזרתיה דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה ורבי זעירא בשם רבי לעזר אף במה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו:

הלכה ג משנה המקלף בשעורים מקלף אחת אחת ואוכל. ואם קילף ונתן לתוך ידו חייב.

המולל מלילות של חיטים מנפיח על יד על יד ואוכל ואם ניפח ונתן לתוך חיקו חייב:

גמרא א"ר זעירא יכיל אנא מקלף תרתי תרתי

ותני כן: בשעורים- שנים פטור, שלש חייב. בחיטים- שלש פטור, ארבע חייב.

הלכות שבת [הונא בר חיננא ורב תחליפא בר אימי הוון יתבין קומי רבי לעזר [אמר רבי יונה אין כולהון בר אימי ההן בר רב אימי אין כולהון בר רב אימי ההן אימי] וחויין ליה עד קישרי אצבעותיה, והוון סבין מיניה, והפך אפוי לכותלא. וחוי לון מלא שיעלון] הראו לר"א ר ק עד קישרי אצבעות--מפני שהיו זקנים ממנו, לא רצה ר"א למחות [רק הפך פניו לכותל-דרך ענווה- והראה "מלא היד"] ר"ש ליברמן זצ"ל

ותני כן: ובלבד שלא ינפח לא בקנון ולא בתמחוי.

[ולענין שבת עד כגרוגרות]

רבי חייא בר אדא בעי קומי רבי מנא, הכא את אמר בשעורין שתים פטור שלש חייב, וכא את אמר הכין! דרק אחת שרי אמר ליה שנייא היא הכא, שהוא מחזיר את המותיר. ותני כן במה דברים אמורים? בזמן שאינו סמוך לגורן אבל היה סמוך לגורן אפי' יתר מכן כלומר עד שלש מותר, מפני שהוא מחזיר את המותר:

הלכה ד משנה כוסבר שזרעה לזרע, ירקה פטור. זרעה לירק, מתעשר זרע וירק.

רבי ליעזר אומר: השבת מתעשר זרע וירק וזירים. וחכמים אומרים: אינו מתעשר זרע וירק אלא השחליים והגרגר בלבד. הא שאר מילי--זרע לחוד

ר"ג אומר: תמרות shoots של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן חייבות במעשר.

רבי ליעזר אומר: הצלף מתעשר תמרות וקפרס

רבי עקיבה אומר: אינו מתעשר אלא אביונות מפני שהן פרי:

גמרא פול הלבן: חזקיה אמר כיון שלקט ממנה שתים ושלש מורויות ="עונות" באה במחשבת ירק. אף לענין הזרע כן כיון שמנע ממנה שתים ושלש מוריות באה למחשבת זרע.

פול הלבן: זרעה לזרע מתעשרת לשעבר וירקה פטור. זרעה לירק מתעשרת לבא וזרעה פטור. זרעה לזרע ולירק או שזרעה לזרע ואח"כ חישב עליה לירק, מעשר מזרעה על ירקה ומירקה על זרעה. ושלקט ממנה לפני ראש השנה, אבל אם ליקט ממנה לאחר ראש השנה, זרעה מתעשר לשעבר, וירקה מתעשר בשעת לקיטתו עישורו.

וכשהביא שליש לפני ראש השנה אבל אם הביא שליש לאחר ראש השנה בין ירקה בין זרעה מתעשר לבא.

תני: שבת שזרעה לזרע, מתעשרת זרע ואינה מתעשרת ירק. זרעה לירק, מתעשרת זרע וירק ואינה מתעשרת זירין. זרעה לזירין, מתעשרת זרע וזירין ואינה מתעשרת ירק.

אינו מתעשר זרע וירק אלא השחליים והגרגר בלבד. כיני מתניתא: אין לך דבר ש ז ר ע ו ל ז ר ע מתעשר זרע וירק אלא השחליים והגרגר בלבד.

תלתן...מה פליגין? כשזרעו לזרע, אבל אם זרעו לירק אף רבנן מודיי כשם שהירק חייב--כך התמרות. ותני כן: נהגין בבת ניין בירקו בהיתר דברי רבי ליעזר. לא אמר אלא דברי רבי ליעזר הא דברי הכל חייב. תני הפול והשעורין והתלתן שזרען לירק בטלה דעתו, זרען חייב וירקן פטור. אמר רבי ירמיה עוד היא דרבי ליעזר.

שמואל אמר קפרס capers אסור משום קליפין. ותני כן (ויקרא יט) וערלתם ערלתו את פריו דבר שהוא עורל את פריו.

רב מפקד לאילין דבי רב אתי, רב הונא המנונא מפקד לחברייא, תיהוון מפקדין לנשיכון כד הינון כבשין הדא קפרס, דיהוון מרימין אילין ביטיתא throw out the caperberry. אמר רבי בא: אסברי רבי זעירא, כל הקליפין גדילות עם

הפרי וזה פרי מלמעלן וקליפין מלמטן. ע"כ שרי הקפרס [ודלא כשמואל]

הקפרס והתמרות shoots מין אחד הן. מעשר מקפרס על התמרות ומן התמרות על הקפרס, אבל לא מהן על האביונות ומן האביונות עליהן.

אביונות- נותנין עליהן חומרי אילן וחומרי זרעין. ולליידה מילה? שאם היתה שנייה נכנסת לשלישי שהוא מפריש ופודהו ונותנו לעני.

הצלף- בית שמאי אומרים כלאים בכרם ואינו כלאים בזרעים ובית הלל אומרים אינו כלאים לא בכרם ולא בזרעים. הכל מודים שהוא חייב בערלה.

תני רבי חיננא בר פפא: את שהוא עולה מגזעו מין אילן. משרשיו מין ירק. התיבון הרי הכרוב עולה מגזעו!! כאן בודאי כאן בספק =רק כשיש לך "ספק" תלך אחר כלל זה...

מסכת מעשרות פרק ה

הלכה א משנה העוקר שתלים מתוך שלו ונוטע לתוך שלו פטור.

לקח במחובר לקרקע פטור. אין "מקח" קובע

לקט לשלח לחבירו פטור.המשלח מלעשר רבי לעזר בן עזריה אומר:אם יש כיוצא בהן נמכרים בשוק הרי אלו חייבין.

העוקר לפת וצנונות מתוך שלו, ונוטע לתוך שלו, לזרע, חייב, מפני שהוא גורנן.

בצלים שהשרישו בעלייה, טהרו מלטמא. נפלה עליהן מפולת והן מגולין, הרי אלו כנטועין בשדה:

גמרא העוקר שתלים מתוך שלו כו'. רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש: רבי עקיבה היא. דתנינן תמן נוטל מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות עד שימרח דברי רבי עקיבה. רבי חייא בשם רבי יוחנן דברי הכל היא. מודין חכמים לרבי עקיבה בשתלים. מה בין חיטים מה בין שתלים? חיטים גמר מלאכה. שתלים אינן גמר מלאכה. מודה רבי עקיבה לחכמים בלפת וצנונות שהן פסידין.כשמקיימם בקרקע לזרע—וא"א לעשרן עוד וחיטין אינן פסידין?! חיטין יש להן גורן אחרת, איליו אין להן גורן אחרת.

לקט לשלח לחבירו פטור. רב אמר הוא אסור לוכל. רבי שימי אמר קומי רבי יוסי בשם רבי אחא: מה דאמר רב, בשהכניסו לחצר בית שמירה כר"מ. א"ר מנא מתניתא אמרה כן: לקח במחובר לקרקע פטור. הא בתלוש חייב. מאן אית ליה מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן? לא ר"מ.

לקט לשלח וכו' פ ט ו ר רבי חייה בשם רבי יוחנן דרבי יודה היא. ותני כן רבי יודה אומר בשם רבי לעזר בן עזריה אף השולח לחבירו עטנין ושתילין וחבילי תלתן לא יאכל עד שיעשר. שכן ד ר ך בני אדם מ ש ל ח י ן לחביריהן טבלים בדברים הללו.

רבי שמעון בן לקיש אומר: אפילו חבר ששילח לחבר שתילים צריך לעשר.חבר המקבל חברייא בעיי, ניחא עם הארץ חשוד, חבר חשוד?! אמר רבי יוסי וכי עם הארץ גבי תרומה לאו כחבר הוא?! אלא כיני: נהגו בני אדם להיות משלחין לחבריהן טבלים בדברים הללו.

#

תוספתא מסכת מעשרות ג

העוקר שתלים מתוך שלו ליטען בחוצה לארץ ולזרע ולהפקיר ולמכרן לגוי הרי זה חייב מפני שמוציאן מידי מעשרות

ולאו שנייא בין לזרע בין להבקר בין לחוצה לארץ.אים עוקר שתלים ע"מ זרע........, חייב לעשר מיד

תמן תנינן לעולם הוא נותן משום פאה ופטור מן המעשרות עד שימרח אלמא יכול להפקיר ולהפקיע ממעשרות וכא את אמר הכין?! תמן הוא מבקיר על הכל, ברם הכא הוא מבקיר על הגידולין. כ

הב"ע ש א י נ ו מפקיר "עיקר" השתיל [רק בדעתו לשתלו במקום ציבורי וליתן רשות לכל אחד לזכות ב ג י ד ו ל י ן] וע"כ אסור לאכול השתיל עד שיעשר והא תנינן חוץ לארץ. שנייא היא חוץ לארץ בין לעיקר בין לגידולין?! אף העיקר בחו"ל..! כא לא שנייא בין לעיקר בין לגידולי'! כ מי לא עסקינן דהפקיר גוף השתיל!! [ונשאר בקושיא]

שתילין שעקרן מא"י וחזר ונטען בחו"ל.. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש דו אמר טבל בטל ברוב, ניחא. דחייב לעשר השתא על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אין הטבל בטל ברוב, ימתין עד שיגדיל, ויעשר לפי כולו!!

#

או נימר מה פליגי רבי יוחנן ור"ש בן לקיש? בטבל שנטבל דבר תורה, אבל בטבל שנטבל מדבריהן, כל עמא מודיי שהטבל בטל ברוב. התיב רבי בא בר כהן קומי רבי יוסי, והא תנינן כיוצא בו זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי ניקוף. ענבי בציר עם ענבי עוללות. ולא טבל שנטבל מדבריהן הוא?! אל' ל"ב! אמר רבי מנא קיימתיה בש מ ן זיתי מסיק שנתערב עם שמן זיתי ניקוף.

עוקר לפת...אמר רבי מנא לא שנו אלא לזרע הא לוכל פטור. רבי חייא בשם רבי יוחנן לא שנייא בין לזרע בין לוכל חייב מפני שהוא גורנן. אמר רבי חנינה מפני שהוא מכניסן מן השני לעני ומן העני לשני.

רבי יוחנן בשם רבי ינאי ערימה של בצלים שהשרישה, התולש מהן בשבת פטור, שאינו רוצה בהשרשתן. אמר ליה רבי שמעון בן לקיש מאי איכפלה מדמית שבת גבי מעשרות?

ומקשה על תמיההת ר"ל ולא כן תנינן כלאיים 1:9 אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשרות וניטלין בשבת?! [אלמא שבת תלוי במעשרות!]

אמר רבי זעירא לרבי אבהו, חמי מה אמר! לא אמר אלא מאי איכפלה שבת גבי מעשרות. ר ק לעניין שבת ס"ל לר"ל דיש להחמיר הא שביעית איכפלה.

[שאם היה רוצה בהשרשתן שהן אסורים משום ספיחין] ואם לאו מותרין משום ספיחין.

אמר ר' מיישא לרבי זעירא ודא היא דרובא?! וזו רבותא?! למה אתה חושב שהיה לו לר"ל לומר "מכפלה ש ב י ע י ת גבי מעשר" ?! [כלומר וודאי שגם לעניין שביעית מחמיר ר"ל!!] אלו תני בצל יחידי, יאות. אם מימרת ריו"ח היה בבצל י ח י ד י והיה ריו"ח פוטר לעניין שבת אפי' בכה"ג! אז היה דיוק שלך יפה דר"ל מחייב ר ק לעניין שבת----אבל אם אפילו בערימה! מחייב ר"ל, אלמא ס"ל דיש להחמיר ב כ ל גווני

[ופשיטא דה"ה לשביעית..] [על פי ר' משה עסיס שליט"א]

השרישו בקופה, הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית. ואם היו טמאים לא עלו מידי טומאתן. השרישו בעלייה, הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית, ואם היו טמאין עלו מידי טומאתן.

בחזקתן, ואת אמר עלו?! ר' יוסי בשם רבי לא: התורה ריבתה בטהרת זרעים. מ"ט? (ויקרא ט) וכי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא.

תוספתא מסכת מעשרות (ליברמן) פרק ג

בצלי' שהשרישו זה בזה בקופות הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית אם היו טמאין לא עלה ידי טומאתן ומ ו ת ר לתלוש מהן בשבת

השרישו זה בזה בקרקע עלייה הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית ואם היו טמאין עלו ידי טומאתן ואסור לתלוש מהן בשבת ואם תלש פטור ר"ל גורס ח י י ב

נפלה עליהן מפולת והן מגולין הרי אלו כנטועין בשדה אסורין בשביעית וחייבין במעשרות. ע"כ תוספ'

תני לא יתלוש. עבר ותלש. אית תניי תני חייב ר"ל. אית תניי תני פטור. מאן דאמר אסור-מותר, ניחא. מ"ד חייב, לא צורכה דלא "פטור"? ברישא הול"ל "פטור" [ההיפך מ"חייב" ולמה קתני "מותר"?]

הלכה ב משנה לא ימכור אדם את פירותיו משבאו לעונת המעשרות למי שאינו נאמן על המעשרות. ולא בשביעית למי שהוא חשוד על

השביעית. [ואם ביכירו, נוטל את הבכורות ומוכר את השאר]

לא ימכור אדם את תבנו ואת גפתו ואת זגיו למי שאינו נאמן על המעשרות להוציא מהן משקין

ואם הוציא, חייב במעשרות ופטור מן התרומה.

שהתורם, בלבו על הקוטעים 1:6 ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן.

הלוקח שדה ירק בסוריא, אם עד שלא באו לעונת המעשרות, חייב. משבאו לעונת המעשרות, פטור

[משבאו...ולוקט כדרכו והולך.

רבי יהודה אומר אף ישכור פועלין וילקט.חייב למהר וללקט תיכף, קודם שיגדל ברשותו בחיוב]

[עד שלא באו..אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים? בזמן שקנה קרקע אבל בזמן שלא קנה קרקע אף על פי שלא באו לעונת המעשרות פטור]

הלוקח שדה ירק.. משבאו פטור...רבי אומר אף לפי חשבון:

גמרא כיני מתניתא: לא ימכור אדם את שדהו

ר"ש מתיר. מפני שהוא אומר לו: הרי מכרתי את שלי צא ותבע את שלך.

לא ימכור תבנו..עבר ומכר, מעשר ואוכל, ואינו מעשר מה שהוא מוכר. ואין אנו אחראין לרמאין. בדיעבד-- אי"צ המוכר לחשוש

תני: לא יתרום. עבר ותרם? רבי ברכיה אמר יפה כחו. רבי מנא אמר לא יפה כחו. אותה התרומה שהוא מפריש, טבולה למעשר. חייבת במעשר

רבי חנניה חברון דרבנין בעי, תרם אחד בששים, שהיא אחד מששים ואחד על הקוטעין

ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן? א"ר יוסי ולא מתני' היא?! שהתורם בלבו על הקיטעין ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן. כלום צריכה אלא ביתר?!

תני שדה שהביאה שליש לפני גוי, ולקחה ממנו ישראל רבי עקיבה אומר התוספת פטור. וחכמים אומרים התוספת חייב. רבי אבינא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אף חכמים לא חייבו בתוספת אלא לשעבר, שאם היה שני שני עני עני. לעניין עישור ה ת ו ס פ ת הולכין אחר שנת הבאת שליש

תני רבי יונתן בי רבי יוסי אומר מניין לתבואה שהביאה שליש לפני ראש השנה כונסה אותה בשביעית? ואינה אסורה משום ספיחין תלמוד לומר (שמות כג) ואספת את תבואתה בשביעית.

רבי אבינא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר: אתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו, כמה דרבי עקיבה אמר אחר שליש הראשון את מהלך כן, רבי יונתן בי רבי יוסי אומר אחר שליש הראשון את מהלך. אמר רבי זעירא לרבי אבינא תרתין מילין אתון אמרין ואינון פליגין הדא על הדא! הכא אתון מרין אף חכמים לא חייבו בתוספת אלא לשעבר שאם היה שני שני עני עני והכא אתון מרין אתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו!! אף כרבנן אתיא!!

[או נימר דאתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו, כמה דרבי עקיבה אוסר ספיחין תורה, בעלמא כן רבי יונתן בי רבי יוסי אוסר ספיחים תורה]

הביאה פחות משליש לפני שביעית ונכנסה שביעית, אסורה משום ספיחים, ולא חלה עליהן אסור שביעית. שכבר היו ע ש ב י ם ולא חלה עליהן קדושת שביעית. =שם עשבים חיילא עלייהו ל פ נ י כניסת שביעית [שם "עשבי-ששית" עלייהו]. וע"כ מותר לתלשן בשביעית לפני הבאת שליש ואי"צ לנהוג בהן קד"ש

הביאה פחות משליש לפני שמינית, ונכנסה שמינית, מותרת משום ספיחים וחלה עליהן

קד"ש. שכבר היו עשבים, וחלה עליהן קדושת שביעית.[ההיפוך הגמור מלעיל]

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון מרין: מודים חכמים לרבי עקיבה בסדרן של שנים, שאם היה שני שני, עני עני.

אמר רבי יוחנן הבקר והקדש וסוריא, מחלוקת ר' עקיבה וחכמים.

א"ר שמעון בן לקיש מודי ר' עקיבה לחכמים בחנט והשרשה. שבדברים שהולכים אחר חנטה והשרשה ,תוספת חייב

זרע בחורבה והביאה שליש, וסיכך על גבה. על דעתיה דרבי עקיבה התוספת חייב הכל הולך אחר שליש ראשון ועל דעתייהו דרבנן התוספת פטור. זרע בבית והעביר הסכך, על דעתיה דרבי עקיבה התוספת פטור, ועל דעתין דרבנן התוספת חייב.

ואף בחלה כן, מחלוקת רבי עקיבה וחכמים?! מה את בעי מרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבין בחלה!! אין יסבור רבי עקיבה כרבי ליעזר, דגם לעניין חלה אזלי' בתר מקום הגידול יאות את מקשי.

רבי בון בר חייא בעי קומי רבי זעירא, זרע בעציץ שאינו נקוב, ונקב? אמר ליה עכשיו נקב:

אמר רבי אבין אתיא דרבן שמעון בן גמליאל בשיטת רבן גמליאל זקינו. דתנינן תמן: ישראל שהיו אריסין לגוים בסוריא רבי ליעזר מחייב פירותיהן למעשרות ולשביעית. ורבן גמליאל פוטר

רבי אומר לפי חשבון. על ראשה:

הלכה ג משנה המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מדתו, פטור. רבי יהודה מחייב.

מצא יותר על מדתו, מוציא עליו ממקום אחר לפי חשבון.

חוררי הנמלים שלנו בצד הערימה החייבת, הרי אלו חייבין. שידוע שמדבר הגמור היו גוררין כל הלילה.

שום בעל בכי ובצל של רכפא וגריסים הקילקין ועדשין המצריות. רבי מאיר אומר אף הקריקס. רבי יוסי אומר אף הקרטניס פטורים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית.באים מחו"ל

זרע לוף העליון זרע כרישין זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זירעוני גינה שאינן נאכלין פטורים מן המעשרות ונלקחים מכל אדם בשביעית אינם אוכל ול"ח קדושה עלייהו. ומותר ללקחן מן החשוד

(ש)אף על פי שאביהן תרומה הרי אלו יאכלו: אינם אסורים משום גידולי תרומה

גמרא ר"י מחייב..א"ר אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר זימנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינא: והוא שהחמיץ. תמן תנינן התמד עד שלא החמיץ, אינו ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה. משהחמיץ, ניקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה. מתני' דרבי יודה היא דתנינן תמן המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מידתו פטור רבי יודה מחייב. אמר רבי אבהו זמנין אמר לה בשם רבי לעזר וזמנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה והוא שהחמיץ. אמר רבי יוסי דברי הכל היא שכן אפילו מי מלח ניקחין בכסף מעשר.

..מוציא עליו..מהו מוציא? מעשרות. הא תרומה לא, שהתורם בלבו על הקוטעין ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן.

הממרח כריו של חבירו שלא מדעתו, רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. רבי יוחנן אמר נטבל ורבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל. מתיב רבי שמעון בן לקיש לריו"ח, והא תנינן וכן נשים שנתנו לנחתום לעשות להן שאור, אם אין בשל אחת [אפי' בשל אחת מהן..] מהן כשיעור פ ט ו ר ה מן החלה. ואם בשל אחת מהן כשיעור וכו' אמר ליה שכן העושה עיסה על מנת לחלקה עיסה פטורה מן החלה. והתנינן נחתום שעשה עיסה

לחלקה חייב בחלה. אמר ליה לא תתיביני נ ח ת ו ם. נחתום לא בדעתו הדבר תלוי, בדעת הלקוחות הדבר תלוי, שמא לא ימצא לקוחות ויטבול מיד.

אמר ליה והא תני חוררי הנמלין שלנו בצד הערימה החייבת הרי אלו חייבין הא בצד ערימה פטורה פטורין! אע"פ שהנמלים עשו "מירוח"!!

אמר רבי יונה אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן משום יאוש. שמואל בר אבא אמר והן שגיררו ראשי שיבלין. וליכא מירוח

מתיב ריו"ח לר"ל, והתנינן הקדישן עד שלא נגמרו וגמרן הגיזבר ואחר כך פדיין פטורים. הרי הגיזבר כאחר הוא ואת אמרת מה שעשה עשוי."מהני לפטור" (וה"ה לחיוב!) אמר ליה תפתר כמאן דאמר גיזבר כבעלין ודלא כרבי יוסי??? דרבי יוסי אמר גיזבר הוא כאחר.

נשים שנתנו לנחתום...[רבי חנניה חברון דרבנין בעי, ואפילו יש בשל אחת כשיעור, יעשה כדבר שלא נגמרה מלאכתו ויהא פטור דא"ר יוסי בשם רבי זעירא בשם רבי לעזר אף מה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו]

איזו שום בעל בכי? כל שאין לו אלא דור אחד מקיף את העמוד. אמר רבן שמעון בן גמליאל כל שאין לו אלא קליפה אחת. איזו בצל של ריכפא כל שעוקצו נמעך לתוכו. רבן גמליאל אומר כל שאין לו אירס. אילו הן גריסין הקילקין אילו המרובעין. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אין מרובע משׁשת ימי בראשית. התיב רבי ברכיה והתנינן גופה של בהרת כגריס הקילקי מרובע. א"ר ביסנא כל גרמא היא אמרה לית ליה מרובע. ולמה תנינן? דירבענה היא. והא נגעה? מלא קיטרין. והא ארכובה דפילא? עגול הוא מלמטן.

אית דבעי מימר לא אמר רבן שמעון בן גמליאל אלא בבריות. ותני כן: מרובע באוכלין ואין מרובע בבריות.

אילו הן עדשין המצריות כל שגלגליהן חדין. רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין להן צרורות. אילו הן הקריקס כל שעוקציהן מעוטין והלקטיהן מרובין. מה דמי להן? אמר רבי יוסי כגון אילין קונייתא.

[רבי ירמיה בעי, כרכמין turmeric מהו שיהו מותרין משום ספיחין?]

זרע לוף...התיב רבי תנחום בר ירמיה והתנינן והחשוד על השביעית=עושה כל מלאכת שדהו בשביעית אין לוקחין מהן פשתן אפילו סרוק. ופשתן לאו קיסמין הוא. אמר רבי חיננא מפני זרעה. רבי מנא אמר אם מפני זרעה והתנינן החשוד להיות מוכר תרומה לחולין אין לוקחין ממנו מים ומלח. אית לך מימר מים ומלח מפני זרעו לא משום קנס אף הכא משום קנס.

מנחם בר מבסימא אחוי דיונתן קיפא בשם רבי אמי פשתן נלקחת מכל אדם בשביעית. הדא דתימר כשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד, הא דבר בריא שהוא חשוד, אסור.

זוגא קריביה דרבי בא בר זבדי בשם רבי אבהו ביקייא נלקחת מכל אדם בשביעית. אמר רבי יוסי מתני' אמרה כן?! זרע לוף העליון זרע כרישין זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גינה שאינן נאכלין. ותני עלה: זרע אסטיס וזרע קוצה וזרע ביקייא. הא ביקייא עצמה לא!! דילמא דלא איתאמרת אלא כשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד הוא, הא דבר בריא שהוא חשוד אסור.

כיני מתניתא: זרע הסילון של לוף.

חדא איתא הוה לה ירבוזין דתרומה גו כפתה, נפלון לגינתא וצמחון. אתא עובדא קומי רבי יוחנן ושרא. אמר ליה רבי חייא בר ווא ולא מתניתא היא שאף על פי שאביהן תרומה הרי

אלו יאכלו! אמר ליה בבלייא מן דליית לך חספא, אשכחת מרגניתא, את אמר ולאו מתניתא היא... בס"ד נגמר עש"ק תצא תשפא ואחל בס"ד מע"ש [ושוב [עש"ק החדש תשפג] ערב בוורפן של בני החשוב מרדכי גדלי' יה"ר שתשכין בביתם אהבה וכו'] א וישב תשפה יד כסלו

דף ב תני: כל שתחילתו אוכל ואין סופו אוכל. מה אית לך? כהדא דתניא המקיים מלאה של אכרוב לזרע בטלה דעתו.

קלחים יחידין לא בטלה דעתו.

בטלה דעתו..אמר רבי יונה והוא שליקט עלים של כרוב קודם שנתקשו ירק, אבל לא ליקט ירק, כך אנו אומרים עצים חייבין במעשרות?!

דרך העולם להשאיר בשדה כרובים יחידים ובשנה הבאה מוציאים זרע כרוב בראשם---אך עלי הכרוב עצמן מתקשין ואינן ראויים עוד לאכילה

איתא בברייתא שאם הניח הכרוב לשנה הבאה---הוי ליה "אין סופו אוכל"--- אף אם ילקוט איזה עלים לחים שימצא שם ="ליקט ירק" --- פטור. [לכאורה עיקר החידוש דהזרעים פיטורין..]

אך אם מקיים מלאה של כרוב [ערוגה גדולה] אז בטלה דעתו ואין בכחו להפקיע אותם ממעשרות [וקאמר ר' יונה דהיינו אם ימצא שם עלים...]

דף ד ירק שאגדו בשדה ועתיד לעשות צינוק לשלוק, כיון שאגדו הרי זה חייב

רבי זעירא בעי, אדיין לא נגמרה מלאכת השדה ואת אמר הכין?! אלא כיני: אוגדו צינוק גדול בשדה, והוא עתיד לאוגדו צינוק קטן בשוק נטבל.

שורה ראשונה היא לשון התוספתא. וביאורה: דרכן לשלוק [לטבול את הירקות במים רותחין] את הירקות. אך מקודם עשו אגוד גדול [צינוק] והכניסו את הצנוק במים רותחין. ומקשה ר' זעירא על התוספתא, איך יתחייב במעשרות תכף כשאוגדו עוד ל פ נ י השליקה, הא עדיין לא נגמרה מלאכת השדה!! ע"כ גרס איפכא: אם כבר ה ע ל ה את הצנוק מן הרותחין-- א ף על פי שסופו לאוגדו אגודות קטנות למכור בשוק---כבר נגמרה מלאכתו, וחייב

דף ד מן דו ירים פקסוסיה. מן דו ירים שלקוקיה.

היה מפקס ראשון ראשון, משלק ראשון ראשון, לא נטבלו עד שיפקס כל צורכו וישלק כל צורכו.

מעניין שמתרגם משישלק = כאשר מסיר את הפרח , ולא כפשוטו. ושמא ע"י השליקה בחמין, נופל הפרח.

לא הבנתי מה זה "כל צרכו" ושמא ר"ל כל מה שבדעתו לעשות היום, או בשעה הזאת לפני שיפסיק לנוח קצת

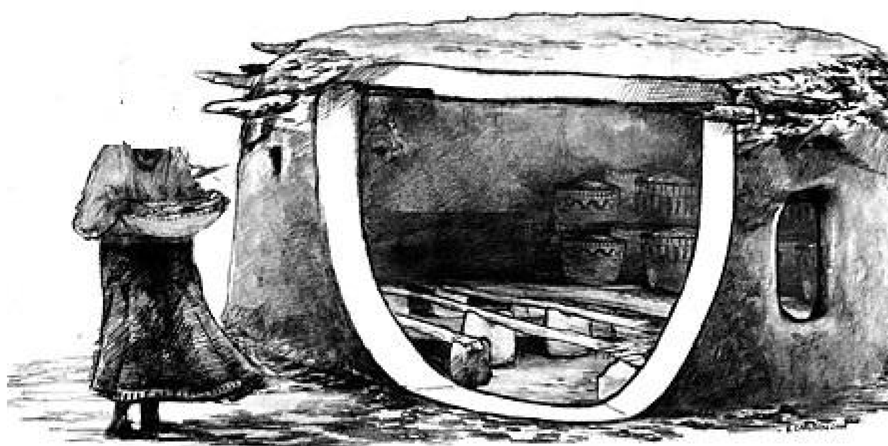
רואים כאן זיתים נדרכין. הזיתים נתונין בעקלים [סלים שאין להם תחתית--ומשימין זיתים הנטחנין ברחיים סביבות הסל] ועל גביו אבן גדולה [או פצים= עצים עבים] ועליו קורת בית הבד. קצה האחד של הקורה תחובה בכותל של אבנים כבידות [ימין הציור] וקצה השני תולין עליו אבנים כדי שיכביד וייסחט השמן. שמן הנסחט יוצא וזב לתוך הבור [נראה בציור בשמאל]

דף ו [..מהו לערות מן הקלוח? לשפוך מים חמין על ירק [ר"ש ליברמן זצ"ל] אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל מחלוקת רבי יונה ורבי יוסי]

איבעי' זו נזכרה גם במסכת שבת-- והגאון ר"ש ליברמן פירשה לעניין מעשר. אם נחשב כבשול דתנן לא יתן לתוך קדירה מרותחת, וקא מיבעיא ליה : ערוי מהו? אך הלשון מגומגם--וגם דלעיל ..ולערות עליהן מלמעלן.. ומה עניין קלוח לכאן?

דף ו היה דש בחבית ומעגל במגורה נשברה החבית ונפתחה המגורה, לא יאכל מהן עראי. רבי יוסי מתיר:

מגורה= אוצר גדול [ורגילין לאצור בתוכה חטים] ל א מחרס! [רק מעץ או אבן] על כן שייך בו

"נפתחה" והילך ציור

העיגול משיחליקנו.

[מחליקין בתאנים ובענבים של טבל רבי יהודה אוסר]

[המחליק בענבים לא הוכשר ר' יהודה אומר הוכשר]

דרכן להחליק עגול של דבילה במשקין [שמא יין או שמן?] וקאמר דזה גמר מלאכתו polish ו א ג ב שהזכיר התנא מלת "חלק", הוסיף דין חדש בעניין "החלקה": מותר להשתמש בתאנים של טבל לצורך החלקה. ואיו בזה אסור אכילת טבל [דהוי משקה ההולך לאבוד וכאבוד דמי] וזה מצוי מ א ד במשניות [למי שמשים לב על זה] שאגב גררא נזכרים דברים שיש להם מלה דומה---וזה מפתח ג ד ו ל ללימוד משניות

דף ז מתני' במקום שרוב מכניסין לבתים. אבל במקום שרוב מכניסין לשוק, רוב בני העיר מביאין מן השדה ישר לשוק [בלי תעשיית בית] לא יאכלו מהן עריי. בדא תנינן טלו והכניסו לבתיכם... אינו מתקן א ל א דמאי?! מכיון שאמר טול והכניס, כמי שאמר טול ואני מעשר על ידך.

מתניתין איירי בבעל התאנה שעובר ברחוב עם סל תאנים "ומכבד" חבירו לאכול קצת תאנים. אך סתמא דגמרא מסבירה דאיירי בעיר שמנהגם לגמור מלאכת התאנים ב ב י ת [וא"כ כשמוליך עכשיו התאנים---הוא בדרכו ל ב י ת ו] אבל אם רוב בני העיר [או שמא רוב התאנים?] מוליכין את התאנים ישר לשוק---נטבלו התאנים תכף, ואסור לאכול מהן עראיי.

ומקשה, אימא סיפא! כשאומר "הכניסו לבתיכם" למה "אינו מעשרן ו ו ד א י" --הרי ב ר ו ר הדבר שעדיין לא עישרן [שהרי עדיין לא גמר מלאכתן]

ומתרץ שדבור הזה "טול והכנס" יש בו כעין רמז קל שכבר נתקן---וממילא אין בו משום וודאי

דף ז צא ולקוט לך עשרים תאנים משלי, ואני ממלא כריסי משלך, הממלא את כריסו פטור, והאוכל במניין חייב. [תוספתא]

ואינו אסור משום חליפין?! דהוי כמקח, וקובע אמר רבי שימי אין לו חליפין. שלא נתכווין האיש הזה אלא להגס את לבו שיאכל.

מקשה הגמרא למה "הממלא כרסו" פטור? הא משלם עשרים תאנים משלו עבור זה! [והו"ל חליפין/מקח] ומתרץ: מה שנותן ראובן לשמעון עשרים תאנים היה כדיי שיאכל ראובן בלי שום בושה, ולא בתורת "תשלומין" על מילוי כריסו

[אמר רבי זעירא מדברי שניהם אפילו חבר ששילח לחבר צריך הנותן לעשר]

פשטות התוספתא איירי כשחבר אומר לחבר אחר צא ומלא לך כלכלה, לא יאכל ה ח ב ר [דאי ע"ה מי קא משאיל לן?] עד שיעשר. וטעמא דרשב"ג משום דלא נחשד החבר הנותן לתרום שלא מן המוקף--הא לאוו הכי היה חיוב על הנותן לתקן---אע"פ שהמקבל חבר.

אך בהמשך מוקי לה במילי אוחרי [ולפי"ז אין ראי' לר"ז] עיין

דף ח אמר רבי לעזר רבי יודה ורבי נחמיה שניהם אמרו דבר אחד. דתנינן תמן רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלוכל בתוכה חייבת הא בוש פטור. וה"ן פטר בלי חזרת פנים

ר"י פוטר עד שישנה את מקומו אמר רבי יוחנן: דברי רבי יהודה עשו אותו כייחור שהוא נוטה לחצר סוף פרק ג'. על דעתיה דרבי יוחנן באוכל אחת אחת, ובאוכל ברשות הכל, ברשות שהכל רואים אותו אוכל במשייר. על דעתיה דרבי לעזר אפילו אינו אוכל אחת אחת, אפילו אינו אוכל ברשות הכל, ולא שייר:

ר' יהודה סובר שאף בעל החנות יכול לאכול התאנים שניתן לו ע"י העובר [כשיושב בחנות ואינו משנה מקומו] וקשה הא בית של אדם קובעת?

ר"א מתרץ: מקום שאדם בוש לאכול [מקום ציבורי] אין לו דין חצר

ריו"ח מתרץ: מצינו שיש ק ו ל א מיוחדת כשאין בעה"ב מ כ נ י ס ו לחצר--רק "נכנס מעצמו" [ייחור הנוטה] ונפק"מ- לר"א מותר לו לאכול בדיוק כמו אוכל בשדה. [שאין למקום הזה שם חצר] לריו"ח יש כאן היתר מיוחדת, ולא הותר רק בתנאים מסויימים [אוכל אחת אחת--הכל רואים אותו--משייר קצת]

דף ט המעלה פירות מגליל ליהודה או עולה לירושלים, אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן בחזירה. רבי מאיר אומר: עד שהוא מגיע למקום השביתה.

מעלה פירות וכו' מעלה סחורה מגליל ליהודה, ולוקח אתו "צידה לדרך" [כגון תאנים] אשר עדיין לא נכנסו לבית [דקיימ"ל אוכל מהן] ---וכן כשהוא חוזר יש לו פירות [כגון שנתן לו חבירו, או שמא יש לו אילנות שם] ומגליל ליהודה מהלך 10 יום [לדוגמה] וכמובן שלן בכל לילה באיזה בית [מלון], ובשבת "שובת" למשך כה שעות. לת"ק- לכל אורך הדרך מותר לו לאכול בלי עישור. לר"מ-כשהגיע למקום שעושה שם את יום השבת "מקום שביתה"---בית זה נחשב כקבע, ונטבלו הפירות.

ר"מ מודה שלפעמים אדם לן במקום שאינו "מוכשר כל כך" [מגלגל..] [אבל ר' יהושע-- יש לו כמה וכמה שיתנו לו מקום יפה]

סיפא דמתניתין: רוכלים המחזרים בעיירות אוכלין עד שמגיעין למקום הלינה. ומסביר הגמרא דאיירי

כאן ש ח ו ז ר בכל לילה הביתה! [דאל"כ הרי אמרנו ד ל כ ו" ע אין מקום לינה טובלת]

לא ידעתי איך מפרש ר"ל דברי ר' יהודה: הבית הראשון הוא ביתו. כלומר הרוכל שמגיע ל ע י ר אחרת נכנס בבית הראשון שמוצא, ומפנה שם עסקיו ו"מסדרן" ואינו מעוניין לחפש בית אחר--ונשאר שם ללינה.

עניין חדש. פליגי ריו"ח ורשב"ל אם ליקט פירות שצורך אכילה ביום חול---אך לא אכלן, ו ע ב ר עליהן השבת. לריו"ח נאסרו הפירות. ולפי"ז מה שמתיר ת"ק "אפילו שבת" [עד שמגיע למקומו] אינו כפשוטו---דאי עבר בפועל ממש השבת על פירות האלו---וודאי, שנתחייבו. אלא צריך לפרש דה"ק אפילו ב ד ע ת ו לשבות במקום הזה [אך למעשה עומדים כעת ל פ נ י השבת] פטור [לת"ק]

דף י מה נן קיימין? אם בכרי שנתמרח דברי הכל אסור, אם במעשר ראשון שהקדימו בשבלין דברי הכל מותר אין הפרשת מעשר טובל שאר הכרי לתרומה. אלא כי נן קיימין בענבים והוא עתיד לדורכן בזיתים והוא עתיד לכותשן, ועבר והפריש מהן תרומה גדולה ונמלך להניחן כמות שהן, והפריש מהן ראשון. אין תימר תרומה היא שהיא טובל', למפרע נטבלו, ואין תימר ראשון הוא שהוא טובל. מיכן ולבא נטבלו ##

הגהתי כאן הרבה. ונראה שחסר כאן. ויש כאן איבעי' אי הפרשת מעשר ראשון טובלת. ומקשה תיפ"ל דתרומה כבר טבלה, ואם תאמר דאיירי שהקדים הלוי ולקח מע"ר בעודו שבלין, וודאי לא טבלה בכה"ג! [כלומר שאר הכרי מותרת באכילת עריי--דוגמת פירות שתרמן עד שלא נגמרו, דקיימ"ל כרבנן] ומסביר האיבעיא דאיירי דכבר הפריש תרומה [עבר והפריש ל פ נ י גמר מלאכה] ובוודאי הפרשה זו א י נ ה טובלת [כדתנן במתני'] אך לבסוף נמלך להניחו כמות שהיא, ועכשיו הפריש מעשר, מי אמרי' כיון דלא שינה כ ל ו ם ממצבו הראשון, אמרי' ת י ג ל י מילתא ל מ פ ר ע [ונטבל ל מ פ ר ע משעת הפרשת תרומה] או"ד רק ע כ ש י ו עשה מעשה הפרשה בפירו שנגמרו, וממילא נטבלו ע כ ש י ו

עיין תוספתא הלכה 3 [העתקתיו בסוף פרק קמא] הלוקח תמרים והוא עתיד לדורסן, גרוגרות והוא עתיד לדושן אסור לוכל מהן עראי ומתקנן דמאי דברי רבי מאיר.כדבר שנגמר' וחכמים אומרים אוכל מהן עראי ומתקנן ודאי.כדבר שלא נגמ'

לשון תוספתא. הלוקח גרוגרות ועתיד לדורסן, תמרים ועתיד לדושן, ר׳ מאיר אומ׳ לא יאכל מהן עריי, ומעשרן דמיי. וחכמים או׳ אוכל מהן עריי ומעשרן דמיי.

ומודה ר׳ מאיר לחכמים בלוקח שבלין ועתיד לעשותן גורן, ענבים ועתיד לעשותן יין, זתים ועתיד לעשותן שמן, שיאכל מהן עריי.

ומודים חכמים לר׳ מאיר בפירות שאין צריכי׳ גמר מלאכה, שלא יאכל מהן עריי.

איירי בלוקח פרות מע"ה. וקיימ"ל דמקח קובע בדבר שנגמרה מלאכתו [עיין מתני' דשרי רק בנוטל אחת בידו ואוכלו ושוב נוטל אחרת--ואסור לאחוז שניים בידו] בגרוג' ועתיד לדורסן -- שאינו מחוסרין ב ע צ ם גמר מלאכה [רק גמר ב ד ע ת ו לעשות עוד מלאכה] פליגי ר"מ וחכמים אי חשיב

כלוקח שבלין דאוכל מהן [דאין מקח קובע בדבר של"ן מלאכתו] או כלוקח תאנים

ובפינקסיה דחילפיי כתוב אוכל עריי ומתקנן דמאי. אוכל עריי- כחכמים [דבדעתו לדורסן--ול"ח נגמרה] אך ע"ה אינו יודע זאת! [אינו "יודע מחשבות"] [והוא חושב שעכ"פ מיד עם כניסתו לבית נטבל]

דף יא כללא דמתניתין [הלכה ד] אם אוכל מן ה ד י ן אין על אכילתו שם מקח [וממילא אוכל כמה

שירצה] אך אם אוכל בתורת "שכר", הו"ל כמקח [ושרי רק אחת אחת כדלעיל]

לקצות יש כאן ציור של מוקצה [בראש הגג]

המחליף עם חבירו זה לוכל וזה לקצות. ראובן אומר לשמעון: צא ואכול מתאנתי, ואני אוכל מ"מוקצה" שלך

אמר ליה רבי חייא בר ווא וכן ר ב י הוה עביד = כן רבי שלי דהיינו ריו"ח --היה עושה. בירו' שכיח "רבי" במובן רעבע שלי

מסמיך ברגליו= מעבה את הגרוגרות ע"י דחיפת רגליו בתוך החבית שדורסן שם

ואי זה זה זה הפועל. בכ"מ שיש בטוי כזה: "אי זה זה זה " כך צריך להיות [שלשה פעמים מלת "זה"]

כתיב לא תחסום וכו' הגהתי כי לפי הנדפס אינו נכון לדינא גם אינו מובן כל צרכו

פרק שלישי דף יב המעביר תאנים בחצרו לקצות על דעת להניחם אח"כ במוקצה בניו ובני ביתו אוכלין ופטורין. והפועלין שעמו, בזמן שאין להן עליו מזונות, אבל אם יש להן עליו מזונות, הרי אלו לא יאכלו.

משנה שצריכה כמה הקדמות להבינה. 1) יש דין שחצר קובעת אם נגמרה מלאכתו [כלומר אין בדעתו לעשות עוד תעשייה בתאנים הללו כגון לייבשם במוקצה] וממילא אסור לאכול מהם [רק אחת אחת שרי??] 2) יש חשש שמא יימלך וישאיר הפירות בחצירו ולא ייבשם במוקצה [על כן יש סברא לאסור לכה"פ את בעל הבית שיכול להחליט ולשנות דעתו בכל עת ועונה..] 3) "פועלים" שבמשנה זו א י ן להם שום "זכות אכילה" מחמת דין פועל שאוכל -- רק איירי כאן בפועלים שבאו לחרוש בשדהו או לתקן גגו... אך לפעמים אדם שוכר פועל ליום ומתנה עמו לתת לו מזונו ליום [עיין ריש הפועלים] ולפעמים נותן לו בתורת נדבה בעלמא. כשנותן לו בתור "פרעון שעבודו" יש כאן בעייה של "מכר" וכבר שנינו לעיל דיש שיטה דמקח קובע אפילו בדבר של"ןמל [וכנראה האי תנא סבר הכי], אבל בתור נדבה בעלמא, לא גרעי מבניו או איש זר, דשרינן להו [משום שוודאי אין בעייה של "חצר" בדלנג"מל]

אין אוכלין על המוקצה אלא על מקומו. אם מוריד התאנים מן המוקצה לחצר, אסור . וכעין זה יש לאסור את ה ב ע ל י ם לאכול תאנים בחצר --אע"פ שדעתו להוליכן למוקצה

דף יג אבל ניזונת היא אצל בעלה בשביעית. לשון תוספתא שביעית . ולכאורה ר"ל דמותר להבעל לתת לה מזונות מדמי פירות שביעית [ול"ח פורע ח ו ב מדמי שביעית דאסירא] רק אין בי"ד יורדין לנכסיו ל ג ב ו ת חוב המזונות מדמי שביעית

ויעשו אותה כפועל שאינו יפה שו"פ.. כנראה שמבואר באיזה מקום שמותר לפרוע פועל מדמי שביעית--כששכרו פחות משו"פ.

[אפילו כמ"ד יש לה עליו מזונות..] לא ברור מה כוונת מאמר זו ואיך הגירסא. ולפירושי היא מאמר המוסגר

תני: וכולן שנכנסו משדה לעיר, נטבלו. תוספתא הועתקה בקיצור. ולפי ההמשך נראה הכוונה: הכניס פירות משדה לח צ ר על מנת להעלותן לגג [לא לייבשם! רק לאצרם שם] -----אעפ"כ נאסרו, דתכף כשנכנסו דרך החצר [המשתמרת] כבר נאסרו

חומר היא בשבת שכן נשרים שנשרו מאליהן, אסורים. ר"ל אם מצא תאנים על הארץ -- אסור לאכלן בשבת [באופן שאין בעיית פירות שנשרו..], דהתם וודאי שבת קובעת . וה"ן מחמיר ריו"ח בליקטן לצורך יום שני ונשארו

מקח בחצר.. כבר העירו, שכמה פעמים נתחלף בירושלמי אות ויו לבית. [וזה ע"י העתקה מפי השמועה שאמר האומר vechotser ושמע השומע והעתיק את הv באות בית]

מה דאמר ריב"י ב ע ו מ ד במקום פטור. מלת עומד פירושו כאן ובעוד מקומות. Final stop כמו עומד בדבורו he makes final his word

דף יד מצא כלכלה [מחופה בעלין], במקום שהרוב מכניסין לשוק, אסור לוכל ממנה עראי, ומתקנה דמאי. במקום שהרוב מכניסין לבתים, מותר לוכל ממנה עראי ומתקנה ודאי. מחצה על מחצה- בדרך מתקנה

דמאי. מכניסה לבית, מתקנה ודאי.

רבי יונה בעי, דמאי מהו שיטבול לודאי? כיון שמתקנה דמאי (תרו"מ) בשדה, שמא "הוקבע" וחייב בתרומה אף קודם שמגיע לבית

אם אומר את כן, לא נמצאת מקדים?!

כלכלה זו א י נ ה הפקר [שהרי י"ל סימן] אך לפעמים יכול לשום דמיהן ולאכלן [עיין לעיל] . 1)אם רוב בני העיר מוליכין כלכלותיהן ל ש ו ק --הרי נטבל מ י ד . ויש לה דין דמאי [ואי"צ להפריש רק תרו"מ ומע"ש] 2) אם רוב בנ"א מוליכין לבית--וודאי ל א הפריש [וע"כ שמגיע לביתו, חייב להפריש בתורת וודאי] אך לפני"ז אוכל

מחצה על מחצה, צריך לנהוג בו חומרת שניהן: לפני הגעתו לבית--שמא זה 1) ואסור בו [אך סגי בהפרשת דמאי] כשמגיע לביתו---שמא זה 2) וחייב להפריש כ ל ההפרשות

ר' יונה בעי, שמא "הפרשת דמאי" שהוא עושה בדרך, "קובעתו", וממילא אסור לאכול אף בדרך! לפני שיפריש תרומה [שעצם ההפרשה עושהו כאילו כבר הגיע לבית....לעניין לחייבו ב כ ל] אך יש עוד בעייה כי לפי צד זה, [שתכף אחר הפרשת תרו"מ נתחייב ב כ ל] נמצא מקדים תרו"מ לתרו"ג [אך אם החיוב חל רק כאשר מ ג י ע לבית אין כאן בעיית הקדמה והבן]

דף טו וחש לומר שמא מאותה שמכניסין לבית היא, ונמצאת תרומת מעשר טבולה לתרומה גדולה!

מחצה על מחצה, אם רוצה לאכלן בדרך--חייב לעשרן דמאי [שמא זה מן המוליכין לשוק, ונטבלו מיד---אך על צד זה---יש רק דין דמאי על פירות הללו, שהרי שמא ע"ה נזהר לעשרן]. תכף כשהכניסן לביתו חייב לעשרן וודאי [שמא זה מן המוליכין לבית, וא"כ בוודאי לא הפריש כ ל ו ם]

ומקשה, לפי צד השני, נמצא שתרו"מ שהפריש [בדרך] טבולה לתרו"ג! ואיך יתן לכהן את תרו"ג? ומתרץ דמתנה: אם צד השני נכון, לא אמרתי כלום, וכשבא לבית מפריש תרו"ג על ה כ ל ושוב אומר רק ע כ ש י ו אני מפריש את תרו"מ [לכאורה קצת פחות. שהרי נפחת שיעור הפירות אחר הפרשת תרו"ג] ונותנו לכהן

רב מתנייה נותן עצה אחרת: מ י ד בשדה יאמר: על צד שזה מן המכניסין לבית, הריני מפריש תרו"ג מיניה וביה, ונמצא ממנ"פ אין בעייה בתרו"מ הלז---ולכשיגיע לבית מפריש תרו"ג [ולפי"ז באמת הקדים תרו"מ לתרו"ג]

מצא גרוגרות, אם דרסו רוב בני אדם [כבר הגיע "עונת הדריסה"]- חייב. ואם לאו- פטור. דמסתמא נדרסו ע"י רגלי בני-אדם שלא בכוונה

מצא פלחי דבילה, חייב. בידוע שמדבר הגמור.

ידוע שהפקר פטור מן המעשר. אך הני מילי אם הופקרה ל פ נ י גמר מלאכתה [עיין ריש פאה] ואז פטורה אף שנגמרה ע"י הזוכה [דוגמת פיאה] אבל אם נגמרה מלאכתה ע"י בעה"ב ושוב הפקירה---חייב הזוכה לעשרן. כשמוצא גרוגרות [תאנים שכבר נתייבשו לגמרי בשדה, והדרך לדורסן אח"כ בחבית] בצד השדה, יש לומר ש כ ב ר נדרסו בשדה [עושה שם ה "תעשייה" factory]

ונפקעה החבית והתפוררו הגרוגרות. [וממילא המוצאן חייב לעשר] או שמא לא נדרסו עדיין אך נתגלגלו הרבה גרוגרות לרה"ר, וע"י "דריסת בני-אדם ברגליהם" נראו כאילו כבר נדרסו. [וממילא י"ל פטור דהפקר וכמש"ב]

רבי לעזר מחדש: אם רק "רוב" העיר דורסים בשדה [לא כ ל העיר] יש להתיר הגרוג' מכח ס"ס: שמא איש הזה הוא מן המיעוט שבית חרושת שלו הוא בביתו [וממילא פשיטא דעדיין לא נגמרו--שהרי בצד השדה מצאן] ואת"ל הוא מהרוב שדורסין בשדה, שמא עדיין לא עשה בפועל את מלאכת הדריסה.. ונתגלגלו הגרוג' לחוץ ל פ נ י שהספיק לדרוס.

דף יז שייך לריש פרק ד תני: נותנין לו שהות לפצע בה פעם ראשונה שנייה שלישית. ואם פצע פעם רביעית, נתחייב [כעין מולח] רבי יונה בשם רבי זעירא שאל, ליקט את השנייה בתוך כדי שהות הראשונה, נטבלו שתיהן? או דילמא נאסרה רק הראשונה

רבי ירמיה בעי, זרק את הראשונה למעלה מאויר עשרה, לא הספיקה לירד למטה מאויר עשרה עד שליקט את השנייה, נטבלו שתיהן? ראשונה וודאי אסורה מיד כשירד--שנייה שמא מותרת?

כנראה דקאי על ריש פרק ד. והתם שרינן לפצע זיתים בשדה. וקאמר דשרי רק 3 פציעות ואם פצע 4 פעמים נחשב כקבע--וממילא שרי רק אחת אחת [כלומר אם לא אכל זית הנפצע ד' זימני, וליקט תכף זית אחרת, שניהן אסורות] וקמיבעי ליה: ליקט זית השנייה אחר פציעת זית הראשונה 3 זימני, ושוב פצע שית הראשונה עוד פעם----ראשונה וודאי נאסרה [שהרי נפצע ד' זימני+יש כאן שני זיתים כאחת] שנייה שמא שרי [שנלקטה בהיתר, ושוב אינה נאסרת מחמת מלאכת הראשונה] [ואין להקשות ראשונה נמי "נלקטה בהיתר"---דהתם הפציעה אוסרתו, ובתנאי שיש עוד זית]

רב ירמיה בעי... דומה לר' זעירא: איירי בתאנה העומדת בחצר, דשרי רק אחת אחת. אך כשליקט השנייה, זרק הראשונה למעלה מי"ט [השנייה נלקטה בהיתר--ושוב לא נאסרה] ראשונה וודאי נאסרת [שהרי נקבע בשעה שיורדת למטה ויש שם שניה...] כן נראה לבאר הסוגיא אך לא ברור אצלי

דף כ המקלף בשעורים. חשוב לדעת שיש קליפה חיצונה בלתי נאכלת-- על החטה ועל השעורה, אך יש נפק"מ באופן נטילתן. קליפת החטה דומה לקליפת האגוז, משברין אותו ונופלת ונקרא מלילה. אך השעורה צריך "קליפה" כמו תפוז. וע"כ מחמירין בשעורה שנקבע למעשרות כשקולף אפילו רק שניים [או שלשה אם יש לו גורן בחצירו]

דף כא העוקר שתלים מתוך שלו ונוטע לתוך שלו פטור.

לקח במחובר לקרקע פטור. אין "מקח" קובע

לקט לשלח לחבירו פטור.המשלח מלעשר רבי לעזר בן עזריה אומר:אם יש כיוצא בהו נמכרים בשוק הרי אלו חייבין.

העוקר לפת וצנונות מתוך שלו, ונוטע לתוך שלו, לזרע, חייב, מפני שהוא גורנן.

משנה זו עוסקת בהלכות "שתלים" והם ירקות צעירים nursery . דין ראשון: לפעמים נוטע השתלים במקום אחד ועוקרן, ושוב שותלן במקום אחר [שיגמר שם גידולם] וקאמר מתניתין דא י נ ו חייב לעשרן ע ת ה [רק יעשרם כשיגמרו] דין שני: מכר לחבירו שתלים הללו, וחבירו י ע ק ר ם וישתלם בשדהו--אין חבירו חייב לעשרם לפני שישתלם. דין שלישי: ת"ח שרוצה ליתן במתנה שתלים, אין צריך לעשרן [בדרך כלל אסור לחבר [ת"ח] להוציא מתח"י דבר שאינו מעושר] כי ב ו ו ד א י יעשרם ה מ ק ב ל. לפי שאין מוכרים בשוק ירקות צעירים כאלו, וידע המקבל שהם בלתי-מעושרים. דין רביעי: בקשר לדין ראשון--אים עוקר את הלפת ממקומו למען שתלו במקום אחר, ושם יישאר עד שיתקשה לגמרי עד שאינו ראוי לאכילה--וישתמש רק ב ז ר ע ו , אז חייב לעשרו תכף בשעת העקירה--שהרי לא יעשרם עוד בעתיד...

תמן תנינן לעולם הוא נותן..תמן הוא מבקיר על הכל... תניא בתוספתא: מי שעקר שתלים מן שדהו, והפקירן--הזוכה בהן, חייב לעשרן [לפני ששותלם בארצו] ומקשה הגמרא מאי שנא ממפקיר חטים לפני מירוח, דיכול אחר לזכות בהם, ולזרעם בלי עישור [לפני זריעתם]? ומשני דהתם מפקיר כ ל החטים, אבל הכא מפקיר רק התוספת [כלומר אינו מפקיר "באמת" רק אומר מי שרוצה יכול לקחת את שתלים ש ל י ולהוסיף מדיליה מה שירצה וישלם לי ר ק דמי השתלים..] ומקשה הרי דומיא דחו"ל קתני! מה התם גוף השתל הולך לחו"ל--אף הכא איירי במפקיר "עיקר השתל"!! ונשאר בקושיא. ולמעשה הדין דאף כשמפקיר העיקר---חייב לעשר העיקר לפני השתילה. אם ע ב ר ולא עישרן,

דף כד ואף בחלה כן?! קיימ"ל דחלה אי נ ה תלוייה בהבאת שליש [עיין מדכת חלה] ומקשה לרע"ק דס"ל בהביאה שליש לפני גוי פטור מן המעשרות---וכי נימא צמח כל שהוא בפני גוי פטורה מן החלה?! ומתרץ דרע"ק ל ע צ מ ו ס"ל גבי חלה דהכל הולך אחר הגלגול--וממילא פשיטא דלדידיה חייב אפילו גדל כ ו ל ו ברשות גוי!

רבי אומר לפי חשבון-על ראשה. כדפירשנו. דדברי רבי קאי על "משבאו..." ו אי נ ם המשך לדברי רשב"ג

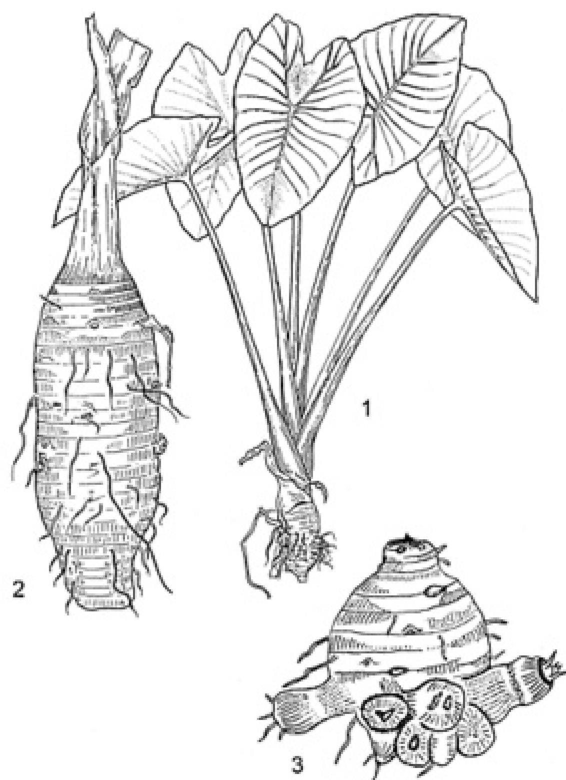
רבי בון בר חייא בעי זרע בעציץ שא"ן, ונקב? איירי שזרע חטה בעציץ שא"ן--והביא שליש--ואח"כ ניקבה. מי מחייבינן לרע"ק? שמא כיון שלא נשתנה כלום בגוף החטה [רק נקב ה ע צ י ץ] שמא גם לרע"ק יש לחייב [עכ"פ התוספת??] אך שמא מיבעיא גם לרבנן לעניין לחייב כ ו ל ו

דף כה הממרח כריו של חבירו פליגי ריו"ח ורשב"ל אם נטבל. והקשה רשב"ל מהא דנתנו הרבה נשים לנחתום לעשות להן עיסה [ואין בשום אחד מהן כשיעור] דפטור הנחתום, אלמא דאיש ז ר [הנחתום] אינו יכול לעשות חיוב! ומתרץ ריו"ח התם אף בעל הבית שעושה עיסה ששייך ל ו וכבר נמנו עליו מעיקרא חמשה אנשים, ליקח ממנו בעודה בצק---פטורה מן החלה [והתם הרי נטבלה ביד בעה"ב ואפ"ה פטורה!] ועל דין זה גופא קשה מנחתום שעושה ע"מ למכור --דמחייבינן ליה. ומתרץ

רבי חנניה חברון דרבנן בעי, כשנותנין הרבה נשים לנחתום--ויש כשיעור, למה מחייבינן ה נ ח ת ו ם? הרי לא נגמרה מלאכתו [שהרי צריך ל ח ל ק ו ולהחזירה לכל אשה . קושיא זו, הפוכה מדלעיל: לעיל מקשה ליחייב אפילו אין שיעור באף אחת מהן! [משום מעשה גלגול של הנחתום] והכא מקשה, אפילו יש שיעור בכל אחד, לא נחייב ה נ ח ת ו ם מפני שמחוסר "חזרה" לכל אשה ואשה. [ולא מתרץ לה]

למטה הבאנו צורה הקריקס . ונקרא colocasia plant ולמד נתחלף ברייש עיין פיה"מ דכך שמו בערבי קלקס

עוקציהן נראה דהיינו הbulbs והלקטיהן הleaves אך לא ברור לי

הילך ה bulb

דף כו

בציור זה רואים כרכמין הנקרא turmeric ומיבעיא לר' ירמיה אי יש אסור ספיחין בצמח הזה. ונראה דעיקר אסור ספיחין נאמרה על ירק שאינה מתקיימת כלל, רק גדילה מחדש [כעין "יש מאין"] אבל אם נשאר משהו בארץ ל פ נ י שביעית, ובשביעית נתפשט ונתרחב, שמא אין בו אסור ספיחין. ועל כן היה מקום להתיר העלין היוצאין בשביעית

אמר רבי חיננא מפני זרעה. מי שחשוד על השביעית [אינו שומר שביעית..] אסור ליקח ממנו אפילו פשתן. אלמא שאוסרין ע ץ בעלמא [דוודאי לא חיילא קד"ש על עצים..] והכי נמי ליתסר ליקח זרעוני גינה [אף שאינם אוכל] מחשוד? ומתרץ רבי חיננא דבפשתן יש גם ז ר ע הנ א כ ל   ומפני ה ז ר ע אוסרין ה כ ל

ביקייא נקראת vetch והוא legume זול ועל כן הקילו שנקחת מאדם שמסופקין בו אם הוא שומר שביעית. כנראה שיש ספק אם זרע אלו הפולין [או שהם משנה שעברה] ואם הוא איש מסופק, יש לדונו לכף זכות [אבל אם גדל בשביעית עצמה--נראה דאסורה משום ספיחין ??]
בס"ד עש"ק החודש שבת אופרוף של בני החשוב מרדכי גדלי' יה"ר שתשכין אהבה אחווה ושלום ורעות בינו ובין זוגתו החשובה לאה ויזכו לבניין עדי עד ודורות ישרים מבורכים אמן